

Ellen G. White Estate

STVARANJE, PATRIJARSI I PROROCI

ELLEN G. WHITE

Stvaranje, Patrijarsi I Proroci

Ellen G. White

2018

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate

at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Contents

Information about this Book	i
Predgovor	vi
Uvod	viii
I—Stvaranje I Početak Istorije Čovječanstva	17
1. Poglavlje—Zašto Je Grieh Bio Dozvoljen?	18
2. Poglavlje—Stvaranje	28
3. Poglavlje—Kušanje I Pad	36
4. Poglavlje—Plan Otkupljenja	47
5. Poglavlje—Kušanje Kajina I Avelja	55
6. Poglavlje—Sit I Enoh	62
7. Poglavlje—Potop	71
II—Vrijeme Poslije	83
8. Poglavlje—Poslije Potopa	84
9. Poglavlje—Doslovna Sedmica	89
10. Poglavlje—Vavilonska Kula	95
11. Poglavlje—Pozivanje Avrama	101
12. Poglavlje—Avram U Hananu	108
13. Poglavlje—proba vjere	120
14. Poglavlje—Uništenje Sodoma	129
15. Poglavlje—Isakova Ženidba	142
16. Poglavlje—Jakov I Isav	148
17. Poglavlje—Jakovljevo Bježanje I Izgnanstvo	154
18. Poglavlje—Noć Borbe	163
19. Poglavlje—Povratak U Hanan	170
20. Poglavlje—Josif U Egiptu	179
21. Poglavlje—Josif I Njegova Braća	187
III—Početak Istorije Božjeg Naroda	205
22. Poglavlje—Mojsije	206
23. Poglavlje—Egipatska Zla	219
24. Poglavlje—Praznik Pashe	233
25. Poglavlje—Izlazak Iz Egipta	238
26. Poglavlje—Od Crvenog Mora Do Sinaja	246
27. Poglavlje—Izrailj Dobija Zakon	257
28. Poglavlje—Idolopoklonstvo U Podnožju Sinaja	269

29. Poglavlje— Sotonino Neprijateljstvo Prema Zakonu . . .	282
30. Poglavlje—Svetilište I Službe U Njemu	293
31. Poglavlje—Grieh Nadava I Avijuda	307
32. Poglavlje—Zakon I Zavjeti	311
33. Poglavlje—Od Sinaja Do Kadisa	322
34. Poglavlje—Dvanaest Uhoda	334
35. Poglavlje—Korejeva Pobuna	342
36. Poglavlje—U Pustinji	352
37. Poglavlje—Voda Iz Stijene	357
38. Poglavlje—Putovanje Oko Edoma	366
39. Poglavlje—Osvajanje Vasana	377
40. Poglavlje—Valam, Sin Veorov	382
41. Poglavlje—Otpadništvo Na Jordanu	395
42. Poglavlje—Ponovljeni Zakoni	404
43. Poglavlje—Mojsijeva Smrt	410
44. Poglavlje—Prelaz Preko Jordana	420
45. Poglavlje—Pad Jerihona	425
46. Poglavlje—Blagoslovi I Prokletstva	435
47. Poglavlje—Sklapanje Saveza Sa Gavaonjanima	439
48. Poglavlje—Podjela Hanana	444
49. Poglavlje—Posljednje Reči Isusa Navina	455
50. Poglavlje—Deseci I Prinosi	459
51. Poglavlje—Božje Staranje Za Siromašne	464
52. Poglavlje—Godišnji Praznici	471
IV—Izrailj I Božja Vladavina	479
53. Poglavlje—Rane Sudije	480
54. Poglavlje—Samson	494
55. Poglavlje—Dijete Samuilo	503
56. Poglavlje—Ilije I Njegovi Sinovi	509
57. Poglavlje—Kovčeg Zavjeta U Rukama Filisteja	515
58. Poglavlje—Proročkeškole	525
V—Po Ljudskom Uzoru	533
59. Poglavlje—Prvi Vladar U Izrailju	534
60. Poglavlje—Saulova Drskost	546
61. Poglavlje—Saul Odbačen	554
62. Poglavlje—Davidovo Pomazanje	564
63. Poglavlje—David I Golijat	568
64. Poglavlje—David Kao Bjegunac	574

65. Poglavlje—Davidova Velikodušnost	584
66. Poglavlje—Saulova Smrt	596
67. Poglavlje—Drevno I Savremeno Vraćanje	602
68. Poglavlje—David U Siklagu	608
69. Poglavlje—David Pozvan Na Prijesto	615
70. Poglavlje—Davidova Vladavina	621
71. Poglavlje—Davidov Greh I Pokajanje	633
72. Poglavlje—Avesalomova Pobuna	643
73. Poglavlje—Davidove Posljednje Godine	659

Predgovor

Izdavači preporučuju ovo djelo s uvjerenjem da će rasvijetliti važnu tematiku koja pobuđuje sveopšte interesovanje, tematiku čije se rasvjetljavanje očekuje s velikim nestrpljenjem; nude ga čitaocima s nadom da će ih tako upoznati s istinama o kojima se malo zna, ili bolje rečeno, koje su potpuno zanemarene. Veliki sukob između istine i zablude, između svjetlosti i tame, između Božje vladavine i neprijatelja svake pravednosti, koji pokušava da uzurpira božansku vlast, predstavlja prizor koji sigurno privlači pažnju svih svjetova. Ovaj sukob bjesni kao posljedica grijeha, i u svom razvoju treba da prođe kroz određene faze, ali će se na kraju završiti na veliku slavu Božju i na uzdizanje onih koji vjerno služe Bogu. To je tako jasno kao što je sigurno da je Biblija božansko otkrivenje usmjereno ljudima. Ovo djelo naglašava važne odlike sukoba u koji je uključeno i otkupljenje svijeta.

Postoje posebne epohe u kojima ova pitanja pobuđuju posebno zanimanje, pa je zato izuzetno važno da odredimo svoj odnos prema njima. Jedno od tih razdoblja je i naše vrijeme, jer nam svi znaci govore da možemo gajiti nadu da se ova duga borba približava kraju. Međutim, izgleda da su mnogi i danas skloni da proglase bajkama one djelove biblijskog izvještaja koji prikazuju kako se naš svijet uključio u taj veliki sukob; Drugi, iako odbacuju tako krajnja stanovišta, ipak te djelove izvještaja smatraju zastarjelim i nevažnim, pa postaju skloni da ih zanemare.

Međutim, ko ne bi poželio da otkrije tajne uzroke te čudne pobune; da razotkrije njen duh, da odredi njene domete, da izbjegne njene posljedice? Ovo djelo bavi se tim temama. Ono se trudi da istraži upravo one djelove Božje riječi, koji su najčešće zanemarivani. Ono otkriva novo značenje obećanja i proročanstava svetih spisa, dokazuje opravdanost Božjeg postupanja prema buntovnicima i prikazuje prekrasnu milost kojom je Bog otvorio put spasenja grešnom čovjeku. Tako nas ovo djelo prenosi u ona istorijska raz-

[4]

izabranom narodu.

Iako se bavi tako uzvišenim temama, temama koje potresaju srce i bude duboka osjećanja, knjiga je po stilu i jeziku vrlo jednostavna i neposredna. Mi je preporučujemo svima onima koji uživaju u proučavanju Božjeg plana otkupljenja ljudskog roda i koji pokušavaju da otkriju svoje mjesto u Hristovom djelu pomirenja; ali je nudimo i ostalima nadajući se da će se zainteresovati za ovu duhovnu problematiku.

Neka ova knjiga donese blagoslov onima koji je čitaju, a njihove stope uputi uskim putem koji vodi u život, iskreno žele.

Izdavači

Ovo djelo bavi se biblijskom historijom, temom koja i nije nova, ali koja je ovdje predstavljena tako da dobija novo značenje, jer pisac prikazuje izvor akcija, razotkriva važnost određenih poduhvata, obasjava novom svjetlošću neka zbivanja koja su u Bibliji samo spomenuta. Na taj način opisani prizori postaju živopisniji i trajno se utiskuju u sjećanje. Sve to učinjeno je da se uz pomoć biblijskih izvještaja potpunije prikaže Božji karakter i Njegove namjere; jasnije razotkriju sotonine podmukle zamke i sredstva kojima će njegova moć konačno biti savladana; da bi se izložile pogledu ljudske slabosti i vidjelo kako je Božja milost osposobila čovjeka da pobijedi u borbi sa zlom. Naravno, sve je to u skladu s onim što nam je Bog već otkrio o svojim namjerama, kada nam je objašnjavao istine svoje Riječi. Način na koji nam je Bog davao ta otkrivenja već je poznat - i potvrđen Njegovom rečju - kao jedan od brojnih metoda kojima se Bog i danas služi da bi svoja uputstva objavio sinovima ljudskim.

Iako danas nije više onako kako je bilo u početku, kada je čovjek u svojoj svetosti i nevinosti dobijao pouke od samoga Stvoritelja, njemu ipak nije uskraćeno božansko poučavanje koje dobija preko Božjeg predstavnika, Svetoga Duha. I zato čujemo apostola Pavla kako objašnjava da je određeno božansko prosvjetljenje prednost koju uživaju Hristovi sljedbenici; da su oni »prosvjetljenjem« postali »zajedničari Duha Svetoga«. (Jevrejima 10,32; 4,6) I Jovan naglašava: »I vi imate pomazanje od Duha Svetoga!« (1. Jovanova 2.20) Hristos je obećao svojim učenicima kada se spremao da ih napusti da će im poslati Svetoga Duha kao Utješitelja, koji će ih voditi na svaku istinu (Jovan 14,16.26).

Da bi pokazao kako će se ispuniti ovo obećanje dato Crkvi, apostol Pavle, u dvjema poslanicama, objavljuje da su određeni darovi Duha povjereni Crkvi da se Hristovo Tijelo usavršava i poučava sve do kraja vremena (1. Korinćanima 12; Efescima 4,8-13; Matej 28.20). Ali to nije sve; veliki broj jasnih i izričitih proročanstava najavljuje da će u posljednje dane doći do posebnog izlivanja Sve-

toga Duha i da će Crkva u doba Drugog Hristovog dolaska, kao svoje završno iskustvo, dobiti »svjedočanstvo Isusovo«, odnosno duh proroštva (Dela 2,17-20.39; 1. Korinćanima 1,7; Otkrivenje 12,17; 19,10). U svemu tome prepoznajemo dokaze Božjeg staranja i Njegove ljubavi prema Njegovom narodu, jer je prisutnost Svetoga Duha kao Utješitelja, Učitelja i Vodiča, sa Njegovim ne samo uobičajenim, već i neobičnim načinima djelovanja, Crkvi koja se suočava s opasnostima posljednjih dana mnogo neophodnija nego u bilo koje drugo vrijeme njenog postojanja.

Pismo govori o različitim kanalima preko kojih će Sveti Duh djelovati na srce i um ljudi da bi prosvijetlio njihov razum i usmjerio njihove korake. Ono spominje vizije i snove. Na taj način Bog će ostati u vezi sa sinovima čovječjim. Evo jednog takvog obećanja: »Čujte sada riječi moje: prorok kada je među vama, ja ću mu se Gospod javljati u utvari i govoriću s njim u snu.« (4. Mojsijeva 12,6) Na taj način je natprirodno znanje bilo prenošeno i Valamu. Zato on kaže: »Kaže Valam sin Veorov, kaže čovjek kojemu su otvorene oči, kaže koji čuje riječi Božje i koji zna znanje o Višnjemu, i koji vidi utvare Svemogućega i kada padne otvorene su mu oči.« (4. Mojsijeva 24,15.16)

Postalo je zato vrlo zanimljivo istraživati svjedočanstva Svetoga pisma o djelotvornosti s kojim će se, u skladu s Božjim planom i namjerama, Sveti Duh pojavljivati u Crkvi u vrijeme razdoblja iskušenja.

Pošto je plan spasenja bio prihvaćen, Bogu je, kao što smo vidjeli, postalo moguće da, koristeći se službom svoga Sina i svetih anđela, preko provalije koju je produbio grijeh nastavi da održava vezu sa ljudima. Ponekad je s njima razgovarao licem u lice, kao sa Mojsijem, ali mnogo češće preko snova i vizija. Izvještaji o takvim vezama nalaze se na mnogim istaknutim mjestima u svetim spisima i odnose se na sve naraštaje. Nadahnut proročkim duhom, Enoh, sedmi od Adama, gledao je u budućnost, unaprijed očekujući Hristov drugi dolazak u slavi i veličanstvu i uzvikivao: »Gle, ide Gospod s hiljadama svetih anđela svojih!« (Juda 14) »Naučeni od Svetoga Duha govoriše sveti Božji ljudi.« (2. Petrova 1,21) Iako je ponekad, kada je duhovnost naroda opadala, izgledalo kao da se djelovanje duha proroštva skoro i ne zapaža, ono je ipak obilježavalo sve velike krize u iskustvu Crkve, i epohe koje su označavale prelaz iz jednog

sistema u drugi. Kada je započela era obeležena Hristovim utjelovljenjem, otac Jovana Krstitelja ispunio se Svetim Duhom i počeo da proriče (Luka 1,67). Simeonu je bilo pokazano da neće vidjeti smrti sve dok ne ugleda Gospoda; i kada su roditelji donijeli Isusa u Hram da bude obrezan, Simeon, kojeg je Sveti Duh doveo u Hram, uzeo Ga je na ruke i blagoslovio, izgovarajući proročanstva koja su se odnosila na Njega. Ana, proročica, koja se u tom času pojavila, govorila je o Njemu svima koji su čekali spasenje u Jerusalimu (Luka 2, 26.36).

Izlivanje Svetoga Duha koje je trebalo da prati napore Hristovih učenika na propovijedanju jevanđelja, prorok je najavio sljedećim riječima: »I poslije ću izliti duha svojega na svako tijelo i proričaće sinovi vaši i kćeri vaše, starci će vaši sanjati sne, mladići će vaši viđati utvare. I na sluge ću i na sluškinje u one dane izliti duha svojega i učiniću čudesa na nebu i na zemlji, krv i oganj i pušenje dima. Sunce će se pretvoriti u tamu i mjesec u krv prije nego dođe veliki i strašni dan Gospodnji.« (Joilo 2,28-31)

Petar se, na dan Pedesetnice, pozvao na proročanstvo dok je objašnjavao sjajne prizore koji su se tada odigrali. Razdijeljeni jezici, kao ognjeni, spustili su se na svakog učenika; oni su se ispunili Svetim Duhom i počeli govoriti drugim jezicima. A kada su ih rugači optužili da su se napili novoga vina, Petar je odgovorio: »Ovi nisu pijani kao što vi mislite, jer je tek treći sat dana; nego je ovo ono što kaza prorok Joilo!« Onda je izričito naveo proročanstvo, onako kako je zapisano u Knjizi proroka Joila. Izostavio je jedino reč »poslije« u početku teksta, tako da je proročanstvo sada glasilo: »I biće u posljednje dane, govori Gospod, izliću od Duha svojega na svako tijelo, i proreći će sinovi vaši i kćeri vaše i mladići vaši vidjeće utvare i starci vaši sniće snove.«

Očigledno je da je toga dana počeo da se ispunjava samo onaj dio proročanstva koji se odnosio na izlivanje Svetoga Duha; da nije bilo staraca koji bi sanjali snove, niti mladića i djevojaka koji bi imali vizije ili proricali; nije bilo čuda, krvi i ognja i dima; Sunce nije potamnijelo niti se Mjesec pretvorio u krv, ali da je ono što se događalo predstavljalo ispunjenje riječi proroka Joila. Isto je [8] tako očigledno da se proročanstvo o izlivanju Svetoga Duha nije ograničilo na tu jednu priliku, jer ovo proročanstvo pokriva sve vrijeme, od toga dana pa sve do nailaska velikoga dana Gospodnjega.

Dan Pedesetnice, međutim, predstavljao je ispunjenje i drugih proročanstava, osim Joilovoga. Toga dana su se ispunile i riječi samoga Isusa Hrista. U svom posljednjem govoru prije raspeća, On je rekao učenicima: »I ja ću umoliti Oca, i daće vam drugoga utješitelja, da bude s vama uvijek... Duha istine.« (Jovan 14,16.17) »A utješitelj, Duh Sveti, kojega će otac poslati u ime moje, on će vas naučiti svemu.« (Jovan 14,26) »A kada dođe on, Duh istine, uputiće vas na svaku istinu.« (Jovan 16,13) Kada je vaskrsnuo iz mrtvih, Isus je rekao svojim sljedbenicima: »I gle, ja ću poslati obećanje Oca svojega na vas; a vi sjedite u gradu jerusalimskome dok se ne obučete u silu s visine.« (Luka 24,49)

Na dan Pedesetnice učenici su se tako nadahnuli silom s visine. Ali, ovo Hristovo obećanje, kao i Joilovo proročanstvo, nije se odnosilo samo na tu priliku, jer im ga je On, samo u drugom obliku, ponovo dao kada je obećao da će biti s njima uvijek, do kraja svijeta (Matej 28,20). Marko nam otkriva u kojem smislu i na koji način je trebalo da Gospod bude s njima. On kaže: »I oni iziđoše i propovijedaše svuda i Gospod ih potpomagaše i reč potvrđivaše znacima koji su se potom pokazivali.« (Marko 16,20) I Petar je, na dan Pedesetnice, posvjedočio da će djelovanje Svetoga Duha, kojem su bili svjedoci, biti trajno. Kada su obraćeni Jevreji zapitali apostole: »Šta da činimo, ljudi braćo?« Petar je odgovorio: »Pokajete se, i da se krstite svaki od vas u ime Isusa Hrista za oprostjenje grijeha i primićete dar Svetoga Duha, jer je za vas obećanje i za djecu vašu i za sve dažne koje će god dozvati Gospod Bog naš.« (Djela 2,37-39) To nas svakako uvjerava da će Sveti Duh djelovati u Crkvi u sva buduća vremena, sve dok Božja milost bude pozivala ljude da prihvate Hristovu ljubav koja im oprašta grijeh.

Dvadeset i osam godina poslije toga, u pismu Korinćanima, Pavle nastavlja raspravu o istoj temi. On kaže (1. Korinćanima 12,1): »A za duhovne darove neću vam, braćo, zatajiti«, toliko mu se činilo važnim da ta tema bude pravilno shvaćena u Hrišćanskoj crkvi. Pošto je naglasio da je Duh jedan, iako djeluje na različite načine, pošto je objasnio na koje načine djelovanja misli, služi se simbolikom ljudskog tijela s Njegovim različitim udovima, da bi prikazao kako je Crkva ustrojena i koje različite službe i darove ima. I kao što tijelo ima različite udove, od kojih svaki obavlja svoju posebnu funkciju, zajednički doprinoseći postizanju opšteg

cilja i djelujući kao jedinstvena i skladna cjelina, tako i Duh treba da djeluje preko različitih kanala u Crkvi koja sačinjava savršeno organizovano duhovno Tijelo. Pavle zatim nastavlja tumačenje: »I jedne, dakle, postavi Bog u Crkvi prvo apostole, drugo proroke, treće učitelje, a potom Čudotvorce, onda darove iscjeljivanja, pomaganja, upravljanja, različite jezike.« (1. Korinćanima 12,28)

Izjava da je Bog postavio neke u Crkvi znači mnogo više od toga da je samo, ukoliko okolnosti budu bile povoljne, otvorio put da se pojave darovi Duha. To znači da duhovni darovi treba stalno da budu dio zdravog duhovnog sastava Crkve. Ukoliko se u Crkvi ne bi osjetilo aktivno djelovanje duhovnih darova ona bi postala slična ljudskom tijelu čiji su udovi, usljed bolesti ili neke nesreće, ostali nepokretni ili bez snage. Kada se jednom pokažu u Crkvi, darovi Duha treba da ostanu u njoj sve dok ih Bog svojom odlukom ne ukloni. Međutim, nemamo izvještaja da je On to ikada učinio.

Poslije pet godina isti apostol piše i Efescima o istim darovima, jasno iznoseći njihov cilj, svjedočeći time da oni moraju nastaviti svoje djelovanje sve dok se postavljeni cilj ne dostigne. On kaže: »Zato govori: izišavši na visinu zaplijenio si plijen i dade dare ljudima... i On je dao jedne apostole, a jedne proroke, a jedne jevanđeliste, a jedne pastire i učitelje da se sveti priprave za djelo službe, na sazidanje tijela Hristova, dokle dostignemo svi u jedinstvo vjere i poznanje sina Božjega, u čovjeka savršena, u mjeru rasta visine Hristove.« (Efescima 4,8.11-13)

[10] U apostolsko doba Crkva nije dostigla stanje jedinstva o kojem se ovdje govori; i poslije tog vremena, mračna sijenka velikog duhovnog otpada vrlo brzo počela je da pokriva Crkvu. Za vrijeme tog nazadovanja nije moglo da bude dostignuto savršenstvo u Hristu, odnosno jedinstvo vjere. Ono neće ni biti dostignuto sve dok posljednja poruka milosti ne bude okupila, iz svakog koljena i naroda, plemena i jezika, iz svakog društvenog sloja, iz svake otpale organizacije, ljude usavršene u svakoj jevanđeoskoj reformi, koji čekaju dolazak Sina čovječjega. I zaista, ako će Crkvi u njenoj istoriji ikada biti potrebni svi blagoslovi svakog sredstva određenog da je utješi i usmjeri, da je ohrabri i zaštititi, onda će to biti usred opasnosti posljednjih dana kada će sile zla, usavršene u svom zlokobnom poslu dugim iskustvom i obučavanjem, pokušati da prevare svojim lažima, ako bude moguće, čak i same izabrane. Zaista će se u pravo

vrijeme ispuniti posebna proročanstva o izlivanju sile Svetoga Duha na vjernike Crkve posljednjeg vremena!

Međutim, prema savremenoj literaturi koja se čita u hrišćanskom svijetu, obično se smatra da su darovi Svetoga Duha bili namijenjeni samo apostolskom vremenu; da su jednostavno bili dati da bi se Jevanđelje ukorijenilo i da su, pošto se Jevanđelje jednom učvrstilo, postali nepotrebni i da su u skladu s tim uskoro morali da nestanu iz Crkve. Apostol Pavle upozorava hrišćane svoga vremena na »tajnu bezakonja« koja je već na djelu, na činjenicu da će poslije njegovog odlaska grabljivi vuci ući u Crkvu i da neće štediti stado; da će iz same Crkve ustati ljudi koji će govoriti izopačenu nauku i pokušavati da učenike povuku za sobom (Dela 20,29.30). Prema tome, neprihvatljivo je da će darovi, dati Crkvi da bi je zaštitili od tih zala, biti povučeni u posljednje vrijeme kao da su obavili svoj zadatak, iako će oni tada, u tim okolnostima, biti mnogo potrebniji nego u vrijeme apostola.

U Pavlovom pismu Korinćanima nalazimo još jednu izjavu koja pokazuje da popularno shvatanje privremenosti darova ne može da bude pravilno. Pavle upoređuje sadašnje, nesavršeno stanje hrišćana sa slavim, besmrtnim stanjem koje će hrišćani konačno dostići. On kaže: »Jer nešto znamo i nešto prorokujemo. A kada dođe savršeno, onda će prestati što je nešto.« (1. Korinćanima 13,9.10) On opisuje sadašnje stanje upoređujući ga s djetinjstvom, sa njegovim slabostima i nesavršenstvom misli i djela, i savršenim stanjem, koje je slično zreloom dobu, sa jasnijom vizijom, ozbiljnošću i snagom. On ubraja duhovne darove među naše potrebe u sadašnjem, nesavršenom stanju, koje nećemo imati kada se budemo preobrazili u savršeno stanje. »Tako sada vidimo kao kroz staklo u zagonetki, a onda ćemo licem k licu; sada poznajem nešto, a onda ću poznati kao što sam poznat.« (1. Korinćanima 13,12) Zatim nabraja koje će vrline biti neophodne i u savršenom stanju, koje će postojati i na Nebu. Biće to vjera, nada i dobročinstvo, odnosno ljubav; »ovo troje, ali je ljubav najveća među njima«. (1. Korinćanima 13,13)

To objašnjava i izjavu u osmom stihu: »Ljubav nikada ne prestaje!« Dobročinstvo, nebeska vrлина ljubavi, nastaviće da postoji vječno; biće to vrhunac slave čovjekovog budućeg, besmrtnog stanja; ali »proroštvo ako će i prestati«; što znači, doći će vrijeme kada proroštvo više neće biti potrebno, pa će i duh proroštva, darovan

da pomogne Crkvi, prestati da djeluje; »jezici ako će i umuknuti«; to znači da dar jezika neće više biti neophodan; »razuma ako će i nestati«; znanje, ne svako, već ono koje predstavlja posebni dar Duha, postaće nepotrebno, kada se pokaže savršeno znanje koje ćemo dobiti u vječnom svijetu.

Prema tome, ako prihvatimo mišljenje da su duhovni darovi nestali zajedno sa apostolskim vremenom, zato što više nisu bili potrebni Crkvi, onda prihvatamo i stav da je apostolsko doba bilo dječje, nesavršeno doba Crkve, kada je sve posmatrano kao kroz »staklo, u zagonetki« i da je sljedeće razdoblje, u kome su grabljivi vuci provaljivali u Crkvu ne štedeći stado, kada su se u samoj Crkvi pojavljivali ljudi koji su govorili izvornu nauku, odvlačeći učenike, predstavljalo vrijeme savršenog vidjela i znanja i da je upravo tada nesavršeno, dječje znanje apostolskog hrišćanstva postalo prošlost! Sjetimo se, naime, da će duhovni darovi prestati da pomažu Crkvi tek onda kada ona dostigne savršenstvo, kada više neće biti potrebni. Međutim, niko, trezveno razmišljajući, nikada neće prihvatiti mišljenje da je apostolsko doba, po duhovnom uzrastu, u bilo čemu niže od bilo kojeg drugog kasnijeg razdoblja! Ako su duhovni darovi bili potrebni tada, u apostolsko doba, onda su sigurno mnogo potrebniji sada, u vrijeme poslijetka!

Među duhovne darove za koje apostol Pavle u svojim poslanicama Korinćanima i Efescima kaže da djeluju u Crkvi, on sam ubraja pastire i učitelje, pomagače i upravitelje. Svi ti darovi su, s druge strane, prihvaćeni kao darovi koji se i danas zapažaju u Crkvi. Zašto onda, ne bi bili priznati i ostali, uključujući darove vjere, lij e - čenja, proricanja i tako dalje? Ko je ovlašćen i sposoban da povuče liniju i da kaže koji su darovi povučeni iz Crkve, a koji su ostali, iako su, u početku, svi ravnopravno bili darovani Crkvi?

- [12] Tekst u Otkrivenju 12,17. naveden je kao proročanstvo da će djelovanje duhovnih darova u posljednje dane biti obnovljeno. Provjeravanje može da potvrdi ovu misao. Tekst govori o ostatku ženinog potomstva. Pošto je žena simbol Crkve, njeni potomci su pojedinci, vjernici iz svih vremena. Ostatak njenog potomstva su pripadnici posljednjeg naraštaja hrišćana, oni koji će živjeti na Zemlji u vrijeme Hristovog drugog dolaska. U tekstu se zatim kaže da ti hrišćani »drže zapovijesti Božje i imaju svjedočanstvo Isusa Hrista«. Svjedočanstvo Isusa Hrista je prema tekstu u Otkrivenju 19,10. »duh

proroštva«, koji se mora shvatiti kao duhovni dar, spomenut pod imenom »dar proroštva«. (1. Korinćanima 12,9.10)

Davanje duhovnih darova Crkvi ne znači da svaki pojedinačni vjernik treba da ima sve darove. Apostol o tome kaže: »Eda li su svi apostoli? Eda li su svi proroci? Eda li su svi učitelji?« Odgovor je negativan, nemaju svi iste službe, već se darovi dijele vjernicima prema Božjoj slobodnoj procjeni (1. Korinćanima 12,7.11). Za te darove jasno je rečeno da ih je Bog postavio u Crkvi. Ako je neki pojedinačni dar dobila samo jedna jedina osoba u Crkvi može se kazati da je on u Crkvi, da ga Crkva ima na raspolaganju! Prema tome, i Crkva posljednjeg vremena treba da ima i vjeruje da ima svjedočanstvo Isusa Hrista ili dar proroštva.

Još jedan biblijski tekst, koji opisuje posljednje vrijeme, jasno objavljuje ovu činjenicu. Apostol započinje svoje izlaganje riječima: »A za čase i vremena, braćo, nije vam potrebno pisati, jer i sami znate jamačno da će dan Gospodnji doći kao lupež po noći.« (1. Solunjanima 5,1) Malo dalje, apostol dodaje: »Ali vi, braćo, niste u tami da vas dan kao lupež zastane.« (1. Solunjanima 5,4) Zatim, u vezi s tim, savjetuje Crkvi: »Duha ne gasite. Proroštva ne prezirite. A sve kušajući, dobro držite.« (1. Solunjanima 5,19.20) Odmah zatim se moli da oni koji su dobili duhovne darove, pa i dar proricanja, budu sačuvani bez krivice za dolazak Gospoda Isusa Hrista.

Na temelju ovih tekstova, zar nije opravdano naše vjerovanje da će se dar proroštva pokazati u Crkvi posljednjeg vremena? Da će preko njega biti dato veliko vidjelo, da će preko njega mnogi savjeti biti pravovremeno upućeni vjernicima?

U svemu treba postupati u skladu s apostolskim pravilom: »A sve kušajući, dobro držite!« Sve treba ispitivati prema Spasiteljevom mjerilu: »Po rodovima njihovim poznaćete ih!« [13]

Pozivajući se na to mjerilo i primjenjujući ga na dar koji se naziva duhom proroštva, ovu knjigu preporučujemo svima koji vjeruju da je Biblija Božja riječ i da je Crkva duhovno Tijelo kojem je Glava Hristos.

Juraja Smit

I—Stvaranje I Početak Istorije Čovječanstva

[14]

»U početku bješe riječ;
i riječ bješe u Boga, i Bog bješe riječ.
Ona bješe u početku u Boga.
Sve je kroz nju postalo,
i bez nje ništa nije postalo što je postalo.«

Jevanđelje po Jovanu
1,1-3

[15]

1. Poglavlje—Zašto Je Grijeh Bio Dozvoljen?

»Bog je ljubav.« (1. Jovanova 4,16) Ljubav je Njegova priroda, Njegov zakon. Tako je uvijek bilo i tako će uvijek biti. »Visoki i uzvišeni, koji živi u vječnosti«, čiji su putevi... vječni«, ne mijenja se. Kod Njega »nema promjenjivanja ni mijenjanja vidjela i mraka«. (Isaija 57,15; Avakum 3,6; Jakov 1,17)

Svako pokazivanje stvaralačke sile je izraz beskrajne ljubavi. Božja vrhovna vlast donosi izobilje blagoslova svim stvorenim bićima. Psalmista kaže:

»Silina je ruka tvoja, i visoka Desnica tvoja. Blagost je i pravda podnožje prijestolu tvojemu, Milost i istina ide pred licem tvojim. Blago narodu koji zna trubnu poklič! Gospode, u svjetlosti lica tvogega oni hode. Imenom se tvojim raduju vas Dan, I pravdom tvojom uzvisuju se. Jer si ti krasota sile njihove... Jer je od Gospoda odbrana naša, I od svetoga Izrailjeva car naš.« (Psalam 89,13-18)

Istorija velikog sukoba između dobra i zla, prikazuje Božju nepromjenljivu ljubav, od vremena kada je započeo na Nebu, pa sve do konačnog slamanja pobune i potpunog uklanjanja grijeha.

Vladar svemira nije bio sam u svom djelu dobročinstva. Imao je saveznika - saradnika, koji je znao da cijeni Njegove namjere, s kojim je mogao da podijeli radost koju je osjećao donoseći sreću stvorenim bićima. »U početku bješe Riječ, i Riječ bješe u Boga i Bog bješe Riječ. Ona bješe u početku u Boga.« (Jovan 1,1.2) Hristos, Riječ, Jedinorodni, bio je jedno s vječnim Ocem - jedno po prirodi, po karakteru, po namjerama - jedino biće koje je moglo da pronikne u sve Božje savjete i namjere. »Ime će mu biti: Divni, Savjetnik, Bog silni, Otac vječni, Knez mirni.« (Isaija 9,7) »Kojemu su izlasci od početka, od vječnih vremena.« (Mihej 5,2) Sin Božji je objavio o samome sebi: »Gospod me je imao u početku puta svojega, prije djela svojih, prije svakoga vremena... kada je postavljao temelje Zemlji, tada bijah kod njega hranjenica, bijah mu milina svaki dan, i veseljah se pred njime svagda.« (Priče 8,22-30)

[16]

Otac je djelovao preko svoga Sina stvarajući sva nebeska bića. »Jer kroz Njega bi sazdana sve... bili prijestoli ili gospodstva ili poglavarstva ili vlasti, sve se kroz Njega i za Njega sazda.« (Kološanima 1,16) Anđeli su Božji pomoćnici, blistavi od svjetlosti koja stalno zrači iz Njegove prisutnosti, koji žure da izvrše Njegovu volju. Ali, Sin, Pomazanik Božji, »obličje bića Njegova«, »sjajnost slave Njegove«, »noseći sve u riječi sile svoje«, sve ih nadmašuje (Jevrejima 1,3). »Visoko mjesto od početka« bilo je mjesto Njegovog svetišta (Jeremija 17,12); »palica pravde« skiptar Njegovog Carstva (Jevrejima 1,8). »Slava je i veličanstvo pred licem njegovim, sila i krasota u svetinji njegovoj.« (Psalam 96,6) Milost i istina idu pred Njegovim licem (Psalam 89,14).

Pošto je zakon ljubavi temelj Božje vladavine, sreća svih razumnih bića zavisi od njihove savršene usklađenosti s Njegovim uzvišenim načelima pravednosti. Od svih svojih stvorenja Bog očekuje službu iz ljubavi - službu koja proističe iz poštovanja prema Njegovom karakteru. On ne uživa u iznuđenoj poslušnosti; i On svima priznaje slobodnu volju da bi Mu mogli dobrovoljno služiti.

Savršeni sklad je vladao u cijelom Božjem svemiru, sve dok su sva stvorena bića živjela u odanosti iz ljubavi. Nebeske čete radosno su ispunjavale želje svoga Stvoritelja. Uživale su da odsjajuju Njegovom slavom i da Mu upućuju izraze hvale. I dok je ljubav prema Bogu bila na prvom mjestu, međusobna ljubav bila je nesebična i puna povjerenja. Nijedna neusklađena nota nije narušavala nebesku harmoniju. Međutim, ovo srećno stanje se promijenilo. Neko je zloupotrijebio slobodu koju je Bog dao svojim stvorenjima. GrijeH se začeo u onome koji je, osim Hrista, uživao najveću čast kod Boga, koji je bio najviši u moći i slavi među stanovnicima Neba. Lucifer, »sin zore«, bio je prvi među heruvimima zaklanjačima, svet i neiskvaren. Stajao je u prisustvu velikog Stvoritelja, neprekidni zraci slave koja je okruživala vječnog Boga počivali su na njemu. »Ovako veli Gospod Gospod: ti si pečat savršenstva, pun si mudrosti i sasvim si lijep. Bio si u Edemu, vrtu Božjemu, pokrivalo te je svako drago kamenje... ti si bio heruvim, pomazan da zaklanjaš, i ja te postavih, ti bješe na svetoj gori Božjoj, hođaše posred kamenja ognjenoga. Savršen bješe na putevima svojim od dana kada se rodi dokle se ne nađe bezakonje na tebi.« (Jezekilj 28,12-15)

Malo - pomalo Lucifer je počeo da popušta svojoj želji za samouzvišenjem. Pismo kaže: »Srce se tvoje ponese ljepotom tvojom, ti pokvari mudrost svoju svjetlošću svojom.« (Jezekilj 28,17) »Govorio si u srcu svom... više zvijezda Božjih podignuću prijesto svoj... izjednačiću se s Višnjim.« (Isaija 14,13.14) Iako je sva njegova slava poticala od Boga, ovaj moćni anđeo počeo je da je pripisuje sebi. Nezadovoljan svojim položajem, iako je slavom nadmašivao svu nebesku vojsku, usudio se da poželi poštovanje koje je pripadalo samo Stvoritelju. Umjesto da se potruži da Bogu osigura prednost u ljubavi i odanosti svih stvorenih bića, pokušao je da pridobije njihovu službu i vjernost. Zavidjeći Hristu na slavi kojom je beskrajni Otac zaogrnuo svoga Sina, ovaj knez anđela poželio je da stekne vlast na koju je samo Hristos imao pravo.

I tako je bila narušena savršena harmonija Neba. Luciferova sklonost da služi sebi umjesto svom Stvoritelju izazvala je strepnju onih koji su ga posmatrali i koji su smatrali da Božja slava treba da bude na prvom mjestu. U nebeskom savjetu anđeli su se suprotstavili Luciferu. Božji Sin mu je predstavio veličinu, dobrotu i pravednost Stvoritelja i svetu, nepromjenljivu prirodu Njegovog zakona. Sam Bog je uspostavio poredak na Nebu, i narušavajući ga, Lucifer će osramotiti svoga Tvorca i izazvati svoju propast. Međutim, opomena, upućena s beskrajnom ljubavlju i milošću, samo je pojačala njegovo protivljenje. Lucifer je dozvolio da ga savlada zavist prema Hristu, pa se još prkosnije opirao.

Osporavanje prvenstva Božjega Sina, i na taj način ponižavanje Stvoriteljeve mudrosti i ljubavi, obuzelo je ovog kneza anđela. Tom cilju se spremio da posveti svu snagu svog veličanstvenog uma koji je, ako se izuzme Hristov, bio prvi u Božjoj vojsci. Međutim, Onaj koji želi da volja svih Njegovih stvorenja ostane slobodna, nikoga nije ostavio bez zaštite od zavodničkog mudrovanja u kome treba pronaći opravdanje za bunu. Prije nego što se veliki sukob bude razbuktao, trebalo je da se svi jasno upoznaju s Njegovom voljom, čija su mudrost i dobrota bili izvor sve njihove radosti.

[18] Car svemira pozvao je nebeske vojske da se okupe pred Njim da bi pred njima mogao da objasni pravi položaj svoga Sina i pokaže u kakvom je On odnosu prema svim stvorenim bićima. Božji Sin zauzeo je mjesto na Očevom prijestolu i slava Vječnog, Samopostojećeg okruživala je obojicu. Oko prijestola okupili su se anđeli,

nepregledno, nebrojeno mnoštvo »i bješe broj njihov hiljada hiljada« (Otkrivenje 5,11), najuzvišeniji anđeli, pomoćnici i podanici, radujući se svjetlosti koja ih je obasjavala od Božanstva. Car je pred okupljenim stanovnicima Neba izjavio da niko osim Hrista, jedinorodnoga od Boga, ne može potpuno proniknuti u Njegove namjere i da je Njemu povjereno da izvrši uzvišene zahtjeve Njegove volje. Božji Sin je ispunio Očevu volju stvarajući sve nebeske vojske; Njemu, kao i Bogu, treba da upućuju svoje izraze poštovanja i da Mu budu odani. Hristos je trebalo da se i dalje služi božanskom silom, stvarajući Zemlju i njene stanovnike. Međutim, u svemu tome On neće pokušavati da, protivno Božjem planu, stekne moć ili uzvišenost za sebe, već će uzdizati Očevu slavu i izvršavati Njegove namjere dobročinstva i ljubavi.

Anđeli su radosno priznali Hristovo prvenstvo i bacivši se na lice pred Njime, izrazili Mu svoju ljubav i obožavanje. Lucifer se poklonio zajedno s njima, ali je u njegovom srcu bjesnio čudan, oštar sukob. Istina, pravednost i odanost sukobljavali su se sa zavišću i ljubomorom. Za trenutak je izgledalo kao da će ga uticaj svetih anđela povući za sobom. Dok su prijatni glasovi pesama hvale iz hiljada radosnih grla odjekivali prostorom, duh zla se naizgled povukao; neizreciva ljubav obuzela je cijelo njegovo biće, njegova duša se pokrenula, ujedinila s bezgrešnim obožavaocima u izražavanju ljubavi Ocu i Sinu. Međutim, brzo se vratio stari ponos prema vlastitoj slavi, ponovo ga je obuzela stara želja za prvenstvom, savladala ga je zavist prema Hristu. Visoke počasti koje su mu bile ukazivane, Lucifer nije cijenio kao posebni Stvoriteljev dar, pa zato nije ni osjećao nikakvu zahvalnost prema svom Stvoritelju. Uživao je u svom sjaju i veličini i poželio da se izjednači s Bogom. Nebeske vojske su ga voljele i poštovale, anđeli su sa uživanjem izvršavali njegove naredbe, bio je odjeven mudročću i slavom koje su ga uzdizale iznad svih. Ali, Božji Sin je bio iznad njega, jednak Ocu po moći i autoritetu. Učestvovao je u Očevim savjetima, dok Lucifer nije mogao na taj način da pronikne u Božje namjere. »Zašto«, pitao se taj moćni anđeo, »zašto bi trebalo da Hristos uživa prvenstvo? Zašto bi trebalo da On uživa veću slavu od Svjetlonoše?«

[19]

Napuštajući svoje mjesto u neposrednoj blizini Oca, Lucifer je počeo da širi duh nezadovoljstva među anđelima. Djelovao je potajno, prikriveno, skrivajući u prvi mah svoje stvarne namjere,

trudeći se da ostavi utisak da poštuje Boga. Počeo je da budi sumnju u zakone koji upravljaju nebeskim bićima, nagovještavajući da su oni, iako, možda, neophodni stanovnicima svjetova, nepotrebni anđelima koji su uzvišenija bića, pa im je njihova mudrost dovoljna kao vodič. Oni nisu bića koja bi mogla da nanesu sramotu Bogu, sve njihove misli su svete, i kao što Bog ne može da pogriješi, tako ne mogu ni oni! Izjednačavanje Božjega Sina sa Bogom bilo je kao nepravda prema Luciferu, koji, tako je tvrdio, ima pravo na poštovanje i slavljenje. Kada bi se on, knez anđela, popeo na svoj pravi, uzvišeni položaj, velikim blagoslovima bila bi obasuta sva nebeska vojska, jer je njegov cilj da svima obezbijedi slobodu. Sada, međutim, čak je i sloboda koju su do tada uživali bila pri kraju; jer im je bio postavljen apsolutistički Vladar, čijem se autoritetu svi moraju pokoriti. Eto, to su bile podmukle laži koje su se, zahvaljujući Luciferovim lukavstvima, brzo širile nebeskim prostranstvima.

U stvari, nije došlo ni do kakve promjene u Hristovom položaju ili u Njegovoj vlasti. Luciferova zavist, pogrešno prikazivanje stanja i njegova uvjeravanja da je jednak Hristu učinili su da izjava o stvarnom položaju Božjega Sina postane neophodna; ali, ništa se nije promijenilo od samog početka! Mnogi anđeli su, međutim, bili zaslijepljeni Luciferovim lažima.

Zloupotrijebivši ljubav, odanost i povjerenje svetih bića kojima je zapovijedao, on je u njihov um znalački usađivao svoje nepovjerenje i nezadovoljstvo tako da se njegovo djelovanje nije ni primjećivalo. Lucifer je Božje namjere pogrešno tumačio i iskrivljavao da bi izazvao nesuglasice i nezadovoljstvo. Lukavo je navodio slušaoce da izraze svoja osjećanja; kada bi to koristilo njegovim namjerama, on bi ih ponavljao da bi dokazao da ni anđeli nisu potpuno saglasni sa Božjom vladavinom. Tvrdeći za sebe da je potpuno odan Bogu, govorio je da su neophodne promjene u redu i zakonima Neba da bi se održala stabilnost Božje vladavine. I tako, trudeći se da izazove protivljenje Božjem zakonu i da svoje nezadovoljstvo prenese

[20]

na anđele kojima je zapovijedao, ostavljao je utisak da želi da ukloni nezadovoljstvo i da neprijateljski raspložene anđele navede da prihvate nebeski poredak. Dok je potajno raspirivao neslogu i buntovnost, veoma lukavo je kao svoj jedini cilj, predstavljao jačanje odanosti i čuvanje sklada i mira.

Duh nezadovoljstva koji je bio tako raspirivan, djelovao je razorno. Iako još nije otvoreno izbijao na površinu, duh nesloge se neopaženo širio među anđelima. Bilo je onih koji su s odobravanjem primali Luciferovo suprotstavljanje Božjoj vladavini. Iako su do tada bili savršeno saglasni s poretkom koji je Bog uspostavio, postali su nezadovoljni i nesrećni što ne mogu da proniknu u njegove nedokučive namjere; nisu se slagali s njegovom željom da uzdigne Hrista. Bili su spremni da podrže Luciferov zahtjev da se u vlasti izjednači sa Božjim Sinom. Odani i vjerni anđeli, koji su branili mudrost i pravednost božanskih odluka, pokušali su, međutim, da ova nezadovoljna bića usaglase sa Božjom voljom. Hristos je Božji Sin; On je bio jedno s Bogom prije nego što su anđeli stvoreni. On je oduvijek stajao Ocu s desne strane; njegova vrhovna vlast, koja je donosila tolike blagoslove svima koji su se nalazili pod njegovom blagotvornom upravom, nikada do tada nije bila sporna. Sklad Neba nikada nije bio narušen; zašto bi onda upravo sada trebalo da nastane nesloga? Vjerni anđeli su mogli da vide samo strašne posljedice ovog raskola i usrdno su preklinjali i nagovarali nezadovoljnike da odbace svoje namjere i da svoju odanost Bogu pokažu vjernošću Njegovoj vladavini.

U svojoj velikoj milosti, u skladu sa svojim božanskim karakterom, Bog je dugo podnosio Lucifera. Duh nezadovoljstva i protivljenja nikada do tada nije bio poznat na Nebu. Bio je to novi element, čudan, tajanstven, neobjašnjiv. Ni sam Lucifer nije u početku bio svjestan prave prirode svojih osjećanja; neko vrijeme se ustručavao da izrazi zaključke i zamisli svoga uma; ali ih nije odbacivao. Nije shvatao kuda ga sve to vodi. Međutim, svi naponi koje je samo neizmjerljiva ljubav i mudrost mogla da preduzme, bili su učinjeni da ga osvjedoče u njegove zablude. Bilo mu je dokazano da je nezadovoljan bez razloga, ukazano na posljedice njegove upornosti u protivljenju. Lucifer je shvatio da je pogriješio. Uvidio je da je Gospod pravedan »u svim putevima svojim i svet u svim djelima svojim« (Psalam 145,17); da su pravedne božanske uredbe, i da ih treba priznati pred cijelim Nebom. Da je to učinio, spasio bi sebe i mnoge anđele. U to vrijeme još nije potpuno odrekao svoju poslušnost Bogu. Iako je već bio napustio položaj heruvima zaklanjača, da je bio spreman da se vrati Bogu, da prizna Stvoriteljevu mudrost, da prihvati mjesto koje mu je Bog u svom velikom planu

namjenio, bio bi vraćen u svoju nekadašnju službu. Došlo je vrijeme za konačnu odluku; on je morao da se potpuno podloži božanskoj vrhovnoj vlasti ili da se odluči za otvorenu pobunu. Gotovo se odlučio na povratak, ali ga je oholost spriječila. Prevelika je bila žrtva za onoga koji je uživao tako velike počasti da prizna da je bio u zabludi, da su njegove zamisli bile pogrešne, i da se pokori autoritetu za koji je dokazivao da je nepravedan.

Milostivi Stvoritelj, ispunjen sažaljenjem prema Luciferu i njegovim sljedbenicima, pokušao je da ih izvuče iz ponora u koji su srljali. Međutim, Njegova milost bila je pogrešno shvaćena. Lucifer je pomislio da je Božje strpljenje dokaz njegove nadmoćnosti, da pokazuje da će Car svemira prihvatiti njegove uslove. Ako anđeli budu ostali čvrsto uz njega, izjavio je, uspjeće da dobiju sve što žele. Uporno je branio svoja stanovišta i punom snagom se bacio u veliki sukob sa svojim Stvoriteljem. Tako je Lucifer, »svjetlonoša«, učesnik u Božjoj slavi, čuvar Njegovog prijestola, usljed prestupa postao sotona, »protivnik« Boga i svetih bića i zatirač onih koje je Nebo povjerilo njegovom staranju i vođstvu.

Odbacujući s gnušanjem dokaze i usrdne pozive vjernih anđela, nazvao ih je zavedenim robovima. Prednost ukazanu Hristu proglasio je nepravdom i prema sebi i prema svoj nebeskoj vojsci i najavio da se više neće pokoravati tom kršenju svojih i njihovih prava. Nikada više neće priznati Hristovu vrhovnu vlast. Odlučio je da zahtjeva čast koja je trebalo da mu bude ukazana i da preuzme zapovjedništvo nad svima koji žele da postanu njegovi sljedbenici; svima koji budu pristupili njegovim četama obećao je novu i bolju vladavinu, pod kojom će svi uživati u slobodi. Veliki broj anđela najavio je svoju spremnost da ga prihvati kao svog vođu. Polaskan naklonošću kojom su njegovi potezi bili dočekani, nadao se da će privući sve anđele, da će se izjednačiti i sa samim Bogom, i da će ga slušati sve nebeske vojske.

[22] Odani anđeli nastavili su da i dalje nagovaraju njega i njegove istomišljenike da se pokore Bogu; iznosili su im neizbježne posljedice odbijanja poslušnosti; Onaj koji ih je stvorio mogao je da nadvlada njihovu snagu i primjerno kazni njihovu buntovnu drskost. Nijedan anđeo ne može se uspješno suprotstaviti Božjem zakonu, koji je svet kao i sam Bog. Pozivali su sve da ne slušaju Luciferova zavodnička razmišljanja i nagovarali njega i njegove sljedbenike da se bez od-

laganja vrate Bogu i priznaju grešku koju su učinili osporavajući Njegovu mudrost i autoritet.

Mnogi su bili spremni da poslušaju ovaj savjet, da se pokaju za svoje nevjerstvo i traže da budu ponovo primljeni u okrilje naklonosti Oca i Njegovog Sina. Međutim, Lucifer je pripremao novu prevaru. Moćni buntovnik je izjavio da su anđeli koji su se sjedinili s njim već otišli suviše daleko da bi se mogli vratiti; da je on upoznat s božanskim zakonom i da zna da im Bog neće oprostiti. Objavio je da će svima koji se pokore autoritetu Neba biti oduzete sve počasti i da će biti uklonjeni sa svojih položaja. Odlučio je da se nikada više ne pokori Hristovom autoritetu. Njemu i njegovim sljedbenicima, rekao je, preostaje jedino da brane svoju slobodu i da silom izbore prava koja im milom nisu bila data.

Što se sotone tiče, zaista je bilo istina da je otišao predaleko da bi se mogao vratiti. Ali, nije bilo tako sa onima koji su bili zaslijepljeni njegovim prevarama. Njima su savjeti i usrdni pozivi vjernih anđela otvarali vrata nade; da su poslušali opomenu, mogli su se izbaviti iz sotonine zamke. Međutim, dozvolili su oholosti, ljubavi prema vođi i želji za neograničenom slobodom da pobjede i tako su konačno bili odbačeni usrdni pozivi božanske ljubavi i milosti.

Bog je dozvolio sotonu da nastavi svoje djelo sve dok se duh nezadovoljstva nije ispoljio u otvorenoj pobuni. Bilo je neophodno da se njegovi planovi potpuno razviju da bi svi mogli da vide njihovu pravu prirodu i namjeru. Lucifer, kao pomazani heruvim, bio je veoma cijenjen; nebeska bića su ga voljela i zato je na njih imao snažan uticaj. Božja vladavina nije obuhvatala samo stanovnike Neba, već i svih svjetova koje je On stvorio; Lucifer je zato smatrao da će privući i sve svjetove kada je već uspio da navede na pobunu nebeske anđele. On je oštromno predstavljao svoja gledišta, služeći se izvrtanjem činjenica i prevarama da bi postigao ciljeve. Bio je veoma vješt u obmanjivanju. Ogrćući se plaštom laži, sticao je prednosti. Sva njegova djela bila su tako obavijena tajanstvenošću da je i anđelima bilo teško da prepoznaju pravu prirodu njegovog djelovanja. Sve dok se to djelovanje nije potpuno razvilo, nije izgledalo tako zlo kao što je bilo, a ni njegovo nezadovoljstvo nije se moglo proglasiti pobunom. Čak ni odani anđeli nisu mogli da prepoznaju njegov karakter, niti da vide kuda vodi njegovo djelo.

Lucifer je u početku tako izvodio svoja kušanja da je sam ostajao neutralan. Anđele koje nije uspijevao da potpuno privuče na svoju stranu, optuživao je da su ravnodušni prema interesima nebeskih bića. Za isto djelo koje je sam obavljao, optuživao je odane anđele. Trudio se da zbuni svoje slušaoce lukavim pitanjima koja su se odnosila na Božje namjere. Sve što je bilo jednostavno zaodijevao je tajanstvenošću, a vještim izopačivanjem izazivao je sumnje i u najjasnije Gospodnje izjave. Njegov uzvišeni položaj, tako usko povezan sa božanskom vlašću, davao je još veću snagu njegovim opisima.

Bog može da se posluži samo onim sredstvima koja su u skladu s istinom i pravdom. Sotona je mogao da se posluži i onim čime Bog nije mogao - laskanjem i prevarom. On je pokušao da izvrne Božju riječ, da pogrešno predstavi Njegov plan vladavine, tvrdeći da Bog nije bio pravedan kada je svoje zakone nametnuo anđelima; da je zahtijevajući pokornost i poslušnost od svojih stvorenja želio prvenstveno da uzdigne sebe. Bilo je zato neophodno pokazati pred stanovnicima Neba i svih svjetova da je Božja vladavina pravedna, Njegov zakon savršen. Sotona se potrudio da pokaže da želi da unaprijedi dobro svemira. Svi su morali da shvate istinski karakter uzurpatora i njegov pravi cilj. Trebalo mu je dati vremena da sam razotkrije svoja pokvarena djela.

Odgovornost za razdor koji je svojim ponašanjem izazvao na Nebu, sotona je pripisao Božjoj vladavini. Izjavio je da su sva zla posljedica božanske uprave. Tvrдио je da želi da popravi Gospodnje uredbe. Zato mu je Bog dozvolio da pokaže prirodu svojih zahtjeva, da pokaže djelovanje promjena u Božjem zakonu koje je predložio. Trebalo je da ga osude sama njegova djela. Sotona je od početka tvrdio da nije buntovnik. Cio svemir trebalo je da vidi pravo lice varalice.

[24] Čak i kada ga je izbacila sa Neba, Beskrajna Mudrost nije uništila sotonu. Pošto je jedino služba iz ljubavi prihvatljiva pred Bogom, vjernost Njegovih stvorenja morala je da počiva na sigurnosti u Njegovu pravednost i dobronamjernost. Stanovnici Neba i svih svjetova, nespremni da shvate prirodu i posljedice grijeha, ne bi u uništenju sotone prepoznali Božju pravednost. Da je on odmah bio uklonjen, neki bi služili Bogu iz straha umjesto iz ljubavi. Uticaj varalice ne bi bio potpuno uništen, niti bi duh pobune bio iskorijenjen. Radi

dobra cijelog svemira u toku svih beskrajnih vjekova, da bi sotonine optužbe protiv božanske vladavine sva stvorenja mogla sagledati u pravom svjetlu, da bi se Božja pravednost i milost, kao i nepromjenljivost Njegovog zakona mogli uzdići iznad svakog osporavanja, on je morao da dobije priliku da potpunije razvije svoje ideje.

Sotonina pobuna trebalo je da posluži kao pouka cijelom svemiru u svim budućim vjekovima - da trajno svjedoči o prirodi grijeha i o njegovim strašnim posljedicama. Posljedice sotonine vladavine, njenog uticaja na ljude i anđele, trebalo je da pokažu kakvi su plodovi odbacivanja božanskog autoriteta. Trebalo je da posvjedoče da je postojanje Božje vladavine zalog dobrobiti svih stvorenja koja je On stvorio. Sotonina pobuna trebalo je da priča o ovom strašnom pokušaju s pobunom, da bude trajna zaštita svim svetim bićima, da spriječi buduće prevare o prirodi prestupa, da nikada više ne učine grijeh i iskuse kaznu koju on donosi.

Onaj koji upravlja Nebom je Onaj koji od početka vidi kraj - Onaj kome su tajne prošlosti i budućnosti na isti način poznate i koji, iza nesreća i mraka i propasti koje je izazvao grijeh, vidi ostvarenje svojih namjera ljubavi i blagoslova. Iako su »oblak i mrak oko njega, blagost i pravda su podnožje prijestolu njegovu«. (Psalam 97,2) Stanovnici svemira, i vjerni i nevjerni, jednoga dana to će shvatiti. »Djelo je te Stijene savršeno, jer su svi putevi njegovi pravda; Bog je vjeran, bez nepravde; pravedan je i istinit.« (5. Mojsijeva 32,4)

2. Poglavlje—Stvaranje

(Ovo poglavlje zasnovano je na prvom i drugom poglavlju 1. knjige Mojsijeve) »Riječju Gospodnjom nebesa se stvoriše i duhom usta njegovih sva vojska njihova... jer on reče i postade, on zapovijedi i pokaza se.» (Psalam 33,6.9) »Utvrдио si zemlju (Bože) na temeljima njenim da se ne pomjesti na vijek vijeka.» (Psalam 104,5)

Kada je izašla iz ruku svoga Stvoritelja, Zemlja je bila izvanredno lijepa. Njena površina bila je ispresijecana planinama, brežuljcima i ravnicama, prošarana plemenitim rijekama i prekrasnim jezerima; bregovi i planine nisu kao sada bili vrletni i krševiti, nisu obilovali strašnim strminama i užasavajućim provalijama; oštre, nazubljene ivice Zemljinog stjenovitog kostura bile su prekrivene plodnim tlom, koje je donosilo raskošan zeleni rod. Nije bilo močvara ili neplodnih pustinja. Skladni žbunovi i nježni cvjetovi pozdravljali su oči na svakom koraku. Uzvišice su bile obrasle drvećem, veličanstvenijim od današnjeg. Vazduh, nezagađen isparenjima neprijatnog mirisa, bio je čist i zdrav. Cjelokupna površina Zemlje nadmašivala je ljepotom ukrasne parkove najponosnijih vlasnika palata. Anđeoske čete sa uživanjem su posmatrale prizor i radovale se prekrasnim Božjim djelima.

Pošto je Zemlja sa svojim bujnim životinjskim i biljnim svijetom bila pozvana u postojanje, čovjek, završno Stvoriteljevo djelo, onaj za kojeg je prekrasna Zemlja i bila pripremljena, pojavio se na poprištu događaja. Njemu je bila povjerena uprava nad svim što je mogao sagledati; jer »reče Bog: da načinimo čovjeka po svojem obličju, kao što smo mi, koji će biti gospodar... cijele zemlje... i stvori Bog čovjeka po obličju svojem... muško i žensko stvori ih».

Ovde je jasno objavljeno porijeklo ljudskog roda; božanski izvještaj je tako razumljivo sačinjen da su pogrešni zaključci nemogući. Bog je stvorio čovjeka po svom obličju. Tu nema nikakve misterije. Nema nikakvog osnova za pretpostavku da se čovjek razvio tokom laganog procesa razvitka iz nižih oblika životinjskog ili biljnog carstva. Takvo učenje ponižava veliko Stvoriteljevo djelo i spušta

ga do visine čovjekovih uskih, zemaljskih shvatanja. Ljudi su toliko željni da Bogu uskrate vlast nad svemirom da i čovjeka unižavaju i oduzimaju mu dostojanstvenost porijekla. Onaj koji je postavio zvezdano nebo iznad nas i cvijeće u polju obojio prefinjenom vještinom, koji je ispunio zemlju i nebesa čudesima svoje moći, kada je došao da dovrši svoje slavno djelo, da postavi nekoga usred svega da vlada prekrasnom Zemljom, nije propustio da stvori biće dostojno ruke koja mu je dala život. Rodoslov našeg roda, kako je objavljen u nadahnutoj Riječi, prati unazad njegovo porijeklo, ne do linije razvitka od mikroba, mekušaca i četvoronožaca, već do velikog Stvoritelja. Iako je bio načinjen od praha zemaljskoga, Adam je bio »Božji sin«.

On je, kao Božji predstavnik, bio postavljen nad nižim vrstama stvorenih bića. Ona nisu mogla da shvate ili da priznaju Božju vrhovnu vlast, ali su stvaranjem dobila sposobnost da vole čovjeka i da mu služe. Psalmista kaže: »Postavio si ga gospodarem nad djelima ruku svojih, sve si metnuo pod noge njegove... i divlje zverinje i ptice nebeske... što god ide morskim putevima.« (Psalam 8,6-8)

Čovjek je trebalo da bude sličan Bogu, i po izgledu i po karakteru. Jedino je Hristos bio »sjajnost slave i obličje bića« (Jevrejima 1,3) svoga Oca; ali je i čovjek bio oblikovan po ugledu na Boga. Njegova priroda je bila usklađena s Božjom voljom. Njegov um je bio sposoban da shvati ono što je božansko. Njegove sklonosti su bile čiste, njegovi prohtjevi i strasti pod kontrolom razuma. Bio je svet i srećan što nosi obličje Božje i savršeno odan Njegovoj volji.

Kada je izašao iz ruke Stvoriteljeve, čovjek je bio stasit i savršeno skladan. Njegovo lice imalo je zdravu ružičastu boju i bilo ozareno sjajem života i radosti. Adam je bio mnogo viši od ljudi koji sada nastanjuju Zemlju. Eva je bila nešto niža; ipak, bila je plemenita i puna ljepote. Bezgrešni par nije nosio nikakvu odeću; bio je zaogrnut ogrtačem od svjetlosti i slave, onim koji nose anđeli. Sve dok su bili poslušni Bogu, odijevala ih je svjetlost.

Poslije stvaranja, pred Adama su bila dovedena sva živa stvorenja da od njega dobiju ime; tada je ustanovio da je svakoj od njih dat životni drug. Ali, među njima »ne nađe se Adamu drug prema njemu«. Među svim stvorenjima koja je Bog načinio na Zemlji, nijedno nije bilo ravno čovjeku. Zato je Bog rekao: »Nije dobro

[27] da je čovjek sam, da mu načinim druga prema njemu!« Čovjek nije stvoren da živi u samoći; trebalo je da bude društveno biće. Bez društva mu prekrasni prizori i prijatna zanimanja u Edemu ne bi mogli pružiti savršenu sreću. Čak ni zajedništvo s anđelima ne bi moglo zadovoljiti njegovu želju za saosjećanjem i druženjem. Nije bilo nijednog pripadnika bilo koje vrste koga bi mogao da voli i uživa u njegovoj ljubavi.

Bog je Adamu dao druga. On se postarao za »druga prema njemu« - pomoćnika koji će mu odgovarati - nekoga ko će biti osposobljen da mu bude pratilac i koji će moći da bude jedno s njim u ljubavi i saosjećanju. Eva je bila stvorena od Adamovog rebra, što je simbolički ukazivalo na to da ona ne treba da vlada njime kao glava, niti da bude pod njegovim nogama kao manje vrijedna, već da stoji uz njega kao jednaka njemu, da uživa njegovu ljubav i zaštitu. Kao dio čovjeka, kost od njegove kosti, meso od njegovog mesa, ona je bila njegovo drugo ja, što pokazuje kakvo usko zajedništvo i osjećajna povezanost treba da vlada u tom odnosu. »Jer niko ne omrznu kada na svoje tijelo, nego ga hrani i grije.« (Efescima 5,29) »Zato će ostaviti čovjek oca svojega i majku svoju i prilijepiće se ženi svojoj i biće dvoje jedno tijelo.«

Bog je obavio prvo vjenčanje. Začetnik ove ustanove je Stvoritelj svemira. »Ženidbu da drže svi u časti!« (Jevrejima 13,4) Bio je to jedan od prvih Božjih darova čovjeku i jedna od dvije ustanove koje je Adam, poslije pada, ponio iz Raja. Kada se u ovom odnosu božanska načela priznaju i poštuju, brak postaje blagoslov; on čuva neporočnost i sreću ljudskog roda, on zadovoljava čovjekove društvene potrebe, on uzdiže čovjekovu fizičku, intelektualnu i moralnu prirodu.

»I zasadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku, i onde namjesti čovjeka kojeg stvori.« Sve što je Bog stvorio bilo je savršeno lijepo i naizgled nije bilo izostavljeno ništa od onoga što bi moglo da doprinese sreći svetog para; ipak, Stvoritelj im je dao još jedan zalog svoje ljubavi, zasadiвши vrt, posebno namijenjen njima za dom. U ovom vrtu bilo je raznovrsnog drveća, mnoga od njih obilovala su mirisnim i ukusnim voćem. Bilo je tu divne vinove loze prekrasnog izgleda, koja je rasla u visinu, i čiji su se ogranci savijali pod teretom primamljivog ploda bogatih i raznovrsnih boja. Adam i Eva trebalo je da tako usmjeravaju vinove loze da oblikuju sjenice i načine

sebi stan, od živog drveta prekrivenog lišćem i plodom. Bilo je mirisnog cvijeća svih boja u izobilju. Usred vrta stajalo je drvo života, nadmašujući slavom sva ostala stabla. Njegov plod bio je sličan zlatnim i srebrnim jabukama i imao je moć da produžava život.

Stvaranje je sada bilo dovršeno. »Tako se dovrši nebo i zemlja i sva vojska njihova.« »Tada pogleda Bog sve što je stvorio i gle, dobro bješe veoma.« Edem je blistao na zemlji. Adam i Eva su imali slobodan pristup drvetu života. Nikakva mrlja grijeha ni sijenka smrti nisu kvarili ljepotu stvaranja. »Kada pjevahu zajedno zvijezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu.« (O Jovu 38,7)

Veliki Gospod postavio je temelje Zemlji; On je odjenuo cijeli svijet odjećom ljepote i ispunio ga onim što je bilo korisno čovjeku; On je stvorio sva čudesa na zemlji i u moru. Veliko djelo stvaranja bilo je dovršeno za šest dana. I Bog »počinu u sedmi dan od svih djela svojih koja učini, i blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga, jer u taj dan počinu od svih djela svojih, koja učini«. Bog je zadovoljno pregledao djela svojih ruku. Sve je bilo savršeno, dostojno svog božanskog Začetnika. On je počinio, ne kao onaj koji se umorio, već kao Onaj koji je zadovoljan plodovima svoje mudrosti i dobrote i izražavanjem svoje slave.

Pošto je počinio sedmoga dana, Bog ga je posvetio ili odvojio kao dan odmora za čovjeka. Sljedeći Stvoriteljev primjer, i čovjek je trebalo da počiva u taj sveti dan, i dok bude posmatrao nebesa i Zemlju da razmišlja o Božjem velikom djelu stvaranja; dok bude zapazio dokaze Božje mudrosti i dobrote da se njegovo srce ispunjava ljubavlju i poštovanjem prema Stvoritelju.

Blagosiljajući sedmi dan, Bog je u Edemu podigao spomenik svom djelu stvaranja. Subota, dan odmora, bila je povjerena Adamu, ocu i predstavniku ljudskog roda. Njenim svetkovanjem, kao činom zahvalnosti, trebalo je da svi koji borave na Zemlji priznaju da je Bog njihov Stvoritelj i njihov zakoniti Suveren; da su oni djelo Njegovih ruku i podanici Njegove vlasti. Tako je ova ustanova dobila spomeničku prirodu, namijenjenu cijelom čovječanstvu. U njoj nije bilo ničeg simboličnog, niti je bila ograničena na bilo koji narod.

Bog je vidio da je Subota bitna za čovjeka, čak i u Raju. Bilo mu je neophodno da jednoga dana u sedmici stavi na stranu svoje

[29] interese i poslove i potpunije razmatra Božja djela, da razmišlja o Njegovoj moći i dobroti. Subota mu je bila potrebna da se življe podsjeti na Boga, da se probudi njegova zahvalnost, jer sve što ima i u čemu uživa dolazi iz velikodušne Stvoriteljeve ruke.

Bog je odredio da Subota usmjeri misli čovjekove na Njegova djela stvaranja. Priroda govori čovjekovim čulima, objavljujući da postoji živi Bog, Stvoritelj, Vrhovni Vladar svega. »Nebesa kazuju slavu Božju i djela ruku njegovih glasi svod nebeski. Dan danu dokazuje i noć noći javlja.« (Psalam 19,1.2) Ljepota kojom je odjevena Zemlja predstavlja zalog Božje ljubavi. Mi je možemo zapažati u vječnim bregovima, u dostojanstvenom drveću, u rascvjetalim pupoljcima i nježnom cvijeću. Sve nam to govori o Bogu. Subota, dan odmora, stalno ukazujući na Onoga koji je sve stvorio, poziva čovjeka da otvori veliku knjigu prirode i da u njoj prati Stvoriteljevu mudrost, silu i ljubav.

Naši praroditelji, iako stvoreni bezazleni i sveti, nisu bili lišeni mogućnosti da čine zlo. Bog ih je učinio slobodnim moralnim bićima, dao im je sposobnost da cijene mudrost i dobronamjernost Njegovog karaktera i pravednost Njegovih zahtjeva, dao im je potpunu slobodu da Mu se pokore ili da Mu uskrate poslušnost. Trebalo je da uživaju u društvu Boga i Njegovih svetih anđela; ali, prije nego što im bude obećana vječna sigurnost, morala je da bude iskušana njihova odanost. U samom početku čovjekovog postojanja bila je postavljena brana želji za popuštanjem samome sebi, toj kobnoj strasti koja je predstavljala uzrok sotoninog pada. Drvo poznanja dobra i zla, koje je stajalo u blizini drveta života usred vrta, trebalo je da posluži kao proba poslušnosti, vjere i ljubavi naših praroditelja. Bilo im je dozvoljeno da slobodno jedu sa svakog drugog drveta, ali zabranjeno da okuse sa ovoga, pod prijetnjom smrtne kazne. Trebalo je, dakle, da budu izloženi sotonskom kušanju. Ali, ako budu izdržali probu, biće zauvijek stavljeni izvan njegovog domašaja i uživaće trajnu Božju naklonost.

Bog je čovjekovu podložnost zakonu proglasio neophodnim uslovom samog njegovog postojanja. On je bio podanik božanske vlasti, a vlasti ne može biti bez zakona. Bog je mogao da stvori čovjeka bez sposobnosti da krši Njegov zakon; On je mogao da zaustavi Adamovu ruku, da ne dodirne zabranjeni plod; ali, u tom slučaju čovjek ne bi bio slobodno moralno biće, već samo automat.

Bez slobode izbora, njegova poslušnost ne bi bila dobrovoljna, već iznuđena. Njegov karakter se ne bi mogao razvijati. Takav pristup bi se suprotstavljao Božjem planu postupanja sa stanovnicima drugih svjetova. Bio bi nedostojan čovjeka kao razumnog bića i samo bi podržao sotoninu optužbu o Božjoj samovoljnoj vladavini. [30]

Bog je čovjeka stvorio kao čestito biće; dao mu je plemenite karakterne osobine, bez ikakve sklonosti prema zlu. Snabdjeo ga je visokim intelektualnim sposobnostima i na svaki način ga podsticao da ostane vjeran gospodar. Poslušnost, savršena i trajna, bila je uslov njegove vječne sreće. Pod tim uslovom mogao je da ima pristup drvetu života.

Dom naših praroditelja trebalo je da bude uzor drugim domovima kada njihova djeca budu krenula da nastanjuju cijelu Zemlju. Taj dom, koji je ukrasio sam Bog, nije bio neka blistava palata. Ljudi, u svojoj oholosti, uživaju u veličanstvenim i skupim zdanjima i ponose se djelima svojih ruku; međutim, Bog je Adama nastanio u vrtu. To je bilo njegovo boravište. Plavo nebo je bilo njegova kupola; zemlja, sa svojim nježnim cvjetovima i živim zelenilom, bila je njegov pod; a lisnate grane krasnog drveća njegov baldahin. Njegovi zidovi bili su okićeni najveličanstvenijim ukrasima - djelima ruku velikog Umjetnika.

Okruženje svetog para pružalo je pouku za sva vremena - da se prava sreća nalazi, ne u popuštanju oholosti i u raskoši, već u zajedništvu s Bogom preko Njegovih djela. Kada bi ljudi manje pažnje posvećivali izveštačenom, kada bi više njegovali jednostavnost, mnogo bi se više približili ostvarenju Božje namjere prilikom stvaranja čovjeka. Oholost i častoljublje nikada se ne mogu zadovoljiti, zato će oni koji su zaista mudri naći svoje istinsko i uzvišeno zadovoljstvo u izvorima uživanja koje je Bog stavio na raspolaganje svima.

Stanovnicima Edema bila je povjereno staranje o vrtu, »da ga rade i da ga čuvaju«. Njihovo zanimanje nije bilo naporno, već ugodno i osvježavajuće. Bog je odredio da rad bude na blagoslov čovjeku, da mu zaokuplja misli, da jača njegovo tijelo, da razvija njegove sposobnosti. Adam je u mentalnoj i fizičkoj aktivnosti nalazio jedno od najvećih uživanja svog svetog postojanja. A kada je, zbog neposlušnosti, bio izgnan iz svog prekrasnog doma i primoran da se bori s tvrdoglavim tlom da svakodnevno dobije hljeb, upravo [31]

je taj rad, iako se veoma razlikovao od onog prijatnog zanimanja u vrtu, bio zaštita od iskušenja i izvor sreće. Iako je rad praćen umorom i bolom, oni koji ga proglašavaju prokletstvom, u zabludi su. Bogataši često s prezirom gledaju pripadnike radničke klase, ali je to u izrazitoj suprotnosti s Božjom namjerom prilikom stvaranja čovjeka. Šta su imanja čak i onih najbogatijih, kada se uporede s nasljedstvom koje je bilo dato dostojanstvenom Adamu? Ipak, Adam nije smio da bude besposlen. Naš Stvoritelj, koji zna šta je za čovjekovo dobro, odredio je Adamu posao. Istinsku radost života poznaju samo radni ljudi i žene. Anđeli su vrijedni radnici; oni su Božji službenici na usluzi sinovima Čovečjim. Stvoritelj nije ostavio mjesta za lijenost.

Sve dok budu bili vjerni Bogu, Adam i njegova pratilja trebalo je da upravljaju Zemljom. Bila im je data neograničena vlast nad svakim živim stvorom. Lav i jagnje su se miroljubivo igrali u blizini ili ležali kraj njihovih nogu. Srećne ptice su lepršale oko njih bez straha; a kada su se njihove radosne pjesme uzdizale u slavu Stvoritelju, Adam i Eva su se sjedinjavali s njima u zahvaljivanju Ocu i Sinu.

Sveti par nije predstavljao samo djecu povjerenu očinskom Božjem staranju, već i učenike koji slušaju nastavu sveznajućeg Stvoritelja. Primali su anđele koji su im činili posjete i uživali u prednosti da budu u Božjoj blizini. Bili su puni životne snage koju im je davalo drvo života, a njihova intelektualna snaga bila je samo malo manja od anđeoske. Tajne vidljivog svemira - »čudesna onoga koji je savršen u svakom znanju« (O Jovu 37,16) - bile su im neiscrpan izvor pouka i uživanja. Nedokučivi Stvoritelj i Čuvar svega otkrivao je njihovom umu zakone prirode i pojave u njoj, koje je čovjek proučavao šest hiljada godina. Oni su se družili s listom i cvijetom i drvetom, doznajući od svakoga za tajne njegovog života. Adam je poznao svako živo stvorenje, od moćnog levijatana koji se igra u vodama do sićušnog insekta koji lebdi u sunčevom zraku. On je svakome od njih dao ime i bio upoznat s prirodom i njihovim navikama. Božja slava na nebesima, bezbrojni svjetovi u njihovom uređenom okruženju, »kako vise oblaci« (O Jovu 37,16), misterije svjetlosti i zvuka, dana i noći - sve je to bilo dostupno proučavanju naših praroditelja. Na svakom listu u šumi i kamenu u planinama, na svakoj blistavoj zvijezdi, na zemlji i u vazduhu i na nebu, bilo

je zapisano Božje ime. Red i sklad svega stvorenog govorilo je o [32] beskrajnoj mudrosti i moći. Stalno su otkrivali neku privlačnost koja je ispunjavala njihova srca dubljom ljubavlju i pozivala na novo izražavanje zahvalnosti.

Sve dok budu ostali vjerni Božjem zakonu, njihova sposobnost da saznaju, da uživaju i vole stalno će se povećavati. Oni će stalno sticati nove riznice znanja, otkrivati nove izvore sreće, razvijati sve jasnije zamisli o neizmjerne, nepresušnoj Božjoj ljubavi.

3. Poglavlje—Kušanje I Pad

(Ovo Poglavlje zasnovano je na trećem poglavlju 1. Mojsijeve)

Kada više nije mogao da podstiče pobunu na Nebu, sotona je svoje neprijateljstvo protiv Boga prenio na novo područje - počeo je da kuje plan da uništi ljudski rod. U sreći i miru svetog para u Edemu gledao je viziju sjaja koji je sam zauvijek izgubio. Pokrenut zavišću, odlučio je da ih navede na neposlušnost, da im nametne krivicu i kaznu za grijeh. Želeo je da njihovu ljubav zamjeni nepovjerenjem, a njihove zahvalne pjesme prigovorima upućenim Stvoritelju. Na taj način neće samo uvaliti ova bezazlena bića u istu bijedu u kojoj se i on nalazio, već će nanijeti sramotu Bogu i izazvati žalost na Nebu.

Naši praroditelji bili su upozoreni na opasnost koja im je prijetila. Nebeski vjesnici su im prikazali istoriju sotoninog pada i njegovu namjeru da ih uništi, još su im potpunije otkrili prirodu božanske vladavine koju je knez zla pokušavao da sruši. Sotona i njegovi sljedbenici pali su upravo zbog neposlušnosti pravednim Božjim zapovijestima. Kako je, prema tome, bilo važno da Adam i Eva poštuju zakon koji je jedini jamčio za održavanje reda i pravednosti.

Božji zakon je svet kao i sam Bog. On je otkrivenje Njegove volje, prepis Njegovog karaktera, izraz božanske ljubavi i mudrosti. Sklad između svega što je stvoreno zavisi od savršene poslušnosti svih bića, svega živog i neživog, Stvoriteljevog zakona. Bog je postavio zakone po kojima se upravljaju ne samo živa bića, već i sve pojave u prirodi. Sve je podložno utvrđenim zakonima, koji se ne mogu zanemariti. Dok je sve u prirodi podređeno prirodnim zakonima, samo je čovjek, od svih stvorenja koja naseljavaju Zemlju, odgovoran i pred moralnim zakonom. Čovjeku, kao vrhunskom djelu stvaranja, Bog je dao sposobnost da razumije Njegove zahtjeve, da shvati pravednost i dobronamjernost Njegovog zakona i svetih obaveza koje mu on nameće; od čovjeka je zahtjevana nepokolebljiva poslušnost.

Kao i anđeli, stanovnici Edema su bili izloženi probi; položaj koji im je donosio sreću mogli su da zadrže jedino pod uslovom da

poštuju Stvoriteljev zakon. Mogli su da budu poslušni i žive, ili da budu neposlušni i propadnu. Bog im je darovao bogate blagoslove; ali, ako budu zanemarili Njegovu volju, Onaj koji nije poštedio anđele koji su pogriješili, neće moći ni njih da poštedi; prestup će im oduzeti Njegove darove i donijeti im bijedu i propast.

[34]

Anđeli su ih upozorili da se čuvaju sotoninih zamki, jer će on neumorno ulagati napore da ih zarobi. Dokle god budu poslušni Bogu, nečastivi neće moći da im nanese štetu; jer, ako bude potrebno, svi anđeli sa Neba biće poslani da im pomognu. Ako odlučno budu odbacili njegove prve pokušaje, biće isto tako sigurni kao i nebeski vjesnici. Ali, ako jednom popuste iskušenju, njihova priroda toliko će se izopačiti da neće više imati ni snage ni volje da se odupru sotoni.

Drvo poznanja dobra i zla bilo je postavljeno da posluži kao proba njihove poslušnosti i ljubavi prema Bogu. Gospod im je izrekao samo jednu zabranu koja se odnosila na upotrebu svega što se nalazilo u vrtu; ali, ako u tome budu prekršili Njegovu volju, biće krivi za prestup. Sotona nije smio da ih progoni stalnim iskušenjima; mogao je da im priđe jedino pored zabranjenog drveta. Ukoliko budu pokušali da istražuju njegovu prirodu, biće izloženi njegovim lukavstvima. Bili su pozvani da ozbiljno poslušaju opomenu koju im je Bog uputio i budu zadovoljni podacima koje je On smatrao da treba da im otkrije.

Da bi neopaženo obavio svoje djelo, sotona je odlučio da se posluži zmijom kao posrednikom - maska je bila dobro prilagođena njegovoj prevari. Zmija je u to doba bila među najmudrijim i najljepšim stvorenjima na Zemlji. Imala je krila, i dok je letjela blistala je zasljepljujućim sjajem, u boji uglačanog zlata. Odmarajući se među olistalim granama zabranjenog drveta i naslađujući se njegovim ukusnim plodom, privlačila je pažnju gledalaca koji su uživali u prizoru. Tako je u vrtu mira vrebao rušitelj, očekujući svoj plijen.

Anđeli su opomenuli Evu da se ne odvaja od muža dok bude obavljala poslove u vrtu; s njim u zajednici biće manje u opasnosti od iskušenja. Ali, zaokupljena svojim ugodnim zadatkom, nenamjerno se udaljila od njega. Shvativši da je sama, predosjetila je opasnost, ali je prigušila strah, smatrajući da je dovoljno mudra i snažna da prepozna zlo i da mu se odupre. Ne obazirući se na opomene anđela, uskoro se našla pred zabranjenim drvetom, gledajući ga radoznalo i

[35] zadržljivo. Plod je bio vrlo lijep, pa se upitala zašto im ga je Bog uskratio. Sada se kušaču pružila prilika. Kao da čita njene misli, obratio joj se pitanjem: »je li istina da je Bog kazao da ne jedete sa svakoga drveta u vrtu?» Eva se iznenadila, jer joj se učinilo da čuje odjek svojih misli. Međutim, zmija je nastavila ljubaznim glasom, kao da se potajno divi njenoj izvanrednoj ljupkosti; ni riječi joj nisu bile neprijatne. Umjesto da pobjegne s tog mjesta, Eva je oklijevala radoznalo očekujući šta će joj zmija kazati. Da joj se obratilo neko biće slično anđelima, njen strah bi se probudio; ali nije mogla ni da pomisli da bi ova očaravajuća zmija mogla da bude posrednik palog neprijatelja.

Na kušačevo lukavo pitanje, odgovorila je: »Mi jedemo roda sa svakoga drveta u vrtu; samo roda s onoga drveta usred vrta, kazao je Bog, ne jedite i ne dirajte u nj da ne umrete! A zmija reče ženi: nećete vi umrijeti: nego zna Bog da će vam se u onaj dan kada okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi i znati što je dobro što li zlo!«

Jedući plod s tog drveta, objasnila je, oni će se uzdići na mnogo uzvišeniji nivo postojanja i imati mnogo šire znanje. Ona je jela sa zabranjenog drveta i tako stekla sposobnost da govori. Napomenula je da je Gospod ljubomorno odlučio da im ga uskrati da se ne bi uzdigli i postali jednaki Njemu. Upravo zbog njegovih izvanrednih svojstava, sticanja mudrosti i znanja, On im je zabranio da ga jedu, pa čak i da ga dodirnu. Kušač je nagovjestio da se božanska upozorenja neće ispuniti; ona će ih samo zaplašiti. Zar je moguće da će umrijeti? Zar nisu jeli ploda sa drveta života? Bog samo pokušava da ih omete u plemenitom razvoju i u nalaženju veće sreće!

Takvo je bilo sotonino djelo od Adamovih dana do sadašnjeg vremena, i on ga je uspješno obavljao. On je iskušavao ljude navodeći ih na nepovjerenje u Božju ljubav i sumnju u Njegovu mudrost. On se stalno trudio da razbudi duh neučtive radoznalosti, nemirne, neugasive želje za prodiranjem u tajne božanske mudrosti i moći. U svojim naporima da istraže ono što Bog nije želio da im otkrije, mnogi ljudi previđaju istine koje im je pokazao i koje su važne za spasenje. Sotona ih poziva na neposlušnost, navodeći ih da vjeruju da su prodrli u čudesne oblasti saznanja. Sve je to, međutim, samo varka! Oduševljeni svojim idejama o napretku, takvi, gazeći Božje zahtjeve, stupaju na put koji vodi u propast i smrt.

Sotona je rekao našim praroditeljima da će biti dobitnici samo ako budu kršili Božji zakon. Zar i danas ne slušamo slične priče? Mnogi pričaju o uskogrudosti onih koji slušaju Božje zapovijesti, dok za sebe istovremeno tvrde da imaju šire poglede i veću slobodu. Šta je to ako ne odjek glasa iz Edema: »U onaj dan kada okusite s njega«, kada prekršite božanski zahtjev, »postaćete kao bogovi«? Sotona je tvrdio da je primio velike blagoslove jedući zabranjeni plod, ali nije dozvolio da se sazna istina da je zbog svog prestupa postao izgnanik sa Neba. Iako je ustanovio da grijeh donosi beskrajne gubitke, prikrivao je svoju bijedu da bi i druge uvukao u isti položaj. Tako i danas, prestupnici pokušavaju da prikriju svoj pravi karakter; mogu da tvrde da su sveti, ali upravo njihov uzvišeni položaj čini da postaju još opasniji kao zavodnici. Oni su na strani sotone, gaze Božji zakon, i navode druge da to isto čine, da bi propali. [36]

Eva je povjerovala sotoninim riječima, ali je to nije spasilo od kazne za grijeh. Ona je izgubila vjeru u Božje riječi i to je izazvalo njen pad. Na sudu ljudi neće biti osuđeni zato što su čiste savjesti povjerovali laži, već zato što nisu vjerovali u istinu, jer su propustili priliku da saznaju istinu. Bez obzira na sotonina suprotna uvjeravanja, uvijek doživljavamo nesreću kada ne slušamo Boga. Svim srcem moramo nastojati da saznamo istinu. Sve pouke koje je Bog naredio da uđu u Njegovu pisanu Riječ, date su nam kao opomena i kao pouka. Date su da bi nas spasile prevare. Njihovo zanemarivanje donosi nam propast. Budimo sigurni da sve što se protivi Božjoj riječi dolazi od sotone.

Zmija je ubrala plod sa zabranjenog drveta i stavila ga u ruku neodlučnoj Evi. Onda ju je podsjetila na njene vlastite riječi da im je Bog zabranio da diraju plod, inače će umrijeti. Neće je zadesiti nikakva veća šteta kada bude jela plod, od one koja ju je zadesila kada ga je dodirnula. Ne osjećajući nikakve nepovoljne posljedice, Eva se ohrabrila. »I žena, vidjeći da je rod na drvetu dobar za jelo i da ga je milina gledati i da je drvo vrlo drago radi znanja, uzabra roda s njega i okusi.« Plod je bio prijatnog ukusa i dok je jela, izgledalo joj je da osjeća kako je prožima nova snaga. Zamislila je da prelazi u neko uzvišenije postojanje. Bez straha je ubrala i jela. I onda, kada je sama sagriješila, postala je sotonino oruđe za izazivanje propasti svoga muža. U stanju čudnog, neprirodnog uzbuđenja, sa rukama

punim zabranjenog ploda, potražila je Adama i ispričala mu šta se dogodilo.

[37] Žalost se ogledala na Adamovom licu. Izgledao je zaprepašćen i uplašen. Odgovorio joj je da je to sigurno bio neprijatelj na koga su bili upozoreni i da po božanskoj presudi ona mora da umre. Uzvratajući, ona ga je nagovarala da jede, ponavljajući zmijine tvrdnje da neće umrijeti. Tvrđila je da je zmija govorila istinu, jer ne zapaža nikakve znake Božjeg nezadovoljstva, već, sasvim suprotno, osjeća ugodan, uzbudljiv uticaj, koji svaku njenu sposobnost prožima novim životom, onim istim, koji, po njenom mišljenju, nadahnjuje nebeske vjesnike.

Adam je shvatio da je njegova životna saputnica prestupila Božju zapovijest, prekršila jedinu zabranu koja im je bila izrečena kao proba njihove vjernosti i ljubavi. U njegovim mislima rasplamsala se užasna borba. Žalio je što je dozvolio Evi da se udalji od njega. Međutim, djelo je već bilo učinjeno; morao se odvojiti od one čije društvo mu je pričinjavalo toliku radost. Kako to da podnese? Adam je uživao u zajedništvu s Bogom i sa svetim anđelima. On je gledao slavu Stvoritelja. Shvatao je velike mogućnosti ljudskog roda ako ostane vjeran Bogu. Ali, sve te blagoslove izgubio je iz vida u strahu da će izgubiti taj veliki dar koji je u njegovim očima nadmašivao sve ostale. Ljubav, zahvalnost, vjernost Stvoritelju - sve je to bilo nadjačano ljubavlju prema Evi. Ona je bila dio njega, i on nije mogao podnijeti misao o razdvajanju. Nije shvatao da je ista Beskrajna Moć koja je od praha zemaljskoga stvorila njega, živi, prekrasni oblik i koja mu je iz ljubavi podarila druga, sposobna da je nadoknadi. Odlučio se za istu sudbinu; ako ona mora da umre, i on će umrijeti s njom. A osim toga, pomislio je, možda je mudra zmija ipak govorila istinu? Eva je stajala pred njim, isto tako prekrasna i naizgled isto tako bezazlena kao i prije djela neposlušnosti. Izražavala mu je veću ljubav nego ranije. Nije bilo na njoj nikakvog znaka da će umrijeti. Odlučio je da proba. Uzeo je plod i brzo ga pojeo.

Poslije prestupa i Adam je mislio da se uzdiže u neko više postojanje. Uskoro ga je, međutim, misao o grijehu počela da užasava. Vazduh, koji je do tada bio blag, ujednačene temperature, kao da je počeo da šiba hladnoćom grešni par. Nestalo je ljubavi i mira i umjesto toga pojavila se svijest o grijehu, strah pred budućnošću, golotinja duše. Nestalo je i svjetlosne odjeće koja ih je obavijala i da

bi je nadoknadili pokušali su da sebi načine pregače, jer neodjeveni nisu mogli da izađu pred Boga ni svete anđele.

Počeli su da uviđaju pravu prirodu svoga grijeha. Adam je prigovorio svojoj pratilji što je nerazumno napustila njegovo društvo i dozvolila da je zmija prevari; međutim, oboje su zavaravali sebe da će im Onaj, koji im je dao toliko dokaza svoje ljubavi, oprostiti taj jedan jedini prestup ili da ih bar neće tako oštro kazniti.

Sotona je likovao. On je iskušao ženu da pokaže nepovjerenje prema Božjoj ljubavi, da posumnja u Njegovu mudrost i da prestupi Njegov zakon, a preko nje je savladao i Adama.

Veliki Zakonodavac, međutim, spremao se da Adamu i Evi objavi posljedice njihovog prestupa. Božanska prisutnost pokazala se u vrtu. Dok su još bili bezazleni i sveti, radosno su dočekivali pojavu svoga Stvoritelja; sada su užasnuto pobjegli i pokušali da se sakriju u najgušćem dijelu vrta. Ali, »Gospod Bog viknu Adama i reče mu: gdje si? A on reče: čuh glas tvoj u vrtu, pa se poplaših, jer sam go, te se sakrih! A Bog reče: ko ti kaza da si go? Da nisi jeo s onoga drveta što sam ti zabranio da ne jedeš s njega?«

Adam nije mogao ni da porekne ni da opravda svoj grijeh; ali, umjesto da pokaže pokajanje, pokušao je da krivicu prebaci na svoju ženu, pa time i na Boga: »Žena koju si udružio sa mnom, ona mi dade s drveta, te jedoh!« Onaj isti, koji je iz ljubavi prema Evi samovoljno odlučio da izgubi Božji blagoslov svoj dom u Raju i vječni život pun radosti, sada je, posijle svog pada, pokušavao da okrivi svoju pratilju, pa čak i samog Stvoritelja, za svoj prestup. Tako je strašna sila grijeha!

Kada je žena bila upitana: »Zašto si to učinila«, odgovorila je: »Zmija me prevari, te jedoh!« »Zašto si stvorio zmiju? Zašto si joj dozvolio da uđe u Edem?« Ta neizrečena pitanja bila su dio njenog izgovora za grijeh. I tako je, kao i Adam, odgovornost za svoj pad prebacila na Boga. Duh samoopravdanja potiče od oca laži; pred njim su popustili naši praroditelji čim su se prepustili sotoninom uticaju. Isti duh se zapaža i kod svih Adamovih sinova i kćeri. Umjesto da ponizno priznaju svoj grijeh, pokušavaju da se zaštite prebacujući krivicu da drugoga, na okolnosti ili na Boga - uzimajući čak i Njegove blagoslove kao izgovor da gundaju protiv Njega.

Gospod je izrekao kaznu zmiji: »Kada si to učinila, da si prokleta mimo svako živinče i mimo sve zvijeri poljske; na trbuhu da se vučeš

[38]

[39] i prah da jedeš do svojega veka.» Pošto je upotrijebljena kao sotonin posrednik, zmija je morala da pretrpi Božju osudu. Od najljepšeg stvorenja u polju, kome su se svi divili, morala je da postane najniže i najprezrenije biće, stvorenje koga će se bojati i koje će mrzjeti i ljudi i životinje. Riječi koje su joj zatim bile upućene, odnosile su se neposredno na sotonu i ukazivale na njegov konačni poraz i konačno uništenje: »I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene i između sjemena tvojega i sjemena njezina, ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati.«

Evi su najavljene žalosti i patnje. Zatim je Gospod nastavio: »Volja će tvoja stajati pod vlašću muža tvojega i on će ti biti gospodar!« Prilikom stvaranja, Bog je odredio da žena bude ravnopravna sa Adamom. Da su ostali poslušni Bogu - u skladu s Njegovim velikim zakonom ljubavi - uvijek bi živjeli u slozi; ali grijeh je unio nesklad i sada se njihova zajednica mogla održati i sačuvati sklad jedino pokoravanjem jedne ili druge strane. Eva je bila prva u prestupu; ona je popustila iskušenju odvojivši se od svog pratioca prekršivši tako božansko uputstvo. Na njeno nagovaranje i Adam je pogriješio, pa je sada bila postavljena u podređen položaj prema mužu. Da je grešni ljudski rod poštovao načela Božjeg zakona, ova osuda, iako nastala kao posljedica grijeha, poslužila bi mu kao blagoslov; ali čovjekova sklonost da zloupotrijebi nadmoćnost koja mu je bila dodijeljena, često je zagorčavala ženinu sudbinu i doprinosila da joj život bude težak.

Eva je bila veoma srećna kraj svoga muža, u svom edemskom domu; ali, kao nemirne savremene Eve, i ona se zanosila nadom da će se uzdići u oblasti više od onih koje joj je Bog odredio. Pokušavajući da se uzdigne iznad svog prvobitnog položaja, pala je daleko ispod njega. Slične posljedice iskusiće svi oni koji su nespremni da radosno prihvate svoje životne dužnosti u skladu s Božjim planom. U svojim naporima da zauzmu položaje za koje ih On nije osposobio, mnogi napuštaju mjesta na kojima bi mogli da budu na blagoslov. U svojoj želji za višim područjima, mnoge žene žrtvuju svoje žensko dostojanstvo i plemenitost svog karaktera i dozvoljavaju da ostane nezavršeno upravo ono djelo koje im je Nebo odredilo.

Adamu je Gospod izjavio: »Što si poslušao ženu i okusio s drveta s kojeg sam ti zabranio rekavši da ne jedeš s njega, zemlja da je prokleta s tebe, s mukom ćeš se od nje hraniti do svojega vijeka,

trnje i korov će ti rađati, a ti ćeš jesti zelje poljsko, sa znojem lica svojega ješćeš hljeb, dokle se ne vratiš u zemlju od koje si uzet, jer si prah i u prah ćeš se vratiti.» [40]

Nije bilo po Božjoj volji da sveti par upozna ikakvo zlo. On im je dao obilje dobra, a uskratio zlo. Ali, suprotno Njegovoj zapovijesti, oni su okusili sa zabranjenog drveta i sada će nastaviti to da čine - da stiču znanje o zlu - čitavog života. Od tog vremena ljudski rod biće mučen sotonskim iskušenjima. Umjesto ugodnog rada koji im je do tada bio određen, dobili su strahovanja i teške napore. Biće podložni razočaranjima, žalosti i bolu, i konačno smrti.

Pod prokletstvom grijeha cijela priroda trebalo je da posvjedoči čovjeku o karakteru u posljedicama pobune protiv Boga. Kada je stvorio čovjeka, Bog ga je postavio da upravlja Zemljom i svim živim stvorenjima. Sve dok je Adam bio odan Nebu, cijela priroda mu je bila podređena. Ali, kada se pobunio protiv Božjeg zakona, podložna stvorenja pobunila su se protiv njegove vlasti. Na taj način Gospod, u svojoj velikoj milosti, prikazao je čovjeku svetost svoga Zakona i naveo ga da na temelju svog iskustva ustanovi koliko je opasno ako ga, i u najmanjoj mjeri, zanemari.

Život ispunjen teškim radom i brigama, koji je postao čovjekova sudbina, bio mu je određen iz ljubavi. Bila je to disciplinska mjera koja je postala neophodna zbog grijeha, da bi se suzbilo popuštanje prohtjevima i strastima, da bi se razvila navika vladanja sobom. Bio je to dio Božjeg velikog plana po kome je trebalo da se čovjek vrati iz ponora propasti i pokvarenosti, u koji je upao zbog grijeha.

Opomena, upućena našim praroditeljima: »Jer u koji dan okusiš s njega, umrijećeš« (1. Mojsijeva 2,17), nije značila da moraju umrijeti istoga dana kada okuse zabranjeno voće. Međutim, toga dana biće im izrečena neopoziva presuda. Besmrtnost im je bila obećana pod uslovom da ostanu poslušni; prestupom će izgubiti vječni život. Tog dana biće osuđeni na smrt.

Da bi osigurao svoje vječno postojanje, čovjek je morao da nastavi da jede plodove sa drveta života. Kada mu je to bilo uskraćeno, čovjekova životna snaga postepeno je opadala, sve dok mu se život nije ugasio. Sotona je planirao da svojom neposlušnošću izazove Božje nezadovoljstvo i da onda, ukoliko ne bude dobio oprostjenje, čemu se nadao, nastavi da jede plodove sa drveta života i tako vječno produži postojanje grijeha i bijede. Međutim, poslije čovjekovo

[41] pada, sveti anđeli odmah su dobili naredbu da čuvaju pristup drvetu života. Oko tih anđela leljali su se zraci svjetlosti u obliku blistavog mača. Nijednom pripadniku Adamove porodice nije bilo dozvoljeno da pređe tu prepreku i da se nahrani životodavnim plodovima; zato i nema besmrtnih grešnika.

Poplava zla poslije prestupa naših praroditelja, u očima mnogih ljudi je strašna posljedica za tako mali grijeh, pa zato sumnjaju u mudrost i pravednost Božjih postupaka prema ljudima. Ali, kada bi malo dublje razmotrili ovo pitanje, shvatili bi svoju zabludu. Bog je stvorio čovjeka po svom obličju, kao biće slobodno od grijeha. Zemlju je trebalo da nasele stanovnici malo niži od anđela; ali se njihova odanost morala ispitati; jer Bog nije mogao da dozvoli da svijet bude naseljen bićima koja odbacuju Njegov zakon. Ali, u svojoj velikoj milosti, Bog nije Adama stavio na tešku probu. I upravo zato što je zabrana bila tako mala, grijeh je postao izrazito veliki. Ako Adam nije mogao da podnese najmanju probu, ne bi izdržao ni veće iskušenje da mu je bila povjerena neka veća odgovornost!

Da je neka veća proba bila određena Adamu, tada bi se oni čija su srca sklona zlu izgovarali govoreći: »To što ja činim je beznačajno, Bog ne obraća pažnju na sitnice!« Zato bi stalno bilo prestupa u onome što ljudi smatraju nevažnim i što među njima prolazi bez kazne. Međutim, Gospod je jasno pokazao da Ga vrijeda svaki grijeh, bez obzira na to koliki je.

Evi je njena neposlušnost Bogu izgledala kao beznačajno djelo, kada je okusila plod sa zabranjenog drveta i nagovorila i muža na prestup; ali njihov grijeh je uklonio prepreke zlu koje je preplavilo svijet. Ko bi u trenutku iskušenja, mogao znati kakve će užasne posljedice izazvati jedan jedini pogrešni korak?

Mnogi među onima koji govore da Božji zakon ne obavezuje čovjeka, uporno dokazuju da se Njegovi propisi uopšte ne mogu poštovati. Ali, ako je to istina, zašto je Adam morao da bude kažnjen za prestup? Grijeh naših praroditelja donio je krivicu i žalost na svijet, i da nije bilo Božje dobrote i milosti, ljudski rod utonuo bi u beznadežno očajanje. Neka se niko ne vara. »Plata za grijeh je smrt!« (Rimljanima 6,23) Božji zakon se ništa više ne može nekažnjeno prestatati sada, nego u vrijeme kada je presuda bila izrečena praocu ljudskog roda!

Adam i Eva poslije svoga grijeha više nisu mogli da ostanu u Edemu. Skrušeno su preklinjali da ostanu u domu svoje bezazlenosti i radosti. Priznavali su da nemaju nikakvog prava na to srećno boravište i zaklinjali se da će ubuduće biti savršeno poslušni Bogu. Međutim, rečeno im je da je njihova priroda postala izopačena grijehom; da su umanjili svoju snagu da se odupru zlu i tako omogućili sotoni da im mnogo lakše pristupa. U svojoj bezazlenosti popustili su iskušenju; i sada, svjesni svoje krivice, imaju još manje snage da sačuvaju svoju čestitost.

Pokorno i sa neizrecivom žalošću pozdravili su se sa svojim prekrasnim domom i krenuli da žive na zemlji na kojoj je počivalo prokletstvo grijeha. Atmosfera, nekada tako blaga i ujednačena, postala je sada podložna velikim promjenama, pa ih je Gospod milostivo ogrnuo odjećom od kože kao zaštitom od pretjerane vrućine i hladnoće.

Dok su u uvelom cvijeću i opalom lišću gledali prve znake Adam i njegova saputnica plakali su nad njima mnogo iskrenije nego što ljudi danas plaču nad svojim mrtvima. Smrt slabog, nježnog cvijeća zaista je bila uzrok žalosti; ali, kada je dostojanstveno drveće počelo da odbacuje svoje lišće, taj prizor ih je živo podsjetio na ozbiljnu činjenicu da je smrt sudbina svakog živog stvora.

Edemski vrt ostao je na Zemlji još dugo pošto je čovjek bio odvojen od njegovih prijatnih staza. Grešnom rodu je još dugo bilo dozvoljeno da posmatra dom svoje bezazlenosti, u koji su mu pristup branili anđeoski stražari. Na vratima Raja, koja su čuvali heruvimi, pokazivala se Božja slava. Tu je dolazio Adam sa svojim sinovima da se moli Bogu. Tu je obnavljao svoj zavjet poslušnosti Zakonu čije mu je kršenje doneijlo izgnanstvo iz Edema. Kada je poplava bezakonja preplavila svijet i ljudska pokvarenost izazvala uništenje vodama Potopa, Ruka koja je zasadila Edem povukla ga je sa Zemlje. Ali, prilikom konačnog obnavljanja, kada će nastati »novo nebo i nova zemlja« (Otkrivenje 21,1), on će biti vraćen još slavnije ukrašen nego u početku.

Tada će oni koji su održali Božje zapovijesti puni besmrtno snage zastajati pod drvetom života, a stanovnici bezgrešnih svjetova u tom vrtu za uživanje u toku beskrajnih vjekova imaju uzorak savršenog djela Božjeg stvaranja, netaknutog prokletstvom grijeha

- uzorak onoga što bi postala cijela Zemlja da je čovjek ispunio slavni Stvoriteljev plan.

4. Poglavlje—Plan Otkupljenja

[43]

Čovjekov pad je ispunio žalošću cijelo Nebo. Svijet koji je Bog stvorio bio je obilježen prokletstvom grijeha i nastanjen bićima osuđenim na bijedu i smrt. Izgledalo je da nema pomoći onima koji su prekršili Zakon. Anđeli su prestali da pjevaju svoje pjesme hvale. Svim nebeskim dvorovima zavladała je žalost zbog propasti koju je izazvao grijeh.

Božji Sin, slavni nebeski Zapovjednik, bio je potresen sažaljenjem prema palom rodu. Njegovo srce ispunilo se beskrajnim saučešćem kada su vapaji izgubljenog svijeta doprli do Njega. Božanska ljubav, međutim, već je imala pripremljen plan prema kojem je čovjek mogao da se spase. Prekršeni Božji zakon zahtijevao je život grešnika. U cijelom svemiru postojalo je samo jedno Biće koje je umjesto čovjeka moglo da zadovolji zahtjeve Zakona. Pošto je Božji zakon isto tako svet kao i sam Bog, samo je neko jednak Bogu mogao da okaje prestup Zakona. Niko osim Hrista nije mogao da izbavi čovjeka od osude Zakona i da ga ponovo dovede u sklad s Nebom. Zato je Hristos trebalo da preuzme krivicu i sramotu grijeha - grijeha koji je toliko mrzak svetom Bogu da je morao da razdvoji Oca od Njegovog Sina. Hristos je trebalo da se spusti do dubina poniženja da bi izbavio izgubljeni rod.

Pred svojim Ocem On se vatreno zauzeo za grešnika, dok su nebeske vojske očekivale ishod razgovora s neopisivom zainteresovanošću. Ovo nedokučivo pregovaranje dugo je trajalo - taj »savjet mira« (Zaharija 6,13) za grešne sinove ljudske. Plan spasenja bio je sačinjen mnogo prije stvaranja Zemlje; naime, Hristos je »Jagnje, koje je zaklano od postanja svijeta« (Otkrivenje 13,8); međutim, čak se i Vladar svemira morao boriti sam sa sobom da dozvoli da Njegov Sin umre za grešni rod. Ipak, »Bogu je tako omililo svet da je i Sina svojega jedinorodnoga dao da nijedan koji ga vjeruje ne pogine nego da ima život vječni«. (Jovan 3,16) O, tajno otkupljenja! O, tajno Božje ljubavi prema svijetu koji Ga nije volio! Ko može saznati dubine te ljubavi koja »nadmašuje znanje«? U toku beskrajnih vjekova

[44]

besmrtni umovi pokušavaće da shvate tajnu te neshvatljive ljubavi, diviće joj se i iskazivaće joj poštovanje.

Bog je trebalo da se pokaže u Hristu i da »svijet pomiri sa sobom«. (2. Korinćanima 5,19) Čovjek je postao toliko unižen grijehom da više nije mogao lično da uspostavi sklad sa Onim koji je po svojoj prirodi čist i dobar. Ali Hristos, pošto otkupi čovjeka od osude Zakona, mogao je da mu udahne božansku snagu koja će se sjediniti s njegovim ljudskim naporima. I tako će, pokajavši se pred Bogom, vjerujući u Hrista, grešni Adamovi potomci opet moći da postanu »sinovi Božji«. (1. Jovanova 3,2)

Plan, jedini koji je čovjeku mogao da osigura spasenje, zahtijevao je da cijelo Nebo učestvuje u Njegovoj beskrajnoj žrtvi. Anđeli se nisu mogli radovati kada im je Hristos objavio plan spasenja, jer su vidjeli da će čovjekovo spasenje tražiti od njihovog voljenog Zapovjednika da pretrpi neizrecive patnje. Obuzeti bolom i čuđenjem, slušali su Njegove riječi kako će morati da se odrekne nebeske čistote i mira, njegove radosti i slave i besmrtnog života, i da se suoči s pokvarenošću na Zemlji, da izdrži bol, sramotu i smrt. Moraće da stane između grešnika i kazne za grijeh; iako će ga samo mali broj među ljudima prihvatiti kao Božjeg Sina. Moraće da napusti svoj visoki položaj Veličanstva Neba, da se ponizi i pojavi na Zemlji u obliku čovjeka, i da se na temelju svog iskustva upozna s tugom i iskušenjima s kojima će i čovjek morati da se suoči. Sve će to biti neophodno da bi mogao da pomogne onima koji će biti kušani (Jevrejima 2,18). Kada se Njegova misija kao Učitelja bude završila, biće predan u ruke zlih ljudi da pretrpi sve uvrede i sva mučenja kojima će ga oni, po sotoninom nagovoru, podvrgnuti. Umrijeće najsurovijom smrću, da bude podignut između neba i Zemlje kao grešnik koji je zaslužio kaznu. Moraće da prođe kroz dugu agoniju, tako strašnu da je ni anđeli neće moći gledati, već će velom zaklanjati svoje lice da je ne vide. Moraće da izdrži duševne patnje kada Otac bude okrenuo svoje lice od Njega, dok krivica za prestup - breme grijeha cijeloga svijeta - bude počivala na Njemu.

Anđeli su se bacili pred noge svog Zapovjednika i ponudili sebe kao žrtvu za čovjeka. Ali, život anđela ne bi mogao da plati dug; samo je Onaj koji je stvorio čovjeka mogao da ga otkupi. Ipak, i anđeli će učestvovati u planu otkupljenja. Hristos je trebalo da postane »umanjen malim čim od anđela... za smrt što podnese«.

(Jevrejima 2,9) Kada bude uzeo čovjekovu prirodu, Njegova snaga neće biti jednaka njihovoj i oni će morati da Mu služe, da Ga jačaju i tješe u Njegovim patnjama. Trebalo je da postanu službeni duhovi, poslani da posluže onima koji će naslijediti spasenje (Jevrejima 1,14), da štite podanike milosti od sile zlih anđela i od tame kojom će sotona neprestano pokušavati da ih obavije.

Kada anđeli budu posmatrali agoniju i poniženje svoga Gospoda, biće obuzeti bolom i negodovanjem i poželjeće da Ga izbave od Njegovih ubica; ali neće smjeti da se umiješaju niti da spriječe ono što će gledati. Planom otkupljenja bilo je, naime, predviđeno da će se pokvareni ljudi rugati Hristu i da će Ga zlostavljati, a i On lično je na sve to pristao kada je postao čovjekov Otkupitelj.

Hristos je jamčio anđelima da će svojom smrću otkupiti mnoge i da će uništiti onoga koji ima »državu smrti«. On će vratiti carstvo koje je čovjek prestupom izgubio, da bi ga otkupljeni mogli naslijediti s Njime i u njemu vječno nastaviti. Grijeha i grešnika više neće biti i nikada više neće narušavati mir na Nebu ili na Zemlji. Pozvao je anđeoske čete da se slože s planom koji je prihvatio Njegov Otac i da se raduju što će se Njegovom smrću grešni čovjek pomiriti s Bogom.

A onda je radost, neizreciva radost, ispunila Nebo. Slava i blaženstvo otkupljenog svijeta bacili su u zasjenak čak i muke i žrtvu Kneza života. Nebeskim dvorovima odjeknuli su prvi akordi pjesme koja će se zaoriti i iznad vitlejemskih brežuljaka: »Slava na visini Bogu, i na Zemlji mir, među ljudima dobra volja!« (Luka 2,14) S dubljom radošću od one koja ih je obuzimala prilikom stvaranja novoga svijeta, »pjevali su zajedno zvijezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu«. (O Jovu 38,7)

Čovjeku je otkupljenje prvi put bilo nagoviješteno u presudi koja je bila izrečena sotoni u vrtu. Gospod je objavio: »I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene i između sjemena tvojega i sjemena njezina; ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati!« (1. Mojsijeva 3,15) Ova presuda, izrečena u prisutnosti naših praroditelja, njima je zvučala kao obećanje. Iako je najavljivala rat između čovjeka i sotone, objavljivala je da će sila velikog neprijatelja konačno biti slomljena. Adam i Eva su kao zločinci stajali pred pravednim Sudijom, očekujući kaznu koju su svojim prestupom za služili; ali, prije nego što im je bilo šta rečeno o životu punom teških napora i

muka koji će im pasti u dio, ili o naredbi da se moraju vratiti u prah, saslušali su riječi koje su im rasplamsale nadu. Iako će morati da pate pod vlašću svog moćnog protivnika, mogu se nadati konačnoj pobjedi.

Kada je sotona čuo da između njega i žene, između njenog i njegovog potomstva treba da vlada neprijateljstvo, shvatio je da će njegovo djelo izopačavanja ljudske prirode biti ometano; da će na neki način čovjek biti osposobljen da se odupre njegovoj sili. Ipak, kada je plan spasenja bio potpunije objavljen, sotona se sa svojim anđelima počeo radovati što će, izazvavši čovjekov pad, uspjeti da skine Božjeg Sina s Njegovog uzvišenog položaja. On je objavio da su se njegovi planovi do tada uspješno ostvarivali na Zemlji i da će zato, kada Hristos bude uzeo ljudsku prirodu, dobiti priliku da i Njega savlada i tako spriječi iskupljenje grešnoga roda.

Nebeski anđeli su našim praroditeljima potpunije prikazali plan za njihovo spasenje. Adamu i njegovoj saputnici bilo je garantovano da uprkos njihovom velikom grijehu neće biti prepušteni sotoninoj vlasti. Božji Sin je odlučio da svojim životom okaje njihov prestup. Biće im ponuđeno vrijeme milosti i oni će, ukoliko se pokaju i vjeruju u Hrista, ponovo moći da postanu Božja djeca.

Žrtva, koja je prinesena zbog njihovog prestupa, prikazala je Adamu i Evi svetu prirodu Božjeg zakona; i oni su uvidjeli, kao nikada do tada, snagu grijeha i njegove strašne posljedice. Mučeni grižom savjesti i strepnjom usrdno su preklinjali da kazna ne zadesi Onoga čija je ljubav bila izvor sve njihove radosti; neka radije padne na njih i na njihovo potomstvo.

Pošto je Božji zakon, kako im je bilo rečeno, temelj Njegove vladavine i na Nebu i na zemlji, čak ni život anđela ne bi mogao da bude prihvaćen kao žrtva za njihov prestup. Nijedan zakonski propis neće biti ukinut ili promijenjen da se izađe u susret čovjeku u njegovom grešnom stanju i da jedino Božji Sin, koji je stvorio čovjeka, može da obavi djelo pomirenja za njega. Isto onako kao što je Adamov prestup donio nesreću i smrt, tako i Hristova žrtva može da donese život i besmrtnost.

Ne samo čovjek, već i cijela Zemlja koja je zbog grijeha potpala pod vlast nečastivoga mora da se obnovi planom otkupljenja. Prilikom stvaranja, Adamu je bila povjerena uprava nad Zemljom. Međutim, popustivši iskušenju, on je došao pod vlast sotone. »Jer koga ko

nadvlada, onaj mu i robuje!» (2. Petrova 2,19) Kada je čovjek postao sotonin zarobljenik, vlast koju je imao, prešla je na pobjednika. Tako je sotona postao »bog svijeta ovoga«. (2. Korinćanima 4,4) On je tako uzurpirao vlast nad Zemljom koja je prvobitno bila data Adamu. Međutim, kada svojom žrtvom bude platio kaznu za grijeh, Hristos će ne samo otkupiti čovjeka, već mu vratiti i izgubljenu vlast. Sve što je prvi Adam izgubio, Drugi će vratiti. Prorok kaže: »A ti kulo stadu, stijeno kćeri sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast!« (Mihej 4,8) I apostol Pavle ukazuje na buduće »izbavljenje tečevine na hvalu slave njegove«. (Efescima 1,14) Bog je stvorio Zemlju da bude boravište svetih, srećnih bića. Gospod »koji je saznao Zemlju i načinio je i utvrdio, nije je stvorio naprazno, nego je načinio da se na njoj nastava«. (Isaija 45,18) Ova namjera će se ostvariti kada, obnovljena Božjom silom, oslobođena od grijeha i žalosti, ona postane vječno boravište otkupljenih. »Pravednici će naslijediti Zemlju i živjeće na njoj dovijeka.« (Psalam 37,29) »I više neće biti nikakve prokletinje, i prijesto Božji i Jagnjetov biće u njemu, i sluge njegove posluživaće ga.« (Otkrivenje 22,3)

Adam, dok je još bio bez grijeha, imao je prednost da otvoreno razgovara sa svojim Stvoriteljem; ali, grijeh je razdvojio Boga i čovjeka i samo je Hristovo djelo pomirenja moglo da premosti provaliju i omogući prenošenje blagoslova spasenja sa Neba na Zemlju. Čovjeku će i dalje biti uskraćena prednost da se neposredno pokaže pred svojim Stvoriteljem, ali Bog će saobraćati s njim preko Hrista i anđela.

Na ovaj način Adamu su bili otkriveni važni događaji u istoriji čovječanstva, od vremena kada je božanska presuda bila izrečena u Edemu, preko Potopa, pa sve do Prvog dolaska Božjeg Sina. Bilo mu je pokazano da će mnogi, iako će Hristova žrtva biti dovoljna da spase cijeli svijet, ipak izabratu život u grijehu umjesto da se pokaju i budu poslušni. Iz naraštaja u naraštaj zločini će se umnožavati i prokletstvo grijeha sve više pritiskaće ljudski rod, životinje i cijelu Zemlju. Dani čovjekovog vijeka skraćivaće se zbog njegovog grešnog života; njegov tjelesni rast i njegova izdržljivost će se smanjivati, a isto će se događati i sa njegovom moralnom i intelektualnom snagom, sve dok svijet ne bude pun bijede svih vrsta. Zbog popuštanja prohtjevima i strastima, ljudi će postati nesposobni da cijene velike istine plana otkupljenja. Ipak Hristos, vjeran namjeri s kojom

je napustio Nebo, nastaviće da se zanima za ljude i da ih poziva da svoje slabosti i nedostatke sakriju u Njemu. On će zadovoljavati potrebe svih onih koji u vjeri budu dolazili k Njemu. I uvijek će biti bar nekoliko onih koji će sačuvati znanje o Bogu i ostati neokaljani usred sveopšteg bezakonja.

Bog je odredio da prinošenje žrtava služi čovjeku kao stalni podsjetnik, kao pokajničko priznanje njegovih grijeha, ali i kao način da izrazi svoju vjeru u obećanog Otkupitelja. Grešnom ljudskom rodu žrtve su trebalo da živo predoče svečanu istinu da je grijeh prouzrokovao smrt. Za Adama je prinošenje prve žrtve predstavljalo vrlo bolan obred. Njegova ruka se morala podići da uzme život koji je samo Bog mogao dati. Tada je prvi put uopšte prisustvovao smrti, a znao je da ni čovjek ni životinja nikada ne bi umirali da je ostao poslušan Bogu. Dok je ubijao nevinu žrtvu, drhtao je na pomisao da će njegov grijeh morati da prolije krv neokaljanog Božjeg Jagnjeta. Taj prizor mu je pružio dublje i življe shvatanje o veličini njegovog prestupa, koji ništa neće moći okajati osim smrti dragog Božjeg Sina. Divio se beskrajnoj dobroti koja će dati takvu otkupninu da spase krivca. Zvijezda nade obasjala je mračnu i strašnu budućnost i oslobodila je njenog krajnjeg očajaja.

Međutim, plan otkupljenja imao je i širu i dublju namjeru nego što je samo spasenje čovjeka. Hristos nije samo zbog toga došao na Zemlju; nije došao samo zato da bi stanovnici ovog malog svijeta mogli da poštuju Božji zakon onako kako on to zaslužuje, već i da pred cijelim svemirom opravda Božji karakter. Na ovu posljedicu svoje velike Žrtve - na njen uticaj na stanovnike drugih svjetova, kao i na čovjeka - Spasitelj je mislio kada je neposredno prije svog raspeća rekao: »Sada je sud ovome svijetu, sada će biti istjeran knez ovoga svijeta napolje. I kada ja budem podignut od zemlje, sve ću privući k sebi!« (Jovan 12,31.32) Hristovo djelo umiranja za spasenje čovjeka neće učiniti samo da Nebo postane pristupačno čovjeku, već će i pred očima cijelog svemira opravdati Boga i Njegovog Sina zbog Njihovog postupanja prema sotoninoj pobuni. Ono će potvrditi trajnost Božjeg zakona i pokazati prirodu i posljedice grijeha.

[49] Od samog početka velika borba vođena je oko Božjeg zakona. Sotona se trudio da dokaže da je Bog nepravedan, da je Njegov zakon nesavršen i da interesi cijelog svemira zahtjevaju da bude izmjenjen. Napadajući Zakon, želio je da potkopa autoritet njegovog Autora.

Ova borba trebalo je da pokaže da li su Božje uredbe nesavršene i podložne promjenama ili savršene i nepromjenljive.

Kada je bio izbačen sa Neba, sotona je odlučio da Zemlja postane njegovo carstvo. Kada je iskušao i savladao Adama i Evu pomislio je da je stekao vlasništvo nad ovim svijetom, jer su ga njegovi stanovnici, tako je tvrdio, izabrali za svog vladara. Tvrdio je da grešnik nikako ne može dobiti oprostjenje, da su zbog toga pripadnici grešnog ljudskog roda njegovi legalni podanici i da svijet pripada njemu. Međutim, Bog je dao svog dragog Sina - koji je bio jednak Njemu - da pretrpi kaznu za prestup, i na taj način stvorio mogućost da ljudi ponovo zadobiju Njegovu naklonost i pravo da se vrate u svoj edemski dom. Hristos se zauzeo da otkupi čovjeka i da izbavi svijet iz sotoninog zagrljaja. Velika borba je započela na Nebu i morala je da se odluči u istom svijetu, na istom tlu, koje je sotona proglasio svojim.

Cijeli svemir se čudio što se Hristos ponizio da spase grešnog čovjeka. Što se Onaj koji je, nadzirući sve, prelazio sa zvijezde na zvijezdu, iz svijeta u svijet, svojim Proviđenjem zadovoljavajući potrebe svih vrsta živih stvorenja u prostranom djelu svoga stvaranja - što se On ponizio da ostavi svoju slavu i uzme ljudsku prirodu, predstavljalo je tajnu koju su bezgrešni stanovnici drugih svjetova željeli da shvate. Kada se Hristos pojavio u našem svijetu u obliku čovjeka, svi su bili najdublje zainteresovani da Ga prate dok je prolazio, korak po korak, okrvavljenim putem od štalice do Golgote. Nebo je bilježilo uvrede i poruge koje je primao, i znalo da se sve to događalo na sotonin podsticaj. Zapažali su i razvijanje uticaja suprotstavljenih sila; kako sotona stalno nameće tamu, žalost i patnje ljudskom rodu i kako mu se Hristos suprotstavlja. Posmatrali su kako bitka između dobra i zla postaje sve oštrija, i kada je Hristos na kraju svoje agonije na krstu uzviknuo: »Svrši se!» (Jovan 19,30) pobjedonosni uzvik odjeknuo je svim svjetovima i samim Nebom. Veliki sukob koji je tako dugo trajao u ovom svijetu, sada je bio odlučan i Hristos je pobijedio. Njegova smrt odgovorila je na pitanje da li Otac i Sin imaju dovoljno ljubavi prema čovjeku da pokažu samoodricanje i duh požrtvovanja. Sotona je pokazao svoj pravi karakter kao varalica i ubica. Vidjeli su da bi se isti duh, koji je vladao sinovima ljudskim koji su bili u njegovoj vlasti, pokazao i

kada bi mu bilo dozvoljeno da upravlja nebeskim silama. Zato je vjerni svemir jednoglasno izrazio svoju odanost Božjoj vladavini.

Da je Zakon mogao da se promijeni, čovjek bi mogao da se spasi i bez Hristove žrtve; ali, činjenica da je bilo neophodno da Hristos žrtvuje svoj život za grešni ljudski rod dokazuje da Božji zakon nije mogao osloboditi grešnika svojih zahtjeva. Pokazalo se da je plata za grijeh smrt. Kada je Hristos umro, uništenje sotone je postalo sigurno. Međutim, da je Zakon bio ukinut na krstu, kao što mnogi tvrde, onda bi dragi Božji Sin pretrpio agoniju i smrt na krstu samo zato da pruži sotoni upravo ono što je on tražio; tada bi knez tame pobijedio, njegove optužbe protiv božanske vladavine bile bi potvrđene. Ali, već sama činjenica da je Hristos podnio kaznu za čovjekove prestupe svim stvorenim bićima je predstavljala moćan dokaz da je Zakon nepromjenljiv; da je Bog pravedan, milostiv i spreman na samoodricanje; i da se beskrajna pravednost i milost sjedinjuju u primjeni Njegove vlasti.

5. Poglavlje—Kušanje Kajina I Avelja

[51]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 4,1 -15)

Kajin i Avelj, Adamovi sinovi, imali su različite karaktere. Aveljevo srce je bilo odano Bogu; on je uviđao da je Stvoritelj pravedan i milostiv u svom postupanju prema grešnom ljudskom rodu i zahvalno je prihvatao nadu u otkupljenje. Kajin je gajio buntovnička osjećanja, gundao je protiv Boga zbog prokletstva izrečenog Zemlji i ljudskom rodu poslije Adamovog grijeha. Dozvoljavao je svojim mislima da teku istim smjerom koji je sotonu doveo do pada - popuštao je želji za samouzdanjem i sumnjao u Božju pravednost i božanski autoritet.

Oba brata su bila iskušana, kao i Adam prije njih, da se vidi hoće li vjerovati i hoće li slušati Božju riječ. Bile su im otkrivene mjere za spasenje čovjeka i pokazan sistem žrtava, koji je Bog uspostavio. Znali su da svojim žrtvama treba da izraze vjeru u Spasitelja koga su žrtve predstavljale i istovremeno priznaju da im bez Njega nema oprostjenja; znali su da će takvim prihvatanjem božanskog plana otkupljenja pružiti dokaz da su poslušni Božjoj volji. Bez prolivanja krvi nema oprostjenja grijeha; trebalo je zato da svoju vjeru u Hristovu krv kao u obećano sredstvo pomirenja pokažu prinoseći prvence iz stada. Osim toga, trebalo je da prvine zemaljskih plodova prinesu Gospodu kao svoju zahvalnu žrtvu.

Oba brata podigla su slične oltare i svaki od njih je donio i svoj dar. Avelj je prinio žrtvu iz stada, u skladu s Gospodnjim nalogima. »I Gospod pogleda na Avelja i na njegov prinos.« Vatra je sjevnula sa neba i spalila žrtvu. Kajin, međutim, zanemarujući Gospodnju neposrednu i izričitu naredbu, prinio je na žrtvu samo zemaljske plodove. Zato nije stigao nikakav znak sa Neba da je njegova žrtva prihvaćena. Avelj je usrdno molio brata da izađe pred Gospoda na propisani način, ali su njegove molbe učinile da Kajin samo još odlučnije krene putem koji je izabrao. Kao starijem, bilo mu je ispod časti da primi savjet mlađeg brata, pa ga je prezreo.

[52] Kajin je izašao pred Boga gundajući, sumnjajući u obećanu žrtvu i u neophodnost prinošenja žrtava. Svojim darom nije izražavao pokajanje za grijeh. Smatrao je, kao i mnogi danas, da bi pokazao slabost kada bi strogo slijedio put koji je Bog obilježio, kada bi se za spasenje potpuno oslonio na djelo pomirenja obećanog Spasitelja. Odlučio je da se osloni na sebe, da se pojavi pred Bogom sa svojim zaslugama. Nije želio da donese jagnje, da njegovu krv pomiješa sa svojim prinosom, već da prinese svoje plodove, proizvode svoga rada! On je prinio svoju žrtvu kao da čini uslugu Bogu, očekujući da time izazove Božje odobravanje. Kajin je poslušao i podigao oltar, poslušao je i donio žrtvu; ali je pokazao samo djelimičnu poslušnost. Nedostajao je najvažniji dio, priznanje da mu je neophodan Otkupitelj.

Što se tiče rođenja i vjerskog vaspitanja, braća su bila ravnopravna. Obojica su bili grešnici i obojica su priznavali da Bog ima pravo na poštovanje i obožavanje. Sudeći prema spoljašnjosti, do određene granice, njihova religija je bila ista, ali, prelaženjem preko te granice pojavila se velika razlika među njima.

»Vjerom prinese Avelj Bogu veću žrtvu nego Kajin.« (Jevrejima 11,4) Avelj je shvatio velika načela otkupljenja. Sebe je smatrao grešnikom i uviđao da grijeh i kazna za grijeh, smrt, stoje između njegove duše i zajedništva s Bogom. Prinio je zaklanu žrtvu, žrtvovani život, i na taj način priznao zahtjeve prekršenog Zakona. U prolivenoj krvi gledao je buduću Žrtvu, Hrista, koji će umrijeti na krstu na Golgoti, i oslanjajući se na pomirenje koje će tako biti osigurano, dobio je svjedočanstvo da se opravdao pred Bogom, da je njegova žrtva prihvaćena.

Kajin je imao istu priliku da sazna i prihvati iste istine koje je prihvatio Avelj. On nije pao kao žrtva neke samovoljne namjere. Jedan brat nije bio izabran da bude prihvaćen pred Bogom, a drugi da bude odbačen. Avelj je izabrao vjeru i poslušnost; Kajin, nevjerstvo i pobunu. U tome je suština svega.

Kajin i Avelj predstavljaju dvije vrste ljudi koje će postojati na svijetu sve do kraja vremena. Jedna vrsta prihvata zasluge Žrtve koja je prinesena za grijeh; druga se drsko oslanja na svoje zasluge; njihova žrtva ne traži božansko posredovanje i zato nije u stanju da čovjeku osigura Božju naklonost. Samo Isusovim zaslugama naši prestupi mogu da budu oprošteni. Oni koji ne osjećaju nikakve

potrebe za Hristovom krvlju, koji misle da bez božanske milosti svojim djelima mogu osigurati božansko odobravanje, čine istu grešku koju je učinio Kajin. Ako ne budu prihvatili krv očišćenja, naći će se pod prokletstvom. Nema nijednog drugog načina da se oslobode okova grijeha.

[53]

Najveći dio svijeta predstavlja vjernike koji slijede Kajinov primer, jer su skoro sve lažne religije utemeljene na istom načelu - da se čovjek može osloniti na svoje napore i tako zadobiti spasenje. Neki tvrde da ljudskom rodu i nije potrebno spasenje, već razvoj - da je on u stanju da sam sebe oplemeni, uzdigne i obnovi. I kao što je Kajin namjeravao da stekne božansku naklonost prinosom kojem je nedostajala krv žrtve i takvi pokušavaju da omoguće čovječanstvu da zadovolji božanska mjerila nezavisno od djela pomirenja. Kajinov primjer pokazuje kakve moraju da budu posljedice, šta čovjek postaje bez Hrista. Ljudski rod nema snage da sam sebe obnovi. On ne teži da se uzdigne, da se poveže s onim što je božansko, već da se sunovrati, da se poveže sa onim što je sotonsko. Hristos je naša jedina nada. »Jer nema drugoga imena pod nebom, danoga ljudima, kojim bismo se mi mogli spasiti!« (Dela 4,12)

Istinska vjera, koja se potpuno oslanja na Hrista, dokazuje se odanošću svim Božjim zahtjevima. Od Adamovih dana pa sve do današnjeg vremena vođena je velika borba za odanost Božjem zakonu. Uvijek je bilo onih koji su prisvajali pravo na Božju naklonost iako su kršili neku od Njegovih zapovijesti. Biblija, međutim, izjavljuje da se vjera usavršava djelima i da je vjera bez djela mrtva (Jakov 2,22.17). Onaj ko tvrdi da poznaje Boga, »a zapovijesti njegove ne drži, laža je i u njemu istine nema«. (1. Jovanova 2,4)

Kada je Kajin uvidio da je njegova žrtva odbačena, naljutio se na Gospoda i na Avelja; razgnjevio se na Boga što nije prihvatio ljudsku zamjenu umjesto žrtve koju je odredio, naljutio se na brata što je izabrao da bude poslušan Bogu, umjesto da mu se pridruži u pobuni protiv Njega. Iako Kajin nije poštovao božansku zapovijest, Bog ga nije ostavio, već je odlučio da razlozima odvrati čovjeka koji se pokazao toliko nerazumnim. I Gospod reče Kajinu: »Što se ljutiš? Što ti se lice promijenilo?« Preko anđeoskog vjesnika bilo je izrečeno božansko upozorenje: »Nećeš li biti mio kada dobro činiš? A kada ne činiš dobro, grijeh je na vratima.« Izbor je bio prepušten Kajinu. Ako se bude oslonio na zasluge obećanog Spasitelja, ako

[54] bude poslušao Božje zahtjeve, uživao Njegovu naklonost. Ali, ako bude uporno istrajavao u nevjerovanju i prestupu, neće imati prava da se žali što ga je Gospod odbacio.

Umjesto da prizna svoj grijeh, Kajin je nastavio da se žali na Božju nepravednost i da zavidi i mrzi Avelja. Ljutito je prigovarao svom bratu, pokušavao je da ga uvuče u raspravu o Božjem postupanju prema njima. Krotko, ali neustrašino i čvrsto, Avelj je branio Božju pravednost i dobrotu. Ukazao de Kajinu na njegovu zabludu i pokušao da ga ubijedi da je krivica na njemu. Ukazao mu je na Božje sažanjenje, jer je poštedito život njihovim roditeljima iako je trebalo da ih kazni trenutnom smrću, govorio mu je da ih je Bog volio, jer inače ne bi dao svoga Sina, nevinoga i svetoga, da pretrpi kaznu koju su oni zaslužili. Sve je to doprinijelo da se Kajinov gnjev još više raspali. Razum i savjest su mu govorili da je Avelj u pravu, ali ga je ljutilo to što se onaj koji je obično slušao njegove savjete sada usuđuje da mu protivrječi i što ne pokazuje nikakve simpatije prema njegovoj pobuni. Obnevidjeo od jarosti, ubio je brata.

Kajin je mrzio svoga brata i ubio ga, ne zato što je Avelj činio zlo, već zato što »djela njegova bjehu zla, a brata mu pravedna«. (1. Jovanova 3,12) Tako su kroz sve vjekove zli mrzili one koji su bili božji od njih. Aveljev život poslušnosti i nepokolebljive vjere predstavljao je za Kajina stalni ukor. »Jer svaki koji zlo čini mrzi na vidjelo, i ne ide ka vidjelu da ne pokaraju djela njegovih.« (Jovan 3,20) Što je blistavije nebesko vidjelo koje odražava karakter Božjih vjernih slugu, to se jasnije otkrivaju grijesi bezbožnih i odlučniji postaju njihovi napori da unište one koji narušavaju njihov mir.

Ubistvo Avelja bilo je prvi primjer neprijateljstva koje će, prema božanskoj najavi, vladati između zmije i ženinog potomstva - između sotone i njegovih podanika i Hrista i Njegovih sljedbenika. Uz pomoć čovjekovog grijeha sotona je zadobio vlast nad ljudskim rodnom, ali će Hristos osposobiti ljude da zbacе njegov jaram. Kad god, vjerom u Božje Jagnje, duša pokuša da prestane da služi grijehu, raspaljuje se sotonin gnjev. Aveljev posvećeni život svjedočio je protiv sotonine optužbe da čovjek ne može da drži Božji zakon. Kada je vidio da ne može da upravlja Aveljevim životom, Kajin se, pokrenut duhom nečastivog, toliko razbjesnio da je uništio njegov život. I gdje god se pojavi neko ko će ustati da brani pravednost

[55] Božjeg zakona, isti duh će se pokazati i protiv njega. To je onaj

isti duh koji je podizao lomače i potpaljivao plamen na kome su gorjeli Hristovi učenici. Ali, surovost kojoj su izloženi Isusovi sljedbenici samo je izraz nemoći sotone i njegovih četa u naporu da ih potčini svojoj vlasti. To je izliv bijesa pobjeđenog neprijatelja. Svaki mučenik za Hrista umro je kao pobjednik. Prorok kaže: »I oni ga pobjediše (staru zmiju koja se zove đavo i sotona) krvlju Jagnjetovom i rječju svjedočanstva svojega; i ne mariše za život svoj do same smrti.« (Otkrivenje 12,11.9)

Kajin ubica uskoro je bio pozvan da odgovara za svoj zločin. »Tada reče Gospod Kajinu: gde ti je brat Avelj? A on odgovori: ne znam, zar sam ja čuvar brata svojega?« Kajin je otišao tako daleko da je izgubio svijest o stalnoj Božjoj prisutnosti, o Njegovoj veličini i sveznanju. Zbog toga se poslužio lažima da prikrije svoju krivicu.

Gospod se ponovo obratio Kajinu: »Šta učini? Glas krvi brata tvojega više sa zemlje k meni.« Bog je Kajinu pružio priliku da prizna svoj grijeh. Kajin je imao dovoljno vremena da razmisli. Bio je svjestan težine djela koje je učinio i laži koju je izgovorio da bi ga prikrilo; ali, i dalje se buntovno ponašao i kazna se više nije mogla odlagati. Božanski glas, koji je do tada izgovarao milostive pozive i preporuke, sada je izrekao strašne riječi: »I sada, da si proklet na zemlji, koja je otvorila usta svoja da primi krv brata tvojega iz ruke tvoje. Kada zemlju uzradiš, neće ti više davati blaga svojega. Bićeš potukač i bjegunac na zemlji!«

Iako je Kajin zbog svog zločina zaslužio smrtnu kaznu, milostivi Stvoritelj ipak je poštudio njegov život i pružio mu priliku da se pokaje. Međutim, Kajin je živio samo da još više otvrdne u srcu, da podstiče pobunu protiv božanskog autoriteta i da postane rodonačelnik loze drskih, izopačenih grešnika. Ovaj otpadnik, pod sotoninim vođstvom, postao je kušač mnogima; svojim primjerom i uticajem djelovao je snažno, kvareći sve oko sebe, sve dok cijela Zemlja nije postala tako izopačena i puna nasilja da je morala biti uništena.

Poštediteljski život prvom ubici, Bog je cijelom svemiru održao predavanje o suštini velike borbe. Mračna istorija Kajina i njegovih potomaka postala je slika onoga što bi se dogodilo kada bi grešniku bilo dozvoljeno da vječno živi, da nastavi svoju pobunu protiv Boga. Božje strpljenje podstaklo je grešnike da budu još drskiji i prkosniji u svom bezakonju. Petnaest stoljeća poslije izricanja presude Kajinu, svemir je gledao plodove njegovog uticaja i primjera u zločinima

i zagađenju, kojima je Zemlja bila preplavljena. Postalo je jasno da je smrtna presuda grešnom ljudskom rodu zbog kršenja Božjeg zakona, bila istovremeno i pravedna i milostiva. Što je čovjek duže živio u grijehu, postajao je sve pokvareniji. Božanska presuda koja je skratila trajanje neobuzdanog bezakonja i oslobodila svijet uticaja onih koji su otvrdnuli u pobuni, predstavljala je prije blagoslov nego prokletstvo.

Sotona je stalno na poslu, on ulaže krajnju snagu i nastupa pod hiljadu maski, da bi pogrešno predstavio Božji karakter i Njegovu vladavinu. Služeći se široko zamišljenim i sređenim planovima i čudesnom silom, on se trudi da stanovnike ovoga svijeta podredi svojim prevarama. I Bog, svevideći i sveznajući, koji od početka predviđa kraj, načinio je sveobuhvatne i dalekosežne planove za borbu protiv zla. On namjerava, ne samo da savlada pobunu, već i da cijelom svemiru pokaže njenu prirodu. Božji plan se ostvarivao, prikazujući istovremeno i Njegovu pravednost i Njegovo milosrđe, savršeno potvrđujući Njegovu mudrost i Njegovu pravednost u postupanju prema zlu.

Sveti stanovnici drugih svjetova s velikim zanimanjem posmatrali su događaje na Zemlji. Stanje svijeta prije Potopa pokazivalo im je kakve bi bile posljedice vlasti koju je sotona pokušavao da uspostavi na Nebu, kada je odbacio Hristov autoritet i Božji zakon. Oholi grešnici pretpotopnog doba predstavljali su podanike kojima sotona gospodari. Sve misli čovjekovog srca postale su svagda samo zle (1. Mojsijeva 6,5). Svako osjećanje, svaka pobuda i svaka čovjekova zamisao, bili su u ratu s božanskim načelima neporočnosti, mira i ljubavi. Bio je to primjer užasne pokvarenosti koja bi zavladao kao posljedica sotoninog nastojanja da Božja stvorenja oslobodi ograda Božjeg svetog zakona.

Činjenicama koje će se otkrivati u toku velike borbe, Bog će pokazivati načela po kojima se upravlja u svojoj vladavini, i koja je sotona, zajedno sa svima onima koje je prevario, lažno predstavljao. Njegovu pravednost konačno će priznati cijeli svijet, iako će ovo priznanje doći suviše kasno da bi spasilo buntovnike. Bog uživa ljubav i odobravanje cijelog svemira, dok se Njegov veliki plan, korak po korak, približava konačnom ostvarenju. On će tu ljubav i odobravanje uživati i prilikom konačnog uništenja pobune. Svi će vidjeti da su oni koji su odbacili božanske propise stali na sotoninu

stranu; da su zaratili protiv Hrista. Kada bude bilo suđeno knezu ovoga svijeta i kada svi koji su se ujedinili s njim budu podijelili njegovu sudbinu, stanovnici cijelog svemira, kao svjedoci na sudu, objaviće: »Pravedni su i istiniti putevi tvoji, care svetih!« (Otkrivenje 15,3)

6. Poglavlje—Sit I Enoh

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 4,25 - 6,2)

Adam je dobio još jednog sina kao novog nasljednika božanskog obećanja, baštinika duhovnog prvenštva. Ime Sit, koje je Ovaj sin ponio, značilo je »dar« ili »nadoknada«, jer je majka objasnila: »Bog mi dade drugoga sina za Avelja, kojeg ubi Kajin«. Sit je bio otmenijeg izgleda od Kajina ili Avelja i ličio je na Adama više od ostalih njegovih sinova. Častan kao ličnost, krenuo je Aveljevim stopama. Ipak, dobrote nije naslijedio ništa više nego Kajin. O Adamovom stvaranju bilo je rečeno: »Po obličju Božjemu stvori ga«, ali o čovjeku poslije pada u grijeh ovako piše: »I rodi sina po obličju svojemu!« Dok je Adam bio stvoren kao bezgrešno biće, po ugledu na Boga, Sit je, kao i Kajin, naslijedio grešnu prirodu svojih roditelja. Međutim, primio je i znanje o Otkupitelju i bio poučen pravednosti. Prema božanskoj milosti, služio je Bogu i poštovao Ga; trudio se, kao što bi Avelj činio da je ostao živ, da obrati misli grešnih ljudi i da ih pozove da poštuju Boga i da Mu budu poslušni.

»I Situ se rodi sin kojemu nadede ime Enos. Tada se poče prizivati ime Gospodnje.« Vjerni su prizivali Boga i ranije, ali, kada su se ljudi umnožili, razlika između dvije grupe postala je izrazitija. Jedna strana je otvoreno izražavala svoju vjernost Bogu, dok je druga pokazivala prezir i neposlušnost.

Prije pada u grijeh, naši praroditelji su svetkovali Subotu, koja je bila ustanovljena u Edemu; i poslije izgnanstva iz Edema nastavili su da je poštuju. Oni su okusili gorke plodove neposlušnosti i naučili ono što svako ko gazi Božje zapovijesti prije ili kasnije mora da nauči - da su božanski propisi sveti i nepromenljivi i da će kazna za prestup sigurno stići grešnika. Subotu su poštovali i svi Adamovi potomci koji su ostali vjerni Bogu. Kajin i njegovi sinovi, međutim, nisu svetkovali dan u koji je Bog počينو. Oni su izabrali vrijeme za rad i odmor po svom nahođenju, ne obazirući se na izričitu Gospodnju naredbu.

Odmah poslije božanskog prokletstva, Kajin se povukao iz očevog doma. Još u početku je kao zanimanje odabrao obrađivanje zemlje, a sada je osnovao i grad i nazvao ga imenom svog najstarijeg sina. »I otide Kajin ispred Gospoda«, odbacivši obećanje o obnavljanju Edema, da svoje imanje i svoja zadovoljstva traži u zemlji koja je stajala pod prokletstvom grijeha. Na taj način je kao rodonačelnik stao na čelo velike loze ljudi koji obožavaju boga ovoga svijeta. Njegovi potomci su se isticali u svemu zemaljskom, materijalnom napretku, ali nisu marili za Boga. U stvari, protivili su se Njegovim namjerama sa čovjekom. Zločinu ubistva, čiji je Kajin bio začetnik, Lameh, pripadnik petog naraštaja, dodao je i mnogoženstvo. Hvalisav i ohol, Lameh je priznao Boga, ali samo zato da bi na temelju Kajinove osvete izvukao obećanje o svojoj sigurnosti. Avelj je živio pastirskim životom, boraveći u šatorima i kolibama, a Sitovi potomci krenuli su istim putem, nazivajući sebe »gostima i strancima na zemlji«, tražeći »bolju zemlju, nebesku«. (Jevrejima 11,13.16)

[59]

Neko vrijeme ove dvije grupe bile su odvojene. Kajinova loza, šireći se od mjesta svog prvobitnog stanovanja, osvojila je ravnice i doline u kojima su živjeli sinovi Sitovi; dok su se ovi, da bi izbjegli njihov izopačeni uticaj, povukli u planine i tamo osnovali svoj dom. Sve dok je ova podvojenost trajala, sačuvali su čistotu svoje službe Bogu. Međutim, kako je vrijeme prolazilo, usuđivali su se, korak po korak, da prilaze stanovnicima dolina. Ovo druženje imalo je rđave posljedice. Sinovi Sitovi, privučeni ljepotom kćeri Kajinovih potomaka, žalostili su Boga ženeći se njima. Mnogi poštovaoci Boga bili su navedeni na grijeh čarima koje su im stalno bile pred očima i tako gubili svoj posebni, sveti karakter. Miješajući se s pokvarenima, postajali su slični njima po duhu i djelima; kršili su ograničenja koja je postavljala sedma zapovijest, »uzimajući ih za žene koje htješe«. Sinovi Sitovi »putem Kajinovim pođoše« (Juda 11); njihove misli bile su zaokupljene svjetovnim napredovanjem i uživanjem, a Gospodnje zapovijesti su zaboravljali. »Jer kada poznaše Boga, ne proslaviše ga kao Boga... nego zaludješe u svojim mislima i potamne nerazumno srce njihovo.« (Rimljanima 1,21) »Zato ih Bog predade u pokvaren um da čine što ne valja.« (Rimljanima 1,28) Grijeh se širio po Zemlji kao smrtonosna guba.

[60] Skoro hiljadu godina Adam je živio među ljudima i gledao posljedice grijeha. Revnosno je pokušavao da zaustavi poplavu zla. Bilo mu je zapovijeđeno da svoje potomke nauči Gospodnjim putevima; zato je vjerno čuvao sve što mu je Bog otkrio i te pouke ponavljao naraštajima. Svojoj djeci i djeci svoje djece, do devetog naraštaja, opisivao je čovjekovo sveto i srećno boravište u Raju, ponavljao priču o svom padu, govorio im o patnjama kojima ga je Bog učio o neophodnosti stroge poslušnosti svom zakonu, objašnjavao im milostive mjere preduzete za njihovo spasenje. Ipak, samo je malo ljudi obraćalo pažnju na njegove riječi. Često se suočavao s ogorčenim prigovorima zbog grijeha koji je donio tolike patnje njegovom potomstvu.

Adamov život bio je pun žalosti, poniženja i skrušenosti. Kada je napustio Edem, pomisao na smrt ispunjavala ga je užasom. Prvi put se suočio sa prisutnošću smrti među pripadnicima ljudskog roda kada je Kajin, njegov prvenac, ubio svog brata. Ispunjen strašnom grižom savjesti zbog svoga grijeha, dvostruko ražalošćen Aveljevom smrću i Kajinovima odbacivanjem, Adam se pognuo pod teretom patnje. Gledao je sveopštu pokvarenost koja je konačno izazvala uništenje svijeta potopom; iako mu je smrtna kazna koju je izrekao Stvoritelj u početku strašno izgledala, pošto je skoro hiljadu godina bio svjedok posljedica grijeha, shvatio je da je Bog bio milostiv kada je učinio da životu tuge i žalosti jednom dođe kraj.

Uprkos iskvarenosti pretpotopnog svijeta, to doba nije bilo, kao što se često pretpostavlja, vrijeme neznanja i varvarstva. Tim ljudima bila je pružena prilika za visok domet moralnih i intelektualnih dostignuća. Imali su veliku fizičku i mentalnu snagu, a njihove sposobnosti da steknu religijsko i naučno znanje nisu imale premca. Bilo bi pogrešno pretpostaviti da je njihov um sazrijevao kasnije samo zato što su dugo živjeli; njihove mentalne snage su se rano razvijale i onima koji su gajili strah Božji i živjeli u skladu s Njegovom voljom, povećavalo se znanje i mudrost čitavog života. Kada bi se ugledni naučnici našeg vremena uporedili sa svojim vršnjacima koji su živjeli prije Potopa, uvidjeli bi da veoma zaostaju po mentalnoj i fizičkoj snazi za njima. Kada se čovjekov život počeo skraćivati, a njegova fizička snaga smanjivati, opale su i njegove mentalne sposobnosti. Danas ima ljudi koji se posvećuju učenju od dvadeset do pedeset godina i svijet se divi njihovim dostignućima.

Ali, koliko je ograničeno njihovo znanje, kada se uporedi sa znanjem ljudi koji su svoje fizičke i mentalne sposobnosti razvijali stoljećima!

Istina je da su ljudi savremenog doba u prednosti, jer mogu da koriste dostignuća svojih prethodnika. Ljudi genijalnog uma, koji su planirali, proučavali i pisali, ostavili su svoja djela potomcima. Ali, čak i uz to, bar što se tiče samoga ljudskoga uma, koliko su više prednosti imali ljudi u stara vremena! Oni su stotinama godina u svojoj sredini imali čovjeka koga je Bog stvorio po svom obličju, koga je sam Stvoritelj proglasio »dobrim«, čovjeka koga je Bog poučio svakoj mudrosti koja se odnosi na materijalni svijet! Adam je od samog Stvoritelja naučio istoriju stvaranja; bio je svjedok događaja devet stoljeća; i on je prenosio znanje svojim potomcima. Prepotopni ljudi nisu imali knjige, nisu imali pisane izvještaje; ali, osim svoje velike fizičke i mentalne snage, imali su i snažno pamćenje, bili su sposobni da shvate i zapamte sve što bi im bilo rečeno i da sve to kasnije nepromijenjeno prenesu svom potomstvu. Stotinama godina je sedam naraštaja istovremeno živjelo na Zemlji, imalo priliku da se dogovara i koristi znanje i iskustva svih ostalih.

Ljudima kasnijih naraštaja nikada više nije bila ukazivana takva prednost da znanje o Bogu steknu posmatrajući Njegova djela. To vrijeme nije bilo era religijske tame, već doba velike prosvećenosti. Cijeli svijet je mogao da uči neposredno od Adama, a Hristos i anđeli bili su učitelji onima koji su se bojali Boga. Postojao je i tihi svjedok za istinu, vrt Gospodnji, koji je stoljećima ostao među ljudima. Na vratima Raja, koja su čuvali heruvimi, otkrivala se Božja slava i tu su se okupljali i prvi vjernici. Tu su podizali oltare i prinosili žrtve. Tamo su i Kajin i Avelj donijeli svoj prinos i tu je Bog odlučio da razgovara s njima.

Nevjernici nisu mogli da odriču postojanje Edema dok je još bio svima na vidiku, i dok su na njegovom ulazu stražarili anđeli. Redosled stvaranja, pitanje vrta, istorija dva njegova drveta tako usko povezana sa čovjekovom sudbinom, sve su to bile neoborive činjenice. Postojanje Boga i Njegov vrhovni autoritet, Njegov obavezujući zakon, sve su to bile istine koje ljudi nisu mogli da ospore dok je Adam bio među njima.

Uprkos sveopštem bezakonju, održala se loza svetih ljudi koje je zajedništvo s Bogom tako uzdiglo i oplemenilo da su živjeli kao da su u društvu nebeskih bića. Bili su to ljudi širokog uma i

[61]

[62] čudesnih dostignuća. Imali su veliku i svetu misiju - da izgrade pravedan karakter, da pruže primjer pobožnosti, ne samo ljudima svoga vremena, već i budućim naraštajima. Samo neki, najistaknutiji među njima, spomenuti su u Bibliji; ali je Bog u svim vremenima imao svoje vjerne svjedoke, svoje iskrene sljedbenike.

O Enohu je zapisano da je poživio šezdeset i pet godina i da je dobio sina. Poslije toga je hodio sa Bogom tri stotine godina. Prvih godina Enoh je volio Boga, bojao Ga se i držao Njegove zapovijesti. On je bio pripadnik svete loze čuvara prave vjere, praotaca obećanog sjemena. Od Adama je čuo žalosnu priču o padu u grijeh, ali i onu radosnu o Božjoj milosti izraženoj u obećanju, pa se oslonio na Otkupitelja koji će doći. Poslije rođenja svog prvog sina, Enoh se uzdigao na viši nivo duhovnog iskustva, uspostavio je i čvršću zajednicu sa Bogom. Potpunije je shvatio odgovornosti i obaveze koje je imao kao Božje dijete. Kada je vidio ljubav koju je dijete gajilo prema svom ocu, njegovo jednostavno povjerenje u očevu zaštitu; kada je osjetio čežnjivu nježnost prema svom prvencu, naučio je dragocjenu pouku o ljubavi koju je Bog pokazao prema ljudima darujući im svoga Sina i o povjerenju koje Božja djeca mogu da imaju u svog nebeskog Oca. Beskrajna, neshvatljiva Božja ljubav pokazana u Hristu postala je predmet njegovog razmišljanja i danju i noću; sa svom vatrenošću svoje duše trudio se da tu ljubav pokaže ljudima među kojima je živio.

Enoh nije hodio s Bogom u zanosu ili u viziji, već u svim obavezama u svakodnevnom životu. Nije postao pustinjač, nije se potpuno odvojio od svijeta; imao je zadatak koji je za Boga morao da obavi u svijetu. U porodici i u dodiru s ljudima, kao muž i otac, kao prijatelj i građanin, uvijek se pokazivao kao pouzdan, nepokolebljiv Božji sluga.

Njegovo srce bilo je u skladu s Božjom voljom; jer »hoće li dvojica ići zajedno ako se ne sastanu»? (Amos 3,3) To sveto putovanje potrajalo je tri stotine godina! Malo je hrišćana koji ne bi postali iskreniji i odaniji kada bi znali da im preostaje još samo malo vremena, ili da je Hristov dolazak pred vratima. Enohova vjera postajala je, međutim, sve jača, njegova ljubav sve vatrenija - kako su stoljeća proticala.

[63] Enoh je bio čovjek širokog uma, visoko obrazovan i svestranog znanja; udostojio se da primi i posebna Božja otkrivenja, jer je bio u

stalnoj zajednici sa Nebom. Pošto je uvijek bio svjestan božanske veličine i savršenstva, ubrajao se u najponiznije među ljudima. Što je uža bila njegova veza sa Bogom, to je dublja bila njegova svijest o sopstvenim slabostima i manama.

Nesrećan zbog sve veće pokvarenosti bezakonika, strahujući da bi njihovo nevjerstvo moglo da oslabi njegovo strahopoštovanje prema Bogu, Enoh je izbjegavao stalno druženje s njima. Provodio je mnogo vremena u samoći, odajući se razmišljanju i molitvi. Tako je čekao pred Gospodom, težeći za jasnijim poznanjem Njegove volje da bi je mogao tvoriti. Za njega je molitva predstavljala disanje duše; živio je u istinskoj atmosferi Neba.

Bog je preko svetih anđela otkrio Enohu namjeru da svijet uništi potopom i potpunije mu objasnio svoj plan otkupljenja. Uz pomoć duha proroštva, proveo ga je kroz naraštaje koji će živjeti poslije Potopa i pokazao mu velike događaje u vezi sa Drugim Hristovim dolaskom i krajem svijeta.

Enoha je mučilo stanje mrtvih. Izgledalo mu je da i pravednici i zli zajedno odlaze u prah i da je to kraj. Nije mogao da shvati da će pravednici živjeti i poslije smrti. U proročkom viđenju bila mu je objašnjena Hristova smrt i pokazan Njegov dolazak u slavi, kada će, praćen svim svetim anđelima, doći da svoj narod otkupi iz groba. Vidio je i iskvareni svijet u vrijeme Hristovog drugog dolaska, vidio je taj hvalisavi, drski i samovoljni naraštaj, koji će odbacivati jedinoga Boga i Gospoda Isusa Hrista, gaziti Njegov zakon i prezirati Njegovo djelo pomirenja. Vidio je pravednike, krunisane slavom i čašću, a zle prognane iz Božje blizine i uništene ognjem.

Enoh je postao propovjednik pravednosti, otkrivao je ljudima ono što mu je Bog pokazao. Oni koji su se bojali Gospoda tražili su ovog svetog čovjeka da bi sebi osigurali i njegove savjete i njegove molitve. On je djelovao i javno, prenoseći Božje poruke svima koji su željeli da čuju riječi opomene. Njegovi naponi nisu bili upućeni samo sinovima Sitovim. U zemlji u kojoj je Kajin našao zaklon od Božje prisutnosti, ovaj Božji prorok je objavljivao predivne prizore koji su mu bili pokazani u viđenju. Govorio je: »Gle, ide Gospod s hiljadama svetih anđela svojih, da učini sud svima i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela!« (Juda 14.15)

On je neustrašivo ukoravao grijeh. Dok je ljudima svoga vre-

mena propovijedao Božju ljubav u Hristu, dok ih je preklinjao da napuste zle puteve, istovremeno je ukoravao sveopšte bezakonje i opominjao ljude da će kazna sigurno stići prekršioca. Sam Hristos je svojim Duhom govorio preko Enoha; Njegov Duh se ne pokazuje samo u riječima ljubavi, saučešća i pozivanja; sveti ljudi ne izgovaraju samo ugodne riječi. Bog u srce i usta svojih glasnika stavlja prodorne istine koje sijeku kao dvosjekli mač.

Božja sila koja je djelovala preko Njegovog sluge, uticala je na one koji su ga slušali. Neki su poslušali opomene i odbacili grijehe; međutim, mnoštvo se rugalo svečanim porukama i još drskije nastavilo svojim zlim putevima. Sličnu vijest Božje sluge treba da objave svijetu u posljednje dane, iako će i ona biti dočekana s nevjericom i porugom. Pretpotopni svijet je odbacio opomene onoga koji je hodio s Bogom. Tako će i posljednji naraštaj olako shvatiti opomene Gospodnjih glasnika.

Iako mu je život bio pun aktivnosti, Enoh je istrajno održavao svoju vezu sa Bogom. Što je rad bio važniji i hitniji, to su stalnije i usrdnije bile njegove molitve. Nastavio je da se izdvaja, u određenim razdobljima, iz svakog društva. Pošto bi neko vrijeme boravio među ljudima, trudeći se da im poukama i primjerom bude od koristi, on bi se privremeno povukao u samoću da utoli glad i žeđ; za božanskim znanjem koje se može steći jedino na božanskom izvoru. Družeci se tako sa Bogom, Enoh je sve potpunije odražavao božansko obličje. Njegovo lice je blistalo svetim sjajem, istim sjajem kojim je blistalo Isusovo lice. Kad bi se vraćao sa ovih susreta s Bogom, čak su i bezbožnici sa strahopoštovanjem gledali pečat Neba na njegovom licu.

Bezakonje je dostiglo takve razmjere da je ljudima bilo najavljeno uništenje. Kako su godine prolazile, sve dublja je bila rijeka ljudske krivice, navlačili se sve mračniji oblaci božanskog suda. Ali je Enoh, svjedok vjere, nastavljao svojim putem, opominjući, preklinjući, pozivajući, trudeći se da zaustavi poplavu krivice i zatvori brane odmazde. Iako su grešni ljudi, željni uživanja, odbacili njegove opomene, imao je svjedočanstvo da ih je Bog odobrio, pa je nastavio da se ogorčeno bori protiv sveopšteg zla, sve dok ga Bog nije uklonio sa ovog grešnog svijeta i uveo u čiste nebeske radosti.

[65] Ljudi njegovog doba rugali su se ludosti čovjeka koji se nije trudio da sakuplja zlato i srebro ili da nagomilava zemaljska imanja.

Međutim, Enohovo srce je čeznulo za vječnim riznicama. On je očekivao nebeski grad. On je gledao Cara u svoj Njegovoj slavi usred Siona. Njegov um, njegovo srce, njegovi razgovori, sve je bilo obuzeto Nebom. Što je postojeće bezakonje bivalo veće, to je iskrenija bila njegova čežnja za područjima svjetlosti.

»Blago onima koji su čistoga srca, jer će Boga vidjeti!« (Matej 5,8) Tri stotine godina Enoh je težio za čistotom srca, da bi mogao da održi sklad sa Nebom. Tri stoljeća je hodio sa Bogom. Iz dana u dan je čeznuo za užim zajedništvom; sve je tešnija bila ta veza, sve dok ga Bog nije uzeo. Stajao je na pragu vječnog svijeta, samo ga je korak dijelio od zemlje blagoslovenih; a sada su se vrata otvorila, hodanje s Bogom, koje je tako dugo trajalo na Zemlji, nastavio je kada je prošao kroz vrata Svetoga Grada - kao prvi među ljudima koji je ušao u njega.

Njegov nestanak se osjetio na Zemlji. Ljudima je nedostajao glas koji je odjekivao iz dana u dan, glas koji je savjetovao i opominjao. Bilo je nekih, i pravednih i zlih, koji su prisustvovali njegovom odlasku. Nadajući se da je odnesen na neko od svojih usamljeničkih boravišta, oni koji su ga voljeli pokrenuli su revnosnu potragu, kao što su kasnije proročki sinovi tragali za Ilijom, ali bez uspjeha. Izvijestili su da ga nema, jer ga je Bog uzeo.

Gospod je odnošenjm Enoha želio da nam pruži važnu pouku. Prijetila je opasnost da se ljudi prepuste obeshrabrenju zbog strašnih posljedica Adamovog grijeha. Mnogi su bili spremni da uzviknu: »Kakve li koristi da se bojimo Gospoda i držimo sve Njegove uredbе, jer teško prokletstvo počiva na ljudskom rodu i smrt je pala u dio svima nama?« Međutim, uputstva koja je Bog dao Adamu i koja su bila prenesena Situ, uputstva koja je primijenio Enoh, odagnala su tamu i mrak i ulila čovjeku nadu da će, kao što je smrt ušla preko Adama, tako će preko obećanog Otkupitelja doći život i besmrtnost. Sotona je ljudima nametao vjerovanje da nema nagrade pravednima ili kazne zlima, i da ljudi ne mogu da se drže Božjih uredbi. Međutim, u Enohovom slučaju, Bog izjavljuje da postoji »Bog i da plaća onima koji ga traže«. (Jevrejima 11,6) Taj Bog pokazuje šta želi da učini za one koji drže Njegove zapovijesti. Ljudima je bilo objavljeno da je držaće Božjih zapovijesti moguće; da će, iako žive usred roda grešnoga i iskvarenoga, moći da se Božjom milošću odupru iskušenju i postanu čisti i sveti. Oni su u njegovom primjeru

vidjeli blaženstvo takvog života; a njegovo vaznesenje bilo je dokaz istinitosti njegovog proročanstva o životu poslije smrti, s njegovom nagradom u obliku slave i besmrtnog života poslušnima, i njegovim prokletstvom u obliku patnje i smrti prestupnicima.

Vjerom Enoh »bi prenesen da ne vidi smrti... jer prije nego ga premjesti, dobi svjedočanstvo da ugodu Bogu«. (Jevrejima 11,5) Usred svijeta koji je zbog svog bezakonja bio osuđen na uništenje, Enoh je održavao tako usku zajednicu sa Bogom da nije mogao da podlegne sili smrti. Pobožni karakter ovog proroka predstavlja stanje svetosti koje moraju da dostignu svi koji će biti »otkupljeni sa Zemlje« (Otkrivenje 14,3) u vrijeme Hristovog drugog dolaska. I tada, kao i u svijetu prije Potopa, bezakonje će preovladavati. Povodeći se za pobudama svog grešnog srca i za učenjima prevarnih filozofija, ljudi će se podići protiv autoriteta Neba. Ali, kao i Enoh, i Božji narod će težiti za čistotom srca i za usklađenošću sa Njegovom voljom, sve dok ne bude odražavao Hristov lik. Kao i Enoh, i Božji narod će opominjati svijet da je Hristov drugi dolazak blizu i da će sud biti izrečen prestupnicima. Svojim posvećenim riječima i primjerom on će osuditi grijeh bezbožnika. I kao što je Enoh bio prenesen na Nebo prije uništenja svijeta vodom, tako će i živi pravednici biti preneseni sa Zemlje prije njenog uništenja vatrom. Apostol kaže: »Jer svi nećemo pomrijeti, a svi ćemo se preobraziti, ujedanput, u trenuću oka, u posljednjoj trubi.« »Jer će sam Gospod sa zapoviješću, s glasom arhanđelovim, i s trubom Božjom, sići s Neba!« »Jer će zatrubiti i mrtvi će ustati neraspadljivi i mi ćemo se preobraziti.« »I mrtvi u Hristu vaskrsnuće najpre, a potom mi živi, koji smo ostali, zajedno s njima bićemo uzeti na oblake u susret Gospodu i tako ćemo svagda s Gospodom biti. Tako utješavajte jedan drugoga ovim riječima!« (1. Korinćanima 15,51.52; 1. Solunjanima 4,6-18)

7. Poglavlje—Potop

[67]

(Ovo poglavlje zasnovano je na I. Mojsijevoj 6. i 7)

U Nojevo vrijeme Zemlju je pritiskalo dvostruko prokletstvo, posljedice Adamovog prestupa i ubistva koje je počinio Kajin.

Sve to, međutim, nije mnogo promijenilo izgled prirode. Pojavili su se očigledni dokazi raspadanja, ali je zemlja ostala plodna i prekrasna, obasuta darovima božanskog providjenja. Brežuljci su bili ovjenčani veličanstvenim drvećem koje je nosilo vinovu lozu otežalu od plodova. Prostrane, plodne ravnice bile su prekrivene zelenilom, odisale su mirisima hiljada cvjetova. Raznovrsnih plodova zemlje bilo je u neograničenim količinama. Drveće je po veličini, ljepoti i savršenstvu oblika nadmašivalo ovo današnje; drvo je bilo građeno od finih vlakana i čvrste mase, vrlo slične kamenu i gotovo isto toliko trajno. Zlata, srebra i dragog kamenja bilo je u izobilju.

I ljudski rod je zadržao veliki dio svoje prvobitne životne snage. Prošlo je tek nekoliko naraštaja otkako je Adam imao pristup drvetu koje je produžavalo život i ljudski vijek se odmjeravao stoljećima. Da su se ti dugovječni ljudi, sa svojim izuzetnim sposobnostima planiranja i ostvarivanja, posvetili Božjoj službi, učinili bi da ime njihovog Stvoritelja postane slavno na Zemlji i ostvarili bi namjeru s kojom im je dao život. Međutim, oni to nisu učinili. Bilo je i mnogo divova, visokih ljudi i veoma snažnih, poznatih po mudrosti, vještih u smišljanju najprivlačnijih i najčudesnijih djela; međutim, njihova krivica zbog popuštanja bezakonju bila je srazmjerna njihovoj vještini i umnim sposobnostima.

Bog je ovim prepotopnim ljudima dao mnogo bogatih darova; ali oni su Njegovu darežljivost upotrijebili da proslave sebe, Njegove darove pretvarali su u prokletstvo, vezujući se osjećanjima uz darove, a ne uz Darodavca. Služili su se zlatom i srebrom, dragim kamenjem i izabranim drvetom da grade sebi stanove, trudeći se da nadmaše jedni druge ljepotom svojih boravišta i vještinom gradnje. Pokušavali su da zadovolje jedino želje svojih oholih srca, da se

[68] naslađuju prizorima uživanja i iskvarenosti. Ne želeći da zadrže Boga u svojim sjećanjima, uskoro su počeli da odriču Njegovo postojanje. Obožavali su prirodu umjesto Boga prirode. Slavili su ljudsku genijalnost, klanjali se djelima svojih ruku, i učili svoju djecu da ničice padaju pred raznim likovima.

Na zelenim poljima i u sjenci raskošnog drveća podizali su oltare svojim idolima. Prostrani šumarci, koji su preko cijele godine ostajali zeleni, bili su posvećeni obožavanju lažnih bogova. S tim šumarcima bili su povezani prekrasni parkovi, čije su duge, vijugave staze bile zasvođene rodnim drvećem svih vrsta, ukrašene slikama, snabdjevene svim onim što je moglo da zadovolji čula ili probudi raskalašne želje naroda i namami da učestvuje u idolopokloničkim obredima.

Ljudi su istisnuli Boga iz svojih misli i počeli da obožavaju bića koja su izmislili. Postajali su sve izopačeniji. Psalmista opisuje posljedice koje izaziva obožavanje idola. On kaže: »Takvi su oni koji ih grade i svi koji se uzdaju u njih.« (Psalam 115,8) Čovjek se mijenja gledanjem i to je pravilo za ljudski um. On se nikad neće uzdići iznad svojih zamisli o istini, čistoti i svetosti. Ako se um nikada ne uzdigne iznad ljudskog shvatanja, ako se uz pomoć vjere nikada ne potruđi da razmišlja o beskrajnoj mudrosti i ljubavi, čovjek će padati sve niže. Obožavaoci lažnih bogova svojim božanstvima pridavali su ljudske karakteristike i strasti, pa su i njihova mjerila karaktera spala na nivo grešnog čovjeka. Zato su i postali iskvareni. »I Gospod vidjeći da je nevaljalstvo ljudsko veliko na Zemlji i da su sve misli srca njihovih svagda samo zle... a zemlja se pokvari pred Gospodom i napuni se zemlja bezakonja.« Bog je ljudima dao svoje zapovijesti kao pravilo života, ali oni su prekršili Njegov zakon i pojavili su se svi mogući grijesi. Nevaljalstvo ljudi postalo je otvoreno i drsko, pravednost je bila zgažena i vika potlačenih doprla je do Neba.

Mnogoženstvo se pojavilo vrlo rano, suprotno redu koji je Bog utvrdio u početku, pokazujući svoju volju. Gospod je Adamu dao jednu ženu. Međutim, poslije pada u grijeh, ljudi su odlučili da slijede svoje grešne želje; i upravo zato je došlo do naglog umnožavanja zločina i djela dostojnih prezira. Nisu poštovane ni bračne veze ni pravo vlasništva. Ko god bi poželio ženu ili imanje svoga bližnjega, uzimao ih je silom, a ljudi su uživali u svojim nasilničkim

djelima. Naslađivali su se ubijanjem životinja; upotreba hrane od mesa činila ih je još surovijim i krvožednijim, sve dok i na ljudski život nisu počeli da gledaju zaprepašćujuće ravnodušno. [69]

Svijet je bio u svojoj prvoj mladosti; ali bezakolje se već tako ukorijenilo i proširilo da ga Bog više nije mogao podnositi. Rekao je: »Hoću da istrebim sa Zemlje ljude koje sam stvorio!« Izjavio je da se Njegov duh neće dovijeka boriti s grešnim ljudskim rodom. Ako ne budu prestali da svojim grijesima zagađuju svijet i njegove bogate riznice, On će ih izbrisati iz svijeta koji je stvorio, a uništiće i ono čime ih je s uživanjem blagosiljao; ukloniće životinje u polju i bilje koje je davalo tako obilan prinos u hrani, pretvoriće prekrasnu zemlju u široka prostranstva pustoši i rasula.

Usred sve veće iskvarenosti, Matusal, Noje i mnogi drugi trudili su se da sačuvaju saznanje o živome Bogu i zaustave poplavu nemorala. Sto dvadeset godina prije Potopa, Gospod je preko svog svetog anđela objavio Noju svoju namjeru i naredio mu da sagradi kovčeg. Dok bude gradio kovčeg, trebalo je da najavljuje da će Bog pustiti poplavu na Zemlju i uništiti bezakonike. Oni koji budu povjerovali poruci, koji se, pokajanjem i promjenom života budu pripremili za taj događaj, dobiće oprostjenje i biće spaseni. Enoh je objavio svojoj djeci ono što mu je Bog otkrio o Potopu, a Matusal i njegovi sinovi, koji su doživjeli da čuju Nojevo propovijedanje, pomagali su mu prilikom građenja kovčega.

Bog je pokazao Noju tačne mjere kovčega i dao mu izričita uputstva za svaku pojedinost. Ljudska mudrost ne bi mogla da isplanira tako veliku čvrstu i izdržljivu strukturu. Bog je bio planer, a Noje glavni graditelj. Kovčeg je bio načinjen kao korito broda, tako da je mogao da plovi, ali je po nekim karakteristikama bio mnogo sličniji kući. Imao je tri sprata, ali samo jedna vrata, sa strane. Svjetlost je ulazila odozgo, a odjeljenja su bila tako raspoređena da su sva imala dovoljno svjetlosti. Kao materijal za gradnju poslužila je čempresova ili goferova građa, koja je bez truljenja mogla da opstane stotinama godina. Građenje ovako ogromnog broda bilo je sporo i naporno. S obzirom na ogromnu veličinu i građu tadašnjeg drveća, tada je u pripremu drveta bilo potrebno uložiti mnogo više truda nego danas, iako su ljudi bili mnogo snažniji nego sada. Sve što je čovjek mogao da učini bilo je učinjeno da bi djelo bilo savršeno, ali barka ipak nije mogla sama da izdrži vjetrove koji će doći na [70]

Zemlju. Samo je Bog mogao da sačuva svoje sluge na olujnim vodama.

»Vjerom Noje primivši zapovijest i pobojavši se onoga što još ne vide načini kovčeg za spasenje doma svojega, kojim osudi sav svijet i posta nasljednik pravde po vjeri.« (Jevrejima 11,7) Dok je Noje objavljivao svoju vijest opomene svijetu, njegovo djelo je svjedočilo o njegovoj ozbiljnosti. Na taj način njegova vjera se usavršila i postala vidljiva. On je cijelom svijetu pružio primjer da vjeruje upravo ono što je Bog kazao. Sve što je imao, uložio je u kovčeg. Kada je počeo da gradi ogromnu lađu na suvoj zemlji, sa svih strana je dolazilo mnoštvo ljudi da posmatra taj čudni prizor i čuje ozbiljne, vatrene riječi tog jedinstvenog propovjednika. Svaki udarac čekićem prilikom gradnje kovčega predstavljao je svjedočanstvo ljudima.

U početku je izgledalo da će mnogi prihvatiti opomenu, međutim nisu se obratili Bogu s iskrenim pokajanjem. Bili su nespremni da odbace svoje grijehе. Do dolaska Potopa, njihova vjera je bila na probi i oni nisu položili ispit. Savladani sveopštim nevjerovanjem, na kraju su se pridružili svojim nekadašnjim istomišljenicima u odbacivanju svečane opomene. Neki su bili duboko uvjereni i svakako bi poslušali riječi opomene; ali, toliko je bilo onih koji su se rugali i smijali, da su se i oni ispunili istim duhom, oglušili se o pozive milosti i uskoro se našli među najdrskijim i najupornijim rugačima; jer niko nije tako nerazborit i ne pada tako duboko u grijeh kao oni koji su nekada imali svjetlost, ali su odbacili uvjeravanja Božjega Duha.

Nisu svi pripadnici tog naraštaja, u punom smislu riječi, pripadali idolopoklonicima. Mnogi su tvrdili da služe Bogu. Govorili su da su njihovi idoli samo slikovite predstave Božanstva i da preko njih ljudi mogu jasnije da shvate božansko Biće. Pripadnici ove grupe najodlučnije su odbacivali Nojevo propovijedanje. Pošto su pokušavali da Boga predstave u materijalnom obliku, njihov um je postao slijep prema Njegovom veličanstvu i sili; prestali su da shvataju svetost Njegovog karaktera i posvećenu, nepromjenljivu prirodu Njegovih zahtjeva. Kako je grijeh postajao sveopšta pojava, izgledao im je sve manje grešan, i oni su konačno izjavili da Božji zakon više nije na snazi; da se protivi Božjem karakteru da kažnjava grešnike i da zato Božje kazne nikada neće pogoditi Zemlju. Da su pripadnici tog naraštaja poštovali božanski zakon, prepoznali bi

Božji glas u opomenama Njegovog sluge; ali, njihov um je postao tako zaslijepljen odbacivanjem svjetlosti da su stvarno povjerovali da je Nojeva vijest samo obmana.

[71]

Ni mnoštvo, ni većina nisu se našli na strani pravde! Svijet se svrstao protiv Božje pravde i Njegovih zakona, a Noja je proglasio fanatikom. Sotona, navodeći Evu da bude neposlušna Bogu, pokušao je da je ubijedi: »Nećete vi umrijeti!« (1. Mojsijeva 3,4) Veliki ljudi, svjetovno usmjereni, poštovani, kao i mudraci, ponavljali su to isto. Govorili su: »Božje prijetnje treba samo da nas zaplaše i nikada se neće ostvariti. Ne treba da se plašite. Prijetnja da će Bog uništiti svijet koji je stvorio, da će kazniti bića koja je načinio, nikada se neće ispuniti. Budite mirni, ne bojte se! Noje je tvrdoglavi fanatik!« Svijet je ismijavao ludosti nerazumnog starca. Umjesto da svoje srce ponize pred Bogom, istrajali su u neposlušnosti i pokvarenosti, kao da im se Bog nije obratio preko svog sluge.

Međutim, Noje je stajao čvrst kao stijena usred oluje. Iako okružen sveopštim prezrenjem i ismijavanjem, pokazivao je sveto poštenje i nepokolebljivu vjernost. Sila je pratila njegove riječi, jer se Božji glas obraćao ljudima preko svog sluge. Veza sa Bogom činila ga je jakim, ulivala mu beskrajnu snagu, jer je u toku sto dvadeset godina njegov svečani glas očekivao u ušima pripadnika toga naraštaja, najavljujući događaje koji se, prema proceni ljudske mudrosti, nikada neće dogoditi.

Pretpotopni svijet je dokazivao da se prirodni zakoni stoljećima nisu mijenjali. Godišnja doba uvijek su se smjenjivala prema utvrđenom redosljedju. Sve do tada kiša nikada nije padala; zemlja je natapana maglom i rosom. Rijeke se nikada nisu izlivala iz svojih korita, već su svoje vode spokojno nosile prema moru. Nepromjenljive naredbe zadržavale su vode da ne preplavljaju obale. Međutim, ti mudraci nisu priznavali ruku Onoga koji je zadržavao vode, govoreći: »Dovde ćeš dolaziti i dalje nećeš!« (O Jovu 38,11)

Kako je vrijeme prolazilo bez izrazitih promena u prirodi, ljudima čija su srca ponekad drhtala od straha, počela je da se vraća sigurnost. Smatrali su, kao što i danas mnogi smatraju, da je priroda iznad Boga prirode i da su njeni zakoni tako nepokolebljivo utvrđeni da ih ni sam Bog ne može promijeniti. Objašnjavajući da bi cijela priroda bila izbačena iz svoga toka kada bi Nojeva poruka bila tačna, učinili su da u očima cijelog sveta ta poruka izgleda kao obmana

[72]

- kao velika prevara. Svoj prezir prema Božjoj opomeni pokazali su tako što su se ponašali isto kao prije nego što je bila objavljena. Nastavili su da održavaju svetkovine i neumjerene gozbe; jeli su i pili, sadili i gradili, kovali planove o dobicima u budućnosti; odlazili su sve dalje u svom bezakonju, u drskom nepoštovanju Božjih zahtjeva, samo da bi dokazali da se ne plaše Beskonačnog. Naglašavali su da bi ugledni ljudi - mudri, razumni, veliki ljudi - svakako ustanovili o čemu je riječ kada bi u Nojevim riječima bilo makar zrnice istine.

Da su stanovnici pretpotopnog svijeta prihvatili opomenu i pokazali se za svoja zla djela, Gospod bi odustao od gnjeva, kao što je kasnije učinio u slučaju Ninevije. Međutim, svojim tvrdoglavim otporom prema ukorima savjesti i opomenama Božjeg proroka ovaj naraštaj je prevršio mjeru bezakonja i sazreo za uništenje.

Vrijeme milosti koje im je bilo dodijeljeno približavalo se kraju. Noje je vjerno slijedio Božja uputstva Kovčeg je bio završen, svaki njegov dio načinjen onako kako je Gospod naredio. Zalihe hrane za ljude i životinje bile su utovarene. Božji sluga sada je uputio svoj posljednji svečani poziv narodu. Sa čežnjom, tako dubokom da se riječima jedva mogla izraziti, on ih je preklinjao da potraže spasenje dok se još može naći. Ljudi su ponovo odbacili njegove riječi, glasno izražavajući prezir, dobacujući podrugljive pošalice. Iznenada je tišina zavladała mnoštvom. Životinje svih vrsta, od najkrvoločnijih do najpitomijih, dolazile su s planina i šuma i spokojno prilazile kovčegu. Buka, slična iznenadnom udaru vjetrova, čula se sa svih strana kada su ptice, koje su svojom mnogobrojnošću zamračile nebo, u savršenom redu krenule prema kovčegu. Životinje su poslušale Božju zapovijest, dok su ljudi ostali neposlušni. Pod vođstvom svetih anđela, ulazile su »k Noju u kovčeg, sve dvoje po dvoje, muško i žensko«, dok je čistih životinja bilo više, po sedam. Svijet je zadivljeno posmatrao prizor i neke je obuzeo strah. Pozvani su filozofi da objasne ovu jedinstvenu pojavu, ali uzalud. Bila je to misterija koju nisu mogli da shvate. Međugim, ljudi su toliko otvrdnuli stalnim odbacivanjem svjetlosti da čak ni taj prizor nije mogao da ostavi neki trajniji utisak. Ljudski rod je osuđen na propast, posmatrao Sunce koje je blistalo u svoj svojoj slavi, gledao prirodu odjevenu u ljepotu skoro jednaku edemskoj, i pokušao da odagna svoj strah neobuzdanim zabavama i svojim nasilničkim djelima upravo prizove izlivanje već probuđenog Božjeg gnjeva.

Bog je zapovijedio Noju: »Uđi u kovčeg ti i sav dom tvoj, jer te nađoh pravedna pred sobom ovoga vijeka!« Svijet je odbacio Nojeve opomene, ali su njegov uticaj i primjer donijeli blagoslov njegovoj porodici. Da bi ga nagradio za vjernost i poštenje, Bog je zajedno s njim izbavio i sve članove njegove porodice. Kakvog li ohrabrenja roditeljima da se pokažu vjerni!

Milost je prestala da se zalaže za grešni ljudski rod. Životinje i ptice ušle su u svoja utočišta. Zajedno sa svojim domom i Noje se našao u kovčegu, »i Gospod zatvori vrata za njima«. Vidio se bljesak zasljepljujuće svjetlosti i oblak slave, sjajniji od munje, spustio se s neba i ostao da lebdi pred ulazom u kovčeg. Masivna vrata, koja oni u kovčegu nisu mogli da zatvore, nevidljive ruke su polako privukle. Noje je bio zatvoren u kovčegu, a oni koji su odbacili božansku milost ostali su napolju, isključeni. Pečat Neba bio je stavljen na ulaz; Bog je zatvorio vrata i samo ih je On mogao otvoriti. Isto tako, kada Hristos bude završio svoje posredovanje za grešne ljude, prije dolaska na nebeskim oblacima, vrata milosti biće zatvorena. Tada božanska milost neće više obuzdavati bezakonike i sotona će uspostaviti potpunu vlast nad onima koji su odbacili milost. Oni će pokušati da unište Božji narod; ali, kao što je Noje bio zaštićen u barki, tako će i pravednici biti zaštićeni božanskom snagom.

Sedam dana pošto je Noje sa svojom porodicom ušao u kovčeg, nije bilo znakova da se približava nevjrijeme. Za to vrijeme njihova vjera je bila na probi. Bilo je to vrijeme likovanja za svijet izvan barke. Prividno odlaganje bezakonika je učvrstilo u uvjerenju da je Nojeva vijest samo varka i da Potop nikada neće doći. Ne obazirući se na svečane prizore koje su posmatrali - životinje i ptice koje ulaze u kovčeg i anđele koji zatvaraju vrata - oni su nastavili da uživaju u svojim zabavama i bučnim gozbama, rugajući se čak i ovim značajnim dokazima božanske moći. Masovno su se okupljali oko kovčega, ismijevajući njegove stanovnike drskom smelošću koja je nadmašivala sve što su do tada činili.

Međutim, osmog dana tamni oblaci prekrili su nebo. Odjeknula je potmula grmljavina i sjevnule su munje. Uskoro su počele da padaju i krupne kapi niše. Ljudima koji do tada nisu vidjeli tako nešto, srca su zadrhtala od straha. Svi su se potajno raspitivali: »Da nije možda Noje ipak u pravu i da je svijet zaista osuđen na propast?« Nebo je postajalo sve tamnije, a kiša je sve obilnije padala. Životinje

su tumarale okolo, obuzete divljim strahom, a svojim neskladnim urlicima kao da su oplakivale svoju sudbinu i udes koji je zadesio ljude. A onda, »razvališe se svi izvori velikog bezdana i otvoriše se ustave nebeske«. Izgledalo je kao da se voda iz oblaka sliva u moćnim vodopadima. Rijeke su preplavile svoje obale i prekrile doline. Mlazevi vode izbijali su iz zemlje i neopisivom snagom, bacali masivne stijene stotinama metara u visinu. Vraćajući se, stijene su se duboko zabijale u tlo.

Ljudi su prvo posmatrali uništenje onoga što su svojim rukama načinili. Njihove veličanstvene građevine, prekrasni parkovi i šumarci u kojima su obožavali svoje idole uništile su munje s neba, tako da su njihove ruševine ležale razbacane na sve strane. Oltari na kojima su prinošene i ljudske žrtve bili su oboreni, a idolopoklonici su drhtali pred silom živoga Boga, znajući da su svojom pokvarenošću i idolopoklonstvom izazvali sopstveno uništenje.

Kada se bijes oluje pojačao, drveće, kuće, stijene i zemlja letjeli su u svim smjerovima. Neopisivi užas zahvatio je i ljude i životinje. Huku vjetra nadjačavali su jauci ljudi koji su prezreli božanski autoritet. I sam sotona, koji je bio primoran da ostane među sukobljenim elementima, uplašio se za svoje postojanje. On je uživao da upravlja tako moćnim rodом i želio je da njegovi pripadnici žive da bi nastavili da čine bezakonje i da se bune protiv Vladara Neba. Zato je sada počeo da izriče kletve protiv Boga, optužujući Ga za nepravde i surovosti. Mnogi ljudi su, povodeći se za sotonom, hulili na Boga i da je bilo moguće, svakako bi Ga zbacili s prijestola moći. Drugi su, izbezumljeni od straha, pružali ruke prema kovčegu i preklinjali da uđu. Ali, njihove molbe bile su uzaludne. Savjest im se konačno probudila, govoreći im da postoji Bog koji vlada na Nebu. Sada su Ga iskreno dozivali, ali Njegovo uho više nije čulo njihov vapaj. U tom strašnom trenutku shvatili su da su kršenjem Božjeg zakona izazvali svoju propast. Međutim, iako su se bojali kazne, iako su priznali svoj grijeh, nisu osjetili pravu skrušenost, istinsko gađenje prema grijehu. Da je kazna bila opozvana, oni bi nastavili da prkose Nebu. Isto tako, kada se Božji sudovi izliju na Zemlju prije nego što bude uništena ognjem, nepokajani će znati šta su i kada su pogriješili - da su prezreli Božji sveti zakon. Ipak, neće pokazati ništa više pravog pokajanja od grešnika iz starog svijeta.

[75]

Neki su, iz očajanja, pokušali da prodru u kovčeg, ali je njegova čvrsta građa odoljela njihovim naporima. Drugi su se hvatali za njega sve dok ih nabujala voda nije odnijela ili su gubili uporište poslije sudara sa stijenama i drvećem. Masivni kovčeg je podrhtavao svakim vlaknom pod udarima nemilosrdnog vjetra i valjao se s talasa na talas. Životinje u njemu urlicima su izražavale svoj strah i jad. Ali, usred sukobljenih elemenata ipak je nastavljao da sigurno plovi. Anđelima, koji su se isticali snagom, bilo je naređeno da ga čuvaju.

Životinje, izložene oluji, trčale su prema ljudima kao da od njih očekuju pomoć. Neki ljudi sebe i svoju djecu vezivali su uz snažne životinje, znajući da će se one žilavo boriti za život i da će se penjati na najviše vrhove da bi se izbavile od vode koja nadolazi. Neki su se vezivali uz veliko drveće na vrhovima bregova ili planina; ali se drveće rušilo i zajedno sa svojim teretom od živih stvorenja padalo u razbjesnele talase. Mjesta koja su obećavala sigurnost napuštana su jedno za drugim. Dok se voda sve više podizala, ljudi su utočište tražili na najvišim planinama. Često su se čovjek i životinja zajednički borili da nađu tlo i zajedno nestajali u talasima.

S najviših vrhova ljudi su gledali oko sebe i posmatrali beskrajni okean. Svečane opomene Božjeg sluga nisu im više izgledale kao predmet ruganja i prezira. Kako su ti osuđeni grešnici čeznuli za prilikama koje su propustili! Koliko su preklinjali da dobiju samo još jedan sat milosti, jednu novu priliku, da čuju samo jedan novi poziv s Nojevih usana! Ali, slatki glas milosti više nikada neće čuti. Ljubav, ništa manje od pravednosti, zahtijevala je da Božji sudovi učine kraj grijehu. Osvetnički talasi prekrili su posljednje utočište i oni koji su prezirali Boga nestali su u mračnim dubinama.

»Jer navalice neće da znaju da su nebesa bila otprije i zemlja iz vode i usred vode Božjom rečju. Zato tadašnji svijet bi vodom potopljen i pogibe, a sadašnja nebesa i zemlja tom istom riječi zadržana su te se čuvaju za dan strašnoga suda i pogibli bezakonih ljudi.« (2. Petrova 3,5-7) Nova oluja dolazi. Zemlju će još jednom pohoditi Božji gnjev opustošenja kojim će biti uništeni i grijeh i grešnici.

Grijesi koji su izazvali osvetu protiv stanovnika pretpotopnog svijeta postoje i danas. Strah Božji je protjeran iz ljudskih srca, a prema Njegovom zakonu postupa se ravnodušno i prezrivo. Krajnja posvetovljenost tadašnjeg naraštaja može se uporediti sa stanjem

današnjeg naraštaja. Hristos je rekao: »Jer kako što pred potopom jeđahu i pijahu, ženjahu se i udavahu do onoga dana kada Noje uđe u kovčeg, i ne osjetiše dok ne dođe potop i odnese sve, tako će biti i dolazak Sina čovječjega.« (Matej 24, 38.39) Bog nije osudio prepotopne stanovnike zato što su jeli i pili; On im je i dao plodove zemlje u izobilju da bi zadovoljio njihove fizičke potrebe. Njihov grijeh bio je u tome što su te darove uzimali ne osjećajući zahvalnost prema Darodavcu, što su se izopačili popuštajući prohtjevima bez ikakvog ograničenja. Bilo im je dozvoljeno da sklapaju brakove. Brak je božanska ustanova; bila je to jedna od prvih ustanova koje je Bog uspostavio. On je dao posebna uputstva o braku, odijevajući ga svetošću i ljepotom; ali su ta uputstva bila zaboravljena; brak je bio izopačen i prilagođen zadovoljavanju strasti.

Slično je i danas. U onome što je dozvoljeno, pretjeruje se do krajnosti. Prohtjevi se zadovoljavaju bez ograničenja. Oni koji se predstavljaju kao Hristovi sljedbenici danas jedu i piju s pijanicama, iako njihova imena stoje u počasnim crkvenim izvještajima. Neumjerenost optužuje moralne i duhovne snage i priprema put za popuštanje nižim strastima. Mnoštvo ljudi ne osjeća nikakvu moralnu obavezu da obuzda svoje čulne prohtjeve i tako postaju robovi strasti. Ljudi žive da bi zadovoljili svoja čula; žive samo za ovaj svijet i za ovaj život. Razuzdanost prožima sve društvene slojeve. Poštenje se žrtvuje na oltaru raskoši i razmetanja. Oni koji žure da steknu bogatstvo izvrću pravdu i tlače siromahe, a robove i ljudske duše i sada kupuju i prodaju. Prevare, podmićivanja i krađe ima podjednako i u visokim i nižim krugovima i niko ih ne osuđuje. Novine su pune izvještaja o ubistvima - o zločinima koji se čine tako hladnokrvno i bez razloga da izgleda kao da je svako osjećanje čovjekoljublja nestalo iz ljudskog srca. Surovosti su postale tako uobičajene da o njima niko ne raspravlja niti koga iznenađuju. Duh anarhije prožima sve narode i njegovi izlivi, koji s vremena na vrijeme užasavaju svijet, predstavljaju samo dokaz o zapretenim vatrama strasti i bezakonja koje će, kada jednom izmaknu kontroli, opustošiti Zemlju i napuniti je jadom. Slika koju nam nadahnuta Riječ daje o stanovnicima prepotopnog svijeta potpuno tačno predstavlja stanje prema kojem se savremeno društvo ubrzano kreće. Čak i sada, u ovom stoljeću, i u takozvanim hrišćanskim zemljama,

događaju se zločini isto onako crni i strašni kao i oni zbog kojih su bili uništeni grešnici staroga svijeta.

Prije Potopa Bog je poslao Noja da opomene svijet, da povede ljude na pokajanje i tako im omogući da izbjegnu propast koja im prijete. Pošto se vrijeme Hristovog drugog dolaska približava, Bog šalje svoje sluge da opomenu svijet da se pripremi za taj veliki događaj. Mnoštvo ljudi neprestano krši Božji zakon i zato ih On u svojoj milosti sada poziva da poštuju njegove svete propise. Svima koji odbace svoje grijehе, koji se pokaju pred Bogom i pokažu vjeru u Hrista nudi se pomilovanje. Ali, mnogi smatraju da odbacivanje grijehа zahtjeva suviše velike žrtve. Pošto njihov život nije u skladu s čistim načelima Božje moralne vladavine, oni odbacuju Njegove opomene i ne priznaju autoritet Njegovog zakona.

Od mnoštva stanovnika Zemlje prije Potopa samo je osam duša prihvatilo i poslušalo Božji poziv upućen preko Noja. Sto dvadeset godina je propovjednik pravednosti upozoravao svijet na uništenje, ali njegova vijest bila je odbačena i prezrena. Tako će biti i sada. Prije nego što Zakonodavac bude došao da kazni neposlušne, prestupnici će biti pozvani na pokajanje, pozvani da priznaju svoje podanstvo Bogu, ali će većina odbaciti opomenu. Apostol Petar kaže: »I ovo znajte najprije da će u posljednje dane doći rugači koji će živjeti po svojim željama i govoriti: gdje je obećanje o njegovu dolasku? Jer otkako oci pomriješе sve stoji tako, od početka stvorenja!« (2. Petrova 3,3.4) Zar ne čujemo kako ove riječi ponavljaju, ne samo oni koji su otvoreno stali uz bezbožnike, već i mnogi koji se pojavljuju na propovjedaonicama? Takvi uzvikuju: »Nema razloga da se uznemiravamo. Prije nego što Hristos bude došao cijeli svijet treba da se obrati i da pravednost caruje hiljadu godina! Mir, mir! Sve se događa kao što se od početka događalo. Neka se niko ne uzbuđuje zbog uznemirujućih vijesti tih zloslutnika!« Međutim, ova nauka o milenijumu nije u skladu sa učenjem Hrista i Njegovih apostola. Isus je postavio značajno pitanje: »Sin čovečji kada dođe, hoće li naći vjeru na Zemlji?« (Luka 18,8) I, kao što smo već vidjeli, sam izjavljuje da će stanje na Zemlji biti slično stanju u Nojevo vrijeme. Pavle nas upozorava da možemo očekivati da će se bezakonje umnožiti kada se kraj bude približio: »A Duh razgovjetno govori da će u posljednja vremena odstupiti neki od vjere, slušajući lažne duhove i nauke đavolske!« (1. Timotiju 4,1) Apostol naglašava da

[78] će »u posljednje dane nastati vremena teška«. (2. Timotiju 3,1) On daje i strašnu listu grijeha koji će postojati među onima koji imaju obličje pobožnosti.

Kada se vrijeme milosti približilo kraju, stanovnici prepotopnog svijeta prepustili su se uzbuđljivim zabavama i svetkovinama. Oni koji su bili uticajni i imali moć uložili su veliki napor da misli ljudi zaokupe veseljem i uživanjima, da ne bi prihvatili posljednju svečanu opomenu. Zar ne vidimo da se sve to ponavlja u naše vrijeme? Dok Božje sluge propovijedaju vijest da je kraj svemu pred vratima, svijet je zaokupljen zabavama i trkom za uživanjima. Uzbuđenja koja se stalno nižu jedno za drugim izazivaju ravnodušnost prema Bogu i onemogućuju ljudima da se prepuste uticaju istina koje ih jedino mogu izbaviti od propasti.

U Nojevo vrijeme filozofi su izjavljivali da svijet ne može biti uništen vodom; a danas ima naučnika koji se trude da dokažu da svijet ne može biti uništen vatrom - da bi to bilo nespojivo s prirodnim zakonima. Međutim, Bog prirode, Stvoritelj koji upravlja njenim zakonima, može da se posluži djelima svojih ruku da bi ostvario svoje namjere.

Kada su veliki i mudri ljudi na opšte zadovoljstvo dokazali da svijet ne može da bude uništen vodom, kada je strahovanje naroda bilo utišano, kada su Nojevo proročanstvo svi proglašavali zabludom, a njega fanatikom - tada je došlo Božje vrijeme! »Taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana i otvoriše se ustave nebeske!« Rugači su nestali u talasima Potopa. Uprkos svoj svojoj oholoj filozofiji, ljudi su prekasno ustanovili da je njihova mudrost samo ludost, da je Zakonodavac veći od prirodnih zakona i da Svemogući ima dovoljno sredstava za ostvarenje svojih namjera. »I kao što je bilo u vrijeme Nojevo... tako će biti i u onaj dan kada će se javiti Sin čovječji!« (Luka 17,26.30) »Ali će doći dan Gospodnji kao lupež noću, u koji će nebesa s hukom proći, i stihije će se od vatre raspasti, i zemlja i djela što su na njoj izgoreće!« (2. Petrova 3,10) Kada zaključci filozofa budu odagnali strah od Božjih sudova, kada vjerske vođe budu najavljivale duga razdoblja mira i napretka, kada svijet bude zaokupljen svojim poslovima i uživanjima, sađenjem i građenjem, gonjenjem i uživanjem, kada bude odbacivao Božje opomene i rugao se Njegovim vjesnicima - tada će iznenada doći pogibao i nijedan neće pobjeći (1. Solunjanima 5 ,3)!

II—Vrijeme Poslije

[79]

»Vjerom dođe Avram u zemlju obećanu,
kao u tuđu, i u kolibama življaše
s Isakom i s Jakovom,
sunašljednicima obećanja toga.
Jer čekaše grad koji ima temelje,
kojemu je zidar i tvorac Bog.»

*Jevrejima poslanica
11, 9. 10.*

8. Poglavlje—Poslije Potopa

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1.Mojsijevoj 7,20. do 9,17)

Voda se podigla petnaest lakata iznad najviših planina. Porodici u kovčegu često se činilo da im prijete sigurna propast, jer je pet dugih mjeseci njihov brod bio bacan tamo-amo, prividno prepušten milosti vjetra i talasa. Bilo je to teško iskušenje; ali Nojeva vjera nije se pokolebala, jer je dobio obećanje da će Božja ruka upravljati krmom.

Kada je voda počela da opada, Gospod je učinio da kovčeg doplovi na mjesto zaštićeno planinama, koje je Njegova sila sačuvala. Planine su bile blizu jedna drugoj i kovčeg je uplovio u tu tihu luku, zaštićen od ljudi beskrajnog okeana. Sve je to predstavljalo veliko olakšanje za umorne, olujama gonjene putnike.

Noje i njegova porodica jedva su čekali da se voda povuče, jer su željeli da ponovo hodaju suvom zemljom. Četrdeset dana pošto su se pokazali vrhovi planina, poslali su gavrana, pticu s velikom sposobnošću zapažanja, da otkrije ima li suve zemlje. Ne našavši ništa osim vode, ta ptica nastavila je da izlijeće iz kovčega i da se vraća. Poslije sedam dana pustili su i golubicu, ali se ona, ne našavši mjesta na koje bi se spustila, vratila u kovčeg. Noje je onda čekao još sedam dana i ponovo pustio golubicu. Kada se te večeri vratila s maslinovim listom u kljunu, nastalo je veliko veselje. Kasnije, »Noje otkri krov na kovčegu, i ugleda zemlju suhu«. Međutim, nastavio je strpljivo da čeka u kovčegu. Kao što je ušao po Gospodnjoj zapovijesti, tako je sada čekao poseban nalog da izađe.

Konačno se anđeo spustio s Neba, otvorio masivna vrata i pozvao patrijarha i njegove ukućane da izađu na zemlju i izvedu iz kovčega sva živa stvorenja. U radosti zbog izbavljenja Noje nije zaboravio Onoga čije ga je milostivo staranje sačuvalo. Njegovo prvo djelo poslije izlaska iz barke bilo je da sagradi oltar i da na njemu prinese na žrtvu od svake čiste životinje i ptice, pokazujući tako svoju zahvalnost Bogu za izbavljenje i svoju vjeru u Hrista,

kao u veliku Žrtvu. Ove žrtve bile su ugodne Bogu, i donijele su blagoslov, ne samo patrijarhu i njegovoj porodici, već i svima koji će živjeti na Zemlji. »I Gospod omirisa miris ugodni i reče u srcu svom: neću više kleti Zemlje s ljudi... od sada, dokle bude Zemlje, neće nestajati sjetve ni žetve, studeni ni vrućine, ljeta ni zime, dana ni noći.« Ovo je bila pouka svim budućim naraštajima. No je izašao na opustošenu zemlju, ali, prije nego što je podigao sebi kuću, sagradio je oltar Bogu. Njegovo stado stoke je bilo malo, i bilo je sačuvano uz velike napore; ali je on ipak radosno odvojio jedan dio za Gospoda u znak priznanja da sve pripada Bogu. Na isti način, i mi se moramo postarati da prvo prinesemo svoje darove Bogu. Svaki put kada On pokaže svoju milost i Ljubav prema nama, trebalo bi da Mu izrazimo svoju zahvalnost i priznanje, djelima pobožnosti i prilozima za Njegovo djelo.

[81]

Da svako naoblačenje i svaka kiša ne bi ljude ispunjavali stalnim užasom i strahom od ponovnog potopa, Gospod je Nojevu porodicu ohrabrio obećanjem: »A ja evo postavljam zavjet svoj s vama... niti će više biti potopa da zatre zemlju... metnuo sam dugu svoju u oblake da bude znak zavjeta između mene i zemlje. Pa kada oblake navučem na zemlju, vidjeće se duga u oblacima... opomenuću se vječnoga zavjeta između Boga i svake duše žive.«

Koliko je Bog bio ljubazan i pun saučešća prema svojim palim stvorenjima kada je odlučio da stavi prekrasnu dugu u oblake kao zalog svoga zavjeta s ljudima! Gospod je izjavio da će se sjetiti svoga zavjeta kada god bude pogledao dugu. To ne znači da će ga ikada zaboraviti; već da nam se obraća našim jezikom da bismo ga bolje razumjeli. Bog je u stvari želio da kasnijim naraštajima, kada ih djeca budu zapitala za značenje veličanstvenog luka koji premošćuje nebesa, roditelji mogu da ponove priču o Potopu i da im kažu da je Svevišnji zategao luk i stavio ga u oblake kao zalog da voda više nikada neće preplaviti Zemlju. Duga je trebalo da iz naraštaja u naraštaj svjedoči o Božjoj ljubavi prema čovjeku i jača njegovo povjerenje u Boga.

I na Nebu znak duge okružuje prijesto i natkriljuje Hristovu glavu. Prorok kaže: »Kao duga u oblaku kada je kiša, takva na oči bješe svjetlost unaokolo (prijestola). To bješe viđenje slave Božje na očima.« (Jezekilj 1,28) Jovan u Otkrivenju izjavljuje: »I gle, prijesto stajaše na Nebu i na prijestolu sjedaše Neko... i oko

[82] prijestola bješe duga po viđenju kao smaragd.« (Otkrivenje 4,23) Kada čovjek zbog svog velikog bezakonja izazove božanske sudove, Spasitelj, posredujući pred Ocem u njegovu korist, ukazuje na luk u oblacima, na dugu oko prijestola i iznad svoje glave, kao na zalog Božje milosti prema grešniku koji se kaje.

Sa ohrabrenjem koje je dao Noju u vezi sa Potopom, sam Bog je povezo jedno od najdragocjenijih obećanja svoje milosti: »Jer kao što se zakleh da potop više neće doći na Zemlju, tako se zakleh da se neću razgnjeviti na tebe, niti ću te ukoravati. Ako će se i gore pomaknuti, i humovi se pokolebati, opet se milost moja neće odmaknuti od tebe i zavjet mira mojega neće se pokolebati, veli Gospod, koji ti je milostiv!« (Isaija 54,9.10)

Dok je gledao snažne krvoločne zvjeri koje su zajedno s njime izašle iz kovčega, Noje se uplašio da će one uništiti njegovu porodicu, koja je imala svega osam duša. Međutim, Bog je svome sluzi poslao anđela s ohrabrujućom porukom: »I sve zvjeri zemaljske i sve ptice nebeske i sve što ide po zemlji i sve ribe morske neka vas se boje i straše; sve je predano u vaše ruke. Što god se miče i živi, neka vam bude za jelo, sve vam to dadoh kao zelenu travu!« Prije toga vremena Bog nije dozvolio čovjeku da se hrani mesom; namjeravao je da se ljudski rod potpuno osloni za zemaljske proizvode; ali sada, kada je svaka zelena biljka bila uništena, dozvolio im je da jedu meso čistih životinja koje su bile sačuvane u kovčegu.

Poslije Potopa cjelokupna površina Zemlje izmjenila je izgled. Treće strašno prokletstvo zadesilo je Zemlju kao posljedica grijeha. Kada je voda počela da se povlači, prostrano, muljevito more širilo se oko bregova i planina. Na sve strane vidjela su se mrtva tijela ljudi i životinja. Gospod nije mogao da dozvoli da se raspadaju i zagađuju vazduh, pa je Zemlju pretvorio u veliku grobnicu. Snažan vjetar koji je poslao da osuši Zemljinu površinu, nosio je vodu takvom silinom da je ponekad odnosio i vrhove planina, nagomilavajući drveće, stijene i zemlju preko mrtvih tijela. Na isti način srebro i zlato, skupocjeno drvo i drago kamenje, kojima je svijet bio bogat i ukrašen prije Potopa i koje su stanovnici idolopoklonički obožavali, nestali su čovjeku s vidika i postali mu nedostupni. Naime, silovitim djelovanjem vode preko te riznice nanosena je zemlja i kamenje, a stvorene su čak i čitave planine. Bog je vidio da što više bogatstva i blagostanja daje grešnim ljudima, oni sve više kvare svoje puteve

pred Njim. Oni su obožavali blaga koja su trebalo da ih navedu da slave velikodušnog Davaoca, ali istovremeno su prezirali i vrijeđali Boga.

Zemljina površina bila je neopisivo naružena i opustošena. Planine, nekada tako prekrasne i savršeno skladno uobličene, sada su postale krševite i nepravilnih oblika. Kamenje, grebeni i nazubljene stene sada su bili razbacani po površini Zemlje. Na mnogim mjestima nestalo je brijegova i planina, kao da ih nikada nije ni bilo; umjesto planinskih lanaca prostirale su se ravnice. Ove promjene bile su na nekim mjestima izrazitije nego na drugim. Tamo gdje su se nekada nalazile najbogatije ravnice zlata, srebra i dragog kamenja, mogle su se vidjeti i najteže posljedice prokletstva. Nenaseljene predjele i zemlje u kojima zločini nisu bili tako brojni, prokletstvo je mnogo blaže pogodilo.

[83]

U to vrijeme bile su pokopane i beskrajne šume. One su se do sada pretvorile u ogromne naslage uglja, ali i velike količine nafte koje se danas koriste. Ugalj i nafta često se pale i gore ispod površine zemlje. Na taj način stijene se zagrijevaju, krečnjak pali, a gvozdena ruda topi. Djelovanje vode na krečnjak samo još raspaljuje žestinu ogromne vreline i izaziva zemljotrese, vulkane i erupcije. Kada vatra i voda dođu u dodir sa naslagama stijena i rude, nastaju snažne podzemne eksplozije, koje odjekuju kao prigušena grmljavina. Vazduh postaje vreo i zagušljiv. Slijede vulkanske erupcije i pošto one često ne daju dovoljno oduška usijanim elementima, Zemlja se grči, tlo se diže i spušta kao talasi na moru, pojavljuju se velike pukotine i ponekad zbog toga nestaju i gradovi i sela, pa čak i planine. Ove čudesne pojave, neposredno prije Drugog Hristovog dolaska i kraja svijeta, postajace sve češće i strašnije, kao znak njegove bliske propasti.

Dubine Zemlje su Gospodnji arsenali, iz kojih On izvlači oružje koje će upotrijebiti za uništenje staroga svijeta. Voda koja izbija iz zemlje sjediniće se s vodom s neba da obavi djelo pustošenja. Od vremena Potopa, vatra i voda bile su Božje oruđe za uništenje iskvarenih gradova. Ovi sudovi bili su izliveni da bi se oni koji olako shvataju Božji zakon i gaze Njegov autoritet, mogli navesti da zadrhte pred Njegovom silom i da priznaju Njegovu pravednu vrhovnu vlast. Dok su ljudi posmatrali zapaljene planine kako izbacuju oganj i plamen i rijeke otopljene lave koja isušuje rijeke, prekriva naseljene gradove,

na sve strane razara i pustoši, i najodvažnije srce bilo je užasnuto, a nevjernici i hulnici natjerani da priznaju Božju beskrajnu moć.

[84] Govoreći o ovakvim prizorima, stari proroci izjavljuju: »O, da bi razderao nebesa i sišao, da se rastope gore od tebe. Kao što se na ognju razgori granje, i voda uzavri od ognja, da ime tvoje poznaju neprijatelji tvoji i da narodi zadrhte od tebe. Kada si činio strahote kojima se ne nadasmo, ti si silazio, i gore se rastapahu od tebe.« (Isaija 64,1-3) »Put je Gospodnji u vihoru i buri i oblaci su prah od nogu Njegovih. Zaprijećuje moru i isušuje ga i sve rijeke isušuje.« (Naum 1,3.4)

Mnogo strašnije pojave od onih koje je svijet do sada vidio dogodiće se prilikom Drugog Hristovog dolaska. »Gore se tresu od njega, i humovi se rastapaju, a zemlja gori pred njim i vasiona i sve što živi u njoj. Pred gnjevom njegovim ko će se održati? I ko će se opreti jarosti gnjeva njegova?« (Naum 1,5.6) »Gospode, savij nebesa svoja i siđi, dotakni se gora i zadimiće se. Sjevni munjom i razagnaj ih, pusti strijele svoje i raspi ih!« (Psalam 144,5.6)

»I daću čudesa gore na nebu i znake dolje na zemlji, krv i oganj i pušenje dima.« (Dela 2,19) »I biše sijevanja munja i gromovi i glasovi, i bi veliko tresenje zemlje kakvo nikada ne bi otkako su ljudi na Zemlji, toliko tresenje, tako veliko.« »I sva ostrva pobjegoše i gore se ne nađoše. I grad veliki kao glava pade s neba na ljude.« (Otkrivenje 16,18.20.21)

Kada se munje s neba budu sjedinile s vatrom na Zemlji, planine će planuti kao peč i izbacivaće vrele rijeke lave, prekrivajući parkove i polja, sela i gradove. Uzavrele istopljene mase, koje će se sručivati u rijeke, učiniće da njihova voda proključa i da neopisivom snagom izbacuje masivne stijene, rasturajući ih po tlu. Rijeke će presušiti. Zemlja će se grčiti; na sve strane pojaviće se strašni zemljotresi i erupcije.

Tako će Bog uništiti bezakonike na Zemlji. Pravednici će, međutim, biti sačuvani usred svih tih komešanja, kao što je Noje bio sačuvan u kovčegu. Bog će biti njihovo Utočište i pod krilima Njegovim naći će zaklon. Psalmista kaže: »Višnjega si izabrao sebi za utočište, neće te zlo zadesiti!« (Psalam 91,9.10) »Jer bi me sakrio u kolibi svojoj u zlo doba, sklonio bi me pod krovom šatora svojega!« (Psalam 27,5) Božje obećanje glasi: »Kada me ljubi izbaviću ga, zakloniću ga, kada je poznao ime moje!« (Psalam 91,14)

9. Poglavlje—Doslovna Sedmica

[85]

Kao i Subota, sedmica je nastala prilikom stvaranja, a sačuvana je i prenesena preko biblijske historije sve do naših dana. Sam Bog odmjerio je prvu sedmicu - uzor svim budućim sedmicama sve do kraja vremena. Kao i sve ostale, i ona se sastojala doslovno od sedam dana. Šest dana bilo je iskorišćeno za djelo stvaranja; a sedmoga dana Bog se odmorio, blagoslovio taj dan i odvojio ga kao dan odmora za čovjeka.

U Zakonu koji je objavljen na Sinaju, Bog je potvrdio sedmicu i činjenice na kojima ona počiva. Pošto je izdao zapovijest: »Sjećaj se dana od odmora da ga svetkuješ«, pošto je naveo šta treba činiti prvih šest dana i šta ne treba činiti sedmoga, Bog je iznio razlog takvog prihvatanja sedmice, ukazujući na svoj primjer: »Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima, a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.« (2. Mojsijeva 20,8-11) Ovaj razlog izgleda prekrasno i uvjerljivo, ako prihvatimo da su dani stvaranja doslovno bili dani. Šest prvih dana u svakoj sedmici čovjeku treba da služe kao radni dani, jer ih je i Bog u prvoj sedmici iskoristio za djelo stvaranja. Sedmoga dana čovjek treba da se uzdrži od rada, u znak sjećanja na Stvoriteljevo odmaranje. Međutim, pretpostavka da su događaji u prvoj sedmici trajali hiljadama godina udara neposredno u temelje četvrte zapovijesti. Ona predstavlja Stvoritelja kao Zapovjednika koji naređuje ljudima da prihvate sedmicu od doslovno sedam dana kao uspomenu na beskrajna, neodređena razdoblja, a to nije u skladu s načinom Njegovog postupanja prema svojim stvorenjima. Ona predstavlja neodređeno i skriveno, ono što je On vrlo jasno objavio. To je u stvari nevjerstvo u svom najpodmuklijem i najopasnijem obliku; njegova suština je tako prikrivena da ga prihvataju i propovijedaju i mnogi koji tvrde da vjeruju u Bibliju.

»Riječju Gospodnjom nebesa se stvoriše i duhom usta njegovih sva vojska njihova... jer On reče i postade, On zapovijedi i pokaza se!« (Psalam 33,6.9) Biblija ne priznaje nikakva duga razdoblja u

[86] kojima se Zemlja polako izvlačila iz haosa. O svakom uzastopnom danu stvaranja sveti izvještaji bilježe da se sastojao od večeri i jutra, kao i svi ostali dani koji su slijedili. Pri kraju svakoga dana naveden je i rezultat Stvoriteljevog djelovanja. Na kraju izvještaja o prvoj sedmici zapisana je izjava: »To je postanje neba i zemlje, kada postaše, kada Gospod Bog stvori zemlju i nebo.« (1. Mojsijeva 2,4) Ni ova izjava ne podupire ideju da su dani stvaranja bili drugačiji od običnih, doslovnih, dana. Svaki dan je nazvan danom stvaranja ili postanja, jer je za to vrijeme Bog stvorio ili proizveo novi djelić svoga stvaralačkog djela.

Geolozi tvrde da se u samoj zemlji može naći dovoljno dokaza da je ona mnogo starija nego što kazuju Mojsijevi izvještaji. Otkrivene su kosti ljudi i životinja, ratna oruđa, okamenjeno drveće i drugo, sve mnogo veće od onoga što danas postoji ili što je postojalo već hiljadama godina, pa se izvodi zaključak da je Zemlja bila nastanjena mnogo prije vremena koje je naznačeno u izvještajima o stvaranju i da su ti prvobitni stanovnici pripadali rasi koja je bila mnogo viša od današnjih ljudi. Ova razmišljanja navela su mnoge navodne poštovaoce Biblije da prihvate gledište da su dani stvaranja bili nepregledna, neodređena razdoblja.

Geologija, međutim, ne može da dokaže ništa čime bi pobila biblijski izvještaj. Oni koji toliko povjerenja poklanjaju njenim otkrićima nemaju ni približnu predstavu o veličini ljudi, životinja i biljaka prije Potopa ili o veličini tadašnjih promjena. Ostaci pronađeni u zemlji potvrđuju da su tada vladale drugačije okolnosti, ali se to vrijeme može ustanoviti jedino na temelju nadahnutih izvještaja. U izvještaju o Potopu, nadahnuće je objasnilo ono što geologija ne može da protumači. U Nojevo vrijeme zatrpano je mnoštvo ljudi, životinja i biljaka, mnogo većih od sadašnjih. Na taj način su za kasnije naraštaje sačuvani dokazi da su prepotopni stanovnici nastradali prilikom Potopa. Bog je želio da pronalaženje ovih ostataka doprinese jačanju povjerenja u nadahnite izvještaje; ali su ljudi, svojim ispraznim mudrovanjima, učinili istu grešku kao i stanovnici prije Potopa - ono što im je Bog dao kao blagoslov, oni su zloupotrebom pretvorili u prokletstvo.

Sotona se lukavo trudi da navede ljude da vjeruju u bajke nevjernika; jer tako može da im prikrije značenje Božjeg zakona, koji [87] je sam po sebi vrlo jasan, i da ih ohrabri da se bune protiv Božje

vladavine. Njegovi napori posebno su usmjereni protiv četvrte zapovijesti, jer ona jasno ukazuje na živoga Boga, Stvoritelja neba i Zemlje.

Mnogi se trude da djelo stvaranja objasne kao posljedicu prirodnih uzroka; ljudska razmišljanja prihvataju čak i takozvani hrišćani, uprkos jasnim biblijskim činjenicama. Mnogi se protive istraživanju proročanstava, posebno Danila i Otkrivenja, izjavljujući da su tako nerazumljiva da ih niko ne može shvatiti, a istovremeno prihvataju pretpostavke geologa, koje se suprote Mojsijevim izvještajima. Ako je ono što nam je Bog otkrio njima tako teško shvatljivo, zašto, toliko nedosljedno prihvataju obične pretpostavke o onome što nam On nije otkrio?

»Što je tajno, ono je Gospoda Boga našega, a javno je naše i sinova naših dovijeka, da bismo izvršavali sve riječi ovoga zakona.« (5. Mojsijeva 29,29) Kako je stvarao, Bog nikada nije otkrio čovjeku; nauka nije u stanju da istraži tajne Svevišnjega. Njegova stvaralačka moć je neshvatljiva koliko i Njegovo postojanje.

Bog je dozvolio da se preko nauke i umjetnosti na svijet izlije obilje svjetlosti; ali, kada takozvani naučnici priđu ovim temama s pretežno ljudskog stanovišta, sigurno će nastati pogrešni zaključci. Možda se nagađanje izvan onoga što nam je Bog otkrio može smatrati bezazlenom zabavom ukoliko se naše teorije ne protive činjenicama koje nalazimo u Bibliji; ali, oni koji zanemaruju Božju riječ i za Njegova stvaralačka djela traže objašnjenja zasnovana na naučnim načelima, izlaze bez mape i kompasa na pučinu nepoznatog okeana. I najveći umovi, ukoliko se u istraživanju ne rukovode Božjom riječju, spotaknuće se u svojim pokušajima da odrede odnos između nauke i otkrivenja. Pošto je Stvoritelj sa svojim djelima tako visoko iznad njihove moći shvatanja da nisu u stanju da Njegova djela objasne prirodnim zakonima, oni biblijske izveštaje proglašavaju nepouzdanim. Oni koji sumnjaju u pouzdanost izvještaja Staroga i Novoga zavjeta, biće navedeni da krenu još jedan korak dalje i posumnjaju i u postojanje Boga; a onda, izgubivši oslonac, biće prepušteni razbijanju o hridine nevjerstva.

Takvi ljudi izgubili su jednostavnost svoje vjere. Čvrsta vjera u božanski autoritet Božje svete riječi mora se sačuvati. Biblija se ne smije podvrgavati ispitivanju na temelju ljudskih naučnih ideja. Ljudsko znanje je nepouzdan vodič. Nevjernici koji čitaju Bibliju

s ciljem da nađu greške, mogu, zato što nisu savršeno razumjeli ili nauku ili otkrivenje, početi da tvrde da su pronašli protivrečnosti među njima, ali, ako se pravilno shvate, nauka i otkrivenje su u savršenom skladu. Mojsije je pisao pod vođstvom Božjega Duha, a pravilno postavljena geološka teorija nikada neće tvrditi da je pronašla nešto suprotno njegovim izjavama. Svaka istina, i u prirodi i u otkrivenju, dosljedna je samoj sebi u svom cjelokupnom ispoljavanju.

U Božjoj riječi postavljena su mnoga pitanja na koja ni najumniji znalci nikada neće odgovoriti. Pažnja nam se skreće na ta pitanja da bismo shvatili da čak i među najobičnijim pojavama u svakodnevnom životu ima toliko toga što svojim ograničenim umom nikada nećemo uspjati potpuno da shvatimo, iako se hvalimo svojom sveobuhvatnom mudrošću!

Naučnici ipak smatraju da mogu da shvate Božju mudrost, ono što je On učinio ili može da učini! Preovlađuje ideja da je Bog ograničen zakonima koje je sam proglasio. Ljudi ili odriču ili zanemaruju Njegovo postojanje, ili pokušavaju da objasne sve, čak i djelovanje Njegovog Duha na ljudsko srce; zato više ne poštuju Njegovo ime i ne plaše se Njegove moći. Oni ne vjeruju u natprirodno, ne razumijevajući Božje zakone ili Njegovu beskrajnu moć da preko njih sprovodi svoju volju. Onako kako se obično upotrebljava, izraz »prirodni zakoni« obuhvata samo ono što je čovjek bio u stanju da otkrije na području zakona koji upravljaju fizičkim svijetom; ali, kako je ograničeno to znanje i kako je beskrajno područje na kome Stvoritelj može da djeluje u skladu sa svojim zakonima, ostajući potpuno nedokučiv za um smrtnika!

Mnogi tvrde da materija sadrži životodavnu snagu - da su materiji data neka svojstva i da joj je onda prepušteno da djeluje služeći se svojom unutrašnjom energijom; da priroda djeluje u skladu s utvrđenim zakonima u koje se ni sam Bog ne može miješati. To je lažna nauka, i Božja riječ je ne podržava. Priroda je sluškinja svoga Stvoritelja! Bog ne ukida svoje zakone niti djeluje suprotno njima, već se neprestano služi njima kao oruđima. Priroda svjedoči o postojanju jedne inteligencije, o prisutnosti sile, aktivne energije, koja djeluje preko prirodnih zakona i zajedno s njima. U prirodi se osjeća neprestano djelovanje Oca i Sina. Hristos kaže: »Otac moj stalno radi, radim i ja!« (Jovan 5,17. Čarnić)

U svojoj himni koju je zabilježio Nemija, Leviti su pjevali: »Ti si sam Gospod, ti si stvorio nebo, nebesa nad nebesima, i svu vojsku njihovu, zemlju i sve što je na njoj... ti oživljavaš sve to.« (Nemija 9,6) Što se tiče ovoga svijeta, Božje djelo stvaranja je dovršeno. »Ako su djela i bila gotova od postanja svijeta!« (Jevrejima 4,3) Međutim, svoju energiju On ulaže u održavanje djela stvaranja. Puls ne udara niti dah sustiže dah zato što mehanizam koji je jednom bio pokrenut nastavlja da djeluje zahvaljujući svojoj unutrašnjoj energiji; već svaki dah, svaki otkucaj srca, predstavlja dokaz sveobuhvatnog staranja Onoga po kojem »živimo, mičemo se i jesmo«. (Dela 17,28) Ni Zemlja, iz godine u godinu, ne donosi svoje obilne rodove, niti nastavlja da kruži oko Sunca zahvaljujući svojoj unutrašnjoj sili. Božja ruka upravlja planetama i održava ih na određenim putanjama njihovog stalnog kretanja preko nebesa. On »izvodi vojsku svega toga na broj i zove svako po imenu i velike radi sile Njegove i jake moći ne izostaje nijedno«. (Isaija 40,26) Njegovom silom vegetacija buja, pojavljuje se lišće i cvijeće cvjeta. On »čini da raste na gorama trava« (Psalam 147,8) i da doline budu plodonosne. »Sve zverje šumsko... traži od Boga sebi hranu« i svako živo stvorenje, od najmanjeg insekta do čovjeka, svakoga dana zavisi od Njegovog brižnog providjenja. Psalmista to sjajno opisuje: »Sve tebe čeka... daješ im, primaju, otvaraš ruku svoju, site se dobra.« (Psalam 104,20.21.27.28) Njegova riječ upravlja elementima; On prekriva nebo oblacima i šalje kišu na zemlju. »Daje snijeg kao vunu, sipa pepeo kao inje.« (Psalam 147,16) »Kada pusti glas svoj, buče vode na nebesima, podiže paru s krajeva zemaljskih, pušta munje s daždor, i izvodi vjetar iz staja njegovih.« (Jeremija 10,13)

Bog je temelj svega. Svaka istinska nauka je u skladu s Njegovim djelima; svako pravo obrazovanje navodi na poslušnost Njegovoj vladavini. Nauka otkriva nova čuda našim vidicima; ona stremlji u visine, istražuje nove dubine; ali, njena istraživanja ne donose ništa što bi se protivilo božanskom otkrivenju. Neznanje se može truditi da podrži lažna gledišta o Bogu pozivajući se na nauku, ali knjiga prirode i pisana Riječ osvjetljavaju jedna drugu. Na taj način smo pozvani da obožavamo Stvoritelja i gajimo razumno povjerenje u Njegovu riječ.

Nijedan ograničeni um nije u stanju da potpuno shvati postojanje, moć, mudrost ili djela Beskonačnoga. Sveti pisac kaže: »Možeš

li ti tajne Božje dokučiti? Ili dokučiti savršenstvo Svemogućega? To su visine nebeske, šta ćeš učiniti? Dublja je od pakla, kako ćeš poznati? Duža od zemlje, šira od mora!» (O Jovu 11,7-9) Ni najmoćniji zemaljski um nije u stanju da shvati Boga. Ljudi mogu stalno istraživati, stalno učiti i opet će se pred njima pružati beskraj.

Djela stvaranja svjedoče o Božjoj sili i veličini. »Nebesa kazuju slavu Božju i djela ruku njegovih glasi svod nebeski.« (Psalam 19,1) Oni koji prihvate pisanu Riječ kao svog savjetnika i u nauci će naći pomoć da razumijeju Boga. »Jer što se na njemu ne može vidjeti, od postanja svijeta moglo se poznati i vidjeti na stvorenjima, i njegova vječna sila i božanstvo, da nemaju izgovora.« (Rimljanima 1,20)

10. Poglavlje—Vavilonska Kula

[91]

(Ovo poglavlje zasnovano je na I. Mojsijevoj 9,25-27. i 11,1-9)

Da bi ponovo naselio opustošenu Zemlju, koju je Potop tek nedavno očistio od moralne iskvarenosti, Bog je sačuvao samo jednu porodicu, dom Noja, čovjeka kome je rekao: »Jer te našoh pravedna pred sobom ovoga vijeka!« (1. Mojsijeva 7,1) Među trojicom Nojevih sinova ubrzo su se pojavile iste razlike kao među ljudima pre Potopa. Sim, Ham i Jafet, od kojih je očekivano da budu začetnici novog ljudskog roda, simbolično su predstavljali karakter svojih potomaka.

Pod uticajem božanskog nadahnuća, Noje je prorekao istoriju tri velika ogranka ljudskog roda koja su nastala od ova tri praoca čovječanstva. Prateći Hamovo potomstvo, preko sina umjesto preko oca, on je izjavio: »Proklet da je Hanan i da bude sluga slugama braće svoje!« Hamov neuobičajeni prestup pokazao je da u njegovoj duši već dugo nije bilo sinovskog poštovanja, a otkrio je i bezbožnost i podlost svog karaktera. Ove opake osobine pojavile su se i u karakteru Hanana i njegovog potomstva, koje su zbog stalnih prestupa stizale Božje kazne. Sa druge strane, poštovanje koje su prema svome ocu pokazali Sim i Jafet, držeći se tako i božanskih uredaba, donijelo je svetliju budućnost njihovim potomcima. O tim sinovima bilo je objavljeno: »Blagosloven da je Gospod Bog Simov, i Hanan da mu bude sluga. Bog da raširi Jafeta da živi u šatorima Simovim i Hanan da im bude sluga!« Simovom ogranku pripadao je izabrani narod, Božji zavjet, obećani Otkupitelj. Gospod je bio Bog Simov. Od njega su potekli Avram i izrailjski narod, iz kojeg je došao Hristos. »Blago narodu u kojeg je Gospod Bog.« (Psalam 144,15) »Bog da raširi Jafeta da živi u šatorima Simovim.« Jafetovi potomci trebalo je da posebno učestvuju u blagoslovima Jevanđelja.

Hananovo potomstvo je prihvatilo najizopačenije oblike nezna-
aboštva. Iako ih je prorokovo prokletstvo osudilo na robo-
vanje, izvršenje je stoljećima odlagano. Bog je podnosio njihovo

bezbožništvo i njihovu iskvarenost sve dok nisu prekoračili granice božanskog strpljenja. Tek tada izgubili su slobodu i postali robovi Simovih i Jafetovih potomaka.

[92] Nojevo proročanstvo nije bilo nikakva samovoljna gnjevna optužba, niti izražavanje naklonosti. Ono nije određivalo ni karakter ni sudbinu njegovih sinova, ali je otkrivalo posljedice životnog puta koji su sami izabrali i karaktera koji su sami izgradili. Bilo je to najavljivanje onoga što Bog namjerava da učini s njima i njihovim potomcima, u skladu s njihovim karakterom i ponašanjem. Po pravilu, djeca nasleđuju prirodu i sklonosti svojih roditelja i povode se za njihovim primjerom; na taj način se grijesi roditelja preko djece prenose iz naraštaja u naraštaj. Na isti način Hamovu iskvarenost i nepoštovanje roditelja naslijedili su njegovi potomci, izazivajući prokletstvo koje ih je pratilo u mnogim naraštajima. »Jedan grešnik kvari mnogo dobra.« (Propovijednik 9,18)

S druge strane, kako je bogato nagrađeno poštovanje koje je Sim ukazao ocu; kakvi se slavni i sveti ljudi pojavljuju u njegovom potomstvu! »Zna Gospod dane bezazlenima... i na natražju je njegovu blagoslov.« (Psalam 37,18.26) »I tako znaj da je Gospod Bog tvoj Bog, Bog vjeran, koji drži zavjet svoj i milost svoju do tisuću koljena.« (5. Mojsijeva 7,9)

Neko vrijeme su se Nojevi potomci zadržavali među planinama na kojima se zaustavio kovčeg. Ali, kada se njihov broj umnožio, otpad je uskoro stvorio razdor među njima. Oni koji su željeli da zaborave svoga Stvoritelja i odbace ograde Njegovog zakona osjećali su da im primjer i učenje njihovih bogobojaznih susjeda predstavljaju stalni ukor, pa su poslije nekog vremena riješili da se odvoje od Božjih sljedbenika. U skladu s time preselili su se u senarsku ravnicu, na obale Eufrata. Bili su privučeni ljepotom položaja i plodnošću tla, pa su odlučili da ovu ravnicu učine svojim domom.

Planirali su da podignu grad i u njemu kulu tako zastrašujuće visine da izazove divljenje svijeta. Ove poduhvate su planirali kako bi spriječili ljude da se rasiju i osnivaju nova naselja. Iako je Bog naredio ljudima da se rašire po svoj Zemlji, da je nasele i pokore, graditelji Vavilona željeli su da sačuvaju jedinstvo svoje zajednice i utemelje monarhiju koja bi na kraju obuhvatila cijelu Zemlju. Tako bi njihov grad postao prijestonica svetskog carstva; njegova slava

budila bi divljenje i poštovanje svijeta i proslavila njegove osnivače. Veličanstvena kula, koja bi dosegala do neba, trebalo je da stoji kao spomenik snage i mudrosti svojih graditelja i da sjećanje na njihovu [93] slavu sačuva za sve naraštaje.

Stanovnici senarske ravnice nisu vjerovali Bogu, kada se zavjetovao da neće više pustiti Potop na Zemlju. Mnogi među njima odbacivali su Božje postojanje i Potop pripisivali djelovanju prirodnih sila. Drugi su verovali u vrhovno biće i da je ono uništilo pretpotopni svijet, ali su se njihova srca, kao nekada Kajinovo, pobunila protiv Njega. Kula je trebalo da im posluži kao utočište u slučaju nove poplave. Podižući građevinu na mnogo veću visinu od one koju su dosegle vode Potopa, mislili su da izbjegnu svaku opasnost. Pošto bi se uzdizala sve do oblaka, smatrali su da će tako uspjeti da otkriju i uzrok Potopa. Trebalo je da cjelokupni poduhvat još više podstakne oholost graditelja, da odvрати misli budućih naraštaja od Boga i da ih navede na idolopoklonstvo.

Kada je kula već bila skoro završena, u jednom njenom dijelu nastanili su se njeni graditelji; drugi djelovi, sjajno namješteni i ukrašeni, bili su posvećeni idolima. Ljudi su se radovali svom uspjehu i hvalili bogove srebrne i zlatne, dižući se protiv Vladara neba i zemlje. Djelo koje je tako uspješno napredovalo, iznenada je stalo. Anđeli su bili poslani da ometu namjere graditelja. Kula je već imala dostojanstvenu visinu i graditelji na vrhu više nisu mogli da se neposredno sporazumijevaju s radnicima u podnožju; zato su na različitim visinama bili postavljeni ljudi da prenose zahtjeve za materijalom i druge poruke koje su se odnosile na posao. Dok su poruke tako prenošene od jednoga drugome, dolazilo je do zabune tako da je stizao materijal koji nije bio naručen i da su potpuno suprotna uputstva stizala onima kojima su bila upućena. Tako je nastala zbrka, ljudi su očajavali. Posao je potpuno stao. Više nije bilo sklada ni saradnje. Graditelji jednostavno nisu bili u stanju da objasne neobične međusobne nesporazume i u svom gnjevu i razočaranju optuživali su jedni druge. Njihov savez završio se sukobima i krvoprolićem. Munje s neba, kao dokazi Božjeg nezadovoljstva, oborile su gornji dio kule i bacile ga na zemlju. Ljudi su morali da priznaju da postoji Bog koji vlada na Nebu.

Sve do toga vremena svi ljudi govorili su istim jezikom; a sada su se oni koji su razumjeli jedni druge počeli okupljati; jedni su

[94] krenuli u jednom, a drugi u drugom smjeru. »Tako ih Gospod rasu odande po svoj zemlji.« Ovo raseljavanje bilo je način da se naseli Zemlja. Božja namjera tako je ostvarena istim sredstvima koja su ljudi želeli da iskoriste da bi spriječili njeno ostvarenje.

Kakve su gubitke doživjeli oni koji su ustali protiv Boga! On je namjeravao da ljudi, odlazeći u razne krajeve Zemlje, osnuju države i narode, ponesu i poznanje o Njegovoj volji, tako da svjetlost istine može da obasja nesmanjenim sjajem i buduće naraštaje. Noje, vjerni propovjednik pravednosti, živio je još tri stotine i pedeset godina poslije Potopa, Sim još pet stotina godina, pa su tako njihovi potomci imali priliku da se upoznaju s Božjim zahtjevima i izvještajima o Njegovom postupanju prema njihovim očevima. Međutim, nisu željeli da slušaju te neprihvatljive istine, nisu imali želje da zadrže Boga u svom sjećanju, a i jezičke prepreke su im u velikoj mjeri onemogućile vezu sa onima koji su im mogli prenijeti istinu.

Graditelji Vavilona gajili su duh gundanja protiv Boga. Umjesto da se sa zahvalnošću sjećaju Njegove milosti prema Adamu i njegovog milostivog zavjeta sa Nojem, žalili su se na Njegovu strogost kojom je prve ljude istjerao iz Edema i kada je uništio svijet Potopom. Međutim, dok su gundali protiv Boga kao samovoljnog i surovog vladara, prihvatili su vladavinu najsurovijih tirana. Sotona se trudio da prezru žrtve koje su simbolički predstavljale Hristovu smrt; i pošto je ljudski um bio pomračen idolopoklonstvom, naveo ih je da te žrtve i prinose zamijene prinošenjem svoje djece na oltarima svojih bogova. Kada su se ljudi odvratili od Boga, božanske karakteristike - pravednost, neporočnost i ljubav - bile su zamjenjene tlačenjem, nasiljem i surovostima.

Stanovnici Vavilona željeli su da uspostave upravu nezavisnu od Boga. Među njima je bilo i onih koji su se bojali Gospoda, ali su ih bezakonici zaveli lažima i privukli svojim planovima. Bog je zbog tih vjernih odlagao izlivanje svojih sudova i pružao im priliku da razotkriju njihovu pravu prirodu. Dok se to događalo, sinovi Božji su se trudili da ih odvrate od njihovih namjera, ali oni su svim srcem kao jedan stali iza poduhvata kojim su izazivali Boga. Da su nastavili da ga nesmetano ostvaruju, svijet bi još u svojim ranim danima postao potpuno izopačen. Njihov savez je bio utemeljen na pobuni; bilo je to carstvo osnovano radi uzdizanja čovjeka, carstvo u kojem Bog ne bi uživao ni vlast ni čast. Da taj

savez nije bio onemogućen, razvila bi se moćna sila koja bi protjerala pravednost - a s njom i mir, sreću i sigurnost - sa Zemlje. Božanske uredbe, koje su »svete, pravedne i dobre« (Rimljanima 7,12), ljudi su se potrudili da zamijene zakonima koji su odgovarali njihovim sebičnim i surovim srcima.

Oni koji su se bojali Gospoda tražili su od Njega da se umiješa. »I Gospod siđe da vidi grad i kulu što zidahu sinovi čovječji.« Ispunjen milošću prema svijetu, On je omeo namjeru graditelja kule i srušio spomenik njihovoj drskosti. Iz milosti im je pomešao jezike, sprečivši tako njihove buntovničke namjere. Bog dugo podnosi čovjekovu izopačenost, daje ljudima dovoljno prilika da se pokaju; ali bilježi sve njihove pokušaje da se odupru autoritetu Njegovih pravednih i svetih zakona. S vremena na vrijeme nevidljiva ruka koja drži vladalački skiptar pruža se da zaustavi bezakonje. Tako je pružen neoborivi dokaz da je Stvoritelj svemira, Onaj čijoj mudrosti i ljubavi i istini nema kraja, vrhovni Vladar neba i Zemlje i da se niko nekažnjeno ne može usprotiviti Njegovoj moći.

Planovi graditelja Vavilona završili su se sramno i porazno. Spomenik njihovoj oholosti postao je spomenik njihovoj ludosti. A ipak, ljudi nastavljaju da idu istim putem - oslanjaju se na sebe i odbacuju Božji zakon. To je ponašanje koje je sotona pokušao da nametne na Nebu; ono isto koje je prihvatio Kajin prinoseći svoj dar.

I danas ima graditelja kule. Nevjernici objavljuju svoje teorije utemeljene na navodnim naučnim zaključcima, a odbacuju otkrivenu Božju riječ. Oni se usuđuju da izriču sudove o Božjoj moralnoj vladavini; preziru Njegov zakon i ističu da im je dovoljan ljudski razum. A onda, pošto »nema odmah osude za zlo djelo... srce sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo«. (Propovjednik 8,11)

U takozvanom hrišćanskom svijetu mnogi odbacuju jasna biblijska učenja i grade svoje vjerovanje na ljudskim težnjama i prijatnim bajkama, oslanjajući se na svoju kulu kao na sredstvo da se popnu do neba. Ljudi s divljenjem upijaju riječi sposobnih govornika koji tvrde da prestupnik neće umrijeti, da se spasenje može obezbijediti bez poslušnosti Božjem zakonu. Kada bi ti navodni Hristovi sljedbenici prihvatili Božja mjerila, to bi ih dovelo do jedinstva; ali, sve dok se ljudska mudrost bude uzdizala iznad Božje svete Riječi, biće podjela i razdora. Postojeća zbrka sukobljenih vjerovanja i sekti prikladno je predstavljena pojmom »Vavilon« (Otkrivenje

[95]

[96]

14,8; 18,2), kojim proročanstvo obilježava posvetovljene Crkve posljednjih dana.

Mnogi pokušavaju da sebi stvore nebo nagomilavajući bogatstvo i moć. »Podsmijevaju se, pakosno govore o nasilju, oholo govore« (Psalam 73,8), gaze ljudska prava i ne poštuju božanski autoritet. Oholi mogu privremeno zadobiti veliku moć, mogu biti uspješni u svemu što preduzimaju, ali će na kraju doživjeti samo razočaranje i bijedu.

Vrijeme Božje istrage je pred vratima. Najviši će sići da vidi ono što su sagradili sinovi čovječji. Njegova vrhovna moć će se pokazati; djela ljudske oholosti biće oborena. »S neba gleda Gospod, vidi sve sinove ljudske. S prijestola na kojem sjedi, pogleda na sve koji žive na zemlji.« »Gospod razbija namjere neznabošcima, uništava pomisli narodima. Namjera je Gospodnja tvrda do vijeka, misli srca njegova od koljena na koljeno.« (Psalam 33, 13.14.10.11)

11. Poglavlje—Pozivanje Avrama

[97]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1.Mojsijevoj 12)

Poslije raseljavanja iz Vavilona idolopoklonstvo je ponovo postalo skoro sveopšta pojava, pa je Gospod konačno dopustio otvrdnulim prestupnicima da idu svojim zlim putevima, a On je izabrao Avrama, iz Simove loze, i učinio ga čuvarem svoga Zakona za sve buduće naraštaje. Avram je odrastao usred sujevjerja i neznaboštva. Čak je i dom njegovog oca, u kojem se još sačuvalo znanje o Bogu, popustio zavodničkim uticajima svoje okoline i počeo, osim Gospodu, da služi i drugim bogovima. Međutim, prava vjera nije smjela da se ugasi. Bog je uvijek čuvao mali ostatak koji mu je služio. Adam, Sit, Enoh, Matusal, Noje, Sim, u neprekidnom nizu, čuvali su kroz vjekove dragocjena otkrivenja Njegove volje. Tarin sin preuzeo je ovo sveto nasljedstvo. Idolopoklonstvo ga je mamilo sa svih strana, ali uzalud. Vjerman među nevjernima, neiskvaren usred sveopšteg otpada, on je nepokolebljivo služio jedinom pravom Bogu. »Gospod je blizu svih koji ga prizivaju, svih, koji ga prizivaju u istini.« (Psalam 145,18) On je Avramu otkrivao svoju volju i davao jasna uputstva o zahtjevima svoga Zakona i o spasenju koje će biti omogućeno preko Hrista.

Avramu je bilo obećano mnogobrojno potomstvo i nacionalna veličina, posebno cijenjena među ljudima toga vremena: »Učiniću od tebe veliki narod, i blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov.« Tome je dodato i uvjeravanje, koje je nasljedniku vjere bilo dragocjenije od svega, da će iz njegove loze doći Otkupitelj svijeta: »I u tebi će biti blagoslovena sva plemena na Zemlji.« Međutim, kao prvi uslov za ispunjenje obećanja, zahtijevan je ispit vjere, tražena je žrtva.

Avramu je bila objavljena Božja poruka: »Idi iz zemlje svoje i od roda svojega i iz doma oca svojega u zemlju koju ću ti ja pokazati!« Da bi ga Bog mogao osposobiti za svoje veliko djelo čuvanja svetih proročanstava, Avram je morao da se odvoji od prijatelja iz mla-

[98] dosti. Uticaj rođaka i drugova ometao bi vaspitanje koje je Gospod namjeravao da pruži svome sluzi. Sada, kada se Avram, u posebnom smislu, povezao s Nebom, morao je da boravi među strancima. Njegov karakter je morao da bude poseban, morao je da se razlikuje od cijelog svijeta. On ni svoje ponašanje nije mogao da objasni prijateljima tako da ga ispravno shvate. Ono što je duhovno samo se duhovnim može razumijeti, pa zato ni njegovi idolopoklonički rođaci nisu mogli da shvate njegove pobude i postupke.

»Vjerom poslušava Avram kad bi pozvan da iziđe u zemlju koju je htio da primi u nasljedstvo i iziđe ne znajući kuda ide.« (Jevrejima 11,8) Avramova potpuna poslušnost jedan je od najizrazitijih dokaza vjere koji se može naći u cijeloj Bibliji. Za njega, vjera je bila »tvrdo čekanje onoga čemu se nadamo i dokazivanje onoga što ne vidimo«. (Jevrejima 11,1) Oslanjajući se na božansko obećanje, bez najmanjeg vidljivog dokaza da će se ono ispuniti, on se odrekao doma, rodbine i rodne zemlje i pošao, ne znajući kuda, putem kojim ga je Bog vodio. »Vjerom dođe Avram u zemlju obećanu, kao u tuđu, i u kolibama življaše s Isakom i Jakovom, sunasljednicima obećanja toga.« (Jevrejima 11,9)

Proba Avramu nije bila laka, niti je mala žrtva tražena od njega. Veoma snažne veze vezivale su ga uz njegovu zemlju, njegovo pleme i njegov dom. Ali, on nije oklijevao da poslušava poziv. Nije postavljao nikakva pitanja o obećanoj zemlji - ni da li je zemlja plodna ni da li je klima ugodna; nudi li zemlja prihvatljive uslove, pruža li priliku za nagomilavanje bogatstva. Bog je rekao i njegov sluga je morao da sluša; najdraže mjesto na Zemlji za njega je bilo mjesto koje mu je Bog odredio.

I danas mnoge provjeravaju kao nekada Avrama. Oni ne čuju Božji glas koji im se neposredno obraća s Neba, već ih On poziva preko učenja svoje Riječi i okolnosti kojima upravlja svojim providenjem. Od njih se možda traži da odbace karijeru koja im obećava bogatstvo i čast, da se odreknu odgovarajućeg i korisnog društva, da se odvoje od rođaka, da krenu putem koji naizgled nudi jedino samoodricanje, nevolje i žrtve. Bog im je odredio posao koji treba da obave; ali bi im lagodan život i uticaj prijatelja i rođaka onemogućio da steknu osobine neophodne za uspjeh. On ih poziva da se odvoje od ljudskog uticaja i podrške, navodi ih da osjete potrebu za Njegovom pomoći, da se samo na Njega oslone, tako da

im se On može otkriti. Ko je spreman da se na poziv Proviđenja odrekne omiljenih planova i poznatog okruženja? Ko će prihvatiti nove dužnosti i otići u neistražena područja da Božji posao obavlja neustrašivo i drage volje, smatrajući da mu je svaki gubitak koji pretrpi za Hrista u stvari dobitak? Onaj koji je spreman da to učini ima Avramovu vjeru i dijeliće s njim »vječnu i od svijeta pretežniju slavu» prema kojoj »stradanja sadašnjega vremena nisu ništa». (2. Korinćanima 4,17; Rimljanima 8,18)

[99]

Poziv s Neba zatekao je Avrama u Uru Haldejskom iz koga se poslušno preselio u Haran. Do tog mjesta pratila ga je i porodica njegovog oca, koja je svom idolopoklonstvu dodavala i služenje pravom Bogu. Tu je Avram ostao sve do Tarine smrti. Međutim, božanski glas pozvao ga je sa očevog groba i naredio mu da krene dalje. Njegov brat Nahor sa svojim domom priklonio se dotadašnjem boravištu i svojim idolima. Osim Sare, Avramove žene, samo je još Lot, sin davno preminulog Arana, odlučio da podijeli s patrijarhom teškoće njegovog lutalačkog života. Društvo koje je krenulo iz Mesopotamije ipak je bilo veliko. Avram je već imao velika stada ovaca i krda stoke, što je na Istoku predstavljalo bogatstvo, a bio je okružen i mnogobrojnom četom robova i plaćenika. Odlazeći iz zemlje svojih otaca da se više nikada ne vrati, uzeo je sve što je imao, krenuo je »sa svim blagom koje bjehu stekli i sa svim dušama koje bjehu dobili u Haranu». Mnogi od njih imali su ciljeve više od obične službe i zadovoljavanja ličnih interesa. Boraveći u Haranu, i Avram i Sara naučili su druge da prihvate pravoga Boga i da Mu služe. Ti ljudi su se sada pridružili patrijarhovom domu i pratili ga u zemlju obećanja. »I pođoše u zemlju hanansku i dođoše u nju.»

Prvo mjesto na kojem su se zaustavili bio je Sihem. Avram je podigao svoj logor pod sijenkom hrastova, u širokoj, travom obrasloj Moreškoj dolini, punoj maslinovih šumaraka i bogatih izvora, između brda Evala s jedne strane i brda Garizima s druge. Zemlja u koju je patrijarh ušao bila je lijepa i dobra - zemlja »u kojoj ima dosta potoka i izvora i jezera, što izvire po dolinama i po brdima», zemlja »izobilna pšenicom i ječmom i vinovom lozom i smokvama i šipcima, od koje biva ulje i medom». (5. Mojsijeva 8,7.8) Međutim, za sljedbenika pravoga Boga, duboka sjenka nadvijala se nad brežuljcima obraslim šumom i plodnim ravnicama. »A bjehu tada Hananeji u zemlji.» Avram je stigao na cilj svojih nada,

[100] našao je zemlju naseljenu stranim narodom i punu idolopoklonstva. U šumar cima su bili podignuti oltari lažnim bogovima, a ljudske žrtve prinošene su na obližnjim brežuljcima. Iako je vjerovao božanskim obećanjima, s teškim predosjećanjima je podigao svoj šator. Ali, »javi se Gospod Avramu i reče: tvojemu potomstvu daću zemlju ovu!« Njegova vjera je ojačala ovim dokazom da je Bog blizu, da nije prepušten na milost i nemilost bezakonicima. »I Avram načini ovdje žrtvenik Gospodu koji mu se javi.« I dalje putnik, uskoro se preselio na mjesto u blizivi Vetilja, ponovo podigao oltar i prizvao ime Gospodnje.

Avram, »prijatelj Božji«, pruža nam dragocjeni primjer. Njegov život je bio život molitve. Kada god bi podigao šator, u njegovoj neposrednoj blizini podizao bi i oltar i pozivao sve u logoru da prisustvuju jutarnjoj i večernjoj žrtvi. Kada je uklanjao šator, oltar bi ostavljao. Kasnije, kad god bi neki od nomada Hananejaca koji su slušali Avramove riječi stigao do oltara, znao je ko je na tom mjestu bio prije njega; kada je podigao svoj šator, popravljao bi oltar i molio se živome Bogu.

Avram je nastavio da putuje prema jugu i ponovo je njegova vjera bila na probi. Nebo je uskratilo kišu, potoci u dolinama prestali su da teku, trava u ravnicama se sušila. Ovce i goveda nisu više nalazili pašu i cijelom logoru je zaprijetila smrt od gladi. Da li je sada patrijarh posumnjao u vođstvo Proviđenja? Da li se sada čežnjivo sećao obilja na haldejskim ravnicama? Svi su napeto iščekivali šta će Avram učiniti, dok se nevolja za nevoljom obarala na njega. Sve dok je izgledalo da je njegova vjera čvrsta, smatrali su da ima nade; bili su sigurni da je Bog njegov Prijatelj i da ga još vodi.

Avram nije mogao da objasni postupke Proviđenja; iako se njegova očekivanja još nisu ostvarila, čvrsto se držao obećanja: »Blagosloviću te i ime tvoje proslaviću i ti ćeš biti blagoslov!« Svesrdno se moleći, razmišljao je kako da sačuva život svojih ljudi i svoga stada, ali nije dozvoljavao da okolnosti pokolebaju njegovu vjeru u Božju riječ. Da bi izbjegao glad, spustio se u Egipat. On se nije odrekao Hanana, niti se u svojoj nevolji vratio u haldejsku zemlju iz koje je došao i u kojoj nije vladala oskudica hljeba; privremeno utočište potražio je sasvim blizu Obećane zemlje, namjeravajući da se uskoro vrati u kraj u koji ga je Bog poslao.

[101] Gospod je u svom proviđenju dozvolio da ova nevolja snađe

Avrama da bi mu pružio pouku o pokornosti, strpljenju i vjeri - pouku koja će biti zabilježena na blagoslov svima koji će kasnije biti pozvani da pretrpe nevolje. Bog svoju djecu vodi putem koji ona ne poznaju, ali ne zaboravlja niti odbacuje one koji se uzdaju u Njega. On je dozvolio da nevolja snađe Jova, ali ga nije zaboravio. On je dozvolio da voljeni Jovan bude progнан na usamljeni Patmos, ali ga je tu posjetio Božji Sin i on je gledao prizore pune besmrtno slave. Bog dozvoljava da nevolje snađu pripadnike Njegovog naroda, da bi se čvrstinom i poslušnošću sami duhovno obogatili i da bi svojim primjerom poslužili drugima kao izvor snage. »Jer ja znam misli koje mislim za vas, govori Gospod, misli dobre, a ne zle, da vam dam posljedak kakav čekate.« (Jeremija 29,11) Upravo nevolje koje najsurovije kušaju našu vjeru i doprinose da smatramo da nas je Bog zaboravio, treba da nas približe Hristu, da učine da sav svoj teret položimo pred Njegove noge i osjetimo mir koji nam umjesto toga daje.

Bog je nevoljom uvijek kušao svoj narod. Upravo vreline peći razdvaja trosku od pravog zlata hrišćanskog karaktera. Isus posmatra probu; On zna šta je potrebno da se pročisti dragocjeni metal tako da odražava sjaj Njegove ljubavi. Upravo oštrim nevoljama i iskušenjima Bog disciplinuje svoje sluge. On vidi da neki među njima imaju sposobnosti potrebne za napredovanje Njegovog djela, zato ih stavlja na probu; u svom providenju stavlja ih u položaj u kome se iskušava njihov karakter i otkrivaju nedostaci i slabosti za koje ni oni sami nisu znali. On im daje priliku da isprave svoje nedostatke i da se pripreme za Njegovu službu. Pokazuje im njihove slabosti i uči ih da se oslone na Njega; jer im je On jedina pomoć i jedina sigurnost. Na taj način se ostvaruje Njegov cilj, a oni vaspitavaju, uvježbavaju i disciplinuju, pripremaju da ostvare veliku namjeru radi čijeg ostvarenja su i dobili određene sposobnosti. Kada ih Bog pozove na posao, oni su spremni i nebeski anđeli mogu se ujediniti s njima u poslu koji se mora završiti na Zemlji.

Za vrijeme boravka u Egiptu, Avram je pokazao da nije oslobođen od ljudskih slabosti i nedostataka. Prikrivajući činjenicu da je Sara njegova žena, pokazao je nepovjerenje u božansku zaštitu, nedostatak čvrste vjere i hrabrosti, osobine koje je tako često i sjajno pokazivao. Sara je bila lijepa i on nije sumnjao da će tamnoputi Egipćani poželjeti lijepu strankinju i da se, da bi je dobili, neće

ustezati da ubiju njenog muža. Smatrao je da neće biti kriv za laž ako predstavi Saru kao svoju sestru, jer je ona i bila kćer njegovog oca, ali ne i njegove majke. Međutim, ovo prikrivanje njihovog stvarnog odnosa bilo je obmana. Nikakvo zastranjivanje od stroge čestitosti ne može dobiti Božje odobravanje. Avramov nedostatak vjere doveo je Saru u veliku opasnost. Vladar Egipta, obavješten o njenoj ljepoti, naredio je da je dovedu u njegovu palatu, namjeravajući da se oženi njom. Međutim, Gospod je, u svojoj velikoj milosti, zaštitio Saru, šaljući svoje sudove na vladarsku porodicu. Monarh je saznao istinu i, ozlojeđen zbog prevare, ukorio je Avrama i vratio mu ženu, govoreći: »Šta mi to učini?... Zašto si kazao sestra mi je, te je uzeh za ženu? Sada, eto ti žene, uzmi je, pa idi!«

Vladar je bio naklonjen Avramu; čak ni sada faraon nije htio da dozvoli da se nanese bilo kakvo zlo njemu i njegovoj pratnji, već je naredio stražarima da ih otprate u sigurnost, izvan područja njegove vlasti. U to vrijeme bili su na snazi zakoni koji su zabranjivali Egipćanima da se zbližavaju sa stranim pastirima da jedu i piju s njima. Faraon je otpustio Avrama ljubazno, bio je velikodušan prema njemu, ali mu je naredio da napusti Egipat, jer se nije usuđivao da mu dozvoli da ostane. U neznanju mogao je da mu nanese veliku uvredu, ali Bog se umiješao i spriječio vladara da učini tako veliki grijeh. Faraon je u ovom strancu gledao čovjeka koga Bog nebeski visoko cijeni, pa se pobojavao da u svom carstvu ima osobu koja očigledno uživa božansku naklonost. Ako bi Avram ostao u Egiptu, njegovo sve veće bogatstvo i ugled svakako bi izazvali zavist i pohlepu Egipćana; moglo bi mu se dogoditi neko zlo za koje bi se vladar smatrao odgovornim i koje bi ponovo navuklo božanski sud na vladarevu kuću.

Opomena faraonu poslužila je kao zaštita Avramu u njegovim kasnijim odnosima s neznabožackim narodima; događaj nije mogao ostati tajna, pa su svi shvatili da će Bog kome Avram služi zaštititi svoga slugu i da će osvetiti svaku povredu koja mu bude učinjena. Opasno je vrijeđati dijete nebeskog Vladara. Psalmista govori o ovom poglavlju Avramovog iskustva kada naglašava, govoreći o izabranom narodu: »Ne dade nikome da im naudi i ukoravaše njih radi careve: ne dirajte u pomazanike moje i prorocima mojim ne činite zla!« (Psalam 105,14.15)

Postoji zanimljiva sličnost između Avramovog iskustva u Egiptu i onoga koje je steklo njegovo potomstvo poslije mnogo stoljeća. U oba slučaja otišli su u Egipat zbog gladi i tamo privremeno boravili. Izlivanje božanskih sudova zbog njih, uplašilo je Egipćane i, obogaćeni darovima neznabožaca, izašli su iz Egipta.

12. Poglavlje—Avram U Hananu

(Ovo poglavlje zasnovano je na l.Mojsijevoj 13. do 15; 17,1-16.18)

Avram se vratio u Hanan »vrlo bogat stokom, srebrom i zlatom«. I Lot je bio s njim. Ponovo su stigli u Vetilj i razapeli svoje šatore u blizini oltara koji su nekada podigli. Uskoro su otkrili da veliko bogatstvo znači i velike teškoće. Dok su ih progonile muke i nevolje živjeli su složno, ali blagostanje je donijelo i opasnost od sukoba. Pašnjaka nije bilo dovoljno za njihova stada, pa su im pastiri stalno dolazili i tražili da rejšavaju njihove međusobne sporove. Postalo je očigledno da se moraju razdvojiti. Avram je bio stariji od Lota, nadmoćniji po položaju, po bogatstvu, po ugledu; ipak prvi je predložio plan da se sačuva mir. Iako mu je sam Bog darovao cijelu zemlju, velikodušno se odrekao svog prava.

Rekao je: »Nemoj da se svađamo ja i ti, ni moji pastiri i tvoji pastiri, jer smo braća. Nije li ti otvorena cijela zemlja? Odijeli se od mene. Ako odeš ti nalijevo, ja ću nadesno; ako li ćeš ti nadesno, ja ću nalijevo.«

U ovom slučaju pokazao se na djelu Avramov plemeniti, nesebični duh. Koliki bi u sličnim okolnostima, bez obzira na opasnosti, uporno tražili svoja prava i prednosti! Koliki su se domovi upravo zbog toga raspali! Kolike su se crkve podijelile, doprinoseći time da Božje djelo postane predmet poruge i podsmjeha među bezakonicima! »Nemoj da se svađamo ja i ti«, rekao je Avram, »jer smo braća«, ne samo po krvnom srodstvu, već i kao sljedbenici pravog Boga! Božja djeca po cijelom svijetu su jedna porodica i isti duh ljubavi i pomirljivosti treba da ih prožima. »Bratskom ljubavlju budite jedan prema drugome ljubazni. Čašću jedan drugoga većim činite.« (Rimljanima 12,10) To je učenje našeg Spasitelja. Gajenje ljubaznosti prema svakome, bez razlike, spremnosti da drugima činimo ono što bismo željeli da oni nama čine, uklonilo bi bar polovinu zala iz života. Duh samouzvišenja je sotonshi duh; ali će srce u kome vlada Hristova ljubav biti prožeto onom vrstom velikodušnosti

koja ne traži svoje. Takvi će poslušati božanski nalog: »Ne gledajte svaki za svoje, nego i za druge!« (Filibljanima 2,4) [105]

Iako je Lot za svoje blagostanje mogao zahvaliti samo vezi sa Avramom, nije pokazao nikakvu zahvalnost prema svom dobročinitelju. Učtivost je zahtijevala da izbor prepusti Avramu, ali je Lot umjesto toga pokušao da sebično iskoristi sve ponuđene prednosti. »Tada Lot podiže oči svoje i sagleda svu ravnicu Jordansku, kako je cijelu natapaše rijeka, bješe kao vrt Gospodnji, kao zemlja Misirska, sve do zagora.« Jordanska dolina bila je najplodnije područje u cijeloj Palestini, podsjećala je na izgubljeni Raj i po ljepoti i plodnosti bila jednaka ravnica koja je natapao Nil i koje su tek nedavno napustili. Bilo je i gradova, bogatih i lijepih, koji su obećavali uspješnu trgovinu na svojim prenatrpanim tržnicama. Zasljepljen izgledima za svetovni dobitak, Lot je previdjeo moralna i duhovna zla s kojima će se suočiti u tom kraju. Stanovnici ravnice »bjehu nevaljali i griješahu Gospodu veoma«, ali on o svemu tome ništa nije znao, ili je znao, a nije obraćao pažnju. »I Lot izabra sebi svu ravnicu Jordansku«, »premještajući šatore svoje do Sodoma«. Kako je rđavo predviđao strašne posljedice tog sebičnog izbora!

Poslije rastanka s Lotom, Gospod je Avramu ponovo obećao cijelu zemlju. Ubrzo se Avram preselio u Hevron, podigao svoje šatore pod hrastovima u Mamriji i u blizini sagradio oltar Gospodu. Na svježem vazduhu tih visoravni, obraslih gustim maslinama i vinogradima, prošaranih njivama sa ustalasanom pšenicom, s prostanim pašnjacima na okolnim brežuljcima, on je boravio zadovoljan jednostavnim, patrijarhalnim životom, prepuštajući Lotu opasno izobilje sodojske doline.

Među okolnim narodima Avram je uživao ugled moćnog kneza i mudrog i sposobnog glavara. Nije se trudio da svoje susjede isključi iz područja svoga uticaja. Svojim životom i karakterom, upadljivo različitim od života i karaktera obožavalaca idola, širio je snažan uticaj u korist prave vjere. Njegova odanost Bogu bila je nepokolebljiva, svojom ljubaznošću i velikodušnošću budio je povjerenje, dok je zbog prijateljstva i prirodne veličine uživao poštovanje i čast.

Svoju religiju nije smatrao dragocjenim blagom koje se mora ljubomorno čuvati i u kojem može da uživa jedino njegov vlasnik. Istinskoj religiji ne može se tako prilaziti, jer bi takav duh bio su protan načelima Jevandjelja. Sve dok Hristos boravi u srcu niko [106]

ne može da sakrije svjetlost Njegove prisutnosti niti da je pomrači. Upravo suprotno, ono će iz dana u dan postajati sve sjajnije, kako se magla sebičnosti i grijeha koja obavija dušu, bude povlačila pred svijetlim zracima Sunca pravednosti.

Pripadnici Božjeg naroda su Njegovi predstavnici na Zemlji i On želi da postanu svetionici u moralnoj tami ovoga svijeta. Rasijani po svoj Zemlji, u gradovima, palankama i selima, oni su Božji svjedoci, kanali preko kojih On poznaće svoje volje i čuda svoje milosti prenosi nevjernom svijetu. Prema Njegovom planu svi koji imaju udjela u velikom spasenju treba da budu Njegovi misionari. Pobožnost hrišćana predstavlja mjerilo po kojem svjetovni ljudi procjenjuju Jevanđelje. Nevolje koje se strpljivo podnose, blagoslovi koji se zahvalno primaju, krotost, ljubaznost, milosrđe i ljubav, tako uobičajeni da već prelaze u naviku - sve je to svjetlost koju karakter širi svijetu, naglašavajući tako razliku između Jevanđelja i tame koju širi sebično i nepreporođeno srce.

Bogat po vjeri, plemenit po velikodušnosti, nepokolebljiv po poslušnosti, skroman po jednostavnosti svog nomadskog života, Avram je bio i mudar u diplomatiji i hrabar i vješt u ratu. Iako je bio poznat kao predstavnik nove religije, tri carska brata, vladari amorejskih ravnica u kojima je boravio, pokazala su mu svoje prijateljstvo pozivajući ga da radi zajedničke sigurnosti sklope savez; zemlja je, naime, stenjala pod nasiljem i tlačenjem. Uskoro su nastale okolnosti u kojima je ovaj savez došao do izražaja.

Hodologomor, vladar Elama, četrnaest godina prije toga napao je Hanan i nametnuo mu danak. Nekoliko knezova sada se pobunilo i elamski vladar je s četiri saveznika ponovo krenuo na zemlju da je natjera na pokornost. Pet hananskih careva sjedinilo je svoje snage i suočilo se s napadačem u sidimskoj dolini, ali je doživjelo težak poraz. Veliki dio njihove vojske bio je razbijen, a oni koji su izbjegli uništenje pobjegli su u planine da potraže utočište. Pobjednici su opustošili gradove u ravnici i otišli s velikim plijenom i mnogim zarobljenicima, među kojima je bio i Lot sa svojom porodicom.

Avram, koji je spokojno živio u hrastovim šumarcima kraj Mamrije, čuo je od nekog bjegunca priču o porazu i o nesreći koja je zadesila njegovog sinovca. Nije se u tom trenutku sjetio Lotove nezahvalnosti. Umjesto toga, razbuktala se sva njegova ljubav prema rođaku, pa je odlučio da ga oslobodi. Tražeći, prije svega, božanski

savjet, Avram je počeo da se sprema za sukob. Okupio je iz svog logora tri stotine i osamnaest uvežbanih slugu, ljudi odanih Bogu i svom gospodaru, vještih oružju. Njegovi saveznici, Mamrije, Eshol i Avnan, pridružili su mu se sa svojim četama i zajednički krenuli u potjeru za napadačima. Elamljani i njihovi saveznici logorovali su u blizini Dana, na sjevernoj granici Hanana. Omamljeni pobjedom, ne bojeći se napada pobijeđenih protivnika, odali su se piću i veselju. Patrijarh je podijelio svoje snage tako da može napasti sa svih strana i po noći prodire u logor. Njegov napad, snažan i neočekivan, donio je brzu pobjedu. Elamski car je bio ubijen, a njegovi preplašeni vojnici potpuno potučeni. Lot i njegova porodica, zajedno sa svim zarobljenicima i njihovim dobrima, bila je oslobođena, a u ruke pobjednika pao je bogat plijen. Pobjeda se mogla pripisati samo Avramu, koji se borio pod Božjim vođstvom. Sljedbenik Gospodnji ne samo da je učinio veliku uslugu zemlji u kojoj je živio, već se pokazao i kao hrabar ratnik. Vidjelo se da pravednost ne znači kukavičluk i da je Avrama njegova religija osposobila da bude neustrašiv u odbrani pravde i prava potlačenih. Njegovo junačko djelo osiguralo mu je veliki uticaj među okolnim plemenima. Prilikom povratka, u susret mu je izašao sodomski vladar sa svojom pratnjom da pozdravi pobjednika. Ponudio mu je da zadrži sav plijen, a da vrati samo zarobljenike. Prema ratnom pravu, plijen je zaista pripadao pobjedniku, ali je Avram krenuo u pohod bez želje za dobitkom, pa je odbio da iskoristi položaj nesrećnika, tražeći da se jedino njegovim saveznicima osigura dio na koji su imali pravo.

Kada bi se našli na takvoj probi, rijetki bi se ponijeli tako plemenito kao Avram. Rijetki bi se oduprli iskušenju da zadobiju bogat plijen. Njegov primjer predstavlja ukor sebičnim, plaćeničkim duhovima. Avram je poštovao zahtjeve pravde i čovjekoljublja. Njegovo ponašanje predstavlja primjenu nadahnutog pravila: »Ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga.« (3. Mojsijeva 19,18) Avram je izjavio: »Dižem ruku svoju ka Gospodu Bogu Višnjemu, čije je nebo i zemlja, zaklinjući se: ni konca ni remena od obuće neću uzeti od svega što je tvoje, da ne rečeš: ja sam obogatio Avrama!« Nije želio da im pruži priliku da pomisle da je krenuo u rat radi dobitka ili da njegovo blagostanje pripišu svojim darovima ili naklonosti. Bog je obećao da će blagosloviti Avrama i zato je samo njemu pripadala sva slava.

Druga osoba koja je izašla da pozdravi patrijarha bio je Melhisedek, vladar Salima, koji je iznio hljeb i vino da se vojska okrijepi. Kao »sveštenik Boga Višnjega« izrekao je blagoslov Avramu i zahvalio Gospodu, koji je preko svoga sluge donio tako veliko izbavljenje. »I dade mu Avram desetak od svega.« Avram se radosno vratio u svoj šator i svojim stadima, ali su njegov um pritiskale neprijatne misli. On je uvijek bio miran čovjek, koliko god je mogao klonio se neprijateljstava i sukoba; sa užasom se sjećao krvoprolića kojem je prisustvovao. Narodi koje je pobijedio svakako će se vratiti da ponovo napadnu Hanan i on će predstavljati poseban cilj njihove osvete. Ako tako bude umiješan u međuplemenske sukobe, njegov mir biće narušen. Međutim, Hanan mu još nije pripadao, a nije imao ni nasljednika, na kojem bi se obećanje moglo ispuniti.

U noćnoj viziji ponovo je začuo Božji glas, Knez nad knezovima uputio mu je riječi: »Ne boj se, Avrame, ja sam ti štit i plata je tvoja vrlo velika!« Ali, njegov um bio je toliko zaokupljen predosjećanjima da više nije mogao da, kao nekada, prihvati obećanje s bezuslovnim povjerenjem. Zatražio je neki vidljivi dokaz da će se ono ispuniti. Kako bi se zavjetno obećanje uopšte moglo ispuniti, kada mu je uskraćen sin, taj dar od Boga? Zato je rekao: »Gospode, Gospode, šta ćeš mi dati kada živim bez djece?... pa će sluga rođen u kući mojoj biti moj nasljednik!« Predložio je, u stvari, da mu povjerljiv sluga Elijezer postane sin i da ga proglasi naslijednikom svoga imanja. Međutim, dobio je uvjeravanje da će njegovo dijete biti njegov nasljednik. Nebeski posjetilac zatim ga je izveo iz šatora i rekao mu da pogleda bezbrojne zvijezde koje svjetlucaju na nebu. Kada je to učinio, začuo je riječi: »Tako će biti i sjeme tvoje!« I »povjerova Avram Bogu i primi mu se u pravdu«. (Rimljanima 4,3)

Ali, patrijarh je uporno tražio neki vidljivi zalog koji bi potvrdio njegovu vjeru i poslužio kao dokaz budućim naraštajima da će se Božja milostiva namjera prema njemu ostvariti. Gospod je odlučio da sklopi zavjet sa svojim slugom, služeći se načinom kojim su se ljudi obično služili da potvrde svoje svečane ugovore. Po božanskom nalogu, Avram je prinio junicu, kozu i ovna, svako od po tri godine, rasporio ih i položio djelove jedne prema drugima. Dodao je i grlicu i golupče, ali ih nije rasporio. Kada je to učinio, s poštovanjem je prošao između djelova, svečano se zavjetujući Bogu na stalnu poslušnost. Pažljiv i istrajan, ostao je pored žrtava sve do

zalaska Sunca, da bi ih sačuvao od ptica grabljivica koje su ih mogle oskrnaviti ili pojesti. Poslije zalaska Sunca pao je u duboki san, i gle, »strah i mrak veliki obuze ga«. Ponovo je čuo Božji glas koji mu je govorio da ne očekuje da će odmah zauzeti Obećanu zemlju i otkrio mu patnje kroz koje će proći njegovi potomci prije nego što se konačno učvrste u Hananu. Bio mu je pokazan plan otkupljenja, i smrt Isusa Hrista, velike Žrtve, i Njegov dolazak u slavi. Avram je vidio i Zemlju obnovljenu u svojoj edemskoj ljepoti, koja će mu biti data u vječno nasljedstvo, kao savršeno ispunjenje obećanja.

Kao zalog ovog zavjeta između Boga i čovjeka, zadimljena peć i plamen koji je goreo, simboli božanske prisutnosti, prošli su između rasporenenih žrtava i spalili ih. Avram je ponovo čuo glas, koji je potvrđivao da je zemlja hananska data kao dar njegovim potomcima, »od vode misirske do velike vode, vode Eufrata».

Avram je skoro dvadeset i pet godina proveo u Hananu, kada mu se Gospod javio i rekao: »Ja sam Bog svemogući, po mojoj volji živi i budi pošten!« Pun strahopoštovanja, patrijarh je pao ničice, a glas je nastavio: »Od mene evo zavjet moj s tobom da ćeš biti otac mnogim narodima.« Kao dokaz da će ovaj zavjet biti ispunjen, njegovo ime, koje je do tada glasilo Avram, bilo je promijenjeno u Avraam, što znači: »Otac velikog mnoštva«. Njegova žena, koja se do tada zvala Saraja, dobila je ime Sara - »Kneginja» - jer je božanski glas najavio: »Biće majka mnogim narodima i carevi narodima izaći će od nje!«

U to vrijeme obred obrezanja bio je dat Avramu kao »pečat pravde vjere koju imaše u neobrezanju«. (Rimljanima 4,11) Patrijarh i njegovo potomstvo na ovaj način mogli su da pokažu da odano služe Bogu, da su se odvojili od idolopoklonika i da ih je Bog prihvatio kao svoje posebno blago. Ovim obredom su se obavezivali da će ispuniti, uslove zavjeta sklopljenog s Avramom, da neće sklapati brakove s neznabošcima, jer bi tako izgubili poštovanje prema Bogu i Njegovom svetom zakonu, bili bi u iskušenju da prihvate grešne običaje drugih naroda i da se odaju idolopoklonstvu.

Bog je Avramu ukazao veliku čast. Nebeski anđeli hodali su s njim i prijateljski razgovarali. Od njega nije bilo sakriveno da će se sudovi izliti na Sodom i on je preuzeo ulogu posrednika koji se pred Bogom zalaže za grešnike. Njegov razgovor s anđelima predstavlja i prekrasan primjer gostoprimstva.

[110]

Jednog vrelog ljetnjeg podneva patrijarh je sjedio na ulazu u svoj šator, posmatrajući tihi predio pred sobom. Odjednom je ugledao trojicu putnika koji su se približavali. Prije nego što su stigli do šatora, zaustavili su se, kao da se dogovaraju kojim putem da krenu. Ne čekajući da ga zamole za uslugu, Avram je brzo ustao, i pošto su oni očigledno krenuli u drugom smjeru, požurio je za njima. Ljubazno ih je pozvao da mu ukažu čast i da se u njegovom domu okrijepe. Prinio im je vodu da operu noge. Sam je odabrao hranu za njih i dok su se oni odmarali u prijatnoj hladovini, objed je bio pripremljen a on je s poštovanjem stajao, dok su se oni služili. Ovu ljubaznost Bog je smatrao dovoljno važnom da bude zabilježena u Njegovoj riječi, a hiljadu godina poslije toga o njoj govori i nadahnuti apostol: »Gostoljubivosti ne zaboraljajte, jer neki ne znajući iz gostoljubivosti primiše anđele na konak!« (Jevrejima 13,2)

Avram je u svojim gostima vidio samo tri umorna putnika, a nije ni pomišljao da bi među njima mogao da bude Onaj kojeg bi mogao da obožava ne griješeći. Međutim, sada je otkrivena prava priroda nebeskih vjesnika. Iako su krenuli na put kao sluge gnjeva, ipak su Avramu, čovjeku vjere, prvo govorili o blagoslovima. Bog veoma brzo zapaža bezakonje i kažnjava prestup, ali ne uživa u odmazdi. Djelo uništenja je »neobičan posao« za Onoga čija je ljubav beskrajna.

»Tajna je Gospodnja u onih koji ga se boje.« (Psalam 25,14) Avram je poštovao Boga i Bog je poštovao Avrama, davao mu je svoje savjete i otkrivao svoje namjere. »A Gospod reče, kako bih tajio od Avrama što ću učiniti! « »Vika je u Sodomu i Gomoru velika, i grijeh je njihov grdan. Zato ću sići da vidim eda li sve čine kao što vika dođe preda me; ako li nije tako, da znam!« Bog je dobro znao mjeru krivice Sodomljana, ali se izrazio kao čovjek, da bi se pravednost Njegovih djela mogla shvatiti. Prije nego što izlije svoje sudove na prestupnike, On će sam poći da ispita njihovo ponašanje; ukoliko još nisu prešli granice božanske milosti, On će im pružiti priliku za pokajanje.

[111]

Dva nebeska vjesnika su se udaljila, ostavljajući Avrama s Onim za kojeg je sada znao da je Božji Sin. Čovjek vjere založio se za stanovnike Sodoma. Jednom ih je spasio svojim mačem, sada je pokušavao da ih spasi molitvom. Lot i njegova porodica još su živjeli u gradu, i nesebična ljubav koja je nedavno pokrenula Avrama da

ih izbavi od Elamljana, sada je pokušavala da ih spasi, ako to bude Bogu po volji, od oluje božanske osude.

S dubokim poštovanjem i velikom poniznošću, Avram je izrekao svoju molbu: »Gle, sada bih progovorio Gospodu, ako i jesam prah i pepeo!« Tu nije bilo samopouzdanja, nije bilo hvalisanja svojom pravednošću. Nije tražio uslugu pozivajući se na svoju poslušnost ili na sopstvene žrtve radi ispunjavanja Božje volje. Kao grešnik, molio se za grešnike! Tim duhom treba da budu nadahnuti svi oni koji izlaze pred Boga. Avram je, međutim, pokazao i povjerenje djeteta koje nešto traži od voljenog oca. Prišao je nebeskom Vjesniku i vatreno iznio svoju molbu. Iako je Lot postao stanovnik Sodoma, nije se miješao u bezakonja njegovih stanovnika. Avram je napomenuo da među mnogobrojnim građanima toga mjesta sigurno ima i drugih, sljedbenika pravoga Boga. Molio je: »Nemoj to činiti, ni gubiti pravednika s nepravедnikom... nemoj, eda li sudija cijele zemlje neće suditi pravo?« Pokušavao je to nekoliko puta. Postajući sve smjeliji, jer su mu molbe bile prihvatane, nastavio je sve dok nije dobio obećanje da će cijeli grad biti pošteđen ukoliko se u njemu nađe samo deset pravednih osoba.

Ljubav prema dušama koje ginu pokrenula je Avrama na molitvu. Iako je mrzio grijeh tog pokvarenog grada, želio je da se grešnici spasu. Njegovo iskreno zalaganje za Sodom pokazuje kakva nas duboka zabrinutost za sudbinu nepokajanih mora ispunjavati. Mi moramo gajiti mržnju prema grijehu, ali osjećati samilost i ljubav prema grešniku. Svuda oko nas su duše koje će zadesiti propast tako beznadežna, tako strašna kao ona koja je zadesila Sodom. Svakoga dana za nekoga se završava vrijeme milosti. Svakoga sata neko odlazi izvan domašaja milosti. A gdje su glasovi opomene, gdje su pozivi grešniku da izbjegne svoju strašnu sudbinu? Gdje su ruke ispružene da ga vrate iz naručja smrti? Gdje su oni koji će se ponizno i istrajno boriti s Bogom za njega? Avramov duh je bio Hristov duh. Božji Sin je veliki Posrednik za grešnika. Onaj koji je platio cijenu za otkupljenje ljudske duše zna njenu vrijednost. Iako je osjećao odvratnost koju prema zlu može da osjeti samo savršeno čista duša, Hristos je prema grešniku pokazivao ljubav koja se mogla začeti jedino u beskrajno dobrom srcu. U agoniji raspeća, dok je i sam bio opterećen užasnim bremenom grijeha cijeloga svijeta, On se molio

[112]

za svoje klevetnike i ubice: »Oče, oprosti im, jer ne znaju šta čine!« (Luka 23,34)

O Avramu je zapisano: »Prijatelj Božji nazva se« (Jakov 2,23) i »Otac svih koji vjeruju!« (Rimljanima 4,11) Sam Bog je posvjedočio o ovom vjernom patrijarhu: »Avram je slušao glas moj i čuvao zapovijesti moje, pravila moja i zakone moje!« Na drugom mjestu: »Jer znam da će zapovijediti sinovima svojim i domu svojem nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro, da bi Gospod navršio na Avramu što mu je obećao!« Avramu je bila ukazana velika čast da bude praotac naroda koji će stoljećima čuvati i njegovati Božju istinu za svijet - naroda u kome će se blagosloviti svi narodi, jer će iz njega izaći obećani Mesija. Ipak, Onaj koji je pozvao patrijarha, smatrao ga je dostojnim te časti. Bog je progovorio. Progovorio je Onaj koji izdaleka otkriva misli, koji pravilno procjenjuje ljude: »Poznajem ga!« Avram nikada neće izdati istinu iz sebičnih pobuda. On će držati zakon i postupati pravedno i po zakonu. On sam neće se jedini bojati Gospoda, već će gajiti religiju u svom domu. On će svoju porodicu poučavati u pravdi. Božji zakon biće pravilo ponašanja u njegovom domu.

Avramovo domaćinstvo imalo je više od hiljadu duša. Svi koji su prihvatili učenje da treba poštovati jednoga Boga, nalazili su svoj dom u njegovom logoru; i tu, kao u školi, primali su pouke koje će ih osposobiti da postanu predstavnici prave vjere. Na njemu je počivala velika odgovornost. On je obučavao glave porodica, a oni su njegove metode upravljanja primjenjivali u domovima kojima su rukovodili.

[113] U stara vremena otac je bio upravitelj i sveštenik u svojoj porodici, imao je vlast nad svojom djecom, čak i kada su već osnovala svoje domove. Od njegovih potomaka zahtijevano je da u njemu gledaju svog poglavara i u vjerskim i u svjetovnim pitanjima. Avram se trudio da sačuva ovaj patrijarhalni sistem upravljanja, jer se tako lakše moglo sačuvati i znanje o Bogu. Bilo je neophodno da članovi domaćinstva ostanu međusobno povezani da bi podigli branu protiv idolopoklonstva, koje se veoma proširilo i duboko ukorijenilo. Svim sredstvima, koja su mu stajala na raspolaganju, Avram je pokušavao da pripadnike svog plemena sačuva od miješanja s neznabošcima i prisustvovanja njihovim idolopokloničkim obredima, jer je znao da svaka bliskost sa zlom neopaženo razara načela. Pažljivo se trudio

da onemogući pristup svakom obliku lažne religije i da u um svojih saplemenika utisne svijest o veličanstvu i slavi živoga Boga, koji je jedini dostojan obožavanja i služenja.

Bog je mudro odredio da Njegov narod, koliko god je moguće, bude odvojen od neznabožaca, da stanuje odvojeno i da se ne ubraja u ostale narode. On je odvojio Avrama od njegovih idolopokloničkih rođaka da bi patrijarh mogao da obučava i vaspitava svoju porodicu daleko od zavodničkih uticaja kojima bi bila okružena u Mesopotamiji, tako da njegovi potomci u toku svih naraštaja mogu očuvati pravu vjeru u svoj njenoj čistoti.

Ljubav prema djeci i članovima domaćinstva navodila je Avrama da bdi nad njihovom vjerom i da im prenosi znanje o božanskim uredbama kao najdragocjenijem zavještanju koje ostavlja njima, a preko njih i svijetu. Svima je govorio da se nalaze pod vlašću nebeskog Boga. Zato roditelji nisu smjeli da ugnjetavaju djecu, niti su djeca smjela da odriču poslušnost roditeljima. Božji zakon je i jednima i drugima određivao dužnosti i samo je poslušnost mogla da im osigura sreću i napredak.

Svojim primjerom, tihim uticajem svog svakodnevnog života, pružao im je stalnu pouku. Nepokolebljivo poštenje, velikodušnost i nesebičnu uslužnost - osobine kojima je izazivao divljenje careva - pokazivao je i u domu. Mimiris njegovog života, plemenitost i ljupkost njegovog karaktera, sve je to pokazivalo da je povezan s Nebom. On nije zanemarivao potrebe ni svog najskromnijeg slugu. U njegovom domaćinstvu nije važio jedan zakon za gospodara, a drugi za slugu; nije se carski ophodio prema bogatima, a drugačije prema siromašnima. Prema svima je postupao pravedno i saosjećajno, kao prema bićima koja će zajedno s njim naslijediti blagodatni života.

»Jer znam da će zapovijediti... domu svojemu!« On neće grešno zapostavljati svoju dužnost da obuzdava zle sklonosti svoje djece, neće pokazivati slijepu, nerazumnu, popustljivu pristrasnost, neće svijest o dužnosti žrtvovati zahtjevima pogrešno shvaćene ljubavi. Avram neće davati samo pravilne pouke, on će sačuvati i autoritet pravednih i nepristrasnih zakona.

Kako je malo onih koji u naše vrijeme slijede ovaj primjer! Mnogi roditelji boluju od slijepu i sebične sentimentalnosti, pogrešno nazvane ljubavlju, koju pokazuju tako što djeci, čije je

[114]

rasuđivanje još nezrelo i strasti neobuzdane, dozvoljavaju da čine sve što žele. To je najveća surovost prema mladima i nepravda prema svijetu! Roditeljska popustljivost izaziva nered u porodici i društvu. Ona podstiče mlade da se povode za svojim sklonostima, umjesto da se pokore božanskim zahtjevima. Tako djeca odrastaju kao bića nespremna da se pokore Božjoj volji, pa onda svoj bezbožni, nepokorni duh prenose i na svoju djecu i djecu svoje djece. Prema Avramovom primjeru roditelji treba da zapovijede svom domu poslije sebe. Neka se pokoravanje roditeljskom autoritetu traži i održava kao prvi korak u poslušnosti Božjem autoritetu.

Nemaran odnos prema Božjem zakonu, koji se zapaža čak i u životu vjerskih vođa, izaziva veliko zlo. Vrlo rasprostranjeno učenje da božanski zakoni više ne obavezuju čovjeka, u svom uticaju na ljudski moral ima iste posljedice kao i idolopoklonstvo. Oni koji pokušavaju da obesnaže zahtjeve Božjeg svetog zakona, udaraju neposredno u temelje upravljanja porodicom i društvom. Religiozni roditelji, koji propuštaju da hode po Božjim uredbama, ne zapovijedaju svojim ukućanima da se drže Gospodnjih puteva, ne uzdižu Božji zakon kao životno pravilo. Njihova djeca, kada osnuju svoje domove, ne osjećaju obavezu da svoju djecu uče onome što sami nikada nisu učili. I upravo zato ima toliko bezbožnih porodica; upravo zato je pokvarenost tako duboka i široko rasprostranjena.

[115] Sve dok ne budu svim srcem poštovali Gospodnji zakon, roditelji neće biti spremni da zapovijede svojoj djeci poslije sebe da se drže Gospodnjih puteva! Neophodna je reforma na tom području - vrlo duboka i sveobuhvatna reforma! Roditelji se moraju reformisati, propovjednici se moraju reformisati, oni moraju uvesti Boga u svoj dom. Ukoliko žele da se stanje promjeni, moraju unijeti Božju riječ u svoju porodicu i proglasiti je svojim savjetnikom. Svoju djecu treba da uče da je to Božji glas koji se njima obraća i da se on mora bezuslovno poštovati. Svoju djecu treba strpljivo da uče, da ih ljubazno i neumorno uče kako da žive da bi ugodila Bogu. Djeca koja potiču iz takvih domova biće spremna da se suoče sa shvatanjima nevjernika. Ona će prihvatiti Bibliju kao temelj svoje vjere, tako da će imati temelj koji poplava sumnje neće moći da odnese.

U mnogim domovima molitva je zanemarena. Roditelji misle da nemaju vremena za jutarnje i večernje bogoslužnje. Ne mogu

da odvoje nekoliko trenutaka da zahvale Bogu za Njegove obilne blagoslove - za ugodne zrake Sunca i za pljuskove kiše od koje biljke bujaju, za zaštitu Njegovih svetih anđela. Nemaju vremena da u molitvi zatraže božansku pomoć i vođstvo i stalnu Isusovu prisutnost u svom domu. Oni odlaze na posao kao što to čine domaće životinje, volovi i konji, bez ijedne misli o Bogu ili o Nebu. Bog je njihovu dušu smatrao tako dragocenom da nije mogao da dozvoli da beznadežno propadnu, već je dao svoga Sina da svojim životom plati otkupninu za njih; a oni Njegovu veliku dobrotu cijene jedva nešto više od životinja koje se neće spasiti.

Kao nekadašnji patrijarsi, tako i oni koji tvrde da ljube Boga treba da grade oltare Gospodu svuda gdje podižu svoj šator. Ako je ikada bilo vrijeme kada je svaka kuća morala da bude dom molitve, onda je to sada. Očevi i majke često treba da podižu svoje srce Bogu, upućujući mu ponizne molbe za sebe i svoju djecu. Neka otac, kao sveštenik u porodici, prinosi Bogu na oltar jutarnju i večernju žrtvu, dok se žena i djeca sjedinjuju s njim u molitvi i hvali. Isus će se u takvom domu rado zadržavati.

Iz svakog hrišćanskog doma treba da svijetli sveto vidjelo. Ljubav treba da se pokaže na djelu. Ona treba da se vidi u svim međusobnim odnosima, da se iskazuje u ljubaznosti punoj obzira, u nježnoj, nesebičnoj uslužnosti. Ima domova u kojima se ovo načelo primjenjuje - domova u kojima se Bog slavi, u kojima vlada najiskrenija ljubav. Iz tih domova se jutarnje i večernje molitve podižu Bogu kao slatki miris, dok se Njegova milost i Njegovi blagoslovi, kao jutarnja rosa, spuštaju na molitelje.

Dobro uređen hrišćanski dom je snažan dokaz prave hrišćanske religije - dokaz koji ni nevjernici ne mogu pobiti. Svi mogu da vide uticaj na djecu i da je Bog Avramov s njima. Kada bi domovi onih koji sebe smatraju hrišćanima zaista bili u skladu s pravom religijom, imali bi moćan uticaj na dobro. Oni bi zaista postali »videlo svjetu«. Bog nebeski obraća se svakom vjernom roditelju riječima koje su bile upućene Avramu: »Jer znam da će zapovijediti sinovima svojim i domu svojemu nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro, da bi Gospod navršio na Avramu što mu je obećao.»

13. Poglavlje—proba vjere

(Ovo poglavlje zasnovano je na l.Mojsijevoj 16; 17,18-20; 21,1 -14; 22,1 -19)

Avram je bez riječi prihvatio obećanje o sinu, ali nije čekao da ga Bog ispuni u svoje vrijeme i na svoj način. Odlaganjem je trebalo ispitati njegovu vjeru u Božju silu, ali on, nažalost, nije položio ispit. Smatrajući da u tako dubokoj starosti nikako ne može roditi, Sara je predložila da Avram jednu od njenih robinja uzme za drugu ženu i tako ispuni božansku namjeru. Mnogoženstvo je u to vrijeme bilo toliko rašireno da ga više niko nije smatrao grijehom, ali zato nije prestalo da bude prekršaj Božjeg zakona i da stvara tragične posljedice u odnosu na svetost i spokojstvo porodičnih odnosa. Avramov brak sa Agarom donio je zlo, ne samo njegovom domu, već i budućim naraštajima.

Polaskana novim položajem Avramove žene, nadajući se da će postati majka velikog naroda koji će nastati od njega, Agara je postala ohola i hvalisava i počela je prezrivo da se odnosi prema gospodarici. Međusobna ljubomora počela je da nagriza mir nekad srećog doma. Prisiljen da sluša pritužbe obje žena, Avram se uzalud trudio da vrati nekadašnji sklad. Iako ga je uporno nagovarala da uzme Agaru, Sara mu je sada prigovarala. Željela je da otjera svoju suparnicu, ali je Avram odbio, jer je Agara nosila njegovo dijete, i kao što se iskreno nadao, trebalo je da mu rodi obećanog sina. Međutim, Agara je bila Sarina robinja i on je prepušta njenoj vlasti. Agarin nepokorni duh nije mogao da podnese grubost koju je svojim prkosom izazvala. »I Sara je stade zlostavljati, te ona pobježe od nje.«

Uputila se prema pustinji i dok se odmarala kraj izvora, sama i bez prijatelja, javio joj se Božji anđeo u ljudskom obliku. obraćajući joj se kao »Agari, Sarinoj robinji« da bi je podsjetio na njen položaj i njenu dužnost, naredio je: »Vrati se gospođi svojoj i pokori joj se!« Međutim, reči ukora pratile su reči utjehe: »Jer je Gospod

video muku tvoju!« »Umnožiću veoma sjeme tvoje, da se neće moći prebrojati od mnoštva!« Da bi se stalno podsjećala na Božju milost, svoga sina trebalo je da nazove Ismailo - »Bog će čuti«.

Kada je Avramu bilo skoro stotinu godina, ponovo mu je obećan [118] sin, uz uvjeravanje da će budući nasljednik biti Sarino dijete. Ali, Avram opet nije razumio obećanje. Njegove misli su se odmah vratile Ismailu, jer je čvrsto vjerovao da će se preko njega ostvariti Božje milostive namjere. Nadahnut ljubavlju prema svom sinu, Avram je uzviknuo: »Neka živ bude Ismailo pred tobom!« Obećanje mu je opet bilo ponovljeno, ali ovoga puta riječima koje nisu mogle biti pogrešno shvaćene: »Zaista, Sara, žena tvoja, rodiće ti sina i nadjenućeš mu ime Isak i postaviću zavjet svoj s Njime!« Ipak, Bog nije zanemario ni očevu molbu: »A i za Ismaila uslišio sam te; evo, blagoslovio sam ga... i učiniću od njega veliki narod!«

Rođenje Isaka, koje je, poslije dugogodišnjeg čekanja, predstavljalo ispunjenje njihovih najsmjelijih nada, unijelo je radost u Avramove i Sarine šatore. Međutim, za Agar je ovaj događaj značio propast njenih omiljenih slavljudubivih snova. Ismaila, koji je već bio mladić, svi u logoru su smatrali nasljednikom Avramovog bogatstva i blagoslova obećanih njegovim potomcima. Sada je odjednom bio potisnut; razočarani, majka i sin su omrznuli Sarino dijete. Sveopšte slavlje pojačavalo je njihovu ljubomoru, sve dok se Ismailo nije usudio da otvoreno ismijeva nasljednika Božjeg obećanja. Sara je u Ismailovoj neobuzdanoj prirodi naslutila stalni izvor nesuglasica, pa je zatražila od Avrama da Agar i Ismaila udalji iz logora. Patrijarh se našao u velikoj neprilici. Kako da protjera Ismaila, svoga sina, koga je toliko volio? Zbunjen, obratio se Bogu i zatražio Njegov savjet. Gospod mu je, preko anđela, kazao da poslušaj Sarin zahtjev; da ga ljubav prema Agari i Ismailu ne smije u tome spriječiti, jer jedino tako može obnoviti sklad i sreću u svojoj porodici. Anđeo mu je uputio i utješno obećanje da Bog neće zaboraviti Ismaila, iako će biti odvojen od očevog doma; da će mu sačuvati život i učiniti ga praocem velikog naroda. Avram je poslušao riječi anđela, iako je patio. Očevo srce je krvarilo od neizrecive tuge, dok je Agar i njenog sina ispraćao iz svoje kuće.

Uputstvo dato Avramu o svetosti bračnog odnosa, pouka je za sva vremena. Ono objavljuje da se pravo i sreća bračne zajednice moraju pažljivo čuvati, čak i po cijenu velikih žrtava. Sara je bila

[119] jedina prava Avramova žena. Nijedna druga nije imala pravo da s njom dijeli prednosti koje je ona uživala kao žena i majka. Ona je poštovala svog muža, i po tome je i u Novom zavjetu predstavljena kao dostojan primjer. Međutim, nije bila spremna da Avramovu ljubav dijeli s bilo kim i Gospod je nije ukorio što je zahtijevala da se njena suparnica udalji. I Avram i Sara pokazali su nepovjerenje u Božju moć i ta zabluda dovela je do braka s Agarom.

Bog je pozvao Avrama da postane otac vjernih i njegov život je morao da posluži kao uzor vjere svim kasnijim naraštajima. Međutim, njegova vjera još nije bila savršena. On je iskazao nepovjerenje u Boga, kada je prikrio činjenicu da mu je Sara žena i kada se oženio Agarom. Da bi mogao da postigne najviši stepen savršenstva, Bog ga je izložio novoj probi, najtežoj kojoj je čovjek ikada bio izložen. U noćnoj viziji dobio je nalog da pođe u zemlju Moriju i da tamo, na planini koju će mu Bog pokazati, prinese na žrtvu paljenicu svoga sina.

Kada je primio ovu zapovijest, Avram je već imao sto i dvadeset godina. Čak i ljudi njegovog vremena smatrali su ga starcem. Kao mlad bio je snažan, sposoban da izdrži teškoće i savlada opasnosti, ali sada je već odavno nestalo svježine mladosti. Čovjek pun muževne snage može hrabro da se suoči s teškoćama i nevoljama pred kojima bi njegovo srce zadrhtalo kasnije, kada ga klecave noge već počnu nositi prema grobu. Međutim, Bog je ovaj posljednji, najteži Avramov ispit odložio za vremena kada će teret godina teško pritiskati njegova pleća i kada će čeznuti da se odmori od briga i teškog rada.

Patrijarh je živio u Virsaveji, okružen blagostanjem i poštovanjem. Bio je veoma bogat, pa je i među glavarima u zemlji uživao ugled moćnog kneza. Hiljade ovaca i grla krupne stoke prekrivalo je ravnice koje su se širile oko njegovog logora. Na sve četiri strane dizali su se šatori njegovih plaćenih ljudi, domovi stotina njegovih vjernih slugu. Sin obećanja uz njega je već dorastao do muževnog doba. Izgledalo je kao da je Nebo svojim blagoslovima konačno krunisalo požrtvovni život čovjeka koji je dugo i strpljivo čekao da mu se nade ostvare.

Poslušan svojoj vjeri, Avram je napustio zavičaj - ostavio je grobove svojih otaca i dom svoga roda. Lutao je kao stranac zemljom koju je trebalo da naslijedi. Dugo je čekao rođenje obećanog nasli-

jednika. Prema Božjoj zapovijesti, odvojio se od sina Ismaila. I sada, kada je sin, tako željno očekivan, ulazio u muževno doba i kada je patrijarh bio naizgled u stanju da sagleda ostvarenje svojih [120] snova, proba, teža od svih prethodnih, bila je pred njim.

Zapovijest je bila izrečena riječima koje su bolom ispunile očevo srce: »Uzmi sada sina svojega, jedinca svojega miloga, Isaka... i spali ga na žrtvu tamo, na brdu koje ću ti pokazati!« Isak je bio svjetlost njegovog doma, utjeha njegovih staračkih dana, a iznad svega nasljednik obećanog blagoslova. Gubitak tog sina zbog bolesti ili nesrećnog slučaja slomio bi srce nežnog oca, bol bi pognuo njegovu sijedu glavu; ali, njemu je bilo rečeno da krv toga sina prolije svojom rukom! Sve mu je to izgledalo užasno i nemoguće.

Sotona se našao u blizini da mu došapne da je sigurno riječ o prevari, jer je sam Bog zapovijedio: »Ne ubij!« Bog sigurno neće zahtijevati ono što je sam nekada zabranio! Izašavši iz šatora, Avram je podigao pogled prema smirenom blistavilu vedrog neba i sjetio se obećanja izrečenog skoro prije pedeset godina da će njegovo potomstvo biti bezbrojno kao i zvijezde. Ako je obećanje trebalo da se ispuni preko Isaka, kako bi mogao da bude osuđen na smrt? Avram je bio u iskušenju da povjeruje da je žrtva obmane. Obuzet sumnjom i bolom sagnuo se do zemlje i počeo da se moli kao što se nikada do tada nije molio da se na neki način potvrdi ova zapovijest ako već treba da obavi tu strašnu dužnost. Sjetio se anđela koji je bio poslan da mu otkrije Božju namjeru da uništi Sodom, onog anđela koji mu je prenio obećanje o istom sinu Isaku, pa je otišao na mjesto na kojem se već nekoliko puta srijetao s nebeskim vjesnicima, nadajući se da će ih opet vidjeti i od njih primiti nova uputstva; ali nijedan se nije pojavio da ga utješi. Izgledalo mu je da tama oko njega postaje sve gušća; dok mu je Božja zapovijest odjekivala u ušima: »Uzmi sada sina svojega, jedinca svojega miloga, Isaka!« Zapovijest je morao da poslušati i zato se nije usuđivao da oklijeva. Dan se približavao i morao je da krene na put.

Vrativši se u svoj šator, prišao je Isaku koji je spavao dubokim, spokojnim snom mladosti i nevinosti. Otac je za trenutak posmatrao drago lice svoga sina, a onda se drhteći okrenuo. Prišao je Sarinjoj postelji. I ona je spavala. Treba li da je probudi da još jednom zagri svoje dijete? Treba li da joj otkrije Božji zahtjev? Čeznuo je da svoj teret podijeli s njom, da zajednički ponesu tu strašnu odgovornost,

[121] ali se uplašio da će mu ona stati na put. Isak je bio njena radost i njen ponos; njen život je bio povezan s njegovim, i materinska ljubav sigurno će odbiti da prinese žrtvu.

Konačno je Avram pozvao sina i rekao mu da je dobio zapovijest da na udaljenoj planini prinese žrtvu. Isak je često odlazio s ocem da se moli kraj nekog od mnogobrojnih oltara kojima je bilo obilježeno njegovo lutanje i zato ga ovaj poziv nije iznenadio. Pripreme su bile brzo završene. Drvo je prikupljeno, stavljeno na magarca i u pratnji dvojice slugu oni su napustili logor.

Jedan pored drugog, otac i sin, putovali su bez riječi. Patrijarh, razmišljajući o svojoj teškoj tajni, nije imao volje da razgovara. Mislio je o ponosnoj, nježnoj majci i o trenutku kada će se sam pojaviti pred njom. Dobro je znao da će nož probosti i njeno srce, kada ga bude podigao da uzme život njenom sinu.

Taj dan - najduži dan u dotadašnjem Avramovom iskustvu - polako je prilazio kraju. Dok je njegov sin, zajedno sa slugama, spavao, on je noć proveo u molitvi, očekujući da se pojavi neki nebeski vjesnik, da objavi da je kušanje završeno i da se mladić može neozlijeđen vratiti majci. Ali, nikakvo olakšanje nije došlo njegovoj bolnoj duši. Prošao je još jedan dugi dan, još jedna noć skrušene molitve, dok mu je u ušima stalno odjekivala zapovijest koja će ga ostaviti bez nasljednika. Sotona je stalno bio u blizini da nameće sumnje i nevjerovanje, ali se Avram odupirao njegovim nastojanjima. Dok su se trećeg jutra spremali da nastave putovanje, patrijarh je, pogledavši prema sjeveru, ugledao obećani znak, oblak slave koji je lebdio iznad brda Morije i shvatio da je glas koji mu je govorio dolazio s Neba.

Čak ni sada nije gundao protiv Boga, već se hrabrio razmišljajući o dokazima Gospodnje dobrote i vjernosti. Ovoga sina je dobio neočekivano; pa zar Onaj koji je dao dar nema prava da ga opozove, da zatraži ono što mu pripada? U vjeri je ponovio obećanje: »U Isaku nazvaće ti se sjeme« (Jevrejima 14,18), sjeme bezbrojno kao što su bezbrojna zrnca pijeska na obali. Isak je bio dijete čuda, pa zar sila koja mu je dala život ne bi mogla i da mu ga vrati? Gledajući dalje od onoga što se vidi, Avram je shvatio božansku poruku, »pomislivši da je Bog kadar i iz mrtvih vaskrsnuti«. (Jevrejima 11,19)

Ipak, niko osim Boga nije mogao da shvati koliko se otac žrtvo-
vao prepuštajući smrti svoga sina; zato je Avram poželio da niko
osim Boga ne prisustvuje prizoru rastanka. Rekao je slugama da [122]
ostanu, govoreći: »Ja i dijete idemo onamo, pa kada se pomolimo
Bogu, vratićemo se k vama!« Natovario je drva na Isaka, na onoga
koji je morao da posluži i kao žrtva, uzeo nož i vatru, pa su zajedno
krenuli prema vrhu planine, dok se mladić pitao odakle će se, tako
daleko od stada, pojaviti žrtva. Konačno je progovorio: »Oče... eto
ognja i drva, a gdje je jagnje za žrtvu?« O, koliko je teška ova proba!
Kako se nježno ime »Oče moj« duboko urezalo u Avramovo srce!
Ne još - nije još mogao da mu kaže! »Bog će se, sinko, postarati za
jagnje sebi na žrtvu«, jedva je rekao.

Na izabranom mjestu sagradili su oltar i položili drva na Njega.
A onda, drhtavim glasom, Avram je sinu prenio božansku poruku.
Zaprepašćeni Isak saznao je svoju sudbinu, ali se nije opirao. Mogao
je da izbjegne smrt, da je tako odlučio; od bola skrhani starac,
iscrpljen trodnevnom duševnom borbom, ne bi mogao da se usprotivi
volji snažnog mladića. Međutim, Isak je bio vaspitan da sluša,
spremno i s povjerenjem, i kada mu je bila otkrivena Božja namjera,
pokorio se. On je dijelio Avramovu vjeru i smatrao je da mu je
ukazana čast da svoj život priloži na žrtvu Bogu. Nježno je pokušao
da ublaži bol svoga oca, da ojača njegovu nemoću ruku koja ga je
vezivala uz oltar.

A onda su bile izgovorene posljednje riječi pune ljubavi, pro-
livene posljednje suze, zagrlili su jedan drugoga posljednjim zagrlja-
jem. Otac je podigao nož da ubije sina, ali je njegova ruka iznenada
bila zaustavljena. Jedan Božji anđeo je s neba pozvao patrijarha:
»Avrame, Avrame!« Brzo je odgovorio: »Evo me!« Ponovo se začuo
glas: »Ne diži ruke svoje na dijete i ne čini mu ništa, jer sada poznah
da se bojiš Boga, kada nisi požalio sina svojega, jedinca svojega,
mene radi!«

Onda je Avram ugledao iza sebe ovna koji se »zapleo u česti
rogovima«, i brzo je prinio novu žrtvu »mjesto sina svojega«. Pun
radosti i zahvalnosti, dao je novo ime tom svetom mjestu: »Ja-
hvejire«, »Gospod će se postarati«.

Bog je na brdu Moriji još jednom ponovio svoj zavjet, potvrđu-
jući svečanom zakletvom da će blagosiljati Avrama i njegovo potom-
stvo u svim budućim naraštajima: »Sobom se zakleh, kaže Gospod,

[123] kada si tako učinio, i nisi požalio sina svojega, jedinca svojega, zaista ću te blagosloviti i sjeme tvoje veoma umnožiti da ga bude kao zvijezda na nebu i kao pijeska na brijegu morskome i naslijediće sjeme tvoje vrata neprijatelja svojih. I blagosloviće se u sjemenu tvojemu svi narodi na Zemlji, kada si poslušao glas moj!«

Avramovo veliko djelo vjere stoji kao stub od ognja, koji osvjetljava puteve Božjih slugu u svim budućim vjekovima. Avram se nije trudio da nađe izgovor i ne posluša Božju volju. Za vrijeme tog trodnevnog putovanja imao je dovoljno vremena da razmisli i posumnja u Boga da je želio da sumnja. Mogao je da tvrdi da će ga zbog žrtvovanja sina proglasiti ubicom, drugim Kajinom; da će zbog toga i njegovo propovijedanje biti odbačeno i prezreno, pa tako umanjena i njegova moć da čini dobro svojim bližnjima. Možda je mogao da potraži da zbog starosti bude oslobođen poslušnosti. Međutim, patrijarh nije pokušao da se opravda nijednim izgovorom. Avram je bio čovjek; njegove strasti i sklonosti su bile slične našima; ali, on se nije zaustavljao da pita kako će se obećanje ispuniti ukoliko Isak bude žrtvovan. Nije zastajao da se prepire sa svojim bolnim srcem. Znao je da je Bog dobar i pravedan u svojim zahtjevima, pa je doslovno izvršavao zapovijest.

»Avram vjerova Bogu i primi mu se u pravdu i prijatelj Božji nazva se.« (Jakov 2,23) Pavle kaže: »Poznaće, dakle, da su ono sinovi Avramovi koji su od vjere.« (Galatima 3,7) Avramova vjera iskazala se djelima. »Avram, otac naš, ne opravda li se djelima kada prinese Isaka, sina svojega, na oltar? Vidiš li da vjera pomože djelima njegovim, i kroz djela savrši se vjera?« (Jakov 2,21.22) Ima mnogo onih koji ne uspijevaju da shvate odnos između vjere i djela. Oni kažu: »Samo vjeruj u Hrista i bićeš siguran. Ne moraš se uopšte truditi da držiš Zakon!« Međutim, istinska vjera pokazuje se u poslušnosti. Hristos je kazao nevjernim Jevrejima: »Kada biste bili djeca Avramova, činili biste djela Avramova.« (Jovan 8,39) Govoreći o ocu vjernih, Gospod je izjavio: »Avram je slušao glas moj, i čuvao naredbe moje, zapovijesti moje, pravila moja i zakone moje.« (1. Mojsijeva 26,5) Apostol Jakov dodaje: »Vjera, ako nema djela, mrtva je po sebi.« (Jakov 2,17) Jovan, koji je toliko razmišljao o ljubavi, kaže nam: »Jer je ovo ljubav Božja da zapovijesti Njegove držimo.« (1. Jovanova 5,3)

[124] Preko simbola i obećanja, Bog »naprijed objavi Avramu: u tebi

će se blagosloviti svi neznabošci». (Galatima 3,8) Patrijarhova vjera oslonila se na Otkupitelja koji će doći. Hristos je rekao Jevrejima: »Avram, otac vaš, bio je rad da vidi dan moj, i vidje i obradova se.» (Jovan 8,56) Ovan, žrtvovan umjesto Isaka, predstavljao je Božjeg Sina, koji će se žrtvovati umjesto nas. Kada je čovjek bio osuđen na smrt zbog prestupa Božjeg zakona, Otac je, gledajući svoga Sina, rekao grešniku: »Budi živ, našao sam otkup za tebe!«

Da bi Avramu zauvijek objasnio suštinu Jevanđelja, ali i da bi okušao njegovu vjeru, Bog mu je zapovijedio da žrtvuje svoga sina. Agonija kroz koju je prolazio u toku mračnih dana svoga strašnog iskušenja bila je dozvoljena da bi utemeljen na ličnom iskustvu shvatio bar nešto od veličine žrtve koju je beskrajni Bog prinio za čovjekovo otkupljenje. Nijedna druga proba ne bi Avramu nanijela takve duševne muke kao zahtjev da žrtvuje svoga sina. Bog je dao svoga Sina da prođe kroz agoniju smrti i sramote. Anđeli koji su pratili poniženje i duševnu borbu Božjega Sina nisu smjeli da se miješaju, kao što se dogodilo u Isakovom slučaju. Nije bilo glasa koji bi povikao: »Sada je dosta!« Da bi spasio izgubljeni rod, Car slave je žrtvovao svoj život. Može li se pružiti neki jači dokaz beskrajnog Božjeg saučešća i Njegove ljubavi? »Koji, dakle, svoga sina ne poštedi nego ga predade za sve vas, kako, dakle, da vam s njime sve ne daruje?« (Rimljanima 8,32)

Žrtva koja je zahtijevana od Avrama nije tražena samo zbog njegovog ličnog dobra, niti samo zbog dobra budućih naraštaja, već je trebalo da posluži kao pouka bezgrešnim bićima koja žive na Nebu i na ostalim svjetovima. Područje sukoba između Hrista i sotone - područje na kome se ostvaruje i plan spasenja - predstavlja udžbenik svemiru. Pošto je Avram pokazao nedostatak vjere u Božja obećanja, sotona ga je optužio pred anđelima i pred Bogom da je propustio da ispuni uslove zavjeta i da je zato nedostojan Njegovih blagoslova. Bog je želio da pred cijelim Nebom dokaže vjernost svoga sluge, da prikaže da ne može prihvatiti ništa manje od savršene poslušnosti, i da svima njima potpunije objavi plan spasenja.

Nebeska bića posmatrala su prizor kušanja Avramove vjere i provere Isakove poslušnosti. Proba je bila mnogo teža od Adamove. Da bi poštovali zabranu koja im je bila izrečena naši praroditelji nisu morali da se izlažu nikakvim patnjama, dok je zapovijest od Avrama tražila najbolniju žrtvu. Cijelo Nebo je sa divljenjem i čuđenjem

posmatralo Avramovu nepokolebljivu poslušnost. Cijelo Nebo je odalo priznanje njegovoj odanosti. Sve sotonine optužbe pokazale su se kao lažne. Bog je objavio svom sluzi: »Sada poznah da se bojiš Boga kada nisi požalio sina svojega, jedinca svojega mene radi!« Božji zavjet, potvrđen Avramu zakletvom pred stanovnicima drugih svjetova, svjedoči da će poslušnost biti nagrađena.

Čak je i anđelima bilo teško da razumiju tajnu otkupljenja - da shvate da Zapovjednik Neba, Božji Sin, mora da umre za grešnog čovjeka. Kad je Avramu bila izrečena zapovijest da žrtvuje svoga sina, sva nebeska bića su s velikom pažnjom počela da prate događaje. S najvećom ozbiljnošću posmatrala su svaku pojedinost. Kada je na Isakovo pitanje: »A gdje je jagnje za žrtvu paljenicu«, Avram odgovorio: »Bog će se postarati za jagnje sebi za žrtvu«, kada je očeva ruka bila zaustavljena dok se spremala da žrtvuje sina, kada je ovan za koga se Bog postarao bio prinesen na žrtvu umjesto Isaka - tada je blistava svjetlost obasjala tajnu otkupljenja, pa su čak i anđeli mnogo jasnije razumjeli prekrasni plan koji je Bog načinio za Čovjekovo spasenje (1. Petrova 1,12).

14. Poglavlje—Uništenje Sodoma

[126]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 19)

Najljepši grad u jordanskoj dolini bio je Sodom, smješten u ravnici koja je po plodnosti i ljepoti bila »kao vrt Gospodnji«. Tu je bujala raskošna tropska vegetacija. Bilo je palmi, maslina, vinove loze; preko cijele godine širio se prijatni miris cvijeća. Polja su donosila bogatu žetvu, a stada ovaca i goveda pasla su po okolnim brežuljcima. Umjetnost i trgovina doprinosili su bogatstvu ponosnog grada u ravnici. Blaga Istoka ukrašavala su njegove palate, a pustinski karavani donosili su skupocjenu robu i snabdjevali njegove trgove. Uz malo truda i rada mogla se zadovoljiti svaka životna potreba, a cijela godina izgledala je kao neprekidni niz svetkovina.

Sveopšte izobilje je povod za razmetanje i oholost. Nerad i bogatstvo čine da srce koje se nikada nije suočavalo s nestašicom ili tugom postane tvrdo i neosjetljivo. Bogatstvo i obilje slobodnog vremena bude želju za uživanjima, pa su i ljudi u Sodomu počeli da se odaju zadovoljavanju svojih čula. Prorok kaže: »Evo, ovo bješe bezakonje sestre tvoje Sodoma: u ponosu, u izobilju hljeba i bezbrižnom miru bješe ona i kćeri njene, a ne pomagahu siromahu i ubogome, nego se ponosiše i činiše gadove preda mnom, zato ih zadrž kad vidjeh.» (Jezekilj 16,49.50) Ljudi više od svega žele bogatstvo i izobilje slobodnog vremena, a upravo to rađa grijehe koji su izazvali propast gradova u ravnici. Njihov beskoristan, besposličarski život omogućio je sotoni da ih uhvati u zamke svojih iskušenja, tako da su izopačili božanski lik u sebi i postali sličniji sotoni nego Bogu. Besposličenje je najveće prokletstvo koje može da zadesi čovjeka, jer ga poroci i zločini prate u stopu. Ono oduzima snagu umu, izopačuje rasuđivanje, ponižava dušu. Sotona čeka u zasjedi, spreman da se baci na one koji su neoprezni, koji mu dok besposliče pružaju priliku da im priđe sakriven nekom privlačnom maskom. Svoje najveće uspjehe sotona postiže kada se ljudima približi u njihovim slobodnim trenucima.

[127] U Sodomu je vladalo razuzdano i raskalašno veselje, ljudi su odlazili na gozbe i pijanke. Najporočnije i najsirovije strasti zadovoljavali su bez ikakvog ograničenja. Otvoreno su izazivali Boga, prkosili Njegovom zakonu i uživali u nasilju. Iako su imali primjer pretpotopnog svijeta, iako su znali da se Božji gnjev pokazao prilikom njegovog uništenja, ipak su izabrali isti put bezakonja.

U vrijeme Lotovog dolaska u Sodom, pokvarenost još nije dostigla sveopšte razmjere i Bog je u svojoj milosti dozvolio da zraci svjetlosti probiju tamu moralne izopačenosti. Kada je Avram izbavio zarobljenike od Elamljana, stanovnici Sodoma su obratili pažnju na pravu vjeru. Avram ni do tada nije bio nepoznat u njihovom gradu, ali su mu se ljudi rugali zato što obožava nekog nevidljivog Boga. Međutim, njegova pobjeda nad mnogo nadmoćnijim snagama, njegovo velikodušno postupanje prema zarobljenicima i plijenu, stvorili su promjene, sada su mu se ljudi divili i čudili. Iako su uzdizali njegovu vještinu i hrabrost, bili su svjesni da je pobijedio zahvaljujući božanskoj sili. Njegov plemenit i nesebičan duh, tako stran sebičnim stanovnicima Sodoma, predstavljao je dodatni dokaz nadmoćnosti religije kojoj je svojom hrabrošću i odanošću služio na čast.

Melhisdek, izgovarajući blagoslov nad Avramom, izrazio je priznanje Gospodu kao Izvoru njegove snage i Začetniku njegove pobjede: »Blagosloven da je Avram Bogu Višnjemu, čije je nebo i zemlja. I blagosloven da je Bog Višnji, koji predade neprijatelje tvoje u ruke tvoje.« (1. Mojsijeva 14,19.20) Bog je govorio tim ljudima preko svoga Proviđenja, ali su oni posljednji zrak svjetlosti odbacili, kao što su učinili i sa svim prethodnim.

Posljednja noć spuštala se nad Sodomom. Oblaci osvete svojom sijenkom već su obuhvatali osuđeni grad, ali ljudi to nisu primjećivali. Dok su se anđeli u misiji uništenja približavali gradu, ljudi su sanjali o blagostanju i uživanjima. Posljednji dan im je ličio na sve ostale. Veče je pokrivalo prizore mira i spokojstva. Predeli neuporedive ljepote kupali su se u zracima Sunca na zalasku. Svježina večeri izmamila je stanovnike grada, a mnogobrojni ljubitelji uživanja lutali su u želji da iskoriste svaki trenutak.

[128] U sumrak, dva stranca približila su se gradskim vratima. Bilo je očigledno da su to putnici koji žele da negdje provedu noć. Niko u ovim skromnim ljudima nije mogao da prepozna moćne vjesnike

božanskog suda, a razuzdano, bezbrižno mnoštvo nije ni sanjalo da će svojim ponašanjem prema nebeskim glasnicima te noći dostići vrhunac bezakonja zbog čega je njihov ponosni grad bio osuđen na propast. Ipak, jedan čovjek ukazao je strancima pažnju i pozvao ih u svoj dom. Lot nije znao ko su oni, njemu su uslužnost i gostoljublje prešli u naviku, postali dio njegove religije - bile su to pouke koje je naučio iz Avramovog primjera. Da nije pokazao duh uslužnosti, možda bi bio ostavljen da propadne sa ostalim Sodomljanima. Mnogi domovi, zatvarajući svoja vrata strancima, odbacili su i Božje vjesnike, koji bi im donijeli blagoslov i nadu i mir.

Svako djelo u životu, ma koliko beznačajno, opredjeljuje nas ili za dobro ili za zlo. Vjernost ili nemarnost u onome što izgleda kao najneznatnija dužnost može da nam otvori vrata životnih blagoslova ili njegovih najvećih nesreća. Na sitnicama se provjerava karakter. Bog odobrava jednostavna djela svakodnevnog samoodricanja, učinjena radosna srca. Ne smijemo da živimo za sebe, već za druge. Svoj život možemo pretvoriti u blagoslov jedino zaboravljajući sebe, pokazujući ljubaznost i spremnost da drugima pritekemo u pomoć. Male pažnje, jednostavne usluge, uglavnom sačinjavaju zbir životne sreće, dok njihovo zanemarivanje izaziva pretežni dio ljudske bijede.

Gledajući kako stanovnici Sodoma zlostavljaju strance, Lot je smatrao svojom dužnošću da ih sačeka na ulazu i da im ponudi utočište u svom domu. Sjedio je kraj gradskih vrata kada su se putnici pojavili i spazivši ih, ustao je da ih dočeka. Ljubazno se poklonivši, rekao je: »Hodite, gospodo, u kuću sluge svojega, i prenoćite!« Izgledalo je kao da će oni odbiti njegovu ponudu, jer su odgovorili: »Ne, nego ćemo prenoćiti na ulici!« Htjeli su da postignu dvostruki cilj - da iskušaju Lotovu iskrenost i pokažu da ne poznaju stanovnike Sodoma, da pretpostavljaju da mogu bezbjedno prenoćiti na gradskim ulicama. Lot je bio još odlučniji da ih ne prepusti milosti svetine. Navaljivao je sve dok nisu popustili i zajedno s njim pošli prema njegovom domu.

Nadao se da će svoje namjere prikriti od besposličara na gradskim vratima tako što će strance obilaznim putem odvesti kući; međutim, njihovim oklijevanjem i odbijanjem, njegovim upornim navaljivanjem, privukli su pažnju posmatrača, pa se gomila bezakonika okupila pred kućom prije nego što su se povukli na počinak. [129] Bilo je to nepregledno mnoštvo mlađih i starijih ljudi, raspaljeno

vatrom najnižih nagona. Stranci su se upravo raspitivali o karakteru grada i Lot ih je opominjao da te noći nikako ne izlaze na ulicu, kad se začula vika i odjeknuli zahtjevi mnoštva da im se gosti izvedu i predaju.

Znajući da bi mnoštvo, ako se odluči na nasilje, lako moglo da provali u kuću, Lot je izašao da pokuša da pregovara: »Nemojte, braćo, činiti zla!« Upotrijebio je naziv »braćo« da bi ih podsjetio na susjedske obaveze, nadajući se da će ih smiriti i natjerati da se postidje svojih bezbožnih namjera. Ali, njegove riječi su djelovale kao dolivanje ulja na vatru. Njihova pomama pretvorila se u olujni urlik. Rugali su se Lotu da pokušava da im sudi i zaprijetili da će prema njemu postupati gore nego što su namjeravali da postupe prema njegovim gostima. Navalili su prema njemu i rastrgli bi ga na komade da ga Božji anđeli nisu izbacili. Nebeski vjesnici »digoše ruke i uvukoše Lota u kuću i zatvoriše vrata«. Događaji koji su uslijedili otkrili su pravu prirodu gostiju koje je primio u kuću. »A ljudi što bijahu pred vratima kućnim ujedanput oslijepiše od najmanjega do najvećega, te ne mogahu naći vrata.« Da nisu bili pogođeni dvostrukom sljepilom i da nisu imali tako tvrda srca, udarac koji im je Bog zadao ispunio bi ih strahom i naveo da odustanu od svojih zlih namjera. Ova njihova posljednja noć nije bila obilježena većim grijesima od mnogih prethodnih noći, ali je milost, koju su tako dugo prezirali, sada prestala da ih poziva. Stanovnici Sodoma konačno su prekoračili granice božanskog strpljenja, »nevidljivu granicu između Božjeg strpljenja i Njegovog gnjeva«. Oganj, božanske osvete samo što se nije raspalio u Sidimskoj dolini.

Anđeli su otkrili Lotu cilj svoje misije: »Hoćemo da zatremo ovo mjesto, jer je vika njihova velika pred Gospodom, pa nas posla Gospod da ga zatremo.« Stranci koje je Lot pokušavao da zaštiti, sada su obećavali da će zaštititi njega i da će izbaviti i sve članove njegove porodice koji budu pobjegli iz bezbožnog grada. Svetina se umorila i razišla, pa je Lot krenuo da upozori svoju djecu. Ponovio im je riječi anđela: »Ustajte, idite iz mjesta ovoga, jer će sada zatrti Gospod grad ovaj!« Međutim, njima se činilo da se Lot šali. Smijali su se onome što su nazivali njegovim sujevjernim strahom. Njegove kćeri potpale su pod uticaj svojih muževa. Veoma su dobro živjeli u mjestu u kome su se nalazili. Nisu vidjeli nikakve znake opasnosti. Sve je izgledalo kao što je uvek bilo. Imali su velika imanja, i nisu

mogli da povjeruju da bi prekrasni grad Sodom mogao da bude uništen.

Lot se žalostan vratio kući i ispričao priču o svom neuspjehu. Onda su mu anđeli naredili da ustane, da uzme svoju ženu i dvije kćeri koje su još stanovale u kući i da napusti grad. Oklijevao je. Iako su ga užasavala nasilnička djela koja je svakodnevno posmatrao, nije imao pravu predstavu o ponižavajućem i odvratnom bezakonju koje je vladalo u ovom bezbožnom gradu. Nije shvatao strašnu neophodnost da će Božji sudovi učiniti kraj grijehu. Neka od njegove djece prionula su uz Sodom, a njegova žena je odbijala da pođe bez njih. Pomisao da napusti one koje je smatrao najmilijima na Zemlji bila je suviše teška da bi je mogao podnijeti. Bilo mu je već dovoljno teško da se odrekne svog raskošnog doma i cjelokupnog bogatstva koje je stekao svojim radom u toku cijelog života i opet postane bijedni nomad. Omamljen tugom, oklijevao je, nespreman da krene. Da nije bilo Božjih anđela, svi bi izgubili živote prilikom uništenja Sodoma. Nebeski vjesnici uhvatili su njega i njegovu ženu i njegove kćeri za ruke i izveli ih iz grada.

Anđeli su ih ostavili i vratili se u Sodom da dovrše svoje djelo uništenja. Drugi - Onaj isti s kojim je Avram pregovarao - približio se tada Lotu. U svim gradovima u ravnici nije pronađeno ni deset pravednika; ali, odgovarajući na patrijarhovu molbu, jedini čovjek koji se bojao Boga bio je istrgnut iz ognja uništenja. Zapovijest je bila izrečena s neugodnom žestinom: »Izbavi dušu svoju i ne obziri se natrag; u cijeloj ovoj ravnici da nisi stao. Bježi na ono brdo da ne pogineš!« Oklijevanje i odlaganje sada bi se moglo pokazati kao sudbonosno. Ako bace samo jedan čežnjivi pogled na osuđeni grad, zastanu samo za trenutak iz žalosti za prekrasnim domom, mogli su da izgube život. Oluja božanskog gnjeva čekala je jedino da se ovi jadni bjegunci dovoljno udalje.

Ali Lot, zbunjen i uplašen, zaklinjao se da ne može da učini ono što mu je rečeno, jer se boji da će ga zadesiti neko zlo i da će poginuti. Dok je živio u tom pokvarenom gradu, okružen nevjerstvom, njegova vjera je oslabila. Knez Neba je bio uz njega, a on se ipak plašio za svoj život kao da Bog, koji je već pokazao toliko ljubavi prema njemu, koji se već toliko starao o njemu, neće nastaviti da ga štiti. Trebalo je da se potpuno povjeri Božjem Glasniku, stavljajući svoju volju i svoj život u Gospodnje ruke, ne sumnjajući ništa, ne pitajući

ništa. Ali, kao i mnogi drugi, pokušao je da sam pronade izlaz: »Eno grad blizu; onamo se može uteći, a mali je! Da bježim onamo, ta mali je, te ću ostati živ?« Grad koji je spominjao zvao se Valaka, a kasnije je nazvan Sigor. Bio je udaljen samo nekoliko kilometara od Sodoma i kao i Sodom iskvaren i osuđen na uništenje. Lot je, međutim, tražio da mjesto bude pošteđeno, govoreći da ne traži mnogo i njegova želja bila je uslišena. Gospod mu je obećao: »Eto, poslušaću te i zato, i neću zatrti grada za koji reče.« O, koliko je velika Božja milost prema Njegovim zalutalim stvorenjima!

Ponovo mu je bila upućena svečana zapovijest da požuri, jer se vatrena stihija može odlagati samo još kratko vrijeme. Međutim, jedan od bjegunaca usudio se da pogleda osuđeni grad i pretvorio se u trajni podsetnik na božansku kaznu. Da Lot nije oklijevao da poslušá anđeosko upozorenje, da je zaista požurio da pobjegne prema planinama, bez preklinjanja ili žaljenja, i njegova žena uspjela bi da se izbavi. Uticaj njegovog primjera spasio bi je od grijeha kojim je zapečatila svoju sudbinu. Ali, njegovo kolebanje i oklijevanje navelo ju je da olako shvati božansko upozorenje. Iako je tijelom bila u ravnici, njeno srce je priraslo uz Sodom, pa je nestala zajedno s njim. Pobunila se protiv Boga zato što je u svoj sud i uništenje uključio njeno imanje i njenu djecu. Iako je dobila veliku prednost da bude pozvana da izađe iz pokvarenog grada, smatrala je da je Bog bio surov prema Njoj, jer je bogatstvo godinama prikupljano morala da prepusti vatrenoj stihiji. Umjesto da zahvalno prihvati izbavljenje, drsko se osvrnula, želeći da živi životom onih koji su odbacili božansko upozorenje. Njen grijeh je potvrdio da je nedostojna života, jer nije zahvalila što joj je sačuvan.

Moramo paziti da ne uzimamo olako ono što je Bog milostivo učinio za naše spasenje. Ima hrišćana koji kažu: »Nije mi stalo do spasenja ukoliko sa mnom ne budu spaseni moj bračni drug i moja djeca!« Oni misle da im Nebo ne bi bilo Nebo bez onih koji su im tako dragi. Međutim, da li oni koji gaje takvo osjećanje pravilno shvataju svoj odnos prema Bogu, uzimaju li u obzir veliku dobrotu i milost koju je pokazao prema njima? Zar su zaboravili da su vezani najčvršćim vezama ljubavi, časti i odanosti za službu svom Stvoritelju i Otkupitelju? Pozivi milosti upućeni su svima i pošto naši prijatelji odbijaju usrdne pozive Spasiteljeve ljubavi, hoćemo li ih i mi odbaciti? Otkupljenje naše duše je skupo plaćeno. Hristos je

platio beskrajnu cijenu za naše spasenje i niko ko cijeni vrijednost te velike žrtve ili vrijednost svoje duše neće prezreti Božju ponuđenu milost samo zato što su je drugi odbacili. Sama činjenica da su drugi zanemarili Božje pravedne zahtjeve treba da nas pokrene na još veću revnost, tako da sami proslavimo Boga i pozovemo sve na koje možemo da utičemo da prihvate Njegovu ljubav.

»I kada sunce ogranu po zemlji, Lot dođe u Sigor.« Izgledalo je kao da blistavi zraci jutra nagovještavaju blagostanje i mir gradovima u ravnici. Aktivni život počinjao je na ulicama; ljudi su išli svaki svojim putem, jedni na posao, a drugi u potragu za zadovoljstvima. Lotovi zetovi su ismijavali strah i opomene slaboumnog starog čovjeka. Iznenada i neočekivano, kao munja iz vedra neba, oluja se razbjesnila. Gospod je učinio da sumpor i oganj padnu s neba na gradove i plodnu ravnicu; palate i hramovi, skupocjena zdanja, parkovi i vinogradi i objesno, raspojasano mnoštvo željno uživanja, koje je još prethodne noći vrijeđalo glasnike Neba - sve je nestalo u plamenu. Dim od požara dizao se u nebo kao dim iz velike peći. Prekrasna Sidimska dolina pretvorila se u pustoš, u zemlju koja više nikada neće biti izgrađena ni nastanjena - da svjedoči svim naraštajima o neizbježnosti Božjeg suda nad prestupnicima.

Plamenovi koji su progutali gradove u ravnici bacaju svoj odsjaj opominjući ljude sve do naših dana. Oni prenose strašnu i svečanu pouku da je Božje strpljenje prema prestupnicima veoma veliko, ali i da postoji granica koju ljudi ne smiju preći u svom grijehu. Kada tu granicu jednom dostignu, prestaju pozivi milosti i počinje služba Božjega gnjeva.

Otkupitelj svijeta izjavio je da postoje i veći grijesi od onih zbog kojih su uništeni gradovi Sodom i Gomor. Oni koji čuju vijest Jevanđelja koja poziva grešnike na pokajanje i koji je ne prihvate, krivlji su pred Bogom od stanovnika Sidimske doline. Još je veća krivica onih koji tvrde da poznaju Boga i drže Njegove zapovijesti, a odriču se Hrista svojim karakterom i svojim svakodnevnim životom. U svjetlosti Spasiteljeve opomene, sudbina Sodoma je svečani prijekor, ne samo onima koji su krivi za provalu grijeha, već i onima koji se igraju nebeskom svjetlošću i prednostima koje su im ukazane.

Vjerni Svjedok je objavio Crkvi u Efesu: »No imam na tebe što si ljubav svoju prvu ostavio. Opomeni se, dakle, odakle si spao i pokaj se i prva djela čini, ako li ne, doći ću ti skoro, i dignuću svi-

ječnjak tvoj s mjesta njegova, ako se ne pokaješ.« (Otkrivenje 2,4.5) Spasitelj očekuje odgovor na svoju ponudu ljubavi i oprostjenja s mnogo nježnijim saosjećanjem od onoga koje pokreće srce zemaljskih roditelja da oprostite svom zalutalom, napaćenom sinu. On doziva zalutaloga: »Vratite se k meni i ja ću se vratiti vama!« (Malahija 3,7) Ali, ako zalutali uporno odbija da poslušati glas koji ga poziva nežnom ljubavlju punom sažaljenja, na kraju će biti ostavljen u tami. Srce koje je dugo preziralo Božju milost, otvrdnjava u grijehu i postaje otporno prema uticaju Božje milosti. Strašna će biti sudbina one duše za koju će sažaljivi Spasitelj konačno izjaviti: »Udružio se s lažnim bogovima, ostavi ga!« (Osija 4,17) Na dan strašnoga suda biće mnogo lakše gradovima u ravnicima nego onima koji su upoznali Božju ljubav, a ipak se odvratili od nje i počeli da traže zadovoljstva u svijetu grijeha.

Vi koji prezirete pozive milosti, mislite na dugi niz brojeva koji su protiv vas zapisani u nebeskim knjigama; koje čuvaju podatke o bezakonju naroda, porodica i pojedinaca. Bog može da trpi dugo sve dok se knjige vode, sve dok upućuje pozive na pokajanje i dok nudi oprostjenje; međutim, dolazi vrijeme kada će računi biti zaključeni, kada će svaka duša donijeti svoju odluku, kada će, po ličnom izboru, sudbina svakog čovjeka biti zapečaćena. Tada će biti dat znak da se presuda izvrši.

Stanje u današnjem religijskom svijetu pruža dovoljno razloga da se objavi znak za uzburku. Ljudi se igraju Božjom milošću. Mnoštvo odbacuje Gospodnji zakon »učeci naukama i zapovijestima ljudskim«. (Matej 15,9) Nevjеровanje preovladava u mnogim Crkvama na našoj Zemlji; ne nevjеровanje u najširem smislu - otvoreno odbacivanje Biblije - već nevjеровanje koje je odjeveno u hrišćansko ruho, iako potkopava vjeru u Bibliju kao u božansko otkrivenje. Prazni formalizam zamijenio je nekadašnju vatrenu odanost i životodavnu pobožnost. Posljedica je preovladavanje otpada i čulne tjelesnosti. Hristos je izjavio: »Kao što je bilo u dane Lotove... tako će biti i u onaj dan kada će se javiti Sin čovečji!« (Luka 17,28.30) Svakodnevni izvještaji o događajima svjedoče o ispunjenju Njegovih riječi. Svijet je skoro sazeo za uništenje. Uskoro će se izliti Božji sudovi, uskoro će nestati i grijeha i grešnika.

[134]

Naš Spasitelj kaže: »Ali se čuvajte da kako vaša srca ne otežaju žderanjem i pijanstvom i brigama ovoga svijeta i da vam onaj dan ne

dođe iznenada, jer će doći kao zamka na sve koji žive po svoj zemlji. Stražite, dakle, jednako i molite se Bogu da biste se udostojili uteći od svega ovoga što će se zbiti, i stati pred Sinom čovečijim.« (Luka 21,34-36)

Prije uništenja Sodoma, Bog je Lotu poslao poruku: »Izbavi dušu svoju i ne obziri se natrag, i u cijeloj ovoj ravnici da nisi stao; bježi na ono brdo da ne pogineš!« Isti taj glas opomene čuli su i Hristovi učenici prije razaranja Jerusalima: »A kada vidite da Jerusalem opkoli vojska, onda znajte da se približilo vrijeme da opusti. Tada koji budu u Judeji, neka bježe u gore!« (Luka 21,20.21) Nisu smjeli da oklijevaju prikupljajući bilo šta od svoje imovine, već su morali što brže da pobjegnu.

Postojao je izlaz: odlučno odvajanje od bezakonika, bježanje i spasavanje života. Tako je bilo u Nojeve dane, isto tako s Lotom, tako je bilo s učenicima prije razaranja Jerusalima, a tako će biti i u posljednje dane. Ponovo se čuje Božji glas koji upućuje vijest opomene, pozivajući svoj narod da se odvoji od sveopšteg bezakonja.

U viđenju o Vavilonu, »gradu velikom, koji ima carstvo nad carevima zemaljskim« (Otkrivenje 17,18), proroku Jovanu bilo je predstavljeno stanje pokvarenosti i otpada koje će postojati u religijskom svijetu u posljednje dane. Prije njegovog uništenja, trebalo je da odjekne poziv s Neba: »Izidite iz nje, narode moj, da se ne pomiješate u grijehе njene i da vam ne naude zla njena!« (Otkrivenje 18,4) Kao u Lotove i Nojeve dane, mora da nastupi jasno odvajanje od grijehа i grešnika. Između Boga i svijeta ne može biti nikakvog kompromisa, ne može biti osvrtaња i vraćanja da bi se osigurala zemaljska blaga. »Ne možete Bogu služiti i mamonu!« (Matej 6,24)

Kao stanovnici Sidimske doline, ljudi i danas sanjaju o blagostanju i miru. »Izbavi dušu svoju«, glasi opomena Božjih anđela, ali se čuju i drugi glasovi koji govore: »Ne uzbuđujte se, nemate razlogа za uzbunu!« Mnoštvo uzvikuje: »Mir i sigurnost«, dok Nebo najavljuje brzo i skoro uništenje prestupnika. U noći koja je prethodila njihovom uništenju, gradovi u ravnici bučno su se odavali uživanjima, rugajući se strahovanjima i opomenama Božjeg vjesnika; ali rugači su nestali u plamenu, te iste noći vrata milosti bila su zauvijek zatvorena za pokvarene, bezbrižne stanovnike Sodoma. Ljudi se ne mogu dovoljno rugati Bogu; ne mogu se dugo s Njim šaliti. »Evo, ide dan Gospodnji ljuti, s gnjevom i jarošću, da obrati

zemlju u pustoš i da istrijebi grešnike iz nje.« (Isaija 13,9) Najveći dio svijeta odbaciće Božju milost i doživjeće zato brzu i neopozivu propast. Ali, oni koji poslušaju opomenu boraviće »u zaklonu Višnjega« i nastavaće »u sjenci Svemogućega«. Njegova istina biće im štit i ograda. Njima je upućeno obećanje: »Duga života nasitiću ga i pokazaću mu spasenje svoje!« (Psalam 91,1.4.16)

Lot je kratko vrijeme proveo u Sigoru. Ovdje je, kao i u Sodomu, vladalo bezakonje, pa se bojao da ostane, smatrajući da će i taj grad biti uništen. I zaista, ubrzo je i Sigor doživio sudbinu gradova u ravnici, kao što je Bog od početka namjeravao. Lot se preselio u planine i živio je u pećini, lišen svega zbog čega se usudio da svoju porodicu izloži uticaju pokvarenog grada. Ali, sodomsko prokletstvo pratilo ga je i ovdje. Grešno ponašanje njegovih kćeri mora se pripisati uticaju pokvarenog društva u tom bezbožnom gradu. Njegova moralna pokvarenost toliko se utkala u njihov karakter da više nisu bile u stanju da razlikuju dobro od zla. Lotovo jedino potomstvo, Moavci i Amonci, bili su iskvarena, idolopoklonička plemena, buntovnici protiv Boga i ogorčeni neprijatelji Njegovog naroda.

Kakve li ogromne razlike između Avramovog i Lotovog života! Nekada su bili prijatelji, molili se kod istog oltara, živjeli jedan pored drugog u svojim šatorima; a koliko su se sada razlikovali njihovi putevi! Lot je izabrao Sodom zbog zadovoljstava i materijalnih dobitaka koje je pružao. Napuštajući Avramov oltar i njegove svakodnevne žrtve živome Bogu, dozvolio je svojoj djeci da se miješaju s pokvarenim idolopoklonicima; ali u svom srcu ipak je sačuvao strah Božji, jer je za njega u Pismu rečeno da je pravednik, da se njegova pravedna duša žalostila zbog bezbožnih razgovora koje je slušao svakog dana, zbog nasilja i zločina koje nije mogao da spriječi. Bio je spasen na kraju »kao glavnja istrgnuta iz ognja« (Zaharija 3,2), ali lišen imanjanja, žene i djece, morao je da živi u pećinama, kao zvijer i da pod stare dane trpi sramotu. Ostavio je svijetu ne pravedno potomstvo, već dva idolopoklonička plemena, koja su se neprijateljski odnosila prema Bogu i ratovala protiv Božjeg naroda sve dok se nije prepunila čaša njihovog bezakonja i tako bili prepušteni uništenju. Zaista je strašne posljedice imao jedan jedini nerazumni postupak!

[136]

Mudri čovjek kaže: »Ne muči se da se obogatiš i prođi se svoje mudrosti!« »Lakomac zatire svoju kuću, a ko mrzi na poklone živ će biti!« (Priče 23,4; 15,27) I apostol Pavle dodaje: »A koji hoće da se obogate, upadaju u napasti i zamke i u mnoge lude i škodljive želje koje potapaju čovjeka u propast i pogibao.« (1. Timotiju 6,9)

Kad se preselio u Sodom, Lot je iskreno namjeravao da se čuva bezakonja i da to zapovijedi i svojim potomcima. Doživio je, međutim, strašan poraz. Uticaji nemoralnih oko njega potkopavali su njegovu vjeru, dok su se zahvaljujući vezi koju su njegova djeca uspostavila sa stanovnicima Sodoma njihovi interesi, bar djelimično, poklapali s Njegovim. Posljedice su bile očigledne.

Mnogi i sada upadaju u istu zabludu. Birajući svoje boravište više gledaju na prolazne prednosti nego na moralne i društvene uticaje kojima će biti izloženi i oni i njihova porodica. Biraju prekrasnu, plodnu okolinu ili se sele u neki napredan grad, u nadi da će obezbijediti veće blagostanje; ali njihova djeca okružena iskušenjima, često sklapaju prijateljstva koja nepovoljno utiču na jačanje pobožnosti i oblikovanje pravednog karaktera. Atmosfera labavog morala, nevjerovanja, ravnodušnosti prema vjerskim pitanjima, ima mnogo izgleda da nadvlada uticaj roditelja. Primjeri bune protiv roditeljskog i božanskog autoriteta mladima stoje stalno pred očima; mnogi sklapaju veze s nevjernicima i bezbožnicima i tako svoju sudbinu povezuju s Božjim neprijateljima.

Kad biramo boravište, Bog bi želio da, prije svega, razmotrimo moralne i vjerske uticaje kojima ćemo biti izloženi i mi i naša porodica. Možda ćemo se pri tome naći u teškom položaju, jer mnogi ne mogu da izaberu okolinu kakvu bi željeli, ali kud god da nas dužnost pošalje, Bog će nas osposobiti da ostanemo neiskvareni, ukoliko stražimo i molimo se Bogu, i oslanjamo na Hristovu milost. Međutim, ne smijemo sebe nepotrebno izlagati nepovoljnim uticajima na oblikovanje hrišćanskog karaktera. Kada se svojevoljno izložimo atmosferi svetovnosti i nevjerstva, žalostimo Boga i protjerujemo svete anđele iz svog doma.

Oni koji svojoj djeci obezbijede svetovno bogatstvo i čast žrtvujući njihove vječne interese, na kraju će ustanoviti da su te prednosti strašan gubitak. Slično Lotu, vidjeće da su im djeca uništena, a da su i oni jedva spasili svoju dušu. Njihovo životno djelo je propalo; njihov život se pretvorio u užasan promašaj. Da su bili istinski mu-

dri, njihova djeca uživala bi nešto manje svetovnog blagostanja, ali bi sigurno ostvarila pravo na besmrtno nasljeđe.

Nasljedstvo koje je Bog obećao svom narodu ne nalazi se na ovom svijetu. Avram nije na ovoj planeti imao zemlje »ne dade mu nasljedstva u njoj ni stope«. (Dela 7,5) Imao je veliko blago, služio se njime na slavu Bogu i na dobro svojih bližnjih; ali, ovaj svijet nije smatrao svojim domom. Gospod ga je pozvao da napusti svoje idolopokloničke zemljake i obećao mu Hanansku zemlju u vječno nasljedstvo; ali, ni on, ni njegov sin, ni sin njegovog sina, nisu je dobili. Kada mu je bilo potrebno mjesto da sahrani svog pokojnika, morao je da ga kupi od Hananejaca. Njegov jedini posjed u Obećanoj zemlji bila je u kamenu isklesana grobnica u pećini u Makpeli.

Međutim, Božja riječ nije iznevjerila, niti se konačno ispunila kada su Jevreji zauzeli Hanan. »Avramu i sjemenu njegovu rečena biše obećanja.« (Galatima 3,16) Trebalo je da sam Avram dobije nasljedstvo. Može izgledati da se ispunjenje Božjeg obećanja dugo odlaže - jer je »jedan dan pred Gospodom kao hiljadu godina i hiljadu godina kao jedan dan« (2. Petrova 3,8); može izgledati da Gospod oklijeva da ga ispuni, ali će u određeno vrijeme »zacijelo doći i neće odocniti«. (Avakum 2,3) Dar, obećan Avramu i njegovom potomstvu, nije bila samo Hananska zemlja, već cijela Zemlja! Tako tvrdi apostol: »Jer obećanje Avramu i potomstvu njegovu da bude nasljednik svijeta, ne bi zakonom nego pravdom vjere.« (Rimljanima 4,13) Biblija jasno govori da se obećanja Avramu moraju ispuniti u Hristu. Svi koji su Hristovi istovremeno su i »sjeme Avramovo i po obećanju nasljednici« (Galatima 3,29), naslijediće »nasljedstvo nepropadljivo, koje neće istrnuti ni uvenuti« - Zemlju oslobođenu od prokletstva grijeha (1. Petrova 1,4). »A carstvo i vlast i veličanstvo carsko pod svim nebom daće se narodu svetaca Višnjega.« (Danilo 7,27) »A smjerni će naslijediti zemlju i naslađivaće se množinom mira.« (Psalam 37,11)

[138]

Bog je Avramu dao priliku da vidi to nepropadljivo nasljedstvo i on se zadovoljio tom nadom. »Vjerom dođe Avram u zemlju obećanu kao u tuđu i u kolibama življaše s Isakom i s Jakovom, sunasljednicima obećanja toga, jer čekaše grad koji ima temelje, kojemu je zidar i tvorac Bog.« (Jevrejima 11,9.10)

O Avramovom potomstvu je napisano: »U vjeri pomriješe svi ovi ne primivši obećanja, nego ga vidjevši izdaleka i poklonivši mu se, priznavši da su gosti i došljaci na Zemlji.« (Jevrejima 11,13) I mi ovde moramo boraviti kao gosti i stranci ukoliko želimo da steknemo »bolje... to jest nebesko«. (Jevrejima 11,16) Oni koji pripadaju Avramovim potomcima, tražiće grad koji je on očekivao, »kojemu je zidar i tvorac Bog«.

15. Poglavlje—Isakova Ženidba

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijeva 24)

Avram je već bio star i očekivao je smrt; ipak, preostao mu je još jedan zadatak koji je morao da obavi da bi se moglo ispuniti obećanje o njegovom potomstvu. Prema božanskoj odluci, Isak je bio određen da nasljedi oca kao čuvar Božjeg zakona i praotac izabranog naroda, ali je mladić još bio neoženjen. Stanovnici Hanana bili su idolopoklonici i Bog je zabranio pripadnicima svoga izabranog naroda da sklapaju brakove s njima, jer bi takvi brakovi donosili otpadnike. Patrijarh se plašio da će njegov sin biti izložen nemoralnim uticajima. Avramova trajna vjera u Boga i pokornost Njegovoj volji našli su se u Isakovom karakteru; međutim, mladić je bio osoba snažnih osjećanja, ali blag i popustljiv po prirodi. Kada bi se vezao sa osobom koja se ne boji Boga, izložio bi se opasnosti da žrtvuje načela da bi sačuvao porodični sklad. Prema Avramovom mišljenju izbor Isakove žene bilo je sudbonosno pitanje; zato je želio da ga oženi djevojkom koja ga neće udaljavati od Boga.

U stara vremena bračne ugovore za svoju djecu obično su sklapali roditelji, a taj običaj poštovan je i među obožavaocima pravoga Boga. Ni od koga se nije tražilo da stupi u brak s osobom koju ne bi mogao da voli, ali kada bi poklanjali svoja osjećanja, mladi su se oslanjali na mišljenje svojihiskusnih, bogobojaznih roditelja. Smatrano je da bi roditeljima bila nanesena velika sramota, da bi djeca učinila čak i zločin, kada bi se usprotivila volji svojih roditelja.

Isak, oslanjajući se na mudrost i ljubav svoga oca, bio je srećan da mu prepusti problem, vjerujući da će ga sam Bog usmjeravati prilikom odlučivanja. Patrijarhove misli pozabavile su se rođacima svoga oca u zemlji Mesopotamiji. Iako se nisu sasvim oslobodili idolopoklonstva, poznavali su pravog Boga i služili mu. Isak nije mogao da napusti Hanan da bi otišao k njima, ali bi se među njima, možda, mogla naći djevojka koja bi napustila svoj dom i zajedno s Njim na pravi način služila živome Bogu. Avram je ovaj važan za-

datak povjerio »sluzi svojemu najstarijemu«, pobožnom, iskusnom i razumnom čovjeku, koji mu je već dugo godina vjerno služio. Zadrživao je od sluge da se svečano zakune pred Bogom da Isaku neće dovesti ženu »između kćeri ovih Hananeja među kojima živim«, nego da će naći djevojku iz Nahorove porodice u Mesopotamiji. Obavezao ga je da Isaka ne odvede tamo. Ako ne bude mogao da nađe djevojku koja bi bila spremna da napusti svoju rodbinu biće oslobođen zakletve. Patrijarh ga je u ovom teškom i osjetljivom zadatku, ohrabrio uvjerenjem da će Bog njegovu misiju krunisati uspjehom. Rekao je: »Gospod Bog nebeski, koji me je uzeo iz doma oca mojega i iz zemlje roda mojega... on će poslati anđela svojega pred tobom da dovedeš ženu sinu mojemu odande!« [140]

Izaslanik je bez oklijevanja krenuo na put. Uzeo je deset kamila za svoje saputnike i pratnju nevjesti, koja će doći s Njim, natovario ih poklonima namijenjenim nevjesti i njenim prijateljicama, i pošao na dugo putovanje preko Damaska i dalje, do bogatih ravnica koje se protežu do velikih rijeka na Istoku. Stigavši u Haran, »grad Nahorov«, zaustavio se izvan gradskih zidina, u blizini studenca na koji su žene predveče dolazile po vodu. Obuzimale su ga teške misli. Njegov izbor imaće značajne posljedice, ne samo za dom njegovog gospodara, već i za buduće naraštaje. Kako da učini mudar izbor među strankinjama? Sjećajući se Avramovih riječi da će Bog poslati svoga anđela ispred Njega, iskreno se pomolio za srećan ishod. U porodici svoga gospodara navikao je na ljubaznost i gostoljublje, pa se pomolio da mu jedno ljubazno djelo ukaže na djevojku koju je Bog izabrao.

Jedva da je uspio da uputi molitvu, a odgovor je već stigao. Među ženama koje su se okupile oko studenca, jedna je svojom ljubaznošću privukla Njegovu pažnju. Kada je odlazila sa studenca s krčagom na ramenu, stranac ju je presreo i zatražio malo vode. Ljubazno mu je ponudila da zahvati vode i za njegove kamile. Bila je to služba koju su čak i kneževske kćeri obično obavljale za stada svojih očeva. Traženi znak je bio dobijen. Djevojka »bješe vrlo lijepa«, a njena spremnost da učini uslugu svjedočila je o njenom dobrom srcu i aktivnoj, energičnoj prirodi. Sve do tada božanska ruka je bila s njim. Pošto je njenu uslugu nagradio bogatim darovima, poslanik je počeo da se raspituje o njenoj porodici i čuvši da je kćerka Vatuila, Avramovog sinovca, »savivši se, pokloni se Gospodu«.

[141] Čovjek je zatražio prenoćište u domu njenoga oca i izražavajući zahvalnost izjavio da dolazi u Avramovo ime. Vrativši se kući, djevojka je ispričala šta joj se dogodilo, i Lavan, njen brat, odmah je požurio da dovede stranca i njegovu pratnju u svoj dom i da ih ugosti.

Elijezer nije htio da sjedne za sto sve dok im ne ispriča zašto je došao, sve dok im ne kaže kako se molio, dok im ne otkrije šta se sve događalo. A onda je rekao: »Ako ćete, dakle, učiniti ljubav i vjeru gospodaru mojemu, kažite mi; ako li nećete, kažite mi, da idem na desno ili na lijevo!« Odgovor je glasio: »Od Gospoda je ovo došlo, mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro. Eto, Reveka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi, i neka bude žena sinu tvoga gospodara, kao što kaza Gospod!«

Pošto je porodica pristala, upitali su i Reveku da li je spremna da ide tako daleko od svog roditeljskog doma i da se uda za Avramovog sina. Ona je na osnovu svega što se dogodilo povjerovala, da ju je Bog izabrao da bude Isakova žena, pa je odgovorila: »Hoću!«

Sluga, predosjećajući radost svoga gospodara zbog uspješno obavljene misije, nestrpljivo je želio da krene; već sljedećeg jutra pošli su kući. Avram je boravio u Virsaveji, a Isak, koji je čuvao stada u okolini, vratio se u očev šator da sačeka poslanika iz Harana. »A bješe izašao Isak u polje pred veče da se pomoli Bogu i podigavši oči svoje ugleda kamile kako idu. I Reveka, podigavši oči svoje, ugleda Isaka, te skoči s kamile i reče sluzi: ko je onaj čovjek što ide preko polja pred nas? A sluga reče: ono je gospodar moj! I ona uze pokrivalo i pokri lice. I pripovijedi sluga Isaku sve što je završio. I odvede je Isak u šator Sare, majke svoje, i uze Reveku i ona mu posta žena i omilje mu. I Isak se utješi za majkom svojom.«

Avram je bio svjestan posljedica sklapanja brakova između onih koji se boje Boga i onih koji to ne čine, od Kajinovitih dana pa sve do svog vremena. Znao je posljedice svoga braka sa Agarom, ali i posljedice Ismailovog i Lotovog braka. Nedostatak Avramove i Sarine vjere doveo je do rođenja Ismaila, do miješanja pravedničkog sjemena s bezbožničkim. Očev uticaj na sina bio je potkopan uticajem majčinih idolopokloničkih rođaka i Ismailovim bračnim vezama s neznabožničkim ženama. Agarina ljubomora i ljubomora žena, koje je ona izabrala Ismailu, predstavljala je prepreku koju je Avram uzaludno pokušavao da savlada.

Pouke koje je Ismailo u ranom djetinjstvu primao od Avrama djelovale su na njegovo srce, ali se pod uticajem njegovih žena u porodici učvrstilo idolopoklonstvo. Odvojen od oca, ogorčen zbog sukoba i suparništva u domu lišenom ljubavi i strahopoštovanja prema Bogu, Ismailo je bio prinuđen da izabere život divljeg, pljačkaškog pustinskog poglavice, čija će se ruka »dizati na svakoga i svačija na Njega«. (1. Mojsijeva 16,12) U kasnijim godinama on se pokajao zbog svojih zlih puteva i vratio očevom Bogu, ali se karakterni žig koji je utisnuo svom potomstvu nije mogao izbrisati. Njegovi potomci bili su moćan, ali žestok neznabožački narod, koji je uvijek uznemiravao i mučio Isakove potomke. [142]

Lotova žena je bila sebična i bezbožna i svojim uticajem je uspjela da svog muža odvoji od Avrama. Da nije bilo nje, Lot ne bi ostao u Sodomu, lišen saveta mudrog, bogobožnog patrijarha. Pod uticajem svoje žene i prijatelja koje je stekao u tom nemoralnom gradu, Lot bi bio otpadnik od Boga da nije bilo prethodnog vjernog Avramovog poučavanja. Lotov brak i njegov izbor Sodoma za boravište bili su prve karike u lancu događaja koji su donijeli zlo mnogim naraštajima.

Nijedna bogobožna osoba ne može se bez opasnosti vezati za osobu koja to nije. »Hoće li dvojica ići zajedno ako se ne sastanu?« (Amos 3,3) Sreća i blagostanje u braku zavise od jedinstva bračnih drugova; ali, vjernici i nevjernici veoma se razlikuju u ukusima, sklonostima i namjerama. Oni služe različitim gospodarima, među kojima ne može da bude sloge. Bez obzira na to koliko su čista i prava nečija načela, uticaj nevjernog bračnog druga uvek će ga udaljavati od Boga.

Onaj koji je bračnu zajednicu osnovao prije obraćenja, obraćenjem je prihvatio još čvršću obavezu da bude vjeran svom bračnom drugu, bez obzira na razlike u vjerskim shvatanjima; Božji zahtjevi moraju biti iznad svih zemaljskih odnosa, makar se zbog toga hrišćanin morao izložiti nevoljama i zlostavljanju. Duhom ljubavi i krotkosti, ova vjernost svojim uticajem može da zadobije nevjernu stranu. Međutim, Biblija zabranjuje brakove hrišćana s nevjernicima. Gospodnje uputstvo glasi: »Ne vucite u tuđem jarmu nevjernika!« (2. Korinćanima 6,14.17.18)

Bog je ukazao Isaku veliku čast kada ga je izabrao da bude nasljednik obećanja preko kojeg će cijeli svijet biti blagosloven; ipak, [143]

kada mu je bilo četrdeset godina, pokorio se odluci svoga oca da svog iskusnog, bogobojaznog slugu ovlasti da mu izabere suprugu. Taj brak, onako kako je opisan u Bibliji, predstavlja prekrasnu sliku porodične sreće: »I odvede je Isak u šator Sare, majke svoje, i uze Reveku i ona mu posta žena i omilje mu. I Isak se utješi za majkom svojom.«

Kakve li razlike između Isaka i ponašanja mladih u naše vrijeme, čak i onih koji sebe smatraju hrišćanima! Mladi ljudi danas često misle da se samo njih dotiče kome će pokloniti svoju ljubav - da je to pitanje u koje se ni Bog ni roditelji ne smiju ni na koji način miješati. Mnogo prije istinske mentalne zrelosti misle da su dorasli da životnog saputnika biraju bez pomoći roditelja. Poslije samo nekoliko godina bračnog života obično uviđaju da su pogriješili, ali je tada uglavnom prekasno da se spriječe kobne posljedice, jer isti nedostatak mudrosti i samosavlađivanja, koji je doveo do pre-nagljenog izbora, sada doprinosi da se zlo pogoršava, sve dok se bračni odnos ne pretvori u bolni jaram. Mnogi su na taj način uništili svoju sreću u ovom životu i svoju nadu u budući život.

Ako bilo koju odluku treba pažljivo razmatrati, ako se ikada treba savjetovati sa starijima i iskusnijima, onda to treba činiti prilikom sklapanja braka; ako ćemo Bibliju ikada prihvatiti kao neophodnog savjetnika, ako ćemo u molitvi ikada traži ti božansko vodstvo, onda to moramo činiti prije nego što se s nekim povežemo za cijeli život.

Roditelji nikada ne smiju izgubiti iz vida da su odgovorni za sreću svoje djece. Isakovo prihvatanje očeve odluke bilo je rezultat vaspitanja koje ga je osposobilo da spremno prihvati život poslušnosti. Avram je zahtijevao od svoje djece da poštuju njegov roditeljski autoritet, ali je svojim primjerom pokazivao da taj autoritet ne teži da uspostavi sebičnu ili samovoljnu kontrolu, već da je utemeljen na ljubavi i da ima u vidu njihovo dobro i njihovu sreću.

Očevi i majke treba da shvate da su dužni da tako usmjeravaju naklonosti svoje djece da ona svoju ljubav poklone onima koji će im biti pravi životni saputnici. Treba da smatraju svojom dužnošću da riječima i primjerom, uz pomoć božanske milosti, još od najranijih godina, tako oblikuju karakter svoje djece da ona ostanu čista i plemenita i da vole ono što je pravo i dobro. Slični se međusobno privlače; slični se međusobno cijene. Neka se ljubav prema istini,

neporočnosti i dobroti od prvih dana usađuje u dječju dušu; neka mladi traže društvo onih koji imaju te osobine!

Neka se roditelji trude da svojim karakterom i odnosima predstave ljubav i dobrotu svog nebeskog Oca. Neka naši domovi budu obasjani Sunčevom svjetlošću. To će našoj djeci više značiti od imanja i novca. Neka se ljubav prema domu razvija u njihovim srcima, tako da se kasnije u životu sjećaju doma svoga djetinjstva kao mjesta mira i sreće, mjesta sličnog Nebu. Svi članovi doma nemaju isti karakter i prirodu, pa će im se zato pružiti mnogobrojne prilike da pokažu strpljenje i popustljivost; ali, ljubavlju i samosavlađivanjem svi se mogu povezati vezama najčvršćeg jedinstva.

Istinska ljubav je uzvišeno i sveto načelo, potpuno različito od ljubavi koja se budi pod uticajem nagona i koja iznenada umire, kada se stavi na ozbiljnu probu. Vjernim obavljanjem dužnosti u roditeljskom domu mladi treba da se pripreme za svoj dom. Neka pokažu samoodricanje i ljubaznost, uslužnost i hrišćansko saosjećanje. Tako će se održati toplina ljubavi u srcu i onaj koji izađe iz takvog doma i stane na čelo svoje porodice znaće kako da usreći svoju izabranicu. Brak, umjesto da bude kraj njihove ljubavi, biće tek početak.

16. Poglavlje—Jakov I Isav

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1.Mojsijevoj 25,19-34; 27)

Isakovi blizanci, Jakov i Isav, izrazito su se razlikovali i po karakteru i po kasnijem životu. Ovu različitost prorekao je Božji anđeo još prije njihovog rođenja. Kada je, odgovarajući na Revekino zabrinuto pitanje, objavio da će joj biti poklonjena dva sina, otkrio joj je i njihovu buduću istoriju i rekao da će obojica postati rodonačelnici moćnih naroda, ali da će jedan biti veći od drugoga i da će stariji služiti mlađemu.

Isav je odrastao uživajući da zadovoljava svoje prohtjeve, interesujući se samo za sadašnjost. Nespreman da prihvati ograničenja, uživao je u divljoj slobodi lova, tako da je već rano odabrao poziv lovca. Bio je očev ljubimac. Tihog, miroljubivog pastira privukle su smjelost i životna snaga starijeg sina koji je neustrašivo lutao planinama i pustinjama, vraćajući se kući sa lovinom za oca i sa uzbudljivim pričama iz svog pustolovnog života. Jakov, promišljen, vrijedan, brižljiv, koji je više mislio o budućosti nego o sadašnjosti, zadovoljavao se da živi u kući, da bude zaokupljen brigom o stoci i obrađivanjem zemlje. Njegova majka cijnila je njegovu strpljivu istrajnost, štedljivost i opreznost. Njegova osjećanja bila su duboka i snažna, a njegove nježne, neumorne pažnje više su doprinosile njenoj sreći od Isavove hvalisavosti i povremene ljubaznosti. Jakov je bio Revekin omiljeni sin.

Isak i Reveka temeljili su sve svoje želje i nade na obećanjima upućenim Avramu i potvrđenim njegovom sinu. Isav i Jakov su znali za ta obećanja. Bili su poučeni da je prvenaštvo vrlo važno, da ono podrazumijeva ne samo pravo na nasljeđivanje svetovnog imanja, već i pravo na duhovne prednosti. Onaj ko ga dobije postaje sveštenik u porodici i iz njegovog potomstva pojaviće se Otkupitelj svijeta. Sa druge strane, prvenaštvo je podrazumijevalo i neke obaveze. Onaj koji naslijedi njegove prednosti svoj život treba da posveti službi Bogu. Kao i Avram, mora da bude poslušan

božanskim zahtjevima. U svom braku, u porodičnim odnosima, u javnom životu, treba da se upravlja prema Božjoj volji.

Isak je svojim sinovima objavio te prednosti i uslove i jasno naglasio da Isav, kao stariji, ima pravo na prvenaštvo. Međutim, Isav nije bio sklon pobožnosti, nije ga privlačio vjerski život. Zahtjevi koji su pratili duhovno prvenaštvo izgledali su mu kao neprijatna, čak i mrska ograničenja. Božji zakon, kojim je bio uslovljen božanski zavjet s Avramom, Isav je proglašavao ropskim jarmom. Sklon raskalašnosti, čeznuo je za slobodom da čini ono što mu srce želi. Sreću je nalazio u moći i bogatstvu, u gozbama i veselju. Hvalisao se neograničenom slobodom svog divljeg, skitačkog života. Reveka se sjećala riječi anđela i mnogo bolje, nego njen muž poznavala karakter svojih sinova. Bila je duboko uvjerenjena da je nasljedstvo božanskih obećanja namijenjeno Jakovu. Ponavljala je Isaku riječi anđela; ali, očeva ljubav pripadala je starijem sinu i nije napuštala svoje namjere.

[146]

Jakov je od majke saznao za božanski nagovještaj da pravo prvenaštva treba da pripadne njemu i snažno je želio da stekne prednosti koje ono donosi. Nije čeznuo za očevim materijalnim bogatstvom, duhovno pravo prvenaštva bilo je njegov cilj. Da razgovara sa Bogom kao što je to činio pravedni Avram, da prinosi žrtve pomirnice za svoju porodicu, da bude praotac izabranog naroda i obećanog Mesije, da naslijedi nepropadljivo blago sadržano u blagoslovima zavjeta - to su bile prednosti i časti koje je on najusrdnije želio. Stalno je razmišljao o budućnosti, pokušavao da prepozna njene nevidljive blagoslove.

S prikriivenom čežnjom slušao je što im je otac govorio o duhovnom pravu prvenaštva; pažljivo je pamtio sve što je o tome slušao i od majke. Danju i noću to je zaokupljalo njegove misli, sve dok se nije pretvorilo u osnovnu težnju njegovog života. Ali, iako je tako pokazao da više cijeni vječne od prolaznih blagoslova, Jakov još nije imao praktično iskustvo sa Bogom kome je služio. Njegovo srce još nije bilo preporođeno božanskom milošću. Smatrao je da se obećanje koje se odnosi na njega ne može ispuniti, sve dok Isav zadržava pravo prvenaštva i stalno je pokušavao da pronade neki način da stekne blagoslove koje je njegov brat tako malo cijenio, a koji su njemu izgledali tako dragocjeni.

[147] Kada je jednoga dana Isav došao kući iznemogao i umoran od lova i zatražio da jede ono što je Jakov upravo pripremao, ovaj je, imajući stalno na umu samo jednu misao, iskoristio povoljnu priliku i ponudio da zadovolji njegovu glad ako mu prepusti prava prvenaštva. »Evo hoću da umrem, pa šta će mi prvenaštvo«, povikao je lakomisleni lovac, naviknut da popušta svojim prohtjevima. Odrekao se svog prava prvenaštva za tanjir crvenog variva, potvrđujući pogodbu zakletvom. U najmanju ruku, za vrlo kratko vrijeme mogao je u šatorima svoga oca da dobije hranu, ali da bi zadovoljio svoje trenutne prohtjeve nerazborito je prodao slavno nasljedstvo koje je sam Bog obećao njegovim precima. Sva njegova pažnja bila je usmjerena sadašnjosti. Bio je spreman da žrtvuje nebesko radi zemaljskog, da zamjeni buduće dobro za trenutno zadovoljstvo.

»Tako Isav nije mario za prvenaštvo svoje.« Kada se oslobodio prvenaštva, osjetio je olakšanje. Sada mu više ništa nije stajalo na putu; mogao je da čini sve što je htio! Za to divlje zadovoljstvo, pogrešno nazvano slobodom, koliki i danas prodaju svoje pravo na nasljedstvo, čisto i neokaljano, vječno nasljedstvo na nebesima!

Uvijek podložan vidljivim i zemaljskim zadovoljstvima, Isav je uzeo dvije žene između kćeri Hetovih. One su obožavale lažne bogove i njihovo idolopoklonstvo predstavljalo je težak udarac za Isaka i Reveku. Isav je prekršio jedan od uslova zavjeta, kojim su zabranjivani brakovi između pripadnika izabranog naroda i neznabožaca; ali Isak je ostajao nepokolebljiv u svojoj odluci da mu prizna pravo prvenaštva. Revekino ubjeđivanje, Jakovljeva uporna želja da dobije blagoslov, Isavova ravnodušnost prema obavezama prvenaštva, sve to nije uspijevalo da promjeni očevu odluku.

Godine su prolazile sve dok Isak, star i slijep, očekujući smrt, nije shvatio da više ne može odlagati izricanje blagoslova svom starijem sinu. Znajući da će se Reveka i Jakov tome protiviti, riješio je da tu svečanu ceremoniju tajno obavi. U skladu s običajem da se za takve prilike priređuje gozba, patrijarh je naredio Isavu: »Iziđi u planinu te mi ulovi lova i zgotovi mi jelo po mojoj volji... da te blagoslovi duša moja dok nisam umro!«

Reveka je prozrela njegovu namjeru. Bila je duboko uvjerenjena da je suprotna onome što je Bog otkrio kao svoju volju. Isak je bio u opasnosti da navuče na sebe božansko nezadovoljstvo i da svom mlađem sinu uskrati položaj na koji ga je Bog pozvao. Uzalud

je pokušavala da ubijedi Isaka, pa je sada odlučila da pribjegne lukavstvu.

Čim je Isav otišao, Reveka je počela da ostvaruje svoje namjere. Ispričala je Jakovu šta se dogodilo, naglašavajući potrebu za brzim djelovanjem kojim bi bilo spriječeno da blagoslovi, konačno i neopozivo, budu izrečeni Isavu. Uvjeravala je sina da će primiti blagoslov kao što je Bog obećao ukoliko bude slijedio njena uputstva. Jakov se nije odmah složio s planom. Misao da će prevariti oca, dovodila ga je u veliku nepriliku. Smatrao je da će takvim grijehom prije navući prokletstvo nego blagoslov. Međutim, njegovo ustručavanje uskoro je bilo savladano i on je nastavio da izvršava uputstva svoje majke. Nije namjeravao da izgovori izričitu laž, ali kada se konačno našao pred ocem učinilo mu se da je otišao suviše daleko, da mu više nema povratka, i tako je prevarom stekao željeni blagoslov.

[148]

Jakov i Reveka ostvarili su namjeru, ali su svojom prevarom navukli na sebe samo nevolju i tugu. Bog je rekao da Jakov treba da dobije pravo prvenaštva i On bi svoju riječ ispunio da su imali strpljenja i vjere da čekaju da On radi za njih. Ali, kao i mnogi koji danas govore da su Božja deca, bili su nespremni da izvršenje prepuste Njegovim rukama. Reveka se gorko kajala zbog pogrešnog savjeta koji je dala svome sinu; on ga je odvojio od nje i ona više nikada nije ugledala njegovo lice. Od trenutka kada je primio pravo prvenaštva, Jakov je bio opterećen teškim kajanjem. Zgriješio je protiv oca, brata, samoga sebe i Boga. U jednom kratkom času učinio je djelo zbog kojeg se kajao cijeloga života. Ovaj prizor kasnije mu se uvijek vraćao u sjećanje, kad god bi bezakonje njegovih sinova mučilo njegovu dušu.

Čim je Jakov napustio očev šator, pojavio se Isav. Iako je prodao svoje pravo prvenaštva i potvrdio pogodbu svečanom zakletvom, bio je sada čvrsto odlučan da dobije njegove blagoslove kojima bi mu bilo osigurano starješinstvo u porodici i nasljeđivanje dvostrukog dijela očevog imanja. To su bili blagoslovi koje je on mogao da cijeni. Obratio se ocu: »Ustani, oče, da jedeš što ti je sin ulovio, pa da me blagoslovi duša tvoja!«

Drhteći od iznenađenja i očajanja, slijepi stari otac je shvatio da je prevaren. Njegove duge i s ljubavlju njegovane nade su se raspršile i on je sada istinski učestvovao u razočarenju koje je

[149]

obuzelo njegovog starijeg sina. Odjednom je shvatio da je Bog svojim providenjem osujetio njegovu namjeru i postigao ono što je on htio da spriječi. Sjetio se riječi koje je anđeo izgovorio Reveki i, uprkos grijehu za koji je Jakov sada bio kriv, sagledao je u njemu čovjeka koji je najprikladniji da ostvari Božje namjere. Dok su riječi blagoslova bile na njegovim usnama osjećao je da govori nadahnut Božjim Duhom, pa je sada, poznavajući sve okolnosti, potvrdio blagoslov koji je i nehotice izrekao Jakovu: »On će i ostati blagosloven!«

Isav je olako shvatao blagoslove, dok je izgledalo da su mu nadohvat ruke, ali ih je poželio sada kada su mu zauvijek bili oduzeti. Sve snage njegove strastvene, nagle prirode su se probudile, tako da je osjetio veliku žalost i užasan gnjev. Uzviknuo je obuzet gorčinom: »Blagoslovi i mene, oče!... Nisi li i meni ostavio blagoslov?« Međutim, obećanje se nije moglo povući. Pravo prvenaštva koje je tako olako prodao nije mogao ponovo dobiti. »Za jedan zalogaj hrane«, za trenutno zadovoljenje apetita kome je uvijek popuštao, Isav je prodao svoje nasljedstvo; ali, kada je uvidio svoju grešku, bilo je prekasno da ponovo stekne blagoslov. »Pokajanje ne nađe mjesta, ako ga i sa suzama tražaše!« (Jevrejima 12,16.17) Isavu nije bila uskraćena prednost da pokajanjem potraži Božju naklonost, ali više nije bilo načina da vrati pravo prvenaštva. Nije bio tužan zato što je shvatio da je pogriješio, ne zbog samog grijeha već zbog posljedica svoga grijeha.

Zbog ravnodušnosti prema božanskim blagoslovima i zahtjevima, Isav je u Bibliji nazvan »opoganjenim« (Jevrejima 12,16). On predstavlja one koji olako vrednuju otkupljenje koje je Hristos položio za njih i koji su spremni da žrtvuju svoje nebesko nasljedstvo da bi stekli propadljiva zemaljska blaga. Mnoštvo ljudi živi samo za sadašnjost, ne misleći o budućnosti, ne brinući se za budućnost. Slično Isavu, i oni uzvikuju: »Jedimo i pijmo, jer ćemo sutra umrijeti!« (1. Korinćanima 15,32) Njima upravljaju nagoni, i umjesto da obuzdavaju sebe, oni se odriču i onoga što je najdragocjenije. Ako se nečega moraju odreći, zadovoljavanja izopačenog apetita ili nebeskih blagoslova obećanih jedino onima koji se odriču sebe i boje Boga, oni će dozvoliti da prevagnu zahtjevi apetita, a Boga i Nebo će prezreti. Koliki, čak i među onima koji tvrde da su hrišćani, popuštaju prohtjevima koji štete zdravlju i otupljuju osjetljivost duše!

Kada im se ukaže na dužnost da se očiste od svake nečistote duha i tijela i da postanu savršeno sveti u strahu Božjem, oni se vrijeđaju. Shvataju da ne mogu zadovoljiti te štetne prohtjeve i istovremeno zadobiti Nebo, pa odlučuju, pošto je put u vječni život već tako strm, da više neće ni ići njime. [150]

Mnoštvo ljudi prodaje svoje prava prvenštva da bi zadovoljilo svoje čulne strasti. Žrtvuju zdravlje, slabe svoje mentalne sposobnosti, gube Nebo, samo zato da bi zadovoljili svoje trenutne prohtjeve - da bi popuštali slabostima kojima sebe ponižavaju i slabe. I kao što se Isav prekasno osvjestio i uvidio svu ludost svoje pre-nagljene razmjene da bi mogao da vrati ono što je izgubio, tako će u veliki dan Gospodnji biti i sa onima koji su svoje nebesko nasljedstvo mijenjali za sebična zadovoljstva.

17. Poglavlje—Jakovljevo Bježanje I Izgnanstvo

(Ovo poglavlje zasnovano je na I.Mojsijevoj 28. do 31)

Jakov je napustio očev dom i postao bjegunac, uplašen da će mu gnjevni Isav oduzeti život. Ipak je na put ponio očev blagoslov, jer mu je Isak ponovio zavjetno obećanje i kao nasljedniku zapovijedio da potraži sebi suprugu u porodici svoje majke, u Mesopotamiji. Krenuo je na svoj usamljenički put obuzet teškim brigama. Imajući samo štap u ruci morao je da pređe stotine kilometara kroz zemlju naseljenu divljim skitačkim plemenima. Mučen grižom savjesti i strahom, trudio se da izbjegne ljude da mu gnjevni brat ne bi ušao u trag. Plašio se da je zauvijek izgubio blagoslove koje je Bog namjeravao da mu da; a i sotona se našao u blizini da ga muči iskušenjima.

Drugoga dana putovanja veče ga je zateklo daleko od očevog šatora. Osjećao se kao prognanik, a znao je da za sve svoje nevolje može okriviti samo svoje pogrešne postupke. Tama očajanja obuzela je njegovu dušu, pa se jedva usuđivao da uputi svoje molitve Bogu. Bio je očajnički usamljen da je više nego ikada u životu osjećao potrebu za Božjom zaštitom. Plačući i s dubokom skrušenošću priznao je svoj grijeh i zatražio neki dokaz da nije potpuno odbačen. Ipak, njegovo izmučeno srce još nije našlo utjehu. Izgubio je povjerenje u sebe, a plašio se da ga je odbacio i Bog njegovih otaca.

Međutim, Bog nije zaboravio Jakova. Njegova milost je i dalje tražila svog zalutalog, sumnjičavog slugu. Pun saučešća, Gospod je Jakovu otkrio ono što mu je najviše trebalo - Spasitelja. Jakov je griješio, ali mu je srce bilo puno zahvalnosti kada je vidio da postoji način da ponovo stekne Božju naklonost.

Umoran od putovanja, bjegunac je legao na zemlju i umjesto uzglavlja stavio kamen pod glavu. Dok je spavao usnio je lestvice, blistave i sjajne, koje su podnožjem bile oslonjene na zemlju, dok im je vrh dosezao do neba. Anđeli su se po njima penjali i silazili; a iznad njih je stajao Gospod slave, koji je progovorio s Neba: »Ja sam Gospod Avrama, oca tvojega, i Bog Isakov!« Zemlju na kojoj je

ležao kao prognanik i bjegunac, Gospod je obećao njemu i njegovom potomstvu, uz uvjeravanje: »Svi narodi na zemlji blagosloviće se u tebi i u sjemenu tvojemu!« Ovo obećanje bilo je dato Avramu i Isaku, a sada je ponovljeno Jakovu. I tada, uzimajući u obzir njegovu sadašnju usamljenost i teško očajanje, Bog mu je uputio riječi utjehe i ohrabrenja: »I evo, ja sam s tobom, i čuvaću te kuda god pođeš i dovešću te natrag u ovu zemlju; jer te neću ostaviti dokle god ne učinim što ti rekoh!«

[152]

Gospod je znao kakvim će pokvarenim uticajima Jakov biti izložen, kakvim opasnostima okružen. U svojoj milosti, On je ovom skrušenom prognaniku pokazao budućnost tako da može da shvati namjere koje ima s njim i da bi se pripremio za borbu protiv iskušenja koja će se sigurno javiti dok bude živio među idolopoklonicima i spletkarima. Tako će uvek imati pred očima visoka mjerila koja treba da zadovolji, dok će ga saznanje da Bog preko Njega želi da ostvari svoje namjere stalno podsticati da ostane vjeran.

U ovom viđenju Jakovu je bio pokazan plan otkupljenja, ali ne potpuno, jer mu je bilo otkriveno samo ono što je bilo važno za njega u to vrijeme. Tajanstvene ljestvice, koje su mu pokazane u snu, bile su one iste koje je Hristos spomenuo prilikom razgovora s Natanailom: »Od sada ćete vidjeti nebo otvoreno i anđele Božje gde se penju i silaze k Sinu čovečijemu!« (Jovan 1,51) Sve dok se nije pobunio protiv Božje vladavine, čovjek je održavao nesmetanu vezu s Bogom. Ali, grijeh Adama i Eve odvojio je Zemlju od Neba, tako da čovjek više nije mogao da razgovara sa svojim Stvoriteljem. Ipak, svijet nije bio prepušten samom sebi niti ostavljen bez nade. Ljestvice predstavljaju Hrista, Posrednika preko kojeg će se veza ponovo uspostaviti. Službeni anđeli ne bi mogli da održavaju vezu s grešnim ljudima, da On svojim zaslugama nije premostio provaliju koju je grijeh načinio. Slabog i bespomoćnog čovjeka, Hristos je povezo sa izvorom beskrajne snage.

Sve je to bilo pokazano Jakovu u snu. Iako je odmah shvatio dio tog otkrivenja, njegove velike i tajanstvene istine morao je da proučava čitavog života da bi mu one postepeno postajale sve jasnije.

Jakov se prenuo iza sna, okružen dubokom noćnom tišinom. Blistave prilike iz njegovog viđenja su nestale. Njegovom pogledu nudili su se jedino nejasni obrisi usamljenih brežuljaka koji su ga okružavali, i nebo puno sjajnih zvijezda iznad njega. Ali, ispunjavalo

[153] ga je svečano saznanje da je Bog s Njim. Njegova nevidljiva prisutnost osjećala se na ovom usamljenom mjestu. Jakov je prošaputao: »Zacijelo je Gospod na ovom mjestu, a ja ne znadoh!... Ovde je doista kuća Božja, a ovo su vrata nebeska!«

»I usta Jakov ujutru rano i uze kamen što bješe metnuo sebi pod glavu i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem.« U skladu s običajem obilježavanja važnih događaja, Jakov je podigao spomenik Božjoj milosti, tako da je kasnije, kad god bi prolazio ovim krajem, mogao zastati da se pomoli Gospodu na tom svetom mjestu, koje je nazvao Vetilj ili »Božja kuća«. Sa dubokom zahvalnošću ponovio je obećanje da će Bog biti s Njim, a onda je dao i svečani zavjet: »Ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem i da mi hljeba da jedem i odjela da se oblačim, i ako se vratim u miru u dom oca svojega, Gospod će mi biti Bog, a kamen ovaj koji utvrdih za spomen biće dom Božji, i što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi!«

Jakov ovdje nije pokušavao da ugovori uslove pod kojima će služiti Bogu. Gospod mu je već obećao blagostanje i njegov zavjet bio je izraz iskrene zahvalnosti za uvjeravanje u Božju ljubav i milost. Jakov je osjećao da Bog ima neka prava na njega i da ih on mora priznati, ali da nečim mora uzvratiti i za posebne znake božanske naklonosti koja mu je bila ukazana. Tako i svaki blagoslov koji dobijamo zahtjeva da nečim uzvratimo Začetniku svakog našeg dobra. Hrišćanin bi trebalo da često razmatra svoj protekli život i da se sa zahvalnošću sjeća svih dragocjenih iskustava koja je stekao sa Bogom: kako mu je Bog pomagao u nevoljama, kako je pred njim otvorao vrata, kada je sve izgledalo mračno i odbojno, kako ga je osvježavao u trenucima kada je već gubio svijest. Sva ta iskustva treba da smatra dokazima neprestanog staranja nebeskih anđela. Imajući u vidu sve ove nebrojene blagoslove, hrišćanin treba da se pita iz dubine svog poniznog i zahvalnog srca: »Šta ću vratiti Gospodu za sva dobra koja mi je učinio?« (Psalam 116,12)

Svoje vrijeme, svoje sposobnosti, svoju imovinu, treba da posvetimo isključivo Onome koji nam je sve te blagoslove predao na upravljanje. Kad god je neko posebno djelo izbačeno obavljeno u našu korist, kad god smo dobili neki novi i neočekivani izraz Božje naklonosti, treba da izrazimo zahvalno priznanje Božjoj dobroti, ne samo riječima, već kao Jakov, darovima i prilozima Njegovom

djelu. I kao što neprestano dobijamo blagoslove od Boga, tako treba neprestano i da dajemo. [154]

Jakov je rekao: »I što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi!« Ali, hoćemo li se mi, koji uživamo potpunu svjetlost i sve prednosti iz Jevanđelja, zadovoljiti time što Bogu dajemo manje od onih koji su živjeli u pređašnja, manje blagoslovena vremena? Zar ne bi trebalo, pošto su blagoslovi koje uživamo mnogo veći, da se i naše obaveze u odgovarajućoj mjeri povećaju? Međutim, koliko su neodgovarajuća naša mjerila, koliko uzaludni pokušaji da uz pomoć matematičkih pravila, vremenom, novcem i ljubavlju, procijenimo ljubav tako nemerljivu i dar tako neshvatljive vrijednosti? Deseti dio za Hrista! O, mršave li nagrade, sramotne li naknade za ono što je tako skupo plaćeno! Sa krsta na Golgoti, Hristos poziva na neograničeno posvećenje. Sve što imamo, sve što jesmo, treba da bude posvećeno Bogu!

S novom i trajnom vjerom u Božja obećanja, siguran u prisutnost i vođstvo nebeskih anđela, Jakov je nastavio putovanje »u zemlju istočnu«. (1. Mojsijeva 29,1) Ali, koliko se njegov dolazak razlikovao od dolaska Avramovog poslanika prije skoro stotinu godina! Sluga je došao s povorkom pratilaca na kamilama, s bogatim darovima u zlatu i srebru, a sin je stigao kao usamljeni putnik ranjavih nogu, bez igdje ičega osim štapa u ruci. Kao nekada Avramov poslanik, i Jakov je zastao kraj studenca i tu se sreo s Rahiljom, Lavanovom mlađom kćerkom. Ovoga puta Jakov je njoj učinio uslugu, odvalivši kamen sa studenca i napojivši stoku. Pošto se predstavio kao rođak, bio je srdačno primljen u Lavanovom domu. Iako je došao bez imanja i bez pratnje, nekoliko sedmica je bilo dovoljno da pokaže marljivost i vještinu, pa ga je Lavan nagovorio da ostane. Bilo je dogovoreno da će služiti sedam godina i tako dobiti Rahiljinu ruku.

U ta stara vremena običaj je zahtijevao od mladoženje da u skladu sa svojim mogućnostima, prije nego što se odobri bračni sporazum, ocu svoje žene plati dogovorenu svotu novca ili njenu vrijednost u drugim dobrima. Na to se gledalo kao na osiguranje bračne veze. Očevi su smatrali da sreću svojih kćeri ne mogu povjeriti ljudima koji nisu u stanju da izdržavaju porodicu. Ako nisu pokazali dovoljno sposobnosti i energije da upravljaju poslovima ili da steknu stoku i zemlju, plašili su se da će se i kasnije pokazati kao nedostojni. Međutim, postojao je način da se ispitaju i oni koji [155]

nisu mogli da plate za ženu. Njima je bilo dozvoljeno da rade za oca djevojke koju su voljeli, a dužina je zavisila od visine zahtijevane cijene. Ako je prosac bio vjeran u svojoj službi i ako bi se pokazao dostojnim i u drugom pogledu, dobijao bi kćerku za ženu; i obično bi novac koji je dobio od mladića otac davao djevojci kao miraz. Međutim, u slučaju Rahilje i Lije, Lavan je sebično zadržao miraz koji im je pripadao; one su mislile na to kada su, neposredno prije odlaska iz Mesopotamije, kazale: »Prodao nas je, pa je i naš novac jednako jeo!«

Taj stari običaj, iako je ponekad bio zloupotrebljavan, kao u Lavanovom slučaju, ipak je davao dobre rezultate. Kada je od prosaca zahtijevano da rade da bi stekli nevjestu, sprečavani su prenagljeni brakovi i pružala mogućnost da se ispita dubina njihovih osjećanja, kao i njihova sposobnost da se postaraju za svoju porodicu. U naše doba mnoga zla nastaju kao rezultat suprotnog ponašanja. Budući bračni drugovi prije braka često nemaju dovoljno mogućnosti da upoznaju navike i sklonosti svog partnera i zato, bar što se tiče svakodnevnog života, ostaju potpuni stranci sve do trenutka kada sjedine svoje živote kod oltara. Mnogi shvataju, ali prekasno, da nisu prilagođeni jedno drugome i doživotna nesreća je rezultat njihove zajednice. Žena i djeca često trpe zbog lijenjosti i nesposobnosti ili poročnih navika muža i oca. Da je karakter prosca bio ispitan prije braka, u skladu s nekadašnjim običajem, spriječena bi bila velika nesreća.

Jakov je sedam godina vjerno služio za Rahilju i godine službe »učiniše mu se kao nekoliko dana, jer je ljubljash«. Međutim, sebični i pohlepni Lavan, želeći da zadrži tako dragocjenog pomoćnika, surovo ga je prevario podmećući mu Liju umesto Rahilje. Činjenica da je i Lija učestvovala u prevari, navela je Jakova da pomisli da je nikada neće zavoljeti. Na njegov ozlojeđeni prigovor Lavan je odgovorio ponudom da služi narednih sedam godina za Rahilju. Otac je, osim toga, zahtijevao da Lija ne bude odbačena, jer bi to osramotilo porodicu. Jakov je tako bio u vrlo bolnom i teškom položaju; konačno je odlučio da zadrži Liju i da se oženi i Rahiljom. Rahilja je uvijek ostala njegova najvoljenija žena; ali je prednost koju joj je davao izazivala zavist i ljubomoru, i njegov život je bio zagorčan suparništvom sestara-žena.

Jakov je ostao u Mesopotamiji dvadeset godina, radeći za Lavana, koji je, ne obazirući se na rodbinske veze, pokušavao da sve prednosti iz ove saradnje iskoristi za sebe. Zahtijevao je četrnaest godina napornog rada za svoje dvije kćeri, a u preostalom razdoblju deset puta je Jakovu mijenjao platu. Ipak, Jakov je služio vrijedno i odano. Njegove riječi, upućene Lavanu za vrijeme njihovog posljednjeg razgovora, živo opisuju neumorne napore radi zaštite interesa svog lakomog gospodara: »Evo dvadeset godina bijah kod tebe, ovce tvoje i koze tvoje ne jaloviše se, a ovnova iz stada tvojega ne jedoh. Što bi zverje zaklalo nisam ti donosio, sam sam podmirivao; od mene si iskao što bi mi bilo ukradeno danju ili noću. Danju me ubijaše vrućina, a noću mraz, i san mi ne padaše na oči.« [156]

Bilo je neophodno da pastiri čuvaju svoja stada i danju i noću. Bili su izloženi opasnosti od drskih razbojnika, ali i od divljih zvjeri, kojih je bilo mnogo i koje su često priređivale prave pokolje u stadu koje nije bilo dobro čuvano. Jakov je imao mnogo pomoćnika koji su zajedno s njim čuvali velika Lavanova stada, ali je on bio odgovoran za sve. U nekim razdobljima bilo je neophodno da i sam neprekidno bude sa stadima, da ih u toku sušne sezone čuva da ne propadnu od žeđi, a u toku najhladnijih mjeseci da ne promrznu od oštih noćnih mrazeva. Jakov je bio glavni pastir; sluge pod njegovim zapovjedništvom bile su potpastiri. Ako je neka ovca bila izgubljena, glavni pastir snosio je štetu, pa je zato pozivao sluge kojima je povjeravao staranje o stadu na strogu odgovornost, ukoliko ga ne bi zatekao u najboljem stanju.

Život vrijednog i opreznog pastira, njegovo nježno saosjećanje prema bespomoćnim stvorenjima koja su mu povjerena, nadahnutim piscima je poslužio da prikažu neke od najdragocjenijih istina Jevanđelja. Hristos i Njegov odnos prema Njegovom narodu prikazan je kao odnos pastira prema stadu. Poslije pada u grijeh, On je vidio da je Njegovo stado osuđeno da propadne na mračnim stazama grijeha. Da bi spasio te zalutale ovce, On je ostavio čast i slavu Očevog doma. Sam o tome kaže: »Tražiću izgubljenu i dovešću natrag odagnanu, ranjenu ću zaviti i bolesnu okrijepiti.« »Zato ću izbaviti stado svoje da ne bude više grabež.« »I zvjeri zemaljske neće ih jesti!« (Jezekilj 34,16.22.28) Čuje se Njegov glas kojim poziva u svoj tor, koji je »utočište i zaklon od poplave i od dažda«. (Isaija 4,6) On se neumorno stara o stadu. On jača onemoćale, olakšava

[157] patnje, podiže jaganjce u svoje naručje, nosi ih na svojim grudima. Njegove ovce ga vole. »A za tuđinom neće da idu, nego bježe od njega, jer ne poznaju glasa tuđega.« (Jovan 10,5)

Hristos kaže: »Pastir dobri dušu svoju polaže za ovce. A najamnik, koji nije pastir, kojem nisu ovce svoje, vidi vuka gdje ide i ostavlja ovce i bježi i vuk razgrabi ovce i raspudi ih. Najamnik bježi, jer je najamnik i ne mari za ovce. Ja sam pastir dobri i znam svoje i moje mene znaju.« (Jovan 10,11-14)

Hristos, glavni Pastir, staranje o svojim ovcama povjerio je svojim slugama kao potpastirima; On ih poziva da pokažu istu brižnost koju je On pokazao, da osjećaju svetu odgovornost prema poslu koji im je On povjerio. On ih je svečano obavezao da budu vjerni, da pasu stado, da jačaju slabe, da oživljavaju iznemogle i da ih štite od proždrljivih vukova.

Da bi spasio svoje stado, Hristos je položio svoj život; On svoje pastire poziva da se povedu za primjerom ljubavi koji im je tako ostavio. Ali, »najamnik, koji nije pastir, kojem nisu ovce svoje«, nije istinski zainteresovan za ovce: on uglavnom radi za platu i misli samo na sebe. Njemu je na umu sopstvena korist, umjesto interesa povjerenog posla; u vrijeme opasnosti i nevolje, on će pobjeći i ostaviti stado.

Apostol Petar preporučuje potpastirima: »Pasite stado Božje, koje vam je predato, i nadgledajte ga, ne silom, nego dragovoljno, i po Bogu, niti za nepravedne dobitke, nego iz dobra srca, niti kao da vladate narodom, nego bivajte ugledi stada.« (1. Petrova 5,2.Z) Pavle kaže: »Pazite, dakle, na sebe i na sve stado u kojemu vas Duh Sveti postavi vladikama da pasete crkvu Gospoda i Boga, koju steče krvlju svojom. Jer ja ovo znam da će po odlasku mome ući među vas teški vuci koji neće štedjeti stada.« (Dela 20,28.29)

[158] Sve one koji brige i odgovornosti, koje spadaju u dužnost vjernog pastira, proglašavaju nepoželjnim teretom, apostol opominje: »Ne silom, nego dragovoljno i po Bogu, niti za nepravedne dobitke, nego iz dobra srca!« (1. Petrova 5,2) Sve takve nevjerne sluge Dobri Pastir bi najradije otpustio s posla. Hristova Crkva je otkupljena Njegovom krvlju i svaki pastir mora da shvati da su ovce, povjerene njegovom staranju, plaćene beskrajnom Žrtvom. Svaka od njih mora da mu bude neizrecivo dragocjena i da zato ulaže neumorne napore da je održi u zdravlju i napretku. Pastir koji je nadahnut Hristovim

duhom slijediće Njegov primjer samoodricanja, neprestano će se truditi za blagostanje stada koje mu je povjereno, nastojeći da ono pod njegovom upravom stalno napreduje.

Od svakog će biti zatraženo da položi tačan račun o svojoj službi. Učitelj će zahtijevati od svakog pastira: »Gdje je stado koje ti je predano, stado slave tvoje?« (Jeremija 13,20) Svaki koji se nađe vjeran, dobiće bogatu nagradu. Apostol o tome kaže: »I kada se javi poglavar pastirski, primićete vijenac slave koji neće uvenuti!« (1. Petrova 5,4)

Kada se Jakov umorio od služenja Lavanu, odlučio je da se vrati u Hanan, pa je rekao svom tastu: »Pusti me da idem u svoje mjesto i u svoju zemlju. Daj mi žene moje za koje sam ti služio i djecu moju da idem, jer znaš kako sam ti služio.« Međutim, Lavan ga je nagovorio da ostane, objašnjavajući: »Vidim da me je blagoslovio Gospod tebe radi!« Uvidio je da mu se imovina umnožava pod Jakovljevom upravom.

Jakov se složio riječima: »Jer je malo bilo što si imao, dokle ja ne dođoh, ali se sada umnožilo veoma!« Međutim, kako je vrijeme prolazilo, Lavan je postao ljubomorani na sve veće Jakovljevo blagostanje, jer se ovaj »obogati vrlo, te imaše mnogo stoke i sluga i sluškinja i kamila i magaraca«. I Lavanovi sinovi su postali zavidni kao i njihov otac i njihove zlobne primjedbe doprle su do Jakova: »Jakov uze sve što bješe našega oca i od onoga što bješe našega oca steče sve ovo blago!« »I vide Jakov da lice Lavanovo nije prema njemu kao prije.«

Jakov bi svog lukavog rođaka napustio odavno da se nije plašio susreta sa Isavom. Sada je shvatio da mu opasnost prijeti i od Lavanovih sinova, koji će, smatrajući da imaju pravo na njegovo bogatstvo, možda pokušati da ga dobiju silom. Našao se u velikoj nevolji i nedoumici, ne znajući kojim putem da krene. Međutim, sjećajući se Božjeg milostivog obećanja izrečenog kod Vetilja, iznio je svoj slučaj pred Boga i od Njega zatražio savjet. U snu je dobio odgovor na svoju molitvu: »Vrati se u zemlju otaca svojih i u rod svoj, i ja ću biti s tobom!«

Lavanova odsutnost pružila mu je priliku. Ovce i stoku je brzo prikupio i poslao pred sobom, pa je zajedno sa ženama, djecom i slugama prešao preko Eufrata i žurno krenuo prema Galadu na granicama Hanana. Poslije tri dana Lavan je saznao za njegov

[159] odlazak i krenuo u potjeru. Stigao ih je sedmoga dana. Bio je razjaren od gnjeva, riješen da ih natjera na povratak. Nije sumnjao u svoj uspjeh, jer je njegova četa bila mnogo snažnija od Jakovljeve. Bjegunci su zaista bili u velikoj opasnosti.

To što nije ostvario svoju neprijateljsku namjeru treba pripisati činjenici da se Bog umiješao da zaštiti svoga slugu. Sam Lavan je to priznao: »Mogao bih vam dosaditi, ali Bog oca vašega reče mi noćas, govoreći: Čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno«, što je značilo da ga ne primorava na povratak, ali i ne nagovara laskavim obećanjima. Lavan je zadržao miraz svojih kćeri i uvek se lukavo i surovo ponašao prema Jakovu. Međutim, sa dvoličnošću koja mu je bila svojstvena, počeo je da ga ukorava zbog tajnog odlaska, jer, navodno, kao otac nije imao priliku da priredi oproštajnu gozbu ili da se makar samo pozdravi sa svojim kćerima i njihovom djecom.

U svom odgovoru Jakov je jasno opisao Lavanovo sebično i lakomo ponašanje i pozvao ga da prizna da mu je vjerno i pošteno služio. Rekao je: »Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov i strah Isakov bio sa mnom, ti bi me zacijelo otpustio prazna. Ali je Bog vidio nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas!«

Lavan nije mogao da porekne istinitost činjenica koje je Jakov iznio i predložio je da sklope ugovor o miru. Jakov se saglasio, pa su zajednički podigli kameni spomenik kao uspomenu na taj događaj. Ovaj kameni stub Lavan je nazvao Mispa - »Stražarska kula«, govoreći: »Nek Gospod gleda između mene i tebe, kada ne uzmogremo vidjeti jedan drugoga!«

»Još reče Lavan Jakovu: gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik, koji podigoh između sebe i tebe. Svjedok je ova gomila i svjedok je ovaj spomenik da ni ja neću preći preko ove gomile k tebi ni ti k meni da nećeš preći preko ove gomile i spomenika ovoga na zlo! Bog Avramov i bogovi Nahorovi, bogovi oca njihova, neka sude među nama!« »I Jakov se zakle strahom oca svojega Isaka.« Da bi potvrdili ugovor, napravili su gozbu. Cijela noć je prošla u ugodnom druženju, a pred zoru su Lavan i njegova pratnja krenuli natrag. Ovim rastankom prekinute su sve veze između sinova Avramovih i stanovnika Mesopotamije.

18. Poglavlje—Noć Borbe

[160]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 32. i 33)

Iako je iz Padan-Arama pošao po božanskoj naredbi, mnoge zle slutnje progonile su Jakova, kada se ponovo našao na putu kojim je kao bjegunac prolazio dvadeset godina prije toga. Stalno mu je pred očima bio njegov grijeh, nije mogao da zaboravi kako je prevario oca. Znao je da je njegovo dugogodišnje izgnanstvo neposredna posljedica tog grijeha, o tome je mislio dan i noć, muke na koje ga je stavljala griža savjesti zagorčavale su mu putovanje. Kada su se u daljini pojavili brežuljci njegove rodne zemlje, srce patrijarhovo bilo je duboko uzbuđeno. Cijela prošlost živo mu je bila pred očima. Zajedno sa sjećanjima na učinjeni grijeh, javila se i uspomena na dokaze Božje naklonosti i na obećanja o božanskoj pomoći i vođstvu.

Kako se približavao kraju puta, tako su ga misli na Isava ispunjavale sve mračnijim predosjećanjima. Poslije Jakovljevog odlaska, Isav je proglasio sebe jedinim nasljednikom očevog imanja. Vijest o Jakovljevom dolasku mogla je kod njega izazvati strah da mlađi brat dolazi da zatraži svoj dio nasljedstva. Ukoliko bi se odlučio na to, Isav je bio u stanju da Jakovu nanese veliku štetu. Na nasilje ga nije mogla nagnati ne samo želja za osvetom, već i težnja da osigura nesmetano uživanje bogatstva na koje je već tako dugo gledao kao na svoje.

Gospod je ponovo pružio Jakovu dokaz svog božanskog staranja. Dok je prolazio južno od gore Galada, činilo se kao da dve čete nebeskih anđela kao zaštita idu ispred i iza njega, krećući se zajedno s njegovom povorkom. Jakov se sjetio vizije kod Vetilja od prije mnogo vremena i njegovo zabrinuto srce se ohrabrilo, kada je dobio dokaz da će Božji vjesnici, koji su mu ulili nadu i odvažnost prilikom odlaska iz Hanana, ponovo biti zaštitnici prilikom povratka. Zato je rekao: »Ovo je oko Božji, i prozva ono mjesto Mahanaim«, što znači, Dvije čete ili Dva logora.

[161] Ipak, Jakov je osjetio da i sam nešto mora da učini za svoju sigurnost. Zato je poslao glasnike s pomirljivim porukama i pozdravima svom bratu. Odabrao je i tačne riječi kojima treba da se obrate Isavu. Prije rođenja blizanaca bilo je prorečeno da će stariji služiti mlađem. U slučaju da sjećanje na te riječi još progoni Isava, Jakov je naredio svojim slugama, koje je slao »gospodaru svojem Isavu« da ga pozdrave u ime »sluge njegovog Jakova« i da tako uklone strah da se on, bijedni prognanik, vraća da zahtjeva dio očevog nasljedstva. Vrlo pažljivo sročio je svoju poruku: »Imam volova i magaraca, ovaca i sluga i sluškinja, i poslah da javim tebi, gospodaru svojem, eda bih našao milost pred tobom!«

Međutim, sluge su se vratile s viješću da se Isav približava s četiri stotine ljudi i da nije poslao nikakav odgovor na prijateljsku poruku. Izgledalo je da dolazi da bi se osvetio. Užas je zavladao u logoru. »A Jakov se uplaši vrlo i zabrinu se.« Nije više mogao natrag, a plašio se da ide naprijed. Njegovi ljudi, nenaoružani i bespomoćni, bili su potpuno nespremni za oružanu borbu. Zato ih je podijelio na dvije grupe, nadajući se da će bar jedna uspjeti da pobjegne, ako druga bude napadnuta. Iz svojih velikih stada izabrao je i poslao velikodušne darove Isavu, prateći ih prijateljskim porukama. Učinio je sve da popravi zlo koje je učinio bratu i spriječi opasnost koja mu je prijetila, a onda je ponizno i pokajnički zatražio božansku zaštitu: »Bože... koji si mi kazao: vrati se u zemlju svoju i u rod svoj, i ja ću ti biti dobrotvor! Nisam vrijedan tolike milosti i tolike vjere što si učinio sluzi svojem, jer samo sa štapom svojim pređoh preko Jordana, a sada sam gospodar od dvije čete. Izbavi me iz ruke brata mojega, iz ruke Isavove, jer se bojim da ne dođe i da ne ubije mene i majku s djecom!«

Upravo tada su stigli do potoka Javoka i pošto se noć spuštala, Jakov je prebacio svoju porodicu preko gaza na drugu obalu, dok je on sam ostao na ovoj strani. Odlučio je da noć provede u molitvi i želio je da bude sam sa Bogom. Bog je mogao da omekša srce Isavu. I On je bio jedina patrijarhova nada.

Sve to dešavalo se na usamljenom, planinskom području, punom divljih zvjeri i kojim su se kretali razbojnici i ubice. Sam i nezaštićen, Jakov se u dubokom očajanju bacio na zemlju. Bila je već ponoć. Sve što mu je u životu bilo drago, nalazilo se daleko od njega, izloženo opasnosti i smrti. Najstrašnija od svega bila mu je

pomisao da je svojim grijehom navukao ovu opasnost na ta nevina bića. Usrdno i sa suzama uputio je svoju molitvu Bogu. Iznenada je osjetio snažnu ruku na svojim plećima. Pomislio je da neki neprijatelj ugrožava Njegov život, pa je pokušao da se istrgne iz zagrljaja svog napadača. U tami dva borca su se trudila da steknu prednost nad protivnikom. Nije se čula nijedna riječ, ali je Jakov ulagao krajnje napore i nijednog trenutka nije prestajao da pruža otpor. Dok se tako borio za svoj život, svijest o krivici tištala mu je dušu, pred očima su mu bili grijesi, koji su ga odvajali od Boga. Ali, u toj velikoj nevolji sjetio se Božjeg obećanja i cijelim srcem zatražio je Njegovu milost. Borba je nastavljena skoro do zore, kada je stranac stavio svoj prst na Jakovljevu butinu i time ga potpuno onesposobio. Patrijarh je tek tada prepoznao svoga protivnika. Shvatio je da se sukobio s nebeskim vjesnikom i da mu zato ni nadljudski naponi nisu mogli osigurati pobjedu. Bio je to Hristos, »Anđeo zavjeta», koji se sada otkrio Jakovu. Patrijarh je bio nemoćan, osjećao je neizdržive bolove, ali njegov zahvat nije popuštao. Pun pokajanja i slomljen, čvrsto se držao Anđela, »plakao i molio mu se« (Osija 12,4), tražeći blagoslov. Morao je da bude siguran da mu je grijeh oprošten. Fizički bol nije bio dovoljan da mu skrene misli od tog cilja. Njegova odlučnost bivala je sve čvršća, njegova vjera sve jača i istrajnija, što je borba duže trajala. Anđeo je pokušao da se oslobodi, tražio je od Jakova: »Pusti me, zora je!» Jakov je odgovorio: »Neću te pustiti dok me ne blagosloviš!« Da se sada radilo o hvalisavoj, drskoj samouvjerenosti, Jakov bi smjesta bio uništen; međutim, bile su to riječi čovjeka koji priznaje svoju nedostojnost, a ipak se uzda u Boga, siguran da će On ostati vjeran svom zavjetu.

Jakov se »u sili svojoj borio s Bogom«. (Osija 12,4) Poniznošću, pokajanjem i predanjem, ovaj grešni smrtnik odolio je Veličanstvu Neba. On se svojom drhtavom rukom uhvatio za Božja obećanja i srce Beskrajne ljubavi nije moglo da odbije grešnikov vapaj.

Zabluda koja je navela Jakova da prevarom stekne pravo prvenštva bila mu je sada potpuno jasna. Nije se pouzdao u Božja obećanja, već je pokušao da svojim naporima postigne ono što bi Bog učinio u svoje vrijeme i na svoj način. Kao znak da mu je grijeh oprošten, umjesto imena koje je podsjećalo na njegov grijeh dobio je novo, koje je podsjećalo na njegovu pobjedu. Anđeo je rekao: »Od sada se nećeš zvati Jakov, nego Izrailj, jer si se junački borio s

[162]

[163]

Bogom i ljudima i odolio si!»

Jakov je primio blagoslov za kojim je čeznula njegova duša. Bio mu je oprostjen grijeh koji je brata istisnuo, a oca prevario. Najteži trenuci u njegovom životu preselili su se u prošlost. Sumnja, zbunjenost i griža savjesti zagorčavali su njegovo postojanje, ali sada se sve promijenilo; godilo mu je saznanje da se pomio s Bogom. Jakov se više nije plašio susreta s bratom. Bog, koji mu je oprostio grijeh, mogao je da pokrene i Isavovo srce da prihvati njegovu poniznost i njegovo pokajanje.

Dok se Jakov borio s Anđelom, drugi nebeski vjesnik je bio poslan Isavu. U snu, Isav je pratio svoga brata koji je dvadeset godina proveo kao prognanik iz očevog doma, bio je svjedok njegovog bola kada je čuo za majčinu smrt, vidio je da ga okružuju čete Božje vojske. Ispričao je san svojim vojnicima i zapovijedio im da Jakovu ne čine nikakvo zlo, jer je s njime Bog njegovog oca.

Dvije povorke konačno su se približile jedna drugoj; pustinjски poglavica na čelu svojih ratnika, i Jakov sa svojim ženama i djecom, okružen pastirima i sluškinjama i praćen nepreglednim stadima krupne i sitne stoke. Oslanjajući se na svoj štap, patrijarh je izašao u susret četi vojnika. Bio je blijed i iznemogao od nedavne borbe, hodao je polako i naporno, zaustavljajući se na svakom koraku; ali je njegovo lice zračilo radošću i mirom.

Ugledavši iznemoglog paćenika, »Isav istrča pred njega, i pade mu oko vrata, i cjeliva ga i obojica se zaplakaše«. Dok su posmatrali ovaj prizor, čak su i srca Isavovih surovih vojnika bila dirnuta. Iako im je ispričao svoj san, nisu mogli da objasne promjenu u ponašanju svog zapovjednika. Iako su bili svjedoci patrijarhove nemoći, nisu ni pomišljali da se upravo u njegovoj slabosti krije njegova snaga.

U noći svoje muke na Javoku, kada mu je izgledalo da se suočio sa smrću, Jakov je shvatio koliko je uzaludno očekivati pomoć od ljudi, koliko je nerazumno uzdati se u ljudsku snagu. Vidio je da pomoć može dobiti jedino od Onoga protiv koga je tako teško griješio. Nemoćan i nedostojan, pozivao se na Božje obećanje da će biti milostiv grešniku koji se kaje. To obećanje je bilo temelj njegove sigurnosti da će mu Bog oprostiti i da će ga primiti. Prije

[164]

će nebo i Zemlja proći, nego što će Njegova riječ iznevjeriti. Ta izvjesnost ga je održavala za vrijeme tog strašnog sukoba.

Jakovljevo iskustvo iz te noći sukoba i muka predstavlja probu kroz koju će Božji narod morati da prođe neposredno prije Hristovog drugog dolaska. Prorok Jeremija, kome je u svetoj viziji bilo pokazano to vrijeme, kaže: »Čusmo viku od prepadanja, straha, a mira nema... u svih se promijenila lica i pobljedila. Jaoh! jer je veliki ovaj dan, nije bilo takvoga, i vrijeme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti iz nje!« (Jeremija 30,5-7)

Kada Hristos bude prestao da posreduje za čovjeka, počće ovo vrijeme nevolje. Tada će već biti odlučan slučaj svake duše i više neće biti krvi pomirenja koja čisti od grijeha. Kada Hristos bude napustio svoju službu čovjekovog Posrednika pred Bogom, biće objavljena svečana izjava: »Ko čini nepravdu, neka još čini nepravdu; i ko je pogan, neka se još pogani; i ko je pravedan, neka još čini pravdu i ko je svet neka se još sveti.« (Otkrivenje 22,11) Tada će Božji Duh, koji je zadržavao događaje, biti povučen sa Zemlje. Kao što je Jakovu Njegov gnjevni brat prijetio smrću, tako će i pripadnici Božjeg naroda biti u opasnosti od bezakonika koji će pokušavati da ih unište. I kao što se patrijarh cijele noći borio da bi se izbavio iz Isavove ruke, tako će i pravednici vikati Bogu dan i noć, tražeći izbavljenje od neprijatelja koji ih okružuju.

Sotona je optuživao Jakova pred Božjim anđelima, tvrdeći da ima pravo da ga uništi zbog njegovog grijeha; on je uticao na Isava da krene na svog brata; u dugoj noći patrijarhove borbe, on se trudio da mu nametne osjećanje krivice da bi ga obeshrabrio i naveo da izgubi povjerenje u Boga. Kada se Jakov u svojoj mucu uhvatio za Anđela, kada je sa suzama u očima zavapio k Njemu; da bi ispitao njegovu vjeru, nebeski Vjesnik ga je podsjetio na grijeh i pokušao da se odvoji od njega. Jakov, međutim, nije dozvolio da bude odbačen. Znao je da je Bog milostiv, pa se oslonio na Njegovu milost. Ukazao je na svoje pokajanje i tražio da bude izbavljen. Dok je razmatrao svoj život, skoro je počeo da očajava, ali se čvrsto uhvatio za Anđela i usrdno i bolno vapio sve dok njegova molitva nije bila uslišena.

Takvo će biti iskustvo i Božje djece u njihovoj konačnoj borbi sa silama zla. Bog će provjeravati njihovu vjeru, izdržljivost, njihovo povjerenje u Njegovu silu da ih izbavi. Sotona će pokušavati da ih uplaši namećući im misao da je njihov slučaj beznadežan; da su njihovi grijesi suviše veliki da bi mogli da budu oprosteni. Oni će biti duboko svjesni svojih nedostataka, pa će razmatrajući svoj život

gotovo izgubiti nadu. Ali, sjećajući se veličine Božje milosti, i svog iskrenog pokajanja, oni će se pozvati na Njegova obećanja koja je preko Hrista dao bespomoćnim pokajnicima. Njihova vjera neće oslabiti zato što njihove molitve neće biti odmah uslišene. Oni će se uhvatiti za Božju snagu, kao što se Jakov uhvatio na Anđela, i njihova duša govoriće: »Neću te pustiti dok me ne blagosloviš!«

Da se Jakov nije pokajao za svoj grijeh u kome je prevarom stekao pravo prvenaštva, Bog ne bi uslišio njegovu molitvu niti bi milostivo sačuvao njegov život. Tako će biti i u vrijeme nevolje. Kada bi pripadnici Božjeg naroda u to vrijeme imali neke nepriznate grijeha, kojih bi se sjetili u trenutku straha i teskobe, bili bi savladani; očajanje bi potkopalo njihovu vjeru i ne bi imali smjelosti da se mole Bogu za izbavljenje. Međutim, iako će biti duboko svjesni svoje nedostojnosti, neće se sjetiti nijednog svog prikrivenog bezakonja. Njihovi grijesi biće izbrisani Hristovom krvlju pomirenja i neće im se više vraćati u sjećanje.

Sotona mnoge navodi da vjeruju da će Bog olako preći preko njihovog nevjerstva u manje važnim životnim pitanjima; ali, svojim postupcima prema Jakovu, Gospod je pokazao da ne može odobriti ni podnijeti grijeh. Sve one koji pokušavaju da opravdaju ili prikriju svoje grijeha, koji dozvoljavaju da u nebeskim knjigama ostanu zapisani kao nepriznati i neoprosteni, sotona će savladati. Što je uzvišenije njihovo ispovjedanje vjere, što je časniji položaj koji zauzimaju, to je strašnije njihovo ponašanje u Božjim očima i sigurniji uspjeh njihovog velikog protivnika.

Jakovljevi slučaj, međutim, dokaz je da Bog neće odbaciti one koji su prevarom bili navedeni na grijeh, ali su se vratili Njemu s iskrenim pokajanjem. Upravo je predajom sebe i istinskom vjerom Jakov zadobio ono što je propustio da zadobije boreći se svojom snagom. Bog je poučio svog slugu da mu samo Božja sila i milost mogu obezbijediti blagoslove za kojima je težio. Tako će biti i sa onima koji žive u posljednje dane. Kada ih okruže opasnosti, kada očajanje obuzme njihovu dušu, moraće da se potpuno oslone na zasluge službe pomirenja. Mi sami za sebe ne možemo ništa učiniti.

[166] U svoj svojoj bespomoćnoj nedostojnosti moramo se osloniti na zasluge razapetog i vaskrslog Spasitelja. Niko nikad neće propasti ako se bude tako ponašao. Dugi, crni niz naših prestupa nalazi se pred očima Beskonačnoga. Spisak je potpun; nijedno naše bezakonje

nije zaboravljeno. Ali, Onaj koji je čuo vapaj svojih slugu u prošlosti, čuće i molitve vjere i oprostiti naša bezakonja. On je to obećao i On će ispuniti svoju riječ.

Jakov je pobjedio zato što je bio istrajan i odlučan. Njegovo iskustvo svjedoči o snazi istrajne molitve. Upravo sada moramo da naučimo lekciju o uspješnoj molitvi, o nepokolebljivoj vjeri. Najveće pobjede Hristove Crkve ili hrišćanina pojedinačno nisu one koje su postignute sposobnostima ili obrazovanjem, bogatstvom ili naklonošću čovjeka. To su pobjede koje su postignute u Božjoj prijemnoj dvorani, kada se iskrena, usrdna vjera hvata za moćnu i silnu Božju ruku.

Ko nije spreman da odbaci svaki grijeh i da usrdno traži Božji blagoslov, neće ga ni dobiti. Međutim, svi oni koji se oslone na Božja obećanja, kao što je to učinio Jakov, koji budu isto tako ozbiljni i istrajni kao što je on bio, uspjeće kao što je on uspio. »Akamoli Bog neće odbraniti izabranih svojih koji ga mole dan i noć? Kažem vam da će ih odbraniti brzo.» (Luka 18,7.8)

19. Poglavlje—Povratak U Hanan

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 34. 35. i 37)

Prešavši preko Jordana, »dođe Jakov zdravo u grad Sihem u zemlji Hananskoj«. (1. Mojsijeva 33,18) Na taj način je bila uslišena patrijarhova molitva u Vetilju da ga Bog ponovo u miru vrati u Njegovu zemlju. Neko vrijeme boravio je u Sihemskoj dolini. Na tom mjestu Avram je, pre više od sto godina, podigao svoj prvi logor i sagradio svoj prvi oltar u Obećanoj zemlji. Tu i Jakov »kupi komad zemlje, gdje razape šator svoj, od sinova Emora, oca Sihemova, za sto novaca. I načini ondje žrtvenik i nazva ga: Silni Bog Izrailjev«. (1. Mojsijeva 33,18.19) Kao i Avram, i Jakov je pored svog šatora podigao oltar Gospodu i pozivao članove svog domaćinstva na prinošenje jutarnje i večernje žrtve. Na tom mjestu je iskopao i studenac na koji je, sedamnaest stoljeća poslije toga došao Sin i Spasitelj Jakovljević, da se odmori u vrijeme podnevne žege i da svojim začuđenim slušaocima priča o izvoru »vode koja teče u život večni«. (Jovan 4,14)

Boravak Jakova i njegovih sinova kod Sihema bilo je prekinuto nasiljem i krvoprolićem. Jedina kćer u porodici doživjela je sramotu i žalost, dva brata bila su umiješana u ubistvo, a cijeli grad prepušten razaranju i pokolju u znak odmazde za nezakonito djelo brzopletog mladića. Povod koji je imao tako užasne posljedice pokrenula je želja Jakovljeve kćeri »da izađe da gleda djevojke u onom kraju«, da se usudi da potraži društvo bezbožnika. Onaj koji traži zadovoljstva među onima koji se ne boje Boga zalazi na sotonino tlo i izlaže se njegovim iskušenjima.

Simeun i Levije nisu bili bez razloga podmuklo surovi, ali je njihovo postupanje prema Sihemljanima ipak bilo strašan grijeh. Oni su svoje namjere brižljivo skrivali od Jakova koga su užasnuli glasovi o njihovoj osvetti. Duboko potresen zbog podmuklosti i nasilja svojih sinova, samo je rekao: »Smetoste me i omraziste me narodu ove zemlje... u mene ima malo ljudi, pa ako se skupe na

me, hoće me ubiti, te ću se istrijebiti i ja i dom moj!« Međutim, bol i gnušanje nad njihovim krvavim djelom pokazao je riječima, kojima ga je, poslije gotovo pedeset godina, opisao dok je ležao na samrtničkoj postelji u Egiptu: »Simeun i Levije, braća, mačevi su im oružje nepravdi. U tajne njihove da ne ulazi duša moja, sa zborom njihovim da se ne sastavlja slava moja... proklet da je gnjev njihov, što bješe nagao, i ljutina njihova, što bješe žestoka!« (1. Mojsijeva 49,5-7)

[168]

Jakov je osjetio da ima razloga da pokaže duboku skrušenost. Surovost i lažljivost došla je do izražaja u karakteru njegovih sinova. Bilo je lažnih bogova u logoru, a idolopoklonstvo se u izvesnoj mjeri učvrstilo čak i među članovima njegovog domaćinstva. Ako Gospod bude postupao prema njima u skladu s njihovim zaslugama, zar ih neće prepustiti osveti okolnih naroda?

Dok se Jakov tako povijao pod teretom nevolja, Gospod ga je uputio prema jugu, prema Vetilju. Pomisao na to mjesto podsjetila je patrijarha ne samo na viziju o anđelima i na Božje obećanje o milosti, nego i na zavjet koji je dao na tom mestu da ne Gospod biti njegov Bog. Odlučio je da će, prije nego što krene prema tom svetom mjestu, svoje domaćinstvo očistiti od prljavštine idolopoklonstva. Zato je svima u logoru dao uputstvo: »Bacite tuđe bogove što su u vas, i očistite se i preobucite se, pa da se dignemo i da idemo gore u Vetilj da načinim ondje žrtvenik Bogu koji me je čuo u dan nevolje moje i bio sa mnom na putu kojim sam išao!«

Uzbuđen, Jakov im je ispričao priču o svojoj prvoj posjeti Vetilju, kada je kao usamljeni putnik napustio očeve šatore i pobjegao da se spasi, i o tome kako mu se Gospod javio u noćnoj viziji. Dok je opisivao kako je Bog prelijepo postupao prema njemu, omekšano je njegovo srce, a i njegova djeca su došla pod uticaj sile koja ih je ukrotila; Jakov se poslužio najuspješnijim načinom da ih pripremi da zajedno s njim služe Bogu kada budu stigli u Vetilj. »I dadoše Jakovu sve bogove tuđe koji bijahu u njihovim rukama i oboce koje imahu u ušima; i Jakov ih zakopa pod hrastom kod Sihema.«

Bog je učinio da strah obuzme stanovnike zemlje, tako da nisu ni pokušali da se osvete za pokolj u Sihemu. Putnici su nesmetano stigli u Vetilj. Ovde se Gospod ponovo javio Jakovu i obnovio mu svoje zavjetno obećanje. »I Jakov metnu spomenik na istom mjestu gde mu Bog govori, spomenik od kamena.«

[169] U Vetilju, Jakov je morao da ožali gubitak osobe koja je dugo bila poštovani član očeve porodice - Revekinje dojkinije Devore, koja je pratila svoju gospodaricu iz Mesopotamije do zemlje Hananske. Ova starica bila je za Jakova dragocj ena veza s dj etinj stvom, a posebno s majkom koja ga je voljela tako snažno i nježno. Devora je bila sahranjena s tako dubokom žalošću da je hrast, pod kojim je bio njen grob, dobio ime Alon-Vakut, »Hrast plača«. Ne bi smjelo da ostane nezapaženo da je uspomena na njenu vjernu službu i na žalost za ovim prijateljem porodice bila proglašena dostojnom da se zabilježi na stranicama Božje riječi.

Od Vetilja do Hevrona putovali su samo dva dana, ali su ta dva dana donijela Jakovu veliku žalost - umrla je Rahilja. Dva puta po sedam godina služio je Jakov nje radi, ali je zbog ljubavi prema njoj to breme bilo lako. Kako je duboka i trajna bila ta ljubav pokazalo se poslije mnogo godina kada je Jakov u Egiptu ležao na smrtničkoj postelji i kada je Josif došao da posjeti oca. Stari patrijarh je, osvrćući se na svoj život, rekao: »Jer kada se vratih iz Padana, umre mi Rahilja u zemlji Hananskoj na putu; kada bješe još malo do Efrate i pogreboh je na putu u Efratu, a to je Vitlejem.« (1. Mojsijeva 48,7) Iz porodične istorije i svog dugog i napornog života, Jakov se sjetio jedino gubitka Rahilje.

Prije smrti Rahilja je rodila drugog sina. Posljednjim dahom, dijete je nazvala Venonije, »Sin moje žalosti«. Međutim, otac ga je prozvao Venijamin, »Sin s moje desne strane« ili »Moja snaga«. Rahilja je sahranjena na mjestu na kojem je umrla. Uspomena na nju ovekovečena je spomenikom podignutim na grobu.

Na putu prema Efrati još jedan mračni zločin uprljao je istoriju Jakovljeve porodice i postao uzrok da Ruvim, najstariji sin, izgubi prednosti i počasti prvenaštva.

Konačno, Jakov se našao na kraju svoga puta: »Dođe k Isaku, ocu svojemu, u Mamriju, u Kirijat-Arvu, koja je Hevron, gdje Avram i Isak bjehu došljaci.« Ovdje je uz svoga oca proveo posljednje godine njegovog života. Isaku, onemoćalom i slijepom, pažlja dugo odsutnog sina bila je utjeha u godinama usamljenosti i žalosti.

Jakov i Isav ponovo su se sreli pored očeve smrtničke postelje. Nekada je stariji brat iščekivao taj trenutak kao priliku da se osveti, ali su se u međuvremenu njegova osjećanja potpuno promijenila. Jakov, vrlo zadovoljan duhovnim blagoslovima prvenaštva, prepus-

tio je starijem bratu očevo bogatstvo - jedino nasljedstvo koje je Isav tražio i cijenio. Nije ih više razdvajala mržnja ili zavist, ali su se ipak morali rastati, jer se Isav preselio na goru Sir. Osim uzvišenijeg dobra za kojim je Jakov težio, Bog, u kome je obilje blagoslova, dao mu je i zemaljsko bogatstvo. Imanje dvojice braće »bješe vrlo veliko, te ne mogahu živjeti zajedno, niti ih zemlja u kojoj bjehu došljaci mogaše nositi od množine stoke njihove«. Ovo razdvajanje bilo je u skladu s onim što je Bog namjeravao s Jakovom. Pošto su se toliko razlikovali po vjerskom opredeljenju, za braću je bilo bolje da žive odvojeno.

[170]

Isav i Jakov dobili su istu pouku u Božjem poznanju; imali su istu mogućnost da drže Njegove zapovijesti i steknu Njegovu naklonost, ali to je učinio samo jedan od njih. Krenuli su različitim životnim stazama i njihovi putevi su se sve više razilazili.

Bog nije samovoljno odlučio da Isavu uskrati blagoslove spasenja. Darovi Njegove milosti preko Hrista dostupni su svima. Sam čovjek, po svom izboru, odlučuje hoće li propasti. Bog je u svojoj Riječi objavio uslove pod kojima svaka duša može biti izabrana za vječni život - da, vjerujući u Hrista, bude poslušna Božjim zapovijestima. Bog je objavio koji je karakter u skladu s Njegovim zakonom i svako ko bude zadovoljio mjerila imaće pravo da uđe u Njegovu carstvo slave. Sam Hristos je rekao: »Ko vjeruje Sina, ima život vječni; a ko ne vjeruje Sina, neće vidjeti života.« (Jovan 3,36) »Neće svaki koji mi govori: Gospode, Gospode! ući u carstvo nebesko, no koji čini po volji Oca mojega koji je na nebesima.« (Matej 7,21) U Otkrivenju, On objavljuje: »Blago onima koji tvore zapovijesti njegove, da im bude vlast na drvo života, i da uđu na vrata u grad.« (Otkrivenje 22,14) Što se tiče čovjekovog spasenja, to je jedini izbor o kome govori Božja riječ.

Svaka duša koja svoje spasenje gradi sa strahom i drhtanjem, biće izabrana. Svaki koji stavi na sebe sve oružje Božje i koji se bude borio u ispravnoj borbi vjere, biće izabran. Svaki koji bude stražio i molio se Bogu, koji bude pretraživao Pismo, koji bude bježao od iskušenja, biće izabran. Svaki koji bude imao postojanu vjeru i koji bude poslušan svakoj riječi koju Bog izgovori, biće izabran. Otkupljenje je dostupno svima; blagoslov otkupljenja uživaće samo oni koji ispune uslove.

[171]

Isav je prezreo blagoslove zavjeta. On je više cijenio prolazno nego duhovno blago, pa je i dobio ono što je želio. On se svojim slobodnim izborom odvojio od Božjeg naroda. Jakov je izabrao nasljedstvo vjere. Pokušao je da ga stekne lukavstvom, izdajstvom i lažima; ali Bog je dozvolio da mu grijeh posluži za popravljajanje. Ipak, uprkos svim gorkim iskustvima u kasnijim godinama, Jakov se nikada nije pokolebao niti je odbacio svoj izbor. Shvatio je da se ljudskim vještinama i lukavstvima ne mogu steći blagoslovi; da je na taj način ratovao protiv Boga. Iz one noći rvanja pored Javoka, Jakov je izašao kao drugi čovjek. Njegovo samopouzdanje bilo je iskorenjeno. Nekadašnje lukavstvo od tada više nije postojalo. Umjesto prepredenošću i prevarom, njegov život bio je obilježen jednostavnošću i istinom. Naučio je lekciju jednostavnog oslanjanja na ruku Svemogućega, usred nevolja i stradanja u skromnoj poniznosti pokorio se Božjoj volji. Niži elementi njegovog karaktera izgoreli su u peći ognjenoj, pravo zlato je bilo pretapano, sve dok se u Jakovu nije pojavila nepomiješana Avramova i Isakova vjera.

Jakovljevi grijeh i događaji, koje je taj grijeh izazvao, imali su svoje neizbježne negativne posljedice - širili su uticaj koji je svoje gorke plodove pokazivao u karakteru i životu njegovih sinova. Kada su ti sinovi dorasli do muževnog doba, ispoljili su se ozbiljni nedostaci. Posljedice mnogoženstva vidjele su se i u domu. To strašno zlo doprinijelo je da su skoro presušili izvori prave ljubavi, svojim uticajem olabavilo je najsvetije međusobne veze. Ljubomora nekoliko majki zagorčavala je porodične odnose, djeca su odrastala svađalački raspoložena, nesposobna da podnesu nadzor, a očev život bio je pomućen strahovanjima i žalošću.

Ipak, jedan od njih potpuno se razlikovao od ostalih - stariji Rahiljin sin Josif, čija je retka spoljašnja ljepota odražavala unutrašnju ljepotu uma i srca. Neporočan, živahan i pun veselja, dječak je pružao dokaze o svojoj moralnoj čvrstini i ozbiljnosti. Bio je poslušan očevim poukama, uživao je da sluša Boga. Vrline kojima se kasnije isticao u Egiptu - ljubaznost, vjernost, istinoljubivost - već su se pokazivale u Njegovom svakodnevnom životu. Pošto mu je majka umrla, osjećajno se čvršće vezao uz oca, a i Jakovljevo srce prionulo je uz ovo dijete koje mu se rodilo u starosti. Zavolio je »Josifa najvećma između svih sinova svojih«.

Upravo je ova naklonost postala uzrok mnogih patnji i žalosti. Jakov je nemudro pokazivao da mu je do Josifa najviše stalo i time je izazvao ljubomoru ostalih sinova. Kada je Josif, vidjeći da se braća rđavo ponašaju, postao vrlo uznemiren i usudio se da im nježno prigovori, samo je izazvao njihovu još veću mržnju i odbojnost. Nije mogao da podnese da ih mirno gleda kako griješe Bogu, pa je problem iznio ocu, nadajući se da će ih on svojim autoritetom navesti da se poprave.

[172]

Jakov je pažljivo izbjegavao da svojom strogošću i oštrinom izazove njihov gnjev. Duboko uzbuđen, izrazio je svoju zabrinutost za sudbinu svoje djece, preklinjao ih je da pokažu poštovanje prema njegovoj sijedoj kosi, da ne obeščašćuju njegovo ime i iznad svega, da ne sramote Boga takvim nepoštovanjem Njegovih propisa. Postiđeni što je Njihovo nevaljalstvo otkriveno, mladići su se naizgled pokajali, ali su u stvari samo prikrili svoja prava osjećanja, koja su upravo zbog ovog razobličavanja postala još ogorčenija.

Kada je otac nerazborito darovao Josifu skupocjeni ogrtač, kakav su obično nosile istaknute ličnosti, braća su taj postupak shvatila kao novi dokaz njegove pristrasnosti. Posumnjala su da on namjerava da zaobiđe svoju stariju djecu i da pravo prvenaštva prenese na Rahiljinog sina. Njihova mržnja postala je još jača, kada im je dječak jednoga dana ispričao san koji je usnio. Rekao im je: »Vezasmo snoplje u polju, pa moj snop usta i ispravi se, a vaši snopovi iđahu unaokolo i klanjahu se snopu momemu.«

»Da nećeš još biti Car nad nama i zapovijedati nam«, uzviknula su braća, puna zavisti i gnjeva.

Uskoro je usnio novi san sličnog sadržaja, pa je i njega ispričao braći: »Usnih opet san, a to se sunce i mjesec i jedanaest zvijezda klanjahu meni.« I ovaj san je isto tako brzo protumačen kao i prvi. Otac, koji se tu zadesio, prekorio ga je riječima: »Kakav je to san što si snio? Eda li ćemo doći ja i majka tvoja i braća tvoja da se klanjamo tebi do zemlje?« Uprkos prividnoj strogosti svojih riječi, Jakov je vjerovao da je Gospod Josifu otkrio budućnost.

Dok je dječak stajao pred svojom braćom, a njegovo prekrasno lice blistalo nadahnuto Duhom, nisu mogli da mu se ne dive; ali nisu odlučili da ostave svoje zle puteve, već su još više omrznuli neporočnost koja je osuđivala njihove grijehе. Isti duh koji je pokretao Kajina razgoreo se u njihovim srcima.

[173]

Josifova braća morala su da se kreću od mjesta do mjesta da bi našli pašu za svoja stada i često su mjesecima bili udaljeni od svog doma. Poslije događaja koji su upravo opisani, otišli su na mjesto koje je njihov otac kupio u blizini Sihema. Prošlo je neko vrijeme. Pošto se nisu javljali, otac je počeo da se pribojava za njihovu bezbjednost, sjećajući se njihove nekadašnje surovosti prema Sihemljanima. Poslao je zato Josifa da ih nađe i da mu donese vijesti o njima. Da je znao šta sinovi osjećaju prema Josifu, ne bi se usudio da ga samog pošalje k njima, međutim, oni su svoju mržnju brižljivo prikrivali.

Radosna srca Josif se rastao od svoga oca. Nijedan od njih nije ni slutio šta će se sve zbiti prije njihovog ponovnog sastanka. Kada je, poslije dugog i samotnog putovanja, Josif stigao do Sihema, nije mogao da nađe ni braću ni njihova stada. Raspitujući se za njih, saznao je da su otišli u Dotaim. Do tada je već prevalio više od osamdeset kilometara, a sada je morao da pređe novih dvadeset i pet, ali je požurio, zaboravljajući umor. Gonila ga je želja da razagna očeva strahovanja, ali i da vidi braću, koju je, uprkos njihovoj neljubaznosti, volio.

Braća su ga spazila dok se približavao; ali ni pomisao na dugi put koji je prešao da bi ih vidio, na umor i glad, na njegovo pravo da uživa njihovo gostoprinstvo i bratsku ljubav, nije mogla da ublaži gorčinu njihove mržnje. Pogled na ogrtač, na taj dokaz očeve ljubavi, učinio je da se žestoko razgnjeve. »Gle, evo onoga što sne sanja«, povikali su rugajući se. Zavist i osvetoljubivost, osjećanja koja su dugo potajno gajili, sada su ih potpuno obuzela. »Hajde sada da ga ubijemo«, kazali su jedan drugome, »i da ga bacimo u koju od ovih jama, pa ćemo kazati: ljuta ga je zverka izjela! Onda ćemo videti šta će biti od njegovih snova!«

Da nije bilo Ruvima, ostvarili bi svoju zamisao. On se ustručavao da učestvuje u ubistvu svoga brata, pa je predložio da Josifa živoga bace u neku jamu. Potajno je, međutim, namjeravao da ga spasi i vrati ocu. Nagovorivši ostale da pristanu, Ruvim se udaljio iz društva, bojeći se da neće uspjeti da vlada svojim osjećanjima i da će njegove prave namjere biti otkrivene.

Josif im je prišao, nesvjestan opasnosti, radostan što se njegova duga potraga završila, ali, umjesto očekivanih pozdrava, dočekali su ga srditi i osvetoljubivi pogledi od kojih se uplašio. Bacili su se na

njega i strgnuli mu ogrtač s ramena. Poruge i prijetnje svjedočile su o njihovim ubilačkim namjerama. Njegove molbe ostale su neuslišene. Bio je u potpunoj vlasti ovih razgnevljenih ljudi. Grubo su ga odvukli do neke jame, gurnuli ga u dubinu i, uvjerivši se da dječak ne može da se izvuče, ostavili ga da umre od gladi, dok su oni sjeli da jedu.

Međutim, neki među njima nisu imali mira; osveta im nije donijela zadovoljstvo koje su očekivali. Uskoro su ugledali grupu putnika koja im se približavala. Bio je to karavan Ismailjaca s druge obale Jordana, koji je natovaren začинима i drugom robom išao prema Egiptu. Juda je sada predložio da svoga brata prodaju tim neznabožičkim trgovcima umjesto da ga ostave da umre. Iako će ga uspješno ukloniti sa svoga puta, ostaće čisti od njegove krvi, »jer nam je brat, naše je tijelo«, govorio je Juda. Svi su se složili s ovim prijedlogom i Josif je brzo izvučen iz jame. [174]

Kada je ugledao trgovce, strašna istina mu je pukla pred očima. Postati rob bila je sudbina gora od smrti. U agoniji užasa obraćao se svojoj braći, preklinjući jednoga za drugim, ali bez uspjeha. Neki su bili dirnuti, puni sažaljenja, ali se nisu usuđivali da bilo šta kažu, plašeći se poruge ostalih; svi su naime osjećali da su otišli predaleko da bi se mogli povući. Kada bi poštedili Josifa, on bi se svakako požalio ocu, koji ne bi mogao da pređe preko surovosti koju su pokazali prema njegovom najmilijem sinu. Ostali su gluvi za njegova preklinjanja i predali ga u ruke neznabožičkim trgovcima. Karavan je nastavio put i uskoro im se izgubio sa vidika.

Ruvim se vratio do jame, ali Josifa nije bilo. Užasnut, optužujući samoga sebe, rastrgao je odjeću, potrčao braći i uzviknuo: »Nema djeteta, a ja, kuda ću?« Saznavši za Josifovu sudbinu, nemoćan da ga izbavi, bio je primoran da zajedno sa ostalima pokuša da prikrije svoju i njihovu krivicu. Zaklavši jare, zamočili su Josifov ogrtač u krv i odnijeli ga ocu, govoreći da su ga našli u polju i da se boje da je pripadao njihovom bratu. Kazali su: »Vidi je li haljina sina tvojega ili nije?« Iako su se plašili ovog trenutka, ipak nisu bili spremni za veliku tugu, za potpuno predanje bolu, koje su morali da gledaju. »A on je pozna i reče: sina je mojega haljina; ljuta ga je zvjerka izjela; Josif je doista raskinut!« Uzalud su sinovi i kćeri pokušavali da ga utješe. On je iscijepao »haljine svoje I vezao kostrijet oko sebe i tužio za sinom svojim dugo vremena«. Vrijeme naizgled nije moglo

da ublaži njegovu tugu. »S tugom ću u grob leći za sinom svojim«, uzvikivao je, pun očajanja. Mladići, užasnuti onim što su učinili, bojeći se očevih prijekora, nastavili su da u svom srcu kriju svijest o svojoj krivici, koja je i njima samima izgledala veoma velika.

20. Poglavlje—Josif U Egiptu

[175]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 39. i 41)

U međuvremenu, Josif je sa svojim vlasnicima putovao prema Egiptu. Dok se karavan kretao na jug, prema granicama Hanana, dječak je u daljini mogao da prepozna brežuljke iza kojih su bili šatori njegovog oca. Gorko je plakao misleći u svojoj usamljenosti i nevolji na to drago biće. Ponovo se u mislima vratio na prizor u Dotaimu. Vidio je razljućenu braću i osjetio na sebi njihove surove poglede. U ušima su mu odjekivale njihove jetke, uvredljive riječi, kojima su dočekivali njegove očajničke molbe. Uzdrhtala srca gledao je u budućnost. Koliko se promijenio njegov položaj - nježno njegovani sin postao je prezreni i bespomoćni rob! Sam i bez prijatelja, kakva ga je sudbina očekivala u stranoj zemlji u koju odlazi? Za neko vrijeme, Josif se potpuno predao neizmjernom bolu i užasu.

Međutim, prema Božjem providenju, čak je i ovo iskustvo trebalo da mu posluži na blagoslov. Za nekoliko sati naučio je ono čemu ga inače ni godine ne bi mogle naučiti. Njegov otac, snažan i nježan kao i njegova ljubav, nanio mu je štetu svojom pristrasnošću i popustljivošću. Davanjem prednosti koje nije bilo mudro, razbjesnio je braću i naveo ih na surovo djelo koje ga je odvojilo od njegovog doma. Posljedice oćevog ponašanja vidjele su se i u njegovom karakteru. Mane nije suzbijao i sada je trebalo da ih popravlja. Smatrao je da je dovoljan samome sebi i da ima pravo da bude strog prema drugima. Naviknut na nježno očevu staranje, osjećao je da nije spreman da se suoči s teškoćama svog novog položaja, s gorkim, surovim životom stranca i roba.

A onda su se njegove misli okrenule Bogu njegovog oca. Još u djetinjstvu naučio je da Ga voli i poštuje. Često je u očevom šatoru slušao priču o viziji koju je Jakov imao dok je kao prognanik i bjegunac odlazio iz svog doma. Slušao je o obećanjima koje je Gospod dao Jakovu i o tome kako su se ispunila - kako su se u

[176] trenutku potrebe pojavili Božji anđeli da ga pouče, utješe i zaštite. Saznao je za Otkupitelja koga je Bog u svojoj velikoj ljubavi obećao ljudima. Sve te dragocjene pouke sada su mu se živo vratile u sjećanje. Josif je povjerovao da će Bog njegovih otaca biti i njegov Bog. I upravo tada i u tim okolnostima on je sebe potpuno predao Gospodu, moleći se da Čuvar Izrailjev bude s njim u zemlji njegovog izgnanstva.

Njegova duša je ustreptala od čvrstine odluke da se pokaže vjeran Bogu - da se u svim okolnostima ponaša kao podanik nebeskog Vladara! On će nepodijeljenog srca služiti Bogu; odlučno će se suočavati sa svim nevoljama svog položaja i vjerno obavljati sve svoje dužnosti. Iskustvo tog jednog dana predstavljalo je prekretnicu u Josifovom životu. Užasna katastrofa preobrazila je razmaženo dijete i učinila od njega promišljenog, hrabrog i samopouzdanog čovjeka.

Kada su stigli u Egipat, Josif je bio prodat Petefriju, zapovjedniku carske garde, u čijoj službi je ostao deset godina. Ovdje je bio okružen iskušenjima posebnog karaktera. Idolopoklonstvo je vladalo svuda oko njega. Obožavanje lažnih bogova bilo je praćeno raskošnošću i carskim sjajem, podržavano bogatstvom i kulturom najcivilizovanijeg naroda toga vremena. Ipak, Josif je sačuvao svoju jednostavnost i svoju odanost Bogu. Poročni prizori, koji su privlačili oko i uho, množili su se oko njega, ali on je bio sličan čovjeku koji ne vidi i ne čuje. Svojim mislima nije dozvoljavao da se zadržavaju na zabranjenim temama. Želja da stekne naklonost Egipćana nije ga navodila da zapostavi svoja načela. Da je to učinio, iskušenja bi ga savladala, međutim, nije se stidio religije svojih otaca, nije ni pokušavao da prikrije činjenicu da je Gospodnji sljedbenik.

»I Gospod bješe s Josifom, te bi srećan... i gospodar njegov vidje da je Gospod s Njime i da sve što radi Gospod vodi u napredak.« Petefrijevo povjerenje u Josifa raslo je iz dana u dan i on ga je konačno postavio za upravnika, povjerio mu je upravu nad cijelim svojim imanjem. »I ostavi u Josifovim rukama sve što imaše i ne razbiraše ni za što, osim jela koje jeđашe.«

Upadljiv napredak koji je pratio sve što je bilo povjereno Josifovom staranju, nije bio neposredna posljedica čuda, već su njegova marljivost, staranje i trud bili nagrađeni božanskim blagoslovom. Josif je svoj uspjeh pripisivao božanskoj naklonosti, pa je čak i njegov

gospodar idolopoklonik to prihvatio kao objašnjenje svog neuporedivog blagostanja. Međutim, bez upornog, pravilno usmjerenog napora, Josif nikada ne bi postigao uspjeh. Bog se proslavio vjernošću svoga sluge. Želio je da se Njegov sljedbenik svojom neporočnošću i poštenjem potpuno razlikuje od obožavalaca idola - da na taj način svjetlost nebeske milosti zasija usred tame neznaboštva. [177]

Josifova plemenitost i vjernost zadobili su srce zapovjednika carske garde, koji ga je počeo smatrati više sinom nego robom. Upoznao je mladića s uglednim i učenim ljudima i on je tako stekao znanja iz nauke, jezika i poslovnih odnosa - obrazovanje neophodno budućem upravitelju Egipta.

Međutim, Josifova vjera i poštenje morali su da budu stavljani na tešku probu. Žena njegovog gospodara pokušala je da navede mladića da prekrši Božji zakon. Sve do tada on je bio izvan domašaja nemoralnosti koja je vladala u toj neznabožačkoj zemlji; ali, kako da se suoči sa ovim iskušenjem, tako iznenadnim, tako snažnim, tako zavodljivim? Josif je dobro znao kakve će biti posljedice odbijanja. S jedne strane, to je značilo prikrivanje, sticanje prednosti i nagradu; a sa druge, sramoćenje, zatvaranje i, možda, smrt. Njegov život zavisio je od odluke u tom trenutku? Hoće li načela pobijediti? Hoće li Josif i dalje ostati vjeran Bogu? Anđeli su zabrinuto pratili zbivanja.

Josifov odgovor otkriva snagu religijskog načela. On ne želi da iznevjeri povjerenje svoga gospodara na Zemlji i bez obzira na posljedice želi da ostane vjeran svom nebeskom Gospodaru! Pod budnim okom Boga i svetih anđela mnogi uzimaju slobodu za koju neće biti krivi pred svojim bližnjim, ali je Josif prvo pomislio na Boga. »Kako bih učinio tako grdno zlo i Bogu zgriješio«, kazao je on.

Kada bi nam prešlo u naviku da mislimo da Bog vidi i čuje sve što činimo i kažemo, da vodi vjeran izvještaj o svakoj našoj riječi i svakom djelu, i da ćemo za sve to jednom odgovarati, mi bismo se plašili da griješimo. Neka se mladi uvijek sjećaju da gdje god da se nalaze i šta god da čine, da su uvijek u Božjoj prisutnosti. Ni jedan dio našeg ponašanja ne može izbjeći posmatranje. Mi ne možemo sakriti svoje puteve od Svemogućega. Ljudski zakoni, iako ponekad oštri, često se mogu kršiti bez otkrivanja počinitelja, pa tako djelo ostaje nekažnjeno. Ali s Božjim zakonom nije tako. Ni najdublja

[178] ponoćna tama ne može sakriti krivca. On može misliti da je sam, ali svako djelo prati neki nevidljivi svjedok. Stvarne pobude njegovog srca dostupne su božanskom ispitivanju. Svako djelo, svaka riječ, svaka misao, sve je to vjerno zabilježeno kao da je riječ o jedinom stanovniku cijeloga svijeta na koga je usmjerena pažnja cijeloga Neba.

Josif je stradao zbog poštenja, jer ga je zavodnica iz osвете optužila za lažnu krivicu i zato je bio bačen u tamnicu. Da je Petefrije stvarno povjerovao optužbama koje je njegova žena podigla protiv Josifa, mladi Jevrejin bi izgubio život; ali skromnost i čestitost, kojima se bez izuzetka odlikovalo njegovo dotadašnje ponašanje, svjedočili su o njegovoj nevinosti; ipak, da bi ugled doma njegovog gospodara bio sačuvan, on je prepušten sramoti i okovima.

U početku su tamničari vrlo surovo postupali sa Josifom. Psalmista kaže: »Okovima stegoše noge njegove, gvožđe tištaše dušu njegovu. Dok se steče riječ njegova i riječ Gospodnja proslavi ga.» (Psalam 105,18.19) Međutim, Josifov pravi karakter je zabliskao čak i u mraku tamnice. Ostao je čvrst u svojoj vjeri i u strpljenju; godine vjerne službe bile su mu surovo plaćene, ali ga to nije učinilo mrzovoljnim ili nepovjerljivim. On je plijenio spokojstvom čiste savjesti, a svoj slučaj prepustio je Bogu. Nije se žalio na nepravde, već je zaboravljao svoju žalost pokušavajući da olakša terete drugih. Nalazio je sebi posla, čak i u tamnici. Bog ga je pripremao za vjernu, korisnu službu u školi nevolje i on nije odbijao neophodnu obuku. U tamnici, gledajući posljedice tlačenja i tiranije, djelovanje zločina, naučio je pouku o pravednosti, saučešću i milosrđu i to ga je pripremila da mudro i sažaljivo primjenjuje vlast.

Josif je postepeno sticao povjerenje čuvara tamnice i na kraju mu je bio povjeren nadzor nad svim zatvorenicima. Upravo je uloga koju je odigrao u tamnici - čestitost njegovog svakodnevnog života i saosjećanje prema onima koji su u nevolji i mucu - pripremila put njegovom kasnijem blagostanju i časti koju je uživao. Svaki zrak svjetlosti kojim smo obasjali staze drugih, obasjava i našu stazu. Svaka ljubazna i saosjećajna riječ koju smo uputili žalosnima, svako djelo koje je olakšalo patnje potlačenih, svaki dar ponuđen nevoljnima, ukoliko su pobude bile dobre, donosi blagoslov davaocu.

Glavni carev hljebar i glavni peharnik bili su bačeni u tamnicu zbog neke krivice i tako su dospjeli pod Josifov nadzor. Jednoga

jutra, zapazivši da su tužni, on je ljubazno počeo da se raspituje za uzrok. Saznao je da su obojica sanjala značajne snove i da bi željeli da čuju njihovo tumačenje. »A Josif im reče: Šta znače nije li u Boga? Ali, pripovijedite mi!« Kada je svaki od njih ispričao svoj san, on je objavio njihovo značenje: za tri dana peharnik će biti vraćen na svoj položaj, stavljajući čašu u faraonovu ruku kao i do tada, ali će glavni hljebar biti pogubljen po carevoj zapovijesti. U oba slučaja, događaji su se odigrali onako kako su bili najavljeni.

[179]

Carev peharnik obećao je Josifu duboku zahvalnost, i za ohrabrujuće tumačenje sna i za mnoga djela ljubazne pažnje; prihvatajući ponudu, Josif je, pošto je na najdirljiviji način opisao svoje nepravedno tamnovanje, zatražio da njegov slučaj bude iznesen pred faraona. »Ali, nemoj zaboraviti mene kada budeš u dobru, učini milost i pomeni za me faraonu i izvadi me iz ove kuće, jer su me ukrali iz zemlje Jevrejske, a ovdje nisam ništa učinio da me bace u ovu jamu.« Glavni peharnik je doživio da se san ispuni, u svakoj pojedinosti; ali, kad mu je bila vraćena careva naklonost, nije se sjetio svog dobročinitelja. Još dvije godine Josif je ostao u tamnici. Nada koja se bila razgorjela u njegovom srcu polako se gasila, a ostalim nevoljama pridružio se i gorki ujed nezahvalnosti.

Međutim, božanska ruka spremala se da otvori tamnička vrata. Egipatski car jedne noći usnio je dva sna, koja su se očigledno odnosila na isti događaj i naizgled najavljivala neku veliku katastrofu. Nije mogao da im odredi značenje, ali su ga oni stalno uznemiravali. Vračari i mudraci iz njegovog carstva nisu mogli da mu daju nikakvo tumačenje. Careva zbunjenost i zabrinutost je rasla, dok se strah širio palatom. Opšta uznemirenost podsjetila je glavnog peharnika na okolnosti koje su pratile njegov san; vratilo mu je i sjećanje na Josifa, a s njim i kajanje zbog zaboravnosti i nezahvalnosti. Odmah je obavijestio cara kako je jevrejski zatvorenik protumačio san njemu i glavnom hljebaru i kako se njegovo tumačenje obistinilo.

Za faraona je bilo poniženje da zaobiđe vračare i mudrace u svom carstvu i zatraži savjet od stranca i roba, ali ovoga puta bio je spreman da prihvati i pomoć najnižega da bi svom uznemirenom umu pružio olakšanje. Smjesta su poslali po Josifa; on je skinuo tamničku odjeću i skratio kosu, koja mu je u zatočeništvu izrasla. Onda su ga izveli pred cara.

»A Faraon reče Josifu: usnih san, pa mi niko ne umije da kaže šta znači; a za tebe čujem da umiješ kazivati sne! A Josif odgovori Faraonu i reče: to nije u mojoj vlasti; Bog će javiti dobro Faraonu!«
 [180] Josifov odgovor faraonu otkriva njegovu poniznost i vjeru u Boga. On je skromno odbio čast da u sebi krije neku uzvišenu mudrost. »To nije u mojoj vlasti!« Samo Bog može da objasni te tajne!

Faraon je onda ispričao svoje sne: »Usnih, a ja stojim kraj rijeke na obali. I gle, iz rijeke iziđe sedam krava debelih i lijepih, te stadoše pasti po obali. I gle, iza njih iziđe sedam drugih krava, rđavih, i vrlo ružnih i mršavih, kakvih nisam vidio u cijeloj zemlji Misirskoj. I ove krave mršave i ružne pojedoh one sedam debelih. I kada im biše u trbuhu, ne poznavah se da su im u trbuhu, nego opet bjehu onako ružne kao prije. U tome se probudih. Pa opet usnih, a to sedam klasova izraste iz jednoga stabla jedrih i lijepih, a iza njih iskljija sedam malih, tankih i šturih. I ovi tanki klasovi proždriješ one sedam lijepih. I ovo pripovjedih gatarima, ali mi nijedan ne zna kazati šta znači!«

»A Josif reče Faraonu: oba su sna Faraonova jednaka; Bog javlja Faraonu šta je naumio.« Sedam sljedećih godina biće godine velikog obilja. Polja i vrtovi rađaće obilnije nego ikada. Poslije ovog razdoblja nastaće sedam godina gladi. »I zaboraviće se sve obilje u zemlji... jer će glad satrti zemlju.« Ponavljanje sna je dokaz sigurnosti i blizine njegovog ispunjenja. Josif je nastavio: »Nego neka sada potraži Faraon čovjeka mudra i razumna, pa neka ga postavi nad zemljom Misirskom. I neka gleda Faraon da postavi starješine po zemlji i pokupi petinu po zemlji Misirskoj za sedam rodni godina; neka skupljaju od svakoga žita za rodni godina koje idu, i neka snesu pod ruku Faraonovu svakoga žita u sve gradove, i neka čuvaju, da se nađe hrane zemlji za sedam godina gladnih, kada nastanu, da ne propadne zemlja od gladi.«

Tumačenje je bilo tako prihvatljivo i održivo, preporučene mjere tako razborite i oštroumne da se u Njihovu pravilnost nije moglo sumnjati. Ali, kome povjeriti ostvarenje predloženog plana? Od mudrog izbora zavisio je opstanak naroda. Car je bio uznemiren. Neko vrijeme razmatrao je ovo pitanje. Glavni peharnik obavijestio ga je o Josifovoj mudrosti i vještini koju je pokazao dok je upravljao tamnicom; bilo je očigledno da raspolaže natprosječnim upravljačkim sposobnostima. Peharnik, sada svjestan svoje krivice, pokušao je da

se iskupi zbog svoje ranije nezahvalnosti najtoplije preporučujući svoga dobročinitelja; kasnija careva provjeravanja pokazala su da je njegov izvještaj bio tačan. U cijelom carstvu jedino je Josif bio dovoljno mudar da ukaže na opasnost koja prijete narodu i predloži neophodne mjere da bi se ona uspješno savladala, pa je car bio duboko uvjeren da niko nije sposobniji od njega da ih ostvari. Bilo je očigledno da je uz njega božanska sila i da nijedan od carevih visokih državnih službenika nije sposobniji od njega da u ovoj krizi upravlja državnim poslovima. Činjenica da je samo Jevrej in i rob nije mnogo značila, kada se ima na umu njegova očigledna mudrost i zdravo rasuđivanje. »Možemo li naći čovjeka kakav je ovaj, u kojemu bi bio Duh Božji«, upitao je Car svoje savjetnike.

[181]

Odluka o postavljenju bila je donesena i Josifu je preneseno zaprepašćujuće saopštenje: »Kada je tebi Bog javio sve ovo, nema nikoga tako mudra i razumna kao što si ti. Ti ćeš biti nad domom mojim i sav će ti narod moj usta ljubiti; samo ću ovim prijestolom biti veći od tebe!« Car je naredio da se Josifu daju oznake Njegovog visokog zvanja. »I skide Faraon prsten s ruke svoje i metnu ga Josifu na ruku, i obuče ga u haljinu od tankoga platna i objesi mu zlatnu verižicu o vrat. I posadi ga na kola koja bjehu druga za njegovima i zapovijedi da pred njim viču: klanjajte se!«

»Postavi ga gospodarem nad domom svojim i zapovjednikom nad svim što imaše, da vlada nad knezovima njegovim po svojoj volji i starješine njegove da urazumljuje!« (Psalam 105,21.22) Iz tamnice Josif je bio unaprijeđen u upravitelja nad cijelom egipatskom zemljom. Bio je to vrlo ugledan položaj, ali opterećen teškoćama i opasnostima. Niko se ne može popeti visoko, a da se ne izloži riziku. Kao što oluja ostavlja nisko cvijeće u dolini, dok istovremeno obara dostojanstveno drveće na vrhu planine, tako i oni koji su sačuvali svoje poštenje dok su živjeli jednostavnim životom mogu biti oboreni u provaliju iskušenjima koja napadaju uspješne i poštovane u svijetu. Međutim, Josifov karakter izdržao je probu nevolje kao i probu blagostanja. On je pokazivao istu vjernost Bogu, kada se našao u faraonovom dvoru kao što je to činio dok je bio u zatvoreničkoj ćeliji. I dalje je bio stranac u neznabožačkoj zemlji, odvojen od svojih rođaka, sljedbenik pravoga Boga; ali je bio duboko uvjeren da božanska ruka upravlja njegovim koracima, pa je, neprestano se oslanjajući na Boga, vjerno obavljao sve dužnosti svoga visokog

[182] zvanja. Preko Josifa pažnja faraona i egipatskih velikodostojnika bila je usmjerena pravome Bogu; pa su oni, iako idolopoklonici, naučili da poštuju načela koja su se otkrivala u životu i karakteru ovog Gospodnjeg sljedbenika.

Kako je Josif uspio da stekne takvu primjernu čvrstinu karaktera, takvo poštenje i takvu mudrost? U svojim ranim godinama uvijek se pitao šta mu je dužnost, a ne šta bi želio da čini; a poštenje, jednostavno povjerenje, plemenita priroda mladog bića donijeli su svoje plodove u obliku djela odraslog čovjeka. Neporočan i skroman život doprinio je snažnom razvoju njegovih fizičkih i intelektualnih sposobnosti. Veza s Bogom preko Njegovih djela i razmišljanje o velikim istinama koje su povjerene onima koji su sačuvali vjeru, sve to uzdiglo je i oplemenilo njegovu duhovnu prirodu, proširilo i izoštrilo njegov um bolje od ikojeg drugog proučavanja. Vjerno obavljanje dužnosti na svakom položaju, od najnižeg do najuzvišenijeg, osposobilo je sve njegove snage da obave najvišu službu. Onaj koji živi u skladu sa Stvoriteljevom voljom omogućuje najpravičniji i najplemenitiji razvoj svoga karaktera. »Gle, strah je Božji mudrost, i uklanjati se oda zla jeste razum.« (O Jovu 28,28)

Rijetki su oni koji shvataju koliko nevažne sitnice u životu utiču na razvijanje karaktera. U stvari, ništa od onoga sa čime se sriječemo u životu nije zaista nevažno. Različite okolnosti s kojima se iz dana u dan suočavamo treba da iskušaju našu vjernost i da nas osposobe za veće odgovornosti. Poštujući načela u svakodnevnim poslovima, psihički se privikavamo da zahtjeve dužnosti uzdižemo iznad svojih zadovoljstava ili svojih sklonosti. Tako disciplinovan um ne koleba se između dobra i zla, ne podrhtava kao trska na vjetru; on je vjeran dužnosti, jer je navikao da bude uz vjernost i istinu. Vjernošću u onome što je najmanje, on stiče snagu da bude vjeran u onome što je veliko.

Častan karakter je vredniji od zlata iz Ofira. Bez njega se niko ne može uzdići do časti i slave. Međutim, karakter se ne nasleđuje. On se ne može kupiti. Moralno savršenstvo i plemenite duhovne osobine ne nastaju slučajno. Ni najdragocjeniji darovi nemaju vrijednosti ukoliko se ne iskoriste. Oblikovanje plemenitog karaktera je djelo cijelog života i mora se postići samo marljivim i istrajnim naporima. Bog daje prilike; uspjeh zavisi od njihovog korišćenja.

21. Poglavlje—Josif I Njegova Braća

[183]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Mojsijevoj 41,54-56; 42. do 50)

Čim su nastupile rodne godine počele su i pripreme za predstojeće gladne godine. Pod Josifovom upravom, po cijeloj egipatskoj zemlji podignute su velike žitnice i preduzete sve neophodne mjere da se sačuvaju viškovi koji će preostati od očekivanih bogatih žetvi. Isti postupak primjenjivan je tokom svih sedam godina izobilja, sve dok količinu pšenice u žitnicama više niko nije mogao da izračuna.

A onda je nastupilo sedam sušnih godina, kao što je Josif prerekao. I bješe glad u svim zemljama, a po svoj zemlji Misirskoj bješe hljeba. Ali, najposlije nastala glad i po svoj zemlji Misirskoj, i narod povika k Faraonu za hljeb, a Faraon reče svima Misircima: idite k Josifu, pa što vam on kaže ono činite! I kada glad bješe po svoj zemlji, otvorio Josif sve žitnice i prodavaše Misircima.

Glad je zahvatila i Hanansku zemlju i žestoko se osjećala u onom kraju u kome je živio Jakov. Čuvši za bogate zalihe koje je prikupio egipatski vladar, deset Jakovljevih sinova krenuli su u tu zemlju da kupe žita. Kad su stigli, bili su upućeni na carevog zamjenika i zajedno sa ostalim moliočima izašli su da se predstave upravitelju zemlje. I braća Josifova došavši pokloniše mu se licem do zemlje. Josif, dakle, pozna braću svoju, ali oni njega ne poznaše. Njegovo jevrejsko ime bilo je zamijenjeno imenom koje je dobio od cara, a on, prvi carev doglavlak jedva da ih je mogao podsjetiti na momčića koga su prodali Ismailjcima. Kada je Josif ugledao braću kako se saginju i klanjaju, sjetio se svojih snova, a prizori iz prošlosti živo su mu se vratili u sjećanje. Posmatrajući grupu, svojim ostrim pogledom odmah je otkrio da Venijamina nema među njima. Da nije i on pao kao žrtva izdajničke surovosti ovih grubih ljudi? Odlučio je da sazna istinu. Obratio im se strogo: Vi ste uhode! Došli ste da vidite gdje je zemlja slaba!

Odgovorili su mu: Nismo, gospodar, nego sluge tvoje dođoše da kupe hrane! Mi smo svi sinovi jednoga čovjeka, poštteni ljudi,

[184] nikada nisu sluge tvoje bile uhode! Poželio je da otkrije da li još gaje isti oholi duh kojim su bili prožeti kada je on bio s njima, i da dobije neko obavještenje o svom domu; ali dobro je znao kako prevarljive mogu da budu njihove izjave. Ponovio je optužbu, a oni su odgovorili: Nas je bilo dvanaest braće, sluga tvojih, sinova jednoga čovjeka u zemlji Hananskoj; i eno, najmlađi je danas kod oca našega, a jednoga nema više!

Izražavajući sumnju u istinitost njihove priče, i dalje ih proglašavajući uhodama, upravitelj je izjavio da će ih provjeriti tako što će morati da ostanu u Egiptu, dok će jedan od njih morati da se vrati i dovede svoga najmlađega brata. Ukoliko ne budu pristali, prema njima će se odmah postupiti kao prema uhodama. Međutim, Jakovljevi sinovi nisu mogli da prihvate taj predlog, jer bi vrijeme potrebno za njegovo ostvarenje ostavilo njihove porodice bez hrane; a koji bi se među njima odvažio da krene na putovanje sam, ostavljajući braću u tamnici? Kako bi u takvim okolnostima mogao da izađe ocu pred oči? Vjerovali su da će svi biti pogubljeni ili pretvoreni u robove; a ako dovedu i Venijamina, biće to samo zato da podijeli njihovu sudbinu. Odlučili su da ostanu i trpe zajedno, umjesto da svom ocu nanesu novi bol, izlažući ga gubitku jedinog preostalog sina. U skladu s tom odlukom bili su bačeni u tamnicu i tamo su ostali tri dana.

Dok je Josif bio odvojen od svoje braće, promijenio se karakter Jakovljevih sinova. Nekada su to bili zavidljivi, neobuzdani, lukavi, surovi i osvetoljubivi ljudi, ali sada, stavljeni na probu, pokazali su da mogu biti nesebični, vjerni jedni drugima, odani svome ocu, da se, iako ljudi u srednjim godinama, spremno pokoravaju njegovom autoritetu.

[185] Tri dana u egipatskoj tamnici braća su provela u gorkom razmišljanju o svojim grijesima iz prošlosti. Ukoliko ne budu doveli Venijamina, tako im se činilo, sigurno će biti osuđeni kao uhode, a nisu se mogli nadati da će nagovoriti oca da se rastane od njega. Trećeg dana Josif je zapovijedio da braću izvedu pred njega. Nije se usuđivao da ih duže zadržava. Ocu i preostalim članovima porodice sigurno je već ponestajalo hrane. Zato im je rekao: Ako ste radi životu, ovo učinite, jer se i ja Boga bojim. Ako ste pošteni ljudi, jedan brat između vas neka ostane u tamnici, a vi idite i odnesite žita koliko treba porodicama vašim. Pa onda dovedite k meni najmlađega brata

svojega da se posvjedoče riječi vaše i da ne izginete! Prihvatili su ovaj predlog, iako su govorili da ima malo nade da će otac pustiti Venijamina da pođe s njima. Josif im se obraćao preko tumača i oni su, misleći da ih namjesnik nikako ne može razumjeti, pred njim slobodno međusobno razgovarali. Optuživali su sami sebe zbog ponašanja prema Josifu: Doista se ogriješismo o brata svojega, jer vidjesmo muku duše njegove kada nam se moljaše, pa ga se oglušismo; zato dođe na nas ova muka! Ruvim, koji je načinio plan da ga izbavi u Dotaimu, dodao je: Nisam li vam govorio, nemojte se grijesiti o dijete, ali me ne poslušaste? I zato se evo traži od nas krv njegova! Slušajući ovaj razgovor, Josif nije mogao da savlada svoja osjećanja, pa je izašao da se isplače. Kada se vratio, zapovijedio je da pred njima vežu Simeuna i da ga odvedu u tamnicu. Prilikom surovog postupanja braće, Simeun je bio podstekač i glavni učesnik, pa ga je zato izabrao.

Prije nego što je dozvolio braći da odu, Josif je izdao uputstvo da im se naspe dovoljno žita i da se svakome od njih u vrh vreće potajno stavi i novac kojim je žito bilo plaćeno. Osim toga, naredio je da se i njihovim tovarnim životinjama osigura dovoljno hrane za put. Na putu je jedan od njih, otvorivši vreću, iznenađeno ustanovio da se u njoj nalazi i njegova vrećica sa srebrom. Kada je to kazao braći, preplašili su se i zbnili, pa su kazali jedni drugima: Šta nam to učini Bog, treba li da vraćanje novca smatraju povoljnim znakom od Gospoda ili je On to dozvolio da bi ih kaznio za njihove grijeh e i uvalio u još veću nevolju? Složili su se da je Bog vidio njihov grijeh i da ih zato sada kažnjava.

Jakov je željno očekivao povratak svojih sinova. Kada su stigli, svi su se uzbuđeno okupili oko njih, dok su oni pričali ocu šta im se sve događalo na putu. Strah i zabrinutost ispunili su svako srce. Ponašanje egipatskog upravitelja pokazivalo je da ima neke zle namjere prema njima, a strah se pojačao kada su otvorili vreće i u svakoj pronašli svoj novac. Ispunjen očajanjem, stari otac je povikao: Potrste mi djecu; Josifa nema, Simeuna nema, pa hoćete i Venijamina da mi uzmete; sve se skupilo na mene! Ruvim je odgovorio: Dva sina moja ubij ako ti ga ne dovedem natrag; daj ga u moje ruke i ja ću ti ga opet dovesti! Ove prena gljene riječi nisu mogle da smire Jakova. Njegov je odgovor glasio: Neće ići sin moj s vama, jer je brat njegov umro i on osta sam, pa ako bi ga zadesilo

kakvo zlo na putu na koji ćete ići, svalili biste me stara s tugom u grob!

Međutim, suša je trajala, a zalihe žita, koje su donijeli iz Egipta uskoro su se približile kraju. Jakovljevi sinovi bili su svjesni da se bez Venijamina ne smiju vraćati u Egipat. Znajući da neće moći promijeniti očevu odluku, tiho su čekali da se problem nekako riješi. Sve dublje i dublje nad logorom su se navlačile prijeteće sjenke gladi; po zabrinutim licima svih pripadnika plemena starac je mogao da vidi da je nestašica pred vratima. Zato je rekao: Idite opet i kupite nam malo hrane!

Juda je odgovorio: Tvrdo nam se zarekao onaj čovjek govoreći: nećete vidjeti lica mojega ako ne bude s vama brat vaš. Ako ćeš pustiti s nama brata našega, ići ćemo i kupićemo ti hrane. Ako li nećeš pustiti, nećemo ići, jer nam je kazao onaj čovjek: nećete vidjeti lica mojega, ako ne bude s vama brat vaš! Vidjeći da se otac počeo kolebati, dodao je: Pusti dijete sa mnom, pa ćemo se podignuti i otići, da ostanemo živi i da ne pomremo i mi i ti i naša djeca. Ponudio je sebe u zalog za brata, obećao da će nositi vječnu sramotu, ako ne uspije da Venijamina vrati ocu.

Jakov više nije mogao da uskraćuje svoje odobrenje, pa je naredio sinovima da se sprema za put. Naredio im je da upravitelju ponesu darove koje je glađu opustošena zemlja još mogla da pruži, malo tamjana i malo meda, mirisavog korenja i smirne, urmi i smokava, kao i dvostruku količinu novca. Dodao je: I uzmite brata svojega, pa ustanite i idite opet onom čovjeku! Kada su sinovi bili spremni da krenu na svoje neizvjesno putovanje, stari otac je ustao i podigavši ruke prema nebu izgovorio molitvu: Bog svemogući da vam da da nađete milost u onoga čovjeka, da vam pusti brata vašega drugoga i Venijamina! Ako li ostanem bez djece, neka ostanem bez djece!

Ponovo su krenuli u Egipat i pokazali se pred Josifom. Kada je ugledao Venijamina, sina svoje majke, Josif je bio uzbuđen. Ipak, prikrio je svoja osjećanja, naredio da ih odvedu njegovoj kući i pripreme da ručaju s njim. Kada su ih povelili prema namjesnikovoj palati, braća su se uplašila da će biti pozvani na odgovornost zbog novca koji su pronašli u svojim vrećama. Pomislili su da je namjerno bio stavljen da bi poslužio kao izgovor da budu pretvoreni u robove. U svojoj nevolji obratili su se upravitelju palate, ispričali

mu okolnosti pod kojima su došli u Egipat; i da bi dokazali svoju nevinost, obavijestili ga da su donijeli novac pronađen u vrećama, kao i novac da kupe hrane, a zatim su dodali: Ne znamo ko nam metnu novce naše u vreće! Čovjek im je odgovorio: Budite mirni i ne bojte se, Bog vaš i Bog oca vašega metnuo je blago u vreće vaše; novci su vaši bili u mene! Njihova strahovanja su nestala i kada im se još pridružio i Simeun, koji je bio pušten iz tamnice, osjetili su da je Bog zaista bio milostiv prema njima. [187]

Kada se namjesnik ponovo sreo s njima, ponudili su mu svoje darove i ponizno se poklonili do zemlje. Josif se ponovo sjetio svojih snova i pošto je pozdravio svoje goste, požurio je da ih upita: Kako je otac vaš stari za kojega mi govoriste? Da li je još živ? Dobro je sluga tvoj, otac naš, još je živ, odgovorili su mu, ponovo se ponizno klanjajući. Zatim su se njegove oči zaustavile na Venijaminu. Upitao je: Je li vam to najmlađi brat vaš za kojega mi govoriste? Bog da ti bude milostiv, sinko, ali, savladan nježnim osjećanjima, nije mogao da izgovori više ni riječi. I ušavši u jednu sobu, plaka ondje.

Pošto je ponovo ovladao sobom, vratio se, pa su svi zajedno pošli na gozbu. Društveni propisi zabranjivali su Egipćanima da za istim stolom jedu s pripadnicima drugih naroda. Jakovljevi sinovi su zato imali poseban sto, dok je namjesnik, zahvaljujući svom visokom položaju, jeo sam. I ostali Egipćani dobili su posebne stolove. Kada su svi zauzeli svoja mjesta, braća su iznenađeno ustanovila da im je redosljed mjesta bio određen prema starješinstvu. Josifje uzimajući ispred sebe slao njima, i Venijaminu dopade pet puta više nego drugima. Ovim pokazivanjem naklonosti prema Venijaminu želio je da ustanovi da li braća prema najmlađem bratu gaje istu zavist i mržnju kakvu su nekada gajili prema njemu. Pretpostavljajući da Josif ne razumije njihov jezik, braća su slobodno razgovarala, tako je imao izvanrednu priliku da sazna njihova prava osjećanja. Međutim, želio je da ih još bolje iskuša, pa je prije njihovog odlaska naredio da se u vreću najmlađega potajno stavi njegova srebrna čaša.

Braća su radosno krenula kući. Simeun i Venijamin bili su s njima, tovarne životinje su nosile vreće pune žita i svi su mislili da su izbjegli opasnosti koje su im prijetile sa svih strana. Međutim, jedva su uspjeli da stignu do predgrađa kada ih je zaustavio namjesnikov upravitelj palate, izogovorivši nemilosrdnu optužbu: Zašto vraćate zlo za dobro? Nije li to čaša iz koje pijaše moj gospodar? I neće li [188]

po njoj zacijelo poznati kakvi ste? Zlo ste radili što ste to učinili! Smatrano je da nestali pehar ima sposobnost da otkrije svaku otrovnu materiju koja bi bila stavljena u njega. U ono vrijeme pehari ove vrste bili su visoko cijenjeni kao zaštita od ubistva trovanjem.

Na upraviteljeve optužbe putnici su odgovorili: Zašto govoriš, gospodaru, takve riječi? Sačuvaj Bože da sluge tvoje učine takvo što. Eto smo ti donijeli natrag iz zemlje Hananske novce koje našosmo odozgo u vrećama svojim, pa kako bismo ukrali iz kuće gospodara tvojega srebro ili zlato? U kojega se između sluga tvojih nađe, onaj neka pogine, i svrh svega mi ćemo biti robovi gospodaru tvojemu.

Neka bude kako rekoste; ali u koga se nađe, onaj da mi bude rob, a vi ostali nećete biti krivi!

Potruga je odmah počela. I brže poskidaše svi na zemlju vreće svoje. Upravitelj je pretražio svaku, počevši od Ruvimove, pa redom dalje, sve do vreće najmlađega. Pehar je pronađen u Venijaminovoj vreći.

Braća su razderala svoje plaštove u znak krajnje žalosti i polako su se vratili u grad. Prema njihovom obećanju, Venijamin je bio osuđen da život provede kao rob. Dopratali su upravitelja do palate i kada su ustanovili da je namjesnik još tu, bacili su se ničice pred njim na zemlju. Što ste to učinili? Zar niste znali da čovjek kao što sam ja može zacijelo doznati? (1. Mojsijeva 44,15), rekao im je on. Josif je namjeravao da ih navede da priznaju svoj grijeh. On nikada nije tvrdio da ima dar da pogađa, ali je sada želio da povjeruju da zaista ima sposobnost da otkriva tajne iz njihovog života.

Juda je odgovorio: Šta da ti rečemo, gospodaru? Šta da govorimo? Kako li da se pravdamo? Bog je otkrio zločinstvo tvojih slugu. Evo, mi smo svi robovi tvoji, gospodaru, i mi i ovaj u koga se našla čaša!

Bože sačuvaj! Neću ja to, u koga se našla čaša on neka mi bude rob, a vi idite s mirom ocu svojemu, glasio je odgovor.

[189] Obuzet dubokim očajanjem, Juda je sada izašao pred namjesnika i uzviknuo: Čuj me, gospodaru! Dopusti da progovori sluga tvoj gospodaru svojemu i neka se gnjev tvoj ne raspali na slugu tvojega, jer si ti kao sam Faraon! Dirljivom rječitošću počeo je da opisuje tugu koju je njihov otac osjećao posle gubitka Josifa i oklijevanje s kojim je dozvolio da Venijamin pođe s njima u Egipat, jer je jedini preostali sin svoje majke Rahilje, koju je Jakov tako mnogo volio.

Zatim je dodao: Pa sada da odem sluzi tvojemu, ocu svojemu, a ovo dijete da ne bude s nama, kako je duša onoga vezana za dušu ovoga, umrijeće kada vidi da nema djeteta, te će sluge tvoje svaliti staroga slugu tvojega i oca svojega s tugom u grob. A tvoj se sluga podjemčio za dijete ocu svojemu rekavši: ako ti ga ne dovedem natrag da sam kriv ocu svojemu do vijeka. Zato neka sluga tvoj ostane umjesto djeteta i bude rob gospodaru mojemu, a dijete neka ide s braćom svojom! Jer kako bih se vratio ocu svojemu bez djeteta da gledam jade koji bi mi oca zadesili?

Josif je bio zadovoljan. Vidio je kod svoje braće pravo pokajanje. Kad je čuo Judin plemeniti predlog, zapovijedio je da prostoriju napuste svi, osim ovih ljudi; a onda je, glasno plačući, uzviknuo: Ja sam Josif, je li mi otac još živ?

Braća su stajala kao okamenjena, zanijemila od straha i iznenađenja. Vladar Egipta je njihov brat Josif, kome su zavidjeli, koga su htjeli da ubiju, koga su konačno prodali kao roba! Sve zlo koje su mu učinili vratilo im se u sjećanje. Sjetili su se kako su prezirali njegove snove i kako su se trudili da spriječe njihovo ispunjenje. A ipak, i sami su učestvovali u ostvarenju tih snova; pa će on sada, kada su potpuno u njegovoj vlasti, svakako odlučiti da im se osveti za sva zla koja je pretrpio.

Videći njihovu zbunjenost, ljubazno im je rekao: Pristupite bliže k meni! Kada su mu prišli, nastavio je: Ja sam Josif, brat vaš, kojega prodadoste u Misir. A sada, nemojte žaliti niti se kajati što me prodadoste ovamo, jer Bog mene posla pred vama radi života vašega! Osjećajući da su već dovoljno prepatili zbog surovosti prema njemu, plemenito je pokušao da odagna njihov strah i umanji gorčinu njihovog samooptuživanja.

Jer je već dvije godine dana glad u zemlji, a biće još pet godina, kada neće biti ni oranja ni žetve. A Bog me posla pred vama da vas sačuva na zemlji i da vam izbavi život izbavljanjem prevelikim. I tako, niste me vi opravili ovamo nego sam Bog, koji me postavi ocem Faraonu i gospodarem od svega doma njegova i starješinom nad svom zemljom Misirskom. Vratite se brže ocu mojemu i kažite mu: ovako veli sin tvoj Josif: Bog me je postavio gospodarem svemu Misiru, hodi k meni, nemoj oklijevati! Sjedjećeš u zemlji Gesemskoj i bićeš blizu mene, ti i sinovi tvoji i sinovi sinova tvojih i ovce tvoje i goveda tvoja i sve što je god tvoje. I ja ću te hraniti

ondje, jer će još pet godina biti glad, da ne pogineš od gladi, ti i dom tvoj, i što je god tvoje. A eto vidite očima svojim, i brat moj Venijamin očima svojim, da vam ja iz usta govorim. Tada pade oko vrata Venijaminu, bratu svojemu, i plaka. I Venijamin plaka o vratu njegovu. I izljubi svu braću svoju i isplaka se nad njima. Potom se braća njegova razgovarahu s njime. Ponizno su priznali svoj grijeh i zatražili njegovo oprostjenje. Dugo su patili od nemira i kajanja, a sada su se radovali što je živ.

Vijest o tom događaju brzo je doprla do carske palate. Faraon je, željan da pokaže koliko je zahvalan Josifu, potvrdio namjesnikov poziv porodici, obećavši: Daću vam najbolje što ima u zemlji Misirskoj! Braća su krenula na put, obilno snabdjevena zalihama i kolima i svim što je bilo neophodno da se porodica i sluge presele u Egipat. Venijaminu je Josif dao više dragocjenih darova nego ostalima. A onda, zabrinut da će se braća usput prepirati, rekao im je prije polaska: Nemojte se koriti putem!

Jakovljevi sinovi vratili su se ocu s radosnom porukom: Još je živ Josif, i zapovijeda nad svom zemljom Misirskom! Starac je ostao bez riječi, nije mogao da vjeruje onome što je čuo; ali, kada je vidio dugu kolonu kola i natovarenih životinja i kada se uvjerio da je Venijamin opet s njim, povjerovao je i pun radosti uskliknuo: Dosta mi je kada je još živ sin moj Josif, idem da ga vidim dokle nisam umro!

Jakovljevim sinovima je sada preostalo da pretrpe još jedno poniženje. Priznali su svome ocu prevaru i surovost kojom su prije tako mnogo godina zagorčali život i njemu i sebi. Jakov nikada nije ni pomislio da su bili sposobni da učine tako nisko djelo, ali je vidio da je sve izašlo na dobro, pa je oprostio svojoj zalutaloj djeci i dao im svoj blagoslov.

[191] Otac je sa svojim sinovima i njihovim porodicama, njihovom sitnom i krupnom stokom i mnogobrojnim slugama, uskoro krenuo prema Egiptu. Putovali su radosna srca. Kada su stigli do Virsaveje, patrijarh je prinio žrtve zahvalnice i zatražio od Gospoda obećanje da će biti s njima. U noćnoj viziji, čuo je božansku poruku: Ne boj se otići u Misir, jer ću ondje načiniti od tebe narod velik. Ja ću ići s tobom u Misir, i ja ću te odvesti onamo!

Obećanje: Ne boj se otići u Misir, jer ću ondje načiniti od tebe narod velik, bilo je značajno. Avramu je bilo obećano potomstvo

bezbrojno kao što su zvijezde bezbrojne, ali sve do tada izabrani narod vrlo sporo se uvećavao. Osim toga, Hananska zemlja u tom trenutku nije nudila nikakvu mogućnost za nastajanje naroda kako je proročanstvo najavljivalo. Bila je pod vlašću moćnih neznabožačkih plemena i nije im se mogla oduzeti sve do četvrtog koljena. Ako bi trebalo da Izrailjevi potomci ovdje postanu mnogobrojan narod, morali bi ili da istjeraju njene stanovnike iz zemlje ili da se pomiješaju s njima. Ono prvo, prema božanskom određenju, nisu mogli učiniti, a drugo, da se pomiješaju s Hanancima, izložilo bi ih opasnosti da budu navedeni na idolopoklonstvo. Egipat im je nudio sve uslove za ispunjenje božanske namjere. Dio zemlje, dobro navodnjen i plodan, bio im je na raspolaganju, pružajući im sve mogućnosti za brzo umnožavanje. Odbojnost, s kojom su morali da se suoče u Egiptu zbog svog zanimanja: jer su Misircima svi pastiri nečisti, omogućavala im je da ostanu izdvojeni i posebni kao narod, štitila ih je od učestvovanja u idopoklonstvu Egipćana.

Stigavši u Egipat, produžili su odmah u Gesem. Tamo se uputio i Josif u svojim svečanim kolima, praćen kneževskom pratnjom. Zaboravio je sjaj svoje okoline i dostojanstvo svoga položaja, samo jedna misao ispunjavala je njegov um, jedna želja grijala je njegovo srce. Kada je ugledao putnike koji su se približavali, ljubav, čiju je čežnju morao da suzbija toliko godina, sada se više nije mogla obuzdati. Skočio je sa svojih kola i požurio da izrazi dobrodošlicu svome ocu. I kada ga vidje Jakov, pade mu oko vrata, i plaka dugo o vratu njegovu. I reče Izrailj Josifu: sada ne marim umrijeti kada sam te vidio da si još živ!

Josif je poveo petoricu svoje braće da ih predstavi faraonu i da od njega dobije pismenu darovnicu za zemlju u kojoj će od tada živjeti. Zahvalnost koju je osjećao prema svom prvom namjesniku mogla je da navede vladara da im učini čast i da ih postavi na visoke položaje u zemlji; ali je Josif, uvek vjeran Gospodu, pokušao da sačuva svoju braću od iskušenja kojima bi bila izložena na neznabožačkom dvoru. Rekao im je da caru, kada ih bude pitao, otvoreno kažu čime se bave. Jakovljevi sinovi poslušali su ovaj savjet, pa su odgovorili da će samo neko vrijeme boraviti u zemlji i da se neće u njoj stalno nastaniti. Na taj način osigurali su sebi pravo da odu iz Egipta kad god to zažele. Car im je odredio boravište, kao što je već bilo ponuđeno, na najboljem mjestu u ovoj zemlji, u pokrajini Gesem.

[192]

Nije dugo potrajalo, a Josif je i svoga oca izveo pred faraona. Patrijarh se u carskim dvorima osjećao kao stranac; međutim, okružen veličanstvenim prirodnim ljepotama, on je razgovarao s moćnijim Vladarom; pa je sada, svjestan svoje nadmoćnosti, podigao ruke i blagoslovio faraona.

Jakov je prvi put pozdravljajući Josifa, izjavio da bi sada, kada su njegove dugodišnje tuge i muke dobile tako srećan završetak, bio spreman i da umre. Međutim, proveo je još sedamnaest godina u spokojnom zaklonu u Gesemu. Ove godine predstavljale su radosnu suprotnost prethodnim. Na svojim sinovima je zapažao dokaze istinskog pokajanja; vidio je da sve okolnosti ukazuju na to da će se njegova porodica razviti u veliki narod; u vjeri se držao sigurnog obećanja da će se jednom njegovi potomci nastaniti u Hananu. On sam bio je okružen ljubavlju i pažnjom koje je mogao da mu pruži prvi velikodostojnik Egipta; srećan što se nalazi uz svog davno izgubljenog sina, spokojno i mirno pošao je na počinak.

Kada je osjetio da mu se smrt približava, poslao je po Josifa. Čvrsto se oslanjajući na obećanje o dobijanju Hanana, rekao je: Učini mi milost i vjeru, nemoj me pogrepsti u Misiru, nego neka ležim kod otaca svojih i ti me odnesi iz Misira i pogrebi me u grobu njihovu! Josif je obećao da će tako učiniti, ali Jakov time nije bio zadovoljan; iznudio je i svečanu zakletvu da će ga položiti pored njegovih otaca u pećini u Makpeli.

[193] Još jedno pitanje zahtijevalo je posebnu pažnju. Josifovi sinovi trebalo je da se službeno ubroje među sinove Izrailjeve. Dolazeći na posljednji razgovor sa ocem, Josif je poveo i svoje sinove Jefrema i Manasiju. Ova dva mladića su preko svoje majke bila uključena u najviši red egipatskog sveštenstva; položaj njihovog oca otvarao im je pristup bogatstvu i časti, ukoliko odluče da se priključe Egipćanima. Međutim, Josif je želio da se oni povežu sa svojim pravim narodom. Izrazio je svoju vjeru da se zavjetno obećanje odnosi i na njegove sinove, ukoliko odbace sve časti koje im nudi egipatski dvor i svoju sudbinu povežu s prezrenim pastirskim plemenima, kojima su bile povjerene božanske riječi proroštva.

Jakov je izjavio: Dva sina tvoja, što ti se rodiše u zemlji Misirskoj prije nego što dođoh k tebi u Misir, moji su, Jefrem i Manasija, kao i Ruvim i Simeun, neka budu moji! Trebalo je da budu usvojeni kao njegovi sinovi i tako postanu poglavari u posebnim plemenima.

Tako je jedno od prava prvenaštva, koje je Ruvim proigrao, pripalo Josifu pravo da ima dvostruki dio u Izrailju.

Jakovljeve oči oslabile su od starosti i zato nije znao da su dvojica mladića kraj njega; međutim, sada je, zapazivši obrise njihovih likova u blizini, zapitao: Ko su ovi? Dobivši odgovor, zatražio je: Dovedi ih k meni da ih blagoslovim! Kada su mu pristupili, patrijarh ih je zagrlio i poljubio, a zatim je svečano stavio svoje ruke na njihove glave da im izrekne blagoslov. Bila je to molitva: Bog, kojemu su svagda ugađali oci moji Avram i Isak, Bog, koji me je hranio otkako sam postao do današnjega dana, Anđeo koji me je izbavljao od svakoga zla, da blagoslovi djecu ovu! Sada nije pokazao duh samopouzdanja, nije se oslanjao na ljudsku silu ili lukavstvo. Bog je bio njegov Čuvar i njegova Podrška. Nije se žalio na teške dane u prošlosti. Iskušenja i žalosti nije više proglašavao svojim neprijateljima. U sjećanju je sačuvao samo Božju milost i dobrotu koje su ga pratile čitavog života.

Kada je izrekao blagoslov, Jakov je svom sinu obećao ostavljajući budućim naraštajima u toku svih godina robovanja i tuge ovo svjedočanstvo svoje vjere. Evo, ja ću skoro umrijeti, ali će Bog biti s vama i odvešće vas opet u zemlju otaca vaših!

Na kraju su se svi Jakovljevi sinovi okupili oko njegove samrtničke postelje. Jakov je sazvao svoje sinove i rekao im: Skupite se i poslušajte, sinovi Jakovljevi, poslušajte Izrailja, oca svojega; skupite se da vam javim šta će vam biti do posljotka! Obuzet strahovanjem, često je razmišljao o njihovoj budućnosti, pokušavao je da zamisli tok istorije različitih plemena. I sada, dok su njegova djeca čekala da prime njegov poslednji blagoslov, Duh koji ga je nadahnuo počnuo je na njemu i pred njegovim očima stajala je proročka slika bu dučnosti njegovih potomaka. Jedno za drugim bila su spomenuta imena njegovih sinova, opisan karakter svakog od njih i ukratko prorečena budućnost njegovog plemena. [194]

Ruvime, ti si prvenac moj,

Krijepost moja i početak sile moje,

Prvi gospodstvom i prvi snagom!

Tako je otac opisao položaj na kome je morao da bude Ruvim kao prvorođeni sin; ali, njegov strašni grijeh u Ederu učinio ga je nedostojnim blagoslova prvenaštva. Jakov je nastavio:

Navro si kao voda,
Nećeš biti prvi!

Sveštenstvo je bilo dodijeljeno Leviju, carstvo i mesijansko obećanje Judi, a dvostruki dio nasljedstva Josifu. Ruvimovo pleme nikad nije uživalo neki ugled u Izrailju; nije bilo ni tako brojno kao Judino, Josifovo ili Danovo, a među prvima je bilo odvedeno u ropstvo.

Posle Ruvima po starješinstvu su dolazili Simeun i Levije. Oni su se sjedinili u surovosti prema Sihemljanima, a bili su i najodgovorniji za prodaju Josifa. O njima je bilo rečeno:

Razdijeliću ih po Jakovu,
Rasuću ih po Izrailju.

Prilikom brojanja Izrailja, neposredno prije ulaska u Hanan, Simeunovo pleme je bilo najmanje. Mojsije, izgovarajući svoj poslednji blagoslov, uopšte nije spomenuo Simeuna. Prilikom naseljavanja Hanana, ovo pleme je dobilo samo mali dio Judinog nasljedstva, a one porodice koje su kasnije postale moćne, osnovale su kolonije i naselile se izvan granica Svete zemlje. Ni Levije nije dobio nasljedstva osim četrdeset i osam gradova, raštrkanih po različitim djelovima zemlje. Međutim, u slučaju ovog plemena, njegova vjernost Gospodu, kada su ostala plemena otpala, osigurala mu je izbor za svetu službu u Svetilištu i tako se prokletstvo pretvorilo u blagoslov.

Najveći blagoslovi prvenaštva bili su preneseni na Judu. Značenje njegovog imena kojim je izražena hvala razjašnjeno je u proročkoj istoriji ovog plemena:

Juda, tebe će hvaliti braća tvoja,
Ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim,
Klanjaće ti se sinovi oca tvojega.

[195]

Laviću Juda!
S plijena si se vratio, sine moj,

Spusti se i leži kao lav,
 Kao ljuti lav, ko će ga probuditi?
 Palica vladalačka neće se odvojiti od Jude,
 Niti od nogu njegovih onaj koji postavlja zakon,
 Dokle ne dođe (Šiloh), Onaj kome pripada,
 Njemu će se pokoravati narodi!

Lav, car prašume, predstavlja prikladan simbol ovog plemena, iz kojega je izašao David, i Sin Davidov, Šiloh (Mesija), pravi Lav iz plemena Judina, pred kojim će se konačno pokloniti svaka vlast, kome će svi narodi ukazati poštovanje.

Većini svojih sinova Jakov je prorekao uspješnu budućnost. Konačno je stigao do Josifovog imena i iz prepunog očevog srca počeli su se prelivati blagoslovi nad tjemnom odvojenoga između braće njegove:

Josif je rodna grana, Rodna grana kraj izvora,
 Kojoj se ogranci raširiše svrh zida Ako ga i ucvijeliše ljuto,
 Strijeljaše na nj i biše mu neprijatelji strijelci,
 Opet osta jak luk njegov,
 Ojačaše mišice ruku njegovih Od ruku jakoga Boga Jakovljeva,
 Odakle posta pastir, kamen Izrailju.
 Od silnoga Boga oca tvojega koji će ti pomagati,
 Od Svemogućega koji će te blagosloviti Blagoslovima ozgo
 s neba,
 Blagoslovima ozdo iz bezdana,
 Blagoslovima od dojaka i od materice,
 Blagoslovi oca tvojega Nadvisiše blagoslove mojih starih,
 Svrh brda vječnih,
 Neka budu nad glavom Josifovom,
 I nad tjemnom odvojenoga između braće!

Jakov je uvijek bio čovjek dubokih i toplih osjećanja; svoje sinove je volio snažnom i nježnom ljubavlju, pa zato njegovo predsmrtno svjedočanstvo nije bilo izraz pristrasnosti ili zlovolje prema njima. On im je sve oprostio i volio ih sve do kraja. Njegova očinska nježnost izrazila bi se jedino riječima ohrabrenja i nade; ali, Božja sila počinula je na njemu i pod uticajem Nadahnuća bio je primoran da objavi istinu, bez obzira koliko je bila bolna.

Objavivši posljednje blagoslove, Jakov je ponovio zahtjev za mjesto svog počivanja: Kada se pribierem k rodu svojemu, pogrebite me kod otaca mojih... u pećini koja je na njivi Makpelskoj!... Ondje pogreboše Avrama i Saru, ženu njegovu, ondje pogreboše Isaka i Reveku, ženu njegovu, i ondje pogreboh Liju. I tako je njegovo posljednje djelo trebalo da pokaže vjeru u Božje obećanje.

Jakovljeve posljednje godine predstavljale su mirno i spokojno veće poslije burnog i napornog dana. Tamni oblaci su se nadvijali nad njegovim putem, ali je zalazak njegovog Sunca bio vedar, a nebesko rumenilo obasjavalo je njegove oproštajne trenutke. Pismo kaže: Jer će i uveče biti svjetlost! (Zaharija 14,7) Hrani čistotu i pazi pravdu, jer će u čovjeka mirna ostati natražje. (Psalam 37,37)

Jakov je griješio i duboko patio. Mnoge godine napornog rada, briga i žalosti pripale su mu od onoga dana kada ga je njegov veliki grijeh primorao da bježi iz očevog šatora. Bio je beskućnik i bje-gunac, odvojen od majke koju više nikada nije vidio; radio je sedam godina za ženu koju je volio, a onda bio podmuklo prevaren; patio je dvadeset godina u službi lakomog i gramzivog rođaka; gledao je kako mu se bogatstvo umnožava i sinovi rastu kraj njega, a imao je tako malo radosti u svom zavađenom i nesložnom domu; bio je ucvijeljen sramoćenjem svoje kćeri i osvetom njene braće, smrću Rahilje, neprirodnim Ruvimovim zlodjelom, Judinim grijehom, surovom prevarom i zlobom prema Josifu kako je dugačak i mračan popis zala koji se nudio njegovom pogledu! Stalno je morao da žanje plodove svog prvog djela. Stalno je gledao kako njegovi sinovi ponavljaju grijehe za koje je on sam bio odgovoran. Ali, bez obzira koliko su bile gorke, disciplinske mjere postigle su cilj. Obuzdavanje, iako mučno, donijelo je miran rod pravde. (Jevrejima 12,11)

Nadahnuti Riječ vjerno bilježi greške dobrih ljudi, onih koji su uživali Božju naklonost; zaista, njihove mane su potpunije opisane od njihovih vrлина. Tome su se mnogi čudili, a nevjernicima je to pružalo priliku da se rugaju Bibliji. Međutim, jedan od naj-snažnijih dokaza istinitosti Biblije je upravo činjenica da podaci nisu uljepšavani, niti su grijesi njenih glavnih ličnosti zatajivani. Ljudski um je toliko podložan predrasudama da nijedan ljudski izvještaj ne može biti potpuno nepristrasan. Da su Bibliju pisale nenadahnute osobe, one bi karakter svojih istaknutih ljudi svakako predstavile

u povoljnijoj svjetlosti. Ali, pošto nije, imamo tačne izvještaje o njihovim iskustvima.

Ljudi kojima je Bog bio naklonjen, kojima je povjeravao velike odgovornosti, ponekad su podlijegali iskušenjima i činili grijehe kao što se i mi trudimo, kolebamo i često padamo u grijeh. Njihov život, zajedno sa svim njihovim manama i nerazumljem, stoji pred nama kao izvor ohrabrenja ili opomene. Da su bili predstavljeni kao ljudi bez straha i mane, mi bismo očajavali nad svojom grešnom prirodom i njenim greškama i porazima. Ali, gledajući kako su se drugi probijali kroz obeshrabrenja slična našima, kako su padali u iskušenja kao i mi, ponovo hrabro ustajali i pobjeđivali Božjom milošću, i mi se hrabrimo u svojoj težnji za pravednošću. I kao što su oni, iako ponekad potučeni i potisnuti, ponovo kretali naprijed i sticali Božji blagoslov, tako i mi možemo postati pobjednici u Isusovoj sili. Sa druge strane, izvještaj o njihovom životu može nam poslužiti i kao opomena. On pokazuje da Bog ni na koji način ne pravda grešnog. On zapaža grijehe onih koji su mu najmiliji i postupa s njima čak mnogo strožije nego s onima koji su dobili manje svjetlosti i odgovornosti.

Poslije Jakovljevog pogreba, strah je ponovo ispunio srca Josifove braće. Uprkos njegovoj ljubaznosti prema njima, svijest o krivici učinila ih je nepovjerljivim i sumnjičavim. Možda je on samo odložio svoju osvetu iz poštovanja prema ocu, pa će ih sada stići dugo odlagana kazna za njihova zlodjela? Nisu se usudili da lično izađu pred njega, već su mu poslali poruku: Otac tvoj zapovijedi na samrti i reče: ovako kažite Josifu: molim te, oprosti braći svojoj bezakonje i grijeh što ti pakostiše, sada oprosti bezakonje slugama Boga oca tvojega! Ova poruka je navela Josifa da zaplače, a braća su ohrabrena time, pala ničice pred njim, govoreći: Evo smo sluge tvoje! Josifova ljubav prema braći bila je duboka i nesebična, pa ga je zaboljelo to što su pomislili da gaji duh osvete prema njima. Rekao im je: Ne bojte se! Zar sam ja umjesto Boga? Vi ste mislili zlo po mene, ali je Bog mislio dobro, da učini što se danas zbiva, da se sačuva u životu mnogi narod. Ne bojte se, dakle, ja ću hraniti vas i vašu djecu!

[198]

Josifov život preslikava Hristov život. Zavist je navela Josifovu braću da ga prodaju kao roba; nadali su se da će ga tako spriječiti da postane veći od njih. Dok su Josifa odvodili u Egipat, sebe su varali

da više neće imati problema s njegovim snovima, da su uklonili svaku mogućnost da se obistine. Bog je, međutim, preinačio njihove namjere i učinio da se ostvari upravo ono što su željeli da spriječe. Isto tako jevrejski sveštenici i jevrejske starješine bili su ljubomorni na Hrista, plašili su se da će On privući pažnju naroda na sebe, a njih baciti u zasjenak. Predali su ga smrti da bi ga spriječili da postane car, ali su upravo time doprinijeli da On to postane!

Josif je robovanjem u Egiptu postao spasilac porodice svog oca; ali ta činjenica nije umanjila krivicu njegove braće. Isto tako je i raspeće Isusa Hrista učinilo od Njega Otkupitelja čovječanstva, Spasitelja grešnog roda, Vladara svijeta; ali je krivica Njegovih ubica ostala užasna kao da ruka božanskog providjenja uopšte nije usmjerila događaje ka Njegovoj slavi i čovjekovom dobru!

Kao što su braća prodala Josifa neznabošcima, tako je i Hrista jedan od Njegovih učenika prodao Njegovim najogorčenijim neprijateljima. Josif je bio lažno optužen i bačen u tamnicu zbog svog poštenja; isto je tako i Hristos bio prezren i odbačen zato što je svojim pravednim i nesebičnim životom ukoravao grijeh. Iako nije bio kriv, bio je osuđen prema iskazima lažnih svjedoka. Josifovo strpljenje, krotost u podnošenju nepravde i tlačenja, njegova spremnost da oprosti, njegova plemenita velikodušnost prema podmukloj braći sve je to slika Spasiteljevog strpljivog podnošenja zlobe i pogrda zlih ljudi, Njegovog opraštanja, ne samo svojim ubicama, već i svima onima koji dolaze k Njemu da priznaju svoje grijeha i potraže oprostjenje.

Josif je nadživio svoga oca pedeset i četiri godine. Doživio je da vidi sinove Jefremove do trećega koljena, a sinovi Mahira sina Manasijina rodiše se i odrastoše na koljenima Josifovim. Bio je svjedok množenja i napredovanja svoga naroda. Svih tih godina njegova vjera da će Bog vratiti Izrailj u Zemlju obećanja ostala je nepokolebljiva.

[199] Kada je vidio da mu se kraj približava, okupio je svoje saplemenike. Iako je bio poštovan u zemlji faraona, Egipat je za njega ostao zemlja izgnanstva; njegovo posljednje djelo trebalo je da posvjedoči da je svoju sudbinu povezaao sa sudbinom Izrailja. Njegove posljednje riječi su bile: Ja ću uskoro umrijeti, ali će vas zacijelo Bog pohoditi i izvešće vas iz ove zemlje u zemlju za koju se zakleo Avramu, Isaku i Jakovu! Svečano je obavezao sinove Izrailjeve da

njegove kosti ponesu u zemlju Hanansku. Potom umrije Josif, a bješe mu sto i deset godina, i pomazavši ga mirisima, metnuše ga u kovčeg u Misiru. U sljedećim stoljećima teškog rada, ovaj kovčeg, ali i uspomena na predsmrtne Josifove riječi, podsjećali su Izrailjce da su samo putnici i došljaci u Egiptu i pozivale ih da svoju nadu vežu za Zemlju obećanja, jer će vrijeme izbavljenja sigurno doći.

III—Početak Istorije Božjeg Naroda

[200]

»Kad Izrailj bješe djete,
ljubljah ga, i iz Misira
dozvah sina svojega.«

Knjiga
proroka
Osije, 11, 1.

[201]

22. Poglavlje—Mojsije

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj od 1. do 4. poglavlja)

Da bi se prehranili za vrijeme gladi, Egipćani su morali da prodaju faraonu svoju stoku i zemlju, i da konačno i trajno prihvate sve obaveze kmetovskog položaja. Josif se mudro pobrinuo za njihov opstanak; dozvolio im je da postanu zakupci faraonove zemlje, da je od njega uzimaju u najam i plaćaju godišnju najamninu u iznosu od jedne petine rezultata svoga rada.

Jakovljevi potomci, međutim, nisu morali da prihvate te uslove. Na osnovu službe kojom je Josif zadužio egipatski narod, ne samo da su dobili dio zemlje, već su bili oslobođeni plaćanja poreza. Osim toga, hranom su bili snabdjevani sve vrijeme, dok je trajala glad. Faraon je javno objavio da je milostivim posredovanjem Josifovog Boga, Egipat dobio obilje hrane dok su istovremeno drugi narodi stradali od gladi. Zatim, morao je da zapazi da se pod Josifovom upravom Egipat veoma obogatio, pa je njegova zahvalnost obezbijedila Jakovljevoj porodici carske povlastice.

Vrijeme je prolazilo, a veliki čovjek kome je Egipat tako mnogo dugovao otišao je na počinak. Uskoro je nestao i cijeli naraštaj koji je uživao plodove njegovog rada. Tada nastaje novi car u Misiru koji ne znadijaše za Josifa. Ne da nije znao za Josifove zasluge za narod, već nije želio da ih prizna. Htio je da ih što prije zaboravi. I reče narodu svojem: gle, narod sinova Izrailjevih veći je i silniji

od nas. Nego, hajde da mudro postupamo s njima da se ne množe, i kada nastane rat da ne pristanu s neprijateljima našim i ne udare na nas, pa da otidu iz zemlje.

Izrailjci su već tada postali vrlo mnogobrojni; narodiše se i umnožiše se, i napredovaše i osiliše veoma, da ih se zemlja napuni. Zahvaljujući Josifovom nastojanju da zadovolji sve njihove potrebe, kao i naklonosti tadašnjeg vladara, oni su se brzo proširili po svoj zemlji. Međutim, ostali su izdvojeni kao narod, čuvajući svoje posebne običaje i svoju posebnu religiju. Njihova mnogobro-

[202]

jnost je sada uplašila i cara i narod, jer je postojala mogućnost da se u slučaju rata priključe egipatskim neprijateljima. Ipak, interesi države nisu dozvoljavali da budu prognani iz zemlje. Mnogi među njima bili su sposobni radnici, pa su dali veliki doprinos narodnom bogatstvu; samom caru su bili neophodni takvi radnici da bi gradio svoje veličanstvene palate i hramove. Zbog toga ih je izjednačio po položaju sa Egipćanima koji su i sebe i svoje imanje prodali državi. Uskoro su nad njima postavljeni nadzornici i njihovo robovanje postalo je potpuno. I žestoko nagonjahu Egipćani sinove Izrailjeve na posao i zagorčavahu im život teškim poslovima, blatom i opekama i svakim radom u polju, i svakim drugim poslom, na koji ih žestoko nagonjahu. Ali, što ga više mučahu, to se više množaše i napredovaše.

Car i njegovi savjetnici nadali su se da će ukrotiti Izrailjce teškim radom, da će tako smanjiti njihov broj i skršiti njihovo samopouzdanje. Pošto nisu uspjeli, prešli su na surovije mjere. Ženama, kojima je zanimanje to omogućavalo, izdata je naredba da prilikom rođenja ubijaju svu jevrejsku mušku djecu. Sotona je smislio ovu mjeru. Znao je da se Izbavitelj mora pojaviti među Izrailjcima; navodeći cara da uništava mušku decu nadao se da će osujetiti Božju namjeru. Međutim, žene su se bojale Boga, pa se nisu usuđivale da izvrše ovu surovu zapovijest. Gospod je pohvalio njihovo ponašanje i dao im svoj blagoslov. Car, ljut što mu se namjere nisu ostvarile, pooštrio je i proširio naredbu. Sada je cio narod bio pozvan da hvata i ubija bespomoćne žrtve. Tada zapovijedi Faraon svemu narodu svojemu, govoreći: svakoga sina koji se rodi bacite u vodu, a kćeri sve ostavljajte u životu.

Dok je sprovođenje ovih naredbi bilo u punom jeku, Amramu i Johavedi, pobožnim Izrailjcima iz Levijevog plemena, rodio se sin. Dijete je bilo veoma lijepo. Vjerujući da se približava vrijeme oslobođenja Izrailja i da Bog svom narodu treba da podigne izbavitelja, roditelji su odlučili da ga sačuvaju. Vjera u Boga ojačala je njihovo srce, pa se ne pobojaše zapovijesti careve. (Jevrejima 11,23)

Majka je tri mjeseca uspijevala da krije svoje dijete. A onda, vidjevši da više nije u stanju da ga sačuva, načinila je od trske kovčežić, zalila ga smolom i paklinom da ne propušta vodu, stavila

usudila da ostane uz njega i da ga čuva da ne bi ugrozila i svoj i njegov život, ali se njegova sestra Marija zadržavala u blizini, naizgled usputno, ali budno pazeći šta će se dogoditi s njenim malim bratom. Međutim, bilo je i drugih budnih stražara! Majka je u svojim iskrenim molitvama preporučila svoje dijete Božjem staranju, pa su nevidljivi anđeli lebdjeli iznad njegovog skromnog skrovišta. Anđeli su uputili faraonovu kćer da dođe na to mjesto. Kovčežić je privukao njenu pažnju i kad je u njemu vidjela prekrasno dijete, cijela priča joj je postala jasna. Dječje suze izazvale su njeno sažaljenje i ona je s mnogo saosjećanja pomislila na njegovu nepoznatu majku koja je željela da spase svog dragog mališana. Odlučila je da ga usvoji i proglasi svojim sinom.

Marija je potajno pratila svaki pokret. Vidjeći da faraonova kćerka nježno postupa prema djetetu, usudila se da priđe i kaže: Hoćeš li da idem i da ti dozovem dojkinju Jevrejku da ti doji dete? Dobila je odobrenje.

Sestra je požurila majci s radosnom viješću i bez oklijevanja se zajedno s njom vratila faraonovoj kćerki. Uzmi ovo dijete i odoj mi ga, ja ću ti platiti, kazala joj je princeza.

Bog je čuo majčine molitve. Njena vjera bila je nagrađena. S dubokom zahvalnošću prihvatila se svog radosnog i spokojnog zadatka. Iskoristila je priliku da svoje dijete vaspita za Boga. Bila je sigurna da je njen sin bio sačuvan da bi obavio neko veliko djelo, znala je da će ga uskoro predati njegovoj carskoj majci i da će biti okružen uticajima koji će pokušavati da ga udalje od Boga. Sve je to doprinijelo da bude mnogo marljivija i pažljivija prilikom njegovog vaspitavanja nego prilikom vaspitavanja ostale djece. Trudila se da u njegov um usadi strahopoštovanje prema Bogu, ljubav prema istini i pravdi, iskreno se molila da bude sačuvan od svakog nemoralnog uticaja. Prikazala mu je ludost i grešnost idolopoklonstva, od malih nogu ga je učila da se klanja i moli živom Bogu, koji ga jedini može čuti, koji mu jedini može pomoći u svakoj nevolji.

Zadržala je dječaka što je duže mogla, ali ga je morala predati kada je imao oko dvanaest godina. Iz svoje skromne kolibe bio je odveden u carsku palatu, faraonovoj kćerki, koja ga je posinila.

[204] Čak ni ovdje dječak nije zaboravio utiske iz djetinjstva. Pouke koje je naučio u majčinom krilu nisu mogle biti izbrisane. One su ga

zaštitile od oholosti, nevjerstva i nemoralnosti, od poroka koji su bujali usred sjaja carskog dvora.

Koliko je dalekosežan bio uticaj te Jevrejke, a bila je samo robinja i samo proganica! Cio Mojsijev život, velika misija koju je obavio kao vođa Izrailja, sve to svjedoči o važnosti djela hrišćanske majke. Ne postoji drugi zadatak koji bi se mogao uporediti s njenim! U velikoj mjeri majka u svojim rukama drži sudbinu svoje djece. Ona se bavi umom i karakterom u razvoju, ona ne radi samo za vrijeme, nego za vječnost. Ona sije sjeme koje će niknuti i donijeti rod, ili dobar ili zao. Nije njeno da slika prekrasne oblike na platnu ili da ih kleše u mramoru, već da u ljudsku dušu utisne Božji lik. Na njoj počiva posebna odgovornost da u njihovim ranim godinama oblikuje karakter svoje djece. Biljezi koji se tada utisnu u njihov um u razvoju ostaju im za cijeli život. Roditelji bi trebalo da tako usmjeravaju poučavanje i obučavanje svoje djece, dok su još vrlo mlada, da postanu hrišćani. Ona su nam povjerena na staranje da bi bila obučavana, ne da postanu nasljednici prijestola neke svetovne imperije, već da budu carevi Gospodu, da vladaju vječno.

Trenutke svoga vremena svaka majka treba da smatra dragocjenim; njeno životno djelo dobiće konačnu ocjenu tek na veliki dan obračuna. Tada će se ustanoviti da su mnogi porazi i zločini ljudi i žena bili posljedica neznanja ili nezalaganja onih čija je dužnost bila da njihove dječije stope usmjere na pravi način. Tada će se ustanoviti da su mnogi koji su svetlošću svoga genija ili svoje svetosti poslužili na blagoslov svijetu, načela, koja su bila ishodište njihovog uticaja i uspjeha, stekli zahvaljujući molitvama svoje hrišćanske majke.

Mojsije je na faraonovom dvoru stekao najviše građansko i vojničko obrazovanje. Vladar je odlučio da svog usvojenog unuka proglasi nasljednikom prijestola i mladić se pripremao da zauzme taj visoki položaj. I nauči se Mojsije svoj premudrosti Misirskoj i bješe silan u riječima i djelima. (Djela 7,22) Zbog svojih sposobnosti vojnog starješine postao je miljenik svih egipatskih četa. Svi su ga smatrali čovjekom izvanrednog karaktera. Sotonine namjere tako su osujećene. Bog je naredbu da jevrejska djeca budu osuđena na smrt iskoristio da obuči i obrazuje budućeg vođu svoga naroda.

Izrailjske starješine su preko anđela bile obaviještene da se bliži njihovo izbavljenje i da je Mojsije čovjek preko koga će Bog obaviti to djelo. Anđeli su obavijestili i Mojsija da ga je Gospod izabrao

da raskine jaram svoga naroda. On je, pretpostavljajući da će narod svoju slobodu postići oružjem, očekivao da povede jevrejsku vojsku protiv egipatskih armija. Imajući to u vidu, suzbijao je svoja osjećanja da ga privrženost pomajci ili faraonu ne bi spriječila u izvršavanju Božje volje.

Po egipatskim zakonima samo pripadnici svešteničke klase mogli su da sjednu na egipatski prijesto; pa je i Mojsije, kao budući nasljednik, morao da bude uveden u tajne nacionalne religije. Ta dužnost bila je povjerena sveštenicima. Međutim, iako je bio usrdan i neumoran kao učenik, niko nije mogao nagovoriti Mojsija da učestvuje u obožavanju njihovih bogova. Prijetili su mu da će izgubiti pravo na krunu, opominjali ga da će ga princeza isključiti iz nasljedstva ukoliko istraje u svojoj privrženosti jevrejskoj vjeri. Ali, on je ostao nepokolebljiv u svojoj odluci da poštovanje ne odaje nikome drugome, osim jedinome Bogu, Stvoritelju Neba i Zemlje. Prepirao se sa sveštenicima i njihovim vjernicima i dokazivao im ludost njihovog sujevjernog obožavanja predmeta. Niko nije mogao da pobije njegove dokaze ili da promijeni njegove namjere, ali je njegova čvrstina privremeno bila podnošena samo zbog njegovog visokog položaja i naklonosti koju su mu ukazivali i car i narod.

Vjerom Mojsije, kada bi veliki, ne htjede da se nazove sinom kćeri Faraonove i volje stradati s narodom Božjim, nego li imati zemaljsku sladost grijeha; državši sramotu Hristovu za veće bogatstvo od svega blaga Misirskoga, jer gledaše na platu. (Jevrejima 11,24-26) Mojsije je bio osposobljen da prevaziđe velikane ove zemlje, da blista u dvorovima njenog najsajnijeg carstva, da preuzme skiptar njegove sile. Njegova intelektualna veličina uzdigla ga je iznad velikih ljudi svih vremena. Kao historičar, pjesnik, filozof, vojskovođa, zakonodavac, on nema premca. A ipak, iako

je svijet bio pod njegovim nogama, imao je moralne snage da odbije laskave ponude da stekne bogatstvo, veličinu i slavu, i volje stradati s narodom Božjim, nego li imati zemaljsku sladost grijeha.

[206]

Mojsije je znao za konačnu nagradu koja će biti data poniznim i poslušnim Božjim slugama, pa je u upoređenju s njome svjetovni dobitak u njegovim očima postao beznačajan. Veličanstvena faraonova palata i vladarski prijesto trebalo je da ga privuku kao mamac, ali je on znao da se u gospodskim odajama palate ljudi odaju grešnim zadovoljstvima koja ih navode da zaborave Boga. On je gledao

dalje od blistave palate, dalje od vladarske krune, na visoke časti koje će biti ukazane svecima Najvišega u carstvu koje je neokaljano grijehom. U vjeri je gledao nepropadljivu krunu koju će Car Neba staviti na glavu pobjednika. Ta vjera ga je navela da okrene leđa zemaljskim velikodostojnicima i da se pridruži skromnom, siromašnom, prezrenom narodu koji je izabrao da služi Bogu umesto da robuje grijehu.

Mojsije je ostao na dvoru do svoje četrdesete godine. Često se bavio teškim položajem svog naroda, pa je posjećivao svoju porobljenu braću i hrabrio ih obećanjem da će se Bog postarati za njihovo izbavljenje. Često je, ojađen pogledom na nepravde i tlačenja, gorio od želje da se osveti Egipćanima za zla koja su njegova braća podnosila. Jednoga dana, dok je išao svojim putem, vidio je nekog Egipćanina kako udara Izrailjca, pa mu je priskočio u pomoć i ubio Egipćanina. Osim Izrailjca nije bilo drugog svjedoka ovog djela, pa je Mojsije tijelo smjesta zakopao u pijesak. Pošto se tako pokazao spremnim da stane na stranu svoga naroda, nadao se da će i oni ustati da izbore svoju slobodu. Mišljaše pak da braća njegova razumiju da Bog rukom njegovom njima spasenje dade, ali oni ne razumješe. (Dela 7,25) Još nisu bili spremni za slobodu. Sljedećeg dana Mojsije je ugledao dvojicu Jevreja kako se prepiru, a bilo je očigledno da jedan od njih nije u pravu. Mojsije je ukorio krivca, koji mu je odmah uzvratio, odričući mu pravo da se miješa i podmuklo ga optužujući za zločin: Ko je tebe postavio knezom i sudijom nad nama? Ili i mene hoćeš da ubiješ kao što si juče ubio Misirca? (Dela 7,27.28)

Cio slučaj se uskoro razglasio među Egipćanima i, vrlo preuveličan, dopro i do faraonovih ušiju. Caru je bilo predstavljeno kao da ovo djelo ima višetruko značenje, da je Mojsije odlučio da povede svoj narod protiv Egipćana, da sruši vladu i da sam zasjedne na prijesto; da carstvu nema opstanka sve dok je on živ. Vladar je smjesta odlučio da krivac mora umrijeti; ali, doznajući za opasnost koja mu prijete, Mojsije se izbavio i krenuo prema Arabiji.

[207]

Gospod je usmjeravao njegove korake tako da je našao utočište kod Jotora, madijanskog sveštenika i kneza, koji je poštovao pravoga Boga. Poslije nekog vremena Mojsije se oženio jednom od Jotorovih kćeri; i tu je, u službi svome tastu, kao pastir njegovih stada, ostao četrdeset godina.

Ubijajući Egipćanina, Mojsije je učinio istu grešku koju su tako često činili njegovi preci, naime, da u svoje ruke uzme djelo koje je Bog obećao da će učiniti. Bog nije želio da svoj narod oslobodi ratom, kao što je to Mojsije mislio, već svojom moćnom silom, da bi se slava pripisala jedino Njegovom imenu. Međutim, čak je i to nepromišljeno djelo Bog iskoristio da ostvari svoju namjeru. Mojsije još nije bio spreman za svoje veliko djelo. On je još morao da nauči veliku lekciju vjere koju su naučili Avram i Jakov da se ne oslanja na ljudsku snagu i mudrost, već na Božju silu da ispuni svoja obećanja. Postojale su i druge lekcije koje je Mojsije morao da nauči u samoći planina. U školi samoodricanja i nevolja morao je da nauči da bude strpljiv, da obuzda svoje strasti. Prije nego što bude mogao da mudro upravlja, morao je da nauči da sluša. Njegovo srce moralo je da bude u potpunom skladu s Bogom prije nego što bude u stanju da Izrailju otkrije Božju volju. Na temelju svog iskustva trebalo je da se pripremi da pokaže očinsko staranje prema svima kojima je bila neophodna njegova pomoć.

Ljudi bi rado preskočili tako dugo razdoblje teškog rada i usamljenosti, proglašavajući ga velikim gubitkom vremena. Međutim, Beskrajna Mudrost je onoga koga je željela da upotrijebi kao vođu izabranog naroda pozvala da četrdeset godina provede kao skromni pastir. Navike da brižno pazi, da zaboravlja na sebe, da se nježno stara o svom stadu, koje je tako stekao, pripremile su ga da postane sažaljivi, strpljivi pastir Izrailju. Nijedna prednost koju bi mu ljudska kultura mogla pružiti, nije mogla da zamijeni ovo iskustvo.

[208] Mojsije je stekao mnoge navike koje je sada morao da napusti. Sve ono čime je bio okružen u Egiptu ljubav pomajke, visoki položaj koji je zauzimao kao faraonov unuk, sveopšta raskalašnost, prepređenost, podmuklost, misticizam lažne religije, sjaj idolopokloničkog bogoslužjenja, svečana veličanstvenost arhitekture i vajarstva, sve je to ostavilo duboki trag na njegovom umu u razvoju i oblikovalo, u izvesnoj mjeri, njegove navike i njegov karakter. Sada su vrijeme, promjena okoline, zajedništvo s Bogom, morali pomoći da se savladaju ovi uticaji. Ali, i sam Mojsije je morao da se trudi, da se bori kao da mu je opstanak u pitanju, da bi odbacio zabludu i prihvatio istinu. Međutim, znao je da će Bog biti njegov Pomoćnik, kada borba postane suviše oštra za njegovu ljudsku snagu.

U svima koji su bili izabrani da obave neko djelo za Boga mogao se nazreti ljudski element. Međutim, to ipak nisu bili ljudi prosječnih navika i karaktera koji su bili zadovoljni time da ostanu takvi. Oni su iskreno željeli da dobiju mudrost od Boga i nauče da rade za Njega. Apostol kaže: Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakome bez razlike i ne kori nikoga, i daće mu se. (Jakov 1,5) Ali, Bog svoju božansku svjetlost neće dati ljudima koji su zadovoljni time da ostanu u tami. Da bi mogao da primi božansku pomoć, čovjek mora da postane svjestan svojih slabosti i svoga nesavršenstva; on mora da upregne svoj um da bi ta velika promjena bila izvršena u njemu; on mora da prihvati ozbiljnu i istrajnu molitvu i napor. Čovjek mora da se oslobodi svojih loših navika i običaja. Pobjeda se može postići samo odlučnim naporima da se poprave ovi nedostaci i prihvate pravilna načela. Mnogi se nikada ne uzdignu do položaja koji su mogli zauzeti, jer čekaju da Bog učini za njih ono što sami mogu da učine za sebe snagom koju im je On dao. Svi koji žele da se tako pripreme da budu korisni, moraju se obučavati uz primjenu najoštrije duhovne i moralne discipline, a Bog će im pomagati, sjedinjujući svoju božansku snagu s njihovim ljudskim naporima.

Okružen planinskim bedemima, Mojsije je bio sam sa Bogom. Veličanstveni egipatski hramovi nisu više uticali na njegov um svojim sujevjerjem i lažima. U svečanoj uzvišenosti vječnih bregova, on je sagledavao veličanstvo Najvišega i shvatao koliko su nemoćni i beznačajni egipatski bogovi u poređenju s Njim. Na svemu je bilo napisano Stvoriteljevo ime. Mojsiju je izgledalo da je On stalno prisutan i da je okružen Njegovom silom. Ovdje je nestalo njegove oholosti i samodovoljnosti. U ozbiljnoj jednostavnosti pustinjskog života, nestajale su posljedice egipatske dokolice i raskoši. Mojsije je postao strpljiv, pobožan, skroman, vrlo krotak, mimo svih ljude na zemlji (4. Mojsijeva 12,3), a ipak jak u vjeri u silnoga Boga Jakovljeva.

Kako su godine prolazile u kojima je sa svojim stadima lutao po usamljenim mjestima, razmišljajući o svom potlačenom narodu, sjećajući se Božjeg postupanja prema svojim ocima i obećanja koja su postala nasljedstvo tog izabranog naroda, i danju i noću se molio za svoj rod, za Izrailj. Nebeski anđeli su širili svoju svjetlost oko njega. I ovdje, nadahnut Svetim Duhom, napisao je knjigu Postanja.

[209]

Duge godine koje je proveo u usamljenosti pustinje bile su godine bogatih blagoslova, ne samo za Mojsija i njegov narod, već i za svijet svih budućih vjekova.

I poslije mnogo vremena umre car Misirski; i uzdisahu od nevolje sinovi Izrailjevi i vikahu; i vika njihova radi nevolje dođe do Boga. I Bog ču uzdisanje njihovo i opomenu se Bog zavjeta svojega s Avramom, s Isakom i s Jakovom. I pogleda Bog na sinove Izrailjeve i vidje ih. Došlo je vrijeme

da Izrailj bude izbavljen. Međutim, Bog je namjeravao da to izvede tako da ljudska oholost doživi potpuni poraz. Trebalo je da se izbavitelj pojavi kao skromni pastir, noseći samo štap u ruci; ali štap koji će Gospod pretvoriti u simbol svoje moći. Napasajući jednoga dana svoje stado u blizini gore Horiv, gore Božje, Mojsije je ugledao grm u plamenu, kome su grane, lišće i stablo gorjeli, ali nikako nisu sagorijevali. Upravo se približio da vidi prekrasni prizor, kada ga je glas, koji je dolazio iz plamena, pozvao po imenu. Drhtavih usana je odgovorio: Evo me! Bio je upozoren da se ne približava bez poštovanja: Izuj obuću s nogu svojih, jer je mjesto na kojemu stojiš sveta zemlja!... Ja sam Bog oca tvojega, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev! Bio je to Bog, koji se kao Anđeo zavjeta otkrivao ocima u prošla vremena. A Mojsije zakloni lice svoje, jer ga bješe strah gledati u Boga.

[210] Poniznost i strahopoštovanje treba da budu odlike svih onih koji izlaze pred Boga. U Isusovo ime treba da izlazimo pred Njega s povjerenjem, ali pred Njime se ne smemo pojavljivati s drskom samouverenošću kao da smo ravni Njemu. Ima onih koji se obraćaju velikom i svemoćnom i svetom Bogu, koji stanuje u svjetlosti, kojoj se ne možemo približiti, kao što se obraćaju nekome ko im je ravan, pa čak i nekome ko je niži od njih. Ima onih koji se ponašaju u Njegovom domu kao što se ne bi usudili da se ponašaju u prijemnoj dvorani nekog svjetovnog vladara. Trebalo bi da takvi imaju na umu da se nalaze pred očima Onoga koga serafimi obožavaju, pred kojim anđeli zaklanjaju svoje lice. Pred Boga treba izlaziti s dubokim strahopoštovanjem, svi koji postanu stvarno svjesni Njegove prisutnosti ponizno će se pokloniti pred Njim, i kao nekada Jakov, kada je u viziji ugledao Božju priliku, uzviknuće: Kako je strašno mjesto ovo! Ovde je doista kuća Božja i ovo su vrata nebeska!

Dok je Mojsije stajao pred Bogom ispunjen poniznim strahopoštovanjem, glas je nastavio: Dobro vidjeh nevolju naroda svojega u Misiru, i čuh viku njegovu od zla koje mu čine nadstojnici, jer poznah muku njegovu i siđoh da ga izbavim iz ruku Misirskih i da ga izvedem iz one zemlje u zemlju dobru i prostranu, u zemlju u kojoj mlijeko i med teče... sada hajde da te pošljem Faraonu da izvedeš narod moj, sinove Izrailjeve, iz Egipta.

Zapanjen i uplašen ovom zapoviješću, Mojsije je ustuknuo, govoreći: Ko sam ja da idem Faraonu i da izvedem sinove Izrailjeve iz Misira? Odgovor je glasio: Ja ću biti s tobom, i ovo neka ti bude znak da sam te ja poslao: kada izvedeš narod iz Misira, služićete Bogu na ovoj gori!

Mojsije je pomislio na teškoće s kojima će se suočiti, na zaslijepljenost, neznanje i nevjerovanje svoga naroda, u kome mnogi jedva da su imali neko znanje o Bogu, pa je rekao: Evo, kada otidem sinovima Izrailjevim pa im rečem: Bog otaca vaših posla me k vama, ako mi kažu: kako mu je ime, šta ću im kazati? Odgovor je glasio: JA SAM ONAJ ŠTO JEST! Tako ćeš kazati sinovima Izrailjevim, koji JEST, On me posla k vama!

Mojsiju je bilo naređeno da prvo okupi starješine Izrailjeve, najplemenitije i najpravednije među njima, koji su već dugo patili zbog robovanja naroda i da im objavi Božju poruku, zajedno sa obećanjem o izbavljenju. Trebalo je da zatim zajedno sa starješinama izađe pred faraona i da mu kaže:

Gospod Bog jevrejski srete nas, pa ti se molimo da izađemo tri dana hoda u pustinju da prinesemo žrtvu Gospodu Bogu svojemu!

Mojsije je bio upozoren da će se faraon oduprijeti zahtjevu da [211] pusti Izrailja. Ipak, Božji sluga ne smije da izgubi hrabrost, jer će to Gospod iskoristiti da pokaže svoju silu pred Egipćanima i pred svojim narodom. Ali ću pružiti ruku svoju i udariću Misir svim čudesima svojim, koja ću učiniti u njemu i poslije će vas pustiti!

Dobio je uputstva i o zalihama koje su morali da pripreme za putovanje. Gospod je objavio: Kada pođete, nećete poći prazni, nego će svaka žena zaiskati od susjede svoje i u domaćice svoje nakita srebrnoga i nakita zlatnoga i haljina. Egipćani su se obogatili radom na koji su nepravedno nagonili Izrailjce i sada, kada oni kreću prema svom novom domu, bilo je pravo da zatraže nagradu za godine svog teškog rada. Trebalo je da zatraže dragocjene predmete koji se lako

mogu nositi i Gospod će učiniti da zadobiju naklonost Egipćana. Velika čuda učinjena zbog njihovog oslobođenja preplašiće njihove ugnjetače, tako da će ispuniti zahtjeve svojih robova.

Mojsije je pred sobom vidio nesavladive teškoće. Koji dokaz da pruži narodu da ga je Gospod zaista poslao? Upitao je: Ali, neće mi vjerovati ni poslušati glasa mojega, jer će reći: nije ti se Gospod javio! Dokaz koji je uticao i na njegova osjećanja bio mu je pružen. Rečeno mu je da svoj štap baci na zemlju. Kada je to učinio, on posta zmija, i Mojsije pobježe od nje. Zatim je dobio zapovijest da je uhvati i ona se u njegovoj ruci ponovo pretvorila u štap. Poslije toga mu je zapovijedeno da stavi ruku sebi u njedra. Poslušao je i kada je izvadi iz njedara, a to ruka mu gubava, bijela kao snijeg. Kada je, po Božjem nalogu, ponovo stavio ruku u njedra, a onda je izvadio, ustanovio je da je postala zdrava kao i ona druga. Po ovim znacima će se, kako je Gospod obećao Mojsiju, i Njegov narod i faraon uvjeriti da se među njima našao neko mnogo moćniji od egipatskog vladara.

Božji sluga je, međutim, i dalje bio pun straha i na samu pomisao da prihvati čudno i prekrasno djelo koje je stajalo pred njim. U uznemirenosti i strahu, pokušao je da nađe izgovor u nedostatku rječitosti: Molim ti se, Gospode, nisam rječit čovjek, niti sam prije bio, niti sam otkako si progovorio sa slugom svojim, nego sam sporih usta i spora jezika. Mojsije je tako dugo živio izvan Egipta da njegovo znanje egipatskog jezika više nije bilo tako obimno, niti se njime tako vješto služio kao onda kada se kretao među njima.

[212] Međutim, Gospod mu je odgovorio: Ko je dao usta čovjeku? Ili, ko može stvoriti nijema ili gluha ili okata ili slijepa, zar ne ja, Gospod? Ovim riječima Bog je dodao još jedno obećanje o božanskoj pomoći: Idi, dakle, ja ću biti s ustima tvojim i učiću te šta ćeš govoriti! Međutim, Mojsije je ponovo tražio od Boga da izabere nekog sposobnijeg poslanika. U početku su ovi izgovori proisticali iz skromnosti i ustručavanja, ali, pošto je Gospod obećao da će ukloniti sve teškoće i da će mu osigurati konačni uspjeh, svako dalje povlačenje ili izgovaranje svojom nesposobnošću, svjedočilo bi o nepovjerenju prema Bogu. Pokazivao bi time da ne vjeruje da je Bog u stanju da ga osposobi za veliko djelo na koje ga je pozvao ili da strahuje da je Bog pogriješio u svom izboru.

Bog mu je zato ukazao na Arona, starijeg brata, koji je, svakodnevno govoreći egipatskim jezikom bio u stanju da se njime savršeno služi. Otkrio je Mojsiju da mu Aron dolazi u susret. Sljedeće Gospodnje riječi predstavljale su bezuslovnu zapovijest:

Njemu ćeš kazati i metnućeš ove riječi u usta njegova i ja ću biti s tvojim ustima i s njegovim ustima i učiću vas šta ćete činiti! I on će mjesto tebe govoriti narodu i on će biti tebi mjesto usta i ti ćeš biti njemu mjesto Boga. A taj štap uzmi u ruku svoju, njime ćeš činiti čudesa. Sada se više nije mogao odupirati, jer više nije bilo razloga za izgovor.

U trenutku kada mu je Bog uputio svoju zapovijest, Mojsije sporog jezika i bojažljiv, bio je pun nepovjerenja u samoga sebe. Obuzela ga je svijest o nesposobnosti da bude Božji predstavnik u Izrailju. Ali, kada se jednom prihvatio posla, založio se za njega svim srcem, oslanjajući se s punim povjerenjem na Gospoda. Veličina njegove misije pokrenula je najbolje snage njegovog uma. Bog je blagoslovio njegovu spremnost da bude poslušan, pa je postao rječit, samopouzdan, hladnokrvan, potpuno osposobljen za najveće djelo koje je ikada bilo povjereno čovjeku. Bio je izrazit primjer onoga što Bog može da učini da bi ojačao karakter onih koji se potpuno pouzdaju u Njega i bez ograničenja predaju se Njegovoj vlasti.

Čovjek će steći snagu i sposobnost, kada bude preuzeo odgovornosti koje mu je Bog povjerio i kada se cijelom dušom bude trudio da postane sposoban da ih pravilno obavi. Bez obzira na skromnost svog položaja ili ograničenost svojih sposobnosti, pravu veličinu dostići će samo onaj koji, oslanjajući se na boansku snagu, nastoji da svoj zadatak vjerno obavi. Da se Mojsije oslonio na svoju snagu i mudrost i da se željno prihvatio velike odgovornosti, jasno bi pokazao da je nesposoban za takvo djelo. Činjenica da je čovjek svjestan svoje slabosti u najmanju ruku je skromni dokaz da je shvatio veličinu djela koje mu je povjereno i da će Boga učiniti svojim Savjetnikom i svojom Snagom.

Mojsije se vratio svom tastu i izrazio želju da poseti svoju braću u Egiptu. Jotor mu je dao svoju saglasnost i blagoslovio ga riječima: Idi s mirom! Sa ženom i djecom, Mojsije je krenuo na put. Nije se usudio da javno iznese cilj svoje misije, jer im možda ne bi bilo dozvoljeno da pođu s njim. Međutim, još prije nego što su stigli u

Egipat, on sam je zaključio da bi za njihovu sigurnost bilo najbolje da ih vrati kući u Madijam.

Potajni strah od faraona i Egipćana, čiji se gnjev raspalio protiv njega četrdeset godina prije toga, doprinijeo je da Mojsije još više oklijeva da se vrati u Egipat; ali, pošto je odlučio da bude poslušan Božjim zapovijestima, Gospod mu je otkrio da su svi njegovi neprijatelji već pomrli.

Dok je putovao iz Madijama, Mojsiju je na neugodan i strašan način skrenuta pažnja dala izazvalo Gospodnje nezadovoljstvo. Jedan anđeo pretećeg izgleda iznenada se pojavio pred njim ponašajući se kao da želi da ga ubije. Nikakvo objašnjenje nije mu bilo dato; ali se Mojsije sjetio da je zanemario jedan od Božjih zahtjeva; pokorivši se nagovaranju svoje žene, propustio je da obred obrezanja obavi na svom najmlađem sinu. Propustio je da ispuni uslov kojim je njegov sin dobijao pravo na blagoslove Božjeg zavjeta sa Izrailjem; takav propust njihovog izabranog vođe mogao je navesti i narod da božanske propise više ne smatra tako obaveznim. Sefora, plašeći se da će njen muž izgubiti život, sama je obavila obred i anđeo je dozvolio Mojsiju da nastavi putovanje. U razdoblju svoje misije pred faraonom, Mojsije će biti u vrlo opasnom položaju; njegov život biće sačuvan samo uz pomoć svetih anđela. Međutim, ukoliko bude zanemarivao svoje poznate dužnosti, neće biti siguran; jer ga Božji anđeli neće moći zaštititi.

U vrijeme velike nevolje neposredno pre Drugog Hristovog dolaska, pravednici će biti sačuvani uz pomoć nebeskih anđela; ali prestupnici Božjeg zakona neće uživati nikakvu zaštitu. Anđeli tada neće moći da štite prestupnike bilo kojeg božanskog propisa.

23. Poglavlje—Egipatska Zla

[214]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj od 5. do 10. poglavlja)

Dobivši nalog od anđela, Aron je izašao da dočeka brata od koga je tako dugo bio odvojen; sreli su se usred pustinjske samoće, u blizini gore Horiv. Tu su porazgovarali o svemu i Mojsije je objavio Aronu sve riječi Gospodnje, za koje ga posla, i sve znake koje mu zapovijedi. (2. Mojsijeva 4,28) Zajednički su krenuli prema Egiptu; stigavši u zemlju Gesemsku, odmah su sazvali izrailjske starješine. Aron im je ponovio sve što je Bog učinio Mojsiju, a onda je pred narodom pokazao sve znake koje mu je Bog dao. I narod vjerova i razumješe da je Gospod pohodio sinove Izrailjeve i video nevolju njihovu; i savivši se, pokloniše se. (2. Mojsijeva 5,31)

Mojsije je dobio i poruku koju je morao da objavi faraonu. Dva brata su ušla u faraonovu palatu kao poslanici Cara nad carevima i progovorili u Njegovo ime: Ovako veli Gospod Bog Izrailjev, pusti narod moj da mi praznuje praznik u pustinji!

Ko je Gospod da poslušam glas njegov i da pustim Izrailja? Ne znam Gospoda i neću pustiti Izrailja, odgovorio je faraon.

Njihov odgovor je glasio: Bog jevrejski srete nas; molimo ti se da otidemo tri dana hoda u pustinju da prinesemo žrtvu Gospodu Bogu svojemu da ne pošlje na nas pomor ili mač!

Glasovi o njima i o nemiru koji su izazvali u narodu, već su stigli do cara. Njegov gnjev se raspalio. Zato im je rekao: Mojsije i Arone, zašto odvlačite narod od rada njegovog? Idite na svoj posao!

Ova dva stranca svojim djelovanjem već su nanijela gubitke carstvu. Sjetivši se toga, dodao je: Eto, naroda je mnogo u zemlji, a vi još hoćete da ostavlja poslove svoje!

Izrailjci su za vrijeme robovanja u izvesnoj mjeri zaboravili Božji zakon i odstupili od Njegovih propisa. Kršenje Subote postalo je opšta pojava, a zbog preteranih zahtjeva njihovih nadzornika njeno svetkovanje naizgled je bilo onemogućeno. Međutim, Mojsije je svom narodu pokazao da je poslušnost Bogu prvi uslov za njihovo

[215]

oslobođenje; i tako naponi da se obnovi svetkovanje Subote nisu mogli da izmaknu pažnji njihovih tlačitelja.

Faraon, duboko uznemiren, posumnjao je da Izrailjci planiraju da se pobunom oslobode svoje službe. Njihovo nezadovoljstvo sigurno je posljedica nerada; on će se već postarati da im ne ostane slobodnog vremena za opasno ponašanje! Smjesta je preduzeo mjere kojima je želio da pritegne njihove okove i skrši njihov slobodoumni duh. Još istog dana objavljene su naredbe koje su njihov rad učinile još težim i napornijim. U toj zemlji opeke sušene na suncu najčešće su upotrijebljavane kao građevinski materijal; zidovi najljepših građevina bili su načinjeni od njih i zatim oblagani kamenom, pa je veliki broj robova pravio opeke. Pošto je siječena slama miješana sa glinom da se opeke ne bi raspadale, upotrebljavane su velike količine slame. Car je naredio da im se više ne nabavlja slama; radnici su je morali sami tražiti, iako je od njih zahtjevana ista količina gotovih opeka.

Ovaj proglas izazvao je veliko uznemirenje među Izrailjcima po cijeloj zemlji. Egipatski nadzornici postavili su jevrejske službenike da nadgledaju radnike na radu. Ti službenici bili su odgovorni za izvršenje zadataka svojih radnika. Kada su carevi zahtevi stupili na snagu, ljudi su se raštrkali po cijeloj zemlji da sakupljaju strnjiku umjesto slame, međutim, postalo je jasno da ne mogu da obave uobičajeni obim posla. Zbog ovog neuspjeha jevrejski službenici bili su surovo bičevani.

Pretpostavljajući da su ove kaznene mjere uveli njihovi nadzornici, a ne sam faraon, izašli su pred njega da mu se potuže. Na njihove žalbe faraon je prezrivo odgovorio: Besposličite, besposličite, i zato govorite: da idemo da prinesemo žrtvu Gospodu! Bilo im je naređeno da se vrate na posao uz izjavu da im se tereti neće ni na koji način olakšati. Vrativši se, sreli su Mojsija i Arona i povikali: Gospod neka vas vidi i sudi što nas omraziste Faraonu i slugama njegovim i dadoste im mač u ruke da nas pobiju!

Dok je slušao ove prijekore, Mojsija je obuzela duboka žalost. Patnje njegovog naroda veoma su se umnožile. Po cijeloj zemlji odjekivali su očajnički vapaji i mladih i starih, a njega su svi složno optuživali zbog zlokobne promjene položaja. S gorčinom u srcu izašao je pred Boga, uzvikujući: Gospode, zašto si navukao to zlo na narod? Zašto si me poslao? Jer otkako iziđoh pred Faraona i

progovorih u tvoje ime još gore postupa s narodom ovim, a ti ne izbavi naroda svojega! Odgovor je glasio: Sada ćeš vidjeti šta ću učiniti Faraonu, jer pod rukom krijepkom pustiće te, i istjeraće ih iz zemlje svoje pod rukom krijepkom! Ponovo mu je skrenuta pažnja na zavjet koji je Bog dao ocima i ponovljeno obećanje da će zavjet biti ispunjen.

Među Izrailjcima je za vrijeme svih godina robovanja u Egiptu, bilo i onih koji su ostali vjerni Gospodu. Takvima je bilo veoma teško da gledaju kako se njihova djeca svakoga dana suočavaju s bezakonjima neznabožaca i kako se čak klanjaju njihovim lažnim bogovima. U očajanju obraćali su se Gospodu da ih izbavi iz egipatskog jarma da bi se oslobodili i nemoralnog uticaja idolopoklonstva. Oni nisu prikrivali svoju vjeru, već su objavljivali Egipćanima da služe Stvoritelju Neba i Zemlje, jedinom pravom i živom Bogu. Navodili su dokaze Njegovog postojanja i moći, od stvaranja pa sve do Jakovljevog vremena. Tako su Egipćani imali priliku da se upoznaju s religijom Jevreja; ali, prezrivo odbijajući da prihvate pouke od svojih robova, pokušavali su da zavedu sljedbenike pravoga Boga obećavajući im nagrade i, kada to nije uspijevalo, plašeći ih prijetnjama i surovostima.

Izrailjske starješine pokušavale su da ojačaju sve slabiju vjeru svoje braće ponavljajući im obećanja data očevima i Josifove pro-ročke riječi koje je izgovorio prije smrti, najavljujući njihovo izbavljenje iz Egipta. Neki su slušali i vjerovali. Drugi, gledajući na okolnosti u kojima su se nalazili, nisu imali snage da se nadaju. Egipćani, koji su dobro znali šta se dešava među njihovim robovima, rugali su se njihovim očekivanjima i prezrivo poricali moć njihovog Boga. Ukazivali su na njihov ropski položaj i izazivački govorili: Ako je vaš Bog tako pravedan i milostiv, ako je moćniji od misirskih bogova, zašto vas ne oslobodi? Skretali su im pažnju i na svoj položaj. Iako su obožavali božanstva koja su Izrailjci nazivali lažnim bogovima bili su bogat i moćan narod. Izjavljivali su da su im upravo njihovi bogovi obezbijedili blagostanje, da su im dali Izrailjce kao robove, hvalili su se njihovom snagom da tlače i uništavaju Gospodnje sljedbenike. I sam faraon je govorio da jevrejski Bog ne može izbaviti Izrailjce iz njegovih ruku.

Ove i slične riječi potkopavale su nadu mnogih Izrailjaca. Činilo im se da je stanje upravo onakvo kakvim su ga predstavljali Egipćani.

Zaista su bili robovi i morali su podnositi sve što su im nametali njihovi okrutni nadzornici. Njihova djeca su bila hvatana i ubijana, a i njima samima je život bio tegoban. Sve se to događalo iako su obožavali Boga nebeskoga! Da je Gospod zaista iznad svih bogova, ne bi ih ostavio da robuju idolopoklonicima! Međutim, oni koji su bili vjerni Bogu shvatali su da se sve to događalo zato što su Izrailjci ostavili Boga zato što su bili spremni da se udaju i žene pripadnicima drugih neznabožačkih naroda i tako bili navođeni na idolopoklonstvo da je zato Gospod dozvolio da postanu robovi! Oni su s dubokim pouzdanjem uvjerali svoju braću da će Gospod uskoro slomiti jaram njihovih tlačitelja.

Jevreji su očekivali da će steći slobodu bez ikakvog ozbiljnog kušanja svoje vjere, bez ikakvih stvarnih patnji i teškoća. Međutim, morali su tek da se pripreme za izbavljenje. Njihova vjera u Boga bila je slaba, nisu željeli da strpljivo podnose sve nevolje, dok Bog ne odluči da je došlo vrijeme da se založi za njih. Mnogi među njima bi radije ostali u ropstvu nego se suočili s teškoćama koje bi pratile odlazak u neku stranu zemlju; navike nekih postale su toliko slične navikama Egipćana da bi više voljeli da ostanu u Egiptu. Upravo zato ih Gospod i nije izbavio poslije prvog pokazivanja svoje moći pred faraonom. Trebalo je da još potpunije pokaže svoju vlast nad događajima tako da se egipatski vladar učvrsti u svom nasilničkom duhu, ali i da sebe otkrije svom narodu. Gledajući Njegovu pravednost, Njegovu moć i Njegovu ljubav, oni će, možda, odlučiti da napuste Egipat i prihvate Njegovu službu. Mojsijev zadatak bio bi mnogo lakši da mnogi Izrailjci nisu toliko ogrezli u zlu da više nisu ni željeli da odu iz Egipta.

Gospod je naredio Mojsiju da ponovo razgovara s narodom i da mu ponovi obećanje o izbavljenju, dodajući novo uvjerenje u božansku naklonost. On je otišao kao što mu je bilo rečeno; ali Izrailjci nisu htjeli da ga saslušaju i Biblija kaže: Ali ne poslušashe Mojsija od slabosti duha svojega i od ljutoga ropstva. Ponovo je božanska poruka stigla do Mojsija: Idi, kaži Faraonu, caru Misirskom, neka pusti sinove Izrailjeve iz zemlje svoje! Obeshrabren, on je odgovorio: Eto, sinovi Izrailjevi ne poslušashe me, a kako će me poslušati Faraon? Bilo mu je rečeno da uzme Arona, da izađe pred faraona i ponovo zatraži da izvede sinove Izrailjeve iz zemlje Misirske.

Bilo mu je rečeno da vladar neće popustiti sve dok Gospod ne pohodi Egipat svojim sudovima i ne izvede Izrailj uz posebno pokazivanje svoje moći. Prije izlivanja svakog pojedinog zla, trebalo je da Mojsije objavi njegovu prirodu i posljedice, tako da car može da ga izbjegne ako tako bude odlučio. Ukoliko se ne bude pokajao, poslije svake kazne dolaziće još oštrija, sve dok se njegovo oholo srce ne ponizi i ne prizna Stvoritelja Neba i Zemlje kao istinitog i živog Boga. Gospod će Egipćanima pružiti priliku da vide koliko je prazna mudrost njihovih moćnika, kako slaba snaga njihovih bogova, kada se suprotstave Gospodnjim zapovijestima. On će kazniti egipatski narod zbog njegovog idopoklonstva i utišati njegovo hvalisanje blagoslovima koje je dobio od svojih bezumnih bogova. Bog će proslaviti svoje ime, da bi i drugi narodi čuli za Njegovu silu i drhtali od Njegovih moćnih djela, da bi Njegov narod bio naveden da se odrekne idolopoklonstva i da počne da Mu služi čistog srca.

Ponovo su Mojsije i Aron stupili u otmene odaje vladara Egipta. I tamo, okruženi visokim stubovima i blistavim ukrasima, prekrasnim slikama i izvajanim likovima neznabožačkih božanstava, pred vladara tada najmoćnijeg carstva, stala su dva predstavnika porobljenog naroda, da mu ponovo objave Božju zapovijest o oslobađanju Izrailj a. Vladar je zahtijevao čudo kao dokaz njihovog božanskog poslanja. Mojsije i Aron bili su poučeni kako da se ponašaju kada im takav zahtjev bude upućen, pa je Aron uzeo štap i bacio ga pred faraona. Štap se pretvorio u zmiju. Vladar je poslao da dovedu njegove mudrace i vračare i baciše svaki svoj štap i prometnuše se štapovi u zmije, ali štap Aronov proždrije njihove štapove. Tada je vladar, odlučnije nego ranije, izjavio da su njegovi vračari isti po snazi kao i Mojsije i Aron. Smatrajući da bez ikakve opasnosti može odbiti njihove zahtjeve, optužio je Gospodnje sluge da su varalice. Ali, iako je prezreo njihovu poruku, božanska sila mu nije dala da im učini neko zlo.

Mojsije i Aron nisu svojim uticajem ili ljudskom silom učinili čuda koja su pokazali pred faraonom, jer je to preko njih učinila Božja ruka. Trebalo je da ovi znaci i čudesa ubede faraona da je veliki JA SAM poslao Mojsija i da je njegova dužnost da pusti Izrailja da izađe i posluži živome Bogu. I vračari su pokazali znake i čudesa, ali ih nisu učinili zahvaljujući uglavnom svojoj vještini,

već mnogo više sili svoga boga, sotone, koji im je pomogao da oponašaju Gospodnje djelo.

Vračari nisu uspjeli da se njihovi štapovi stvarno pretvore u zmije; već su magijom, uz pomoć velikog varalice, postigli samo to da gledaoci steknu taj utisak. U sotoninoj moći nije da štapove pretvara u žive zmije. Knez zla, iako ima svu mudrost i silu palog anđela, nema moć da stvara ili

da daje život; tu vlast je Bog zadržao samo za sebe. Međutim, sve što je bilo u sotoninoj vlasti, on je i učinio, proizveo je imitaciju. Za ljudske oči, štapovi su se pretvorili u zmije. Tako su bar povjerovali faraon i njegovi dvorani. Lažne zmije se ni po čemu nisu razlikovale od zmije koju je načinio Mojsije. Kada je Gospod učinio da stvarna zmija proguta lažne, faraon je zaključio da to nije Božje delo, već djelo magije koja je moćnija od magije njegovih slugu. Da bi nekako opravdao svoju upornost u odbijanju božanske zapovijesti, Faraon je pokušao da nađe izgovor da odbaci čuda koja je Bog učinio preko Mojsija. Sotona mu je pružio upravo ono što je tražio. Djelom koje je izveo preko vračara postigao je da Egipćani povjeruju da su Mojsije i Aron samo vračari i gatari i da vijest koju su objavili ne zaslužuje da bude prihvaćena kao poruka višeg bića. Tako je sotonino oponašanje postiglo svrhu da ohrabri Egipćane u njihovoj pobuni i navede faraona da otvrdne svoje srce protiv osvjedočenja. Sotona se nadao da će pokolebati Mojsijevu i Aronovu vjeru u božansko porijeklo njihove misije, vjeru da će Njegova oruđa pobijediti. On nije želio da sinovi Izrailjevi budu oslobođeni ropstva i da služe živome Bogu.

Međutim, knez zla je imao i mnogo dalekosežniju namjeru, kada je preko vračara učinio čuda. On je dobro znao da Mojsije, kršeći jaram ropstva u kome su se nalazili sinovi Izrailjevi, simbolički predstavlja Hrista, koji će srušiti vlast grijeha nad ljudskim rodom. On je znao da će Hristos, kada se bude pojavio, činiti velika čuda da bi pokazao svijetu da Ga je Bog poslao. Sotona se uplašio za svoju vlast. Podražavajući Božje djelo preko Mojsija, nadao se ne samo da

[220]

će spriječiti oslobođenje Izrailja, već i da će svoj uticaj proširiti i na buduće vjekove i potkopati vjeru u Hristova čuda. Sotona se stalno trudi da oponaša Hristovo djelo, da učvrsti svoju vlast i opravda svoje zahtjeve. On navodi ljude da objašnjavaju Hristova čuda i da ih pripisuju ljudskoj vještini i sili. U srcima mnogih on na taj

način uništava vjeru u Hrista kao Božjeg Sina i navodi ih da odbace blagoslovene pozive milosti preko plana otkupljenja.

Mojsije i Aron dobili su nalog da se sledećega jutra nađu na obali rijeke, jer je i vladar imao običaj da tamo odlazi. Pošto su poplave Nila bile izvor hrane i bogatstva cijelog Egipta, stanovnici su rijeku poštovali kao boga, pa je i vladar svakoga dana dolazio da joj uputi svoje molitve. Ovjde su mu braća ponovo objavila istu poruku, a zatim je Aron podigao štap i udario njime po vodi. Sveta rijeka pretvorila se u krv, ribe su uginule, a vodi se nije moglo prići od zadaha. Voda u kućama, zalihe koje su postojale u cisternama, sve se pretvorilo u krv. Međutim, i vračari Misirski učiniše tako svojim vraćanjem i okrenuvši se Faraon otide kući svojoj i ne mari ni za to. Ovo zlo potrajalo je sedam dana, ali bez rezultata.

Ponovo je Aron pružio štap nad vodom. Tada su žabe izašle iz rijeke i raširile se po cijeloj zemlji. Zauzele su kuće, osvojile spavaće sobe, napunile čak i peći i naćve za miješenje hljeba. Egipćani su i žabe smatrali svetim životinjama, pa ih nisu ubijali, ali je ova ljigava napast sada postala neizdržljiva. Gomilale su se čak i u faraonovoj palati i vladar je bio nestrpljiv u želji da ih se oslobodi. Vračari su naizgled uspjeli da dozovu žabe, ali ih nisu mogli ukloniti. Kada je to vidio, faraon je postao nešto ponizniji. Poslao je po Mojsija i Arona, i rekao: Molite Gospoda da ukloni žabe od mene i od naroda mojega, pa ću pustiti narod da prinese žrtvu Gospodu! Podsjetivši vladara na njegovo ranije hvalisanje, zatražili su od njega da odredi vrijeme molitve za uklanjanje ovog zla. On je odredio sljedeći dan, potajno se nadajući da će u međuvremenu žabe same nestati i tako mu uštedjeti gorko poniženje da se pokori izrailjskom Bogu. Zlo se, međutim, nastavilo sve do određenog vremena, kada su po cijelom Egiptu žabe uginule, zagadivši atmosferu nepodnošljivim zadahom svojih raspadnutih tijela, koja su ležala na sve strane.

Gospod je mogao da učini da se žabe vrate u prah za tren oka, ali On to nije učinio da vladar i njegov narod njihovo uklanjanje ne bi proglasili rezultatom vraćanja ili čaranja, sličnim djelu njihovih vračara. Žabe su uginule, pa su ih stanovnici zgrtali na gomile. Tako su vladar i njegov narod dobili dokaz koji ni njihova prazna filozofija nije mogla zaobići, da ovo djelo nije postignuto magijom, već da predstavlja kaznu koju im je izrekao Bog nebeski.

A kada Faraon vidje gdje odahnu, otvrdnu mu srce. Na Gospodnju zapovijest, Aron je ispružio ruku i prah zemaljski se po cijeloj egipatskoj zemlji pretvorio u vaši. Faraon je pozvao svoje vračare da to isto učine, ali oni nisu mogli. Tako se pokazalo da je Božje delo nadmoćnije od sotoninog. I vračari su priznali: Ovo je prst Božji! Međutim, vladar je ostao uporan.

Kada su opomene i pozivi ostali bez rezultata, došlo je sljedeće zlo. Vrijeme izlivanja ovog zla bilo je unaprijed objavljeno da se ne bi moglo kazati da je došlo slučajno. Krilati insekti su napunili kuće i rojili se nad zemljom, tako da se sve u zemlji pokvari od bubina. Ovi insekti su bili veliki i otrovni, i njihov ujed je bio veoma bolan i za ljude i životinje. Kao što je bilo najavljeno, ovo zlo se nije proširilo na zemlju Gesemsku.

Faraon je sada ponudio Izrailjcima da svoje žrtve prinesu u Egiptu, ali oni su odbili njegovu ponudu. Mojsije je rekao: Ne valja tako, jer bismo prinijeli na žrtvu Bogu svojemu što je nečisto Misircima, a kada bismo prinijeli na žrtvu što je nečisto Misircima na oči njihove, ne bi li nas pobili kamenjem? Životinje koje su Izrailjci željeli da prinesu na žrtvu spadale su među životinje koje su Egipćani smatrali svetima, a poštovanje koje su im ukazivali bilo je tako veliko da bi onaj koji ubije neku od njih, čak i slučajno, bio kažnjen smrću. Zato nije bilo mogućnosti da Jevreji, ne vrijeđajući svoje gospodare, obave svoje bogoslužjenje u Egiptu. Mojsije je ponovo predložio da odu tri dana hoda daleko u pustinju. Vladar se složio i zamolio Božje sluge da se pomole Bogu da zlo bude uklonjeno. Obećali su da će to učiniti, ali su ga opomenuli da se ne ponaša prevarljivo prema njima. Zlo je bilo zaustavljeno, ali je vladarevo srce zbog stalne upornosti postalo tako tvrdo da je ponovo odbio da popusti.

[222] Slijedio je još strašniji udarac stočna kuga udarila je svu egipatsku stoku koja je pasla na livadama. I svete životinje i tegleća stoka krave i volovi i ovce, konji i kamile i magarci sve je uginulo. Bilo je izričito rečeno da će Izrailjci biti pošteđeni; i faraon se, poslavši poslanike da obiđu kuće Izrailjaca, uvjerio u istinitost ovih Mojsijevih riječi. A od stoke sinova Izrailjevih ne uginu nijedno. Ipak, vladar je ostao uporan.

Mojsiju je zatim bilo rečeno da uzme pepela iz peći i da ga baci u nebo pred Faraonom. Ovo djelo imalo je duboko značenje.

Četiri stotine godina prije toga, Bog je Avramu prikazao buduće patnje svoga naroda, simbolično ih predstavljajući zadimljenom peći i zapaljenim ognjem. Objavio je da će svojim sudovima pohoditi njihove tlačitelje i izvesti porobljene s velikim blagom. Izrailj je u Egiptu dugo gorio u vatri nevolje. Ovo Mojsijevo djelo trebalo je da ih podsjeti da se Bog drži svoga zavjeta i da je došlo vrijeme njihovog izbavljenja.

Kada je pepeo bio bačen prema nebu, njegov prah se rasijao po svoj egipatskoj zemlji i kuda god je pao, izazvao je kraste pune gnoja i na ljudima i na stoci. Sveštenici i vračari su do sada hrabрили faraona da ostane uporan, ali je sada Božja kazna pogodila i njih. Pogođeni bolnom i odvratnom bolešću, zbog svog dotadašnjeg hvalisanja silom, izloženi opštem preziru, nisu više bili u stanju da se nadmeću s Bogom Izrailjevim. Cijeli narod je sada morao da vidi koliko je ludo uzdati se u vračare koji nisu u stanju da zaštite čak ni sebe.

Faraonovo srce je postajalo sve tvrđe. A onda mu je Gospod poslao svoju poruku, govoreći: Jer ću sada pustiti sva zla moja na tvoje srce i na sluge tvoje i na narod tvoj, da znaš da niko nije kao ja na cijeloj zemlji... ali te ostavih da pokažem na tebi silu svoju! Bog ga nije pozvao u postojanje iz tog razloga, ali je Njegovo Proviđenje tako usmjeravalo događaje da je on došao na prijesto upravo u vrijeme određeno da Izrailj u njemu dobije slobodu. Iako je ovaj oholi tiranin svojim zločinima proigrao Božju milost, Bog mu je sačuvao život da bi uz pomoć njegove tvrdoglavosti mogao da pokaže svoja čuda u egipatskoj zemlji. Božje Proviđenje upravlja događajima. On je mogao da dovede na prijesto mnogo milostivijeg vladara, koji se ne bi usudio da ustane protiv moćnog iskazivanja božanske sile. Ali, u tom slučaju Božja namera se ne bi ostvarila. Bog je dozvolio da Njegov narod osjeti oštrinu egipatske surovosti da se ne bi prevario i pao pod izopačeni uticaj idolopoklonstva. Svojim postupanjem prema faraonu, Gospod je pokazao koliko mrzi [223] idolopoklonstvo i koliko je odlučan da kazni surovost i tlačjenje.

Bog je o faraonu rekao: Ja ću učiniti da mu otvrdne srce i da ne pusti narod! (2. Mojsijeva 4,21) Nije bila primjenjena neka natprirodna sila da bi faraonovo srce otvrdnulo. Bog je faraonu pružao najočiglednije dokaze svoje božanske moći, ali je vladar tvrdoglavo odbijao da poslušna poruku. Poslije svakog odbacivanja dokaza beskrajne sile, postajao je još odlučniji u svom otporu. Sjeme

pobune koje je posijao kada je odbacio prvo čudo, donijelo je žetvu. Pošto je nastavljao da ide sve dalje putem koji je izabrao, prelazeći iz jednog razdoblja tvrdoglavosti u drugo, njegovo srce je postajalo sve tvrđe, dok se jednoga dana nije morao suočiti s hladnim, mrtvim licem svog prvenca.

Bog se obraća ljudima preko svojih slugu, šalje im opomene i savjete, ukorava ih za grijeh. On svakome pruža priliku da popravi svoje mane prije nego što se ukorijene u njegovom karakteru; ali, ako čovjek odbije da se popravi, božanska sila neće posredovati da osujeti negativne posljedice smjera kojim je krenuo. Takvome, naime, postaje mnogo lakše da ponovi grešku. Njegovo srce je sve neosjetljivije prema djelovanju Svetoga Duha. Ponovno odbijanje božanskog poziva čini da ni mnogo snažniji pozitivni uticaji nisu u stanju da trajnije djeluju na njega.

Čovjek koji jednom popusti iskušenju, sljedeći put će mu mnogo lakše popustiti. Svako ponavljanje grijeha slabi snagu otpora, zasljepljuje oči i guši silu osvjedočenja. Svako sjeme popuštanja koje se posije donosi svoj rod. Bog se ne služi čudima da bi spriječio žetvu. Jer šta čovek posije, ono će i požnjeti. (Galatima 6,7) Onaj koji je drzak u svom nevjerstvu, koji pokazuje tupu ravnodušnost prema božanskoj istini, samo žanje rod koji je sam posijao. Upravo zato mnogi ljudi sa hladnom ravnodušnošću slušaju istine koje su ih nekada dirale do dna duše. Oni su sijali zanemarivanje istine i odupiranje istini, i takva je žetva koju žanju.

Oni koji utišavaju svoju uznemirenu savjest mišlju da svoje grešno ponašanje mogu promijeniti kada god to zažele, koji misle da će iznova biti izlagani uticaju milosti, iako se igraju njenim pozivima, čine to na svoju pogibelj. Takvi se varaju da će, iako su sav svoj uticaj stavili na stranu velikog buntovnika, kada ih opasnosti okruže sa svih strana, moći da promijene vođu. Međutim, to neće tako lako učiniti! Iskustvo, vaspitanje, navike koje se stiču u životu, stalno popuštanje grijehu, tako su temeljito oblikovale njihov karakter da više ne mogu poprimiti Isusov lik. Da na njihovom životnom putu nije zasvijetlila svjetlost, sve bi bilo drukčije. Milost bi mogla da posreduje, mogla bi im dati priliku da prihvate njene ponude, ali, pošto su svjetlost tako dugo odbijali i prezirali, ona će im konačno biti uskraćena.

Faraonu je zatim zaprijetila nova kazna u obliku grada. Mojsije ga je opomenuo: Zato sada pošlji, te skupi stoku svoju i što god imaš u polju, jer će pasti grad na sve ljude i na stoku koja se zateče u polju i ne bude skupljena u kuću, i izginuće! Kiša ili grad su u Egiptu vrlo rijetke pojave, pa tako žestoka nepogoda, kakva je najavljena, nikada nije bila zabilježena. Vijest se brzo proširila i svi koji su povjerovali Gospodnjoj riječi sakupili su svoju stoku, dok su je oni koji su prezreli opomenu ostavili napolju. Tako se zajedno s kaznom pokazala i Božja milost. Narod je stavljen na probu i pokazalo se da su mnogi, gledajući Njegovu moć, bili navedeni da se boje Boga.

Nepogoda je izbila, baš kao što je bilo nagoviješteno grmljavina i grad i oganj pomiješan s gradom, silan veoma, kakvoga ne bješe u svoj zemlji Misirskoj otkako je ljudi u njoj. I pobi grad po svoj zemlji Misirskoj što god bješe u polju, od čovjeka do živinčeta i sve bilje u polju potra grad, i sva drveta u polju polomi. Razvaline i pustoš obiljeležavali su put anđela zatirača. Samo je zemlja Gesemska bila pošteđena. Tako je svim Egipćanima bilo pokazano da je zemlja pod upravom živoga Boga, da svi slušaju Njegov glas, i da je jedina sigurnost u poslušnosti Njemu.

Cijeli Egipat drhtao je pred ovim strašnim izlivanjem božanskih sudova. Faraon je žurno poslao po dvojicu braće i povikao: Sada zgriješih; Gospod je pravedan, a ja i moj narod jesmo bezbožnici! Molite se Gospodu, jer je dosta, neka prestanu gromovi Božji i grad, pa ću vas pustiti i više vas niko neće ustavljati! Odgovor je glasio: Kada izađem iza grada, raširiću ruke svoje ka Gospodu, a gromovi će prestati i grada više neće biti, da znaš da je Gospodnja zemlja. A ti i sluge tvoje znam da se još nećete bojati Gospoda Boga!

Mojsije je znao da takmičenje još nije završeno. Faraonova priznanja i obećanja nisu bila posljedica bilo kakve korjenite promjene njegovog uma ili srca, već su bila izazvana strahom i brigom. Međutim, Mojsije je obećao da će ispuniti njegov zahtjev, jer nije htio da mu pruži priliku za novu tvrdoglavost. Prorok je izašao, ne obazirući se na bijes nevremena, a faraon i sve njegove sluge poslužili su kao svjedoci da je Gospodnja sila zaštitila svoga vjesnika. Izašavši izvan grada, Mojsije raširi ruke svoje ka Gospodu i prestaše gromovi i grad, i dažd ne padaše na zemlju. Međutim, čim se vladar oporavio od straha, u njegovo srce vratila se stara izopačenost.

[225]

A onda je Gospod rekao Mojsiju: Idi k Faraonu, jer sam ja učinio da otvrdne srce njegovo i srce sluga njegovih, da učinim ove znake svoje među njima! I da pripovijedaš sinovima svojim i unucima svojim šta učinih u Misiru i kakve znake svoje pokazah na njima, da biste znali da sam ja Gospod! Gospod je pokazao svoju moć da bi učvrstio vjeru Izrailja u sebe kao jedinog i živog Boga. On je pružio neoborive dokaze o razlici između njih i Egipćana i On će učiniti da svi narodi saznaju da su Jevreji, koje su oni prezirali i tlačili, pod zaštitom Boga nebeskoga.

Mojsije je opomenuo vladara da će, ukoliko ostane uporan, biti poslano novo zlo u obliku skakavaca, koji će pokriti lice zemlje i pojesti sve zelenilo koje je preostalo; da će ispuniti sve kuće, čak i njegovu palatu; biće to najezda, dodao je on, kakve nisu vidjeli oci tvoji ni oci otaca tvojih, otkako su postali na zemlji do danas.

Faraonovi savjetnici su se zapanjili. Zemlja je pretrpjela veliki gubitak kada je nestalo stoke. Mnogo naroda je stradalo od grada. Šume su bile polomljene, a žetva uništena. Skoro da su već izgubili sve što je bilo stečeno radom Jevreja. Cijeloj zemlji je prijetila glad. Knezovi i dvorani su se okupili oko vladara i gnjevno zahtijevali: Dokle će nas taj mučiti? Pusti ih neka posluže Gospodu Bogu svojemu. Zar još ne vidiš gdje propade Misir?

Ponovo su pozvali Mojsija i Arona i vladar im je rekao: Idite, poslužite Gospodu Bogu svojemu. A ko su što će ići?

Odgovor je glasio: S djecom svojom i sa starcima svojim ići ćemo, sa sinovima svojim i sa kćerima svojim, sa stokom svojom, sitnom i krupnom, ići ćemo, jer imamo praznik Gospodnji!

[226]

Vladar se razljutio i povikao: Tako bio Gospod s vama, kako ću vas ja pustiti s djecom vašom? Vidite da zlo mislite! Neće biti tako; nego vi ljudi idite, i poslužite Gospodu, jer to ištete! I otjera ih od sebe Faraon. Faraon je pokušao da uništi Izrailjce teškim radom, ali se sada ponašao kao da je duboko zainteresovan za njihovo dobro, da se nježno stara o njihovim mališanima. Međutim, njegov pravi cilj je bio da zadrži žene i djecu kao taoce i garanciju da će se muškarci vratiti.

Mojsije je digao štap i počeo je da duva istočni vjetar koji je donio skakavce. Bili su silni veoma, kakvih prije nikada nije bilo niti će ikada biti onakvih. Ispunili su nebo da se zemlja zamračila, pa su pojeli sve zelenilo koje je preostalo. Faraon je žurno poslao po

proroka i rekao: Zgriješih Gospodu Bogu vašemu i vama. Ali mi još sada samo oprosti grijeh moj, i molite se Gospodu Bogu svojemu da ukloni od mene samo ovu smrt. Oni su tako učinili, i snažan zapadni vetar odnio je skakavce prema Crvenom moru. Međutim, vladar je ostao pri svojoj tvrdoglavoju odluci.

Egipatski narod je skoro pao u očajanje. Zla koja su ih već zadesila premašila su njihovu granicu izdržljivosti, a mučio ih je i strah od budućnosti. Narod je obožavao faraona kao predstavnika njihovog boga, ali su sada mnogi bili uvjereni da se on suproti Onome koji je učinio da sve prirodne sile služe Njegovoj volji. Jevrejski robovi, tako čudesno stavljeni u nadmoćan položaj, sada su počinjali da vjeruju u svoje oslobođenje. Njihovi nadzornici se više nisu usuđivali da ih tlače kao nekada. Po cijelom Egiptu zavladao je potajni strah da će se porobljeni rod podići i osvetiti za sva učinjena zla. Na sve strane ljudi su se pitali, zadržavajući dah: Šta će nas još zadesiti?

Iznenada, tama se spustila na zemlju, tako gusta i neprobojna da se skoro mogla opipati. Ljudima nije bila uskraćena samo svjetlost, već je i atmosfera bila vrlo teška, jedva se moglo disati. Ne viđahu jedan drugoga i niko se ne mače s mjesta gde bješe za tri dana; ali se kod svih sinova Izrailjevih vidjelo po stanovima njihovim. Sunce i Mjesec bili su predmeti obožavanja u Egiptu; u ovoj tajanstvenoj tami i ljude i njihove bogove porazila je sila koja je stala na stranu njihovih robova. Ipak, koliko god da je bila strašna, ova tama bila je dokaz Božjeg saučešća i Njegove nespemnosti da uništava. Želio je da ljudima da vremena za razmišljanje i pokajanje prije nego što pošalje posljednje i najstrašnije zlo. [227]

Strah je konačno natjerao faraona na dalje ustupke. Na kraju trećega dana tame pozvao je Mojsija i dozvolio da narod ide pod uslovom da ostane njihova stoka, sitna i krupna. Međutim, odlučni Jevrejin je odgovorio: Stoka naša neka ide s nama da ne ostane ni papka, jer između nje treba da uzmemo čime ćemo poslužiti Gospodu Bogu svojemu, a ne znamo kojim ćemo poslužiti Gospodu dokle ne dođemo onamo! Vladarev gnjev je sada bio bezgraničan. Povikao je: Idi od mene i čuvaj se da mi više ne dođeš na oči; jer ako mi dođeš na oči, poginućeš!

Odgovor je glasio: Pravo si kazao, neću ti više doći na oči!

I sam Mojsije bješe vrlo velik čovjek u zemlji Misirskoj, kod sluga Faraonovih i kod naroda. Egipćani su gledali na Mojsija sa strahopoštovanjem. Vladar se nije usuđivao da mu naškodi, jer je narod smatrao da jedino on ima snagu da ukloni zla od njih. Oni su željeli da Izrailjci dobiju dozvolu da napuste Egipat. Samo su se vladar i sveštenici sve do kraja odupirali Mojsijevim zahtjevima.

24. Poglavlje—Praznik Pashe

[228]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj 11. i 12,1-32)

Kada je zahtjev da oslobodi Izrailja prvi put bio postavljen egipatskom vladaru, skrenuta mu je pažnja na najstrašnije od svih deset zala. Mojsiju je bilo zapovijedeno da kaže faraonu: Ovako kaže Gospod: Izrailj je sin moj, prvenac moj. I kazah ti: pusti sina mojega da mi posluži. A ti ga ne htje pustiti, evo, ja ću ubiti sina tvojega, prvenca mojega! (2. Mojsijeva 4,22.23) Iako su ih Egipćani prezirali, Izrailjci su dobili čast da ih Bog izabere da budu čuvari Njegovog zakona. Po posebnim blagoslovima i prednostima koje su dobili, Izrailjci su među narodima uživali istu prednost koju je prvorođeni sin imao među svojom braćom.

Kazna na koju je Egipat u početku bio upozoren, trebalo je poslednja da se izlije. Bog dugo trpi i obiluje milošću. On se nježno stara o bićima koja su načinjena po Njegovom obličju. Da je gubitak žetve i stoke, sitne i krupne, naveo Egipat na pokajanje, djeca ne bi bila pogođena; ali se narod tvrdoglavo protivio Božjoj zapovijesti i konačni udarac sada je bio spreman.

Mojsiju je bilo zabranjeno, pod prijetnjom smrtno kazne, da se ponovo pojavi u faraonovoj blizini; ali, poslednja Božja poruka morala je da bude objavljena buntovnom vladaru i Mojsije se opet pojavio pred njim, noseći strašnu vijest: Ovako veli Gospod: oko ponoći proći ću kroz Misir, i pomrijeće svi prvenci u zemlji Misirskoj, od prvenca Faraonova, koji je htio da sjedi na prijestolu njegovu do prvenca sluškinje za žrvnjem, i od stoke što je god prvenac. I biće vika velika po svoj zemlji Misirskoj, kakve još nije bilo niti će je ikada biti. A kod sinova Izrailjevih nigdje neće ni pas jezikom svojim maći ni među ljudima ni među stokom, da znate da je Gospod učinio razliku između Izrailjaca i Misiraca. I doći će sve te sluge tvoje k meni i pokloniće mi se govoreći: idi, i ti i sav narod koji je pristao za tobom. I onda ću izaći!

Prije nego što je ova presuda bila izvršena, Gospod je preko [229]

Mojsija sinovima Izrailjevim objavio uputstva o tome kako će izaći iz Egipta, a posebno o tome kako će se sačuvati od predstojećeg zla. Svaka porodica, sama ili zajedno sa drugima, morala je da zakolje jagnje ili jare bez mane, da snopić isopa namoči u njegovu krv i njome popraska oba dovratka i gornji prag svoje kuće, tako da anđeo zatirač, koji će naići oko pola noći, zaobiđe to boravište. Meso je trebalo da jedu na vatri pečeno, sa beskvasnim hljebom i gorkim biljem, po noći, kao što je Mojsije rekao, opasani, obuća da vam je na nogama i štap u ruci, i jedite hitno, jer je prolazak Gospodnji.

Gospod je objavio: Jer ću proći po zemlji Misirskoj tu noć, i pobiću sve prvence u zemlji Misirskoj od čovjeka do živinčeta i sudiću svim bogovima Misirskim, ja Gospod. A krv ona biće vam znak na kućama, u kojima ćete biti, i kada vidim krv, proći ću vas, te neće biti među vama pomora, kada stanem ubijati po zemlji Misirskoj.

U spomen tom velikom izbavljenju, trebalo je da sinovi Izrailjevi svake godine, u svim budućim naraštajima, svetkuju ovaj praznik: I taj će vam dan biti za spomen i praznovaćete ga Gospodu od koljena do koljena; praznujte ga zakonom vječnim. I dok ubuduće budu svetkovali taj praznik, svojoj djeci trebalo je da ponavljaju priču o tom velikom izbavljenju, kao što im je Mojsije zapovijedio: Recite, ovo je žrtva za prolazak Gospodnji, kada prođe kuće sinova Izrailjevih u Misiru, ubijajući Misirce, a domove naše sačuva.

Osim toga, svaki prvenac, i od ljudi i od stoke, trebalo je da bude posvećen Gospodu i mogao se otkupiti jedino plaćanjem otkupnine u znak zahvalnosti što je Bog, kada su prvenci u Egiptu bili ubijani, žrtvom pomirenja milostivo sačuvaio izrailjske prvence, koji bi inače doživjeli istu sudbinu. Gospod je objavio: Jer je moj svaki prvenac; od onoga dana kada pobih sve prvence u zemlji Misirskoj posvetih sebi svakoga prvenca u Izrailju, od čovjeka do živinčeta; moji će biti, ja sam Gospod! (4. Mojsijeva 3,13) Kada je uspostavljena služba u Šatoru od sastanka, Bog je sebi izabrao Levijevo pleme da radi u Svetilištu umjesto prvenaca iz svega naroda. Rekao je: Jer su meni dani između sinova Izrailjevih... Za sve prvence između sinova Izrailjevih uzeh njih. (4. Mojsijeva 8,16) Međutim, od svega naroda se i dalje tražilo da daje otkupninu za svoje prvence da bi pokazao zahvalnost za Božju milost (4. Mojsijeva 18,15.16).

[230]

Pasha je istovremeno trebalo da bude i uspomena i simbol, ne

samo da unatrag pokazuje na izbavljenje iz Egipta, već i unaprijed na još veće izbavljenje koje će Hristos postići kada bude oslobodio svoj narod iz okova grijeha. Žrtveno jagnje je predstavljalo Božje Jagnje, koje je naša jedina nada za spasenje. Apostol kaže: Jer i Pasha naša zakla se za nas, Hristos! (1. Korinćanima 5,7) Nije bilo dovoljno da se pashalno jagnje samo zakolje; već su se njegovom krvlju morali poškopiti do vratnici; tako se i zasluge Hristove krvi moraju primjeniti na nas. Mi moramo vjerovati, ne samo da je On umro za svijet, već da je umro za nas kao pojedince. Zasluge Žrtve pomirenja moramo primjeniti na sebe.

Isop, upotrebljen za škropljenje krvi, bio je simbol očišćenja, jer se na isti način upotrebljavao i za čišćenje gubavaca i onih koji su postali nečisti dodirnuvši mrtvacu. To njegovo značenje vidi se i iz psalmistine molitve: Poškropi me isopom i očistiću se; umij me i biću bjelji od snijega. (Psalam 51,7)

Jagnje je pripremano cijelo, nijedna njegova kost nije se smjela prebiti; tako se nije smjela slomiti ni kost Gospodnjeg Jagnjeta, koje je trebalo da umre za nas (Jovan 19,36). Time je bila predstavljena potpunost Hristove žrtve.

Meso se moralo jesti. Nije dovoljno čak ni da vjerujemo u Hrista za oprostjenje grijeha; mi moramo vjerom neprestano primati duhovnu snagu i hranu od Njega preko Njegove riječi. Hristos je rekao: Ako ne jedete tijela Sina čovečjega i ne pijete krvi njegove, nećete imati života u sebi. Koji jede moje tijelo i pije moju krv ima život vječni. (Jovan 6,53.54) Da bi objasnio značenje ovih riječi, dodao je: Riječi koje vam ja govorih, duh su i život su! (Jovan 6,63) Isus je prihvatio zakon svoga Oca, utkao Njegova načela u svoj život, prikazao Njegov duh, i pokazao Njegov blagotvorni uticaj na srce. Jovan kaže: I Riječ postade tijelo i useli se u nas puno blagodati i istine; i vidjesmo slavu njegovu, slavu kao jedinorodnoga od Oca. (Jovan 1,14) Hristovi sljedbenici treba da steknu ovo Njegovo iskustvo. Oni treba da prime i prihvate Božju riječ tako da ona postane pokretačka sila njihovog života i ponašanja. Hristovom silom oni se moraju preobraziti u Njegovo obličje, s odsjajem božanskih osobina. Oni moraju jesti meso i piti krv Božjega Sina, inače neće imati života u sebi. Duh i djelo Isusa Hrista moraju da postanu duh i djelo Njegovih učenika.

Jagnje se moralo jesti s gorkim biljem, da bi se simbolički [231]

prikazala gorčina robovanja u Egiptu. Tako i mi, kad se hranimo Hristom, treba to da činimo skrušena srca, svjesni svojih grijeha. Upotreba beskvasnog hljeba takođe je imala simboličko značenje. Ona je bila izričito naređena u zakonu o Pashi i strogo poštovana u jevrejskom narodu, tako da se nikakav kvasac nije mogao naći u njihovim domovima u vrijeme Pashe. Na isti način i kvasac grijeha mora biti uklonjen iz života svih onih koji žele da prime život i hranu od Hrista. Pavle je to preporučio crkvi u Korintu: Očistite, dakle, stari kvasac, da budete novo tijesto... jer i Pasha naša zakla se za nas, Hristos. Zato da praznujemo ne u starome kvascu, ni u kvascu pakosti i lukavstva, nego u prijesnome hljebu čistote i istine. (1. Korinćanima 5,7.8)

Prije nego što su stekli slobodu, robovi su morali da pokažu vjeru u veliko oslobođenje koje im je neposredno predstojalo. Znak krvi je morao da bude stavljen na njihove kuće, sebe i svoje porodice trebalo je da odvoje od Egipćana i da se okupe u svojim boravištima. Da su Izrailjci makar i u najmanjoj mjeri zanemarili izvršenje uputstava koja su im bila data, da su propustili da svoju djecu odvoje od Egipćana, da su zaklali jagnje, a zaboravili da krvlju poprskaju dovratke, da je bilo koji od njih izašao iz kuće, više ne bi bili zaštićeni. Oni su mogli iskreno vjerovati da su učinili sve što je bilo neophodno, ali ih njihova iskrenost ne bi mogla spasiti. Svi oni koji bi propustili da poslušaju Gospodnja uputstva izgubili bi svoga prvenca od ruke anđela zatirača.

Narod je poslušnošću morao da pruži dokaz svoje vjere. Tako i svi koji se nadaju da će biti spaseni zaslugama Hristove krvi treba da shvate da i oni sami moraju nešto da učine da bi sebi osigurali spasenje. Iako nas jedino Hristos može otkupiti od kazne za grijeh, mi se od grijeha moramo okrenuti poslušnosti. Čovjek će se spasiti vjerom, a ne djelima; ipak, on svoju vjeru mora da pokaže svojim djelima. Bog je dao svoga Sina da umre kao žrtva za grijeh, On je pokazao svjetlost istine, put života, On je dao mogućnosti, uredbe i prava, ali čovjek mora da saraduje sa ovim spasonosnim sredstvima; on mora da cijeni i prihvati pomoć koju mu je Bog pripremio da vjeruje i da bude poslušan svim Božjim zahtjevima.

[232] Kada je Mojsije ponovio Izrailjcima sve što je Bog odredio za njihovo spasenje, narod savi glavu i pokloni se. Radosna nada u oslobođenje, strašno saznanje o kazni koja prijete njihovim ugnje-

tačima, sve za što je trebalo da se postaraju i što je trebalo da učine da bi mogli brzo da krenu, sve je to privremeno bilo zaboravljeno, ustupilo je mjesto zahvalnosti njihovom milostivom Izbavitelju. Mnogi među Egipćanima bili su navedeni da priznaju jevrejskog Boga kao jedinog pravog Boga, pa su sada tražili dozvolu da nađu utočište u domovima Izrailjaca, kada anđeo zatirač bude prolazio zemljom. Ukazana im je radosna dobrodošlica, i oni su se zavjetovali da će od tada služiti Bogu Jakovljevu i da će izaći iz Egipta zajedno s Njegovim narodom.

Izrailjci su poslušali uputstva koja im je Bog dao. Brzo i potajno pripremili su se za izlazak. Porodice su bile okupljene, pashalno jagnje zaklano, meso ispečeno na žaru, pripremljen beskvasni hljeb i gorko bilje. Otac i sveštenik u domaćinstvu poškropio je krvlju dovratke i pridružio se porodici u kući. Žurno i u tišini, pojeli su pashalno jagnje. Pun strahopoštovanja, narod se molio i stražio, dok je srce najstarijeg sina, od snažnog čovjeka do malog djeteta, drhtalo od nekog neodređenog straha. Očevi i majke čvrsto su grlili svog milog prvenca, misleći na strašni udarac koji će biti zadat te noći. Međutim, anđeo zatirač te noći nije posjetio nijedan izrailjski stan. Znak krvi, znak Spasiteljeve zaštite stajao je na njihovim vratima, i zatirač nije ulazio.

U pola noći bi velika vika u Misiru, jer ne bješe kuće u kojoj ne bi mrtvaca. Sve prvence u zemlji, od prvenca Faraonova koji htjede sjediti na prijestolu njegovu do prvenca sužnja u tamnici, i što god bješe prvenac od stoke, lišio je života anđeo zatirač. Po cijeloj egipatskoj zemlji, ponos svakog doma bio je bačen u prah. Krici i jauci ožalošćenih odjekivali su vazduhom. Vladar i dvorani, blijedih lica i drhtavih udova, stajali su užasnuti ovim nezamislivim prizorom. Faraon se sjetio kako je jednom uzviknuo: Ko je Gospod da poslušam glas njegov i da pustim Izrailja? Ne znam Gospoda niti ću pustiti Izrailja! A sada, kada je njegova drskost kojom je izazivao Nebo, bila bačena u prah, on dozva Mojsija i Arona po noći i reče: ustajte, idite iz naroda mojega i vi i sinovi Izrailjevi i otidite, poslužite Gospodu, kao što govoriste... idite, pa i mene blagoslovite! Carski savjetnici i narod zaklinjali su Izrailjce da brže idu iz zemlje, jer govorahu: izgibosmo svi!

25. Poglavlje—Izlazak Iz Egipta

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj 12,34-51; 13. do 15)

Opasani oko bedara, s obućom na nogama i štapom u ruci, Izrailjci su stajali, bez riječi, u dubokom strahopoštovanju, čekajući carsku naredbu, kojom će im biti rečeno da krenu. I prije nego što je zora svanula, oni su zaista bili na putu. U toku deset zala, kada je ispoljavanje Božje moći rasplamsalo vjeru u srcima robova i utjeralo strah u srca njihovih ugnjetača, Izrailjci su se postepeno okupljali u Gesemu i, uprkos iznenadnom izlasku, neke mjere bile su preduzete s ciljem da se stvori neophodna organizacija i omogući upravljanje mnoštvom u pokretu, tako da je ono već bilo podijeljeno u čete i podređeno postavljenim starješinama.

I tako je izašlo oko šest stotina tisuća pješaka, samih ljudi, osim djece. I drugih ljudi mnogo otide s njima. U ovom mnoštvu nije bilo samo onih koji su bili pokrenuti vjerom u Boga Izrailjeva, već mnogo više onih koji su samo željeli da pobjegnu od zala ili su se ovoj mnogoljudnoj povorci priključili iz radoznalosti, jedino da bi doživjeli neko uzbuđenje. Ova grupa je uvijek predstavljala smetnju i zamku za Izrailj.

Narod je poveo i stoke sitne i krupne vrlo mnogo. Ova stoka pripadala je Izrailjcima, koji svoja imanja nikada nisu prodali faraonu, kao što su to učinili Egipćani. Jakov i njegovi sinovi su svoju sitnu i krupnu stoku doveli u Egipat i ona se u toj zemlji vrlo umnožila. Prije nego što su napustili Egipat, Izrailjci su po Mojsijevom uputstvu zatražili nadoknadu za svoj neplaćeni rad i Egipćani su bili zaista željni da se oslobode njihovog prisustva da bi ih odbili. Tako su robovi krenuli natovareni plijenom koji su uzeli od svojih ugnjetača.

Toga dana bila je dovršena istorija koja je Avramu bila otkrivena u proročkoj viziji prije mnogo stoljeća: Znaj zacijelo da će sjeme tvoje biti došljaci u zemlji tuđoj, pa će joj služiti, i ona će ih mučiti četiri stotine godina, ali ću suditi i narodu kojemu će služiti; a

poslije će oni izaći s velikim blagom. (1. Mojsijeva 15,13.14) Četiri stotine godina je navršeno. I taj dan izvede Gospod sinove Izrailjeve iz zemlje Misirske u četama njihovim. Prilikom izlaska iz Egipta Izrailjci su ponijeli dragocjenu ostavštinu, Josifove kosti, koje su tako dugo čekale da se ispuni Božje obećanje i koje su, tokom mračnih godina robovanja, služile kao podsjetnik na oslobođenje Izrailja.

[234]

Umjesto da prema Hananu krenu putem, koji je prolazio kroz zemlju Filisteja, Gospod ih je uputio prema jugu, prema obalama Crvenog mora. Jer Bog reče: da se ne pokaje narod kada vidi rat, i ne vrati se u Egipat. Da su pokušali da prođu kroz Filistejsku zemlju, njihovo napredovanje bi naišlo na otpor; pošto Filisteji, smatrajući ih robovima koji su pobjegli od svojih gospodara, ne bi oklijevali da zarate sa njima. Izrailjci su bili slabo pripremljeni za sukob s tim moćnim i ratobornim narodom. Raspolagali su malim znanjem o Bogu i imali malo vjere u Njega, pa bi se sigurno uplašili i obeshrabrili. Bili su slabo naoružani i nespremni za rat, njihov duh bio je oslabljen dugim robovanjem, a bili su opterećeni ženama i djecom, krupnom i sitnom stokom. Vodeći ih putem prema Crvenom moru, Gospod se otkrio kao Bog pun milosti i razboritosti.

Tako otišavši iz Sokota stadoše u oko u Etamu, nakraj pustinje. A Gospod iđaše pred njima danju u stubu od oblaka vodeći ih putem; a noću u stubu od ognja svijetleći im, da bi putovali danju i noću. I ne uklanjaše ispred naroda stuba od oblaka danju ni stuba od ognja noću. Psalmista kaže: Razastre im oblak za pokrivač i oganj da svijetli noću. (Psalam 105,39; vidi i 1. Korinćanima 10,1.2) Zastava njihovog nevidljivog Vođe bila je uvijek s njima. Danju je oblak usmjeravao njihovo putovanje ili se širio kao zaklon nad njima. Služio im je kao zaštita od usijane žege, a svojom sijenkom i vlagom pružao prijatno osvježenje u sprženoj, žednoj pustinji. U noći se pretvarao u ognjeni stub, koji je osvijetljavao logor i predstavljao stalni dokaz Božje prisutnosti.

U jednom od najljepših i najutješnijih djelova Isaijinog proćanstva spominje se stub od oblaka i ognja kao simbol Božjeg staranja o svom narodu za vrijeme velikog, konaćnog sukoba sa silama zla: Gospod će stvoriti nad svakim stanom u gori Sionskoj i nad zborovima njegovim oblak danju s dimom i svjetlost plamena ognjenoga noću, jer će nad svom slavom biti zaklon. I biće koliba,

[235] da sjenom zaklanja danju od vrućine i da bude utočište i zaklon od poplave i od dažda. (Isaija 4,5.6)

Putovali su preko jednoličnog prostranstva, sličnog pustinji. Već su počinjali da se pitaju kuda će ih odvesti njihov put; bili su umorni od napornog hoda, a u nekim srcima javljao se i strah

od egipatske potjere. Međutim, oblak je nastavljaao da ide naprijed, a oni su ga slijedili. Onda je Bog naredio Mojsiju da skrene u stjenovitu dolinu i da se ulogori pored mora. Bilo mu je pokazano da će faraon krenuti u potjeru za njima i da će se Gospod proslaviti njihovim izbavljenjem.

U Egiptu su počeli da se šire glasovi da su sinovi Izrailjevi, umjesto da ostanu u pustinji i održe svoje bogoslužjenje, nastavili da se kreću prema Crvenom moru. Faraonovi savjetnici objavili su vladaru da su njihovi robovi pobjegli da se više nikada ne vrate, a narod je prebacivao sebi da je smrt svojih prvenaca nerazumno pripisao Božjoj sili. Veliki ljudi u Egiptu, oporavivši se od straha, najednom su deset zala počeli da pripisuju prirodnim uzrocima. Šta učinismo te pustismo Izrailja da nam ne služi, gorko su se kajali.

Faraon je prikupio svoje snage, šest stotina kola izabranih, i što još bješe kola Misirskih, konjanike, zapovjednike, pješake. Sam vladar, zajedno s velikim ljudima iz svoga carstva, stavio se na čelo potjere. Da bi zadobili naklonost bogova i na taj način osigurali uspjeh svog poduhvata, povelili su i sveštenike. Vladar je odlučio da zaplaši Izrailjce raskošnim prikazivanjem svoje moći. Egipćani su se, naime, pribojavali da će njihovo iznuđeno pokoravanje Bogu Izrailjaca izazvati prezir okolnih naroda; ali da će, ukoliko budu krenuli za njima s velikom vojnom silom i vratili bjegunce sačuvati svoju čast i ponovo osigurati nekadašnju robovsku radnu snagu.

Jevreji su logorovali pored mora, čije su vode predstavljale naizgled nepremostivu prepreku koja je stajala pred njima, dok su s južne strane nazubljene planine spriječavale napredovanje. Iznenada su u daljini ugledali odsjaj oružja i ratna kola u pokretu, što je svjedočilo da im se približava prethodnica neke velike vojske. Kada su se te snage približile, vidjeli su da je reč o egipatskoj vojsci u ratnom pohodu. Užas je ispunio srca Izrailjaca. Neki su se obratili Gospodu, ali veći dio požurio je da se požali Mojsiju: Zar ne bješe grobova u

[236] Misiru, nego nas dovede da izginemo u pustinji? Šta učini, te nas izvede iz Misira? Zar ti nismo govorili u Misiru i rekli: prođi nas

se, neka služimo Misircima? Jer bi nam bolje bilo služiti Misircima, nego izginuti u pustinji!

Mojsije se veoma uznemirio što pripadnici njegovog naroda pokazuju tako malo vjere u Gospoda, iako su mnogo puta gledali kako Božja sila staje na njihovu stranu. Kako su se odlučili na to da njega optuže za opasnosti i teškoće njihovog sadašnjeg položaja, iako je samo izvršavao izričitu Božju zapovijest? Istina, odavde im neće biti izbavljenja ukoliko se sam Bog ne umiješa; ali, pošto su se u ovom položaju našli zbog poslušnosti božanskim uputstvima, Mojsije se nije plašio posljedica. Smireno i uvjerljivo odgovorio je narodu: Ne bojte se, stanite pa gledajte kako će vas Gospod izbaviti danas; jer Misirce koje ste vidjeli danas, nećete više nigda vidjeti do vijeka! Gospod će se biti za vas, a vi ćete ćutati!

Nije bilo lako zadržati izrailjske čete da mirno čekaju na Gospoda. Nenavikli na disciplinu i samosavlađivanje, Izrailjci su postali spremni na nasilne i nepromišljene postupke. Mislili su da će brzo pasti u ruke svojih tlačitelja, pa je njihovo kukanje i jadikovanje bilo glasno i neobuzdano. Do tada su slijedili prekrasni oblak dima kao Božji poziv da idu naprijed, međutim, sada su se pitali nije li on ipak bio samo vjesnik neke velike katastrofe, pa, zar ih nije odveo na pogrešnu stranu planine, u zamku iz koje se ne mogu izvući? Tako je Božji anđeo u mislima ovih razočaranih ljudi postao glasnik propasti!

Međutim, u trenutku kada im se egipatska vojska približila, očekujući da će joj pasti u ruke kao lak plijen, stub od oblaka se veličanstveno podigao prema nebu, prošao iznad Izrailjaca i spustio se između njih i egipatskih četa. Zavjesa tame razdvojila je progonjene od progonilaca. Egipćani više nisu mogli da raspoznaju izrailjski logor, pa su bili prisiljeni da stanu. Ali, kako je noćna tama postajala sve gušća, tako je stub od oblaka sa izrailjske strane blistao sve jačom svjetlošću, tako da se po cijelom njihovom logoru vidjelo kao po danu.

Nada se vratila u srca Izrailjaca. Mojsije je tada podigao glas i obratio se Gospodu. A Gospod reče Mojsiju: što vičeš k meni? Kaži sinovima Izrailjevim neka idu! A ti digni štap svoj i pruži ruku svoju prema moru i rascijepi ga, pa neka idu sinovi Izrailjevi posred mora suhim!

Psalmista, opisujući kako su Izrailjci prešli preko mora, pjeva: [237]

Po moru bješe put tvoj, i staze tvoje po velikoj vodi, i trag tvoj ne poznaš se. Vodio si narod svoj kao ovce rukom Mojsijevom i Aronovom. (Psalam 77,19.20) Kada je Mojsije ispružio svoj štap, voda se razdvojila, a Izrailj je krenuo preko morskog dna, idući po suvom, dok je voda stajala kao zid s jedne i druge strane. Svjetlost koju je širio ognjeni stub obasjavala je zapjenušane vrhove talasa i rasvjetljavala put koji se kao moćna brazda probijao kroz vodeno prostranstvo i gubio negdje u daljini, prema drugoj obali koja se jedva nazirala.

I Misirci, tjerajući ih, pođoše za njima posred mora, svi konji Faraonovi, kola i konjanici njegovi. A u stražu jutarnju pogleda Gospod na vojsku Misirsku iz stuba od ognja i oblaka, i smete vojsku Misirsku. Tajanstveni oblak pretvorio se u ognjeni stub pred njihovim zaprepašćenim očima. Gromovi su odjekivali i munje sijevale. Iz oblaka lijaše voda, oblaci davahu glas, i strijele tvoje lećahu. Grmljahu gromovi tvoji po nebu, munje tvoje sijevahu po vasioni, zemlja se tresijaše i njijaše. (Psalam 77,17.18)

Misirci su bili zbunjeni, uplašeni. Usred nepogoda, u kojima su prepoznavali glas gnjevnoga Boga, pokušali su da se vrate, da stignu do obale sa koje su pošli. Ali Mojsije je pružio štap i zidovi nagomilane vode, sikćući i rićući kao da su željni da uhvate svoj plijen, srušili su se jedan prema drugom i progutali egipatsku vojsku u svojim tannim dubinama.

Kada je zora svanula, izrailjsko mnoštvo moglo je da vidi sve što je ostalo od njihovog moćnog neprijatelja, leševe oklopnika rasturene po obali. Jedna noć bila je dovoljna da se potpuno oslobode najstrašnije opasnosti. To nepregledno, bespomoćno mnoštvo, robovi nenavikli na borbu, žene, djeca i stoka, sa morem ispred sebe, i moćnim egipatskim četama koje su im prilazile s leđa vidjelo je kako im se usred vode otvara put i kako propadaju njihovi neprijatelji u trenutku u kome su očekivali potpuni uspjeh. Samo im je Gospod donio ovo izbavljenje i Njemu su se okrenula njihova srca, puna zahvalnosti i vjere. Svoja osjećanja izrazili su zahvalnim pjesmama. Božji Duh je počينو na Mojsiju i on je poveo narod u pobjedonosnoj, zahvalnoj himni, najranijoj i najdostojanstvenijoj od svih koje su poznate čovjeku:

Konja i konjanika vrže u more.
 Sila je moja i pjesma moja Gospod,
 Koji me izbavi,
 On je Bog moj i slaviču ga,
 Boga, Oca mojega, i uzvisivaču ga.
 Gospod je veliki ratnik, Ime mu je Gospod.
 Kola Faraonova i vojsku njegovu vrže u more,
 Izabrane vojvode njegove utopiše se u Crvenom moru,
 Bezdana ih pokri,
 Padoše u dubinu kao kamen.
 Desnica tvoja, Gospode, proslavi se u sili,
 Desnica tvoja, Gospode, satire neprijatelja...
 Ko je kao ti među silnima, Gospode?
 Ko je kao ti slavan u svetosti,
 Strašan u hvali, i da čini čudesa?...
 Vodiš milošću svojom narod koji si iskupio,
 Vodiš krijepošću svojom u stan svetosti svoje.
 Čuče narodi i zadržtače... Spopašče ih strah i trepet,
 Od veličine ruke tvoje zamuknuče kao kamen.
 Dokle ne prođe narod tvoj, Gospode,
 Dokle ne prođe narod tvoj koji si zadobio.
 Odveščeš ih i posadičeš ih na goru Nasljedstva tvojega,
 Na mjesto koje si sebi za stan spremio, Gospode!

(2. Mojsijeva 15,1-17)

Kao glas voda mnogih, podigao se ovaj veličanstveni slavopoj iz grla nepreglednog mnoštva Izrailjaca. Prihvatile su ga i žene u Izrailju; Marija, Mojsijeva sestra, išla je pred njima, dok su s bubnjevima i sviralama prolazile poigravajući. Daleko preko pustinje i mora razlijegao se radosni pripjev, a planine su odjekivale od riječi njihove hvale: Pjevajte Gospodu, jer se slavno proslavi!

Ova pjesma i veliko oslobođenje koje je ona slavila, ostavili su utisak koji se nikada neće izbrisati iz sjećanja jevrejskog naroda. Iz naraštaja u naraštaj odjekivala je iz usta proroka i pjevača u Izrailju, svjedočeći da je Gospod snaga i izbavljenje onima koji se uzdaju u Njega. Ova himna ne pripada samo jevrejskom narodu. Ona unaprijed ukazuje na uništenje svih neprijatelja pravednosti i na konačnu pobjedu Božjeg Izrailja. Prorok sa Patmosa je

vidio mnoštvo odjeveno u bijele haljine, one koji pobijediše, kako stoje na staklenom moru koje je smiješano s ognjem, imajući gusle Božje. I pjevaju pjesmu Mojsija, sluge Božjega, i pjesmu Jagnjetovu. (Otkrivenje 15,2.3)

Ne nama, Gospode, ne nama, nego imenu svojemu daj slavu, po milosti svojoj, po istini svojoj. (Psalam 115,1) Taj duh je prožimao izrailjsku himnu oslobođenja i to je duh koji treba da stanuje u srcima svih onih koji ljube Gospoda i koji Ga se boje. Oslobođajući naše duše okova grijeha, Bog je za nas postigao oslobođenje mnogo veće od onoga koje je darovao Izrailjcima kod Crvenog mora. Kao i jevrejsko mnoštvo, i mi treba da slavimo Gospoda i srcem i dušom i glasom za čudesa njegova radi sinova ljudskih! Oni koji razmišljaju o velikoj Božjoj milosti, koji ne zaboravljaju ni Njegove male darove, ovjenčaće se vijencima radosti i pjevaće i pripjevaće u srcima svojim Gospodu. Svakodnevni blagoslovi koje primamo iz Božje ruke, a iznad svega Isusova smrt koja je sreću i Nebo stavila nadomak našoj ruci, treba da budu tema naše stalne zahvalnosti. Kakvo je saučešće, kakvu je neuporedivu ljubav, Bog pokazao prema nama, izgubljenim grešnicima, povezujući nas sa sobom, proglašivši nas svojim posebnim blagom! Kakvu je žrtvu prinio naš Otkupitelj da bismo se mogli nazvati djecom Božjom! Trebalo bi da slavimo Boga za blaženu nadu koju nam je objavio u planu otkupljenja, trebalo bi da Ga hvalimo zbog nebeskog nasljedstva i Njegovih divnih obećanja; da Ga slavimo što je podigao Isusa iz mrtvih da nas zastupa pred licem Njegovim!

Stvoritelj kaže: Onaj mene poštuje koji prinosi hvalu na žrtvu! (Psalam 50,23) Svi stanovnici Neba sjedinjuju se u slavljenju Boga. Naučimo i mi sada ovu anđeosku pesmu, tako da bismo je mogli pjevati kada se budemo pridružili njihovim blistavim redovima. Kažimo zajedno sa psalmistom: Hvaliću Gospoda za života svojega, pjevaću Bogu svojemu dok me je god! Da te slave narodi, Bože, da te slave svi narodi! (Psalam 146,2; 67,15)

[240] U svom Proviđenju Bog je doveo Jevreje u planinsku tvrđavu pored mora da bi njihovim oslobođenjem mogao pokazati svoju moć, da bi primjerno ponizio oholost njihovih ugnjetača. On ih je mogao izbaviti i na mnogo drugih načina, ali je izabrao ovaj metod da bi okušao njihovu vjeru i ojačao njihovo povjerenje u svoje božansko vodstvo. Narod je bio umoran i uplašen, ali da je ustuknuo onda

kada mu je Mojsije naredio na krene naprijed, Bog nikada ne bi otvorio put pred njim. Jer vjerom pređoše Crveno more kao po suhoj zemlji! (Jevrejima 11,29) Koračajući niz obalu sve do same vode, Izrailjci su pokazali da vjeruju Božjoj reči koju je izgovorio preko Mojsija. Oni su učinili sve što su mogli, a onda je moćni Svetac Izrailjev razdijelio more da bi načinio put njihovim nogama.

Velika pouka kojoj se iz ovoga događaja možemo naučiti vrijedi za sva vremena. Hrišćanski život je često pun opasnosti, a hrišćanske dužnosti izgledaju vrlo teške. Zamišljamo propast koja nam prijete sprijeda i robovanje ili smrt s leđa. A ipak, Gospodnji glas jasno zapovijeda: Idi naprijed! Moramo poslušati tu zapovijest i onda kada naše oči ne mogu da prodru kroz tamu, kada osjećamo hladne talase oko svojih nogu. Prepreke koje spriječavaju naše napredovanje nikada neće nestati pred onima koji oklijevaju i sumnjaju. Oni koji ne prihvataju poslušnost sve dok se ne ukloni svaka sijenka nesigurnosti, sve dok ne nestane svaka opasnost od promašaja ili poraza, nikada neće ni biti poslušni! Nevjerovanje šapuće: Čekajmo dok se ne uklone prepreke, sve dok svoj put ne budemo mogli jasno sagledati! Međutim, vjera hrabro zahtijeva napredovanje, svemu se nada, sve vjeruje!

Isti oblak koji je bio zid tame Egipćanima bio je Jevrejima izvor svjetlosti, obasjavao je cijeli logor, osvjetljavao je put pred njima. Tako i djelovanje Providjenja donosi nevjernicima tamu i očajanje, dok vjernoj duši daje obilje svjetlosti i mira. Put kojim nas Bog vodi može da prolazi kroz pustinju ili kroz more, ali to je siguran put.

26. Poglavlje—Od Crvenog Mora Do Sinaja

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj 15,22-27; 16. do 18)

Od Crvenog mora čete Izrailjeve ponovo su krenule na put, predvođene stubom od oblaka. Prizor oko njih bio je veoma sumoran, gole, naizgled nenastanjene planine, neplodne ravnice i more koje se proteže u nedogled, obala prekrivenih tijelima njihovih neprijatelja; a ipak, bili su radosni, svjesni da su sada konačno slobodni, da nemaju nikakvog razloga da budu nezadovoljni. Međutim, za tri dana puta nisu uspjeli da nađu vode. Zalihe koje su ponijeli bile su iscrpljene. Ničim nisu mogli da ugase nepodnošljivu žeđ, dok su se umorno vukli preko suncem spržene ravnice. Mojsije, kome je taj kraj bio poznat, znao je ono o čemu ostali nisu imali pojma, naime, da je voda u Meri, najbližem mjestu bogatom izvorima, neupotrebljiva za piće. Zabrinut, pratio je oblak koji ih je vodio. Klonula srca čuo je kako se radosni uzvik: Voda, voda, širi duž povorke. Ljudi, žene i djeca, radosno užurbani, gomilali su se oko izvora, a onda je očajni krik odjeknuo iz mnoštva grla, voda je bila gorka.

Očajni, napali su Mojsija što ih je poveo tim putem, zaboravljajući da ga je božanska prisutnost u tajanstvenom oblaku vodila isto koliko i njih. Bolno dirnut opštom nevoljom, Mojsije je učinio ono što su oni propustili da učine; iskreno je zavapio Bogu da im pomogne. A Gospod mu pokaza drvo, te ga metnu u vodu i voda posta slatka. Ovde je Izrailju preko Mojsija bilo upućeno obećanje: Ako dobro uzaslušaš glas Gospoda Boga svojega i učiniš što je pravo u očima njegovim, i ako prigneš uho k zapovijestima njegovim, i uščuvaš sve uredbe njegove, nijedne bolesti koju sam pustio na Misir neću pustiti na tebe; jer sam ja Gospod, ljekar tvoj.

Iz Mere su krenuli prema Elimu i tamo našli dvanaest izvora i sedamdeset palmi. Tu su logorovali nekoliko dana prije nego što će ući u pustinju Sin. Mjesec dana posle izlaska iz Egipta, prvi put su podigli logor u pustinji. Njihove zalihe hrane počele su da se

smanjuju. Pošto su u pustinji biljke bile rijetke i stoka je oslabila. Kako naći dovoljno hrane za tako nepregledno mnoštvo? Sumnja je obuzela njihova srca i ponovo su se začule pritužbe. Čak su se i upravitelji i starješine u narodu pridružili optužbama protiv vođa koje je Bog postavio: Kamo da smo pomrli od ruke Gospodnje u zemlji Misirskoj, kada sjedasma kraj lonaca s mesom i jedosmo hljeba u izobilju, jer nas izvedoste u ovu pustinju da pomorite sav ovaj zbor glađu!

[242]

Do tada još nisu trpjeli glad, njihove trenutne potrebe su bile zadovoljene, ali su se plašili za budućnost. Jednostavno nisu mogli da shvate kako bi ovo nepregledno mnoštvo moglo da se prehrani za vrijeme putovanja kroz pustinju, pa su već zamišljali kako im djeca gladuju. Gospod je dozvolio da ih snađu nevolje, da im se smanje zalihe hrane, da bi se njihova srca obratila Onome koji je i do tada bio njihov Izbavitelj. Da su se obratili Njemu, On bi im pružio dovoljno dokaza da ih voli i da se stara o njima. Već im je obećao da neće bolovati ni od kakve bolesti ukoliko budu držali Njegove zapovijesti, a oni su zaista pokazali grešno nepovjerenje, kada su pomislili da bi oni ili njihova deca mogli pomrijeti od gladi.

Bog je obećao da će im biti Bog, da će ih uzeti da mu budu narod, da će ih odvesti u veliku i dobru zemlju, a bili su gotovi da klonu kod svake prepreke s kojom bi se suočili na putu u tu zemlju. Na čudesan način On ih je izveo iz zemlje njihovog robovanja, iz Egipta, da bi ih mogao uzdići i oplemeniti, da bi im osigurao ugled u svijetu. Međutim, na tom putu morali su da se suoče s teškoćama i pretrpe odricanja. Bog je želio da ih uzdigne iz njihovog poniženog položaja, da ih osposobi da zauzmu počasnno mjesto među narodima i dobiju važne i svete dužnosti. Da su, gledajući sve što je On učinio za njih, imali dovoljno vjere u Njega, oni bi radosno podnosili neugodnosti, odricanja, pa čak i patnje; međutim, bili su spremni da vjeruju Gospodu samo dok im je neprestano pružao dokaze svoje moći. Zaboravili su svoju gorku sudbinu u Egiptu. Zaboravili su Božju dobrotu i silu koju je pokazao oslobodivši ih iz okova ropstva. Zaboravili su kako su njihova djeca bila pošteđena, kada je anđeo zatirač ubijao sve prvence u Egiptu. Zaboravili su veličanstveno ispoljavanje božanske sile kod Crvenog mora. Zaboravili su kako su sami sigurno prešli preko mora putem koji se otvorio pred njima, dok su vojske njihovog neprijatelja, koje su pokušale da ih slijede,

[243]

nestale u pobijesnilim talasima. Oni su zapažali i osjećali samo svoje trenutne neugodnosti i nevolje; i umjesto da kažu: Bog je učinio velika djela za nas, iako smo bili robovi, On stvara od nas veliki narod, razgovarali su o teškoćama na putu, i pitali se kada će se njihovo naporno putovanje konačno završiti.

Izvještaj o životu Izrailja u pustinji zapisan je radi dobra Božjeg Izrailja sve do kraja vremena. Zapis o Božjem postupanju prema tim pustinjskim nomadima koji su besciljno lutali, izloženi gladi, žeđi i umoru, o upečatljivom ispoljavanju Njegove moći kada im je priskakao u pomoć, prepun je opomena i savjeta Njegovom narodu svih vjekova. Raznoliko iskustvo Jevreja bilo je pripremna škola za njihov obećani dom u Hananu. Bog bi želio da Njegov narod ovog vremena ponizna srca i poučljiva duha razmotri sve nevolje kroz koje je morao da prođe nekadašnji Izrailj, da bi postao uspješniji u svojoj pripremi za nebeski Hanan.

Mnogi razmišljajući o Izrailjcima čude se njihovom nevjerovanju i gundanju, smatrajući da oni sami nikada ne bi mogli da budu tako nezahvalni; međutim, kada njihova vjera dođe na probu, čak i najmanju, ne pokazuju ništa više vjere i strpljenja od nekadašnjih Izrailjaca. Kada budu dovedeni u tjesnac, žale se na proces kojim Bog želi da ih pročisti. Iako su njihove trenutne potrebe zadovoljene, odbijaju da vjeruju da će se Bog i u buduće starati o njima, pa se stalno plaše da će ih stići siromaštvo ili da će njihova djeca biti izložena patnjama. Neki stalno očekuju zlo ili preuveličavaju teškoće, tako da ne mogu da vide mnoge blagoslove koji zahtijevaju njihovu zahvalnost. Nevolje s kojima se suočavaju, umjesto da ih navedu da traže pomoć od Boga, jedinog Izvora snage koja im stoji na raspolaganju, odvajaju ih od Njega, jer izazivaju njihovu mrzovolju i nemir.

Da li je dobro da budemo tako malovjerni? Zar bi trebalo da budemo nezahvalni i nepovjerljivi? Isus je naš prijatelj; cijelo Nebo zainteresovano je za naše dobro; naša potištenost i naše strahovanje žaloste Svetoga Duha Božjega. Ne dozvolimo da nas zahvati zabrinutost koja nas samo izjeda i iscrpljuje, ali nam ne pomaže da podnosimo teškoće. Ne smijemo se prepustiti onom nepovjerenju u Boga koje će nas navesti da staranje o svojim budućim potrebama pretvorimo u najvažniji životni zadatak, kao da je sva naša sreća jedino u ovozemaljskim dobrima. Po Božjoj volji nije da Njegov

narod bude preopterećen brigama. Međutim, naš Gospod nam ne kaže da neće biti teškoća na našem putu. On se ne nudi da svoj narod izdvoji iz ovog svijeta grijeha i zla, već mu ukazuje na sigurno utočište. On poziva umorne i zabrinute: Hodite k meni svi koji ste umorni i natovareni i ja ću vas odmoriti! Skinite jaram strahovanja i svjetovnih briga koji ste sami sebi stavili na vrat, uzmite jaram moj na sebe i naučite se od mene, jer sam ja krotak i smjieran u srcu, i naći ćete pokoj dušama svojim. (Matej 11,28.29) Odmor i mir u Gospodu možemo naći ako sve svoje brige prebacimo na Njega, jer se On brine za nas (1. Petrova 5,7).

Apostol Pavle kaže: Gledajte, braćo, da ne bude kada u kome od vas zlo srce nevjerstva da odstupi od Boga živoga! (Jevrejima 3,12) Kad gledamo sve što je Bog učinio za nas, naša vjera treba da bude jaka, aktivna i trajna. Umjesto da gundamo ili da se žalimo, pjesma našeg srca treba da bude: Blagosiljaj dušo moja Gospoda i sve što je u meni sveto ime njegovo. Blagosiljaj dušo moja Gospoda i ne zaboravljaj nijednoga dobra što ti je učinio! (Psalam 103,1.2)

Bog nije zanemarivao potrebe Izrailjaca. Lično je rekao njihovom vođi: Evo učiniću da vam daždi sa neba hljeb! Dao je i uputstva da narod prikuplja dnevnu zalihu, a šestoga dana dvostruku količinu, da bi održao sveto poštovanje Subote. Mojsije je obećao skupu da će njegove potrebe biti zadovoljene: Doveće će vam dati Gospod mesa da jedete, a ujutru hljeba da se nasitite! Dodao je zatim: Jer šta smo mi? Nije na nas vaša vika nego na Gospoda! Naredio je osim toga Aronu da im kaže: Pristupite pred Gospoda, jer je čuo viku vašu! I dok je Aron još govorio, pogledaše u pustinju, i gle, slava Božja pokazala se u oblaku. Veličanstveni sjaj kakvoga nikada do tada nisu vidjeli, simbolički je predstavio božansku prisutnost. Uz pomoć pojava koje su djelovale na njihova čula, trebalo je da stiču znanje o Bogu. Trebalo je da nauče da je Svemogući, a ne čovjek Mojsije, njihov pravi Vođa, da bi počeli da se boje Njegovog imena i slušaju Njegov glas.

U sumrak, beskrajna jata prepelica prekrilila su logor, tako da je bilo dovoljno mesa za sve. U zoru, na površini se moglo vidjeti nešto sitno, okruglo, sitno kao slana po zemlji. Bješe kao sjeme korijandrovo, bijela... Narod je taj hljeb nazvao mana. Mojsije im je objasnio: To je hljeb koji vam daje Gospod da jedete! Narod je sakupljao manu i ustanovio da je ima dovoljno za sve. I meljahu na

žrvnjevima ili tucahu u stupama i kuhahu u kotlu ili mješahu pogače. (4. Mojsijeva 11,8) Ukus mane je bio sličan ukusu medenjaka. Bilo im je rečeno da svakoga dana prikupe po jednu mjericu po osobi i da ništa ne ostavljaju za sutra. Bilo je onih koji su pokušali da neku zalihu mane sačuvaju za sutra, ali tada više nije bila za jelo. Zaliha za svaki dan prikupljana je u zoru, jer su sunčevi zraci topili sve što bi do tada ostalo na tlu.

Prilikom prikupljanja mane pokazalo se da su neki prikupili manje, a neki više od propisane količine; ali mjeriše na mjericu i ne dođe više onome koji nakupi mnogo, niti manje onome koji nakupi malo, nego svaki nakupi koliko mu je trebalo da jede. Objašnjenje ovog teksta, kao i praktičnu pouku koja se može naučiti iz njega, daje apostol Pavle u svojoj Drugoj poslanici Korinćanima. On kaže: Jer se ne želi da drugima bude radost, a vama žalost, nego jednako. Da u sadašnje vrijeme vaš suvišak bude za njihov nedostatak, da bude jednakost. Kao što je pisano: ko je mnogo skupio, nije mu preteklo, a ko je malo skupio, nije mu nedostalo. (2. Korinćanima 8,13-15)

Šestoga dana ljudi su prikupili po dve mjerice po osobi. Stariješine su požurile da obavijeste Mojsija šta se dogodilo. On je odgovorio: Ovo kaza Gospod: sutra je subota, odmor svet Gospodu, što ćete peći, pecite, i što ćete kuhati, kuhajte danas, a što preteče ostavite i čuvajte za sutra. Tako su i učinili i ustanovili da se mana nije promijenila. I reče Mojsije: jedite to danas, jer je danas subota Gospodnja, danas nećete naći u polju. Šest ćete dana kupiti, a sedmi je dan subota, tada ga neće biti!

Bog zahtijeva da se Njegov sveti dan i danas isto tako strogo svetkuje kao i u doba Izrailjaca. Zapovijest datu Jevrejima svi hrišćani treba da smatraju nalogom koji je Gospod njima dao. Dan koji prethodi Suboti treba da bude dan pripreme, tako da sve bude spremno za njene svete časove. Bez obzira na sve, ne smijemo dozvoliti da poslovima krnjimo njeno sveto vrijeme. Bog je naredio da se za bolesne i napaćene moramo pobrinuti; rad neophodan da se oni zbrinu predstavlja djelo milosti i ne smatra se kršenjem Subote; ali treba izbjegavati svaki nepotrebni rad. Mnogi male poslove koje su mogli obaviti u toku dana pripreme nemarno odlažu sve do početka Subote. To ne bi smjelo da bude! Posao koji je odlagan sve do početka Subote treba da ostane nezavršen dok ona ne prođe.

Ovakav raspored mogao bi da osvježi pamćenje nemarnih i da ih navede da svoje poslove završe za šest radnih dana. Svake sedmice u toku svog dugog boravka u pustinji Izrailjci su gledali trostruko čudo, sračunato da ih uvjeri u svetost Subote: dvostruka količina mane padala je šestoga dana, nije uopšte padala sedmoga, mana određena za Subotu ostajala je svježja i nepokvarena, iako se u svako drugo vrijeme kvarila, ukoliko bi bila čuvana za drugi dan.

Zahvaljujući okolnostima u vezi sa padanjem mane, imamo siguran dokaz da Subota nije bila uspostavljena, kao što mnogi smatraju, tek prilikom davanja zakona na Sinaju. Prije nego što su došli do Sinaja, Izrailjci su znali da je Subota za njih obavezan praznik. Obaveza da svakoga petka prikupe dvostruku količinu mane i da je pripreme za Subotu, kada mane neće biti, neprestano ih je podsjećala na svetu prirodu dana odmora. A kada su neki ljudi izašli Subotom da kupe manu, Gospod je upitao: Dokle ćete se protiviti zapovijestima mojim i zakonima mojim?

A sinovi Izrailjevi jedoše manu četrdeset godina dok ne dođoše u zemlju u kojoj će živjeti; jedoše manu dok ne dođoše na među zemlje Hananske. Četrdeset godina, svakoga dana, ova čudesna namirnica podsjećala ih je na Božje neprekidno staranje i na Njegovu nježnu ljubav. Prema riječima psalmiste, hleb nebeski dade im Bog, hleba anđeoskoga jeđaše čovek (Psalam 78,24.25) znači da su im anđeli spremali hranu. Jedući hleb nebeski, svakoga dana su se podsjećali da će, prema Božjem obećanju, sve njihove potrebe biti isto tako sigurno zadovoljavane kao da žive usred zatalasanih žitnih polja na plodnim hananskim ravnicama.

Mana, koja je padala s neba kao hrana sinovima Izrailjevim, simbolično je predstavljala Onoga koji će doći od Boga da donese život cijelome svijetu. Isus je rekao: Ja sam hleb života. Ocevi vaši jedoše manu u pustinji i pomriješe. Ovo je hleb koji silazi s neba... koji jede od ovoga hljeba živjeće vavijek, i hleb koji ću ja dati tijelo je moje, koje ću dati za život svijeta. (Jovan 6,48-51) Među obećanjima o blagoslovu Božjem narodu u budućnosti zapisano je i ovo: Koji pobijedi daću mu da jede od mane sakrivene! (Otkrivenje 2,17)

Pošto su napustili pustinju Sin, Izrailjci su se zaustavili u Rafidinu. Ni ovdje nije bilo vode, a oni su ponovo pokazali nepovjerenje u Božje staranje. U svojoj zasljepljenosti i drskosti, narod je izašao

[247]

pred Mojsija i zatražio: Daj nam vode da pijemo! Međutim, on je ostao strpljiv. Rekao im je: Što se svađate sa mnom? Što kušate Gospoda? Puni gnjeva, povikali su: Zašto si nas izveo iz Misira da nas, i sinove naše, i stoku našu pomoriš žeđu? Kada su bili tako obilno snabdjeveni hranom, postidjeno su se sjetili svog nevjerovanja i gundanja, pa su obećali da će se u buduće osloniti na Gospoda. Međutim, brzo su zaboravili svoje obećanje, poklekli su na prvoj probi svoje vjere. Stub od oblaka koji ih je vodio kao da je sakrivao neku strašnu tajnu. A Mojsije ko je uopšte on pitali su se, i zašto ih je taj čovjek izveo iz Egipta? Srce im je bilo puno sumnje i nepovjerenja, pa su ga otvoreno optužili da planira da pobije i njih i njihovu djecu oskudicom i nevoljama i da se obogati njihovom imovinom. Razjareni, puni gnjeva i ogorčenja, skoro da su ga zasuli kamenjem.

U nevolji, Mojsije se obratio Bogu: Šta ću činiti s ovim narodom? Bilo mu je rečeno da okupi starješine Izrailjeve, da uzme štap kojim je činio čudesa u Egiptu, i da izađe pred narod. Gospod mu je rekao: Ja ću stajati pred tobom ondje na stijeni na Horivu, a ti udari u stijenu i poteći će iz nje voda da pije narod. Mojsije je poslušao i voda je zaista potekla tako obilno da su sve potrebe logora bile zadovoljene. Umjesto da zapovijedi Mojsiju da podigne svoj štap i prizove neko strašno zlo, slično onima u Egiptu, na one koji su predvodili narod u ovom grešnom gundanju, Gospod je u svojoj velikoj milosti upotrijebio štap kao oruđe da im donese izbavljenje.

Raskida stijene u pustinji, i poji ih kao iz velike bezdane; izvodi potoke iz kamena, i vodi vodu rijekama. (Psalam 78,15.16) Mojsije je udario po stijeni, ali je Božji Sin, sakriven u stubu od oblaka, stajao pored njega i učinio da poteče živa voda. Ne samo Mojsije i starješine, već i cijeli skup, koji je stajao u pozadini, svi su vidjeli Gospodnju slavu; ali, da je oblak bio uklonjen, bili bi pobijeni blistavim sjajem Onoga koji je u njemu prebivao.

U svojoj žeđi, narod je iskušavao Boga, govoreći: Je li Gospod među nama ili nije? Ako nas je Gospod ovamo doveo, zašto nam nije dao i vode, kada nam je već dao hljeba? Nevjerovanje koje su tako pokazali graničilo se sa zločinom i Mojsije se pobojavao da

[248]

na njih ne padnu Božji sudovi. Zato je nazvao ovo mjesto Masa Kušanje i Meriva Svađa, kao uspomenu na njihov grijeh.

A onda im je zaprijetila nova opasnost. Pošto su gundali protiv Njega, Gospod je dozvolio da ih napadnu njihovi neprijatelji. Amaličani, surovo, ratoborno pleme koje je živjelo u tom kraju, zaratilo je protiv njih i pobilo one koji su, nemoćni i umorni, zaostali za povorkom. Mojsije, znajući da mnoštvo izrailjsko nije spremno za bitku, naredio je Isusu Navinu da iz svih plemena izabere vojnike i da ih u zoru povede protiv neprijatelja, dok će on sam stati na obližnju uzvišicu sa štapom Božjim u ruci. U skladu s dogovorom, Isus Navin i njegova četa sljedećeg jutra krenuli su na neprijatelja, dok su se Mojsije, Aron i Or popeli na brežuljak s koga se pružao pogled na bojno polje. Ruku podignutih prema nebu, držeći Božji štap u desnoj ruci, Mojsije se molio za uspjeh izrailjske vojske. Kako je bitka napredovala, vidjelo se da Izrailj pobjeđuje, sve dok su njegove ruke podignute, a da neprijatelj počinje da napreduje čim ih spusti. Kad se Mojsije umorio, Aron i Or su mu držali ruke do zalaska Sunca, kada je neprijatelj bio natjeran na haotično povlačenje.

Dok su podupirali ruke Mojsiju, Aron i Or pokazali su narodu da treba da ga podržava u njegovom napornom radu, dok je njegova dužnost da prima i da im prenosi Božje poruke. Mojsijevo djelo bilo je značajno; pokazivalo je da je njihova sudbina u Gospodnjim rukama. Dokle god Mu budu poklanjali svoje povjerenje, On će ratovati za njih i pobjeđivati njihove neprijatelje; međutim, kada budu prestali da se oslanjaju na Njega i pouzdaju se u svoju snagu, postaće slabiji i od onih koji nikada nisu upoznali Boga, pa će ih njihovi neprijatelji pobjeđivati.

Kao što su Jevreji pobijedili, kada je Mojsije podigao ruke prema nebu i posredovao za njih, tako će i Božji Izrailj pobijediti kada se vjerom bude oslonio na silu svog moćnog Pomoćnika. Ipak, božanska sila mora da se udruži s ljudskim naporima. Mojsije nije vjerovao da će Bog pobijediti njihove neprijatelje ako Izrailj ostane po strani. Dok se veliki vođa molio Gospodu, Isus Navin i njegovi hrabri sljedbenici ulagali su krajnje napore da odbiju Božje i Izrailjeve neprijatelje.

Poslije poraza Amaličana, Bog je zapovijedio Mojsiju: Zapiši to za spomen u knjigu i kaži Isusu neka pamti da ću sasvim istrijebiti spomen Amalikov ispod neba. Neposredno prije smrti, veliki vođa je svom narodu dao svečani zadatak: Opominji se šta ti je učinio Amalik na putu kada idaste iz Misira, kako te dočeka na putu i

[249]

pobi na kraju sve umorne koji idahu za tobom, kada si bio sustao i iznemogao i ne boja se Boga. Zato, kada te Gospod Bog tvoj smiri od svih neprijatelja tvojih unaokolo u zemlji koju ti daje Gospod Bog tvoj da je naslijediš, tada zatri spomen Amaliku pod nebom, i ne zaboravi. (5. Mojsijeva 25,17-19) O tom nemoralnom narodu Gospod je izjavio: Što se ruka bješe podigla na prijesto Gospodnji, Gospod će ratovati na Amalika od koljena na koljeno. (2. Mojsijeva 17,16)

Amaličanima nije bio nepoznat Božji karakter ili Njegova vlast, ali, umjesto da Ga se boje, oni su odlučili da prkose Njegovoj sili. Podsmjevali su se Mojsijevim čudima pred Egipćanima i rugali se strahovanjima okolnih naroda. Zavjetovali su se svojim bogovima da će uništiti Jevreje, tako da nijedan ne pobjegne, i hvalisali se da Bog Izrailjev nema dovoljno snage da im se odupre. Izrailjci im nikada nisu prijetili niti su ih oštetili. Zato je njihov napad bio potpuno neizazvan. Samo zato da bi pokazali mržnju i prezir prema Bogu, pokušali su da unište Njegov narod. Amaličani su već dugo bili drski grešnici i njihovi zločini su vikali ka Gospodu tražeći osvetu, ali ih je Njegova milost uporno pozivala na pokajanje; međutim, kada su se amalički ratnici bacili na umorne i nenaoružane izrailjske putnike, zapečatili su sudbinu svoga naroda. Bog posebno štiti svoju najslabiju djecu. Na Nebu ne ostaje nezapaženo nijedno surovo ili tiransko djelo prema njima. Nad svima koji Ga vole i koji Ga se boje Bog podiže svoju zaštitničku ruku; neka se ljudi čuvaju da ne udare na tu ruku, jer ona rukuje mačem pravednosti.

[250] Nedaleko od mjesta na kome su Izrailjci sada logorovali nalazio se dom Jotora, Mojsijevog tasta. Jotor je čuo za oslobođenje Jevreja, pa je krenuo da ih posjeti i Mojsiju dovede ženu i dva sina. Veliki vođa je preko glasnika bio obaviješten o njihovom dolasku, pa im je radosno pošao u susret. Pošto su se srdačno pozdravili, poveo ih je u svoj šator. On je svoju porodicu vratio kad je trebalo da se izloži opasnostima prilikom oslobađanja Izrailja iz Egipta, ali je sada ponovo mogao da uživa u rasterećenju i udobnosti koje mu je pružalo njihovo društvo. Sa Jotorom je razgovarao o divnim djelima koja je Bog učinio za Izrailj, i patrijarh se radovao i blagosiljao Gospoda, a zatim je zajedno s Mojsijem i starješinama učestvovao u prinošenju žrtve i u svečanoj gozbi u znak sjećanja na Božju milost.

Dok je boravio u logoru, Jotor je brzo ustanovio da su Mojsijeve odgovornosti izuzetno teške. Održavanje reda i discipline među pripadnicima ovog nepreglednog, neukog i neuvežbanog mnoštva zaista je predstavljalo veliki zadatak. Mojsije je bio priznati vođa i sudija i morao je da štiti ne samo opšte interese i vodi poslove naroda, već i da rješava sukobe koji su se javljali među pojedincima. On je dozvolio da ove dužnosti padnu njemu na teret, jer je tako imao priliku da poučava narod, kao što je to i lično naglasio: Dolaze k meni... te im kazujem naredbe Božje i zakone njegove! Međutim, Jotor je ustao protiv toga, govoreći: Teško je za tebe, nećeš moći sam vršiti! Umorićeš se i ti i narod koji je s tobom! Predložio je Mojsiju da izabere odabrane ljude i postavi ih kao starješine nad hiljadama, stotinama i desetinama. To treba da budu ljudi poštenu, koji se boje Boga, ljudi pravedni, koji mrze na mito. Trebalo je da rješavaju sve manje sporove, dok je najteže i najvažnije slučajeve i dalje dobijao Mojsije. Jotor je naglasio: Ti budi pred Bogom za narod, i stvari njihove javljaj Bogu, i uči ih naredbama i zakonima njegovim i pokazuj im put kojim će ići i šta će raditi! Ovaj predlog je bio prihvaćen, i ne samo da je olakšao posao Mojsiju, već se tako uspostavio i savršeniji red u narodu.

Gospod je veoma cijenio Mojsija i njegovom rukom je učinio mnoga čuda; ali činjenica što je bio izabran da poučava druge nije ga navela da zaključi da njemu samome nije potrebna pouka. Izabrani vođa Izrailja rado je saslušao predloge pobožnog sveštenika iz Madijama i prihvatio njegov plan kao razumnu mjeru.

Iz Rafidina narod je nastavio putovanje, idući za stubom od oblaka. Put ih je vodio preko neplodnih ravnica, uz strme uspone i kroz planinske klance. Često su, prelazeći preko pješćanih prostranstava, gledali pred sobom nazubljene planine, slične ogromnim zidinama, koje su im potpuno zatvarale put i naizgled spriječavale napredovanje. Ali, kada bi se približili, u planinskim zidinama pojavljivali bi se prolazi, a iza njih nove ravnice. Upravo sada Prolazili su kroz jedan od tih dubokih, opasnih klanaca. Bio je to veličanstven i uzbudljiv prizor. Između stjenovitih litica koje su se sa obe strane uzdizale stotinama metara u visinu, tekle su kao živa rijeka, dokle god je oko dopiralo, čete Izrailjeve sa svojim stadima krupne i sitne stoke. A onda se pred njima u svečanoj veličanstvenosti pojavilo masivno čelo Sinajske planine. Stub od oblaka zaustavio se na

njenom vrhu, a narod je svoje šatore razapeo u ravnici u njenom podnožju. Ovdje je trebalo da provedu skoro godinu dana. Noću im je ognjeni stub pružao božansku zaštitu, a dok su ležali u dubokom snu, nebeski hljeb je tiho padao na njihov zaspali logor.

Kada je jutarnje rumenilo pozlačivalo tamne planinske lance, a zlatni Sunčevi zraci prodirali u duboke klance, umornim putnicima se činilo da su to zraci Božje milosti koji dolaze s Njegovog prijestola. Izgledalo im je kao da veliki, nazubljeni vrhunci svuda oko njih, svojom samotnom veličinom svjedoče o svom vječnom trajanju i veličanstvu. Ljudski um ovdje se jednostavno nije mogao oduprijeti osjećanju svečanosti i strahopoštovanja. Čovek je postajao svjestan svoje neukosti i slabosti u prisutnosti Onoga koji je gore izmjerio na mjerila i bregove na poteg. (Isaija 40,12) Ovdje je Izrailj trebalo da primi najčudesnije otkrivenje koje je Bog ikada dao čovjeku. Ovdje je Gospod okupio svoj narod da bi ga osvjedočio u svetost svojih zahtjeva, objavljujući svojim glasom svoj sveti Zakon. Velike i korjenite promjene trebalo je da nastupe u njima, jer su ponižavajući uticaji potčinjavanja i dugogodišnjeg stalnog drugovanja sa idolopoklonstvom ostavili svoj žig na njihovim navikama i njihovom karakteru. Bog je nastojao da ih uzdigne na viši moralni nivo, dajući im priliku da steknu znanje o Njemu.

27. Poglavlje—Izrailj Dobija Zakon

[252]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj od 19. do 24)

Čim su podigli logor u podnožju Sinaja, Mojsije je dobio poziv da se popne na planinu i sretne sa Bogom. Sam je krenuo strmom i krševitom stazom i približio se oblaku koji je obilježavao mjesto Gospodnjeg boravišta. Izrailj je trebalo sada da uspostavi blizak i neobičan odnos sa Svevišnjim da kao Crkva i kao narod bude stavljen pod Božju upravu. Mojsije je dobio poruku za narod:

Vidjeli ste što sam učinio Misircima i kako sam vas kao na krilima orlovim nosio i doveo vas k sebi. A sada, ako dobro uzaslušate glas moj i uščuvate zavjet moj, bićete moje blago mimo sve narode, premda je moja sva zemlja. I bićete mi carstvo sveštentičko i narod svet.

Mojsije se vratio u logor i, okupivši izrailjske starješine, ponovio im je božansku poruku. Oni su odgovorili: Što je god kazao Gospod, činićemo! Na taj način dali su svečani zavjet Bogu, obavezali se da će Ga prihvatiti kao svog Vladara i u posebnom smislu riječi, postali podanici Njegove vlasti.

Njihov vođa ponovo se popeo na planinu i Gospod mu je rekao: Evo, ja ću doći k tebi u gustom oblaku da narod čuje kada ti stanem govoriti, i da ti vjeruje do vijeka! Kada su se sretali s teškoćama na putu, Izrailjci su bili skloni da gundaju protiv Mojsija i Arona, da ih optužuju da su čete Izrailjeve izveli iz Egipta da bi ih uništili. Gospod je želio da pred njima ukaže čast Mojsiju i pokaže da mogu imati povjerenja u njegova uputstva.

Bog je namjeravao da čin proglašenja Zakona, u skladu s njegovim uzvišenim karakterom, bude veličanstven prizor, koji će pobuditi strahopoštovanje. Narod je konačno trebalo da shvati da se svemu što je u vezi sa služenjem Bogu mora pristupati s najvećim poštovanjem. Gospod je rekao Mojsiju: Idi k narodu i osveštaj ih danas i sutra i neka operu haljine svoje i neka budu gotovi za treći dan, jer će u treći dan sići Gospod na goru Sinajsku pred svim naro-

[253] dom. U međuvremenu, svaki trenutak morao je da bude posvećen svečanom pripremanju za izlazak pred Gospoda. I oni sami i njihova odjeća morali su biti očišćeni od svake nečistoće. Zato što je Mojsije trebalo javno da iznese njihove grijehе, morali su se posvetiti skrušenosti, postu i molitvi da bi njihova srca mogla biti čista od svakog bezakonja.

Pripreme su bile obavljene u skladu s naredbom. Poslušан novoj zapovijesti, Mojsije je naredio da se oko planine podigne ograda, tako da ni čovjek ni životinja ne mogu stupiti u sveti prostor. Ako bi se neko usudio da tamo zakorači, kazna je bila trenutna smrt.

U zoru trećega dana, dok su oči svega naroda bile usmjerene prema gori, čiji je vrh bio pokriven gustim oblakom koji je postajao sve crnji i gušći, koji se širio sve dok cijela gora nije bila obavijena tamom i užasavajućom tajanstvenošću, odjeknuo je zvuk trube koji je pozivao Izrailjce da izađu pred Boga. Mojsije ih je poveo prema podnožju planine. Duboku tamu oblaka probijao je bljesak munja, dok su se odjeci tutnjave gromova učestalo sudarali među okolnim planinama. A gora se Sinajska sva dimljaše, jer siđe na nju Gospod u ognju; i dim se iz nje podizaše kao dim iz peći i sva se gora tresijaše veoma. Pred očima okupljenog mnoštva, slava Gospodnja bješe po viđenju kao oganj koji sažiže na vrh gore. I truba sve jače trubljaše i Mojsije govoraše i Bog mu odgovaraše glasom. Tako su strašni bili dokazi Gospodnje prisutnosti da su čete Izrailjeve zahvaćene strahom, listom popadale na lica svoja pred Gospodom. Čak je i Mojsije uzviknuo: Uplašio sam se i drhtim! (Jevrejima 12,21)

A onda se grmljavina utišala; truba se više nije čula, zemlja se umirila. Nastupio je period svečane tišine, a onda se začuo Božji glas. Govoreći iz duboke tame koja ga je okružavala, dok je stajao na vrhu planine u pratnji anđela, Gospod je objavio svoj Zakon. Opisujući taj prizor, Mojsije kaže: Gospod iziđe sa Sinaja i pokaza im se sa Sira; zasja s gore Faranske, i dođe s mnoštvom tisuća svetaca, a u desnici mu zakon ognjeni za njih. Doista ljubi narode; svi su sveti njegovi u ruci tvojoj; i oni se slegošе k nogama tvojim da prime riječi tvoje! (5. Mojsijeva 33,2.3)

Gospod se pokazao, ne samo u strašnom veličanstvu Sudije i Zakonodavca, već i u ulozi saosjećajnog Čuvara svoga naroda: Ja sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje Misirske, iz doma ropskoga! Onaj isti koga su već poznavali kao svog Vodiča i

Izbavitelja, koji ih je izveo iz Egipta, koji je za njih načinio prolaz kroz Crveno more, koji je savladao faraona i njegovu vojsku, koji je tako dokazao da je iznad svih egipatskih bogova sada je izgovarao svoj Zakon! [254]

Ovog puta Zakon nije bio izgovoren isključivo na blagoslov Jevrejima. Bog im je ukazao čast da budu čuvari i zaštitnici Njegovog zakona, ali je trebalo da ovaj sveti zalog drže u ime cijeloga svijeta. Propisi Dekaloga prilagođeni su cijelom čovječanstvu, i bili su objavljeni za pouku i upravljanje svima. Deset propisa, deset kratkih, razumljivih i autoritativnih propisa, pokrivaju dužnosti čovjekove prema Bogu i prema bližnjima; utemeljeni su na velikom, osnovnom načelu ljubavi. Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom misli svojom, i bližnjega svojega kao samoga sebe. (Luka 10,27. Vidi: 5. Mojsijeva 6,4.5. i 3. Mojsijeva 19,18) U Deset zapovijesti ova načela su raščlanjena u pojedinosti koje ljudi treba da primjenjuju.

Nemoj imati drugih bogova uza me!

Gospod, vječni, samopostojeći, nestvoreni Bog, koji je sam Izvor i Održavalac svega, Jedini ima pravo na najviše poštovanje i obožavanje. Čovjeku nije dozvoljeno da bilo čemu drugome dodijeli prvo mjesto u svojoj ljubavi ili u svojoj službi. Ako bilo šta, što cijenimo, umanjuje našu ljubav prema Bogu ili se sukobljava sa službom koju Mu dugujemo, od toga stvaramo sebi boga.

*Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga
što je gore na nebu ili dolje na zemlji,
ili u vodi ispod zemlje. Nemoj im se klanjati niti im služiti.*

Druga zapovijest zabranjuje obožavanje pravoga Boga u obliku kipova ili slika. Mnogi neznabožački narodi tvrdili su da su njihovi kipovi samo prikazi ili simboli pomoću kojih obožavaju božanstvo, ali je Bog objavio da je takvo bogoslužnje grijeh. Već sam pokušaj da se Vječni prikaže u materijalnom obliku potcenjuje zamisli o Bogu. Um, koji se na taj način odvrća od beskrajnog Gospodnjeg savršenstva, biva privučen stvorenom umjesto Stvoritelju. I kao što bi ovako bile zapostavljene njegove zamisli o Bogu, tako bi se i sam čovjek unizio.

Jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj! Bliski i sveti odnos između Boga i Njegovog naroda predstavljen je simbolom braka. Pošto je idolopoklonstvo duhovna preljuba, Božje oštro negodovanje protiv njega je prikladno nazvano ljubomorom, odnosno revnovanjem.

[255] Koji pohodim grijehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga koljena onih koji mrze na mene. Djeca neizbježno snose posljedice zlodjela svojih roditelja, ali neće biti kažnjena zbog njihove krivice, osim ako ne učestvuju u njihovim grijesima. Međutim, obično se dešava da djeca idu stopama svojih roditelja. Naslijeđem i primjerom, sinovi su navedeni da učestvuju u grijesima svojih otaca. Grešne sklonosti, izopačeni prohtjevi, srozan moral, kao i tjelesne bolesti i izrođavanje, prenose se kao ostavština sa oca na sina, sve do trećeg i četvrtog naraštaja. Ova strašna istina treba da ima uzvišenu snagu u odvratanju ljudi od grešnog puta.

A činim milost na tisućama onih koji me ljube i čuvaju zapovijesti moje. Zabranjujući obožavanje lažnih bogova, druga zapovijest u stvari propisuje obožavanje pravoga Boga. Onima koji budu vjerni u Njegovoj službi obećana je milost, ne samo do trećeg i četvrtog naraštaja, kao što je gnjevom zapriječeno onima koji mrze Boga, već sve do hiljaditog naraštaja.

*Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svojega;
jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime njegovo uzalud.*

Ova zapovijest zabranjuje ne samo lažne zakletve ili obične kletve, već i lakomisleno i nemarno služenje Božjim imenom, bez poštovanja koje se mora ukazati Njegovom strašnom značenju. Olakim spominjanjem Boga u običnom razgovoru, pozivanjem na Njega za svaku sitnicu, čestim i nepromišljenim izgovaranjem Njegovog imena, nanosimo Mu sramotu. Ime je njegovo sveto i valja mu se klanjati! (Psalam 111,9) Svi treba da razmišljaju o Njegovom veličanstvu, Njegovoj neporočnosti i svetosti, da bi srce moglo da stekne pravu predstavu o Njegovom uzvišenom karakteru, i da bi se Njegovo sveto ime izgovaralo sa strahopoštovanjem i svečano.

*Sjećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi i
svršuj sve poslove svoje, a sedmi je dan odmor Gospodu*

*Bogu tvojemu; tada nemoj raditi nijednoga posla,
ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja,
ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim,
jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju,
more i što je god u njima; a u sedmi dan počinu;
zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.*

Subota nije uvedena kao nova ustanova, već kao praznik utemeljen prilikom stvaranja. Subotu treba pamti i svetkovati kao uspomenu na Stvoriteljevo djelo. Ukazujući na Boga kao Stvoritelja Neba i Zemlje, ona ističe razliku između pravoga Boga i lažnih bogova. Svi koji svetkuju sedmi dan na taj način pokazuju da služe Gospodu. Subota tako postaje znak vjernosti Bogu sve dok na Zemlji bude onih koji Mu služe. Četvrta zapovijest je jedina između svih deset u kojoj se spominje i ime i zvanje Zakonodavca. To je jedina zapovijest koja otkriva čiji autoritet stoji iza cijelog Zakona. Na taj način ona sadrži Božji pečat, stavljen na Njegov zakon kao dokaz njegove vjerodostojnosti i obaveznosti.

[256]

Bog je ljudima dao šest dana za rad i zahtjeva od njih da sav svoj posao obave u toku šest radnih dana. Nužna i milosrdna djela dozvoljena su Subotom, u svako vrijeme, naime, mi se moramo postarati za bolesne i napaćene; ali se nepotrebni rad mora strogo izbjegavati. Ako odvratiš nogu svoju od subote da ne činiš što je tebi drago na moj sveti dan i ako prozoveš subotu milinom, sveti dan Gospodnji slavnim i budeš ga slavio ne idući svojim putevima i ne čineći što je tebi drago! (Isaija 58,13) Zabrane ovdje ne prestaju: Ne govoreći riječi, kaže prorok. Oni koji Subotom raspravljaju o poslovnim pitanjima ili prave poslovne planove, u Božjim očima izgledaju kao da stvarno obavljaju svoje poslovne poduhvate. Da bismo svetkovali Subotu kao sveti dan ne smijemo dozvoliti čak ni svojim mislima da se bave svjetovnim pitanjima. Zapovijest se odnosi na sve koji žive među vratima našim! Svi stanovnici našeg doma treba da prekinu svoje svjetovne poslove u toku ovog svetog vremena. Svi zajednički treba da slave Boga dobrovoljnom službom u Njegov sveti dan.

*Poštuj oca svojega i mater svoju da ti se produže
dani na zemlji koju ti da Gospod Bog tvoj.*

[257]

Roditelji imaju pravo na ljubav i poštovanje koje ne pripada nikom drugom osim njima. Sam Gospod, koji im je povjerio odgovornost za duše onih o kojima treba da se staraju, odredio je da u najranijim godinama života, roditelji svojoj djeci zamjenjuju Boga. Onaj koji odbacuje zakoniti autoritet svojih roditelja odbacuje Božji autoritet. Peta zapovijest obavezuje djecu ne samo da roditeljima ukažu poštovanje, pokornost i poslušnost, već i ljubav i nježnost, da im olakšaju brige, da čuvaju njihov ugled, da ih pomažu i tješe u starosti. Ova zapovijest naređuje da se poštuju propovjednici, vladari i svi oni kojima je Bog dodijelio autoritet.

To je, kaže apostol, prva zapovijest s obećanjem. (Efescima 6,2) Za Izrailj, koji je očekivao da uskoro uđe u Hanan, ova zapovijest je predstavljala obećanje poslušnima da će dugo postojati u toj dobroj zemlji. Međutim, ona ima i mnogo šire značenje. Njeno obećanje odnosi se na cijeli Božji Izrailj i na vječni život na ovoj Zemlji, kada bude oslobođena od prokletstva grijeha.

Ne ubij!

Svako nepravedno ponašanje koje skraćuje život; duh mržnje i osvete, popuštanje svakoj strasti koja navodi da nepravedno postupamo prema bližnjima ili da im čak samo poželimo zlo (Jer svaki koji mrzi na brata svojega krvnik je ljudski...); sebično zanemarivanje potreba siromašnih i napaćenih, popuštanje svojim prohtjevima, nepotrebno lišavanje, prekomjeran rad koji šteti zdravlju, sve to, u većoj ili manjoj mjeri, predstavlja kršenje šeste zapovijesti.

Ne čini preljube!

Ova zapovijest ne zabranjuje samo sva nemoralna djela, već i nemoralne misli i želje, ali i svako ponašanje koje dovodi do njih. Neporočnost se traži ne samo u vidljivom ponašanju, već i u tajnim namjerama i osjećanjima srca. Hristos, koji je govorio o dalekosežnoj obaveznosti Božjeg zakona, proglašava da je zla misao ili pogled isto tako grijeh kao i nezakonito djelo.

Ne kradi!

I javni i tajni grijesi obuhvaćeni su ovom zabranom. Osmu zapovijest osuđuje otmice ljudi i trgovinu robljem, zabranjuje osvajačke ratove. Ona osuđuje krađu i pljačku. Ona zahtijeva strogo poštenje i u najmanjim pojedinostima svakodnevnog života. Ona zabranjuje poslovne prevare, zahtijeva vraćanje zakonitih dugova i isplaćivanje plata. Ona govori da se svaki pokušaj korišćenja pred-

nosti koju nam pružaju neznanje, slabost ili nesreća bližnjega u nebeskim knjigama bilježi kao podvala.

Ne svjedoči lažno na bližnjega svojega.

Ovom zapoviješću obuhvaćene su neistinite riječi svih vrsta, svaki pokušaj, svaka namjera da se bližnji dovede u zabludu. Osnovna karakteristika svake laži i jeste namjera da se bližnji prevari. Pogledom, pokretom ruke, izrazom lica, laž se može izreći isto tako uspješno kao i riječima. Svako namjerno preuveličavanje, svaki nagovještaj ili podmetanje, sračunati da prenesu pogrešan ili preuveličan utisak, čak i iznošenje pravih činjenica na takav način da dovedu u zabludu, predstavlja laž. Ova zapovijest zabranjuje svaki napor da se potkopa ugled bližnjega pogrešnim predstavljanjem stvarnosti ili zlim sumnjičenjima, opadanjem ili prenošenjem glasina. Čak i namjerno prećutkivanje istine, ukoliko može izazvati štetu bližnjemu, predstavlja kršenje devete zapovijesti.

[258]

*Ne poželi kuće bližnjega svojega, ne poželi žene
bližnjega svojega, ni sluge njegov, ni sluškinje njegove,
ni vola njegov, ni magarca njegov,
niti išta što je bližnjega tvojega.*

Deseta zapovijest udara u sam korijen svih grijehova, zabranjujući sebične želje iz kojih nastaju grešna djela. Onaj koji se iz poslušnosti prema Božjem zakonu uzdržava od gajenja čak i grešnih želja za onim što pripada drugome, neće biti kriv za neko zlo djelo prema stvorenjima s kojima ga je Bog udružio.

Tako su izgledali sveti propisi Dekaloga, izgovoreni usred grmljavine i ognja, usred čudesnog prikazivanja moći i veličanstva velikog Zakonodavca. Bog je objavljivanje svoga Zakona propratio ispoljavanjem svoje sile i slave, tako da Njegov narod nikada ne zaboravi taj prizor, da bude pokrenut da beskrajno obožava Autora zakona, Stvoritelja Neba i Zemlje. On je želio da i svim ljudima pokaže svetost, važnost i trajnost svoga Zakona.

Izrailjski narod je potpuno savladao veliki strah. Izgledalo im je kao da njihova uzdrhtala srca više ne mogu da izdrže strašnu silinu Božjih reči. Naime, kada su Božja velika pravila pravednosti bila objavljena pred njima, oni su jasnije nego ikada mogli da shvate užasnu prirodu grijeha i veličinu svoje krivice u očima svetoga Boga.

[259] Ustuknuli su od planine puni strepnje i strahopoštovanja. U jedan glas, mnoštvo se obratilo Mojsiju: Govori nam ti, i slušaćemo; a neka nam ne govori Bog, da ne pomremo! Vođa im je odgovorio: Ne bojte se, jer Bog dođe da vas iskuša i da vam pred očima bude strah njegov da ne biste griješili! Međutim, narod je i dalje stajao izdaleka, užasno posmatrajući kako Mojsije pristupa k mraku u kojemu bješe Bog.

Njihov um, zaslijepljen i iskvaren robovanjem i neznaboštvom, nije bio spreman da pravilno procijeni veličinu dalekosežnih načela Deset Božjih zapovijesti. Da bi obaveze Dekaloga mogli da shvate i primjene u punoj mjeri, dobili su i dodatna pravila, koja su objašnjavala i razrađivala propise Deset zapovijesti. Ovi dodatni propisi nazvani su zakonima, prvo zato što su bili doneseni u skladu s beskrajnom mudročću i pravednošću, a drugo zato što su sudije bile obavezne da svoje odluke usaglašavaju s njima. Za razliku od Deset zapovijesti, ovi zakoni su Mojsiju bili objavljeni nasamo sa očekivanjem da ih prenese narodu.

Prvi od tih zakona odnosio se na sluge. U stara vremena sudije su ponekad zločince prodavale kao roblje; u nekim slučajevima povjerioci su prodavali svoje dužnike, siromaštvo je čak navodilo ljude da prodaju i svoju djecu. Međutim, Jevrejin se nije mogao prodati za cio život. Vrijeme njegove službe bilo je ograničeno na šest godina; sedme godine je morao da bude oslobođen. Krivci za otimanje ljudi, namjerno ubistvo i pobunu protiv roditeljskog autoriteta kažnjavani su smrću. Bilo je dozvoljeno držati robove tuđince, ali njihov život i ličnost bili su strogo zaštićeni. Ubica roba obavezno je bio kažnjen, povreda koju bi robu nanio gospodar, iako je riječ bila samo o gubitku zuba, davala mu je pravo na slobodu.

I sami Izrailjci su sve donedavno bili robovi, a sada, kada je trebalo da imaju sluge pod sobom, morali su da paze da ne pokažu duh surovosti i tlačenja, od koga su toliko patili pod svojim egipatskim nadzornicima. Sjećanje na njihovo gorko robovanje, trebalo je da im pomogne da sebe zamisle u položaju sluge, da budu ljubazni i saosjećajni, da prema drugima postupaju onako kako bi željeli da drugi postupaju prema njima.

Prava udovica i siročadi bila su posebno zaštićena, zakon je tražio da im se u njihovom bespomoćnom položaju ukazuje nježna pažnja. Gospod je objavio: Ako li koju ucvijeliš u čemu god i poviče

k meni, čuću viku njenu i zapaliće se gnjev moj i pobiću vas mačem, pa će vaše žene biti udovice i vaša djeca sirote. Stranci koji bi se priključili Izrailju morali su biti zaštićeni od nepravdi i tlačnja. Došljaku nemoj činiti krivo niti ga cvijeliti, jer ste bili došljaci u zemlji Misirskoj. [260]

Uzimanje lihvarskih kamata od siromaha bilo je zabranjeno. Plašt ili pokrivač siromaha, uzet kao zalog, morao je da bude vraćen u sumrak. Onaj koji je bio kriv za krađu, morao je da vrati dvostruko. Zahtijevano je poštovanje prema sudovima i starješinama, a sudije su bile opomenute da ne izvrću pravdu, da ne staju na pogrešnu stranu i da ne primaju mito. Bilo je zabranjeno klevetati i ogovarati, zahtijevana su ljubazna djela, čak i prema ličnim neprijateljima.

Bog je ponovo podsjetio narod na svetu obavezu svetkovanja Subote. Bile su ustanovljene i godišnje svetkovine, kada su se svi muškarci u zemlji morali pokazati pred Gospodom, prinoseći Mu žrtve zahvalnice i prvine od onoga čime ih je blagoslovio. Bio je objavljen i cilj svih tih propisa; nisu bili nametnuti kao način samovoljnog služenja vrhovnom vlašću, već radi dobra Izrailja. Gospod je rekao: Bićete mi sveti ljudi, dostojni priznanja svetoga Boga.

Mojsije je trebalo da zapiše sve ove zakone i da ih pažljivo čuva kao temelj budućeg jevrejskog državnog zakonodavstva. Oni su, zajedno sa Deset zapovijesti kojima su služili kao tumačenje, predstavljali i uslov za ispunjenje Božjih obećanja upućenih Izrailju.

A onda im je Gospod uputio poruku: Evo, ja šaljem anđela svojega pred tobom da te čuva na putu, i da te odvede na mjesto koje sam ti pripremio. Čuvaj ga se, i slušaj ga, nemoj da ga rasrdiš, jer vam neće oprostiti grijeha, jer je moje ime u njemu. Nego, ako ga dobro uzaslušaj i ustvoriš sve što ti kažem, ja ću biti neprijatelj tvojim neprijateljima i protivnik tvojim protivnicima. Za vrijeme izrailjskog lutanja, Hristos je, u stubu oblaka i ognja, bio njihov Vođa. Iako su neki simboli ukazivali na Spasitelja koji će tek doći, On je bio već prisutni Spasitelj, koji je davao Mojsiju naredbe za narod, koji im je bio predstavljen kao jedini Izvor blagoslova.

Sišavši s planine, dođe Mojsije i kaza narodu sve riječi Gospodne i sve zakone. I odgovori narod jednim glasom i rekoše: činićemo sve što je rekao Gospod. Ovaj zavjet, zajedno s Gospodnjim riječima koje su bili obavezni da slušaju, Mojsije je zapisao u knjigu.

[261] Zatim je uslijedilo svečano prihvatanje zavjeta. U podnožju planine podignut je oltar, a pored njega dvanaest stubova za dvanaest plemena Izrailjevih kao svjedočanstvo da su prihvatila zavjet. Posle toga mladići, izabrani za tu službu, prinijeli su žrtve paljenice.

Poškropivši oltar krvlju žrtava, Mojsije uze knjigu zavjetnu i pročitao narodu. Tako su ponovo svečano pročitani uslovi zavjeta i svako je mogao da ih slobodno prihvati ili odbije. Još u početku svi su obećali da će slušati Gospodnji glas; ali od tada im je bio objavljen Božji zakon, njegova načela bila su im potanko objašnjena tako da su mogli znati šta sve zavjet sadrži. Narod je ponovo jednodušno odgovorio: Šta je god rekao Gospod činićemo i slušaćemo! Kada Mojsije izgovori sve zapovijesti po zakonu svemu narodu, onda uze krvi... te poškropi knjigu i sav narod, govoreći: ovo je krv zavjeta koji Bog načini s vama. (Jevrejima 9,19.20)

Sada je trebalo pripremiti izabrani narod da potpuno prihvati Gospoda kao svoga vladara. Mojsije je dobio naređenje: Iziđi gore ka Gospodu ti i Aron i Nadav i Avijud i sedamdeset starješina Izrailjevih i poklonite se izdaleka. I Mojsije sam neka pristupi Gospodu. Dok se narod molio u podnožju gore, ovi izabrani ljudi bili su pozvani da izađu na goru. Sedamdeset starješina trebalo je da pomažu Mojsiju u upravljanju Izrailjem, pa im je Bog dao svoj Duh i učinio čast da im pokaže svoju moć i veličinu. I vidješe Boga Izrailjeva i pod nogama njegovim kao djelo od kamena safira i kao nebo kada je vedro. Oni nisu vidjeli Božanstvo, već samo slavu Njegove prisutnosti. Do tada ne bi podnijeli takav prizor, ali ih je pokazivanje Božje moći ispunilo strahopoštovanjem i navelo na pokajanje; razmišljali su o Njegovoj slavi, neporočnosti i milosti, sve dok se nisu mogli približiti Onome na koga su mislili.

Mojsije i Isus Navin, koji mu služaše, bili su sada pozvani da izađu pred Boga. Pošto je trebalo da neko vrijeme budu odsutni, Mojsije je odredio Arona i Ora da ga uz pomoć sedamdeset starješina privremeno zamjenjuju. I otide Mojsije na goru, a oblak pokri goru. I bješe slava Gospodnja na gori Sinajskoj. Šest dana je oblak pokrивao planinu kao posebni dokaz Božje izuzetne prisutnosti; ali, Bog se još nije pokazivao niti je otkrivao svoju volju. Mojsije je čekao da bude pozvan u odaju u kojoj prebiva Svemogući. Bilo mu je rečeno: Popni se k meni na goru i ostani ovdje! Iako su njegovo strpljenje i njegova poslušnost bili na provjeri, nije se umorio od čekanja niti je napustio

svoje mjesto. Ovo vrijeme čekanja bilo je za njega vrijeme pripreme, dubokog samoispitivanja. Čak ni ovaj omiljeni Božji sluga nije se mogao odmah pojaviti pred Njim i izdržati pokazivanje Njegove slave. Šest dana je morao da posvjećuje sebe Bogu, ispitujući svoje srce, razmišljajući i moleći se prije nego što je bio spreman da neposredno razgovara sa svojim Stvoriteljem.

Sedmoga dana, u subotu, Mojsije je bio pozvan da uđe u oblak. Gusti oblak otvorio se na vidiku svemu Izrailju i slava Gospodnja pokazala se kao oganj koji proždire. I Mojsije uđe usred oblaka i pope se na goru, i osta Mojsije na gori četrdeset dana i četrdeset noći. U ovih četrdeset dana provedenih na gori nije bilo uključeno šest dana pripreme. Tih šest dana Isus Navin je bio s Mojsijem, hranili su se manom i pili sa potoka koji je tekao sa gore. Međutim, Isus Navin nije ušao sa Mojsijem u oblak. Ostao je napolju i nastavio da svakoga dana jede i pije čekajući Mojsijev povratak, dok je Mojsije postio četrdeset dana i noći.

Za vrijeme boravka na gori, Mojsije je primio uputstva o građenju Svetilišta u kome će se Božja prisutnost pokazivati na poseban način. I neka mi načine svetinju da među njima nastavam! (2. Mojsijeva 25,8), glasila je Božja zapovijest. I treći put je bilo naređeno svetkovanje Subote! To je znak između mene i sinova Izrailjevih dovijeka! Da znate da sam ja Gospod koji vas posvećujem. Čuvajte, dakle, subotu jer vam je sveta... ko bi god radio kakav posao u nju istrijebiće se ona duša iz naroda svojega. (2. Mojsijeva 31,17.13.14)) Upravo je bilo dato uputstvo da se odmah izgradi Svetilište za službu Bogu, pa je narod mogao da zaključi da bi bilo opravdano, pošto je riječ o zgradi koja treba da posluži Bogu na slavu, i pošto je njima takvo bogoslužbeno mjesto veoma potrebno, da se na njemu radi i Subotom. Da bi ih sačuvao od ove zablude, Bog im je poslao upozorenje. Čak ni svetost ni hitnost ovog posebnog djela za Boga nije smjela da ih navede da prekrše svetost Božjeg dana odmora.

Od tada je narod uživao čast da njihov Vlarar stalno boravi među njima. I nastavaću među sinovima Izrailjevim i biću im Bog. I osvetiću šator od sastanka i oltar (2. Mojsijeva 29,45.44), glasilo je obećanje dato Mojsiju. Kao simbol Božjeg autoriteta i kao oličenje Njegove volje, Mojsije je dobio primerak Dekaloga uklesan Božjim prstom na dvjema kamenim pločama (5. Mojsijeva

[263] 9,10; 2. Mojsijeva 32,15.16) da se kao svetinja čuva u Svetilištu, koje će, kada bude podignuto, postati vidljivo središte narodnog bogoslužjenja.

Iz robovskog položaja Izrailjci su bili uzdignuti iznad svih naroda da budu posebno blago Cara nad carevima. Bog ih je izdvojio iz svijeta, da bi mogao da im povjeri sveti zalog. On ih je učinio čuvarima svoga Zakona, i namjeravao da preko njih među ljudima sačuva znanje o sebi. Preko njih nebeska svjetlost trebalo je da obasja svijet obavijen tamom i da se čuje glas koji poziva sve narode da se odreknu idolopoklonstva i počnu da služe živome Bogu. Ukoliko se Izrailjci budu pokazali dostojnim ovog svetog povjerenja, postaće moćna sila u svijetu. Bog će im biti odbrana i uzdignuće ih iznad svih naroda. Njegova svjetlost i istina otkriće se preko njih i oni će pod Njegovom mudrom i svetom upravom postati primjer nadmoćnosti Njegovog bogoslužjenja nad svim oblicima idolopoklonstva.

28. Poglavlje—Idolopoklonstvo U Podnožju Sinaja

[264]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj 32 do 34)

Dok je Mojsije bio na gori, Izrailj je vrijeme provodio u čekanju i neizvjesnosti. Narod je znao da se on popeo na goru sa Isusom Navinom, da je ušao u gusti tamni oblak na vrhu planine, koji se dobro vidio iz ravnice i koji je s vremena na vrijeme bio obasjavan munjama božanske prisutnosti. Željno su čekali njegov povratak. Naviknuti još u Egiptu na božanstva predstavljena materijom, bili su nespremni da svoje povjerenje poklone nekom nevidljivom biću, pa su u Mojsiju nalazili oslonac za svoju vjeru. Sada im je i on bio oduzet. Prolazio je dan za danom, prolazila sedmica za sedmicom, a on se još nije vraćao. Iako im je oblak još bio pred očima, mnogima u logoru činilo se da ih je njihov vođa napustio, ili da ga je progutao oganj koji proždire.

Ovo vrijeme čekanja trebalo je da iskoriste za razmišljanje o Božjem zakonu čije su propise upravo čuli i da svoja srca pripreme za nova otkrivenja koja će im Bog, možda, dati. Ovo vrijeme uopšte nije bilo suviše dugo za ovaj posao; da su se na ovaj način trudili da jasnije shvate Božje zahtjeve, da su ponizili svoja srca pred Njime bili bi zaštićeni od iskušenja. Ali, oni to nisu činili, pa su uskoro postali nemarni, nepažljivi i neobuzdani. To se posebno odnosilo na mješovito mnoštvo. Bili su nestrpljivi da krenu prema Obećanoj zemlji, zemlji u kojoj teče med i mlijeko. Ova zemlja bila im je obećana ukoliko budu poslušni, ali upravo to izgubili su iz vida. Bilo je i nekih koji su predlagali da se vrate u Egipat, ali je mnoštvo, bez obzira na to hoće li ići naprijed u Hanan ili natrag u Egipat, bilo riješeno da više ne čeka Mojsija.

Osjećajući da su nemoćni bez vođe, vratili su se svojim starim praznovjericama. Mješovito mnoštvo ili svetina prvo je pokazalo nestrpljenje i počelo da gunđa, navodeći i ostale da pođu s njima u otpad. Između ostaloga, u Egiptu su predmet obožavanja, kao simboli božanstva, bili bik ili tele; pa su oni koji su se tom vrstom

[265] idolopoklonstva bavili u Egiptu, sada predložili da se tele nači ni i obožava. Narod je želio da im neki lik predstavlja Boga i ide pred njima umjesto Mojsija. Bog im nije pokazao čime bi ga mogli vidljivo predstaviti. Zabranio im je da ga predstavljaju na bilo koji način. Velika čuda u Egiptu i na Crvenom moru, trebalo je da učvrste njihovu vjeru u Njega kao u nevidljivog, svemoćnog Pomoćnika Izrailju, jedinog pravog Boga. Želja za nekim vidljivim pokazivanjem Njegove prisutnosti bila je zadovoljena stubom od oblaka i ognja koji je vodio njihove čete i otkrivanjem Njegove slave na Sinaju. Međutim, iako im je stub od oblaka bio na vidiku, oni su se vratili egipatskom idolopoklonstvu i slavu nevidljivoga Boga predstavili likom bika!

Dok Mojsije nije bio u logoru, sudijsku dužnost obavljao je Aron, pa se nepregledno mnoštvo okupilo oko njegovog šatora, zahtijevajući: Hajde, načini nam bogove koji će ići pred nama, jer tome Mojsiju koji nas izvede iz zemlje Misirske ne znamo šta bi! Žalili su se da oblak, koji ih je do tada vodio, sada stalno obavija vrh planine i da im više ne može služiti kao vodič. Tražili su da im se umjesto njega načini lik teleta. U slučaju da požele da se vrate u Egipat, naklonost Egipćana najbrže bi zadobili ukoliko bi pred sobom nosili ovaj lik i priznavali ga kao svoga boga.

U ovakvoj krizi bio je neophodan čvrst, odlučan i neustrašiv čovjek; čovjek koji bi Božju čast cijenio mnogo više od ljudske naklonosti, lične sigurnosti ili samog života. Aron se mlako suprotstavio narodu, ali je njegova kolebljivost i plašljivost u kritičnom trenutku doprinijela da narod postane još uporniji. Metež se pojačavao. Slijepa, nerazumna mahnitost obuzela je mnoštvo. Bilo je i nekih koji su ostali vjerni svom zavjetu s Bogom, ali mnogo veći dio naroda pridružio se otpadu. Nekolicinu koji su pokušali da predloženo pravljenje lika proglase idolopoklonstvom, mnoštvo je napalo, zlostavljalo i u opštem neredu i uzbuđenju konačno pobilo.

Aron se uplašio za svoju bezbjednost i umjesto da plemenito ustane u odbranu Božje časti, popustio je zahtijevima mnoštva. Prvo je naredio da se od naroda pokupe zlatne naušnice i donesu pred njega, nadajući se da će ih taština navesti da odbiju njegov predlog. Međutim, oni su se spremno odrekli svojih ukrasa, od kojih je on načinio liveno tele, po ugledu na egipatske bogove. Onda je narod proglasio: Ovo su bogovi tvoji, Izrailju, koji te izvedoše

iz zemlje Misirske! Aron je kukavički dozvolio da na ovaj način vrijeđaju Gospoda. Učinio je i više od toga! Gledajući s kakvim zadovoljstvom je bilo dočekano zlatno tele, pred njim je podigao oltar i objavio: Sjutra je praznik Gospodnji! Vijest su po cijelom logoru, od grupe do grupe, prenijeli trubači. I sutradan ustavši rano prinesoše žrtve paljenice i žrtve zahvalne, i posjeda narod, te jedoše i piše, a poslije ustaše da igraju. Pod izgovorom da slave praznik Gospodnji, predali su se proždrljivosti i razvratnim zabavama.

Koliko puta se i danas ljubav prema zabavama sakriva pod plaštem obličja pobožnosti! Religija koja dozvoljava ljudima da se, dok obavljaju vjerske obrede, odaju sebičnim i čulnim zadovoljstvima, i danas je isto toliko omiljena u narodu kao i u vrijeme starog Izrailja. Popustljivih Arona ima dovoljno, koji će se, iako zauzimaju visoke položaje u Crkvi, složiti sa željama neposvećenih i tako ih podržati u grijehu.

Samo nekoliko dana je prošlo otkako su Jevreji sklopili svečani zavjet s Bogom da će slušati Njegov glas. Stajali su drhteći u podnožju gore i slušali Gospodnje riječi: Nemoj imati drugih bogova uza me! Božja slava je i sada lebdjela nad Sinajem na vidiku cijelom skupu; ali oni su se odvratili od Njega i potražili sebi druge bogove. Načiniše tele kod Horiva i klanjahu se kipu. Mijenjahu slavu svoju za priliku vola koji jede travu. (Psalam 106,19.20) Zar se mogla pokazati veća nezahvalnost, ili nanijeti drskija uvreda Onome koji im se pokazao kao nježni otac i svemogući vladar?

Mojsije je na gori bio upozoren na djelovanje otpadnika u logoru i bilo mu je rečeno da se bez odlaganja vrati. Bog mu je rekao: Idi, siđi, jer se pokvari tvoj narod, koji si izveo iz zemlje Misirske. Brzo zađoše s puta, koji sam im zapovijedio; načiniše sebi tele liveno i pokloniše mu se! Bog je mogao da zaustavi otpadnike u početku, ali je dozvolio da se oni razviju do vrhunca da bi, kažnjavajući izdaju i otpad, pružio narodu potpuniju pouku.

Božji zavjet s Njegovim narodom bio je poništen i Bog je objavio Mojsiju: I sada pusti me da se raspali gnjev moj na njih i da ih istrijebim, ali od tebe ću načiniti veliki narod! Izrailjski narod, a posebno mješovito mnoštvo, stalno bi bio raspoložen za bunu protiv Boga. Oni bi stalno gundali i protiv svog vođe, žalosteći ga svojim nevjerovanjem i tvrdoglavošću, pa bi i zadatak da budu odvedeni u Obećanu zemlju bio vrlo težak i naporan. Svojim grijesima već

[266]

[267]

su proigrali Božju naklonost, i pravednost je zahtijevala njihovo uništenje. Gospod je zato predložio da ih istrijebi i da od Mojsija načini moćan narod.

Još reče Gospod Mojsiju:...i sada pusti me... da ih istrijebim! Ako je Gospod odlučio da uništi Izrailj, ko bi se mogao založiti za njega? Ko bi grešnike prepustio njihovoj sudbini! Ko bi radosno zamijenio godine teškog rada i odgovornosti i žrtvovanja, plaćene nezahvalnošću i gundanjem, za ugodan i častan položaj, posebno kad im lično Bog nudi ovu zamjenu?

Međutim, Mojsije je pronašao razlog za nadu i tamo gde se vidjelo samo obeshrabrenje i gnjev. Božje riječi Pusti me..., shvatio je ne kao zabranu već kao poziv na posredovanje, da ništa drugo osim njegovih molitava ne može spasiti Izrailj i da će Bog, ako se on založi za njih, poštedjeti svoj narod. A Mojsije se zamoli Gospodu Bogu svojemu i reče: zašto se, Gospode, raspaljuje gnjev tvoj na narod tvoj, koji si izveo iz zemlje Misirske silom velikom i rukom krijepkom?

Bog je izjavio da se odrekao svoga naroda. On je o Izrailju govorio kao o Mojsijevom narodu koji je on izveo iz zemlje egipatske! Mojsije se skromno odrekao vodstva nad Izrailjem. Izrailj nije njegov, već Božji, tvoj narod koji si ti izveo... silom velikom i rukom krijepkom! Zatim je naglasio: Zašto da govore Misirci i da reknu: na zlo ih izvede da ih pobije po planinama i da ih istrijebi sa zemlje?

Nekoliko mjeseci pošto je Izrailj napustio Egipat, izvještaj o njihovom veličanstvenom izbavljenju proširio se među svim okolnim narodima. Strah i strašna predosjećanja zahvatila su neznabošce. Svi su željeli da vide šta će Gospod učiniti za svoj narod. Ukoliko sada budu uništeni, njihovi neprijatelji će likovati, a Bog izgubiti ugled. Egipćani bi tvrdili da su njihove optužbe bile opravdane, da je Bog umjesto da izvede svoj narod u pustinju da prinese žrtve, u stvari žrtvovao ga. Oni ne bi uzimali u obzir grijeh Izrailja, uništenje naroda kome je Bog ukazao tako veliku čast, nanijelo bi sramotu Njegovom imenu. Koliko velika odgovornost počiva na onima kojima je Bog ukazao veliku čast, koliko se moraju truditi da Njegovo ime proslave na Zemlji! Koliko se moraju starati da se sačuvaju od grijeha da ne bi navukli na sebe Božje kazne i tako učinili da se Njegovo ime ruži među bezbožnicima!

Kada je posredovao za svoj narod, Mojsijeva plašljivost us-tuknula je pred njegovom dubokom zainteresovanošću i ljubavlju prema onima za koje je, kao oruđe u Božjim rukama, učinio tako mnogo. Gospod je čuo njegove molitve i uslišio njegovu nesebičnu molbu. Gospod je okušao svoga slugu; ispitaio njegovu vjernost i njegovu ljubav prema tom zalutalom, nezahvalnom narodu i on je sjajno položio ispit. On nije bio zainteresovan za Izrailj iz sebičnih pobuda. Blagostanje Božjeg izabranog naroda bilo mu je dragoc-jenije od lične časti, od prednosti da postane otac moćnog naroda. Bogu je bila mila njegova vjernost, jednostavnost njegovog srca, njegovo poštenje, i zato mu je, kao vjernom pastiru, povjerio veliku odgovornost da odvede Izrailj u Obećanu zemlju.

Kada je Mojsije, noseći ploče svjedočanstva, zajedno sa Isusom Navinom sišao sa planine, dočekali su ga uzvici i vika uzbuđenog mnoštva, koje se očigledno nalazilo u stanju divljeg komešanja. Isus Navin, vojnik, prvo je pomislio da je riječ o napadu njihovih neprijatelja. Vika ubojna je u okolu, rekao je. Međutim, Mojsije je mnogo pravilnije procijenio uzrok nemira. Zvuci nisu nagovještavali ratni sukob, već svetkovanje. Nije to vika kako viču koji su jači, niti je vika kako viču koji su slabiji, nego čujem viku onih koji pjevaju!

Kad su se približili logoru, ugledali su ljude kako viču i igraju oko svoga idola. Bio je to prizor neznabožačke raskalašnosti, im- itacija idolopokloničkih svetkovina u Egiptu, ali koliko se razlikovao od svečanog i pobožnog slavljenja Boga! Mojsije je bio zaprepašćen. On se upravo vratio sa mjesta na kome je počivala slava Božje prisutnosti, pa iako je bio upozoren šta se u logoru događa, nije bio pripremljen za prizor ovako strašnog nemorala u Izrailju. Njegov gnjev je proključao. Da bi pokazao koliko mu je odvratn njihov zločin, bacio je kamene ploče, i one su se razbile pred očima cijelog naroda, pokazujući tako simbolički da je Bog, zato što su prekršili svoj zavjet Njemu, raskinuo svoj zavjet s njima.

Pošto je ušao u logor, Mojsije je prošao kroz mnoštvo idolopok- lonika i, zgrabivši idol, bacio ga u vatru. Kasnije ga je samljeo u prah i prosuo u potok koji je tekao s planine, učinivši tako da ga [269] narod popije. Time im je pokazao krajnju bezvrijednost boga koga su obožavali.

Veliki vođa pozvao je svog brata koji je snosio krivicu, i strogo zapitao: Šta ti je učinio ovaj narod, te ga uvali u toliki grijeh? Aron

je pokušao da se odbrani spominjući viku naroda; govoreći da bi bio ubijen da se nije pokorio njihovim željama. Rekao je: Nemoj se gnjeviti, gospodaru, ti znaš ovaj narod da je brz na zlo! Jer mi rekoše: načini nam bogove, koji će ići pred nama, jer tome Mojsiju koji nas izvede iz zemlje Misirske ne znamo šta bi! A ja im rekoh: ko ima zlata, neka ga skida sa sebe! I dadoše mi, i ja ga bacih u vatru, i izađe ovo tele! Želio je da navede Mojsija da povjeruje da se dogodilo čudo da je zlato bilo bačeno u vatru i da ga je neka natprirodna sila pretvorila u tele! Ali njegovi izgovori i laži bili su uzaludni. On je pravilno bio istaknut kao glavni krivac.

Upravo je činjenica da je Aron bio blagosiljan i toliko uzdizan iznad ostalog naroda, učinila da njegov grijeh bude tako veliki. Upravo je Aron, kojega Gospod bješe posvetio (Psalam 106,16), načinio idola i proglasio svetkovinu. Upravo je on, koji je bio postavljen da govori umjesto Mojsija, onaj za koga je sam Bog posvjedočio: Znam da je on riječit, propustio da zaustavi idolopoklonike u ostvarenju njihove bezbožničke i drske namjere. Onaj, preko koga je Bog izli-vao svoje sudove i na Egipćane i na njihove bogove, ravnodušno je slušao kako narod više pred svojim livenim idolom: Ovo su bogovi tvoji, o Izrailju, koji te izvedoše iz zemlje Misirske! Upravo je on bio s Mojsijem na gori i tamo gledao Gospodnju slavu, upravo je on ustanovio da prilikom pokazivanja te slave nije našao ništa što bi se moglo prikazati likom a upravo je on tu slavu oblikovao u lik bika. Upravo je on, kome je Bog, dok je Mojsije bio odsutan, povjerio upravu nad narodom, odobrio njegovu pobunu. Bješe se Gospod i na Arona razgnjevio veoma da ga je htio ubiti. (5. Mojsijeva 9,20) Međutim, na Mojsijevo iskreno posredovanje, život mu je bio pošteđen; ponizivši se i pokajavši se za svoj veliki grijeh, opet je stekao Božju naklonost.

[270] Da je Aron imao hrabrosti da stane na stranu pravde, bez obzira na posljedice, mogao je da spriječi otpadništvo. Da je ostao nepokolebljiv u svojoj vjernosti Bogu, da je narodu skrenuo pažnju na negodovanje sa Sinaja, da ih je podsjetio na svečani zavjet Bogu da će slušati Njegov zakon, zlo bi bilo zaustavljeno. Međutim, njegovo popuštanje željama naroda i smirena sigurnost kojom je nastavio da ostvaruje njihove planove, ohrabrila ih je da se upuštaju u grijeh dublje nego što su namjeravali.

Kada se Mojsije, poslije povratka u logor, suočio s buntovnicima, njegove oštre prekore i ogorčenje koje je pokazao razbijajući svete ploče zakona, narod je uporedio s ugodnim riječima njegovog brata i njegovim dostojanstvenim ponašanjem, i odmah stao na Aronovu stranu. Da bi opravdao sebe, Aron je pokušao da odgovornost za svoje slabosti i popuštanje zahtijevima svetine prebaci na narod; ali, uprkos tome, svi su se divili njegovoj ljubaznosti i strpljenju. Međutim, Bog ne gleda na ono što čovjek gleda! Aronov popustljivi duh i njegova želja da ugodni svima zaslijepili su ga za beskrajnu odvratnost prema zločinu koji je odobravao. Njegova odluka da svoj uticaj stavi na stranu grijeha u Izrailju dovela je do gubitka hiljada života. Koliko je suprotno bilo Mojsijevo ponašanje, koji je, vjerno uzvršavajući Božje sudove, pokazao da mu je dobro Izrailja važnije od sopstvenog blagostanja, časti ili života!

Od svih grehova koje će Bog kazniti, u Njegovim očima nijedan nije teži od ohrabivanja drugih da čine zlo. Bog želi da Njegove sluge pokažu svoju odanost time što će savjesno osuđivati prestupe, bez obzira na to koliko je to teško. Oni koji su dobili čast da ostvare božanski nalog ne smiju da budu slabi, popustljivi prevrtljivi. Oni ne smiju da teže samouzdizanju, ili da izbjegavaju neugodne dužnosti, već da s nepokolebljivom vjernošću obavljaju Božji posao.

Iako je Bog uslišio Mojsijevu molitvu i nije istrijebio Izrailjce, njihov otpad morao je da bude primjerno kažnjen. Bezakonje i nepokornost, grijesi u koje su uz Aronovu saglasnost Izrailjci upali, mogli su, ukoliko ne bi bili odmah skršeni, dovesti do naglog razbuk-tavanja bezbožnosti i cijeli narod izložiti sigurnom uništenju. Velikom žestinom zlo je moralo da bude uklonjeno. Stojeći na ulazu u logor, Mojsije je pozvao narod: Ko je na Gospodnjoj strani? Neka dođe k meni! Oni koji se nisu pridružili otpadu trebalo je da stanu s Mojsijeve desne strane, a oni koji su bili krivi i koji su se pokajali, s lijeve. Zapovijest je bila izvršena. Izašlo je na vidjelo da Levijevo pleme nije učestvovalo u idolopokloničkom obredu. Ali, i među pripadnicima ostalih plemena bilo je mnogo onih koji su bili spremni na pokajanje, iako su zgriješili. Međutim, mnoštvo ljudi, uglavnom pripadnika svetine koja je pošla s Izrailjem i koja je glasno tražila da se načini tele, tvrdoglavo je istrajalo u pobuni. U ime Gospoda Boga Izrailjeva, Mojsije je zapovijedio onima koji su mu stajali s desne strane i koji su ostali čisti od idolopoklonstva da opašu mačeve i po-

biju sve koji ostanu uporni u otpadništvu. I pogibe naroda u onaj dan do tri tisuće ljudi. Bez obzira na položaj, srodstvo, ili prijateljstvo, predvodnici u bezakonju bili su istrijebljeni; ali su bili pošteđeni svi oni koji su se pokajali i ponizili pred Gospodom.

Oni koji su obavili ovo strašno djelo suda, učinili su to po ovlašćenju božanskog autoriteta, izvršavali su presudu nebeskog Vladara. Ljudi moraju da budu oprezni kada u svojoj ljudskoj zaslepljenosti sude svojim bližnjima i kada ih osuđuju, ali kad im Bog naredi da izvrše Njegovu presudu nad bezakonjem, Njegova riječ mora se poslušati. Oni koji su obavili ovo bolno djelo, pokazali su koliko su im mrski pobuna i idolopoklonstvo i još potpunije se posvetili službi pravom Bogu. Gospod je nagradio njihovu vjernost ukazujući posebnu čast Levijevom plemenu.

Izrailjci su bili krivi što su izdali Vladara koji ih je obasuo svojim blagoslovima, iako su se svojom voljom obavezali da će se pokoravati Njegovoj vlasti. Da bi se božanska vlast mogla održati pravda je morala da stigne prestupnike. Međutim, čak i ovdje se pokazala Božja milost. Iako je uzdigao svoj Zakon, On je svima pružio slobodu izbora, svima je dao mogućnost da se pokaju. Bili su istrijebljeni samo oni koji su ostali uporni u pobuni.

Ovaj grijeh bilo je neophodno kazniti da bi se okolni narodi uvjerali koliko je idolopoklonstvo mrsko Bogu. Izvršavajući pravednu presudu nad krivcima, Mojsije je, kao Božje oruđe, morao da u zapisnik istorije unese svečani i javni protest protiv njihovog zločina. Kada Izrailj u buduće bude osuđivao idolopoklonstvo okolnih naroda, neprijatelji mu mogu uzvratiti optužbom da je i narod koji tvrdi da je Gospod njegov Bog načinio sebi tele i klanjao mu se na Horivu. Iako će morati da priznaju tu sramnu istinu, Izrailjci će moći da ukažu na strašnu sudbinu prestupnika kao dokaz da njihov grijeh nije bio ni odobren niti mu se našlo opravdanje.

[272]

Ljubav, u istoj mjeri kao i pravednost, zahtijeva da ovaj grijeh bude osuđen. Bog je i čuvar, a ne samo vladar svog naroda. On uklanja one koji se odlučuju na pobunu da ne bi i druge odvukli u propast. Poštedjevši Kajinu život, Bog je cijelom svemiru pokazao šta se događa kada grijeh ostane nekažnjen. Uticaj koji je Kajin svojim riječima i djelima širio među svojim potomcima doveo je do takve nemoralnosti da je cio svijet bio uništen Potopom. Osim toga, prepotopna istorija pokazuje da dug život nije blagoslov za

grešnika; Božje veliko strpljenje nije uspjelo da suzbije ljudsku grešnost. Što su duže živjeli, ljudi su postajali sve iskvareniji.

Tako je bilo i sa otpadnicima u podnožju Sinaja. Da kazna nije ubrzo stigla prestupnike, iste posljedice ponovo bi se mogle vidjeti. Zemlja bi postala nemoralna kao u Nojeve dane. Da su ti prestupnici bili pošteđeni, zla koja bi se dogodila bila bi čak i veća od onih koja su nastala zato što je Kajinu bio pošteđen život. Božja milost je dozvolila da strada nekoliko hiljada ljudi da sudovi ne bi pogodili milione. Da bi spasio mnoge, Bog mora da kazni neke. Osim toga, kada su se odrekli svoje vjernosti Bogu, ljudi su se odrekli i božanske zaštite, pa bi cio narod, ostajući bez odbrane, bio izložen nasilju svojih neprijatelja. Da zlo nije bilo odmah uklonjeno, oni bi uskoro pali kao plijen u ruke svojih mnogobrojnih i moćnih protivnika. Bilo je neophodno, radi dobra Izrailju, za pouku svim budućim naraštajima, da zločin bude smjesta kažnjen. Na ovaj način bila je ukazana i velika milost samim grešnicima, jer su bili zaustavljeni na svom zlom putu. Da im je život bio pošteđen, isti duh koji ih je podstakao da se pobune protiv Boga naveo bi ih da se mrze i sukobljavaju, dok se konačno ne bi međusobno istrijebili. Iz ljubavi prema svijetu, iz ljubavi prema Izrailju, pa čak i iz ljubavi prema prestupnicima, zločin je bio kažnjen brzo i veoma strogo.

Kada je narod bio osposobljen da shvati veličinu svoje krivice, užas je zahvatio cio logor. Uplašili su se da će svaki prestupnik biti uklonjen. Žalostan zbog nevolje koja ih je snašla, Mojsije je obećao da će se još jednom pomoliti Bogu za njih.

Rekao im je: Vi ljuto sagriješite, zato sada idem gore ka Gospodu, eda bih ga umolio da vam oprostí grijeh! Zaista je otišao i priznajući grehove naroda pred Bogom, kazao: Molim ti se, narod ovaj ljuto sagriješi načinivši sebi bogove od zlata, ali, oprostí im grijeh, ako li nećeš, izbriši me iz knjige svoje, koju si napisao! Odgovor je brzo stigao: Ko mi je zgriješio, onoga ću izbrisati iz knjige svoje! A sada idi, vodi taj narod kuda sam ti kazao. Evo, moj će anđeo ići pred tobom, a kada ih pohodim, pohodiću na njima grijeh njihov!

Mojsijeva molitva usmjerava naše misli na nebeske izvještaje u kojima su zapisana imena svih ljudi, i njihova djela, dobra ili zla, vjerno zabilježena. Knjiga života sadrži imena svih onih koji su ikada stupili u službu Bogu. Ako se neko od njih udalji od Boga, ako tvrdoglavim ostajanjem u grijehu konačno otvrdne za svaki uticaj

Njegovog Svetog Duha, njegovo ime biće na sudu izbrisano iz knjige života, a on sam prepušten uništenju. Mojsije je shvatio svu strahotu sudbine grešnika; ipak, ako Gospod hoće da odbaci izrailjski narod, poželio je da i njegovo ime bude izbrisano zajedno s njihovima; nije mogao podnijeti da gleda kako se Božji sudovi izlivaju na one koje je tako milostivo izbavio. Mojsijevo posredovanje za Izrailja simbolički je prikaz Hristove posredničke službe za grešnike. Međutim, Gospod nije dozvolio da Mojsije, kao kasnije Hristos, ponese krivicu prestupnika. Reкао je: Ko mi je zgriješio, onoga ću izbrisati iz knjige svoje!

Sa dubokom žalošću, narod je sahranio svoje mrtve. Tri hiljade ljudi palo je od mača; uskoro je i strašna bolest zavladała u logoru, a odmah zatim pronijela se i vijest da ih ni Božja prisutnost više neće pratiti na putu. Gospod je objavio: Neću sam ići s tobom zato što si narod tvrdovrat, pa bih te mogao satrijeti putem! Bila je objavljena naredba: A sada skini nakit svoj sa sebe i znaću šta ću činiti s tobom! Po cijelom logoru odjeknuli su glasovi žalosti. U pokajanju i poniznosti poskidaše sa sebe sinovi Izrailjevi nakite svoje kod gore Horiva.

Prema božanskom naređenju, šator koji je služio kao privremeno mjesto za bogoslužjenje bio je premješten iza okola daleko. Bio je to još jedan dokaz da im je Gospod uskratio svoju prisutnost. On će se otkrivati Mojsiju, ali ne i takvom narodu. Ovaj prijekor su veoma bolno osjetili; mnoštvu koje je progonila griža savjesti izgledao je kao nagovještaj neke velike nesreće. Nije li Gospod izdvojio Mojsija iz logora da bi ih mogao potpuno opustošiti? Ali, nije im bila oduzeta ni svaka nada. Šator je bio razapet izvan logora, ali ga je Mojsije nazvao Šator od sastanka. Svi oni koji su se zaista pokajali, koji su željeli da se vrate Gospodu, bili su pozvani da se pojave pred njim, da priznaju svoje grijehе i zatraže milost. Kada su se vratili u svoje stanove, Mojsije je ušao u Šator od sastanka. U očajničkom strahu, narod je napeto iščekivao neki znak po kome bi mogli zaključiti da je Mojsijevo posredovanje prihvaćeno. Ako ga Gospod bude udostojio da se sretne s njim, mogli su se nadati da neće biti potpuno uništeni. Kad se konačno ognjeni stub spustio i stao pored ulaza u Šator, narod je zaplakao od radosti, svi su skočili i svak se klanjaše na vratima od svojega šatora.

[274]

Mojsije je dobro znao veličinu nemoralnosti i zaslijepljenosti naroda koji je bio povjeren njegovom staranju; znao je za teškoće s kojima će se suočavati. Međutim, već je naučio da pomoć mora dobiti od Boga ukoliko želi da upravlja narodom. Molio se Bogu da dobije jasnije otkrivenje Njegove volje i za obećanje da će On biti s njim: Gledaj, ti mi kažeš, vodi taj narod! A nisi mi kazao koga ćeš poslati sa mnom, a rekao si: znam te po imenu i našao si milost preda mnom! Ako sam, dakle, našao milost pred tobom, pokaži mi put svoj, da te poznam i nađem milost pred tobom, i vidi da je ovaj narod tvoj narod!

Odgovor je glasio: Moje će lice ići naprijed, i daću ti odmor! Međutim, Mojsije još nije bio zadovoljan. Njegova duša je stenjala pod teretom svijesti o težini položaja u kome će se Izrailj naći, ako ga Gospod prepusti njegovoj tvrdoglavosti i nepokajanom srcu. Nije mogao podnijeti ni pomisao da svoje interese odvoji od interesa svoje braće, pa je počeo da se moli Bogu da svoju naklonost ponovo podari svom narodu i da dokazom svoje prisutnosti nastavi da usmjerava njegovo putovanje: Ako neće ići naprijed lice tvoje, nemoj nas kretati odavde! Jer po čemu će se poznati da smo našli milost pred tobom, ja i narod tvoj? Zar ne po tome što ti ideš s nama? Tako ćemo se razlikovati ja i narod tvoj od svakoga naroda na zemlji!

I Gospod je odgovorio: Učiniću i to što si kazao, jer si našao milost preda mnom i znam te po imenu! Ali, prorok još nije prestao da se moli. Sve molitve su mu već bile uslišene, ali je on čeznuo za još većim dokazom Božje naklonosti. Postavio je zatim zahtjev koji do tada nije postavilo nijedno ljudsko biće: Molim te, pokaži mi slavu svoju!

Bog ga nije ukorio zbog tako slobodne molbe, već mu se milostivo obratio: Učiniću da prođe sve dobro moje ispred tebe, i povikaću po imenu: Gospod pred tobom! Nijedan čovjek u sadašnjem, smrtnom stanju ne bi mogao da vidi neprikrivenu Božju slavu i ostane živ; ali Mojsiju je bilo obećano da će vidjeti onoliko Božje slave koliko bude mogao da podnese. Ponovo je bio pozvan da se popne na vrh planine; a onda je ruka koja je načinila svijet, ista ruka koja premješta gore da niko i ne opazi (O Jovu 9,5), uzela ovo stvorenje načinjeno od praha, ovog moćnog velikana vjere, i stavila ga u rasjelinu u stijeni, da tu bude dok ispred njega bude prolazila Božja slava i sva Njegova dobrota.

Ovo iskustvo a iznad svega obećanje da će Bog uvijek biti s njim bilo je za Mojsija dokaz da će uspjeti, a to je smatrao neocjenjivo vrijednijim od svega egipatskog znanja i svih svojih dostignuća na položaju državnika ili vojnog starješine. Nikakva zemaljska sila, sposobnost ili znanje ne mogu nadoknaditi stalnu Božju prisutnost!

Prestupniku je strašno da padne u ruke živoga Boga; ali je Mojsije stajao sam pred Svemogućim i nije se bojao, jer je njegova duša bila u skladu s voljom njegovog Stvoritelja. Psalmista kaže: Da sam vidio u srcu svom bezakonje, ne bi me uslišio Gospod! (Psalam 66,18) Ali, tajna je Gospodnja u onih koji ga se boje, i zavjet svoj javlja im. (Psalam 25,14)

Božanstvo je najavilo sebe: Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnjev, obilan milosrđem i istinom, koji čuva milost tisućama, prašta bezakonja i nepravde i grijeha, koji ne pravda krivoga!

A Mojsije brže savi glavu do zemlje i pokloni se. Ponovo je uputio molbu da Gospod oprost bezakonje svome narodu, da ga uzme kao svoje nasljedstvo. Njegova molitva bila je uslišena. Gospod je milostivo obećao da će obnoviti svoju potporu Izrailju i da će za njih učiniti čuda koja nikada do tada nisu bila učinjena nigdje na zemlji, ni u kojem narodu.

Mojsije je ostao na gori četrdeset dana i četrdeset noći; sve vrijeme, kao i prvi put, bio je na čudesan način održavan u životu. Nikome nije bilo dozvoljeno da se popne na goru s njim, niti se za vrijeme njegove odsutnosti iko smio približiti gori. Po Gospodnjoj zapovijesti unaprijed je pripremio dvije kamene ploče i ponio ih na vrh; i ponovo napisao Gospod na ploče riječi zavjeta, deset riječi.

[276] U tom dugom vremenskom razdoblju, provedenom u razgovoru sa Bogom, Mojsijevo lice odražavalo je slavu Božje prisutnosti; kada je sišao sa gore, ne znadijaše da mu koža na licu posta svijetla, da njegovo lice blista zasljepljujućom svjetlošću. Ta svjetlost obasjavala je i Stefanovo lice, kad je bio doveden pred sudije; i pogledavši na nj svi koji sjedahu na saboru vidješe lice njegovo kao lice anđela. (Dela 6,15) I Aron je, kao i ostali ljudi, ustuknuo pred Mojsijem, i ne smješe pristupiti k njemu. Zapazivši njihovu zbunjenost i njihov strah, i ne znajući uzrok svemu, pozvao ih je da mu priđu. Ispružio je prema njima zalog pomirenja s Bogom i počeo ih uvjeravati da im je Bog obnovio svoju potporu. Shvativši

da njegov glas ne izražava ništa drugo osim ljubavi i usrdnog poziva, neko se konačno usudio da mu priđe. Pun strahopoštovanja da bi govorio, bez riječi je pokazao prema Mojsijevom licu, a onda prema nebu. Veliki vođa je shvatio značenje poruke. Svjesni svoje krivice, osjećajući znake božanskog nezadovoljstva, nisu mogli da izdrže sjaj nebeske svjetlosti, koja bi ih, da su bili poslušni Bogu, ispunjavala radošću. Krivica je uvijek povezana sa strahom. Duša koja je oslobođena grijeha nikad neće poželjeti da se sakrije od nebeske svjetlosti.

Mojsije je morao da im prenese mnoštvo poruka; shvatajući njihov strah, prebacio je veo preko svog lica, a od tada je to činio kad god bi se poslije razgovora s Bogom vraćao u logor.

Bog je želio da ovim sjajem prikaže Izrailju sveti, uzvišeni karakter svoga Zakona, ali i slavu Jevanđelja koje se otkrilo preko Isusa Hrista. Dok je bio na gori, Bog je Mojsiju osim ploča Zakona predao i plan spasenja. Tako je mogao da shvati da svi simboli i prilike jevrejske službe predstavljaju Hristovu žrtvu; zato se može kazati da je upravo nebeska svjetlost koja je zračila sa Golgote, u istoj mjeri kao i slava Božjeg zakona, svojim sjajem obasjavala Mojsijevo lice. Ta božanska svjetlost simbolički je predstavljala slavu oprostjenja čiji je Mojsije bio vidljivi posrednik, predstavnik jedinog istinskog Posrednika.

Slava koja je blistala sa Mojsijevog lica slika je blagoslova koje će Hristovim posredovanjem primiti Božji narod koji drži Njegove zapovijesti. Ona svjedoči da ćemo, što čvršća bude naša zajednica s Bogom, što jasnije naše poznavanje Njegovih zahtjeva, biti sve sličniji božanskom liku, spremniji da dobijemo udio u Božjoj prirodi.

Mojsije je bio prilika Isusa Hrista. Kao što je izrailjski posrednik prebacivao veo preko sebe zato što narod nije mogao podnijeti da gleda slavu njegovog lica, tako je i Hristos, božanski Posrednik, dok je boravio na Zemlji svoju božansku prirodu zaodjenuo ljudskom. Da je došao zaogrnut nebeskim sjajem, ne bi mogao da pristupi ljudima u njihovom grešnom položaju. Oni ne bi mogli da podnesu slavu Njegove prisutnosti. Zato je i ponizio samoga sebe i došao u obličju tijela grijehovnoga (Rimljanima 8,3), da bi mogao pristupiti grešnom rodu i uzdići ga k sebi.

[277]

29. Poglavlje— Sotonino Neprijateljstvo Prema Zakonu

Prvi sotonin napor da obori Božji zakon uložen među bezgriješnim stanovnicima Neba u prvi mah doživio je prividan uspjeh. Nepregledno mnoštvo anđela bilo je zavedeno; ali se sotonina navodna pobjeda brzo pretvorila u poraz i gubitak, u odvajanje od Boga, u progonstvo sa Neba.

Kada se sukob ponovo razbuktao na Zemlji, sotona je opet stekao prividnu prednost. Čovjek je usljed grijeha postao sotonin zarobljenik, a njegovo carstvo prevarom je prešlo u ruke velikog varalice. Izgledalo je da sotonu više ništa ne može spriječiti da osnuje svoje nezavisno carstvo i prkosi autoritetu Boga i Njegovog Sina. Međutim, plan spasenja je omogućio da čovjek ponovo uspostavi sklad sa Bogom, da bude poslušan Njegovom zakonu i ljudi i Zemlja konačno budu oslobođeni iz ruku nečastivoga.

Ponovo je sotona bio pobijeđen i ponovo je odlučio da učini prevaru, nadajući se da će tako poraz pretvoriti u pobjedu. Da bi ojačao buntovni duh u srcima ljudi, proglasio je da je Bog nepravedan jer je dozvolio da čovjek prestupi Njegov zakon. Ako je već znao kakav će biti ishod, zašto je dozvolio da čovjek bude stavljen na probu, da sagriješi, i tako navuče na sebe svu ovu bijedu i smrt, govorio je lukavi kušač. Adamovi potomci, zaboravljajući Božje strpljenje i Njegovu milost koja im je omogućila drugu priliku, ne uzimajući u obzir zadivljujuću, ogromnu Žrtvu koju je Vladar Neba morao da prinese zbog ove pobune, poslušali su kušača i počeli da gundaju protiv jedinog Bića koje bi ih moglo izbaviti od sotonine razorne sile.

Hiljade i hiljade ljudi sve do danas ponavljaju istu buntovnu optužbu protiv Boga. Ne žele da shvate da bi Bog, oduzevši čovjeku mogućnost da slobodno odlučuje, lišio svoje stvorenje prava koje mu kao razumnom biću pripada i pretvorio ga u obični automat. Bog ne želi silom da pokorava čovjekovu volju. Čovjek je stvoren kao

slobodno moralno biće. Kao i stanovnici svih ostalih svjetova, i on je

morao da bude izložen probi poslušnosti; ali nikada nije bio u prilici da je morao da se pokori zlu. Nikad nije bio izložen iskušenju ili zlu kome se nije mogao oduprijeti. Bog se za njega tako obilno postarao da nikada nije morao da bude pobijeđen u sukobu sa sotonom.

Kada su se ljudi namnožili na Zemlji, gotovo cio svijet se pridružio buntovnicima. I opet je izgledalo da je sotona pobijedio. Svemoćna ruka ponovo je, međutim, prekratila djelovanje bezakonja i Zemlja je Potopom bila očišćena od moralnog zagađenja.

Prorok kaže: Jer kada su sudovi tvoji na zemlji, uče se pravdi koji žive u vasiljenoj. Ako se i pomiluje bezbožnik, ne uči se pravdi...i ne gleda na veličanstvo Gospodnje. (Isaija 26,9.10) Tako je bilo poslije Potopa. Oslobođeni Gospodnjih sudova, stanovnici Zemlje ponovo su se pobunili protiv Njega. Dva puta je svijet odbacio Božji zavjet i Njegove propise. I narod prije Potopa i Nojevi potomci poslije njega ustali su protiv Božjeg autoriteta. A onda je Bog sklopio savez s Avramom, izabrao je sebi narod koji će čuvati Njegov zakon. Da bi zaveo i uništio taj narod, sotona je odmah počeo da mu postavlja zamke. Sinovi Jakovljevi suočili su se s iskušenjem da sklapaju brakove s neznabošcima i da obožavaju njihove idole. Međutim, Josif je bio vjeran Gospodu i njegova vjernost stalno je svjedočila o njegovoj istinskoj vjeri. Da bi ugasio ovu svjetlost sotona se poslužio ljubomorom njegove braće i naveo ih da ga kao roba prodaju u daleku neznabožačku zemlju. Međutim, Bog je preusmjerio događaje tako da se znanje o Njemu proširilo među stanovnicima Egipta. I u Petefrijevoj kući i u tamnici, Josif je dobio obuku, obrazovanje koje ga je u strahu Božjem pripremio za visoki položaj prvog faraonovog pomoćnika u carstvu. Iz faraonove palate njegov uticaj se proširio na cijelu zemlju i znanje o Bogu rasprostrlo se nadaleko i naširoko. Izrailjci u Egiptu postali su uspješni i bogati, i oni koji su ostali vjerni Bogu uživali su sveopšti ugled. Idolopoklonički sveštenici su se uznemirili kad su vidjeli kako nova religija stiče naklonost ljudi. Pošto ih je sotona nadahnuo svojim neprijateljstvom prema Bogu nebeskom, dali su sve od sebe da ugase tu svjetlost. Njima je bilo povjereno obrazovanje nasljednika prijestola, pa su upravo tim duhom odlučnog protivljenja Bogu, duhom idolopok-

[279]

loničke revnosti, oblikovali karakter budućeg vladara i naveli ga da tako surovo tlači Izrailjce.

[280] Tih četrdeset godina poslije Mojsijevog odlaska iz Egipta, činilo se kao da je idolopoklonstvo pobijedilo. Iz godine u godinu nade Izrailjaca bivale su sve slabije. Faraon i narod radovali su se svojoj moći i rugali se Bogu Izrailjevom. Stanje je postajalo sve teže dok nije dostiglo vrhunac pod faraonom koji se suočio s Mojsijem. Kada se jevrejski vođa pojavio pred njim s porukom Gospoda, Boga Izrailjeva, nije ga nepoznavanje pravog Boga, već protivljenje Njegovoj sili, navelo da odgovori: Ko je Gospod da poslušam glas njegov?... Ne znam Gospoda! Od početka do kraja, faraonovo protivljenje božanskoj naredbi nije bilo posljedica neznanja, već mržnje i prkosa.

Iako su Egipćani tako dugo odbijali poznanje o Bogu, Gospod im je pružao prilike da se pokaju. U Josifovo vrijeme, Egipat je postao utočište Izrailjcima; ljubaznost prema Božjem narodu bila je i znak poštovanja prema njihovom Bogu; a sada je Onaj, koji dugo trpi, koji je spor na gnjev i obilan milošću, svakom zlu davao dovoljno vremena da obavi svoj posao; tako su Egipćani, kojima su upravo predmeti njihovog obožavanja donosili prokletstvo, imali dovoljno prilike da se uvjere u Gospodnju moć, pa su svi oni koji su to željeli, mogli da se pokore Njegovoj volji i izbjegnu Njegovu kaznu. Licemjerje i tvrdoglavost vladara doveli su do širenja znanja o Bogu i naveli mnoge među Egipćanima da počnu da Mu služe.

Upravo zato što su Izrailjci bili spremni da se povežu sa neznabošcima i podražavaju njihovo idolopoklonstvo, Bog je dozvolio da se nađu u Egiptu u kome se Josifov uticaj tako moćno osjećao, u kome su im okolnosti omogućavale da ostanu poseban narod. Izrazito idolopoklonstvo Egipćana kao i njihova surovost i nasilništvo u posljednjem razdoblju boravka Izrailjaca u toj zemlji trebalo je da ih navedu da se počnu gnušati idolopoklonstva i da u Bogu svojih otaca potraže utočište. Sotona je iskoristio ovo djelo providjenja da ostvari svoju namjeru, pomračio je um Izrailjaca i naveo ih da podražavaju običaje svojih neznabožačkih gospodara. U skladu sa egipatskim sujevjernim obožavanjem životinja, Jevrejima nije bilo dozvoljeno da za vrijeme svog robovanja prinose žrtve. Ceremonijalna služba ih zato nije upućivala na veliku Žrtvu i njihova vjera je oslabila. Kada je došlo vrijeme za oslobođenje Izrailja, sam sotona se založio

da omete Božje namjere. On je odlučio da ovaj veliki narod, u to vrijeme više od dva miliona duša, treba da ostane u neznanju i sujevjerju. Narod, kome je Bog obećao da će biti blagosloven i da će se umnožiti, da će biti silan na Zemlji, preko koga je želio da otkrije poznanje svoje volje, narod kome je On želio da povjeri službu čuvara svog Zakona, taj isti narod, sotona je želio da zadrži u tami i okovima, da bi iz njihovih misli izbrisao sjećanje na Boga.

[281]

Dok su se čuda događala pred vladarem, sotona se istrajno trudio da poništi njihov uticaj i tako spriječi faraona da prizna nadmoćnost Boga Izrailjeva i poslušá Njegov nalog. Uložio je svu snagu da bi spriječio Božje djelo i da bi se odupro Njegovoj volji. Postigao je samo da se pripremi put za još očiglednije pokazivanje božanske moći i slave, da postane još jasnije, i Izrailjcima i svim Egipćanima, da postoji svemoćni, istiniti i živi Bog.

Bog je oslobodio Izrailja silnim pokazivanjem svoje moći i izlivanjem svojih sudova na sve bogove Egipta. I izvede narod svoj u radosti...da bi čuvali zapovijesti njegove i zakone njegove pazili. (Psalam 105,43-45) Izbavio ih je iz njihovog robovskog položaja, da bi ih doveo u dobru zemlju, u zemlju koju je u svom proviđenju pripremio da im bude utočište od njihovih neprijatelja, zemlju u kojoj će moći da borave u sijenci Njegovih krila. On će ih dovesti sebi, obuhvatiti ih svojim vječnim rukama; da bi mu uzvratili za svu Njegovu dobrotu i milost zahtijevao je da nemaju drugih bogova osim Njega, živoga Boga, da uzdignu Njegovo ime i da Ga proslave na Zemlji.

Za vrijeme robovanja u Egiptu, mnogi Izrailjci su u velikoj mjeri zaboravili Božji zakon i pomiješali Njegove propise s neznabožačkim običajima i tradicijama. Bog ih je doveo na Sinaj i tu im je svojim glasom objavio svoj Zakon.

I sotona se sa svojim zlim anđelima našao na tom mjestu. Još dok je Bog objavljivao svoj Zakon svom narodu, sotona je kovao planove da Izrailjce navede na grijeh. Taj narod koga je Bog izabrao, on će oteti od Njega, i to naočigled samom Nebu. Navodeći Izrailjce na idolopoklonstvo, on će potkopati uspješnost svakog bogoslužjenja; jer kako se čovjek može oplemeniti ako bude obožavao ono što nije veće od njega, što se može simbolički predstaviti djelom njegovih ruku? Ako bude mogao da navede ljude da postanu tako slijepi prema sili, veličanstvu i slavi beskrajnog Boga da pokušaju da Ga

[282]

predstave livenim likovima, čak i likovima životinja ili gmizavaca; ako ih bude mogao navesti da toliko zaborave svoje srodstvo s Božanstvom, da smetnu s uma da su oblikovani po ugledu na svoga Stvoritelja i počnu se klanjati tim ružnim i beživotnim predmetima onda će biti otvoren put prljavoj razuzdanosti i neobuzdanom uživljavanju zlih strasti srca, a njemu pružiti prilika da zadobije potpunu vlast.

U podnožju Sinaja sotona je počeo da ostvaruje svoj plan obaranja Božjeg zakona i tako je nastavio djelo koje je započeo na Nebu. Za četrdeset dana koje je Mojsije proveo na brdu, sotona je vrlo vrijedno sijao sjeme sumnje, otpadništva i pobune. Dok je Bog ispisivao svoj Zakon s namjerom da ga preda svom zavjetnom narodu, Izrailjci su, zaboravljajući vjernost Gospodu, zahtijevali da im se načine bogovi od zlata! Kad se Mojsije vratio sa mjesta strašne prisutnosti božanske slave, noseći pravila zakona kojima su se zakleli na poslušnost, zatekao ih je kako otvoreno prkose njegovim zapovijestima i s poštovanjem se klanjaju pred zlatnim likom!

Navodeći Izrailjce da ovako drsko vrijeđaju Boga i hule na Njega, sotona je planirao da izazove njihovo uništenje. Pošto budu pokazali da su tako duboko nemoralni, tako potpuno nesvjesni prednosti i blagoslova koje im je Bog ponudio, da su bili spremni da prekrše nekoliko puta ponavljane i svečano davane zavjete vjernosti, mislio je da će ih Gospod odbaciti i predati na uništenje. Tako bi uspio da se istrijebi Avramovo potomstvo, sjeme obećanja koje je trebalo da sačuva znanje o pravom Bogu i iz koga će doći Onaj koji treba da dođe, pravo Sjeme koje će pobijediti sotonu. Veliki buntovnik planirao je da uništi Izrailj i na taj način onemogućiti ostvarenje Božjih namjera. Međutim, ponovo je doživio poraz! Iako je bio grešan, izrailjski narod nije bio uništen! Iako su bili uništeni oni koji su drsko stali na sotoninu stranu, sam narod, koji se ponizio i pokajao, stekao je milost u Boga i bio pomilovan. Izvještaj o ovom grijehu treba da ostane trajno svjedočanstvo o krivici i istrijebljenju idolopoklonika i o pravednosti, dugom strpljenju i milosti istinitog Boga.

Cijeli svemir pratio je prizore u podnožju Sinaja. U djelovanju sukobljenih sila vidjela se razlika između Božje i sotonine uprave. Ponovo su bezgrešni stanovnici drugih svjetova mogli da gledaju

posljedice sotonine pobune i vladavinu koju bi on uspostavio na Nebu da mu je bilo dozvoljeno da preuzme vlast.

Navodeći ljude da prekrše drugu zapovijest, sotona je želio da sroza njihove predstave o božanskom Biću. Uklanjajući četvrtu, naveo bi ih da potpuno zaborave Boga. Božji zahtjev da Mu se ukaže poštovanje i obožavanje, veće od onoga koje neznabošci ukazuju svojim bogovima, temelji se na činjenici da je On Stvoritelj i da Njemu sva ostala bića duguju svoje postojanje. Biblija to tako predstavlja. Prorok Jeremija kaže: A Gospod je pravi Bog, Bog živi i car vječni... bogova koji nisu načinili neba ni zemlje nestaće sa zemlje i ispod neba. On je načinio zemlju silom svojom, utvrdio vasionu mudročću svojom, i razumom svojim razastro nebesa. Svaki čovjek posta bezuman od znanja, svaki se zlatar osramoti likom rezanim, jer su laž liveni likovi njihovi i nema duha u njima. Taština su, djelo prevarno, kada ih pohodim, poginuće. Nije takav dio Jakovljevi, jer je On tvorac svemu. (Jeremija 10,10-12.14-16) Subota, kao spomenik Božje stvaralačke sile, ukazuje na Njega kao na Stvoritelja Neba i Zemlje. Upravo zato je ona stalno svjedočanstvo o Njegovom postojanju, stalni podsjetnik koji ukazuje na Njegovu veličinu, Njegovu mudrost i Njegovu ljubav. Da je Subota oduvijek bila poštovana kao svetinja, nikada se ne bi pojavio nijedan ateista niti idolopoklonik.

Institucija Subote, porijeklom iz Edema, isto je tako stara kao i sam svijet. Poštovali su je svi patrijarsi, još od stvaranja. Za vrijeme robovanja u Egiptu, nadzornici su primorali Izrailjce da krše Subotu, i oni su u velikoj mjeri izgubili pojam o njenoj svetosti. Kada je na Sinaju bio proglašen Zakon, prve riječi četvrte zapovijesti su glasile: Sjećaj se dana od odmora da ga svetkuješ, pokazujući da Subota nije tek tada ustanovljena; ukazujući da Subota potiče od stvaranja. U naporu da izbriše Boga iz čovjekovih misli, sotona je odlučio da ukloni taj veliki spomenik. Ukoliko bude uspio da navede čovjeka da zaboravi svoga Stvoritelja, on se više neće odupirati sili zla i sotona će imati siguran plijen.

Neprijateljstvo prema Božjem zakonu pokrenulo je sotonu da se bori protiv svih propisa Deset zapovijesti. Načelo djetinjske ljubavi i poslušnosti usko je povezano s velikim načelom ljubavi i odanosti prema Bogu, Ocu svega živoga. Odbacivanje roditeljskog autoriteta vrlo brzo dovodi i do odbacivanja božanskog autoriteta. Zato se lako mogu razumjeti sotonini pokušaji da olabavi obaveze

[283]

[284]

pete zapovijesti. Pripadnici neznabožačkih naroda objavljena načela u ovoj zapovijesti jedva su poštovali. U mnogih naroda roditelji su zaboravljani ili čak ubijani čim bi zbog starosti postali nesposobni da se staraju o sebi. U porodici se prema majci postupalo s malo poštovanja, a poslije smrti muža bila je primorana da se pokori vlasti svog najstarijeg sina. Mojsije je naredio da djeca slušaju svoje roditelje; ali, kada su se Izrailjci udaljili od Boga, zajedno sa ostalima, zaboravili su i petu zapovijest.

Sotona je bio krvnik ljudski od početka (Jovan 8,44), i čim je stekao vlast nad ljudskim rodом, ne samo da je naveo ljude da mrze i ubijaju jedni druge, već je, da bi još otvorenije izrazio svoj drski prezir prema božanskom autoritetu, učinio da kršenje pete zapovijesti postane dio njihove religije.

Nametnuvši im izopačena shvatanja o božanskim osobinama, sotona je naveo neznabožačke narode da povjeruju da su im ljudske žrtve neophodne da bi zadobili naklonost svojih božanstava; tako su najteža, surova djela postala dio različitih oblika idolopoklonstva. Tu se može spomenuti običaj da se djeca prisiljavaju da prolaze kroz oganj ispred likova i idola. Ako bi neko dijete uspjelo da nepovrijeđeno prođe kroz oganj, ljudi su vjerovali da je njihova žrtva prihvaćena, da je dijete, koje je uspjelo da se spasi, u velikoj milosti bogova. Takvom djetetu ukazivali su velike počasti i ono je od tada uživalo veliki ugled; bez obzira na surovost svojih kasnijih zločina, nikada više nije bilo kažnjavano. Međutim, ako bi dijete bilo povrijeđeno dok je prolazilo kroz oganj, sudbina mu je bila zapečaćena; vjerovalo se, naime, da se gnjev bogova može ublažiti samo njegovom krvlju, pa je prinošeno na žrtvu. U vremenima velikog otpadništva, ova vrsta bezakonja bila je vrlo česta, u izvesnoj mjeri čak i među Izrailjcima.

Kršenje sedme zapovijesti vrlo rano postalo je običaj kao dio religije. U okviru idolopokloničkog bogoslužjenja obavljani su najraspusniji i najgnusniji obredi. I sami bogovi su predstavljani kao nemoralna bića, pa su i njihovi sljedbenici popuštali uzde svojim najnižim strastima. Neprirodni poroci su se umnožavali, a vjerske svetkovine obilježavane sveopštim i otvorenim nemoralom.

Mnogoženstvo je vrlo rano postalo običaj. Bio je to jedan od grehova kojim su prepotopni stanovnici izazivali Božji gnjev. Poslije Potopa opet se vrlo brzo raširio, što se može pripisati sotoninom

promišljenom naporu da izopači ustanovu braka, da umanju njene obaveze i oslabi njenu svetost. Bio je to najsigurniji način da se izbriše božanski lik u čovjeku i otvore vrata bijedi i porocima.

[285]

Od samog početka velike borbe sotona je želio da pogrešno predstavi Božji karakter i izazove pobunu protiv Njegovog zakona; izgledalo je da će njegov napor biti krunisan uspjehom. Mnoštvo stvorenih bića povjerovalo je njegovim prevarama i podiglo se protiv Boga. Međutim, usred tog djelovanja zla, Božje namjere se istrajno približavaju svom ostvarenju; svim stvorenim bićima Bog stalno otkriva svoju pravednost i svoju dobronamjernost. Podlijegavši sotoninim probama, cijeli ljudski rod se uvrstio među prestupnike Božjeg zakona, ali mu je žrtvom Božjeg Sina otvoren put da se vrati Bogu. Hristovom milošću ljudi mogu biti osposobljeni da budu poslušni zakonu Njegovog Oca. I zato je u sva vremena, usred otpadništva i buntovništva, Bog okupljao narod koji Mu je ostao vjeran, narod kojem je u srcu zakon Njegov (Isaija 51,7).

Sotona je prevaram zaveo anđele, na isti način vjekovima je nastavljao svoje djelo među ljudima, i tako će činiti do kraja. Kada bi otvoreno izjavio da se bori protiv Boga i Njegovog zakona, ljudi bi postali oprezni; međutim, on se prerušava, miješa istinu sa zabludom. Najopasnije laži uvijek su pomiješane sa istinom. Samo na taj način zablude izgledaju prihvatljive, samo tako mogu da zaokupe i unište dušu. U stvari, tako je sotona i privukao svijet na svoju stranu. Međutim, dolazi dan kada će njegovim uspjesima zauvijek doći kraj.

Božje postupanje prema pobuni dovešće do potpunog razobličavanja djelovanja koje je tako dugo skriveno obavljano. Posljedice sotoninog vladanja, plodovi odbacivanja božanskih propisa, biće otvoreno stavljeni na uvid svim stvorenjima. Božji zakon biće savršeno odbranjen. Svi će vidjeti da su sva Božja djela učinjena s namjerom da donesu vječno dobro Njegovom narodu; vječno dobro stanovnicima svih stvorenih svjetova. I sam sotona, u prisutnosti cijelog svemira, priznaće da je Božja vladavina pravedna, da je pravedan i Njegov zakon.

Nije daleko vrijeme kada će se Bog dići da odbrani svoj povređeni autoritet. Jer, gle, Gospod izlazi iz mjesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo. (Isaija 26,21) Ali, ko će podnijeti dan njegovog dolaska? I ko će se održati kada se pokaže? (Malahija 3,2) Prije nego što se Bog spustio na Sinajsku

[286]

goru da proglasi svoj Zakon, izrailjskom narodu je, zbog njegove grešnosti, bilo zabranjeno da se približi brdu da ne bi bio uništen blistavom slavom Njegovog prisustva. Ako je takvim pokazivanjem Njegove slave bilo obilježeno mjesto izabrano da se na njemu proglasi Božji zakon, kako će tek strašan biti Njegov sud, kada bude dolazio da primjeni ta sveta pravila? Kako će oni koji su gazili Njegov autoritet izdržati Njegovu slavu u veliki dan konačnog obračuna? Strašni prizori na Sinaju trebalo je da predstave ljudima ono što će se događati na sudu. Zvuci trube pozvali su Izrailja da izađe pred Gospoda. Glas Arhanđela i zvuci Božje trube sazvaće i žive i mrtve iz cijele Zemlje da se pojave pred svojim Sudijom. Otac i Sin, uz pratnju mnogih anđela, bili su prisutni na gori. U veliki dan suda, Hristos će doći u slavi Oca svojega s anđelima svojim. (Matej 16,27) Onda će sjesti na prijesto slave svoje i pred njim će se okupiti svi narodi.

Kad se božansko prisustvo pokazalo na Sinaju, Gospodnja slava je pred očima cijelog Izrailja bila kao oganj koji proždire. Ali, kad Hristos bude došao u slavi i svi sveti anđeli s Njim cijela Zemlja zasijaće od snažne svjetlosti Njegovog prisustva. Ide Bog naš i ne čuti; pred njim je oganj koji proždire, oko njega je bura velika. Doziva nebo ozgo i zemlju da sudi narodu svojemu. (Psalam 50,3.4) Ognjena rijeka će se pojaviti i poteći od Njega, učinivši da se elementi rastope od njene vreline, i zemlja s njima, i sva djela koja su na njoj izgorjeće. Kada se pokaže Gospod Isus s Neba s anđelima sile svoje, u ognju plamenome, koji će dati osvetu onima koji ne poznaju Boga i ne slušaju Jevanđelja.. (2. Solunjanima 1,7.8)

Od vremena kada je čovjek stvoren, nikada se nije vidjelo takvo pokazivanje božanske moći kao onda kada je Zakon bio proglašen na Sinaju. Zemlja se tresijaše, i nebo se rastapaše od lica Božjega, ovaj Sinaj od lica Boga, Boga Izrailjeva. (Psalam 68,8) Usred najstrašnijih grčenja prirode, iz oblaka je odjekivao Božji glas, sličan trubi. Planina se tresla od podnožja do vrha, dok su čete Izrailjeve, blijede i uzdrhtale od užasa, ležale ničice, licem prema zemlji. Onaj kojega je glas onda potresao zemlju i sada obeća govoreći: još jednom ja ću potresti ne samo zemlju nego i nebo. (Jevrejima 12,26) U Bibliji stoji: Gospod će s visine riknuti, i iz stana svetinje svoje pustiće glas svoj; i zatrešće se nebo i zemlja. (Jeremija 25,30; Joilo 3,16). U taj veliki budući dan, i samo nebo će se povući kao

knjiga kada se savije. (Otkrivenje 6,14) Svaka planina i svako ostrvo pokrenuće se sa svoga mjesta. Sva će se zemlja ljuljati kao pijan čovek, i premjestiće se kao koliba, jer će joj otežati bezakonje njeno, te će pasti i neće više ustati. (Isaija 24,20)

Zato će svaka ruka klonuti, i u svijetu se lica promijeniti i poblijedjeti, i svako srce čovečje rastopiti se. I oni će se smesti, muke i bolovi spopašće ih. Gospod kaže: I pohodiću vasionu za zloću i bezbožnike za bezakonje, i ukinuću razmetanje oholih i ponos silnih oboriću. (Isaija 13,7.8.11; Jeremija 30,6)

Kad se Mojsije vratio sa mjesta Božje prisutnosti na gori, pošto je primio ploče Svjedočanstva, grešni Izrailj nije mogao da podnese svjetlost koja je blistala s njegovog lica. Koliko će teže biti prestupnicima da gledaju lice Božjega Sina kada se bude pojavio u slavi svoga Oca, okružen svim nebeskim četama, da izvrši sud nad onima koji su prestupili Njegov zakon i odbacili Njegovu službu pomirenja! Oni koji su kršili Božji zakon i bacili pod noge Hristovu krv, carevi zemaljski, i boljari, i bogati, i vojvode, i silni, sakriće se po pećinama i po kamenjacima gorskim i govoriće planinama i stijenama: Padnite na nas i sakrijte nas od lica Onoga što sjedi na prijestolu i od gnjeva Jagnjetova, jer dođe veliki dan gnjeva njegova i ko može opstati? (Otkrivenje 6,15-17) Tada će baciti čovjek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne... krticama i slijepim miševima, i ulaziće u rasjeline kamene i u pećine kamene od straha Gospodnjega i od slave veličanstva njegova, kada ustane da potre zemlju. (Isaija 2,20.21)

Tada će se vidjeti da je sotonina pobuna protiv Boga donijela propast njemu samom i svima koji su odlučili da postanu njegovi podanici. On je tvrdio da će prestup donijeti velika dobra prestupnicima, ali će se vidjeti da je plata za grijeh smrt! Jer, gle, ide dan koji gori kao peć, i svi će ponositi i svi koji rade bezbožno biti strnjika i upaliće ih dan koji ide, veli Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korijena ni grane. (Malahija 4,1) Sotona, korijen svakog zla, i svi zločinci, koji su njegove grane, biće konačno uništeni. Biće učinjen kraj grijehu, i svim nevoljama i propastima koje su nastale zbog njega. Psalmista kaže: Rasrdio si se na narode i ubio bezbožnika, ime si im zatro dovijeka, zasvagda... pogibe spomen njihov! (Psalam 9,5.6)

Usred oluje božanskog suda Božja djeca, međutim, neće imati [288]

razloga za strah. Ali će Gospod biti utočište svome narodu i krijepost sinovima Izrailjevim! (Joilo 3,16) Dan koji će donijeti užas i uništenje prijestupnicima Božjeg zakona, poslušnima će donijeti radost i veselje...zahvaljivanje i pjevanje! (Isaija 51,3) Gospod je rekao: Skupite mi svece moje koji su učinili sa mnom zavjet na žrtvi. I nebesa će objaviti pravdu Njegovu, jer je taj sudija Bog!

Tada ćete se obratiti i vidjećete razliku između pravednika i bezbožnika, između onoga koji služi Bogu i onoga koji mu ne služi. (Malahija 3,18) Poslušajte me koji znate pravdu, narode, kojemu je u srcu zakon moj. Evo, uzimam iz ruke tvoje čašu strašnu...nećeš više piti. Ja, ja sam utješitelj vaš! (Isaija 51,7.22.12) Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost moja neće se odmaknuti od tebe i zavjet mira mojega neće se pokolebati, veli Gospod koji ti je milostiv. (Isaija 54, 10)

Veliki plan otkupljenja uspio je da svijet potpuno vrati u okrilje Božje naklonosti. Sve što je izgubljeno grijehom sada je vraćeno. Ne samo čovjek, i Zemlja je otkupljena da bude vječni stan poslušnih. Šest hiljada godina sotona se borio da Zemlju zadrži u svojoj vlasti. Sada se ostvarila prvobitna Božja namjera koju je imao prilikom stvaranja. Ali će sveci Višnjega preuzeti carstvo i držaće carstvo navijek i dovijeka. (Danilo 7,18)

Od istoka sunčanoga do zapada da se slavi ime Gospodnje! (Psalam 113,3) U onaj dan biće Gospod jedan i ime njegovo jedno. I Gospod će biti car nad svom zemljom. (Zaharija 14,9) U Bibliji stoji: Dovijeka je, Gospode, riječ tvoja utvrđena na nebesima! Vjerne su sve zapovijesti tvoje, tvrde su za vijek vijeka! (Psalam 111, 7.8) Sveti zakoni koje je sotona mrzio i pokušavao da uništi, biće poštovani u cijelom bezgrešnom svemiru. Jer kao što iz zemlje raste bilje i u vrtu niče što se posije, tako će Gospod Bog učiniti da nikne pravda i pohvala pred svim narodima. (Isaija 61,11)

30. Poglavlje—Svetilište I Službe U Njemu

[289]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2.Mojsijevoj 25. do 40. i na 3.Mojsijevoj 4. do 16)

Dok je bio na gori sa Gospodom, Mojsije je dobio zapovijest: Neka mi načine svetinju da među njima nastavam! Bila su mu data i podrobna uputstva o građenju Šatora za sastanke. Svojim otpadništvom Izrailjci su proigrali blagoslove božanske prisutnosti i za neko vrijeme odložili podizanje Svetilišta u kome će Bog boraviti među njima. Ali, kada su ponovo zadobili naklonost Neba, njihov veliki vođa nastavio je da ostvaruje božansku zapovijest.

Bog je izabrane ljude obdario posebnim sposobnostima i mudrošću da sagrade ovo sveto zdanje. Sam Gospod je Mojsiju dao planove šatora, sa posebnim uputstvima o njegovoj veličini i obliku, o materijalu koji će biti upotrijebljen, o svakom komadu namještaja koji će u njega biti unesen. Ovo sveto mjesto, koje su ljudi sagradili, trebalo je da bude prilika prave, obličje nebeske (Jevrejima 9,24.23) smanjena slika nebeskog Hrama u kome će Hristos, naš veliki Prvosveštenik, pošto bude prinio svoj život na žrtvu, obavljati posredničku službu za grešnike. Bog je Mojsiju na gori pokazao nebesko Svetilište i zapovijedio mu da sve načini prema nebeskom uzoru koji mu je bio pokazan. Sva ova uputstva Mojsije je vjerno zapisao i prenio narodnim starješinama.

Za građenje Svetilišta trebalo je obaviti velike i skupe pripreme; trebalo je obezbijediti veliku količinu dragocjenog i skupog materijala, međutim, Gospod je želio da prima samo dobrovoljne priloge. Od svakoga koji drage volje da uzmete prilog meni, glasila je Božja zapovijest, koju je Mojsije objavio narodu. Odanost Bogu i duh požrtvovanja, bili su prvi uslovi za pripremu mjesta u kome će boraviti Svevišnji.

Cio narod jednodušno se odazvao. I vratiše se, svaki kojega podiže srce njegovo i koga god duh pokrete dragovoljno, i donesoše prilog Gospodu za građenje šatora od sastanka i za svu službu u

[290]

njemu i za haljine svete. Dolaziše ljudi i žene, ko god bješe dragovolj na srca i donosiše spone i oboce i prstenje i narukvice i svakojake nakite zlatne; i svaki donese prilog zlata Gospodu.

Ko god imaše porfire, skerleta, crvca, tankoga platna, kostreti, koža ovnujskih crveno obojenih i koža jazavčijih, svaki donošaše. I ko god prilagaše srebro ili mjed, donošaše u prilog Gospodu; i u koga god bješe drveta sitima, za svaku potrebu u službi, donošaše.

I sve žene vješte, predoše svojim rukama, i donosiše što napredošē za porfiru, skerlet, crvac i tanko platno. I sve žene koje podiže srce njihovo i koje bjehu vješte, predoše kostrijet.

A glavari donosiše kamenje onihovo i kamenje za ukivanje po oplecku i po naprsniku, i mirise i ulje za vidjelo i ulje za pomazanje i za kad mirisni. (2. Mojsijeva 35,23-28)

Dok je Svetilište građeno, sav narod stari i mladi, ljudi, žene i djeca nastavio je da donosi svoje priloge, sve dok stručnjaci, odgovorni za gradnju, nisu zaključili da imaju dovoljno, čak i više nego što im je potrebno. Mojsije je zato naredio da se objavi po cijelom logoru: Ni čovjek ni žena da ne donosi više priloga za svetinju! I zabrani se narodu da donosi. Izvještaj o gundanju Izrailjaca i o izlivanju Božjih sudova na njih zbog njihovih grijeha, zapsan je kao opomena budućim naraštajima. Ali, trebalo bi da se ugledamo na njihovu odanost, njihovu revnost i velikodušnost. Svi oni kojima je na srcu služba Bogu, koji cijene blagoslove Njegove svete prisutnosti, pokazaće isti duh požrtvovanja prilikom podizanja doma u kome će se On sastajati s njima. Oni će željeti da Gospodu prinesu na dar najbolje što imaju. Dom, sagrađen Gospodu, ne smije da ostane u dugovima, jer se na taj način sramoti Njegovo ime. Svotu, dovoljnu da se dovrši djelo, trebalo bi da prilože oni koji velikodušno daju, tako da radnici, kao nekada graditelji Šatora od sastanka, mogu da kažu: Ni čovjek ni žena da ne donosi više priloga za svetinju!

[291]

Šator od sastanka bio je tako načinjen da su ga Izrailjci mogli rastaviti i nositi na svim svojim putovanjima. Bio je zato mali, ne duži od sedamnaest metara i pet i po metara širok i visok. Ipak, bila je to veličanstvena građevina. Za podizanje građevine i za njen namještaj bilo je upotrijebljeno bagremovo drvo, najmanje podložno truljenju od sveg drveća na Sinaju. Zidovi su se sastojali od uspravnih dasaka, koje su se oslanjale na srebrna postolja i bile učvršćene stubovima i spojene prečagama. Sve daske bile su presvučene zlatom, tako da se

sticao utisak da je šator načinjen od masivnog zlata. Krov se sastojao od četiri sloja pokrova, najdonji od porfire i od skerleta i od crvca i od tankoga platna uzvedenoga, s heruvimima vješto vezenima; ostala tri od kostrijeti, ovčijih koža crveno obojenih, i od koža jazavičijih, tako poredanih da su pružale potpunu zaštitu. Unutrašnji prostor bio je podijeljen u dva odjeljenja bogatom, prekrasnom zavjesom, koja se oslanjala na zlatom presvučene stubove; sličan zastor zatvarao je i ulaz u prvo odjeljenje. Ovi zastori, kao i donji pokrov, koji je predstavljao plafon, bili su obojeni najdivnijim bojama, plavom, purpurnom, skerletnom, u prekrasnom rasporedu. Svuda po njima su zlatnim i srebrnim nitima bili izvezeni likovi heruvima, predstavnika anđeoskih četa koje učestvuju u službama u nebeskom Svetilištu, službenih duhova koji pomažu Božjem narodu na Zemlji.

Sveti šator bio je okružen otvorenim prostorom, trijemom, koji je bio ograđen zavjesama ili pomičnim zidovima od tankog platna, povezanim sa bronzanim stubovima. Ulaz je bio na istočnoj strani. Bio je zatvoren zavjesama od skupocjenog materijala i prekrasne umjetničke izrade, iako manje vrijedne od one u samom Svetilištu. Pošto su zavjese na trijemu dopirale do polovine zidova Svetilišta, narod je spolja jasno mogao da vidi Šator. U trijemu, odmah pored ulaza, nalazio se bronzani oltar za žrtve paljenice. Na tom oltaru prinošene su Gospodu sve žrtve paljenice, a njegovi rogovi škropljeni krvlju pomirenja. Između ovog oltara i ulaza u Svetilište stajala je umivaonica napravljena od bronce i ogledala koja su izrailjske žene dobrovoljno priložile Gospodu. U ovoj umivaonici sveštenici su prali ruke i noge kad god su ulazili u sveta odjeljenja ili prilazili oltaru da prinesu žrtve paljenice Gospodu.

U prvom odjeljenju, ili u Svetinji, nalazili su se sto s postavljenim hljebovima, svijećnjak i kadioni oltar. Sto sa postavljenim hljebovima stajao je na sjevernoj strani. Okovan čistim zlatom, na ivicama je nosio zlatan ukrasni vijenac. Na taj sto su sveštenici svake Subote stavljali po dvanaest hljebova, podijeljenih u dvije gomile, i škropili ih mirisnim kadom. Zamijenjene hljebove, pošto su smatrani svetim, mogli su da jedu samo sveštenici. Na južnoj strani bio je sedmokraki svijećnjak sa sedam žižaka. Njegovi kraci bili su ukrašeni ornamentima u obliku umjetnički oblikovanih cvjetova ljiljana, a cio svijećnjak bio je načinjen od jednog komada zlata. Pošto u šatoru nije bilo prozora, žišci nikada nisu bili is-

tovremeno gašeni, već su svijetlili danju i noću. Neposredno ispred zastora koji je odvajao Svetinju od Svetinje nad svetinjama, mjesta neposredne Božje prisutnosti, stajao je zlatni kadioni oltar. Na ovom oltaru svakog jutra i svake večeri sveštenici su palili mirisni tamjan. Njegovi rogovi bili su pomazivani krvlju žrtava za grijeh, a on sam škropljen krvlju na veliki Dan pomirenja. Oganj na ovom oltaru zapalio je sam Bog, pa je zato pažljivo održavan kao sveti oganj. Danju i noću miris svetog kada širio se svetim prostorijama i raznosio po cijeloj okolini Šatora od sastanka.

Iza unutrašnjeg zastora nalazila se Svetinja nad svetinjama, središte simboličke službe pomirenja i posredovanja, koja je predstavljala vezu između Neba i Zemlje. U ovom odjeljenju nalazio se kovčeg, riznica od bagremovog drveta, iznutra i spolja okovana zlatom, s gornje strane oivičena zlatnim ukrasnim vijencem. U njoj su čuvane kamene ploče na kojima je sam Bog napisao tekst Deset zapovijesti. Riznica se zato nazivala kovčegom Božjeg svjedočanstva ili kovčegom zavjeta, pošto su Deset zapovijesti bile temelj zavjeta između Boga i Izrailja.

Poklopac svetog kovčega nazivao se prijestolom milosti. I on je bio načinjen od jednog komada zlata. Nadvisivala su ga dva heruvima od zlata, po jedan na svakoj strani. Po jedno krilo svakog anđela bilo je podignuto uvis, dok je drugim zaklanjao svoje tijelo (Jezekilj 1,11), u znak poštovanja i poniznosti. Položaj heruvima, okrenutih licem k licu, pogleda spuštenih prema kovčegu, predstavljao je strahopoštovanje koje nebeske čete ukazuju Božjem zakonu, ali i njihovu zainteresovanost za plan spasenja.

Iznad prijestola milosti nalazila se Šekina, mjesto na kojem se pokazivala Božja prisutnost; naime, s tog mjesta između heruvima, Bog je objavljivao svoju volju. Božanske poruke ponekad je prvosvešteniku prenosio glas koji se čuo iz oblaka. Ponekad je svjetlost padala na anđela s desne strane u znak potvrdnog odgovora ili prihvatanja, ili je sjenka kao oblak zaklanjala lijevog anđela da bi pokazala božansko neslaganje ili odbacivanje.

[293] Božji zakon, koji je čuvan u kovčegu, bio je veliko mjerilo pravednosti i suda. Taj Zakon tražio je smrt prekršitelja; ali, iznad Zakona nalazio se prijesto milosti, na kome se pokazivala božanska prisutnost i sa koga je, zaslugom službe pomirenja, pokajanom grešniku dolazilo pomilovanje. I tako se u Hristovoj službi za naše

otkupljenje, simbolički predstavljenoj službom u Svetilištu, srela milost i istina, poljubili se pravda i mir (Psalam 85,10).

Nema jezika koji bi mogao opisati slavu prizora koji su se mogli vidjeti u unutrašnjosti Svetilišta, zlatom obloženi zidovi koji su blješ-tali sa zlatnog svijećnjaka, blistave nijanse boja bogato izvezenih zastora s njihovim sjajnim anđelima, kadioni oltar od iskričavog zlata; iza drugog zastora sveti kovčeg s njegovim tajanstvenim heruvimima, a iznad njega sveta Šekina, vidljivi dokaz božanske prisutnosti, a sve je to bilo samo blijedi odsjaj slave Božjeg Hrama na Nebu, velikog središta cjelokupnog nastojanja oko čovjekovog otkupljenja.

Gotovo pola godine trajala je izgradnja Šatora od sastanka. Kada je sve bilo završeno, Mojsije je pregledao rad graditelja, upoređujući ga s planom koji mu je bio pokazan na gori i sa uputstvima koja je primio od Boga. I pogleda Mojsije sve to djelo, i gle, načiniše ga kao što bješe zapovijedio Gospod, tako ga načiniše, i blagoslovi ih Mojsije. S posebnim zanimanjem izrailjsko mnoštvo okupljalo se da gleda svetu građevinu. Dok su zadovoljno posmatrali prizor, stub od oblaka nadnio se nad Svetilištem, spustio se i potpuno ga obuhvatio. Tada oblak pokri šator od sastanka i napuni se šator slave Božje. Bilo je to otkrivenje Božjeg veličanstva, pa neko vrijeme čak ni Mojsije nije mogao da uđe u Svetilište. Neobično uzbuđen, narod je primio znak da je djelo Njegovih ruku prihvaćeno. Nije bilo nikakvog glasnog izražavanja radosti niti klicanja. Svečano strahopoštovanje ispunjavalo je sva srca. Radost se pokazivala samo suzama radosnicama i tihim, prigušenim, ozbiljnim riječima zahvalnosti Bogu koji ih je udostojio da stanuje s njima.

Prema božanskom naređenju Levijevo pleme je bilo izdvojeno za službu u Svetilištu. U najranija vremena svaki čovjek je bio sveštenik u svom domu. U Avramovo doba sveštentička služba smatrana je nasljednim pravom najstarijeg sina. Sada, umjesto prvenaca iz cijelog Izrailja, Gospod je odabrao Levijevo pleme da služi u Svetilištu. Ova posebna počast bila je izraz Njegovog priznanja za njihovu vjernost, ne samo u pristajanju da služe Bogu, već i da izvrše Njegove sudove u trenutku kad je Izrailj otpao i počeo da služi

[294]

Leviti su mogli da pomažu sveštenicima u službi, ali nisu smjeli da prinose žrtve, pale kad ili pristupaju svetim stvarima dok nisu bile pokrivenne.

U skladu sa njihovom službom, sveštenicima je bila propisana posebna odjeća. I načini svete haljine Aronu, bratu svojemu, na čast i diku, glasilo je Božje naređenje, upućeno Mojsiju. Odjeća običnog sveštenika bila je načinjena od bijelog lanenog platna, izatkana od jednog komada. Pružala se skoro do peta, oko struka stegnuta bijelim lanenim pojasom, koji je bio izvezen plavim, purpurnim i crvenim nitima. Laneni turban ili mitra, upotpunjavao je spoljašnju odjeću. Mojsiju je kod grma koji gori bilo naređeno da skine obuću, jer je tlo na kojem stoji sveto. Tako ni sveštenici nisu smjeli da ulaze u Svetilište obuveni. Čestice prašine na obući mogle su da oskrnave to sveto mjesto. Obuću je trebalo da ostave u trijemu i operu ruke i noge prije nego što uđu u Šator da obave službu ili da priđu oltaru da prinesu žrtve paljenice. Tako je stalno obnavljana pouka da se oni koji žele da stupe pred Gospoda moraju očistiti od svake prljavštine.

Prvosveštenikova odjeća bila je načinjena od skupocjenog materijala i u skladu s njegovim visokim položajem, umjetnički ukrašena. Osim bijele lanene haljine, nosio je i plavu dugu gornju odjeću, takođe izatkanu od jednog komada. Po obodu bila je ukrašena zlatnim zvoncima i šipcima od plavog, purpurnog i skerletnog materijala. Preko ovoga nosio je efod, oplećak, kraći komad odjeće u zlatnoj, plavoj, purpurnoj, skerletnoj i bijeloj boji, s donje strane vezan pojasom u istim bojama, prelijepo izvezenim. Oplećak je bio bez rukava, a na njegovim zlatom izvezenim naramenicama bila su učvršćena dva kamena oniksa s imenima svih dvanaest plemena Izrailjevih.

[295] Iznad oplećka prvosveštenik je nosio naprsnik, najsvetiji dio sveštenečke službene odjeće. Bio je načinjen od istog materijala kao i oplećak, u obliku četvorougla sa stranicama od pedlja, obješen o ramena plavom trakom koja se provlačila kroz zlatne prstenove. Duž ivica bilo je ugrađeno raznobojno drago kamenje, ono od koga je načinjeno dvanaest temelja Božjeg Grada. Na površini naprsnika nalazilo se dvanaest dragih kamenova, u zlatnim okovima, u nizovima od po četiri kamena, koji su, kao i oni na naramenicama, nosili imena izrailjskih plemena. Gospodnja naredba je glasila: I neka nosi Aron imena sinova Izrailjevih na naprsniku sudskom na

srcu svom kada ulazi u svetinju za spomen pred Gospodom vazda. (2. Mojsijeva 28,29) Tako i Hristos, veliki Prvosveštenik, moleći se pred Ocem za grešnike i pozivajući se na zasluge svoje krvi, nosi na svom srcu ime svake pokajničke, vjerne duše. Psalmista kaže: Ja sam nesrećan i ništ, neka se Gospod postara za me! (Psalam 40,17)

S desne i lijeve strane naprsnika nalazila su se dva velika draga kamena blistavog sjaja, poznata pod imenom Urim i Tumim. Preko njih se prvosvešteniku otkrivala Božja volja. Kada su pred Gospoda bila iznošena pitanja koja su zahtijevala odgovore, svjetlosnim krugom oko dragog kamena na desnoj strani On je izražavao svoje božansko odobravanje ili saglasnost, dok je sjenka koja je pokrivala kamen na lijevoj strani bila znak Njegovog božanskog neslaganja ili neodobravanja.

Prvosveštenikovu mitru predstavlja, u stvari, bijeli laneni turban na kome je plavom trakom bila pričvršćena zlatna pločica s natpisom: Svetinja Gospodu. Sve što je bilo u vezi s odjećom i ponašanjem sveštenika trebalo je da kod vjernika probudi svijest o Božjoj svetosti, o svetosti Njegovog bogoslužjenja, o čistoti koja se zahtijeva od onih koji dolaze pred Njega.

I samo Svetilište i služba sveštenika trebalo je da služe obličju i sjenu nebeskih stvari. (Jevrejima 8,5) Prema tome, sve je bilo veoma važno. Gospod je, preko Mojsija, dao vrlo jasna i izričita uputstva o svakoj pojedinosti ove simboličke službe. Službe u Svetilištu sastojale su se od dva dijela od svakodnevnog i godišnjeg službe. Svakodnevna služba obavljana je kod oltara za žrtve paljenice u trijemu šatora za sastanke i u svetinji, a godišnja služba obavljana je u Svetinji nad svetinjama.

Nijedan smrtnik osim prvosveštenika nije smio da pogleda u unutrašnjost Svetinje nad svetinjama. Samo jednom godišnje sveštenik je smio da uđe u tu prostoriju i to poslije najpažljivije i najsvečanije pripreme. Drhteći izlazio je pred Gospoda, a narod je u pobožnoj tišini očekivao njegov povratak, od srca upućujući iskrene molitve Bogu da im udijeli svoj božanski blagoslov. Pred prijestolom milosti prvosveštenik je obavljao službu pomirenja za Izrailj, a u oblaku slave, Bog se sretao s njim. Ukoliko bi se zadržao duže nego što je očekivano, srca su im drhtala od straha, da nije, zbog njihovih ili svojih grijehova, poginuo od sjaja Božje slave.

Svakodnevnu službu činilo je prinošenje jutarnje i večernje žrtve paljenice, prinošenje svetog kada na zlatnom kadionom oltaru, i posebne žrtve za grehove pojedinaca. Zatim, bilo je i žrtava koje su prinošene za subote, mladine i posebne praznike.

Svakog jutra i svake večeri jednogodišnje jagnje bilo je prinošeno na oltaru s odgovarajućim jestivim žrtvama, simbolički predstavljajući svakodnevno posvećivanje cijelog naroda Gospodu, i njegovu stalnu zavisnost od Hristove krvi pomirenja. Bog je izričito naredio da svaka žrtva, prinesena za vrijeme službi u Svetilištu, mora da bude zdrava i bez mane (2. Mojsijeva 12,5). Sveštenici su morali da pregledaju svaku životinju određenu za žrtvu i odbiju svaku kod koje bi ustanovili neki nedostatak. Samo je žrtva bez mane mogla da bude simbol savršene neporočnosti Onoga koji će prinijeti sebe kao bezazleno i prečisto Jagnje. (1. Petrova 1,19) Apostol Pavle ukazuje na takvu žrtvu kao na sliku onoga što Hristovi sljedbenici treba da postanu. On kaže: Molim vas, dakle, braćo, milosti Božje radi, da date tjelesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu; to da bude vaše duhovno bogomoljstvo. (Rimljanima 12,1) Mi treba da posvetimo sebe u službi Bogu i da se trudimo da naša žrtva bude što savršenija. Bogu će biti ugodno samo najbolje od onoga što Mu možemo pružiti. Oni koji vole Boga od srca, željeće da Mu pruže najbolju životnu službu i stalno se truditi da sve snage svoga bića usklade sa zakonima koji će ojačati njihovu sposobnost da izvršavaju Njegovu volju.

[297] Prilikom prinošenja mirisnog kada, sveštenik se nalazio neposrednije u Božjoj prisutnosti nego za vrijeme bilo kojeg drugog dijela svakodnevne službe. Pošto zastor koji je razdvajao Svetinju od Svetinje nad svetinjama nije dopirao do vrha Šatora od sastanka, Božja slava, koja se pokazivala iznad prijestola milosti, mogla se djelimično vidjeti i iz prvog odjeljenja. Kada je sveštenik prinosio kad pred Gospoda, gledao je prema kovčegu; kada se uzdizao oblak mirisnog kada, božanska slava se spuštala na prijesto milosti i ispunjavala Svetinju nad svetinjama, ali je često toliko ispunjavala obe prostorije da je sveštenik morao da se povlači sve do ulaza u Šator od sastanka. I kao što je u ovoj simboličkoj službi sveštenik u vjeri gledao prema prijestolu milosti koji nije mogao da vidi, tako danas Božji narod treba da upućuje svoje molitve Hristu,

svom Prvosvešteniku, koji, nevidljiv za ljudsko oko, obavlja službu pomirenja za njih u nebeskom Svetilištu.

Mirisni kad, koji se uzdizao s molitvama Izrailja, predstavljao je zasluge i posredovanje Isusa Hrista, Njegovu savršenu pravednost, koja će se vjerom uračunati Njegovom narodu i koja jedina može učiniti da služba grešnih bića postane ugodna Bogu. Ispred ulaza u Svetinju nad svetinjama stajao je oltar stalne službe posredovanja, a ispred ulaza u Svetinju oltar stalne službe pomirenja. Pred Boga su mogli izlaziti s krvlju ili s kadom simbolima koji su ukazivali na velikog Posrednika, preko koga se grešnici mogu približiti Gospodu, Jedinom koji duši koja vjeruje i koja se kaje, može osigurati milost i spasenje.

Kada su sveštenici svakoga jutra i večeri ulazili u Svetinju da kade, svakodnevna žrtva već je bila spremna za prinošenje na oltaru za žrtve paljenice u trijemu Svetilišta. Bilo je to vrijeme kada su vjernici bili najdublje zainteresovani da se okupe oko Šatora od sastanka. Prije nego što bi se uz posredovanje sveštenika našli u Božjoj prisutnosti, morali su ozbiljno da ispituju svoja srca i priznaju svoje grijehе. Lica okrenutih prema Svetilištu, sjedinjavali bi se u tihoj molitvi. Tako su se njihove molitve uzdizale Bogu, zajedno s oblakom mirisnog kada, dok su se u vjeri oslanjali na zasluge obećanog Spasitelja, simbolično predstavljenog službom pomirenja. Vrijeme određeno za jutarnju i večernju žrtvu smatrano je svetim vremenom, pa je u cijelom jevrejskom narodu poštovano kao vrijeme bogoslužjenja. Kada su Jevreji kasnije bili rasijani kao prognanici po dalekim zemljama, uvijek su u to vrijeme okretali lice prema Jerusalimu i upućivali svoje molitve Bogu Izrailjevu. U ovom običaju hrišćani mogu da nađu uzor za svoje jutarnje i večernje molitve. Iako Bog osuđuje formalističke običaje i ceremonije, kojima nedostaje duh pravog bogoslužjenja, s velikim zadovoljstvom gleda na one koji Ga vole i koji se ujutro i uveče saginju pred Njim tražeći oprostaj za grijehе i upućujući Mu svoje molbe da dobiju neophodne blagoslove.

[298]

Postavljeni hljebovi su neprestano čuvani pred Gospodom kao trajna žrtva. Na taj način i oni su postajali dio svakodnevne službe. Postavljeni hljebovi nazivani su i hljebovi prisutnosti, jer su se stalno nalazili pred Gospodom. Oni su predstavljali priznanje da čovjek

zavisi od Boga, da od Njega dobija i tjelesnu i duhovnu hranu, i da je može dobiti samo Hristovim posredovanjem. Bog je u

pustinji hranio Izrailj hljebom sa neba; ali su se oni i dalje hranili od Njegovog obilja, i tjelesnom hranom i duhovnim blagoslovima. I mana i postavljeni hljebovi ukazivali su na Hrista, živi Hljeb, koji se uvijek nalazi pred Bogom za nas. On sam je rekao: Ja sam hljeb živi koji siđe s neba. (Jovan 6,48-51) Mirisni kad je stavljan na hljebove. Kada su hljebovi bili uklanjani svake Subote da bi bili zamijenjeni svježim, mirisni kad je paljen na oltaru u znak sjećanja pred Bogom. Najvažniji dio svakodnevne službe bili su obredi namjenjeni potrebama pojedinaca. Pokajnik je donosio svoju žrtvu na vrata Šatora od sastanka i stavljajući ruku na glavu žrtvi, priznavao svoje prestupe. Tako je svoje grehove simbolično prenosio na nevinu žrtvu. Zatim je sam morao da zakolje žrtvu, a sveštenik je njenu krv unosio u Svetinju i škropio prema zastoru, iza kojeg se nalazio kovčeg u kome je čuvan Zakon koji je grešnik prekršio. Ovom ceremonijom, preko krvi, grijeh je simbolično prenošen u Svetinju. U nekim slučajevima, krv nije prenošena u Svetinju Vidi: Dodatak, primjedba 6!4, ali je sveštenik tada jeo meso žrtve, prema pravilu koje je Mojsije dao sinovima Aronovim, rekavši: Dade vam je Gospod da biste nosili grehove svega zbora! (3. Mojsijeva 10,17) Obe ceremonije su simbolično predstavljale prenošenje grijeha sa pokajnika na Svetilište.

To je bilo djelo koje je obavljano iz dana u dan, cijele godine. Pošto su se grehovi Izrailja na taj način prenosili na Svetilište, sveta mjesta postajala su nečista i moralo se obaviti posebno djelo da bi se uklonili nagomilani grehovi. Bog je zapovijedio da se služba pomirenja obavi posebno za svako odeljenje Svetilišta i za oltar, da bi se tako očistili i posvetili od nečistota sinova Izrailjevih. (3. Mojsijeva 16,19)

[299] Jednom godišnje, na veliki Dan pomirenja, prvosveštenik je ulazio u Svetinju nad svetinjama da obavi obred čišćenja Svetilišta. Djelo koje je tada obavljano zaokruživalo je godišnji krug ceremonijalnih službi.

Na Dan pomirenja dva jarca bila su dovođena pred vrata Šatora od sastanka i tu je za njih bacana kocka, jedan ždrijeb Gospodu, a drugi ždrijeb Azazelu. Jarac na koga bi pao prvi žrijeb, morao je da bude zaklan i prinesen na žrtvu za grehove naroda. Sveštenik je

njegovu krv unosio iza zastora i njome škropio prijesto milosti. I tako će očistiti svetinju od nečistota sinova Izrailjevih i od prestupa njihovih u svim grehovima njihovim; tako će učiniti i u šatoru od sastanka, koji je među njima usred nečistota njihovih.

I metnuvši Aron obje ruke svoje na glavu jarca živoga, neka ispovijedi nad njime sva bezakonja sinova Izrailjevih i sve prestupe njihove u svim grehovima njihovim, i metnuvši ih na glavu jarca neka ga da čovjeku spremnom da ga istjera u pustinju. I jarac će odnijeti na sebi sva bezakonja njihova u pustinju. Sve dok jarac nije bio odveden u pustinju, narod se nije smatrao oslobođenim od tereta svojih grijeha. Svaki čovjek je morao da muči dušu svoju dok se obavljalo djelo pomirenja. Svi poslovi su prekidani, i cio skup sinova Izrailjevih taj dan provodio je u svečanoj poniznosti pred Bogom, uz molitve, post i duboko preispitivanje srca.

Godišnja služba otkrivala je narodu važne istine o djelu pomirenja. Žrtve za grijeh, prinošene preko cijele godine, simbolički su zamjenjivale grešnika; ali krv žrtve nije mogla da donese potpuno pomirenje za grijeh. Ona je bila samo sredstvo preko koga je grijeh prenošen u Svetinju. Prinošenjem krvi, grešnik se pokoravao autoritetu Zakona, priznavao krivicu za svoj prestup i izražavao vjeru u Onoga koji će preuzeti grehove svijeta; ali još nije bio potpuno oslobođen od osude Zakona. Na Dan pomirenja, Prvosveštenik je, pošto je prinio žrtvu za cio skup, s krvlju ulazio u Svetinju nad svetinjama i njome škropio prijesto milosti, iznad tabli zakona. Na taj način bili su zadovoljeni zahtjevi Zakona koji je tražio smrt grešnika. Zatim je prvosveštenik, u ulozi posrednika, preuzimao grijehe na sebe, pa je izlazeći iz Svetilišta, nosio teret krivice cijelog Izrailja. Na vratima Šatora od sastanka polagao bi ruke na glavu jarca za Azazela i ispovijedao nad njim sva bezakonja sinova Izrailjevih i sve prestupe njihove u svim grehovima njihovim i metnuvši ih na glavu jarca. I kada je jarac koji je nosio grehove bio odveden, smatrano je da su oni zauvijek uklonjeni iz naroda. Takva je bila služba obavljana kao obličje i sjen nebeskih stvari. (Jevrejima 8,5)

[300]

Kao što je već bilo rečeno, Mojsije je sagradio zemaljsko Svetilište prema slici koja mu je bila pokazana na gori. Bila je to prilika za sadašnje vrijeme u koje se prinose dari i žrtve, njegova dva sveta odjeljenja bila su samo obličja nebeskih; jer je Hristos, naš Pr-

vosveštenik, sluga svetinjama i istinitoj skiniji, koju načini Gospod, a ne čovjek. (Jevrejima 9,9.23; 8,2) Kada je u viđenju dobio priliku da vidi Božji Hram na nebesima, Jovan je ugledao sedam žižaka ognjenih, koji gorahu pred prijestolom. Vidio je i anđela koji imaše kadionicu zlatnu, i bješe mu dano mnogo tamjana da da molitvama svih svetih na oltar zlatni pred prijestolom. (Otkrivenje 4,5; 8,3) Ovde je proroku bilo dozvoljeno da pogleda u prvo odeljenje Svetilišta na nebesima; tu je vidio sedam žižaka ognjenih i zlatni oltar, koje su u zemaljskom Svetilištu predstavljali zlatni sedmokraki svijećnjak i zlatni kadioni oltar. I ponovo, otvori se crkva Božja na nebu (Otkrivenje 11,19), i sada je mogao da pogleda iza unutrašnje zavjese, u Svetinju nad svetinjama. Tu je vidio kovčeg zavjeta njegova. (Otkrivenje 11,19) Ovaj kovčeg je na Zemlji bio predstavljen svetim kovčegom, koji je Mojsije načinio da se u njemu čuva Božji zakon.

Mojsije je načinio zemaljsko Svetilište prema slici koja mu je bila pokazana. Pavle izjavljuje da su skinija i svi sudovi službeni bili samo obličja nebeskih. (Dela 7,44; Jevrejima 9,21.23) Jovan naglašava da je vidio Svetilište na Nebu. To Svetilište, u kome Isus služi, predstavlja veliki nebeski original, dok je Svetilište, koje je Mojsije načinio, bilo samo kopija.

Nebeski Hram, boravište Cara nad carevima, u kojem tisuća tisuća služi Njemu, a deset tisuća po deset tisuća stoji pred Njim (Danilo 7,10), ispunjen je slavom s nebeskog prijestola, u kome serafimi, njegovi blistavi stražari, iz poštovanja zaklanjaju svoja lica nijedna zemaljska građevina ne može se izjednačiti sa svom njegovom veličinom i slavom. Međutim, velike istine o nebeskom Svetilištu i o velikom djelu koje se u njemu obavlja za čovjekovo otkupljenje, trebalo je da budu predstavljene zemaljskim Svetilištem i njegovim službama.

[301] Poslije svoga vaznesenja, naš Spasitelj trebalo je da započne svoje djelo kao naš veliki Prvosveštenik. Pavle kaže: Jer Hristos ne uđe u rukotvorenu svetinju, koja je prilika prave, nego u samo Nebo, da se pokaže sam pred licem Božjim za nas. (Jevrejima 9,24) I kao što se Isusovo djelo sastojalo od dva uzvišena djela, od kojih je svako trajalo određeno vrijeme i obavljano u određenom odjeljenju nebeskog Hrama, tako se i simbolička služba sastojala od dva dijela,

svakodnevne i godišnje službe, i svakoj od njih bilo je posvećeno određeno odjeljenje u Šatoru od sastanka.

Kao što se Hristos posle svog vaznesenja pojavio u Božjoj prisutnosti da se zaslugama svoje krvi zauzme za pokajane vjernike, tako je i sveštenik u toku svakodnevne službe u Svetinji krvlju žrtve posredovao za grešnika.

Hristova krv, iako je oslobađala pokajanog grešnika od osude Zakona, nije mogla da izbriše njegov grijeh; on će ostati zapisan u knjigama u Svetilištu sve do dana konačnog pomirenja. Tako je i u simboličkoj službi krv žrtve za grijeh, oslobađala pokajnika od grijeha, ali on je ostajao u Svetilištu sve do Dana pomirenja.

U veliki dan konačnog obračuna, knjige se otvoriše... i sud primiše mrtvaci, kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim. (Otkrivenje 20,12) I onda će, zaslugom Hristove krvi pomirenja, iz nebeskih knjiga biti izbrisani grijehovi svih onih koji su se stvarno pokajali. Tako će se Svetilište očistiti, odnosno osloboditi izvještaja o grijehu. U simboličkoj službi, ovo veliko djelo pomirenja ili brisanja grijeha, bilo je predstavljeno službama na Dan pomirenja čišćenjem zemaljskog Svetilišta. To djelo uklanjanja grijeha kojima je Svetilište bilo okaljano obavljano je zaslugom krvi žrtve za grijeh.

Kao što će prilikom konačnog pomirenja grijehovi istinskih pokajnika biti izbrisani iz nebeskih izvještaja, da se više nikada ne spomenu niti vrata u sjećanje, tako su u simboličkoj službi grijehovi naroda bili odnošeni u pustinju, zauvijek uklanjani iz skupa Izrailjeva.

Pošto je sotona začetnik svakog grijeha, neposredni podstrekač na sve grijehove koji su izazvali smrt Božjeg Sina, pravednost zahtjeva da on pretrpi i konačnu kaznu. Hristovo djelo otkupljenja ljudi i čišćenja svemira od grijeha, biće završeno uklanjanjem grijeha iz nebeskog Svetilišta, prenošenjem grijeha na sotonu koji će podnijeti konačnu kaznu. Tako se u simboličkoj službi godišnji ciklus službi završavao čišćenjem Svetilišta i ispovedanjem grijeha nad glavom jarca za Azazela.

Tako su uz pomoć službi u Šatoru od sastanka, i kasnije u Hramu koji je zauzeo njegovo mjesto, narodu svakoga dana bile otkrivane velike istine o Hristovoj smrti i posredničkoj službi. Jednoga dana u godini, misli naroda bile su upućivane u budućnost, prema završnim

dogadajima u velikoj borbi između Hrista i sotone, prema čišćenju svemira od grijeha i grešnika.

31. Poglavlje—Grieh Nadava I Avijuda

[303]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 3.Mojsijevoj 10,1-11)

Poslije posvećenja Šatora od sastanka i sveštenici su bili posvećeni za svoju svetu službu. Obredi posvećenja trajali su sedam dana i svaki je bio obilježen posebnim ceremonijama. Osmog dana oni su preuzeli službu. Uz pomoć svojih sinova, Aron je prinio žrtvu koju je Bog propisao, a onda podigao ruke i blagoslovio narod. Sve je bilo učinjeno kako je Bog zahtijevao, pa je prihvatio žrtvu i na poseban način pokazao svoju slavu; oganj od Gospoda spustio se i spalio žrtvu na oltaru. Narod je ovo uzvišeno ispoljavanje božanske sile prihvatio sa strahopoštovanjem i posebnom pažnjom. Za njega je to bio dokaz Božje slave i naklonosti, pa je iz svih grla odjeknuo uzvik slavljenja i obožavanja. Svi su popadali ničice, kao da su u neposrednoj prisutnosti samog Gospoda.

Ali, ubrzo i neočekivano, porodicu prvosveštenika zadesila je strašna nesreća. U vrijeme bogoslužjenja, dok su se molitve i zahvalnosti naroda uzdizale Bogu, dvojica Aronovih sinova uzeli su svaki svoju kadionicu, stavili oganj u njih i na oganj stavili kad da njegovim slatkim mirisom posluže pred Gospodom. Međutim, prekršili su Njegovu naredbu stavivši u kadionice tuđi oganj. Raspalili su kad običnom vatrom umjesto svetom vatrom koju je sam Bog zapalio, zapovijedivši da se samo ona upotrebljava za to. Zbog ovog grijeha, od Gospoda se spustio oganj i progutao ih pred očima cijelog naroda.

Pored Mojsija i Arona, Nadav i Avijud zauzimali su najviši položaj u Izrailju. Njima je Gospod ukazao posebnu čast dozvolivši im da zajedno sa sedamdesetoricom starješina posmatraju Njegovu slavu na gori. Međutim, to im nije moglo poslužiti kao izgovor kada su pogriješili, niti se njihov prestup zbog toga mogao zanemariti, već je upravo zato postao još teži. Zato što su primili veliku svetlost, zato što su se, kao nekad knezovi u Izrailju, popeli na goru, zato što su uživali prednost da razgovaraju sa Bogom, da borave u svjetlosti

[304]

Njegove slave, ljudi se ne bi smjeli zavaravati da kasnije nekažnjeno mogu griješiti; da ih zato što su uživali tako veliku čast Bog neće strogo kazniti zbog njihovog bezakonja! To je sudbonosna zabluda! Na veliku svjetlost i velike prednosti čovjek mora uzvratiti vrlinom i svetošću u skladu s primljenim blagoslovima! Ništa što je manje od toga, Bog ne može primiti. Veliki blagoslovi ili prednosti nikada nas ne smiju uljuljkati u sigurnost ili bezbrižnost. Oni nas nikad ne smiju pokrenuti da griješimo ili mislimo da Bog neće biti tako strog prema nama. Sve prednosti koje nam On daje samo su Njegova sredstva da unese revnost u naše srce, vatrenost u naše napore, životnu snagu u izvršavanje Njegove svete volje.

Nadav i Avijud nisu se u mladosti naučili samosavlađivanju. Popustljiv po karakteru, nedovoljno čvrst u načelima, Aron je zane-mario disciplinovanje svoje djece. Njegovim sinovima je bilo dozvoljeno da slijede svoje sklonosti. Dugogodišnja navika da ugađaju sebi postala je toliko čvrsta da je nije mogla savladati ni svijest da im je povjerena najsvetija odgovornost. Nisu bili naučeni da poštuju autoritet svoga oca, pa nisu shvatali ni neophodnost stroge poslušnosti Božjim zahtjevima. Aronova nerazumna popustljivost prema sinovima doprinijela je da postanu pogodni objekti za izli-vanje božanskih sudova.

Bog je odlučio da pouči svoj narod da Mu mora pristupati sa strahopoštovanjem, onako kako je to lično naredio. On ne može prihvatiti djelimičnu poslušnost. Nije bilo dovoljno da se u svečano vrijeme bogoslužjenja skoro sve obavi onako kao što je to On zapovijedio! Bog je izrekao prokletstvo nad onima koji odstupaju od Njegovih zapovijesti, koji ne prave razliku između običnog i svetog. On je preko proroka izjavio: Teško onima koji zlo zovu dobrom, a dobro zlom; koji prave od mraka svjetlost, a od svjetlosti mrak!... Teško onima koji misle da su mudri, i sami su sebi razumni... koji pravdaju bezbožnika za poklon, a pravednima uzimaju pravdu... jer odbaciše zakon Gospoda nad vojskama i prezriješe riječ Sveca Izrailjeva! (Isaija 5,20-24) Neka se niko ne zavarava da je neki dio Božjih zapovijesti nevažan, ili da će Bog prihvatiti neku zamjenu umjesto onoga što je zapovijedio! Prorok Jeremija kaže: Ko je rekao što i zbililo se, a Gospod da nije zapovijedio? (Plač Jeremijin 3,37) Bog u svoju Riječ nije stavio nijednu zapovest koju bi čovjek bez ikakvih posljedica mogao da poslušati ili odbaci po svojoj volji.

Ukoliko budu odabrali bilo koji put osim puta stroge poslušnosti, ljudi će ustanoviti da ih na kraju toga puta čeka smrt (Priče 14,12)! [305]

Tada reče Mojsije Aronu i Eleazaru i Itamaru, sinovima njegovim: nemojte otkrivati glava svojih niti haljina svojih razdirati, da ne izginete... jer je na vama ulje pomazanja Gospodnjega. Veliki vođa je svoga brata podsjetio na Gospodnje riječi: U onima koji pristupaju k meni biću svet i pred cijelim narodom proslaviću se. Aron nije izgovorio ni riječ. Smrt njegovih sinova, koji su poginuli bez upozorenja zbog tako strašnog grijeha, grijeha za koji je sada shvatio da je posljedica njegovog zanemarivanja dužnosti ispunila je njegovo očinsko srce dubokom tugom, ali on nije javno izrazio svoja osjećanja. Nikakvim javnim iskazivanjem bola nije smio da pokaže da saosjeća sa grijehom. Nije smio da navede narod da gundā protiv Boga.

Gospod je želio da pomogne svom narodu da shvati pravednost Njegovih kazni, tako da ih se i drugi uplaše. U Izrailju je bilo i takvih koje bi oštrina ove kazne mogla zadržati da ne stavljaju na probu Božje strpljenje sve dok i oni ne zapečate svoju sudbinu. Božanski ukor upućen je lažnom saosjećanju prema grešniku koje pokušava da nađe neki izgovor za njegov grijeh. Grijeh otupljuje moralnu osjetljivost čovjeka, tako da prestupnik ne osjeća veličinu svog prestupa. On bi bez osvjedočavajuće sile Svetoga Duha ostao djelimično slijep za svoj grijeh. Dužnost je Hristovih slugu da onima koji su žrtve ove zablude ukažu na opasnost u kojoj se nalaze. Oni koji potkopavaju djelovanje opomena zasljepljujući grešnika prema stvarnoj veličini njegovog grijeha i njegovih posljedica, često varaju sebe da na taj način dokazuju svoju ljubav. Međutim, oni se neposredno suprotstavljaju djelovanju Svetoga Duha i ometaju Njegov rad, navode grešnika da spava na samoj ivici provalije; i na taj način učestvuju u njegovoj krivici, preuzimajući zastrašujuću odgovornost za njegovo nepokajanje. Mnogi su otišli u propast upravo zbog ovog lažnog i prevarnog saosjećanja.

Nadav i Avijud nikada ne bi učinili tako sudbonosnu grešku da već nisu bili polupijani zbog prekomjerne upotrebe alkohola. Oni su shvatali da im je neophodna pažljiva i svečana priprema prije nego što se pojave u Svetilištu, u kojem se pokazivala Božja prisutnost; ali ih je neuzdržanje učinilo nesposobnima da obavljaju ovu svetu službu. Njihove misli postale su smetene, otupila je [306]

njihova moralna osjetljivost, tako da nisu mogli da vide razliku između svetog i običnog. Zato je Aronu i njegovim preživjelim sinovima bila upućena opomena: Vina i silovita pića nemoj piti ti, ni sinovi tvoji s tobom, kada ulazite u šator od sastanka da ne izginete. To neka vam je uredba vječna od koljena na koljeno, da biste mogli raspoznavati šta je sveto što li nije, i šta je čisto što li nečisto, i da biste učili sinove Izrailjeve svim uredbama koje im je kazao Gospod. Upotreba alkoholnih pića oslabljuje tijelo, zbunjuje misli, unižava moral. Ona spriječava ljude da shvate svetost onoga što je sveto, da shvate obavezujuću snagu Božjih zahtjeva. Svi oni koji nose svete odgovornosti treba da budu potpuno trezveni ljudi, njihov um mora da bude u stanju da razlikuje pravo, od pogrešnog. To moraju da budu ljudi čvrstih načela, mudri i sposobni da dijele pravdu i ukazuju milost.

Ista obaveza počiva i na svakom Hristovom sljedbeniku. Apostol Petar izjavljuje: A vi ste izabrani rod, carsko sveštenstvo, sveti narod, narod dobitka. (1. Petrova 2,9) Bog od nas zahtjeva da svaku svoju sposobnost održavamo u najboljem mogućem stanju da bismo na prihvatljiv način mogli da služimo svom Stvoritelju. Prilikom upotrebe opojnih sredstava, nastaju iste posljedice kao i kod ovih sveštenika u Izrailju. Savjest postaje sve neosjetljivija prema grijehu, srce sve više otvrdnjava u bezakonju, dok čovjek potpuno ne izgubi svaku sposobnost da razlikuje obično i svakodnevno od posebnog i svetog. Kako bismo onda mogli zadovoljiti mjerila božanskih zahtjeva? Ili ne znate da su tjelesa vaša crkva Svetoga Duha koji živi u vama, kojega imate od Boga i niste svoji? Jer ste kupljeni skupo. Proslavite, dakle, Boga u tjelesima svojim i u dušama svojim, što je Božje. (1. Korinćanima 6,19.20) Ako li, dakle, jedete, ako li pijete, ako li drugo što činite, sve na slavu Božju činite! (1. Korinćanima 10,31) Hristovoj crkvi svih vremena upućena je svečana i strašna opomena: Ako ko pokvari crkvu Božju pokvariće njega Bog, jer je crkva Božja sveta, a to ste vi! (1. Korinćanima 3,17)

32. Poglavlje—Zakon I Zavjeti

[307]

Adamu i Evi još od stvaranja bio je poznat Božji zakon; znali su šta Zakon od njih zahtjeva; njegova načela bila su zapisana u njihovom srcu. Kada je čovjek pao u grijeh, Zakon je ostao nepromijenjen, ali su počele da djeluju spasonosne mjere da se čovjek vrati poslušnosti. Objavljeno je obećanje o Spasitelju, uveden sistem žrtava koje su ukazivale na Hristovu smrt kao na veliku žrtvu zbog grijeha. Međutim, da Božji zakon nije bio prekršen, ne bi bilo smrti, ni potrebe za Spasiteljem; ne bi bilo potrebe ni za žrtvama.

Adam je svoje potomke učio Božjem zakonu i to znanje se prenosilo sa oca na sina sljedećim naraštajima. Međutim, iako je postojala milostiva mogućnost čovjekovog otkupljenja, malo je bilo spremnih da je prihvate i budu poslušni. Svijet se toliko izopačio prijestupima da ga je jedino Potop mogao očistiti od nemoralnosti. Samo su Noje i njegova porodica čuvali Božji zakon i samo je on svoje potomke učio Božjim zapovijestima. Kada su se ljudi kasnije ponovo udaljili od Boga, On je izabrao Avrama o kome je rekao: Avram je slušao glas moj, i čuvao naredbu moju, zapovijesti moje, pravila moja i zakone moje. (1. Mojsijeva 26,5) Avramu je bio propisan obred obrezanja, znak po kojem će se prepoznavati oni koji vjerno služe Gospodu bilo je to i njihovo obećanje da će ostati slobodni od idolopoklonstva, da će slušati Božji zakon. Neuspjeh Avramovih potomaka u održavanju ovog obećanja, što su pokazali svojom spremnošću da sklapaju saveze s neznabošcima i prihvataju njihove običaje, doveo je do njihovog boravka i robovanja u Egiptu. Družeci se sa idolopoklonicima, prisiljeni da budu pokorni Egipćanima, Izrailjci su božanske propise počeli da miješaju s nemoralnim i surovim učenjima neznaboštva i tako ih još više kvarili. I zato, kada je izveo Izrailjce iz Egipta, Gospod se spustio na Sinaj, okružen slavom i praćen anđelima, i na zastrašujuće veličanstven način pred cijelim narodom izgovorio svoj Zakon.

Bog, međutim, nije imao povjerenja da će narod koji je tako brzo zaboravljao Njegove zahtjeve, sačuvati u sjećanju Njegove

[308] propise, pa ih je napisao na kamenim pločama. Želio je da ukloni svaku mogućnost da Izrailj Njegove svete propise pomiješa s neznabožačkim tradicijama, ili da Njegove zahtjeve pobrka s ljudskim uredbama i običajima. Međutim, nije se zaustavio na davanju propisa Dekaloga. Narod se pokazao tako podložnim skretanju na pogrešne staze da Bog nije mogao da dozvoli da neka vrata iskušenja ostanu bez straže. Mojsiju je zato bilo naređeno da zapiše, onako kako će mu Gospod govoriti, zakone i propise u kojima će biti potanko opisano šta se zahtjeva od naroda. Ova uputstva, koja su se odnosila na dužnosti prema Bogu, prema sunarodnicima i prema strancima, predstavljala su samo proširenje načela Deset zapovijesti, tako jasno izraženih da se niko nije mogao prevariti. Njihov cilj je bio da čuvaju svetost deset pravila urezanih na kamenim pločama.

Da su ljudi držali Božji zakon, onako kao što je bio objavljen Adamu poslije pada u grijeh, kao što ga je čuvao Noje, kao što ga je držao Avram, ne bi se pojavila potreba za obredom obrezanja. Da su Avramovi potomci držali zavjet, kome je obrezanje služilo kao znak, nikad ne bi bili navedeni na idolopoklonstvo, niti bi morali da podnose okove robovskog života u Egiptu; imali bi Božji zakon na umu, pa ne bi bilo potrebno njegovo objavljivanje na Sinaju, ni zapisivanje na kamenim pločama. Da su ljudi primjenjivali načela Deset zapovijesti, ne bi bilo potrebe za dodatnim uputstvima, koja su bila objavljena preko Mojsija.

Sistem prinošenja žrtava, koji je bio pokazan Adamu, njegovi potomci su izopačili. Sujevjerje, idolopoklonstvo, surovost, razvratnost pokvarili su jednostavnu i značajnu službu koju je Bog odredio. Dugogodišnje druženje s idolopoklonicima navelo je Izrailjce da mnoge neznabožačke običaje unesu u svoje bogoslužnje; zato im je Gospod na Sinaju dao jasna uputstva o prinošenju žrtava. Posle dovršenja Šatora od sastanka, Bog je razgovarao s Mojsijem iz oblaka slave iznad prijestola milosti i dao mu potpuna uputstva o sistemu žrtava i o oblicima bogoslužnja koja će biti održavana u Svetilištu. Na taj način ceremonijalni zakon bio je objavljen Mojsiju, a on ga je zapisao u knjigu. Međutim, zakon Deset zapovijesti, izgovoren na Sinaju, zapisao je sam Bog na kamenim pločama i on je kao svetinja čuvan u kovčegu zavjeta.

[309] Mnogi pokušavaju da spoje ova dva sistema; oni se služe tekstovima koji govore o ceremonijalnom zakonu da bi dokazali da

je moralni zakon ukinut i time izopačuju Pisma. Razlika između ova dva sistema je velika i jasna. Ceremonijalni sistem se sastoji od simbola koji ukazuju na Hrista, na Njegovu žrtvu, na Njegovo sveštenstvo. Ceremonijalni zakon, s njegovim žrtvama i obredima, Jevreji su morali da izvršavaju sve dok se simbol ne bude sreo sa svojim ispunjenjem prilikom smrti Isusa Hrista, Božjeg Jagnjeta koje je preuzelo grijeh svijeta. Tada je trebalo da prestanu sve žrtve. To je, dakle, zakon koji je Hristos uzevši...prikovao na krst. (Kološanima 2,14) Međutim, o zakonu Deset zapovijesti psalmista izjavljuje: Duvijek je, Gospode, riječ tvoja utvrđena na nebesima. (Psalam 119,89) I sam Hristos kaže: Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon... jer vam zaista kažem, dajući svojoj izjavi najsnažniji mogući naglasak, dokle nebo i zemlja stoji neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne tittle iz zakona dok se sve ne izvrši! (Matej 5,17.18) On ovdje kaže, ne samo kakve je zahtjeve Zakon postavljao i postavlja, već da će ti zahtjevi biti postavljani sve dok Nebo i Zemlja postoje! Božji zakon je isto tako nepromjenljiv kao i Njegov prijesto. On će kroz sve vjekove postavljati čovječanstvu svoje zahtjeve.

O Zakonu koji je bio proglašen na Sinaju, Nemija kaže: I sišao si na goru Sinajsku i govorio s njima s neba, i dao im sudove prave i zakone istinite, uredbe i zapovijesti dobre. (Nemija 9,13) A Pavle, apostol neznabožaca, izjavljuje: Tako je, dakle, zakon svet i zapovijest sveta, pravedna i dobra. (Rimljanima 7,12) Pavle ovde sigurno govori o Deset zapovijesti, jer je to zakon koji traži: Ne poželi! (Rimljanima 7,7)

Iako je Spasiteljeva smrt učinila kraj simbolima i senkama, ona ni u najmanjoj mjeri nije umanjila obaveze i zahtjeve moralnog Zakona. Sasvim suprotno tome, jer već sama činjenica da je Hristos morao da umre da bi izvršio pomirenje za prestupe toga Zakona, dokazuje da je on nepromjenljiv.

Oni koji tvrde da je Hristos došao da ukine Božji zakon, da ukloni Stari zavjet, govore o jevrejskom vremenu kao o vremenu mraka, predstavljajući jevrejsku religiju kao religiju praznih obreda i ceremonija. Međutim, to je velika zabluda! Na svim stranicama svete istorije na kojima se opisuje Božje postupanje prema izabranom narodu zapažamo plamene tragove velikog JA SAM. On sinovima čovječjim nikada nije otvorenije pokazao svoju moć i

slavu nego onda kada je bio priznat za jedinog vladara nad Izrailjem, kada je svoj zakon davao svom narodu! Tu palicom vladalačkom nije mahala čovjekova ruka; tu je dostojanstveni korak izrailjskog nevidljivog Vladara bio neizrecivo uzvišen i strašan.

Božja slava se otkrivala preko Isusa Hrista prilikom svih ovih otkrivenja božanske prisutnosti. Ne samo prilikom Spasiteljevog dolaska, već u svim vremenima posle pada u grijeh i obećanja o otkupljenju, Bog bješe u Hristu i svijet pomiri sa sobom (2. Korinćanima 5,19). Hristos je bio temelj i središte ceremonijalnog sistema i u doba patrijaraha i u doba jevrejstva. Od vremena grijeha naših praroditelja nije bilo neposrednog razgovora između Boga Oca i čovjeka. Otac je predao svijet u Hristove ruke, da bi On svojim posredničkim djelom otkupio čovjeka i odbranio autoritet i svetost Božjeg zakona. Veza između Neba i grešnog roda održavana je preko Hrista. Upravo je Božji Sin izrekao našim praroditeljima obećanje o otkupljenju. On je bio taj koji se pokazivao patrijarsima. Adam, Noje, Avram, Isak, Jakov i Mojsije su razumevali Jevanđelje. Oni su očekivali spasenje preko čovjekovog Zamenika i Zastupnika. Ti sveti ljudi iz starine održavali su vezu sa Spasiteljem koji će doći u naš svijet u ljudskom tjelu; a neki od njih razgovarali su licem u lice s Hristom i nebeskim anđelima.

Hristos nije bio samo vođa Jevreja u pustinji Anđeo u kome je bilo ime Gospodnje i koji je, obavijen stubom od oblaka, išao pred njima, već je upravo On dao zakon Izrailju! Usred zastrašujuće slave Sinaja, upravo je Hristos uz prisustvo cijeloga naroda objavio deset načela Zakona svoga Oca. On je predao Mojsiju Zakon zapisan na dvjema kamenim pločama.

Hristos se obraćao svom narodu preko proroka. Apostol Petar, pišući Hrišćanskoj crkvi, kaže da proroci koji za vašu blagodat prorekoše, ispitujući u kakvo ili u koje vrijeme javljaše Duh Hristov u njima, naprijed svjedočeći za Hristove muke i za slavu po tome. (1. Petrova 1,10.11) Hristov glas nam se obraća preko stranica Staroga zavjeta. Jer je svjedočanstvo Isusovo Duh proroštva. (Otkrivenje 19,10)

[311] Poučavajući ljude za vrijeme boravka na ovoj Zemlji, Isus je njihove misli upućivao na Stari zavjet. Pregledajte pisma, jer vi mislite da imate u njima život vječni; i ona svjedoče za mene. (Jovan 5,39) U to doba, postojale su jedino biblijske knjige Staroga zavjeta.

I ponovo je Božji Sin objavio: Oni imaju Mojsija i proroke, neka njih slušaju! Onda je dodao: Ako ne slušaju Mojsija i proroka da ko i iz mrtvih ustane, neće vjerovati! (Luka 16,29.31)

Hristos je dao i ceremonijalni zakon. Čak i posle prestanka njegovog važenja, Pavle ga iznosi Jevrejima, objavljujući njegovo pravo mjesto i vrijednost, pokazujući njegovu ulogu u planu otkupljenja i njegov odnos prema Hristovom djelu. Veliki apostol proglašava taj zakon slavnim, dostojnim njegovog božanskog Začetnika. Svečane službe u Svetilištu simbolično su predstavljale velike istine koje će postepeno otkrivati mnogi naraštaji. Oblak mirisnog kada koji se uzdizao s molitvama Izrailja, predstavljao je Hristovu pravednost koja je jedina u stanju da grešnikove molitve na prihvatljiv način predstavi Bogu. Krvava žrtva na oltaru za žrtve paljenice svjedočila je o Spasitelju koji će doći; a iz Svetinje nad svetinjama blistala je svjetlost kao vidljivi dokaz božanske prisutnosti. I tako se iz stoljeća u stoljeće tame i otpada živa vjera održavala u ljudskim srcima sve dok nije kucnuo čas da se pojavi obećani Mesija.

Isus je bio Vidjelo Božjem narodu, Vidjelo svijetu i prije nego što je u obličju čovjeka došao na ovu Zemlju. Prvi zrak svjetlosti koji je probio tamu kojom je grijeh obavio svijet, došao je od Hrista. Od Njega je došao i svaki zrak nebeske svjetlosti koji je ikada obasjao stanovnike ove planete. U planu otkupljenja Hristos je Alfa i Omega Prvi i Posljednji.

Otkako je Spasitelj prolio svoju krv za oprostjenje grijeha i uznio se na Nebo da se pokaže pred licem Božjim za nas (Jevrejima 9,24), svjetlost blista i sa krsta na Golgoti i iz svetih mjesta u nebeskom Svetilištu. Međutim, jasnija svjetlost koja je nama data ne smije nas navesti da prezremo svjetlost koja je u pređašnja vremena zračila preko simbola koji su ukazivali na budućeg Spasitelja. Hristovo jevanđelje svojom svjetlošću obasjava jevrejski poredak i pokazuje značaj ceremonijalnog zakona. Kad se pokaže nova svjetlost i kada ono što se znalo od početka postane još jasnije, Boji karakter i Njegove namjere prepoznamo po Njegovom postupanju prema Njegovom izabranom narodu. Svaki dodatni zrak svjetlosti koji primimo pomaže nam da potpunije shvatimo plan otkupljenja, koji predstavlja ostvarenje Božje namjere da spasi čovjeka. Mi zapazimo novu ljepotu i snagu u nadahnutoj Riječi i s dubljim i življim zanimanjem počinjemo da proučavamo njene stranice.

Mnogi se drže mišljenja da je Bog postavio zid razdvajanja između Jevreja i ostalog svijeta; da su Njegovo staranje i Njegova ljubav u velikoj mjeri bili uskraćeni ostatku čovječanstva i pretežno namijenjeni Izrailju. Međutim, Bog nije želio da Njegov narod podigne zid razdvajanja između sebe i svojih bližnjih. Srce Beskrajne ljubavi čeznulo je da privuče sve stanovnike Zemlje. Iako su oni odbacili Boga, On je stalno pokušavao da im se otkrije i da im ponudi učešće u svojoj ljubavi i milosti. Njegov blagoslov bio je izliven na izabrani narod da bi njegovi pripadnici bili na blagoslov drugima.

Bog je pozvao Avrama, blagoslovio ga i proslavio. Njegova vjernost bila je kao svjetlost stanovnicima svih zemalja u kojima je boravio. Avram se nije otuđivao od ljudi oko sebe. Održavao

je prijateljske odnose s vladarima okolnih naroda, a neki od njih su mu ukazivali veliko poštovanje. Svojim poštenjem i nesebičnošću, srčanošću i dobrotom pružao im je pravu predstavu o Božjem karakteru. U Mesopotamiji, u Hananu, u Egiptu, čak i među stanovnicima Sodoma, Bog nebeski otkrivao se preko ovog svog predstavnika.

Gospod se preko Josifa takođe otkrivao stanovnicima Egipta i svim narodima koji su bili povezani s ovim moćnim carstvom. Zašto je Gospod odlučio da tako visoko uzdigne Josifa među Egipćanima? Mogao je da izabere i neki drugi način da ispuni svoju namjeru s Jakovljevim sinovima, ali je odlučio da Josifa učini svjetlošću. Doveo ga je u faraonovu palatu da bi se nebesko prosvetljenje, blizu i daleko, širilo na sve strane. Svojom mudrošću i pravednošću, čistotom i dobrotom svog svakodnevnog života, svojom odanošću interesima naroda i to naroda idolopoklonika Josif je djelovao kao Hristov predstavnik. U svom dobročinitelju, na koga je cijeli Egipat gledao sa zahvalnošću i priznanjem, trebalo je da ovaj neznabožački narod sagleda ljubav svog Spasitelja i Stvoritelja. Tako je i preko Mojsija Bog stavio svjetlost kraj prijestola najveće svjetske sile tog vremena da bi svi koji to žele mogli upoznati pravog i živog Boga.

[313] Sva ta svjetlost bila je poklonjena Egipćanima mnogo prije nego što se Božja ruka ispružila nad njima da ih kazni.

Prilikom oslobođenja Izrailja iz Egipta glas o Božjoj sili raznio se na sve strane. Ratoborni stanovnici utvrđenog Jerihona su uzdrhtali. Rava kaže: I kada to čusmo rastopi se srce naše, i ni u kome već

nema junaštva od straha vašega; jer je Gospod, Bog vaš, Bog gore na nebu i dolje na zemlji. (Isus Navin 2,11) Stoljećima poslije izlaska Izrailjaca iz Egipta, filistejski sveštenici su podsjećali svoj narod na deset egipatskih zala i pozivali ga da se ne protivi Bogu Izrailjevu.

Bog je pozvao Izrailjce, blagoslovio ih i uzdigao, ne zato da bi poslušnošću Njegovom zakonu oni sami mogli uživati u Njegovoj naklonosti i postati isključivi primaoci Njegovih blagoslova, već da bi se preko njih otkrio svim stanovnicima Zemlje. I upravo zato, da bi ostvario tu svoju namjeru, On im je zapovijedio da se ne miješaju sa idolopokloničkim narodima koji su ih okružavali.

Idolopoklonstvo i svi grijesi koji ga prate mrski su Gospodu. On je zato zapovijedio svom narodu da se ne miješa s drugim narodima, da ne bi išao za njihovim djelima i zaboravio Gospoda. Zabranio im je brakove s idolopoklonicima da se njihovo srce ne bi udaljilo od Njega. U to vrijeme bilo je isto tako neophodno, kao što je to sada, da Božji narod ostane čist, neokaljan od svijeta. Njegovi pripadnici moraju se čuvati svjetovnog duha, jer se on protivi istini i pravednosti. Ali, Bog ne želi da se Njegov narod, pun samosvjesne isključivosti, potpuno ogradi od svijeta, tako da uopšte ne može uticati na njega.

Kao i njihov Učitelj, i Hristovi sljedbenici trebalo je da u sva vremena budu svjetlost svijetu. Spasitelj je rekao: Ne može se grad sakriti kad na gori stoji. Niti se užiče sveća i meće pod sud nego na svijećnjak, te svijetli svima koji su u kući. Tako da se svijetli vaše vidjelo pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima. (Matej 5,14-16) To je upravo ono što su činili Enoh i Noje, Avram, Josif i Mojsije. To je upravo ono što je Bog želio da Izrailj, Njegov narod, čini.

Samo ih je njihovo zlo srce nevjerstva, kojim je upravljao sotona, navelo da sakriju svoju svjetlost umjesto da njome obasjaju okolne narode; bio je to taj isti licemjerni duh koji ih je naveo da slijede ili razvratne običaje neznabožaca, ili da se ograde od svih, puni ohole isključivosti, kao da Božja ljubav i Božje staranje pripadaju samo njima. [314]

Kao što objavljuje dva zakona, jedan nepromjenljiv i vječan, a drugi privremen i prolazan, Biblija, takođe govori i o dva zavjeta. Zavjet milosti prvi put sklopljen je s čovjekom u Edemu, kada mu je poslije pada u grijeh bilo dato božansko obećanje da će sjeme ženino

zmiji skršiti glavu. Ovaj zavjet je svim ljudima nudio oprostaje i mogućnost da uz pomoć božanske milosti, vjerom u Isusa Hrista, u budućnosti budu poslušni Bogu. On im je obećao i vječni život pod uslovom da budu vjerni Božjem zakonu. Tako su patrijarsi dobili nadu u spasenje.

Ovaj isti zavjet obnovljen je Avramu uz obećanje: I blagosloviće se u sjemenu tvome svi narodi na Zemlji, kada si poslušao glas moj. (1. Mojsijeva 22,18) Ovo obećanje je ukazivalo na Hrista. Avram ga je tako razumio (vidi: Galatima 3,8.16), i oslonio se na Hrista da dobije oprostjenje za svoje grijehе. Upravo mu je ta vjera bila uračunata u pravednost. Zavjet sa Avramom uzdigao je autoritet Božjeg zakona. Gospod se pokazao Avramu i rekao: Ja sam Bog Svemogući, po mojoj volji živi i budi pošten! (1. Mojsijeva 17,1) Bog je dao ovakvo svjedočanstvo o svom vjernom sluzi: Avram je slušao glas moj i čuvao naredbu moju, zapovijesti moje, pravila moja i zakone moje! (1. Mojsijeva 26,5) Njemu samome je uputio riječi: Postavljam zavjet svoj između sebe i tebe i sjemena tvojega nakon tebe od koljena na koljeno, da je zavjet vječan, da sam Bog tebi i sjemenu tvojemu nakon tebe. (1. Mojsijeva 17,7)

Iako je ovaj zavjet bio načinjen sa Adamom i obnovljen sa Avramom, nije mogao da bude potvrđen sve do smrti Isusa Hrista. On je postojao po Božjem obećanju otkako je bio dat prvi nagovještaj otkupljenja, bio je prihvatan vjerom, ali kada ga je Hristos potvrdio, dobio je ime Novi zavjet. Božji zakon bio je temelj ovog zavjeta. Bio je to jednostavno sporazum da se čovjek vrati Bogu, da postigne sklad s Božjom voljom, da mu bude omogućeno da drži Božji zakon.

[315] Drugi ugovor u Pismu nazvan Stari zavjet bio je sklopljen između Boga i Izrailja na Sinaju i bio je potvrđen krvlju žrtava. Zavjet sa Avramom bio je potvrđen Hristovom krvlju i naziva se Novi zavjet, jer je krv kojom je zapečaćen bila prolivena poslije krvi prvoga zavjeta. Da je Novi zavjet bio na snazi u vrijeme Avrama vidi se iz činjenice što je upravo tada i bio potvrđen i Božjim obećanjem i Božjom zakletvom dvjema nepokoljebljivim stvarima u kojima Bogu nije moguće slagati. (Jevrejima 6,18)

Ali, ako je već zavjet s Avramom sadržao obećanje o otkupljenju, zašto je još jedan zavjet sklopljen na Sinaju? Za vrijeme robovanja narod je uveliko zaboravio sve što je znao o Bogu i o načelima zavjeta s Avramom. Oslobađajući ih iz Egipta, Bog je želio da

im otkrije svoju moć i svoju milost, tako da budu navedeni da Ga vole i da Mu veruju. On ih je odveo na Crveno more tamo je izbavljenje izgledalo nemoguće, jer su ih gonili Egipćani da bi mogli da shvate svoju potpunu bespomoćnost, svoju potrebu za Božjom pomoći. Onda ih je izbavio svojom moćnom rukom. Tako se u njima razbudila ljubav, zahvalnost prema Bogu i povjerenje u Njegovu silu da im pomogne. Tako ih je vezao za sebe kao njihov Oslobodilac iz ovozemaljskog ropstva.

Međutim, trebalo je da se jedna još veća istina ureže u njihovo sjećanje. Pošto su živjeli usred idolopoklonstva i iskvarnosti, nisu imali pravilno shvatanje o Božjoj svetosti, o beskrajnoj grešnosti svoga srca, o svojoj krajnjoj nesposobnosti da svojom snagom budu poslušni Božjem zakonu i o svojoj potrebi za Spasiteljem. Sve su to morali da nauče.

Bog ih je doveo na Sinaj; On im je pokazao svoju slavu; dao im je svoj Zakon; obećao im je velike blagoslove pod uslovom da budu poslušni: A sada, ako dobro uzaslušate glas moj i ušćuvate zavjet moj... bićete mi carsko sveštenstvo, sveti narod. (2. Mojsijeva 19,5.6) Izrailjci nisu bili svjesni grešnosti svoga srca i da im je bez Hrista nemoguće da drže Božji zakon, pa su spremno prihvatili obaveze zavjeta s Bogom. Smatrajući sebe sposobnima, da svojim naporima postignu pravednost, izjavili su: Što je god rekao Gospod činićemo i slušaćemo! (2. Mojsijeva 24,7) Oni su vidjeli zastrašujuće veličanstveno objavljivanje Zakona i drhtali od užasa u podnožju gore, a ipak je prošlo samo nekoliko sedmica prije nego što su prekršili svoj zavjet s Bogom; prije nego što su se s obožavanjem poklonili zlatnom liku. Prirodno je da se nisu mogli nadati da će ponovo steći Božju naklonost, obećanu zavjetom, jer su ga prekršili; i zato, svjesni svoje grešnosti, svjesni neophodnosti pomilovanja, bili su navedeni da osjete potrebu za Spasiteljem, koji je bio obećan Avramovim zavjetom i simbolički predstavljen prinošenjem žrtava. I tako su sada vjerom i ljubavlju bili povezani sa Bogom kao sa svojim Izbaviteljem iz okova grijeha. Tek sada su bili spremni da cijene blagoslove Novoga zavjeta.

Uslovi Staroga zavjeta su bili: slušaj i bićeš živ! I objavih im zakone svoje, koje ko vrši živ će biti kroz njih! (Jezekilj 20,11; 3. Mojsijeva 18,5) Međutim, proklet da je ko ne bi ostao na riječima ovoga zakona i tvorio ih! (5. Mojsijeva 27,26) Novi zavjet je bio

[316]

utemeljen na boljim obećanjima, na obećanju o oprostjenju grijeha i na obećanju o Božjoj milosti koja će obnoviti srce i dovesti ga u sklad s načelima Božjeg zakona. Ovo je zavjet koji ću učiniti s domom Izrailjevim poslije ovih dana, govori Gospod, metnuću zavjet svoj u njih, i na srcu njihovu napisaću ga... jer ću im oprostiti bezakonja njihova i grijeha njihovih neću više spominjati. (Jeremija 31,33.34) Isti Zakon koji je Božjim prstom bio napisan na kamenim pločama sada je Svetim Duhom bio napisan na pločama srca. Umjesto da se trudimo da učvrstimo svoju pravednost, mi prihvatamo Hristovu pravednost. Njegova krv donosi nam pomirenje za naše grijeha. Njegova poslušnost prihvaćena je umjesto naše. I tada će srce, obnovljeno Svetim Duhom, donijeti rodove Duha. Hristovom milošću živjećemo u poslušnosti Božjem zakonu koji je zapisan u našim srcima. Nadahnuti Hristovim Duhom, mi ćemo hoditi kao što je On hodio. Preko proroka, On je izjavio o sebi: Hoću činiti volju tvoju, Bože moj, i zakon je tvoj meni u srcu! (Psalam 40,8) Dok je hodao među ljudima, rekao je: Ne ostavi otac mene sama, jer ja svagda činim što je njemu ugodno! (Jovan 8,29) Apostol Pavle jasno predstavlja odnos između vjere i zakona pod Novim zavjetom. On kaže: Opravdavši se, dakle, vjerom, imamo mir s Bogom kroz Gospoda svojega Isusa Hrista. Kvarimo li, dakle, zakon vjerom? Bože sačuvaj! Nego ga još i utvrđujemo! Jer što zakonu bješe nemoguće, jer bješe oslabljen tijelom, on ne može opravdati grešnika, jer čovjek po svojoj grešnoj prirodi nije u stanju da drži Zakon posla Bog Sina svojega u obličju tijela grehovnoga i za grijeh osudi grijeh u tijelu, da se pravda zakona ispuni u nama koji ne živimo po tijelu, nego po duhu. (Rimljanima 5,1; 3,31; 8,3.4)

[317] Božje djelo je isto u sva vremena, iako je stepen razvoja društva bio drugačiji, iako se Božja sila pokazivala na različite načine da bi zadovoljila potrebe ljudi u različita vremena. Počevši od prvog jevanđeoskog obećanja, obuhvatajući patrijarhalno i jevrejsko doba, dolazeći čak do našeg vremena, zapažamo da su se postepeno ostvarivale Božje namjere izražene u planu spasenja. Spasitelj, simbolički predstavljen obredima i ceremonijama jevrejskog zakona, isti je Spasitelj koji se otkriva u Jevanđeljima. Oblaci koji su prikrivali Njegovo božansko obličje sada su se povukli; magle i sjenke su nestale; a Isus, Otkupitelj svijeta, jasno nam je otkriven. Onaj koji je objavio Zakon sa Sinaja, koji je predao Mojsiju propise

obrednog zakona, isti je Onaj koji je izgovorio Besjedu na Gori blagoslova. Velika načela ljubavi prema Bogu, koja je On predstavio kao temelj Zakona i proroka, samo su ponavljane one što je On preko Mojsija objavio jevrejskom narodu: Čuj, Izrailju, Gospod je Bog naš jedini Gospod. Zato ljubi Gospoda Boga svojega iz svega srca svojega i iz sve duše svoje i iz sve snage svoje! (5. Mojsijeva 6,4.5) Ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga; ja sam Gospod! (3. Mojsijeva 19,18) Učitelj je isti u oba zavjeta. Božji zahtjevi su isti. Načela Njegove vladavine su ista. Jer sve proističe od Onoga, u kojega nema promjenjivanja ni mijenjanja vidjela i mraka. (Jakov 1,17)

33. Poglavlje—Od Sinaja Do Kadisa

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 11. i 12)

Proteklo je prilično vremena od dolaska na Sinaj do početka gradnje Šatora od sastanka, pa je sveta građevina bila prvi put postavljena tek početkom druge godine od izlaska iz Egipta. Poslije toga obavljeno je posvećenje sveštenika, proslava Pashe, brojanje naroda i donošenje različitih mjera neophodnih za djelovanje njihovog građanskog i vjerskog sistema, tako da su skoro cijelu godinu proveli ulogoreni u podnožju Sinaja. Ovdje je njihovo bogoslužjenje dobilo određeniji oblik, bili su objavljeni zakoni za upravljanje narodom i uspostavljena savršenija organizacija kao dio pripreme za ulazak u Hanan.

Upravni sistem Izrailjaca odlikovao se vrlo temeljnom organizacijom, izvanrednom i po zaokruženosti i po jednostavnosti. Red, koji se tako izrazito pokazao u savršenstvu i rasporedu svega što je Bog stvorio, bio je vidljiv i u jevrejskom uređenju. Bog je bio središte autoriteta i vlasti, suvjereni vladar Izrailja. Mojsije je, prema Božjem ovlašćenju, zauzimao mjesto vidljivog vođe naroda, čovjeka koji u Božje ime primjenjuje zakone. Kasnije je od plemenskih starijina obrazovan savjet sedamdesetorice, koji je pomagao Mojsiju u opštim upravnim poslovima. Zatim su dolazili sveštenici, koji su tražili savjet od Boga u Svetilištu. Poglavari ili knezovi upravljali su plemenima. Njima su bili podređeni tisućnici i stotnici i pedesetnici i desetnici i, konačno, službenici koji su obavljali posebne poslove (5. Mojsijeva 1,15).

Jevrejski logor bio je podignut u skladu sa strogim pravilima. Bio je podijeljen u tri velika dijela, od kojih je svaki imao svoje određeno mjesto u logoru. U središtu je bio podignut Šator od sastanka, boravište nevidljivog Vladara. Oko njega su bili smješteni sveštenici i Leviti. Iza njih su logorovala sva ostala plemena.

Levitima je bilo povjerenost staranje o Šatoru od sastanka i o svemu što je bilo u vezi s njim, i u logoru i za vrijeme putovanja.

Kada je logor premještan, njima je bila povjerena dužnost da rasklope sveti Šator; kada bi stigli na novo mjesto, oni bi ga podizali. Nijednom pripadniku ostalih plemena nije bilo dozvoljeno, uz prijetnju smrtnom kaznom, da se nađe u blizini Svetilišta. Leviti su bili podijeljeni u tri kategorije, kao potomci tri Levijeva sina, i svakoj je bilo dodjeljeno posebno mjesto i poseban zadatak. Ispred Šatora od sastanka, i najbliže njemu, bili su Mojsijevi i Aronovi šatori. Na južnoj strani stanovali su Katovi, čija je dužnost bila da se staraju o kovčegu zavjeta i o drugim djelovima namještaja; na sjevernoj Merarijevi, koji su bili odgovorni za stubove, podnožja, daske i drugo; a na začelju Girsonovi, kojima su bile povjerene zavjese. [319]

Mjesto svakog plemena bilo je tačno određeno. Svako pleme putovalo je i logorovalo pod svojom zastavom, kao što je Gospod zapovijedio: Sinovi Izrailjevi neka staju u oko svaki kod svoje zastave sa znakom doma otaca svojih, prema šatoru od sastanka unaokolo. Kako u oko staju, tako neka idu, svaki svojim redom pod svojom zastavom. (4. Mojsijeva 2,2.17) Miješanom mnoštvu koje je pratilo Izrailj iz Egipta nije bilo dozvoljeno da logoruje među izrailjskim plemenima u logoru; ono je boravilo na obodu logora, a njihovo potomstvo je sve do trećeg koljena bilo isključeno iz sabora Izrailjaca (5. Mojsijeva 23,7.8).

Savršena čistoća i strogi red vladali su u logoru i u njegovoj okolini. Temeljite higijenske mjere bile su propisane. Svi oni koji su bili nečisti na bilo koji način, morali su da borave izvan logora. Ove mjere bile su neizbježne da bi se sačuvalo zdravlje ovako velikog mnoštva; bilo je neophodno da se sačuva savršeni red i čistoća da bi Izrailj uživao prednost da u njegovoj sredini stanuje sveti Bog. Zato je Gospod objavio: Jer Gospod Bog tvoj ide usred okola tvogega da te izbavi i da ti preda neprijatelje tvoje; zato neka je oko tvoj svijet! (5. Mojsijeva 23,14)

Na svim putovanjima Izrailja kovčeg zavjeta Gospodnjega iđaše pred njima...tražeći mjesto gdje bi počinuli. (4. Mojsijeva 10,33) Na ramenima sinova Katovih, sveti kovčeg sa svetim Božjim zakonom, predvodio je povorku. Ispred njega su išli Mojsije i Aron, a u blizini su bili i sveštenici sa srebrnim trubama. Ovi sveštenici su dobijali uputstva od Mojsija i prenosili ih narodu trubnim znacima. Vođe svih četa su, u skladu s trubnim znacima, davale detaljna uputstva o [320]

svim pokretima koje je trebalo preduzeti. Svi oni koji bi propustili da se pokore uputstvima, bili bi kažnjavani smrću.

Bog je Bog reda. Sve što je povezano s Nebom nalazi se u savršenom redu; pokornost i potpuna disciplina obilježavaju pokrete anđeoskih četa. Uspjeh mogu da donesu samo red i usklađeno djelovanje. Bog zahtjeva da u Njegovom djelu danas vladaju isti red i sistematičnost kao nekada u dane Izrailja. Svi koji rade za Njega, treba da rade razumno, a ne nemarno, nasumice. On želi da se Njegovo djelo obavlja s vjerom i savjesno, tako da može da stavi na njega pečat svog odobravanja.

Sam Bog je vodio Izrailjce na svim njihovim putovanjima. Stub od oblaka spuštao se da bi im pokazao mjesto na kome treba da logoruju. Dokle god je trebalo da ostanu na istom mjestu, oblak je počivao iznad Svetilišta. Kad je trebalo da nastave putovanje, on se dizao visoko iznad svetog Šatora. Svečano prizivanje Boga obilježavalo je i zaustavljanje i polazak. I kada polazaše kovčeg, govoraše Mojsije: ustani Gospode, i neka se razaspu neprijatelji tvoji i neka bježe ispred tebe koji mrze na tebe! A kada se ustavljaše, govoraše: uvrati se, Gospode, k mnoštvu tisuća Izrailjevih! (4. Mojsijeva 10,35.36)

Udaljenost od svega jedanaest dana putovanja ležala je između Sinaja i Kadisa, na granicama Hanana; i kada im je oblak konačno dao znak da pođu dalje, čete Izrailjeve krenule su na putovanje, očekujući da će uskoro ući u dobru zemlju. Gospod je učinio čuda da bi ih izveo iz Egipta, a kakve su blagoslove tek sada mogli očekivati kada su i službeno položili zavjet da će Ga prihvatiti kao svog Vladara i kada su bili priznati kao izabrani narod Najvišega?

Ipak, mnogi su gotovo oklijevajući napustili mjesto na kome su tako dugo boravili. Gotovo su ga već počeli smatrati svojim domom. U sjenci ovih granitnih zidova Bog je okupio svoj narod, daleko od svih ostalih naroda, da mu ponovi pravila svoga svetog Zakona. Uživali su da posmatraju svetu planinu, na čijim se prastarim vrhovima i golim grebenima tako često pokazivala Božja slava. Prizor je bio u tako tijesnoj vezi s prisutnošću Boga i svetih anđela da im se činio previše svetim da bi ga mogli napustiti bezbrižno, čak radosno!

Međutim, na znak trubača cijeli logor se pokrenuo, Šator od sastanka usred skupa, svako pleme po određenom redosledu, pod svojom plemenskom zastavom. Sve oči željno su posmatrale da vide

u kojem smjeru će ih povesti oblak. Kad je krenuo prema istoku, prema području zbijenih i isprepletenih planinskih masiva, surih i pustih, osjećanje žalosti i sumnje pojavilo se u mnogim srcima.

Dok su napredovali, kretanje je postajalo sve napornije. Put ih je vodio kroz stjenovite klance i голу pustoš. Svuda oko njih prostirala se velika pustinja zemlja pusta i puna propasti, zemlja suha i gdje je sjen smrtni, zemlja preko koje niko nije hodio i u kojoj niko nije živio. (Jeremija 2,7) Gorski prevoji, koliko god je oko dopiralo, crnjeli su se od ljudi, žena i djece, životinja i kola, dugih redova krupne i sitne stoke. Koračali su polako i s naporom, jer mnoštvo, oslabljeno dugim logorovanjem, nije bilo spremno da izdrži opasnosti i neugodnosti putovanja.

Poslije tri dana putovanja čuli su se prvi glasni prigovori. Dopirali su iz mješovitog mnoštva. Mnogi od tih ljudi još se nisu potpuno srodili s Izrailjem i stalno su se trudili da nađu neki razlog za primjedbe. Nije im odgovarao smjer putovanja, stalno su prigovarali načinu na koji ih Mojsije vodi, iako su dobro znali da on, kao i oni, samo slijedi stub od oblaka. Nezadovoljstvo se uskoro proširilo po cijelom skupu.

Ponovo su počeli da traže mesa da jedu. Iako su imali mane u izobilju, nisu bili zadovoljni. Za vrijeme robovanja u Egiptu, Izrailjci su bili prinuđeni da uzimaju najskromniju i najjednostavniju hranu; ali zdrav apetit, izazvan nestašicom i teškim radom, učinio je da bude ukusna. Međutim, mnogi među Egipćanima koji su sada putovali s njima, bili su naviknuti na raskošniju ishranu i oni su prvi počeli da prigovaraju. Prilikom davanja mane, neposredno prije dolaska na Sinaj, Gospod im je na njihov zahtjev dao i mesa, ali, to im je bilo dovoljno samo za jedan dan.

Bog im je mogao dati i mesa kao što im je dao mane, ali im je meso uskratio radi njihovog dobra. Bog je želio da im pruži hranu koja je prilagođenija njihovim potrebama od razdražujuće hrane na koju su mnogi od njih navikli u Egiptu. Izopačeni apetit morao je da bude doveden u mnogo zdravije stanje da bi mogli da uživaju u hrani koja je prvobitno bila predviđena za čovjeka u plodovima zemlje, koje je u Edemu Bog dao Adamu i Evi. To je bio razlog zbog koga su Izrailjci u velikoj mjeri bili lišeni hrane životinjskog porijekla.

Sotona ih je doveo u iskušenje da ovo uskraćivanje proglaše nepravednim i surovim. On ih je naveo da čeznu za onim što je

[322]

zabranjeno, jer je znao da će neograničeno popuštanje apetitu dovesti do razbuktavanja čulnosti i da će na taj način mnogo lakše pasti pod njegovu vlast. Začetnik bolesti i bijede napada čovjeka tamo gdje najlakše može da postigne uspjeh. Iskušenjem preko apetita s najvećim uspjehom navodio je ljude na grijeh još od vremena kada je nagovorio Evu da jede plod sa zabranjenog drveta. Na isti način naveo je i Izrailj da počne da gundā protiv Gospoda. Neumjerenost u jelu i piću, koja kao što se zna navodi na popuštanje strastima, priprema put da čovjek odbaci sve moralne obaveze. Kada ih napadnu iskušenja, takvi pokazuju vrlo malo spremnosti za otpor.

Bog je izveo Izrailjce iz Egipta namjeravajući da ih odvede u hanansku zemlju i tamo načini od njih neporočan, svet i srećan narod. Da bi postigao taj cilj, uveo je mjere obuzdavanja, neophodne za njihovo dobro i za dobro njihovog potomstva. Da su iz poslušnosti prema Njegovim mudrim ograničenjima bili spremni da savladaju svoj apetit, slabosti i bolesti bile bi im nepoznate. Njihovi potomci raspolagali bi tjelesnom i intelektualnom snagom. Imali bi jasne pojmove o istini i dužnosti, razvijenu sposobnost razlikovanja dobra i zla, zdrav razum. Ali, njihova nespремnost da prihvate Božja ograničenja i zahtjeve, u velikoj mjeri ih je spriječila da dostignu visoki ideal koji im je On postavio i ne prime blagoslove koje je On bio spreman da im udijeli.

Psalmista kaže: I kušāše Boga u srcu svome, ištući jela po volji svojoj. I vikaše na Boga i rekoše: može li Bog zgotoviti trpezu u pustinji? Evo! On udari u kamen i poteče voda, i rijeke ustadoše; može li i hljeba dati? Hoće li i mesa postaviti narodu svojemu? Gospod ču i razljuti se. (Psalam 78,18-21) Na putu od Crvenog mora do Sinaja često su se bunili i pokazivali nezadovoljstvo, ali Bog tada, iz sažaljenja prema njihovom neznanju i zaslijepljenosti, njihov grijeh nije pohodio svojim kaznama. Međutim, poslije toga otkrio im se na Horivu. Primili su veliku svjetlost, jer su bili svjedoci Njegovog veličanstva, Njegove moći i milosti; pa je sadašnje nezadovoljstvo i nevjerovanje predstavljalo veću krivicu. Osim toga, zavjetovali su se da će prihvatiti Gospoda za svog vladara i poštovati Njegov autoritet. Njihovo sadašnje gundanje predstavljalo je pobunu, pa

[323]

su morali biti smjesta i primjerno kažnjeni, ukoliko je trebalo da Izrailj bude sačuvan od bezvlašća i propasti. I raspali se na njih

oganj Gospodnji i sažeže krajnje u okolu. Munje iz stuba od oblaka pobile su najkrivlje među buntovnicima.

Užasnuti narod počeo je da preklinje Mojsija da se založi za njih pred Gospodom. On je to učinio i oganj je prestao. Da bi sačuvao uspomenu na ovaj događaj, Mojsije je to mjesto nazvao Tavera Ognjeno mjesto.

Međutim, zlo je uskoro postalo još veće. Umjesto da preživjele navede na poniznost i pokajanje, ova strašna kazna je samo povećala njihovo nezadovoljstvo. Na sve strane su se mogle vidjeti grupe ljudi, okupljene oko ulaza u šatore, kako plaču i negoduju. A svjetina što bješe među njima bješe vrlo lakoma, te i sinovi Izrailjevi stadoše plakati, govoreći: ko će nas nahraniti mesa? Opomenusmo se riba što jeđasmo u Misiru zabadava, i krastavaca i dinja i luka crnoga i bijeloga. A sada posahnu duša naša, nema ništa osim mane pred očima našima. Tako su pokazivali svoje nezadovoljstvo hranom koju im je pripremio njihov Stvoritelj. Ipak, imali su dovoljno dokaza da je ona prilagođena njihovim potrebama; jer, uprkos teškoćama koje su podnosili, nije bilo iznemoglih ni u jednom plemenu.

Mojsijevo srce je klonulo. Preklinjao je Gospoda da ne uništi Izrailjce, iako mu je Bog obećao da će od njegovog potomstva načiniti veliki narod. Iz ljubavi prema njima molio se da njegovo ime bude izbrisano iz knjige života ukoliko će to spriječiti da budu pobijeni. On je sve stavio na kocku zbog njih, a ovo je bio njihov odgovor. Za sve svoje teškoće, pa čak i zamišljene patnje, optuživali su njega; svojim zlobnim prigovaranjima učinili su da teret briga i odgovornosti, pod kojim je već klecao, postane još dvostruko teži. Pritisnut očajanjem bio je u iskušenju da posumnja čak i u Boga. Zato je i njegova molitva zazvučala kao pritužba: Zašto učini takvo zlo sluzi svojemu? I zašto ne nađoh milost pred tobom, nego metnu na mene teret svega naroda ovoga?... Odakle meni mesa da dam svemu narodu ovome? Jer plaču preda mnom, govoreći: daj nam mesa da jedemo! Ne mogu ja sam nositi svega naroda ovoga, jer je teško za mene!

Gospod je saslušao njegovu molitvu i naredio mu da okupi sedamdeset ljudi iz kruga starješina u Izrailju ne samo starijih po godinama, već poznatih po dostojanstvu, zdravom rasuđivanju i iskustvu. Rekao mu je: Dovedi ih k šatoru od sastanka, neka onde stanuju s tobom! Tada ću sići i govoriti ondje s tobom, i uzeću od

duha koji je na tebi i metnuću na njih, da nose s tobom teret narodni i da ne nosiš ti sam!

Gospod je dozvolio Mojsiju da sam izabere najvjernije i najuspješnije pomoćnike koji će s njim podijeliti odgovornost, koji će svojim uticajem doprinijeti da se obuzda nasilničko ponašanje naroda i uguši pobuna. Međutim, ovaj potez je imao vrlo nepovoljne posljedice. Oni nikad ne bi ni bili izabrani na taj položaj da je Mojsije pokazao dovoljno vjere u Božju dokazanu moć i dobrotu. Naime, on je preuveličavao svoj teret i odgovornosti, gubeći iz vida činjenicu da je samo oruđe u Božjim rukama. Nije imao nikakvog izgovora da se prepusti, pa ni u najmanjoj mjeri, sklonosti prema prigovaranju, koja je donijela toliko prokletstva Izrailju. Da se potpuno oslonio na Boga, Gospod bi ga neprekidno vodio i davao mu snage da savlada svaku teškoću.

Mojsiju je bilo rečeno da pripremi narod za ono što će Bog učiniti za njih. Pripravite se za sutra da jedete mesa, jer plakaste da Gospod ču; i rekoste: ko će nas nahraniti mesa? Jer nam dobro bješe u Misiru. Daće vam, dakle, Gospod mesa i ješćete! Nećete jesti jedan dan, ni dva dana, ni pet dana, ni deset dana, ni dvadeset dana; nego cio mjesec dana, dokle vam na nos ne udari i ne ogadi vam se, zato što odbaciste Gospoda koji je među vama i plakaste pred njime govoreći: zašto izađosmo iz Misira?

A Mojsije reče: šest stotina tisuća pješaka ima naroda, u kojem sam, pa ti kažeš: daću im mesa da jedu cio mjesec dana! Eda li će im se poklati ovce i goveda da im dostane? Ili će im se pokupiti sve ribe morske da im bude dosta?

Odmah je dobio ukor zbog svog nepovjerenja: Zar ruka Gospodnja neće biti dovoljna? Vidjećeš hoće li biti što ti rekoh ili neće!

Mojsije je ponovio narodu Gospodnje riječi i objavio izbor sedamdesetorice starešina. Riječi koje je veliki vođa uputio svojim izabranim pomoćnicima mogu i savremenim sudijama i zakonodavcima da posluže kao obrazac za obavljanje dužnosti: Saslušavajte raspre među braćom svojom i sudite pravo između čovjeka i brata njegova i između došljaka koji je s njime. Ne gledajte ko je ko na sudu, saslušajte i maloga i velikoga, ne bojte se nikoga, jer je sud Božji. (5. Mojsijeva 1,16.17)

[325] Zatim je Mojsije pozvao sedamdesetoricu da dođu pred Šator od sastanka. I Gospod siđe u oblaku i govori k njemu i uzevši od

duha koji bješe na njemu metnu na onih sedamdeset ljudi starješina; i kada duh dođe na njih prorokovahu, ali više nikada. Kao i apostoli na dan Pedesetnice, i oni su bili nadahnuti silom s visine. Bilo je ugodno Bogu da ih na taj način pripremi za službu i da im ukaže čast pred cijelim zborom, da bi se učvrstilo povjerenje u njih kao u ljude koje je On izabrao da zajedno s Mojsijem upravljaju Izrailjem.

Ponovo se otkrio plemeniti, nesebični duh velikog vođe. Dvojica među sedamdesetoricom, skromno smatrajući sebe nedostojnima tako odgovornog položaja, nisu se pridružili svojoj braći pred Šatorom. Međutim, Božji Duh se spustio na njih tamo gdje su se zatekli, pa su i oni dobili proročki dar. Dobivši vijest o tome, Isus Navin je poželio da osujeti tu pojavu, jer se plašio razdora. Revnujući za čast svoga gospodara, rekao je: Mojsije, gospodaru moj, zabrani im! Odgovor je glasio: Zar zavidiš mene radi? Kamo da sav narod Gospodnji postanu proroci i da Gospod pusti duh svoj na njih!

Snažan vjetar, koji je duvao s mora, nanio je sada jata prepelica, razasuvši ih po okolu, na dan hoda odovuda i na dan hoda odonuda oko okola, na dva lakta od zemlje. (4. Mojsijeva 11,31) Tog i sljedećega dana, narod se trudio da prikupi hranu koja mu je tako čudesno bila ponuđena. Nakupili su ogromne količine. I ko nakupi najmanje, nakupi deset gomora. Sve što im nije bilo potrebno za neposrednu upotrebu, sačuvali su sušenjem, tako da im je zaliha, kao što je bilo obećano, bila dovoljna za cio mjesec.

Bog je ljudima dao i ono što im nije poslužilo za najviše dobro, jer su to uporno zahtijevali; jednostavno nisu bili zadovoljni onim što bi im donijelo blagoslov. Njihove buntovne želje bile su uslišene, ali su morali da pretrpe njihove posljedice. Gostili su se neograničeno, i njihova neumjerenost brzo je bila kažnjena. I udari Gospod narod pomorom vrlo velikim. Mnoštvo ljudi je bilo oboreno teškom groznicom, a najkrivlji među njima su nastradali čim su okusili hranu za kojom su čeznuli.

U Asirotu, sljedećem logoru posle Tavera, Mojsije se suočio sa još težim iskušenjem. Aron i Marija ubrajali su se u Izrailju među vrlo ugledne, rukovodeće osobe. Oboje su imali proročkog dara i Bog ih je udružio s Mojsijem u djelu oslobađanja Izrailja. I poslao pred tobom Mojsija, Arona i Mariju. (Mihej 6,4) Ove riječi je sam Gospod izgovorio preko proroka Miheja. Čvrstina Marijinog karaktera pokazala se još vrlo rano kada je kao dj evojičica na obalama

Nilu čuvala kovčežić u kome je bio sakriven mali Mojsije. Bog je upotrijebio njenu prisebnost i taktičnost da sačuva oslobodioca svog naroda. Bogato obdarena pjesničkim i muzičkim sposobnostima, Marija je predvodila izrailjske žene u pjesmi i igri na obali Crvenog mora. Samo su Mojsije i Aron uživali veću naklonost naroda i veću čast u očima Neba. Međutim, zlo koje je u početku izazvalo neslogu na Nebu pojavilo se i u srcu ove žene, i nije joj bilo teško da nađe istomišljenike koji će je podržati u izražavanju nezadovoljstva.

Mojsije se nije savjetovao s Marijom i Aronom prilikom biranja sedamdesetorice starješina, što ih je ogorčilo i okrenulo protiv njega. U vrijeme Jotorove posete, dok su Izrailjci još putovali prema Sinaju, Mojsije je svojom spremnošću da prihvati savjete svoga tasta izazvao njihov strah da je njegov uticaj na velikog vođu presudniji od njihovog. Prilikom obrazovanja savjeta starješina stekli su utisak da je potcjenio njihov položaj i autoritet. Marija i Aron nikada nisu ponijeli breme briga i odgovornosti koje je počivalo na Mojsiju; ali samo zato što su bili izabrani da mu pomažu smatrali su da imaju pravo da ravnopravno s njim dijele prava starješinstva. Mislili su da je postavljanje novih pomoćnika potpuno nepotrebno.

Mojsije je više od bilo koga drugog osjećao važnost velikog djela koje mu je bilo povjereno. Bio je svjestan svojih slabosti i zato je Boga izabrao za svog savjetnika. Aron je sebe mnogo više cijenio i manje se oslanjao na Boga. Poklekao je kada mu je bila povjerena odgovornost; pokazao je slabost svoga karaktera kukavičkim pristajanjem na idolopoklonički otpad kod Sinaja. Ali, zaslijepljeni zavišću i častoljubljem, Marija i Aron su sve to izgubili iz vida. Aronu je Bog ukazao veliku čast, dodjeljujući njegovoj porodici svetu službu sveštenstva; ali je čak i to sada samo pojačalo njegovu želju za samouzdanjem. Zar je samo preko Mojsija govorio Gospod? Nije li govorio i preko nas? Smatrajući da uživaju istu čast pred Bogom, mislili su da imaju pravo i na isti položaj i autoritet.

[327] Obuzeta duhom nezadovoljstva, Marija je razlog za prigovor našla u događajima koje je Bog na poseban način usmjeravao. Bila je ogorčena zbog Mojsijeve ženidbe. Izbor pripadnice drugog naroda, umjesto da sebi nađe ženu među Jevrejicama, smatrala je povredom porodične i nacionalne časti. Prema Sefori se ponašala sa jedva prikrivenim prezirom.

Iako je bila proglašena ženom Etiopljankom (4. Mojsijeva 12,1. Bakotić stanovnica zemlje Hus), Mojsijeva žena je bila Madijanka i, prema tome, Avramov potomak. Svojom nešto tamnijom kožom razlikovala se od Jevrejki. Iako nije bila Izrailjka, Sefora je služila pravom Bogu. Bila je stidljiva, povučena, nježna i osjećajna, osjetljiva prema patnjama drugih. Zato je Mojsije, kada je pošao u Egipat, pristao da se ona vrati u Madijam. Želio je da joj uštedi pogled na kazne koje će zadesiti Egipat.

Kada se Sefora pridružila svom mužu u pustinji, vidjela je da njegove odgovornosti premašuju njegovu snagu. Svoja strahovanja povjerila je Jotoru i on je predložio mjere kojima bi Mojsijev teret bio olakšan. To je bio osnovni razlog što Marija nije podnosila Seforu. U svom ogorčenju, ona je Mojsijevu ženu proglasila uzročnicom svog i Aronovog navodnog zapostavljanja, smatrajući da je pod njenim uticajem Mojsije odlučio da ih ne pozove na savjetovanje, kao što je ranije činio. Da se Aron zaista odlučno borio za pravdu, mogao je da spriječi zlo; ali, umjesto da Mariji prikaže svu grešnost njenog ponašanja, počeo je da saosjeća s njome, sluša njene prigovore i na kraju dijeli njeno ogorčenje.

Mojsije je sve njihove prigovore podnosio strpljivo i bez riječi. Upravo ga je iskustvo koje je stekao u godinama teških napora i čekanja u Madijamu duh poniznosti i krotosti koji je tamo razvio pripremilo da se strpljivo suočava s nevjerovanjem i nezadovoljstvom naroda i sa ohološću i zavišću onih od kojih je očekivao da budu njegovi neumorni pomagači. Mojsije je bio čovjek vrlo krotak mimo sve ljude na zemlji, pa je zato i uživao blagoslove božanske mudrosti i vodstva više od svih drugih. Pismo kaže: Dobar je i pravedan Gospod...upućuje krotke istini, uči krotke hoditi putem njegovim. (Psalam 25,8.9) Gospod vodi krotke, zato što se daju učiti, zato što žele da prime pouku. Oni imaju iskrenu želju da saznaju Božju volju i da se upravljaju po njoj. Spasitelj je obećao: Ko hoće njegovu volju tvoriti, razumjeće je li ova nauka od Boga. (Jovan 7,17) A preko apostola Jakova je izjavio: Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakome bez razlike i ne kori nikoga, i daće mu se! (Jakov 1,5) Ovo obećanje odnosi se jedino na one koji su spremni da u svemu slijede Gospoda. Bog ne lomi ničiju volju, pa zato one koji su oholi ne može da vodi da prime pouku, koji su odlučili da idu svojim putem. O dvoličnima,

o onima koji žele da sprovedu svoju volju iako tvrde da slušaju Božju volju stoji napisano: Jer takav čovjek neka ne misli da će primiti što od Boga. (Jakov 1,7)

Bog je izabrao Mojsija i stavio u njega svoj Duh; Marija i Aron su svojim gundanjem postali krivi za izdaju, ne samo svog neposrednog starješine, već i samog Boga. Buntovni klevetnici su bili pozvani pred Šator od sastanka i našli se licem u lice s Mojsijem. Tada siđe Gospod u stubu od oblaka i stade na vratima od šatora. I viknu Arona i Mariju i dođoše oboje. Njihova izjava da imaju proročkog dara nije bila osporena; Bog je mogao da razgovara s njima i preko vizija i snova. Međutim, Mojsije, o kome je sam Bog rekao da je vjeran u svemu domu mojemu, uživao je prednost neposrednijeg razgovora. S njime je Bog razgovarao iz usta k ustima. Kako se, dakle, ne pobojaste vikati na slugu mojega, na Mojsija? I gnjev se Gospodnji raspali na njih i on otide. Oblak se uklonio sa Svetilišta u znak božanskog nezadovoljstva, a Marija je bila kažnjena. I gle, Marija bješe gubava, bijela kao snijeg. Aron je bio pošteđen, ali je Marijina kazna predstavljala oštar ukor i za njega. I sada, pošto je njihova oholost bila bačena u prah, Aron je priznao svoj grijeh i založio se da njegova sestra ne bude prepuštena toj smrtonosnoj bolesti. Odgovarajući na Mojsijevu molitvu, Bog je očistio Mariju od gube. Međutim, morala je sedam dana da provede izvan logora. Sve dok nije bila protjerana iz logora, simbol božanske naklonosti nije se pokazivao iznad Šatora od sastanka. Iz poštovanja prema njenom visokom položaju, u znak žalosti zbog kazne koja ju je zadesila, cijeli skup je ostao u Asirotu i čekao njen povratak.

Ovo pokazivanje Gospodnjeg negodovanja trebalo je da posluži kao opomena Izrailju, trebalo je da suzbije sve snažniji duh nezadovoljstva i neposlušnosti u narodu. Da Marija zbog svog gundanja i zavisti nije bila primjerno kažnjena, došlo bi do velikih zala. Zavist spada među najgore sotonske osobine koje se mogu naći u ljudskom srcu i među one koje izazivaju najteže posljedice. Mudri čovek je zapisao: Jarost je nemilostiva i gnjev je plah, ali ko će odoljeti zavisti? (Priče 27,4) Upravo je zbog zavisti došlo do prvog razdora na Nebu; prepuštanje zavisti izazvalo je neiskazana zla među ljudima. Jer gdje je zavist i svađa, ondje je nesloga i svaka zla stvar. (Jakov 3,16)

Preko ogovaranja bližnjih ili preko sklonosti da se sudi njihovim pobudama ili postupcima, ne smije se olako prelaziti. Ne opadajte

jedan drugoga, braćo; jer ko opada brata ili osuđuje brata svojega opada zakon ili osuđuje zakon, a ako zakon osuđuješ, nisi tvorac zakona, nego sudija. (Jakov 4,11) Postoji samo jedan sudija Onaj koji će iznijeti na vidjelo što je sakriveno u tami i objaviće savjete srdačne. (1. Korinćanima 4,5) Svaki koji uzima sebi pravo da sudi svojim bližnjima i da ih protivzakonito osuđuje, prisvaja Stvoriteljeve povlastice.

Biblija nas posebno upozorava da se čuvamo olakog iznošenja optužbi protiv onih koje je Bog pozvao da djeluju kao Njegovi predstavnici. Apostol Petar, opisujući one koji spadaju među izopačene grešnike, kaže: A osobito one koji idu za tjelesnim željama nečistote i ne mare za poglavarstva i koji su bezobrazni i samovoljni i ne drhću huleći na slavu. Kada anđeli, koji veću snagu i silu imaju, ne izgovaraju na njih pred Gospodom hulnoga suda. (2. Petrova 2,10.11) Pavle, poučavajući one koji su postavljeni nad crkvama, kaže: Na sveštenika ne primaj tužbe, osim kada imaju dva ili tri svjedoka. (1. Timotiju 5,19) Onaj koji je ljudima povjerio tešku odgovornost da vode i poučavaju Njegov narod, pozvaće svoj narod na odgovornost zbog načina na koji je postupao prema Njegovim slugama. Kazna koja je zadesila Mariju treba da posluži kao ukor svima koji se prepuštaju zavisti i gundaju protiv onih na koje je Bog položio breme svoga djela.

34. Poglavlje—Dvanaest Uhoda

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 13. i 14)

Jedanaest dana poslije odlaska sa Horiva jevrejske čete su se ulogorile kod Kadisa, u Faranskoj pustinji, u blizini granica Obećane zemlje. Tu je narod zatražio da pošalju uhode koje će ispitati područje. Mojsije je ovo pitanje iznio pred Gospoda, koji je odobrio plan i dao nalog da se iz svakog plemena, među knezovima, izabere po jedan predstavnik koji će učestvovati u ovom poduhvatu. Ljudi su izabrani kako je bilo određeno i Mojsije im je zapovijedio da pođu i pregledaju zemlju, njen položaj i prirodne prednosti; narod koji u njoj živi, da li je slab ili jak, malobrojan ili mnogobrojan; da ispituju i prirodu tla, njegovu plodnost i donesu nešto od njegovog roda.

Uhode su otišle, obišle cijelu zemlju, pošto su ušle u nju s južne strane i doprle sve do njenih sjevernih granica. Vratili su se poslije četrdeset dana. Izrailjski narod je bio zauzet velikim nadama i zato je željno očekivao njihov povratak. Vijest o dolasku uhode prenošena od plemena do plemena, izazvala je radosne poklike. Narod je požurio da sretne poslanike, koji su srećno izbjegli sve opasnosti prilikom ovog opasnog poduhvata. Uhode su donijele razne vrste voća, da prikažu plodnost zemljišta. Bilo je to vrijeme sazrijevanja grožđa, pa su donijeli i grozd tako veliki da su ga dvojica morala nositi. Donijeli su i smokava i šipaka koji su u zemlji rasli u izobilju.

Narod se obradovao što će dobiti tako dobru zemlju i pažljivo je počeo da sluša izvještaj koji su uhode podnosili Mojsiju, trudeći se da ne promakne ni jedna jedina riječ. Idosmo u zemlju u koju si nas poslao, započele su uhode svoj izvještaj. Doista teče u njoj mlijeko i med, i evo roda njezina. Narod je bio oduševljen; bili su željni da poslušaju Gospodnji glas; da odmah krenu i zauzmu zemlju. Međutim, pošto su opisali ljepotu i plodnost zemlje, sve uhode, osim dvojice, počeli su da preuveličavaju teškoće i opasnosti koje će zaprijetiti Izrailjcima ukoliko odluče da zauzmu Hanan. Pobrojali

su moćne narode nastanjene u raznim djelovima zemlje, naglasili da su im gradovi veliki i opasani zidinama, da su njihovi stanovnici vrlo jaki i da ih je nemoguće pobijediti. Izjavili su da su u njima vidjeli i divove, sinove Enakove, i da je beskorisno i pomišljati na osvajanje zemlje.

[331]

Prizor se promijenio. Kada su uhode dale maha osjećanjima svojih nevjernih srca, koja je sotona ispunio obeshrabrenjem, umjesto nade i hrabrosti u narodu je zavladao kukavičko očajanje. Nevjerovanje uhoda bacilo je mračnu sijenku na cijeli skup koji je zaboravio veliku Božju silu, koja je tako često djelovala u korist izabranog naroda. Ljudi nisu sačekali da razmisle; nisu mislili da će im Onaj koji ih je dotle vodio sigurno dati zemlju; nisu se sjetili kako ih je zadivljujuće izbavio od njihovih ugnjetača, kako im je čudesno prokročio put kroz morske talase i uništio faraonove čete koje su ih progonile. Izostavili su Boga iz svojih razmišljanja i ponašali se kao da se moraju osloniti isključivo na snagu svojih mišica.

U svom nevjerovanju postavili su granice Božjoj sili i izrazili nepovjerenje u ruku koja ih je do tada tako sigurno vodila. Ponovo su pali i svoju stalnu grešku da gundaju protiv Mojsija i Arona. Kazali su: Propali su svi naši prekrasni snovi, jer se takva pokazala zemlja u koju ste nas vodili iz Egipta, govoreći nam da ćemo je zauzeti! Optužili su svoje vođe da su prevarili narod i navukli nevolju na Izrailj.

Narod se potpuno predao razočaranju i beznađu. Odjeknuli su očajnički krici, koji su nadvisili zbunjeni žamor glasova. Halev je shvatio stanje, hrabro je ustao u odbranu Božje riječi i učinio sve da prevaziđe negativni uticaj svojih nevjernih drugova. Narod je za jedan trenutak zastao da čuje riječi nade i ohrabrenja, kojima je opisivao dobru zemlju. Halev se nije usprotivio ničemu što je već bilo rečeno; zidine su zaista bile visoke i Hananci jaki. Ali, Bog je zemlju obećao Izrailjcima! Hajde da idemo i da je uzmemo, jer je možemo pokoriti, nagovarao ih je.

Međutim, ostala desetorica, prekidajući ga, počeli su da još mračnije nego u početku opisuju prepreke: Ne možemo ići na onaj narod, jer je jači od nas... sav narod koji vidjesmo u njoj jesu ljudi vrlo veliki. Vidjesmo ondje i divove, sinove Enakove, roda divovskoga, i činjaše nam se da smo prema njima kao skakavci, takvi se i njima činjasmo!

[332]

Ovi ljudi, kada su jednom krenuli pogrešnim smjerom, tvrdoglavo su nastavili da ustaju protiv Haleva i Isusa Navina, protiv Mojsija i Boga. Svaki sljedeći potez doprinosio je da u tome postanu još uporniji, još odlučniji da osujete svaki pokušaj osvajanja Hanana. Bili su spremni da izvrnu i istinu da bi ojačali svoj zlokobni uticaj. Hanan su proglasili zemljom koja proždire svoje stanovnike. To nije bio samo negativan, već i lažan izvještaj, nedosljedan i pun suprotnosti. Same uhode opisale su zemlju kao plodnu i naprednu, njene stanovnike kao ljude divovskog rasta. Sve to svakako bilo bi nemoguće da je klima bila tako nepovoljna i da se moglo kazati da zemlja proždire svoje stanovnike. Međutim, kada u srcima ljudi zavlada nevjerstvo, oni se stavljaju pod sotoninu vlast i niko ne može kazati dokle će ih on odvesti.

Tada se podiže sav zbor i stade vikati, i narod plakaše onu noć. Uskoro je došlo do provale nezadovoljstva i otvorene pobune; sotona je stekao potpunu vlast nad njima, pa se moglo pomisliti

da je narod izgubio razum. Ljudi su počeli da proklinju Mojsija i Arona, zaboravljajući da Bog sluša njihove pogrdne riječi, da je Anđeo božanske prisutnosti, obavijen stubom od oblaka, svjedok užasnih izliva njihovog gnjeva. Ogorčeni, glasno su vikali: Kamo da smo pomrli u zemlji Misirskoj! Ili da smo pomrli u ovoj pustinji! A onda su se okrenuli i protiv Boga: Zašto nas vodi Gospod u tu zemlju da izginemo od mača, žene naše i djeca naša da postanu roblje? Nije li bolje da se vratimo u Misir? I rekoše među sobom: da postavimo starješinu, pa da se vratimo u Misir! Tako su ne samo Mojsija, već i samoga Boga optužili za prevaru, da su im obećali zemlju koju ne mogu da im predaju u posjed. Otišli su tako daleko da su postavili starješinu da ih vrati u zemlju patnji i robovanja, iz koje ih je izbavila moćna ruka Svemogućeg.

Mojsije i Aron, duboko potreseni, ponizno padoše ničice pred svim zborom sinova Izrailjevih, ne znajući na koji način da ih odvrate od njihovih nepromišljenih i žestokih namjera. Halev i Isus Navin su zatim pokušali da smire bunu. Odjeće razderane u znak bola i ogorčenja, ušli su među narod i svojim gromkim glasovima nadjačali oluju žalosti i buntovnih prigovora: Zemlja koju prođosmo i uhodismo, vrlo je dobra zemlja. Ako smo mili Gospodu, On će nas odvesti u tu zemlju, i daće nam je, a to je zemlja u kojoj teče mlijeko i med. Samo se ne odmećite od Gospoda i ne bojte se naroda one

[333]

zemlje, jer ih možemo pojesti; odstupio je od njih zaklon njihov, a s nama je Gospod, ne bojte ih se!

Hananejci su prevršili mjeru svoga bezakonja i Gospod ih više nije mogao trpjeti. Mogli su postati lak plijen, jer im je Bog uskratio svoju zaštitu, posebno što se zavjetom obavezaao da će njihovu zemlju dati Izrailjcima. Međutim, narod je prihvatio lažni izvještaj nevjernih uhoda i tako je cio skup bio prevaren. Nevjernici su dobro obavili svoje djelo. Čak i da su samo dvojica dala negativan izvještaj, a da su ostala desetorica hrabrila narod da zauzme zemlju u Gospodnje ime, Izrailjci bi ipak prihvatili savjet dvojice umjesto poziva desetorice; tako je veliko bilo njihovo zlosrećno nevjerovanje. Ali, samo su dvojica zastupala istinu, dok su desetorica stala na stranu pobune.

Nevjerne uhode bile su vrlo glasne u osuđivanju Haleva i Isusa Navina, pa je uskoro odjeknuo i poziv da ih zaspu kamenjem. Pobijesnila gomila dograbila je kamenje da pobije ove vjerne ljude. Nasrnuli su na njih uz divljačku viku. A onda im je kamenje iznenada poispadalo iz ruku, začutili su i počeli da se tresu od straha. Bog se umiješao da spriječi njihove ubilačke namjere. Slava Njegove prisutnosti, slična zasljepljujućoj svjetlosti, obasjala je Šator od sastanka. Cio narod je vidio taj Božji znak. Pojavio se Neko moćniji od njih i niko se više nije usuđivao da pruži otpor. Uhode koji su donijeli negativne izvještaje, pognuli su se od straha i užasa i bez daha potražili utočište u svojim šatorima.

Podigao se i Mojsije i ušao u Šator od sastanka. Gospod mu je objavio: Dokle će me vrijeđati taj narod... udariću ga pomorom i rasuću ga; a od tebe ću učiniti narod velik i jači od ovoga! Međutim, Mojsije se ponovo založio za svoj narod. Nije mogao da pristane da Izrailj bude uništen, a da od njegovog potomstva nastane novi, moćniji narod. Pozivajući se na Gospodnju milost, rekao je: Neka se, dakle, proslavi sila Gospodnja, kao što si rekao, govoreći: Gospod dugo čeka i obilan je milošću... oprosti bezakonje ovome narodu radi velike milosti svoje, kao što si praštao narodu ovome od Misira dovde!

Gospod je obećao da će poštedjeti Izrailj i da ga neće odmah uništiti; ali, zbog njegovog nevjerstva i kukavičluka neće moći da upotrijebi svoju snagu da bi savladao njegove neprijatelje. Zato mu

je u svojoj milosti naredio, kao jedinu sigurnu mogućnost, da se vrati prema Crvenom moru.

Ispunjen buntovnim duhom, narod je uzvikivao: Da bar pomremo u ovoj pustinji! Sada mu je ta molitva bila uslišena. Gospod je objavio: Tako ja živ bio, kaže Gospod, učiniću vam onako kako ste govorili i ja čuh. U ovoj će pustinji popadati mrtva tjelesa vaša i svi između vas koji su izbrojeni u svem broju vašemu od dvadeset godina i više... a djecu vašu, za koju rekoste da će postati roblje, njih ću odvesti i oni će poznati zemlju za koju vi ne marite! O Halevu je rekao: A slugu svojega Haleva, u kojem bješe drugi duh i koji se sasvim mene držao, njega ću odvesti u zemlju u koju je išao i sjeme će je njegovo naslijediti! I kao što su uhode četrdeset dana uhodile zemlju, tako će i čete Izrailjeve četrdeset godina lutati pustinjom.

Kada je Mojsije objavio narodu božansku odluku, razjarenost se pretvorila u tugu. Znali su da im je kazna bila pravedno odmjerena. Pred očima cijelog Izrailja desetorici nevjernih uhoda bila je odmjerena božanska kazna, poginuli su kao žrtve pomora, a po njihovoj subini narod je mogao da predvidi svoju budućnost.

Izgledalo je da se sada narod iskreno kaje zbog svog grešnog ponašanja; međutim, ljudi su bili žalosni samo zbog posljedica svojih postupaka, a ne i zbog toga što su postali svjesni svoje nezahvalnosti i neposlušnosti. Kada su ustanovili da Gospod ne odustaje od svojih odluka, ponovo se probudila njihova samovolja, pa su objavili da se neće vraćati u pustinju. Zapovijedajući im da se povuku iz zemlje svojih neprijatelja, Gospod je stavio na probu njihovu prividnu pokornost i dokazao da ona nije iskrena. Znali su da su mnogo pogriješili, dozvoljavajući svojim nerazboritim osjećanjima da zadobiju prevlast, da ih navedu da pokušaju da ubiju dvojicu uhoda koji su ih nagovarali da ostanu vjerni Bogu; međutim, bili su užasnuti samo zato što su ustanovili da su načinili strašnu grešku koja će imati razorne posljedice. Njihova srca ostala su nepromijenjena. Bio im je neophodan samo povod da ponovo padnu u istu grešku. On im je pružen kada im je Mojsije, božanskim autoritetom zapovijedio da se vrate u pustinju.

[335] Odluka da Izrailj još četrdeset godina neće ući u Hanan duboko je razočarala Mojsija i Arona, Haleva i Isusa Navina; ali su bez prigovora prihvatili božansku presudu. Međutim, oni koji su prigovarali da Bog nepravedno postupava prema njima i objavljivali da će

se vratiti u Egipat, počeli su gorko da plaču i jadikuju kada su im bili uskraćeni blagoslovi koje su do tada prezirali. Prigovarali su bez razloga, a sada im je Bog dao razlog da plaču. Da su žalili zbog svoga grijeha, kada im je bio jasno prikazan, ova presuda nikada ne bi ni bila izrečena; međutim, plakali su zbog kazne, njihova žalost nije bila pokajanje i zato nije mogla navesti Boga da povuče osudu.

Cijele noći odjekivale su tužbalice, ali se s jutrom rodila i nova nada. Odlučili su da se iskupe zbog svog kukavičluka. Kada im je Bog zapovijedio da ustanu i zauzmu zemlju, odbili su; sada, kada im je naredio da se povuku, pokazali su isti prkosni duh. Odlučili su da krenu u napad i zauzmu zemlju; možda će Bog onda prihvatiti njihovo djelo i promijeniti svoje namjere prema njima?

Bog im je ukazao prednost i proglasio obavezu da uđu u zemlju kada im On bude izdao nalog, ali je zbog njihovog samovoljnog suprotstavljanja Božjoj volji ta dozvola bila povučena. Sotona je tako ostvario svoj cilj: spriječio ih je da uđu u Hanan. Međutim, odmah je počeo da ih nagovara da suprotno božanskoj zabrani učine upravo ono što nisu htjeli da učine kad im je bilo naređeno. I tako je veliki varalica, navodeći ih opet na pobunu, ponovo pobijedio. Nisu vjerovali da će božanska snaga podržati njihove napore da zauzmu Hanan; a sada su se usudili da svojom snagom, bez Božje pomoći, pokušaju da obave to veliko djelo. Povikali su: *Sagriješismo Gospodu, ići ćemo i bićemo se sasvim kako nam je zapovijedio Gospod Bog naš!* (5. Mojsijeva 1,41) Toliko su duboko bili zaslijepljeni svojim prestupom! Gospod im nikada nije zapovijedio da ustanu i da ratuju! Nije namjeravao da zemlju zadobiju ratom, već strogim poštovanjem Njegovih naredaba.

Iako su njihova srca ostala ista, bili su navedeni da priznaju grešnost i nerazumnost svoje pobune prilikom dočeka uhoda. Sada su uvidjeli pravu vrijednost blagoslova koji su tako nepromišljeno odbacili. Priznali su da ih je upravo njihovo nevjerovanje isključilo iz Hanana. *Sagriješismo Gospodu*, kazali su, priznajući tako da su krivi oni, a ne Gospod, koga su tako opako optužili da nije ispunio dato obećanje. Iako njihovo priznanje nije proisteklo iz istinskog pokajanja, poslužilo je da pokaže pravednost Božjeg postupanja prema njima.

Gospod i sada slično proslavlja svoje ime, navodeći ljude da priznaju Njegovu pravednost. Kada se oni koji tvrde da Ga vole

žale na Njegovo providenje, kada preziru Njegova obećanja, kada, popuštajući iskušenjima, zajedno sa zlim anđelima ustaju protiv Njegovih namjera, Gospod često tako preusmjerava okolnosti da ih navede da, iako se, možda, nisu istinski pokajali, bar uvide svoj grijeh i priznaju bezbožnost svog ponašanja i pravednost i dobrotu Božjeg postupanja prema njima. To je način kojim se Bog služi da razobliča djela tame. Iako se duh koji je naveo na pogrešno ponašanje nije potpuno promijenio, izriče se priznanje kojim se uzdiže Božja čast i pravdaju oni koji su u Božje ime vjerno ukoravali grijeh, iako su nailazili na protivljenje i nerazumevanje. Tako će biti i u vrijeme završnog izlivanja Božjeg gnjeva. Kada bude došao s hiljadama svetih anđela svojih da učini sud svima Gospod će osvjedočiti sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela. (Juda 14.15) Svaki grešnik uvidjeće i priznati pravednost osude koja mu je izrečena.

Ne obazirući se na božansko protivljenje, Izrailjci su se pripremili da krenu u osvajanje Hanana. Snabdjeveni ratnom opremom i oružjem bili su, po svojoj procjeni, potpuno pripremljeni za sukob. Međutim, u Božjim očima i u očima Njegovih rastuženih slugu njihova priprema imala je žalosne nedostatke. Kada je, skoro četrdeset godina poslije toga, Gospod zapovijedio Izrailjcima da ustanu i zauzmu Jerihon, obećao je da će biti s njima. Kovčeg sa svetim Zakonom išao je pred njihovim četama. Starješine, koje je On postavio, upravljali su pod Božjim nadzorom, njihovim pokretima. Uz takvo vodstvo, nikakvo zlo im se nije moglo dogoditi. Ali sada, suprotno Božjoj naredbi i svečanoj zabrani njihovih starješina, bez kovčega i bez Mojsija, izašli su da se sukobe s neprijateljskim četama.

Truba je zatrabila na uzbunu i Mojsije je požurio za njima da ih opomene: Zašto prestupate zapovijest Gospodnju? Od toga neće biti ništa. Ne idite gore, jer Gospod nije među vama, nemojte da vas pobiju neprijatelji vaši! Jer su Amalici i Hananeji tamo pred vama, izginućete od mača!

[337]

Hananeji su čuli o tajanstvenoj sili koja je čuvala taj narod i o čudima koja su se događala u njihovu korist, pa su sada prikupili velike snage da odbace napadače. Čete osvajača nisu imale zapovjednika. Nikakva molitva nije bila upućena Bogu da im pokloni pobjedu. Krenuli su u napad očajnički odlučni da preokrenu svoju

sudbinu ili da poginu u borbi. Nepripremljeni za rat, predstavljali su nepregledno mnoštvo dobro naoružanih vojnika, pa su se nadali da će iznenadnim i žestokim napadom savladati svaki otpor. Drsko su počeli da izazivaju neprijatelja koji se nije usuđivao da ih napadne

Hananeji su zauzeli položaj na stjenovitoj visoravni do koje se moglo doprijeti jedino preko teških prevoja i strmih i opasnih uspona. Nepregledno mnoštvo Izrailjaca doprinijelo je jedino da njihov poraz postane još teži. Morali su se polako kretati planinskim stazama, izloženi smrtonosnim hicima neprijatelja iznad sebe. Ogromne stijene uz zaglušujuću buku kotrljale su se niz strminu, obilježavajući svoj put krvlju pobijenih. Oni koji su uspjeli da stignu do vrha, iscrpljeni usponom, bili su žestoko dočekani i odbijeni uz velike gubitke. Bojno polje bilo je prekriveno tijelima poginulih. Izrailjska vojska pretrpjela je strašan poraz. Uništenje i smrt bili su posljedica njihovog buntovnog pokušaja.

Prinučeni konačno da priznaju poraz, preživjeli su se vratili i plakali pred Gospodom, ali Gospod ne posluša glasa njihovoga. (5. Mojsijeva 1,45) Ova značajna pobjeda neprijatelja Izrailja, koji su do tada sa strahom pratili približavanje moćne jevrejske vojske, nadahnula ih je riješenošću da joj se suprotstave. Sve izvještaje o čudesnim djelima koja je Gospod učinio za svoj narod, sada su proglasili lažnim, i smatrali da više nemaju nikakvog razloga za strah. Taj prvi poraz Izrailjaca, koji je Hananejce nadahnuo hrabrošću i odlučnošću, veoma je otežao osvajanje Hanana. Izrailjcima nije preostalo ništa drugo nego da napuste teritorije pobjednika i da se povuku u pustinju, znajući da će u njoj taj cijeli naraštaj naći svoj grob.

35. Poglavlje—Korejeva Pobuna

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4. Mojsijevoj 16. i 17)

Kazne koje su zadesile Izrailj poslužile su da se za neko vrijeme suzbije gundanje i nepokornost naroda, ali se buntovni duh zadržao u srcima i na kraju donio veoma gorke plodove. Dotadašnje pobune bile su samo nemiri u narodu, koje su nastajale kao posljedica spontanog djelovanja uzbuđene svjetine; međutim, sada je bila organizovana potajna zavjera s čvrstom namjerom da se potkopa autoritet starješina koje je sam Bog postavio.

Korej, glavni inspirator ovog pokreta, pripadao je Levitima, Katovoj porodici i bio Mojsijev rođak, vrlo sposoban i uticajan čovjek. Iako je bio određen da služi u Svetilištu, postao je nezadovoljan svojim položajem i željan sveštenečkog dostojanstva. Činjenica da je sveštenečka služba bila povjerena Aronu i njegovoj porodici, iako je do tada predstavljala pravo prvenaca iz svake porodice, izazvala je zavist i nezadovoljstvo i navela Koreja da se neko vrijeme potajno protivi Mojsijevom i Aronovom autoritetu, iako se nije usuđivao da učini neko javno buntovno djelo. Konačno je skovao drzak plan da obori i građanske i vjerske vlasti. Nije propustio da nađe saučesnike. U blizini šatora Koreja i ostalih Katovih sinova, s južne strane Svetilišta, protezao se logor Ruvimovog plemena, pa se dogodilo da šatori Datana i Avirona, dvojice knezova iz toga plemena, budu najbliži Korejevom šatoru. Ovi knezovi spremno su podržali njegove častoljubive planove. Kao potomci najstarijeg Jakovljevog sina smatrali su da im pripada pravo da obavljaju građansku vlast, pa su odlučili da s Korejem podijele počasti sveštenečke službe.

Raspoloženje u narodu je pogodovalo ostvarenju Korejevih planova. Puni gorčine izazvane razočaranjem, lako su podlegli nekadašnjim osjećanjima sumnje, zavisti i mržnje, pa su se njihovi prigovori ponovo podigli protiv njihovog strpljivog vođe. Izrailjci su stalno gubili iz vida činjenicu da se nalaze pod Božjim vođstvom.

[339] Zaboravljali su da je Anđeo zavjeta njihov nevidljivi vođa, da i

Hristos, obavijen stubom od oblaka, ide pred njima i da Mojsije od Njega prima sva uputstva.

Bili su nespremni da prihvate strašnu presudu da će svi morati da pomru u pustinji, pa im je bio prihvatljiv svaki izgovor da povjeruju da ih vodi Mojsije, a ne Bog i da im je on odredio budućnost. Ni najveći naponi najkrotkijeg čoveka na Zemlji nisu bili dovoljni da suzbiju nepokornost ovog naroda; iako su se znaci Božjeg nezadovoljstva mogli vidjeti u njihovoj sredini, redovi su im bili proređeni i broj smanjen, pouku nisu uzeli k srcu. Opet su pali kao žrtve iskušenja.

Mojsije je bio mnogo smireniji i srećniji, dok je živio skromnim pastirskim životom, nego sada na položaju starješine nepreglednog skupa nemirnih duhova. Međutim, nije smio da bira. Umjesto savijenog pastirskog štapa dobio je palicu moći i nije je mogao odložiti, sve dok ga Gospod ne oslobodi te odgovornosti.

Onaj koji čita tajne svih srca otkrio je namjere Koreja i njegovih drugova i uputio svom narodu opomene i savjete uz čiju pomoć se mogao sačuvati od prevara tih podmuklih ljudi. Narod je vidio da je Božja kazna zadesila Mariju zato što je zavidjela Mojsiju i prigovarala njegovom vodstvu. Gospod je objavio da je Mojsije veći od proroka. Njemu govorim iz usta k ustima! Zatim je dodao: Kako se, dakle, ne pobjaste vikati na slugu mojega, na Mojsija? (4. Mojsijeva 12,8) Ove pouke nisu bile namijenjene samo Mariji i Aronu, već i cijelom Izrailju.

Korej i njegovi drugovi zavjerenici uživali su prednost da pristupuju posebnim objavlivanjima Božje sile i veličine. Bili su među ličnostima koje su zajedno s Mojsijem izišle na goru i vidjele Božju slavu. Međutim, od tada se dogodila promjena. Iskušenje, u početku neznatno, našlo je mjesta u njihovom srcu; počelo je zatim da jača kada je dobilo podsticaj, i tako je išlo sve dalje dok sotona nije preuzeo upravu nad njihovim mislima i naveo ih da krenu u širenje nezadovoljstva. Izražavajući veliku privrženost blagostanju naroda, u početku su svoje nezadovoljstvo šapatom prenosili jedni drugima, a zatim i vodećim ljudima u Izrailju. Njihova podmetanja bila su tako svesrdno prihvatana da su se usudili da krenu korak dalje, dok na kraju nisu i sami povjerovali da ih pokreće revnost za Gospoda.

Uspjeli su da pridobiju dvije stotine i pedeset knezova, uglednih ljudi iz skupa. Uživajući tako snažnu i uticajnu podršku, mislili su

[340]

da će uspjeti da potpuno promijene sistem vlasti i znatno unaprijede Mojsijevu i Aronovu upravu.

Ljubomora se pretvorila u zavist, a zavist u pobunu. Razmatrali su Mojsijevo pravo na tako veliku vlast i čast, sve dok nisu došli do zaključka da on zauzima vrlo zavidan položaj, i da bi svaki od njih tu službu mogao da obavlja isto tako uspješno kao i on. Zavaravali su sami sebe i jedni druge da su Mojsije i Aron sami sebi dodijelili svoje službe. Nezadovoljnici su izjavili da su se te starješine uzdige iznad Gospodnjeg skupa, prisvajajući sebi vlast i sveštenu čast, iako njihova porodica ničim nije zaslužila da se uzdigne iznad ostalih Izrailjaca; da oni nisu ništa svetiji od ostalog naroda, i da bi im zato bilo dovoljno da se izjednače sa ostalom braćom, koja uživaju istu prednost Božje posebne prisutnosti i zaštite.

Zavjerenici su se zatim okrenuli narodu. Onima koji nisu u pravu i koji zaslužuju prijekor ništa nije ugodnije od slušanja izraza naklonosti i hvale. Na taj način Korej i njegovi drugovi privukli su pažnju naroda i zadobili podršku skupa. Optužba da je gundanje naroda izazvalo Božji gnjev bila je odbačena kao pogrešna. Kazali su da zbor nije pogriješio, jer je samo tražio svoja prava; ali da se Mojsije pokazao kao oholi starješina, koji je ljude proglasio grešnicima, iako je riječ bila o svetom narodu u čijem središtu stanuje sam Gospod.

Korej je zatim razmotrio istoriju njihovog putovanja kroz pustinju i podsjetio ih da su često bili u teškom položaju, da su mnogi stradali zbog gundanja i neposlušnosti. Njegovim slušaocima je tako postalo jasno da su mnoge njihove nevolje mogle biti izbjegnute da se Mojsije drugačije ponašao. Zaključili su da je on odgovoran za sve njihove nevolje, da je čak i njihovo isključenje iz Hanana samo posljedica njegovog i Aronovog pogrešnog rukovođenja; da bi i njihovo putovanje, da ih je Korej predvodio, da ih je hrabrio, govoreći im o njihovim dobrim djelima, umjesto da ih ukorava zbog grijeha, proteklo vrlo mirno i srećno. Umjesto da besciljno lutaju kroz pustinju, krenuli bi pravo u Obećanu zemlju.

[341] U širenju nezadovoljstva u zajednici snažnije nego ikada, postojalo je jedinstvo nezadovoljnika. Uspjeh je ohrabrio Koreja i učvrstio ga u uvjerenju da bi Mojsijevo prisvajanje vlasti, ukoliko ne bude obuzdano, moglo biti kobno za slobodu Izrailjaca; tvrdio je da mu je Bog otkrio pravo stanje i da ga je ovlastio da prije nego što bude

kasno, u sistem vlasti unese promjene. Mnogi, međutim, još nisu bili spremni da prihvate Korejeve optužbe protiv Mojsija. Sjećali su se njegovog strpljivog, požrtvovnog rada i savjest im nije dala mira. Bilo je zato neophodno da se njegovom dubokom zalaganju za dobro Izrailja pripišu i neke sebične pobude; tako je ponovljena optužba da ih je izveo u pustinju da pomru da bi mogao da prigrabi njihovu imovinu.

Ovaj posao neko vrijeme obavljan je potajno. Ali, čim je pokret stekao dovoljno snage da javno istupi, Korej se pojavio kao predvodnik i javno optužio Mojsija i Arona za prisvajanje vlasti na koju su on i njegovi drugovi imali isto toliko prava. Osim toga, optužio ih je da su narodu uskratili slobodu i nezavisnost. Zavjerenici su izjavili: Dosta nek vam je; sav ovaj narod, svi su sveti, i među njima je Gospod, zašto se vi podižete nad zborom Gospodnjim?

Mojsije nije očekivao tako čvrsto organizovanu zavjeru. Kada je shvatio njeno strašno značenje, pao je ničice i tiho uputio molitvu Bogu. Ustao je žalostan, ali smiren i osnažen. Bio je siguran u Božje vodstvo. Reкао je: Sjutra će pokazati Gospod ko je njegov, i ko je svet i koga je pustio k sebi, jer koga je izabrao, onoga će i pustiti k sebi! Proba je morala da bude odložena za sljedeće jutro da bi svi imali dovoljno vremena za razmišljanje. A onda su svi koji su željeli sveštenu službu morali doći s kadionicom u ruci i pred cijelim skupom prinijeti tamjan u Svetilištu. Svi su znali da su čak i sveštenici, Nadav i Avijud, bili uništeni kada su se usudili da prinesu tuđ oganj i tako prezru božansku zapovijest. Mojsije je zato uputio izazov svojim tužiocima da odluku prepuste Bogu ako već žele da se bave tako opasnim pozivom.

Obraćajući se posebno Koreju i njegovim prijateljima Levitima, Mojsije je rekao: Malo li vam je što vas je Bog Izrailjev odvojio od zbora Izrailjeva, pustivši vas k sebi da vršite službu u šatoru Gospodnjem i da stojite pred zborom i služite za nj? Pustio je k sebi tebe i svu braću tvoju, sinove Levijeve s tobom, a vi tražite još i sveštenstvo? Zato se ti i sva družina tvoja skupiste na Gospoda. Jer Aron šta je, da vičete na nj?

Datan i Aviron nisu bili tako smjeli i drski kao Korej, i Mojsije, vjerujući da su bili uvučeni u zaveru i da nisu sasvim nemoralni, pozvao ih je da se pojave pred njim, da bi mogao da sasluša njihove optužbe. Međutim, oni nisu želeli da dođu i grubo su odbili da

[342]

priznaju njegovu nadležnost. Njihov odgovor, izgovoren glasno pred cijelim skupom, ovako je glasio: Malo li je što si nas izveo iz zemlje u kojoj teče mlijeko i med da nas pobiješ u ovoj pustinji, nego još hoćeš da vladaš nad nama! Jesi li nas odveo u zemlju u kojoj teče mlijeko i med? Jesi li nam dao da imamo njiva i vinograda? Hoćeš li oči ovim ljudima da iskopaš? Nećemo da idemo!

I tako su zemlju svoga robovanja opisali istim riječima koje je Gospod upotrijebio da bi opisao njihovo obećano nasljedstvo. Optužili su Mojsija da utvrđuje svoj autoritet, govoreći da djeluje pod Božjim vodstvom. Izjavili su da više neće dozvoljavati da ih vodi kao slijepce, malo prema Hananu, a malo prema pustinji, kako u tom trenutku odgovara njegovim vlastoljubivim zamislima. I tako je onaj koji je bio kao nježni otac, kao strpljivi pastir, bio predstavljen kao uzurpator i tiranin najcrnjeg karaktera. Krivica za isključenje iz Hanana bila je pripisana njemu, iako je ono došlo kao kazna za njihove grehove.

Bilo je očigledno da narod podržava nezadovoljnike; ali Mojsije nije ni pokušao da sebe opravda. On se svečano, pred cijelim skupom, obratio Bogu kao svjedoku da su mu pobude čiste i ponašanje časno i pozvao Ga da mu bude Sudija.

Sljedećeg jutra, dvije stotine i pedeset knezova, s Korejem na čelu, pojavilo se s kadionicama u rukama. Bili su odvedeni u trijem Svetilišta, dok se narod okupio oko njega da vidi rezultat. Mojsije nije okupio narod da prisustvuje porazu Koreja i njegovih drugova, već su buntovnici, u svojoj slijepoj drskosti, sazvali zbor da bude svjedok njihove pobjede. Najveći dio skupa otvoreno je stao na Korejevu stranu, koji je s velikim nadama očekivao da pobijedi u sukobu s Aronom.

I dok su se tako svi okupili pred Gospodom, slava Gospodnja pokaza se svemu zboru. Božansko upozorenje bilo je upućeno Mojsiju i Aronu: Odvojte se iz toga zbora da ih odmah zatrem! Međutim, oni su pali ničice i zavapili: Bože, Bože duhovima i svakom tijelu, ovaj jedan je zgriješio, i na sav li ćeš se zbor gnjeviti?

[343]

Korej se već udaljio iz ovog skupa da bi se pridružio Datanu i Avironu, kada se i Mojsije, praćen sedamdesetoricom starješina, uputio da tim ljudima koji su odbili da dođu k njemu prenese posljednju opomenu. Mnoštvo ga je slijedilo, ali se Mojsije, prije nego što će objaviti poruku buntovnicima, po božanskom naređenju obratio

okupljenima: Odstupite od šatora tih bezbožnika i ne dodirujte se ničega što je njihovo da ne izginete zbog grijehova njihovih! Narod je poslušao opomenu, jer je predosjećanje da predstoji neposredna Božja kazna obuzelo sva srca. Vođe buntovnika vidjeli su da ih napuštaju svi oni koje su prevarili, ali se nisu pokolebali u svojoj tvrdoglavosti. Stali su sa svojim porodicama na vrata svojih šatora, kao da se rugaju Božjoj opomeni.

U ime Boga Izrailjevog, Mojsije je sada mogao da objavi pred cijelim skupom: Ovako ćete poznati da me je Gospod poslao da činim sva ova djela, i da ništa ne činim od sebe: ako ovi ljudi pomru kao što umiru svi ljudi i budu pokarani kao što bivaju pokarani svi ljudi, nije me poslao Gospod. Ako li što novo učini Gospod i zemlja otvori usta svoja i proždre ih sa svime što je njihovo, i siđu živi u grob, tada znajte da su ovi ljudi uvrijedili Gospoda!

Oči čitavog Izrailja bile su uperene prema Mojsiju, i svi su sa strahom i užasom očekivali šta će se zbiti. Kad je on prestao da govori, čvrsto tlo se razdvojilo i buntovnici su živi nestali u rasjelini, zajedno sa svim što je bilo njihovo, i nesta ih iz zбора. Narod se razbježao, svjestan da je učestvovao u njihovom grijehu.

Međutim, izlivanje božanskih kazni još nije bilo završeno. Oganj koji je sijevnuo iz oblaka progutao je dvije stotine i pedeset knezova koji su prinosili tamjan. Ti ljudi, koji se nisu prvi pobunili, nisu ni bili uništeni zajedno s glavnim zavjerenicima. Njima je bilo dozvoljeno da vide njihov kraj i da tako dobiju priliku da se pokaju; međutim, njihove simpatije su bile na strani pobunjenika i zato su podijelili njihovu sudbinu.

Kada je Mojsije pozvao Izrailjce da se sklone od propasti koja im prijete, i tada su Božji sudovi mogli biti zaustavljeni da su se Korej i njegovi istomišljenici pokajali i zatražili oprostjenje. Međutim, svojom tvrdoglavom upornošću oni su zapečatili svoju sudbinu. Cio skup učestvovao je u njihovoj krivici, jer su svi, u većoj ili manjoj mjeri, stali na njihovu stranu. Ipak, u svojoj velikoj milosti Bog je načinio razliku između vođa pobune i onih koji su ih slijedili. Onima koji su dozvolili da budu zavedeni pružena je prilika da se pokaju. Dobili su dovoljno dokaza da su pogriješili i da je Mojsije u pravu. Izrazito pokazivanje Božje sile uklonilo je svaku nesigurnost.

Isus, Anđeo koji je išao pred Jevrejima, pokušao je da ih spasi od uništenja. Oprostjenje im je bilo ponuđeno. Božji sudovi su

se veoma približili i kao da su ih pozivali da se pokaju. Posebno, uporno djelovanje Neba zaustavilo je njihovu pobunu. I tada, da su se odazvali pozivima Božjeg providjenja, mogli su da budu spaseni. Ali, iako su pobjegli od Božjih sudova, bojeći se uništenja, nisu se izliječili od buntovništva. Vratili su se te noći u svoje šatore uplašeni, ali ne i pokajani.

Korej i njegovi drugovi toliko su laskali mnoštvu da je na kraju stvarno povjerovalo da je veoma dobro, da mu je Mojsije učinio nepravdu i da je zloupotrijebio njegovo povjerenje. Ako sada budu priznali da su Korej i njegovi drugovi pogriješili, a da je Mojsije u pravu, onda će biti prinuđeni da kao Božju riječ prime i presudu da moraju pomrijeti u pustinji. Nisu bili spremni da se pokore toj sudbini i zato su pokušali da vjeruju da ih je Mojsije prevario. Iskreno su se nadali da će biti uspostavljen novi poredak u kome će pohvale zamijeniti ukore, a spokojstvo nemire i rasprave. Ljudi koji su izginuli govorili su im laskave riječi, pokazivali da im je stalo do njih i da ih vole, pa je narod zaključio da su Korej i njegovi drugovi sigurno bili dobri ljudi, a da je Mojsije na neki način prouzrokovao njihovu propast.

Najtežu uvredu Bogu nanose ljudi koji preziru i odbacuju oruđa kojima se On služi da bi im osigurao spasenje. Izrailjci su otišli i dalje od toga! Oni su planirali da ubiju Mojsija i Arona, a ipak nisu mogli da shvate da treba da se mole Bogu da im oprostí taj veliki grijeh. Tu noć vremena milosti nisu proveli u pokajanju i priznanju, već u iznalaženju načina da se odupru dokazima da se nalaze među najvećim grešnicima. I dalje su gajili mržnju prema ljudima koje je Bog postavio i skupljali snagu da se odupru njihovom autoritetu. Prirodno je da im se i sotona našao pri ruci da izopači njihove procjene, da ih zaslijepi i odvuče u propast.

[345] Sav Izrailj užasnuto je pobjegao s mesta na kome su osuđeni grešnici zapomažući propali u dubinu, jer su smatrali: Da i nas ne proždre zemlja! A sjutradan vikaše sav zbor sinova Izrailjevih na Mojsija i na Arona, govoreći: pobiste narod Gospodnji! Pripremali su se da primjene nasilje protiv svojih vjernih, požrtvovanih vođa.

U tom trenutku pokazala se Božja slava u oblaku iznad Svetilišta, a glas iz oblaka obratio se Mojsiju i Aronu: Uklonite se iz toga zbora da ih odmah potrem!

Krivica za grijeh nije počivala na Mojsiju, zato se on i nije plašio, nije požurio da ode i skup prepusti uništenju. Mojsije je oklijevao, pokazujući u toj užasnoj krizi da mu je kao istinskom pastiru posebno stalo do stada koje Mu je povjereno. Zavapio je Bogu da u svom gnjevu nepovratno ne uništi narod koji je sam izabrao. Svojim posredovanjem uspio je da zaustavi ruku osvetnicu da ne istrijebi taj neposlušni, buntovni Izrailj.

Međutim, djelo gnjeva je započelo, pomor je krenuo da obavi svoj smrtonosni posao. Po nalogu svoga brata, Aron je uzeo kadionicu i požurio da usred skupa obavi djelo pomirenja. I stajaše među mrtvima i živima. Zajedno s dimom tamjana koji se uzdizao prema nebu, podizale su se k Bogu i Mojsijeve molitve iz Svetilišta; pomor se zaustavio, ali ne prije, nego što je popadalo četrnaest hiljada Izrailjaca, poginulih zbog grešnog gundanja i pobune.

Ipak, pružen je i još jedan dokaz da je sveštenstvo povjereno Aronovoj porodici. Prema Božjem uputstvu, svako pleme je pripremilo štap i na njemu napisalo svoje ime. Aronovo ime bilo je na štapu Levijevog plemena. Štapovi su bili izloženi u Svetilištu, pred kovčegom svjedočanstava. Pojavljivanje cvjetova na bilo kojem od tih štapova, trebalo je da posluži kao dokaz da je Gospod tom plemenu povjerio sveštenu službu. Sljedećeg jutra, gle, procvjetala palica Aronova od doma Levijeva, bješe napupala i procvjetala i bademi zreli na njoj! Štap je bio pokazan narodu, a kasnije je čuvan u Svetilištu kao svjedočanstvo budućim naraštajima. Ovo čudo uspješno je riješilo problem sveštenstva.

Tako je bilo jasno potvrđeno da su Mojsije i Aron govorili prema Božjem ovlašćenju, a narod je morao da prihvati neprijatnu istinu da će pomrijeti u pustinji. Čuo se uzvik: Pomrijesmo, propadosmo, svi propadosmo! Priznali su da su pogriješili buneći se protiv svojih starješina i da su Korej i njegova četa dobili pravednu Božju kaznu.

U Korejevoj pobuni na djelu je bio, u manjem obimu, isti duh koji je pokrenuo sotoninu pobunu na Nebu. Oholost i častoljublje naveli su Lucifera da se žali na Božju vladavinu i pokuša da obori poredak koji je bio uspostavljen na Nebu. Od trenutka svog pada, trudio se da u ljudski um utisne taj isti duh zavisti i nezadovoljstva, to isto častoljubivo stremljenje za položajima i častima. Na isti način djelovao je na misli Koreja, Datana i Avirona, trudeći se da u njima rasplamsa želju za samouzdanjem, da raspiri zavist, nepovjerenje

[346]

i pobunu. Naveo ih je da odbacujući ljude koje je Bog postavio, odbace i Boga. Međutim, iako su gundajući protiv Mojsija i Arona u stvari hulili na Boga, buntovnici su bili toliko zaslijepljeni da su sebe smatrali pravednima, a one koji su ih vjerno ukoravali za grijeh ljudima koje pokreće sotona.

Zar i sada ne postoje ista zla koja su izazvala Korejevu propast? Oholost i častoljublje su široko rasprostranjeni; a kada se gaje te osobine, otvaraju se vrata zavisti i želji za vladanjem; duše se udaljavaju od Boga i nesvjesno svrstavaju na sotoninu stranu. Slično Koreju i njegovim drugovima, čak i među takozvanim Hristovim sledbenicima, mnogi tako neobuzdano razmišljaju, planiraju i rade na svom uzdizanju da budu spremni da zadobiju naklonost naroda, da izopače istinu, da krivotvore, da govore laži o Gospodnjim slugama, da im čak pripisuju iste niske i sebične pobude koje ispunjavaju njihova vlastita srca. Istrajno ponavljajući laži, ne obazirući se na suprotne dokaze, na kraju i sami počinju da vjeruju svojim lažima. Dok se trude da unište povjerenje naroda u ljude koje je Bog postavio, oni zaista vjeruju da čine dobro djelo, da stvarno služe Bogu.

Jevreji nisu bili spremni da se pokore Gospodnjim uputstvima i zabranama. Nisu podnosili ograničenja, niti su bili spremni da trpe prekore. U tome se krila tajna njihovog gundanja protiv Mojsija. Da im je bilo dozvoljeno da čine ono što žele, bilo bi mnogo manje prigovora protiv starješine. U čitavoj istoriji Crkve Božje sluge morale su da se suočavaju sa tim istim duhom.

[347]

Svojom grešnom popustljivošću ljudi omogućavaju sotoni da zavlada njihovim umom i da ih navodi na sve veće bezakonje. Odbacivanje vidjela pomračuje im misli i otvrdnjava srce, tako da lako padaju dublje u grijeh i odbacuju još jasnije vidjelo, sve dok se u njima konačno ne učvrsti navika da čine zlo. Grijeh u njihovim očima više ne izgleda grešno. Onaj ko vjerno propovijeda Božju riječ i tako osuđuje njihove grijehe, često navlači njihovu mržnju. Nespremni da podnesu bol i žrtve neophodne za sprovođenje reforme, oni ustaju na Gospodnjeg slugu i ukore koje im on upućuje proglašavaju nezasluzenim i preoštrim. Slično Koreju, izjavljuju da narod nije kriv, i da je onaj koji upućuje prijekore izazvao sve probleme. Umirujući savjest sličnim prevarama, zavidljivi i nezadovoljni

ujedinjavaju se u sijanju razdora u Crkvi i oslabljuju ruke onima koji žele da je grade.

Svaki korak onih koje je Bog pozvao da vode Njegovo djelo izazivao je sumnje; svako njihovo djelo zavidljivi i kritički raspoloženi pogrešno su predstavljali. Tako je to bilo u vrijeme Lutera, braće Vesli i drugih reformatora. Tako je i danas.

Kor ej ne bi krenuo svojim zlim putem da je znao da su sva uputstva i svi ukori, upućeni Izrailju, dolazili od Boga. Međutim, on je to mogao znati! Bog je pružao uvjerljive dokaze da upravo On vodi Izrailj. Međutim, Korej i njegovi drugovi odbacivali su vidjelo sve dok nisu postali tako zaslijepljeni da ih ni najuverljiviji prikazi Božje moći nisu mogli osvjedočiti; sve su pripisivali ljudskim ili sotonskim silama. Isto je učinio i narod, koji je dan posle uništenja Koreja i njegove družine došao Mojsiju i Aronu, govoreći: Pobiste narod Gospodnji! Iako im je uništenje ljudi koji su ih zaveli, pružilo najuvjerljiviji dokaz božanskog nezadovoljstva njihovim ponašanjem, usudili su se da Njegove kazne pripišu sotoni, izjavljujući da su Mojsije i Aron, služeći se silom nečastivoga, izazvali smrt dobrih i svetih ljudi. Tim djelom su zapečatili svoju sudbinu. Učinili su grijeh protiv Svetoga Duha, grijeh kojim ljudsko srce postaje okorjelo, neosjetljivo za uticaj Božje milosti. Hristos je rekao: Ako ko reče riječ na Sina čovečjega, oprostiće mu se; a koji reče riječ na Duha Svetoga, neće mu se oprostiti ni na ovome svijetu ni na onome. (Matej 12,32) Naš Spasitelj je izgovorio ove riječi kada su djela milosti koja je učinio božanskom silom, Jevreji pripisali Velzevulu. Upravo posredovanjem Svetoga Duha Bog razgovara sa ljudima, a oni koji namjerno odbacuju to sredstvo kao sotonsko, prekidaju odnose između svoje duše i Neba.

Bog djeluje silom svoga Duha da ukori i osvjedoči grešnika; i kada djelovanje Duha bude konačno odbačeno, Bog više ništa ne može da učini za tu dušu. Posljednje sredstvo Božje milosti bilo je upotrijebljeno. Prestupnik se odvojio od Boga, i više nema lijeka kojim bi se grijeh mogao izliječiti. Nema više nikakve dodatne sile koju bi Bog mogao upotrijebiti da osvjedoči i obrati grešnika. Ostavi ga (Osija 4,17), glasi božanska zapovijest. Jer kada mi griješimo navalice pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za grijehe; nego strašno čekanje suda, i revnost ognja koji će pojesti one koji se suprote. (Jevrejima 10,26.27)

[348]

36. Poglavlje—U Pustinji

Skoro četrdeset godina sinovi Izrailjevi nestaju s vidika i lutaju pustinjskim prostranstvima. Mojsije kaže: A vremena za koje idosmo od Kadis-Varne pa dokle prijeđosmo preko potoka Zareda, bješe trideset i osam godina, dokle ne izumre u okolu sav onaj naraštaj, ljudi za vojsku, kao što im se bješe zakleo Gospod. Jer i ruka Gospodnja bješe protiv njih, potirući ih iz okola dokle ne pomriješe. (5. Mojsijeva 2,14.15)

U to vrijeme narod je bio stalno podsjećan da se nalazi pod Božjim prokletstvom. Prilikom pobune kod Kadisa, Izrailjci su odbacili Boga i Bog je zato privremeno odbacio njih. Pošto su se pokazali nevjerni Božjem zavjetu, bio im je uskraćen znak zavjeta, obred obrezanja. Svojom željom da se vrate u zemlju svoga robovanja pokazali su se nedostojnim slobode, ali i praznika Pashe, koji je bio uveden kao uspomena na oslobođenje iz okova, pa ga nisu mogli svetkovati.

Ipak, obavljanje službe u Svetilištu svjedočilo je da Bog nije potpuno odbacio svoj narod. Njegovo providenje je i dalje zadovoljavalo potrebe njegove djece. Govoreći o danima lutanja kroz pustinju, Mojsije kaže: Jer te je Gospod Bog tvoj blagoslovio u svakom poslu ruku tvojih! I On zna put tvoj po ovoj velikoj pustinji i ovo četrdeset godina bješe s tobom Gospod Bog tvoj, i ništa ti nije nedostajalo. Levitska himna, koju je zabilježio Nemija, nadahnuto opisuje kako se Bog starao o Izrailju, čak i za vrijeme tih godina odbacivanja i progonstva: Ni onda ih radi velike milosti svoje nisi ostavio u pustinji, stub od oblaka nije odstupao od njih danju vodeći ih putem, niti stub ognjeni noću svijetleći im putem kojim će ići. I dao si im dobri duh svoj da ih urazumljuje i mane svoje nisi ustegao od usta njihovih, i vode si im davao u žeđi njihovoj. I četrdeset godina hranio si ih u pustinji... odijelo im ne oveća i noge im ne otekoše. (Nemija 9,19-21)

[350] Lutanje pustinjom nije trebalo da bude samo kazna namijenjena buntovnicima i nezadovoljnicima, već i prilika sljedećem naraštaju

da se pripremi za ulazak u Obećanu zemlju. Mojsije je to i naglasio: Zato poznaj u srcu svom da te Gospod Bog tvoj gaji kao što čovjek gaji svoje dijete, da bi te namučio i iskušao da se zna šta ti je u srcu, hoćeš li držati zapovijesti njegove ili nećeš. ... I glađu te morio, ali te je opet hranio manom, za koju ti nisi znao ni oci tvoji, da bi ti pokazao da čovjek ne živi o samom hljebu nego o svemu što izlazi iz usta Gospodnjih. (5. Mojsijeva 8,5.2.3)

Nađe ga u zemlji pustoj, na mjestu strašnu gdje buči pustoš; vodi ga unaokolo, uči ga i čuva kao zenicu oka svojega. U svakoj tuzi njihovoj on bješe tužan, i anđeo koji je pred njime spase ih. Ljubavi svoje radi i milosti svoje radi on ih izbavi, i podiže ih i nosi ih sve vrijeme. (5. Mojsijeva 32,10; Isaija 63,9)

Ipak, o njihovom životu u pustinji sačuvani su jedino izvještaji koji govore o njihovim pobunama protiv Boga. Korejeva pobuna prouzrokovala je uništenje četrnaest hiljada Izrailjaca. Bilo je i drugih pojedinačnih slučajeva u kojima je izražen isti duh prezira prema Božjem autoritetu.

Jednom je sin neke Izrailjke i jednog Egipćanina, pripadnik mješovitog mnoštva koje je zajedno sa Izrailjem izašlo iz Egipta, napustio svoj deo logora i prešao u dio namijenjen Izrailjcima, prisvajajući pravo da tu podigne svoj šator. Prema Božjem zakonu, to mu je bilo uskraćeno, jer su potomci Egipćana sve do trećeg koljena bili isključeni iz skupa Izrailjaca. Nastala je rasprava između njega i nekog Izrailjca i kada je predmet stigao pred sudije, prestupnik je izgubio spor.

Ljut zbog te odluke, počeo je da vrijeđa sudije i, zaslijepljen bijesom, pohulio je i na Božje ime. Smjesta su ga izveli pred Mojsija. Postojala je zapovijest: Ko opsuje oca svojega ili majku svoju, da se pogubi. (2. Mojsijeva 21,17); ali nije bilo nikakve odredbe koja bi pokrivala ovaj slučaj. Zločin je bio tako strašan da su osjetili da moraju zatražiti posebna uputstva od Boga. Čovjek je bio stavljen u pritvor sve dok Gospodnja volja nije bila otkrivena. Sam Bog je izrekao presudu; prema Božjoj odluci bogohulnik je bio izveden iz logora i kamenovan. Oni koji su bili očevici njegovog grijeha stavili su svoje ruke na njegovu glavu i tako svečano posvjedočili da su optužbe protiv njega istinite. Zatim su sami bacili prvo kamenje, a okupljeni narod se kasnije pridružio izvršenju presude.

Poslije toga je bio objavljen zakon koji je rješavao slične krivice: [351]

A sinovima Izrailjevim kaži i reci: ko bi god pohulio na Boga svojega, nosiće grijeh svoj. Ko bi ružio ime Gospodnje, da se pogubi, sav narod da ga zaspje kamenjem, i došljak i domorodac koji bi ružio ime Gospodnje, da se pogubi. (3. Mojsijeva 24,15.16)

Ima ljudi koji će posumnjati u Božju ljubav i u opravdanost izricanja tako teške kazne za riječi izrečene u gnjevu, u trenucima u kojima je čovjek potpuno izgubio vlast nad sobom. Ali, upravo ljubav i pravednost zahtijevaju da se riječi, natopljene mržnjom prema Bogu, javno proglase velikim grijehom. Kazna izrečena prvom prestupniku, treba da posluži kao opomena ostalima, da se Božje ime mora poštovati. Međutim, da je grijeh ovog čovjeka prošao bez kazne i drugi bi se izopačili; pa bi na kraju mnogi životi bili izgubljeni.

Izmiješano mnoštvo, koje je zajedno sa Izrailjcima izašlo iz Egipta, predstavljalo je izvor stalnih nevolja i iskušenja. Njegovi pripadnici govorili su da su odbacili idolopoklonstvo i da služe pravom Bogu; ali je njihovo rano vaspitanje i obučavanje oblikovalo njihov karakter i njihove navike, tako da su u većoj ili manjoj mjeri bili skloni idolopoklonstvu i nepoštovanju Boga. Oni su najčešće prvi započinjali svađe i prvi se tužili, tako da su na kraju sav logor ispunili svojim neznabožaćkim navikama i gundanjem protiv Boga.

Ubrzo poslije povratka u pustinju dogodio se poseban slučaj kršenja zapovijesti o Suboti, koji je, uzimajući u obzir okolnosti, bio svrstan među izuzetne prestupe. Gospodnja izjava da će oduzeti nasljedstvo Izrailju razjarila je neke buntovne duhove. Jedan Izrailjac, ljutit što je isključen iz Hanana, usudio se da otvoreno prekrši četvrtu zapovijest, pa je pošao da sakuplja granje u Subotu. Za vrijeme boravka u pustinji paljenje vatre sedmog dana bilo je izričito zabranjeno. Ova zabrana nije se odnosila na hanansku zemlju u kojoj će uslijed oštre klime vatra često biti neophodna; ali u pustinji niko se nije morao grijati kraj vatre. Djelo ovog čovjeka predstavljalo je samovoljan i namjieran prekršaj četvrte zapovijesti, grijeh, učinjen ne zbog nepromišljenosti ili neznanja, već zbog drskog, izazovnog zanemarivanja Božje volje.

Bio je zatečen na djelu i izveden pred Mojsija. Već je bilo objavljeno da će prekršioci Subote biti kažnjeni smrću, ali još nije bilo rečeno kako se kazna mora izvršiti. Mojsije je slučaj iznio pred Gospoda i dobio je sljedeće uputstvo: Neka se pogubi taj čovjek,

neka ga zaspe kamenjem sav zbor iza okola! (4. Mojsijeva 15,35) Grijesi bogohuljenja i namjernog kršenja svetosti Subote bili su kažnjeni istom kaznom, jer su predstavljali izražavanje istog prezira prema Božjem autoritetu.

U naše vrijeme ima mnogo onih koji dan odmora, uspomenu na stvaranje, odbacuju kao jevrejsku instituciju, iako istovremeno tvrde da bi se kršenje ove zapovijesti, ukoliko bi se ona morala poštovati, trebalo kažnjavati smrću; međutim, upravo smo ustanovili da se za bogohuljenje propisivala ista kazna kao i za nepoštovanje Subote. Možemo li, onda, zaključiti da se i treća zapovijest može odbaciti, jer se odnosi jedino na Jevreje? Međutim, ovakvo dokazivanje na temelju smrtne kazne, moglo bi se primjeniti na treću i na petu i na skoro svaku od Deset zapovijesti, a ne samo na četvrtu. Iako Bog danas svako kršenje svoga Zakona ne kažnjava zemaljskim kaznama, Njegova Reč ipak izjavljuje da je kazna za grijeh smrt; i da će se na završnom suđenju ustanoviti da je smrt namjenjena svima koji krše Njegove svete propise.

Za vrijeme svih četrdeset godina u pustinji, čudo padanja mane je svake sedmice podsjećalo narod na svetu obavezu svetkovanja Subote. Ali, čak ni to Izrailjce nije navelo na poslušnost. Iako se nisu usuđivali da tako otvoreno i drsko krše zapovijesti kao Izrailjac, koji je bio primjerno kažnjen, ipak su bili vrlo nemarni u poštovanju četvrte zapovijesti. Bog im je objavio preko svog proroka: Subote moje grdno oskvrniše! (Jezekilj 20,13-24) Ovaj grijeh je spomenut među razlozima zbog kojih je prvi naraštaj bio isključen iz Obećane zemlje. Ipak, njihova djeca nisu razumjela pouku. Za vrijeme lutanja kroz pustinju toliko su zanemarivala svetkovanje Subote da je Bog, iako ih nije spriječio da uđu u Hanan, ipak izjavio da će ih poslije ulaska u zemlju obećanja rasijati među neznabošcima.

Iz Kadisa sinovi Izrailjevi krenuli su opet u pustinju; a kada se vrijeme njihovog boravka u pustinji navršilo, dođoše u pustinju Sinsku, prvoga mjeseca, i stade narod u Kadisu. (4. Mojsijeva 20,1)

U ovom mjestu umrla je Marija i tu je bila sahranjena. Od radosnih trenutaka na obalama Crvenog mora, kada joj se cijeli Izrailj pridružio da pjesmom i igranjem proslavi Gospodnju pobjedu, pa do groba u pustinji u kome se završilo njeno lutanje Marija je svojim životnim putem predstavila sudbinu miliona ljudi koji su s

velikim nadama izašli iz Egipta. Grijeh je odgurnuo s njihovih usana čašu blagoslova. Hoće li makar sljedeći naraštaj razumjeti pouku?

Preko svega toga još grij ešiše i ne vjerovališe čudesima njegovim... kada ih ubijaše onda pritecahu k njemu i obraćahu se i iskaahu Boga. I pominjahu da je Bog odbrana njihova i Višnji izbavitelj njihov. (Psalam 78,32-35) Ipak, nisu se vraćali Bogu s iskrenim namjerama. Iako su, kada su ih napadali neprijatelji, tražili pomoć od Onoga, koji ih je jedini mogao izbaviti, srce njihovo ne bješe njemu vjerno, i ne bijahu tvrdi u zavjetu njegovu. Ali on bješe milostiv, i pokrivaše grijeh, i ne pomori ih. Često ustavljaše gnjev svoj... Opominjaše se da su tjelo, vjetar, koji prolazi i ne vraća se. (Psalam 78,37-39)

37. Poglavlje—Voda Iz Stijene

[354]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 20-1-3)

Životvorna voda, koja je osvježila Izrailjce u pustinji, prvi put je čudesno potekla iz stijene na gori Horivu. I u toku svih lutanja, kad god je bilo potrebno, oni su nekim čudom Božje milosti dobijali neophodnu vodu. Voda, međutim, nije nastavila da teče sa Horiva. Kada god bi im za vrijeme lutanja zatrebala, ona bi potekla iz rasjelina u stijenama pored njihovog logora.

Upravo je Hristos, snagom svoje riječi, činio da osvežavajući potoci zadovolje potrebe Izrailjaca. I svi jedno piće duhovno piše, jer pijahu od duhovne stijene koja iđaše za njima, a stijena bješe Hristos. (1. Korinćanima 10,4) On je bio izvor svih zemaljskih, ali i duhovnih blagoslova. Hristos, prava Stijena, pratio ih je u svim njihovim lutanjima. Neće ožednjeti kad ih povede preko pustinje; vodu iz stijene točiću im, jer će rascijepiti kamen i poteći će voda. Otvori kamen i proteče voda, rijeke protekoše po suhoj pustinji. (Isaija 48,21; Psalam 105,41)

Stijena koja je bila udarena štapom predstavljala je Hrista i preko tog simbola bile su objavljene mnoge dragocjene istine. Kao što su životodavne vode tekle iz stijene udarene štapom, tako su iz Hrista, kojega Bog bije, koji je ranjen za naše prestupe, izbijen za naša bezakonja (Isaija 53,4.5), potekle rijeke spasenja za otkupljenje izgubljenog ljudskog roda. I kao što je stijena jednom bila udarena, tako je trebalo da se i Hristos jednom prinese da uzme mnogih grijeha. (Jevrejima 9,28) Nije bilo potrebno da se naš Spasitelj žrtvuje još jednom, bilo je dovoljno da oni koji žele da dobiju blagoslove Njegove milosti, to zatraže u Njegovo ime, izlivajući svoje srce u molitvi pokajanja. Takva molitva će se pred Gospodom nad vojskama zasnovati na Isusovim ranama i tada će iznova poteći rijeka životodavne krvi, simbolično predstavljena tokovima žive vode, darovane Izrailju.

[355]

Izrailjci su posle zauzimanja Hanana, s posebnom radošću proslavljali dan kada je u pustinji potekla voda iz stijene. U Hristovo doba ova proslava dobila je oblik upečatljive ceremonije. Proslavljena je u dane svetkovine Senica, kada se narod iz cijele zemlje okupljao u Jerusalimu. Svih sedam dana ovog praznika sveštenici su u pratnji levitskih horova i orkestara izlazili da iz izvora u Siloamu zahvate vodu zlatnim sudovima. Za njima se tiskalo mnoštvo vjernika, koji su pokušavali da se napiju vode iz istog izvora, pjevajući istovremeno radosne stihove: S radošću ćete crpsti vodu iz izvora ovoga spasenja! (Isaija 12,3) Zatim su sveštenici nosili vodu u Hram, praćeni zvucima truba i svećanim riječima pjesme: Evo stoje noge naše na vratima tvojim, Jerusalime! (Psalam 122,2) Voda je izlivana na oltar za žrtve paljenice, dok su odjekivale pesme hvale i mnoštvo pobjedonosno klicalo uz pratnju muzičkih instrumenata i dubokih tonova truba.

Spasitelj se poslužio ovom simboličnom službom da bi misli naroda usmjerio na blagoslove koje je donio prilikom svog dolaska. A u posljednji, veliki dan praznika stajaše Isus i vikaše glasom koji je odjekivao predvorjima Hrama: Ko je žedan neka dođe k meni i pije. Koji me vjeruje kao što pismo reče iz njegova tijela poteći će rijeke žive vode! Jovan dodaje: A ovo reče za Duha kojega posle primiše oni koji vjeruju u ime njegovo. (Jovan 7,37-39) Osvježavajuća voda, koja izvire u suvoj i goljoj zemlji, od koje pustinja procvjeta, voda koja teče da donese život onima koji propadaju, slika je Božje milosti koju samo Hristos može dati, i koja, kao i živa voda, čisti, osvježava i oživljava dušu. Onaj u kome Hristos nastava ima nepresušni izvor milosti i snage u sebi. Isus vedri život i osvjetljava put svima onima koji Ga iskreno traže. Njegova ljubav, primljena u srce, poteći će u obliku dobrih djela za vječni život. I neće blagosloviti samo dušu iz koje izvire, već će ta živa rijeka poteći u obliku pravednih riječi i djela da osvježi i sve žedne oko sebe.

Isus se poslužio istom slikom u razgovoru sa ženom Samarjankom na Jakovljevom studencu: A koji pije od vode koju ću mu ja dati neće ožednjeti do vijeka, nego će voda koju ću mu ja dati biti u njemu izvor vode koja teče u život vječni. (Jovan 4,14) Hristos ujedinjuje u sebi oba ova simbola. On je Stijena, ali je i Živa voda.

Iste uzvišene i izražajne simbole srijećemo u cijeloj Bibliji. Nekoliko stoljeća prije Hristovog dolaska, Mojsije naziva Hrista

Stijenom spasenja Izrailja (5. Mojsijeva 32,15), psalmista pjeva o Njemu kao o svom Izbavitelju i svojoj Krijeposti, svom Utočištu i tvrdom Zaklonu, Gradu u koji bi svagda dolazio da živi, kao o Gradu srca svojega, o svom Pristaništu i tvrdom Utočištu. U Davidovim pjesmama Njegova milost je predstavljena kao svježa, tiha voda usred zelenih pašnjaka, na kojima nebeski Pastir napasa svoje stado. David ponovo naglašava: Iz potoka sladosti svojih ti ih napajaš. Jer je u tebe izvor životu, tvojom svjetlošću vidimo svjetlost. (Psalam 19,14; 62,7; 61,2; 71,3; 73,26; 94,22; 23,2; 36,8.9) Mudri čovjek izjavljuje: Izvor je mudrosti potok koji se razliva. (Priče 18,4) Hristos je, za Jeremiju, Izvor žive vode, a za proroka Zahariju, Izvor koji će se otvoriti... da ukloni svaki grijeh i svaku nečistotu (Jeremija 2,13; Zaharija 13,1).

[356]

Isaija Ga opisuje kao vječnu Stijenu i kao sjen od velike stijene u zemlji sasušenoj. (Isaija 26,4; 32,2) On zapisuje dragocjeno obećanje, živo podsjećajući svoje čitaoce na živu vodu koja je potekla da bi zadovoljila potrebe Izrailjaca: Siromahe i uboge, koji traže vode, a nje nema, kojima se jezik osušio od žeđi, njih ću uslišiti ja Gospod, ja, Bog Izrailjev, neću ih ostaviti! Jer ću izliti vodu na žednoga i potoke na suhu zemlju. Jer će u pustinji provreti voda, i potoci u zemlji sasušenoj. Upućen je i poziv: O, žedni, koji ste god, hodite na vodu! (Isaija 41,17; 44,3; 35,6; 55,1) Ovaj poziv se ponavlja i na završnim stranicama Svete Riječi. Rijeka vode života, čista kao kristal teče od prijestola Božjega i Jagnjetovoga, a milostivi poziv odjekuje kroz vjekove: I ko hoće neka uzme vodu života zabadava! (Otkrivenje 22,17)

Neposredno prije ulaska jevrejskih četa u Kadis, prestala je da teče rijeka žive vode koja je toliko godina izvivala u blizini njihovog logora. Gospod je odlučio da ponovo okuša pripadnike svog naroda. Htio je da ispita da li će se osloniti na Njegovo providenje ili će pokazati isto nevjerovanje kao i njihovi očevi.

Sada su se već nalazili nadomak hananskih brežuljaka. Samo još nekoliko dana putovanja i stići će na granice Obećane zemlje. U blizini se pružao i Edom, koji je pripadao Isavovim potomcima i preko koga je vodio uobičajeni put prema Hananu. Mojsije je dobio nalog: Obrnite se na sjever. I zapovijedi narodu i reci: sada ćete preći preko međe braće svoje, sinova Isavovih, koji žive u Siru. Oni će vas se bojati...jela kupujte od njih za novac i jedite, i vodu

[357] kupujte od njih za novac i pijte! (5. Mojsijeva 2,3-6) Ova uputstva bila su dovoljna da objasne zašto im je bilo uskraćeno snabdijevanje vodom; trebalo je da prođu kroz dobro navodnjenu, plodnu zemlju, na putu u Hanansku zemlju. Bog im je obećao da će nesmetano proći kroz Edom i da će imati priliku da kupuju hranu i dovoljno vode za potrebe naroda. Trebalo je zato da ih prestanak čudesnog dotoka vode navede na radosno klicanje, da im posluži kao dokaz da je lutanju kroz pustinju došao kraj. Oni bi to shvatili da nisu bili zaslijepljeni nevjerovanjem. Međutim, ono što je trebalo da im posluži kao dokaz ispunjenja Božjih obećanja, oni su pretvorili u priliku da sumnjaju i gundaju. Ponašali su se kao da je propala svaka nada da će im Bog dati Hanan u nasljedstvo, pa su čak počeli da žale za ugodnostima iz pustinje.

Prije nego što će im dozvoliti da uđu u Hanan, Bog je tražio da Izrailjci pokažu povjerenje u Njegovo obećanje. Voda je prestala da teče prije nego što su stigli do Edoma. Tako im se pružila prilika da se za kratko oslone na vjeru, a ne na ono što vide. Međutim, već prva provjera pokazala je da gaje isti neobuzdani, nezahvalni duh kojim su bili nadahnuti njihovi očevi. Čim su se u logoru začuli glasovi onih koji su tražili vodu, zaboravili su ruku koja je toliko godina zadovoljavala sve njihove potrebe i, umjesto da se obrate Bogu za pomoć, počeli su da gundaju protiv Njega, uzvikujući u očajanju: Kamo da smo pomrli kada pomriješe braća naša pred Gospodom! (4. Mojsijeva 20,1-13) Drugim riječima, žalili su što se nisu našli među onima koji su poginuli za vrijeme Korejeve pobune!

Njihova vika bila je usmjerena protiv Mojsija i Arona: Zašto dovedoste zbor Gospodnji u ovu pustinju da izginemo ovdje i mi i stoka naša? I zašto nas izvedoste iz Egipta da nas dovedete na ovo zlo mjesto gdje ne rađa ni žito ni smokva, ni grožđe ni šipak, a ni vode nema za piće?

Dva brata izašla su pred mnoštvo, Mojsije sa štapom Božjim u ruci. Obojica su sada već bila u dubokoj starosti. Već dugo su se borili s buntovništvom i tvrdoglavošću Izrailjaca, ali sada i Mojsijevom strpljenju došao je kraj. Uzviknuo je: Slušajte odmetnici! Hoćemo li vam iz ove stijene izvesti vodu? Umjesto da progovori stijeni, kao što mu je Gospod zapovijedio, dva puta je štapom udario po njoj.

[358] Voda je provalila iz stijene. Bilo je dovoljno dragocjene tečnosti da se zadovolje sve potrebe mnoštva, ali dogodilo se i veliko zlo.

Mojsije je progovorio, dozvolivši svojim povrijeđenim osjećanjima da izbiju na površinu; umjesto da svojim riječima izrazi sveto negodovanje zbog sramoćenja Boga, pokazao je da je u vlasti ljudskih osjećanja. Slušajte, odmjetnici, uzviknuo je ljutito. Optužba je bila istinita, ali se ni istina ne smije u gnjevu ili nestrpljivo izgovarati. Kada je Bog naredio Mojsiju da prekori Izrailjce zbog pobune, bilo mu je veoma teško da izgovori teške riječi, kao i njima da ih podnesu, ali Bog mu je dao snage da prenese Njegovu poruku. Međutim, kada je samovlasno odlučio da optuži narod, ožalostio je Božjega Duha i narodu nanio samo štetu. Bilo je očigledno da ne vlada sobom i da je izgubio strpljenje. Tako je narodu pružio priliku da razmišlja da li je Mojsije uvijek postupao prema božanskim uputstvima i da nalazi opravdanje za svoje grijehe. Mojsije je, kao i oni sami, uvrijedio Boga. Njegovo ponašanje je, tvrdili su buntovnici, od samog početka bilo podložno kritici i osudi. Tako su sada konačno pronašli željno traženi izgovor da odbace sve ukore koje im je Bog slao preko svog sluge.

Mojsije je pokazao nepovjerenje u Boga. Hoćemo li vam iz ove stijene izvesti vodu, upitao je, kao da sumnja da će Gospod učiniti ono što je obećao! Gospod je sam rekao dvojici braće: Što mi ne vjerovaste i ne proslaviste me pred sinovima Izrailjevim! U vrijeme kad je voda prestala da teče i njihova vjera u ispunjenje Božjeg obećanja bila je pokolebana pod uticajem nezadovoljstva i pobune naroda. Prvi naraštaj bio je osuđen da izumre u pustinji zbog svog nevjerovanja, ali su sada isti duh pokazivala i njihova djeca. Hoće li i oni propustiti priliku da se na njima ispuni obećanje? Mojsije i Aron, umorni i obeshrabreni, nisu uložili nikakav napor da zaustave bujicu osjećanja naroda. Da su sami gajili nepokolebljivo povjerenje u Boga, mogli su problem iznijeti pred narod tako da ljudima pomognu da podnesu ovu probu. Da su se odmah, odlučno poslužili autoritetom koji im je bio povjeren kao vođama, mogli su da stišaju nezadovoljstvo. Njihova je dužnost bila da ulože sve napore da srede stanje prije nego što se obrate Bogu da On to učini umjesto njih. Da je u Kadisu nezadovoljstvo bilo odmah obuzdano, koliko bi zla mogli spriječiti!

Svojim prenagljenim postupcima Mojsije je oduzeo snagu pouci koju je Bog namjeravao da pruži narodu. Stijena je, kao simbol Hrista, trebalo da bude udarena jednom, kao što se i Hristos jednom [359]

žrtvovao. Drugi put je trebalo da samo progovore stijeni, kao što je i nama potrebno da zatražimo blagoslove u Hristovo ime. Drugi udarac pokvario je značenje ovog uzvišenog simbola, kojim je bio predstavljen Hristos.

I više od toga, Mojsije i Aron prisvojili su vlast koja je pripadala jedino Bogu. Neophodnost Božjeg ličnog posredovanja doprinijela je da ovi trenuci postanu vrlo svečani i starješine Izrailjeve morali su da ih iskoriste da narodu uliju strahopoštovanje prema Bogu i ojačaju njegovu vjeru u božansku moć i dobrotu. Kada su gnjevno povikali: Hoćemo li vam iz ove stijene izvesti vodu, uzdigli su sebe umjesto Boga kao da je sila u njima, ljudima opterećenim ljudskim slabostima i strastima. Umoran od neprestanog nezadovoljstva i buntovnosti naroda, Mojsije je izgubio iz vida svog Svemoćnog Pomagača. Bez božanske snage, prepušten samome sebi, ispoljavanjem ljudskih slabosti pokvario je izvještaj o sebi. Čovjek koji je mogao da ostane čist, nepokolebljiv i nesebičan do kraja svog rada, konačno je bio savladan. Bogu je nanesena sramota pred cijelim skupom Izrailjevim upravo u trenutku kada je trebalo da bude proslavljen i uzvišen.

Bog tada nije izrekao svoj sud onima koji su svojim nemoralnim ponašanjem izazvali Mojsija i Arona. Sav prigovor bio je upućen starješinama. Oni koji su djelovali kao Božji predstavnici nisu Ga proslavili. Smatrali su da ljudi ustaju protiv njih i nisu zapazili da narod ne gundđa protiv njih već protiv Boga. Upravo zato što su gledali samo sebe, što su se oslanjali samo na svoja osjećanja, nesvjesno su pali u grijeh i propustili da narodu predstave veličinu njegove krivice pred Bogom.

Gorka i duboko ponižavajuća bila je kazna koja im je odmah izrečena: A Gospod reče Mojsiju i Aronu: što mi ne vjerovaste i ne proslaviste me pred sinovima Izrailjevim, zato nećete odvesti zboru toga u zemlju koju sam im dao! Zajedno s buntovnim Izrailjcima i oni će morati da umru prije prelaska preko Jordana. Da su Mojsije i Aron imali visoko mišljenje o sebi ili da su se ogorčeno opirali Božjim opomenama i ukorima, njihova krivica bila bi mnogo veća. Međutim, oni svakako nisu mogli biti optuženi za namjeran i promišljen grijeh; bili su žrtve iznenadnog iskušenja i pokajali se odmah i iz srca. Gospod je prihvatio njihovo pokajanje, iako

zbog posljedica koje će njihov grijeh imati u narodu, nije mogao da opozove kaznu.

Mojsije nije prikrivao svoju kaznu, već je objavio narodu da je kriv što slavu nije pripisao Bogu i da zato neće moći da odvede Izrailjce u Obećanu zemlju. Pozvao ih je da razmisle o oštroj kazni koja ga je zadesila i da se onda upitaju šta Bog misli o njihovom nezadovoljstvu i pokušaju da jednog čovjeka optuže za sva zla koja su svojim grijesima zaslužili. Ispričao im je kako se molio Gospodu da povuče kaznu izrečenu njima i kako je bio odbijen. Ali Gospod bješe gnjevan na me radi vas i ne usliši me, nego mi reče: dosta, ne govori mi više o tome! (5. Mojsijeva 3,26)

Kad god bi se našli u teškoćama Izrailjci su bili spremni da optuže Mojsija što ih je izveo iz Egipta, kao da Bog uopšte nije imao udjela u tome. Kad god bi se za vrijeme putovanja žalili na teškoće, kad god bi gundali protiv svojih starješina, Mojsije bi im govorio: Vi se u stvari tužite na Boga. Nisam vas ja izbavio iz ropstva, već Bog! Međutim, svojim nepromišljenim riječima: Hoćemo li vam izvesti vodu iz ove stijene, kao da je priznao da je zaista kriv, pa je tako učvrstio njihovo nevjerovanje i opravdao njihove primjedbe. Zabranjujući Mojsiju da uđe u Obećanu zemlju, Gospod se postarao da zauvijek zaborave tu misao. Bio je to neborivi dokaz da njihov vođa nije Mojsije, već moćni Anđeo o kome je Gospod rekao: Evo, ja šaljem anđela svojega pred tobom da te čuva na putu, i da te odvede na mjesto koje sam ti pripremio. Čuvaj ga se i slušaj ga... jer je moje ime u njemu. (2. Mojsijeva 23,20.21)

Ali Gospod bješe gnjevan na me radi vas, rekao je Mojsije. Oči svih Izrailjaca bile su uprte prema Mojsiju i njegov grijeh je bacio sijenku na Boga koji ga je izabrao za vođu svoga naroda. Prestup je bio poznat cijelom skupu; i da je prošao olako, stekao bi se utisak da se nevjerovanje i nestrpljenje u teškim okolnostima mogu oprostiti onima koji se nalaze na odgovornim položajima. Međutim, kada je bilo objavljeno da zbog tog jednog grijeha Mojsije i Aron neće moći na uđu u Hanan, narod je shvatio da Bog ne gleda ko je ko i da će sigurno kazniti prestupnika.

Istorija Izrailja trebalo je da se zapiše za pouku i opomenu budućim naraštajima. LJudi svih budućih vremena trebalo je da vide da je nebeski Bog nepristrasan vladar, koji nikad ne opravdava grijeh. Malo je onih koji shvataju strašnu grešnost grijeha.

[361]

Ljudi varaju sebe da je Bog suviše dobar da bi kaznio prestupnike. Ali, u svjetlu biblijske historije očigledno je da upravo dobrota i ljubav obavezuju Boga da prema grijehu postupa kao prema zlu koje pogubno utiče na mir i sreću u svemiru.

Mojsija nisu mogli da sačuvaju od kazne za grijeh čak ni poštenje i vjernost. Bog je nekim ljudima opraštao i veće krivice, ali On ne može na isti način da postupa prema grijesima vođa i prema grijesima sljedbenika. On je Mojsija uzdigao iznad svih drugih ljudi na Zemlji. Otkrio mu je svoju slavu i preko njega objavio svoje zakone Izrailju. Činjenica da je Mojsije dobio tako veliku svjetlost i imao veliko znanje učinila je njegov grijeh još strašnjim. Vjernost iz prošlosti ne može opravdati nijedno zlo djelo. Što su nekome ukazane veće prednosti i data sjajnija svjetlost, to veća postaje njegova odgovornost, teži njegovi propusti i strašnija njegova kazna.

Ako bismo na njegovo djelo gledali ljudskim očima, Mojsije nije bio kriv za neki veliki prestup; njegov grijeh je uobičajena pojava među ljudima. Psalmista objašnjava da je pogrešio usnama svojim. (Psalam 106,33) Prema ljudskom mišljenju, djelo izgleda beznačajno. Međutim, ako je Bog tako oštro postupio prema grijehu svog najvjernijeg i najpoštovanijeg slugu, sigurno je da ga neće trpjeti ni kod drugih. Duhom samouzdanja, sklonošću prema osuđivanju braće, niko ne može ugoditi Bogu. Oni koji se predaju tom zlu izlažu sumnji Božje djelo i daju nevjernicima izgovor za sumnju. Što je važniji nečiji položaj, što je veći njegov uticaj, to je veća i potreba da razvija strpljenje i poniznost.

Sotona likuje kada Božju djecu, a posebno onu koja se nalaze na odgovornim mjestima, navede da sebi pripišu slavu koja pripada Bogu. On je tada pobijedio. Upravo tako je i on sam pao. To je njegov najuspješniji način da ljude gurne u propast. Da bi nas učinio opreznim prema sotoninim zamkama, Bog nam je u svojoj Riječi uputio mnoštvo poziva da se čuvamo samouzvišenja. Nema nijedne pobude naše prirode, nijedne sposobnosti uma ili sklonosti srca koja se svakog trenutka ne bi morala stavljati pod upravu Božjega Duha. Nema nijednog blagoslova koji Bog izliva na čovjeka, niti nevolje koju On dozvoljava da ga zadesi, koje sotona ne bi mogao ili htio da iskoristi da bi nas iskušao, da bi mučio i uništio dušu, ukoliko mu pružimo i najmanju priliku. I zato, ma koliko bila velika nečija duhovna svjetlost, ma koliko božanske naklonosti i blagoslova

uživao, taj uvijek mora da, pred Gospodom, hodi ponizno moleći se da Bog stalno usmjerava svaku njegovu misao i upravlja svakom njegovom pobudom.

Svi oni koji se smatraju pobožnima imaju najsvetiju obavezu da obuzdavaju svoj duh i vladaju sobom i onda kada su izloženi najvećim izazovima. Odgovornosti povjerene Mojsiju bile su vrlo velike; malo će ljudi ikada biti izloženo tako surovim probama kao on, ali, sve to nije moglo da opravda njegov grijeh. Bog je svom narodu dao obilne zalihe; ako se budu oslonili na Njegovu snagu, nikada neće postati igračka prilika i okolnosti. Ni najsnažnije iskušenje ne može da opravda grijeh. Bez obzira na veličinu pritiska kome je duša bila izložena, prestup je ipak samo naše djelo. Ni zemlja ni pakao nikoga ne mogu prisiliti da učini zlo. Sotona napada naše slabe strane, ali ne mora da nas pobijedi. Bez obzira na oštrinu ili neočekivanost njegovih napada, Bog nam je osigurao pomoć i u Njegovoj snazi možemo pobijediti.

38. Poglavlje—Putovanje Oko Edoma

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 20,14-29. i 21,1-9)

Izrailjski logor kod Kadisa nalazio se blizu granica Edoma. Mojsije i narod žarko su željeli da putem koji je vodio kroz tu državu stignu do Obećane zemlje. I kao što im je Bog rekao, uputili su poruku edomskom vladaru:

Ovako kaže brat tvoj Izrailj: ti znaš sve nevolje koje nas snađoše, kako naši oci siđoše u Misir i kako bijasmo u Misiru dugo vremena i kako Misirci zlo činiše nama i ocima našim. I vikasmo ka Gospodu i Gospod ču glas naš, i posla anđela koji nas izvede iz Misira i evo smo u Kadisu, gradu na tvojoj međi. Pusti nas da prođemo kroz tvoju zemlju, nećemo ići preko polja ni preko vinograda, niti ćemo piti vodu iz tvojega studenca, ići ćemo carskim drumom, nećemo svrtati ni nadesno ni nalijevo, dok ne pređemo među tvoju.

Ovaj učtivi zahtjev bio je odbijen, ali upućena je i prijetnja: Ne idi preko moje zemlje da ne izađem s mačem preda te! Iznenađeni ovim odbijanjem, vođe Izrailja su vladaru uputile novi zahtjev, dodajući obećanje: Ići ćemo utrenikom, i ako se napijemo vode tvoje, mi ili stoka naša, platićemo je; ništa više, samo da pešice prođemo!

Nećete proći, glasio je odgovor. Naoružane čete Edomljana već su bile postavljene na teškim prevojima, tako da je svako miroljubivo napredovanje bilo onemogućeno, a Jevrejima je bilo zabranjeno da se posluže silom. Morali su da krenu na dugo putovanje oko edomske zemlje.

Da se narod, kada se našao u nevolji, pouzdao u Boga, zapovjednik Gospodnje vojske bi ih proveo kroz Edom, a stanovnici te zemlje bi se uplašili, tako da bi se umjesto neprijateljski, ljubazno ponašali. Izrailjci, međutim, nisu odmah poslušali Božji nalog, i dok su prigovarali i gundali, zlatna prilika je prošla. Kada su konačno bili spremni da svoj zahtjev upute vladaru, bili su odbijeni. Još od vremena kada su napustili Egipat, sotona se istrajno trudio da na njihovom putu nagomila prepreke i iskušenja, tako da ne uspiju da

naslijede Hanan. Svojim nevjerovanjem oni su mu često pružali priliku da se odupre Božjim namjerama.

Važno je vjerovati Božjoj riječi i izvršavati je, dok još Njegovi anđeli čekaju da rade za nas. Zli anđeli su spremni da otežaju svaki korak u našem napredovanju. Kada Božje providenje pozove Božju djecu da krenu naprijed, kada je On spreman da učini velika djela za njih, sotona ih iskušava da ožaloste Gospoda svojim oklijevanjem i odlaganjem; on se trudi da među njima raspiri neslogu, da ih navede na gundanje ili nevjerovanje i da im tako oduzme blagoslove koje Bog želi da im pokloni. Božje sluge treba da budu kao budni stražari, koji su uvijek spremni da krenu napred istom brzinom kojom im Božje providenje otvara vrata. Svako odlaganje pružilo bi sotoni priliku da radi na njihovom porazu.

Gospod je rekao, kada je Mojsiju davao prva uputstva o prolazu kroz Edom, da će se Edomljani uplašiti Izrailjaca. Međutim, odmah im je zabranio da iskoriste priliku. Iako će Božja sila biti na strani Izrailjaca, iako će uplašeni Edomljani predstavljati tako lak plijen, Jevreji upravo zato nisu smjeli da ih napadaju. Zapovijest je glasila: Ali se i vi dobro čuvajte! Nemojte zametati boja s njima, jer vam neću dati zemlje njihove ni stope, jer sam dao Isavu goru Sir u nasljedstvo! (5. Mojsijeva 2,4.5) Edomljani su bili Avramovi i Isakovi potomci, i upravo zbog ovih svojih slugu Bog je ukazao milost sinovima Isavovim. Dao im je goru Sir u nasljedstvo i niko ih nije smio uznemiravati ukoliko zbog svojih grijehova ne budu izvan domašaja božanske milosti. Jevrejima je bilo naređeno da oduzmu zemlju stanovnicima Hanana i da ih potpuno istrijebe, jer su prepunili čašu svoga bezakonja; međutim, za Edomljane je još trajalo vrijeme milosti i zato su morali milostivo da postupaju prema njima. Bogu je mila milost, i On iskazuje saučešće prije nego što izlije svoje sudove. On je rekao Izrailjcima da poštede stanovnike Edoma prije nego što im je zapovijedio da istrijebe stanovnike Hanana.

Preci Edomljana i Izrailjaca bili su braća, pa je trebalo da bratska ljubaznost i uslužnost vladaju među njima. Izrailjcima je bilo zabranjeno, tada i ubuduće, da se osvete zbog odbijanja dozvole za prolaz kroz zemlju. Nisu smjeli očekivati da će ikada imati ijedan dio edomske zemlje. Pošto su Izrailjci bili Božji izabrani i blagosloveni narod, morali su poštovati i sva ograničenja koja im je On propisao. Bog im je obećao prekrasno nasljedstvo, ali nisu smjeli da misle

da samo oni imaju pravo na zemlju i da zato iz nje mogu istjerati sve ostale. Bilo im je rečeno da u ophođenju prema Edomcima moraju paziti da im ne učine neku nepravdu. Trebalo je da trguju s njima, da od njih kupuju neohodne zalihe i da odmah plaćaju sve što budu uzeli. Da bi ih ohrabrio da se oslone na Njega i da vjeruju Njegovoj riječi, Bog je rekao Izrailjcima: Jer te je Gospod Bog tvoj blagoslovio... i ništa ti nije nedostajalo! (5. Mojsijeva 2,7) Nisu morali da zavise od Edomljana, jer je na njihovoj strani bio Bog koji je obilno nudio milost. Nisu smjeli da pokušavaju, ni silom ni prevarom, da steknu ništa od onoga što je pripadalo Edomljanima, već su se morali truditi da uvijek primjenjuju pravilo Božjeg zakona: Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe!

Da su prošli kroz Edom kako je Bog namjeravao, prolaz bi poslužio na blagoslov, ne samo njima, već i stanovnicima te zemlje, jer bi im pružio priliku da se upoznaju s Božjim narodom i pravim bogoslužjenjem i vide da Bog Jakovljevi blagosilja one koji Ga vole i koji Ga se boje. Međutim, sve je to onemogućilo njihovo nevjerovanje. Bog je narodu dao vodu, odgovarajući na njegov poziv, ali je dozvolio da i njegovo nevjerovanje bude pravedno kažnjeno. Ponovo su morali da pređu preko pustinje i da svoju žeđ gase na čudesnom izvoru koji im, da su se pouzdali u Boga, više ne bi bio potreban.

Tako su se čete Izrailjeve ponovo krenule prema jugu i pošle preko neplodne pustoši, koja im je izgledala još strašnija posle zelenih proplanaka među dolinama i brežuljcima Edoma. U planinskom lancu koji je nadvisivao ovu sumornu pustinju isticala se gora Or. Na njenom vrhu trebalo je da umre Aron i da tu bude sahranjen. Kada su Izrailjci stigli u podnožje planine, Mojsiju je bila upućena Božja zapovijest:

Uzmi Arona i Eleazara, sina njegova, i izvedi ih na goru Or. I svuci Aronu haljine njegove i obuci ih Eleazaru, sinu njegovu, pa će se Aron pribрати i umrijeti ondje.

Ova dva ostarjela čovjeka, zajedno sa svojim mlađim pratiocem, naporno su se penjali uz padinu sve do vrha. Mojsijeva i Aronova kosa bile su bijele od stotinu i dvadeset zima. Njihov dugi i uzbudljivi život bio je obilježen najtežim nevoljama i najvećim častima koje su ikada ukazane čovjeku. Bili su to ljudi velikih prirodnih sposobnosti. Zajedništvo sa Svemogućim razvilo je, usavršilo i ople-

menilo sve njihove snage. Život im je protekao u nesebičnom radu za Boga i bližnje; njihova lica svjedočila su o velikoj umnoj snazi, čvrstini i plemenitosti namjera, ali i o snazi njihovih osjećanja.

Mnogo godina Mojsije i Aron bili su jedan uz drugog u svim poslovima i brigama. Zajednički su savladavali bezbrojne opasnosti i dijelili izvanredne Božje blagoslove, ali približilo se vrijeme rastanka. Koračali su veoma sporo, jer im je bio dragocjen svaki zajednički trenutak. Uspon je bio strm i naporan; za vrijeme čestih predaha razgovarali su o prošlosti i budućnosti. Pred njima, koliko je pogled dopirao, širila se pustinja kojom su lutali. U ravnici, u podnožju planine, bile su ulogorene bezbrojne čete Izrailjaca, kojima su ovi izabrani ljudi posvetili najbolji dio svoga života. Do njihovog dobra bilo im je toliko stalo i za njih su prinijeli bezbrojne, velike žrtve. Negdje iza edomskih planina pružao se put koji je vodio prema Obećanoj zemlji u čijim blagoslovima Mojsije i Aron neće uživati. U njihovim srcima nije bilo buntovnih osjećanja, nijedan izraz nezadovoljstva nije se oteo sa njihovih usana; ipak, svečana potištenost ogledala se na njihovim licima, dok su razgovarali o onome što im je uskratilo pravo na nasljedstvo njihovih otaca.

Aronovo djelo za Izrailj bilo je završeno. Četrdeset godina prije ovog trenutka, kad je imao osamdeset i tri godine, Bog ga je pozvao da se ujedini s Mojsijem u izvršavanju njegove velike i važne misije. Sarađivao je sa svojim bratom prilikom izlaska sinova Izrailjevih iz Egipta. Pridržavao je ruke velikog vođe, dok su se jevrejske čete borile protiv Amaličana. Bilo mu je dozvoljeno da izađe na brdo Sinaj, da se nađe na mjestu Božje prisutnosti i da vidi Božju slavu. Gospod je Aronovoj porodici povjerio sveštenu službu, a njemu je ukazao čast da bude svečano rukopoložen za svetu dužnost prvosveštenika. Podržao ga je u njegovoj svetoj dužnosti strašnim izlivanjem božanskih sudova prilikom uništenja Koreja i njegove družine. Upravo je Aronovim posredovanjem taj pomor bio zaustavljen. Kada su dvojica njegovih sinova bila ubijena zbog nepoštovanja Božje izričite zapovijesti, nije se pobunio, čak ni gundao. Ipak je izvještaj o njegovom plemenitom životu bio uprljan. Aron je učinio veliki grijeh kada je popustio zahtjevima naroda i načinio zlatno tele na Sinaju; i još jednom, kada se ujediniio s Marijom protiv Mo-

jsija. Zajedno s Mojsijem uvrijedio je Boga kod Kadisa, kada nije poslušao naredbu da progovori stijeni da da vodu.

Bog je namjeravao da ova dvojica velikih vođa Njegovog naroda predstavljaju Hrista. Aron je nosio imena plemena Izrailjevih na svojim plećima. Prenosio je narodu Božju volju. Ulazio je u Svetinju nad svetinjama na Dan pomirenja, ne bez krvi, kao posrednik svega Izrailja. Izlazio je poslije toga da blagoslovi skup, kao što će i Hristos, kada bude dovršio djelo posredovanja za svoj narod, izaći da blagoslovi one koji Ga čekaju. Upravo je zbog uzvišenog karaktera ove svete službe koja predstavlja djelo našeg Prvosveštenika, Aronov grijeh kod Kadesa bio tako veliki.

Duboko ožalošćen, Mojsije je skinuo s Arona svetu odeću i obukao Eleazaru koji je tako, po Božjem određenju, postao njegov nasljednik. Zbog svog grijeha kod Kadisa, Aronu je bila uskraćena prednost da službu prvosveštenika obavlja i u Hananu da prinese prvu žrtvu u toj dobroj zemlji i tako posveti nasljedstvo Izrailja. Trebalo je, s druge strane, da Mojsije nastavi da obavlja svoje dužnosti vođe naroda sve do samih granica Hanana. Trebalo je da se nađe nadomak Obećane zemlje, ali da ne uđe u nju. Da su ova dvojica Božjih slugu, kada su se našli pred stijenom u Kadisu, bez gundanja izdržali probu, kako bi drugačija bila njihova budućnost! Zlo djelo se nikad ne može poništiti. Može se dogoditi da cijelo životno djelo neće moći nadoknaditi ono što je bilo izgubljeno u jednom trenutku iskušenja ili čak nepromišljenosti.

Odlazak iz logora dvojice velikih vođa kao i činjenica da su otišli u pratnji Eleazara, koji će, kao što je bilo dobro poznato, naslijediti Arona u svetoj službi, naveo je ljude da počnu da strahuju i željno očekuju njihov povratak. Dok su, posmatrali nepregledno mnoštvo naroda, ljudi su shvatili da su skoro svi odrasli Izrailjci, koji su izašli iz Egipta, pomrli u pustinji. Sjetivši se osude koja je bila izrečena Mojsiju i Aronu, predosjećali su da će se dogoditi neko zlo. One koji su uspjeli da naslute svrhu ovog tajanstvenog odlaska na vrh gore Or, mučila je briga za vođe i gorke uspomene i samooptuživanja. Konačno su prepoznali prilike Mojsija i Eleazara, vidjeli su ih kako se polako spuštaju niz planinu, ali Arona nije bilo. Na Eleazaru [368] je bila sveštentička odjeća, koja je ukazivala da je naslijedio oca u svetoj službi. Kada se ožalošćeni narod okupio oko svojih vođa, Mojsije je izjavio da je Aron umro na njegovim rukama na gori Or i

da su ga tamo sahranili. Plač i jadikovanje začulo se iz cijelog skupa, jer su svi voljeli Arona, iako su mu često pričinjavali bol. I plaka sav zbor Izrailjev za Aronom trideset dana.

O sahrani prvosveštenika u Izrailju u Pismu je ostao samo jednostavan zapis: Onda umrije Aron i onda bi pogreben. (5. Mojsijeva 10,6) Kakve li oštre razlike između običaja našeg vremena i te sahrane, obavljene u skladu s izričitim Božjim naredbama! U savremeno doba pogrebne ceremonije prilikom sahrane ljudi na visokim položajima često se pretvaraju u hvalisave i rasipničke predstave. Kad je umro Aron, jedan od najslavnijih ljudi svih vremena, samo su dvojica od njegovih najbližih prijatelja prisustvovala njegovoj smrti i sahranila ga. Taj usamljeni grob na gori Oru zauvijek je ostao sakriven od pogleda Izrailjaca. Bog se ne proslavlja velikim ceremonijama koje se tako često obavljaju nad umrlima, kao ni velike svote koje se rasipaju da bi se njihova tijela vratila u prah.

Svi su žalili za Aronom, ali niko nije tako duboko osjećao gubitak tog velikog čovjeka kao Mojsije. Aronova smrt bolno ga je podsjetila da je i njegov kraj veoma blizu, ali, koliko god da je vrijeme njegovog ostanka na Zemlji bilo kratko, duboko je osjećao da mu nedostaje stalni pratilac onaj s kojim se toliko godina zajedno radovao i tugovao, nadao i strahovao. Mojsije je sada morao da nastavi svoje djelo sam, ali znao je da je Bog njegov Prijatelj, pa se još snažnije oslonio na Njega.

Izrailjci su, ubrzo poslije odlaska s planine Or, pretrpjeli poraz u sukobu s Hananejom, jednim hananejskim vladarom. Međutim, kada su iskreno zatražili Božju pomoć, Bog im je dao snage da razbiju svoje neprijatelje. Ova pobjeda, umjesto da narod nadahne zahvalnošću i navede da osjeti zavisnost od Boga, doprinijela je da ljudi postanu hvalisavi i samopouzdana. Sada su bili nezadovoljni što izrailjskim četama nije bilo dozvoljeno da krenu u osvajanje Hanana još prije četrdeset godina, neposredno poslije pobune prilikom izvještaja uhoda. Svoje dugo bavljenje u pustinji proglasili su nepotrebnim odlaganjem, smatrajući da su tada mogli poraziti svoje neprijatelje isto tako lako kao i sada.

Dok su nastavljali da se kreću prema jugu, put ih je vodio kroz vrelu, pješčanu dolinu, u kojoj nije bilo ni hlada ni vegetacije. Putovanje im se činilo dugim i zamornim, jer su bili umorni i žedni, i ponovo su pali na ispitu vjere i strpljenja. Stalno razmišljajući o

[369]

mračnoj strani svoga iskustva, sve više su se udaljavali od Boga. Gubili su iz vida činjenicu da su samo zbog svog gundanja kod Kadisa, kad je voda prestala da teče, morali da krenu zaobilaznim putem oko Edoma. Bog je imao mnogo povoljnije planove s njima. Njihova srca trebalo je da budu ispunjena zahvalnošću prema Onome koji im je odredio tako blagu kaznu za njihov grijeh. Ali, umjesto toga, zavaravali su sami sebe da su već mogli biti u Obećanoj zemlji da ih Bog i Mojsije nisu spriječili. Pošto su sami izazivali nevolje, pošto su svoju budućnost učinili mnogo težom od one koju im je Bog namjenio, za sve svoje teškoće optužili su Njega. Gorko su razmišljali o načinu na koji je Bog postupao prema njima, tako da su na kraju postali potpuno nezadovoljni. I Egipat im se učinio blistavijim i poželjnijim od ove slobode i zemlje u koju ih je Bog vodio.

Nezadovoljni Izrailjci počeli su da nalaze mane čak i svojim blagoslovima. I vikaše narod na Boga i na Mojsija: zašto nas izvedoste iz Misira da izginemo u ovoj pustinji? Jer nema ni hljeba ni vode, a ovaj se nikakvi hljeb već ogadio duši našoj!

Mojsije je Izrailjcima tačno prikazao njihov veliki grijeh. Samo ih je Božja moć sačuvala, dok ih je vodio preko pustinje, velike i strašne, u kojoj žive zmije vatrene i skorpije, u kojoj je suša i nema vode. (5. Mojsijeva 8,15) Svakoga dana su na svojim putovanjima održavani čudom Božje milosti. Na svim putevima kojima ih je Bog vodio nalazili su vode da osvježe žedne, hljeba s neba da zadovolje svoju glad, mir i sigurnost u zaklonu stuba od oblaka danju i stuba od ognja noću. Anđeli su im pomagali, dok su se penjali prema stjenovitim vrhovima ili koračali neravnim pustinjskim stazama. Uprkos svim nevoljama i teškoćama kroz koje su prolazili, nije bilo iznemoglih među njima. Noge im nisu oticale od dugih putovanja, niti im se odjeća istrošila. Bog je pred njima krotio krvožedne grabljive zvijeri i otrovne gmizavce u šumama i pustinjama. Ako uprkos svim ovim dokazima Njegove ljubavi narod bude nastavio da se žali, Gospod će mu uskratiti zaštitu sve dok ne bude naučio da cijeni Njegovo milostivo staranje i ne bude Mu se vratio kao pokajnik ponizna srca.

[370]

Pošto su neprestano uživali zaštitu božanske snage, nisu ni bili svjesni bezbrojnih opasnosti koje su ih okružavale. U svojoj nezahvalnosti i u svom nevjerovanju stalno su izazivali smrt, i Gospod

je sada dozvolio da se smrt pojavi. Otrovnne zmije koje su živjele u pustinji nazivali su vatrenim zmijama zbog strašnih posljedica njihovih ujeda koji su izazivali teška zapaljenja i brzu smrt. Kada je Božja zaštitnička ruka bila podignuta sa Izrailja, veliki broj ljudi bio je izložen napadu ovih otrovnih životinja.

Tako je u logoru zavladao užas, praćen neredima. U gotovo svim šatorima poneko je umirao ili je već bilo mrtvih. Niko više nije bio siguran. Tišinu noći često su narušavali krici koji su svjedočili o novoj žrtvi. Svi su se trudili da pomognu patnicima ili su očajnički pokušavali da zaštite one koji još nisu bili pogođeni. Međutim, više se nije čulo gunđanje. Njihove nekadašnje teškoće i patnje bile su nedostojne spomena u poređenju sa ovim stradanjima.

Sada su se ponizili pred Gospodom. Pristupili su Mojsiju, priznali svoje greške i iznijeli svoje molbe. Kazali su: Zgriješismo što vikamo na Gospoda i na tebe! Malo pre toga, optuživali su ga da je njihov najžešći neprijatelj, uzrok svih njihovih muka i nevolja. Ali, dok su još riječi bile na njihovim usnama, postali su svjesni da su optužbe lažne; i čim se pojavila stvarna nevolja potrčali su k njemu kao jedinome koji može da posreduje pred Bogom za njih. Uzvikivali su: Moli se Bogu da ukloni zmije od nas!

Bog je naložio Mojsiju da načini zmiju od bronze, po ugledu na živu, i da je podigne usred naroda. Bilo mu je rečeno da svi koje su otrovnice ujele i koji samo pogledaju prema ovoj zmiji mogu se izbaviti od smrti. On je to i učinio. Po cijelom logoru proširila se radosna vijest da bolesnici koje su zmije ujele mogu pogledati prema bronzanoj zmiji i ozdraviće. Do tada su mnogi već pomrli. Kad je Mojsije konačno podigao zmiju i pričvrstio je na drveni stub, neki nisu mogli da povjeruju da im samo pogled na taj metalni lik može donijeti zdravlje. Takvi su i pomrli u svom nevjerovanju. Ipak, bilo je mnogo onih koji su imali vjeru u sredstvo koje im je Bog ponudio. Očevi, majke, braća i sestre toplo su se zauzeli da svojim napaćenim prijateljima na samrti omoguće da usmjere svoj zamućeni pogled prema zmiji. I kada su takvi, iako slabi i na pragu smrti, samo jednom pogledali, bili su potpuno izliječeni.

[371]

Narod je dobro znao da bronzana zmija nema nikakvu snagu da izazove takvu promjenu u onima koji su je pogledali. Moć isceljenja pripadala je jedino Bogu. On je u svojoj mudrosti izabrao ovaj način da pokaže svoju moć. Ovim jednostavnim sredstvom postigao je da

narod shvati da je zbog svojih grijehova upao u ovu nevolju i da se uvjeri da oni koji slušaju Boga nemaju razloga da se plaše, jer ih On štiti.

Podizanje bronzane zmije trebalo je da prenese Izrailjcima važnu pouku. Oni sami nisu bili sposobni da spase sebe od smrtonosnog djelovanja otrova u svojim ranama. Samo je Bog mogao da ih izliječi. Od njih je traženo da jedino pokažu vjeru u sredstvo koje im je dao. Trebalo je da pogledaju da bi živjeli. Bogu se može ugoditi samo vjerom, a oni su gledajući u zmiju pokazivali svoju vjeru. Znali su da zmija nema nikakvih zasluga za njihovo ozdravljenje, već da predstavlja simbol Isusa Hrista, pa im je tako bila objašnjena neophodnost vjerovanja u Njegove zasluge. Do tada su mnogi prinisili žrtve Bogu i smatrali da su na taj način dovoljno okajali svoje grijeh. Nisu se oslanjali na Otkupitelja koji će doći i koga su te žrtve predstavljale kao simbol. Gospod ih je učio da njihove žrtve, same po sebi, nemaju ni snage ni zasluga ništa više od bronzane zmije, već da, kao i ona, njihove misli treba da usmjeri na Hrista, veliku Žrtvu za grijeh.

I kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji tako je trebalo da se Sin čovečji podigne da nijedan koji ga vjeruje ne pogine nego da ima život vječni. (Jovan 3,14.15) Svi koji su ikada živjeli na Zemlji osjetili su smrtonosni ujed stare zmije, koja se zove đavo i sotona. (Otkrivenje 12,9) Smrtonosne posljedice grijeha mogu se ukloniti jedino sredstvom koje je Bog dao. Izrailjci su spasavali živote gledajući prema podignutoj zmiji. Ovim pogledom izražavali su vjeru. Živjeli su zato što su vjerovali Božjoj riječi i oslanjali se na sredstvo koje im je ponuđeno za ozdravljenje. Tako i grešnik mora da pogleda na Hrista da bi živio. On dobija oprostjenje vjerom u Hristovu žrtvu pomirenja. Za razliku od nepokretnog i mrtvog simbola, Hristos ima zasluge, ima moć da izliječi pokajanog grešnika.

[372]

Iako grešnik ne može da spasi sebe, ipak treba da učini nešto da bi se spasio. Hristos kaže: Koji dolazi k meni, neću ga istjerati napolje! (Jovan 6,37) Mi moramo doći k Njemu; i kada se pokajemo zbog svojih grijehova, moramo vjerovati da nas On prihvata i da nam je oprostio. Vera je dar od Boga, ali moć da je izrazimo pripada nama. Vjera je ruka kojom se duša hvata za Božju ponudu blagodati i milosti.

Ništa osim Hristove pravednosti ne može nam obezbijediti pravo na bilo koji blagoslov zavjeta milosti. Mnogi su dugo čeznuli za tim blagoslovima, pokušavajući da ih steknu, ali ih nisu primili zato što su smatrali da mogu učiniti nešto da budu dostojni da ih prime. Nisu skrenuli pogled sa sebe, ni shvatili da im je Isus dovoljan za spasenje. Ne smijemo misliti da se svojim zaslugama možemo spasiti; Hristos je naša jedina nada u spasenje. Jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima kojim bismo se mi mogli spasti. (Djela 4,12)

Kada se potpuno pouzdamo u Boga, kada se oslonimo na zasluge Isusa kao Spasitelja koji oprašta grijeha, primi ćemo svaku pomoć koju poželimo. Međutim, neka niko ne misli da ima snage da samoga sebe spase. Isus je umro za nas upravo zato što smo bespomoćni da to učinimo. U Njemu je naša nada, naše opravdanje, naša pravednost. Kada postanemo svjesni svoje grešnosti, ne smijemo očajavati, misliti da nemamo Spasitelja ili da On ne pomišlja da nam ukaže milost. Upravo sada, u ovom trenutku, On nas poziva da u svojoj bespomoćnosti dođemo k Njemu i da se spasimo.

Mnogi Izrailjci nisu prepoznali pomoć u sredstvu koje im je Nebo ponudilo. Mrtvi i na samrti ležali su svuda oko njih, znali su da je bez Božje pomoći njihova sudbina zapečaćena; ali, nastavili su da oplakuju svoje rane, svoje boli, svoju sigurnu smrt, sve dok im nije ponestalo snage, dok im pogled nije postao staklast, iako su mogli biti odmah izliječeni. Kad postanemo svjesni svojih potreba, ne smijemo trošiti svoje snage da plačemo nad njima. Iako shvatamo svoju bespomoćnost bez Hrista, ne smijemo se prepustiti obeshrabrenju, već se osloniti na zasluge svog rassetog i vaskrslog Spasitelja. Gledaj i živi! Isus nam je dao svoju riječ da će spasiti sve koji dolaze k Njemu. Iako će milioni onih kojima je neophodno ozdravljenje odbaciti milost koju On nudi, nijedan od onih koji se pouzdaju u Njegove zasluge neće biti prepušten propasti. [373]

Mnogi su nespremni da prihvate Hristovu ponudu sve dok im ne bude objašnjena cjelokupna tajna plana spasenja. Odbijaju da gledaju s vjerom, iako uviđaju da su već hiljade gledale i osjetile djelotvornost posmatranja Hristovog krsta. Mnogi lutaju lavirintima filozofije u potrazi za razlozima i dokazima koje nikada neće naći, istovremeno odbijajući dokaze koje im je Bog u svojoj dobroti pružio. Odbijaju da hode u svjetlosti Sunca pravednosti sve dok ne dobiju objašnjenje zašto ono sija. Niko ko istraje u ovakvom

ponašanju nikada neće upoznati istinu. Bog nikada neće ukloniti sve povode za sumnju. On nam daje dovoljno dokaza da na njima utemeljimo svoju vjeru, ali, ako ih ne prihvatimo, naš um ostaće u tami. Da su oni koje su otrovnice ujele, nastavili da sumnjaju i da se raspituju prije nego što pristanu da pogledaju, bili bi izgubljeni. Naša dužnost je da prvo pogledamo, a pogled vjere donijeće nam život.

39. Poglavlje—Osvajanje Vasana

[374]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 5.Mojsijevoj 2 i 3,1-11)

Pošto su obišli Edom s južne strane, Izrailjci su pošli prema sjeveru, ponovo se okrenuvši prema Obećanoj zemlji. Put ih je sada vodio preko prostrane visoravni, kojom su duvali prohladni, osvježavajući vjetrovi s planina. Bila je to dobrodošla promjena poslije spržene doline kojom su do tada putovali, pa su požurili naprijed, raspoloženi i puni nade. Prešavši preko potoka Zareda, krenuli su putem istočno od Moava, jer im je bila izrečena naredba: Nemoj pakostiti Moavcima niti zametati boja s njima, jer ti neću dati zemlje njihove u nasljedstvo, jer dadoh sinovima Lotovim u nasljedstvo Ar. Isto uputstvo bilo je izrečeno i za sinove Amonove, jer su i oni bili među Lotovim potomcima.

Idući prema sjeveru, izrailjske čete uskoro su stigle do zemlje Amorejaca. Ovaj snažni i ratoborni narod prvobitno je zauzimao sjeverni dio Hanana; ali, kada im se broj uvećao, prešli su Jordan, zaratili s Moavcima i osvojili dio njihove teritorije. Tu su se nastanili, vladajući cijelom zemljom od potoka Arnona, sve do potoka Javoka na severu. Put prema Jordanu, kojim su Izrailjci željeli da prođu, prolazio je sredinom ove teritorije, pa je Mojsije poslao prijateljsku poruku Sionu, amorejskom vladaru, koji se nalazio u svojoj prijestonici: Da pređem preko tvoje zemlje, upravo ću putem ići, neću svrtati ni nadesno ni naljevo. Hranu da mi daješ za novac da jedem, i vodu za novac da mi daješ da pijem, samo da prođem pješice. On je to odlučno odbio i sve vojne snage Amoreja bile su pozvane da se suprotstave napredovanju napadača. Ova opasna armija zaplašila je Izrailjce koji nisu bili pripremljeni za sukob s dobro naoružanim i disciplinovanim protivnikom. Što se tiče ratne vještine, njihovi neprijatelji su svakako bili u prednosti. S ljudske tačke gledišta, Izrailjcima je prijetilo brzo uništenje.

Mojsije je, međutim, gledao prema stubu od oblaka i narod ohrabrio riječima da je ovaj dokaz Božjeg prisustva još uvijek među

[375] njima. Istovremeno im je naredio da se pripreme za bitku. Njihovi neprijatelji željno su očekivali sukob, sigurni da će nepripremljene Izrailjce istrijebiti sa zemlje. Međutim, Vlasnik cijele Zemlje dao je nalog vođi Izrailjaca: Ustanite, idite i pređite preko potoka Arnona; gle, dao sam ti u ruke Siona Amorejina, cara Esevonskoga, i zemlju njegovu; počni uzimati nasljedstvo i zavojšti na njega. Danas počinjem zadavati strah i trepet od tebe narodima pod cijelim nebom; koji god čuje za tebe drhtaće i prepadaće se od tebe!

Narodi na granicama Hanana bili bi pošteđeni da nisu ustali, protiveći se Božjoj riječi, da spriječe napredovanje Izrailjaca. Gospod je pokazao da dugo trpi, da obiluje milosrđem i da je veoma blag, čak i prema tim neznabožačkim narodima. Kada je Avramu u viziji pokazivao da će njegovi potomci, sinovi Izrailjevi, boraviti kao došljaci u tuđoj zemlji četiri stotine godina, Gospod je izrekao i obećanje: I oni će se u četvrtom koljenu vratiti ovamo; jer grijesima Amorejskim još nije kraj. (1. Mojsijeva 15,16) Iako su Amoreji bili idolopoklonici, koji su zbog svoje velike nemoralnosti zasluživali da budu pravedno kažnjeni, Bog im je dao četiri stotine godina da bi im pružio neoborivi dokaz da je jedini pravi Bog, Stvoritelj Neba i Zemlje. Oni su znali za sva čuda koja je učinio izvodeći izrailjski narod iz Egipta. Bilo im je dato dovoljno dokaza, mogli su da znaju istinu, da su samo bili spremni da se odreknu idolopoklonstva i nemoralnosti. Međutim, odbacili su svjetlost i priljubili se uz svoje idole.

Kada je Bog drugi put doveo svoj narod na granice Hanana, ovim neznabožačkim narodima bio je pružen novi dokaz Njegove moći. Vidjeli su da je Bog bio s Izrailjcima kada su pobijedili Hananeja Aradskog i njegove Hanance, da je učinio čudo kada ih je spasio od ujeda zmija. Iako je Izrailjcima bio uskraćen prolaz kroz Edom, iako su zato bili prinuđeni da krenu dužim i težim putem duž obale Crvenog mora, na svim svojim putovanjima i logorovanjima, prolazeći Edom, Moav i Amon, oni nisu pokazali nikakvo neprijateljstvo, nisu nanijeli nikakvu štetu ni stanovnicima ni njihovim imanjinama. Kada su stigli na amorejske granice, Izrailjci su zatražili jedino dozvolu da prođu pravo kroz tu zemlju, obećavajući da će se držati istih pravila, koja su poštovali u svom odnosu prema drugim narodima. Kada je amorejski vladar odbio njihovu ljubaznu molbu i prkosno okupio

svoje snage za boj, čaša bezakonja se prepunila i Bog je odlučio da se posluži svojom silom i da ih ukloni.

Izrailjci su prešli preko potoka Arnona i krenuli prema neprijatelju. Došlo je do sukoba i izrailjske čete odnijele su pobjedu; iskoristivši priliku koja im se pružila. Uskoro su zauzeli cijelu amorejsku zemlju. Upravo je Vojvoda vojske Gospodnje savladao neprijatelje svoga naroda; On bi to isto učinio i prije trideset i osam godina da se Izrailj oslonio na Njega.

Izrailjske čete, pune nade i hrabrosti, željno su krenule dalje, pa su uskoro, putujući prema sjeveru, stigle do zemlje koja je mogla poslužiti da se ispita njihova hrabrost i vjera u Boga. Pred njima se pružala snažna i gusto naseljena kraljevina Vasan, puna velikih kamenih tvrđava koje sve do danas izazivaju divljenje svijeta, šezdeset gradova... svi ti gradovi bjehu utvrđeni zidom visokim, vratima i prevornicama, osim drugih mjesta bez zidova vrlo mnogo. (5. Mojsijeva 3,1-11) Kuće su bile sagrađene od velikog crnog kamena, takve veličine da su zgrade bile neosvojive za svaku vojnu snagu koja bi u to vrijeme ustala protiv njih. Bila je to zemlja puna divljih pećina, visokih litica, dubokih ponora i stjenovitih utvrđenja. Stanovnici te zemlje, potomci roda divova, i sami su bili zadivljujućeg rasta i snage. Odlikovali su se takvim nasilništvom i surovošću da su predstavljali strah i trepet za sve okolne narode. Og, vladar ove zemlje, bio je izuzetan po rastu i junaštvu, čak i u ovom narodu divova.

Ali, stub od oblaka krenuo je naprijed, a za njim su pošle i jevrejske čete, napredujući prema Edrajinu, gdje ih je očekivao divovski vladar sa svojim vojnim snagama. Og je vrlo vješto izabrao bojno polje. Grad Edrajin bio je smješten na ivici visoravni, koja se strmo uzdizala iz ravnice i bila prekrivena nazubljenim, vulkanskim stenama. Moglo joj se pristupiti samo uskim puteljcima, strmim i teškim za penjanje. U slučaju poraza, njegove snage mogle su da potraže utočište u divljim stjenovitim slojevima među kojima ih stranci nikada ne bi mogli pronaći.

Siguran u uspjeh, vladar se sa ogromnom vojskom spustio u otvorenu ravnicu, dok su prkosni uzvici odjekivali odozgo sa visoravni, na kojoj su hiljade vojnika, naoružanih kopljima, željno očekivali da se umiješaju u borbu. Kada su Jevreji posmatrali veličanstvenu pojavu tog diva nad divovima kako se uzdiže vi-

[376]

[377] soko iznad vojnika svoje armije, kada su gledali čete koje su ga okružavale, kada su vidjeli naizgled neosvojivu tvrđavu iza koje su ih čekale hiljade nevidljivih vojnika, srca mnogih Izrailjaca su zastala od straha. Mojsije je, međutim, bio spokojan i čvrst; Gospod mu je govorio o vladaru Vasana; Ne boj ga se, jer ga dadoh u tvoje ruke sa svim narodom njegovim i sa zemljom njegovom, da učiniš s njime onako kako si učinio sa Sionom, carem Amorejskim, koji sjedaše u Esevonu.

Smirena vjera njihovog vođe nadahnula je i narod povjerenjem u Boga. Prepustili su sve Njegovim moćnim rukama i On ih nije iznevjerio. Ni snažni divovi, ni gradovi ograđeni zidinama, ni naoružani neprijatelji i planinske tvrđave, nisu se mogli održati pred Vojvodom vojske Gospodnje. Gospod je poveo vojsku, Gospod je slomio snagu neprijatelja, Gospod je pobijedio za Izrailj. Divovski vladar i njegova vojska bili su uništeni i Izrailjci su uskoro zauzeli cijelu zemlju. Tako je sa zemlje nestao neobičan narod koji se potpuno predao bezakonju i strašnom idolopoklonstvu.

Prilikom osvajanja Galada i Vasana mnogi su se sjetili događaja koji su, gotovo četrdeset godina prije toga, u Kadisu, osudili Izrailjce na dugo lutanje kroz pustinju. Vidjeli su da su mnoge pojedinosti u izvještajima uhoda o Obećanoj zemlji bili istiniti. Gradovi su zaista bili vrlo veliki i opasani zidinama, bili su naseljeni divovima, prema kojima su Jevreji izgledali kao patuljci. Međutim, sada su shvatili da su njihovi očevi načinili odlučujuću grešku ne vjerujući u Božju snagu. Samo to ih je spriječilo da odmah uđu u tu dobru zemlju.

Kad su se Izrailjci prvi put pripremali na uđu u Hanan, poduhvat je pratilo znatno manje teškoća nego sada. Bog im je obećao, ukoliko budu slušali Njegov glas, da će ići pred njima i boriti se za njih; da će čak poslati stršljene da protjeraju stanovnike zemlje. Među narodima uglavnom još nije bio zavladao strah, tako da su bili gotovo nespremni da zaustave njihovo napredovanje. Međutim, kada je Bog sada naredio Izrailjcima da krenu naprijed, morali su se sukobiti s budnim i snažnim neprijateljem, s velikim i dobro obučanim armijama, koje su se spremile za otpor.

[378] Prilikom sukoba sa Ogom i Sionom narod je položio ispit na kome su njihovi očevi sramno pali. Ispit je sada bio mnogo teži nego prvi put, onda kada im je Gospod zapovijedio da krenu naprijed. Teškoće na njihovom putu su se umnožile, bilo ih je mnogo više

nego onda kada im je bilo rečeno da pođu u ime Gospodnje. Bog uvijek na isti način postupa prema pripadnicima svoga naroda. Ako padnu na ispitu, ponovo ih dovodi na isto mjesto, ali je drugi put ispit mnogo teži od prethodnog. Ovaj proces se nastavlja sve dok ne polože ispit ili, ako i dalje ostanu buntovni, dok Bog ne povuče svoju svjetlost od njih i ne ostavi ih u tami.

Jevreji su se sada sjetili kako su prethodnog puta, kada su njihove snage krenule u bitku, bili pobijedjeni i kako su hiljade njihovih vojnika izgubili život. Međutim, tada su krenuli protiv izričite Božje zapovijesti. Izašli su u boj bez Mojsija, starješine koga im je Bog postavio, bez stuba od oblaka, simbola Božjeg prisustva, i bez kovčega zavjeta. Ali sada je Mojsije bio s njima, hrabreći ih riječima nade i vjere; Božji Sin, zaogrnut stubom od oblaka, vodio ih je u bitku, a sveti kovčeg je pratio njihove čete. Ovo iskustvo nudi pouku i za nas. Snažni Bog Izrailjev je i naš Bog. Na Njega se možemo osloniti. Ako budemo ispunjavali Njegove zahtjeve, On će se boriti za nas isto toliko snažno kao što se borio za svoj nekadašnji narod. Svi koji se trude da idu putem dužnosti biće ponekad izloženi napadima sumnje i nevjerovanja. Put će im ponekad biti tako zakrčen preprekama, naizgled tako nesavladivim, da bi se mogli obeshrabriti oni koji su skloni obeshrabrenjima, ali Bog takvima govori: Idite naprijed! Ispunite svoju dužnost po svaku cijenu! Teškoće koje vam izgledaju tako strašne, koje ispunjavaju strahom vašu dušu, nestaće kada budete krenuli naprijed putem poslušnosti, ponizno se uzdajući u Boga!

40. Poglavlje—Valam, Sin Veorov

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 22-24)

Vrativši se na Jordan poslije zauzimanja Vasana i pripremajući se za skoro osvajanje Hanana, Jevreji su se ulogorili pored rijeke, iznad njenog ušća u Mrtvo more, nasuprot jerihonskoj ravnici. Nalazili su se na samim granicama Moava, čije je stanovnike zahvatio užasan strah zbog tolike blizine napadača.

Izrailj nije uznemiravao stanovnike Moava, ali su oni zabrinuto, sluteći zlo, pratili sve što se događa u okolnim zemljama. Amoreje, pred kojima su bili prinuđeni da se povuku, Jevreji su pobijedili, pa su se i teritorije koje su oni oteli Moavcima, sada nalazile u izrailj - skim rukama. Vasanske čete su podlegle tajanstvenoj sili obavijenoj stubom od oblaka, a njihove divovske tvrđave Jevreji su zauzeli. Moavci se nisu usuđivali da ih otvoreno napadnu; pribjegavanje oružanoj sili izgledalo je beznadežno u sukobu s natprirodnim snagama koje su se borile na strani protivnika. Odlučili su zato, kao što je to faraon nekada učinio, da se posluže vraćanjem i tako osujete Božje djelovanje. Htjeli su da navuku prokletstvo na Izrailj.

Stanovnike Moava i Madijance, spajale su i nacionalne i vjerske veze. Valak, vladar Moava, raspirio je strah srodnog naroda i osigurao njegovu saradnju u ostvarivanju planova protiv Izrailja, upućujući mu poruku: Sada će ova množina pojesti sve što je oko nas kao vo travu u polju! U to vrijeme moglo se čuti da Valam, stanovnik Mesopotamije, ima natprirodne moći, pa je njegova slava doprla i do Moava. Odlučili su zato da njega pozovu u pomoć. U skladu s tom odlukom, starješine Moavske i starješine Madijanske poslale su svoje glasnike Valamu da ga pridobiju da svoje vračarske i čarobnjačke moći upotrijebi protiv Izrailja.

Poslanici su odmah krenuli na svoje dugo putovanje preko planina i pustinja u Mesopotamiju; kada su našli Valama, prenijeli su mu poruku svoga vladara: Evo, iziđe narod iz Misira, evo, prekrilio je zemlju i stoji prema meni. Nego hodi, prokuni mi ovaj narod, jer

je jači od mene, eda bih mu odolio i pobio ga ili istjerao iz zemlje [380]
ove; jer znam, koga blagosloviš biće blagosloven, a koga prokuneš
biće proklet!

Valam je nekada bio dobar čovjek i Božji prorok; ali je postao otpadnik od Boga i postao rob lakomosti, tvrdeći da služi Najvišemu. Božansko djelovanje u korist Izrailja nije mu ostalo nepoznato. Kada su glasnici objavili svoju poruku, dobro je znao da mora da odbije Valakove darove i otpusti poslanike. Međutim, upustio se u igru s iskušenjem i zamolio poslanike da prenoće kod njega, izjavivši da im ne može precizno odgovoriti sve dok ne bude upitao Gospoda za savjet. Valam je znao da svojim prokletstvom ne može da nanese štetu Izrailjcima. Bog je bio na njihovoj strani i sve dok Mu budu bili vjerni, nikakva neprijateljska sila, ni zemaljska ni paklena, neće moći da im naškodi. Ipak, njegovom ponosu laskale su riječi poslanika: Koga blagosloviš. biće blagosloven, a koga prokuneš biće proklet! Osim toga, bogati darovi i mogućnosti za buduću slavu probudili su njegovu pohlepu. Lakomo je prihvatio ponuđeno blago, a onda je, iskazujući čvrstu odlučnost da ostane poslušan Božjoj volji, pokušao da ispuni Valakove želje.

U toku noći Božji anđeo je došao Valamu s porukom: Ne idi s njima, niti kuni toga naroda, jer je blagosloven!

Valam je u zoru oklijevajući, otpustio poslanike, ali im nije rekao šta mu je Gospod objavio. Gnjevan što su zamisli o dobitku i častima iznenada propale, razdraženo je uzviknuo: Vratite se u svoju zemlju, jer mi ne da Bog da idem s vama!

Valamu je omiljela plata nepravedna. (2. Petrova 2,15) Grijeh lakomosti, koji Bog proglašava idolopoklonstvom, učinio ga je prevrtljivcem i koristeći taj nedostatak, sotona je potpuno ovladao njime. Ta mana izazvala je njegovu propast. Kušać uvijek nudi svetovne dobitke i časti da bi ljude odvratio od službe Bogu. On im govori da pretjeranom savjesnošću uskraćuju svoje blagostanje. Tako navodi mnoge da skrenu s puta strogog poštenja. Prvi pogrešan korak olakšava sljedeći i ljudi postaju sve drskiji. Oni postaju spremni da učine i usudiće se da učine i najstrašnija djela, kada se jednom nađu u vlasti pohlepe i želje za vladanjem. Mnogi varaju sebe da mogu privremeno da skrenu s puta strogog poštenja da bi stekli neku svjetovnu prednost, i da će kad budu postigli cilj u svakom trenutku moći [381]

da promijene ponašanje. Takvi se sami upliću u sotonine zamke i vrlo rijetko imaće snage da se iz njih izvuku.

Kad su poslanici izvjestili Valaka da je prorok odbio da pođe s njima, nisu naglasili da mu je to Bog zabranio. Pretpostavljajući da se iza Valamovog odbijanja krije samo želja za bogatijom nagradom, vladar je poslao mnogobrojnije poslanstvo i uglednije poslanike, obećao veće počasti i pristao na sve uslove koje će prorok tek postaviti. Njegova hitna poruka je glasila: Nemoj se zatezati, molim te, nego dođi k meni! Jer ću te dobro darivati, i što mi god rečeš činiću, zato dođi, molim te, prokuni mi ovaj narod!

Tako se Valam i drugi put našao na probi. Odgovarajući na molbe poslanika glumio je veliku savjesnost i poštenje, uvjeravajući ih da ga nikakvo zlato i srebro ne bi moglo navesti da postupi suprotno Božjoj volji. Zapravo, priželjkivao je da ispuni vladarev zahtjev. Iako mu je Božja volja bila jasno otkrivena, pozvao je poslanike da ostanu da bi još jednom upitao Boga, kao da je Svemogući čovjek koji se može nagovoriti.

U toku noći, Gospod se javio Valamu i rekao: Kada su došli ti ljudi da te zovu, ustani, idi s njima, ali što ti kažem ono da činiš! To je bila mjera u kojoj je Bog dozvolio Valamu da sprovede svoju volju, pošto je to uporno želio. On se nije trudio da ispuni Božju volju, već je birao svoje puteve, a onda je pokušavao da obezbijedi Božje odobrenje.

U današnje vrijeme hiljade ljudi isto se ponašaju. Oni bi bez teškoća ispunili svoju dužnost kada bi bila u skladu s njihovim željama. Ona im je jasno objavljena u Bibliji ili je određena okolnostima i zdravim razumom. Ali, pošto su ta uputstva suprotna njihovim željama i sklonostima, oni ih često odbacuju i usuđuju se da traže od Boga da im kaže šta da čine. Pokazujući prividno veliku savjesnost, oni se dugo i ozbiljno mole da dobiju svjetlosti. Ali, sa Bogom se niko ne može igrati. On često dozvoljava takvim osobama da se povode za svojim željama, ali i da trpe njihove posljedice. Ali ne poslušaj narod moj glasa mojega... i ja im pustih na volju srca njihova, neka hode po svojim mislima. (Psalam 81,11.12) Kada neko jasno sagleda svoju dužnost, neka se ne usuđuje da izlazi pred Boga i da se moli da bude oslobođen. Umjesto toga, trebalo bi da se krotko i ponizno moli, da traži Božju snagu i mudrost da zadovolji Njegove zahtjeve.

Moavci su bili nemoralan, idolopoklonički narod, ali uzimajući u obzir svjetlost koju su primili, njihova krivica u očima Neba nije bila tako velika kao Valamova. On je sebe proglašavao za Božjeg proroka, i zato se moglo pomisliti da za svaku svoju riječ ima Božje odobrenje. Zbog toga mu nije smjelo biti dozvoljeno da govori ono što je želio, već ono što će mu Bog dati da kaže. Ali što ti kažem, ono da činiš, glasila je Božja naredba.

Valam je dobio dozvolu da krene s moavskim poslanicima ukoliko ga oni toga jutra ponovo pozovu. Uvrijeđeni zbog odlaganja i očekujući da će još jednom biti odbijeni, oni su odlučili da se vrate ne dogovarajući se s njim. Više nije imao nikakvog izgovora da udovolji Valakovim zahtjevima, ali on je odlučio da dobije nagradu i, uzjahavši životinju na kojoj je obično jahao, krenuo je na put. Plašeći se da bi Bog u svakom trenutku mogao da povuče odobrenje, jahao je brzo i nestrpljivo u nastojanju da mu očekivana nagrada ne izmakne.

Međutim, stade anđeo Gospodnji na put da mu ne da. Životinja je vidjela Božjeg vjesnika, nevidljivog za ljude, pa je skrenula s puta u polje. Surovo je udarajući, Valam je vratio životinju na put; ali, u uskom prolazu između nekih zidova, anđeo se ponovo pojavio i životinja je, trudeći se da izbjegne prijeteću pojavu, pritisnula uza zid nogu svoga gospodara. Ne shvatajući da se Nebo umiješalo, ne znajući da mu je Bog prepriječio put, Valam je, ozlojeđen, nemilosrdno udarao životinju i natjerao je da produži.

I ponovo, u tjesnacu, gdje ne bješe mjesta da se svrne ni nadesno ni nalijevo, pojavio se anđeo, zauzevši kao i prije prijeteći stav, pa je jadna životinja, drhteći od straha, zastala, a zatim pala pod težinom svoga jahača. Valama je obuzeo bezgranični gnjev, pa je svojim štapom, surovije nego ikada, počeo da udara životinju. Bog joj je tada otvorio usta i skot nijemi, progovorivši glasom čovječjim, zabrani bezumlje prorokovo. (2. Petrova 2,16) Kazala mu je: Šta sam ti učinila da me biješ već treći put?

Ljutit što je bio ometen na putu, Valam je odgovorio životinji kao da se obraća nekom razumnom biću: Što mi prkosiš! Da imam mač u ruci, sada bih te ubio! Tako se pokazalo da navodni vračar, na putu da izrekne prokletstvo nad cijelim narodom da bi ga lišio

Valamove oči su se otvorile i ugledao je anđela sa golim mačem, kako se sprema da ga ubije. Preplašen, on savi glavu svoju i pokloni se licem svojim. Anđeo mu je rekao: Zašto si bio magaricu svoju već tri puta? Evo, ja izadoh da ti ne dam, jer tvoj put nije meni po volji. Kada me ugleda magarica, ukloni se ispred mene već tri puta, a da se nije uklonila ispred mene, tebe bih već ubio, a nju bih ostavio u životu!

Valam je svoj život dugovao jednoj životinji prema kojoj je tako surovo postupao. Čovjek koji se izdavao za Božjeg proroka, koji je govorio da ima otvorene oči, da je vidio utvaru Svemogućega, bio je tako zaslijepljen pohlepom i častoljubljem da nije mogao da vidi Božjeg anđela koga je vidjela njegova magarica. Bog ovoga svijeta oslijepio je razume nevjernika. (2. Korinćanima 4,4) Koliko je tako zaslijepljenih? Oni žure zabranjenim putevima, kršeći božanski Zakon, i nisu u stanju da shvate da su Bog i Njegovi anđeli protiv njih! Slično Valamu, i oni se ljute na one koji žele da spriječe njihovu propast.

Postupanjem prema životinji Valam je otkrio duh koji upravlja njime. Pravednik se brine za život svoga živinčeta, a u bezbožnika je srce nemilostivo. (Priče 12,10) Malo je onih koji zaista shvataju koliko je grešno zlostavljati životinje ili ih zbog nemarnosti izlagati patnjama. Onaj koji je stvorio čovjeka stvorio je i životinje. Dobar je Gospod prema svima i žalostiv prema svim svojim djelima. (Psalam 145,9) Životinje su stvorene da služe čovjeku, ali on nema pravo da im nanosi bol surovim postupcima ili pretjeranim iscrpljivanjem.

Upravo zbog čovekovog grijeha sva tvar uzdiše i tuži s nama. (Rimljanima 8,22) Zbog grijeha, patnje i smrt zadesile su ne samo čovjeka, već i životinje. Čovjekova dužnost je da olakšava, umjesto da otežava, patnje koje je svojim prijestupom nametnuo Božjim stvorenjima. Onaj koji zlostavlja životinje samo zato što ih posjeduje, nije samo kukavica, već i tiranin. Sklonost prema nanošenju patnji, bez obzira da li je riječ o našim bližnjima ili o životinjama, sotonskog je porijekla. Mnogi ne misle da će njihova surovost ikada biti otkrivena, jer jadne neme životinje ne mogu da govore. Ali, kada bi se oči tih ljudi otvorile kao Valamove, vidjeli bi Božjeg anđela kao svjedoka, koji će posvjedočiti protiv njih na nebeskom sudu. Izvještaj će otići na Nebo, a dolazi i dan kada će kazna biti izrečena svima koji su zlostavljali Božja stvorenja.

Kada je ugledao Božjeg glasnika, Valam je užasnuto uzviknuo: Zgriješio sam, jer nisam znao da ti stojiš preda mnom na putu, ako tebi nije po volji, ja ću se vratiti! Gospod mu je ipak dozvolio da nastavi putovanje, ali je naglasio da božanska sila mora upravljati riječima koje bude izgovarao. Bog će na kraju uvjeriti Moavce da su Jevreji pod zaštitom Neba. On je to i učinio kada im je pokazao da je Valam nemoćan da bez Božjeg odobrenja izgovori riječi kletve protiv njih.

Moavski vladar, obaviješten da se Valam približava, izašao je s velikom pratnjom do granice svoje zemlje da ga dočeka. Začuden što je Valam toliko odlagao svoj dolazak, iako mu je bila obećana velika nagrada, prorok je odgovorio: Evo sam došao k tebi, ali, hoću li moći što govoriti? Što mi Bog metne u usta, ono ću govoriti! Valam je duboko žalio što mu je bilo nametnuto ovo ograničenje; plašio se da neće moći da ispuni svoj zadatak, jer je Gospodnja sila preuzela upravu nad njegovim postupcima.

Uz velike počasti vladar je, zajedno s najvećim dostojanstvenicima svoje zemlje, otpratio Valama do visine Valove, odakle je imao pregled jevrejskog logora. Zamislite proroka kako stoji na visokoj stijeni i posmatra logor Božjeg izabranog naroda, dole u ravnici! Mali broj Izrailjaca znao je šta se događalo u njihovoj neposrednoj blizini! Koliko su malo znali o Božjem staranju, o brizi koju je pokazivao prema njima i danju i noću! Kako su mutna opažanja Božjeg naroda! Kako sporo njegovi pripadnici, bez obzira na vrijeme u kome žive, shvataju veličinu Njegove ljubavi i milosti! Kada bi samo mogli da prepoznaju uzvišenu Božju silu koja je stalno na njihovoj strani, zar Mu se ne bi od srca zahvaljivali za Njegovu ljubav, zar ne bi bili puni strahopoštovanja dok razmišljaju o Njegovom veličanstvu i Njegovoj moći?

Valam je donekle znao kako su Jevreji prinosili žrtve, pa se ponadao da će, nadmašivši ih veličinom i cijenom svojih priloga, moći da obezbijedi Božji blagoslov i tako ostvari svoje grešne namjere. Razmišljajući tako, dozvolio je da shvatanja Moavaca idolopoklonika zavladaju njegovim umom. Njegova mudrost je postala ludost; njegov duhovni pogled izgubio je oštrinu, sam je sebe oslijepio pokorivši se sotonskoj sili.

Prema Valamovim uputstvima bilo je podignuto sedam oltara i on je na svakom od njih prinio žrtvu. Povukao se zatim na visinu da

se sretne s Bogom, obećavši da će objaviti Valaku sve što mu Bog bude otkrio.

Moavski vladar, zajedno s plemićima i knezovima stajao je pored oltara, dok je oko njih okupljeno mnoštvo željno čekalo da se prorok vrati. Konačno se pojavio, i narod je očekivao da čuje riječi kojima će on zauvijek onemogućiti tu neobičnu silu koja je stala na stranu omrznutih Izrailjaca:

Iz Arama dovede me Valak, car Moavski S planine istočne,
 Govoreći: hodi, prokuni mi Jakova,
 Hodi, naruži Izrailja!
 Kako bih kleo onoga koga ne kune Bog?
 Ili, kako bih ružio onoga koga Gospod ne ruži?
 Jer svrh stijena vidim ga,
 I s humova gledam ga,
 Gle, ovaj će narod nastavati sam,
 I s drugim narodima neće se pomiješati.
 Ko će izbrojiti prah Jakovljevi,
 I broj od četvrti Izrailja?
 Da bih ja umro smrću pravedničkom,
 I kraj moj da bi bio kao njihov!

Valam priznaje da je došao da prokune Izrailj i da je ono što je izrekao potpuno suprotno njegovim osjećanjima. Primoran je da izrekne blagoslov, iako je njegova duša puna kletvi.

Dok je posmatrao izrailjski logor, Valam je iznenađeno zapažao znake njihove visoke kulture. Bili su mu predstavljeni kao grubo, neorganizovano mnoštvo, koje pustoši zemlju i čije pljačkaške čete predstavljaju napast za okolne narode, šire strah i užas među njima; ali ono što je vidio svjedočilo je o nečemu potpuno suprotnom. Posmatrao je široko prostranstvo i savršenu organizaciju njihovog logora što je svjedočilo o potpunoj disciplini i savršenom redu. Znao je da Bog gaji posebnu naklonost prema Izrailju i da mu je

[386] dao istaknuto mjesto kao svom izabranom narodu. Oni nisu bili jednaki sa ostalim narodima, već uzvišeniji od svih ostalih. Ovaj će narod nastavati sam i s drugim narodima neće se pomiješati. U vrijeme kada su ove riječi bile izgovorene, Izrailjci nisu bili tu stalno nastanjeni, i njihov izuzetni položaj, njihove navike i običaji,

nisu bili poznati Valamu. Ali, kako se ovo proročanstvo doslovno ispunilo u istoriji Izrailja! Za vrijeme njihovog robovanja, vjekovnog rasejanja po narodima, ostali su poseban narod. Na isti način je i Božji narod pravi Izrailj iako rasijan po narodima, na ovoj Zemlji samo putnik i došljak, čiji je pravi zavičaj na Nebu.

Valamu nije bila pokazana samo istorija jevrejskog naroda kao nacije, već je imao priliku da vidi rast i napredovanje pravog Božjeg Izrailja sve do kraja vremena. Vidio je kako posebna naklonost Najvišega prati one koji Ga vole i koji Ga se boje. Gledao je kako ih podržava Njegova ruka, dok prolaze kroz mračnu dolinu sjena smrtnoga. Vidio ih je kako izlaze iz svojih grobova, krunisani slavom, čašću i besmrtnošću. Posmatrao je izbavljene kako se raduju neuništivim ljepotama obnovljene Zemlje. Uživajući u prizoru, uzviknuo je: Ko će izbrojiti prah Jakovljevi i broj četvrti Izrailja? Dok je gledao krune slave na svakom čelu, radost koja zrači sa svakog lica, dok je unaprijed osjećao radost tog beskrajnog života u nepomućenoj sreći, izrekao je svečanu molitvu: Da bih ja umro smrću pravedničkom, i kraj moj da bi bio kao njihov!

Da je bio spreman da prihvati prosvjetljenje koje mu je Bog dao, Valam bi sam učinio da se ove njegove riječi obistine; odmah bi prekinuo sve veze s Moavom. Ne bi se više igrao s Božjom milošću, već bi se u dubokom pokajanju vratio Njemu. Ali, Valamu je omiljela plata nepravednička, nju je želio da dobije.

Valak je s dubokim povjerenjem očekivao da će biti izrečena kletva koja će kao kuga pasti na Izrailj; pa je na prorokove riječi uzbuđeno uzviknuo: Šta to radiš od mene? Ja te dozvah da prokuneš neprijatelje moje, a gle, ti ih blagosiljaš jednako! Valam, trudeći se da ono što je morao da učini predstavi kao svoju zaslugu, počeo je da glumi da je riječi koje je božanska moć istisnula sa njegovih usana izgovorio savjesno poštujući Božju volju. Zato je odgovorio: Zar neću paziti i govoriti ono što mi je Gospod metnuo u usta?

Čak ni sada Valak nije odustao od svoje namjere. Učinilo mu se da je veličanstveni prizor prostranog jevrejskog logora tako preplašio Valama da se nije usudio da svoje čini baci na njih. Odlučio je da odvede proroka na mjesto s koga će se vidjeti samo mali dio jevrejskog mnoštva. Ako bude uspio da nagovori Valama da dio po dio Izrailja prokune, uskoro će i cijeli logor biti osuđen na propast. I tako je na vrhu planine Fazge sve pripremljeno za novi pokušaj.

[387]

Ponovo su podigli sedam oltara i na njima prinijeli iste žrtve. Vladar i njegovi knezovi ostali su kraj žrtava, dok se Valam povukao da razgovara s Bogom. Ponovo je proroku bila povjerena Božja poruka, koju nije mogao ni da prećuti ni da promijeni.

Kad se pojavio pred nestrpljivom, zabrinutom grupom, čulo se pitanje: Šta veli Gospod? Odgovor je, kao i prethodni put, uplašio vladare i knezove:

Što kaže neće li učiniti,
 I što reče neće li izvršiti?
 Gle, primih da blagoslovim,
 Jer je On blagoslovio, a ja neću poreći!
 Ne gleda na bezakonje u Jakovu,
 Ni na nevaljalstvo u Izrailju,
 Gospod je njegov s njime,
 i graja u njemu kao car kad nadvlada.

Upлашен ovim otkrivenjima, Valam je uzviknuo: Jer nema čini na Jakova ni vraćanja na Izrailja! Veliki vračar je isprobao svoju moć da bi zadovoljio želje Moavaca, ali bi se baš tim povodom o Izrailju moglo kazati: Gledaj šta učini Bog! Sve dok budu pod Božjom zaštitom, nijedno pleme ni narod, pa ni uz pomoć svih sotonskih sila, neće ih moći nadvladati. Sav svijet će se diviti divnom djelu koje je Bog učinio za svoj narod da čovjek, koji je odlučio da krene grešnim putem, može da bude toliko pod upravom Božje sile da umjesto kletve izgovori najbogatija i najdragocjenija obećanja, i to jezikom uzvišene i razigrane poezije. Tadašnja naklonost Boga prema Izrailju trebalo je da bude zalog Njegovog zaštitničkog staranja o Njegovoj poslušnoj, vjernoj djeci u svim vremenima. Kad sotona bude pokrenuo zle ljude da kleveću, progone i uništavaju Božji narod, njegovi pripadnici treba da se sjete ovog događaja i da to sjećanje ojača njihovu hrabrost i učvrsti njihovu vjeru u Boga.

[388]

Vladar Moava, obeshrabren i očajan, uzviknuo je: Nemoj ga ni kleti, ni blagosiljati! Ipak, iskra nade još je tinjala u njegovom srcu, pa je odlučio da pokuša još jednom. Odveo je Valama na brdo Fegor, na kojem je bio podignut hram posvećen razuzdanom obožavanju njihovog boga Vala. I ovde je podignut isti broj oltara kao i ranije i prinesen isti broj žrtava; ali se Valam nije povukao u osamu, kao

prije, da sazna Božju volju. Nije ni pokušavao da vraća, već je, stojeći pored oltara, pogledao u daljinu, prema izrailjskim šatorima. Ponovo se Božji Duh spustio na njega i božanska poruka potekla je s njegovih usana:

Kako su lijepi šatori tvoji, Jakove,
I kolibe tvoje, Izrailju!
Pružili su se kao potoci,
Kao vrtovi kraj rijeke,
Kao mirisava drveta koja je posadio Gospod,
Kao kedri na vodi.
Poteći će voda iz vedra njegova,
I sjeme će njegovo biti među velikim vodama,
I car će se njegov podignuti svrh Agaga,
I carstvo će se njegovo uzvisiti...
Spustio se, leži kao lavić i kao ljuti lav,
Ko će ga probuditi?
Ko tebe blagosilja, biće blagosloven,
A ko tebe kune, biće proklet!

Blagostanje i napredak Božjeg naroda ovdje su predstavljeni najljepšim slikama iz prirode. Prorok upoređuje Izrailj s plodnim dolinama, sa kojih se prikuplja obilna žetva; s rascvjetalim vrtovima koji se navodnjavaju iz nepresušnih izvora, s mirisnim sandalovim drvećem i dostojanstvenim kedrovima. Posljednja slika spada među najljepše i najprikladnije među onima u nadahnutoj Riječi. Livanske kedre poštovali su svi narodi na Istoku. Drveće iz ove porodice u koju oni spadaju može se naći u svim krajevima svijeta. Oni rastu od arktičkih do tropskih područja, uživajući u toplini, hrabro odolijevajući hladnoći; bujaju raskošnim zelenilom duž riječnih tokova, ali se uzdižu visoko i iznad spržene i žedne pustoši. Prodiru korijenjem u dubinu uzmeđu planinskih stijena i smjelo se uspravljaju prkoseći olujama. Njihovo lišće je svježije i zeleno i onda kada sve ostalo uvene pod ledenim dahom zime. Među svim ostalim drvećem, livanski kedrovi ističu se snagom, čvrstinom i neuništivom životnošću; sve je to poslužilo kao simbol onih čiji je život sakriven s Hristom u Bogu. (Kološanima 3,3) Pismo kaže: Pravednik se...kao kedar na Livanu uzvišuje. (Psalam 92,12) Božanska ruka postavila je kedar

za kralja šuma. Jele ne mogahu se izjednačiti s njegovim granama, i javori ne bijahu kao ogranci njegovi (Jezekilj 31,8); s njime se nije moglo uporediti nijedno drvo u Božjem vrtu. Kedar je često upotrebljavan kao simbol kraljevskog dostojanstva. Činjenica da se i Pismo njime služi da bi predstavilo pravednike, pokazuje koliko Nebo cijeni one koji ispunjavaju Božju volju.

Valam je prorekao da će izrailjski vladar biti veći i moćniji od Agaga. To ime nosili su vladari Amaličana, koji su u to vrijeme bili vrlo snažan narod; ali će Izrailj, ukoliko bude ostao vjeran Bogu, pokoriti sve svoje neprijatelje. Božji Sin je bio vladar Izrailja; Njegov prijesto trebalo je da jednog dana bude postavljen na Zemlji, a Njegova moć da se uzvisi iznad svih zemaljskih carstava.

Dok je slušao prorokove riječi Valam je osjetio kako se ruše sve njegove nade, kako ga obuzima strah, kako se u njemu rađa gnjev. Bio je ogorčen što se Valam usudio da mu pruži i najmanje ohrabrenje da će dobiti povoljan odgovor, iako je znao da se sve zavjerilo protiv njega. Prezrivo je osudio prorokovo prevarno, dvolično ponašanje. Ljutito je uzviknuo: Odlazi u svoje mjesto, rekoh da ću te darivati, a eto, Gospod ti ne da dara! Odgovor je glasio da je vladar bio na vrijeme upozoren da će Valam izgovarati jedino riječi koje mu Gospod bude dao da izgovori.

Prije nego što će se vratiti svome narodu, Valam je izrekao najljepše i najuzvišenije proročanstvo o Otkupitelju svijeta i konačnom uništenju Božjih neprijatelja:

Vidim ga, ali ne sad,
 Gledam ga, ali ne izbliza,
 Izaći će zvijezda iz Jakova,
 I ustaće palica iz Izrailja,
 Koja će razbiti knezove Moavske,
 I razoriti sve sinove Sitove.

[390] Završio je govor nagovještavajući potpuno uništenje Moava i Edoma, Amalika i Keneja, ne ostavljajući tako moavskom vladaru ni trunke nade.

Razočaran u svojim očekivanjima da će steći bogatstvo i položaj, svjestan da je pao u nemilost kod vladara i da je na sebe navukao Božje nezadovoljstvo, Valam se vratio kući iz svoje neuspjele, samo-

voljne misije. Božji Duh ga je napustio, koji je do tada usmjeravao njegove postupke. Ponovo ga je obuzela lakomost, dotle samo privremeno suzbijana. Bio je spreman da se posluži svim raspoloživim sredstvima da bi dobio nagradu koju mu je Valak obećao. Znao je da blagostanje Izrailjaca zavisi od njihove poslušnosti Bogu i da će ih neko poraziti jedino kada ih navede na grijeh. Odlučio je da ponovo zadobije Valakovu naklonost tako što će pomoći Moavcima da navuku prokletstvo na Izrailj.

Odmah se vratio u moavsku zemlju i objavio svoje planove vladaru. I sami Moavci bili su duboko uvjereni da će Gospod štititi Izrailjce sve dok mu ostanu vjerni. Valam je zato planirao da ih odvoji od Boga tako što će ih navesti na idolopoklonstvo. Ako bude uspio da ih nagovori da se priključe razvratnom obožavanju Vala i Astarte, njihov svemoćni Zaštitnik postaće njihov neprijatelj, pa će ubrzo pasti kao plijen surovih, ratobornih okolnih naroda. Vladar je oberučke prihvatio plan, a Valam je ostao da pomogne u njegovom ostvarenju.

Valam je doživio da vidi uspjeh svojih demonskih zamisli. Vidio je kako Božje prokletstvo stiže Božji narod i kako hiljade Izrailjaca padaju kao žrtve Njegovih kazni; ali božanska pravednost koja je kažnjavala grehove Izrailjaca nije mogla dozvoliti da joj izmakne kušač. Valam je poginuo u ratu između Izrailjaca i Madijanaca. Predosjetio je da mu se bliži kraj, jer je uzviknuo: Da bih ja umro smrću pravedničkom, i kraj moj da bi bio kao njihov! Međutim, pošto nije izabrao život pravednika, doživio je sudbinu Božjih neprijatelja.

Valamova sudbina bila je slična Judinoj, a i njihov karakter bio je veoma sličan. Obojica su pokušali da sjedine služenje Bogu i mamonu i doživjeli izrazit poraz. Valam je priznao pravoga Boga, i tvrdio da Mu služi; Juda je vjerovao u Isusa kao u Mesiju i pridružio se Njegovim sljedbenicima. Valam se nadao da će službu Gospodu pretvoriti u odskočnu dasku za sticanje bogatstva i svjetovnih časti; kada u tome nije uspio, spotakao se, pao i propao. Juda je očekivao da će mu veza sa Isusom donijeti bogatstvo i položaj u zemaljskom carstvu, koje će, kako je vjerovao, Mesija uskoro osnovati. Propast njegovih nada navela ga je na otpadništvo i odvela u propast. I Valam i Juda dobili su veliko prosvjetljenje i uživali posebne prednosti, ali im je jedan jedini grijeh, uz koji su se privili, otrovao karakter i izazvao njihovu propast.

[391]

Veoma je opasno dozvoliti jednoj jedinoj nehrišćanskoj osobini da se učvrsti u srcu. Jedan jedini grijeh koji gajimo, malopomalo izopačiće karakter i staviti sve njegove plemenite snage pod vlast zlih želja. Uklanjanje samo jedne jedine zaštitne barijere iz savjesti, popuštanje samo jednoj jedinoj zloj navici, zanemarivanje jednog jedinog visokog zahtjeva dužnosti, probiće odbrambeni zid duše i otvoriti put sotonu da uđe i da nas zavede. Jedini sigurni put je da svoje molitve iz iskrena srca svakodnevno upućujemo Bogu, kao što je to činio David, govoreći: Utvrdi stope moje na stazama tvojim da ne zađu koraci moji! (Psalam 17,5)

41. Poglavlje—Otpadništvo Na Jordanu

[392]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 25)

Radosnih srca i sa obnovljenom vjerom u Boga pobjednička vojska Izrailjeva vratila se iz Vasana. Osvojila je dragocene teritorije i bila sigurna da će uskoro zauzeti i cijeli Hanan. Samo ih je reka Jordan dijelila od Obećane zemlje. Odmah s druge strane rijeke, bogato prekrivena zelenilom, navodnjavana potocima koji su tekli s okolnih razvučenih planina, širila se plodna ravnica, pod sjenkama raskošnog palminog drveća. Na zapadnoj strani ravnice uzdizale su se zidine i palate Jerihona, okružene mnogobrojnim palminim šumarcima, tako da je i cijeli grad nosio ime Grad palmi.

Na istočnoj strani Jordana, između rijeke i strme visoravni, preko koje su prešli, prostirala se ravnica, široka nekoliko kilometara, koja se pružala duž reke. U ovoj zaklonjenoj dolini vladala je prava tropska klima. Ovdje je u izobilju raslo bagremovo drvo ili drvo sitim, po kome je i cijela dolina dobila ime Sitimska dolina. Upravo su se u njoj ulogorili Izrailjci, kojima su bagremovi šumarci duž rijeke nudili ugodne zaklone. Ali, u ovoj privlačnoj okolini morali su da se suoče sa zlom, smrtonosnijim od moćnih vojski naoružanih ljudi ili od divljih pustinjačkih zvijeri. Ovaj kraj, tako pun prirodnih ljepota, iskvarili su njegovi stanovnici. Za vrijeme javnih bogoslužjenja u čast Vala, njihovog vrhovnog božanstva, stalno su se odigravali najnemoralniji i najbezbožniji prizori. Na sve strane mogla su se vidjeti mjesta poznata po idolopoklonstvu i raskalašnosti, čija su imena dovoljno govorila o poročnosti i nemoralnosti naroda.

Okolina je svakako vrlo nezdravo uticala na Izrailjce. Njihov um se privikavao na zlo koje ih je okružavalo; život u izobilju i neradu donosio je svoje negativne posljedice; gotovo nesvjesno i neopaženo počeli su da se udaljavaju od Boga i sebe stavljaju u položaj lakog plijena iskušenja.

Za vrijeme logorovanja pored Jordana, Mojsije se spremao da osvoji Hanan. Ovo je potpuno zaokupilo velikog vođu, ali je za

[393] narod takvo vrijeme napetosti i iščekivanja bilo vrlo naporno. Nije prošlo mnogo sedmica i njihova istorija bila je uprljana najstrašnijim skretanjem s puta vrline i poštenja.

Izrailjci i njihovi neznabožački susjedi u početku su se rijetko susretali, ali su poslije nekog vremena madijanske žene počele same da dolaze u logor. Njihovo prisustvo nije izazivalo nikakvu uzbunu i one su vrlo tiho ostvarivale svoje planove da ni Mojsijevu pažnju nisu privukle. Prilikom druženja s Izrailjcima, ove žene su smišljeno nastojale da ih navedu na kršenje Božjeg zakona, da im omilje neznabožačke obrede i običaje i da ih navedu na idolopoklonstvo. Ove pobude bile su tako vješto prikrivane plaštom prijateljstva da ih nisu mogli naslutiti čak ni čuvari naroda.

Vladar Moava zakazao je na Valamov predlog, održavanje velike svetkovine u čast svojih bogova, a tajno su se dogovorili da Valam pokuša da nagovori i Izrailjce da joj prisustvuju. Oni su ga smatrali Božjim prorokom i zato mu nije bilo teško da ostvari svoj zadatak. Veliki broj Izrailjaca mu se pridružio u posmatranju svetkovine. Usudili su se da stupe na zabranjeno tlo i tako upali u sotoninu zamku. Omamljeni muzikom i igrom, privučeni ljepotom neznabožačkih sveštenica, odbacili su svoju vjernost Gospodu. Kada su se pridružili veselju i svetkovanju, neumjereno uživanje u vinu pomračilo je njihovu svjest, i porušilo barijere samosavlađivanja. Strasti su potpuno preovladale opteretivši njihovu savjest razuzdanošću, pa su dopustili da ih nagovore da se poklone idolima. Prinijeli su žrtve na neznabožačkim oltarima i učestvovali u veoma sramotnim obredima.

Ubrzo se otrov, kao smrtonosna zaraza, proširio po cijelom izrailjskom logoru. Oni koji bi lako savladali neprijatelje u otvorenom boju pali su kao žrtve podmuklog lukavstva neznabožačkih žena. Izgledalo je kao da su ljudi bili opčinjeni. Starješine i rukovodeći ljudi među prvima su pali u grijeh; u stvari, toliko je ljudi bilo zahvaćeno da je otpadništvo postalo opštenarodna pojava. I Izrailj prionu uz Velfegora. Kada je Mojsije konačno bio obaviješten i kada je shvatio kakvo zlo se događa, zavjera neprijatelja već je postigla takav uspjeh da su Izrailjci ne samo učestvovali u razvratnim obredima na brdu Fegor, već su ti obredi obavljani i u samom izrailjskom logoru. Duboko ogorčenje ispunilo je starog vođu, ali se raspalio i Božji gnjev.

[394]

Neznabožački razvratni običaji su za Izrailjce učinili ono što sva Valamova vraćanja nisu uspjela odvojili su ih od Boga. Kazne koje su brzo uslijedile osvjestile su narod i doprinijele da shvati veličinu svog grijeha. Strašna epidemija izbila je u logoru i desetine hiljada ljudi za kratko vrijeme pali su kao njene žrtve. Osim toga, Bog je zapovijedio da vođe otpadnika budu osuđene na smrt. Naređenje je smjesta izvršeno. Otpadnici su pobijeni, a njihova tijela obješena i izložena pogledima svih Izrailjaca tako da cio narod, vidjeći kakvom su oštrom kaznom kažnjene vođe, može jasno da shvati koliko je Bog gnjevan zbog njihovog grijeha i kako je strašan Njegov gnjev protiv njih.

Svi su shvatili da je kazna bila pravedna, pa je narod požurio prema Svetilištu da u suzama i dubokoj poniznosti prizna svoj grijeh. Dok je narod plakao pred Bogom na vratima Svetilišta, dok je zaraza još sijala smrt, dok su vlasti još izvršavale svoj strašni zadatak, Zamrije, pripadnik izrailjskog plemstva, ušao je drsko u logor, u pratnji madijanske bludnice, princeze, kćeri Sura, narodnog kneza u domu oca svoga među Madijancima i uveo je u svoj šator. Nikad porok nije bio drskiji ni tvrdoglaviji. Opijen vinom, Zamrije je razglasio grijeh svoj kao Sodom (Isaija 3,9), hvališući se svojom sramotom. Dok se taj izrailjski knez drsko hvalisao svojim grijehom kao da se ruga božanskoj osveti i prezire narodne sudije, sveštenici i starješine su se ponizno klanjali, obuzeti žalošću, plačući između trijema i oltara i zavapili Gospodu da poštedi svoj narod i da ne dopusti sramotu svoga nasljedstva. Fines, sin Eleazara prvosveštenika, prvi se snašao, ustao je iz skupa, uzeo koplje, ušao za čovjekom Izrailjcem u šator i probo ih oboje. Tako je epidemija bila zaustavljena. Svešteniku koji je izvršio božansku kaznu, sav Izrailj odao je priznanje. Sveštencička služba bila je zauvijek potvrđena njemu i njegovom domu.

Bog mu je takođe odao priznanje u svojoj poruci: Fines, sin Eleazara, sina Arona sveštenika, odvрати gnjev moj od sinova Izrailjevih... zato mu kažem: evo, dajem mu svoj zavjet mirni. Imaće on i sjeme njegovo nakon njega zavjet sveštenstva vječnoga, jer revnova za Boga svojega i očisti sinove Izrailjeve.

Kazne, koje su bile izrečene Izrailju zbog grijeha u Sitimu, zatrele su ostatke onog velikog mnoštva koje je, gotovo četrdeset godina prije toga, navuklo na sebe presudu da će pomrijeti u ovoj

[395]

pustinji. Brojanje naroda po Božjoj naredbi, za vrijeme logorovanja u jordanskoj ravnici, pokazalo je da među njima ne bješe nijedan od onih koje izbrojiše Mojsije i Aron sveštenik kada brojaše sinove Izrailjeve u pustinji Sinajskoj... i ne osta ih nijedan osim Haleva, sina Jefonijina, i Isusa, sina Navina. (4. Mojsijeva 26,64.65)

Bog je kaznio Izrailjce zato što su popustili zavodljivim pozivima Madijanaca; ali ni kušači nisu mogli izbjeći gnjev božanske pravednosti. Amaličani, koji su napali Izrailjce kod Rafidina, pobivši umorne i iznemogle, zaostale iza glavnine, bili su kažnjeni tek poslije dugo vremena; ali su Madijanci, koji su Jevreje naveli na grijeh, morali brzo da osjete Božje kazne, jer su predstavljali mnogo opasnije neprijatelje. Osveti sinove Izrailjeve na Madijancima (4. Mojsijeva 31,2), glasila je Božja naredba Mojsiju, pak ćeš se onda pribрати k rodu svojemu! Ova naredba je bila smjesta izvršena. Po hiljadu vojnika izabrano je iz svakog plemena i poslano u bitku pod Finesovim vodstvom. I zavojštiše na Madijance, kako zapovijedi Gospod Mojsiju...pobiše i careve Madijanske, s drugima koje im pobiše... pet careva Madijanskih, i Valama, sina Veorova, ubiše mačem. (4. Mojsijeva 31,7.8) Žene, koje je napadačka vojska zarobila, bile su pobijene na Mojsijevu zapovijest, kao najkrivlje i najopasnije od svih neprijatelja Izrailju.

Takav je bio kraj onih koji su poželjeli zlo Božjem narodu. Psalmista kaže: Popadaše narodi u jamu, koju su iskopali; u zamku, koju su sami namijestili uhvati se noga njihova. (Psalam 9,15) Jer neće odbaciti Gospod naroda svojega, i dostojanja svojega neće ostaviti. Jer će se sud vratiti na pravdu. Kada se ljudi spremaju na dušu pravednikovu, Gospod će im vratiti za bezakonje njihovo, za njihovu zloću istrijebiće ih. (Psalam 94,14.15.21.23)

Kada je Valam bio pozvan da prokune Jevreje, nije uspio, ni svim svojim vraćanjima, da dozove zlo na njih, jer Gospod nije vidio bezakonje u Jakovu, ni nevaljalstvo u Izrailju. (4. Mojsijeva 23,21.23) Međutim, kada su oni, popustivši pred iskušenjem, prekršili Božji zakon, odbrana ih je napustila. Kada je Božji narod vjeran Njegovim zapovijestima, nema čini na Jakova, ni vraćanja na Izrailja. Upravo zato sotona se služi svom svojom snagom i svim svojim zloćudnim vještinama da ih navede na grijeh. Ako oni koji tvrde da su čuvari Božjeg zakona postanu prekršioци njegovih

propisa, sami se odvajaju od Boga i postaju nesposobni da se održe pred svojim neprijateljima.

Izrailjci, koje Madijanci nisu mogli savladati ni oružjem ni svim svojim čaranjem, pali su kao plijen madijanskih bludnica. Takva je snaga koju žene koje služe sotoni, upotrebljavaju da zavedu i unište duše. Jer je mnoge ranila i oborila, i mnogo je onih koje je sve pobila. (Priče 7,26) Na isti način bili su zavedeni sinovi Sitovi da se odreknu svog poštenja; tako je pokvareno sveto potomstvo. Na taj način je Josif bio iskušavan. Tako je Samson ostao bez snage, a David poklekao. Solomun, najmudriji među vladarima, koga je sam Bog tri puta nazvao svojim milim sinom, na taj način postao je rob strasti i žrtvovao svoje poštenje na oltaru te iste očaravajuće sile.

Ovo se pak sve događalo za ugled njima, a napisao se za nauku nama, na koje posljedak svijeta dođe. Jer koji misli da stoji, neka se čuva da ne padne. (1. Korinćanima 10,11.12) Sotona dobro poznaje materijal sa kojim radi u ljudskom srcu. On zna jer je to pitanje hiljadama godina proučavao s čudovišnom revnošću koje su slabe tačke svakog karaktera; i u mnogim naraštajima uspijeva da savlada najjače ljude, knezove u Izrailju, istim iskušenjem kojim se tako uspješno poslužio kod Velfegora. Vjekovima postoje ruine karaktera nasukanih na hridi tjelesnih strasti. I kada se budemo približili kraju vremena, kada će se Božji narod naći na granicama nebeskog Hanana, sotona će, kao i u stara vremena, udvostručiti svoje napore da ga spriječi da uđe u tu dobru zemlju. On svakoj duši postavlja svoje zamke. Ne moraju se čuvati samo neznalice i neobrazovani; on će iskušavati i one na najvišim mjestima, na najsvetijim položajima. Ukoliko ih navede da zagade svoju dušu, preko njih će uspjeti da uništi mnoge. On se služi istim sredstvima kojima se služio prije tri hiljade godina. Svjetovnim prijateljstvima, privlačnošću ljepote, traženjem uživanja, veseljima, svetkovinama, čašom vina, on pokušava da nas navede na kršenje sedme zapovijesti.

Sotona je naveo Izrailjce na raskalašnost prije nego što ih je pridobio da prihvate idolopoklonstvo. Oni koji će osramotiti Božji lik u sebi, koji će okaljati Njegov hram u svojoj duši neće se ustručavati ni od kakvog sramoćenja Boga ukoliko ono zadovoljava želje njihovog izopačenog srca. Popuštanje tjelesnim strastima slabi umne snage i ponižava dušu. Moralne i intelektualne sile otupljuju i umrtvljuju se zadovoljavanjem životinjskih sklonosti; robovi strasti nisu

u stanju da shvate svetu obaveznost Božjeg zakona, da cijene službu pomirenja ili da pravilno odrede vrijednost svoje duše. Dobrota, neporočnost, istina, poštovanje Boga, ljubav prema onome što je sveto sve te svete sklonosti i plemenite želje koje povezuju čovjeka s nebeskim svijetom nestaju u ognju strasti. Duša postaje zadimljena i opustošena razvalina, stan zlih duhova, i tamnica svih ptica nečistih i mrskih. (Otkrivenje 18,2) Bića, stvorena po obličju Božjem, izjednačuju se tako sa životinjama.

Družeci se s idolopoklonicima, učestvujući u njihovim svetkovinama, Jevreji su bili navedeni na kršenje Božjeg zakona i navlačenje Božje kazne. Navodeći Hristove sljedbenike da se udružuju s bezbožnicima, da učestvuju u njihovim zabavama, sotona i danas najuspješnije namamljuje Hristove sljedbenike na grijeh. Zato iziđite između njih i odvojte se, govori Gospod, i ne dohvatajte se do nečistote. (2. Korinćanima 6,17) Bog danas zahtijeva od pripadnika svog naroda da se razlikuju od svijeta, po navikama, običajima i načelima, isto onoliko koliko je to nekada tražio od svog naroda Izrailja. Ako budu vjerno slijedili učenja Njegove riječi, ta razlika će postojati, jer drugačije ne može ni biti. Upozorenja Jevrejima da se ne izjednačavaju s neznabošcima nisu ništa neposrednija i izričitija od onih kojima se zabranjuje hrišćanima da se prilagođavaju duhu i običajima bezbožnika. Hristos nam govori: Ne ljubite svijeta ni što je na svijetu. Ako ko ljubi svijet, nema ljubavi Očine u njemu. (1. Jovanova 2,15) Ne znate li da je prijateljstvo ovoga svijeta neprijateljstvo Bogu? Jer koji hoće svetu prijatelj da bude, neprijatelj Božji postaje. (Jakov 4,4) Hristovi sljedbenici treba da se odvoje od grešnika, birajući njihovo društvo jedino kada im mogu činiti dobro. Nikad ne možemo pretjerati u odlučnosti da izbjegavamo društvo onih koji nas svojim uticajem odvlače od Boga. Dok se budemo molili: Ne uvedi nas u napast, moramo se truditi da izbjegavamo iskušenja, koliko god nam je to moguće.

[398] Upravo u vrijeme kada su živjeli u blagostanju i sigurnosti Izrailjci su bili navedeni na grijeh. Zanimarili su da Boga stalno imaju pred očima, zaboravili su na molitve i gajili duh samopouzdanja. Popuštanjem svojim željama u blagostanju ostavili su tvrđavu duše bez straže, pa su nemoralne misli prodrle u nju. Upravo su izdajnici u zidinama oborili utvrđena načela i predali Izrailj u ruke sotoni. Na isti način sotona se i sada trudi da izazove propast duše. Vrlo dug

pripremni proces, nepoznat svijetu, odvija se u srcu hrišćanina prije nego što on otvoreno učini grijeh. Um se odjednom ne spušta iz neporočnosti i svetosti u iskvarenost, izopačenost i zločin. Potrebno je vrijeme da se oni koji su stvoreni po Božjem obličju pretvore u surova i sotonska bića. Gledanjem se mijenjamo. Gajeći nečiste misli čovjek može tako da oblikuje svoj um da mu grijeh koji je nekada mrzio postane ugodan.

Sotona se služi svim sredstvima da zločin i ponižavajuće strasti omili ljudima. Ne možemo prolaziti ulicama naših gradova da ne vidimo upadljive oglase o zločinima koji se opisuju na stranicama književnih djela ili se predstavljaju na pozorišnim daskama. Um se privikava na druženje s grijehom. Ponašanje nemoralnih i zlih veliča se na stranicama časopisa i sve što može da razbudi strasti objavljuje u obliku uzbudljivih priča. Ljudi toliko čitaju i slušaju o zločinima da njihova osjetljiva savjest, koja bi nekada užasno ustuknula pred takvim prizorima, otvrdnjava i oni se naslađuju tim prizorima lakomo ih upijajući.

Mnoge zabave, omiljene u savremenom svijetu, pa čak i među onima koji tvrde da su hrišćani, imaju isti cilj kao i zabave neznabožaca. U stvari, vrlo su rijetke one koje sotona nije iskoristio da uništi duše. Preko drama on se već vjekovima trudi da rasplamsa strasti i uzdigne poroke. Opera, sa svojim zavodljivim sjajem i zanosnom muzikom, kostimirane zabave, plesovi, kockarnice, sve je to u sotoninoj službi za rušenje barijera načela i otvaranje vrata čulnim zadovoljstvima. Na svakom zabavnom skupu na kojem se pothranjuje oholost ili zadovoljavaju apetiti, na kojem se ljudi navode da zaborave Boga i izgube iz vida svoje vječne interese, sotona okiva dušu svojim lancima.

Svrh svega što se čuva čuvaj srce svoje, jer iz njega izlazi život. (Priče 4,23) Tako nas savjetuje mudri čovjek. Čovjek je onakav kakve su misli njegovog srca (Priče 23,7). Srce se mora obnoviti pod uticajem Božje milosti, jer će inače uzalud težiti čistom životu. Onaj ko pokušava da izgradi plemenit, besprekoran karakter nezavisno od Hristove milosti, gradi svoju kuću na živom pjesku. Surove oluje iskušenja sigurno će je oboriti. Davidova molitva treba da postane i molba svih nas: Učini mi, Bože, čisto srce i duh pravi ponovi u meni! (Psalam 51,10) A kad dobijemo ovaj nebeski dar, mi, koje

je sila Božja vjerom sačuvala za spasenje (1. Petrova 1,5), treba da gradimo savršenstvo.

Međutim, na nama je da obavimo djelo koje će nam pomoći da se odupremo iskušenju. Oni koji ne žele da padnu kao plijen sotoninih lukavstava moraju budno da čuvaju sve prilaze svojoj duši, moraju da izbjegavaju da čitaju, da gledaju ili slušaju sve ono što će ih navesti na nečiste misli. Mislina se ne smije dozvoliti da slobodno lutaju i da se bave svakom temom koju im nameće neprijatelj duša. Zato, ljubazni, zapregnuvši bedra svoga uma budite trijezni... ne vladajući se po prvim željama u svom neznanju, nego po svecu koji vas je pozvao, i vi budite sveti u svemu življenju. (1. Petrova 1,13-15) Pavle kaže: A dalje, braćo moja, što je god istinito, što je god pošteno, što je god pravedno, što je god prečisto, što je god preljubazno, što je god slavno, i ako još ima koja dobrodetelj, i ako ima koja pohvala, to mislite. (Filibljanima 4,8) Sve to zahtijevaće ozbiljne molitve i neprestanu budnost. Moramo se predati stalnom uticaju Svetog Duha, koji će privući um onome što je nebesko, naviknuti ga da se bavi onim što je čisto i sveto. Osim toga, moramo marljivo proučavati Božju riječ. Kako će mladić očistiti put svoj? Vladajući se po tvojim riječima. Psalmista kaže: U srce svoje zatvorio sam riječ tvoju da ti ne griješim. (Psalam 119,9.11)

Izrailj je svojim grijesima kod Velfegora navukao na sebe Božje kazne, iako se isti grijesi danas ne kažnjavaju tako brzo, ipak će jednog dana sigurno biti kažnjeni. Ako pokvari ko crkvu Božju, pokvariće njega Bog! (1. Korinćanima 3,17) I sama priroda je propisala strašne kazne za te prestupe kazne, koje će prije ili kasnije stići svakog prestupnika. Upravo su ti grijehovi, više od svih drugih, doveli do strašne degeneracije ljudskog roda, do bolesti i bijede na koje je svijet osuđen. Ljudi mogu uspjeti da svoje prestupe sakriju od svojih bližnjih, ali će ipak požnjati svoju platu u patnjama, bolestima, maloumnosti i smrti. Iza ovog života čeka nas sud sa svojim nagradama ili vječnim kaznama. Oni koji tako čine neće naslijediti carstva Božjega, već će zajedno sa sotonom i zlim anđelima biti bačeni u jezero ognjeno koje je smrt druga. (Galatima 5,21; Otkrivenje 20,14)

[400]

Jer s usana tuđe žene kaplje med, i grlo joj je mekše od ulja, ali joj je posljedak gorak kao pelen, oštar kao mač naoštren s obe strane. (Priče 5,3.4) Neka je daleko od nje put tvoj, i ne približuj se

vratima kuće njene, da ne bi dao drugima slave svoje i godina svojih nemilostivome, da se ne bi tuđinci nasitili tvoga blaga i trud tvoj da ne bi bio u tuđoj kući, i da ne ridaš na posljedak, kada se potroši tijelo tvoje i meso tvoje. (Priče 5,8-11) Jer k smrti vodi dom njen i k mrtvima staze njene. Ko god uđe k njoj, ne vraća se. (Priče 2,18.19) U dubokom grobu su zvanice njene. (Priče 9,18)

42. Poglavlje—Ponovljeni Zakoni

(Ovo poglavlje zasnovano je na 5.Mojsijevoj 4-6;28)

Gospod je objavio Mojsiju da je vrijeme za osvajanje Hanana pred vratima, i dok je ostarjeli prorok stajao na uzvišici koja se uzdizala iznad rijeke Jordan i Obećane zemlje, s velikim zanimanjem posmatrao je naslijeđe svoga naroda. Da li je moguće opozvati osudu koja mu je zbog grijeha izrečena kod Kadisa? S dubokom usrdnošću, počeo je da se moli: Gospode Bože, ti si počeo pokazivati sluzi svojem uveličinu svoju i krjepku ruku svoju, jer koji je Bog na nebu ili na zemlji koji bi tvorio djela kakva su tvoja i u koga bi sila bila kakva je tvoja? Daj mi da pređem i vidim zemlju dobru koja je preko Jordana i goru dobru Livan! (5. Mojsijeva 3,24-27)

Odgovor je glasio: Dosta, ne govori mi više za to. Popni se na vrh ove gore i podigavši oči svoje na zapad, na sjever, na jug i na istok vidi očima svojim, jer nećeš preći preko Jordana!

Mojsije se bez gundanja pokorio Božjem naređenju. A onda ga je obuzela velika zabrinutost za Izrailj. Ko će se starati s takvom usrdnošću za njihovo blagostanje kao što je to on činio? Iz prepunog srca potekla je molitva: Gospode, Bože duhovima i svakom tijelu, postavi čovjeka nad ovim zborom, koji će izlaziti pred njima i koji će dolaziti pred njima, koji će ih izvoditi i opet dovoditi, da ne bi bio zbor Gospodnji kao ovce koje nemaju pastira! (4. Mojsijeva 27,16.17) Gospod je uslišio molitvu svoga sluge i odgovorio: Uzmi k sebi Isusa sina Navina, čovjeka u kojemu je moj duh, i metni ruku svoju na nj i izvedi ga pred Eleazara sveštenika i pred sav zbor i podaj mu zapovijesti pred njima. I podaj mu od slave svoje, da ga sluša sav zbor sinova Izrailjevih. (4. Mojsijeva 27,18-20) Isus Navin dugo je služio Mojsiju; a pošto je bio izuzetno mudar, sposoban i vjeran, bio je izabran za nasljednika.

Položivši ruke na njega i svečano ga upoznavši s njegovim velikim odgovornostima, Mojsije je postavio Isusa Navina za starješinu u Izrailju. Odmah mu je predao i dio vlasti. Riječi koje je Gospod iz-

govorio o Isusu Navinu, Mojsije je prenio cijelom zboru: I neka staje pred Eleazara sveštenika da ga pita za sud Urim pred Gospodom; po zapovijesti njegovoj neka polaze i po zapovijesti njegovoj neka dolaze on i svi sinovi Izrailjevi s njim i sav zbor. (4. Mojsijeva 27,21-23)

Prije nego što će napustiti položaj vidljivog vođe Izrailja, Mojsije je trebalo da prema Božjem naređenju upozna narod s historijom izbavljenja iz Egipta i putovanja kroz pustinju, kao i sa tekstom Zakona, izgovorenim na Sinaju. Kada je Zakon bio proglašen, mali broj pripadnika sadašnjeg skupa bio je dovoljno star da shvati svečanost tog trenutka. Pošto je trebalo da uskoro pređu preko Jordana i zauzmu Obećanu zemlju, Bog je želio da ih podsjeti na zahtjeve Zakona i da im naglasi da je poslušnost Zakonu uslov njihovog napredovanja i blagostanja.

Mojsije je stao pred narod da mu uputi svoje posljednje opomene i savjete. Njegovo lice blistalo je nebeskom svjetlošću. Kosa mu je bila bijela od starosti, ali je njegova pojava bila uspravna, a izgled svjedočio o životnoj snazi i čeličnom zdravlju. Pogled mu je ostao bistar, a vid oštar. Bio je to važan trenutak i on je s dubokim osjećanjima počeo da opisuje ljubav i milost njihovog zajedničkog svemoćnog Zaštitnika:

Zapitaj sada za stara vremena koja su bila prije tebe, od onoga dana kada stvori Bog čovjeka na zemlji i od jednoga kraja neba do drugoga, je li kada bila ovakva stvar velika i je li se kada čulo što ovakvo? Je li kada čuo neki narod glas Božji gdje govori usred ognja, kao što si ti čuo i ostao živ? Ili, je li Bog pokušao da uzme sebi narod iz drugoga naroda kušanjem i znacima i čudesima i ratom i rukom krjepkom i mišicom podignutom i strahotama velikim, kao što je učinio sve to za vas Gospod Bog naš u Misiru na vaše oči? Tebi je to pokazano da poznaš da je Gospod Bog, i da nema drugoga osim njega.

Ne zato što bi vas bilo više nego drugih naroda prihvati vas Gospod i izabra vas; jer vas bješe manje nego ikojega drugoga naroda, nego što vas Gospod miluje i što drži zakletvu kojom se zakleo ocima vašim, zato vas je izveo Gospod rukom krjepkom i izbavio vas iz kuće ropske, iz ruke faraona, cara Misirskoga. I tako znaj da je Gospod Bog tvoj Bog, Bog vjeran, koji drži zavjet svoj i milost svoju do tisuću koljena onima koji ga ljube i drže zapovijesti

njegove. (5. Mojsijeva 7,7-9)

Izrailjci su bili spremni da krivicu za sve svoje nevolje pripišu Mojsiju, ali su prestali da sumnjaju da se on rukovodio ohološću, častoljubljem i sebičnošću, pa su s povjerenjem slušali njegove riječi. Mojsije im je iskreno predočio njihove greške, ali i prestupe njihovih otaca. Zbog dugih lutanja kroz pustinju, često su bili nestrpljivi i buntovni, ali Gospod svakako nije bio kriv zbog ovog dugog odlaganja njihovog ulaska u Hanan. Njemu je bilo mnogo teže nego njima što nije mogao da im, bez odlaganja, preda u posjed Obećanu zemlju i da tako, izbavljajući svoj narod, pred svim narodima pokaže svoju snagu. Zbog nepovjerenja prema Bogu, zbog svoje oholosti i nevjerovanja, oni nisu bili spremni da uđu u Hanan. Ni na koji način ne bi predstavljali narod kome je Gospod Bog, jer nisu imali Njegov čist karakter, karakter pun dobrote i milosti. Da su se njihovi očevi u vjeri pokorili Božjem vodstvu, da su se upravljali prema Njegovim sudovima i hodili prema Njegovim uredbama, mnogo ranije bi se naselili u Hananu kao napredan, svet i srećan narod. Odlaganje njihovog ulaska u dobru zemlju sramotilo je Boga i umanjilo Njegovu slavu u očima okolnih naroda.

Mojsije, koji je shvatio karakter i vrijednost Božjeg zakona, uvjerio je Izrailjce da nijedan drugi narod nije dobio tako mudra, pravedna i milostiva pravila od onih datih njima. Rekao je: Gle, učio sam vas uredbama i zakonima, kao što mi zapovijedi Gospod Bog moj, da biste tako tvorili u zemlji u koju idete da je naslijedite. Držite, dakle, i izvršujte ih, jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima, koji će kada čuju sve ove uredbе reći: samo je ovaj veliki narod, narod mudar i razuman.

Mojsije je obratio njihovu pažnju na dan kada su stajali pred Gospodom, Bogom svojim kod Horiva. Pozvao je izrailjsko mnoštvo da razmisli: Jer koji je veliki narod kojemu je Bog blizu kao što je Gospod Bog naš kada ga zazovemo? I koji je narod veliki koji ima uredbе i zakone pravedne kao što je sav ovaj zakon koji iznosim danas pred vas? I danas bi ovaj poziv Izrailju mogao biti ponovljen. Zakoni koje je Bog dao svom nekadašnjem narodu bili su mudriji, bolji i humaniji od zakona najcivilizovanijih naroda na Zemlji.

[404] Zakoni ostalih naroda iskazuju nedostatke i strast nepreporođenih srca, a samo Božji zakon nosi Božji pečat.

Mojsije je izjavio: A vas uze Gospod i izvede vas iz peći gvozdene, iz Egipta, da mu budete narod nasljedni, kao što se vidi danas. Zemlja u koju će uskoro ući i koja će biti njihova, ako ostanu poslušni Božjem zakonu, bila im je kako je to moralo da dirne srca Izrailjaca kada su se sjetili da je onaj koji im tako blistavo opisuje blagoslove te dobre zemlje, zbog njihovog grijeha isključen iz nasljedstva svoga naroda ovako opisana:

Jer Gospod Bog tvoj uvešće te sada u dobru zemlju, u zemlju u kojoj ima dosta potoka i izvora i jezera, što izvire po dolinama i po brdima, u zemlju izobilnu pšenicom i ječmom i vinovom lozom i šipcima, zemlju izobilnu maslinom, od koje biva ulje, i medom, u zemlju u kojoj nećeš sirotinjski jesti hljeba, gdje ti neće ništa nedostajati, u zemlju gdje je kamenje gvožđe i gdje ćeš iz brda njenih seći bakar, u zemlju o kojoj se stara Gospod Bog tvoj, i na koju su jednako obraćene oči Gospoda Boga tvojega od početka godine do kraja. (5. Mojsijeva 8,7-9; 11,10-12)

I kada te uvede Gospod Bog tvoj u zemlju za koju se zakleo ocima tvojim, Avramu, Isaku i Jakovu, da će ti je dati, u gradove velike i dobre, kojih nisi zidao, i u kuće pune svakoga dobra, kojih nisi punio, i na studence iskopane, kojih nisi kopao, u vinograde i u maslinike, kojih nisi sadio, i staneš jesti i nasitiš se, čuvaj se da ne zaboraviš Gospoda! Pazite da ne zaboravite zavjeta Gospoda Boga svojega...jer je Gospod Bog tvoj oganj koji spaljuje i Bog koji revnuje. Ako budu činili zlo pred Gospodnjim očima, Mojsije je ovako dodao: Svjedočim vam danas nebom i zemljom da će vas brzo nestati sa zemlje u koju idete preko Jordana da je naslijedite!

Posle javnog ponavljanja Zakona, Mojsije je dovršio djelo zapisivanja svih zakona, i uredaba i sudova, koje im je Bog dao i svih pravila koja su se odnosila na prinošenje žrtava. Knjiga, koja je sadržala sve te zakone bila je predata odgovarajućim službenicima i radi čuvanja položena pored kovčega sa Svjedočanstvima. Veliki vođa se, međutim, ipak plašio da će narod ostaviti Boga. Najsvetanim i najpotresnijim riječima podsjetio je narod na blagoslove koje će uživati ukoliko bude poslušan i na prokletstva koja će ga stići ukoliko krene putem prestupa:

Ako dobro uzaslušaj glas Gospoda Boga svojega, držeći i tvoreći sve zapovijesti njegove, koje ti ja zapovijedam danas, blagosloven ćeš biti u gradu, i blagosloven ćeš biti u polju, blagosloven će

biti plod utrobe tvoje i plod zemlje tvoje i plod stoke tvoje... blagoslovena će biti kotarica tvoja i naćve tvoje. Blagosloven ćeš biti kada dolaziš, i blagosloven ćeš biti kada polaziš. Daće ti Gospod neprijatelje tvoje kada ustanu na te da ih biješ... Gospod će poslati blagoslov da bude s tobom u žitnicama tvojim i u svemu čega se prihvatiš rukom svojom.

Ali, ako ne uzaslušaš glasa Gospoda Boga tvojega da držiš i tvoriš sve zapovijesti njegove i uredbe njegove, koje ti ja danas zapovijedam, doći će na tebe sve ove kletve, i bićeš čudo i prića i podsmijeh svim narodima u koje te odvede Gospod. I rasijjaće te Gospod po svim narodima s jednoga kraja zemlje do drugoga i ondje ćeš služiti drugim bogovima, kojih nisi znao ni ti ni oci tvoji, drvetu i kamenu. Ali u onim narodima nećeš odahnuti, niti će se stopalo noge tvoje odmoriti, nego će ti Gospod dati ondje srce plašljivo, oči iščiljele i dušu iznemoglu i život će tvoj biti kao da visi prema tebi i plašićeš se i danju i noću, i nećeš biti miran u životu svojem. Jutrom ćeš govoriti: kamo da je večer! a večerom ćeš govoriti: kamo da je jutro! od straha kojim će se strašiti srce tvoje, i od onoga što ćeš gledati očima svojim!

Mojsije, nadahnut Božjim Duhom, gledajući unaprijed kroz vjekove, opisao je strašne prizore koji su se mogli vidjeti kada je rimska vojska konačno oborila Izrailj kao naciju i razorila Jerusalem: Podignuće Gospod na tebe narod izdaleka, s kraja zemlje, koji će doletjeti kao orao, narod kojemu jezika nećeš razumjeti, narod bezdušan, koji neće mariti za starca niti će djeteta žaliti.

Užasno pustošenje zemlje i strašne patnje naroda u toku opsade Jerusalama za vrijeme Tita, mnogo vjekova poslije Mojsija, prorok je živo opisao: I izješće plod stoke tvoje, i plod zemlje tvoje, dokle se ne istrijebiš... i stegnuće te po svim mjestima tvojim, dokle ne popadaju zidovi tvoji visoki i tvrdi, u koje se uzdaš, po svoj zemlji tvojoj... Ti ćeš u tjeskobi i nevolji kojom će ti pritužiti neprijatelji tvoji jesti plod utrobe svoje, meso sinova svojih i kćeri svojih, koje ti da Gospod Bog tvoj. Žena koja je bila meka i vrlo nježna među vama, koja od mekote i nježnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju, prozliće se prema milome mužu svojemu...i djeci koju rodi, jer će ih jesti krišom u oskudici svojoj od nevolje i od tjeskobe, kojom će ti pritužiti neprijatelj tvoj po svim mjestima tvojim.

Mojsije je završio govor ovim, značajnim riječima: Svjedočim vam danas nebom i zemljom da sam stavio pred vas život i smrt, blagoslov i prokletstvo, zato izaberi život da budeš živ ti i sjeme tvoje, ljubeći Gospoda Boga svojega, slušajući glas njegov i držeći se njega; jer je on život tvoj i dužina dana tvojih, da bi nastavao na zemlji za koju se zakleo Gospod ocima tvojim, Avramu, Isaku i Jakovu, da će im je dati. (5. Mojsijeva 30,19.20)

Da bi još dublje urezao ove riječi u svačije pamćenje, veliki vođa ih je pretočio u svete stihove. Ova pjesma nije bila samo historijska, već i proročanska. Dok je, s jedne strane, nabrajala prekrasna djela koja je Bog učinio za svoj narod u prošlosti, najavljivala je i velike događaje, konačnu pobjedu vjernih kada Hristos, u snazi i slavi, bude drugi put došao. Narodu je bilo rečeno da napamet nauči ovu poetsku istoriju i da je prenese svojoj djeci i djeci svoje djece. Ovu pjesmu trebalo je da pjeva cijeli skup Izrailjev kada se bude okupljao na bogoslužjenjima i da je ponavlja dok se bude bavio svojim svakodnevnim poslovima. Roditelji su obavezani da ove riječi tako urežu u pamćenje svoje djece da ih ona nikada ne zaborave.

Izrailjci su, u posebnom smislu, trebalo da stražare nad Božjim zakonom i da ga čuvaju, da se značenje njegovih propisa i važnost njegovog poštovanja duboko urežu u umove svakog pripadnika Božjeg naroda, a preko njih i u umove njihove djece i djece njihove djece. Za svoje uredbe Gospod je zapovijedio: Često ih napominji sinovima svojim i govori o njima kada sjediš u kući svojoj, i kada ideš putem, kada ležeš i kada ustaješ... i napiši ih na dovratnicima kuće svoje i na vratima svojim.

Kada ih njihova djeca budu upitala: Kakva su to svjedočanstva i uredbe i zakoni, što vam je zapovijedio Gospod Bog naš, roditelji bi trebalo ponovo da ispričaju istoriju Božjeg milostivog postupanja prema njima, kako je silno Gospod djelovao da ih oslobodi da bi mogli da drže Njegov zakon i da im onda kažu: I zapovijedi nam Gospod da izvršavamo sve ove uredbe, bojeći se Gospoda Boga svojega, da bi nam bilo dobro svagda i da bi nas sačuvao u životu, kao što se vidi danas! I biće nam pravda, ako uzdržimo i ustvorimo sve zapovijesti ove pred Gospodom Bogom svojim, kako nam je zapovijedio.

43. Poglavlje—Mojsijeva Smrt

(Ovo poglavlje zasnovano je na 5.Mojsijevoj 31 do 34)

Cjelokupno Božje postupanje prema Njegovom narodu, osim o Njegovoj milosti i ljubavi, veoma izrazito svjedoči o Njegovoj strogoj i nepristrasnoj pravednosti. To se posebno pokazalo u historiji jevrejskog naroda. Bog je izlio svoje obilne blagoslove na Izrailj. Njegova nježna naklonost prema tom narodu dirljivo je opisana: Kao što orao izmamljuje orliće svoje, diže se nad ptićima svojim, širi krila svoja, uzima ih i nosi na krilima svojim, tako ga Gospod vođaše! A ipak, kako su bile brze i oštre kazne kojima ih je pohodio za njihove prestupe!

Bog je pokazao svoju beskrajnu ljubav kada je svoga jedinorodnog Sina dao za spasenje izgubljenog ljudskog roda. Hristos je došao na Zemlju da ljudima otkrije karakter svoga Oca, jer je Njegov život bio ispunjen djelima božanske nježnosti i saučešća. Međutim, Hristos lično izjavljuje: Dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne tittle iz zakona dok se sve ne izvrši. (Matej 5,18) Isti glas koji strpljivo i nježno poziva grešnika da dođe k Njemu i nađe oprostaj i mir, na posljednjem sudu narediće onima koji su odbacili Njegovu milost: Idite od mene, prokleti! (Matej 25,41) Bog je u cijeloj Bibliji predstavljen ne samo kao nježni Otac, već i kao pravedni sudija. Iako uživa da pokazuje milost, iako oprašta bezakonja i prestupe i grijehе, On nikako ne pravda krivoga. (2. Mojsijeva 34,7)

Veliki Vladar svih naroda objavio je da Mojsije neće odvesti skup Izrailjaca u dobru zemlju, pa ni usrdne molitve Božjeg sluge nisu mogle dovesti do povlačenja presude. Mojsije je znao da mora da umre, međutim, ni jednog trenutka nije prestao da se stara o Izrailju. Iskreno se trudio da pripremi skup da primi obećano nasljedstvo. Na Božju zapovijest, Mojsije i Isus Navin krenuli su prema Svetilištu, dok se stub od oblaka podigao i stao iznad njegovog ulaza. Narod je na tom mjestu svečano povjeren Isusovom staranju. Mojsijevo

djelovanje, kao starješine u Izrailju, time je bilo dovršeno, međutim, on je zaboravljao na sebe kada su bili u pitanju interesi njegovog naroda. Pred okupljenim mnoštvom, u Božje ime svom nasljedniku uputio je riječi svetog ohrabrenja: Budi slobodan i hrabar, jer ćeš ti uvesti sinove Izrailjeve u zemlju za koju sam im se zakleo i ja ću biti s tobom! Okrenuo se zatim narodnim starješinama i upraviteljima i svečano ih pozvao da se vjerno drže Božjih uputstava koja im je predao.

[408]

Dok je narod gledao tog starca, koji će uskoro otići iz njihove sredine, s novim i dubljim poštovanjem sjetio se njegove roditeljske nježnosti, njegovih mudrih savjeta i neumornog rada. Koliko su se puta Mojsijeve molitve, kada su svojim grijesima navukli Božje kazne, izborile za njih pred Gospodom i učinile da ih poštedi! Njihov bol postao je još veći zbog griže savjesti. U gorkom kajanju, sjetili su se svoje nemoralnosti koja je navela Mojsija na grijeh zbog koga je sada morao da umre.

Uklanjanje njihovog omiljenog starješine predstavljalo je za Izrailjce udarac oštriji od bilo čega što ih je moglo snaći da su se njegov život i služba nastavili. Time je Bog, pored ostaloga, želio da ih nauči da život svoga budućeg vođe ne otežavaju toliko koliko su to činili Mojsiju. Bog se svom narodu obraća preko blagoslova kojima ih obasipa; ali kad njegov narod ne cijeni dobijene blagoslove, On im se obraća uskraćenim blagoslovima, tako da narod postane svjestan svojih grijehova i vrati Mu se svim svojim srcem.

Istog dana Mojsiju je bila izrečena zapovijest: Iziđi...na goru Navav...i vidi zemlju Hanansku, koju dajem sinovima Izrailjevima u državu i umri na gori! Mojsije je često odlazio iz logora, slušajući Božje naloge, da razgovara s Bogom; ali je sada morao da krene na novi i tajanstveni zadatak. Morao je da preda svoj život Stvoritelju. Mojsije je znao da će morati da umre sam; nijednom zemaljskom prijatelju nije bilo dozvoljeno da mu posluži u njegovim posljednjim trenucima. Događaj koji mu je predstojao, bio je obavljen tajanstvenošću i neizvjesnošću od koje je uzdrhtalo njegovo srce. Najteže mu je bilo da se odvoji od naroda o kome se starao i koji je volio, naroda s kojim su tako dugo bili u vezi svi njegovi interesi i sav njegov život. Ali, naučio je da se oslanja na Boga i s nepokolebljivom vjerom predao je sebe i svoj narod božanskoj ljubavi i milosti.

[409] Poslednji put Mojsije je stajao pred skupom svog naroda. Na njega se ponovo spustio Božji Duh. Najnježnijim i najdirljivijim jezikom izrekao je tada blagoslov svakom plemenu pojedinačno, završivši blagoslovom kojim je obuhvatio sva plemena:

Izrailju, niko nije kao Bog,
 Koji ide po nebu tebi u pomoć,
 I u veličanstvu svojem na oblacima!
 Zaklon je Bog vječni I pod mišicom vječnom.
 On će odagnati ispred tebe neprijatelje tvoje, i reći će: zatri!
 Da bi nastavao Izrailj sam, bezbrižno,
 Izvor Jakovljevi,
 U zemlji obilnoj žitom i vinom.
 I nebo će njegovo kropiti rosom.
 Blago tebi, Izrailju,
 Ko je kao ti, Narod kojega je sačuvao Gospod,
 Štit pomoći tvoje i mač slave tvoje?

(5. Mojsijeva 33,26-29)

Mojsije se okrenuo i tiho, sam krenuo uz planinu. Popeo se na goru Navav, na vrh Fazge. Stajao je na tom usamljenom vrhu, i izoštranim pogledom posmatrao prizor koji se prostirao pred njime. Daleko na zapadu širile su se plave vode velikog mora; na sjeveru, se brdo Hermon ocrtavalo na horizontu; na istoku se prostirala Moavska visoravan, a iza nje Vasan, poprište izrailjske borbe i pobjede; dok se na jugu nalazila pustinja kojom su tako dugo lutali.

[410] Usamljeni Mojsije počeo je da se prisjeća svog života, prepunog naglih zaokreta i teškoća, od dana kada je okrenuo leđa dvorskim počastima i očekivanom vladanju Egiptom, da bi podijelio sudbinu Božjeg izabranog naroda. Sjetio se dugih godina koje je proveo u pustinji napasajući Jotorova stada, pojavljivanja Anđela u grmu koji je gorio, poziva da oslobodi Izrailj. Ponovo je gledao velika čuda koja je moćna božanska sila učinila za svoj izabrani narod, sjećao se Njegove milosti i Njegovog strpljenja za vrijeme dugogodišnjih lutanja i stalnih buna. Uprkos svemu što je Bog učinio za njih, uprkos svim njegovim molitvama i trudu, samo dvojica odraslih pri padnika iz tog nepreglednog mnoštva bila su proglašena dovoljno vjernim da mogu ući u Obećanu zemlju. Dok je razmišljao o rezultatima

svog rada, Mojsiju se učinilo da je cio njegov život, pun nevolja i žrtvovanja, naizgled bio gotovo potpuno uzaludan.

Ipak, nije žalio što je nosio sav taj teret. Znao je da mu je Bog povjerio i tu misiju i to djelo. Kad je prvi put pozvan da izvede Izrailj iz ropstva, ustuknuo je pred odgovornošću; ali, od trenutka kada je preuzeo obavezu, nije odbacivao svoje breme. Čak i onda kad mu je Bog predlagao da ga oslobodi, da uništi buntovni Izrailj, Mojsije nije pristao. Iako su njegove nevolje bile velike, uživao je i posebne dokaze Božje naklonosti; stekao je bogato iskustvo putujući kroz pustinju, gledao ispoljavanje Božje moći i slave, ali i dokaze Njegove ljubavi; bio je siguran da je donio mudru odluku kada je izabrao da podnosi nevolje s Božjim narodom, umjesto da privremeno uživa u slastima grijeha.

Dok je razmatrao iskustva koja je stekao kao starješina Božjeg naroda, shvatio je da samo jedno rđavo djelo kvari sve dobre izvještaje. Kada bi se taj prestup mogao izbrisati, ne bi mu bilo teško da umre! Siguran da Bog ne traži ništa osim pokajanja i vjere u obećanu Žrtvu, Mojsije je ponovo priznao svoj grijeh i u Isusovo ime zatražio oprostaj.

A onda mu je, kao u panorami, bila prikazana Obećana zemlja. Vidio je svaki njen dio, ne nejasno i neodređeno kao u velikoj daljini, već jasno i oštro, čija ljepota ga je zadivila. Prikazana mu je ne onakva kakva je tada bila, već kakva će biti, kada se na nju budu izlili Božji blagoslovi i kada Izrailj bude zavladao njome. Izgledalo mu je kao da posmatra drugi Edem. Bilo je planina obraslih livanskim kedrima, brežuljaka prekrivenih maslinama i drugih s kojih se širio miris zrelog grožđa, širokih zelenih ravnica prepunih cvijeća i plodnog rastinja, ovdje tropskih palmi, tamo zatalasanih njiva pšenice i ječma, suncem obasjanih dolina, prepunih muzike potoka i pesme ptica, lijepih gradova i raskošnih vrtova, jezera bogatih obiljem morskim, stada koja pasu na planinskim obroncima, pa čak i nakupljenog blaga divljih pčela koje se krije među stijenama. Zaista je to bila zemlja koju je Mojsije, nadahnut Božjim Duhom, ovako opisao Izrailju: Blagoslovena je zemlja... od Gospoda blagom s neba, rosom, i iz dubine ozdo i blagom koje dolazi od sunca, i blagom koje dolazi od mjeseca, i blagom starih brda i blagom vječnih humova i blagom na zemlji i obiljem njenim.

Mojsije je vidio izabrani narod, učvršćen u Hananu, svako pleme na svojoj postojbini. Vidio je i njihovu istoriju poslije naseljavanja u Obećanoj zemlji; dugu, žalosnu priču o njihovom otpadništvu i kazni koja je uslijedila. Gledao ih je kako se zbog svojih grijehova raseljavaju i odlaze među neznabošce, kako slava napušta Izrailj, kako se njihovi prekrasni gradovi pretvaraju u ruševine, a stanovnici odvođe u ropstvo u strane zemlje. Vidio ih je kako se vraćaju u zemlju svojih otaca i kako na kraju potpadaju pod vlast Rima.

Bilo mu je dozvoljeno da prati proticanje vremena i vidi Prvi dolazak našeg Spasitelja. Gledao je Isusa kao novorođenče u Vitlejemu. Slušao je glasove anđeoskih četa kako se uzdižu u radosnim pjesmama slavljenja Boga i najavljivanja mira na Zemlji. Vidio je na nebu zvijezdu koja je mudrace sa Istoka dovela do Isusa, i osjetio veliku radost kada se sjetio proročkih riječi: Izaći će zvijezda iz Jakova i ustaće palica iz Izrailja! (4. Mojsijeva 24,17) Posmatrao je Isusov skromni život u Nazaretu, Njegovu službu ljubavi, saučešća i liječenja, vidio je kako ga odbacuje oholi, nevjerni narod. Začuđeno je slušao kako se hvališu uzdizanjem Božjeg zakona, dok istovremeno preziru i odbacuju Onoga preko koga je Zakon bio dat. Gledao je Isusa na Maslinskoj gori kako se plačući oprašta od grada koji je toliko volio. Dok je pratio konačno odbacivanje svog naroda koji je dobio neizmjerne blagoslove Neba tog naroda za koji je radio, za koga se molio i žrtvovao, za kojeg je bio spreman da zatraži da se njegovo ime izbriše iz knjige života, dok je slušao one strašne riječi: Eto će vam se ostaviti vaša kuća pusta (Matej 23,38) Mojsijevo srce se ispunilo bolom, gorke suze saosjećanja i žalosti za Božjim Sinom potekle su niz njegovo lice.

Pratio je Spasitelja do Getsimanije i vidio Njegovu predsmrtnu borbu u vrtu, izdaju, rujanje i bičevanje i raspeće. Mojsije je shvatio da je isto onako kao što je on podigao zmiju u pustinji i Božji Sin morao da bude podignut da nijedan koji ga vjeruje ne pogine nego da ima život vječni. (Jovan 3,15) Mojsije se ražalostio, bio je ogorčen i užasnut kada se suočio s licemjerstvom i sotonskom mržnjom jevrejskog naroda protiv njihovog Otkupitelja, moćnog Anđela, koji je išao pred njihovim očevima. Čuo je Hristov bolni uzvik: Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio? (Marko 15,34) Vidio Ga je kako leži u Josifovom novom grobu. Tama beznadežnog očajanja kao da je tada obavijala cijeli svijet. Međutim, pogledao je ponovo i vidio

Njega kako izlazi kao Pobjednik, kako se uzdiže prema Nebu, u pratnji anđela koji Ga obožavaju i mnoštva onih koje je oteo od smrti. Vidio je blistava vrata kako se otvaraju da Ga prime, i kako nebeske čete pobjedničkim pjesmama pozdravljaju svog Zapovjednika. Tada mu je bilo otkriveno da će se i on naći među onima koji će dočekati Spasitelja i otvoriti Mu vječna vrata. Njegovo lice blistalo je svetim sjajem, dok je posmatrao taj prizor. Koliko su mu lake izgledale nevolje i žrtve ovog života kada ih je uporedio s onima koje je podnio Božji Sin, koliko beznačajne u poređenju s vječnom i od svega pretežnijom slavom! (2. Korinćanima 4,17) Radovao se što mu je bilo dozvoljeno, makar malo, da učestvuje u Hristovim patnjama.

Mojsije je pratio i Isusove učenike, dok su polazili da Njegovo jevanđelje odnesu svijetu. Vidio je da Bog, iako se izrailjski narod po tijelu pokazao nedostojnim visokog znanja na koje ga je Bog pozvao, iako je u svom nevjerovanju propustio da postane vidjelo svijetu, iako je prezreo Božju milost i proigrao blagoslove koje je dobio kao Božji izabrani narod neće odbaciti sjeme Avramovo i da se slavne namjere koje je želio da ostvari preko Izrailja ipak moraju ispuniti. Svi oni koji preko Hrista postanu djeca vjere trebalo je da se ubroje u Avramovo potomstvo, da postanu nasljednici zavjetnih obećanja, i da, slično Avramu, budu pozvani da čuvaju i objave Božji zakon i Jevanđelje Njegovog Sina svetu. Mojsije je vidio kako svjetlost Jevanđelja preko Isusovih učenika obasjava one koji sjede u tami (Matej 4,16), i kako se hiljade onih koji žive u neznabožačkim zemljama okupljaju da pristupe sjaju njene svjetlosti. Gledajući sve to, radovao se umnožavanju i napredovanju Izrailja.

Upravo se novi prizor ukazao pred njegovim očima. Vidio je kako sotona nastoji da navede Jevreje da odbace Hrista, iako će istovremeno tvrditi da poštuju Zakon Njegovog Oca. Vidio je zatim i hrišćanski svijet u okovima iste prevare, kako tvrdi da prihvata Hrista, iako odbacuje Njegov zakon. Slušao je sveštenike i starješine kako bijesno uzvikuju: Ukloni ga! Raspni ga! Raspni ga! Čuo je i uzvike takozvanih hrišćanskih učitelja: Uklonite zakon! Vidio je kako se Subota baca pod noge i kako se umjesto nje učvršćuje lažna ustanova. Ponovo je Mojsije bio zaprepašćen i užasnut. Kako oni koji vjeruju u Hrista mogu da odbace Zakon koji je On sam, svojim glasom, izgovorio na svetoj gori? Kako bi ljudi koji se boje Boga

mogli odbaciti Zakon koji je temelj Njegove vladavine na Nebu i na Zemlji? Radosno je tada primijetio da jedna mala grupa vjernih i dalje poštuje i uzdiže Božji zakon. Vidio je i posljednje veliko ratoborno nastojanje zemaljskih sila da unište one koji drže Božji zakon. Vidio je i vrijeme u kome će Bog kazniti stanovnike Zemlje za njihova bezakonja, i kada će oni koji se boje Njegovog imena biti zaštićeni i sakriveni u dan Njegovog gnjeva. Čuo je tekst Božjeg zavjeta mira s onima koji su održali Njegov zakon, zavjeta koji je Bog izgovorio svojim glasom iz svoga svetoga stana, potresavši i nebo i Zemlju. Vidio je Drugi Hristov dolazak u slavi, gledao kako umrli pravednici ustaju na vječni život, a živi se preobražavaju ne okusivši smrt i kako se zajedno uznose prema Božjem gradu, pjevajući radosne pjesme.

I još jedan prizor ukazao se pred njim Zemlja oslobođena prokletstva, još ljepša od prekrasne Zemlje obećanja koja se do maloprije ukazivala pred njim. U njoj nije bilo grijeha, smrt u nju nije mogla ući. U njoj su spaseni narodi našli svoj vječni dom. Neopisivo radostan, Mojsije je posmatrao taj prizor ostvarenje još slavnijeg izbavljenja od onoga koje je ikada uspijevao da zamisli i u svojim najsmjelijim snovima. Zauvijek završivši svoje zemaljsko lutanje, Božji Izrailj je konačno ušao u dobru zemlju.

Vizija je ponovo izbljedila i on je opet gledao hanansku zemlju koja se pružala u daljinu. A onda je, kao umorni ratnik, legao da se odmori. I umrije onde Mojsije, sluga Gospodnji, u zemlji Moavskoj po riječi Gospodnjoj. A pogrebe ga Gospod u dolini u zemlji Moavskoj prema Vet-Fegoru, i niko ne dozna za grob njegov do današnjega dana. Mnogi, koji nisu bili spremni da slušaju Mojsijeve savjete dok je bio s njima, sada bi bili u opasnosti da upadnu u idolopoklonstvo nad njegovim mrtvim tijelom kada bi saznali gdje počiva. Za to je ono bilo sakriveno od ljudi. Međutim, Božji anđeli su sahranili tijelo Njegovog vjernog sluge i držali stražu nad njegovim usamljenim grobom.

[414]

Ali, ne usta više prorok u Izrailju kao Mojsije, kojega Gospod pozna licem k licu, u svim znacima i čudesima za koja ga posla Gospod da ih učini... i u svim djelima krepke ruke i u svim strahotama velikim koje učini Mojsije pred svim Izrailjem.

Da Mojsijev život nije bio ukaljan onim jednim grijehom, kada je propustio da Bogu ukaže čast što je izveo vodu iz stijene kod

Kadisa, on bi ušao u Obećanu zemlju, bio bi prenesen na Nebo i ne bi okusio smrt. Ali, nije trebalo da dugo ostane u grobu. Sam Hristos, zajedno s anđelima koji su sahranili Mojsija, sišao je s Neba da pozove zaspalog slugu. Sotona je likovao kad je uspio da navede Mojsija da zgriješi Gospodu, i da tako padne pod vlast smrti. Veliki neprijatelj je izjavio da mu božanska presuda, Jer si prah, i u prah ćeš se vratiti (1. Mojsijeva 3,19) daje vlast nad mrtvima. Sila groba nikada do tada nije bila skršena, i sve one koji su ležali u grobu, on je smatrao svojim zarobljenicima, koji nikada neće biti oslobođeni iz te mračne tamnice.

Hristos se spremao da prvi put u istoriji vrati život umrlome. Kada se Knez života, uz pratnju blistavih bića, približio Mojsijevom grobu, sotona se uplašio za svoju vlast. Sa svojim zlim anđelima ustao je da spriječi prodor na teritoriju koju je smatrao svojom. Hvalisavo je izjavio da je Božji sluga postao njegov zatvorenik. Naglasio je da čak ni Mojsije nije bio u stanju da održi Božji zakon; da je sebi pripisao slavu koja je pripadala Gospodu učinio, dakle, isti grijeh koji je doveo do toga da sotona bude protjeran s Neba i da je svojim prestupom potpao pod njegovu vlast. Izdajnik nad izdajnicima ponovio je i sve nekadašnje optužbe protiv Božje vladavine, ponovo se požalio da je Bog nepravedno postupio prema njemu.

Hristos se nije upustio u raspravu sa sotonom. Mogao je da pokuša da protiv njega iznese strašno djelo koje su njegove prevare obavile na Nebu, izazvavši propast nepreglednog mnoštva njegovih stanovnika. Mogao je da govori o lažima izgovorenim u Edemu, koje su prouzrokovale Adamov grijeh i smrtnost ljudskog roda. Mogao je da podsjeti sotonu da je svojim djelovanjem, navodeći Izrailja na nezadovoljstvo i pobunu, doveo do toga da i njihov strpljivi i krotki vođa konačno izgubi strpljenje i da u trenutku nepažnje padne u grijeh koji ga je i stavio pod vlast smrti. Hristos je, međutim, sve prepustio Ocu, govoreći: Gospod neka ti zaprijeti! (Juda 9) [415] Spasitelj nije raspravljao sa svojim protivnikom, ali je upravo tada i na tom mjestu počeo da slama silu palog neprijatelja i vraća umrle u život. Tu je pružen dokaz koji sotona nije mogao da ospori, dokaz nadmoćnosti Božjeg Sina. Vaskrsenje je postalo izvesno, jednom za svagda. Sotona je ostao bez plijena; umrli pravednici ponovo će oživjeti!

Grieh je učinio da Mojsije potpadne pod sotoninu vlast. Svojom zaslugom, u skladu sa Zakonom, postao je zarobljenik smrti; ali je bio podignut i dobio pravo na vječni život u ime svog Otkupitelja, Njegovom zaslugom. Izašao je iz groba u proslavljenom tijelu i uznio se sa svojim Spasiteljem u Božji Grad.

Nikada se Božja pravednost i ljubav, sve do konačnog i savršenog izražavanja u Hristovoj žrtvi, nisu tako očigledno ispoljile kao u Božjem postupanju prema Mojsiju. Bog je isključio Mojsija iz Hanana, da bi ljudima pružio pouku koja se nikada neće zaboraviti da On zahtjeva potpunu poslušnost i da ljudi moraju paziti da ne pripišu sebi slavu koja pripada Stvoritelju. On nije mogao da usliši Mojsijevu molbu da dobije dio Izrailjevog nasljedstva, ali nije zaboravio niti odbacio svog slugu. Bog nebeski imao je razumijevanja za Mojsijeve patnje, On je zapažao svako djelo vjerne službe u tim dugim godinama sukoba i iskušenja. Zato je, na vrhu Fazge, pozvao Mojsija da primi beskrajno slavnije nasljedstvo od zemaljskog Hanana.

Mojsije se na Gori preobraženja pojavio zajedno sa Ilijom, koji je poslije njega bio uzet na Nebo. Otac ih je poslao svom Sinu kao nosioce svjetlosti i slave. Tako je konačno bila uslišena molitva koju je Mojsije uputio mnogo vjekova prije toga. I On je stao na goru dobru (5. Mojsijeva 3,25), u okviru nasljedstva svoga naroda, svjedočeći za Onoga u kome su se stekla sva obećanja Izrailjeva. To je bio posljednji prizor, otkriven smrtnim ljudima, u istoriji čovjeka koga je Nebo tako visoko cijenilo.

[416] Mojsije je bio simbol Hrista. On je objavio Izrailju: Proroka ispred tebe, između braće tvoje, kao što sam ja, podignuće ti Gospod Bog tvoj; njega slušajte! (5. Mojsijeva 18,15) Bog je smatrao da je dobro da obuči Mojsija u nevoljama i siromaštvu da bi ga pripremio da čete Izrailjeve odvede u zemaljski Hanan. Božji Izrailj, na putu u nebeski Hanan, ima Zapovjednika kome nije bilo potrebno nikakvo zemaljsko poučavanje da bi se pripremio za misiju božanskog vođe; ipak, i On se usavršio stradanjem; i u čemu postrada i iskušan bi, u onome može pomoći onima koji se iskušavaju. (Jevrejima 2,10.18) Naš Izbavitelj nije pokazao nikakvu ljudsku slabost ili nesavršenstvo; ali je umro da bi nama obezbijedio ulaz u Obećanu zemlju.

I Mojsije, dakle, bješe vjeran u svemu domu njegovu, kao sluga, za svjedočanstvo onoga što je trebalo da se govori. Ali je Hristos

kao sin u domu svojemu: kojega smo dom mi, ako slobodu i slavu nada do kraja tvrdo održimo. (Jevrejima 3,5.6)

44. Poglavlje—Prelaz Preko Jordana

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina 1-5,12)

Izrailjci su duboko žalili za svojim umrlim vođom i trideset dana posvetili su posebnim službama kojima su odali čast uspomeni na njega. Nikad, sve dok ga nisu izgubili, nisu tako duboko shvatali vrijednost njegovih mudrih savjeta, njegove roditeljske nježnosti i njegove nepokolebljive vjere. S novim i dubljim poštovanjem sjećali su se dragocjenih pouka dok je još bio s njima.

Mojsije je bio mrtav, ali njegov uticaj nije nestao. Trebalo je da se i ubuduće obnavlja u srcima ljudi. Sjećanje na taj sveti, nesebični život dugo će biti čuvano i ono će svojom tihom, uvjerljivom snagom oblikovati život ljudi, čak i onih koji su za njegovog života odbacivali njegove riječi. I kao što sjaj Sunca na zalasku obasjava planinske vrhove još dugo, dugo pošto se ono samo već sakrilo iza brežuljaka, tako i djela neporočnih, svetih i dobrih ljudi obasjavaju svijet još dugo posle njihovog odlaska. Njihova djela, njihove riječi, njihov primjer, živjeće zauvijek. Pravednik će se spominjati uvijek. (Psalam 112,6)

Iako su duboko osjećali žalost zbog svog velikog gubitka, ljudi su znali da nisu ostali sami. Stub od oblaka počivao je iznad Svetilišta danju, a stub od ognja noću, kao zalog da će Bog i ubuduće biti njihov Vodič i Pomoćnik ako budu išli putem Njegovih zapovijesti.

Isus Navin je bio prihvaćen kao vođa Izrailja. Narod ga je poznao uglavnom kao ratnika, pa su te njegove sposobnosti i vrline postale posebno dragocjene u ovom trenutku istorije njegovog naroda. Hrabar, odlučan, istrajan, hitar, nepodmitljiv, pažljiv prema onima koji su mu bili povjereni, slijep prema svim sebičnim interesima i, iznad svega, nadahnut živom vjerom u Boga takav je po karakteru i osobinama bio čovjek koga je Bog izabrao da vodi izrailjske čete prilikom ulaska u Obećanu zemlju. Za vrijeme putovanja kroz pustinju bio je Mojsijev prvi pomoćnik, i svojom tihom, nelicemjernom vjernošću podržavao ga i onda kada su se drugi kolebali. Čvrstim podržavanjem istine usred opasnosti pokazao se

dostojnim da naslijedi Mojsija, čak i prije nego što ga je Božji glas pozvao da zauzme to mjesto.

Isus Navin, zabrinut i bez samopouzdanja, gledao je djelo koje mu je bilo povjereno; njegov strah je nestao kada mu je Bog obećao: S tobom ću biti kao što sam bio s Mojsijem, neću odstupiti od tebe niti ću te ostaviti!... jer ćeš ti predati tome narodu u nasljedstvo zemlju za koju sam se zakleo ocima njihovim da ću im je dati. Neka se ne rastavlja od usta tvojih knjiga ovoga zakona, nego razmišljaj o njemu dan i noć, ne odstupaj od njega ni nadesno ni nalijevo, da bi napredovao kuda god pođeš.

Izrailjci su još logorovali na istočnoj obali Jordana, koji je bio prva prepreka na putu osvajanja Hanana. Zato sada ustani, glasila je prva Gospodnja poruka Isusu Navinu, pređi preko toga Jordana, ti i sav narod, u zemlju koju ja dajem sinovima Izrailjevim! Nisu im bila data nikakva uputstva o tome kako treba da pređu Jordan. Međutim, Isus Navin je znao da će Bog, kada god nešto zapovijedi, omogućiti svom narodu da izvrši naređenje i u toj vjeri, ovaj neustrašivi vođa odmah je započeo pripreme za pokret.

Udaljen nekoliko kilometara od druge obale, nasuprot mjestu na kome su Izrailjci logorovali, nalazio se veliki i dobro utvrđeni grad Jerihon. Ovaj grad predstavljao je istinski ključ za osvajanje cijele zemlje, pa je mogao da ugrozi uspjeh Izrailja. Isus Navin je zato poslao dvojicu mladih ljudi da kao uhode saznaju sve što mogu o njegovim stanovnicima, o njegovoj spremnosti za odbranu i snazi njegovih utvrđenja. Stanovnici grada, uplašeni i sumnjičavi, bili su vrlo oprezni i uhode su se našle u velikoj nevolji. Sklonila ih je Rava, žena iz Jerihona, izlažući se opasnosti. Da bi joj se odužili za ljubaznost, obećali su da će je zaštititi kada grad bude osvajan.

Uhode su se vratile u sigurnost s porukom: Zaista dao nam je u ruke Gospod svu tu zemlju i svi stanovnici one zemlje uplašili su se od nas! Naime, u Jerihonu im je bilo rečeno: Jer čusmo kako je Gospod pred vama osušio Crveno more kada izidoste iz Misira i šta ste učinili od dva cara Amorejska, koji bijahu preko Jordana, Siona i Oga, koje pobiste. I kada to čusmo, rastopi se srce naše i ni u kome već nema junaštva od straha vašega; jer je Gospod, Bog vaš, Bog gore na nebu i dolje na zemlji.

Naređeno je da se pripreme za pokret. Trebalo je da pripreme hranu za tri dana, a vojska je morala da se pripremi za bitku. Svi su

se saglasili s planovima svog vođe i izrazili mu povjerenje i podršku: Što si nam god zapovijedio činićemo; i kuda nas god pošlješ, ići ćemo! Slušaćemo te kako smo slušali Mojsija, samo neka Gospod, Bog tvoj, bude s tobom kao što je bio s Mojsijem!

Napustivši logor podignut u bagremovim šumarcima oko Sitima, vojska se spustila prema granici na Jordanu. Međutim, svi su znali da bez Božje pomoći nema nade da će uspjeti da pređu rijeku. U to doba godine u proljeće voda u Jordanu, zbog snijega koji se topio na planinama toliko nabuja da je plavila obale, pa je postalo nezamislivo prebroditi je na uobičajenim prelazima. Bog je odlučio da Izrailjci na čudesan način pređu preko Jordana. Isus Navin je, prema Božjem uputstvu, zapovijedio narodu da se posveti; trebalo je da odbace sve svoje grijeha i da se oslobode od svake spoljašnje nečistoće. Rekao im je: Osveštajte se, jer će sutra učiniti Gospod čudesa među vama! Trebalo je da kovčeg sa zavjetima pođe pred vojskom. Kada budu vidjeli da zalog Gospodnjeg prisustva, koji su nosili sveštenici, napušta svoje mjesto u središtu logora i kreće prema rijeci, tada i oni treba da idu za njime. Okolnosti prilikom prelaza bile su precizno najavljene. Isus Navin je rekao: Po ovome ćete poznati da je Bog živi posred vas i da će doista odagnati ispred vas Hananeje... evo, kovčeg zavjeta Gospoda sve zemlje poći će pred vama preko Jordana!

U određeno vrijeme počelo je napredovanje. Sveštenici su sa kovčegom bili na čelu. Narodu je bilo zapovijedeno da malo zaostane, tako da se stvorio prazan prostor nešto manji od kilometra iza kovčega. Svi su napeto posmatrali sveštenike koji su se spuštali niz obalu prema Jordanu. Gledali su ih kako se, s kovčegom na plećima, bez zastajanja kreću naprijed prema bijesnoj, uzburkanoj matici, sve dok nisu zagazili u vodu. A onda, iznenada, vodena masa se povukla, ostavljajući prazno riječno korito.

Na Božju zapovijest sveštenici su pošli napred do sredine korita i zastali, čekajući da pored njih pređe na drugu stranu izrailjsko mnoštvo. Tako se u misli svega naroda duboko urezala činjenica da je sila koja je pred njima zaustavila vodu Jordana bila ona ista koja je prije četrdeset godina otvorila vode Crvenog mora da su-
[420] vim pređu njihovi očevi. Kada je sav narod prešao preko rijeke i kovčeg je odnesen na zapadnu obalu. Čim je stigao na sigurno mjesto, čim sveštenici koji nošahu kovčeg zavjeta Gospodnjega...

stadoše na suho nogom svojom, zarobljena voda bila je oslobođena da nezadrživo kao bujica, poteče svojim prirodnim tokom.

Budući naraštaji nisu smjeli da ostanu bez vidljivog dokaza tog velikog čuda. Dok su sveštenici koji su nosili kovčeg još bili usred Jordana, dvanaest izabranih ljudi, po jedan iz svakog plemena, uzeli su svaki po kamen sa riječnog dna, sa mesta na kome su stajali sveštenici, i iznijeli ga na zapadnu obalu. To kamenje je trebalo da bude postavljeno kao spomenik na prvom logorskom mjestu poslije prelaza. Narodu je zapovijeđeno da svojoj djeci i djeci svoje djece ponavljaju priču o tome kako ih je Gospod izbavio, kao što je Isus Navin naglasio: Da bi poznali svi narodi na zemlji da je ruka Gospodnja krepka, da biste se svagda bojali Gospoda Boga svojega!

Uticao ovog čuda, i na Jevreje i na njihove neprijatelje, bio je veoma važan. Izrailju je to bio zalog stalnog Božjeg prisustva i zaštite dokaz da će On raditi za njih preko Isusa Navina kao što je radio preko Mojsija. Takav dokaz im je bio potreban da ohrabri njihova srca kada budu krenuli u osvajanje zemlje veliki zadatak pred kojim je klonula vjera njihovih očeva prije četrdeset godina. Gospod je prije prelaska preko rijeke objavio Isusu Navinu: Danas te počinjem uzvisivati pred svim Izrailjem da poznaju da ću i s tobom biti kao što sam bio s Mojsijem! Rezultat je pokazao da se obećanje ispunilo: Taj dan uzvisi Gospod Isusa pred svim Izrailjem; i bojahu ga se kao što su se bojali Mojsija, svega vijeka njegova.

Ovo prikazivanje Božje snage za Izrailj trebalo je da poveća strah okolnih naroda, koji su pratili njihovo kretanje, i da tako pripremi put za njihovu lakšu i potpuniju pobjedu. Kada su vijesti da je Gospod zaustavio vode Jordana pred sinovima Izrailjevim stigle do amorejskih i hananskih vladara, njihova srca su se istopila od straha. Jevreji su već pobijedili pet madijanskih vladara, moćnog Siona, amorejskog vladara i Oga, vladara u Vasanu, pa je sada prelaz preko nabujalog i opasnog Jordana preplašio sve okolne narode. Hanancima, cijelom Izrailju i samom Isusu Navinu, bio je pružen nepobitan dokaz da je živi Bog, Vladar Neba i Zemlje, sa svojim narodom i da ga neće iznevjeriti niti odbaciti.

Blizu Jordana Jevreji su podigli svoj prvi logor u Hananu. Ovde je Isus Navin obrezao sinove Izrailjeve. I sinovi Izrailjevi stojeći u okolu u Galgalu, slaviše Pashu. Prekid u obavljanju obreda obrezanja poslije pobune u Kadisu neprestano je svjedočio Izrailju

[421]

da je njihov zavjet s Bogom, koji je taj obred simbolično predstavljao, bio prekršen. Prekid u svetkovanju Pashe, uspomene na njihovo izbavljenje iz Egipta, bio je dokaz Gospodnjeg negodovanja zbog njihove želje da se vrate u zemlju robovanja. Međutim, sada je godina odbacivanja došao kraj. Još jednom je Bog priznao Izrailj kao svoj narod i znak zavjeta je bio obnovljen. Obred obrezanja obavljen je nad cijelim narodom rođenim u pustinji. Gospod je objavio Isusu Navinu: Danas skidoh s vas sramotu Misirsku. Za uspomenu na taj dan njihov logor je prozvan Galgal, Skidanje.

Neznabožački narodi potcjenjivali su Boga i Njegov narod zato što su Jevreji propustili da zauzmu Hanan, kao što su očekivali, neposredno poslije izlaska iz Egipta. Neprijatelji su likovali zato što je Izrailj tako dugo lutao kroz pustinju, pa su prezrivo govorili da Bog Jevreja nije dovoljno moćan da ih odvede u Obećanu zemlju. Gospod je upečatljivo pokazao svoju snagu i svoju naklonost, kada je pred svojim narodom zaustavio Jordan, tako da se njihovi neprijatelji više nisu mogli rugati.

Četrnaestoga dana onoga mjeseca uveče narod je proslavio Pashu u jerihonskoj ravnici. I sjutradan poslije Pashe jedomo od žita one zemlje hljebove prijesne i zrna pržena isti dan. I presta mana sjutradan pošto jedomo žita one zemlje i već ne imaše mane sinovi Izrailjevi, nego jedomo od roda zemlje Hananske one godine. Duge godine potucanja po pustinji su prošle. Izrailjci su konačno bili u Obećanoj zemlji.

45. Poglavlje—Pad Jerihona

[422]

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina 5,13-15; 6.7)

Jevreji su ušli u Hanan, ali ga još nisu pokorili; prema ljudskom gledanju, borba za njegovo osvajanje biće duga i teška. Zemlja je bila naseljena vrlo ratobornim stanovnicima, koji su bili spremni da spriječe zauzimanje svoje teritorije. Različita plemena ujedinila su se iz straha pred zajedničkom opasnošću. Njihovi konji i gvozdena bojna kola, njihovo poznavanje zemlje, njihova obučenost za rat, sve im je to davalo veliku prednost. Osim toga, zemlju su branile tvrđave gradovi veliki, opasani do neba (5. Mojsijeva 9,1). Jedino je oslanjanje na snagu koja nije njihova moglo Izrailjcima donijeti pobjedu u predstojećem sukobu.

Jedna od najsnažnijih tvrđava u zemlji veliki i bogati grad Jerihon ležala je upravo pred njima, blizu njihovog logora u Galgalu. Na ivici plodne ravnice, bogate raznovrsnim tropskim plodovima, palatama i hramovima, sjedište raskoši i poroka, ovaj oholi grad, zaštićen masivnim utvrđenjima, prkosio je Bogu Izrailjevom. Jerihon je spadao među najvažnija središta idolopoklonstva i bio posebno odan Astarti, boginji Meseca. U njemu se ogledalo sve što je bilo najnemoralnije i najsramotije u religiji Hananeja. Izrailjski narod, sa još svježim uspomnama na strašne posljedice njihovog grijeha u Velfegoru, mogao je ovaj neznabožački grad da posmatra jedino s osjećanjem užasa i odvratnosti.

Isus Navin je shvatio da je osvajanje Jerihona prvi korak u zadbijanju Hanana. Ali, prije svega želio je da bude siguran u Božje vodstvo. Ta sigurnost bila mu je pružena. Kada se udaljio iz logora da razmišlja i da se moli da Bog Izrailjev pođe pred svojim narodom, ugledao je visokog naoružanog ratnika zapovjedničkog držanja, s golim mačem u ruci. Na Isusovo pitanje: Jesi li naš ili naših neprijatelja, čovjek je odgovorio: Nisam, nego sam vojvoda vojske Gospodnje, sada dođoh! Ista zapovijest, izdata nekada Mojsiju na Horivu: Izuj obuću s nogu svojih, jer je mjesto na kojemu

[423] stojiš sveto, otkrila je pravu prirodu tajanstvenog stranca. Sam Hristos, Uzvišeni, stajao je pred vođom Izrailja. Pun strahopoštovanja, Isus Navin je pao ničice i odao Mu hvalu. Čuo je obećanje: Evo, dajem ti u ruke Jerihon i cara njegova i junake njegove! Zatim je dobio uputstva za zauzimanje grada.

Pokoravajući se božanskoj zapovijesti, Isus Navin je postrojio čete Izrailjeve. Nije trebalo da krenu u napad. Umjesto toga, bilo im je rečeno da jednostavno obiđu oko grada, noseći kovčeg Gospodnji i duvajući u trube. Prvi su stupali ratnici, četa izabranih ljudi, ne da osvaja svojom vještinom i hrabrošću, već poslušnošću Božjim uputstvima. Za njima je išlo sedam sveštenika s trubama. Zatim je dolazio kovčeg Božji, okružen sjajem božanske slave, na ramenima sveštenika odjevenih u odjeću koja je otkrivala njihovu svetu službu. Za kovčegom je stupala vojska Izrailjeva, svako pleme pod svojom zastavom. Tako je izgledala povorka koja je obilazila oko osuđenog grada. Nije se čuo nikakav glas, osim koračanja tog velikog mnoštva i svečanog zvuka truba, koji se vraćao od brežuljaka i odjekivao jerihonskim ulicama. Kada je obilaženje bilo završeno, vojska se u tišini vratila u svoje šatore, a kovčeg stavljen na svoje mjesto u Svetilištu.

Začuđeno i uplašeno, gradski stražari pratili su svaki pokret vojske i obavještavali o njemu svoje starješine. Nisu razumjeli značenje ovog razmetanja snagom; ali dok su gledali tu moćnu vojnu silu kako svakoga dana obilazi oko njihovog grada, sa svetim kovčegom i sveštenicima koji mu služe, tajanstvenost prizora zastrašivala je sveštenike i narod. Ponovo su pregledali svoje snažne odbrambene položaje, uvjeravajući sebe da će moći da se odupru i najoštrijim napadima. Mnogi su se rugali i samoj pomisli da bi im bilo kakvu štetu moglo nanijeti ovo jedinstveno pokazivanje snage neprijatelja. Drugi su sa strahopoštovanjem posmatrali povorku koja je svakoga dana išla oko grada. Sjetili su se da se nekada i Crveno more razdvojilo pred ovim narodom i da mu je upravo bio omogućen prelaz preko Jordana. Nisu mogli da predvide kakvo će još čudo Bog učiniti za njih.

Šest dana je izrailjska vojska obilazila oko grada. Osvanuo je i sedmi dan. Još u praskozorje, Isus Navin je postrojio Gospodnje čete. Sada im je bilo rečeno da sedam puta obiđu oko Jerihona i

da na glasni znak truba i oni gromko uzviknu, jer će im tada Bog predati grad u ruke.

Nepregledna vojska svečano je koračala oko zidina osuđenog grada. Sve je bilo tiho, ništa se nije čulo osim odmjerenog koračanja mnogih nogu i povremenog zvuka truba, koje su narušavale tišinu ranog jutra. Masivne zidine od čvrstog kamenja, kao da su prkosile ljudskoj opsadi. Stražari na zidovima sa sve većim strahom posmatrali kako posle prvog obilaska slijedi drugi, pa treći, četvrti, peti, šesti. Kakav je cilj ovih tajanstvenih pokreta? Koji im strašni događaj predstoji? Nisu morali dugo da čekaju. Kada je sedmi krug bio završen, duga povorka se zaustavila. Trube, koje se već neko vrijeme nisu čule, sada su odjednom zaječale silinom od koje se potresla i sama zemlja. Zidine od čvrstog kamenja, zajedno s masivnim kulama i grudobranima, zaljuljale su se i pokrenule sa svojih temelja, sa treskom pale na zemlju i raspale se. Stanovnici Jerihona skamenili su se od straha, tako da su izrailjske čete lako ušle u grad i zauzele ga.

[424]

Ovu pobjedu Izrailjci nisu postigli svojom snagom; osvajanje su mogli da pripišu jedino Gospodu; pa je kao i prvina roda zemaljskoga, cio grad, zajedno sa svim što se u njemu nalazilo, bio posvećen na žrtvu Bogu. U misli Izrailjaca trebalo je da se utisne činjenica da prilikom osvajanja Hanana nisu morali da se bore sami, već da jednostavno, kao Božja oruđa, izvršavaju Njegovu volju; ne da traže bogatstva ili počasti za sebe, već da proslave Gospoda, svoga Boga. Prije zauzimanja grada bila je proglašena zapovijest: A grad da bude proklet Gospodu i što je god u njemu! Ali se čuvajte od prokletih stvari da i sami ne budete prokleti i da ne navučete prokletstvo na oko Izrailjev i smetete ga.

Svi stanovnici grada i sve živo što se nalazilo u njemu, žene i ljudi, djeca i starci, i volovi i ovce i magarci, sve je bilo stavljeno pod mač. Jedino je vjerna Rava, zajedno sa svojim domaćinstvom, bila pošteđena da bi se održalo obećanje uhoda. Cijeli grad bio je spaljen; njegove palate i hramovi, njegove veličanstvene građevine sa svojim raskošnim stanovima, bogatim zavjesama i skupocjenom odjećom, sve je to progutao oganj. Ono što se nije moglo uništiti vatrom, srebro i zlato i posuđe od bronzne i od gvožđa, trebalo je da bude posvećeno službi u Svetilištu. Bilo je proketo i samo mjesto na kome se nalazio grad; Jerihon se više nikada nije smio izgraditi kao

[425] tvrđava; prokletstvo je bilo izrečeno nad svakim koji bi se usudio da obnovi zidine koje su bile oborene božanskom silom. U prisutnosti cijelog Izrailja svečano je objavljeno: Proklet da je pred Gospodom čovjek koji bi ustao da gradi ovaj grad Jerihon! Na prvencu svome osnovao ga, i na mezimcu svome postavio mu vrata!

Potpuno istrebljenje stanovnika Jerihona bilo je samo izvršenje naredbe o stanovnicima Hanana koja je bila data preko Mojsija: Razbi ih, potri ih! (5. Mojsijeva 7,2) A u gradovima ovih naroda... ne ostavi u životu nijedne duše žive! (5. Mojsijeva 20,16) Mnogima ove zapovijesti izgledaju suprotne duhu ljubavi i milosti koji su postavljeni kao zahtjevi u drugim djelovima Biblije, ali one su uistinu bile u skladu s beskrajnom mudrošću i dobrotom. Bog je želio da se Izrailjci učvrste u Hananu, da se u toj sredini pojavi narod i oblik vladavine koji će u svemu predstavljati Njegovo carstvo na Zemlji. Oni su trebalo ne samo da naslijede pravu religiju, već i da njena načela prošire po cijelom svijetu. Hananeji su se predali najnemoralnijem i najsrमतnijem neznaboštvu i zato je bilo neophodno da se zemlja očisti od svega što bi moglo omesti ispunjenje božanskih milostivih namjera.

Stanovnici Hanana imali su bezbrojne prilike za pokajanje. Četrdeset godina prije toga, razdvajanje Crvenog mora i kazne nad Egiptom svjedočile su o nadmoćnoj sili izrailjskog Boga. Sada je uništenje vladara Madijana, Galada i Vasana još jednom pokazalo da je Gospod viši od svih bogova. Svetost Njegovog karaktera, Njegova odbojnost prema moralnoj nečistoti, jasno je bila prikazana kaznama koje su pogodile Izrailj zbog učestvovanja u ponižavajućim obredima Valfegora. Svi ti događaji bili su poznati stanovnicima Jerihona, a mnogi među njima dijelili su Ravino uvjerenje da je Gospod, Bog Izrailjev Bog gore na nebu i dolje na zemlji. Kao i ljudi pre Potopa, Hananeji su živjeli jedino da bi se rugali Nebu i skrnavili Zemlju. Ljubav i pravednost su tražile da se odmah uklone ovi buntovnici protiv Boga i neprijatelji ljudi.

Nebeske vojske lako su oborile zidine Jerihona, tog oholog grada čija su utvrđenja, četrdeset godina prije toga, užasom ispunila srca uhoda! Svemoćni Bog Izrailjev je rekao: Evo, dajem ti u ruke Jerihon! Protiv te riječi ljudska snaga bila je nemoćna.

Vjerom padoše zidovi jerihonski. (Jevrejima 11,30) Vojvoda Gospodnje vojske je razgovarao samo sa Isusom Navinom; nije se

otkrio cijelom skupu, i njima je bilo prepušteno da mu vjeruju ili da ne vjeruju, da poslušaju zapovijesti koje im je izdao u Gospodnje ime ili da odbace njegov autoritet. Oni nisu mogli da vide anđeoske vojske koje su im pomagale pod vodstvom Božjega Sina. Mogli su da kažu: Kako su besmisleni svi ti pokreti, kako je smiješno to nesvakidašnje hodanje oko zidina grada, duvanje u trube od ovnujskih rogova! Sve to nema nikakvog uticaja na ova visoka utvrđenja! Međutim, i sam plan da se ova ceremonija obavlja tako mnogo prije konačnog obaranja zidina pružao je priliku da se među Izrailjcima razvije vjera. U njihove misli trebalo je da se ureže saznanje da njihova snaga nije u ljudskoj mudrosti, niti u ljudskoj moći, već jedino u Bogu njihovog spasenja. Trebalo je da se na taj način naviknu da se potpuno oslone na svog Božanskog Vođu.

Bog će učiniti velika djela za one koji se uzdaju u Njega. Razlog što onima koji se smatraju Njegovim narodom nedostaje snage, krije se u tome što se previše oslanjaju na svoju mudrost i ne dozvoljavaju Gospodu, ne pružaju Mu priliku, da se svojom silom posluži u njihovu korist. On će svojoj djeci, koja vjeruju u Njega, pomoći u svakoj neprilici, ukoliko se budu potpuno oslonili na Njega i ako Mu budu poslušni svim srcem.

Isus Navin je uskoro posle pada Jerihona, odlučio da napadne Gaj, mali grad u klisurama nekoliko kilometara zapadno od Jordanske doline. Uhode poslane u to mjesto vratile su se s izvještajem da stanovnika ima vrlo malo i da ih može savladati i omanja vojna sila.

Velika pobjeda koju je Bog postigao za njih doprinijela je da Izrailjci dobiju samopouzdanje. Pošto im je Bog obećao hanansku zemlju, osjećali su se sigurnim, zaboravljajući da im jedino božanska moć može obezbijediti uspjeh. Čak je i sam Isus Navin, ne tražeći savjet od Boga, počeo kovati planove o zauzimanju Gaja.

Izrailjci su počeli da se hvale svojom snagom i prezrivo gledaju svoje neprijatelje. Očekivali su laku pobjedu, smatrali su da će tri hiljade ljudi lako osvojiti to mjesto. Krenuli su u napad ne pitajući se da li je Bog s njima. Prodrli su skoro do pred sama gradska vrata, ali su upravo tu naišli na najodlučniji otpor. Uplašeni brojem i temeljitom pripremljenošću svojih neprijatelja, počeli su zbunjeno da bježe niz strmu padinu. Hananeji su se dali u potjeru za njima, i goniše ih od vrata... i pobiše ih na strmini. Iako su gubici

[427] bili neznatni po broju bilo je pobijeno trideset i šest ljudi poraz je obeshrabrio sav skup. I rastopi se srce u narodu i posta kao voda. Tada su se prvi put sukobili s Hananejima u otvorenoj borbi i ako su ih branioci tako malog grada mogli natjerati na bezglavo povlačenje, šta će se dogoditi kada se budu upustili u veće sukobe? Isus Navin je ovaj neuspjeh pripisao božanskom nezadovoljstvu i u očajanju i strahu razderao haljine svoje i pao licem na zemlju pred kovčegom Gospodnjim i ležao do večeri, on i starješine Izrailjeve, posuvši se prahom po glavi.

Povikao je: Jaoh, Gospode Bože, zašto prevede ovaj narod preko Jordana da nas predaš u ruke Amorejcima da nas pobiju? ... Gospode, šta da kažem, kada je Izrailj okrenuo pleća pred neprijateljima svojim? Čuće Hananeji i svi stanovnici te zemlje i sleći će se oko nas, i istrijebiće ime naše sa zemlje i šta ćeš učiniti od velikoga imena svojega?

Gospodnji odgovor je glasio: Ustani, što si pao na lice svoje? Zgriješio je Izrailj i...prestupio zavjet moj koji sam im zapovijedio! Bilo je vrijeme za brzo i odlučno djelovanje, a ne za očajavanje i jadikovanje. U logoru se pojavio tajni grijeh, koji je trebalo pronaći i ukloniti da bi Gospodnja prisutnost i Njegov blagoslov mogli da budu s Njegovim narodom. Neću više biti s vama, ako ne istrijebite između sebe prokletinju!

Božju zapovijest zanemario je jedan od onih koji su bili postavljeni da izvrše Njegove kazne. Sav narod bio je pozvan na odgovornost zbog krivice ovog jedinog prestupnika: Zgriješio je Izrailj... uzeše od prokletih stvari i ukradoše i zatajiše! Isusu Navinu bila su data uputstva kako da otkrije i kazni zločinca. Trebalo je da bacaju kocku i tako pronađu krivca. Grešnik nije bio odmah razobličen, pitanje je za neko vrijeme ostalo neizvjesno, tako da narod može da shvati svoju odgovornost za grijehе koji postoje u njemu i osjeti potrebu da ispita svoje srce i da se ponizi pred Bogom.

Isus Navin je u rano jutro okupio narod po plemenima i svečana i uzbudljiva ceremonija je počela. Korak po korak istraga je napredovala. Sve više i više stezao se strašni обруč. Prvo je otkriveno pleme, zatim rod, onda porodica, i na kraju čovjek. Ahan, sin Harmije, iz plemena Judina, bio je otkriven prstom Božjim kao onaj koji je donio nevolju Izrailju.

[428] Da bi njegova krivica bila potpuno dokazana, da ne bi ostalo ni

traga sumnje da je možda nepravedno kažnjen, Isus Navin je svečano pozvao Ahana da kaže istinu. Nesrećni čovjek je potpuno priznao svoj zločin: Istina je, ja zgriješih Gospodu Bogu Izrailjevu...vidjeh u plijenu jedan lijep plašt vavilonski i dvjesta sikala srebra i jednu šipku zlata od pedeset sikala, pa se polakomih i uzeh; i eno je zakopano u zemlju usred šatora mojega, a srebro odozgo. Odmah su poslani ljudi da pretresu šator. Kada su uklonili zemlju s navedenog mjesta, gle, bješe zakopano u šatoru njegovu i ozgo srebro. I uzeše iz šatora i donesoše k Isusu i svim sinovima Izrailjevim i staviše pred Gospoda.

Presuda je bila izrečena i odmah izvršena. Što si nas smeo, uzviknuo je Isus Navin. Gospod da te smete danas! Pošto je narod bio pozvan na odgovornost zbog Ahanovog grijeha i pošto je morao da snosi i njegove posljedice, bio je pozvan da preko svojih predstavnika učestvuje u njegovom kažnjavanju. I zasu ga kamenjem sav Izrailj.

Na njegovo tijelo nabacali su veliku gomilu kamenja za sjećanje na njegov grijeh i na kaznu koja mu je bila određena. Otuda se prozva ono mesto dolina Ahor dolina nevolje do danas. U Knjizi Dnevnika o njemu je ostalo zapisano: Ahan, koji smuti Izrailja. (1. Dnevnika 2,7)

Ahan je svoj grijeh učinio prkoseći najneposrednijim i najsvečanijim opomenama i najsilnijim otkrivenjima Božje sile. Ciljom Izrailju bilo je objavljeno: Ali, čuvajte se od prokletih stvari da i sami ne budete prokleti! Zapovijest je bila proglašena neposredno poslije čudesnog prelaza preko Jordana i obnavljanja zavjeta sa Bogom putem obrezanja naroda poslije svetkovanja Pashe i pojavljivanja Anđela zavjeta, Vojvode Gospodnje vojske. Poslije njenog izdavanja razoren je Jerihon, što je pokazalo da će svi prestupnici Božjeg zakona sigurno biti uništeni. Činjenica da je jedino božanska sila darovala pobjedu Izrailju, da Jerihon nisu osvojili svojom snagom, dala je svečanu vrijednost zapovijesti koja je zabranjivala prisvajanje makar i najmanjeg dijela plena. Bog je silom svoje riječi, zauzeo ovu tvrđavu, pobjeda je pripadala samo Njemu, i zato je samo Njemu morao biti predat i grad i sve što se našlo u njemu.

Među mili on Izrailjaca našao se samo jedan koji se, u tom svečanom trenutku pobjede i suda, odvažio da prekrši Božju zapovijest. Ahanova lakomost se razbudila kada je ugledao skupocjenu

tkaninu iz zemlje Senarske; čak je u trenutku kada se našao suočen sa smrću smatrao potrebnim da izjavi: Vidjeh u plijenu jedan lijep plašt vavilonski! Jedan grijeh je izazvao drugi, pa je prisvojio i zlato i srebro namijenjeno Gospodnjoj riznici uskratilo je Bogu prvine iz zemlje Hananske.

Korijen smrtonosnog grijeha koji je izazvao Ahanovu propast nalazi se u gramzivosti, najuobičajenijem od svih grehova, grijeha preko kojega se najlakše prelazi. Dok se prestupnici drugih zapovijesti suočavaju s prezirom i osudom, veoma se rijetko događa da se prekršioc desete zapovijesti kazne makar ukorom. Veličina toga grijeha, i njegove strašne posljedice, mogu se dobro vidjeti u Ahanovoj istoriji.

Gramzivost je zlo koje se postepeno razvija. Ahan je bio pohlepan sve dok se pohlepnost nije pretvorila u naviku, koja ga je okovala skoro neraskidivim lancima. Iako se predao ovom zlu, svakako bi se užasnua i od same pomisli da donese propast svemu Izrailju; međutim, njegova svijest bila je umrtvljena grijehom i kada se iskušenje pojavilo, pao je kao lak plijen u njegovu zamku.

Zar se slični grijesi ne čine i sada, uprkos tako svečanim i izričitim opomenama? I nama je isto tako neposredno zabranjeno da budemo pohlepni kao što je Ahanu bilo zabranjeno da uzme dio jerihonskog plijena. Gospod je objavio da takvi postupci spadaju u idolopoklonstvo. Nama je upućena opomena: Ne možete služiti Bogu i mamonu. (Matej 6,24) Čuvajte se od lakomstva. (Luka 12,15) Lakomstvo da se i ne spominje među vama. (Efescima 5,3) Imamo pred sobom strašnu sudbinu Ahana, Jude, Ananije i Sapiro. Prije svih njih, pred nama je Luciferova sudbina, sina zore, koji je, lakomo težeći za uzvišenijim položajem zauvijek proigrao slavu i sjaj Neba. A ipak, uprkos svim ovim opomenama, lakomosti ima i previše. Na sve strane zapažaju se njeni ljigavi tragovi. Ona izaziva nezadovoljstvo i razdor u porodicama; podstiče siromašne na zavist i mržnju prema bogatima; navodi bogate da surovo tlače siromašne. To zlo ne postoji samo u svijetu, već i u Crkvi. Koliko se često čak i tu sriječemo sa sebičnošću, škrtošću, podvaljivanjem, zanemarivanjem djela milosti i zakidanjem Boga u desetku i prinosu? (Malahija 3,8) Među takozvanim uzornim i dobrim vjernicima Crkve ima, na žalost, mnogo Ahana! Mnogi dolaze redovno u crkvu i sjedaju za sto Gospodnji, iako se negdje na njihovom imanju nalaze sakriveni

nezakoniti dobici, stvari koje je Bog prokleo. Za neki dobar vavilonski plašt, mnogi su spremni da žrtvuju svoju čistu savjest i nadu u Nebo. Mnogi prodaju svoje poštenje, svoje sposobnosti da budu korisni, za vrećicu srebrnih sikala. Plač napaćenih siromaha oni ne čuju; stoje na putu napredovanju evanđeoske svjetlosti, svojim ponašanjem izazivaju prezir svjetovnih ljudi kojim utjeruju u laž svoje ispovijedanje hrišćanstva; a ipak nastavljaju da umnožavaju svoje bogatstvo. Eda li će čovjek zakidati Boga? A vi mene zakidate, kaže Gospod.

Ahanov grijeh donio je nesreću cijelom narodu. Zbog grijeha jednog čovjeka Božje nezadovoljstvo počivaće na cijeloj Crkvi sve dok se prestup ne pronade i ukloni. Uticaj od koga Crkva mora najviše da zazire nije uticaj otvorenih protivnika, nevjernika i hulnika, već uticaj nedosljednih Hristovih sljedbenika. To su oni koji Izrailju uskraćuju Božji blagoslov i oslabljuju snage Božjeg naroda.

Kada se neka crkva nađe u teškoćama, kada se zapazi da je u njoj došlo do hlađenja i duhovnog opadanja, kada se tako Božjim neprijateljima pruži prilika da likuju, neka se njeni vjernici upitaju nije li neki Ahan u njihovom logoru? Ponizno i skrušena srca, neka se svi trude da otkriju skrivene grijehe koji su im uskratili Božju prisutnost.

Ahan je priznao svoj grijeh, ali je bilo prekasno da priznanjem osigura pomilovanje. On je gledao izrailjsku vojsku kako se vraća iz Gaja pobijedena i obeshrabrena; ali ipak nije istupio i priznao grijeh. Vidio je Isusa Navina i izrailjske starješine kako padaju na svoja lica, ispunjeni bolom koji je bio suviše veliki da bi se mogao izraziti riječima. Da je tada izrekao svoje priznanje, pružio bi makar neki dokaz istinskog pokajanja; ali je i tada ćutao. Slušao je službeni proglas da je u Izrailju učinjen veliki grijeh, čak je čuo i o kakvom je grijehu riječ. Međutim, njegove usne bile su zapečaćene. Zatim je sprovedena svečana istraga. Kakav je užas potresao njegovu dušu kad je njegovo pleme bilo razobličeno, a zatum njegov rod, i na kraju njegova porodica! Ipak, nije izgovorio ni riječ pokajanja, sve dok Božji prst nije bio usmjeren na njega. Tada, kada više nije mogao da sakrije grijeh, priznao je istinu. Kako se često čuju slična priznanja! Velika je razlika između priznanja činjenica kada se one utvrde i dokažu, i priznanja grijeha koji su poznati jedino Bogu i grešniku! Ahan ne bi ni tada priznao da se nije nadao da

će priznanjem izbjeći posljedice svog zločina. Međutim, njegovo priznanje jedino je poslužilo da pokaže da je kazna bila pravilno odmjerena. On se nije istinski pokajao za grijeh, nije bio skrušen, nije promijenio namjere, niti mu je zlo bilo strano.

Kada se krivci budu našli pred Božjim prijestolom, kada svaki slučaj već bude riješen, na život ili smrt, čuće se ista takva priznanja. Posljedice koje će svaki od njih morati da pretrpi navešće ih

da priznaju svoj grijeh. Na priznanje će ih primorati užasavajuće saznanje da su osuđeni, da im jedino preostaje da iščekuju izvršenje kazne. Ali, takvo priznanje neće moći da spase grešnike.

Sve dok budu mogli da prikrivaju svoj grijeh od svojih bližnjih, mnogi će se, kao nekada Ahan, osjećati sigurnim i varati sebe da ni Bog neće biti tako nemilostiv da razobliči njihovo bezakonje. Kada postane prekasno, stići će ih njihovi grijesi u onaj dan kada se više neće moći vječno očistiti žrtvom ili prilogom. Kada se budu otvorili nebeski izvještaji, Sudija neće riječima objaviti čovjeku njegovu krivicu, već će samo uputiti jedan prodoran, ubjedljiv pogled i svako djelo, svaki postupak u životu, pojaviće se živo u sjećanju prestupnika. Neće biti potrebno, kao u dane Isusa Navina, da grešnika postepeno otkrivaju, od plemena do porodice, već će on sam, svojim usnama, priznati svoju sramotu. Grijesi, sakriveni od ljudi, biće tada objavljeni cijelom svijetu.

46. Poglavlje—Blagoslovi I Prokletstva

[432]

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina, 8)

Poslije izvršenja presude nad Ahanom, Isusu Navinu bilo je rečeno da postroji sve vojnike i da ih ponovo povede protiv Gaja. Božja sila pratila je napore Njegovog naroda i grad je uskoro bio osvojen.

Vojne operacije sada su bile prekinute da bi cijeli Izrailj mogao da učestvuje u svečanoj vjerskoj službi. Narod je bio željan da se smjesti u Hananu; sve do tada nisu stekli ni kuće ni njive za svoje porodice, a da bi to postigli morali su da izagnaju Hananejce, međutim, to važno djelo morali su da odgode, jer je uzvišenija dužnost zahtijevala njihovu pažnju.

Prije nego što će preuzeti svoje nasljedstvo, morali su da obnove zavjet vjernosti Bogu. Dajući im svoje posljednje savjete, Mojsije je dva puta pozvao sva plemena da se okupe na brdima Evalu i Garizimu, u blizini Sihema, i da tu svečano priznaju Božji zakon. Slušajući ove savjete, cijeli narod, ne samo muškarci, već i žene i djeca, pa čak i stranci koji su se našli među njima, napustili su svoj logor u Galgalu, prešli preko teritorije svojih neprijatelja, i stigli u dolinu Sihemsku, u blizinu središta zemlje. Iako okruženi neporaženim neprijateljima, bili su sigurni, uživali su Božju zaštitu sve dok Mu budu bili vjerni. I tada, kao i u Jakovljeve dane, strah Božji dođe na gradove koji bjehu oko njih (1. Mojsijeva 35,5) i niko ih nije uznemiravao.

Mjesto određeno za ovu svečanu službu već im je bilo sveto, jer je bilo u vezi s historijom njihovih otaca. Upravo na tom mjestu Avram je podigao svoj prvi oltar Gospodu u Hananskoj zemlji. Na tom mjestu su on i Jakov razapinjali svoje šatore. Tu je kasnije kupio i zemlju u kojoj je sada trebalo da sahrane Josifovo tijelo. Tu je bio i studenac koji je Jakov iskopao i hrast pod kojim je zakopao idolopokloničke kipove svojih ukućana.

Izabrani kraj bio je među najljepšim mjestima u cijeloj Palestini, bio je dostojan da se na njemu odigra ovaj uzvišeni i upečatljivi

[433] prizor. Prekrasna, primamljiva dolina, u kojoj su se njive smjenjivale s maslinovim šumarcima, navodnjavana potocima koji su tekli iz živih izvora, ukrašena divljim cvijećem, pružala se između golih brda. Ta brda, Eval i Garizim, koja su se uzdizala sa suprotnih strana doline, ipak nisu bila suviše udaljena, stvarala su na svojim donjim obroncima neku vrstu prirodne govornice, tako da se svaka riječ, izgovorena na jednoj, razgovjetno čula na drugoj strani, dok je na njihovim padinama moglo da se smjesti mnoštvo ljudi.

U skladu s Mojsijevim uputstvima, na brdu Eval podignut je spomenik od velikog kamenja. Na tom kamenju, koje je prethodno bilo presvučeno posebnim malterom, bio je napisan zakon ne samo deset zapovijesti, koje su bile izrečene sa Sinaja i zapisane na dvjema kamenim pločama, već i zakon koji je bio izgovoren Mojsiju i koji je on sačuvao u obliku knjige. Pored tog spomenika podignut je i oltar od neobrađenog kamena, na kome su bile prinesene žrtve Gospodu. Činjenica da je oltar bio podignut na brdu Eval nad kojim je bilo izrečeno prokletstvo, bila je vrlo značajna, jer je pokazivala da je Izrailj, zbog prestupanja Božjeg zakona, navukao na sebe pravedni Božji gnjev i da bi njime bio smjesta pohođen da nije bilo Hristove posredničke službe, predstavljene oltarom, žrtvenikom.

Šest plemena potomaka Lije i Rahilje okupilo se na brdu Garizimu; dok su plemena koja su poticala od robinja, zajedno s Ruvimovim i Zavulonovim plemenom, zauzela položaj na Evalu. Sveštenici, koji su nosili kovčeg, stajali su u dolini između njih. Na znak trube zavladao je mir. U dubokoj tišini, u prisutnosti cijelog nepreglednog skupa, stojeći pored svetog kovčega, Isus Navin je pročitao blagoslove koji će pratiti poslušnost Božjem zakonu. Sva plemena sa Garizima su odgovorila, rekavši: Amin! Pročitao je zatim prokletstva, i plemena sa Evala su na isti način izrazila svoje odobravanje, hiljade glasova sjedinilo se u svečanom odgovoru. Zatim je bio pročitao Božji zakon, zajedno sa pravilima i uredbama koje su dobili preko Mojsija.

Izrailj je na Sinaju primio Zakon neposredno od Boga; njegovi sveti propisi, koje je On napisao, čuvani su u kovčegu. Sada je Zakon bio ponovo napisan da bi ga svi mogli čitati. Svi su mogli sami da pročitaju uslove zavjeta koji im je davao pravo da ostanu u Hananu. Zato su svi morali da izjave da prihvataju uslove zavjeta i da se slažu s blagoslovima ili prokletstvima koji će pratiti njegovo

[434]

poštovanje ili odbacivanje. Zakon nije bio napisan samo na kamenju ugrađenom u spomenik, već ga je sam Isus Navin glasno pročitao tako da ga je mogao čuti sav Izrailj. Nije proteklo mnogo sedmica otkako je Mojsije u svojim govorima narodu objavio cijelu svoju petu knjigu, koja se zove Ponovljeni zakoni, a Isus Navin je opet čitao cio Zakon.

Nisu samo muškarci, već su i žene i djeca i stranci koji idahu među njima slušali čitanje Zakona, jer je bilo važno da i oni znaju i izvršavaju svoju dužnost. Bog je za svoje uredbe ovako zapovijedio Izrailju: Nego složite ove riječi moje u srce svoje i u dušu svoju, i vežite ih kao znak sebi na ruku, i neka vam budu kao počeonik među očima vašim. I učite ih sinove svoje... da bi se umnožili dani vaši i dani sinova vaših po zemlji, za koju se zakleo Gospod ocima vašim da će im je dati, kao dani nebu nad zemljom. (5. Mojsijeva 11,18-21)

Kao što je Mojsije zapovijedio, svake sedme godine trebalo je da se cijeli Zakon pročita pred cijelim skupom Izrailjevima: Svake sedme godine, u određeno vrijeme godine oprosne, na praznik sjenica, kada dođe sav Izrailj i stane pred Gospoda Boga svojega na mjestu koje izabere, čitaj ovaj zakon pred svim Izrailjem da ga čuju, sabravši narod, ljude i žene, decu i došljake, koji budu u mjestima tvojim, da čuju i uče i da se boje Gospoda Boga vašega i drže i tvore sve riječi ovoga zakona, i sinovi njihovi, koji još ne znaju, neka čuju i uče bojati se Gospoda Boga vašega, dokle ste god živi na zemlji u koju idete preko Jordana da je naslijedite. (5. Mojsijeva 31,10-13)

Sotona se neprestano trudi da izmjeni ono što je Bog rekao, da zaslijepi um, da pomrači razum i tako navede ljude na grijeh. Upravo je zato Bog tako određen, objavljujući svoje zahtjeve tako jasno da ih niko ne može pogrešno shvatiti. Bog se uporno trudi da dovede ljude pod svoju zaštitu, da ih sotona ne bi mogao obmanjivati svojom surovom, prevarnom silom. On je udostojio ljude da im progovori svojim glasom i da im svojom rukom napiše svoje žive riječi. Te blagoslovene riječi, pune života i blistave istine, objavljene su ljudima da im posluže kao savršeni vodič. Pošto je sotona uvijek spreman da odvraća naše misli i odvoji naša osjećanja od Gospodnjih obećanja i zahtjeva, potrebna nam je izuzetna marljivost da bi se ona učvrstila u mislima i urezala u srce.

Vjerski učitelji morali bi s mnogo više pažnje da prenose narodu činjenice i pouke iz biblijske historije, ali i Gospodnje opomene i zahtjeve. Sve bi se to moralo iznositi jednostavnim jezikom, prilagođenim shvatanju djece. Propovjednici i roditelji moraju prihvatiti kao dio svoje odgovornosti da mlade upoznaju sa Svetim pismom.

Roditelji mogu i moraju zainteresovati svoju djecu da steknu različita znanja koja se mogu naći na svetim stranicama. Međutim, ako žele da svoje sinove i kćeri zainteresuju za Božju riječ, oni sami moraju biti zainteresovani za nju. Moraju poznavati njena učenja i, kao što je Bog zapovijedio Izrailju, govoriti o njima kada sjede u kući svojoj, i kada idu putem, i kada liježu i kada ustaju. (5. Mojsijeva 11,19) Oni koji žele da njihova djeca vole i poštuju Boga, moraju govoriti o Njegovoj dobroti, Njegovom veličanstvu i Njegovoj moći, onako kako su im otkriveni u Njegovoj riječi i djelima stvaranja.

Svako poglavlje i svaki stih u Bibliji su Božja poruka ljudima. Njene propise kao znake trebalo bi da privežemo sebi za ruke i da ih stavimo kao počeonike među oči. Kada ih Božji narod bude proučavao i slušao, one će ga voditi kao što su vodile Izrailjce stubom od oblaka danju i stubom od ognja noću.

47. Poglavlje—Sklapanje Saveza Sa Gavaonjanima [436]

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina 9. i 10)

Izrailjci su se iz Sihema vratili u svoj logor kod Galgala. Tu ih je uskoro posjetilo neobično poslanstvo, koje je željelo da sklopi savez s njima. Poslanici su objavili da dolaze iz daleke zemlje, što su potvrdili i svojim izgledom. Odjeća im je bila stara i iznošena, obuća iskrpljena, zalihe hrane pljesnive, a kožne mješine u kojima su držali vino poderane i uvezane, kao da su ih usput na brzinu popravljali.

U svojim dalekim domovima prema njihovim riječima, svakako izvan granica Palestine njihovi zemljaci su slušali o čudima koja je Bog činio za svoj narod, pa su ih poslali da sklope savez s Izrailjem. Jevreji su bili posebno upozoreni da ne sklapaju nikakve saveze s hananskim idolopoklonicima, pa su starješine posumnjale u riječi poslanika. Može biti da sjedite usred nas, pa kako ćemo uhvatiti vjeru s vama, odgovorili su im. Na to su poslanici dali jednostavan odgovor: Mi smo sluge vaše! Međutim, kada je Isus Navin neposredno zapitao: Ko ste i otkuda idete, oni su ponovili prethodni odgovor i dodali da bi dokazali svoju iskrenost: Ovo je hljeb naš, vruć smo ponijeli na put od kuća svojih kada smo pošli pred vas, a sada, eto, osušio se i uplesnivio! A ovo su mjevovi vinski, nalismo nove, a eto su se već poderali, i haljine naše i obuća naša ovješta od daljnoga puta.

Ovi dokazi su djelovali. Jevreji ne upitaše Gospoda šta će reći. I Isus učini s njima mir i zadade im vjeru da će ih ostaviti u životu, i zakleše im se knezovi od zbora. I tako je sklopljen savez. Tri dana poslije toga istina je bila otkrivena. Ali, poslije tri dana kada uhvatiše vjeru s njima, čuše da su im susjedi i da žive usred njih. Znajući da se ne mogu oduprijeti Jevrejima, Gavaonjani su pribjegli lukavstvu da bi sačuvali život.

Izrailjci su negodovali kada su saznali kako su prevareni. Neraspoloženje je naraslo kad su poslije trodnevnog putovanja stigli

[437] do gavaonjanskih gradova, koji su se nalazili gotovo usred zemlje. Sav zbor vikaše na knezove. Međutim, knezovi su odbili da raskinu ugovor, iako je bio sklopljen na prevaru, jer su se zakleli Gospodom, Bogom Izrailjevim. I ne pobiše ih sinovi Izrailjevi. Gavaonjani su se obavezali da će odbaciti idolopoklonstvo i prihvatiti obožavanje Gospoda, pa to što su ostali živi nije bilo kršenje Božje zapovijesti da se uklone idolopoklonički Hananeji. Prema tome, Jevreji se svojom zakletvom nisu obavezali na grijeh. Iako je zakletva bila iznuđena prevaram, niko nije smio da je prekrši. Obaveza koju smo datom riječju prihvatili ukoliko se nismo obavezali da učinimo neko zlo mora se smatrati svetom. Nikakvo razmišljanje o dobitku, ili osveti, ili o sopstvenom interesu ni na koji način ne smije uticati na nepovrijedivost neke zakletve ili zavjeta. Mrske su Gospodu lažljive usne. (Priče 12,22) Onaj ko će izaći na svetu goru Gospodnju i stati na svetom mjestu njegovu to je onaj ko se kune bližnjemu, pa ne poriče. (Psalam 24,3; 15,4)

Gavaonjanima je bilo dozvoljeno da ostanu živi, ali su kao robovi bili dodijeljeni Svetilištu, obavezni da obavljaju sve teške poslove. Da ste dovijeka robovi i da siječete drva i da nosite vodu za dom Gospoda Boga mojega! Oni su radosno prihvatili ove uslove, svjesni da su pogriješili, spremni da otkupe svoj život po bilo kojoj cijeni. Zato su kazali Isusu Navinu: A sada, eto smo ti u rukama, čini što misliš da je dobro i pravo da s nama učiniš! Stoljećima su njihovi potomci služili u Svetilištu.

Teritorija koja je pripadala Gavaonjanima obuhvatala je četiri grada. Narod nije bio pod vlašću vladara, već su njime upravljale starješine ili senatori. Gavaon, najvažniji među njihovim gradovima, bješe veliki grad kao kakav carski grad, i svi ljudi u njemu bjehu hrabri. Izraziti dokaz užasnog straha stanovnika Hanana od Izrailjaca bila je činjenica da su stanovnici takvog grada pristali na tako ponižavajuće uslove da bi spasili svoje živote.

[438] Gavaonjani bi, međutim, mnogo bolje prošli da su se iskreno i pošteno ponašali prema Izrailjcima. Iako im je pokoravanje Gospodu sačuvalo živote, prevara im je donijela samo sramotu i robovanje. Bog je dao nalog da svi koji odbace neznaboštvo i ujedine se s Izrailjem, treba da učestvuju u zavetnim blagoslovima. Oni su bili uključeni u opšti pojam došljaka koji živi usred tebe. Uz male izu zetke, trebalo je da i ovi ljudi uživaju ista prava i prednosti kao i

Izrailjci. Gospodnje uputstvo je glasilo:

Ako je u tebe došljak u zemlji vašoj, ne čini mu krivo. Ko je došljak među vama neka vam bude kao onaj koji se rodio među vama. Ljubi ga kao sebe samoga! (3. Mojsijeva 19,33.34) Vama i došljaku koji je među vama jedan da je zakon, zakon vječni od koljena na koljeno, došljak će biti kao i vi pred Gospodom. (4. Mojsijeva 15,15)

To su bili uslovi pod kojima su Gavaonjani mogli da budu primljeni umjesto prevare kojoj su pribjegli. Nije bilo malo poniženje za te građane carskoga grada u kome su svi ljudi bili hrabri da svi njegovi naraštaji sijeku drva i nose vodu. Međutim, oni su se obukli kao siromasi da bi uspješnije prevarili svoje bližnje i ona je prionula uz njih kao oznaka trajnog robovanja. I tako će u toku svih naraštaja njihov ropski položaj svjedočiti o tome koliko je Bogu mrska prevara, koliko On mrzi laž.

Vijest da su Gavaonjani priznali izrailjsku vlast duboko je pogodila vladare u Hananu. Odmah su preduzeli korake da kazne one koji su sklopili mir s napadačima. Na predlog Adonisedeka, vladara Jerusalima, pet hananejskih vladara sklopili su savez protiv Gavaonjana. Smjesta su krenuli u napad. Gavaonjani su bili nespremni za odbranu, pa su poslali glasnike Isusu Navinu u Galgal: Nemoj dignuti ruku svojih sa sluga svojih; hodi brzo k nama, izbavi nas i pomози nam, jer se skupiše na nas svi carevi Amorejski koji žive po gorama! Opasnost nije prijetila samo stanovnicima Gavaona, već i Izrailjcima. Ovaj grad je vladao prelazima prema centralnoj i južnoj Palestini i morali su ga zadržati ukoliko su željeli da osvoje zemlju.

Isus Navin se pripremio da odmah krene u pomoć Gavaonjanima. Stanovnici opkoljenog grada plašili su se da će on odbaciti njihov poziv zbog prevare koju su učinili; ali, otkako su se pokorili izrailjskoj vlasti i prihvatili vjernost Gospodu, on je osjećao obavezu da ih štiti. Ovoga puta nije krenuo bez Božjeg savjeta. Gospod ga je ohrabrio. Njegova poruka je glasila: Ne boj ih se, jer ih dadoh tebi u ruke, nijedan ih se neće održati pred tobom! I iziđe Isus iz Galgala, on i s njime sav narod što bješe za boj, svi junaci.

Hodajući cijele noći, Isus se sa svojim snagama ujutro našao pred Gavaonom. Tek što su ujedinjeni vladari rasporedili svoju vojsku oko grada, Isus je jurišao na njih. Oni koji su željeli da

zaposjednu grad bili su poraženi. Ogromna vojska počela je da bježi pred Isusom prema planinskom prevoju u Vetoron; kada je stigla na vrh, požurila je niz strmu padinu na drugoj strani. Ovde ih je zadesilo strašno nevrijeme. I kada bježahu ispred Izrailja...niz vrlet Vetoronsku, baci Gospod na njih kamenje veliko s neba...i više ih izgibe od kamenja gradnoga nego što ih pobiše sinovi Izrailjevi mačem.

Dok su Amorejci nastavljali svoje bezglavo povlačenje, nadajući se da će naći utočište u svojim planinskim utvrđenjima, Isus Navin je, prateći ih pogledom s planinskog prevoja, shvatio da će mu dan biti suviše kratak da bi završio započeto djelo. Ako ga ne bude potpuno dotukao, neprijatelj će se ponovo dići i nastaviti borbu. Tada progovori Isus Gospodu... i reče pred sinovima Izrailjevim: stani Sunce nad Gavaonom i Mjeseče nad dolinom Elonskom! I stade Sunce i ustavi se Mjesec, dokle se ne osveti narod neprijateljima svojim... i stade Sunce nasred neba i ne naže k zapadu skoro za cijeli dan.

Prije nego što se spustilo veče, Bog je ispunio obećanje Isusu Navinu. Cjelokupna neprijateljska vojska pala je u njegove ruke. Dugo su se događaji toga dana prepričavali u Izrailju. I ne bi takvoga dana ni prije ni poslije da Gospod poslušna glas čovječji, jer Gospod vojeva za Izrailja. Sunce i Mjesec stadoše u stanu svome, idoše prema svjetlosti tvoje strijele, prema sjevanju sjajnoga koplja tvoga. Srdito si išao po zemlji, gnjevno si gazio narode. Izašao si na spasenje narodu svojem. (Avakum 3,11-13)

Božji Duh nadahnuo je Isusa Navina da se tako pomoli Bogu da se na taj način ponovo dokaže moć Boga Izrailjeva. Zato ovaj veliki vođa svojim zahtjevom nije drsko prekoračio granice dozvoljenoga. On je dobio obećanje da će Gospod oboriti ove Izrailjeve neprijatelje. Uložio je tako velike napore kao da uspjeh zavisi jedino od izrailjske vojske. Učinio je sve što je ljudska snaga bila u stanju da učini, a onda je u vjeri zatražio Božju pomoć. Tajna uspjeha je u sjedinjavanju božanske sile s ljudskim naporima. Oni koji postižu najveće uspjehe jesu upravo oni koji se bezuslovno oslanjaju na ruku Svemogućega. Čovjek koji je zapovijedio: Stani Sunce nad Gavaonom i Mjeseče nad dolinom Elonskom je isti čovjek koji je satima ležao ničice na zemlji moleći se Bogu u logoru u Galgalu. Ljudi molitve su i ljudi snage!

Ovo veliko čudo je pokazalo da se djela stvaranja nalaze pod vlašću Stvoritelja. Sotona pokušava da sakrije od čovjeka uticaj božanske sile u fizičkom svijetu da skrene njegov pogled s neumornog djelovanja velikog Prauzroka svega. Ovo čudo doprinosi da se postide svi oni koji prirodu uzdižu iznad Boga prirode. [440]

Po svojoj volji Bog se služi prirodnim silama da obori moć svojih neprijatelja On priziva oganj i grad, snijeg i maglu, vjetar silni, koji izvršuje riječ njegovu. (Psalam 148,8) Kada su neznabožački Amoreji odlučili da ustanu protiv Njegovih namjera, On se umiješao i bacio veliko kamenje s neba na neprijatelje Izrailja. Nama je pokazano da će se pri kraju istorije ove zemlje voditi još žešća bitka, kada će Gospod otvoriti riznicu svoju i izvaditi oružje gnjeva svojega. (Jeremija 50,25) On nas pita: Je si li ulazio u riznice snježne? Riznice gradne jesi li video, koje čuvam za vrijeme nevolje, za dan boja i rata? (O Jovu 38,22.23)

Jovan u Otkrivenju opisuje razaranje koje će se dogoditi kada glas veliki iz crkve nebeske bude objavio: Svrši se! On kaže: I grad veliki kao glava pade s neba na ljude. (Otkrivenje 16,17.21)

48. Poglavlje—Podjela Hanana

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina 10,40-43; 11; 14-22)

Poslije pobjede kod Veterona brzo je osvojen i južni dio Hanana. Tako pobi Isus svu zemlju, gore i južnu stranu i ravnice i doline... a sve careve i zemlju njihovu uze Isus ujedanput, jer Gospod Bog Izrailjev vojevaše za Izrailja. Potom se vrati Isus i sav Izrailj s njime u oko u Galgal.

Plemena u sjevernoj Palestini, uplašena uspjehom izrailjskih četa, stupila su u savez protiv njih. Na čelu ovog saveza bio je Javin, asorski vladar, koji je upravljao teritorijom zapadno od jezera Merom. I izidoše oni i sva vojska njihova s njima. Ova vojska je bila mnogo veća od bilo koje s kojom se Izrailj do tada sukobio u Hananu, mnogi narod kao pijesak na brijegu morskom i konji i kola mnoga veoma. Svi ti carevi dogovoriše se i dođoše i stadoše zajedno u oko na vodi Meromu da udare na Izrailja. I ponovo je Isus Navin primio ohrabrujuću poruku: Ne boj ih se, jer sutra u ovo doba ja ću učiniti te će svi biti pobijeni pred Izrailjem!

U blizini jezera Merom on je napao logor saveznika i potpuno razbio njihove snage. I Gospod ih dade u ruke Izrailju, te ih razbiše i tjeraše... i tako ih pobiše da ne ostaviše nijednoga živa. Bojna kola i konje, kojima su se Hananci toliko hvalisali, Izrailjci nisu smjeli da uzmu. Na Božju zapovijest kola su bila spaljena, a konji onesposobljeni, tako da se više nisu mogli upotrijebiti u ratu. Izrailjci se nisu smjeli pouzdati u bojna kola ili u konje, već u ime Gospoda, Boga svojega.

Jedan po jedan gradovi su bili osvajani, a Asor, glavno uporište saveza, bio je spaljen. Rat je trajao još nekoliko godina, ali je na njegovom kraju Isus Navin imao u svojoj vlasti cio Hanan. I zemlja počinu od rata.

Međutim, iako je hananejska moć bila slomljena, Hananeji nisu bili potpuno izbačeni iz zemlje. Na zapadu su Filisteji i dalje držali

plodnu ravnicu duž morske obale, dok se na sjeveru od Izrailjaca pružala teritorija koja je pripadala Sidonjanima. I Livan je bio u njihovoj vlasti. Na jugu, prema Egiptu, zemlja je bila još u rukama neprijatelja Izrailja.

Ipak, Isus Navin nije trebalo da nastavi rat. Jedno drugo djelo [442] očekivalo je velikog vođu prije nego što drugome prepusti zapovjedništvo nad Izrailjem. Cijela zemlja, i djelovi koji su već bili osvojeni i oni koje je tek trebalo zauzeti, morala je biti podijeljena među plemenima. Svako pleme imalo bi onda dužnost da potpuno osvoji zemlju koju je dobilo u nasljedstvo. Ukoliko se narod bude pokazao vjernim Bogu, On će istjerati svoje neprijatelje pred sobom. Bog je čak obećao da će im dati i veće nasljedstvo ako budu održali Njegov zavjet.

Podjela zemlje bila je povjerena Isusu Navinu, prvosvešteniku Eleazaru, i plemenskim glavarima, ali je položaj svakog plemena bio određivan kockom. Sam Mojsije je utvrdio granice zemlje koju treba podijeliti među plemenima kada jednom budu zauzeli Hanan i postavio je po jednog kneza iz svakog plemena koji će se starati o raspodjeli. Levijevo pleme, posvećeno službi u Svetilištu, nije učestvovalo u raspodjeli, ali je četrdeset i osam gradova u različitim krajevima zemlje bilo dodijeljeno Levitima kao nasljedstvo.

Prije nego što je započela raspodjela zemlje, Halev, je praćen poglavarima iz svoga plemena, izašao je s posebnim zahtjevom. Ne računajući Isusa Navina, on je sada bio najstariji čovjek u Izrailju. Halev i Isus Navin su jedini među uhodama podnijeli dobar izvještaj o Zemlji obećanja, jedini su hrabрили narod da krene i da je zauzme u ime Gospodnje. Halev je sada podsjetio Isusa Navina na obećanje koje mu je tada bilo dato kao nagrada za njegovu vjernost: Zaista, zemlja po kojoj si hodio nogama svojim dopašće tebi u nasljedstvo i sinovima tvojim do vijeka, jer si se sasvim držao Gospoda Boga svojega! Zatražio je da mu Hevron bude predat u nasljedstvo. Tu su mnogo godina imali svoj dom Avram, Isak i Jakov i tu, u pećini u Makpeli, bili su sahranjeni. U Hevronu su boravili strašni Enakimi, čija je visina uplašila uhode, a preko njih obeshrabrila i cijeli Izrailj. Halev je upravo to mjesto uzdajući se u Božju snagu, izabrao za svoje nasljedstvo.

Rekao je: Eto, sačuva me Gospod u životu, kao što je rekao, ima već četrdeset i pet godina kako to reče Gospod Bog Mojsiju... ima

[443]

mi danas osamdeset i pet godina. I danas sam još krepak, kao što sam bio kada me je Mojsije slao; krjepost mi je i sada onakva kakva je bila onda za boj i da odlazim i dolazim. Zato, daj mi sada ovu goru, za koju je govorio Gospod u onaj dan, jer si čuo u onaj dan da su ondje Enakimi i gradovi veliki i tvrdi; da ako bude Gospod sa mnom, te ih istjeram, kao što je Gospod kazao. Ovaj zahtjev podržali su i svi glavari iz Judinog plemena. Sam Halev, pošto ga je pleme izabralo da dijeli zemlju, odlučio je da uz podršku tih ljudi iznese svoj zahtjev da ne bi izgledalo kao da se svojim položajem sebično služi u svojoj korist.

Njegov zahtjev odmah je bio prihvaćen. Nikom drugom se osvajanje tog divovskog uporišta nije moglo povjeriti s toliko sigurnosti. I Isus ga blagoslovi i dade Hevron Halevu, sinu Jefonijinu, u nasljedstvo, jer se jednako držao Gospoda Boga Izrailjeva. Halevova vjera je i sada bila isto toliko velika kao i onda kada je njegovo svjedočenje bilo suprotno zlom izvještaju ostalih uhoda. On je vjerovao Gospodnjem obećanju da će svome narodu dati u nasljedstvo Hanan, i u toj vjeri jednako se držao Gospoda. Zajedno s narodom izdržao je dugo lutanje kroz pustinju, dijeleći zbog krivaca njihova razočaranja i njihove terete; ipak nikada se nije žalio, već je uzdizao Božju milost koja ga je čuvala u pustinji dok su njegova braća stradala. Usred svih tih teškoća, opasnosti i nevolja kojima je obilovalo lutanje kroz pustinju, u toku godina rata posle ulaska u Hanan, Gospod ga je sačuvao, tako da mu ni sada, kada je već prešao osamdesetu, snaga nije oslabila. On za sebe nije tražio zemlju koja je već bila osvojena, već mjesto koje su uhode, više od svih drugih, proglasile neosvojivim. Uz Božju pomoć, on će iščupati ova utvrđenja iz ruku onih istih divova pred čijom je snagom pokleknula vjera Izrailjeva. Halevov zahtjev nije bio nadahnut željom za častima ili slavom. Hrabri stari ratnik želio je da svom narodu pruži primjer koji će poslužiti na čast Bogu, primjer kojim će ohrabriti plemena da potpuno osvoje zemlju koju su njihovi očevi proglasili neosvojivom.

Halev je dobio nasljedstvo za kojim je čeznuo četrdeset godina i, uzdajući se da će Gospod biti s njim, izagna odatle tri sina Enakova. Kada je sebi i svom domu osigurao nasljedstvo, revnost ga nije napustila; nije sio da uživa u svom imanju, već je krenuo u nova osvajanja za dobro svoga naroda i na Božju slavu.

Kukavice i buntovnici izginuli su u pustinji, dok su pravedne uhode doživjele da jedu roda s potoka Eshola. Nevjerni su dočekali da se njihova strahovanja obistine. Uprkos Božjem obećanju izjavili su da se Hanan ne može dobiti u nasljedstvo, pa ga nisu ni dobili. Međutim, oni koji su se uzdali u Boga i nisu gledali na teškoće s kojima će se suočiti, već na silu svog svemoćnog Pomoćnika, ušli su u tu dobru zemlju. Upravo su vjerom starozavjetni velikani pobijedili carstva... utekli od oštrice mača, ojačali od nemoći, postali jaki u bitkama, rastjerali vojske tuđe. (Jevrejima 11,33.34) I vjera je naša ova pobjeda koja pobijedi svijet! (1. Jovanova 5,4) [444]

Drugi zahtjev u vezi sa podjelom zemlje otkrio je duh koji se veoma razlikovao od Halevovog. Postavili su ga Josifovi potomci, pripadnici Jefremovog plemena i polovine Manasijinog plemena. Uzimajući u obzir svoju mnogobrojnost, ova plemena su zahtijevala dvostruko veću teritoriju. Dio koji im je bio dodijeljen obuhvatao je najbogatije krajeve u zemlji, uključujući i plodnu Saronsku dolinu; ali su glavni gradovi u toj dolini još bili u rukama Hananejaca, pa su plemena ustuknula pred naporima i opasnostima osvajanja svojih nasljedstava i zatražila dodatne teritorije u krajevima koji su već bili osvojeni. Jefremovo pleme je spadalo među najmnogobrojnija u Izrailju, osim toga, u njega se ubrajao i sam Isus Navin, pa su njegovi pripadnici smatrali sasvim prirodnim da im se ukažu posebne prednosti. Izjavili su: Zašto si nam dao u nasljedstvo jedan dio i jedno uže kada je nas množina? Ali nesimalomivi vođa nije odstupio od načela stroge pravednosti.

Odgovorio je: Kada vas je množina, idite u šumu i onde okrčite sebi u zemlji Ferezejskoj i Rafajskoj, ako vam je tijesna gora Jefremova.

Riječi koje su sada izgovorili otkrile su pravi razlog njihove pritužbe. Nisu imali dovoljno hrabrosti i vjere da istjeraju Hananeje. Kazali su: Neće nam biti dosta ova gora, a svi Hananeji koji žive u dolini imaju gvozdena kola!

Sila Boga Izrailjeva bila je obećana Njegovom narodu i da su pripadnici Jefremovog plemena imali Halevovu hrabrost i njegovu vjeru, nikakav neprijatelj ne bi se mogao održati pred njima. Njihovu očiglednu želju da izbjegnu teškoće i opasnosti, Isus Navin oštro je osudio. Rekao im je: Velik si narod i silan si, nećeš imati jednoga dijela. Nego gora neka bude tvoja, ako je šuma, isjeci je, pa ćeš imati

[445] međe njene; jer ćeš izagnati Hananeje, ako i imaju gvozdena kola, ako i jesu jaki. Tako su njihovi vlastiti dokazi bili upotrijebljeni protiv njih. Pošto su veliki narod, kao što tvrde, potpuno su sposobni da se postaraju za sebe, kao što su učinila i njihova braća. Uz Božju pomoć, nemaju razloga da se plaše gvozdenih bojnih kola.

Sve do tada, u Galgalu se nalazilo upravno sjedište naroda, pa je tu bilo i Svetilište. Međutim, sada je trebalo da se Svetilište preseli u mjesto koje će mu služiti kao stalno boravište. To je bio Silom, gradić u okviru Jefremovog nasljedstva. Nalazio se u središnjem dijelu zemlje i sva plemena su se lako mogla okupljati u njemu. Ovaj dio zemlje bio je potpuno oslobođen od neprijatelja, tako da niko nije mogao da uznemirava vjernike. I sabra se sav zbor sinova Izrailjevih u Silom i ondje namjestiše šator od sastanka. Plemena koja su još logorovala u Galgalu, kada je Svetilište premještano, krenula su za njim i podigla svoje šatore u blizini Siloma. Tu su ostala sve dok se nisu raselila svako na svoje nasljedstvo.

Kovčeg je ostao u Silomu tri stotine godina, sve dok, zbog grijeha Ilijevih sinova, nije pao u ruke Filistejima, koji su opustošili grad. Kovčeg se više nikada nije vratio u tamošnji Šator od sastanka, službe u Svetilištu su konačno bile preseljene u jerusalimski hram i Silom je pao u zaborav. Samo razvaline označavaju mjesto u kome je nekada stajao. Mnogo kasnije, njegova sudbina poslužila je kao opomena Jerusalimu. Gospod je objavio preko proroka Jeremije: Nego idite sada na moje mjesto, koje je bilo u Silomu, gdje namjestih ime svoje ispočetka, i vidite šta sam mu učinio za zloću naroda svojega Izrailja... zato ću učiniti tome domu, koji se zove mojim imenom, u koji se vi uzdate, i ovome mjestu, koje dadoh vama i ocima vašim, kao što sam učinio Silomu. (Jeremija 7,12-14)

A kada podijeliše zemlju po međama njenim i kada je svako pleme dobilo svoj dio, Isus Navin je iznio svoj zahtjev. I njemu je, kao i Halevu, bilo dato posebno obećanje o nasljedstvu; ipak, nije tražio neku prostranu oblast, već samo jedan grad. Dadoše mu grad koji zaiska... i on sagradi grad i naseli se u njemu. Novi grad je dobio ime Tamnat-Sarah, Dio koji je preostao, u znak stalnog podsjećanja na plemeniti karakter i nesebičan duh pobjednika, koji je, umjesto da bude prvi koji će iskoristiti plodove pobjede, odložio svoj zahtjev sve dok i najskromniji u narodu nije dobio svoj dio.

[446] Šest gradova, dodijeljenih Levitima po tri sa svake strane Jordana

bilo je odvojeno za gradove utočišta, u koje bi ubice mogle pobjeći da se sklone. Ovi gradovi odvojeni su po Mojsijevom naređenju: Odvojte gradove za utočište da u njih uteče krvnik koji ubije koga nehotice. I ti će vam gradovi biti utočišta od osvetnika da ne pogine krvnik dokle ne stane na sud pred zbor. (4. Mojsijeva 35,11.12) Ova milosrdna odredba predstavljala je neophodnu mjeru kada se uzme u obzir postojanje prastarog običaja privatne osvete, po kome je dužnost da kazni ubicu pripadala najbližem rođaku ili nasljedniku poginuloga. Kada je krivica bila očigledna nije bilo neophodno čekati odluku suda. Osvetnik je mogao da progoni ubicu i da ga ubije gdje god ga pronađe. Gospod nije mislio da u to vrijeme treba da ukine taj običaj, ali postarao se da zaštiti one koji su nenamjerno drugome oduzeli život.

Gradovi za utočište bili su tako raspoređeni da su se nalazili na udaljenosti od pola dana puta od svakog dijela zemlje. Drumovi koji su vodili prema njima bili su uvijek dobro održavani; duž cijelog puta bili su podignuti znakovi na kojima je riječ utočište bila napisana jasnim, krupnim slovima, da bjegunac ni jednog trenutka nije morao da se zadržava. Svaki čovjek Jevrejin, stranac ili došljak mogao je da iskoristi ovu prednost. Ali, iako se nevini nisu smjeli brzopleto ubijati, ni krivci nisu mogli izbjeći kaznu. Slučaj svakog bjegunca morao je da bude pošteno ispitan pred odgovarajućim vlastima i samo su oni koji su proglašeni nevinima za nenamjerno ubistvo, mogli uživati zaštitu grada za utočište. Krivci su bili predavani osvetnicima. Oni koji su dobili pravo na zaštitu mogli su je uživati jedino pod uslovom da ostanu u gradu za utočište. Ukoliko bi izašli iz propisanih granica i ako bi ih pronašao osvetnik, životom bi plaćali nepoštovanje Gospodnjih odredaba. Međutim, poslije smrti prvosveštenika, svi koji su potražili zaklon u gradovima za utočište mogli su se slobodno vratiti na svoje posjede.

Prilikom suđenja za ubistvo, optuženi nije mogao biti osuđen na temelju iskaza jednog svjedoka, čak ni ako su sve okolnosti govorile protiv njega. Gospod je tražio: Ako neko ubije čovjeka, oduzeće se život ubici po iskazu svjedoka. Jedan svjedok nije dosta da se neko osudi na smrt. (4. Mojsijeva 35,30. Bakotić) Lično je Hristos Mojsiju dao ova pravila za Izrailj. Kada se nalazio sa svojim učenicima na Zemlji, kada ih je učio kako da postupaju prema onima koji su pogriješili, Veliki Učitelj ponovio je pravilo

da svjedočenje jednog čovjeka nije dovoljno da se neko oslobodi ili osudi. Mišljenje ili gledište jednog čovjeka ne može rješavati sporna pitanja. U svim tim slučajevima, moraju se udružiti dvojica ili trojica i zajednički snositi odgovornost, da sve riječi ostanu na ustima dva ili tri svjedoka. (Matej 18,16)

Ako bi se dokazalo da je optuženi kome se sudi za ubistvo zaista kriv, nije se mogao izbaviti nikakvim posredovanjem ili otkupninom. Ko prolije krv čovjekovu, njegovu će krv proliti čovjek. (1. Mojsijeva 9,6) Ne uzimajte otkupa za krvnika, koji zasluži smrt, nego neka se pogubi. Bog je zapovijedio: A zemlja se ne može očistiti od krvi koja se prolije na nju drukčije nego krvlju onoga koji je prolije. Ako bi ko navalice ustao na bližnjega svojega da ga ubije iz prevare, odvući ga i od oltara mojega da se pogubi. (4. Mojsijeva 35,31.33; 2. Mojsijeva 21,14) Sigurnost i neporočnost naroda zahtijevala je da se grijeh ubistva oštro kažnjava. Ljudski život, koji samo Bog može dati, mora se čuvati kao svetinja.

Gradovi za utočište, koje je nekadašnji Božji narod odredio, bili su simbol utočišta koje nam je osigurano u Hristu. Isti milostivi Spasitelj, koji je odredio te gradove kao privremena utočišta, osigurao je, prolivajući svoju krv, sigurno utočište prestupnicima Božjeg zakona, utočište u koje mogu pobjeći da bi se sklonili od druge smrti. Nikakva sila iz Njegove ruke ne može oteti onoga koji je od Njega zatražio milost. Nikakva, dakle, sada nema osuđenja onima koji su u Hristu Isusu! Ko će osuditi? Hristos Isus, koji umre, pa još i vaskrse, koji je s desne strane Bogu i moli se za nas da bismo imali jaku utjehu mi koji smo pribjegli da se uhvatimo za nadu koja nam je data? (Rimljanima 8,1.34; Jevrejima 6,18)

Onaj koji je bježao u grad za utočište nije smio da oklijeva. Ostavljao je i porodicu i radno mjesto. Nije imao vremena da se pozdravlja sa svojim milima i dragima. Njegov život bio je na kocki, i svaki drugi interes morao je da bude podređen tom jednom cilju da stigne na sigurno mjesto. Umor je bio zaboravljen, na teškoće nije obraćao pažnju. Nije se usuđivao ni za trenutak da uspori korake sve dok se ne bi našao u sjenci gradskih zidina.

[448]

Grešnik je izložen vječnoj smrti sve dok ne nađe utočište u Hristu; i kao što su oklijevanje i nemar bjeguncu mogli uskratiti jedinu mogućnost da ostane živ, tako i odlaganje i ravnodušnost mogu donijeti propast duši. Sotona, veliki protivnik, svakog prestupnika

Božjeg svetog zakona prati u stopu, i onaj ko nije svjestan opasnosti koja mu prijeti i ko se ozbiljno ne potruđi da nađe utočište u vječnom zaklonu, pašće u ruke svom zatiraču.

Bjeginac koji bi se u ma koje vrijeme našao izvan zidina grada za utočište mogao je da pogine od osvetničke ruke. Tako su ljudi učili da se drže metoda koje je Beskrajna mudrost odredila za njihovu sigurnost. Isto tako, nije dovoljno da grešnik samo vjeruje u Hrista za oprostjenje grijeha; on mora, vjerom i poslušnošću, da nastava u Njemu. Jer kada mi griješimo navalice pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za grijeh, nego strašno čekanje suda i revnost ognja koji će da pojede one koji se suprote. (Jevrejima 10,26.27)

Dva plemena Izrailjeva, Gad i Ruvim, zajedno s polovinom plemena Manasijina, zatražila su svoje nasljedstvo prije prelaska preko Jordana. Za pastirska plemena, prostrane visoravni i bogate šume Galada i Vasana, s ogromnim pašnjacima za krupnu i sitnu stoku, imale su prednosti koje se nisu mogle naći ni u samom Hananu. Zato su ova dva i po plemena, željeći da se tu nastane, obećala ostalima da će opremiti odgovarajući broj naoružanih vojnika i poslati ih sa braćom svojom preko Jordana da se bore u njihovim bitkama sve dok i oni ne dobiju svoje nasljedstvo. Ovu obavezu vjerno su ispunili. Kada je deset plemena ušlo u Hanan, predoše i sinovi Ruvimovi i sinovi Gadovi i polovina plemena Manasijina pod oružjem pred sinovima Izrailjevim, kao što im bješe kazao Mojsije. Oko četrdeset tisuća naoružanih predoše pred Gospodom preko Jordana u polje jerihonsko. (Isus Navin 4,12.13) Godinama su se hrabro borili zajedno sa braćom. Došlo je vrijeme da se vrate u zemlju koju su naslijedili. Pošto su se zajedno sa svojom braćom borili, dijelili su i plijen, pa su se vratili kući s velikim blagom... sa stokom vrlo mnogom, sa srebrom i zlatom i bronzom i gvožđem i odjelom. Bilo je određeno da sav plijen podijele s onima koji su ostali da čuvaju porodice i stada.

Ovi ljudi trebalo je da žive daleko od Gospodnjeg Svetilišta, pa je Isus Navin zabrinuto posmatrao njihov odlazak, znajući koliko će za vrijeme njihovog usamljeničkog i lutalačkog života biti teška iskušenja da prihvate običaje neznabožaćkih plemena koja su živjela uz njihove granice.

I dok su Isusa Navina i ostale starješine još mučile mračne slutnje, do njih su stigle neke neobične vijesti. Pored Jordana,

u blizini mjesta na kome su Izrailjci čudesno prešli rijeku, dva i po plemena su podigla veliki oltar, vrlo sličan oltaru za žrtve paljenice u Silomu. Božji zakon je zabranjivao, pod prijetnjom smrtne kazne, bilo kakvo bogoslužjenje osim onoga u Svetilištu. Ako su s takvim ciljem podigli oltar, on će, ukoliko bude dozvoljeno da ostane, svakako odvesti narod od prave vjere.

Predstavnici naroda su se okupili u Silomu i u svom uzbuđenju i ozlojeđenosti predložili da se protiv prestupnika odmah povede rat. Međutim, na predlog smirenijih bilo je odlučeno da se prvo pošalje izaslanstvo koje će od dva i po plemena zatražiti objašnjenje. Deset knezova, po jedan iz svakog plemena, trebalo je da pođu. Na čelu poslanstva bio je Fines koji se kod Fegora istakao svojom revnošću.

Dva i po plemena su, svakako, pogriješila što su se bez objašnjenja upustila u poduhvat koji je izazvao tako ozbiljne sumnje. Izaslanici, unaprijed proglašavajući svoju braću za krivce, uputili su im vrlo oštre prekore. Optužili su ih da se podižu protiv Gospoda i pozvali da se sjete kazni koje su zadesile Izrailja kada je pristao za Valfegorom. Fines je u ime cijeloga Izrailja, izjavio sinovima Gadovim i Ruvimovim da su, ukoliko ne žele da žive u toj zemlji bez oltara za žrtve paljenice, pozvani da se pridruže svojoj braći s druge strane rijeke i da s njima dijele njihova imanja i ostale prednosti.

Odgovarajući, optuženi su objasnili da oltar nije podignut da bi se na njemu prinobile žrtve, već jednostavno da služi kao podsjetnik da su i oni, iako odvojeni rijekom, iste vjere kao i njihova braća u Hananu. Plašili su se da će u budućnosti njihova djeca biti isključena iz Svetilišta i da neće imati dijela s ostalim Izrailjem. I tada će ovaj oltar, podignut po ugledu na Gospodnji oltar u Silomu, posvjedočiti da su i njegovi graditelji sluge živoga Boga.

Radosni, izaslanici su prihvatili ovo objašnjenje i odmah krenuli da onima koji su ih poslali prenesu poruku. Sve ratničke namjere bile su odbačene i narod se sjedinio u slavljenju i hvaljenju Boga.

[450]

Sinovi Gadovi i Ruvimovi sada su na svoj oltar stavili natpis kojim su objasnili njegovu namjenu: Svjedok je među nama da je Gospod Bog. Tako su pokušali da spriječe nerazumijevanje i uklone sve što bi ih moglo dovesti u iskušenje.

Često se događa da se ozbiljne teškoće pojavljuju zbog običnih nesporazuma, čak i među onima koji postupaju s najboljim nam-

erama! I kako ozbiljne, čak sudbonosne posljedice mogu nastati ako se tada ne pokaže dovoljno strpljenja i ljubaznosti! Pripadnici deset plemena sjetili su se kako ih je u Ahanovom slučaju Bog ukorio zbog nedostatka budnosti i revnosti da otkriju grijeh u svojoj sredini. Sada su riješili da djeluju odmah i odlučno; ali, trudeći se da izbegnu prvu grešku, otišli su u drugu krajnost. Umjesto da se ljubazno raspitaju i saznaju činjenice, ustali su na braću i zasuli ih ukorima i osudama. Da su sinovi Gadovi i Ruvimovi odgovorili na isti način, sigurno bi zaratili. Iako je važno, s jedne strane, izbjeći svaku nemarnost u postupanju prema grijehu, isto je tako važno, s druge strane, čuvati se grubih osuda i neosnovanih sumnjičenja.

Iako su vrlo osjetljivi i na najmanje prijekore, kada je reč o njihovim postupcima, mnogi preoštro postupaju prema onima za koje smatraju da su na pogrešnom putu. Niko nikada nije vraćen sa lošeg puta ukorima i prigovorima; ali su mnogi na taj način još više udaljeni od pravoga puta i navedeni da svoje srce učine tvrdim za svaki pokušaj osvjedočavanja. Ljubaznim i uslužnim duhom, strpljivo, možemo spasti zalutaloga i pokriti mnoštvo grijeha.

Mudrost sinova Ruvimovih i njihovih prijatelja dostojna je podražavanja. Dok su se iskreno trudili da podrže razvoj istinske religioznosti, bili su pogrešno shvaćeni i surovo napadnuti; a ipak nisu negodovali. Strpljivo su saslušali optužbe svoje braće prije nego što su pokušali da se brane; a onda su pažljivo objasnili svoje pobude i dokazali svoju nevinost. Tako je prijateljski riješen problem koji je mogao imati ozbiljne posljedice.

Oni koji su u pravu mogu sebi dozvoliti da ostanu smireni i puni obzira, čak i onda kada su izloženi lažnim optužbama. Bog zna pravo stanje onoga što su ljudi pogrešno shvatili i protumačili i zato Mu s povjerenjem možemo predati svoj slučaj. On će isto tako sigurno odbraniti one koji se oslone na Njega kao što je istražio Ahanovu krivicu. Oni koje pokreće Hristov duh biće ispunjeni ljubavlju koja je milokrvna i dugo trpi.

Bog želi da među pripadnicima Njegovog naroda vladaju jedinstvo i bratska ljubav. Hristos se neposredno prije raspeća molio da Njegovi učenici budu jedno kao što je On jedno sa svojim Ocem, tako da i svijet može vjerovati da ga je Bog poslao. Ova vrlo dirljiva, prekrasna molitva odnosi se na sve vjekove, pa čak i na naše dane; jer je On rekao: Ne molim se pak samo za njih, nego i za one koji

me uzvjeruju njihove riječi radi! (Jovan 17,20) Iako ne smijemo žrtvovati ni jedno jedino načelo istine, stanje jedinstva neprekidno mora biti naš cilj. To će biti dokaz da smo Hristovi učenici. Isus je rekao: Po tome će svi poznati da ste moji učenici ako uzimate ljubav među sobom. (Jovan 13,35) I apostol Petar poziva Crkvu: A najposlije budite svi složni, žalostivi, bratoljubivi, milostivi, ponizni. Ne vraćajte zla za zlo, ni psovke za psovku, nego nasuprot tome blagosiljajte, znajući da ste na to pozvani da naslijedite blagoslov. (1. Petrova 3,8.9)

49. Poglavlje—Posljednje Reči Isusa Navina

[452]

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi Isusa Navina, 23 i 24)

Ratovi su prestali, a osvajanja se završila, pa se Isus Navin povukao u mir i spokojstvo svoje kuće u Tamnat-Sarahu. I poslije mnogo vremena, pošto Gospod umiri Izrailja od svih neprijatelja njegovih unaokolo i Isus bi star i vremenit, dozva Isus sve sinove Izrailjeve, starješine njihove i poglavare njihove i sudije i upravitelje njihove.

Prošlo je dosta godina otkako se narod smjestio na svojim nasljedstvima i već se moglo zapaziti da se množe ista zla kojima je nekada Izrailj navlačio na sebe Božje kazne. Pošto je osjećao da počinju da ga stižu slabosti koje donosi starost, i da će se zato njegovo djelo uskoro završiti, Isus Navin se duboko zamislio nad budućnošću svoga naroda. Obratio im se s više nego očinskim staranjem, kada su se još jednom okupili oko svog ostarjelog vođe. Rekao im je: Vi ste vidjeli sve što je učinio Gospod Bog vaš svim ovim narodima vas radi; jer je Gospod Bog vaš sam vojevao za vas. Iako su Hananeji bili pokoreni, još su u svojim rukama držali velike djelove zemlje koja je bila obećana Izrailju, pa je Isus Navin pozvao svoj narod da se ne opusti i da ne zaboravi Gospodnju zapovijest da potpuno istrijebi te idolopokloničke narode.

Narod je uglavnom vrlo sporo dovršavao djelo protjerivanja idolopoklonika. Plemena su se raspršila, svako je otišlo na svoje nasljedstvo, vojska je bila raspuštena, pa im je obnavljanje rata izgledalo kao težak i neizvjestan zadatak. Međutim, Isus Navin je objavio: I Gospod Bog vaš razagnaće ih ispred vas i istrijebiće ih ispred vas, i naslijedićete zemlju njihovu, kao što vam je rekao Gospod Bog vaš. Zato ukrijepite se dobro da držite i tvorite sve što je napisano u knjizi zakona Mojsijeva, da ne odstupate od njega ni nadesno ni nalijevo.

Isus Navin je pozvao narod da sam posvjedoči da je Bog uvijek vjerno ispunjavao obećanja koja im je dao, sve dok su ispunjavali

[453] Njegove uslove: Poznajte sada svim srcem svojim i svom dušom svojom da nije izostalo ništa od svega dobra što vam je obrekao Gospod Bog vaš, sve vam se navršilo, nije izostalo ništa! Objavio im je da će Gospod, isto onako kao što je ispunio svoja obećanja, ispuniti i svoje prijetnje: A kako vam se navršilo svako dobro što vam je obrekao Gospod Bog vaš, tako će Gospod pustiti na vas sva zla, dokle vas ne istrijebi iz ove dobre zemlje, koju vam je dao Gospod Bog vaš! Ako prestupite zavjet Gospoda Boga svojega... raspaliće se gnjev Gospodnji na vas, i nestaće vas brzo iz te dobre zemlje, koju vam je dao.

Sotona mnoge vara svojom ubjedljivom teorijom da je Božja ljubav prema pripadnicima Njegovog naroda tako velika da će On naći neki izgovor za svaki njihov grijeh. Sotona tvrdi da božanske prijetnje, izrečene u Njegovoj riječi, treba da odigraju određenu ulogu u uzdizanju načela Njegove moralne vladavine, ali da se nikada neće doslovno ispuniti. Međutim, u svim postupcima prema svojim stvorenjima Bog se držao načela pravednosti i otkrivao pravu prirodu grijeha pokazujući da su bijeda i smrt njegove neizbježne posljedice. Bezuslovnog opraštanja grijeha nikada nije bilo i nikada ga neće ni biti. Takvo opraštanje značilo bi odbacivanje načela pravednosti, na kojima se temelji Božja vladavina. To bi izazvalo zgražanje bezgriješnih svjetova u svemiru. Bog je otvoreno iznio posljedice grijeha i ako te opomene nisu bile istinite, kako možemo biti sigurni da su i Njegova obećanja istinita, da će se zaista ispuniti? Takozvana dobrota koja bi potisnula pravednost, ne bi ni bila dobrota, već slabost.

Bog je Davalac života. Od samog početka, svi Njegovi zakoni donosili su život. Međutim, grijeh je provalio u poredak, koji je Bog uspostavio, i unio nered. Sve dok grijeh bude postojao, patnje i smrt biće neizbježne pojave. Samo zato što je Otkupitelj umjesto nas preuzeo prokletstvo grijeha, čovjek može da se nada da će kao jedinka, izbjeći njegove užasne posljedice.

Prije smrti Isusa Navina, glavari i predstavnici plemena su se, slušajući njegove pozive, ponovo okupili u Sihemu. Nijedno mjesto u zemlji nije budilo toliko svetih uspomena, nije tako snažno podsjećalo na Božji zavjet s Avramom i Jakovom, ali i na svečane obaveze koje je narod preuzeo prilikom ulaska u Hanan. Tu su bile planine Eval i Garizim, nijemi svjedoci preuzimanja obaveza koje

su, u prisustvu svog vođe koji je umirao, sada željeli da obnove. Na sve strane su se vidjela svjedočanstva o onome što je Bog učinio za njih; kako im je dao zemlju oko koje se nisu trudili, gradove koje nisu gradili, vinograde i maslinike koje nisu sadili. Isus Navin je još jednom ponovio istoriju Izrailja, nabrajajući prekrasna Božja djela, tako da su svi mogli da shvate veličinu Božje ljubavi i milosti i da Mu služe vjerno i istinito.

[454]

Po nalogu Isusa Navina kovčeg je bio donesen iz Siloma. Prilika je bila izuzetno svečana i ovaj simbol Božjeg prisustva svakako će produbiti utisak koji je želio da ostavi na narod. Pošto je govorio o Božjoj dobroti prema Izrailju, pozvao ih je, u Gospodnje ime, da izaberu kome će služiti. Obožavanje idola se u izvjesnoj mjeri potajno obavljalo i Isus Navin je sada pokušao da narod navede na odluku da se grijeh ukloni iz Izrailja. Rekao im je: Ako li vam nije drago služiti Gospodu, izaberite sebi danas kome ćete služiti! Isus Navin je želio da ih navede da služe Gospodu, ali ne silom, već svojevolumno. Ljubav prema Bogu je istinski temelj religije. Uključiti se u službu Bogu samo zbog nade u nagradu ili iz straha od kazne, ne donosi ništa. Ni otvoreno otpadništvo nije toliko uvredljivo za Boga kao licemerje i formalno služenje Bogu.

Ostareli vođa pozvao je narod da ima na umu, zajedno s posljednicama, sve ono što im je iznio i odluče da li stvarno žele da žive onako kao što žive nemoralni idolopoklonički narodi oko njih. Ako im se čini da je zlo služiti Gospodu, izvoru snage i blagoslova, neka danas izaberu kome će služiti: Bogovima kojima su služili oci vaši s onu stranu rijeke, i koje je Avram bio pozvan da napusti, ili bogovima Amoreja u kojih zemlji živite. Ove posljednje riječi bile su oštar prijekor Izrailju. Bogovi Amoreja nisu bili u stanju da zaštite svoje obožavaoce. Zbog svojih strašnih i ponižavajućih grijehova, taj iskvareni narod bio je uništen i dobra zemlja koju je nekada imao, bila je predata Božjem narodu. Kakve li nerazumnosti ako Izrailjci odluče da izaberu božanstva zbog čijeg su obožavanja Amoreji bili uništeni! A ja i dom moj služićemo Gospodu, zaključio je na kraju Isus Navin. Ista sveta revnost koja je ispunjavala vođu, prenijela se i na narod. Bez oklijevanja narod je jednodušno odgovorio na njegov poziv: Ne daj Bože da ostavimo Gospoda i da služimo drugim bogovima!

[455] A Isus reče narodu: ne možete služiti Gospodu, jer je svet Bog, Bog revnitelj, neće podnositi vaših nevjera i vaših grijeha! Izrailjci su morali da uvide da su potpuno nesposobni da budu poslušni Bogu, prije nego što bi se mogli nadati da će sprovesti bilo kakvu trajnu reformu. Prestupili su Božji zakon, on ih je proglasio prekršiocima i nije im nudio nikakav drugi izlaz osim kazne. Sve dok se budu uzdali u svoju snagu i pravednost, neće moći da steknu oprostjenje svojih grijehova. Nisu mogli da zadovolje zahtjeve Božjeg savršenog Zakona i zato su se uzalud nudili da služe Bogu. Jedino vjerom u Hrista mogli su da dobiju oprostaj grijeha i steći snagu da ispune Božji zakon. Ukoliko bi željeli da ih Bog prihvati, morali bi da prestanu da misle da će svojim naporima steći spasenje, morali su da se potpuno oslone na zasluge obećanog Spasitelja.

Isus Navin je pokušao da navede svoje slušaoce da pažljivo odmjere riječi, da se uzdrže od davanja zavjeta koji neće biti u stanju da održe. Sa dubokom ozbiljnošću, ponovili su izjavu: Ne, nego ćemo Gospodu služiti! Svečano prihvatajući da su sami sebi svjedoci da su izabrali da služe Gospodu, još jednom su ponovili svoj zavjet vjernosti: Gospodu Bogu svojemu služićemo i glas njegov slušaćemo!

Tako učini Isus zavjet s narodom onaj dan i postavi im uredbe i zakone u Sihemu. Pošto je napisao izvještaj o ovom svečanom događaju, stavio ga je, zajedno sa knjigom zakona, pored kovčega zavjeta. Podigao je i stub kao spomenik, i rekao: Evo, ovaj kamen neka vam bude svjedočanstvo, jer je čuo sve riječi Gospodnje, koje nam je govorio, i neka vam bude svjedočanstvo da ne biste slagali Bogu svojemu! Potom raspusti Isus narod, svakoga na njegovo nasljedstvo.

Djelo Isusa Navina za Izrailj bilo je dovršeno. On se sasvim držao Gospoda i u knjizi Božjoj zapisan je kao sluga Gospodnji. Najplemenitije svjedočanstvo o njegovom karakteru i uticaju kao vođe pruža izvještaj o naraštaju koji je uživao plodove njegovog rada: I služi Izrailj Gospodu svega vijeka Isusova i svega vijeka starješina koje dugo življahu poslije Isusa.

50. Poglavlje—Deseci I Prinosi

[456]

U jevrejskom sistemu jedna desetina narodnih prihoda odvajana je za potrebe javnog bogoslužjenja. Mojsije je zapovijedio Izrailju: I svaki desetak zemaljski od usjeva zemaljskoga i od voća, Gospodnji je, svetinja je Gospodu... i desetak od goveda i od sitne stoke, koje dođe pod štap pastirski deseto, da je sveto Gospodu. (3. Mojsijeva 27,30.32)

Međutim, davanje desetka ne potiče od Jevreja. Od najstarijih vremena Gospod je zahtijevao desetak za sebe, i taj zahtjev bio je poštovan i ispunjavan. Avram je dao desetak Melhisedeku, svešteniku Boga Višnjega (1. Mojsijeva 14,20). Jakov je kao bjeGUNAC i prognanik obećao Gospodu u Vetilju: Što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi! (1. Mojsijeva 28,22) Kad je Izrailj trebalo da se organizuje kao narod, zakon o desetku je obnovljen i potvrđen kao božanska uredba od čijeg poštovanja zavisi blagostanje naroda.

Sistem desetka i prinosa bio je zamišljen kao način da se u misli ljudi utisne velika istina da je Bog izvor svakog blagoslova koji se izliva na Njegova stvorenja i da Njemu pripada čovjekova zahvalnost za sve dobre darove Njegovog providjenja.

Koji sam daje svima život i disanje i sve. (Djela 17,25) Gospod kaže: Jer je moje sve gorsko zverje i stoka po planinama na tisuće. (Psalam 50,10) Moje je srebro i moje je zlato, govori Gospod nad vojskama. (Agej 2,8) Upravo Bog ljudima daje snagu da steknu bogatstvo (5. Mojsijeva 8,18). Kao priznanje da sve dolazi od Njega, Bog traži da mu čovjek jedan dio svoga obilja vraća u obliku darova i priloga i da tako podržava Njegovo bogoslužjenje.

Svaki desetak... je Gospodnji! Ovdje je upotrijebljen isti način izražavanja kao i u zakonu o Suboti. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu! (2. Mojsijeva 20,10) Bog je odredio za sebe poseban dio čovjekovog vremena i njegovih sredstava, i niko ne može, bez krivice, upotrijebiti taj dio za ostvarivanje svojih interesa.

Desetak je bio namijenjen isključivo Levitima, pripadnicima plemena koje je bilo odvojeno za službu u Svetilištu. Ali, ni u

[457] kojem slučaju desetak nije predstavljao gornju granicu prilaganja u vjerske svrhe. Svetilište, kao kasnije i Hram, bilo je podignuto samo darovima i da bi se pobrinuo za njegovo održavanje i druge izdatke, Mojsije je odredio da prilikom svakog brojanja naroda, svaki pojedinac priloži po pola sikla za službe u Svetilištu. U vrijeme Nemije bio je uveden godišnji prilog (vidi: 2. Mojsijeva 30,12-16; 2. O carevima 12,4.5; 2. Dnevnika 24,4-13; Nemija 10,32.33). S vremena na vrijeme, Gospodu su bili prilagani prinosi za grijeh i zahvalni prinosi. Velike priloge donosili su u vrijeme održavanja godišnjih praznika. Osim toga, vrlo izdašni darovi bili su prikupljeni za siromahe.

Čak i prije nego što bi se desetak mogao odvajati, postojao je način da se priznaju Gospodnji zahtjevi. Prvi zreli plodovi svakog zemaljskog proizvoda bili su posvećeni Gospodu. Prva vuna kada su se strigle ovce, prva pšenica prilikom vršidbe, prvo ulje i vino, sve je to pripadalo Gospodu. To se odnosilo i na prvence svih domaćih životinja, dok su prvorođeni sinovi bili otkupljivani novcem. Prvi plodovi donošeni su Gospodu u Svetilište i njima su se služili sveštenici.

Tako je narod stalno podsjećan da je Gospod vlasnik svega, njihovih polja, njihovih stada sitne i krupne stoke, da im On šalje sunce i kišu za sjetvu i žetvu, da je sve što imaju On stvorio i da su oni samo pristavi, povjerenici koji upravljaju Njegovim dobrima.

Kada su se Izrailjci, natovareni prvim plodovima sa njiva, iz voćnjaka i vinograda, okupljali oko Svetilišta, javno su odavali priznanje Božjoj dobroti. Kada bi sveštenik prihvatao dar, darodavac bi, kao da se tu nalazi i sam Gospod, govorio: Otac moj bješe siromah Sirin, a onda bi opisivao boravak u Egiptu i nevolje iz kojih je Bog izbavio Izrailj rukom krepkom i mišicom podignutom, i strahotom velikom i znacima i čudesima. Zatim bi nastavio: I dovede nas na ovo mjesto i dade nam zemlju ovu, zemlju u kojoj teče mlijeko i med. Zato sada evo donesoh prvine od roda ove zemlje koju si mi dao, Gospode! (5. Mojsijeva 26,8-11)

Od Jevreja je, za vjerske i dobrotvorne svrhe, tražena četvrtina njihovog dohotka. Moglo bi se očekivati da će ih tako visoki izdaci dovesti do siromaštva; međutim, vjerno poštovanje ovih pravila bilo je jedan od uslova njihovog blagostanja. Ako budu poslušni, Bog im je dao obećanje: I zaprijetiću vas radi proždrljivcu te vam

neće kvariti roda zemaljskoga i vinova loza u polju neće vam biti nerodna... I zvaće vas blaženima svi narodi, jer ćete biti zemlja mila, veli Gospod nad vojskama. (Malahija 3,11.12) [458]

Izrazit primjer posljedica sebičnog uskraćivanja čak i dobrovoljnih priloga, namijenjenih Božjem djelu, dat nam je u vrijeme proroka Ageja. Poslije povratka iz vavilonskog ropstva, Jevreji su počeli da obnavljaju Gospodnji hram; ali, suočeni s odlučnim otporom svojih neprijatelja, odustali su od toga; osim toga, teška suša, koja je dovela do velikih nestašica, uvjerila ih je da ne mogu da dovrše izgradnju Hrama. Govorili su: Još nije došlo vrijeme, vrijeme da se sazida dom Gospodnji! Međutim, preko svoga proroka Bog im je poslao poruku: Je li vama vrijeme da sjedite u kućama svojim, obloženima daskama, a ovaj je dom pust? Zato sada ovako veli Gospod nad vojskama: uzmite na um puteve svoje! Sijete mnogo, a uvozite malo; jedete, a ne bivate siti; pijete, a ne napijate se; odijevate se, a nijedan ne može da se zgrije; i koji zaslužuje novac, meće ga u prodrt tobolac. (Agej 1,2-6) A onda im je otkriven razlog: Izgledate mnogo, a eto malo; i što unesete u kuću, ja razduvam. Zašto, veli Gospod nad vojskama, zato što je dom moj pust, a vi svaki trčite za svoj dom! Zato se zatvori nebo nad vama da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njena. I dozvah sušu na zemlju i na gore i na žito i na vino i na ulje i na sve što zemlja rađa, i na ljude i na stoku i na svaki rad ručni. (Agej 1,9-12) Kada ko dođe ka gomili od dvadeset mjera, bješe deset; kada dođe ka kaci da dobije pedeset vedara iz kace, bješe dvadeset, bih vas sušom i medljikom i gradom, svako djelo ruku vaših. (Agej 2,16.17) Podstaknut ovim opomenama, narod je počeo da gradi dom Gospodnji. A onda mu je bila upućena Gospodnja poruka: Uzmite na um, od toga dana nazad, od dana dvadeset četvrtoga, mjeseca devetoga, od dana kada se osnova crkva Gospodnja...od ovoga ću dana blagosloviti! (Agej 2,18.19)

Mudri čovjek kaže: Jedan prosipa, a sve više ima; drugi tvrduje suviše i sve je siromašniji. (Priče 11,24) Istu pouku u Novom zavjetu iznosi i apostol Pavle: A ovo pak velim: koji s tvrđom sije, s tvrđom će i požnjeti, a koji blagoslov sije, blagoslov će i požnjeti... a Bog je kadar učiniti da je izobilna među vama svaka blagodat, da u svemu svagda svako dovoljstvo imajući izobilujete za svako dobro djelo. (2. Korinćanima 9,6.8)

[459] Bog je želio da Njegov narod, Izrailj, odnese Njegovu svjetlost svim narodima na svijetu. Podržavajući Njegovu javno bogoslužjenje, Izrailj će svjedočiti o postojanju i suverenosti živoga Boga. Bila mu je pružena posebna prednost da podržava javno bogoslužjenje i da na taj način izražava svoju odanost i svoju ljubav prema Bogu. Gospod je odredio da širenje svjetlosti i istine zavisi od napora i priloga onih koji uživaju ove nebeske darove. On je mogao da učini da anđeli budu predstavnici Njegove istine; mogao je svoju istinu da objavi svojim glasom kao što je objavio svoj Zakon sa Sinaja, ali, u svojoj neizmornoj ljubavi i mudrosti, izabravši ljude da obave to djelo, pozvao ih je da budu Njegovi saradnici.

U vrijeme Izrailja deseci i darovi bili su neophodni za obavljanje obreda i bogoslužjenja u Svetilištu. Zar Božji narod danas treba manje da prilaže? Hristos je postavio načelo da naši darovi Bogu treba da budu u srazmjeri sa svjetlošću i prednostima koje uživamo. Kome je god mnogo dano, mnogo će se iskati od njega, a kome je predano najviše, najviše će se iskati od njega. (Luka 12,48) Spasitelj je rekao svojim učenicima, kada ih je slao da propovijedaju: Zabadava ste dobili, zabadava i dajite! (Matej 10,8) Pošto smo dobili neizmjerne blagoslove i prednosti prije svega, zahvaljujući neuporedivoj žrtvi slavnog Božjeg Sina, zar se naša zahvalnost ne bi mogla izraziti i obilnijim darovima koji bi omogućili da se i drugima objavi vijest spasenja? Djelo jevanđelja, da bi se proširilo, zahtjeva mnogo više sredstava od onih koja su tražena u stara vremena; to doprinosi da zakon o desecima i prinosima postane neophodniji danas nego što je bio u vrijeme jevrejskog sistema. Kada bi Božji narod bio velikodušniji u podržavanju Njegovog djela svojim darovima, umjesto da pribjegava nehrišćanskim i neposvećenim metodama da napuni Gospodnju riznicu, Bog bi se proslavio i mnogo više duša bilo bi pridobijeno za Hrista.

[460] Mojsijev plan prikupljanja sredstava za građenje Svetilišta bio je veoma uspješan. Nikakvo nagovaranje nije bilo potrebno. On se nije služio sredstvima kojima često pribjegavaju Crkve našeg vremena. Nije priređivao nikakve velike svetkovine. Nije pozivao vjernike na vesele priredbe, na igranke, na opšte zabave. Nije organizovao lutriju, niti se služio sličnim svjetovnim, nesvetim načinima da prikupi novac za podizanje Svetilišta Gospodu. Sam Bog je naredio Mojsiju da pozove sinove Izrailjeve da donesu svoje priloge. Bilo

mu je rečeno da prihvati dar od svakoga koji ga donese dobrovoljno, od srca. Obilje priloga je stiglo tako da je morao da pozove narod da prestane da donosi, jer je priložio mnogo više nego što je bilo potrebno.

Bog je ljude proglasio svojim pristavima, svojim povjerenicima. Imanje, koje je On dao ljudima, je sredstvo namenjeno širenju Jevanđelja. Onima koji se kao povjerenici pokažu vjerni, povjeriće i veće odgovornosti. Gospod je rekao: One ću poštovati koji mene poštuju! (1. Samuilova 2,30) Jer Bog ljubi onoga koji dragovoljno daje. Kada Njegov narod, iz duboke zahvalnosti, bude donosio svoje darove i prinose, ne sa žalošću ili od nevolje, pratiće ga Božji blagoslovi. On sam je obećao: Donesite sve desetke u spremljenu da bude hrane u mojoj kući i okušajte me u tom veli Gospod nad vojskama, hoću li vam otvoriti ustave nebeske i izliti blagoslov na vas da vam bude dosta! (Malahija 3,10)

51. Poglavlje—Božje Staranje Za Siromašne

Da bi potpomogao okupljanje svoga naroda na vjerske službe, ali i da bi se postarao za siromašne, Bog je zatražio od Izrailjaca da donose još jedan desetak od sveg svog dohotka. O prvom desetku, Gospod je rekao: A sinovima Levijevim evo dajem u nasljedstvo sve desetke od Izrailja za službu njihovu što služe u šatoru od sastanka. (4. Mojsijeva 18,21) Međutim, za drugi desetak je zapovijedio: Jedi pred Gospodom Bogom svojim na mjestu koje izabere da ondje nastani ime svoje desetak od žita svojega, od vina svojega, i od ulja svojega, i prvine od stoke svoje sitne i krupne, da se učiš bojati se Gospoda Boga svojega svagda. (5. Mojsijeva 14,23.29; 16,11-14) Ovaj desetak, ili njegovu vrijednost u novcu, trebalo je da narod u toku dve godine donosi na mjesto u kome se nalazi Svetilište. Pošto prinesu zahvalne žrtve Bogu, a određenu količinu predaju svešteniku, trebalo je da ostatak upotrijebe za vrijeme vjerske svečanosti na koju će pozvati Levite, došljake, siročad i udovice. Ova naredba odnosila se na priloge zahvalnosti i svetkovine za vrijeme godišnjih praznika. Narod je trebalo da se druži sa sveštenicima i Levitima da bi se ohrabrio i podstakao da služi Bogu.

Međutim, svake treće godine, ovaj drugi desetak morali su da upotrijebe u kući da bi se ugostili Levite i siromahe, kao što je Mojsije zapovijedio: Da jedu u mjestima tvojim i nasite se! (5. Mojsijeva 26,12) Ovaj desetak je obezbjeđivao sredstva za dobrotvorne svrhe i za razvijanje duha gostoprimstva.

Još jedan propis bio je donesen u korist siromašnih. Najistaknutija odlika Mojsijevih zakona, osim priznavanja Bojih zahtjeva, bila je njegovo velikodušno, nježno i gostoljubivo staranje o potrebama siromašnih. Iako je Bog obećao da će obilno blagosloviti svoj narod, nije planirao da siromaštvo potpuno ukloni iz njegove sredine. On je čak izjavio da zemlja nikad neće biti bez siromaha. Trebalo je da ih uvijek bude među pripadnicima Božjeg naroda da bi se učili da budu sažaljivi, nježni i velikodušni. I tada, kao i sada, mnogi su zapadali u težak položaj zbog nezgoda, bolesti i gubitka imanja; ali,

sve dok narod bude slijedio Božja uputstva, neće biti prosjaka ni gladnih među njima. [462]

Božji zakon je siromašnima davao pravo na određeni dio zemaljskih proizvoda. Ako je neko bio gladan, imao je pravo da uđe u njivu ili voćnjak ili vinograd svoga bližnjega i da zrnem ili voćem utoli svoju glad. U skladu s ovim zakonom i Hristovi učenici su uzeli i jeli pšenična zrna, kada su jedne Subote prolazili kroz nečiju njivu.

Svi pabirci poslije prikupljanja roda sa njiva, voćnjaka i vinograda pripadali su siromašnima. Mojsije je rekao: Kada žanješ ljetinu svoju na njivi svojoj, ako zaboraviš koji snop na njivi, ne vraćaj se da ga uzmeš...kada treseš masline svoje, ne zagledaj granu po granu pošto otreseš... kada bereš vinograd svoj, ne pabirči pošto obereš; neka došljaku, siroti i udovici...opominji se da si bio rob u zemlji Misirskoj. (5. Mojsijeva 24,19-22; 3. Mojsijeva 19,9.10)

Svake sedme godine primijenjivana je posebna mjera, donesena u korist siromašnih. Subotna godina, tako su je zvali, počinjala je na kraju žetve. U vrijeme sjetve, koja je dolazila posle te berbe, njive nisu zasijavane, vinogradi u proljeće nisu orezivani, pa narod nije smio da očekuje ni žetvu ni branje vinograda. Od onoga što je zemlja sama rodila, smjeli su da jedu dok je bilo svježije, ali nijedan dio nisu smjeli da stavljaju u žitnice i podrume. Žetva je te godine pripadala došljacima, siromašnima, udovicama, pa čak i poljskim životinjama (2. Mojsijeva 23,10.11; 3. Mojsijeva 25,5).

Ali, ako je zemlja donosila obično samo toliko da se zadovolje potrebe naroda, čime je trebalo da se hrane u godini kada nisu prikupljali rod? Za to se obilno postaralo Božje obećanje. Bog je rekao: Pustiću blagoslov na vas šeste godine, te će roditi za tri godine. I sijaćete osme godine, a ješćete ljetinu staru do devete godine, dokle ne prispe rod njen, ješćete stari. (3. Mojsijeva 25,21.22)

Poštovanje uredbe o subotnoj godini trebalo je da donese blagoslov i zemlji i narodu. Zemlja, neobrađena jedne godine, kasnije je rađala mnogo obilnije. Narod je bio oslobođen teškog rada na poljima pa, iako je i tada bilo različitih poslova koje su morali da obave, svi su uživali u većem obilju slobodnog vremena, koje im je pružalo priliku da obnove svoje fizičke snage i da se pripreme za buduće napore. Imali su više vremena za razmišljanje i molitvu, za [463]

upoznavanje s Gospodnjim učenjima i zahtjevima i za poučavanje članova svoga doma.

U subotnoj godini jevrejski robovi obavezno su bili oslobađani i nisu smjeli biti otpušteni bez dara. Gospod je naredio: A kada ga otpustiš od sebe slobodna, nemoj ga otpustiti prazna. Daruj ga čime između stoke svoje i s gumna svojega i iz kace svoje; podaj mu od onoga čime te je blagoslovio Gospod Bog tvoj. (5. Mojsijeva 15,13.14) Nadnicu radnicima morali su na vrijeme da isplaćuju: Nemoj zanijeti najamnika, siromaha i potrebitoga između braće svoje, ni došljaka koji je između tebe u zemlji tvojoj u mjestu tvojemu. Podaj mu najam njegov isti dan, i da ga ne zađe sunce u tebe; jer je siromah i time dušu drži, da ne bi zavikao na te ka Gospodu, i bilo bi ti grijeh. (5. Mojsijeva 24,14.15)

Posebna uputstva određivala su postupanje prema robovima koji bi pobjegli od svojih gospodara: Nemoj izdati sluge gospodaru njegovu, koji uteče k tebi od gospodara svojega. Nego neka ostane kod tebe, usred tebe, u mjestu koje izabere u kojem gradu tvojemu, gdje mu bude drago, nemoj ga cvijeliti. (5. Mojsijeva 23,15.16)

Za siromašne, sedma godina je bila godina opraštanja dugova. Jevrejima je bilo naređeno da u svako vrijeme pomažu svojoj braći u nevolji i da im daju novac na zajam bez kamate. Uzimanje dobiti od siromaha bilo je izričito zabranjeno: Ako osiromaši brat tvoj i iznemogne ruka njegova pored tebe, prihvati ga, i kao stranac i došljak neka poživi uz tebe. Nemoj uzimati od njega kamate ni dobiti, nego se boj Boga, da bi poživio brat tvoj uz tebe. Novca nemoj mu davati na kamatu, niti mu hrane svoje pozajmljuj radi dobiti. (3. Mojsijeva 25,35-37) Ako dug ostane nevraćen do oprosne godine, ni glavnica se nije mogla potraživati. Narodu je bilo izričito zabranjeno da uskraćuje neophodnu pomoć svojoj braći zbog blizine oprosne godine: Ako bude u tebe koji siromah između braće tvoje... nemoj da ti se stvrdne srce tvoje i da stisneš ruku svoju bratu tvojemu siromahu... Čuvaj se da ne bude kakvo nevaljalstvo u srcu tvojemu, pa da rečeš: blizu je sedma godina, godina oprosna, i da tvoje oko ne bude zlo prema bratu tvojemu siromahu, pa da mu ne daš, a on zato da zavapi Gospodu na te i bude ti grijeh. Jer neće biti bez siromaha na zemlji, zato ti zapovijedam i kažem: otvaraj ruku svoju bratu tvojemu, nevoljniku i siromahu tvojemu u zemlji tvojoj, otvori ruku

svoju i pozajmi mu rado koliko mu god treba u potrebi njegovoj. (5. Mojsijeva 15,7-9.11.8)

Niko se nije morao plašiti da će zbog svoje velikodušnosti zapasti u oskudicu. Poslušnost Božjim zapovijestima sigurno će dovesti do blagostanja. Bog je lično obećao: Davaćeš u zajam mnogim narodima, a ni od koga nećeš uzimati u zajam, i vladat ćeš mnogim narodima, a oni tobom neće vladati. (5. Mojsijeva 15,6)

Poslije sedam subotnih godina, sedam puta po sedam godina, dolazila je velika oprosna godina, godina slavlja, jubilarna godina. Tada zapovijedi neka zatrubi truba... po svoj zemlji vašoj. I posvetite godinu pedesetu i proglasite slobodu u zemlji svima koji žive u njoj; to neka vam je oprosna godina i tada se vratite svaki na svoju baštinu i svaki u rod svoj vratite se. (3. Mojsijeva 25,9.10)

Deseti dan sedmoga mjeseca, na dan očišćenja trebalo je da zatrube slavljeničke trube. Po cijeloj zemlji, gdje god živi jevrejski narod, čuo se njihov zvuk, koji je pozivao sve sinove Jakovljeve da dobrodošlicom pozdrave veliku oprosnu godinu. Na veliki Dan očišćenja bilo je obavljeno pomirenje za grijeh sinova Izrailjevih i oni su radosna srca mogli da pozdrave jubilej.

Kao i za vrijeme subotne godine, zemlja se ni sada nije smjela zasijavati niti rod sakupljati, a sve što bi samo rodilo smatrano je zakonitim vlasništvom siromaha. Određene klase jevrejskih robova svi oni koji nisu dobili slobodu u subotnoj godini sada su bili oslobođeni. Međutim, jubilarna godina bila je posebno obilježena vraćanjem svih nekretnina porodicama prvobitnih vlasnika. Prema posebnom Božjem uputstvu, zemlja je u početku bila podijeljena kockom. Poslije ove podjele niko nije smio da zamjenjuje imanja. Niko ga nije smio ni prodavati ukoliko ga bijeda ne bi naterala da to učini, ali su i tada on i njegovi rođaci u svako doba imali pravo ponovnog otkupa. Ukoliko je ne bi otkupili, zemlja je u jubilarnoj godini ipak vraćana prvobitnom vlasniku ili njegovom nasljedniku.

Gospod je objavio Izrailju: Ali da se zemlja ne prodaje za svagda; jer je moja zemlja, a vi ste došljaci i ukućani kod mene. (3. Mojsijeva 25,23) Izrailjci su morali da budu svjesni da zemlja pripada Gospodu i da je njima samo privremeno predata na korišćenje; da je Bog njen zakoniti Vlasnik, prvobitni Vlasnik, i da On želi da se posebna pažnja posveti siromašnima i nesrećnima. Svi su morali da zapamte

da siromašni imaju isto toliko prava na neko mjesto u Božjem svijetu kao i oni bogatiji.

To su bile mjere koje je naš milostivi Stvoritelj preduzeo da bi olakšao patnje, da bi unio neki zrak nade, da bi sunčevom svjetlošću bar malo obasjao živote bijednih i nesrećnih.

Gospod je želio da obuzda neumjerenu ljubav prema imanju i moći. Velika zla nastaju zbog stalnog gomilanja bogatstva u rukama jedne klase, i osiromašenja i propadanja druge. Bez uspješnog ograničavanja, moć bogatih pretvorila bi se u njihov monopol, pa bi siromašniji, iako su u Božjim očima u svakom pogledu dostojni poštovanja, bili smatrani za manje vrijedne, pa bi njihova bogatija braća prema njima tako i postupala. Svijest da su tlačeni raspalila bi strasti siromašnije klase. Pojavilo bi se osjećanje očajanja i obespravljenosti koje bi dovelo do kvarenja društva i otvorilo vrata zločinima svih vrsta. Pravila koja je Gospod propisao trebalo je da osiguraju društvenu jednakost među ljudima. Odredbe o subotnoj i jubilarnoj godini svakako bi, bar u velikoj mjeri, ispravile zla koja su se u proteklom razdoblju nagomilala na društvenom i političkom području narodnog života.

Ove mjere trebalo je da donesu bogatima ništa manji blagoslov od onoga koji će biti dodijeljen siromašnima. One bi suzbile lakomost i želju za samouzvišenjem, razvile plemeniti duh velikodušnosti; svojim širenjem dobre volje i povjerenja među svim slojevima one bi štatile društveni red i stabilnost vlasti. Svi smo zajednički utkani u veliko tkanje čovječanstva i sve što činimo da unaprijedimo i uzdignemo druge, vraća nam se kao blagoslov. Zakon međuzavisnosti odnosi se na sve društvene slojeve. Siromašniji ne zavise od bogatih ništa više nego što bogati zavise od siromašnih. Dok jedna klasa traži udio Božjeg blagoslova od svojih bogatijih susjeda, drugi ne mogu bez vjerne službe, snage uma, kostiju i mišića, što je imetak siromašnijih.

Veliki blagoslovi bili su obećani Izrailjcima pod uslovom da budu poslušni Božjim odredbama. Bog je rekao: Davaću vam dažd na vrijeme; i zemlja će davati rod svoj i drveta će u polju rađati rod svoj. I vršidba će vam stizati berbu vinogradsku, a berba vinogradska će stizati sisanje, i ješćete hljeb svoj do sitosti i živjećete bez straha u zemlji svojoj. Jer ću dati mir zemlji, te ćete spavati i neće biti nikoga da vas plaši; učiniću, te će nestati zlih zvijeri iz zemlje, i

mač neće prelaziti preko vaše zemlje... i hodiću među vama, i biću vam Bog i vi ćete biti moj narod... ako li me ne uzaslušate, i ne učinite sve ove zapovijesti, ako povrgnete uredbe moje i duši vašoj omrznu zakoni moji da ne tvorite sve zapovijesti moje i raskinete zavjet moj... zaludu ćete sijati sjeme svoje, jer će ga jesti neprijatelji vaši. I okrenuću lice svoje nasuprot vama i sjeći će vas neprijatelji vaši i koji mrze na vas biće vam gospodari i bježaćete kada vas niko ne tjera. (3. Mojsijeva 26,4-17)

[466]

Ima mnogo onih koji s velikim oduševljenjem govore da svi ljudi treba da dobiju jednaku mjeru Božjih zemaljskih blagoslova. Međutim, Bog to nije namjeravao. Različitost životnih uslova spada među sredstva koja je Bog odredio da se uz njihovu pomoć čeliči i razvija karakter. Ipak, On želi da oni koji imaju svjetovna bogatstva postanu svjesni da su samo povjerenici, pristavi Njegovih dobara, i da su im ona povjerena da bi donijeli blagoslov napaćenim i siromašnim.

Hristos je rekao da ćemo u svojoj sredini uvijek imati siromahe. On svoje interese povezuje s interesima te svoje napaćene djece. Srce našeg Otkupitelja je puno saučešća prema svojoj najsiromašnijoj i najponiženijoj zemaljskoj djeci. On nam kaže da su upravo oni Njegovi predstavnici na Zemlji. On ih je postavio među nama da bi u našim srcima probudio ljubav koju osjeća prema napaćenima i poniženima. Saučešće i velikodušnost koje pokažemo prema njima, Hristos cijeni kao da su pokazani prema Njemu. Kad smo surovi prema njima ili ih zanemarujemo, On nas gleda kao da smo to Njemu učinili.

Da su zakoni koje je Bog dao u korist siromašnih bili trajno poštovani, koliko bi drugačije bilo danas stanje u svijetu, moralno, duhovno i materijalno! Sebičnost i oholost ne bi bile tako izražene, jer bi svi gajili međusobno poštovanje, starali se za sreću i dobra drugih; a tako široko rasprostranjena oskudica, koja se zapaža u mnogim zemljama, svakako ne bi postojala.

Načela koja je Bog propisao, spriječila bi strašna zla koja su se u svim vremenima pojavljivala kao posljedica ugnjetavanja siromašnih od strane bogatih, i mržnje i nepovjerenja siromašnih prema bogatima. Dok bi, s jedne strane, spriječila nagomilavanje velikog bogatstva i odavanje neograničenoj raskoši, sa druge strane onemogućila bi neobrazovanost i moralno propadanje desetina hiljada onih čija je bijedno plaćena služba omogućila prikupljanje ogromnih bogatstava.

Ona bi dovela do mirnog rješavanja svih problema, koji sada prijete da suoče svijet s bezvlašćem i krvoprolićem.

52. Poglavlje—Godišnji Praznici

[467]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 4.Mojsijevoj 23)

Tri puta godišnje sav Izrailj dolazio je na bogoslužnja u Svetil-
ištu (2. Mojsijeva 23,14-16). Neko vrijeme ovi skupovi sazivani su
u Silomu; kasnije je Jerusolim postao vjersko središte zemlje i tu su
se plemena okupljala u vrijeme svečanih godišnjih praznika.

Narod je bio okružen surovim, ratobornim plemenima, koja su
jedva čekala priliku da mu oduzmu zemlju; ipak, tri puta godišnje
svim sposobnim ljudima i cijelom narodu, koji je mogao da izdrži
naporna putovanja, bilo je naređeno da ostave svoje domove i da se
okupe na zbornom mjestu, u blizini središta zemlje. Šta je moglo da
spriječi njihove neprijatelje da se obruše na te nezaštićene domove,
da ih opustoše ognjem i mačem? Šta je moglo da spriječi napad na
zemlju, koji bi Izrailj doveo pod vlast nekog stranog zavojevača?
Bog je obećao da će štititi svoj narod. Anđeli Gospodnji stanom
stoje oko onih koji se njega boje i izbavljaju ih. (Psalam 34,7) Dok
su se Izrailjci nalazili na bogoslužnju, Božja sila je obuzdavala
njihove neprijatelje. Božansko obećanje je glasilo: Jer ću izagnati
narode ispred tebe i međe tvoje raširiću; i niko neće poželjati zemlje
tvoje kada staneš dolaziti da se pokažeš pred Gospodom Bogom
svojim tri puta u godini. (2. Mojsijeva 34,24)

Prva od tih svetkovina, Pasha, praznik beskvasnih hljebova, slav-
jena je u mjesecu Avivu, prvom mjesecu jevrejske godine, koji odgo-
vara kraju marta i početku aprila. Zimska hladnoća već je bila za
njima, proljećne kiše prošle i cijela priroda radovala se svježini i
ljepoti proljeća. Trava se zelenila na brežuljcima i u dolinama, a
obilje poljskog cvijeća uljepšavalo je polja. Mjesec, tada već skoro
pun, doprinosio je da i večeri budu ugodne. Bilo je to vrijeme koje
je tako prekrasno opisao posvećeni pjesnik:

Jer, gle, zima prođe,
Minuše daždi, otidoše,

[468] Cvijeće se vidi po zemlji,
 Dođe vrijeme pjevanju,
 I glas grličin čuje se u našoj zemlji.
 Smokva je pustila zemetke svoje,
 I vinova loza ucvala miriše.

Pjesma nad pjesmama 2,11-13.

Po cijeloj zemlji grupe poklonika putovale su prema Jerusalimu. Pastiri su napuštali stada, stočari planine, ribari Galilejsko more, zemljoradnici njive, a sinovi proročki svoje svete škole svi su polazili prema mjestu na kome se otkrivala Božja prisutnost. Putovali su često zastajući, jer su mnogi išli pješke. Karavanima su se stalno priključivali novi putnici i oni su tako često postajali vrlo veliki prije nego što će stići do Svetog Grada.

Razdraganost prirode budila je radost u srcima Izrailjaca i njihovu zahvalnost Darodavcu svih dobara. Pjevani su veliki jevrejski psalmi, koji su uzdizali slavu i veličanstvo Gospoda nad vojskama. Na znak trube, uz muziku snažnih instrumenata, stotine glasova sjedinjavalo se u zahvalnim pjesmama:

Obradovah se kad mi rekoše:
 Hajdemo u dom Gospodnji!
 Evo, stoje noge naše na vratima tvojim,
 Jerusalime!...
 Onamo idu plemena,
 Plemena Gospodnja, po naredbi Izrailjevoj,
 Da slave ime Gospodnje...
 Ištite mira Jerusalimu,
 Neka bude dobro onima koji ljube tebe!

Psalam 122,1-6.

Dok su oko sebe gledali brežuljke na kojima su neznabošci nekada raspaljivali vatre oko svojih oltara, sinovi Izrailjevi su pjevali:

Podižem oči svoje ka gorama,
 Odakle mi dolazi pomoć?
 Pomoć je meni od Gospoda,
 Koji je stvorio nebo i zemlju.

Psalam 121,1.2.

Ko se uzda u Gospoda,
 On je kao gora Sion,
 Ne pomješta se, ostaje dovijeka.
 Oko Jerusalima su gore, i Gospod je oko naroda svojega, [469]
 Od sad i dovijeka!

Psalam 125,1.2.

Penjući se uz brežuljke nadomak Svetog Grada, sa pobožnim strahopoštovanjem posmatrali su povorke vjernika koje su se vijugavim putevima kretale prema Hramu. Gledali su i dim tamjana koji se dizao prema nebu; čuvši zvuke levitskih truba koje su najavljivale početak svete službe, obuzeti svečanim nadahnućem, prihvatili su pjesmu:

Velik je Gospod i slavan veoma U gradu Boga našega,
 Na svetoj gori svojoj.
 Prekrasna je visina,
 Utjeha svoj zemlji gora Sion,
 Na sjevernoj strani njenoj Grad cara velikoga.

Psalam 48,1.2.

Neka bude mir oko zidova tvojih,
 I čestitost u dvorima tvojim.
 Otvorite mi vrata od pravde,
 Ući ću na njih, slaviću Gospoda!
 Izvršiću obećanja svoja Gospodu,
 Pred svim narodom njegovim.
 U dvoru doma Gospodnjega
 Usred tebe, Jerusalime! Aliluja!

Psalam 122,7; 118,19; 116,18.19.

Svi domovi u Jerusalimu bili su otvoreni poklonicima, prenoćišta nuđena besplatno, ali ni to nije bilo dovoljno beskrajnom mnoštvu. Zato su šatori podizani svuda u gradu i po okolnim brežuljcima.

Četrnaestoga dana u mjesecu, u sumrak, Pasha je svetkovana nizom svečanih, uzvišenih ceremonija, u znak sjećanja na izbavljenje iz egipatskog ropstva i povjerenja u buduću Žrtvu koja će

ih osloboditi iz okova grijeha. Kada je Spasitelj položio život na Golgoti, Pasha je izgubila svoj simbolični značaj, a ustanovljen je obred Večere Gospodnje kao uspomena na isti događaj koji je Pasha simbolično najavljivala.

[470] Poslije P Ashe slavio se sedmodnevni praznik beskvasnih hljebova. Prvog i sedmog dana praznika održavan je sveti sabor i nije obavljan nikakav ropski posao. Drugog dana praznika, prve plodove roda zemaljskog donosili su pred Gospoda. Ječam je u Palestini prvi dozrijevaao, upravo na početku ovog praznika. Snop ove žitarice sveštenici su podizali pred Božjim oltarom, u znak priznanja da sve pripada Gospodu. Tek poslije ove ceremonije, žetva je mogla da počne.

Pedeset dana poslije prinošenja prvina slavljena je Pedesetnica, koja se nazivala i žetvenom svečanošću i praznikom sedmica. U znak zahvalnosti za žitarice koje su služile za hranu, dva hljeba, umiješana s kvascem, bila su prinošena Gospodu. Pedesetnica je trajala samo jedan dan, koji je bio ispunjen svetim službama.

U sedmom mjesecu slavljen je praznik Senica ili prikupljanja plodova. Ovim praznikom odavana je zahvalnost Bogu za obilje plodova iz voćnjaka, maslinika i vinograda. Bilo je to posljednje svečano godišnje okupljanje. Zemlja je dala svoj rod, žetva je bila prikupljena u žitnice, voće, ulje i vino, smješteno u podrume, prvine odvojene, i sada je narod dolazio sa svojim prinosima zahvalnosti pred Boga, koji ga je tako obilno blagoslovio.

Ova svetkovina bila je prije svega prilika za radovanje. Ona je dolazila neposredno poslije velikog Dana pomirenja, kada je narodu bilo izricano obećanje da će mu sva bezakonja biti oprostena i zaboravljena. Pomireni sa Bogom, Izrailjci su sada dolazili pred Njega da javno priznaju Njegovu dobrotu i slave Njegovu milost. Pošto je žetva bila završena, a teškoće nove godine još nisu započele, narod je bio oslobođen briga i mogao je da se neograničeno preda svetim, radosnim, svečarskim osjećanjima. Iako je samo očevima i sinovima bilo naređeno da učestvuju u svetkovinama, ipak je očekivano da im se, kada god je moguće, pridruži i cijelo domaćinstvo i da gostoljubivo ugosti sluge, Levite, došljake i siromahe.

Kao i Pasha, tako je i praznik Sjenica imao karakter uspomene. Sjećajući se svog lutalačkog života u pustinji, narod je napuštao svoje kuće i boravio u kolibama ili sjenicama, načinjenim od zelenih

grana s lijepih drveta, i grana palmovih i grana s gustih drveta i vrba s potoka. (3. Mojsijeva 23,40.42.43)

Prvog dana praznika održavan je sveti sabor, a sedmodnevnom praznovanju dodavan je i osmi dan, koji je proticao kao i prvi. [471]

Za vrijeme tih godišnjih skupova stari i mladi bili su pozivani da služe Bogu, dok je druženje ljudi iz različitih krajeva zemlje jačalo veze koje su ih povezivale međusobno i sa Bogom. Bilo bi dobro da i Božji narod danas održava praznik Sjenica kao dan sjećanja na blagoslove kojima ga je Bog obasuo. Kao što su se sinovi Izrailjevi sjećali kako je Bog oslobodio njihove očeve, kako ih je čudesno čuvao za vrijeme putovanja iz Egipta, tako bismo se i mi mogli zahvalno sjećati različitih puteva kojima nas je On izveo iz svijeta, iz tame zabluda i doveo u prekrasnu svjetlost svoje milosti i istine.

Oni koji su živjeli daleko od Svetilišta svake godine morali su da provode više od mjesec dana na godišnjim svetkovinama. Ovaj primjer odanosti Bogu trebalo bi da nam pomogne da shvatimo važnost vjerskih službi i neophodnost potčinjavanja sebičnih, svetovnih interesa duhovnim i vječnim interesima. Mi mnogo gubimo kada zanemarimo prednosti međusobnog druženja, uzajamnog hrabrenja i jačanja u služenju Bogu. Kada to činimo, naša svijest gubi sposobnost da istine Njegove riječi sagleda potpuno jasno, da potpuno shvati njihovu važnost. Nema više posvećujućeg uticaja koji prosvjetljuje i oživljava naše srce i zato duhovno slabimo. Mnogo gubimo kada u našim hrišćanskim međusobnim odnosima ne pokazujemo dovoljno saučešća i ljubavi. Onaj koji se zatvara u sebe ne ispunjava dužnost koju mu je Bog odredio. Svi smo djeca istog nebeskog Oca i jedni druge možemo učiniti i srećnim i nesrećnim. I Bog i čovječanstvo polažu na nas određena prava. Samo pravilno njegovanje društvenih činilaca naše prirode omogućuje nam da uspostavimo istinske osjećajne veze s našom braćom i čini nas srećnim dok se trudimo da drugima budemo na blagoslov.

Praznik Sjenica nije bio samo uspomena, već je imao i simbolično značenje. Nije ukazivao samo na dane lutanja kroz pustinju, već je, kao praznik žetve, pošto je njime proslavljano prikupljanje zemaljskih rodova, ukazivao na predstojeći veliki dan konačne žetve, kada će Gospodar žetve poslati poslenike svoje da prikupe kukolj i da ga spale, ali i da dovezu Njegovu pšenicu u Njegove žitnice. U to vrijeme biće uništeni svi bezakonici. Postaće kao da ih nije ni bilo. [472]

(Avdija 16) Svi glasovi u cijelom velikom svemiru sjediniće se u radosnom hvaljenju Boga. Jovan kaže u Otkrivenju:

I svako stvorenje, što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i što je na moru, i što je u njima, sve čuh gdje govore: onome što sjedi na prijestolu, i jagnjetu, blagoslov i čast i slava i država u vijek vijeka! (Otkrivenje 5,13)

Izrailjski narod slavio je Boga na dan Sjenica sjećajući se kako ga je milostivo izbavio iz egipatskog ropstva i kako se nježno starao o njemu za vrijeme njegovog nomadskog života u pustinji. Radovao se što mu je Bog oprostio grijeha i što ga je prihvatio, zahvaljujući upravo završenoj službi na Dan pomirenja. Ali, kada se Gospodnji otkupljeni budu okupili u nebeskom Hananu, zauvijek oslobođeni okova prokletstva, pod kojim je sva tvar uzdisala i tužila s nama do sada (Rimljanima 8,22), radovaće se neiskazanom i proslavljenom radošću. Hristovo veliko djelo pomirenja za ljude biće tada dovršeno, a njihovi grijesi zauvijek će biti izbrisani.

Radovaće se tome pustinja i zemlja sasušena,

Veseliće se pustoš i procvjetati kao ruža.

Procvjetaće obilno, i veseliće se Radujući se i popjevajući.

Slava Livanska daće joj se i krasota Karmilska i Saronka,
Ta će mjesta vidjeti slavu Gospodnju,

Krasotu Boga našega.

Tada će se otvoriti oči slijepima,

I uši gluhima otvoriće se.

Tada će hromac skakati kao jelen,

I jezik nijemoga pjevaće.

Jer će u pustinji provrijeti vode,

I potoci u zemlji sasušenoj.

I suvo će mjesto postati jezero,

I zemlja sasušena izvori vodeni...

I ondje će biti nasap i put,

Koji će se zvati sveti put,

Neće ići po njemu nečisti,

Nego će biti za njih:

Ko uzide njime, ni lud neće zaći!

Neće ondje biti lava,

I ljuta zvijer neće ići po njemu,

Niti će se ondje naći,
Nego će hoditi izbavljeni!
I koje iskupi Gospod vratiće se
I doći će u Sion pjevajući.
I vječna će radost biti nad glavom njihovom,
Dobiće radost i veselje,
A žalost i uzdisanje bježaće.

Isaija 35,1.2.5-10.

IV—Izrailj I Božja Vladavina

[474]

»Tada im Gospod podizaše sudije...
I kad im Gospod podizaše sudije,
beše Gospod sa svakim sudijom
i izbavljaše ih.«

Knjiga o sudijama
2, 16-18.

53. Poglavlje—Rane Sudije

(Ovo poglavlje zasnovano je na Knjizi o sudijama 6-8; 10)

Pošto su se smjestila u Hananu, plemena nisu preduzela neke ozbiljnije korake da dovrše zauzimanje zemlje. Zadovoljna već osvojenom teritorijom, uskoro su izgubila prvobitnu revnost i ratne operacije su prestale. A kada ojača Izrailj, udari na Hananeje danak, ali ih ne izagna. (Sudije 1,28)

Gospod je vjerno ispunio obećanja Izrailju; Isus Navin je slomio moć Hananeja i podijelio zemlju plemenima. Njima je preostalo jedino da, uzdajući se u sigurnu Božju pomoć, dovrše djelo oduzimanja zemlje starosjediocima. To su, međutim, propustili da učine. Sklapajući saveze s Hananejima, prekršili su izričitu Božju naredbu i tako propustili da ispune uslov pod kojim im je Bog obećao Hanan.

Već u prvim porukama koje im je uputio sa Sinaja, Bog je opomenuo Izrailjce da se čuvaju idolopoklonstva. Odmah poslije proglašenja Zakona, preko Mojsija bila im je upućena opomena koja se odnosila na hananske narode: Nemoj se klanjati bogovima njihovim niti im služiti, ni činiti što oni čine, nego ih sasvim obori i likove njihove sasvim izlomi. I služite Gospodu Bogu svojemu i on će blagosloviti hljeb tvoj i vodu tvoju; i ukloniću bolest između vas. (2. Mojsijeva 23,24.25) Obećanje je glasilo da će Bog, sve dok Mu budu vjerni, suzbijati njihove neprijatelje pred njima: Pustiću strah svoj pred tobom, i uplašiću svaki narod na koji dođeš, i obratiću k tebi pleća svih neprijatelja tvojih. Poslaću i stršljene pred tobom, da tjeraju Jeveje, Hananeje, i Heteje ispred tebe. Neću ih otjerati ispred tebe za jednu godinu, da ne opusti zemlja i da se zvjerje poljsko ne namnoži na tebe. Pomalo ću ih odgoniti ispred tebe, dokle se ne namnožiš i ne zauzmeš zemlju... jer ću vama u ruke dati one koji žive u onoj zemlji, da ih otjeraš ispred sebe. Nemoj hvatati vjere s njima ni s bogovima njihovim. Neka ne sjede u zemlji tvojoj, da te ne navrate da se ogriješiš o mene, jer bi služio bogovima njihovim, i to bi ti bilo zamka. (2. Mojsijeva 23,27-33) Mojsije je ove riječi

na najsvetiji način ponovio Izrailjcima prije svoje smrti, a to je učinio i Isus Navin. [476]

Bog je nastanio svoj narod u Hananu kao moćnu branu koja će zaustaviti poplavu nemorala, da ne preplavi svijet. Ako bude vjeran Njemu, Bog je namjeravao da Izrailj vodi naprijed, iz pobjede u pobjedu. On je htio da mu preda u ruke narode mnogo veće i moćnije od Hananeja. Obećanje je glasilo: Jer ako dobro uzdržite sve ove zapovijesti koje vam ja zapovijedam... tada će otjerati Gospod sve ove narode ispred vas, i naslijedićete narode veće i jače nego što ste sami. Svako mjesto na koje stupi stopalo vaše noge vaše će biti, od pustinje do Livana, i od rijeke, rijeke Eufrata, do mora zapadnoga biće međa vaša. Neće se niko održati pred vama, strah i trepet vaš pustiće Gospod Bog vaš na svu zemlju na koju stupite, kao što vam kaza. (5. Mojsijeva 11,22-25)

Međutim, ne gledajući na svoje visoko određenje, oni su odabrali lakši put popuštanja svojim prohtjevima; dozvolili su sebi da propuste priliku da dovrše osvajanje zemlje, i mnogi naraštaji morali su da podnose nevolje koje im je pričinjavao ostatak tih neznabožičkih naroda koji su bili, kao što je prorok prerekao, trnje u njihovim očima i ostani u njihovim bokovima. (4. Mojsijeva 33,55)

Izrailjci su se pomiješali s neznabošcima i naučili su djela njihova. (Psalam 106,35) Sklapali su mješovite brakove s Hananejima i idolopoklonstvo se kao epidemija proširilo po cijeloj zemlji. Stadoše služiti idolima njihovim i oni im biše zamka. Sinove svoje i kćeri svoje prinosiše na žrtvu đavolima... i oskrvni se zemlja krvnim djelima...i planu gnjev Gospodnji na narod njegov, i omrznu mu dio njegov. (Psalam 106,36-40)

Sve dok nije izumrla generacija koja je dobijala pouke od Isusa Navina, idolopoklonstvo se teško širilo; ali su roditelji ipak pripremili put otpadništva svojoj djeci. Nepoštovanjem božanskih ograničenja, oni koji su osvojili Hanan, posijali su sjeme koje je nastavilo da donosi svoj gorki rod u mnogim naraštajima. Jednostavne navike Jevrejima su obezbjeđivale dobro zdravlje, ali ih je druženje s neznabošcima navelo da popuštaju strastima i apetitu; i to je postepeno umanjivalo njihovu tjelesnu snagu i slabilo njihove mentalne i moralne snage. Svojim grijesima sinovi Izrailjevi odvojili su se od Boga. Njegova snaga bila im je uskraćena, i više nisu mogli opstati pred neprijateljima. Tako su potpali pod vlast onih naroda [477]

koje su uz Božju pomoć lako mogli savladati.

I ostaviše Gospoda Boga otaca svojih, koji ih je izveo iz zemlje Misirske, i vodio ih kao stado preko pustinje. Uvrijediše ga visinama svojim i idolima svojim razdražiše ga. Ostavi naselje svoje u Silomu, šator, u kojemu življaše s ljudima. I opravi u ropstvo slavu svoju, i krasotu svoju u ruke neprijateljeve. (Sudije 2,12; Psalam 78,52.58.60.61) Ipak, nije potpuno odbacio svoj narod. Uvijek su postojali oni koji su bili vjerni Gospodu; zato je s vremena na vrijeme Bog podizao vjerne i odvažne ljude da iskorijene idolopoklonstvo i izbave Izrailj od neprijatelja. Ali, kada bi oslobodilac umro, kada je narod zaboravio njegovu vlast, postepeno se opet vraćao svojim idolima. Tako se stalno ponavljala ista priča o otpadništvu i kazni, o priznanju grijeha i izbavljenju.

Vladar Mesopotamije, vladar Moava, a poslije njih Filisteji i Hananeji iz Asora pod Sisarom, naizmjenično su tlačili Izrailjce. Gospod im je podizao Gotonila, Samegara, Aoda, Devoru i Varaka da oslobađaju Njegov narod. Ali, ponovo sinovi Izrailjevi činiše što je zlo pred Gospodom i Gospod ih dade u ruke Madijancima. Sve do tada ruka tlačitelja nije teško pritiskala plemena koja su stanovala istočno od Jordana, ali u ovoj nevolji ona su pala kao prve žrtve.

Amalici južno od Hanana, kao i Madijanci na istočnoj granici i u pustinji iza nje, još su bili nepomirljivi neprijatelji Izrailja. Madijance su Izrailjci gotovo uništili u vrijeme Mojsija, ali su se oni od tada vrlo umnožili i postali moćan i mnogobrojan narod. Bili su žedni osvete; i sada, kada se Božja zaštitnička ruka povukla od Izrailja, pružila im se prilika. Ne samo plemena istočno od Jordana, već je i cijela zemlja stenjala od njihovih pljačkaških pohoda. Divlji, surovi stanovnici pustinje, mnogobrojni kao skakavci (Sudije 6,5), provaljivali su u zemlju, zajedno sa svojim stadima krupne i sitne stoke. Kao epidemija koja uništava sve, širili su se zemljom, od Jordana do filistejskih ravnica. Dolazili su čim bi ljetina počela da sazrijeva, i ostajali dok ne bi pokupili i posljednje zemaljske plodove. Pustošili su polja, pljačkali i zlostavljali stanovnike, a onda se vraćali u pustinju. Izrailjci koji su živjeli u selima bili su prinuđeni da ostave svoje domove i da se sklone u ograđene gradove, da potraže utočišta u tvrđavama, pa čak i da nađu zaklon u

[478]

pećinama i stjenovitim planinskim raselinama. Ovo tlačenje potrajalo je sedam godina, a onda, kada je narod u svojoj nevolji

prihvatio Gospodnje ukore i priznao svoje grijehе, On im je još jednom podigao pomoćnika.

Gedeon je bio sin Joasov, iz plemena Manasijina. Rod kome je njegova porodica pripadala nije zauzimaо vodeće mjesto, ali se Joasov dom odlikovao hrabrošću i poštenjem. O njegovim hrabrim sinovima bilo je rečeno: Svaki bješe na očima kao carski sin. Svi osim jednoga već su pali u borbama protiv Madijanaca, a taj jedan je učinio da su se neprijatelji bojali i samog njegovog imena. Gedeonu je Bog uputio poziv da izbavi svoj narod. U to vrijeme upravo je vršio pšenicu. Uspio je da sakrije malo zrna i ne usuđujući se da ga ovrše na uobičajenom gumnu, povukao se na mjesto u blizini presa za vino; kako je vrijeme sazrevanja grožđa bilo još daleko, niko nije obraćao mnogo pažnje na vinograde. Dok je radio tiho i u tajnosti, Gedeon je tužno razmišljao o stanju Izrailja i pitao se kako bi jaram ugnjetača mogao biti skinut s vrata njegovog naroda.

Iznenada se pred njim pojavio Anđeo Gospodnji i obratio mu se: Gospod je s tobom, hrabri junače!

A Gedeon mu reče: o, gospodaru moj, ako je Gospod s nama, zašto nas snađe sve ovo zlo? I gdje su sva čudesa njegova, koja nam pripovedaše oci naši, govoreći: nije li nas Gospod izbavio iz Misira? A sada nas je ostavio Gospod i predao nas u ruke Madijancima!

Nebeski Glasnik je odgovorio: Idi u toj sili svojoj i izbavićeš Izrailja iz ruku Madijanskih! Ne poslah li te?

Gedeon je poželio da dobije neki dokaz da je onaj koji mu se obraća zaista Anđeo zavjeta, koji je u prošlim vremenima vojevao za Izrailja. Gospodnji anđeli, koji su jednom razgovarali s Avramom, ostali su da uživaju u njegovom gostoprimstvu; pa je sada i Gedeon zamolio nebeskog Vjesnika da ostane s njim kao njegov gost. Požurio je u svoj šator i iz svoje oskudne zalihe odvojio jare i nekoliko beskvasnih hljebova, pripremio obrok i postavio ga svom gostu. Međutim, Anđeo mu je naredio: Uzmi to meso i te hljebove prijesne i metni na onu stijenu, a juhu prolj. Gedeon je učinio što mu je bilo rečeno, a onda mu je bio dat znak koji je tražio. Štapom koji je držao, Anđeo je dotakao meso i beskvasne hljebove. Plamen je buknuo iz stijene i sagorio žrtvu. Anđeo je onda nestao.

Gedeonov otac Joas, koji je pristao uz otpad svojih zemljaka, podigao je u Ofri, u mjestu u kome je živio, veliki oltar Valu, na kome je narod iz grada prinosiso svoje žrtve. Gedeonu je bilo naređeno da

[479]

obori taj oltar, da na stijeni na kojoj je njegova žrtva bila spaljena podigne oltar Gospodu i da na njemu prinese novu žrtvu. Prinošenje žrtava paljenica bilo je povjereno sveštenicima i ograničeno na oltar u Silomu; ali, Onaj koji je propisao obrednu službu i na koga su sve žrtve ukazivale, imao je pravo da promijeni svoje zahtjeve. Izbavljenju Izrailja morao je da prethodi snažan protest protiv služenja Valu. Gedeon je morao da objavi rat idolopoklonstvu prije nego što bude krenuo u bitku protiv neprijatelja svoga naroda.

Božanski zahtjev vjerno je ispunjen. Znajući da će naići na protivljenje ako bude otvoreno djelovao, Gedeon je svoje djelo obavio potajno. Uz pomoć svojih slugu, sve je učinio za jednu noć. Veliki gnjev obuzeo je stanovnike Ofre kada su sljedećeg jutra došli da prinesu svoje žrtve Valu. Svakako bi oduzeli život Gedeonu, da Joas koji je saznao za posjetu Anđela nije ustao u odbranu svoga sina. Rekao je: Vi li hoćete da branite Vala? Vi li hoćete da ga izbavite? Ko ga brani, poginuće jutros. Ako je Bog, neka sam raspravi s njime što mu je raskopao oltar! Ako Val nije u stanju da odbrani svoj oltar, kako bi mu se onda mogla povjeriti odbrana njegovih obožavalaca?

Svaka pomisao na nasilje protiv Gedeona bila je zaboravljena i kada je zatrubio, pozivajući u rat, stanovnici Ofre su se među prvima okupili oko njegove zastave. Glasnici su bili poslani pripadnicima njegovog, Manasijinog plemena, ali i Asirovog, Zavulonovog i Neftalijevog plemena, svi su se odazvali pozivu.

Gedeon se nije usudio da stane na čelo vojske bez novog dokaza da ga je Bog pozvao na to djelo i da će On biti s njim. Molio se zato: Ako ćeš ti izbaviti mojom rukom Izrailja, kao što si rekao, evo, ja ću metnuti runo na gumno, ako rosa bude samo na runu, a po svojoj zemlji suho, onda ću znati da ćeš mojom rukom izbaviti Izrailja, kao što si rekao! Ujutro je runo bilo mokro, a zemlja je ostala suva. Ponovo se, međutim, pojavila sumnja, pošto runo zbog svojih prirodnih osobina upija vlagu iz vazduha. Proba nije morala biti mjerodavna! Zato je tražio da se znak obrne, moleći se da svojom pretjeranom oprežnošću ne uvrijedi Boga. Zahtjev je bio prihvaćen.

[480]

Ohrabren time, Gedeon je poveo svoje vojnike u bitku protiv napadača. A svi Madijanci i Amalici i narod istočni bjehu se skupili i prešavši preko Jordana bjehu stali u oko u dolini Jezraelu. Cjelokupna vojna sila pod Gedeonovom komandom imala je samo

trideset i dvije hiljade ljudi; ali, iako se pred njim pružalo nepregledno mnoštvo neprijatelja, čuo je Gospodnju poruku: Mnogo je naroda s tobom, zato im neću dati Madijanaca u ruke, da se ne bi hvalio Izrailj nasuprot meni, govoreći: moja me ruka izbavi. Nego sada oglasi da čuje narod i reci: ko se boji i koga je strah, neka se vrati i neka ide odmah ka gori Galadu! Oni koji su bili nespremni da se suoče sa opasnostima i teškoćama, ili, čiji su svjetovni interesi odvajali njihovo srce od Božjega djela, ništa ne bi doprinijeli snazi izrailjske vojske. Njihova prisutnost mogla bi se samo pokazati kao slabost.

U Izrailju je postojao zakon prema kome se prije bitke vojnicima morao objaviti sljedeći proglas: Ko je sagradio novu kuću i nije počeo da sjedi u njoj, neka ide, neka se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju i drugi počeo da sjedi u njoj. I ko je posadio vinograd i još ga nije brao, neka ide, neka se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju, a drugi ga brao. I ko je isprosio djevojku, a još je nije odveo, neka ide, neka se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju, a drugi je odveo. Zapovjednici su morali da kažu narodu i da ga pozovu: Ko je strašljiv i trne mu srce, neka ide, neka se vrati kući svojoj, da ne bi trnulo srce braći njegovoj kao njemu. (5. Mojsijeva 20,5-8)

Pošto je imao tako malo vojnika u upoređenju s neprijateljem, Gedeon se uzdržao od objavljivanja uobičajenog proglaša. Začudio se kad mu je bilo rečeno da je njegova vojska suviše velika. Međutim, Gospod je uočio oholost i nevjerovanje u svom narodu. Oduševljeni vatrenim Gedeonovim pozivima, oni su se spremno odazvali, ali su mnogi zadrhtali od straha kada su vidjeli nepregledno mnoštvo Madijanaca. Međutim, da je Izrailj pobijedio, oni bi svu slavu pripisali sebi, umjesto Gospodu.

Gedeon je poslušao Gospodnji nalog, i teška srca je gledao dvadeset i dve hiljade vojnika, više od dve trećine svojih snaga, kako odlaze kućama. Ponovo je primio Gospodnju poruku: Još je mnogo naroda, svedi ih na vodu, i ondje ću ti ih prebrati; za kojega ti god rečem: taj neka ide s tobom, neka ide s tobom; a za koga ti god rečem, taj neka ne ide s tobom, neka ne ide! Vojska je bila povedena na vodu i očekivala je da će odmah krenuti na neprijatelja. Nekolicina je na brzinu uzela pomalo vode u ruku i popila u hod, bez zaustavljanja, ali su gotovo svi ostali vojnici kleknuli na koljena i

bez žurbe polako se napili s površine potoka. Samo njih tri stotine od deset hiljada zahvatilo je vodu rukama, i upravo su oni bili izabrani. Svima ostalima bilo je dozvoljeno da se vrate kućama.

Karakter se često iskušava najjednostavnijim sredstvima. Oni koji su u trenutku nevolje htjeli da zadovolje svoje potrebe nisu u teškim prilikama zasluživali povjerenje. Gospod u svom djelu ne želi nemarne i sebične. On bira ljude koji ne dozvoljavaju da ih sopstvene potrebe usporavaju u obavljanju dužnosti. Tri stotine izabranih ljudi bili su ne samo hrabri vojnici, koji su vladali sobom, već i ljudi vjere. Oni se nisu okaljali idolopoklonstvom. Bog je mogao da ih usmjerava, i preko njih oslobodi Izrailj. Uspjeh ne zavisi od broja. Bog može da izbavi i s malim i s velikim brojem. On se ne proslavlja toliko velikim brojem, koliko časnim karakterom onih koji Mu služe.

Izrailjci su se smjestili na obronku brda iznad doline u kojoj su logorovale čete napadača. A Madijanci i Amalici i sav narod istočni ležahu po dolini kao skakavci, tako ih bješe mnogo; i kamilama njihovim ne bješe broja, bješe ih mnogo kao pijeska na bregu morskom. (Sudije 7,12) Gedeon je zadrhtao od pomisli na sutrašnji sukob. Ali, Gospod je razgovarao s njim preko noći i zapovjedio mu da zajedno s Furom, svojim momkom, siđe u madijanski logor, nagovještavajući mu da će tamo čuti nešto što će ga ohrabriti. Otišao je i, čekajući u tami i tišini, čuo vojnika kako priča san

svom drugu: Gle, usnih, a to pečen hljeb ječmen kortljaše se k okolu madijanskom i dođe do šatora i stade udarati u njih, te padahu, i ispremeta ih, i popadaše šatori. Drugi je odgovorio riječima koje su uznemirile njegovog nevidljivog slušaoca: To nije drugo nego mač Gedeona, sina Joasova, čovjeka Izrailjca, predao mu je Bog u ruke Madijance i sav ovaj oko. Gedeon je shvatio da mu se Božji glas obraća preko ovih stranaca iz Madijana. Vrativši se ljudima kojima je zapovijedao, reče im: Ustajte, jer vam daje Gospod u ruke oko madijanski!

[482] Pod Božjim uticajem razvijen je plan napada i Gedeon je odmah preduzeo njegovo ostvarenje. Tri stotine ljudi bilo je podijeljeno u tri čete. Svaki vojnik dobio je po trubu i buktinju sakrivenu u zemljanom sudu. Ljudi su bili tako razmješteni da se sticao utisak kao da prilaze madijanskom logoru sa raznih strana. Usred noći, na znak Gedeonovog ratnog roga, tri čete su zatrubile, a onda, razbivši

posude i otkrivši tako raspaljene blistave buktinje, jurnuli su na neprijatelja uz strašan ratni poklič: Mač Gospodnji i Gedeonov!

Vojska se preнула iz sna. Sa svih strana svijetlile su raspaljene buktinje i čuo se zvuk truba i vika napadača. Vjerujući da su izloženi milosti i nemilosti neke nadmoćne sile, Madijanci su se zbunili. S divljim kricima, užasnuti, bježali su da se spasu. Pomislivši od svojih vojnika da su neprijatelji, počeli su da ubijaju jedni druge. Kada se vijest o pobjedi pronijela, hiljade izrailjskih vojnika, koji su bili poslani kućama, vratili su se i priključili potjeri za svojim prestrašenim neprijateljima. Madijanci su bježali prema Jordanu, nadajući se da će preći preko rijeke na svoju teritoriju. Gedeon je poslao glasnike Jefremovom plemenu, tražeći od njih da presretnu bjegunce na južnim prelazima. U međuvremenu, sa tri stotine svojih vojnika, umornih od gonjenja, Gedeon je prešao rijeku neposredno iza onih koji su već stigli na drugu obalu. Dvojica knezova, Zevej i Salman, koji su zapovijedali cijelom vojskom, i koji su uspjeli da pobjegnu na čelu petnaest hiljada vojnika, dozvolili su da ih Gedeon sustigne, da potpuno razbije njihove snage, a njih uhvati i pogubi.

Prilikom ove značajne pobjede pobijeno je ne manje od stotinu i dvadeset hiljada napadača. Snaga Madijanaca bila je slomljena, tako da više nikada nisu bili u stanju da krenu u rat protiv Izrailjaca. Vijesti su se brzo proširile, blizu i daleko, da je Bog Izrailjaca ponovo ratovao na strani svoga naroda. Nikakve riječi ne mogu opisati užas okolnih naroda kada su saznali kakvim je jednostavnim sredstvima pobijeđen hrabri, ratoborni neprijatelj.

Vođa, koga je Bog izabrao da preko njega savlada Madijance, nije zauzimao nijedan istaknuti položaj u Izrailju. Nije bio knez, ni sveštenik, ni Levit. Sam je sebe proglasio najmanjim u kući oca svojega. Međutim, Bog je u njemu prepoznao hrabrog i poštenog čovjeka, koji se ne oslanja na sebe i koji je spreman da slijedi Gospodnje vodstvo. Bog za svoje djelo ne bira uvek najsposobnije ljude, već one koje može najbolje upotrijebiti. Prije slave ide smjernost. (Priče 15,33) Gospod najuspješnije djeluje preko onih koji su najsvjesniji svoje nesposobnosti, koji se oslanjaju na Njega kao Vođu i Izvor svoje snage. On će ih učiniti jakima sjedinjujući njihovu nemoć sa svojom snagom, i razumnima povezujući njihovo neznanje sa svojom mudrošću.

Kada bi Njegov narod gajio istinsku poniznost, Gospod bi mogao mnogo više da učini za njega; ali, rijetki su oni kojima bi mogao da povjeri bilo kakvu veću odgovornost, koji bi mogli postići bilo kakav uspjeh, a da ne postanu samopouzdana, da ne zaborave da zavise od Boga. I upravo zato, birajući oruđa za svoje djelo, Gospod zaobilazi one koje svijet uzdiže kao velike, talentovane i blistave. Često su takvi ljudi oholi i samodovoljni. Smatraju da su sposobni da djeluju ne pitajući Boga za savjet.

Jednostavnim trubljenjem vojska Isusa Navina kod Jerihona i Gedeonova malobrojna četa kraj madijanskog logora, uz Božju pomoć uspjele su i oborile moć svojih neprijatelja. Najsavršeniji sistemi koje su ljudi ikada razvili, bez božanske mudrosti i sile, pokazaće se kao promašaji,

dok će najbezizglednije metode doživjeti uspjeh ukoliko ih On izabere i ukoliko ih ljudi primjene ponizno i sa vjerom. Povjerenje u Boga i poslušnost Njegovoj volji isto su tako bitni za hrišćanina u njegovoj duhovnoj borbi kao što su bili za Gedeona i Isusa Navina u njihovom sukobu sa Hananejima. Uzastopno pokazujući svoju moć na strani Izrailjaca, Bog je želio da im pomogne da steknu vjeru u Njega da s povjerenjem traže Njegovu pomoć u svakoj nevolji. On je i danas isto toliko spreman da podrži napore svoga naroda i učini velika djela preko svojih slabih oruđa. Cijelo Nebo očekuje od nas da zatražimo Njegovu mudrost i snagu. Bog može još izobilnije sve činiti što ištemo ili mislimo. (Efescima 3,20)

[484]

Gedeon se vratio iz potjere za neprijateljima svoga naroda da bi se suočio s kritikama i optužbama svojih zemljaka. Kada su na njegov poziv Izrailjci krenuli protiv Madijanaca, Jefremovo pleme je ostalo po strani. Smatrali su da je ovaj poduhvat suviše opasan i pošto im Gedeon nije poslao poseban poziv, iskoristili su to kao izgovor da se ne pridruže svojoj braći. Ali, kada je vijest o izrailjskoj pobjedi stigla do njih, postali su ljubomorni i ljuti što nisu u njoj učestvovali. Kada su Madijanci počeli bezglavo da bježe, sinovi Jefremovi su prema Gedeonovom uputstvu zaposjeli jordanske gazove i tako spriječili bjegunce da pređu preko rijeke. Tako je veliki broj neprijateljskih vojnika pao u njihove ruke i bio pogubljen, među ostalima i knezovi Oriv i Ziv. Tako su se, dakle, i sinovi Jefremovi priključili borbi i doprinijeli da pobjeda bude potpuna. Bez obzira na to, bili su zavidljivi i gnjevni, smatrajući da je Gedeon postupao

po svojoj volji i svom rasuđivanju. Nisu prepoznali Božju ruku u Izrailjevoj pobjedi, nisu cijenili Njegovu silu i milost koja ih je izbavila, pa su tako postali nedostojni da budu Božja posebna i izabrana oruđa.

Vrativši se s dokazima svoje pobjede, bijesno su napali Gedeona: Šta nam to učini te nas ne pozva kada pođe u boj na Madijance?

Gedeon im je odgovorio: Pa šta sam učinio tako kao vi? Nije li pabirčenje Jefremovo bolje nego berba Avijezerova? Vama je u ruke dao Gospod knezove madijanske, Oriva i Ziva, pa šta ja mogoh učiniti tako kao vi?

Ljubomora se lako mogla rasplamsati u sukob koji bi doveo do borbe i krvoprolića; ali, Gedeonov umirujući odgovor utišao je gnjev sinova Jefremovih i oni su se mirno vratili kućama. Čvrst i nepokolebljiv kada je riječ o načelima, u ratu hrabar junak, Gedeon je u ophođenju s ljudima pokazivao i rijetko viđenu ljubaznost i susretljivost.

Izrailjski narod, iz zahvalnosti zbog izbavljenja od Madijanaca, ponudio je Gedeonu krunu nasljednog vladara, što znači da pravo na prijesto prizna i njemu i njegovim potomcima. Ovaj predlog bio je potpuno suprotan načelu teokratije. Bog je bio vladar Izrailja, postavivši čovjeka na prijesto, oni bi odbacili svog božanskog Suv-erena. Gedeon je shvatio ovu činjenicu; svojim odgovorom pokazao je istinsku plemenitost i časnost svojih pobuda. Izjavio je: Neću vam ja biti gospodar, niti će vam sin moj biti gospodar; Gospod će vam biti Gospodar!

Gedeon je, međutim, ipak učinio grešku kojom je izazvao propast svog doma i cijelog Izrailja. Vrijeme nerada, koje obično nastaje poslije neke velike pobjede, često je opasnije od samog sukoba. Gedeon je sada postao žrtva takve opasnosti. Obuzeo ga je nemir. Do tada je bio zadovoljan što izvršava Božje naredbe, ali je sada, umjesto da sačeka Njegova uputstva, sam počeo da planira. Kada Gospodnje vojske postignu neku izuzetnu pobjedu, sotona udvostručava svoje napore da uništi Božje djelo. Tako su se u Gedeonovim mislima oblikovali planovi koje mu je sotona predložio da bi uz njihovu pomoć zaveo izrailjski narod.

Pošto mu je bilo rečeno da prinese žrtvu na stijeni na kojoj mu se pokazao Anđeo, Gedeon je zaključio da je bio izabran da obavlja sveštenučku službu. Ne čekajući Božje odobrenje, odlučio je da se

postara za odgovarajuće mjesto, i postavi sistem bogoslužjenja sličan onome koji je obavljan u Svetilištu. Pošto mu je narod bio izuzetno naklonjen, nije imao teškoća prilikom ostvarenja svoje zamisli. Na njegov zahtjev, sve zlatne naušnice, zaplijenjene od Madijanaca, bile su mu predate kao njegov dio plijena. Narod je, osim toga, prikupio mnogo drugog dragocjenog materijala, uključujući i bogato ukrašenu odjeću madijanskih knezova. Od materijala koji je tako dobio, Gedeon je načinio naprsnik i oplećak (2. Mojsijeva 28,3-6), po ugledu na odjeću prvosveštenika. Ovaj postupak pokazao se kao zamka, ne samo njemu i njegovom domu, već i cijelom Izrailju. Ovaj neodobreni način bogoslužjenja naveo je mnoge da se konačno potpuno odreknu Gospoda i počnu da služe idolima. Poslije Gedeonove smrti, veliki broj Izrailjaca, a među njima i članovi njegove porodice, pridružili su se ovom otpadu. Onaj isti čovjek koji je nekada zatirao idolopoklonstvo u Izrailju, sada je odveo narod od Boga.

Malo je ljudi koji shvataju dalekosežnost uticaja svojih riječi i djela. Greške roditelja često izazivaju razorne posljedice u životu njihove djece i djece njihove djece, čak dugo poslije odlaska roditelja na počinak. Svako utiče na druge, i biće pozvan na odgovornost zbog posljedica svoga uticaja. Riječi i djela imaju silan uticaj, i poslije mnogo vremena uticaće na naš život ovdje. Utisak koji smo izazvali svojim riječima i djelima sigurno će i povratno djelovati na nas u obliku blagoslova ili prokletstava. Ova misao unosi duboku ozbiljnost u cio naš život i trebalo bi da nas navede da Bogu uputimo poniznu molitvu da nas usmjerava svojom mudrošću.

[486] Oni koji su na visokim položajima mogu odvesti narod od Boga. I najmudriji mogu pogriješiti; i najjači se mogu spotaknuti i pasti. Zato je neophodno da svjetlost odozgo neprestano obasjava naše životne puteve. Naša jedina sigurnost je u tome da svoj put potpuno povjerimo Onome koji je rekao: Hajdete za mnom!

Poslije Gedeonove smrti ne sjećaše se sinovi Izrailjevi Gospoda Boga svojega, koji ih je izbavio iz ruku svih neprijatelja njihovih unaokolo. I ne učiniše milosti domu Jerovala Gedeona prema svemu dobru što je on učinio Izrailju. Zaboravivši sve što su dugovali Gedeonu, svom sudiji i izbavitelju, sinovi Izrailjevi prihvatili su njegovog vanbračnog sina Avimeleha kao svog vladara. Da bi učvrstio svoju vlast, Avimeleh je pobio svu Gedeonovu bračnu djecu, osim

jednog sina. Kada odbace strah Gospodnji, ljudi će ubrzo odbaciti i čast i poštenje. Poštovanje Gospodnje milosti navodi ljude da poštuju i one koje je Bog, slično Gedeonu, upotrijebio kao oruđa da preko njih blagoslovi svoj narod. Surovo postupanje prema Gedeonovom domu zaista se moglo očekivati od ljudi koji su bili tako nezahvalni Bogu.

Poslije Avimelehove smrti, za vrijeme vladavine sudija koje su se bojale Boga, idolopoklonstvo je privremeno bilo obuzdano, ali se poslije toga Izrailj vratio običajima okolnih idolopokloničkih naroda. Među pripadnicima sjevernih plemena, bogovi Sirije i Sidona imali su mnogo sljedbenika. Na jugozapadu, idoli Filisteja, a na istoku Moavaca i Amonaca, odvrćali su Izrailjce od Boga njihovih otaca. Međutim, otpadnici su brzo bili kažnjeni. Amonci su pokorili istočna plemena i, prešavši Jordan, provalili na Judine i Jefremove teritorije. Na zapadu, Filisteji su dolazili iz svojih ravnica pored mora i harali i palili sve pred sobom. Ponovo je izgledalo da je Izrailj prepušten surovim neprijateljima.

Narod je ponovo potražio pomoć od Onoga koga je tako sramno odbacio i vrijeđao. Tada vapiše sinovi Izrailjevi ka Gospodu, govoreći: sagriješismo ti što ostavismo Boga svojega i služismo Valima. Ova žalost, međutim, nije dovela do pravog pokajanja. Narod je žalio zato što je svojim grijesima navukao patnje, a ne zato što je osramotio Boga kršenjem Njegovog svetog zakona. Istinsko pokajanje znači više nego samo žaljenje zbog grijeha. To je odlučno odvrćanje od zla.

Gospod im je odgovorio preko jednog od svojih proroka: Od Misiraca i od Amoreja i od sinova Amonovih i od Filisteja i od Sidonjana i od Amalika i od Maonaca, koji vas mučiše, nisam li vas izbavljao kada vapiste k meni? Ali, vi ostaviste mene i služiste drugim bogovima, zato vas više neću izbavljati! Idite i dozivajte one bogove koje ste izabrali, neka vas oni izbave u nevolji vašoj!

[487]

Ove svećane, ali strašne riječi prenose nas, u mislima, u budućnost do jednog drugog prizora do velikog dana konačnog suda kada će se oni koji su odbacili Božju milost i prezreli Njegovu blagodat sresti s Njegovom pravdom. Na tom sudu moraće da polože račune svi oni koji su svoje bogomdane talente, vrijeme, sredstva i intelekt posvetili bogovima ovoga svijeta. Oni su odbacili svog pravog i nježnog Prijatelja i pošli putem udobnosti i svjetovnih

zadovoljstava. Namjeravali su da se jednoga dana vrate Bogu, ali je svijet sa svojim nerazumljem i prevarama zaokupio svu njihovu pažnju. Nerazumne zabave, tašto odijevanje, popuštanje apetitu, sve to otvrdnulo je njihovo srce i otupilo savjest, tako da se glas istine nije mogao čuti. Dužnost je bila zanemarena. Ono što je imalo neprolaznu vrijednost olako je shvatano, sve dok srce nije izgubilo svaku želju da se žrtvuje za Onoga koji je toliko žrtvovao za čovjeka. U vrijeme žetve oni će morati da požanju ono što su posijali.

Gospod je rekao: Zvah, ali ne htjeste, pružah ruku svoju, ali niko ne mari. Nego odbaciste svaki savjet moj, i ukora mojega ne htjeste primiti...kada kao pustoš dođe čega se bojite, i pogibao vaša

kao oluja kada dođe, kada navali na vas nevolja i muka, tada ćete me zvati, ali se neću odazvati; rano će tražiti, ali me neće naći. Jer mrziše na znanje i straha Gospodnjega ne izabraše, ne pristaše na moj savjet, i preziraše sve ukore moje, zato će jesti plod od puteva svojih, i nasitiće se savjeta svojih. Ali, ko me sluša, boraviće bezbrižno, i biće na miru ne bojeći se zla. (Priče 1,24-31.33)

Izrailjci su se sada ponizili pred Gospodom. I pobacaše između sebe bogove tuđe i stadoše služiti Gospodu. Gospodnje srce puno ljubavi, sažalilo se, sažali mu se radi muke sinova Izrailjevih. O, kakve li nježne milosti našega Boga! Kada su pripadnici Njegovog naroda odbacili grijeha koji su naveli Boga da se okrene od njih, On je čuo njihove molitve i odmah počeo da se zauzima za njih.

[488] Pojavio se izbavitelj, Jeftaj od Galada, koji je zaratio protiv Amonaca i uspješno ih slomio. Izrailj je u to vrijeme osamnaest godina stenjao pod jarmom svojih neprijatelja, ali je ponovo brzo zaboravio pouku koju je naučio u nevoljama.

Kada se Božji narod ponovo vratio svojim zlim putevima, Gospod je dozvolio njihovim moćnim neprijateljima Filistejima da ih tlače. Godinama su ih pripadnici tog surovog i ratobornog naroda neprestano uznemiravali, a ponekad i potpuno pokoravali. Narod se počeo miješati s tim idolopoklonicima, sjedinjavati se s njima u njihovim zabavama i bogoslužnjima, sve dok nije izgledalo da su postali jedno u duhu i interesima. Upravo tada su se ti takozvani prijatelji Izrailja pokazali kao njegovi najgorčeniiji neprijatelji i počeli da se služe svim sredstvima da izazovu njegovu propast.

Slično Izrailjcima, i hrišćani često popuštaju uticaju svijeta i prilagođavaju se njegovim načelima i običajima da bi tako osigurali

prijateljstvo bezbožnika. Na kraju će se vidjeti da su ti takozvani prijatelji u stvari najopasniji protivnici. Biblija jasno govori da ne može biti nikakvog sklada između Božjeg naroda i svijeta. Ne čudite se, braćo moja, ako svijet mrzi na vas! (1. Jovanova 3,13) Naš Spasitelj je naglasio: Ako svijet na vas uzmrzi, znajte da na mene omrznu prije vas! (Jovan 15,18) Sotona radi preko bezbožnika, pod plaštom navodnog prijateljstva, da namami Božji narod na grijeh, da bi ga mogao odvojiti od Boga. A kada njihova odbrana prestane, tada svojim oruđima naređuje da ustanu protiv njih i pokušaju da izazovu njihovu propast.

54. Poglavlje—Samson

(Ovo poglavlje zasnovano je na Sudijama 13 do 16)

Usred opšteg otpadništva vjerni Božji sljedbenici su nastavili da se mole za izbavljenje Izrailja. Iako prividno nije bilo odgovora, iako je iz godine u godinu moć nasilnika sve teže pritiskala zemlju, Božje providenje ipak je pripremalo pomoć. Još u prvim godinama filistejskog nasilja rodilo se dijete preko koga je Bog namjeravao da ponizi ove moćne neprijatelje.

Na granici brdovitog predjela koji se uzdizao iznad filistejske ravnice nalazio se gradić Saraj. Tu je živjela porodica Manoja, pripadnika Danovog plemena, jedna od rijetkih koje su u to vrijeme opšteg otpadništva ostale vjerne Gospodu. Manojevoj ženi nerotkinji javio se Anđeo Gospodnji s porukom da će dobiti sina, preko koga će Gospod početi da izbavlja Izrailj. Zato joj je Anđeo dao uputstva kako da se ponaša i kako da postupa prema djetetu: Nego sada čuvaj se da ne piješ vina ni silovita pića i da ne jedeš ništa nečisto. Iste zabrane odnosile su se od samog početka i na dijete uz dodatak da mu se kosa ne smije šišati; trebalo od svog rođenja da bude posvećeno Bogu kao nazirej.

Žena je potražila svog muža i, pošto je opisala Anđela, ponovila mu je njegovu poruku. Zatim se, u strahu da će načiniti neku grešku u tako važnom poslu koji im je bio povjeren, muž obratio Bogu: O, Gospode, neka opet dođe k nama čovjek Božji, kojega si slao, da nas nauči šta ćemo činiti s djetetom, kada se rodi!

Kada se Anđeo opet pojavio, Manoje mu je zabrinuto uputio pitanje: Kada bude što si kazao, kakvo će biti pravilo za dijete i šta će se činiti s njime? Ponovo mu je dato isto uputstvo: Žena neka se čuva od svega što sam joj kazao. Neka ne jede ništa što dolazi s vinove loze i vina i silovita pića neka ne pije i ništa nečisto neka ne jede. Što sam joj zapovijedio sve neka drži!

Bog je obećanom Manojevom sinu namjenio važan posao. Da bi stekao osobine koje će mu omogućiti da obavi to djelo bilo je

neophodno da oboje, i majka i sin, pažljivo podese svoje navike. [490] Zato je Anđeo propisao Manojevoj ženi: Vina i silovita pića neka ne pije i ništa nečisto neka ne jede! Što sam joj zapovijedio sve neka drži! Majčine navike mogu povoljno, ali i nepovoljno da utiču na dijete. Ako želi dobro svom djetetu, ona lično mora se upravljati prema načelima, mora biti umjerena i trezvena, spremna na samoodricanje. Nerazumni savjetnici govoriće majci da mora zadovoljiti svaku svoju želju i nagon, ali su takvi savjeti pogrešni i štetni. Majka je po naredbi samoga Boga dobila najsvečaniju obavezu da obuzdava sebe, da vlada sobom.

I očevi, a ne samo majke, imaju istu odgovornost. Oba roditelja prenose na djecu svoje odlike, mentalne i fizičke, svoje sklonosti i prohtjeve. Djeca često pate od nedostatka fizičke snage, zatim mentalnih i moralnih slabosti, zbog neumjerenosti roditelja. Uživajući alkohola i duvana mogu, a to i čine, da prenesu na svoju djecu svoje nezasite prohtjeve, svoju raspaljenu krv i prenapregnute živce. Razuzdani ljudi često ostavljaju svoje nesvete želje, pa čak i užasne bolesti u nasljedstvo svojoj djeci. Pošto djeca imaju manje snage da se odupru iskušenjima, nego njihovi roditelji, svaka generacija je sklona da pada sve niže. U velikoj mjeri roditelji su odgovorni ne samo za silovite strasti i izopačene apetite svoje djece, već i za tjelesne nedostatke hiljada djece koja se rađaju gluva, slijepa, bolesna ili maloumna.

Zato svaki otac i svaka majka treba da se pitaju: Kakvo će biti pravilo za dijete i šta će se činiti s njime? Posljedice uticaja prije rođenja mnogi olako shvataju; ali, savjeti koje je Nebo dalo ovim jevrejskim roditeljima, savjeti, koje je dva puta ponovilo vrlo izrazito i svečano, pokazuju kako naš Stvoritelj gleda na ovaj problem.

Nije bilo dovoljno da obećano dijete naslijedi samo dobro od svojih roditelja. Uz to, moralo je da bude brižljivo vaspitano, morali su mu pomoći da razvije pravilne navike. Bog je naredio da budući sudija i oslobodilac Izrailja još od ranog djetinjstva živi u skladu sa načelima stroge umjerenosti. Trebalo je da bude nazirej od rođenja, da strogo poštuje trajnu zabranu uzimanja vina i jakog pića. Pouke o umjerenosti, samoodricanju i samoobuzdavanju to dijete je moralo da nauči još od ranog djetinjstva.

Zabrana, koju je izrekao Anđeo, tražila je ništa nečisto da ne jede. Razlika između čistih i nečistih namirnica nije imala samo cer- [491]

emonijalnu prirodu, niti je ova zabrana bila samovoljno nametnuta, već je bila utemeljena na zdravstvenim načelima. Poštovanju ove razlike može se, u velikoj mjeri, pripisati čudesna vitalnost kojom se hiljadama godina odlikovao jevrejski narod. Načela umjerenosti obuhvataju mnogo više od odbacivanja alkoholnih pića. Upotreba nadražujuće i teško svarljive hrane često je isto toliko štetna za zdravlje i u mnogo slučajeva priprema teren za pijanstvo. Istinska umjerenost uči nas da se potpuno odrekemo svega što je štetno i da razumno upotrebljavamo ono što je zdravo. Rijetki su oni koji dobro razumiju koliko su njihove navike u ishrani povezane sa njihovim zdravljem, karakterom, njihovom korisnošću u ovom svijetu i njihovom vječnom sudbinom. Appetit uvek mora biti podložan moralnim i intelektualnim snagama. Tijelo mora da služi umu, a ne um tijelu.

Božansko obećanje Manoju ispunilo se u odgovarajuće vrijeme, rođenjem sina koji je dobio ime Samson. Kada je dječak malo poodrastao, postalo je očigledno da ima izvanrednu fizičku snagu. Međutim, to se nije, kao što su Samson i njegovi roditelji dobro znali, moglo pripisati njegovim vrlo razvijenim mišićima; već pokoravanju uslovima nazirejskog zavjeta, o čemu je svjedočila

i njegova dugačka kosa. Da je Samson isto tako vjerno poštovao božanske zapovijesti kao njegovi roditelji, njegova bi sudbina bila mnogo plemenitija i srećnija. Ali pokvarilo ga je druženje s idolopoklonicima. Pošto se gradić Saraja nalazio u blizini filistejske teritorije, Samson je počeo da se miješa i prijateljuje s njima. Tako je još u mladosti uspostavio prisne veze koje su svojim uticajem potamnile cijeli njegov život. Mlada žena, koja je živela u filistejskom gradu Tamnatu, osvojila je njegova osjećanja i on je odlučio da se njome oženi. Svojim bogoboječnim roditeljima, koji su pokušavali da ga odgovore od te namjere, davao je samo jedan odgovor: Ona mi je omiljela! Roditelji su na kraju popustili njegovoj želji i brak je bio sklopljen.

[492] Upravo u vrijeme kada je ušao u muževno doba, u vrijeme kada je trebalo da izvrši zadatak koji mu je Nebo dalo u vrijeme kada je više nego ikada morao biti vjeran Bogu Samson se povezao s neprijateljima Izrailja. On se nije pitao hoće li bolje proslaviti Boga, kada se bude povezao s osobom po svom izboru ili će sebe dovesti u položaj da neće moći da ispuni namjeru koju je morao

da ostvari svojim životom. Svima onima koji se najprije trude da Njega proslave, Bog je obećao mudrost; ali nema nikakvog obećanja onima koji teže da ugone sebi.

Koliko ljudi ide istim putem kojim je prošao Samson? Koliko puta se sklapaju brakovi između pobožnih i bezbožnih, samo zato što osjećanja i naklonosti vladaju prilikom izbora muža ili žene! Nijedna strana ne traži savjet od Boga, niti ima u vidu Njegovu slavu. Hrišćanstvo treba da ima vrhovni uticaj na bračni odnos, ali često se događa da pobude koje su dovele do te zajednice nisu u skladu s hrišćanskim načelima. Sotona se stalno trudi da ojača svoju vlast nad pripadnicima Božjeg naroda navodeći ih na zajedništvo s njegovim podanicima; da bi to postigao trudi se da u srcu raspali neposvećene strasti. Međutim, Bog je u svojoj Riječi jasno rekao svom narodu da ne sklapa veze s onima u kojima nije Njegova ljubav. Kako li se slaže Hristos s Velijarom? Ili, kakav dio ima vjerni s nevjernikom? Ili, kako se udara crkva Božja s idolima? (2. Korinćanima 6,15.16)

Samson se na svadbenoj svečanosti našao u društvu ljudi koji su mrzeli Boga Izrailjeva. Ko god dobrovoljno uspostavi takve odnose osjetit će potrebu da se prilagodi, bar u nekoj mjeri, navikama i običajima svojih poznanika. Vrijeme koje se tako iskoristi više je nego izgubljeno. Tada se gaje misli i izgovaraju riječi koje svojim uticajem ruše utvrđena načela i oslabljuju bedeme duše.

Žena, radi koje je Samson prekršio izričitu Božju zapovijest, izdala je svoga muža i prije nego što je završena svadbena svečanost. Razjaren zbog njene podmukle izdaje, Samson je privremeno napušta i sam se vraća svom domu u Saraju. Kada se kasnije smirio i potražio svoju ženu, ustanovio je da su je udali za drugoga. Kada je iz osвете opustošio sva filistejska polja i sve njihove vinograde, odlučili su da je ubiju, iako su je upravo njihove pritižnje naterale na prevaru od koje su sve ove nevolje i počele. Samson je već pokazao svoju čudesnu snagu, kada je sam ubio mladoga lava i trideset ljudi iz Askalona. Sada, gnjevan zbog surovog ubistva svoje žene, napao je Filistejce i ljuto ih polomio. A onda, tražeći siguran zaklon od svojih neprijatelja, povukao se u pećinu u stijeni Itamu u Judinom plemenu.

Međutim, jaka filistejska četa pratila ga je u stopu, pa su preplašeni sinovi Judini, kukavički odlučili da ga predaju njegovim neprijateljima. U skladu sa tim, tri hiljade Judinih vojnika popelo se

na stijenu i došlo do njega. Međutim, iako su bili toliko nadmoćni ne bi se usudili da mu priđu da nisu bili sigurni da on neće naškoditi svojim zemljacima. Samson se saglasio da ga vežu i predaju Filistejima, ali je prvo od sinova Judinih iznudio zakletvu da ga oni sami neće napasti i tako prisiliti da ih uništi. Dozvolio im je da ga vežu s dva nova užeta i odvedu u logor njegovih neprijatelja koji su ga radosno dočekali. Međutim, dok su njihovi radosni uzvici još odjekivali po okolnim brdima, duh Gospodnji siđe na nj. Rastrgnuo je jaku novu užad kao da su konci, i još nagorjeli. Uzevši oruđe koje mu se našlo pri ruci, viličnu kost magarca, koje se pokazalo mnogo uspješnijim od mača ili koplja, počeo je da udara Filisteje sve dok, užasnuti, nisu pobjegli, ostavljajući na bojnopolju hiljadu mrtvih sunarodnika.

Da su Izrailjci bili spremni da pomognu Samsonu i iskoriste njegovu pobjedu, mogli su se već u to vrijeme osloboditi vlasti svojih ugnjetača. Oni su se, međutim, obeshrabrili i ponieli kukavički. Zanimarili su djelo koje im je Bog naredio da obave, da istjeraju neznabošce, već su se ujedinili s njima u njihovim ponižavajućim običajima. Podnosili su njihovu surovost sve dok nije postala usmjerena protiv njih samih i podsticali njihovu nepravdu. Kada su potpadali pod vlast ugnjetača, krotko su prihvatili poniženje koje su mogli izbjeći da su bili poslušni Bogu. Čak i kada im je Bog podizao oslobodioce, često su ih napuštali i pridruživali se svojim neprijateljima.

Izrailjci su poslije pobjede, Samsona proglasili sudijom i on je upravljao Izrailjem dvadeset godina. Međutim, jedan njegov pogrešan korak pripremio je put sljedećem. Samson je prekršio Božju zapovijest kada je uzeo ženu Filistejku, pa im se sada ponovo približio iako su mu postali smrtni neprijatelji da bi zadovoljio svoje strasti. Uzdaajući se u svoju veliku snagu, koja je ulivala tako veliki strah Filistejima, smjelo je otišao sve do Gaze u posjetu jednoj javnoj ženi. Stanovnici grada saznali su za njegovu posjetu i poželjeli da mu se osvete. Njihov neprijatelj nalazio se među zidinama najutvrđenijeg od svih njihovih gradova; bili su sigurni u svoj plijen, i samo su čekali jutro da krunišu svoju pobjedu. Oko ponoći Samson se probudio. Optužujući glas savjesti pozivao ga je na pokajanje, kada se sjetio da je prekršio svoj nazirejski zavjet. Ali, uprkos njegovom grijehu, Božja milost nije ga odbacila. Njegova

čudesna snaga ponovo mu je poslužila da se oslobodi. Došavši do gradskih vrata, istrgnuo ih je i odnio, zajedno sa podupiračima i rezama, na vrh brda na putu prema Hevronu.

Međutim, čak ni ovo spasenje u posljednjem trenutku nije ga odvratilo od zlog puta. Nije se više usuđivao da zađe među Filisteje, ali je nastavio da traži tjelesna uživanja koja su ga odvlačila u propast. Poslije toga zamilova djevojku na potoku Soriku, nedaleko od svog rodnog mjesta. Ime joj je bilo Dalila, Potrošač. Dolina Sorik bila je čuvena po svojim vinogradima; i to je kolebljivog nazireja stavljalno pred nova iskušenja, jer se odao vinu, raskinuvši tako još jednu vezu s neporočnošću i Bogom. Filisteji su budno pratili kretanje svog neprijatelja i kad je dozvolio sebi da stupi u ovu ponižavajuću vezu, odlučili su da ga preko Dalile konačno unište.

Delegacija, u kojoj su bili najugledniji predstavnici svih filistejskih pokrajina, bila je poslana u dolinu Sorik. Filisteji se nisu usuđivali da otvoreno napadnu Samsona, plašeći se njegove izvanredne snage, ali su odlučili da saznaju, ukoliko je to moguće, u čemu je njena tajna. Potkupili su Dalilu da pokuša da je otkrije.

Kada je izdajnica počela da dosađuje Samsonu svojim pitanjima, on joj je govorio da će postati slab kao i drugi ljudi ukoliko se učini ovo ili ono. Kada je to provjerila, uvijek bi otkrila varku. Onda ga je optužila za neiskrenost, govoreći: Kako možeš govoriti, ljubim te, kada srce tvoje nije kod mene? Već si me tri puta prevario ne htjeći mi kazati gdje ti je velika snaga. Tri puta je Samson imao jasan dokaz da su se Filisteji dogovorili s njegovom zavodnicom da ga unište; ali, kad god joj je propala namjera, ona je sve podređivala šali, a on slijepo odbacivao strah.

Iz dana u dan Dalila ga je salijetala, sve dok mu duša prenemože da umre, ali ga je neka tajanstvena sila ipak zadržavala u njenoj blizini. Savladan konačno, Samson joj je otkrio svoju tajnu: Britva nije nikada prešla preko glave moje, jer sam nazirej Božji od utrobe majke moje, da se obrijem, ostavila bi me snaga moja i oslabio bih i bio bih kao svaki čovjek. Smjesta je poslala glasnika filistejskim starješinama, pozivajući ih da bez odlaganja dođu k njoj. I dok je ratnik spavao, veliki pramenovi kose skinuti su s njegove glave. I onda, kao što je to već učinila tri puta, Dalila je povikala: Eto Filisteja na te, Samsone! Iznenada, probudivši se iz dubokog sna, pokušao je da se, kao i ranije, posluži svojom snagom i da ih uništi,

ali su mu ruke bile nemoćne. Shvatio je da je Gospod odstupio od njega. Naime, kad mu je kosa bila odsječena, Dalila je počela da ga muči i da mu zadaje bol, provjeravajući tako njegovu snagu, jer se Filistejci nisu usuđivali da mu priđu sve dok se konačno ne uvjere da ga je snaga napustila. Tek tada su ga uhvatili, iskopali mu oba oka i odveli u Gazu. Tu su ga okovali lancima, bacili u tamnicu i osudili na težak rad.

Kakve li promjene u životu čovjeka koji je bio sudija i branilac Izrailja a sada slab, slijep, zatvoren, prisiljen na ropski rad! Malopomalo, kršio je uslove pod kojima je bio pozvan u svoje sveto zvanje. Bog je dugo imao strpljenja za njega; ali, kada se toliko predao grijehu da je izdao i tajnu svoje snage, Gospod ga je napustio. Svakako da njegova duga kosa sama po sebi nije bila izvor njegove snage, ali bila je dokaz njegove odanosti Bogu; kada je i taj simbol bio žrtvovan na oltaru strasti, bio je odbačen i blagoslov koji je ona simbolički predstavljala.

Izložen patnjama i poniženjima, služeći kao zabava Filistejima, Samson je jasnije nego ikada shvatio svoje slabosti; nevolje su ga navele na pokajanje. Kako mu je kosa rasla, tako mu se vraćala i snaga; ali njegovi neprijatelji, gledajući u njemu samo okovanog i bespomoćnog zarobljenika, na to nisu obraćali pažnju.

[496] Filisteji su svoju pobjedu pripisali svojim bogovima i u svom oduševljenju, počeli da vrijeđaju Boga Izrailjevog. Zakazali su svečanost u čast Dagonu, ribljem božanstvu, zaštitniku mora. Iz grada i okoline, iz cijele filistejske ravnice okupio se narod predvođen svojim starješinama. Mase poklonika ispunile su prostrani hram i galerije ispod krova. Bio je to svečan i radostan prizor. Poslije raskošne ceremonije prinošenja žrtava, odjeknula je muzika i zavlдалo dobro raspoloženje. A onda, kao najveći dokaz Dagonove moći, doveden je Samson. Oduševljeni uzvici propratili su njegov dolazak. Narod i starješine počeli su da se rugaju njegovoj bijedi i slave boga koji je savladao zatirača njihove zemlje. Poslije nekog vremena, čineći se umornim, Samson je zatražio dozvolu da se nasloni na dva središnja stuba koja su držala krov hrama. Zatim je tiho izrekao molitvu: Gospode, Gospode, opomeni me se, molim te, samo sada, o Bože, da se osvetim jedanput Filistejima za oba oka svoja! Svojim snažnim rukama obuhvatio je oba stuba i uzviknuo: Neka umrem s Filistejima; naleže jako. Krov se srušio i pokopao to

veliko mnoštvo. I bi mrtvih koje pobi umirući više nego onih koje pobi za života svojega.

Idol i njegovi obožavaoci, sveštenici i seljaci, ratnici i plemići, svi zajedno bili su pokopani pod ruševinama Dagonovog hrama. Među njima je bila i divovska prilika onoga koga je Bog izabrao da oslobodi Njegov narod. Vijesti o strašnom događaju odjeknule su sve do izrailjske zemlje i Samsonovi rođaci su sišli sa svojih brda i bez ičijeg protivljenja uzeli tijelo svog palog heroja. I vrativši se, pogreboše ga između Saraje i Estaola u grobu Manoja, oca njegova.

Božje objećanje da će preko Samsona početi da izbavlja Izrailja iz ruku filistejskih ispunilo se; ali, kako je mračan i strašan izvještaj o životu čovjeka koji je mogao biti na hvalu Bogu i na slavu svom narodu! Da je Samson ostao vjeran svom Božanskom pozivu, Božja namjera bi se ispunila, a on bi bio uzdignut i proslavljen. Međutim, popustio je pred iskušenjem, pokazao se nedostojnim visokog povjerenja i njegova misija se ispunila, ali, na žalost, u porazu, okovima i smrti.

Samson je tjelesno bio najjači čovjek na Zemlji; ali, po samosavlađivanju, poštenju i čvrstini, jedan od najslabijih. Mnogi snažne strasti pogrešno smatraju dokazom snažnog karaktera, ali ne može se osporiti činjenica da je slabić onaj kojim vladaju njegove strasti. Stvarna veličina nekog čovjeka ocjenjuje se snagom osjećanja kojima on vlada, a ne onih koji njime vladaju.

Bog je u svom providenju bdio nad Samsonom, trudeći se da ga osposobi za djelo na koje ga je pozvao. Na samom početku života bio je okružen okolnostima koje su pogodovale razvoju tjelesne snage, intelektualnih moći i moralne neokaljanosti. Međutim, pod uticajem iskvarenog društva dozvolio je sebi da izgubi oslonac u Bogu, koji je jedina čovekova sigurnost, i da ga odnese bujica zla. Oni koji, izvršavajući svoju dužnost budu izloženi probi, mogu biti sigurni da će ih Bog sačuvati; ali, ako se čovjek svojevolumeno izloži iskušenju, svakako će pasti, prije ili poslije.

[497]

Upravo one koje Bog namjerava da upotrijebi kao svoja oruđa za obavljanje nekog posebnog djela, sotona svom svojom snagom pokušava da skrene sa pravog puta. On napada naša slaba mjesta, trudeći se da preko slabosti našeg karaktera zavlada cijelim našim bićem; on dobro zna da će uspjeti u svom naumu ukoliko ih ne otklonimo. Međutim, niko ne mora da bude savladan! Čovjeku

nije prepušteno da sam, svojim slabim snagama, savlada sile zla. Pomoć nam je pri ruci i biće pružena svakoj duši koja je iskreno želi. Božji anđeli, koji se penju i spuštaju lestvicama koje je Jakov vidio u viziji, pomoći će svakoj duši, koja želi, da se popne do najvišeg neba.

55. Poglavlje—Dijete Samuilo

[498]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuelovoj 1; 2,1-11)

Elkana, Levit iz gore Jefremove, bio je bogat i uticajan čovjek koji je duboko poštovao i volio Boga. I Ana, njegova žena, bila je vrlo pobožna. Nježna i nenametljiva po karakteru, odlikovala se usrdnom revnošću za Boga i velikom vjerom.

Blagoslov za kojim su tako usrdno težili svi Jevreji bio je uskraćen ovom pobožnom paru, jer u njihovom domu nije odjekivala radosna dječja vika. Želja da produži svoje ime navela je muža kao i mnoge druge da zaključi drugi brak. Ovaj korak, međutim, učinjen zbog nedovoljne vjere u Boga, nije im donio sreću. Iako se porodica uvećala sinovima i kćerima, nešto je narušavalo radost i ljepotu te svete Božje ustanove, remetilo porodični mir. Fenina, nova žena, bila je ljubomorna i uskogruđa, ponašala se oholo i prkosno. Ani je život postao težak teret, izgubila je svaku nadu; ali je svoju nevolju podnosila krotko i bez žalbi.

Elkana je vjerno obavljao sve obrede koje je Bog propisao. Iako je služba u Silomu i dalje održavana, zbog nereda koji je tamo zavladao od njega nije zahtjevano da obavlja službe koje su od njega, kao od Levita, očekivane. Ipak, on je sa svojom porodicom redovno odlazio da se pokloni Bogu i da prilikom propisanih skupova prinese žrtve.

Međutim, čak i u vrijeme održavanja svetih praznika, povezanih sa službom u Svetilištu, pojavljivao se zao duh od koga je patio njegov dom. Poslije prinošenja zahvalnih žrtava, cijela porodica, prema ustaljenim običajima, učestvovala bi u svečanoj, ali ipak radosnoj gozbi. Tom prilikom, Elkana bi majci svoje djece davao njen dio i djelove za svako od njene djece; u znak poštovanja prema Ani davao joj je dvostruki dio, pokazujući tako da je voli kao da mu je rodila sina. Druga žena, ljubomorno je zahtjevala da se prvenstvo ukaže njoj, tvrdeći da uživa veliku Božju naklonost, a da je Anin nedostatak dokaz Gospodnjeg nezadovoljstva. To se

[499]

ponavljalo iz godine u godinu, sve dok Ana više nije mogla da podnosi to mučenje. Nesposobna da prikrije bol, nezadrživo je plakala i odlazila sa svečanosti. Muž je uzalud pokušavao da je utješi. Govorio joj je: Ana, zašto plačeš? I zašto ne jedeš? Zašto je srce tvoje neveselo? Nisam li ti ja bolji od deset sinova?

Ana nije izgovorila ni riječ prigovora. Teret, koji nije mogla da podijeli ni sa jednim zemaljskim prijateljem, stavila je na Boga. Ozbiljno se molila da On ukloni njenu sramotu i da joj podari sina koga će podići i vaspitati za Njega. Dala je svečani zavjet da će, ukoliko njena molitva bude uslišena, posvetiti svoje dijete Bogu još od samog rođenja. Ana se približila ulazu u Svetilište i u bolu svoje duše pomolila...plačući mnogo. Razgovarala je s Bogom tiho, bez glasne riječi. U to teško vrijeme takve molitve rijetko su se mogle vidjeti. S druge strane, neumjerene gozbe, pa čak i pijanke, nisu bile ništa neobično, čak ni na ovim vjerskim skupovima, pa je prvosveštenik Ilije, posmatrajući Anu, pomislio da je pijana. Misleći da izriče opravdani prekor, strogo je rekao: Dokle ćeš biti pijana? Otrijezni se od vina svojega!

Ana je uplašena i ranjena, ipak ljubazno odgovorila: Nisam pijana, gospodaru, nego sam žena tužna u srcu, nisam pila vina ni silovita pića, nego izlivam dušu svoju pred Gospodom!

Prvosveštenik je bio duboko dirnut, jer je bio Božji čovjek, pa joj je umjesto ukora, izrekao blagoslov: Idi s mirom, a Bog Izrailjev da ti ispuni molbu, zašto si ga molila!

Anina molitva bila je uslišena; dobila je dar za koji se tako usrdno molila. Kada je ugledala dijete, dala mu je ime Samuilo, Isprošen od Boga. Čim je mališan dovoljno odrastao da se mogao odvojiti od majke, ona je ispunila svoj zavjet. Voljela je svoje dijete svom materinskom ljubavlju iz dana u dan, dok je gledala kako postaje sve snažniji, dok je slušala njegovo djetinje čavrljanje, voljela ga je sve dublje. On je bio njen jedini sin, posebni dar Neba, ali ga je primila kao blago posvećeno Bogu i nije htjela da uskrati Darodavcu ono što mu pripada.

Krećući na još jedno putovanje u Silom da bi svešteniku, u ime Božje, predala svoj dragocjeni dar, Ana je kazala: Molih se za ovo dijete i ispuni mi Gospod molbu moju, zašto sam ga molila. Zato i ja dajem njega Gospodu, dokle je god živ, da je dat Gospodu. Vjera i odanost ove žene Izrailjke ostavila je duboki utisak na Ilija. Svjestan

da je kao otac suviše popustljiv prema svojoj djeci, osjetio se tako [500] beznačajnim i nedostojnim pred ovom majkom, spremnom da pri- nese tako veliku žrtvu, da se rastane od svog jedinog djeteta da bi ga mogla posvetiti Gospodnjoj službi. Osjetivši grižu savjesti zbog se- bične ljubavi prema svojoj djeci, ponizno i s dubokim poštovanjem poklonio se pred Gospodom i odao Mu hvalu.

Majčino srce bilo je puno radosti i veličanja Boga, pa je čeznula da nekako izrazi svoju zahvalnost. Duh se spustio se na nju i nadah- nuta Ana se pomoli i reče:

Razveseli se srce moje u Gospodu,
Podiže se rog moj u Gospodu,
Otvoriše se usta moja na neprijatelje moje,
Jer sam radosna radi spasenja svojega.
Nema svetoga kao što je Gospod,
Jer nema drugoga osim tebe,
I nema stijene kao što je Bog naš.
Ne govorite više ponosito,
I neka ne izlaze iz usta vaših riječi ohole,
Jer je Gospod Bog koji sve zna,
I on udešava namjere...
Gospod ubija i oživljuje,
Spušta u grob i izvlači.
Gospod siromaši, i bogati,
Ponižuje, i uzvisuje.
Siromaha podiže iz praha,
I iz buništa uzvisuje ubogoga,
Da ga posadi s knezovima,
I daje im da naslijede prijesto slave,
Jer su Gospodnji temelji zemaljski,
I na njima je osnovao vasionu.
Sačuvaće noge milih svojih,
A bezbožnici će umuknuti u mraku,
Jer svojom silom neće čovjek nadjačati.
Koji se suprote Gospodu satrće se,
Na njih će zagrmjeti s Neba,
Gospod će suditi krajevima zemaljskim,
I daće snagu caru svojemu,

I uzvisiće rogpomazaniku svojemu.

[501] Anine riječi bile su proročanske, odnosile su se na Davida, koji će vladati kao vladar u Izrailju i na Mesiju, Gospodnjeg Pomazanika. Spominjući najpre hvalisanje drske i svadljive žene, ona ukazuje na uništenje Božjih neprijatelja i na konačnu pobjedu Njegovog otkupljenog naroda.

Ana se iz Siloma spokojno vratila svome domu u Ramu, ostavljajući dijete Samuila da se priprema za službu u Božjem domu pod nadzorom prvosveštenika. Ona je učila svoga sina, od samog početka njegovog intelektualnog razvoja, da voli i poštuje Boga, a sebe da smatra Njegovim vlasništvom. Koristila se svakim poznatim predmetom u njegovoj okolini da njegove misli usmjeri prema Stvoritelju. Kada je bila odvojena od svog djeteta, vjerna majka nije prestala da se brine o njemu. Svakog dana se molila Bogu za njega. Svake godine pravila je za njega odjeću za službu i kada bi zajedno sa svojim mužem odlazila na bogoslužjenje u Silom, predavala mu je taj zalog svoje ljubavi. Svako vlakno malog ogrtača bilo je utkano s molitvom da bude neporočan, plemenit i vjeran. Ona za svoga sina nije tražila svjetovnu veličinu, ali se iskreno molila da dostigne onu veličinu koju Nebo cijeni da bude na slavu Bogu i na blagoslov svojim bližnjima.

Ana je primila divnu nagradu! Koliko nas njen primjer podstiče na vjernost! Svakoj majci pružaju se prilike neprocjenjive vrijednosti, ona ima mogućnost da zastupa beskrajno dragocjene interese. Skromne, uobičajene poslove koje su počele da proglašavaju zamornom dužnošću, žene bi trebalo da smatraju uzvišenim i plemenitim djelom. Prednost svake majke je da svojim uticajem bude na blagoslov svijetu; čineći to ona će unijeti radost i u svoje srce. Njena djeca mogu da utabaju staze kojima će se ona, i kroz svjetlost i kroz sjenke, popeti do slavni nebeskih visina. Međutim, kada se trudi da lično slijedi Hristova učenja, majka može očekivati da će i karakter svoje djece oblikovati po Njegovom božanskom uzoru. Svijet je prepun izopačenih uticaja. Moda i običaji snažno vladaju mladima. Ukoliko majka iznevjeri svoju dužnost da poučava, usmjerava i obuzdava svoju djecu, ona će kao potpuno prirodno prihvatiti zlo i odbaciti dobro. Neka se svaka majka često obraća svom Spasitelju s molitvom: Kakvo će biti pravilo za dijete i šta će se činiti s

[502]

njime? Neka bude poslušna savjetima koje nam je On dao u svojoj Riječi i biće joj data mudrost kada se pojavi potreba.

A dijete Samuilo rastijaše i bijaše mio i Gospodu i ljudima. Iako je Samuilo svoju mladost proveo u Svetilištu, iako je bio posvećen da služi Bogu, nije bio pošteđen zlih uticaja ili grešnih primjera. Ilijevi sinovi nisu se bojali Boga, niti su poštovali svoga oca, ali Samuilo nije tražio njihovo društvo niti je išao njihovim zlim putevima. Neprestano se trudio da postane ono što je Bog očekivao od njega. To je prednost koju ima svako mlado biće. Bogu je drago kada se čak i mala djeca posvećuju Njegovoj službi.

Samuilo je bio povjeren Ilijevom staranju. Ljupkost njegovog karaktera uskoro je probudila iskrenu naklonost starog sveštenika. Bio je ljubazan, velikodušan, poslušan i pun poštovanja. Žalostan zbog jogunastog ponašanja svojih sinova, Ilije je u društvu svoga šticenika nalazio mir i utjehu i blagoslov. Samuilo je bio uslužan i osjećajan, i nijedan otac nije tako nježno volio svoje dijete kao što je Ilije volio ovog dječaka. Zaista je bilo jedinstveno da vrhovnog sudiju u narodu i jednostavno dijete vezuje tako topla ljubav. Kada su staračke slabosti počele da muče Ilija i kada je bio pun kajanja i strahovanja zbog raspusnog života svojih sinova, okretao se Samuilu i u njegovom društvu tražio utjehu.

Nije bilo uobičajeno da Leviti počnu da obavljaju svoje posebne dužnosti sve dok ne napune dvadeset i pet godina, ali Samuilo je bio izuzetak. Svake godine njemu je poklanjano sve veće povjerenje i povjeravani sve važniji zadaci; iako je još bio dijete, nosio je laneni oplećak kao dokaz da je posvećen za rad u Svetilištu. Iako je vrlo mlad doveden da služi u Svetilištu, već tada je u službi Božjoj obavljao poslove i imao dužnosti koje su odgovarale njegovim sposobnostima. U početku su one bile vrlo skromne, i ne uvijek prijatne, ali ih je obavljao najbolje što je mogao i draga srca. Svoju vjeru je unosio u svaku životnu dužnost. Smatrao je sebe Božjim slugom, a svoje djelo Božjim djelom. Njegovi naponi bili su prihvaćeni zato što su bili nadahnuti ljubavlju prema Bogu i iskrenom željom da ispuni Njegovu volju. Upravo na taj način Samuilo je postao saradnik Gospoda Neba i Zemlje. Sam Bog ga je pripremio da obavi veliko djelo za Izrailj.

Kada bi djeca bila naučena da skromne svakodnevne životne dužnosti smatraju zadatkom koji im je sam Bog odredio, školom

u kojoj treba da se obuče za vjernu i uspješnu službu, koliko bi im ugodniji i časniji bio njihov posao! Kada svaku dužnost obavljamo kao Gospodu, tada i najskromnije zanimanje ima posebnu draž, povezujući radnike na Zemlji sa svetim bićima koja Božju volju izvršavaju na Nebu.

Uspjeh u ovom životu, uspjeh u zadobijanju vječnog života, zavisi od vjernog, savjesnog izvršavanja malih dužnosti. Savršenstvo se zapaža u najmanjem koliko i u najvećem Božjem djelu. Ista ruka koja je objesila svjetove u prostoru, poslužila se istom delikatnom vještinom da načini ljiljane u polju. I kao što je Bog savršen u svom djelokrugu, tako i mi treba da budemo savršeni u svom. Skladna struktura snažnog, prekrasnog karaktera gradi se pojedinačnim djelima vjernog obavljanja dužnosti. Vjernost treba da bude karakteristika našeg života u svim pojedinostima. Poštenje u malome, obavljanje malih djela vjernosti i ljubaznosti, uljepšaće naš životni put. I kada naše djelo na Zemlji bude završeno, ustanovićemo da je svaka mala dužnost, ukoliko je bila vjerno obavljena, imala uticaj na dobro uticaj koji nikada neće propasti.

Mladi danas mogu da postanu isto tako dragocjeni u Božjim očima kao što je to nekada bio Samuilo. Vjerno čuvajući svoju hrišćansku čestitost, i oni mogu širiti snažan uticaj u djelu reforme. Takvi ljudi danas su neophodni. Bog ima posao za svakoga od njih. Nikada ljudi nisu postigli uzvišenije rezultate u radu za Boga i čovječanstvo od onih koje sada mogu postići svi oni koji budu opravdali povjerenje koje im je Bog ukazao.

56. Poglavlje—Ilije I Njegovi Sinovi

[504]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1.Samuilovoj 2,12-36)

Ilije je bio sveštenik i sudija u Izrailju. Zauzimao je najviši i najodgovorniji položaj u Božjem narodu. Kao čovjek koga je Nebo izabralo da obavlja posvećene dužnosti sveštenika, kome je povjerilo najvišu sudijsku vlast u zemlji, služio je cijelom narodu kao primjer i imao veliki uticaj na sva izrailjska plemena. Iako je, međutim, bio postavljen da vlada narodom, nije uspijevaio da upravlja svojom porodicom. Bio je popustljiv kao otac. Volio je mir i udobnost, pa se nije služio autoritetom da ispravlja zle navike i strasti svojih sinova. Umjesto da im se suprotstavlja ili da ih kažnjava, on se pokoravao njihovoj volji i dozvoljavao im da čine sve što hoće. Umjesto da vaspitanje svojih sinova smatra svojom najvažnijom dužnošću, potpuno ga je zanemario. Kao sveštenik i sudija u Izrailju bio je svjestan svoje dužnosti da obuzdava i vodi djecu koju mu je Bog povjerio. Ali, Ilije je ustuknuo pred tom dužnošću, jer bi to značilo da se mora usprotiviti volji svojih sinova, da ih mora kazniti, da im mora zabraniti. Zatvarajući oči pred strašnim posljedicama svog ponašanja, dozvoljavao je svojoj djeci da čine sve što žele, i tako zanemario njihovu pripremu da služe Bogu i ispunjavaju svoje životne dužnosti.

Bog je rekao o Avramu: Jer znam da će zapovijediti sinovima svojim i domu svojemu nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro. (1. Mojsijeva 18,19) Međutim, Ilije je dozvolio da djeca upravljaju njime. Otac se pokorio svojoj djeci. Prokletstvo bezakonja moglo se jasno pratiti po pokvarenosti i zlu kojim je bilo obilježeno ponašanje njegovih sinova. Oni nisu pravilno ocijenili Božji karakter niti svetost Njegovog zakona. Služba u Svetilištu predstavljala im je samo zanimanje. Još u djetinjstvu su se navikli na Svetilište i na obrede u njemu; ali, umjesto da ih ispuni strahopoštovanjem, oni su izgubili svaki smisao za njegovu svetost i značenje. Otac se nije potrudio da ih navikne

[505] da poštuju njegov autoritet, nije ih ukoravao zbog nepoštovanja svećanih službi u Svetilištu; i kada su dorasli do muževnog doba, bili su zatrovani smrtonosnim plodovima nevjerovanja i buntovnosti.

Iako potpuno nepripremljeni za službu, bili su postavljeni da kao sveštenici služe pred Bogom u Njegovom Svetilištu. Gospod je dao potpuno jasne i određene propise o postupanju sa žrtvama i prinosima, ali ovi nemoralni ljudi nepoštovanje autoriteta unijeli su i u obrednu službu, pa nisu poštovali ni pravila o žrtvama koje su morali svečano prinostiti. Žrtve, koje su ukazivale na buduću Hristovu smrt, trebalo je da rasplamsaju vjeru u Otkupitelja koji će doći. Zato je bilo izuzetno važno strogo poštovanje svih Gospodnjih naredbi o njima. Zahvalne žrtve bile su poseban izraz zahvalnosti Bogu. Samo malo tih žrtava bilo je spaljivano na oltaru, određeni dio čuvan je za sveštenika, a najveći dio vraćan vlasniku da ga, sa svojim prijateljima, pojede za vrijeme svečane zahvalne gozbe. Tako su se svi zahvalno i vjerno mogli sjećati velike Žrtve koja će biti prinesena za grijeh cijeloga svijeta.

Ilijevi sinovi su se, umjesto da poštuju svećani karakter ove simboličke službe, trudili jedino da je iskoriste za zadovoljavanje svojih prohtjeva. Nezadovoljni dijelom koji im je od zahvalnih žrtava pripadao, zahtjevali su i dodatak, a veliki broj ovakvih žrtava, koje su prinošene za vrijeme godišnjih svetkovina, pružao im je priliku da se obogate na račun naroda. Ne samo da su zahtjevali više nego što su imali pravo, već su odbijali čak i da sačekaju da se malo spali na oltaru kao žrtva Bogu. Bili su uporni u traženju djelova koji su im se svidjeli i prijekali da će ih uzeti silom ukoliko im ne budu predati.

Ovakvim nepoštovanjem, sveštenici su vrlo brzo oduzeli obredima sveti i svećani karakter i narod je prestao da mari za prinos Gospodnji. Velika prava Žrtva, na koju su sve ove žrtve ukazivale, nije se više u njima prepoznavala. I grijeh onih mladića bješe vrlo velik pred Gospodom.

Ovi nevjerni sveštenici prestupali su Božji zakon i obesvećivali svoju svetu službu svojim nemoralnim i sramnim običajima, ali su nastavljali da, svojim prisustvom, zagađuju Gospodnji šator od sastanka. Mnogi Izrailjci, kojima se gadilo ponašanje Ofnija i Finesa, prestali su da dolaze na mjesto za bogoslužje. Tako je i služba koju je Bog uspostavio bila prezrena i zanemarena zbog grijeha ovih

nemoralnih ljudi, dok su se oni skloni grijehu još drskije ponašali. Bezbožnost, razuzdanost, čak i idolopoklonstvo preovladali su u velikoj mjeri. [506]

Ilijeva velika greška je bila što je svojim sinovima dozvolio da nastave svetu službu. Pokušavajući da ponašanje svojih sinova opravda postao je slijep za njihove grijehe, ali, kada su konačno prevršili mjeru, više nije mogao da zatvara oči pred njihovim zločinima. Kada se i narod počeo žaliti na njihovo nasilničko ponašanje, prvosveštenik se ražalostio i uznemirio. Više zaista nije mogao da ćuti. Njegovi sinovi, navikli da obraćaju pažnju jedino na svoje želje, ni sada se nisu obazirali ni na koga. Vidjeli su očev bol, ali njihova tvrda srca nisu bila dirnuta. Slušali su njegove mlake opomene, ali one nisu uticale na njih, niti su ih mogle navesti da promijene ponašanje, iako ih je upozoravao na posljedice njihovih grijeha. Da je Ilije pravedno postupio prema svojim pokvarenim sinovima, njima bi bila oduzeta sveštenička služba i bili bi kažnjeni smrću. Bojeći se zato da će ih izložiti javnoj sramoti i osudi, zadržao ih je na najsvetijim i najpovjerljivijim dužnostima. Dozvolio im je da svoj nemoral unose u svetu službu Bogu i da djelu istine tako nanesu ranu koja godinama neće zacijeliti. Međutim, pošto je sudija u Izrailju zanemario svoju dužnost, Bog je preuzeo slučaj.

Tada dođe čovjek Božji Iliju i reče mu: ovako veli Gospod: ne javih li se domu oca tvojega kada bijahu u Misiru u kući Faraonovoj? I izabrah ga između svih plemena Izrailjevih sebi za sveštenika da prinosi žrtve na oltaru mojemu i da kadi kadom i nosi oplećak preda mnom i dadoh domu oca tvojega sve žrtve ognjene sinova Izrailjevih? Zašto gazite žrtvu moju i prinos moj, koje sam zapovijedio da se prinose u šatoru? I paziš sinove svoje većma nego mene, da se gojite prvinama svih prinosa Izrailja, naroda mojega? Zato Gospod Bog Izrailjev kaže: rekao sam dosta! Dom tvoj i dom oca tvojega služiće preda mnom do vijeka, ali kaže Gospod: neće biti tako, jer one ću poštovati koji mene poštuju, a koji mene preziru, biće prezreni... a sebi ću podignuti sveštenika vjerna, on će raditi po srcu mojemu i po duši mojoj; i sazidaću mu tvrd dom, i on će hoditi pred pomazanikom mojim vazda.

Bog je optužio Ilija da mu je više stalo do sinova nego do Boga. Ilije je dozvolio da žrtva koju je Bog uspostavio na blagoslov Izrailju prije omrzne njegovom narodu nego da svoje sinove izloži sramoti

[507] zbog njihovog bezbožnog ponašanja. Oni koji iz slijepe ljubavi, zavedeni svojim naklonostima, dozvoljavaju djeci da zadovoljavaju svoje sebične želje i ne posluže se božanskim autoritetom da ukore grijeh i isprave zlo, pokazuju da više cijene svoju neposlušnu djecu nego Boga. Važnije im je ugađanje svojoj djeci od Gospoda, važnije nego da Njegovu službu sačuvaju od svake mrlje zla.

Bog je Ilija, kao sveštenika i sudiju u Izrailju, proglasio odgovornim za moralno i vjersko stanje svoga naroda, i posebno za karakter njegovih sinova. Trebalo je prvo da pokuša da njihovu zloću obuzda blagim mjerama, i ako to ne bude dovoljno, da se obračuna sa zlom oštrijim mjerama. On je izazvao Gospodnje nezadovoljstvo ne ukoravajući grijeh i ne primjenjujući pravedne mjere protiv grešnika. Zato se Bog na njega nije mogao osloniti u težnji da sačuva Izrailj od iskvarenosti. Oni koji nemaju dovoljno hrabrosti da ukore zlo, ili zbog nemarnosti ili nezainteresovanosti ne ulažu ozbiljne napore da očiste svoju porodicu ili Božju crkvu, biće pozvani na odgovornost zbog zla izazvanog zanemarivanjem svoje dužnosti. Odgovorni smo za zlo koje smo mogli obuzdati u drugima svojim roditeljskim ili pastoralnim autoritetom kao i za djela koja smo sami počinili!

Ilije nije upravljao svojim domom u skladu s pravilima koja je Bog propisao. Povodio se za razumom. Nježni otac previđao je greške i mane svojih sinova u njihovom djetinjstvu, zavaravajući se da će sami nadrastiti svoje zle sklonosti. Mnogi i danas tako griješe. Smatraju da znaju bolji način da vaspitaju svoju djecu od onoga koji je Gospod objavio u svojoj Riječi. Podržavaju pogrešne sklonosti svoje djece, navodeći kao izgovor: Suviše su mali da bi bili kažnjeni! Pričekajmo da malo odrastu, onda ćemo moći s njima da razgovaramo! Tako se zlim navikama dozvoljava da ojačaju sve dok se ne pretvore u drugu prirodu. Djeca odrastaju bez ograničavanja, razvijajući karakterne osobine koje će im cijeloga života donositi prokletstvo i koje će lako prelaziti i na druge.

[508] Nema većeg prokletstva za dom od dozvole mladima da čine sve što žele. Kad roditelji ispunjavaju svaku želju svojoj djeci i popuštaju im i kad znaju da to nije dobro za njih, djeca vrlo brzo prestaju da poštuju takve roditelje, prestaju da poštuju božanski i ljudski autoritet i postaju zarobljenici sotone, prepuštajući se potpuno njegovoj volji. Uticaj nesređene porodice je vrlo širok i razorno djeluje

na cijelo društvo. On se pretvara u poplavu zla koja razara domove, društvene zajednice i potkopava vlast.

Ilije je zbog svog položaja imao mnogo veći uticaj od običnog čovjeka. Njegov porodični život oponašali su ljudi u cijelom Izrailju. Žalosne posljedice njegovog nemarnog, lakoumnog ponašanja pokazivale su se u hiljadama domova koji su se povodili za njegovim primjerom. Ako roditelji, koji tvrde da su religiozni, dozvoljavaju svojoj djeci da se loše ponašaju, Božja istina dobija loš glas. Najbolja proba hrišćanstva u nekom domu je vrsta karaktera koji se razvija pod njegovim uticajem. Djela govore glasnije od najizričitijih iskazivanja pobožnosti. Ukoliko oni koji sebe smatraju pobožnima, ne ulože ozbiljne, istrajne i bolne napore da izgrade sređene domove i tako posvjedoče u korist vjere u Boga, nego labavo upravljaju domom i popuštaju zlim željama svoje djece, ponašaju se slično Iliju, nanose sramotu Hristovom djelu i izazivaju propast i svoju i svoga doma. Međutim, koliko god da su posljedice roditeljske nemarnosti u bilo kojim okolnostima štetne, one su bar deset puta štetnije kada se pojave u porodicama učitelja u Izrailju. Kada takvi propuštaju da upravljaju svojim domom, svojim lošim primjerom navode mnoge na pogrešan put. Njihova krivica je veća od krivice drugih toliko koliko je njihov položaj viši od položaja drugih!

Bog je obećao da će Aronov dom vječno hoditi pred Njim, ali uz uslove da se Aronovi potomci svim srcem posvete radu u Svetilištu, da budu na čast Bogu na svim svojim putevima, da ne služe sebi

i da ne slijede svoje nemoralne sklonosti. Ilije i njegovi sinovi stavljeni su na probu i Gospod je ustanovio da su potpuno nedostojni uzvišenog dostojanstva sveštenika u Njegovoj službi. Zato je objavio: Neće biti tako! Nije mogao da im udijeli dobro koje je obećao, zato što su propustili da ispune svoj dio obaveze.

Primjer onih koji su u svetoj službi treba da nadahne ljude poštovanjem prema Bogu i strahom da Ga ne uvrijede. Kada ljudi, koji umjesto Hrista (2. Korinćanima 5,20) objavljuju Božju poruku milosti i pomirenja, pod plaštom svoga svetog zvanja zadovoljavaju svoje sebične ili tjelesne želje, pretvaraju sebe u najuspješnija sotonina oruđa. Slično Ofniju i Finesu, navode ljude da ne mare za prilog Gospodnji. Oni neko vrijeme mogu da prikrivaju svoje zle puteve, ali kada se na kraju pokaže njihov pravi karakter, vjera ljudi

doživljava udarac koji često potkopava njihovo povjerenje u religiju. Postaju nepovjerljivi prema svima koji iznose Božju riječ. Poruku pravog Hristovog sluge primaju se sa sumnjom. Stalno postavljaju pitanje: Neće li se pokazati da je i ovaj čovjek sličan onome koga smo smatrali tako svetim, a koji je bio tako iskvaren? Božja riječ tako gubi snagu da utiče na ljudska srca.

Ilijev ukor sinovima sadrži i riječi svečanog i strašnog značenja, riječi o kojima bi trebalo dobro da razmisle svi koji su u svetoj službi: Kada čovek zgriješi čovjeku, sudiće mu sudija; ali, kada ko zgriješi Gospodu, ko će se moliti za njega? Da su svojim zločinima povrijedili samo svoje bližnje, sudija je mogao postići poravnanje dosuđujući nadoknadu i tražeći od krivaca da poprave ono što su učinili, pa bi tako mogli da budu pomilovani. Ili, ako bi bilo ustanovljeno da grijeh nisu namjerno učinili, neko je mogao da prinese žrtvu za grijeh umjesto njih. Međutim, njihovi grijesi bili su tako utkani u njihovu službu sveštenika Najvišega, u njihovo prinošenje žrtava za grijeh, da je Božje djelo bilo toliko obeščašćeno i osramočeno u očima naroda da se nikakvo poravnanje nije moglo prihvatiti. Ni njihov otac, iako je obavljao prvosveštenu službu, nije se usudio da posreduje za njih; nije ih mogao zaštititi od gnjeva svetoga Boga. Od svih grešnika, najkrivlji su oni koji navlače prezir na sredstva koja je Nebo odredilo za čovjekovo otkupljenje koji sami sebi ponovo raspinja i ruže sina Božjega. (Jevrejima 6,6)

57. Poglavlje—Kovčeg Zavjeta U Rukama Filisteja [510]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 3-7)

Još jedna opomena morala je da bude upućena Ilijevom domu. U to vrijeme Bog više nije mogao da razgovara s prvosveštenikom i njegovim sinovima; njihovi grijesi, kao gusti oblak, zaklonili su prisutnost Njegovog Svetog Duha. Međutim, usred tog zla, dijete Samuilo ostalo je vjerno Nebu i poruka osude, upućena Ilijevom domu, bila je povjerena Samuilu kao proroku Najvišega.

I riječ Gospodnja bješe rijetka u ono vrijeme i ne javljahu se utvare. Jednom u to vrijeme Ilije ležaše na svom mjestu, a oči mu počinjahu tamnjeti te ne mogaše vidjeti. I Samuilo ležaše u domu Gospodnjem gdje bijaše kovčeg Božji i žišci Gospodnji još ne bjehu pogašeni. I viknu Gospod Samuila. Smatrajući da je čuo Ilijev glas, dječak je požurio do sveštenikove postelje i rekao: Evo me, što si me zvao? Odgovor je glasio: Nisam te zvao, idi lezi! Tri puta je Bog pozivao Samuila i tri puta se Samuilo odazivao na isti način. A onda je Ilije shvatio da tajanstveni poziv dolazi od Boga. Gospod je zaobišao svog izabranog slugu, čovjeka sijede kose, i obratio se djetetu. To je već samo po sebi predstavljalo gorki, ali zasluženi ukor Iliju i njegovom domu.

Međutim, nikakvo osjećanje zavisti ili ljubomore Ilije nije osjetio. Naložio je Samuilu da odgovori, ukoliko začuje novi poziv: Govori, Gospode, čuje sluga tvoj! Samuilo je bio tako pun strahopoštovanja, kada je shvatio da veliki Bog želi da razgovara s njim da nije uspio tačno da zapamti riječi koje mu je Ilije rekao.

I reče Gospod Samuilu: evo, učiniću nešto u Izrailju da će zujati oba uha svakome koji čuje. U taj dan ću učiniti Iliju sve što sam govorio za kuću njegovu, od početka do kraja. Jer sam mu javio da ću suditi domu njegovu dovijeka za nevaljalstvo za koje je znao da njime navlače na sebe prokletstvo sinovi njegovi, pa im nije zabranio. Zato se zakleh domu Ilijevu da se neće očistiti nevaljalstvo doma Ilijeva nikakvom žrtvom ni prinosom dovijeka.

[511] Prije nego što je primio ovu poruku od Boga Samuilo još ne poznaše Gospoda i još mu ne bješe javljena riječ Gospodnja što znači da još nije imao iskustva s tako neposrednim pokazivanjem Božjeg prisustva kakvo je bilo udijeljeno prorocima. Gospod je namjeravao da se otkrije neočekivano, pa je Ilije o tome saznao ispitujući iznenađenog dječaka.

Samuilo je bio pun straha i čuđenja, dok je razmišljao o neprijatnoj poruci koja mu je bila povjerena. U zoru je krenuo da, kao i obično, obavi svoje dužnosti, ali težak teret pritiskao je njegovo mlado srce. Gospod mu nije naredio da prenese zastrašujuću poruku, pa je ćutao i izbegavao, koliko je mogao, Ilijevu blizinu. Drhtao je od straha da će ga neko pitanje natjerati da objavi božanske sudove protiv onoga kojega je toliko volio i poštovao. Ilije je čvrsto vjerovao da poruka najavljuje neku veliku nesreću koja će zadesiti njega i njegov dom. Pozvao je Samuila i naredio mu da vjerno objavi ono što mu je Gospod pokazao. Dječak je poslušao i starac je u dubokoj poniznosti sagnuo glavu pred teškom presudom. Rekao je: Gospod je, neka čini što je njemu volja!

Ipak, Ilije nije pokazao istinsko pokajanje. Priznao je krivicu, ali je propustio da odbaci i svoj grijeh. Iz godine u godinu Gospod je odlagao izlivanje svojih sudova. Mnogo je tih godina mogao da učini i popravi propuste, ali ostarjeli sveštenik nije preduzimao mjere da popravi zla koja su sknavila Božje Svetilište i navodila na propast hiljade Izrailjaca. Zanemarujući Božje strpljenje Ofnije i Fines, otvrdlih srca, postali su još drskiji prestupnici. Ukore i opomene, upućene njegovom domu, Ilije je objavio cijelom Izrailju. Nadao se da će tako poništiti, bar u nekoj mjeri, nepovoljan uticaj svojih nekadašnjih propusta. Ali, narod je kao i sveštenici odbacio opomene. Okolni narodi, kojima nije promaklo otvoreno bezakonje u Izrailju, još su se drskije predavali idolopoklonstvu i zločinima. Nisu osjećali nikakvu krivicu zbog svojih grijehova, koju bi svakako osjećali da su Izrailjci ostali poštjeni i vjerni svom zavjetu. Dan osvete se približavao. Božji autoritet je bio odbačen, Njegova sveta služba zanemarena i prezrena i On se umiješao da bi sačuvao čast svoga imena.

[512] Izrailj iziđe na vojsku na Filisteje, i stadoše u oko kod EvenEzera, a Filisteji stadoše u oko u Afeku. Izrailjci su ovo preduzeli ne pitajući Boga za savjet, ne tražeći saglasnost prvosveštenika ili proroka. I

Filisteji se uvrstaše prema Izrailju i kada se otvori boj razbiše Filisteji Izrailja i izgibe ih u boju u polju oko četiri tisuće ljudi. Kada se razbijena i obeshrabrena vojska vratila u svoj logor, rekoše starješine Izrailjeve: zašto nas danas razbi Gospod pred Filistejima? Narod je sazreo da izdrži Božje kazne, a ipak još nije vidio da su njegovi grijesi bili uzrok ove strašne nesreće. Zato su kazali: Da donesemo iz Siloma kovčeg zavjeta Gospodnjega da bude među nama i izbavi nas iz ruku neprijatelja naših! Gospod nije zapovijedio niti odobrio da kovčeg bude donesen u logor, a ipak su Izrailjci bili sigurni da im je pobjeda osigurana, pa se začula radosna vika kada su ga sinovi Ilijevi donijeli.

Filisteji su kovčeg smatrali bogom Izrailjaca. Sva moćna djela koja je Gospod učinio za svoj narod pripisivala su se njegovoj sili. Kada su začuli radosnu viku prilikom unošenja kovčega u logor, kazali su: Kakva je to vika vesela u okolu jevrejskom? I razumješe da je došao kovčeg Božji u oko njihov. I uplašiše se Filisteji kada rekoše: Bog je došao u oko! I govorahu: teško nama! Jer to nije bivalo prije! Teško nama! Ko će nas izbaviti iz ruku tih silnih bogova? To su bogovi koji pobiše Misirce u pustinji svakojakim mukama. Ohrabrite se i budite ljudi, o Filisteji! Da ne služite Jevrejima kao što su oni vama služili! Budite ljudi i udarite!

Filisteji su krenuli u žestok napad kojim su naneli poraz Izrailjcima i izazvali veliko krvoproliće. Trideset hiljada mrtvih Izrailjaca ostalo je na bojnom polju, kovčeg Božji je bio zarobljen, a dva sina Ilijeva ubijena dok su ga branila. Tako je za sva buduća pokolenja na stranicama istorije ostalo zapisano svjedočanstvo da bezakonje takozvanog Božjeg naroda neće ostati nekažnjeno. Što je veće poznavanje Božje volje, to je veći grijeh onih koji je krše.

Najstrašnija katastrofa koja se uopšte mogla dogoditi zadesila je Izrailj. Kovčeg Božji zarobili su neprijatelji. Slava je zaista napustila Izrailj, kada je simbol stalne prisutnosti Gospoda nad vojskama bio odnesen iz njegove sredine. Sa ovim svetim kovčegom bila su povezana najsnažnija otkrivenja Božje istine i sile. Nekada su čudesne pobjede bile postizane kad god bi se on pojavio. Bio je u sjenci krila zlatnih heruvima, a neizreciva slava Šekine, vidljivog simbola najvišeg Boga, počivala je na njemu u Svetinji nad svetinjama. Sada im, međutim, nije donio pobjedu. Nije se pokazao ni kao njihova odbrana i zato je u cijelom Izrailju zavladała tuga.

Nisu shvatili da je njihova vjera bila samo vjera po imenu i da je zato izgubila moć da pobjeđuje s Bogom. Božji zakon, koji je čuvan u kovčegu, bio je simbol Njegovog prisustva, a oni su prezreli zapovijesti, odbacili njihove zahtjeve, i ožalostili Bojeg Duha koji se pokazivao nad njima. Kada je narod poštovao ove svete propise, Gospod je bio s njime i svojom moćnom silom djelovao u njegovu korist; ali, kada su Izrailjci gledali samo na kovčeg, ne povezujući ga sa Bogom, ne poštujući Njegovu otkrivenu volju poslušnošću Njegovom zakonu, nije im mogao pomoći ništa više od običnog kovčega. Oni su gledali na kovčeg kao što su drugi narodi gledali na svoje bogove, kao da on sadrži činioce moći i spasenja. Kršili su Zakon koji je čuvan u njemu, jer je upravo njihovo obožavanje kovčega dovelo do formalizma, licemjerja i idolopoklonstva. Njihov grijeh ih je odvojio od Boga i On im nije mogao pokloniti pobjedu sve dok se ne pokaju i ne odbace svoje bezakonje.

Nije bilo dovoljno da se kovčeg i Svetilište nalaze usred Izrailja. Nije bilo dovoljno da sveštenici prinose žrtve i da narod naziva sebe Božjom djecom. Gospod ne uslišava zahtjeve bezakonika, jer je napisano: Ko odvraća uho svoje da ne čuje zakona i molitva je njegova mrska! (Priče 28,9)

Kada je vojska krenula u bitku, Ilije je, star i slijep, ostao u Silomu. Dok je očekivao ishod sukoba, mučile su ga teške, zloslutne misli, jer srce njegovo bješe u strahu za kovčeg Božji. Našavši zgodno mjesto izvan prostora Svetilišta, sjeo je pored puta i iz dana u dan sa strahom očekivao da se pojavi glasnik s bojnog polja.

Konačno se neki vojnik, pripadnik Venijaminovog plemena, razdrtih haljina i glave posute prahom, žurno popeo uz strminu koja je vodila prema gradu. Ne obraćajući pažnju na starca, protrčao je pored njega i ušao u grad, donoseći uznemirenom mnoštvu vijesti o porazu i gubicima. Plač i jadikovanje doprli su do posmatrača kraj Svetilišta. Odmah su mu doveli glasnika. Čovjek je rekao Iliju: Pobježe Izrailj ispred Filisteja i izgibe mnogo naroda i oba sina tvoja pogiboše, Ofnije i Fines! Ilije je mogao da podnese sve ove vijesti, bez obzira na njihovu težinu, jer ih je i očekivao. Međutim, kada je glasnik dodao: I kovčeg Božji otet je, izraz neizrecivog bola preletio

naveo Ga da svoje prisustvo uskrati Izrailju bila je suviše teška da bi je mogao podnijeti; snaga ga je napustila, pao je, slomio vrat i umro.

Finesova žena, uprkos bezbožnosti svoga muža, bojala se Gospoda. Smrt svekra i muža i, iznad svega, strašna vijest da je kovčeg Božji zarobljen sve to izazvalo je njenu smrt. Osjetila je da je Izrailju propala i poslednja nada, pa je svom sinu, koji se rodio u tom strašnom času, nadjenula ime Ihavod ili Bez slave. Poslednjim svojim dahom žalosno je izgovorila riječi: Otide slava od Izrailja, jer kovčeg Božji bi otet!

Ipak, Bog nije potpuno odbacio svoj narod, niti je dugo trpio likovanje neznabožaca. Poslužio se Filistejima da kazni Izrailj, ali i kovčegom da kazni Filisteje. Nekada je Božje prisustvo pratilo kovčeg da bi darovalo snagu i slavu svom poslušnom narodu. To isto nevidljivo prisustvo pratilo je i dalje kovčeg da bi donijelo užas i uništenje prestupnicima svetog Zakona. Gospod se često služi najogorčenijim neprijateljima da bi kaznio nevjerstvo onih koji se smatraju Njegovim narodom. Bezbožni mogu privremeno likovati gledajući kako Izrailjce stižu božanski sudovi, ali će doći vrijeme kada će i oni sami od svetog Boga, koji ne podnosi grijeh, primiti kaznu. Svuda gde se gaji bezakonje, tu će se, brzo i nepogriješivo, izliti i božanski sudovi.

Filisteji su pobjedonosno odnijeli kovčeg u Azot, u jedan od svojih pet glavnih gradova, i stavili ga u hram svog boga Dagona. Smatrali su da će sila koja je do tada pratila kovčeg stati na njihovu stranu i da će ih to, zajedno s Dagonovom moći, učiniti nepobjedivima. Kada su, međutim, narednog jutra ušli u hram, ugledali su zastrašujući prizor. Dagon je ležao licem prema zemlji pred Gospodnjim kovčegom. Sveštenici su s poštovanjem podigli idol i vratili ga na mjesto. Ali, narednog jutra našli su ga, čudno osakaćenog, kako ponovo leži na zemlji pred kovčegom. Gornji dio tog idola imao je ljudski oblik, a donji je bio načinjen po ugledu na ribu. Sada su svi djelovi kipa, koji su podsjećali na čovjeka, bili odsječeni, a preostao je samo riblji trup. Sveštenike i narod zahvatio je strah i užas; ovaj tajanstveni događaj proglasili su rđavim znakom koji najavljuje da će i oni i njihov idol propasti pred silom jevrejskog Boga. Uklonili su kovčeg iz svog hrama i smjestili ga u posebnu zgradu.

[515]

Stanovnike Azota pogodila je zatim opaka, smrtonosna bolest. Sjećajući se zala koja je Bog Izrailjev poslao na Egipćane, narod je i

ovu nevolju pripisao kovčegu koji se nalazi među njima. Odlučili su da ga prenesu u Gat. Bolest je, međutim, izbila neposredno poslije njegovog dolaska i građani su ga odmah poslali u Akaron. Tamošnji stanovnici su ga dočekali sa strahom i uzvikom: Donesoše k nama kovčeg Boga Izrailjeva da pomori nas i naš narod! Okrenuli su se svojim bogovima, tražeći zaštitu, kao što su to već učinili ljudi u Gat i Akaronu; ali se djelo uništenja nastavilo sve dok se očajnička vika u gradu nije podigla do neba. Plašeći se da kovčeg zadrže u kućama stanovnika, premjestili su ga na otvoreno polje. Uslijedila je najezda miševa, koji su preplavili zemlju, uništavajući zemaljske proizvode i u skladištima i u polju. Potpuna propast, od gladi i bolesti, zaprijetila je narodu.

Kovčeg je ostao u filistejskoj zemlji sedam mjeseci i sve to vrijeme Izrailjci se nisu potrudili da ga vrate. Filisteji su sada, međutim, bili isto tako željni da ga se oslobode kao što su nekada bili željni da ga zarobe. Umjesto da im bude izvor snage, pretvorio se u veliki teret i teško prokletstvo. Ipak, nisu znali šta da učine; gdje god da su ga premiještali, Božji sudovi su ga pratili. Narod se obratio svojim knezovima, sveštenicima i vračarima i zabrinuto upitao: Šta ćemo činiti s kovčegom Gospodnjim? Naučite nas kako ćemo ga poslati natrag na njegovo mjesto? Bilo im je rečeno da ga vrate, zajedno s bogatim žrtvama za prestup. Sveštenici su naglasili: Tada ćete ozdraviti i doznaćete zašto se ruka njegova nije odmakla od vas!

Da bi se odvratila ili uklonila bolest, u stara vremena je među neznabošcima vladao običaj da načine lik od zlata, srebra ili drugog materijala, lik koji je predstavljao silu koja je izazvala zlo ili predmet ili dio tijela posebno pogođen njome. Lik bi postavljali na stub ili na neko istaknuto mjesto, u nadi da će im poslužiti kao sigurna zaštita od navedene bolesti. Sličan običaj i sada postoji u nekim neznabožičkim narodima. Kada bolestan čovjek pođe u hram svoga idola da potraži pomoć, nosi lik oboljelog dijela tijela i prinosi ga na žrtvu svome bogu.

[516] Filistejske starješine su u skladu s vladajućim sujeverjem predložili narodu da načine likove zala kojima su bili pogođeni, prema broju kneževina filistejskih, pet zlatnih šuljeva i pet zlatnih miševa, jer je zlo jednako na svima vama i na knezovima vašim.

Ovi mudraci su shvatili da neka tajanstvena sila prati kovčeg sila kojoj se svojom mudrošću ne mogu suprotstaviti. Ipak, nisu posavjetovali svoj narod da odbaci idolopoklonstvo i da počne da služi Gospodu. I dalje su mrzjeli Boga Izrailjeva, iako su Njegovim silnim sudovima bili natjerani da se pokore Njegovom autoritetu. Božanski sudovi zaista mogu uvjeriti grešnike da uzalud ustaju protiv Njega. Oni mogu biti natjerani da se pokore Njegovoj sili, iako se u srcu i dalje bune protiv Njegove vlasti. Ali, takva pokornost ne može spasiti grešnika. Srce se mora pokoriti Bogu ono mora biti obuzdano božanskom milošću da bi čovjekovo pokajanje bilo prihvaćeno.

Veliko je Božje strpljenje prema bezbožnicima! Idolopoklonički Filisteji i otpadnički Izrailjci podjednako su uživali darove Njegovog providjenja. Desetine hiljada nezapaženih blagoslova tiho su padali na puteve tih nezahvalnih, buntovnih ljudi. Svaki blagoslov im je govorio o Darodavcu, ali oni su ostali ravnodušni prema Njegovoj ljubavi. Božansko strpljenje prema sinovima ljudskim zaista je bilo veliko; ali, kada su oni tvrdoglavo istrajavali u svom nepokajanju, On je sklanjao svoju zaštitničku ruku. Kada su odbijali da slušaju glas Boga koji im se obraćao preko svojih djela, opomenama, savjetima i ukorima sadržanim u Njegovoj riječi, primorali su Ga da im progovori preko svojih sudova.

Ipak, među Filistejima je bilo i onih koji su se protivili odluci da se kovčeg vrati u svoju zemlju. Takvim priznanjem premoći Boga Izrailjaca zadali bi težak udarac svom ponosu. Sveštenici i vračari, međutim, savjetovali su narodu da se ne povede za tvrdoglavošću faraona i Egipćana i tako navuče na sebe još mnogo veća zla. Predložili su plan s kojim su se svi složili, pa su odmah prešli na njegovo izvršenje. Kovčeg, zajedno sa zlatnim žrtvama za prestup, stavljen je na nova kola, a da bi izbjegli svaku mogućnost za skrnavljenje u kola su bile upregnute dvije krave dojlilice na čije vratove jaram do tada nije bio stavljan. Njihovu telad zadržali su kod kuće, a krave su pustili da slobodno krenu kud god hoće. Ukoliko kovčeg tako bude pošao prema izrailjskoj zemlji, putem koji vodi u Vet-Semes, najbliži levitski grad, Filistejci će to prihvatiti kao znak da im je Bog Izrailjev učinio sva ona zla; ako li ne pođe tako, kazali su, onda ćemo znati da nas se nije dohvatila ruka njegova, nego nam se dogodilo slučajno!

Kada su bile oslobođene, krave dojilice su ostavile telad i mučuci krenule drumom koji je vodio prema Vet-Semesu. Iako ih nije vodila ljudska ruka, strpljive životinje su nastavile da idu ne skrećući ni lijevo ni desno. Božje prisustvo je pratilo kovčeg i on je sigurno stigao do cilja. Bilo je vrijeme žetve i ljudi iz Vet Semesa su želi pšenicu u dolini. Podigavši oči svoje vidješe kovčeg i obradovaše se vidjevši ga. I dođoše kola na njivu Isusa Vet-Semešanina i stadoše ondje. A bješe ondje veliki kamen, i iscijepaše drva od kola i prinesoše one krave na žrtvu paljenicu Gospodu. Filistejske starešine koje su pratile kovčeg do međe Vet-Semeške i vidjele kako je bio primljen, vratile su se u Akaron. Bolesti je nestalo, tako da su se uvjerali da su njihove nevolje bile kazna od Boga Izrailjevog.

Stanovnici Vet-Semesa brzo su proširili vijest da je kovčeg u njihovoj sredini, pa se narod iz okolnih naselja skupio da proslavi njegov povratak. Kovčeg je bio postavljen na kamen koji je u početku poslužio kao oltar i pred njim su prinesene nove žrtve Gospodu. Da su se ovi vjernici pokajali za svoje grijehе, pratili bi ih Božji blagoslovi, ali oni nisu vjerno ispunjavali Njegov zakon; iako su se radovali povratku kovčega kao glasnika boljih vremena, nisu na pravi način poštovali njegovu svetost. Umjesto da pripreme odgovarajuće mjesto na kome će ga čuvati, ostavili su ga na polju na kojem se zatekao. Posmatrajući sveti kovčeg i diveći se prekrasnom načinu na koji im je vraćen, počeli su da nagađaju u čemu je njegova neobična snaga. Na kraju, savladani znatiželjom, usudili su se da podignu poklopac i otvore kovčeg.

Čitav Izrailj često je slušao da se kovčegu mora pristupati sa strahom i poštovanjem. Kada su ga prenosili sa mjesta na mjesto, Leviti nisu smjeli da ga gledaju. Samo jednom godišnje prvosvešteniku je bilo dozvoljeno da pogleda Božji kovčeg. Čak se ni neznabožački Filisteji nisu usudili da otvore poklopac. Nevidljivi nebeski anđeli pratili su ga na svim putovanjima. Bezbožnička drskost stanovnika Vet-Semesa brzo je bila kažnjena. Mnogi su iznenada umrli.

[518] Ova kazna nije navela preživjele da se pokaju zbog svojih grijehova, već jedino da kovčegu prilaze s više sujevjernog straha. Željni da ga se oslobode a ne usuđujući se da ga sami uklone, Vetsemešani su poslali poruku stanovnicima Kirijat-Jarima da dođu i da ga odnesu. Oni su s velikom radošću dočekali sveti kovčeg. Znali su da je on залог Božje naklonosti poslušnima i vjernima. Svečano

su ga donijeli u svoj grad i stavili u kuću Avinadava, Levita, koji je zadužio svoga sina Eleazara da se stara o njemu. Tu je kovčeg ostao mnogo godina.

Svih proteklih godina otkako se Gospod prvi put pokazao Aninom sinu, cijeli Izrailj se uvjerio da je Samuilo zaista pozvan u proročku službu. Vjerno objavljujući božansku opomenu Ilijevom domu, iako mu je ta dužnost bila bolna i teška, Samuilo je kao Gospodnji glasnik dokazao svoju odanost, i Gospod bješe s njime i ne pusti da padne na zemlju nijedna riječ njegova. I sav Izrailj, od Dana do Virsaveje, pozna da je Samuilo vjeran prorok Gospodnji.

Ipak, Izrailjci su kao narod nastavili da žive bezbožno i idolopoklonički, pa su morali da ostanu pod vlašću Filisteja. Pokušavajući da preobrati ljude Bogu njihovih otaca, Samuilo je sve vrijeme odlazio u gradove i sela po svoj zemlji i njegovi napori su bili uspješni. Pošto je dvadeset godina trpio nasilje svojih neprijatelja, sav dom Izrailjev je počeo da plače za Gospodom. Samuilo im je savjetovao: Ako se svim srcem obraćate Gospodu, pobacajte tuđe bogove između sebe i Astarte i spremite srce svoje za Gospoda i njemu jedinome služite! Prema tome praktična pobožnost, religija srca, propovijedana je u Samuilove dane isto onako kako je propovijedana dok je Hristos boravio na Zemlji. Bez Hristove milosti spoljašnji oblik pobožnosti nije imao vrijednosti ni u starom Izrailju. Tako je i u savremenom Izrailju.

I danas mora da nastupi oživljavanje one istinske religije srca kakvu su iskusili nekadašnji Izrailjci. Pokajanje je prvi korak koji moraju učiniti svi oni koji se vraćaju Bogu. Niko ne može učiniti to za drugoga. Moramo, pojedinačno, da ponizimo svoju dušu pred Gospodom i odbacimo svoje idole. Kada budemo učinili sve što možemo, Gospod će nam ukazati spasenje.

Uz pomoć plemenskih starješina sazvan je veliki narodni zbor u Mispici. Održan je i svečani post. U dubokoj poniznosti narod je priznao svoje grijehove, i kao dokaz svoje odlučnosti da poslušava sve savjete, dodijelio je Samuilu sudijsku vlast.

Filisteji su pomislili da ovaj zbor predstavlja ratni savjet i sa velikim snagama krenuli su da rastjeraju Izrailjce prije nego što potpuno razviju svoje planove. Vijesti o njihovom približavanju izazvale su veliki strah u Izrailju. Narod se obratio Samuilu: Ne

prestaj vapiti za nas ka Gospodu Bogu našem, eda bi nas izbavio iz ruku filistejskih!

Upravo kada se Samuilo spremao da prinese jagnje na žrtvu paljenicu, Filisteji su krenuli u napad. A onda je Svemoćni, koji se nekada u ognju i dimu i udaranju gromova spustio na Sinaj, koji je pred Izrailjcima razdvojio Crveno more i načinio im put kroz talase Jordana, ponovo pokazao svoju moć. Strahovita oluja sručila se na vojsku napadača i zemlju su prekrila mrtva tijela moćnih ratnika.

Izrailjci su stajali bez riječi i puni strahopoštovanja, drhteći od straha i nade. Dok su posmatrali uništenje svojih neprijatelja, shvatili su da je Bog prihvatio njihovo pokajanje. Iako nepripremljeni za bitku, pokupili su oružje pobijenih Filisteja i krenuli u potjeru za bjeguncima sve do Vet-Hara. Ova značajna pobjeda postignuta je na istom bojnopolju na kome su, dvadeset godina prije toga, Izrailjci izgubili bitku protiv Filisteja, na kome su sveštenici bili pobijeni i Božji kovčeg zarobljen. I za narode i za pojedince, put poslušnosti Bogu je put sigurnosti i sreće, dok put prestupnika vodi jedino u propast i poraz. Filisteji su sada bili tako razbijeni da su morali da vrata Izrailjcima tvrđave koje su im nekada oduzeli i mnogo godina nisu bili sposobni da ratuju protiv njih. I drugi narodi su se povelili za njihovim primjerom, pa su Izrailjci živjeli u miru sve do kraja Samuilove uprave.

Da ovo iskustvo nikada ne bi bilo zaboravljeno, Samuilo je između Misper i Sena podigao veliki kameni spomenik. Nazvao ga je Even-Ezer, Kamen pomoći, i rekao narodu: Dovde nam Gospod pomože!

Gospod je upravljao obrazovanjem Izrailjaca. Njegovo staranje nije se ograničavalo samo na njihove vjerske potrebe; sve što je uticalo na njihovo mentalno i tjelesno blagostanje bilo je obuhvaćeno božanskim providenjem i regulisano Božjim zakonom.

Bog je zapovijedio Jevrejima da svoju djecu uče Njegovim propisima i da im govore o svemu što je učinio za njihove očeve. To je spadalo u posebne dužnosti svih roditelja dužnosti koje nisu mogli prenijeti na druge. Očinska i materinska srca, nadahnuti ljubavlju, morala su se, umjesto bilo koga drugog, baviti vaspitanjem svoje djece. Misli o Bogu morale su se povezivati sa svim svakodnevnim događajima. O moćnim Božjim djelima izbavljenja svog naroda, i o obećanjima o Otkupitelju koji će doći morali su često da govore u domovima Izrailjaca; služenje simbolima i slikama doprinosilo je da se pouke još dublje urežu u pamćenje. Velike istine o Božjem providenju i budućem životu utiskivane su tako u mlade umove. Djeca su se navikavala da Boga vide u djelima prirode kao i u riječima otkrivenja. Zvijezde, drveće i cvijeće, dostojanstvene planine i bučni potoci sve je to govorilo o Stvoritelju. Svečano prinošenje i obredi u Svetilištu i izreke proroka sve to predstavljalo je božansko otkrivenje.

Tako je izgledalo Mojsijevo vaspitanje u skromnoj kolibi u Gesemu; tako je vjerna Ana učila Samuila, tako je rastao David u svom planinskom boravištu u Vitlejemu, i Danilo, prije nego što ga je progonstvo rastavilo od doma njegovih otaca. Tako je izgledalo i Isusovo djetinjstvo u Nazaretu; takvo je bilo vaspitanje koje je kao dijete, Timotije primio od svoje bake Loide i majke Evnikije (2. Timotiju 1,5; 3,15), učeći se istinama Svetoga pisma.

Sledeću mogućnost za obrazovanje mladi su dobili otvaranjem proročkih škola. Ako su željeli da se dublje upoznaju sa istinama iz Božje riječi i da traže mudrost odozgo da bi postali učitelji u Izrailju, te škole su im bile na raspolaganju. Otvarao ih je Samuilo da bi služile kao brana protiv sve veće pokvarenosti, da bi radile na

[521]

moralnom i duhovnom uzdizanju mladih i obezbijedile blagostanje naroda podižući ljude sposobne da djeluju u strahu Gospodnjem kao starješine i savjetnici. Da bi ostvario cilj, Samuilo je okupljao grupe pobožnih, pametnih i vrijednih mladića. Zvali su ih proročkim sinovima. Oni su se družili sa Bogom, proučavali Njegovu riječ i Njegova djela, i mudrost odozgo je bila dodavana njihovim prirodnim sposobnostima. Nastavnici su im bili ne samo široko upoznati s Božjom istinom, već i čvrsto povezani s Bogom, ljudi koji su primili posebni dar Njegovog Duha, koji su zbog učenosti i pobožnosti uživali poštovanje i povjerenje naroda.

U Samuilovo vrijeme postojale su dvije takve škole jedna u Rami, prorokovom zavičaju, a druga u Kirijat-Jarimu, u kome je čuvan kovčeg. Druge su bile kasnije osnovane.

Učenici u tim školama su se sami izdržavali obrađujući zemlju ili baveći se nekim zanatom. U Izrailju to nije smatrano čudnim ili ponižavajućim; u stvari, smatrano je zločinom dozvoliti djetetu da odraste neupućeno u neki koristan rad. Prema Božjem naređenju svako dijete učilo je neki zanat, pa čak i djeca koja su se pripremala za svetu službu. Mnogi vjerski učitelji su se izdržavali radeći nešto. Čak i u vrijeme apostola, Pavle i Akila nisu uživali ništa manje poštovanja zato što su zarađivali praveći šatore.

Najvažniji predmeti u tim školama bili su Božji zakon, zajedno s uputstvima koja je dobio Mojsije, sveta istorija, sveta muzika i poezija. Način poučavanja veoma se razlikovao od načina u teološkim školama našeg vremena, u kojima mnogi učenici diplomiraju s manje stvarnog znanja o Bogu i biblijskim istinama od onoga koje su imali kada su se upisali. U tim školama u staro vrijeme, najviši cilj svih proučavanja bio je otkriti Božju volju i svoju dužnost prema Njemu. Na temelju izvještaja svete istorije proučavani su Gospodnji koraci. Objašnjavane su velike istine, predstavljene simbolima, a vjera se trudila da pronikne u samu srž cjelokupnog sistema Jagnje Božje koje će uzeti na sebe grijehove svijeta.

Gajen je i duh molitve. Učenici su se učili ne samo dužnosti molitve, već i kako da se mole, kako da uzađu pred svoga Stvoritelja, kako da pokažu vjeru u Njega, kako da razumiju i poslušaju savjete Njegovog Duha. Posvećenim umom iz božanske riznice izvlačili su nove i stare istine, a Božji Duh je otkrivan u proročanstvima i svetim pjesmama.

Muzika je služila svetim ciljevima, da uzdigne misli ka čistom, plemenitom i uzvišenom, da u duši probudi odanost i zahvalnost Bogu. Kakve li razlike između tog starog običaja i cilja kome se muzika sada često posvećuje! Koliki se služe ovim darom da uzdignu sebe, umjesto da proslave Boga! Ljubav prema muzici navodi neoprezne da se sjedine s ljubiteljima svijeta na zabavama koje je Bog zabranio svojoj djeci. Tako se ono što donosi velike blagoslove, kada se pravilno upotrijebi, preobrazilo u jedno od najuspješnijih sredstava kojima sotona odvraća misli od dužnosti i od razmišljanja o vječnim istinama.

[522]

Muzika predstavlja dio bogoslužnja u nebeskim dvorima i mi se moramo potruditi, slaveći Boga pjesmama, da se što više približimo skladu nebeskih horova. Odgovarajuće uvježbavanje glasa predstavlja važan dio obrazovanja i ne smije se zanemariti. Pjevanje, kao dio vjerske službe, isto je toliko dio bogoslužnja kao i molitva. Srce mora da osjeti duh pjesme da bi joj moglo dati pravi izraz.

Zaista postoji velika razlika između tih škola u kojima su predavali Božji proroci i savremenih obrazovnih ustanova! Kako je malo škola koje se ne upravljaju prema pravilima i običajima svijeta! Nedostaje odgovarajuće obuzdavanje i razumna disciplina. Nepoznavanje Božje riječi među ljudima koji sebe nazivaju hrišćanima je zastrašujuće. Površne priče, obični sentimentalizam umjesto pouka o moralu i religiji. Božanska pravednost i Njegova milost, ljepota svetosti i istinska nagrada za pravedan život, zao karakter grijeha i neminovnost njegovih strašnih posljedica, ništa se ne usađuje u um mladih, dok ih loše društvo odvodi na put zločina, razuzdanosti i rasmusnosti.

Zar se savremeni vaspitači od starih jevrejskih škola ne bi mogli naučiti mnogim korisnim poukama? Onaj koji je stvorio čovjeka postarao se za njegov tjelesni, umni i duševni razvoj. Prema tome, stvarni uspjeh u obrazovanju zavisi od vjernosti s kojom ljudi ostvaruju Stvoriteljev plan.

Pravi cilj vaspitanja je obnavljanje Božjeg lika u duši. U početku je Bog stvorio čovjeka po svom obličju i dao mu mnoge plemenite sposobnosti. Njegov um je bio pravilno uravnotežen i sve snage njegovog bića bile su usklađene. Međutim, pad u grijeh i njegove posljedice izopačili su te darove. Grijeh je potamnio i skoro izbrisao Božji lik u čovjeku. Da bi ta slika bila obnovljena stvoren je plan

[523]

spasenja, a čovjeku je darovan život kao vrijeme probe. Veliki cilj života je povratak čovjeka u stanje savršenstva u kome je bio kada je stvoren to je cilj u kojem se sjedinjuju svi ostali. Zadatak roditelja i učitelja u djelu vaspitanja i obrazovanja mladih je da podrže ovu božansku namjeru; čineći tako, oni postaju Bogu pomagači. (1. Korinćanima 3,9)

Čovjek je dobio Boga raznovrsne sposobnosti uma, duše i tijela da bi postigao najviši stepen savršenstva. Ali, ovaj proces ne smije se pretvoriti u sebično usavršavanje sebe radi, jer je Božji karakter, po čijem uzoru želimo da se oblikujemo, oličenje dobrote i ljubavi. Svaka sposobnost, svaka osobina koju nam je Stvoritelj poklonio, mora se upotrijebiti Njemu na slavu i za uzdizanje naših bližnjih. Upravo u tome ove osobine i nalaze svoju najčistiju, najplemenitiju i najradosniju primjenu.

Kada bi se ovom važnom načelu obratila pažnja koju zaslužuje, nastupile bi potpune promjene u nekim od metoda vaspitanja i obrazovanja. Umjesto da utiču na ponos i sebično častoljublje učenika da bi u njemu rasplamsali takmičarski duh, nastavnici bi morali da se potruže da probude ljubav prema dobroti i istini i ljepoti da probude želju za savršenstvom. Učenik bi se onda trudio da razvije božanske darove u sebi, ne zato da bi nadmašio druge, već da bi ispunio namjeru svoga Stvoritelja i da bi postao sličan Njemu. Umjesto da se upravlja prema zemaljskim mjerilima, ili da bude nadahnut željom za samouzdanjem, koja unižava čovjeka i pretvara ga u duhovnog patuljka, on bi svoje misli usmjerio prema Stvoritelju sa željom da Ga upozna i da Mu postane sličan.

Početak je mudrosti strah Gospodnji i znanje je svetih stvari razum. (Priče 9,10) Veliki zadatak života je izgradnja karaktera, a poznavanje Boga je temelj svakog pravog vaspitanja i obrazovanja. Cilj nastavnikovog rada trebalo bi da bude znanje i oblikovanje karaktera u skladu s Njim. Božji zakon je slika Njegovog karaktera. Zato psalmista kaže: Jer su sve zapovijesti tvoje pravedne! Od zapovijesti tvojih postadoh razuman! (Psalam 119,172.104) Bog nam se otkrio u svojoj Riječi i u djelima stvaranja. Preko nadahnutih spisa i knjige prirode treba da steknemo znanje o Bogu.

[524] Pravilo je da se um polako prilagođava temama o kojima smo ga naučili da razmišlja. Ukoliko je zauzet samo običnim problemima, zakržljaće i oslabiti. Ukoliko ga nikada ne obavezujemo da se bavi

teškim problemima, on će poslije nekog vremena gotovo potpuno izgubiti sposobnost da se razvija. Kao vaspitna snaga Biblija je nenadmašna. U Božjoj riječi um nalazi teme za najdublje razmišljanje, za najplemenitije težnje. Biblija je najpoučnija istorija koju ljudi imaju u rukama. Ona izvire neposredno iz vječne istine, i božanska ruka sačuvala je njenu neiskvarenost tokom svih proteklih vjekova. Ona osvjetljava daleku prošlost u koju ljudsko istraživanje uzalud nastoji da prodre. U Božjoj riječi se suočavamo sa silom koja je postavila temelje Zemlji i razastrla nebo. Jedino u njoj možemo pronaći istoriju svoga roda nezagađenu ljudskim predrasudama ili ljudskom ohološću. U njoj su zabilježene borbe, porazi i pobjede najvećih ljudi ovog svijeta. U njoj se raspravlja o velikim problemima dužnosti i budućnosti. Ona razgrće veo koji razdvaja vidljivi od nevidljivog svijeta i daje nam priliku da sagledamo sukob između sila dobra i zla, od prvog grijeha, sve do konačne pobjede pravde i istine; u svemu se, u stvari, samo otkriva Božji karakter. Pobožno razmišljanje o istinama predstavljenim u Njegovoj riječi dovodi um učenika u vezu s Beskrajnim umom. Takvo razmišljanje ne samo da usavršava i oplemenjuje karakter, već kao neizbježnu posljedicu ima i jačanje i oživljavanje mentalnih sposobnosti.

Učenja Biblije utiču na čovjekovo napredovanje na svim područjima ovog života. Biblija otkriva načela koja predstavljaju kamen temeljac za blagostanje naroda načela od kojih zavisi uspjeh društva i održanje porodice načela bez kojih niko ne bi mogao da bude koristan, srećan i poštovan u ovom životu, niti bi se mogao nadati da će osigurati budući, besmrtni život. Nema položaja u životu, nema oblika ljudskog iskustva za koje proučavanje Biblije nije neophodna i važna priprema. Kada bi bila proučavana i slušana, Božja riječ bi svijetu dala ljude snažnijeg i djelotvornijeg uma od onih koji bi se stvorili najsavjesnijom primjenom svih pravila ljudske filozofije. Ono bi dalo ljude snage i čvrstine karaktera, oštih zapazanja i zdravog rasuđivanja ljude koji bi bili na čast Bogu i na blagoslov svijetu.

Prilikom izučavanja nauke treba da stičemo znanje o Stvoritelju. Svaka prava nauka je samo tumačenje božanskog rukopisa u materijalnom svijetu. Nauka na temelju svojih istraživanja iznosi samo nove dokaze o Božjoj mudrosti i sili. Ako se pravilno shvate, i

knjiga prirode i pisana Riječ upoznaju nas s Bogom otkrivajući nam neke od mudrih i korisnih zakona preko kojih On djeluje.

Učenik treba da nauči da vidi Boga u svim djelima stvaranja. Nastavnici treba da slijede primjer Velikog učitelja, koji se poznatim prizorima iz prirode služio kao slikama da njima na jednostavan način objasni svoja učenja i da ih tako još dublje ureže u misli slušalaca. Ptice koje cvrkuću na zelenim granama, cvijeće u dolinama, veličanstveno drveće, plodna polja, proklijalo zrnevlje, gola zemlja, Sunce na zalasku koje svojim zlatnim zracima obasjava nebo sve mu je to služilo kao sredstvo za poučavanje. On je povezivao vidljiva Stvoriteljeva djela s riječima života koje je izgovarao, tako da se svaki put, kada se ti predmeti pojave pred slušaocima, njihove misli vrte na pouke o istini koje je On povezao s njima.

Pečat Božanstva, koji se vidi na stranicama otkrivenja vidi se i na veličanstvenim planinama, plodnim dolinama, na širokom, dubokom okeanu. Djela prirode govore čovjeku o ljubavi njegovog Stvoritelja. On nas je povezao sa sobom bezbrojnim znacima i na nebu i na zemlji. Ovaj svijet nije samo tuga i bijeda. Bog je ljubav, napisano je na svakom pupoljku, na laticama svakog cvijeta, na stabljiki svake travke. Iako zbog grijeha zemlja donosi trnje i čkalj, ima i cvjetova na čkalju, a trnje je sakriveno ružama. Sve u prirodi svjedoči o nježnom, očinskom staranju našega Boga i o Njegovoj želji da usreći svoju djecu. Njegove zabrane i Njegovi nalozi nisu sračunati da pokažu samo Njegovu vlast, već i da On u svemu što čini ima u vidu dobrobit svoje djece. On ne traži od njih da odbace bilo šta što je u njihovom interesu.

[526] Mišljenje koje preovladava u nekim društvenim krugovima da vjera ne doprinosi zdravlju ili sreći u ovom životu, jedna je od najpogubnijih zabluda. Pismo kaže: Strah je Gospodnji na život; u koga je on, boravi sit, niti ga pohodi zlo. (Priče 19,23) Koji čovjek želi života, ljubi dane da bi vidio dobro. Ustavljaj jezik svoj oda zla, i usta svoja od prevarne riječi. Kloni se oda zla, i čini dobro, traži mira i idi za njim. (Psalam 34,12-14) Riječi mudrosti su život onima koji ih nalaze i zdravlje svemu tijelu njihovu. (Priče 4,22)

Istinska religija dovodi čovjeka u sklad s Božjim zakonima, fizičkim, mentalnim i moralnim. Ona propovijeda vladanje sobom, vedrinu, umjerenost. Religija oplemenjuje um, pročišćava ukus, posvećuje razum. Ona čini da duša postaje učesnik u neporočnosti

Neba. Vjera u Božju ljubav i svemoćno providenje olakšava terete zabrinutosti i straha. Ona ispunjava radošću i zadovoljstvom i onoga koji živi u najpovoljnijim okolnostima, ali i onoga u najskromnijim. Religija neposredno unapređuje zdravlje, produžava život i povećava naše uživanje u svim njegovim blagoslovima. Ona duši otvara nepresušni izvor sreće. O, kada bi oni koji nisu izabrali Hrista shvatili da im On nudi nešto beskrajno veće od onoga što sami žele da dobiju. Čovjek čini svojoj duši nepravdu i štetu, kada misli i djeluje suprotno Božjoj volji. Nikakva stvarna radost ne može se naći na putu koji je zatvorio Onaj koji zna šta je najbolje i koji se stara o dobru svojih stvorenja. Prestup vodi u bijedu i uništenje; dok su putevi mudrosti mili puti i sve staze njene mirne. (Priče 3,17)

Proučavanje sistema tjelesne, ali i vjerske obuke u jevrejskim školama može donijeti koristi. Vrijednosti te obuke se ne cijene dovoljno. Između uma i tijela postoji tijesna veza. Da bi se zadovoljila visoka mjerila moralnih i intelektualnih dostignuća moraju se poštovati zakoni koji upravljaju fizičkim bićem. Da bi bio izgrađen snažan, uravnotežen karakter, moraju se vježbati i razvijati i mentalne i fizičke snage. Koji bi predmet proučavanja mogao za mlade biti važniji od onoga koji se bavi čudesnim organizmom koji nam je Bog dao i zakonima koji nam pomažu da ga održimo u dobrom zdravlju.

Danas, kao i u vrijeme starog Izrailja, svaki mladić trebalo bi da bude upoznat sa svakodnevnim dužnostima. Svako bi trebalo da stekne iskustvo u fizičkom radu da bi njime, ukoliko bude neophodno, mogao osigurati sredstva za život. To je važno, ne samo kao sredstvo pomoću koga se mogu izbjeći životne nedaće, već i zbog uticaja na fizički, mentalni i moralni razvoj. Čak i ukoliko neko nikada ne bude morao da pribjegne fizičkom radu da bi zadovoljio svoje životne potrebe, neophodno je da nauči da radi. Bez fizičkih napora niko ne može sačuvati zdravu konstituciju i čelično zdravlje; disciplina koju nameće dobro organizovani rad isto je tako važna za oblikovanje jakog i aktivnog uma i plemenitog karaktera.

[527]

Svaki učenik bi svakoga dana morao da odvoji dio svog vremena za aktivni rad. Tako će marljivost preći u naviku, razviće se samopouzdanje, a mlada osoba biće zaštićena od mnogih zala i ponižavajućih običaja koji nastaju kao posljedica lenjosti. Sve to biće u skladu s najvažnijim ciljem vaspitanja. Naime, kada pod-

stičemo na aktivnost, marljivost i neporočnost usaglašavamo se sa svojim Stvoriteljem.

Uputimo mlade da shvate cilj s kojim su stvoreni, naime, da budu na čast Bogu i na blagoslov svojim bližnjima! Pomozimo im da cijene nježnu ljubav koju nebeski Otac pokazuje prema njima i uzvišeni položaj za koji ih disciplina ovog života mora pripremiti! Naučimo ih da cijene dostojanstvo i čast na koje su pozvani, čast da postanu Božja djeca, i hiljade će prezrivo odbaciti niske i sebične ciljeve i nerazumna zadovoljstva koja su ih dotada zaokupljala. Oni će naučiti da mrze grijeh i da ga se čuvaju, ne zato što se nadaju nagradi ili boje kazne, već zato što su duboko svjesni njegove niskosti, što znaju da bi on unizio njihove bogomdane sposobnosti, da bi predstavljao mrlju na njihovoj zrelosti, po kojoj su slični Bogu.

Bog ne poziva mlade da se odreknu svojih težnji. Odlike karaktera koje čovjeka čine uspješnim i cijenjenim u društvu neodoljiva čežnja da dosegne neko veće dobro, nesavladiva odlučnost, marljivi napor, neumorna istrajnost ne smiju se odbaciti. Božjom milošću oni se moraju usmjeriti na postizanje ciljeva koji su toliko uzvišeniji od običnih sebičnih i prolaznih interesa koliko je nebo više od Zemlje. Vaspitanje započeto u ovom životu biće nastavljeno u životu koji će doći. Prekrasna Božja djela, dokazi Njegove mudrosti i snage prilikom stvaranja i održavanja svemira, beskrajna tajna ljubavi i mudrosti u planu otkupljenja, iz dana u dan otkrivaće se umu u novoj ljepoti. Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovjeku ne dođe, ono ugotovi Bog onima koji ga ljube. (1. Korinćanima 2,9) Čak i u ovom životu možemo sagledati Njegovu prisutnost i osjetiti radost zajedništva s Nebom, ali ćemo savršenstvo te radosti i blagoslova osjetiti tek u vječnosti. Samo će vječnost moći da otkrije slavnu budućnost koju može dosegnuti čovjek, obnovljen po Božjem obličju.

V—Po Ljudskom Uzoru

[528]

»Ali narod ne hte poslušati
reči Samuilovijeh, i rekoše:
ne, nego car neka bude nad nama,
da budemo i mi kao i svi narodi.«

Prva knjiga
Samuilova 8,
19.20.

59. Poglavlje—Prvi Vladař U Izrailju

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 8 do 12)

Vlasti u Izrailju upravljale su zemljom u BoŹje ime i po Njegovom ovlašćenju. Mojsije, sedamdeset starješina, upravitelji i sudije, svi su primjenjivali zakone koje je Bog dao; nisu imali prava da izdaju nove propise. To je bio i ostao uslov postojanja Izrailja kao naroda. S koljena na koljeno, Bog je slao nadahnute ljude da uče narod i da ga usmjeravaju u primjeni zakona.

Gospod je predvidio da će Izrailj zatraŹiti svjetovnog vladara, ali nije pristao da promijeni načela na kojima je država počivala. Vladař će biti samo zamjenik Najvišega. Bog će i ubuduće ostati na čelu naroda kao njegov Poglavar, a Njegov zakon primjenjivaće se kao osnovni zakon zemlje.

U početku, kada se Izrailj naselio u Hananu, narod je priznavao načelo teokratije i pod upravom Isusa Navina živio u blagostanju. Međutim, kada su se namnoŹili i počeli miješati s drugim narodima nastupile su promjene. Prihvatili su mnoge običajne svojih neznaboŹačkih susjeda i tako se u velikoj mjeri odrekli svojih posebnih, svetih obilježja. Među njima je postepeno nestajalo strahopoštovanje prema Bogu, prestali su da cijene prednost što ih je On izabrao da budu Njegov narod. Videći sjaj i raskoš neznaboŹačkih monarha, svoju jednostavnost proglasili su dosadnom i zamornom. Među plemenima se pojavila zavist i ljubomora. Unutrašnje podjele su ih oslabile; neprekidno su bili izloženi nasrtajima svojih neznaboŹačkih neprijatelja i narod je počeo da vjeruje da se plemena moraju ujediniti pod upravom snaŹne centralne vlasti ukoliko Źele da se odrŹe kao narod. Odrakavši poslušnost BoŹjem zakonu, Izrailjci su poŹeljeli da se oslobode i vlasti svog boŹanskog Suverena; zato se zahtjev za uvođenjem monarhije počeo javljati u cijelom Izrailju.

Još od vremena Isusa Navina, vlast nije toliko mudro i uspješno upravljala narodom kao u doba Samuila. Pošto mu je Bog povjerio trostruku duŹnost sudije, proroka i sveštenika, on se neumornom

i nepristrasnom revnošću zalagao za dobro čitavog naroda i Izrailj je napredovao pod njegovom mudrom upravom. Red je bio uspostavljen, pobožnost podsticana, a duh nezadovoljstva, bar za neko vrijeme obuzdan. Kada je, međutim, zašao u godine prorok je bio prinuđen da vlast podijeli s drugima, pa je dvojicu svojih sinova postavio da mu budu pomoćnici. Dok je Samuilo nastavio da obavlja svoje dužnosti u Rami, dvojica mladića su se nastanila u Virsaveji i odande dijelila pravdu narodu koji je živio u blizini južne izrailjske granice.

[530]

Iako je s punim odobrenjem cijelog naroda, Samuilo postavio svoje sinove da sude Izrailju, oni nisu opravdali povjerenje svoga oca. Gospod je preko Mojsija dao posebna uputstva o upravnim poslovima, naredio da upravitelji sude pravedno, da postupaju pravilno prema udovicama i siročadi i da ne primaju mito. Međutim, Samuilovi sinovi udariše za dobitkom, i primahu poklone i izvrtahu pravdu. Sinovi starog proroka nisu primjenjivali pravila kojima ih je učio. Besprekorni, nesebični život njihovog oca nije im poslužio kao uzor. Opomena upućena Iliju nije dovoljno uticala na Samuila. I on je bio popustljiv prema svojim sinovima i posljedice su se pokazale u njihovom karakteru i životu.

Nepravednost ovih sudija izazvala je veliko nezadovoljstvo i poslužila kao izgovor da se glasno postavi zahtjev o kome se potajno već dugo raspravljalo. Tada se skupiše sve starješine Izrailjeve i dođoše Samuilu u Ramu. I rekoše mu: eto, ti si ostario i sinovi tvoji ne hode tvojim putevima, zato postavi nam cara da nam sudi, kao što je u svih naroda. Slučajevi zloupotrebe vlasti nisu bili javljeni Samuilu; da je rđavo ponašanje njegovih sinova bilo poznato proroku, on bi ih bez oklijevanja uklonio s položaja; ali, starješinama to i nije bio cilj. Samuilo je odmah shvatio da se iza njihovih riječi krije nezadovoljstvo i oholost i da je njihov zahtjev izraz smišljene, odlučne namjere. Nikakav prigovor nije bio upućen protiv Samuila. Svi su priznavali da on upravlja pošteno i mudro, međutim, stari prorok je zahtjev ipak shvatio kao prigovor, kao neposredan napor da se on ukloni s vlasti. Nije pokazao prava osjećanja, nije izgovorio ni riječ ukora, već je problem iznio u molitvi pred Gospoda i samo od Njega zatražio savjet.

Gospod je ovako odgovorio Samuilu: Poslušaj glas narodni u svemu što ti govore; jer ne odbaciše tebe nego mene odbaciše da

[531]

ne carujem nad njima. Kako činiše od onoga dana kada ih izvedoh iz Egipta do danas, ostaviše me i služiše drugim bogovima, po svim tim djelima čine i tebi. Bog je ukorio proroka što se ožalostio zbog ponašanja naroda prema sebi kao pojedincu. Oni nisu pokazali nepoštovanje prema njemu, već prema autoritetu Boga, koji postavlja upravitelje svome narodu. Oni koji prezru i odbace vjernog Božjeg slugu pokazuju prezir, ne samo prema čovjeku, već prema Gospodararu koji ga je poslao. Gaze Božje riječi, Njegove ukore i savjete; odbacuju Njegov autoritet!

Dane svog najvećeg blagostanja Izrailj je zabilježio kada je priznao Gospoda kao svog Vladara u vrijeme kada je Božje zakone i sistem vladavine smatrao savršenijim od zakona i vlasti drugih naroda. Govoreći o Gospodnjim zapovijestima, Mojsije je objavio: Jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima, koji će kada čuju sve ove uredbe reći: samo je ovaj veliki narod narod mudar i razuman. (5. Mojsijeva 4,6) Međutim, udaljivši se od Božjeg zakona, Jevreji nisu postali narod kakvim je Bog želio da ih učini, pa su za sva zla koja su nastala kao posljedica njihovih grijehova i nerazumnog ponašanja optužili Božju vladavinu. Toliko su bili zaslijepljeni svojim grijehom!

Preko svojih proroka Gospod je prerekao da će Izrailjem upravljati svjetovni vladari; ali to nije značilo da im takav oblik vladavine najviše odgovara, ili da je u skladu s Njegovom voljom. On je dozvolio ljudima da sprovedu svoju volju, jer su odbili da slijede Njegove savjete. Prorok Osija izjavljuje da im je Bog u svom gnjevu dao vladara (Osija 13,11). Kada ljudi odluče da idu svojim putem, ne tražeći savjet od Boga ili čak protivriječe Njegovoj otkrivenoj volji, Bog im često ispunjava želje, da bi, poslije gorkog iskustva koje će steći, mogli shvatiti da su se nerazumno ponašali i da bi se pokajali i odbacili svoje grijehove. Ljudska mudrost i ljudski ponos uvek će se pokazati kao opasan vodič. Ono što srce želi suprotno Božjoj volji na kraju se uvijek pretvara u prokletstvo umjesto u blagoslov.

Bog je želio da Njegov narod samo u Njemu gleda svog Zakonodavca i Izvor svoje snage. Kada Izrailjci budu osjećali da zavise od Njega, prilaziće Mu sve bliže. Postaće dostojanstveni i plemeniti, osposobljeni za visoki poziv koji im je Bog namijenio kada ih je izabrao za svoj narod. Ali, kada čovjeka budu postavili na prijesto, njihove misli uvijek će se udaljavati od Boga.

Oslanjaće se više na ljudsku, a manje na božansku snagu, pogreške njihovih vladara navodiće ih na grijeh i odvajati od Boga. Samuilu je bilo rečeno da ispuni zahtjev naroda, ali i da mu izrazi Božje negodovanje i objavi sve posljedice ovog izbora. I kaza Samuilo sve riječi Gospodnje narodu koji iskaše od njega cara. Otvoreno im je govorio o obavezama koje će im biti nametnute i pokazao razliku između takvog podaničkog položaja i njihovog sadašnjeg slobodnog života u izobilju. Njihov vladar poželjeće da se okruži sjajem i raskoši kao i drugi monarsi. Da bi to postigao moraće da im nametne teške kuluke i poreze. Najbolje među njihovim sinovima uzimaće u svoju službu. Postavljaće ih da voze njegova ratna kola, da budu konjanici i glasnici koji će ići pred njim. Njima će popunjavati redove svoje vojske, zahtijevaće od njih da obrađuju njegove njive, da skupljaju njegovu letinu, da prave ratna oruđa za njegove ratove. Njihove kćeri uzimaće da budu kuvarice i pekari u njegovom vladarskom domu. Da bi uzdigao svoju vladarsku čast uzimaće najbolje njive koje im je dodijelio sam Gospod. Njihove najsposobnije sluge i najbolju stoku će obrtati na svoje poslove. Osim svega toga, vladar će zahtijevati i desetak od svega prihoda, od svih dobitaka stečenih radom, od svih zemaljskih proizvoda. I vi ćete mu biti robovi, zaključio je prorok. Pa ćete onda vikati radi cara svojega, kojega izabrate sebi, ali vas Gospod onda neće uslišiti! Koliko god da im budu teški vladarski nameti, kada se monarhija jednom uspostavi, više neće moći da bude ukinuta.

Ali je narod odgovorio: Ne, nego car neka bude nad nama, da budemo i mi kao svi narodi i neka nam sudi car naš i ide pred nama i vodi naše ratove!

Kao svi narodi! Izrailjci nisu shvatili da je različitost od ostalih naroda na ovom području samo posebna prednost i poseban blagoslov. Bog je odvojio Izrailj od svih ostalih naroda da bi ga učinio svojim posebnim blagom. Ali on je, prezrevši tu visoku čast, žarko poželio da slijedi primjer neznabožaca! Ista želja da se prikloni svjetovnim običajima i navikama i danas postoji među onima koji sebe smatraju Božjim narodom. Kada se takvi udalje od Gospoda, postaju željni svjetovnih dobitaka i počasti. Takvi hrišćani se stalno trude da slijede običaje onih koji obožavaju boga ovoga svijeta. Mnogi tvrde da bi, sjedinjujući se sa svjetovnim ljudima i prihvatajući njihove običaje, imali snažniji uticaj na bezbožnike.

[532]

[533] Ali, svi koji krenu tim putem odvajaju se od Izvora svoje snage. Da bi zadobili zemaljska priznanja oni žrtvuju neopisivu počast na koju ih je Bog pozvao da slave Onoga koji ih je pozvao iz tame k svome čudesnom vidjelu (1. Petrova 2,9).

Duboko ožalošćen, Samuilo je slušao riječi naroda, ali ga je Gospod upozorio: Poslušaj glas njihov i postavi im cara! Prorok je ispunio svoju dužnost. Vjerno je objavio opomenu i ona je bila odbačena. Teška srca otpustio je narod i sam krenuo da se pripremi za veliku promjenu u sistemu vlasti.

Samuilov neporočan i nesebičan život i njegova odanost narodnim interesima predstavljali su stalni prekor samoljubivim sveštenicima i knezovima, ali i oholom i raskalašnom izrailjskom narodu. Iako nije bio okružen sjajem i nikada se nije razmetao, Samuilo je za svoj rad bio nagrađen odobravanjem Neba. Cijenio ga je i Otkupitelj svijeta pod čijim vođstvom je vladao jevrejskim narodom. Narod se, međutim, umorio od njegove pobožnosti i vjernosti Bogu; prezreli su njegov skromni autoritet i zamijenili ga čovjekom koji će njima upravljati kao vladar.

U Samuilovom karakteru otkrivamo sličnost s Hristovim karakterom. Upravo je neporočnost života našeg Spasitelja izazvala sotonin gnjev. Taj život je predstavljao vidjelo svijetu i otkrivao skrivenu pokvarenost ljudskog srca. Hristos je upravo svojom sve-tošću podigao protiv sebe najžešće strasti licemjernih lažnih bogomoljaca. Hristos se nije pojavio praćen zemaljskim bogatstvom i počastima ovoga svijeta, ali su djela koja je činio pokazivala da ima moć, mnogo veću od moći bilo kojeg zemaljskog vladara. Jevreji su očekivali Mesiju koji će slomiti jaram ugnjetača, a ipak su gajili grijeha koji su im taj jaram stavljali na vrat. Da je Hristos prikrivao njihove grijeha i hvalio njihovu pobožnost, oni bi Ga prihvatili kao svog vladara, ali nisu htjeli da Ga podnose zato što je neustrašivo ukoravao njihove mane. Prezreli su čovjeka ljupkog karaktera punog dobrote, neporočnosti i svetosti, u kojem nije bilo mržnje osim mržnje protiv grijeha. Tako je to bilo u sva vremena. Vidjelo s Neba donosi osudu svima koji odbijaju da hode po njemu. Kada se osjete ukorenim primjerom onih koji mrže grijeh, licemjeri postaju sotonine sluge i počinju da muče i progone vjerne. A svi koji pobožno hoće da žive u Hristu Isusu biće gonjeni. (2. Timotiju 3,12)

[534] Iako je monarhistički oblik vladavine u Izrailju bio najavljen

proročanstvom, Bog je za sebe zadržao pravo da im postavi vladara. Jevreji su još toliko poštovali božanski autoritet da su izbor potpuno prepustili Njemu. On je izabrao Saula, Kisovog sina, iz Venijaminovog plemena.

Lične osobine budućeg monarha potpuno su zadovoljavale ohola srca ljudi koji su čeznuli za vladarem. Ne bješe ljepšega od njega među sinovima Izrailjevim. (1. Samuilova 9,2) Plemenitog i dostojanstvenog držanja, u naponu života, zgodan i visok, izgledao je kao čovjek rođen da zapovijeda. Ali, iako spolja tako privlačan, Saul nije imao one visoke odlike od kojih se sastoji istinska mudrost. U mladosti nije naučio da obuzdava svoje nagle, žestoke strasti; nikada nije osjetio obnoviteljsku moć božanske milosti.

Saul je bio sin moćnog i bogatog poglavara, ali je u skladu s jednostavnošću svoga vremena zajedno sa ocem obavljao i skromne dužnosti u domu. Pošto su neke životinje njegovog oca zalutale u planinama, Saul je s jednim slugom krenuo da ih traži. Tri dana su uzalud lutali, a onda je sluga, pošto su se našli u blizini Rame, Samuilovog boravišta, predložio da upitaju proroka za izgubljene životinje. Dodao je: Eto u mene četvrt sikla srebra, to da dam čovjeku Božjemu da nas uputi! To je bilo u skladu s običajima toga vremena. Onaj koji bi izlazio pred višega po položaju ili časti, donosio mu je mali poklon kao izraz svog poštovanja.

Kada su se približili gradu, sreli su neke mlade djevojke koje su išle po vodu i upitali ih za proroka. Odgovorile su da će bogoslužjenje odmah početi, da je prorok već stigao, da će biti prinesena žrtva na visini i da će se poslije toga održati žrtvena gozba. Pod Samuilovom upravom dogodile su se velike promjene. Kad ga je Bog prvi put pozvao, službe u Svetilištu bile su prezrene. Ljudi ne marahu za prinos Gospodnji. (1. Samuilova 2,17) Služba Božja sada je održavana po cijeloj zemlji i narod je rado dolazio na bogoslužjenja. Pošto nije bilo službe u Svetilištu, žrtve su privremeno prinosili na drugim mjestima. Za to su bili određeni gradovi sveštenika i Levita, u koje su ljudi dolazili po savjet. Najviša mjesta u tim gradovima obično su bila određena za prinošenje žrtava, pa su se zato zvala visine.

Na gradskim vratima Saul se sastao sa samim prorokom. Bog je pokazao Samuilu da će mu se u to vrijeme pokazati izabrani Izrailjev vladar. Kada su se našli licem u lice, Gospod je rekao Samuilu: Eto čovjeka za kojega ti rekoh: taj će vladati mojim narodom!

Na Saulovo pitanje: Kaži mi, gdje je kuća vidiočeva? Samuilo je odgovorio: Ja sam vidjelac! Uvjerivši ga da su izgubljene životinje pronađene, počeo je da ga nagovara da ostane na gozbi, nagovještavajući da ga očekuje sjajna budućnost: Čije će biti sve što je najbolje u Izrailju? Eda li ne tvoje i svega doma oca tvojega? Na ove prorokove riječi mladićevo srce je zadrhtalo od uzbuđenja. Morao je da shvati njihovo duboko značenje, jer je traženje vladara zaokupljalo pažnju svega Izrailja. Ipak, skromno i ponizno, Saul je odgovorio: Nisam li od plemena Venijaminova, najmanjega plemena Izrailjeva, i dom moj najmanji između svih domova u plemenu Venijaminovu? Što mi, dakle, govoriš tako?

Samuilo je odveo stranca na mjesto okupljanja, na kojem su se već nalazili svi važni ljudi iz grada. Među njima je, na prorokovu riječ, počasnno mjesto bilo određeno Saulu, a za vrijeme gozbe najbolji djelovi bili su izneseni pred njega. Poslije obreda, Samuilo je svoga gosta odveo u svoju kuću i tamo je na ravnom krovu razgovarao s njim, objašnjavajući mu uzvišena načela na kojima se temelji vlast u Izrailju, pokušavajući tako da ga pripremi, bar u nekoj mjeri, za visoko zvanje koje će obavljati.

Kada je Saul sljedećeg jutra odlazio, prorok je pošao da ga isprati. Čim su prošli kroz grad, uputio je slugu da krene dalje, a Saulu je rekao da stane da bi mu prenio Božju poruku. Tada Samuilo uze uljanicu i izli mu ulje na glavu, pa ga cjeliva, i reče mu: eto, nije li te pomazao Gospod nad nasljedstvom svojim da mu budeš vođa? Kao dokaz da je sve učinio prema Božjem ovlašćenju, prorekao mu je sve što će se zbiti dok se bude vraćao svojoj kući i obećao Saulu da će ga Božji Duh osposobiti za službu koja ga očekuje. Rekao mu je doslovno: Sići će na tebe duh Božji... i postaćeš drugi čovjek. I kada ti dođu ti znaci, čini što ti dođe na ruku, jer je Bog s tobom!

Kada je Saul krenuo svojim putem, sve se zbilo kao što je prorok najavio. U blizini granice Venijaminovog plemena, bio je obaviješten da su pronađene izgubljene životinje. Kada je stigao do tavorske ravnice sreo je trojicu ljudi koji su išli u Vetilj da se poklone Bogu. Jedan od njih je nosio tri jareta za žrtvu, drugi tri hljeba, a treći mješinu vina za žrtvenu gozbu. Pozdravili su ga uobičajeno i dali mu dva od tri hljeba. U Gavaji, Saulovom zavičaju, grupa proroka koji su se vraćali s visine pjevala je pjesme hvale Bogu uz zvuke psaltira, i bubnjeva, i svirala i gusala. Kada im se Saul

približio, Gospodnji Duh se spustio i na njega, pa se pridružio njihovim pjesmama i prorokovao zajedno s njima. Govorio je tako rječito i mudro, tako se revnosno pridružio službi da su oni koji su ga poznavali iznenađeno uzviknuli: Šta to bi od sina Kisova? Eda li je i Saul među prorocima?

Kada se Saul pridružio prorocima na bogoslužjenju, u njemu se odigrala velika promjena pod uticajem Svetoga Duha. Svjetlost božanske neporočnosti i svetosti zasijala je u tami njegovog neobraćenog srca. Vidio je sebe onakvoga kakav je bio pred Bogom. Sagledao je ljepotu svetosti. Bio je pozvan da započne borbu protiv grijeha i sotone i Bog mu je pomogao da vidi da u toj borbi sva njegova snaga mora da potiče jedino od Boga. Plan spasenja, koji mu je izgledao nejasan i neizvjestan, postao mu je razumljiv. Gospod mu je udijelio hrabrost i mudrost za njegov visoki položaj. Otkrio mu je Izvor snage i blagodati i prosvijetlio njegov razum da shvati božanske zahtjeve i svoje dužnosti.

Pomazanje Saula za cara još nije bilo objavljeno narodu. Božanski izbor je morao da bude javno potvrđen kockom. Samuilo je zato sazvaio narod u Mispu. Upućena je molitva za božansko vodstvo; a zatim je uslijedila svečana ceremonija bacanja kocke. U tišini okupljeno mnoštvo očekivalo je ishod. Pleme, porodica, dom, jedno za drugim su izvlačeni kockom, a onda je pokazan Saul, sin Kisov, kao pojedinačni izabranik. Međutim, Saula nije bilo na skupu. Opterećen sviješću o velikoj odgovornosti koja će mu uskoro biti dodjeljena, povukao se na usamljeno mjesto. Kad su ga konačno doveli pred narod, svi su ponosno i zadovoljno ustanovili da ima carsko držanje i plemenit stas, jer bješe glavom viši od svega naroda. Čak je i Samuilo, predstavljajući ga narodu, uzviknuo: Vidite li koga je izabrao Gospod da niko nije kao on u svemu narodu! Kao odgovor iz svih grla odjeknuo je gromki uzvik radosti: Da živi car!

Samuilo je zatim objasnio narodu prava carska, iznio je načela na kojima se temelji monarhistički oblik vladavine, načela kojih se i vladar mora držati. Vladar nije smio da bude apsolutista, već je njegova vlast bila podređena Božjoj volji. Ovo izlaganje bilo je zapisano u knjigu u kojoj su se našla, jedno pored drugog prava vladara i prava i prednosti naroda. Iako je narod odbacio Samuilove opomene, vjerni prorok, iako prinuđen da se pokori narodnim željama, ipak je pokušao da sačuva njegove slobode.

Iako je narod uglavnom bio spreman da prizna Saula kao vladara, mnogi su se tome usprotivili. Da monarh bude izabran iz Venijaminovog plemena, najmanjeg u Izrailju i da se zanemare Judino i Jefremovo, najveća i najmoćnija plemena bila je to uvreda preko koje nisu mogli da pređu. Odbili su da izraze vjernost Saulu ili da mu donesu uobičajeve darove. Oni koji su najglasnije zahtijevali vladara, sada su prvi odbili da zahvalno prihvate čovjeka koga im je Bog izabrao. Svaka grupica je imala svog miljenika koga je htjela da postavi na prijesto, a i mnoge starješine su željele tu čast. Zavist i ljubomora nagrizable su mnoge. Napori uloženi u zadovoljenje oholosti i častoljublja mogli su prouzrokovati jedino razočaranje i nezadovoljstvo.

Imajući na umu takvo stanje duha u narodu, Saul je odlučio da još ne prihvati vladarsko dostojanstvo. Prepuštajući Samuilu da nastavi da upravlja poslovima naroda, vratio se u Gavaju. Pratila ga je počasna pratnja ljudi koji su, poštujući božanski izbor, odlučili ga da podrže. On sam, međutim, nije učinio nikakav napor da silom stupi na prijesto. U svom domu u brdovitom dijelu Venijaminovog naslijeđa, smireno je prihvatio svoju dužnost da upravlja poljoprivrednim imanjem, potpuno prepuštajući Bogu uspostavljanje svoje vlasti.

Ubrzo poslije Saulovog izbora, Amonci, predvođeni svojim vladarom Nasom, prodrli su na teritoriju plemena istočno od Jordana i ugrozili grad Javis u Galadu. Stanovnici su pokušali da sklope mir, obećavajući da će postati vazali Amoncima. Surovi vladar odbio je ponudu, osim pod uslovom da svakom stanovniku iskopa desno oko i da ih tako učini trajnim svjedocima svoje moći.

Narod u opsjednutom gradu zatražio je sedmodnevno primirje. Amonci su pristali, smatrajući da će time samo povećati sjaj očekivane pobjede. Iz grada su odmah krenuli glasnici plemenima zapadno od Jordana, tražeći pomoć. Vijesti su stigle i do Gavaje, izazivajući sveopšti užas. Vraćajući se te večeri iz polja i tjerajući svoje volove, Saul je čuo glasno kukanje koje je svjedočilo o nekoj velikoj nevolji. Upitao je: Šta je narodu te plače? Kada je čuo sramnu priču, probudile su se sve njegove uspavane snage. Tada siđe Duh Božji na Saula kada ču te riječi...pa uze dva vola i isječe ih na komade i razasla ih u sve krajeve Izrailjeve po istim poslanicima, poručivši: Ko ne pođe sa Saulom i Samuilom, ovako će biti s govedima njegovim!

Tri stotine i trideset hiljada vojnika stupilo je pod Saulovu komandu u ravnici kraj Vezeka. Odmah su poslani glasnici opkoljenom gradu s porukom da pomoć mogu očekivati ujutro, istoga dana kada je trebalo da se predaju Amoncima. U brzom noćnom maršu Saul je sa svojom vojskom prešao Jordan i stigao pod Javis o jutarnjoj straži. Kao nekada Gedeon, i on je podijelio svoje snage u tri kolone i u zoru provalio u neprijateljski logor, u trenutku kada su se oni, ne očekujući napad, osjećali potpuno sigurnim. Zavladao je panika i u neredu vojska Amonaca doživjela je težak poraz. Koji ostaše, raspršali se da ne ostaše ni dvojica zajedno.

Saulova brzina djelovanja i hrabrost, kao i vojnička vještina koju je pokazao komandujući tako velikom vojnom silom, bile su upravo one osobine koje je izrailjski narod očekivao od svog vladara, da bi se mogao oduprijeti ostalim narodima. Zato su ga sada pozdravili kao svog vladara, pripisujući zaslugu za pobjedu ljudskim silama i zaboravljajući da bi bez posebnih Božjih blagoslova svi njihovi napori bili uzaludni. U svom oduševljenju neki su čak predložili da se pobiju svi oni koji su u početku odbili da priznaju Saulovu vlast. Vladar je, međutim, to odbio, govoreći: Da se ne pogubi danas niko, jer je danas Gospod učinio spasenje u Izrailju! Time je Saul dokazao da se u njegovom karakteru dogodila velika promjena. Umjesto da čast pripiše sebi, dao je slavu Bogu. Umjesto da pokaže želju za osvetom, pokazao je duh saučešća i opraštanja. To je bio neoborivi dokaz da je božanska milost zavladao njegovim srcem.

Samuilo je sada predložio da se veliki narodni zbor održi u Galgalu i da se vladarska čast javno potvrdi Saulu. To je i bilo učinjeno; i onde prinesoše žrtve zahvalne pred Gospodom. I provešeli se ondje Saul i sav Izrailj veoma.

Galgal je bio prvi izrailjski logor poslije ulaska u Obećanu zemlju. Upravo tu je Isus Navin, po božanskom naređenju, postavio spomenik od dvanaest kamenova da bi ovekovječio uspomenu na čudesni prelaz preko Jordana. Tu je obnovljen i obred obrezanja. Tu je održana i prva Pasha poslije grijeha kod Kadisa i putovanja kroz pustinju. Tu je prestala da pada mana. Tu se i Vojvoda vojske Gospodnje pokazao kao vrhovni komandant izrailjskih četa. Sa toga mjesta krenuli su da zauzmu Jerihon i Gaj. Tu je Ahan iskusio kaznu za svoj grijeh, tu je bio sklopljen i ugovor s Gavaonjanima na štetu Izrailjaca koji su zanemarili traženje savjeta od Boga. U

[539]

toj ravnici, koja je budila toliko uzbudljivih uspomena, stajali su Samuilo i Saul i kada su utihnuli usklici dobrodošlice vladaru, stari prorok je izgovorio svoje oprostajne riječi kao upravitelj naroda.

Rekao je: Eto, poslušao sam vaš glas u svemu što mi rekoste, i postavih cara nad vama. I sada, eto, car ide pred vama, a ja sam ostario i osjedio... i ja sam išao pred vama od mladosti svoje sve do danas. Evo me, i odgovorite mi pred Gospodom i pred pomazanikom njegovim: kome sam uzeo vola ili kome sam uzeo magarca? kome sam učinio nasilje? kome sam učinio krivo? ili, iz čije sam ruke uzeo poklon da bih stiskao oči njega radi, pa ću vam vratiti!

Narod je jednoglasno odgovorio: Nisi nam učinio sile, niti si kome učinio krivo, niti si uzeo što iz čije ruke!

Samuilo nije pokušavao da opravda sebe. On je već objavio načela koja regulišu odnose između vladara i naroda, pa je želio da tim riječima doda i težinu svog primjera. Od djetinjstva je bio povezan s Božjim djelom i čitavog svog dugog života imao je samo jedan cilj Božju slavu i najviše dobro cijelog Izrailja.

Prije nego što bi se uopšte mogao nadati da će postići blagostanje, Izrailj je morao da se pokaje pred Gospodom. Grijech je učinio da narod izgubi vjeru u Boga, sposobnost da shvati Njegovu moć i mudrost da upravlja narodom da izgubi povjerenje u Njegovu snagu da odbrani svoje djelo. Prije nego što budu mogli da nađu istinski mir, morali su da budu pokrenuti da uvide i priznaju grijeh kojim su bili opterećeni pred Bogom. Kazali su da traže vladara zato što žele da nam sudi car naš, i ide pred nama i vodi naše ratove! Samuilo im je ispričao istoriju Izrailja, od dana kada ih je Gospod izveo iz Egipta. Gospod, Car nad carevima, išao je pred njima i vodio njihove ratove. Često su ih njihovi grijesi predavali neprijateljima, ali, čim bi se odvratili od zla Gospodnja milost bi im podizala izbavitelja. Gospod je slao Gedeona, i Varaka, i Jeftaja i Samuila i ote vas iz ruku neprijatelja vaših unaokolo i živjeste bez straha. Ipak, kada im [540] je zaprijetila opasnost, tražili su: Car neka caruje nad nama, iako, kako reče prorok: Gospod Bog vaš bješe car vaš!

Samuilo je nastavio: Ali, stanite sada jošte i vidite ovu stvar veliku koju će učiniti Gospod pred vašim očima! Nije li danas žetva pšenična? Ja ću prizvati Gospoda i spustiće gromove i dažd da razumijete i vidite koliko je zlo što učinite pred Gospodom iskavši sebi cara! Tada zavapi Samuilo ka Gospodu i Gospod pusti gromove

i dažd u onaj dan. U vrijeme pšenične žetve, u maju i junu, na istoku ne padne ni kap kiše. Nebo je bilo bez oblaka, a vazduh čist i prijatan. Zato je silovita oluja u to vrijeme ispunila strahom sva srca. Cio narod ponizno je priznao svoj grijeh, grijeh za koji su nosili krivicu pred Bogom: Moli se za sluge svoje Gospodu Bogu svojemu da ne pomrijemo; jer dodasmo svim grijesima svojim zlo ištući sebi cara!

Samuilo nije ostavio Izrailjce u obeshrabrenju, jer bi to omelo sve njihove napore da žive bolje. Sotona bi ih naveo da Boga smatraju surovim i nespemnim na opraštanje, pa bi tako bili izloženi mnogostrukim iskušenjima. Bog je milostiv i spreman da oprost, uvijek spreman da pokaže naklonost prema svom narodu, ukoliko želi da posluša Njegov glas. Preko svoga sluge poslao mu je poruku: Ne bojte se, vi ste učinili sve ovo zlo, ali ne odstupajte od Gospoda, nego služite Gospodu svim srcem svojim. Ne odstupajte, jer biste pošli za ništavim stvarima, koje ne pomažu, niti izbavljaju, jer su ništave. Jer Gospod neće ostaviti naroda svojega!

Samuilo nije ništa rekao o uvredi koja mu je nanesena; nije prigovorio narodu za nezahvalnost kojom je bila plaćena njegova doživotna odanost, već je izjavio da će mu narodni interesi uvijek ostati na srcu: A meni ne dao Bog da zgriješim Gospodu i prestanem se moliti za vas, nego ću vas upućivati na put dobar i prav. Samo se bojte Gospoda i služite mu istinito, svim srcem svojim, jer vidite kakve je velike stvari učinio za vas! Ako li zlo učinite, propašćete i vi i car vaš!

60. Poglavlje—Saulova Drskost

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 13 i 14)

Poslije zбора u Galgalu, Saul je raspustio vojsku koja se na njegov poziv okupila da razbije Amonce, zadržavši samo dvije hiljade ljudi pod svojom komandom u Mihmasu i hiljadu u Gavaji pod zapovjedništvom svoga sina Jonatana. To je bila ozbiljna greška. Njegova vojska je bila puna nade i hrabrosti poslije nedavne pobjede; da je bez odlaganja nastavio pohod protiv drugih neprijatelja Izrailja, bio bi učinjen odlučujući iskorak u odbrani narodnih prava.

U međuvremenu, ni ratoborni susjedi, Filisteji, nisu mirovali. Poslije poraza kod Even-Ezera zadržali su neke planinske tvrđave u Izrailjevoj zemlji, a sada su prodrli i u samo srce zemlje. Po ratnim oruđima, oružju i opremi bili su u velikoj prednosti pred Izrailjcima. U dugom razdoblju svoje surove vladavine, da bi uvećali tu svoju prednost i onemogućili Izrailjcima da se naoružaju, zabranili su im da se bave kovačkim zanatom. Izrailjci su poslije sklapanja mira radi kovačkih usluga morali da odlaze u filistejske garnizone. Da ne bi upadali u teškoće, ispunjeni podaničkim duhom koji se u njima razvio za vrijeme dugogodišnjeg robovanja, Izrailjci su uglavnom zanemarili potrebu da se naoružaju. Lukovi i pračke mogli su im poslužiti u ratu i oni su ih lako nabavljali; ali nijedan među njima, osim Saula i njegovog sina Jonatana, nije imao ni koplje ni mač.

Tek u drugoj godini Saulove vladavine učinjen je prvi pokušaj da se savladaju Filisteji. Prvi udarac nanio im je Jonatan, vladarev sin, koji je napao i razbio filistejski garnizon u Gevi. Filisteji su, ogorčeni tim porazom, počeli da se pripremaju za brz upad u Izrailj. Saul je zvucima trube po cijeloj zemlji objavio ratno stanje i pozvao sve ljude, sposobne za vojsku, uključujući i pripadnike plemena istočno od Jordana, da se okupe u Galgalu. Poziv je bio prihvaćen.

Filisteji su prikupili ogromne snage u Mihmasu, trideset tisuća kola i šest tisuća konjanika i mnoštvo naroda kao pijeska na brijegu morskom. Kada su vijesti o tome stigle do Saula i njegove vojske

u Galgalu, narod je zadrhtao na pomisao da se s tom moćnom vojskom mora sukobiti na bojnopolju. Nisu bili spremni da se suoče s neprijateljem, a mnogi su se toliko uplašili da ih je užasavala i sama pomisao da izađu pred njega. Neki su preгазили Jordan, a drugi su se posakrivali po pećinama i ponorima i pukotinama između stijena, kojih je bilo mnogo u tom kraju. Kako se vrijeme sukoba približavalo, tako se umnožavao i broj bjegunaca, ali su i oni koji su ostali bili puni straha i zlih slutnji.

[542]

Kada je bio pomazan za vladara, Saul je od Samuila primio izričita uputstva kako da se ponaša u ovom slučaju. Prorok mu je rekao: Potom ćeš otići prije mene u Galgal i gle, ja ću doći k tebi da prinesem žrtve paljenice i da prinesem žrtve zahvalne. Sedam dana čekaj dokle dođem k tebi i kažem ti šta ćeš činiti. (1. Samuilova 10,8)

Iz dana u dan Saul je čekao, ne ulažući odlučne napore da ohrabri narod i ojača njegovo povjerenje u Boga. Prije isteka vremena koje je prorok odredio, Saul je postao nestrpljiv zbog odlaganja i obeshrabren zbog teških okolnosti u kojima se našao. Umjesto da se potruđi da pripremi narod za bogoslužnje koje će Samuilo održati kada bude došao, prepustio se nevjerovanju i zlim slutnjama. Djelo traženja Boga žrtvama bilo je najsvečanije i najvažnije djelo; Bog je zahtijevao da se Njegov narod preispita i pokaje za svoje grijehе da bi žrtva mogla da bude prihvaćena i da bi im Njegovi blagoslovi pomogli da savladaju neprijatelja. Saul je međutim, postao nespokojan, a narod, umjesto da očekuje pomoć od Boga, okrenuo se vladaru koga je izabrao da ga vodi i usmjerava.

Ipak, Gospod je nastavio da se stara o Izrailju i nije ga prepustio uništenju koje bi ga zadesilo da je slaba ljudska mišica bila njegova jedina podrška. On ga je doveo u težak položaj da bi ga uvjerio koliko je ludo tražiti oslonac u čovjeku, da bi ga obratio k sebi kao jedinom Izvoru pomoći. Došlo je vrijeme da se Saul stavi na probu. Trebalo je da pokaže hoće li se osloniti na Boga i strpljivo čekati Njegovu zapovijest i tako dokazati da je čovjek u koga Bog može imati povjerenja dok vlada Njegovim narodom u teško vrijeme ili će se pokazati kolebljivim i nedostojnim svete odgovornosti koja mu je bila povjerena. Hoće li car koga je Izrailj izabrao biti vjeran Caru nad carevima? Hoće li pažnju svojih obeshrabrenih vojnika skrenuti na Onoga u kome su vječno izbavljenje i vječna snaga?

[543] Saul je sa sve većim nestrpljenjem očekivao dolazak proroka, pripisujući njegovom zakašnjenju nered u logoru, očajanje i bježanje svojih vojnika. Određeno vrijeme je došlo, ali Božji čovjek nije se odmah pojavio. Božje providenje zadržalo je svoga slugu, ali Saulov nemirni, nestrpljivi duh više se nije mogao obuzdavati. Smatrajući da nešto mora učiniti da bi stišao strah u narodu, odlučio je da sazove zbor, održi bogoslužjenje i da prinoseći žrtvu zatraži Božju pomoć. Bog je naredio da samo oni koji obavljaju posvećene službe mogu prinostiti žrtve. Saul je, međutim, naredio: Dodajte mi žrtvu paljenicu i žrtvu zahvalnu! Pod oklopom i oružjem, pristupio je oltaru i prinio žrtvu Bogu.

I kada prinese žrtvu paljenicu, gle, dođe Samuilo. I Saul iziđe mu u susret da ga pozdravi. Samuilo je shvatio da je Saul postupio suprotno izričitim uputstvima koja je dobio. Bog je rekao preko svoga proroka da će upravo u to vrijeme otkriti Izrailju šta treba da čini u tom teškom času. Da je Saul ispunio uslove pod kojima je Božja pomoć bila obećana, Gospod bi na čudesan način izbavio Izrailj sa malobrojnim vjernim vojnicima koji su ostali uz vladara. Saul je, međutim, bio tako zadovoljan sobom i onim što je učinio da je izašao pred proroka očekujući prije pohvalu nego ukor.

Samuilovo lice izražavalo je zabrinutost i bol. Na njegovo pitanje: Šta si učinio? Saul je ponudio samo izgovore za svoje drsko djelo. Odgovorio je: Kada vidjeh da se narod razilazi od mene, a ti ne dođe do roka, i Filisteji se skupili u Mihmasu, rekoh: sada će udariti Filisteji na mene u Galgal, a ja se još ne pomolih Gospodu, te se usudih i prinesoh žrtvu paljenicu.

Tada reče Samuilo Saulu: ludo si radio što se nisi držao zapovijesti Gospoda Boga svojega, koju ti je zapovijedio; jer bi sada Gospod utvrdio carstvo tvoje nad Izrailjem dovijeka. A sada carstvo tvoje neće se održati. Gospod je našao sebi čovjeka po srcu svomemu i njemu je zapovijedio Gospod da bude vođa narodu njegovu... potom se diže Samuilo i otide iz Galgala u Gavaju Venijaminovu.

Ako se načela na kojima je počivala monarhija ne budu održala i narod ne ostane pod upravom božanske sile, Izrailj će prestati da bude Božji narod. Ako Izrailj bude potpuno stao na Gospodnju stranu, ako se ljudska, zemaljska volja bude pokorila Božjoj volji, Bog će ostati pravi Vladar Izrailja. Sve dok se vladar i narod budu ponašali kao Božji podanici, i On će biti njihova zaštita. Međutim,

[544]

nikakva monarhija u Izrailju neće biti blagoslovena ukoliko u svemu ne prizna Božji vrhovni autoritet.

Da je Saul u vrijeme probe pokazao poštovanje prema Božjim zahtjevima, Bog bi svoju volju ispunio preko njega. Ali, ova njegova greška pokazala je da nije sposoban da u Božje ime upravlja narodom. On bi odveo Izrailj s pravog puta. Njegova volja, umjesto Božje volje, imala bi prednost. Da je Saul bio vjeran, njegova dinastija bi vladala dovijeka; ali, pošto je iznevjerio, Bog je svoju namjeru morao da ostvari preko nekog drugog. Vlast u Izrailju biće povjerena onome koji će vladati narodom u skladu s voljom Neba.

Mi ne znamo kakvi su veliki interesi na kocki kada nas Bog provjerava. Nema sigurnosti osim u strogom poštovanju Božje riječi. Sva Njegova obećanja data su pod uslovom da vjerujemo i budemo poslušni. Ukoliko se ne pokorimo Njegovim zapovijestima, neće se ispuniti bogata obećanja zapisana u Pismu. Ne smijemo se povoditi za svojim pobudama, niti se oslanjati na čovjekove procjene; moramo se upravljati prema otkrivenoj Božjoj volji i hoditi u skladu s Njegovim izričitim zapovijestima, bez obzira na okolnosti koje nas okružuju. Bog će preuzeti posljedice. Svojom poslušnošću Njegovoj riječi možemo u teška vremena pokazati pred ljudima i anđelima da se Gospod može osloniti na nas, da ćemo i u teškim prilikama ispuniti Njegovu volju, proslaviti Njegovo ime i donijeti blagoslov Njegovom narodu.

Saul je pao u nemilost pred Bogom, a ipak nije bio spreman da se ponizi i pokaje. Ono što mu je nedostajalo u istinskoj pobožnosti, pokušao je da nadoknadi revnošću za spoljašnje oblike pobožnosti. Nije mu bio nepoznat Izrailjev poraz kada su Ofnije i Fines donijeli kovčeg u izrailjski logor; znajući sve to, ipak je odlučio da pošalje po sveti kovčeg i sveštenika koji mu služi. Ukoliko na taj način bude uspio da učvrsti povjerenje svoga naroda, nadao se da će prikupiti svoju rasturenu vojsku i krenuti u bitku protiv Filisteja. Odustao je i od Samuilove prisutnosti i njegove podrške i tako se oslobodio prorokovih neželjenih prigovora i ukora.

Sveti Duh bio je darovan Saulu da mu prosvijetli razum i omekša srce. Božji prorok mu je vjerno prenosio božanska uputstva i prijekore. Međutim, ogromna je bila Saulova slabost! Istorija prvog izrailjskog vladara je žalostan primjer vlasti loših navika stečenih u mladosti. U mladosti Saul nije volio Gospoda niti Ga se bojao;

to nepokorno srce, koje se u mladosti nije naviklo na poslušnost, uvijek je bilo spremno da ustane protiv Božjeg autoriteta. Oni koji u mladosti gaje posvećeno poštovanje prema Božjoj volji, koji vjerno ispunjavaju dužnosti koje su im dodijeljene, biće osposobljeni za uzvišeniju službu u budućem životu. Ljudi, međutim, ne mogu godinama zloupotrebljavati sposobnosti koje im je Bog dao da bi onda, kada odluče da se promjene, ustanovili da su te sile još svježije i sposobne da im osiguraju kretanje u potpuno suprotnom smjeru.

Saulovi naponi da pokrene narod nisu uspjeli. Ustanovivši da mu je ostalo šest stotina vojnika, napustio je Galgal i povukao se u utvrđenje Geva, tek oslobođeno od Filisteja. Ovo utvrđenje nalazilo se na južnoj strani duboke, krševite udoline ili klisure, nekoliko kilometara sjeverno od Jerusalama. Na sjevernoj strani iste udoline, u Mihmasu, filistejske snage podigle su svoj logor, dok su njihove pojedinačne kolone krenule u različite krajeve da pustoše zemlju.

Bog je dozvolio da se događaji razbuktaju u krizu da bi mogao da ukori Saula zbog skretanja s pravoga puta i da svom narodu pruži pouku o poniznosti i vjeri. Saul je zgriješio jer je neovlašćeno prinio žrtvu, i zato Bog nije dozvolio da njemu pripadne čast pobjede nad Filistejima. Vladarev sin Jonatan, čovjek koji se bojao Gospoda, bio je izabran da preko njega Izrailj bude izbavljen. Pokrenut božanskim duhom, Jonatan je predložio svom štitonoši da potajno napadnu neprijateljski logor. Rekao je: Hajde da odemo k straži tih neobrezanih, može biti da će nam učiniti što Gospod, jer Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s malinom.

Štitonoša, koji je i sam bio čovjek vjere i molitve, odobrio je plan, pa su zajedno izašli iz logora, potajno, da se neko ne bi usprotivio njihovoj namjeri. Iskreno se pomolivši Vođi svojih otaca, složili su se koji će znak odlučiti kako će se dalje ponašati. Spustivši se u dolinu koja je dijelila dvije vojske, tiho su koračali držeći se sjenke litica, djelimično sakriveni uzvišicama i grebenima u dolini. Približivši se filistejskom utvrđenju, našli su se neprijateljima na vidiku, a oni su im izazivački dobacili: Gle, izlaze Jevreji iz rupa u koje su se sakrili! A onda: Hodite k nama da vam kažemo nešto! Mislili su, naime, da dvojicu Izrailjaca kazne zbog drskosti. Ovaj poziv je bio znak koji su Jonatan i njegov pratilac zatražili kao dokaz da će Gospod blagosloviti njihov poduhvat. Sklonivši se Filistejima s vidika i birajući tajni i vrlo težak put, ratnici su se popeli do vrha

litice koja je bila smatrana nepristupačnom, pa nije bila ni posebno čuvana. Tako su prodrli u neprijateljski logor i pobili stražare koji, uplašeni i iznenađeni, nisu uspjeli ni da pruže otpor.

Nebeski anđeli štitili su Jonatana i njegovog pratioca, anđeli su se borili na njihovoj strani i Filisteji su padali pred njima. Zemlja je drhtala kao da se približava veliko mnoštvo konjanika i bojnih kola. Jonatan je prepoznao dokaze Božje pomoći, pa su čak i Filisteji bili svjesni da se Bog umiješao da bi izbavio Izrailj. Veliki strah obuzeo je vojsku, i onu na bojnom polju i onu u garnizonu. U zabuni, smatrajući svoje vojnike neprijateljima, Filisteji su počeli da ubijaju jedni druge.

Uskoro je bojna vika doprla i do izrailjskog logora. Stražari su obavijestili Saula da su Filisteji veoma zbunjeni i da ih je sve manje. Međutim, nije bilo poznato da je bilo koji dio izrailjske vojske napustio logor. Raspitavši se, ustanovili su da su zaista svi na okupu, osim Jonatana i njegovog štitonoše. Uvidjevši da se Filisteji suočavaju s porazom, Saul je poveo svoje vojnike da se pridruže napadu. Jevreji koji su prebjegli na stranu neprijatelja, sada su se okrenuli protiv njega; izašli su iz svojih skrovišta i mnogi bjegunci, pa je Saulova vojska nanijela strahoviti poraz Filistejima koji su u potpunom rasulu bezglavo bježali.

Odlučan da stečenu prednost iskoristi do kraja, vladar je brzo-pleto zabranio svojim vojnicima da čitavog dana uzimaju hranu, pojačavajući zabranu svečanom zakletvom: Da je proklet koji jede što do večeri, da se osvetim neprijateljima svojim! Pobjeda je već bila postignuta, bez Saulovog znanja ili pomoći, ali nadao se da će slavu steći potpunim uništenjem pobjeđene vojske. Zapovijest o uzdržavanju od hrane bila je posljedica sebičnog častoljublja, koja je pokazala da vladar nema obzira prema potrebama naroda kada se one kose s njegovim častoljubivim željama. Potvrdivši zabranu svečanom zakletvom, Saul je pokazao da je ne samo brzoplet, već i nezahvalan. Riječi kletve pokazivale su da revnuje za sebe, a ne za Božju čast. On je izjavio da mu nije cilj da Gospod bude osvećen pred svojim neprijateljima, već da se on osveti svojim neprijateljima!

[547]

Zabrana je doprinijela da narod prekrši Božju zapovijest. Bitka je trajala čitav dan i narod je oslabio usled nedostatka hrane. Čim je vrijeme zabrane isteklo bacili su se na plijen i počeli jesti meso s krvlju, prekršivši tako zakon koji je zabranjivao da se jede krv.

U cjelodnevnoj bitki, Jonatan, koji nije čuo za očevu zapovijest, nenamjerno se ogriješio, jer je uzeo malo meda dok je prolazio kroz šumu. Pred večer je i Saul saznao za to. Naglasio je da će prekršioc i njegove naredbe biti kažnjeni smrću, pa je, iako Jonatan nije namjerno prekršio naredbu, a Gospod čudesno sačuvao njegov život i preko njega postigao tako veličanstvenu pobjedu, naredio da se presuda mora izvršiti. Kada bi poštedio život svome sinu, Saul bi priznao da je pogriješio dajući brzopletu zakletvu. To bi nanijelo težak udarac njegovoj oholosti. Izrekao je zato strašne riječi: Tako neka mi učini Gospod i tako neka mi doda, poginućeš Jonatane!

Saul nije mogao da pripíše slavu sebi zbog pobjede, ali se nadao da će biti slavljen zbog svoje revnosti da uzdigne svetost zakletve. Iako će morati da žrtvuje sina, u misli svojih podanika utisnuće činjenicu da se carski autoritet mora poštovati. U Galgalu, kratko vrijeme prije toga, Saul se usudio da djeluje kao sveštenik, suprotno Božjoj zapovijesti. Kada ga je Samuilo ukorio, tvrdoglavo se branio. Sada, kada je njegova zapovijest bila prekršena iako nerazumna i prekršena nenamjerno vladar i otac je svoga sina osudio na smrt.

Narod nije dozvolio da se presuda izvrši. Suprotstavljajući se vladarevom gnjevu, vojnici su izjavili: Zar da pogine Jonatan koji je učinio ovo spasenje veliko u Izrailju? Bože sačuvaj! Tako živ bio Gospod neće pasti na zemlju nijedna dlaka s njegove glave, jer je s pomoću Božjom učinio to danas. Oholi monarh se nije usudio da porekne ovu jednoglasnu odluku i tako je Jonatanov život bio pošteđen.

Saul je morao da osjeti da njegov sin uživa prednost i pred narodom i pred Bogom. Jonatanovo izbavljenje bilo je oštar ukor vladarevoj brzopletosti. Predosjećao je da će ga stići vlastite kletve. Nije nastavio rat protiv Filisteja, već se vratio svome domu, neraspoložen i nezadovoljan.

[548] Oni koji su najspremniji da opravdavaju sebe kada se nađu u grijehu, često su najsiroviji kada sude drugima i kada ih osuđuju. Mnogi, slično Saulu, navlače na sebe Božje nezadovoljstvo, ali odbijaju savjet i preziru ukor. Čak i kada su svjesni da Gospod nije s njima, odbijaju da uvide da su sami krivi za svoje nevolje. Oholi su i hvalisavi, surovo osuđuju ili oštro ukoravaju druge koji su bolji od njih. Bilo bi dobro da ove samozvane sudije razmisle o Hristovim riječima: Jer kakvim sudom sudite onakvim će vam se

suditi, i kakvom mjerom mjerite, onakvom će vam se mjeriti. (Matej 7,2)

Oni koji pokušavaju da uzdignu sebe, često se nađu u položaju da otkriju svoj pravi karakter. Tako je bilo i u Saulovom slučaju. Njegovo ponašanje uvjerilo je narod da mu je vladarska čast i vlast važnija od pravde, milosti i dobrote. Tako je narod bio naveden da uvidi svoju grešku što je odbacio sistem vladavine koji mu je Bog dao. Zamijenili su pobožnog proroka, čije molitve su im donosile blagoslove, vladarom koji se u svojoj slijepoj revnosti molio da ih stigne prokletstvo.

Da se izrailjski narod nije umiješao da spase Jonatanov život, njihov izbavitelj bio bi pogubljen po vladarevoj naredbi. S kakvim podozrenjem je narod kasnije slijedio Saulovo vodstvo? S koliko gorčine se sjećao činjenice da je na prijesto došao njegovom odlukom! Gospod je veoma strpljiv prema ljudima koji su skrenuli s pravog puta i svakome pruža priliku da uvidi i odbaci svoj grijeh; ali, iako, možda, izgleda da blagosilja one koji krše Njegovu volju i preziru Njegove opomene, ipak, On će u vrijeme koje sam odabere, sigurno prikazati svu njihovu nerazumnost.

61. Poglavlje—Saul Odbačen

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 15)

Saul nije položio ispit vjere kada se našao u teškom položaju u Galgalu, izložio je sramoti službu Božju; ali njegove greške nisu bile nepopravljive i Gospod je odlučio da mu pruži još jednu priliku da se nauči безусловnoj vjeri u Njegovu riječ i poslušnosti Njegovim zapovijestima.

Kada ga je prorok u Galgalu ukorio, Saul nije mogao da shvati da je učinio neki veliki grijeh. Smatrao je da ga prorok nepravедно optužuje. Pokušao je da se opravda i da nađe izgovor za svoje greške. Od toga vremena njegove veze s prorokom su se veoma prorijedile. Samuilo je volio Saula kao rođenog sina, a i Saul je, iako drzak i žestok po prirodi, veoma poštovao proroka, međutim, smetali su mu Samuilovi ukori, pa ga je zato izbjegavao koliko je god mogao.

Međutim, Bog je svoga slugu poslao Saulu s novom porukom. Ukoliko bude poslušan, moći će da pokaže da je ipak vjeran Gospodu i dostojan da ide pred Izrailjem. Samuilo je izašao pred vladara i objavio mu Gospodnju riječ. Da bi car mogao da shvati koliko je važno da posluša zapovijest, Samuilo je izričito naglasio da govori prema Božjem naređenju, istim autoritetom kojim je Saula postavio na prijesto. Prorok je rekao: Ovako veli Gospod nad vojskama, opomenuh se šta je učinio Amalik Izrailju, kako mu se opro na putu kada je išao iz Egipta. Zato idi i pobij Amalika i zatri kao prokletu sve što god ima; ne žali ga, nego pobij i ljude i žene i djecu i što je na sisi, i volove i ovce i kamile i magarce. Amaličani su prvi zaratili protiv Izrailja u pustinji; zbog tog grijeha, izazivanja Boga i njihovog sramotnog idolopoklonstva, Gospod je preko Mojsija izrekao prokletstvo nad njima. Prema Božjem naređenju, istorija njihove surovosti prema Izrailjcima bila je zapisana, zajedno sa zapovijedi: Zatri spomen Amaliku pod nebom, ne zaboravi! (5. Mojsijeva 25,19) Izvršenje ove presude bilo je odlagano četiri stotine godina, ali se Amalici nisu odvratili od svojih grehova. Gospod je

Njegov narod i Njegovo bogoslužjenje sa lica Zemlje. Došlo je vrijeme da se presuda, tako dugo odlagana, konačno izvrši.

Strpljenje koje Gospod pokazuje prema grešnicima, čini ljude još drskijim u prestupanju, ali njihova kazna zbog tako dugog odlaganja neće biti manje izvjesna i strašna. Jer će Gospod ustati kao na gori Ferasimu, razgnjeviće se kao u dolu Gavaonskom da učini djelo svoje, neobično djelo svoje, da završi posao svoj, neobični posao svoj. (Isaija 28,21) Za našeg milostivog Boga kažnjavanje je neobično djelo. Tako bio ja živ, govori Gospod Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik, nego da se vrati bezbožnik sa svoga puta i bude živ. (Jezekilj 33,11) Gospod je milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obiluje milosrđem i istinom... prašta bezakonja i nepravde i grijeha. Ipak, Bog ni na koji način ne pravda krivoga. (2. Mojsijeva 34,6.7) Iako ne uživa u osveti, izvršiće presudu izrečenu prestupnicima svoga Zakona. Prisiljen je na to da bi sačuvao stanovnike ove Zemlje od krajnje izopačenosti i propadanja. Da bi mogao da spase neke, mora ukloniti one koji su otvrdnuli u grijehu. Gospod je spor na gnjev i velike je moći, ali nikako ne pravda krivca. (Naum 1,3) Strašnim djelima pravednosti On će odbraniti autoritet svog pogaženog Zakona. Činjenica da On oklijeva da primjeni pravdu svjedoči o veličini grijeha koji zahtjeva Njegove sudove i o oštrini osvete koja čeka prestupnika.

Ali, iako izvršava svoje sudove, Bog ne zaboravlja milost. Amalici su morali da budu uništeni, ali su Keneji, koji su živjeli među njima, bili pošteđeni. Taj narod, iako nije bio potpuno oslobođen idolopoklonstva, obožavao je pravoga Boga i prijateljski se odnosio prema Izrailju. Tom plemenu je pripadao i Jovav, brat Mojsijeve žene, koji je pratio Izrailjce na putu kroz pustinju i svojim poznavanjem zemlje pružao im dragocjenu pomoć.

Poslije poraza Filisteja kod Mihmasa, Saul je ratovao protiv Moavaca, Amonaca i Edomaca, protiv Amalika i Filisteja i kud god bi krenuo sa svojom vojskom, postizao je nove pobjede. Čim je primio nalog protiv Amalika, proglasio je ratno stanje. Svom autoritetu dodao je i autoritet proroka, pa su se na njegov poziv Izrailjci masovno odazvali stupajući pod njegovu zastavu. Ovaj pohod nije bio preduzet da bi se uveličala ljudska slava; Izrailjcima nije smjela da pripadne čast pobjednika niti su smjeli da uzmu ratni

plijen od svojih neprijatelja. U ovom ratu su morali da učestvuju isključivo

iz poslušnosti prema Bogu, da bi bili izvršeni Njegovi sudovi nad Amalicima. Bog je želio da svi narodi vide sudbinu plemena koje je prkosilo Njegovoj vrhovnoj vlasti i zapaze da ih je uništio upravo narod koga su toliko prezirali.

I Saul pobi Amalike od Avile do Sura, koji je prema Misiru. I uhvati Agaga, cara Amaličkoga živa, a sav narod njegov pobi oštrim mačem. A Saul i narod njegov poštedje Agaga i najbolje ovce i najbolje volove i ugojenu stoku i jaganjce i sve što bješe dobro ne htješe pobiti; nego što bješe zlo i bez cijene, ono samo pobiše.

Pobjeda nad Amalicima bila je najsjajnija Saulova pobjeda koja mu je poslužila da ponovo postane ohol što je bila njegova najveća slabost. Božanski proglas, kojim su Božji neprijatelji bili osuđeni na potpuno istrebljenje, poslušao je samo djelimično. Častoljubiv po prirodi, nadao se da će prisustvom svog carskog zarobljenika uveličati slavu trijumfalnog povratka, pa se usudio da, u skladu sa običajima okolnih naroda, poštedi Agaga, surovog i ratobornog amaličkog vladara. Vojnici su odabrali najbolju krupnu i sitnu stoku i tovarne životinje, izgovarajući se da će ih prinijeti na žrtvu Gospodu. Željeli su, u stvari, da žrtvuju zarobljenu stoku umjesto svoje.

Saul je bio na konačnoj probi. Njegovo drsko nepoštovanje Božje volje, kojim je želio da pokaže da će vladati kao nezavisan monarh, dokazalo je da mu se ne može povjeriti carska vlast ni položaj Božjeg zastupnika. Dok se Saul s vojskom vraćao kući, ovjenčan sjajem pobjede, u domu proroka Samuila vladala je duboka zabrinutost. On je primio Božju poruku koja je osuđivala vladareva djela: Kajem se što sam Saula postavio carem; jer je odstupio od mene, i nije izvršio moje riječi. Prorok je bio iskreno ožalošćen ponašanjem buntovnog vladara, pa je plakao i molio se cijele noći da Bog povuče strašnu presudu koju je izrekao nad njime.

Kada se Bog kaje, ne kaje se kao što to čovjek čini. I doista junak Izrailjev neće slagati, niti će se raskajati, jer nije čovjek da se kaje. Čovjekovo kajanje uključuje promjenu misli. Božje kajanje uključuje promjenu okolnosti i položaja. Čovjek može promijeniti svoj položaj pred Bogom prihvatajući uslove pod kojima se može steći božanska naklonost, ili svojim postupcima može sebe staviti

(Jevrejima 13,8) Saulova neposlušnost promijenila je njegov položaj pred Bogom; međutim, božanski uslovi za prihvatanje ostali su nepromijenjeni, Božji zahtjevi su uvijek potpuno isti, jer kod Njega nema promjenjivanja, ni mijenjanja vidjela i mraka. (Jakov 1,17)

Teška srca prorok je sljedećeg jutra krenuo da pozdravi grješnog vladara. Samuilo se još nadao da će Saul, kada bude razmislio, postati svjestan svoga grijeha i da će pokajanjem i poniznošću ponovo zadobiti Božju naklonost. Ali, kada bude učinjen prvi korak ka prestupu, ostali postaju mnogo lakši. Neposlušni Saul izašao je u susret Samuilu s neistinom. Uzviknuo je: Blagosloven da si Gospodu! Izvršio sam riječ Gospodnju!

Zvuci koji su dopirali do prorokovih ušiju opovrgavali su izjavu neposlušnog vladara. Na jasno pitanje: Kakva je to bleka ovaca u mojim ušima? I rika volova koju čujem, Saul je odgovorio: Od Amalika dognaše ih; jer narod poštenije najbolje ovce i najbolje volove da prinese na žrtvu Gospodu Bogu svojemu, ostalo pak pobismo kao prokleta! Narod je poslušao Saulova naređenja, ali je, da bi opravdao sebe, bio spreman da na njega prebaci grijeh svoje neposlušnosti.

Poruka da će Gospod odbaciti Saula, izazvala je neizrecivi bol u Samuilovom srcu. Osuda je morala biti objavljena pred cijelom vojskom, upravo u trenutku kada su svi Izrailjci bili tako ponosni i radosni zbog pobjede koju su pripisali hrabrosti i vojničkoj vještini svoga vladara, jer ni on sam uspjeh nije pripisao Bogu. Kada je prorok ugledao dokaze Saulovog buntovništva, bio je ogorčen što je upravo onaj koji je uživao tako veliku Božju naklonost prekršio zapovijest Neba i naveo Izrailj na grijeh. Samuila nije prevario Saulov izgovor. S osjećanjem žalosti i gnjeva, izjavio je: Stani da ti kažem šta mi je rekao Gospod noćas! ... Nisi li bio mali u svojim očima, pa si postao glava plemenima Izrailjevim i Gospod te pomaza za cara nad Izrailjem? Ponovio mu je zapovijest koju je Gospod izdao o Amalicima i zatražio da objasni zašto je bio neposlušan.

Saul se uporno opravdavao: Ta, poslušao sam glas Gospodnji i išao sam putem kojim me posla Gospod i doveo sam Agaga, cara Amaličkoga, a Amalike sam istrijebio. Nego narod uze od plijena ovce i volove, najbolje između prokletih stvari, da prinese na žrtvu Gospodu Bogu svojemu u Galgalu.

Ozbiljnim i svečanim riječima prorok je uklonio zavjesu laži i izrekao neopozivu presudu: Zar su mile Gospodu žrtve paljenice i prinosi kao kad se sluša glas njegov? Gle, poslušnost je bolja od žrtve i pokornost je bolja od pretiline ovnujske. Jer je neposlušnost kao grijeh od čaranja i nepokornost kao sujevjerje i idolopoklonstvo. Odbacio si riječ Gospodnju, zato je i on tebe odbacio da ne budeš više car.

Kada je čuo ovu strašnu presudu, vladar je uzviknuo: Zgriješio sam što sam prestupio zapovijest Gospodnju i tvoje riječi, jer se pobjah naroda i poslušah glas njegov. Uplašen prorokovom optužbom, Saul je priznao krivicu, koju je do tada tako tvdoglavo odbijao, ali je istrajavao u prebacivanju krivice na narod, objašnjavajući da je pogriješio samo iz straha od njega.

Ne iz žalosti zbog grijeha, već iz straha od posljedica grijeha, vladar Izrailja počeo je da preklinje Samuila: Nego sada oprost mi grijeh moj i vrati se sa mnom da se poklonim Gospodu! Da se Saul zaista iskreno pokajao, javno bi priznao svoj grijeh; ali je njegova prva briga bila da zadrži svoj autoritet i sačuva odanost naroda. Želio je da mu Samuilo oda čast svojim prisustvom i tako ojača njegov uticaj u narodu.

Prorok je odgovorio: Neću se vratiti s tobom, jer si odbacio riječ Gospodnju, i zato je tebe Gospod odbacio da ne budeš više car nad Izrailjem. I Samuilo se okrete da ide, ali ga Saul uhvati za skut od plašta njegova, te se odadre. Na to je prorok izjavio: Odadro je Gospod carstvo Izrailjevo od tebe danas i dao ga bližnjemu tvojemu, koji je bolji od tebe.

Saula je više mučilo Samuillovo odbacivanje nego Gospodnje nezadovoljstvo. Znao je da narod ima više povjerenja u proroka nego u njega. Kada bi neko drugi prema Gospodnjoj naredbi bio pomazan za vladara, njegova vlast se nikako ne bi mogla održati. Saul se plašio da će buna odmah izbiti, ukoliko se bude vidjelo da ga je Samuilo potpuno odbacio. Zato je od proroka tražio da mu ukaže čast pred starješinama i narodom, javno prisustvujući bogoslužnju zajedno s njime. Prema Božjem uputstvu Samuilo je prihvatilo vladarev zahtjev, da bi se zaista otklonio povod za bunu. Čitavo bogoslužje je, međutim, pratio bez riječi.

[554]

Međutim, još jedan zahtjev pravde, iako oštar i strašan, morao je biti ispunjen. Samuilo je morao javno da odbrani Božju čast i

ukori Saula. Zapovijedio je da dovedu amaličkog vladara. Među svima koji pali od mača Izrailjaca, Agag je bio najkrivlji i najnemilosrdniji; on je mrzio Božji narod i trudio se da ga uništi, snažno pomažući širenje idolopoklonstva. Pojavio se na prorokovu zapovijest, zavaravajući samoga sebe da je smrtna opasnost prošla. Samuilo je izjavio: Kako je tvoj mač učinio da su žene ostale bez djece, tako će ostati bez djece tvoja majka među ženama! I iseče Samuilo Agaga pred Gospodom u Galgalu. Kada je to učinio, Samuilo se vratio u Ramu, u svoj dom, a Saul je otišao u Gavaju. Samo još jednom su se, poslije toga, prorok i vladar vidjeli.

Kada je bio pozvan na prijesto, Saul je imao skromno mišljenje o svojim sposobnostima i bio spreman da primi pouku. Bio je svjestan da mu nedostaje znanje i iskustvo i da ima ozbiljne karakterne mane. Ali, Gospod mu je svojim Svetim Duhom priskočio u pomoć i omogućio da razvije osobine neophodne vladaru Izrailja. Da je ostao skroman, da je tražio vođstvo božanske mudrosti, bio bi osposobljen da uspješno i časno obavlja dužnosti na tom visokom položaju. Pod uticajem božanske milosti jačale bi sve dobre osobine njegovog karaktera, dok bi zle sklonosti gubile vlast nad njime. Gospod je obećao da će to djelo učiniti za svakoga koji se posveti Njemu. Ima mnogo onih koje je On pozvao u svoju službu zato što su ponizni i spremni da prime pouku. U svom providenju On ih je stavio na mjesta na kojima će se upoznati s Njime. On će im otkriti njihove mane, a svima koji zatraže Njegovu pomoć daće i snage da isprave svoje greške.

Međutim, Saul se uzoholio poslije unapređenja i osramotio Boga svojim nevjerovanjem i neposlušnošću. Iako je prilikom pozivanja na prijesto bio skroman i nesiguran u sebe, uspjeh mu je donio samopouzdanje. Čim je stupio na prijesto, već poslije prve pobjede, u njegovom srcu pojavila se oholost od koje mu je sve do kraja pretela najveća opasnost. Smjelošću i vojnom vještinom, koje je pokazao prilikom oslobađanja Javisa u Galadu, izazvao je oduševljenje cijelog naroda. Narod je slavio svoga vladara, zaboravljajući da je on samo oruđe kojim se Bog poslužio; a i Saul je, iako je u početku govorio da slava pripada Bogu, nešto kasnije čast pripisao sebi. Izgubio je iz vida da zavisi od Boga, i srcem se udaljio od Gospoda. Tako se pripremio da drsko uvrijedi Boga u Galgalu. Isto slijepo samopouzdanje navelo ga je da odbaci Samuilov ukor. Saul je

priznao Samuila kao proroka koga je Nebo poslalo; zato je morao da primi i ukor, iako još nije mogao da shvati da je pogriješio. Da je bio spreman da uvidi i prizna grijeh, to gorko iskustvo poslužilo bi mu kao propusnica za budućnost.

Da se Gospod tada potpuno udaljio od Saula, svakako da mu se više ne bi obraćao preko proroka niti bi mu povjeravao određene zadatke da bi popravio greške iz prošlosti. Kada onaj koji sebe smatra Božjim djetetom postane nemaran u izvršavanju Njegove volje, utičući i na druge da ne poštuju i ne izvršavaju Gospodnje naloge, njegovi porazi ipak se mogu pretvoriti u pobjede ukoliko s dubokom skrušenošću prihvati ukor i vrati se Bogu ponizno i sa vjerom. Poniženje zbog poraza često se može pretvoriti u blagoslov, ako shvatimo da ni Božju volju ne možemo ispunjavati bez Njegove pomoći.

Kada je Saul odbacio ukor Božjeg Svetog Duha i ostao uporan u dokazivanju svoje nevinosti, odbacio je jedino sredstvo kojim ga je Bog mogao spasiti od njega samoga. Time se svojevolumeno odvojio od Boga i više nije mogao da dobije božansku pomoć ni uživa Njegovo vođstvo, sve dok ne bude priznao svoj grijeh i vratio se Bogu.

Saul se trudio da u Galgalu izgleda veoma savjesno, dok je pred čitavom izrailjskom vojskom prinosio žrtvu Gospodu. Međutim, nije bio iskreno pobožan. Vjerska služba koju je obavljao otvoreno se suprotstavljajući Božjoj zapovijesti samo mu je oslabila ruke, stavljajući ga izvan domašaja pomoći koju je Bog toliko želio da mu pruži.

Saul je mislio da je u svom pohodu protiv Amalika ispunio sve važne djelove Božje zapovijesti, ali Gospod nije bio zadovoljan djelimičnom poslušnošću, niti spreman da zatvori oči pred onim što je naizgled s razlogom zanemareno. Bog ljudima nije dao pravo da odstupaju od Njegovih zahtjeva. Gospod je objavio Izrailju: Ne činite... što je kome drago i čuvaj i slušaj sve ove riječi koje ti ja danas zapovijedam. (5. Mojsijeva 12,8.28) Kada odlučujemo o

[556] bilo čemu, ne treba da se pitamo hoće li po našem mišljenju iz toga nastati bilo kakva šteta, već da li je to u skladu s Božjom voljom. Neki se put čoveku čini prav, a kraj mu je put k smrti. (Priče 14,12)

Poslušnost je bolja od žrtve! Prinesene žrtve same po sebi nisu imale nikakve vrijednosti u Božjim očima. Vjernici su na taj način trebalo da izraze svoje pokajanje za grijeh i svoju vjeru u Hrista, ali

i da obećaju da će ubuduće poštovati Božji zakon. Bez pokajanja, vjere i poslušnosti žrtve su bile bezvrijedne. Kada je, neposredno kršeći Božju zapovijest, Saul ponudio da prinese na žrtvu životinje koje je Bog odredio da budu uništene, pokazao je da otvoreno prezire Božji autoritet. Takva služba bila bi uvreda za Nebo. Mnogi se ponašaju na isti način, iako imaju pred očima Saulov grijeh i njegove posljedice. Iako odbijaju da prihvate i poslušaju neke božanske zahtjeve, nastavljaju da prinose Bogu svoju formalnu službu. Božji Duh ne odgovara na takvu službu. Bez obzira na svu revnost koju ljudi pokazuju u poštovanju vjerskih ceremonija, Gospod ih ne može prihvatiti ukoliko istraju u namjernom kršenju jedne jedine od Njegovih zapovijesti.

Jer je neposlušnost kao grijeh od čaranja i nepokornost kao sujevjerje i idolopoklonstvo. Buntovništvo potiče od sotone i svako buntovništvo protiv Boga može se pripisati neposredno sotonском uticaju. Oni koji ustaju protiv Božje vladavine sklopili su savez s arhiotpadnikom, a on će se poslužiti svojom snagom i svojim lukavstvom da zarobi njihova čula i zavede misli. On će učiniti da im se sve pokazuje u lažnoj svjetlosti. Kao naši praroditelji, i oni koji su upali u zamke njegovih čarolija, vide samo velike dobitke koji se mogu steći prestupima.

Najsnažniji dokaz sotonine zavodničke snage je činjenica da mnogi koji su tako zavedeni varaju sami sebe, vjerujući da služe Bogu. Kada su Korej, Datan i Aviron ustali protiv Mojsijevog autoriteta, smatrali su da se protive jedino vođi svoga naroda, čovjeku koji je sličan njima, i počeli da vjeruju da u stvari služe Bogu. Ali, odbacujući Božje izabrano oruđe, odbacili su Hrista; uvrijedili su Svetoga Duha Božjega. Isto tako, u dane Isusa Hrista, jevrejski književnici i glavari, izražavajući veliku revnost u odbrani Božje časti, razapeli su Božjeg Sina. Isti duh i danas postoji u srcima onih koji odlučuju da slijede svoju volju koja je suprotna Božjoj volji.

Saul je imao veoma snažne dokaze da je Samuilo nadahnut od Boga. Njegovo drsko nepoštovanje zapovijesti koju je Bog dao preko svoga proroka, protivilo se zdravom razumu i pameti. Njegova kobna drskost mogla je da se pripiše jedino uticaju sotonских čarolija. Saul je pokazao veliku revnost u suzbijanju idolopoklonstva i vračarstva, a ipak je u svojoj neposlušnosti Božjoj zapovijesti bio pokretan istim duhom protivljenja Bogu i isto toliko bio pod sotoninim uticajem

[557]

kao i oni koji se bave čaranjem; kada je bio ukoren, pobuni je dodao i ličnu tvrdoglavost. Svetoga Duha Božjega ne bi više uvrijedio ni da se otvoreno sjedinio s idolopoklonicima.

Veoma je opasno odbacivati ukore i opomene Božje riječi ili Njegovog Duha. Mnogi, slično Saulu, popuštaju iskušenju sve dok ne postanu slijepi za pravu prirodu grijeha. Varaju sebe da imaju neki dobar cilj i da nikome nisu učinili nikakvo zlo, kada su se udaljili od Gospodnjih zahtjeva. Tako prkose Duhu milosti sve dok Njegov glas ne utihne i dok ne budu prepušteni obmanama koje su sami izabrali.

Bog je Izrailjcima u Saulu dao vladara prema njihovoj želji, kao što je naglasio Samuilo kada je u Galgalu Saulu bila potvrđena carska vlast. Sada dakle, eto cara kojega izabrate, kojega iskaste! (1. Samuilova 12,13) Prijatnog izgleda, plemenitog rasta i kneževskog držanja, njegova pojava odgovarala je njihovim zamislima o carskom dostojanstvu; njegova lična smjelost i sposobnost da predvodi vojsku predstavljale su osobine koje su oni smatrali najvažnijim za osiguranje poštovanja od strane drugih naroda i ugleda među njima. Malo su razmišljali o tome da li njihov vladar ima uzvišenije osobine, jedine koje ga mogu osposobiti da pravedno i nepristrasno vlada. Nisu tražili čovjeka istinski plemenitog karaktera, koji voli Boga i koji Ga se boji. Nisu pitali Boga kakve bi osobine trebalo da ima njihov budući vladar da bi sačuvao posebni, sveti karakter Izrailja kao izabranog naroda. Nisu tražili da idu Božjim putevima, već svojim. Zato im je Bog i dao vladara kakvog su tražili, čovjeka čiji je karakter bio sličan njihovom. Njihova srca nisu bila pokorna Bogu, a ni njihov vladar nije bio ukroćen božanskom milošću. Pod njegovom vladavinom oni će steći iskustvo neophodno da shvate svoju grešku i da se vrate vjernosti Bogu.

[558] Ipak, povjerivši Saulu odgovornost da upravlja carstvom, Bog ga nije prepustio samome sebi. Poslao je svoga Svetog Duha da utiče na njega i da mu pomogne da otkrije svoje slabosti i svoju potrebu za Božjom milošću. Da se Saul stvarno oslonio na Boga, Bog bi bio s njim. Sve dok je njegova volja bila pod upravom Božje volje, sve dotle dok se pokoravao disciplini Svetoga Duha, Bog je mogao da kruniše uspjehom njegove napore. Ali, kada je Saul odlučio da djeluje nezavisno od Boga, Gospod više nije mogao da bude njegov Vodič i bio je prinuđen da ga odbaci. Tada je pozvao na

prijesto čovjeka po srcu svojemu (1. Samuilova 13,14), ne nekog sa besprekornim karakterom, već onoga koji će se, umjesto na sebe, oslanjati na Boga, koji će dozvoljavati da ga vodi Božji Duh, koji će, kada pogriješi, prihvatiti i ukor i kaznu.

62. Poglavlje—Davidovo Pomazanje

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 16,1-13)

Nekoliko kilometara južno od Jerusalima, grada velikoga Cara, nalazi se Vitlejem, u kome je David, sin Jesejev, bio rođen više od hiljadu godina prije nego što je dijete Isus bilo položeno u jaslje, prije nego što su mudraci sa Istoka došli da Mu se poklone. Stotinama godina prije Spasiteljevog dolaska, mladi David je bdio nad svojim stadima koja su pasla na brežuljcima oko Vitlejema. Skromni pastir pjevao je pjesme koje je sam sastavljao i prijatnim zvucima sa svoje harfe stvarao melodije koje je pjevao svježim, mladalačkim glasom. Gospod je izabrao Davida i u tim godinama usamljeničkog života sa stadima, pripremao ga za buduće djelo.

Dok je David još živio povučeno i skromno, Gospod Bog je o njemu razgovarao sa prorokom Samuilom. A Gospod reče Samuilu: dokle ćeš ti plakati za Saulom kada ga ja odbacih da ne caruje više nad Izrailjem? Napuni rog svoj ulja i hodi da te pošljem k Jeseju Vitlejemcu, jer između njegovih sinova izabrah sebi cara... Uzmi sa sobom junicu iz goveda, pa reci: dođoh da prinesem žrtvu Gospodu. I pozovi Jeseja na žrtvu, a ja ću ti pokazati šta ćeš činiti i pomaži mi onoga koga ti pokažem! I učini Samuilo kako mu kaza Gospod i dođe u Vitlejem. A starješine gradske uplašivši se istrčашe preda nj i rekoše mu: jesi li došao dobro? A on reče: dobro! Starješine su prihvatile poziv da prisustvuju prinošenju žrtve, a Samuilo je pozvao i Jeseja i njegove sinove. Oltar je bio podignut i žrtva spremna. Svi članovi Jesejevog doma bili su tu, osim Davida, najmlađeg sina, koji je čuvao ovce, jer nije bilo sigurno ostaviti stada bez pastira.

Kada je obred prinošenja žrtve bio završen i prije nego što su svi sjeli da učestvuju u žrtvenoj gozbi, Samuilo je svojim proročkim okom počeo da ocjenjuje Jesejeve dostojanstvene sinove. Elijav je bio najstariji i po rastu i ljepoti mnogo sličniji Saulu od ostalih. Njegove prijatne crte lica i lijepo razvijeno tijelo privukli su prorokovu pažnju. Dok je posmatrao njegovo kneževsko držanje, Samuilo je

pomislio: Svakako je ovo čovjek kojega je Gospod izabrao da zamijeni Saula! Čekao je samo Gospodnju potvrdu da ga pomaže. Ali Gospod ne gleda na spoljašnji izgled. Elijav se nije bojavao Boga. Da je bio postavljen na prijesto, bio bi ohol i težak vladar. Zato je Gospod rekao Samuilu: Ne gledaj na lice njegovo ni na visinu rasta njegova, jer sam ga odbacio. Jer ne gledam na što čovjek gleda, čovjek gleda što je na očima, a Gospod gleda na srce. Nikakva spoljašnja ljepota ne može preporučiti čovjeka Bogu. Mudrost i kvaliteti koji se otkrivaju u karakteru i držanju, predstavljaju pravu čovjekovu ljepotu; upravo unutrašnja vrijednost, kvalitet srca, određuje hoćemo li biti ugodni Gospodu nad vojskama. Koliko duboko moramo biti svjesni ove istine, kada ocjenjujemo sebe i druge! Na temelju Samuilove greške morali bismo naučiti koliko je plitka procjena koja se temelji na ljepoti lica i dostojanstvenosti držanja. Moramo uvidjeti bespomoćnost ljudske mudrosti, kada treba da razumije tajne srca ili da shvati Božje misli bez posebnog prosvjetljenja s Neba. Božje misli i Njegovi putevi u odnosu na Njegova stvorenja prevazilaze moći našeg ograničenog ljudskog uma, ali, ipak možemo biti sigurni da će Njegova djeca biti postavljena na mjesta za koja su osposobljena, da će im biti omogućeno da obave djelo koje im je povjereno, ukoliko svoju volju podlože Bogu da Njegovi blagotvorni planovi ne bi bili ometeni ljudskom izopačenošću.

Samuilo je prestao da posmatra Elijava. Sada je pažnju posvetio ostaloj šestorici braće koji su prisustvovali službi. Gledao ih je jednoga za drugim, ali mu Gospod nikakvim znakom nije pokazao da je izabrao bilo kojeg od njih. U bolnoj neizvjesnosti, pošto je vidio i posljednjeg mladića, zbunjen i očajan, Samuilo je upitao Jeseja: Jesu li ti to svi sinovi? Otac je odgovorio: Ostao je još najmlađi; eno ga, pase ovce! Samuilo je naredio da i on bude pozvan, govoreći: Pošalji, te ga dovedi, jer nećemo sjedati za sto dokle on ne dođe!

Usamljenog pastira iznenadio je neočekivani dolazak glasnika koji mu je objavio da je prorok u Vitlejemu i da je poslao po njega. Začudeno se pitao zašto bi prorok i sudija u Izrailju želio da vidi upravo njega; ali je bez oklijevanja poslušao poziv. A bješe smeđ, lijepih očiju i lijepa stasa. Dok je Samuilo sa zadovoljstvom posmatrao muževnog, skromnog mladog pastira, Gospodnji glas se obratio proroku, govoreći: Ustani, pomaži ga, jer je to! David je pokazao

[560]

[561]

hrabrost i vjernost u skromnoj pastirskoj službi, a sada ga je Gospod izabrao da bude zapovjednik Njegovog naroda. Tada Samuilo uze rog sa uljem i pomaza ga usred braće njegove i siđe Duh Gospodnji na Davida i osta na njemu od toga dana. Prorok je obavio djelo koje mu je bilo povjereno i vratio se u Ramu.

Samuilo nikome nije otkrio zašto dolazi, to nije rekao ni Je-sejevoj porodici, čak je i ceremoniju Davidovog pomazanja tajno obavio. Mladiću je, međutim, ova najava visokog položaja pomogla da usred raznolikih iskustava i opasnosti u budućim godinama, ostane vjeran ciljevima koje je Bog želio da ostvari u njegovom životu.

David nije postao ohol zbog ove velike časti. Uprkos visokom položaju koji ga je očekivao, nastavio je da smireno obavlja svoje poslove, spreman da sačeka da Gospod na svoj način i u svoje vrijeme ostvari plan. Skroman i ponizan kao i prije pomazanja, mladi pastir se vratio u svoja brda i nastavio da napasa i čuva svoja stada, vjerno i nježno kao i do tada. Ali, s novim nadahnućem je komponovao melodije i svirao na harfi. Pogled mu se zadržavao na obilju raznolikih prirodnih ljepota. Vinogradi, otežali od roda, blistali su na suncu. Ozeljelo drveće u šumi, njihalo se na vjetru. Gledao je Sunce kako svjetlošću ispunjava nebesa, kako izlazi kao ženik iz ložnice svoje i kao junak veselo teče putem. (Psalam 19,5) Pred njim su se prema nebu ocrtavali ponosni vrhovi planina; u daljini su se nazirale gole stjenovite klisure Moavskih planina; iznad svega prostiralo se nježno plavetnilo nebeskog svoda. A iza svega stajao je Bog. Nije ga mogao vidjeti, ali su mu djela odavala hvalu. Dnevna svjetlost, pozlaćujući šume i planine, pašnjake i potoke, usmjeravala je njegove misli Ocu svjetlosti, Začetniku svakog dobrog i savršenog dara. Svakodnevna otkrivenja o Stvoriteljevom karakteru i veličanstvu ispunjavala su srce mladog pjesnika divljenjem i radošću. Dok je razmišljao o Bogu i Njegovim djelima, sposobnosti njegovog uma i srca razvijale su se i pripremale za djelo koje ga je očekivalo u budućnosti. Iz dana u dan je upotpunjavao svoje tijesno zajedništvo s Bogom. Njegov pogled je stalno prodirao u nove dubine, tražeći nove teme kojima će nadahnuti svoje pjesme i pokrenuti melodije sa svoje harfe. Bogati zvuci njegovog glasa odjekivali su prostorom, odbijajući se od brežuljaka kao da odgovaraju na pjesme nebeskih anđela.

[562]

Ko bi mogao vrijednovati te godine koje su protekle u teškom

radu i hodanju po usamljenim brežuljcima? Povezanost s prirodom i Bogom, staranje o stadima, opasnosti i izbavljenja, tuge i radosti njegovog skromnog položaja, sve je to poslužilo ne samo da oblikuje Davidov karakter i utiče na njegov budući život, već i da preko pjesama milog pjevača Izrailjevog u budućim vjekovima rasplamsava vjeru i ljubav u srcima pripadnika Božjeg naroda, dovodeći ih sve bliže beskrajno nježnom srcu Onoga koji daje život svemu što diše.

David se, lijep i snažan, mladalački muževan, pripremao da zauzme visoko mjesto među velikanima ove Zemlje. Svojim sposobnostima, kao dragocjenim Božjim darovima, služio se da bi uzdigao slavu svog božanskog Darodavca. Priliku da razmišlja i da se udubljuje koristio je da bi obogatio svoj um onom mudročću i pobožnošću kojom je postao mio i Bogu i anđelima. Dok je razmišljao o savršenstvu svoga Stvoritelja, mnogo jasnije je shvatao Boga. Nerazumljive teme su mu bile rasvijetljene, teškoće objašnjene, zabune razriješene, a svaki zrak nove svjetlosti izazivao je nove radosti, slađe pjesme odanosti u slavu Bogu i Otkupitelju. Ljubavlju koja ga je pokretala, tugom koja ga je obuzimala, pobjedama koje su ga pratile, bavio se njegov nemirni um; i dok je prepoznavao Božju ljubav u svim blagoslovima svog života, srce mu je kucalo još vatrenijim obožavanjem i zahvalnošću, glas mu je još bogatije odjekivao, harfa izražavala još veću radost; mladi pastir išao je iz snage u snagu, iz znanja u znanje, jer je Duh Gospodnji bio s njim.

63. Poglavlje—David I Golijat

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 16,14-23; 17)

Kada je shvatio da ga je Bog odbacio, kada je osjetio snagu osude koju mu je prorok izrekao, Saula je obuzelo očajanje i gorko nezadovoljstvo. Istinsko pokajanje nikada nije pognulo glavu ovog oholog vladara. Nije shvatao koliko je svojim grijehom uvrijedio Boga, nikada nije pokušao da promijeni svoj život, već je tugovao nad onim što je smatrao velikom nepravdom, naime, nad činjenicom da mu je Bog oduzeo prijesto, koji njegovo potomstvo nije moglo naslijediti. Stalno je očekivao propast nagovještenu njegovom domu. Smatrao je da je hrabrošću u borbama okajao grijeh neposlušnosti. Nije uspijevaao da krotko prihvati Božji ukor, buntovni duh ga je doveo u takvo očajanje da je postojala opasnost da izgubi razum. Savjetnici su mu predložili da potraži vještog muzičara u nadi da će mu umirujući zvuci prijatnog instrumenta donijeti mir. Prema Božjem providenju, David je kao vješt svirač na harfi bio doveden pred vladara. Njegove uzvišene, nadahnute melodije su djelovale. Teška potištenost koja je kao mračni oblak zahvatila Saulove misli, nestala je.

Kada njegova služba na Saulovom dvoru više nije bila potrebna, David se vratio svojim stadima i brežuljcima, sačuvavši jednostavnost duha i ponašanja. Kad god je bilo potrebno bio je pozivan da posluži pred vladarom, da smiruje misli zaplašenog monarha sve dok se zli duh ne udalji od njega. Ali, iako je Saul bio zadovoljan Davidom i njegovom muzikom, mladi pastir je s olakšanjem i radošću napuštao vladarev dvor i odlazio u polja i brežuljke, do svojih stada.

David je rastao u milosti i kod Boga i kod ljudi. Bio je vaspitan da se drži Gospodnjih puteva, a sada je odlučio da više nego ikada ispunjava Božju volju. Dobio je i nove teme za razmišljanje. Boravio je na vladarevom dvoru i upoznao se s odgovornostima monarha. Prepoznao je iskušenja koja su mučila Saula i prodro u

tajne karaktera i ponašanja prvog izrailjskog vladara. Vidio je da je carska slava u sjenci tamnih oblaka žalosti i shvatio da je Saulov privatni dom daleko od sreće. Sve je to doprinijelo da se uznemire misli onoga koji je bio pomazan da postane vladar Izrailja. Ali, dok je razmišljao, mučen teškim brigama, obraćao se svojoj harfi i iz njenih struna izvlačio melodije koje su uzdizale njegove misli Začetniku svakog dobra, pa su tako nestajali mračni oblaci koji su sjenčili horizonte njegove budućnosti.

[564]

Bog je Davidu davao pouke o povjerenju. Kao što se Mojsije pripremao za svoje djelo, tako je i Gospod osposobljavao Jesejevog sina da predvodi Njegov izabrani narod. Starajući se o svojim stadima, počinjao je da cijeni brigu Velikog pastira o ovcama iz svog stada.

Usamljeni brežuljci i divlje litice po kojima je David hodao sa svojim stadima, bili su skrovišta krvožednih životinja. Događalo se da neki lav iz šipražja kraj Jordana, ili medved iz jazbine u bregovima, dođu na pašnjake i podivljali od gladi napadnu stado. U skladu s običajima toga vremena, David je bio naoružan jedino praćkom i pastirskim štapom, ali je već vrlo rano dokazao svoju snagu i hrabrost dok je štitio stada. Opisujući kasnije te sukobe, rekao je: Kada dođe lav ili medved i odnese ovcu iz stada, ja potrčah za njime i udarih ga i oteh mu iz čeljusti; i kada bi skočio na mene, uhvatih ga za grlo, te ga bih i ubih. (1. Samuilova 17,34.35) Na ovim iskustvima kalilo se Davidovo srce i jačala njegova snaga, hrabrost i vjera.

Čak i prije nego što je bio pozvan na Saulov dvor, David se isticao hrabrim djelima. Dvorski službenik koji je na njega obratio vladarevu pažnju, ovako ga je opisao: Hrabar je junak i ubojnik i pametan je i lijep i Gospod je s njime.

Kada je Izrailj objavio rat Filistejima, tri Jesejeva sina pridružila su se četama pod Saulovim zapovjedništvom, dok je David ostao u kući. Međutim, poslije nekog vremena, otišao je da posjeti Saulov vojnički logor. Po očevom nalogu trebalo je da odnese poruku i dar starijoj braći i da se raspita za njihovo zdravlje i bezbjednost. Jesej, međutim, nije znao da je mladom pastiru povjeren još jedan, mnogo važniji zadatak. Vojske Izrailjeve su, naime, bile u opasnosti i David je od anđela dobio nalog da izbavi svoj narod.

[565] Kad se približio logoru, David je začuo glasnu viku kao da se vojska priprema za bitku. I vojska izlažaše da se svrsta za boj i podizaše ubojnu viku. Izrailjci i Filisteji su se svrstavali u bojne redove, jedni nasuprot drugima. David je potrčao prema vojsci, našao svoju braću i pozdravio ih. Dok je razgovarao sa njima, Golijat, filistejski zatočnik, izašao je iz redova i uvredljivim riječima počeo da izaziva Izrailjce da mu iz svojih redova pošalju čovjeka koji će se sukobiti s njim u pojedinačnoj borbi. Ponavljao je svoj izazov nekoliko puta. Kada je David vidio da se cijeli Izrailj uplašio i shvatio da Golijat svoj izazov upućuje iz dana u dan, i da se sve dotada među Izrailjcima nije našao zatočnik koji bi utišao hvalisavca, veoma se uznemirio. U njemu se razgorjela revnost da sačuva čast živoga Boga i ugled Njegovog naroda.

Izrailjski vojnici bili su potišteni. Ponestalo im je i hrabrosti. Govorili su jedan drugome: Vidjeste li toga čovjeka koji izađe? Jer izađe da sramoti Izrailja. Pun stida i ogorčenja, David je uzviknuo: Ko je taj Filistejin neobrezani da sramoti vojsku Boga živoga?

Elijav, Davidov najstariji brat, odmah je shvatio kakva osjećanja ispunjavaju mladićevu dušu. David je, čak i kao pastir pokazivao smjelost, hrabrost i snagu kakva se rijetko mogla vidjeti; tajanstvena posjeta Samuilova njihovoj roditeljskoj kući i njegov potajni odlazak, naveli su braću da postanu sumnjičavi prema stvarnom cilju njegove posjete. Njihova ljubomora javila se kad su vidjeli da David uživa veće poštovanje od njih, pa mu nisu ni pristupali s poštovanjem i ljubavlju koju je zaslužio svojom čestitošću i bratskom nježnošću. Smatrali su ga jednostavno neiskusnim pastirom, a pitanje koje je postavio, Elijav je shvatio kao lični ukor što zbog plašljivosti nije učinio nikakav napor da učutka filistejskog diva. Stariji brat je ljutito uzviknuo: Što si došao? I na kome si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Znam ja obijest tvoju i zloću srca tvojega, došao si da vidiš boj! Davidov odgovor je bio pun poštovanja, ali odrješit: Šta sam sada učinio? Bilo mi je zapovijeđeno!

Davidove riječi bile su javljene vladaru koji je mladića odmah pozvao. Saul je zaprepašćeno slušao pastira: Neka se niko ne plaši od onoga; sluga će tvoj izaći i biće se s Filistejinom! Saul je pokušao da odvрати Davida od njegove namjere, ali mladić nije popuštao. Odgovarao je jednostavno i skromno, pozivajući se na iskustva koja je stekao čuvajući očeva stada. Rekao je: Gospod koji me je sačuvao

od lava i medvjeda, sačuvaće me i od ovoga Filistejina. Tada reče Saul Davidu: idi i Gospod neka bude s tobom!

Sva vojska Izrailjeva je četrdeset dana drhtala od drskog izazova filistejskog diva. Srca su im zastajala dok su gledali njegove moćne oblike i njegovu visinu od šest lakata i jedan pedalj. Na njegovoj glavi bila je kaciga od bronzene, bio je odjeven u oklop težak pet hiljada sikala, a imao je i bronzane štitnike na nogama. Oklop je bio od bronzanih pločica koje su kao krljušt kod riba bile tako gusto položene jedna preko druge da nikakvo koplje niti strijela nisu mogli da ga probiju. Na leđima je div nosio teško koplje, takođe od bronzene. A kopljača od koplja mu bješe kao vratilo, a gvožđa u koplju mu bješe šest stotina sikala; a koji mu oružje nosaše išao pred njim.

[566]

Svakog jutra i svake večeri, Golijat je izlazio pred izrailjski logor i vikao jakim glasom: Što ste izašli uvrstavši se? Nisam li ja Filistejin, a vi sluge Saulove? Izaberite jednoga između sebe, pa neka izađe pred mene. Ako me nadjača i pogubi, mi ćemo vama biti sluge, ako li ja njega nadjačam i pogubim, onda ćete vi biti nama sluge i služićete nam! Još govoraše Filistejin: ja osramotih danas vojsku izrailjsku, dajte mi čovjeka da se bijemo!

Iako je dozvolio Davidu da prihvati Golijatov izazov, vladar je imao malo nade da će mladić uspjeti u hrabrom poduhvatu. Naredio je da mu obuku njegov oklop. Tešku bronzanu kacigu su mu stavili na glavu, a pločasti oklop na tijelo. I carev mač mu je bio pripasan uz bok. Tako opremljen, krenuo je na svoj zadatak, ali se vrlo brzo vratio. Zabrinuti posmatrači pomislili su da je David odlučio da ne izloži svoj život opasnosti sukobljavajući se s protivnikom kome nije bio dorastao. Ali, to mladom pastiru nije padalo na pamet. Vrativši se do Saula, zatražio je dozvolu da odloži teški oklop. Rekao je: Ne mogu ići s time, jer nisam navikao! Skinuo je vladarev oklop, umjesto njega uzeo je samo svoj štap, zajedno sa pastirskom torbom i jednostavnom praćkom. Izabrao je u potoku pet glatkih kamenova, stavio ih u torbu i s praćkom u ruci krenuo prema Filistejinu. Div je smjelo pošao naprijed, očekujući da će se sukobiti s najsnažnijim ratnikom u Izrailju. Njegov štitonoša išao je pred njim i izgledalo je kao da im se niko ne može suprotstaviti. Prišao je i ugledao samo mladića, bolje rečeno dječaka. David je bio rumen od zdravlja, a njegovo dobro oblikovano tijelo, nezaštićeno oklopom, svjedočilo

je o njegovoj snazi. Ipak, između njegovog mladalačkog izgleda i nezgrapnih Filistejinovih razmjera postojala je upadljiva razlika.

[567] Golijat se iznenadio i razbjesnio. Uzviknuo je: Eda li sam pseto te ideš na mene sa štapom? A onda je obasuo Davida najsurovijim kletvama u ime svih svojih bogova. Povikao je prezrivo: Hodi k meni da dam tijelo tvoje pticama nebeskim i zvjerima zemaljskim!

David se nije uplašio. Iskoračivši, rekao je svom protivniku: Ti ideš na mene s mačem i kopljem i štitom, a ja idem na tebe u ime Gospoda nad vojskama, Boga vojske Izrailjeve, kojega si ružio. Danas će te Gospod dati meni u ruke, i ubiću te, i skinuću glavu s tebe, i daću danas tjelesa vojske filistejske pticama nebeskim i zvjerima zemaljskim i poznaće sva zemlja da je Bog u Izrailju. I znaće sav ovaj zbor da Gospod ne spasava mačem ni kopljem, jer je rat Gospodnji, zato će vas dati nama u ruke.

Njegov glas je neustrašivo odzvanjao, dok mu se na lijepom licu mogao vidjeti radosni i pobjednički izraz. Te riječi, izgovorene jasnim, zvučnim glasom, odjekivale su na sve strane, tako da su ih mogle čuti hiljade vojnika spremnih za rat. Golijatov gnjev se žestoko raspalio. U gnjevu je podigao kacigu koja mu je štitila čelo i potrčao naprijed da skrši protivnika. Ali Jesejev sin bio je spreman da dočeka neprijatelja. A kada se Filistejin podiže i dođe bliže k Davidu, David brže istrča na bojište pred Filistejina. I David stavi ruku svoju u torbu svoju i izvadi iz nje kamen, i baci ga iz pračke, i pogodi Filistejina u čelo i uđe mu kamen u čelo, te pade ničice na zemlju.

Zaprepašćenje je zavladao u redovima obeju vojski. Svi su bili uvjereni da će David biti ubijen, ali, kada je kamen zviždeći poletio kroz vazduh pravo prema cilju, vidjeli su kako je moćni ratnik zadrhtao i podigao ruke kao da je iznenada oslijepio. Div se zaljuljao, zatim posrnuo i pao kao posječeni hrast. David nije oklijevao. Skočio je prema Filistejinu i objema rukama izvukao Golijatov teški mač. Nekoliko trenutaka prije toga, div se hvalisao da će mladiću skinuti glavu s ramena, a njegovo tijelo dati pticama nebeskim. Sada se njegov mač podigao u vazduh i njegova glava se otkotrljala od tijela, dok se oduševljena vika začula iz izrailjskog logora.

Užas je zahvatio Filisteje, a zbrka koja je odmah zavladao natjerala ih je da se u neredu povuku. Pobjedonosni uzvici Jevreja odjek-

vali su planinskim vrhovima, dok su trčali za svojim uplašenim neprijateljima. I Izrailjci i Judejci ustaše i povikaše i potjeraše Filisteje do doline i do vrata Akaronskih, i padaše pobijeni Filisteji po putu Sarajimskom do Gata i do Akarona. Potom se vratiše sinovi Izrailjevi tjeravši Filisteje i oplijeniše oko filistejski. A David uze glavu Filistejinovu i odnese je u Jerusalem, a oružje njegovo ostavi u svojoj kolibi.

64. Poglavlje—David Kao BjeGUNAC

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 18 do 22)

Poslije pobjede nad Golijatom, Saul je zadržao Davida na dvoru i nije mu dozvolio da se vrati očevom domu. Tako se i dogodilo da duša Jonatanova prionu uz dušu Davidovu i Jonatan ga zapazi kao svoju dušu. Jonatan i David su se zavjetovali da će živjeti kao braća, pa je Jonatan čak skinuo sa sebe plašt, koji nošase i dade ga Davidu, i odijelo svoje i mač svoj i luk svoj i pojas svoj. Davidu su bile povjerene važne odgovornosti, ali on je ostao skroman i tako zadobio ljubav naroda, ali i carskog doma.

I iđase David na što ga god Saul pošiljaše i bješe srećan i postavi ga Saul nad vojnicima. David je bio mudar i odan, i bilo je očigledno da ga prate Božji blagoslovi. Saul je ponekad postajao svjestan svoje nesposobnosti da upravlja Izrailjem, pa je smatrao da bi mu carstvo bilo sigurnije ukoliko bi se povezao s nekim ko sluša Gospodnje savjete. Osim toga, nadao se da bi mu veza s Davidom mogla pojačati i ličnu sigurnost. Pošto je Bog volio i štiti Davida, onda bi u njegovoj prisutnosti i Saul bio zaštićen kada bude odlazio u rat.

Božje providenje je povezalo Davida sa Saulom. Dužnosti na dvoru omogućile su mu da se upozna s državnim poslovima i da se tako pripremi za svoj budući visoki položaj. Doprinijele su da stekne povjerenje naroda. Promjene u životu i teškoće s kojima se suočavao zbog Saulovog neprijateljstva navele su ga da osjeti koliko zavisi od Boga, da se na Boga mora osloniti cijelim bićem. Prijateljstvo između Davida i Jonatana nastalo je prema Božjem providenju, da bi bio sačuvan život budućeg poglavara Izrailja. Bog je tako ostvarivao namjere svoje milosti i sa Davidom i sa izrailjskim narodom.

Saul, ipak, nije dugo ostao prijatelj s Davidom. Kada su se Saul i David vraćali iz bitke s Filistejima izlaziše žene iz svakoga grada Izrailjeva, pjevajući i igrajući na susret caru Saulu, s bubnjima i s veseljem i s guslama. Jedna grupa bi pjevala: Saul pogubi svoju tisuću! Zatim bi druga grupa preuzimala pjesmu i odgovarala: Ali

David svojih deset tisuća! Demon ljubomore uselio se u carevo srce. Bio je gnjevan, jer su žene u Izrailju uzdizale Davida iznad njega. Umjesto da suzbije ta teška osjećanja, pokazao je slabost svog karaktera kada je uzviknuo: Davidu dadoše deset tisuća, a meni dadoše tisuću, još mu samo carstvo treba!

[569]

Veliki nedostatak Saulovog karaktera bila je njegova ljubav prema pohvalama. Ta osobina je presudno uticala na sva njegova djela i misli; sve je bilo obilježeno njegovom željom da ga hvale i uzdižu. Šta je dobro i šta je zlo odmjeravao je prema umanjenim mjerilima narodnog odobravanja. Niko nije siguran ako živi da ugoditi ljudima ili ako odobravanje na prvom mjestu ne traži od Boga. Saul je žarko želio da prema procjenama ljudi bude na prvom mjestu; kada je čuo ovu pohvalnu pjesmu u caru se učvrstilo uvjerenje da će David zadobiti povjerenje naroda i zavladatai umjesto njega.

Saul se prepustio ljubomori kojom je njegova duša bila zatrovana. Uprkos poukama koje je dobio od proroka Samuila da će Gospod učiniti ono što želi i da Ga niko ne može spriječiti, car je pokazao da uopšte ne poznaje Božje planove ni Njegovu moć. Vladar Izrailja je svoju volju suprotstavio Božjoj volji. Vladajući Izrailjem Saul nije shvatio da treba da vlada i sobom. Dozvoljavao je svojim sklonostima da upravljaju njegovim rasuđivanjem, sve dok se nije našao u vrtlogu strasti. Savladavao ga je gnjev i tada je bio u stanju da ubije svakoga ko bi se usudio da mu stane na put. Poslije tih provala ludila zapadao bi u očajanje i prezirao samoga sebe, dok bi žalost zahvatala njegovu dušu.

Volio je da sluša Davida kako svira na harfi, tada je izgledalo da ga privremeno napušta i zli duh; ali jednoga dana, dok je mladić svirao prijatne melodije na svom instrumentu prateći pjesme koje je pjevao u slavu Bogu, Saul je iznenada bacio koplje na muzičara željeći da ga ubije. Samo je Bog svojim posredovanjem spasio Davida, koji je nepovrijeđen pobjegao od gnjeva pomahnitalog vladara.

Što je Saulova mržnja prema Davidu jačala, to je sve upornije tražio priliku da ubije mladića; ali nijedan od njegovih planova protiv Božjeg pomazanika nije uspio. Saul se predao vlasti zlog duha koji je upravljao njime, dok se David uzdao u Onoga koji je moćan da posavjetuje i jak da izbavi. Početak je mudrosti strah Gospodnji. (Priče 9,10) David se neprestano molio Bogu da mu putevi budu savršeni pred Njim.

[570] Željeći da se oslobodi svoga suparnika, car ga je uklonio i postavio tisućnikom... a sav Izrailj i Juda ljubljahu Davida. Narodu nije bilo mnogo potrebno da uvidi da je David vrlo sposoban i da svim povjerenim poslovima razumno i vješto upravlja. Savjeti mladog čovjeka bili su mudri i odmjereni, pokazalo se da ih je dobro poslušati; dok se na Saulove procjene ponekad nije moglo osloniti, a ni njegove odluke nisu bile mudre.

Iako je stalno tražio priliku da ubije Davida; Saul ga se plašio, jer je bilo očigledno da ga Gospod podržava. Davidov besprekorni karakter izazivao je carev gnjev, jer je shvatao da mu mladić svojim prisustvom i životom izriče prekor, naime, upoređivanje njihovih karaktera je uvek bilo na njegovu štetu. Upravo je zavist Saula činila nesrećnim, a skromnog podanika njegovog prijestola izlagala opasnosti. Kakve li je neiskazane nevolje ova karakterna mana donijela našem svijetu! Isto neprijateljstvo koje je postojalo u Saulovom srcu okrenulo je i Kajinovo srce protiv brata Avelja, samo zato što su Aveljeva djela bila dobra i Gospod ih je cijenio, a njegova toliko zla da ih Gospod nije mogao blagosloviti. Zavist je izdanak oholosti i ako se gaji u srcu dovešće do mržnje i konačno do osvete i ubistva. Sotona je pokazao svoj karakter kada je raspalio Saulov gnjev protiv onoga koji mu nikada nije učinio nikakvo zlo.

Vladar je oštro pazio na Davida, nadajući se da će pronaći neki detalj nerazboritosti ili prenagljenosti u njegovom ponašanju koji bi mu poslužio kao izgovor da ga osramoti. Osjećao je da se neće smiriti sve dok mladiću ne oduzme život, a ostati čist pred narodom. Postavio je Davidu zamku, predlažući mu da još ogorčenije krene u rat protiv Filisteja, obećavajući da će njegovu hrabrost nagraditi rukom svoje najstarije kćeri. Na taj predlog, David je skromno odgovorio: Ko sam ja i kakav je život moj ili dom oca mojega u Izrailju da budem zet carev? Vladar je time pokazao svoju neiskrenost.

Ljubav koju je prema Davidu osjećala Mihala, Saulova najmlađa kćerka, pružila je caru novu priliku za zavjeru protiv suparnika. Mladom čovjeku je obećao Mihalinu ruku ako donese dokaze da je porazio i uništio određeni broj neprijatelja. A Saul mišljaše kako bi David pao u ruke Filistejima. Međutim, Gospod je zaštitio svoga slugu. David se kao pobjednik vratio iz bitke i postao carev zet. Davida ljubljaše Mihala, kći Saulova i car je pun gnjeva shvatio da

je njegova zavjera donijela Davidu unapređenje umjesto uništenja. Sada je bio još čvršće uvjeren da je upravo David čovjek za koga je Gospod rekao da je bolji od njega i da će umjesto njega stati na prijesto Izrailja. Odbacujući sve maske, naredio je Jonatanu i svim dvorskim službenicima da oduzmu život omrznutom mladiću. [571]

Jonatan je Davidu otkrio Saulove namjere i savjetovao mu da se sakrije, dok od oca ne izmoli život za čovjeka koji je izbavio Izrailj. Podsjetio je vladara šta je sve David učinio da sačuva čast i opstanak naroda i kakva će strašna krivica počivati na onome ko ubije onoga koji je uz pomoć Gospoda rastjerao neprijatelje Izrailja. Careva savjest se probudila i njegovo srce je omekšalo. I zakle se Saul: tako živ bio Gospod, neće poginuti! Davida su izveli pred Saula i David mu je služio kao što je to činio i ranije.

Ponovo je izbio rat između Izrailjaca i Filsteja i David je poveo vojsku na neprijatelja. Jevreji su pobijedili i svi stanovnici carstva slavili su Davidovu mudrost i herojstvo. To je ponovo rasplamsalo Saulovu ogorčenost. Dok je mladić svirao pred carem, ispunjavajući palatu skladnim zvucima, Saulove strasti su se raspalile i on je bacio koplje na Davida, namjeravajući da ga prikuje uza zid, ali je Gospodnji anđeo skrenuo smrtonosno oružje. David je pobjegao i sakrio se u svojoj kući. Saul je poslao uhode da ga sačekaju, kada u zoru bude izlazio iz kuće i da ga ubiju.

Mihala je otkrila Davidu očeve namjere. Nagovarala ga je da pobjegne i da se spase. Tada Mihala spusti Davida kroz prozor, te otide i pobježe i izbavi se. Pobjegao je Samuilu u Ramu i prorok je, ne plašeći se carevog nezadovoljstva, s dobrodošlicom dočekao bjegunca. Samuilov dom je bio mirno mjesto za razliku od vladareve palate. Upravo je ovdje, među bregovima, poštovani Božji sluga nastavljao svoje djelo. Grupa proroka živjela je s njim, proučavajući usrdno Božju volju i s poštovanjem slušajući Samuilove riječi pouke. Od ovog učitelja u Izrailju David je dobio dragocjene pouke. Mislio je da Saul neće zapovijediti svojim vojnicima da napadnu ovo sveto mjesto, ali izgleda da nijedno mjesto nije bilo dovoljno sveto za pomračeni um očajnog vladara. Davidova veza sa Samuilom ponovo je izazvala Saulovu ljubomoru, jer se plašio da će prorok koji je bio poštovan kao Božji sluga u cijelom Izrailju uticati na njegovog suparnika. Kada je saznao gdje je David, car je poslao sluge da [572]

ga dovedu u Gavaju, jer je na tom mjestu htio da ostvari svoju smrtonosnu namjeru.

Izaslanici su pošli na put namjeravajući da ubiju Davida, ali je Neko veći od Saula preuzeo upravu nad njima. Sreli su ih nev-idljivi anđeli, kao nekada Valama, kada je išao da prokune Izrailja. Poslanici su počeli da izgovaraju proročanstva o onome što će se događati, objavljujući slavu i veličanstvo Gospoda nad vojskama. Tako je Gospod pobijedio gnjev čovjeka i pokazao svoju moć da suzbije zlo, okruživši svoga slugu anđeoskom stražom.

Vijesti o tome stigle su do Saula, koji je željno očekivao da se domogne Davida, ali umjesto da shvati božanski ukor, postao je još uporniji i poslao nove izaslanike. I ove ljude je nadvladao Božji Duh, i oni su se pridružili prvima u proricanju. Car je poslao treće izaslanstvo, ali kada se i ono našlo u blizini proroka, božanski uticaj se proširio i na njih, pa su počeli da proriču. Saul je tada odlučio da sam pođe po Davida, jer je žestina njegovog neprijateljstva prešla sve granice. Odlučio je da više ne čeka neku novu priliku da ubije Davida; čim mu bude blizu, ubiće ga svojom rukom bez obzira na posljedice.

Gospodnji anđeo ga je, međutim, sreo na putu i stavio pod svoju vlast. Božji Duh ga je obuzeo i on je nastavio put izgovarajući molitve Bogu, miješajući ih s proročanstvima i svetim melodijama. Prorokovao je o dolasku Mesije kao Izbavitelja svijeta. Kada je došao do prorokove kuće u Rami, skinuo je gornju odjeću koja je svjedočila o njegovom položaju i cijeli dan i cijelu noć ležao pred Samuilom i njegovim učenicima pod uticajem božanskog Duha. Ljudi su se okupljali da posmatraju taj neobični prizor, a ovo carevo iskustvo prepričavano je po cijelom Izrailju. Tako je ponovo, pri kraju njegove vladavine, Izrailjem kružila izreka da je i Saul među prorocima.

Ponovo su progoniteljeve namjere bile ometene. Saul je onda počeo da uvjerava Davida da želi mir s njim, ali David nije vjerovao u carevo pokajanje. Iskoristio je priliku da pobjegne, ne čekajući da se Saul ponovo okrene protiv njega. Srce mu je bilo ranjeno i jedva je čekao da ponovo vidi svog prijatelja Jonatana. Svjestan svoje nevinosti, potražio je carevog sina i uputio mu dirljiv poziv. Rekao je: Šta sam učinio? Kakva je krivica moja i šta sam zgriješio ocu tvojemu te traži dušu moju? Jonatan je vjerovao da su se namjere

njegovog oca promijenile i da on više ne želi da ubije Davida. Zato mu je rekao: Sačuvaj Bože! Nećeš ti poginuti. Evo, otac moj ne čini ništa, ni veliko ni malo, a da meni ne kaže, a kako bi to tajio od mene otac moj? Neće to biti! Posle zadivljujućeg izražavanja Božje moći, Jonatan nije mogao da vjeruje da bi njegov otac želio da naudi Davidu, jer bi to bila otvorena pobuna protiv Boga. Međutim, David u to nije bio siguran. Duboko ozbiljan rekao je Jonatanu: Tako živ bio Gospod i tako živa bila duša tvoja, samo je jedan korak između mene i smrti!

[573]

U vrijeme mladog mjeseca u Izrailju je slavljen sveti praznik, Mladina. Taj praznik je započinjao sjutra dan poslije razgovora Davida i Jonatana. Toga dana oba mladića trebalo je da sjednu za vladarevu trpezu, ali se David pobjojao da to učini, pa je bilo dogovoreno da ode u Vitlejem i posjeti svoju braću. Poslije povratka trebalo je da se sakrije u polju nedaleko od svečane dvorane, ne pojavljujući se tri dana u carevoj blizini da bi Jonatan mogao da vidi kakav će to utisak ostaviti na Saula. Ukoliko bude pitao za sina Jesejevog, Jonatan je trebalo da kaže da je otišao kući da zajedno s očevim domom prinese žrtvu. Ukoliko se vladar ne razgnjevi, već odgovori: Dobro! David će spokojno moći da se vrati u dvor. Ali, ako se razljuti zbog njegovog izostanka, biće to znak da David mora da bježi.

Prvog dana praznika Saul se nije raspitivao za Davida, ali, kada je njegovo mjesto ostalo prazno i sljedećeg dana, rekao je: Zašto sin Jesejev ne dođe na objed ni juče ni danas? A Jonatan odgovori Saulu: Vrlo me je molio David da otide do Vitlejema, rekavši: pusti me, jer porodica naša ima žrtvu u gradu i sam mi je brat zapovijedio, ako sam, dakle, našao milost pred tobom da otidem i vidim braću svoju! Zato nije došao na carev objed. Kada je čuo te riječi, Saul više nije mogao da savlada svoj gnjev. Uzviknuo je da Jonatan, sve dok je David živ, neće sjesti na prijesto Izrailja i zahtjevao da Davida odmah dovedu i pogube. Jonatan je još jednom pokušao da posreduje za svog prijatelja: Zašto da se pogubi? Šta je učinio? Od ovih pitanja je Saula obuzeo sotonski gnjev, pa je koplje koje je spremio za Davida bacio na svog sina.

Princ se, tužan i uvrijeđen, udaljio i više se nije pojavio na gozbi. Bio je skrhan bolom, kad se u dogovoreno vrijeme pojavio na mjestu na kome je trebalo da David sazna kakve su vladareve namjere.

[574] Zagrlili su se i gorko plakali. Mračne careve strasti bacile su sjenku i na život dvojice mladića i njihova tuga bila je neizreciva. Dok su se rastajali, David je čuo posljednje Jonatanove riječi: Idi s mirom, kao što smo se zakleli obojica imenom Gospodnjim rekavši: Gospod da je svjedok između mene i tebe i između mojega sjemena i tvojega sjemena do vijeka!

Carev sin vratio se u Gavaju, a David je požurio da stigne u Nov, grad na teritoriji Venijaminovog plemena, udaljen svega nekoliko kilometara od Gavaje. Svetilište je iz Siloma bilo premješteno u to mjesto i tu je služio i prvosveštenik Ahimeleh. David nije znao kuda da pobjegne i potraži utočište, osim kod Božjih slugu. Sveštenik ga je iznenađeno pogledao, kada je dotrčao, očigledno sam, sa izrazom straha i tuge na licu. Zapitao je šta ga je dovelo ovamo. Mladić se stalno plašio da će biti otkriven, i u svojoj nevolji se poslužio prevarom. Kazao je svešteniku da ga je car poslao s tajnim zadatkom koji ne trpi odlaganje. Pokazao je time nedostatak vjere u Boga i njegov grijeh je izazvao smrt prvosveštenika. Da su mu činjenice bile poznate, Ahimeleh bi znao šta treba da čini da bi sačuvao svoj život. Bog zahtjeva da istinoljubivost bude obilježje Njegovog naroda, čak i u najvećoj opasnosti. David je zatražio od sveštenika pet hljebova. Božji čovjek nije imao drugog hljeba osim posvećenog, ali je David uspio da savlada njegovo ustručavanje i dobije hljeb da bi utolio glad.

Ubrzo mu je ponovo zaprijetila opasnost. Doik, starješina Saulovih pastira, koji je prihvatio vjeru Izrailjaca, ispunjavao je neke svoje zavjete u Svetilištu. Ugledavši tog čovjeka, David je odlučio da brzo potraži drugo utočište i pronađe neko oružje kojim bi se branio ako zatreba. Zatražio je od Ahimeleha neki mač i dobio odgovor da nema drugog oružja osim Golijatovog mača koji se u Svetilištu čuva za spomen. David se oduševio: Takvoga više nema, daj mi ga! Hrabrost mu se vratila kada je uzeo mač kojim je nekada posjekao filistejskog zatočnika.

David je prebjegao Ahisu, vladaru Gata, jer je smatrao da će među neprijateljima svog naroda biti sigurniji nego na Saulovom području. Uskoro je, međutim, Ahisu javljeno da je David prije mnogo godina pobijedio filistejskog zatočnika, pa se tako onaj koji [575] je potražio utočište kod izrailjskih neprijatelja našao u velikoj opas-

nosti. Praveći se da je poludio, David je prevario svoje neprijatelje i tako uspio da se izbavi.

David je prvi put pogriješio kada je pokazao nepovjerenje u Boga u Novu, a drugi put kada je obmanuo Ahisa. On je uvijek pokazivao plemenite karakterne osobine i svojom moralnom čvrstinom zadobijao naklonost naroda, ali sada, kada su se pojavile nevolje, njegova vjera se pokolebala i iskazale su se ljudske slabosti. U svakom čovjeku je gledao uhodu i izdajnika. Kada se našao u velikoj nevolji, David se sa čvrstom vjerom obratio Bogu i pobijedio filistejskog diva. Vjerovao je Bogu i išao u Njegovo ime. A sada, mučen i progonjen, dozvolio je da zbunjenost i očajanje skoro zaklone njegovog Nebeskog Oca od njegovih očiju.

Ipak, ovo iskustvo poslužilo je Davidu da postane mudriji; navelo ga je da shvati svoju slabost i neophodnost da se neprekidno oslanja na Boga. O, koliko je potištenim i obeshrabrenim dušama dragocjen prijatni uticaj Božjega Duha, koji podiže klonule, snaži slabe, pruža pomoć i snagu Božjim slugama kada se nađu u iskušenju! O, kako je On blag prema zabludjelima, kako je strpljiv i nježan prema nama u našim nevoljama i u trenucima kada nas zahvati neka velika tuga!

Božja djeca mogu da pripišu svaki poraz nedostatku svoje vjere. Kada sjenke opkole dušu, kada nam je potrebno vidjelo i usmjerenje, moramo gledati prema Nebu; jer se iza tame nalazi svjetlost. David ni za trenutak nije smio da izgubi povjerenje u Boga. Imao je razloga da Mu vjeruje; bio je pomazanik Gospodnji, usred opasnosti uživao je zaštitu Božjih anđela, bio je naoružan hrabrošću za velika djela, i da je samo svoje misli skrenuo sa očajnog položaja u kome se našao i sjetio se Božje moći i Njegovog veličanstva, postao bi spokojan i usred sjena smrtnoga; s dubokim povjerenjem ponavljao bi Gospodnje obećanje: Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost moja neće se odmaknuti od tebe i zavjet mira mojega neće se pokolebati, veli Gospod, koji ti je milostiv. (Isaija 54,10)

David je potražio utočište od Saulovih potjera među judejskim planinama. Uspio je da se skloni u Odolamsku pećinu, na mjesto koje se s malim snagama moglo braniti od velike vojske. A kada to čuše braća njegova i sav dom oca njegova, dođoše onamo k njemu. Ni Davidova porodica nije se osjećala sigurnom, znajući da se u svakom trenutku nerazumne Saulove sumnje mogu okrenuti protiv

njih samo zbog njihove veze s Davidom. Sada su i oni shvatili ono što će uskoro uvidjeti i sav Izrailj da je Bog izabrao Davida da postane vladar Njegovog naroda; zato su vjerovali da će biti sigurniji s njim, iako je još usamljeni bjegunac i boravi u pećini, nego izloženi bolesnoj ludosti ljubomornog cara.

U pećini kraj Odolama porodica se sjedinila u ljubavi i saučešću. Sin Jesejev je mogao da, uz harfu, zapjeva pjesmu: Kako je lijepo i krasno kad sva braća žive zajedno! (Psalam 133,1) On je osjetio gorčinu nepovjerenja svoje rođene braće; i sklad koji je zavladao umjesto nesloge unio je radost u srca izgnanika. David je upravo tu ispjevao pedeset i sedmi psalam.

Ubrzo su se Davidovoj četi počeli pridruživati drugi koji su željeli da pobjegnu od carevog tlačenja. Mnogi su izgubili povjerenje u vladara Izrailja, jer su vidjeli da ga više ne vodi Božji Duh. I skupiše se oko njega koji god bijahu u nevolji i koji god bijahu zadušeni i koji god bijahu tužna srca; i on im posta poglavica, i bješe ih s njime oko četiri stotine ljudi. Ovdje je David osnovao svoje malo carstvo u kome je vladala disciplina i red. Međutim, čak i u svom planinskom utočištu nije se osjećao potpuno sigurnim, jer je stalno dobijao izvještaje da car nije odustao od svojih ubilačkih namjera.

Našao je utočište za svoje roditelje kod moavskog vladara, a onda je, poslije upozorenja o opasnosti, koje mu je poslao Gospodnji prorok, pobjegao u šumu Aret. Davidovo iskustvo nije bilo nekorisno. Bog ga je na ovaj način obučavao da postane mudar vojskovođa, ali i pravedan i milostiv vladar. Sa svojom četom bjegunaca sticao je znanje neophodno za preuzimanje zadatka za koji je Saul, zbog svoje ubilačke mržnje i slijepe bezobzirnosti, postao potpuno nepodesan. Čovjek ne može da odbaci Božje savjete i zadrži spokojstvo i mudrost, osobine neophodne za pravedno i razborito postupanje. Nema ludosti tako strašne, tako beznadežne, kao što je ludost povođenja za ljudskom mudrošću, kojom ne upravlja Božja mudrost.

Saul se pripremao da na prepad uhvati Davida u pećini kraj Odolama i kada se pokazalo da je on napustio to utočište, car se veoma razljutio. Davidovo bjekstvo suočilo je Saula sa zagonetkom.

[577] Mogao je da ga objasni jedino prisustvom izdajnika u svom logoru,

čovjeka koji bi obavještavao Davida o njegovom približavanju i planovima.

Kazao je svojim savjetnicima da je protiv njega stvorena zavjera i bogatim darovima, obećavajući visoke položaje pokušao je da ih podmiti da mu otkriju ko se među njegovim ljudima sprijateljio s Davidom. Doik Idumejac je pristao na izdaju. Iz častolja i pohlepe, ali i mržnje prema svešteniku koji ga je ukoravao zbog grijeha, ispričao je Saulu o Davidovoj posjeti Ahimelehu, predstavljajući događaje tako da je razgnjevio cara protiv Božjeg čovjeka. Riječi ovog zlobnog jezika, zapaljene paklenim ognjem, raspirile su najgore strasti u Saulovom srcu. Izbezumljen od bijesa, objavio je da cijela sveštenikova porodica mora biti pobijena. Strašna presuda je bila izvršena. Ne samo Ahimeleh, već i članovi porodice njegovog oca, osamdeset i pet, koji nošahu oplećak laneni, pobio je, prema vladarevoj naredbi, Doik Idumejac.

I u Novu, gradu sveštenučkom, isječe oštrim mačem i ljude i žene i djecu i koja sisaju i volove i magarce i sitnu stoku iseče oštrim mačem. To je Saul bio u stanju da učini kada se predao sotoninoj vlasti. Kada je Bog rekao da se mjera amaličkog bezakonja napunila i kada mu je zapovijedio da ih potpuno istrijebi, on je sebe proglasio suviše milostivim da bi izvršio božansku zapovijest, pa je poštedio ono što je bilo predato na uništenje; a sada, bez Božje zapovijesti, pod vlašću sotone, imao je smjelosti da pobije Gospodnje sveštenike i uništi stanovnike Nova. Tako ljudsko srce postaje izopačeno kada odbaci Božje vodstvo.

Ovo djelo je sav Izrailj ispunilo užasom. Car koga su sami izabrali učinio je ovo nedjelo, povodeći se za vladarima drugih naroda koji se nisu bojali Boga. Kovčeg Božji ostao je s njima, ali su sveštenici kojima su se obraćali bili pobijeni mačem. Šta se posle toga još moglo očekivati?

65. Poglavlje—Davidova Velikodušnost

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 22,20-23; 23 do 27)

Posle Saulovog surovog pokolja Gospodnjih sveštenika jedan sin Ahimeleha, sina Ahitovova, po imenu Avijatar, pobježe Davidu. I Avijatar javi Davidu da je Saul pobio sveštenike Gospodne. A David reče Avijataru: znao sam onoga dana kada je bio ondje Doik Idumejac da će zacijelo kazati Saulu; ja sam kriv za sve duše doma oca tvojega. Ostani kod mene, ne boj se, jer ko traži moju dušu, tražiće i tvoj; kod mene ćeš biti sačuvan.

I dalje bježeći pred vladarevim poterama, David nije mogao da nađe mjesto u kome bi se osjećao spokojnim i sigurnim. Grad Keilu njegovi hrabri momci su spasili od filistejskih pljačkaša, ali nisu se mogli osjećati sigurnim čak ni u mjestu koje su oslobodili. Iz Keile su prešli u pustinju Zif.

U to vrijeme, kada je David na svom putu doživljavao tako malo svijetlih trenutaka, obradovao se Jonatanovoj iznenadnoj posjeti koji, je nekako saznao za njegovo skrovište. Dragocjeni su bili zajednički trenuci dvojice prijatelja. Ispričali su jedan drugome svoja iskustva i Jonatan je ohrabrio Davida govoreći: Ne boj se, jer te neće stići ruka Saula oca mojega, nego ćeš carovati nad Izrailjem, a ja ću biti drugi za tobom, i Saul, otac moj, zna to! Dok su razgovarali o prekrasnim iskustvima koja je David stekao s Bogom, progonjeni bjegunac se veoma ohrabrio. I učiniše njih dvojica vjeru pred Gospodom; i David osta u šumi, a Jonatan otide kući svojoj.

Posle Jonatanove posjete, David je hrabrio svoju dušu pjesmama hvale, prateći svoj glas zvucima harfe, dok je pjevao:

U Gospoda se uzdam,
 Zašto govorite mojoj duši:
 Leti u goru kao ptica!
 Jer evo grešnici nategoše luk,
 Zapeše strijelu svoju za tetivu,

Da iz mraka strijeljaju prave srcem.
Kad su raskopani temelji,
Šta će činiti pravednik?
Gospod je u svetom dvoru svom,
Presto je Gospodnji na nebesima,
Oči njegove gledaju,
Vjeđe njegove ispituju sinove čovečije.
Gospod ispituje pravednoga,
A bezbožnoga i kojemu je milo činiti zlo
Nenavidi duša njegova.

[579]

Psalam 11,1-5.

Zifeji, u čije se divlje predjele David preselio iz Keile, poslali su poruku Saulu u Gavaju da znaju gdje se David krije i da su spremni da ga dovedu do njegovog utočišta. Međutim, David je, saznajući za te namjere, promijenio položaj i potražio sklonište u planinama između Maona i Mrtvog mora.

Poruka je ponovo bila poslana Saulu: Eno Davida u pustinji Engadskoj! Tada uze Saul tri tisuće ljudi izabranih iz svega Izrailja i otide da traži Davida i ljude njegove po vrletima gdje su divokoze. David je imao samo šest stotina ljudi pod komandom, dok je Saul napredovao prema njemu s tri hiljade vojnika. U jednoj skrivenoj pećini sin Jesejev i njegovi ljudi čekali su božanska uputstva. Dok je Saul prodirao uz planinu, skrenuo je s puta i sam ušao u pećinu u kojoj su se sakrivali David i njegovi ljudi. Kada su ga Davidovi momci ugledali, počeli su nagovarati Davida da ga ubije. Činjenicu da se vladar sada nalazio u njihovoj vlasti, tumačili su kao siguran dokaz da im je sam Gospod predao neprijatelja i da ga mogu ubiti. David je bio u iskušenju da prihvati to mišljenje, ali se javio glas savjesti, koji mu je rekao: Ne diži ruku svoju na pomazanika Gospodnjega!

Davidovi ljudi nisu bili spremni da ostave Saula na miru, pa su podsjetili svog zapovjednika na Božje riječi: Evo ja ti predajem neprijatelja tvojega u ruke da učiniš s njime što ti je volja! I David usta, te polako odsječe skut Saulu. Kasnije ga je savjest, međutim, uznemiravala, što je oštetio čak i odjeću svog vladara.

Saul je ustao i izašao iz pećine da nastavi traganje, kada je iznenada čuo glas koji ga je pozivao: Care gospodine! Kada se okrenuo da vidi ko ga poziva, gle, bio je to sin Jesejev, čovjek koga

[580] je tako dugo pokušavao da uhvati i ubije. David se poklonio vladaru, priznajući ga za gospodara. A onda se obratio Saulu: Zašto slušaš što ti kažu ljudi koji govore: evo, David traži zlo tvoje? Evo, danas vidješe oči tvoje da te je Gospod bio predao danas u moje ruke u ovoj pećini i rekoše mi da te ubijem, ali te poštediti i rekoše: neću dignuti ruke svoje na gospodara svojega, jer je pomazanik Gospodnji! Evo, oče moj, evo vidi skut od plašta svojega u mojoj ruci; odsjekoh skut od plašta tvojega, a tebe ne ubih; poznaj i vidi da nema zla ni nepravde u ruci mojoj i da ti nisam zgriješio, a ti vrebaš dušu moju da je uzmeš.

Kada je čuo Davidove riječi, Saul je postao svjestan svoje niskosti. Morao je da prizna da David govori istinu. Bio je duboko dirnut kada je shvatio da je potpuno bio u vlasti čovjeka čiju je smrt priželjkivao. David je stajao pred njim mirne savjesti, svjestan svoje nevinosti. Uzbudjen, pokajnički je uzviknuo: Je li to tvoj glas, sine Davide? I podigavši Saul glas svoj, zaplaka. I reče Davidu: praviji si od mene, jer si mi vratio dobro za zlo koje sam ja tebi učinio... ko bi našavši neprijatelja svojega pustio ga da ide dobrim putem? Gospod neka ti vrati dobro za ovo što si mi učinio danas. I sada, evo, znam da ćeš zacijelo biti car, i jako će biti u tvojoj ruci carstvo Izrailjevo. David se zakleo Saulu da će, kada postane vladar, biti milostiv prema njegovom domu i da neće istrijebiti njegovo ime.

Znajući kako se Saul ranije ponašao, David nije imao povjerenja u njegova obećanja, niti nade da će njegovo pokajničko ponašanje biti dugog vijeka. Zato je, kada se Saul vratio kući, David ostao u svojim planinskim utvrđenjima.

Neprijateljstvo koje oni koji su se predali sotoninoj vlasti osjećaju prema Božjim slugama ponekad se pretvara u pomirljivost ili čak u naklonost, samo ta promjena nije uvek trajna. Pošto su zlonamjerni ljudi činili i govorili zlo protiv Gospodnjih slugu, svijest da su pogriješili ponekad se duboko urezuje u njihov um. Gospodnji Duh se bori s njima i oni ponižavaju svoje srce pred Gospodom i pred onima čiji su uticaj pokušavali da potkopaju, pa minjaju svoje ponašanje prema njima. Ali, kada ponovo otvore vrata došaptavanja nečastivoga, stare sumnje oživljavaju, staro neprijateljstvo se budi, i oni se ponovo prihvataju istog posla zbog koga su se kajali

[581] i koji su privremeno odbacili. Ponovo govore zlo, optužujući i najgorčnije osuđujući upravo one kojima su ponizno priznali svoj

grijev. Sotona tada može ove duše da upotrijebi mnogo uspješnije nego ranije, zato što su pogriješili protiv mnogo jasnijeg vidjela.

U tome umre Samuilo i sabra se sav Izrailj i plakaše za njime i pogreboše ga u domu njegovu u Rami. Samuilova smrt smatrana je nenadoknadvim gubitkom za izrailjski narod. Veliki i dobri prorok i istaknuti sudija pao je kao žrtva smrti i žalost naroda bila je duboka i iskrena. Od mladosti Samuilo je išao pred Izrailjem u čestitosti svoga srca; iako je Saul bio priznat kao vladar, Samuilo je imao mnogo snažniji uticaj od njega, jer mu je život bio obilježen vjernošću, poslušnošću i odanošću. Čitamo da je sudio Izrailju čitavog života.

Kada su Izrailjci uporedili Saulovo ponašanje sa Samuilovim, shvatili su koliko su pogriješili kada su tražili vladara da se ne bi razlikovali od okolnih naroda. Mnogi su sa strahom gledali stanje u društvu čija je iskvarenost rasla pod uticajem kvasca bezvjerja i bezbožnosti. Primjer njihovog vladara imao je dalekosežan uticaj i Izrailj je imao dovoljno razloga da žali što je Samuilo umro.

Narod je izgubio osnivača i upravitelja svojih svetih škola, ali ni to nije bilo sve. Izgubio je čovjeka kome se obraćao, kada se našao u velikim nevoljama izgubio je onoga koji je stalno posredovao pred Bogom i zalagao se za narodne interese. Samuilovo posredovanje narodu je ulivalo osjećanje sigurnosti, jer neprestana molitva pravednoga mnogo može pomoći. (Jakov 5,16) Narod se sada osjećao kao da ga je Bog odbacio. Car mu je izgledao kao čovjek na granici ludila. Pravda je bila izopačena, a red se pretvorio u zbrku.

Upravo u vrijeme kada su unutrašnji sukobi razdirali narod, kada je smireni, bogobojazni Samuilov savjet izgledao najpotrebniji, Bog je svog ostarjeloga slugu pozvao na počinak. Gorke misli obuzimale su narod dok je posmatrao tiho mjesto njegovog počinka i sjećao se svoje nepromišljenosti kada ga je odbacio kao svog vođu, jer je njegova veza s Nebom bila tako čvrsta da je izgledalo kao da i sam Izrailj povezuje s Gospodnjim prijestolom. Upravo je Samuilo naučio Izrailjce da vole i slušaju Boga; ali sada kada više nije bio među živima, narod je osjetio da je prepušten na milost i nemilost vladaru koji se pridružio sotoni i koji želi da ga odvoji od Boga nebeskoga.

David nije mogao da prisustvuje Samuilovom pogrebu, ali je [582]

žalio za njim duboko i iskreno kao što bi odani sin žalio za svojim nježnim ocem. Znao je da je Samuilova smrt raskinula još jedan обруč koji je ograničavao Saulove postupke, pa se osjetio mnogo nesigurnijim nego za vrijeme prorokovog života. David je iskoristio priliku da potraži sigurnije prebivalište, pa je pobjegao u pustinju Faran. Na tom mjestu je ispjevao svoj sto dvadeseti i sto dvadeset i prvi psalam. U toj nenastanjenoj divljini, shvatajući da je prorok mrtav i da je vladar njegov neprijatelj, pjevao je:

Pomoć je meni od Gospoda,
 Koji je stvorio nebo i zemlju,
 Neće dati da popuzne noga tvoja,
 Ne dremlje čuvar tvoj.
 Gle, ne dremlje i ne spava čuvar Izrailjev...
 Gospod će te sačuvati od svakoga zla,
 Sačuvaće dušu tvoju Gospod.
 Gospod će čuvati ulazak tvoj,
 I izlazak tvoj odsad i do vijeka!

Psalam 121,2-8.

Dok su David i njegovi ljudi boravili u Faranskoj pustinji, štitili su od napada razbojnika stada krupne i sitne stoke bogataša po imenu Naval, koji je imao velike posjede u tom kraju. Naval je bio Halevov potomak, ali njegovo srce bilo je surovo i pohlepno.

Bilo je to u vrijeme striže ovaca, u doba kada su sva vrata bila otvorena gostima i došljacima. David i njegovi ljudi veoma su oskudijevali u hrani. U skladu s tadašnjim običajima sin Jesejev je poslao deseticu mladih ljudi Navalu da ga pozdrave u ime svoga vođe. Trebalo je da dodaju: Zdravo, i mir da ti je, i domu tvojemu da je mir i svemu što imaš da je mir! Čuo sam da strižeš ovce, pastiri su tvoji bivali kod nas i ne učinismo im nepravde i ništa im nije nestalo dokle god bijahu na Karmilu. Pitaj slugu svoje i kazaće ti. Neka ovi momci nađu milost pred tobom, jer dođosmo u dobar dan. Daj slugama svojim i Davidu sinu svojemu što ti dođe do ruke.

David i njegovi ljudi bili su kao zaštitni zid Navalovim pastirima i stadima; sada je taj bogataš bio pozvan da od svoga obilja odvoji nešto čime će zadovoljiti potrebe onih koji su mu učinili dragocjene usluge. David i njegovi ljudi mogli su sami da uzmu iz stada goveda

i ovaca, ali nisu htjeli. Ponašali su se kao pošteni ljudi. Njihova ljubaznost, na žalost, nije uticala na Navalu. Odgovor koji je poslao Davidu otkriva njegov karakter: Ko je David? I ko je sin Jesejev? Danas ima mnogo sluga koji bježe od svojih gospodara. Eda li ću uzeti hljeb svoj i vodu svoju i meso što sam poklao za ljude koji mi strigu ovce i dati ljudima za koje ne znam odakle su?

Kada su se mladići vratili praznih ruku i ispričali svoju priču Davidu, on se razljutio. Zapovijedio je svojim ljudima da se opreme za bitku; jer je odlučio da kazni čovjeka koji mu je uskratio ono na što je imao pravo, a onda tome dodao i uvredu. Ovaj pre nagljeni potez više je odgovarao Saulovom nego Davidovom karakteru, ali sin Jesejev još je morao da se u školi nevolje nauči strpljenju.

Pošto je Naval otpustio Davidove momke, jedan od njegovih slugu požurio je Avigeji, njegovoj ženi, i ispričao joj šta se dogodilo. Kazao je: Evo, David posla iz pustinje poslanike da pozdravi gospodara našega, a on ih otjera. A ti su nam ljudi bili vrlo dobri, niti nam učiniše krivo, niti nam čega nesta dokle god bijasmo kod njih u polju. Nego nam bijahu zidovi i noću i danju, dokle god bijasmo kod njih pasući ovce. Zato sada gledaj i promisli šta ćeš učiniti, jer je gotovo zlo gospodaru našem i svemu domu njegovu.

Ne savjetujući se sa svojim mužem i ne govoreći mu ni riječi o svojim namjerama, Avigeja je odvojila obilnu količinu namirnica koju je natovarila na magarce i poslala naprijed po slugama, a onda je i sama krenula da se sretne s Davidom. Sreli su se u podnožju jednog brijega. A kada Avigeja ugleda Davida, brže siđe s magarca i pade pred Davidom na lice svoje i pokloni se do zemlje; i padnuvši mu k nogama reče: na meni, gospodaru, neka bude krivica, ali da progovori sluškinja tvoja tebi, i čuj riječi sluškinje svoje. Avigeja je pozdravila Davida s toliko poštovanja kao da se obraća krunisanom vladaru. Naval je prezrivo uzviknuo: Ko je David? Međutim, Avigeja ga je nazvala svojim gospodarem. Ljubaznim riječima pokušala je da utiša njegova povrijeđena osjećanja, založila se pred njim za svoga muža. Bez ikakvog razmetanja ili oholosti, već s mnogo mudrosti i božanske ljubavi, Avigeja je otkrila snagu odanosti svom domu; objasnila je Davidu da neljubaznost njenog muža uopšte ne znači da on ima nešto lično protiv njega, već da je to jednostavno odraz njegove nesrećne i sebične prirode.

Zato sada, gospodaru, tako živ bio Gospod i tako živa bila duša [584]

tvoja, Gospod ti ne da da ideš na krv i da se osvetiš svojom rukom. Zato sada neka bude neprijateljima tvojim kao Navalu. Avigeja nije sebi pripisala zaslugu što je odgovorila Davida od njegove prenagljene odluke, već je Gospodu odala čast i slavu. Ponudila je zatim svoje bogate zalihe kao žrtvu pomirnicu Davidovim ljudima, ali se i dalje zalagala kao da je sama kriva što je uzavreo gnjev njihovog vođe.

Nastavila je: Oprosti sluškinji svojoj krivicu, jer će Gospod zacijelo načiniti tvrdu kuću gospodaru mojemu, jer ratove Gospodnje vodi gospodar moj, i nije se našlo zlo na tebi nikada za tvojega vijeka. Avigeja je prikriveno nagovijestila Davidu šta treba da čini. On treba da vodi Gospodnje bitke. Ne treba da traži osvetu zbog ličnih razloga, čak i kada ga progone kao izdajnika. Kazala je još: I da ustane čovjek da te goni i da traži dušu tvoju, duša će gospodara mojega biti svezana u svežnju živih kod Gospoda Boga tvojega... i kada Gospod učini gospodaru mojemu svako dobro koje ti je obrekao, i postavi te vođom Izrailju, neće ti biti spoticanja ni sablazni srcu gospodara mojega da je prolio krv ni za što i da se sam osvetio gospodar moj. I kada učini Gospod dobro gospodaru mojemu, opomenućeš se sluškinje svoje. (1. Samuilova 25,29-31)

Ove riječi mogla je da izgovori jedino osoba koja je mudrost dobila s Neba. Avigejina pobožnost, slično mirisu cvijeta, širila se od nje slobodno i izrazom lica i riječju i djelom. Duh Sina Božjega nastavao je u njenoj duši. Njen govor, začinjjen ljupkošću, pun ljubavnosti i spokoja, širio je nebeski uticaj. Davidova bolja priroda se probudila i on je zadrhtao pri pomisli kakve bi posljedice mogla imati njegova prenagljena odluka. Blago onima koji mir grade, jer će se sinovi Božji nazvati. (Matej 5,9) O, kada bi bilo mnogo više osoba sličnih ovoj ženi Izrailjki, koje će blažiti ranjena osjećanja, spriječavati nagle odluke, obuzdavati velika zla riječima smirene i pravilno usmjerene mudrosti!

Posvećeni hrišćanski život uvek širi svjetlost i utjehu i mir. On je obilježen neporočnošću, taktičnošću, jednostavnošću i korisnošću. On se nalazi pod upravom nesebične ljubavi koja posvećuje njegov uticaj. On je pun Hrista, ostavlja za sobom svjetao trag kud god njegov nosilac prolazi. Avigeja je bila mudar savjetodavac i kritičar. Davidov gnjev je nestao pod silom njenog uticaja i razumnog

zaključivanja. Uvjerio se da nije donio mudru odluku i da je privremeno izgubio vlast nad sobom.

Skrušena srca primio je ukor, u skladu sa svojim riječima: Neka me bude pravednik, to je milost, neka me ukorava, to je ulje na glavu moju! (Psalam 141,5) Izrazio joj je svoju zahvalnost i dao blagoslov što mu je dala dobar savjet. Ima mnogo onih koji, kada dobiju ukor, smatraju da je pohvalno već i to ako ga prime bez protivljenja; ali, kako su rijetki oni koji ukor primaju zahvalna srca i blagosiljaju one koji pokušavaju da ih odgovore od loših poteza.

Kada se vratila kući, Avigeja je zatekla Navalu i njegova goste na velikoj gozbi, koja se pretvorila u raspusnu pijanku. Sve do sljedećeg jutra nije obavijestila muža šta se sve događalo za vrijeme njenog razgovora s Davidom. Naval je bio kukavica i kada je shvatio kako ga je blizu smrti dovela njegova ludost, ostao je oduzet. Uvjeran da će David ipak krenuti da se osveti, bio je tako užasnut da je pao u stanje bespomoćne neosjetljivosti. Posle deset dana je umro. Život koji mu je Gospod dao poslužio je samo na prokletstvo svijetu. Usred njegovog orgijanja i veselja, Bog mu je rekao, kao i onom bogatašu iz Hristove priče: Ovu noć uzeću dušu tvoju od tebe! (Luka 12,20)

David se kasnije oženio Avigejom. On je već imao jednu ženu, ali su običaji naroda toga vremena izopačili njegovo prosuđivanje i uticali na njegove postupke. Čak su i veliki i dobri ljudi griješili povodeći se za običajima svijeta. Gorke posljedice uzimanja mnogih žena, bolno su se osjećale u čitavom Davidovom životu.

Poslije Samuilove smrti, David je nekoliko mjeseci bio miran. Ponovo se povukao u pustinju Zif; ali, njegovi neprijatelji, nadajući se da će zadobiti carevu naklonost, poslali su vijest o Davidovom dolasku. Ova poruka ponovo je probudila demona strasti koji je dremao u Saulovim grudima. Još jednom je okupio svoje vojnike i poveo ih u potjeru za Davidom. Međutim, prijateljske uhode odmah su obavijestile sina Jesejeva da ga Saul progoni. Uzevši nekoliko ljudi David je krenuo da pronade logor svoga neprijatelja. Noć se već spustila kada se, pažljivo stupajući, približio logoru i ugledao šatore vladara i njegovih slugu. Niko ga nije opazio, jer je cio logor već spavao dubokim snom. David je pozvao svoje prijatelje da ga prate do samog centra neprijateljskog logora. Odgovarajući na

njegovo pitanje: Ko će sići sa mnom k Saulu u oko? Avisaj je odmah odgovorio: Ja ću sići s tobom!

U dubokoj sijenci brežuljaka, David i njegov pratilac ušli su u neprijateljski logor. Dok su se trudili da ustanove tačan broj protivničkih vojnika, naišli su na zaspalog Saula, kraj kojega je bilo zabodeno njegovo koplje, dok mu je čaša za vodu stajala pored glave. Uz njega je ležao Avenir, njegov vrhovni zapovjednik, a svuda oko njih bili su vojnici, u dubokom snu. Avisaj je podigao koplje, govoreći Davidu: Danas ti dade Bog neprijatelja tvojega u ruke; zato sada da ga pribijem kopljem svojim za zemlju samo jednom, neću više! Čekao je samo na odobrenje; ali je onda čuo šapat: Nemoj ga ubiti, jer ko će podignuti ruku svoju na pomazanika Gospodnjega i biti prav?... Tako živ bio Gospod, Gospod će ga ubiti ili će doći dan njegov da umre ili će izaći u boj i poginuti. Ne dao mi Bog da dignem ruku svoju na pomazanika Gospodnjega! Nego, uzmi sada koplje što mu je čelo glave i čašu za vodu, pa da idemo. I David uze koplje i čašu za vodu, što bješe čelo glave Saulove i otidoše, i niko ih ne vidje i ne osjeti, niti se koji probudi, nego svi spavahu, jer bješe napao na njih tvrd san od Gospoda. Gospodu je lako da oslabi najjačega, da uzme razum najmudrijemu, da nadmudri vještinu najbudnijega!

Kada se našao na bezbjednoj udaljenosti od logora, David je stao na vrh jednog brijega i snažnim glasom, dozivajući Avenira i njegove vojnike, viknuo: Nisi li ti junak? I ko je kao ti u Izrailju? Zašto nisi čuvao cara gospodara svojega? Jer je išao jedan od naroda da ubije gospodara tvojega? Nisi dobro radio. Tako živ bio Gospod zaslužili ste smrt što niste čuvali gospodara svojega, pomazanika Gospodnjega. Eto, gledaj gde je koplje carevo i čaša za vodu što mu bješe čelo glave? Tada Saul pozna glas Davidov i reče: je li to tvoj glas, sine Davide? A David reče: moj je glas, care gospodaru! Zašto gospodar moj goni slugu svojega? Jer, šta sam učinio? I kakvo je zlo u ruci mojoj? Zato sada, care, gospodaru moj, poslušaj riječi sluge svojega. Priznanje se ponovo otelo s vladarevih usana: Zgriješio sam, vrati se, sine Davide, neću ti odsele činiti zla, kada ti danas draga bi duša moja; evo, ludo sam radio i pogriješio sam veoma! A David odgovori i reče: evo koplja careva, neka dođe neki od momaka i neka ga uzme! Iako je Saul izrekao obećanje: Neću ti više činiti zla, David se nije predao u njegove ruke.

Ovaj drugi slučaj Davidovog poštovanja carevog života ostavio je mnogo snažniji utisak na Saula i izmamio od njega poniznije priznanje vlastite krivice. Bio je zaprepašćen i savladan pokazivanjem takve ljubaznosti. Rastajući se od Davida, Saul je uzviknuo: Da si blagosloven, sine moj Davide! Izvršićeš i nadvladaćeš! Ali, sin Jesejev nije gajio preveliku nadu da će car dugo izdržati u takvom raspoloženju.

Istinsko pomirenje sa Saulom njemu je izgledalo kao nedostižan cilj. Činilo mu se da će na kraju ipak pasti kao žrtva careve zlovolje. Odlučio je zato da ponovo potraži utočište u filistejskoj zemlji. Sa šest stotina ljudi pod svojom komandom, prešao je na teritoriju Ahisa, vladara Gata.

Svoje uvjerenje da će Saul svakako ostvariti svoju ubilačku namjeru, David je stvorio ne pitajući Boga za savjet. Naime, čak i kada se Saul trudio da ga uništi, Gospod je djelovao da mu osigura carstvo. Bog ostvaruje svoje planove, iako su oni za ljudsko oko tajanstveni. Ljudi nisu u stanju da shvate Božje puteve, jer vide samo ono što im je pred očima. Probe, nevolje i iskušenja, sve ono što Bog dozvoljava da ih zadesi, proglašavaju nečim što je protiv njih, nečim što će izazvati njihovu propast. Tako je i David gledao na ono što se vidi, a ne na Božja obećanja. Sumnjao je da će se ikada popeti na prijesto. Duge nevolje zamorile su njegovu vjeru i iscrpile njegovo strpljenje.

Gospod nije poslao Davida da zaštitu potraži od Filisteja, najgorčelijih izrailjskih neprijatelja, jer će taj narod do kraja ostati njegov najžešći protivnik. Ipak je sada, u vrijeme nevolje, prebjegao k njima da od njih potraži pomoć. Potpuno izgubivši povjerenje u Saula i one koji su bili na njegovoj strani, predao se neprijateljima svoga naroda. David je bio hrabar vojskovođa, dokazao se kao mudar i uspješan ratnik; ali je radio upravo protiv svojih interesa kada je prešao Filistejima. Bog ga je izabrao da svoju zastavu podigne u zemlji Judinoj, i samo ga je nedostatak vjere naveo da napusti svoje stražarsko mjesto bez izričite Gospodnje zapovijesti.

David je nepovjerenjem uvrijedio Boga. Filisteji su se plašili Davida mnogo više nego Saula i njegove vojske. Stavivši se pod njihovu zaštitu, on im je otkrio slabost svoga naroda. Tako je ohrabrio te nemilosrdne protivnike da ugnjetavaju Izrailj. Bio je pomazan da ustane u odbranu Božjeg naroda; Bog ne želi da Njegove

sluge ohrabruju bezakonike otkrivajući im slabosti Njegovog naroda ili praveći se nezainteresovanim za njegovo dobro. Osim toga, njegova braća stekla su utisak da je otišao neznabošcima da bi služio njihovim bogovima. Tako je pružio priliku da se pogrešno protumače njegove pobude i da se među mnogima prošire predrasude o njemu. Učinio je upravo ono na šta je sotona želio da ga navede, jer je, tražeći utočište među Filistejima, priredio veliko veselje Božjim neprijateljima i neprijateljima Božjeg naroda. David nije prestao da služi Bogu, ostao je odan Njegovom djelu; ali je ličnu sigurnost stavio iznad povjerenja u Boga i tako ukaljao čestit i čvrst karakter koji Bog zahtjeva od svojih slugu.

Filistejski vladar srdačno je dočekaio Davida. Toplina ovog dočeka mogla se pripisati činjenicama da ga je vladar veoma cjenio, i da je njegovoj sujeti laskalo da jedan Jevrejin traži njegovu zaštitu. David se osjećao sigurnim od izdajstva na Ahisovoj teritoriji. Doveo je svoju porodicu, svoj dom, prenio svoje imanje, a to su učinili i njegovi ljudi; po svemu sudeći, došao je da se stalno nastani u zemlji Filisteja. Sve je to godilo Ahisu, koji je obećao da će štititi prebjegle Izrailjce.

Kada je David zatražio da mu se odredi stalno boravište u zemlji, udaljeno od prestonice, vladar mu je milostivo dodijelio Siklag u vlasništvo. David je shvatio da bi za njega i njegove ljude bilo opasno ako bi se stalno izlagali uticaju idolopoklonika. U gradu, koji je bio potpuno odvojen za njihovo nastanjenje, mogli su služiti Bogu slobodnije nego u Gatu, u kome su neznabožački obredi svakako bili stalni izvor zla i nesporazuma.

[589] Dok je boravio u tom izdvojenom gradu, David je ratovao protiv Gesura, Gerzeja i Amalika, ali nije ostavljao živog nijednog svjedoka koji bi o tome mogao da obavijesti Gat. Naime, kada se vraćao iz pohoda, govorio je Ahisu da je ratovao protiv pripadnika svog naroda, protiv Judejaca. Ovim pretvaranjem postao je sredstvo za jačanje Filisteja, jer je vladar govorio: Baš se omrazio s narodom svojim Izrailjem, zato će mi biti sluga dovijeka! David je znao da prema Božjoj volji ova neznabožačka plemena treba da budu istrijebljena, znao je da je njemu povjereno da obavi to djelo, ali, nije postupao prema Božjoj volji, kada je pribjegavao prevari.

I u ono vrijeme skupiše Filisteji vojsku svoju da zavojšte na Izrailja. I reče Ahis Davidu: znaj da ćeš ići sa mnom na vojsku, ti i

tvoji ljudi. David nije želio da digne ruku na svoj narod, ali nije bio siguran kako će se ponašati, sve dok, prema okolnostima, ne otkrije šta mu je dužnost. Izbjegao je zato jasan odgovor: Sada ćeš vidjeti šta će učiniti tvoj sluga! Ahis je ove riječi protumačio kao obećanje da će David učestvovati u budućem ratu, pa mu je obećao velike počasti i visoki položaj na filistejskom dvoru.

Međutim, iako se Davidova vjera u Gospodnja obećanja ponekad kolebala, ipak se dobro sjećao da ga je Samuilo pomazao za cara nad Izrailjem. Sjetio se pobjeda nad neprijateljima koje mu je Gospod u prošlosti podario. Sjetio se velike milosti koju mu je ukazao kad ga je izbavio iz Saulovih ruku, pa je odlučio da ne iznevjeri sveto povjerenje. Iako je vladar Izrailja želio da ga ubije, ipak neće sjediniti svoje snage sa snagama neprijatelja svoga naroda.

66. Poglavlje—Saulova Smrt

(Ovo poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 28 i 31)

Ponovo je izbio rat između Izrailjaca i Filisteja. I Filisteji skupivši se dođoše i stadoše u oko kod Sunima na sjevernoj granici Jezraelske ravnice; dok su Saul i njegovi ljudi podigli logor u podnožju brda Gelvuje, na udaljenosti od nekoliko kilometara. Gedeon je upravo na ovoj ravnici sa tri stotine ljudi natjerao u bjekstvo madijansku vojsku. Međutim, duh koji je nadahnjivao oslobodioca Izrailja veoma se razlikovao od onog koji je pokretao carevo srce. Gedeon je krenuo naprijed čvrsto vjerujući u moćnog Boga Jakovljeva; dok se Saul osjećao usamljenim i bespomoćnim, jer ga je Bog ostavio. Dok je posmatrao filistejski logor, Saul se uplašio i srce mu uzdrhta veoma.

Saul je saznao da je David sa svojim ljudima među Filistejima, pa je očekivao da će sin Jesejev iskoristiti to da se osveti. Zapao je u duboko očajanje. Upravo njegova nerazumna mržnja, koja ga je navela da pokuša da uništiti Božjeg izabranika, dovela je narod u ovu veliku opasnost. Dok je bio zauzet pohodima protiv Davida, zanemario je odbranu svog carstva. Filisteji su, koristeći slabosti protivnika, prodrli do samog srca zemlje. Tako je sotona, nagovarajući Saula da sve svoje snage upotrijebi da bi uhvatio Davida, tim istim zlokobnim duhom pokrenuo i Filisteje da pokušaju da unište Saula i pokore Božji narod. Neprijatelj se i danas služi istom metodom! On navodi neposvećeno srce na zavist i sukobe u crkvi, a onda, koristeći se podjelama u Božjem narodu, šalje svoja oruđa da pokušaju da ga unište.

Sljedećeg jutra Saul je morao da se sukobi s Filistejima. Sjenke predstojeće propasti su se gomilale. Čeznuo je za Božjom pomoći i vodstvom. Međutim, uzalud je tražio savjet od Boga. I upita Saul Gospoda, ali mu Gospod ne odgovori ni u snu, ni preko Urima, ni preko proroka. Gospod nikada ne odbacuje dušu koja pred Njega izlazi iskreno i ponizno. Zašto je onda odbio da odgovori Saulu?

Vladar je svojom krivicom izgubio pravo da se obrati Gospodu. Odbacio je savjete proroka Samuila; protjerao je Davida, Božjeg izabranika; pobio je Gospodnje sveštenike. Zar je mogao očekivati da će mu Bog odgovoriti pošto je prekinuo sve veze koje mu je Nebo ponudilo? Svojim grijesima odbacio je Duha milosti, pa zar je mogao da očekuje da će mu Gospod odgovoriti preko snova i otkrivenja? Saul nije izašao pred Gospoda ponizno i pokajnički. On nije tražio ni oprostaj ni pomirenje s Bogom, već izbjavljenje od svojih neprijatelja. Svojom tvrdoglavošću i buntovnošću, sam se odvojio od Boga. Nema drugog načina da se čovjek vrati Bogu, osim puta skrušenosti i pokajanja, ali je oholi car, umesto toga, naveden strahom i očajanjem, odlučio da pomoć potraži na drugom izvoru.

[591]

I Saul reče slugama svojim: tražite mi ženu s duhom vračarskim da otidem k njoj i da je upitam. Saul je vrlo dobro znao šta se krije iza prizivanja mrtvih. Gospod je izričito zabranio taj običaj i izrekao smrtnu kaznu svima koji se bave tim nesvetim poslom. Za vrijeme Samuilovog života, Saul je zapovijedio da se pobiju svi vračari i svi koji prizivaju mrtve, ali sada, u očajanju brzopleto je odlučio da se obrati tom lažnom proročištu koje je lično prokleo kao gadost pred Bogom.

Bilo mu je rečeno da se u Endoru krije žena koja priziva demone. Ta žena je sklopila savez sa sotonom i predala se njegovoj vlasti, pa je knez tame zauzvrat činio čuda u njeno ime i otkrivao joj tajne.

Saul je prurušen s dvojicom slugu noću otišao da nađe skrovište ove vračare. Kakvog li žalosnog trenutka! Vladar Izrailja u vlasti sotone i pokoran njegovoj volji! Ima li mračnijeg puta kojim ljudska noga može da krene od puta koji biraju oni koji tvrdoglavo žele da sprovedu svoju volju, odupirući se svetim uticajima Božjega Duha! Ima li okova strašnijih od onih kojima se okivaju oni koji se predaju najsirovijem od svih tirana sebi! Povjerenje u Boga i poslušnost Njegovoj volji bili su jedini uslovi pod kojima je Saul mogao opstati kao vladar Izrailja. Da se za vrijeme vladavine pokorio tim uslovima, Bog bi bio njegov Vodič, Svemogući njegov Štit. Bog je dugo podnosio Saula, iako je svojom tvrdoglavošću i buntovnošću gotovo učutkao božanski glas koji mu se obraćao; prilike za pokajanje još je bilo. Ali, kada se u opasnosti odrekao Boga i potražio pomoć od sotoninog saveznika, prekinuo je i posljednju vezu sa Stvoriteljem;

potpuno se prepustio vlasti demonske sile koja ga je godinama progonila i koja ga je dovela na ivicu propasti.

[592] Pod zaštitom tame Saul i njegovi pratioci prešli su preko ravnice, zaobišli filistejsku vojsku, prešli preko planiskog prevoja i stigli do usamljenog doma vračare u Endoru. Žena koja je prizivala demonske sile ovdje se krila da bi u potaji mogla da nastavi svoje bezbožničko djelovanje. Iako je bio prurušen, Saulova visina i kraljevsko držanje otkrivali su da nije riječ o običnom vojniku. Žena je sumnjala da je njen posjetilac Saul, pogotovu zbog njegovih bogatih darova. Na njegov zahtjev: Hajde vračaj mi duhom vračarskim i dozovi mi onoga koga ti kažem, žena je odgovorila: Ta ti znaš šta je učinio Saul i kako je istrijebio iz zemlje gatare i vračare; zašto, dakle, mećeš zamku duši mojoj da me ubiješ? A Saul joj se zakle Gospodom govoreći: tako živ bio Gospod! Neće ti biti ništa za to! Tada reče žena: koga da ti dozovem? A on reče: Samuila mi dozovi!

Pošto je prizvala duhove, žena je kazala: Bogove sam vidjela kako izlaze iz zemlje!... Star čovek izađe ogrnut plaštem. Tada razumje Saul da je Samuilo i savi se licem do zemlje i pokloni se.

Božji sveti prorok nije se pojavio na prizivanje i zaklinjanje vračare nadahnute demonskim duhom. Samuilo se nije krio u tom prebivalištu zlih duhova. Ova natprirodna pojava bila je posljedica djelovanja sotonske sile. On je isto tako lako mogao da se pojavi u obliku Samuila kao što je mogao da se pojavi u obliku anđela svjetlosti kada je u pustinji kušao Hrista.

Prve riječi, pošto je u zanosu prizivala duhove, žena je uputila caru: Zašto si me prevario? Pa ti si Saul! Prema tome, zli duh koji se pokazao u obliku proroka prvo je potajno stupio u vezu sa ženom da bi je upozorio na prevaru. Tek onda se lažni prorok obratio Saulu: Zašto si me uznemirio i izazvao? Odgovori Saul: u nevolji sam velikoj, jer Filisteji zavojštiše na me, a Bog je odstupio od mene i ne odgovara mi više ni preko proroka ni u snu, zato pozvah tebe da mi kažeš šta ću činiti!

Dok je Samuilo bio živ, Saul je prezirao njegove savjete i odbacivao njegove ukore. Međutim, sada, u očajanju i velikoj nevolji, osjetio je da je prorokovo vođstvo njegova jedina nada i da bi stupio u vezu s poslanikom Neba obratio se glasniku pakla. Saul se potpuno podredio sotoni, pa je onaj koji uživa jedino u bijedi i uništenju iskoristio priliku da potpuno uništi nesrećnog vladara.

Kao odgovor na Saulovu očajničku molbu čula se strašna poruka, navodno Samuilova:

Što mene pitaš kada je Gospod odstupio od tebe i postao ti neprijatelj? Gospod je učinio kako je kazao preko mene, jer je Gospod istrgao carstvo iz tvoje ruke i dao ga bližnjemu tvojemu, Davidu! Jer nisi poslušao glasa Gospodnjega, niti si izvršio žestokoga gnjeva njegova na Amaliku, zato ti je danas Gospod to učinio. I Gospod će predati i Izrailja s tobom u ruke Filistejima! [593]

Sotona je laskao Saulu i zavaravao ga za vrijeme njegovog buntovničkog života. Zadatak kušača je da umanjuje grijeh, da put prestupnički čini lakim i zavodljivim, da zaslijepi um za Gospodnje opomene i prijetnje. Svojom zavodničkom silom, sotona je navodio Saula da opravdava sebe što odbacuje Samuilove ukore i opomene. Ali sada, kada se Saul našao u velikoj nevolji, okrenuo se protiv njega, iznio mu veličinu njegovog grijeha i nemogućnost da dobije oproštaj da bi mu uništio svaku nadu. Nije mogao da izabere ništa bolje da potkopa njegovu hrabrost, da pomuti njegovo rasuđivanje i da ga navede na očajanje i samouništenje.

Saul je bio iscrpljen od umora i gladi; bio je uplašen i mučen grižom savjesti. Kada je čuo strašno predskazanje, njegovo tijelo se savilo kao hrast pred olujom i on se onesvjestio.

Vračara se uplašila. Car Izrailja ležao je pred njom kao mrtav. Ako bude umro u njenom skloništu, kakve će je posljedice stići? Preklinjala ga je da ustane i da nešto pojede, govorila mu da mora poslušati njene riječi i učiniti nešto da se spase kada ona već nije marila za sebe, ispunjavajući njegovu želju. Kada su se i njegovi pratioci pridružili njenoj molbi, Saul je konačno popustio i žena je pred njega postavila meso ugojenog teleta i beskvasni hljeb, hranu koju je na brzinu pripremila. Kakvog li prizora! U neurednoj vračarinoj pećini, u kojoj su samo prije nekoliko trenutaka odzvanjale riječi osude uz prisustvo sotoninog glasnika onaj koga je Bog pomazao da vlada Izrailjem, sjeo je da jede da bi se pripremio za smrtonosnu bitku koja ga je sljedećeg dana čekala!

Prije zore, Saul se sa pratiocima vratio u izrailjski logor da bi obavio pripreme za sukob. Pitajući za savjet sile mraka, upropastio je samoga sebe. Uplašen i očajan, kako je mogao da ulije hrabrost svojoj vojsci? Odvojen od Izvora snage, kako je mogao da obrati

misli Izrailjaca Bogu kao Pomoćniku? Proročanstvo o propasti samo je pomoglo ostvarenju.

[594] U Sunamskoj ravnici i na obroncima gore Gelvuje čete Izrailjaca i kolone Filisteja sudarile su se u smrtonosnoj borbi. Iako je strašni prizor u pećini u Endoru ugasio svaku nadu u njegovom srcu, Saul se s očajničkom hrabrošću borio za prijesto i svoje carstvo. Ali, sve je bilo uzalud. I pobjegoše Izrailjci ispred Filisteja i padahu mrtvi na gori Gelvuji. Tri hrabra vladareva sina su poginula. A onda su se strijelci okomili na Saula. Gledao je vojnike kako padaju oko njega i svoje hrabre sinove kako ginu od mača. Ranjen, nije mogao da se bori, a ni da bježi. Vidjevši da se ne može izbaviti, odlučio je da bar ne padne živ neprijatelju u ruke. Rekao je svome štitonoši: Izvadi mač svoj i probodi me! Kada je čovjek odbio da podigne ruku na Gospodnjeg pomazanika, Saul se sam bacio na svoj mač.

Tako je poginuo prvi izrailjski vladar, natovarivši krivicu samoubistva na svoju dušu. Promašio je život i otišao nečasno i u očajanju, jer je svoju izopačenu volju suprotstavio Božjoj volji.

Vijesti o porazu proširile su se nadaleko, užasavajući Izrailjce. Narod je pobjegao iz gradova i Filisteji su ih zauzeli bez otpora. Saulova vladavina, nezavisna od Boga, donijela je propast njegovom narodu.

Dan poslije bitke, pretražujući bojište i pljačkajući mrtve, Filisteji su otkrili tijela Saula i njegova tri sina. Da bi upotpunili pobjedu, odrubili su Saulu glavu i skinuli oklop; a onda su glavu i oklop natopljen krvlju poslali u filistejsku zemlju kao dokaz pobjede, da se objavi u kući njihovih lažnih bogova i po narodu. Oklop su konačno ostavili u kući Astarotinoj, a glavu u Dagonovom hramu. Tako je slava pobjede bila pripisana moći ovih lažnih bogova, a Gospodnje ime izloženo preziru.

Tijela Saula i njegovih sinova odvučena su u Vet-San, grad u blizini Gelvuje i reke Jordana. Tu su ih vezali lancima i objesili na zidine da budu hrana pticama. Međutim, hrabri stanovnici Javisa u Galadu, sjetivši se kako je Saul odbranio njihov grad u srećnijim danima svoje vladavine, pokazali su svoju zahvalnost tako što su tijela Saula i njegovih sinova dostojno sahranili. Prešavši noću preko Jordana, skidoše tijelo Saulovo i tjelesa sinova njegovih sa zida Vet-Sanskoga, pa se vratili u Javis i ondje ih spališe. I uzeše kosti njihove i pogreboše ih pod drvetom u Javisu i postiše sedam dana.

Tako je jedno plemenito djelo, učinjeno četrdeset godina prije toga, osiguralo da Saula i njegove sinove u tom mračnom trenutku poraza i srama, dostojno sahrane nježne i saosjećajne ruke saplemenika.

67. Poglavlje—Drevno I Savremeno Vraćanje

Biblijski izvještaj o Saulovoj posjeti ženi u Endoru zbunjuje mnoge istraživače Biblije. Neki smatraju da je Samuilo stvarno prisustvovao razgovoru sa Saulom, međutim, sama Biblija pruža dovoljno suprotnih dokaza. Ako se, kažu neki, Samuilo nalazio na Nebu, onda je morao da bude pozvan odande, ili Božjom ili sotoninom silom. Niko ni za trenutak neće povjerovati da sotona ima moć da s Neba pozove Božje svete proroke i to na zaklinjanje jedne odbačene žene. Ne možemo pretpostaviti ni da ga je Bog poslao u vračarinu pećinu, jer je Gospod već odbio da stupi u vezu sa Saulom preko snova, preko Urima i preko proroka (1. Samuilova 28,6). To su bila Božja odabrana sredstva za stupanje u vezu s ljudima i On ih sigurno ne bi mimoišao da svoju poruku pošalje preko sotoninog predstavnika.

Poruka dovoljno svjedoči o svom porijeklu. Njen cilj nije bio da Saula navede na pokajanje, već da ga uništi, a to nije Božje, već sotonino djelo. Osim toga, Saulova odluka da vračaru pita za savjet u Bibliji se navodi kao razlog što ga je Bog konačno odbacio i prepustio propasti: I tako pogibe Saul za bezakonje svoje koje učini Gospodu što ne sluša riječi Gospodnje i što traži da pita duh vračarski, a ne pita Gospoda. Zato ga ubi i prenese carstvo na Davida, sina Jesejeva. (1. Dnevnika 10,13.14) Ovdje je otvoreno rečeno da je Saul pitao duh vračarski, a ne Gospoda. On nije razgovarao sa Samuilom, Božjim prorokom; već je preko vračare stupio u vezu sa sotonom. Sotona nije mogao da dovede stvarnog Samuila, već je pokazao njegov lažni lik, koji mu je pomogao da prevari vladara.

Gotovo svi oblici drevnog vraćanja i prizivanja duhova bili su utemeljeni na vjerovanju u mogućnost stupanja u vezu s mrtvima. Oni koji su prizivali mrtve tvrdili su da imaju sposobnost da razgovaraju s duhovima umrlih i da preko njih steknu saznanja o budućim događajima. Ovaj običaj savjetovanja s umrlima opisan je u Knjizi proroka Isaije: Ako vam reku: pitajte vračare i gatare, koji šapću i

mrmljaju, recite: ne treba li narod da pita Boga svojega? Ili će pitati mrtve umjesto živih? (Isaija 8,19)

Isto vjerovanje u mogućnost razgovora s mrtvima predstavlja kamen temeljac neznabožackog idolopoklonstva. Naime, postojalo je vjerovanje da su bogovi neznabožaca samo duhovi umrlih heroja, proglašanih za bogove. Prema tome, religija neznabožaca je u stvari bila obožavanje umrlih. To se jasno vidi iz Pisma. U izvještaju o grijehu Izrailjaca kod Vefegora, piše: I življaše Izrailj u Sitimu i narod stade činiti preljubu s kćerima Moavskim. One pozivahu narod na žrtve svojih bogova, i narod jeđaše i klanjaše se bogovima njihovim. I Izrailj prionu uz Vefegora i razgnjevi se Gospod na Izrailja. (4. Mojsijeva 25,1-3) Psalmista nam otkriva kakvi su bili bogovi kojima su Izrailjci prinosili žrtve. Govoreći o istom otpadu Izrailja, on kaže: I pristaše za Vefegorom i jedoše prineseno na žrtvu mrtvima (Psalam 106,28); što znači, učestvovali su u obožavanju mrtvih.

[596]

Obožavanje umrlih imalo je istaknuto mjesto u gotovo svim neznabožackim sistemima, a isto tako i navodno prizivanje umrlih. Vjerovalo se da bogovi otkrivaju svoju volju ljudima i da im, ukoliko to zatraže, daju i savjete. Takva su bila i čuvena proročišta u Grčkoj i u Rimu.

Neki i danas vjeruju u mogućnost veze sa umrlima, čak i u takozvanim hrišćanskim zemljama. Pod imenom spiritizam, običaj stupanja u vezu s bićima koja tvrde da su duhovi umrlih, široko je rasprostranjen. On je sračunat da zadobije simpatije onih koji su položili u grob nekoga od svojih najmilijih. Duhovna bića ponekad se pojavljuju pred ljudima u obliku njihovih preminulih prijatelja, govore o događajima iz njihovog života i čine djela koja su činili za života. Na taj način navode ljude da vjeruju da su njihovi umrli prijatelji postali anđeli koji lebde nad njima i razgovaraju s njima. Tako se onima koji se pojavljuju kao duhovi umrlih pristupa sa izvjesnim idolopokloničkim poštovanjem i mnogi njihovim riječima više vjeruju nego Božjim riječima.

Ipak, ima i mnogih koji spiritizam proglašavaju za običnu prevaru. Pojave kojima spiritizam dokazuje svoj natprirodni karakter smatraju prevaram medijuma. Iako je, međutim, istina da su opsene često prikazivane kao istinska javna ispoljavanja svijeta duhova, postoje i očigledni dokazi djelovanja natprirodnih sila. Mnogi

[597] koji odbacuju spiritizam kao proizvod ljudske vještine i ljudskog lukavstva, kada se suoče s pokazivanjima koja se ne mogu objasniti na taj način, bivaju prinuđeni da priznaju njegova tvrđenja.

Savremeni spiritizam i oblici drevnog vraćanja i obožavanja idola kojima je prizivanje umrlih osnovno obilježje temelje se na prvoj laži kojom je sotona prevario Evu u Edemu: Nećete vi umrijeti, nego zna Bog da će vam se u onaj dan kada okusite s njega otvoriti oči pa ćete postati kao bogovi. (1. Mojsijeva 3,4.5) Utemeljeni na istoj laži i šireći istu laž, svi oni jednako potiču od oca laži.

Jevrejima je bilo izričito zabranjeno da se u bilo kome obliku bave takozvanim prizivanjem mrtvih. Bog im je ta vrata uspješno zatvorio kada je rekao: Mrtvi ne znaju ništa...i više nemaju djela nigda ni u čemu što biva pod suncem. (Propovednik 9,5.6) Izide iz njega duh i vrati se u zemlju svoju; taj dan propadnu sve pomisli njegove. (Psalam 146,4) Gospod je objavio Izrailju: A ko se obrati vračarima i gatarima da čini preljubu sa njima, okrenuću lice svoje nasuprot njemu i istrijebiću ga iz naroda njegova. (3. Mojsijeva 20,6)

Takozvani duhovi vračarski nisu duhovi umrlih, već zli anđeli, sotonini izaslanici. Biblija proglašava obožavanjem demona drevno idolopoklonstvo, u koje je, kao što smo vidjeli, bilo uključeno obožavanje mrtvih i navodni razgovori sa njima. Apostol Pavle, opominjući svoju braću da ni na koji način ne učestvuju u idolopoklonstvu svojih neznabožackih susjeda, kaže: Šta, dakle, govorim, da je idol što ili žrtva idolska da je što? Nije, nego što žrtvuju neznabošci da đavolima žrtvuju, a ne Bogu, a ja neću da ste vi zajedničari s đavolima! (1. Korinćanima 10,19.20) Sljedećim stihom objašnjava da se te žrtve prinose idolima Hananskim. (Psalam 106, 37.38) Smatrajući da obožavaju umrle, neznabošci su u stvari obožavali demone.

Savremeni spiritizam, koji počiva na istom temelju, samo je novo uobličeno oživljavanje vraćanja i obožavanja demona koje je Bog u stara vremena osudio i zabranio. Ono je nagovješteno u Bibliji koja kaže da će u posljednja vremena odstupiti neki od vjere, slušajući lažne duhove i nauke đavolske. (1. Timotiju 4,1) Pavle, u Drugoj poslanici Solunjanima, ističe da će neposredno prije Drugog Hristovog dolaska sotona posebno djelovati preko spiritizma. Govoreći o Drugom Hristovom dolasku, Pavle izjavljuje

da će se on zbiti posle činjenja sotonina sa svakom silom, i znacima i lažnim čudesima. (2. Solunjanima 2,9) Petar, opisujući opasnosti kojima će Crkva biti izložena u posljednje dane, kaže da će se, kao što su u stara vremena lažni proroci odveli Izrailj u propast, pojaviti lažni učitelji koji će unijeti jeres pogibli, i odrićaće se Gospoda koji ih otkupi... i mnogi će poći za njihovim nečistotama. (2. Petrova 2,1.2) Ovde je apostol istakao jednu od najvažnijih karakteristika spiritističkih učitelja. Oni odbijaju da priznaju Hrista kao Božjeg Sina. O takvim učiteljima, omiljeni Isusov učenik Jovan kaže: Ko je lažljivac osim onoga koji odriče da Isus nije Hristos? Ovo je antihrist koji se odriče Oca i Sina. Koji se god odriče Sina, ni Oca nema. A koji priznaje Sina, i Oca ima! (1. Jovanova 2,22.23) Spiritizam, odbacujući Hrista, odbacuje i Oca i Sina, a Biblija kaže da se po toj djelatnosti prepoznaje antihrist.

[598]

Sotona je proričući preko žene u Endoru Saulovu propast, očekivao da će u svoju zamku uhvatiti čitav Izrailj. Nadao se da će narod početi da vjeruje ovoj vračari i da će tražiti savjete od nje. Tako bi se okrenuo od Boga i podredio sotoni. Mamac kojim spiritizam privlači mnoštvo je njegova navodna moć da ukloni veo koji sakriva budućnost i otkrije ljudima ono što je Bog sakrio od njih. Bog nam je u svojoj Riječi otkrio velike događaje iz budućnosti sve koje mi treba da znamo i time nam obezbijedio sigurno vođstvo kroz sve opasnosti posljednjih dana, ali sotona želi da uništi čovjekovo povjerenje u Boga, da učini da postane nezadovoljan svojim položajem u životu i da ga podstakne da traži znanje koje je Bog u svojoj mudrosti sakrio od njega i prezre znanje koje mu je Bog otkrio u svojoj svetoj Riječi.

Mnogi se uznemire kad ne mogu da otkriju konačni ishod događaja. Nestrpljivi koji odbijaju da čekaju i vide spasenje Božje, ne mogu da izdrže neizvjesnost. Zla koja predviđaju, gotovo ih izluđuju. Daju maha svojim buntovnim mislima, trče lutajući duboko ojađeni, tražeći viziju o onome što im nije otkriveno. Kada bi se oslonili samo na Boga, kada bi bili budni i na molitvi, dobili bi božansku utjehu. Njihov duh bi stekao spokojstvo, kada bi se povezali sa Bogom. Umorni i natovareni našli bi pokoj dušama svojim kada bi se samo obratili Isusu; ali, kada zanemare sredstva koja im je Bog dao za utjehu i okrenu se drugim izvorima, nadajući se da će otkriti ono što je Bog zadržao za sebe, upadaju u Saulovu grešku i tako stiču samo spoznaju zla.

[599]

Bogu nije ugodno takvo ponašanje i On je to vrlo jasno rekao. Ta nestrpljiva žurba da se ukloni veo sa budućnosti, otkriva nedostatak vjere u Boga i čini dušu neotpornom na došaptavanja velikog varalice. Sotona navodi ljude da se obraćaju za savjet onima koji su nadahnuti vračarskim duhom; otkrivajući im skrivene događaje iz prošlosti, on u njima budi povjerenje u svoju moć da predskaže budućnost. Vjekovnim iskustvom, na temelju uzroka može da predvidi posljedicu i da često, veoma tačno, nagovijesti neke događaje. Tako je u mogućnosti da prevari jadne, zavedene duše, da ih podjarmi i drži u ropstvu.

Preko svoga proroka, Bog nas je opomenuo: Ako vam reku pitajte vračare i gatare, koji šapću i mrmljaju, recite: ne treba li narod da pita Boga svojega? Ili će pitati mrtve umjesto živih? Zakon i svjedočanstvo tražite, ako li ko ne govori tako, njemu nema zore! (Isaija 8,19.20)

Zar će oni koji imaju svetoga Boga, neograničenoga u mudrosti i moći, ići vračarima, čije znanje potiče od neprijatelja našega Gospoda? Sam Gospod je svjetlost svoga naroda; On poziva njegove pripadnike da u vjeri usmjere svoje oči prema slavi koja je sakrivena od ljudskog pogleda. Sunce Pravde šalje svoje svijetle zrake u njihovo srce, oni dobijaju svjetlost sa prijestola Neba, i zato nemaju želju da se odvrte od Izvora svjetlosti i obrate sotoninim glasnicima.

Demonska poruka Saulu, iako je sadržala osudu grijeha i proćanstvo o kazni, nije bila usmjerena da ga popravi, već da ga baci u oćajanje i propast. Međutim, kušać svoj cilj da uništi ljude mnogo češće postiže laskanjem. Demonski bogovi, u drevna vremena, svojim ućenjima navodili su ljude na najraskalašniji razvrat. Božanski propisi koji su osuđivali grijeh i uzdizali pravednost bili su potisnuti. Prema istini je postupano lakoumno, a nemoral nije bio samo dozvoljen, već i nametan. Spiritizam izjavljuje da nema smrti, nema grijeha, nema suda, nema kazne; da su ljudi bezgrešni polubogovi, da je ćovjekova želja njegov najviši zakon, i da je ćovjek odgovoran jedino sebi. Granice koje je Bog podigao da bi zaštitio istinu, neporoćnost i poboćnost su izbrisane, i mnogi su tako ohrabreni da griješe. Zar takva ućenja ne govore da potiću iz istog izvora odakle i oboćavanje demona?

[600]

Gospod je posljedice povezivanja sa zlim duhovima prikazao

Izrailju preko bezakonja koja su činili Hananeji: njima su prirodna osjećanja bila strana, bili su idolopoklonici, preljubnici, ubice, bezakonjem je bila prožeta svaka njihova pomisao i svaki njihov odvratni običaj. Ljudi ne poznaju svoje srce; jer srce je prevarno više svega i opak, ko će ga poznati (Jeremija 17,9). Ali, Bog razumije sklonosti čovjekove iskvarene prirode. Nekada, kao i sada, sotona se trudio da stvori okolnosti pogodne za pobunu, da bi Izrailjci postali isto tako mrski Bogu kao i Hananeji. Neprijatelj duša je uvijek budan, željan da otvori brane preko kojih bi se poplava zla izlila na nas, jer on želi da nas upropasti i da prokletstvo navuče na nas.

Sotona je bio odlučan da hanansku zemlju zadrži u svojoj vlasti. Kada je ona postala boravište sinova Izrailjevih, kada je Božji zakon postao zakon te zemlje, on je omrznuo Izrailja surovom i zloćudnom mržnjom i zakleo se da će ga uništiti. Služeći se zlim duhovima uveo je obožavanje tuđih bogova; zbog svojih prijestupa pripadnici izabranog naroda konačno su bili rasijani iz Zemlje obećanja. Takav uspjeh sotona bi želio da postigne još jednom, u naše vrijeme. Bog izvodi svoj narod iz zemlje bezakonja ovoga svijeta, tako da može da drži Njegov zakon; i zbog toga gnjev opadača braće svoje ne poznaje granice. Đavo siđe k vama i vrlo se rasrdio, jer zna da vremena malo ima! (Otkrivenje 12,10.12) Prava Zemlja obećanja je pred nama, zato je sotona odlučio da uništi Božji narod i da ga tako odvoji od njegovog nasljedstva. Upozorenje: Stražite i molite se Bogu da ne padnete u napast (Marko 14,38), danas je potrebnije nego ikada.

Gospodnja poruka nekadašnjem Izrailju upućena je i pripadnicima Njegovog naroda u naše vrijeme: Ne obraćajte se vračarima i gatarima, niti ih pitajte, da se ne skvrnite o njih, jer je gad pred Gospodom ko god tako čini! (3. Mojsijeva 19,31; 5. Mojsijeva 18,12)

68. Poglavlje—David U Siklagu

(Ovo se poglavlje zasnovano je na 1. Samuilovoj 29 i 30; 2. Samuilovoj 1)

David i njegovi ljudi nisu učestvovali u sukobu između Saula i Filisteja, iako su zajedno s njima stigli na bojno polje. Kada su se dvije vojske počele spremati za napad, sin Jesejev se našao u velikoj nedoumici. Od njega je očekivano da ratuje na strani Filisteja. Ukoliko za vrijeme sukoba napusti položaj koji će mu biti dodijeljen, ne samo da će sebe žigosati kao kukavicu, već će pokazati i nezahvalnost prema Ahisu i izdati onoga koji ga je zaštitio i koji mu je vjerovao. Takvo djelo njegovom imenu nanijelo bi sramotu i izložilo ga gnjevu neprijatelja mnogo strašnijega nego što je bio Saul. Ni za jedan trenutak, međutim, nije mogao da pomisli da se bori protiv Izrailja. Ako to bude učinio, postaće izdajnik svoje zemlje neprijatelj Bogu i Njegovom narodu. To će mu zauvijek zatvoriti put da postane vladar Izrailja; i ako Saul bude ubijen u sukobu, njegova smrt biće pripisana Davidu.

David je bio prinuđen da shvati da je pogriješio. Bilo bi mnogo bolje da je sklonište potražio u Božjim neosvojivim utvrđenjima u planinama nego kod zakletih neprijatelja Boga i Njegovog naroda. Međutim, u svojoj velikoj milosti Gospod nije kaznio ovaj grijeh svog sluga time što će ga prepustiti očajanju i neizvjesnosti; jer, iako je David za trenutak prestao da se oslanja na božansku silu, iako se spotakao i odvratio od puta stroge čestitosti, ipak je želio da bude vjeran Bogu. Dok se sotona sa svojom vojskom trudio da pomogne neprijateljima Boga i Izrailja da načine plan da obore vladara koji je odbacio Boga, Gospodnji anđeli izbavljali su Davida iz opasnosti. Nebeski glasnici su počeli da djeluju na filistejske knezove da se pobune protiv prisustva Davida i njegove čete u vojsci koja se spremala za napad.

Šta će ti Jevreji ovdje, povikali su filistejski knezovi, tiskajući se oko Ahisa. Vladar, nespreman da se odrekne tako važnog saveznika,

odgovorio je: Nije li ovo David, sluga cara izrailjskoga Saula, koji je kod mene toliko vremena, toliko godina, i ne nađoh na njemu ništa otkako je dobjegao do ovoga dana?

Međutim, knezovi su ljutito istrajali u svom zahtjevu: Pošalji natrag toga čovjeka, neka se vrati u svoje mjesto gde si ga postavio i neka ne ide s nama u boj, da se ne okrene na nas u boju, jer čime bi se opet umilio svome gospodaru ako ne glavama ovih ljudi? Nije li to David o kojemu se pjevalo igrajući i govorilo: zgubi Saul svoju tisuću, ali David svojih deset tisuća? Ubistvo njihovog poznatog zatočnika i pobjeda Izrailjaca tom prilikom još su bili svježiji događaji u sjećanju filistejskih knezova. Oni nisu mogli da vjeruju da bi se David borio protiv svoga naroda; i ako onda, u jeku bitke, pređe na drugu stranu, nanijeće Filistejima veću štetu nego cijela Saulova vojska. [602]

Tako je Ahis bio prisiljen da popusti, pa je pozvavši Davida rekao: Tako živ bio Gospod, ti si pošten, i milo mi je da hodiš sa mnom u boj, jer ne nađoh nikakvoga zla na tebi otkako si došao k meni do ovoga dana; ali nisi po volji knezovima. Nego, vrati se i idi s mirom da ne učiniš što ne bi bilo milo knezovima filistejskim.

David, čuvajući se da ne pokaže svoja prava osjećanja, odgovorio je ovako: Ali, šta sam učinio? Šta li si našao na sluzi svojemu otkako sam kod tebe do ovoga dana da ne idem da se bijem s neprijateljima gospodara mojega cara?

Ahisov odgovor naveo je Davida da za trenutak zastane od stida i kajanja, kada je pomislio kako su nedostojne Gospodnjeg sluge bile sve prevare kojima se služio. Vladar je, naime, odgovorio: Znam, doista si mi mio kao anđeo Božji, ali knezovi filistejski rekoše: neka ne ide s nama u boj! Nego ustani sjutra rano sa slugama gospodara svojega koje su došle s tobom; ustanite rano, čim svane, te idite! Tako je bila raskinuta zamka u kojoj se David našao i bio je oslobođen.

David je sa svojoj četom od šest stotina ljudi poslije tri dana putovanja stigao u Siklag, svoj dom u filistejskoj zemlji. Međutim, zatekao je pravu pustoš. Amalici, koristeći se Davidovom odsutnošću i odsutnošću njegovih vojnika, pohitali su da se osvete za sve njegove upade na njihovu teritoriju. Iznenadili su grad, ostavljen bez odbrane, osvojili ga, spalili i otišli, vodeći sve žene i djecu kao zarobljenike i noseći veliki plijen.

[603]

Nijemi od užasa i iznenađenja, David i njegovi ljudi su u tišini posmatrali pocrnjele ruševine koje su se još dimile. A onda, kada je prizor užasnog pustošenja konačno dopro do njihove svijesti, ovi u bitkama očvrslili ratnici podigoše glas svoj i plakaše dokle već ne mogoše plakati.

David je ponovo bio ukoren zbog nedostatka vjere koji ga je naveo da se pridruži Filistejima. Sada je mogao da se uvjeri koliko je siguran među neprijateljima Boga i Njegovog naroda. Davidovi sljedbenici ustali su protiv njega kao uzročnika svih njihovih nevolja. On je izazvao osvetu Amalika napadajući ih; a ipak je, suviše uvjeren u svoju sigurnost usred svojih neprijatelja, ostavio grad bez odbrane. Sužene svijesti od bola i gnjeva, njegovi vojnici bili su spremni i na očajničke poteze, tako da su čak zaprijetili da će kamenjem zasuti svoga vođu.

Izgledalo je kao da je David izgubio svaku ljudsku podršku. Sve što je smatrao vrijednim na ovoj Zemlji bilo mu je oduzeto. Saul ga je istjerao iz njegove zemlje; Filisteji su ga istjerali iz svog logora; Amalici su opljačkali njegov grad; njegove žene i djecu odveli u zarobljeništvo, a njegovi dugogodišnji prijatelji ustali su protiv njega, zaprijetivši mu čak i smrću. U tom času krajnje nevolje, David je, umjesto da dozvoli svom umu da se bavi tim bolnim okolnostima, ozbiljno zatražio od Boga da mu pomogne. Ali se David ohrabri u Gospodu Bogu svojemu. Sjetio se svog proteklog burnog života. Kada ga je Gospod ostavio? Bio je ohrabren kada se sjetio nebrojenih primjera Božje naklonosti. Davidovi ljudi, nezadovoljni i nestrpljivi, učinili su svoju nevolju dvostruko većom; ali ovaj Božji čovjek, imajući mnogo veći razlog da se žali, držao se hrabro. Kad me je strah, ja se u tebe uzdam (Psalam 56,3.), bila je pjesma njegovog srca. Iako sam nije mogao da pronađe izlaz iz ove teškoće, Bog ga zna i On će mu kazati šta da učini!

Poslavši po sveštenika Avijatara, sina Ahimelehova, upita David Gospoda, govoreći: hoću li potjerati tu četvu? hoću li je stići? Odgovor je glasio: Potjeraj, jer ćeš zacijelo stići i izbaviti! (1. Samuilova 30,8)

Na te riječi stišala se oluja bola i osjećanja. David je sa svojim vojnicima odmah krenuo u potjeru za neprijateljem koji je bježao. Kretali su se tako brzo da su, stigavši do potoka Vosora, koji se u blizini Gaze uliva u Sredozemno more, morali ostaviti dvije stotine

vojnika koji zbog iscrpljenosti nisu mogli da nastave put. David je sa četiri stotine momaka srčano i bez zastajanja nastavio put.

Usput su naišli na roba Egipćanina, koji je bio na ivici smrti od gladi i umora. Kada su ga nahranili i napojili, uspio je da se oporavi. Rekao im je da ga je njegov surovi gospodar, Amalik, pripadnik čete napadača, ostavio da umre. Ispričao im je pojedinosti o napadu i pljački i onda, pošto je dobio obećanje da ga neće ubiti ni predati gospodaru, pristao da ih povede do neprijateljskog logora.

[604]

Kada su stigli nadomak logora, ugledali su prizor raskalašnog veselja. Pljačkaši su proslavljali svoj uspjeh. A oni se bijahu raširili po svoj zemlji onoj, jedući i pijući i veseleći se velikom plijenu koji zaplijeniše iz zemlje Filistejske i iz zemlje Judine. Odmah je naređen napad i progonitelji su se bez milosti bacili na svoj plijen. Amalici su bili iznenađeni i među njima je zavladao panika. Bitka se produžila čitave noći i sljedećeg dana, sve dok konačno gotovo cijela vojska nije bila uništena. Samo oko četiri stotine mladića, koji su jahali na kamilama, uspjeli su da pobjegnu. Gospodnje obećanje se ispunilo. I tako izbavi David sve što su Amalici uzeli, i obe žene svoje izbavi David. I ništa ne izgubiše, ni malo ni veliko, ni sinove ni kćeri, ni što od plijena i od svega što im bjehu uzeli, sve povрати David.

Kada je napadao amaličku teritoriju, David je stavljao pod mač sve stanovnike koji bi mu pali u ruke. Da nije bilo Božje sile koja ih je zadržala, Amalici bi se osvetili pobivši sve stanovnike Siklaga. Odlučili su ipak da ih poštede, želeći da uvećaju slavu pobjede dovođenjem velikog broja zarobljenika. Namjeravali su da ih kasnije rasprodaju kao robove. Tako su, ne zlostavljajući svoje zarobljenike, nenamjerno ispunili Gospodnju namjeru da ih vrati njihovim muževima i očevima.

Sve zemaljske sile su u vlasti Svemogućega. On govori najmoćnijem vladaru, najsurovijem tlačitelju: Dovde ćeš dolaziti i dalje nećeš! (O Jovu 38,11) Božja sila neprekidno djeluje i suprotstavlja se silama zla. Bog je stalno na djelu među ljudima, ne zato da bi ih uništio, već da bi ih ukorio i sačuvao.

Pobjednici su veselo krenuli svojim domovima. Kada su stigli do svojih drugova koji su usput zaostali, sebičniji i samovoljniji pripadnici čete od četiri stotine vojnika zatražili su da oni koji nisu učestvovali u sukobu ne učestvuju ni u diobi plijena; biće im do-

[605] voljno da dobiju svoje žene i djecu. Ali David nije htio da odobri njihov zahtjev. Rekao im je: Nemojte tako činiti, braćo moja, s onim što nam je dao Gospod...Kakav je dio onome koji ide u boj, takav je i onome koji ostane kod prtljaga, jednako treba da dijele! Tako je riješen ovaj problem; kasnije je postalo pravilo u Izrailju da svi koji časno podnose napore vojnog pohoda dijele plijen na jednake djelove s onima koji su neposredno učestvovali u boju.

Osim što su uspjeli da vrate sav plijen odnesen iz Siklaga, David i njegovi drugovi zarobili su i velika stada krupne i sitne stoke, koja su pripadala Amalicima. Taj dio su nazvali Davidov plijen i on je, vrativši se u Siklag, od njega poslao darove starješinama svog Judinog plemena. Prilikom ove podjele sjetio se i svih onih koji su se prijateljski ponašali prema njemu i njegovim drugovima u njihovim planinskim utočištima, kada su bili prisiljeni da bježe iz mjesta u mjesto da bi sačuvali život. Na ovaj način, sa zahvalnošću sjetio se njihove ljubaznosti i saosjećanja, koji su toliko značili progonjenom bjeguncu.

Svanuo je treći dan otkako su se David i njegovi drugovi vratili u Siklag. Dok su obnavljali svoje razorene domove, duboko zabrinuti čekali su vijesti o ishodu bitke između Izrailjaca i Filisteja, koja je dotada već trebalo da bude završena. Iznenada je glasnik stigao u grad, razdrtih haljina i glave posute prahom. Odmah su ga doveli pred Davida, pred kojim se s poštovanjem poklonio, izražavajući mu tako svoje priznanje kao moćnom knezu čiju naklonost želi. David je nestrpljivo zapitao kako je prošla bitka. Bjegunac je ispričao o Saulovom porazu i o njegovoj i Jonatanovoj smrti. Učinio je, međutim, i nešto više, osim što je jednostavno ispričao činjenice. Očigledno smatrajući da David sigurno gaji neprijateljstvo prema svom neumornom progonitelju, htio je da sebi osigura slavu onoga koji je ubio cara. Hvalisavo je nastavio da priča kako je za vrijeme bitke naišao na ranjenog vladara Izrailja, koga su neprijatelji opkolili sa svih strana i kako ga je na njegov zahtjev ubio. Krunu s njegove glave i zlatnu grivnu s ruke donio je Davidu. Smatrao je da će ove vijesti sigurno biti radosno dočekane i da će za svoje učešće u događajima biti bogato nagrađen.

Međutim, David zgrabi haljine na sebi i razdre ih, tako i svi ljudi koji bjehu s njime i ridaše i plakaše i postiše do večera za Saulom

i za Jonatanom, sinom njegovim, i za narodom Gospodnjim i za domom Izrailjevim što izgiboše od mača.

Kada se stišala prva žalost, Davidove misli vratile su se neobičnom glasniku i zločinu, za koji je, prema vlastitom priznanju, nosio krivicu. Zapitao je mladića: Odakle si? Odgovorio je: Ja sam [606] sin jednoga došljaka Amalika! Reče mu David: kako te nije bilo strah da podigneš ruku svoju i ubiješ pomazanika Gospodnjega? Dva puta je David imao Saula u ruci; ali, kada su ga nagovarali da ga ubije, odbio je da digne ruku na onoga koji je prema Gospodnjoj naredbi bio pomazan da vlada Izrailjem. Ovaj Amalik nije se ustručavao da se hvali da je ubio vladara Izrailja. Sam je sebe optužio za zločin koji zaslužuje smrt i kazna je bila odmah izrečena. David je rekao: Krv tvoja na tvoju glavu, jer tvoja usta posvjedočiše na te, govoreći: ja sam ubio pomazanika Gospodnjega!

Davidova žalost zbog Saulove smrti bila je duboka i iskrena, i tada se otkrila velikodušnost njegove plemenite prirode. On se nije radovao padu svoga neprijatelja. Prepreka koja je sprječavala njegovo stupanje na prijesto Izrailja bila je uklonjena, ali on se tome nije obradovao. Smrt je izbrisala sjećanje na Saulovo nepovjerenje i njegovu surovost, i on se iz njegovog života nije sjećao ničega, osim onoga što je bilo plemenito, dostojno vladara. Saulovo ime povezao je s Jonatanovim imenom, čije je prijateljstvo bilo tako istinsko i tako nesebično.

Pjesma kojom je David izrazio svoja osjećanja ušla je u riznicu njegovog naroda i Božjeg naroda svih budućih vremena:

Diko Izrailjeva!

Na tvojim visinama pobijeni su,

Kako padoše junaci?

Ne kazujte u Gatu,

Ne razglašujte po ulicama Askalonskim,

Da se ne vesele kćeri Filistejske,

Da ne igraju kćeri neobrezanih!

Gore Gelvujske!

Ne padala rosa ni dažd na vas,

I ne rodilo polje za prinos,

Jer je tu bačen štit s junaka,

Štit Saulov, kao da nije pomazan uljem!

Saul i Jonatan, mili i dragi za života,

Ni za smrti se ne rastaviše,

Lakši od orlova bijahu.

Kćeri Izrailjeve!

[607]

Plaćite za Saulom,

Koji vas je oblačio u skerlet lijepo,

I kitio vas zlatnim zakladama po haljinama vašim!

Kako padoše junaci u boju!

Jonatan kako pogibe na tvojim visinama!

Žao mi je za tobom, brate Jonatane!

Bio si mi mio vrlo;

Veća mi je bila ljubav tvoja od ljubavi ženske.

Kako padoše junaci I propade oružje ubojito.

2. Samuilova 1,19-27.

69. Poglavlje—David Pozvan Na Prijesto

[608]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2. Samuilovoj 2 do 5,5)

Saulovom smrću nestale su opasnosti zbog kojih je David bio izgnanik. Sada su se otvorila vrata za njegov povratak u zemlju. Kada je isteklo vrijeme žalosti za Saulom i Jonatanom, David upita Gospoda, govoreći: hoću li otići u koji grad Judin? A Gospod mu reče: otidi! A David reče: u koji da odem? Reče: Hevron.

Hevron se nalazio trideset i nekoliko kilometara sjeverno od Virsaveje, na pola puta između toga grada i buduće prijestonice Jerusalima. Prvobitno se grad zvao Kirijat-Arva, Grad Arve, oca Enakova. Kasnije je nazvan Mamrija i tu su se nalazili grobovi patrijaraha, pećina u Makpeli. Hevron je pripadao Halevu, a sada je postao glavni grad Jude. Ležao je u dolini, okruženoj plodnom brdovitom zemljom i njivama. Na njegovom području su bili najljepši vinogradi u Palestini, zajedno s mnogobrojnim zasadima maslina i drugih voćaka.

David i njegovi sljedbenici odmah su započeli pripreme da poslušaju Božji nalog. Šest stotina naoružanih ljudi, sa ženama i djecom, stadima krupne i sitne stoke, uskoro bili na putu prema Hevronu. Kada je karavan ušao u grad, Judejci su već čekali da pozdrave Davida kao budućeg vladara Izrailja. Odmah su obavljene pripreme za njegovo krunisanje. I pomazaše ondje Davida za cara nad Judom. Međutim, nikakvi naponi nisu bili uloženi da se njegova vlast silom proširi i na ostala plemena.

Čim je stupio na prijesto, novi vladar je požurio da izrazi svoje duboko poštovanje prema uspomeni na Saula i Jonatana. Kada je čuo za hrabro djelo stanovnika Javisa u Galadu koji su pronašli tijela poginulog vladara i njegovih sinova i dostojno ih sahranili, David je poslao izaslanstvo u Javis s porukom: Da ste blagosloveni Gospodu što učiniste milost gospodaru svojemu Saulu i pogreboste ga. Zato da učini vama Gospod milost i vjeru i ja ću vam učiniti dobro što ste

to učinili! Objavio je svoje stupanje na prijesto u Judi i zatražio da mu se zakunu na vjernost i oni koji su se pokazali tako iskreni.

[609] Filisteji se nisu usprotivili namjeri Judejaca da Davida proglase za svog vladara. Oni su u vrijeme njegovog izgnanstva sklopili prijateljstvo s njime da bi mogli lakše da napadaju i oslabljuju Saulovo carstvo. Sada su se nadali da će, zbog svoje nekadašnje ljubaznosti prema Davidu, proširenje njegove vlasti biti korisno i za njih. Međutim, Davidova vladavina nije protekla bez nevolja. Odmah poslije krunisanja, počela je da se piše mračna istorija zavjera i pobuna. David nije sjeo na prijesto kao izdajnik; Bog ga je izabrao da bude vladar Izrailja i zato nije bilo razloga za nepovjerenje ili protivljenje. Međutim, tek što su Judejci priznali njegovu vlast, kada je pod Avenirovim uticajem Isvostej, Saulov sin, bio proglašen za vladara i postavljen na suparnički prijesto u Izrailju.

Isvostej je bio vrlo slab i nesposoban predstavnik Saulovog doma, dok je David bio mnogo sposobniji da ponese vladarske odgovornosti. Avenir, najzaslužniji što je Isvostej postavljen na prijesto, bio je vrhovni zapovjednik Saulove vojske i najugledniji čovjek u Izrailju. Avenir je znao da je Gospod izabrao Davida da vlada Izrailjem, ali pošto ga je tako dugo progonio i hvatao, nije želio da sin Jesejev naslijedi prijesto na kome je nekada sjedio Saul.

Okolnosti u kojima se Avenir našao poslužile su da se otkrije njegov pravi karakter i pokaže njegova častoljubivost i nenačelnost. On je bio u tijesnoj vezi sa Saulom i pod njegovim uticajem počeo je da prezire čovjeka koga je Bog izabrao da vlada Izrailjem. Njegovu mržnju je još pojačao oštar ukor koji mu je David uputio kada je uzeo Saulovu čašu za vodu i koplje dok je vladar spavao u logoru. Sjećao se kako je David vikao pred vladarem i cijelim narodom Izrailjevim: Nisi li ti junak? I ko je kao ti u Izrailju? Zašto nisi čuvao cara, gospodara svojega?... Nisi dobro radio. Tako da je živ Gospod, zaslužili ste smrt što niste čuvali gospodara svojega, pomazanika Gospodnjega! Taj ukor ga je izjedao, pa je odlučio da ostvari svoju osvjetoljubivu namjeru i stvori podjelu u Izrailju, podjelu kojom će uzdići samoga sebe. Poslužio se predstavnikom prethodne dinastije da ostvari svoje sebično častoljublje i namjere. Znao je da je narod volio Jonatana. Njegova uspomena je poštovana, a vojnici nisu zaboravljali ni prve Saulove uspješne pohode. Sa

odlučnošću koja bi bila dostojna boljeg cilja, ovaj buntovni vođa prionuo je da ostvari svoje planove.

Mahanajim, grad istočno od Jordana, bio je izabran da postane prijestonica, pošto je nudio najveću sigurnost od napada, i Davidove i filistejske vojske. U tom gradu obavljeno je Isvostejevo krunisanje. Njegovu vlast su u početku prihvatila samo plemena istočno od Jordana, ali ona se kasnije proširila na cijeli Izrailj, osim Jude. Dvije godine Saulov sin je mirno vladao u svojoj izdvojenoj prijestonici. Ali, namjeravajući da njegovu vlast proširi na čitav Izrailj, Avenir je počeo da se sprema za ratovanje. I dugo bješe rat između doma Saulova i doma Davidova; ali David sve većma jačaše, a dom Saulov postajaše sve slabiji. [610]

Na kraju je zbog izdaje pao prijesto, podignut na zlobi i častoljublju. Avenir, naljutivši se na slabog i nesposobnog Isvosteja, prešao je na Davidovu stranu, nudeći da njegovoj vlasti podredi izrailjska plemena. Vladar je prihvatio njegovu ponudu i poslao ga uz velike počasti, da ostvari svoje obećanje. Međutim, srdačan prijem ovog hrabrog i čuvenog ratnika raspalio je ljubomoru Joava, vrhovnog zapovjednika Davidove vojske. Između Avenira i Joava vladalo je krvno neprijateljstvo, jer je Avenir ubio Asaila, Joavovog brata, za vrijeme rata između Izrailja i Jude. Zato je Joav, vidjeći mogućnost da osveti bratovljevu smrt i da se ujedno oslobodi budućeg suparnika, kukavički iskoristio priliku da prevari i ubije Avenira.

Kada je čuo za ovo podlo ubistvo, David je uzviknuo: Ja nisam kriv ni carstvo moje pred Gospodom do vijeka za krv Avenira, sina Nirova. Neka padne na glavu Joavovu i na sav dom oca njegova. Uzimajući u obzir nesiguran položaj svoga carstva, ali i snagu i položaj ubica jer se i Joavov brat Avisaj složio s njime David nije mogao pravedno da kazni ovaj zločin, ali je javno izrazio svoje negodovanje zbog prolivene krvi. Avenir je sahranjen uz velike javne počasti. Od vojske, sa Joavom na čelu, zatraženo je da učestvuje u javnoj žalosti i da se na pogrebu pokaže razderanih haljina i odjevena u kostret. Car je svoju žalost izrazio time što je dan pogreba proglasio danom posta; išao je za kovčegom kao prvi ožalošćeni i na grobu je održao žalosnu bjesedu u kojoj je ubicama uputio oštar ukor. Naričući nad Avenirom, rekao je:

Umrije li Avenir kako umire bezumnik?
 Ruke tvoje ne biše vezane,
 Niti noge tvoje u okov okovane;
 Pao si kao što se pada od nevaljalih ljudi!

[611] Davidovo dostojanstveno ponašanje prema čovjeku koji je bio njegov ogorčeni neprijatelj osiguralo mu je povjerenje i divljenje cijelog Izrailja. I sav narod ču to i bi im po volji. Što god činjaše car, bi po volji svemu narodu. I pozna sav narod i sav Izrailj u onaj dan da nije bilo od cara što pogibe Avenir, sin Nirov. U uskom krugu svojih povjerljivih savjetnika i službenika, car je govorio o ovom zločinu i

O svojoj nemoći da kazni ubice onako kako je to želio. Morao je da ih prepusti Božjoj pravednosti: Ne znate li da je vojvoda i to veliki poginuo danas u Izrailju? Ali, ja sam sada još slab, ako i jesam pomazani car; a ovi ljudi, sinovi Serujini, vrlo su mi silni. Neka Gospod plati onome koji čini zlo prema zloći njegovoj!

Avenir je bio iskren u svojim ponudama i opisima Davidu, ali su njegove pobude bile niske i sebične. On se istrajno borio protiv vladara koga je Bog postavio, nadajući se počastima i položaju. A onda su ga ljutina, povrijeđena taština i častoljublje naveli da odbaci stranu kojoj je tako dugo služio; prelazeći Davidu nadao se da će dobiti najviši i najčasniji položaj u njegovoj službi. Da je uspio u svojoj namjeri, svojim sposobnostima i častoljubljem, svojim dalekosežnim uticajem, ali i nedostatkom pobožnosti, doveo bi u opasnost Davidov preijsto, mir i napredak naroda.

A kada ču sin Saulov da je poginuo Avenir u Hevronu, klonuše mu ruke i sav se Izrailj smete. Postalo je očigledno da se carstvo više ne može održati. Uskoro je drugim izdajničkim djelom dovršen pad vlasti koja je propadala. Isvosteja su podmuklo ubila dvojica njegovih vojvoda, odsjekla mu glavu i požurila s njome vladaru Jude, nadajući se da će tako steći njegovu naklonost.

Pojavili su se pred Davidom sa strašnim dokazom svog zločina i kazali: Evo glave Isvosteja, sina Saulova, neprijatelja tvojega, koji je tražio dušu tvoju; i Gospod osveti danas cara gospodara mojega od Saula i sjemena njegova! Međutim, David, čiji je prijesto sam Bog osnovao i koga je Bog izbavio od njegovih neprijatelja, nije želio da uz pomoć izdajnika učvršćuje svoju vlast. Ispričao je

ovim ubicama kakva je sudbina stigla čovjeka koji se hvalisao da je ubio Saula. Dodao je: A kamo li ljude bezbožne, koji ubiše čovjeka prava na postelji njegovoj! Neću li iskati krv njegovu iz vaše ruke i vas istrijebiti sa zemlje? I zapovijedi David momcima svojim te ih pogubiše... a glavu Isvostejevu uzeše i pogreboše u grobu Avenirovu u Hevronu.

Posle isvostejeve smrti opšta želja svih vodećih ljudi u Izrailju [612] bila je da David bude izabran za cara nad svim plemenima. Tada dođoše sva plemena Izrailjeva k Davidu u Hevron i rekoše mu govoreći: evo, mi smo kost tvoja i tijelo tvoje! Izjavili su: Ti si dovodio i odvodio Izrailja, i Gospod ti je rekao: ti ćeš spasti narod moj Izrailja i ti ćeš biti vođ Izrailju. Tako dođoše sve starješine Izrailjeve k caru u Hevron i učini s njima car David vjeru u Hevronu pred Gospodom. Tako je Božje providenje otvorilo put da David bude proglašen za cara. Kod njega se nije moglo govoriti o zadovoljavanju ličnih častoljubivih težnji, jer nije ni tražio čast na koju je bio pozvan.

Više od osam hiljada Aronovih potomaka i Levita čekalo je Davida. Osjećanja naroda izrazito su se i odlučno promijenila. Smjena vlasti bila je učinjena tiho i dostojanstveno, u skladu s veličinom djela koje su obavljali. Gotovo pola miliona duša, nekadašnjih Saulovih podanika, okupilo se u Hevronu i njegovoj okolini. Mnoštvo je pritislo brda i doline svojim živim teretom. Dan krunisanja bio je utvrđen; čovjek koga je Saul istjerao iz svog dvora, koji je pobjegao u planine i bregove i pećine zemaljske da sačuva svoj život, spremao se da primi najvišu čast koju čovjek može da primi od svojih bližnjih. Sveštenici i starješine, odjeveni u odjeću koja je označavala njihovu svetu službu, vojnici i njihovi zapovjednici s blistavim kopljima i kacigama, stranci iz dalekih krajeva, okupili su se da gledaju krunisanje izabranog vladara. David je bio odjeven u carsko ruho. Prvosveštenik je na njegovu glavu izlio sveto ulje, jer je pomazanje koje je obavio Samuilo bilo proročko, samo je najavilo šta će se dogoditi prilikom stupanja na prijesto. Vrijeme je došlo i David je svečanom ceremonijom bio posvećen za svoju službu Božjeg zastupnika. Palica vladalačka bila je stavljena u njegove ruke. Zavjet njegove pravedne vladavine napisan, a narod je dao zakletvu vjernosti caru. Kruna je bila stavljena na njegovu glavu i tako je ceremonija krunisanja privedena kraju. Izrailj je dobio vladara koga je Bog odredio. Onaj koji je strpljivo čekao da Gospod

ostvari svoju riječ, gledao je kako se ispunjava božansko obećanje. I David jednako napredovaše, jer Gospod Bog nad vojskama bješe s njim. (2. Samuelova 5,10)

70. Poglavlje—Davidova Vladavina

[613]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2. Samuilovoj 5,6-25; 6;7;9;10)

Čim se učvrstio na izrailjskom prijestolu, David je počeo da traži grad koji bi bio najpodesniji za prijestonicu. Nešto više od trideset kilometara od Hevrona pronađeno je mjesto za buduću državnu prijestonicu. Prije nego što je Isus Navin poveo izrailjske čete preko Jordana, to naselje zvalo se Salim. U njegovoj blizini Avram je nekada dokazao svoju odanost Bogu. Osam stotina godina prije Davidovog krunisanja tu je bio dom Melhisedeka, sveštenika Boga najvišega. Grad je zauzimao središnji položaj u zemlji, bio je na pogodnom mjestu, zaštićen vijencem brežuljaka. Pošto se nalazio na granici između Jude i Venijamina, nije bio daleko ni od Jefrema, a i ostala plemena imala bi lak pristup.

Da bi zavlitali ovim krajem, Jevreji su morali da istjeraju ostatak Hananeja, koji su držali utvrđene položaje na brdima Sionu i Moriji. Utvrđenje se zvalo Jevus, a njegovi stanovnici su bili poznati kao Jevuseji. Stoljećima je smatrano da je Jevus neosvojiv, ali ga je Joav, poslije kraće opsade, ipak osvojio i za tu zaslugu bio proglašen vrhovnim zapovjednikom izrailjskih vojnih snaga. Jevus je tako postao glavni grad i umjesto svog neznabožackog imena dobio ime Jerusolim.

Hiram, vladar bogatog grada Tira na Sredozemnom moru, poželio je zatim da sklopi savez s carem Izrailja. On je pomogao Davidu da podigne palatu u Jerusalimu. Poslanici su stigli iz Tira u pratnji arhitekata i radnika i duge kolone kola natovarenih skupocjenim drvetom, kedrovinom i drugim dragocjenim građevinskim materijalima.

Sve veća snaga ujedinjenog Izrailja pod Davidom, zauzimanje utvrđenog Jevusa i savez sa Hiramom, vladarem Tira, razbuktili su neprijateljstvo Filisteja i oni su ponovo s jakim snagama provalili u zemlju i zauzeli položaj u dolini Rafaj, nadomak Jerusolima. David se sa svojim vojnicima zatvorio u tvrđavu Sion i čekao božanska

[614] uputstva. I David upita Gospoda, govoreći: hoću li izaći na Filisteje? Hoćeš li ih dati u moje ruke? A Gospod reče Davidu: izađi, doista ću dati Filisteje u tvoje ruke!

David je odmah krenuo na neprijatelje, porazio ih i uništio, zarobivši bogove koje su donijeli da bi osigurali svoju pobjedu. Ogorčeni zbog tog ponižavajućeg poraza, Filisteji su prikupili još veće snage i vratili se na bojno polje. I ponovo se raširiše u dolini Rafajskoj. David je opet upitao Gospoda i veliki JA SAM je u svoje ruke preuzeo upravu nad izrailjskom vojskom.

Bog je rekao Davidu: Ne idi pred njih, nego im zađi za leđa, pa udari na njih prema dudovima. Pa kada čuješ da zašušti po vrhovima od dudova, onda se kreni, jer će onda poći Gospod pred tobom da pobije vojsku Filistejsku. Da je David, kao nekada Saul, odlučio da postupi prema nekom svom planu, ne bi doživeo uspjeh. Ali on je učinio upravo ono što mu je Gospod zapovijedio, pa su uništili vojsku Filistejsku od Gavaona do Gezera. I razglasi se ime Davidovo po svim zemljama i Gospod zadade strah od njega svim narodima. (1. Dnevnika 14,16.17)

Sada kada se David potpuno učvrstio na prijestolu i osigurao protiv napada stranih neprijatelja, krenuo je da ostvari svoju omiljenu namjeru da donese Božji kovčeg u Jerusalem. Mnogo godina je kovčeg ostao u Kirijat-Jarimu, petnaestak kilometara od Jerusalem. Ugled prijestonice, međutim, zahtijevao je da bude počastvovana ovim dokazom božanskog prisustva.

David je okupio trideset hiljada vodećih ljudi u Izrailju, jer je namjeravao da prenošenje kovčega bude veoma radosna i veličanstvena svetkovina. Narod se spremno odazvao njegovom pozivu. Prvosveštenik, zajedno sa svojom braćom po svetoj službi i knezovima i plemenskim starješinama, došao je u Kirijat-Jarim. David je blistao od svete revnosti. Kovčeg je bio iznesen iz kuće Avinadavove i stavljen na nova kola sa volovskom zapregom, a pratila su ga dvojica Avinadavovih sinova.

[615] Izrailjski narod ga je pratio oduševljenim usklikima i radosnim pjesmama, mnoštvo glasova pridružilo se melodiji koja je pjevana uz pratnju muzičkih instrumenata. A David i sav dom Izrailjev udarahu pred Gospodom u svakojake sprave od drveta kedrova, u gusle, u psaltire, u bubnje, u svirale i kimvale. Takav prizor radosti Izrailj već dugo vremena nije imao priliku da vidi. Svečano i radosno ogromna

povorka krivudala je svojim putem duž brežuljaka i dolina prema Svetom gradu.

Ali, kada dođoše do gumna Nahonova, Uza se maši kovčega Božjega i prihvati ga, jer volovi potegoše na stranu. I Gospod se razgnjevi na Uzu i udari ga Bog onde za tu nepažnju, te umrije ondje kod kovčega Božjega. Iznenadni užas zahvatio je radosno mnoštvo. David je ostao zaprepašćen i vrlo uznemiren, a u duši je posumnjao u Božju pravednost. Pokušao je da ukaže čast kovčegu kao simbolu božanske prisutnosti. Zašto je onda ta užasna kazna bila izrečena, da bi dan radosti pretvorila u dan tuge i plača? Osjećajući da bi bilo opasno imati kovčeg u svojoj blizini, David je odlučio da ga ostavi na mjestu na kome se našao. Odmah je za kovčeg pronađeno mjesto u blizini, u kući Ovid Edoma iz Gata.

Uzina sudbina bila je u stvari božanska kazna zbog kršenja Božje izričite naredbe. Preko Mojsija Bog je dao posebna uputstva o prenošenju kovčega. Niko osim sveštenika, Aronovih potomaka, nije smio da ga dodirne ili čak pogleda ukoliko nije pokriven. Božansko uputstvo je glasilo: Onda neka dođu sinovi Katovi da nose, ali neka se ne dotaknu nijedne stvari svete da ne poginu. (4. Mojsijeva 4,15) Sveštenici su morali da pokriju kovčeg, a onda su ga sinovi Katovi podizali hvatajući za prečke koje su bile provučene kroz prstenove sa obje strane kovčega i nikada nisu izvlačene. Sinovima Girsonovim i Merarijevim, koji su bili zaduženi za zavjese i daske

1 stupove u Svetilištu, Mojsije je dao kola i volove za prenošenje onoga što je njima bilo povjereno. A sinovima Katovim ne dade ništa, jer im posao bješe služiti u svetinji i nošahu na ramenima. (4. Mojsijeva 7,9) Prema tome, prilikom prenošenja kovčega iz Kirijat-Jarima došlo je do neposrednog i neoprostivog nepoštovanja Gospodnjih uputstava.

David i njegov narod okupili su se da obave sveto djelo, da ga obave radosna i spremna srca; ali Gospod nije mogao da prihvati njihovu službu, jer nije bila obavljena u skladu s Njegovim uputstvima. Filisteji, koji nisu poznavali Božji zakon, stavili su kovčeg na kola kada su ga vraćali u Izrailj, i Gospod je prihvatio napor koji su uložili. Izrailjci su, međutim imali jasna uputstva o Božjoj volji u svim tim slučajevima njihovo zanemarivanje ovih naredbi predstavljalo je uvredu za Boga. Na Uzi je počivala još veća krivica zbog drskosti. Prestupanje Božjeg zakona kod njega je prouzroko-

valo slabljenje svijesti o njegovoj svetosti, i dok mu je savjest bila opterećena grijesima koje nije priznao, iako suočen s božanskom zabranom, ipak se drznuo da dodirne simbol Božje prisutnosti. Bog ne može da prihvati djelimičnu poslušnost, nikakav lakomisleni pristup svojim zapovijestima. Kaznom nad Uzom želeo je da u misli svih Izrailjaca utisne svijest o važnosti strogog poštovanja svojih zahtjeva. Tako je smrt jednog čovjeka, pozivajući narod na pokajanje, poslužila da se izbjegne mogućnost da Božje kazne stignu hiljade ljudi.

Osjećajući da ni njegovo srce nije potpuno pravo pred Bogom, David se poslije kazne nad Uzom uplašio kovčega, bojao se da nekim svojim grijehom ne navuče Božju kaznu. Ali je zato Ovid Edom, iako se radovao istovremeno drhteći od straha, srdačno dočekao ovaj sveti simbol kao dokaz Božje naklonosti prema poslušnima. Pažnja cijeloga Izrailja sada je bila usmjerena prema ovom došljaku iz Gata i njegovom domu; svi su željeli da vide kako će on proći. I blagoslovi Bog Ovid Edoma i sav njegov dom.

Kod Davida je božanski ukor postigao svoju svrhu. On je shvatio jasnije nego ikada svetost Božjeg zakona i neophodnost njegovog strogog poštovanja. Božanska naklonost ukazana Ovid Edomovom domu, navela je Davida da se ponovo ponada da će kovčeg ipak donijeti blagoslov, i njemu i njegovom narodu.

Poslije tri mjeseca odlučio je da još jednom pokuša da premjesti kovčeg, ali je sada posvetio posebnu pažnju da u svakoj pojedinosti ispuni Gospodnje zahtjeve. Ponovo je sazvaio narodne glavare i nepregledno mnoštvo okupilo se oko boravišta došljaka iz Gata. S pobožnom brižljivošću kovčeg je sada bio podignut na pleća ljudi kojima je Bog povjerio taj posao, mnoštvo se svrstalo u povorku i uzdrhtalih srca krenulo na put. Kada su nosači načinili šest koraka, truba im je naredila da stanu. Prema Davidovom naređenju, volovi i ugojena telad bili su prineseni na žrtvu. Narod je sada prožela radost umjesto drhtanja i straha. David je skinuo svoje vladarsko odijelo i stavio obični laneni oplećak, kakav su nosili sveštenici. Tim postupkom nije označio da preuzima sveštenečke dužnosti, jer su takve oplećke nosili i drugi, osim sveštenika. Htio je u stvari da prilikom ove svete službe pred Bogom zauzme isto mjesto kao i njegovi podanici. Toga dana samo je Gospodu pripadala slava. Samo je Njemu trebalo ukazivati poštovanje.

Dugačka povorka ponovo se pokrenula, dok su se zvuci harfi i rogova, truba i cimbalu uzdizali prema nebu zajedno s melodi-
jom koju su pjevali mnogi glasovi. I David igraše iz sve snage
pred Gospodom radosno se usaglašavajući s ritmom pjesme. Davi-
dovo igranje u pobožnoj radosti pred Gospodom mnogi ljubitelji
uživanja navode da bi opravdali savremene moderne plesove, ali
takvo upoređivanje nema nikakvog osnova. U naše dane, ples je
povezan s lakoumnošću i ponoćnim zabavama. Zdravlje i moral
žrtvuju se na oltaru zadovoljstva. Posjetiocima balskih dvorana Bog
nije predmet razmišljanja i obožavanja; molitva ili pjesma hvale
nikako ne odgovaraju takvim skupovima. Taj podatak treba da pre-
vagne prilikom odlučivanja. Zabave koje mogu da oslabe ljubav
prema onome što je sveto, koje umanjuju našu radost u služenju
Bogu, to nisu zabave koje hrišćani treba da traže. Muzika i igra
kao izraz radosnog slavljenja Boga prilikom prenošenja kovčega
nema ni najmanje sličnosti sa savremenim plesom. David je igrao
da bi hvalio Boga i uzdizao Njegovo sveto ime. Savremeni ples je
sotonino sredstvo kojim navodi ljude da zaborave Boga i sramote
Njegovo sveto ime.

Trijumfalna povorka približavala se prijestonici, prateći sveti
simbol nevidljivog Vladara Izrailja. A onda je izliv radosnih glasova,
pjesmom pozvao stražare na gradskim zidovima da otvore vrata
Svetog grada:

Vrata! uzvisite vrhove svoje,
Uzvisite se vrata vječna,
Ide car slave!
Grupa pjevača i svirača je odgovorila:
Ko je taj car slave?
Iz druge grupe stigao je odgovor:
Gospod krjepak i silan,
Gospod silan u boju!

A onda su se stotine glasova ujedinile u trijumfalnom zboru:

Vrata! uzvisite vrhove svoje,
Uzvisite se vrata vječna,
Ide car slave!

[618] Ponovljeno je radosno pitanje: Ko je taj car slave? Glas velikog mnoštva kao glas voda mnogih odjeknuo je u radosnom odgovoru:

Gospod nad vojskama,
On je car slave!

Psalam
24,7-10.

Vrata su se onda širom otvorila, povorka je ušla i s pobožnim strahopoštovanjem kovčeg je stavljen u šator koji je bio razapet da ga primi. Pred svetim prostorom bili su podignuti oltari za prinošenje žrtava; dim žrtava zahvalnica i žrtava paljenica i oblaci tamjana, zajedno s hvalom i molitvama Izrailja, uzdigao se prema nebu. Kada je služba završena, sam car je izgovorio riječi blagoslova nad svojim narodom. A onda, pokazujući carsku darežljivost, naredio je da se narodu podijeli hrana i piće da bi se ljudi osvježili.

Sva plemena bila su predstavlj ena na ovoj svečanosti, na proslavi najznačajnijeg svetog događaja u Davidovoj vladavini. Duh božanskog nadahnuća spustio se na cara i dok su posljednji zraci Sunca na zalasku blistavim svjetlom obasjavali šator, njegovo srce ispunilo se dubokom zahvalnošću Bogu što se blagosloveni simbol Njegove prisutnosti sada našao tako blizu Izrailjevog prijestola.

Obuzet tim mislima, David se okrenuo prema svojoj palati da blagoslovi svoj dom. Međutim, u njoj je bila osoba koja je prizore radosti posmatrala u sasvim drugačijem raspoloženju od onoga koje je ispunjavalo Davidovo srce. A kada kovčeg Gospodnji ulažae u grad Davidov, Mihala, kći Saulova, gledajući s prozora vidje cara Davida kako skače i igra pred Gospodom i podrugnu mu se u srcu svojemu. Puna ogorčenja, nije mogla da dočeka da se David vrati u palatu, već mu je pošla u susret. Na njegov ljubazni pozdrav uzvratila je bujicom gorkih riječi. Oštar i uvredljiv bio je njen govor: Kako je slavan bio danas car Izrailjev, kada se danas otkrivao pred sluškinjama sluga svojih, kao što se otkrivaju nikakvi ljudi!

David je shvatio da Mihala u stvari prezire i vrijeđa službu Božju, pa je strogo odgovorio: Pred Gospodom koji me je izabrao umjesto oca tvojege i umjesto svega doma njegova, te mi zapovijedio da budem vođa narodu Gospodnjemu, igrao sam i igraću pred Gospodom. I još ću se većma poniziti i još ću manji sebi biti, i opet ću biti slavan

pred sluškinjama o kojima govoriš! Davidovom ukoru, Bog je dodao svoj, jer Mihala, kći Saulova, ne ima poroda do smrti svoje. [619]

Svečane ceremonije uz prenošenje kovčega ostavile su trajan utisak na izrailjski narod, pokrenule su ljude da se dublje zainteresuju za službe u Svetilištu, ali i da s novom revnošću služe Gospodu. David je pokušavao svim sredstvima da produbi ovaj uticaj. Pjesme su postale uobičajeni dio bogoslužjenja. David je komponovao psalme, ne samo da bi ih sveštenici pjevali za vrijeme službi u Svetilištu, već i da ih pjeva narod dok putuje na velike godišnje svetkovine ili na prinošenje žrtava u Svetilištu. Uticaj koji se tako širio zaista je bio dalekosežan i doprinio je da se narod oslobodi idolopoklonstva. Mnogi okolni narodi, gledajući blagostanje Izrailja, bili su navedeni da stvore povoljno mišljenje i o izrailjskom Bogu, koji je učinio tako velika djela za svoj narod.

Šator od sastanka koji je podigao Mojsije, zajedno sa svim što je bilo potrebno za obavljanje službi u njemu, još se nalazio u Gavaji, ali je David namjeravao da Jerusolim pretvori u vjersko središte zemlje. Za sebe je već podigao palatu, pa je smatrao da ni Gospodnji kovčeg ne bi smeo da ostane u šatoru. Odlučio je da sagradi hram koji će svojom veličanstvenošću izraziti koliko Izrailj cijeni čast koja mu je ukazana da u njegovoj sredini trajno boravi Gospod, njegov Vladar. Kada je o svojoj namjeri govorio proroku Natanu, dobio je ohrabrujući odgovor: Što ti je god u srcu idi, čini, jer je Gospod s tobom!

Međutim, te noći riječ Gospodnja je došla Natanu, prenoseći mu poruku upućenu Davidu. Davidu je bila uskraćena prednost da gradi dom Gospodu, ali mu je upućeno obećanje o božanskoj naklonosti prema njemu, njegovom potomstvu i carstvu Izrailjevu: Ovako veli Gospod nad vojskama, ja te uzeh od tora, od ovaca, da budeš vođa narodu mojemu Izrailju, i bijah s tobom kuda god si hodio, i istrijebih sve neprijatelje tvoje ispred tebe, i stekoh ti ime veliko, kao što je ime velikih ljudi koji su na zemlji. I odrediću mjesto narodu mojemu Izrailju, i posadiću ga, te će nastaviti u svom mjestu i neće se više pretresati, niti će ih više mučiti nepravednici kao što je bilo prije.

Pošto je David želio da sagradi dom Božji, bilo mu je obećano: Jošte ti javlja Gospod da će ti Gospod načiniti kuću... podignuću sjeme tvoje nakon tebe... on će sazidati dom imenu mojemu i [620]

utvrđiću presto carstva njegova do vijeka.

Davidu je rečeno zašto ne može da gradi Hram: Mnogo si krvi prolio i velike si ratove vodio, nećeš ti sazidati dom imenu mojemu... Evo, rodiće ti se sin, on će biti miran čovjek, i smiriću ga od svih neprijatelja njegovih unaokolo... Zato će mu ime biti Solomun, i mir i pokoj daću Izrailju za vremena njegova. On će sazidati dom imenu mojemu! (1. Dnevnika 22,8-10)

Iako mu je bila odbijena najveća želja, David je sa zahvalnošću primio poruku. Uzviknuo je: Ko sam ja, Gospode, Gospode, i što je moj dom te si me doveo dovdje? Pa i to ti se još čini malo, Gospode, Gospode, nego si govorio za dom sluga svojega za dugo vremena! Obnovio je tada svoj zavjet sa Gospodom.

David je znao da bi poslužilo na čast njegovom imenu i da bi proslavilo njegovu vladavinu, kada bi se ostvarilo ono što je u srcu poželio da učini, ali je svoju volju spremno pokorio Božjoj volji. Ovakvo dobrovoljno odricanje, koje je pokazao, rijetko se srijeće, čak i među hrišćanima. Kako se često oni koji su prešli zenit života nadaju da će učiniti neko veliko djelo i tako ostvariti težnju svoga srca, iako nisu sposobni da to učine! Božje providjenje može im govoriti, kao što je prorok govorio Davidu, objavljujući im da djelo koje tako žarko žele da učine nije njima povjereno i da treba da pomognu drugome da ga izvede. Ali, umjesto da se smireno pokore božanskom vodstvu, oni se povlače u sebe, osjećaju se zanemarenim i odbačenim, smatraju da ukoliko ne mogu da postignu ono što žele, drugo ne žele da čine. Mnogi se očajnički hvataju za položaje i odgovornosti za koje nisu sposobni, uzalud pokušavajući da obave djelo na koje nisu pozvani, dok ono što bi mogli da učine ostaje nezavršeno. I upravo zato što nisu spremni da sarađuju, veće djelo usporeno napreduje ili se uopšte ne obavlja.

Dajući zavjet Jonatanu, David je obećao da će, kada se smiri od svojih neprijatelja, biti milostiv prema domu Saulovu. Kada se našao u blagostanju, sjetio se svoga zavjeta. Upitao je: Ima li jošte ko da je ostao od doma Saulova da mu učinim milost radi Jonatana? Kazali su mu da je još živ Mefivostej, Jonatanov sin, ali da je hrom od djetinjstva. U vreme Saulovog poraza od Filisteja kod Jezraela, djetetova dadilja pokušala je da pobjegne, ali je ispustila dijete i ono je ostalo doživotni invalid. David je sada pozvao mladića na dvor i primio ga vrlo ljubazno. Vratio mu je sva Saulova privatna imanja

da bi imao od čega da živi; ali on sam, kao Jonatanov sin, bio je stalni gost na dvoru i jeo je svakoga dana za vladarevom trpezom. Slušajući izvještaje Davidovih neprijatelja, Mifivostej je imao velike predrasude o njemu kao uzurpatoru; ali je car, svojim velikodušnim i prijateljskim ponašanjem i stalnom ljubaznošću zadobio mladićevo srce, tako da je postao vrlo privržen Davidu, osjećajući kao i njegov otac Jonatan, da su mu interesi istovjetni s interesima cara koga je Bog izabrao.

Poslije Davidovog stupanja na izrailjski prijesto, nastalo je dugo razdoblje mira. Okolni narodi, svjesni snage i jedinstva carstva, uskoro su počeli da smatraju mudrim uzdržavanje od otvorenih neprijateljstava; dok je David, zauzet organizovanjem i izgradnjom carstva, odustao od osvajačkih pohoda. Na kraju je, međutim, ipak zaratio protiv starih neprijatelja Izrailja, Filisteja i Moavaca, pokorio ih i natjerao da mu plaćaju danak.

Poslije toga, protiv Davidovog carstva obrazovan je široki savez okolnih naroda i to je dovelo do najvećih ratova i pobjeda za vrijeme njegove vladavine i do najvećeg jačanja njegove moći. Neprijateljski savez, nastao je iz zavisti zbog njegove sve veće moći, ali bez ikakve njegove krivice. Evo nekih okolnosti koje su dovele do toga:

U Jerusalim su stigle vijesti o smrti Nasa, vladara Amonaca vladara koji je bio prijateljski raspoložen prema Davidu u vrijeme dok je bježao od Saulovog gnjeva. Sada, želeći da pokaže svoju zahvalnost za dobro koje mu je bilo učinjeno u vrijeme nevolje, David je poslao svoje izaslanike da izraze saučešće Anunu, njegovom sinu i nasljedniku: I reče David: da učinim milost Anunu, sinu Nasovu, kao što je otac njegov meni učinio milost.

Međutim, njegovo dobronamjerno djelo je bilo pogrešno shvaćeno. Amonci su mrzjeli pravog Boga i bili ogorčeni neprijatelji Izrailju. Prividna Nasova ljubaznost bila je samo izraz neprijateljstva prema Saulu kao vladaru Izrailja. Anunovi savetnici potpuno su izokrenuli Davidovu poruku. A knezovi sinova Amonovih rekoše Anunu, gospodaru svojem: misliš da je David zato poslao ljude da te potješe što je rad učiniti čast ocu tvojemu? Zar nije zato poslao David sluge svoje da promotre grad i uhode, pa poslije da ga raskopa? Na savjet svojih savjetnika Nas je, pola stoljeća prije toga, postavio surovi uslov stanovnicima Javisa u Galadu kada su oni, opkoljeni od njegove vojske, zatražili mir. Nas je tada zatražio pravo

da svima iskopa po desno oko. Amonci su se i sada živo sjećali kako je izrailjski vladar osujetio njihove surove planove i izbavio narod koji su oni željeli da ponize i osakate. Ista mržnja prema Izrailjcima još je plamtjela u njima. Nikako nisu mogli da shvate velikodušni duh kojim je bila prožeta Davidova poruka. Kada sotona zavlada čovjekovim umom, tada ga nadahnjuje zavišću i sumnjom, koja izopačuje i najbolje namjere. Slušajući svoje savjetnike, Anun je Davidove poslanike proglasio uhodama i zasuo ih uvredama i porugama.

Amoncima je bilo dozvoljeno da izvrše svoje zle namjere bez ikakvog ograničenja, da bi David mogao da upozna njihov pravi karakter. Bog nije želio da Izrailjci uđu u savez s ovim vjerolomnim neznabožačkim narodom.

U stara vremena, kao i danas, položaj poslanika smatran je svetim. Sveopšti međunarodni zakon osiguravao im je zaštitu od ličnog nasilja ili uvreda. Pošto je poslanik bio predstavnik svoga vladara, svaka uvreda nanese na njemu zahtjevala je neodložnu osvetu. Amonci, znajući da će uvreda nanese na Izrailju sigurno biti osvećena, odmah su započeli pripreme za rat. A kada vidješe sinovi Amonovi da se omraziše s Davidom, poslaše tisuću talanata srebra da najme kola i konjanika iz Mesopotamije i iz Sirije Mahe i Sove. I najmiše trideset i dve tisuće kola... i sinovi Amonovi skupiše se iz gradova svojih i dođoše na boj. (1. Dnevnika 19,6.7)

Bio je to zaista opasan savez. Stanovnici područja između Sredozemnog mora i reke Eufkrat ujedinili su se s Amoncima. Sjeverna i istočna strana Hanana bile su okružene naoružanim neprijateljima, koji su se zavjerili da skrše Izrailjevo carstvo.

Jevreji nisu čekali da neprijatelj prodre u njihovu zemlju. Njihove snage, pod Joavovim zapovjedništvom, prešle su Jordan i krenule prema amonskom glavnom gradu. Jevrejski vojskovođa je, vodeći svoje čete u bitku, pokušao da ih ohrabri riječima: Budi junak i držimo se junački za svoj narod i za gradove Boga svojega; a Gospod neka učini što mu je drago! (1. Dnevnika 19,13) Sjedi

[623]

njene snage saveznika bile su poražene u prvom sukobu, ali nisu bile spremne da odustanu od rata, pa su se sljedeće godine ponovo pojavile. Vladar Sirije prikupio je svoje snage, zaprijetivši Izrailju ogromnom vojskom. David, shvatajući šta sve zavisi od ishoda ovog sukoba, sam je izašao na bojno polje, i uz Božju pomoć nanio

saveznicima tako veliki poraz da su Sirijci, od Livana do Eufrata, ne samo odustali od rata, već pristali i da plaćaju danak Izrailju. David je protiv Amonaca krenuo u odlučan obračun i ratovao sve dok njihove tvrđave nisu pale i dok cijelo područje nije palo pod izrailjsku vlast.

Opasnosti koje su zaprijetile potpunim uništenjem, pokazale su se, pod uticajem božanskog providjenja, kao sredstvo da se narod uzdigne do uzvišene veličine. Sjećajući se tih značajnih izbavljenja, David je pjevao:

Živ je Gospod, i da je blagosloven branič moj!
 Da se uzvisi Bog spasenja mojega!
 Bog, koji mi daje osvetu,
 I pokorava mi narode.
 Koji me izbavlja od neprijatelja,
 Podiže me nad one koji ustaju na me,
 I od čovjeka žestoka izbavlja me.
 Toga radi hvalim te, Gospode,
 Pred narodima i pjevam imenu tvojemu!
 Koji slavno izbavljaš cara svojega,
 I činiš milostpomazaniku svojemu Davidu,
 I natražju njegovu dovijeka!

Psalam 18,46-50.

U svim svojim pjesmama David uvjerava pripadnike svoga naroda da je Gospod njihova snaga i njihov zaštitnik:

Neće pomoći caru velika sila,
 Neće zaštititi jakoga velika snaga,
 Nije u konju uzdanje da će pomoći,
 Ako mu je i velika snaga, neće izbaviti.

Psalam 33,16.17.

Bože, care moj, ti si onaj isti,
 Pošlji pomoć Jakovu!
 S tobom ćemo izbosti neprijatelje svoje,
 I s imenom tvojim izgazićemo One koji ustaju na nas.

Jer se ne uzdam u luk svoj,
Niti će mi mač moj pomoći.
Nego ćeš nas ti izbaviti od neprijatelja naših,
nenavidnike naše posramićeš!

Psalam 44,4-7.

Jedni se hvale kolima, drugi konjima,
A mi imenom Gospoda Boga svojega.

Psalam 20,7.

Carstvo Izrailjevo je sada po prostranstvu predstavljalo ispunjenje obećanja datog Avramu i kasnije ponovljenog Mojsiju: Sjemenu tvojemu dadoh zemlju ovu od vode Misirske do velike vode, vode Efrata. (1. Mojsijeva 15,18) Izrailj je postao moćan narod, koga su poštovali i koga su se bojali okolni narodi. Na svom području David je imao veoma veliku moć. On je zadobio, kao malo koji vladar u bilo koje doba, osjećanja i odanost svoga naroda. Poštovao je Boga i Bog je njemu ukazao čast.

Međutim, usred blagostanja vrijebala je pogibao. U doba svog najvećeg spoljašnjeg uspjeha, David se našao u najvećoj opasnosti, doživjeo svoj najteži poraz i svoje najveće poniženje.

71. Poglavlje—Davidov Greh I Pokajanje

[625]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2. Samuilovoj 11 i 12)

Biblija vrlo rijetko izriče neku riječ pohvale ljudima, malo prostora troši da bi nabrojila vrline čak i onih koji su bili najbolji među živima. To ćutanje je vrlo poučno. Sve svoje dobre osobine ljudi su dobili od Boga; njihova dobra djela su učinjena Božjom milošću u Isusu Hristu. Pošto za sve što imaju, ljudi duguju Bogu, slava za sve što čine i što jesu pripada samo Njemu; oni su samo oruđa u Njegovoj ruci. Čak je tome nas uče sve pouke iz biblijske historije veoma opasno hvaliti ili uzdizati čovjeka, jer kada izgubi svijest o svojoj potpunoj zavisnosti od Boga, kada se pouzda u svoju snagu, on će svakako pasti. Čovjek se sukobljava s neprijateljima koji su mnogo snažniji od njega. Jer naš rat nije s krvlju i tijelom, nego s poglavarstvima i vlastima i upraviteljima tame ovoga svijeta, s duhovima pakosti ispod neba. (Efescima 6,12) Nama je nemoguće da svojom snagom opstanemo u ovom sukobu; sve što naš um odvaja od Boga, sve što nas navodi da uzdižemo sebe ili da se uzdamo u sebe, sigurno priprema put za našu propast. Svrha Biblije je da nam ulije nepovjerenje u ljudsku snagu i da nas podstakne da se oslonimo na božansku snagu.

Upravo je oslanjanjem na samoga sebe, visokim mišljenjem o samome sebi, David pripremio put za svoj pad. Laskanje i podmukla zavodnička moć vlasti i života u izobilju nisu ostali bez posljedica. Veze sa okolnim narodima takođe su nepovoljno uticale. Prema običaju koji je vladao među istočnjačkim vladarima, zločini koji se ne bi trpjeli kod podanika ostajali su nekažnjeni kod vladara; vladar nije imao obavezu da pokaže istu mjeru samosavlađivanja kao podanik. Sve to doprinijelo je slabljenju Davidove svijesti o izuzetnoj grešnosti grijeha. Umjesto da se ponizno osloni na Gospodnju silu, počeo je da se uzda u svoju mudrost i snagu. Čim sotona uspije da neku dušu odvoji od Boga, Izvora snage, odmah se trudi da u njoj probudi nesvete želje čovjekove tjelesne prirode.

[626] Djelovanje našeg protivnika nije užurbano; ono nije kao njegov ishod, iznenadan i zaprepašćujući, već je to potajno potkopavanje tvrđave načela. Počinje prividno malim djelima zanemarivanjem vjernosti Bogu i potpunog oslanjanja na Njega, sklonošću prema običajima i navikama svijeta.

Prije završetka rata sa Amoncima, David se vratio u Jerusolim, prepuštajući Joavu zapovjedništvo nad vojskom. Sirijci su već priznali izrailjsku vrhovnu vlast, a potpuni poraz Amonaca uskoro je očekivan. David je bio okružen plodovima svojih pobjeda i počastima koje mu je donosila njegova mudra i sposobna vladavina. I upravo tada, kada je bio opušten i nesmotren, kušač je iskoristio priliku da zaokupi njegove misli. Činjenica da je Bog uspostavio tako tijesnu vezu s njime, da mu je ukazao tako veliku naklonost, morala je da mu posluži kao snažan podsticaj da sačuva čistotu svog karaktera. Ali, opušten i samopouzdan, prestao je da se oslanja na Boga, pa je popustio sotoni i opteretio svoju dušu bremenom krivice. On, koga je Nebo postavilo za vođu naroda, koga je Bog izabrao da izvršava Njegov zakon, sam je pogazio njegova načela. On, od koga su morali da strepe prestupnici, svojim djelom ukrijepio im je ruke.

Dok je nekada prolazio kroz životne opasnosti, David je, svjestan svoje čestitosti, svoj slučaj mogao da prepusti Bogu. Gospodnja ruka sigurno ga je vodila pored bezbrojnih zamki koje su mu bile postavljane. Ali sada, kriv i nepokajan, nije zatražio pomoć i usmjerenje od Neba, već je pokušao da se sam izvuče iz opasnosti u koju ga je njegov grijeh uvalio. Vitsaveja, čija je sudbonosna ljepota poslužila kao zamka caru, bila je žena Urije Hetejina, jednog od Davidovih najhrabrijih i najvjernijih pratilaca. Niko nije mogao da predvidi posljedice, kada bi njegova krivica bila otkrivena. Božji zakon je preljubočincima izricao smrtnu kaznu i odvažni vojnik, tako sramno iznevjeren, mogao je da zatraži da se sam osveti uzimajući vladaru život ili izazivajući pobunu u narodu.

Svaki Davidov napor da sakrije svoj grijeh doživljavao je neuspjeh. Sam je sebe predao sotoni u ruke, opasnosti su ga pritiskale, očekivala ga je sramota gora od smrti. Izgledalo mu je da nema izlaza i u svom očajanju on je grijehu preljube dodao i grijeh ubistva. Onaj koji je Saula naveo na propast, pokušao je da to isto učini i Davidu. Iako su se njihova iskušenja razlikovala, podjednako su navodila na prestup Božjeg zakona. David je mislio da se krivica

neće pripisati njemu ako Urija u ratu padne od neprijateljske ruke, da će tada Vitsaveja biti slobodna da postane njegova žena, da će se sumnje odvratiti od njega i da će tako sačuvati svoju vladarsku čast.

[627]

Urija je sam ponio svoju smrtnu presudu. U pismu, koje je preko njega bilo upućeno Joavu, vladar je zapovijedio: Namestite Uriju gde je najžešći boj, pa se uzmaknite od njega da bi ga ubili da pogine. Joav, već opterećen krivicom za jedno podmuklo ubistvo, nije oklijevao da poslušá vladareva uputstva, i Urija je pao. Ubili su ga mačem sinovi Amonovi.

Sve do tada izvještaj o Davidu kao vladaru bio je izvanredan, malo vladara moglo bi se pohvaliti sličnim. O njemu je bilo napisano: Tako carova David nad svim Izrailjem, sudeći i dajući pravdu svemu narodu svojemu. (2. Samuilova 8,15) Svojom čestitošću zadobio je povjerenje i odanost naroda. Ali, kada se udaljio od Boga i pokorio sotoni, privremeno je postao njegovo oruđe; dalje je zadržao položaj i vlast koje mu je Bog dao, pa je od svojih podanika zahtjevao poslušnost koja je mogla dovesti u opasnost dušu onoga koji ga poslušá. Joav, na primjer, koji je vladaru bio odan više negoli Bogu, prekršio je Božji zakon izvršavajući Davidovu zapovijest.

Bog je Davidu dao vlast i trebalo je da je koristi jedino u skladu s božanskim zakonom. Kada je zapovijedio ono što je suprotno Božjem zakonu, grijeh je činio onaj koji ga je poslušao. A što su vlasti, od Boga su postavljene (Rimljanima 13,1), ali im nismo dužni da ih poslušamo u onome što se suproti Božjem zakonu. Apostol Pavle, pišući Korinćanima, objavio je načela po kojima se moramo upravljati. On kaže: Ugledajte se na mene, kao ja na Hrista! (1. Korinćanima 11,1)

Izvještaj o izvršenju naređenja bio je poslan Davidu, ali tako pažljivo sročén da ne umiješa ni Joava ni Davida. Joav je naredio glasniku: Kada pripovjediš caru sve što je bilo u boju, ako se razgnjevi car... tada reci: poginuo je i sluga tvoj Urija...i otide glasnik i došavši javi Davidu sve za što ga je poslao Joav. Carev odgovor je glasio: Ovako reci Joavu: ne budi zlovoljan za to, jer mač proždire sad ovoga sad onoga; udari još jače na grad i raskopaj ga! Tako ga ohrabri.

Vitsaveja je čekala da prođu uobičajeni dani žalosti za mužem; a poslije toga posla David, i uze je u kuću svoju i onda mu posta žena. Onaj kome osjetljiva savijest i visoki smisao za čast nisu dozvolili

[628] da u času velike opasnosti za svoj život podigne ruku na Gospod njegov pomazanika, sada je pao tako duboko da je prevario i ubio jednog od svojih najvjernijih i najodanijih vojnika, nadajući se da će nesmetano uživati u slastima svoga grijeha. O, kako se pokvarilo čisto zlato! Kako se samo promijenilo!

Od samog početka sotona je ljudima opisivao dobitke koji se mogu steći prestupom. Tako je prevario anđele. Tako je iskušao Adama i Evu i naveo ih da zgriješe. Tako i sada navodi mnoštvo ljudi da postanu neposlušni Bogu. On čini da put prestupa izgleda poželjan, ali, kraj mu je put k smrti. (Priče 14,12) Blago onima koji, pošto krenu tim putem, shvate gorčinu plodova grijeha i na vrijeme se vrate. Bog u svojoj milosti nije ostavio Davida da potpuno propadne, privučen varljivim dobitcima grijeha.

Bog je zbog samog Izrailja smatrao neophodnim da se umiješa. U međuvremenu, Davidov grijeh prema Vitsaveji postao je poznat, pa se javila i sumnja da je on organizovao i Urijinu pogibiju. Božje ime bilo je osramoćeno. Bog je podržavao i uzdizao Davida, pa je zato David svojim grijehom u pogrešnoj svjetlosti prikazao Božji karakter i učinio da se pohuli na Njegovo ime. Svojim grijehom je snizio mjerila pobožnosti u Izrailju, umanjio odvratnost mnogih prema grijehu, dok je one koji nisu voljeli Boga niti su Ga se bojali učinio još drskijim u prestupima.

Proroku Natanu bilo je naređeno da vijest ukora objavi Davidu. Ta poruka je bila strašna po svojoj oštini. Malo je vladara kojima bi se ona mogla saopštiti bez smrtne opasnosti za donosioca. Natan je neustrašivo i bez oklijevanja prenio božansku osudu, ali se poslužio nebeskom mudročću da probudi vladareva osjećanja, da pokrene njegovu savijest i da ga navede da vlastitim usnama izrekne smrtnu presudu samome sebi. Pozivajući Davida da kao čovjek koga je Bog postavio da zaštiti prava svoga naroda, prorok mu je ispričao priču o nepravdi i zlostavljanju kojima je morao da učini kraj.

[629] Rekao je: U jednom gradu bjehu dva čovjeka, jedan bogat, a drugi siromah. Bogati imaše ovaca i goveda vrlo mnogo, a siromah nemaše ništa do jednu malu ovčicu koju bješe kupio i hranjaše je te odraste uza nj i uz djecu njegovu i jeđaše od njegova zalogaja i iz njegove čaše pijaše i na krilu mu spavaše i bješe mu kao kći. A dođe putnik bogatom čovjeku, i njemu bješe žao uzeti od svojih ovaca ili goveda da zgotovi putniku koji dođe k njemu; nego uze ovcu onoga

siromaha i zgotovi je čovjeku, koji dođe k njemu.

Carev gnjev se razbuktao i on je uzviknuo: Tako živ bio Gospod, zaslužio je smrt onaj koji je to učinio! I ovcu neka plati učetvoro, što je to učinio i nije mu žao bilo. (2. Samuilova 12,5.6)

Natan je usmjerio pogled prema caru. Onda je, uzdigavši desnu ruku prema nebu, svečano izjavio: Ti si taj! Odmah je nastavio: Zašto si prezreo riječ Gospodnju, čineći što njemu nije po volji? Krivac može pokušati, kao što je to učinio David, da svoju krivicu prikrije pred ljudima; može se potruditi da je zauvijek sahrani tako da je ljudi ne mogu vidjeti niti za nju saznati, ali nema stvari nepoznate pred njim, nego je sve golo i otkriveno pred očima onoga kojemu govorimo! (Jevrejima 4,13) Jer nema ništa sakriveno što se neće otkriti ni tajno što se neće doznati! (Matej 10,26)

Natan je izjavio: Ovako veli Gospod Bog Izrailjev: ja sam te pomazao za cara nad Izrailjem, i ja sam te izbavio iz ruku Saulovih... zašto si prezreo riječ Gospodnju, čineći ono što njemu nije po volji? Uriju Hetejina ubio si mačem i uzeo si ženu njegovu sebi za ženu, a njega si ubio mačem sinova Amonovih. Zato neće se odmaći mač od doma tvajega dovijeka... evo, ja ću podignuti na te zlo iz doma tvajega i uzeću žene tvoje na tvoje oči i daću ih bližnjemu tvajemu... jer ti si učinio tajno, ali ću ja to učiniti pred svim Izrailjem i svakome na vidiku.

Prorokov ukor dirnuo je Davidovo srce; njegova savjest se probudila, sagledao je svu veličinu svoje krivice. Njegova duša pokajnički se poklonila pred Bogom. Drhtavim usnama je rekao: Sagriješih Gospodu! Sve zlo koje smo učinili drugima pogađa osim njih i Gospoda. David je učinio težak grijeh, i protiv Vitsaveje i protiv Urije, i on je to duboko osjetio. Ali, beskrajno veći bio je njegov grijeh protiv Boga.

Iako u cijelom Izrailju nije bilo nikoga ko bi mogao da izvrši smrtnu presudu nad pomazanikom Gospodnjim, David je drhtao, plašeći se da ga, tako krivoga i bez oprostjenja, ne pogodi brza Božja kazna. Ali, prorok mu je objavio božansku poruku: Gospod je pronio grijeh tvoj, nećeš umrijeti! Ipak, pravda se morala zadovoljiti. Smrtna presuda je umjesto Davida pogodila dijete njegovog grijeha. Tako je vladar dobio priliku da se pokaje; on je, naime, patnje djeteta i njegovu smrt, kao dio svoje kazne, mnogo teže podnio nego što bi podnio vlastitu smrt. Prorok je rekao: Ali, što si tim djelom dao

priliku neprijateljima Gospodnjim da hule, zato će ti umrijeti sin koji ti se rodio!

Kada se dijete zaista razboljelo, David se u postu i molitvi skrušeno obratio Bogu, moleći ga za djetetov život. Skinuo je svoju vladarsku odjeću, odložio krunu, i iz noći u noć ležao na zemlji, slomljena srca, moleći se za nevino biće koje je patilo zbog njegovog grijeha. I starješine doma njegova ustaše oko njega da ga podignu sa zemlje, ali on ne htje. Kada je kazna bila izrečena ljudima ili gradovima, često se događalo da skrušenost i pokajanje odbiju udarac, pa je Svemilostivi, brz da oprost, slao vjesnike mira. Ohrabren tom mišlju, David je istrajao u svom posredovanju sve dok je dijete bilo živo. Kada je saznao da je umrlo, tiho se pomirio s Božjom voljom. Prvi udarac odmazde koju je on sam proglasio pravednom tako je bio zadat, ali David, koji se oslonio na Božju milost, ipak nije ostao bez utjehe.

Mnogi su, čitajući izvještaj o Davidovom padu, pitali: Zašto je taj izvještaj objavljen? Zašto je Bog smatrao neophodnim da pred cijeli svijet iznese ovaj mračni dio života čovjeka koga je Nebo tako visoko cijenilo? Ukoravajući Davida, prorok je ovako rekao o njegovom grijehu: Ali, što si tim djelom dao priliku neprijateljima Gospodnjim da hule! U mnogim naraštajima nevjernici su ukazivali na Davidov karakter i na tamnu mrlju koja ga je kvarila, i pobjedonosno i prezrivo uzvikivali: Zar je to čovjek po Božjem srcu? Tako je religija bila izložena uvredama, ljudi su hulili na Boga i na Njegovu riječ, duše su se utvrđivale u svom nevjerovanju, dok su se mnogi, iako prividno pobožni, još smjelije predavali grijehu.

Izvještaj o Davidu, međutim, ni na koji način ne opravdava grijeh. U vrijeme kada je slušao božanske savjete, David je bio nazvan čovjekom prema Božjem srcu. Kada je pao u grijeh, to se više nije odnosilo na njega, sve dok se poslije pokajanja nije vratio Gospodu. Božja riječ jasno kaže: Ali ne bješe po volji Gospodu što učini David. (2. Samuilova 11,27) Preko proroka Bog je rekao Davidu: Zašto si prezreo riječ Gospodnju čineći što njemu nije po volji?... Zato neće se odmaći mač od doma tvojega dovijeka, što si me prezreo. Iako se pokajao za svoj grijeh, iako mu je Gospod oprostio, iako ga je primio, David je morao da iskusi strašne posljedice svoga grijeha, da požanje plodove sjemena koje je sam posijao. Osuda nad njim i njegovim domom svjedoči koliko je grijeh mrzak Bogu.

Sve do tada Božje providenje je štitilo Davida od svih zavjera njegovih neprijatelja; ono se neposredno umiješalo da omete Saulove namjere. Međutim, Davidov prestup je izmijenio njegov odnos sa Bogom. Gospod ni na koji način nije mogao da odobri bezakonje. Nije mogao ni da svojom silom zaštiti Davida od posljedica njegovog grijeha, kao što ga je nekada štitio od Saulovog neprijateljstva.

I u samom Davidu dogodila se velika promjena. Svijest o grijehu i njegovim dalekosežnim posljedicama slomila je njegovo srce. Osjećao se poniženim i u očima svojih podanika. Njegov uticaj je oslabio. Sve do tada njegov napredak pripisivan je savjesnom poštovanju Gospodnjih zapovijesti. Ali sada su njegovi podanici, znajući za njegov grijeh, bili navedeni da mnogo slobodnije griješe. Njegov autoritet u domu, njegovo pravo da ga sinovi poštuju i slušaju bilo je oslabljeno. Svijest o vlastitom grijehu tjerala ga je da ćuti kad je trebalo da osudi grijeh; njegova ruka je bila slaba kad je trebalo da dijeli pravdu u svojoj kući. Njegov loš primjer je nepovoljno uticao na njegove sinove i Bog se nije mogao miješati da spriječi posljedice. Morao je da dozvoli da događaji krenu svojim prirodnim tokom i tako je David bio oštro kažnjen.

Godinu dana poslije svog pada, David je živio u prividnoj sigurnosti; nije bilo vidljivog znaka Božjeg nezadovoljstva. Međutim, Božja osuda lebdjela je nad njegovom glavom. Brzo i sigurno, približavao se dan suda i božanske osvete, osvete koju nikakvo pokajanje nije moglo zadržati, dan patnje i srama koji će pomračiti cio njegov zemaljski život. Oni koji, pozivajući se na Davidov primjer, pokušavaju da umanje krivicu za svoje grijehe, iz biblijskog izvještaja treba da nauče da je težak put prestupnika. Iako se kao i David mogu vratiti sa svog zlog puta, posljedice grijeha, već u ovom životu, biće gorke i teško podnošljive.

Bog je želio da izvještaj o Davidovom padu posluži kao opomena svima, čak i onima koje je On obilno blagoslovio, kojima je ukazao svoju duboku naklonost, da se ne smiju osjećati sigurnim, da ne smiju zanemariti budnost i molitvu. Izvještaj je tako poslužio onima koji su se ponizno trudili da shvate pouku koju je Gospod želio da im prenese. Iz naraštaja u naraštaj hiljade su mogle da shvate kakva im opasnost prijeti od kušačeve moći. Davidov pad, grijeh čovjeka koga je Gospod tako visoko cijenio, naveo ih je da se ne uzdaju u sebe. Shvatili su da ih, ukoliko vjeruju, samo Bog može

održati svojom silom. Znajući da je samo u Njemu njihova snaga i sigurnost, nisu se usuđivali da zakorače na sotonino tlo.

Čak i prije nego što mu je božanska presuda bila izrečena, David je počeo da žanje plodove svoga prestupa. Savjest ga je mučila. Duševnu borbu kroz koju je prošao, najbolje je opisao u trideset i drugom psalmu. On ovako govori:

Blago onome kojemu je oproštena krivica,
 Kojemu je grijeh pokriven.
 Blago čovjeku kojemu Gospod ne prima grijeha,
 I u čijem duhu nema lukavstva.
 Kad mučah, posahnuše kosti moje Od uzdisanja mojega po vas
 dan.
 Jer dan i noć tištaše me ruka tvoja,
 Nesta soka u meni kao na ljetnjoj pripeci.

Psalam 32,1-4.

Pedeset i prvi psalam je izraz Davidovog pokajanja, kada mu je od Boga stigla vijest ukora:

Smiluj se na me, Bože, po milosti svojoj,
 I po velikoj dobroti svojoj očisti bezakonje moje.
 Operi me dobro od bezakonja mojega,
 I od grijeha mojega očisti me.
 Jer ja znam prestupe svoje,
 I grijeh je moj jednako preda mnom...
 Pokropi me isopom, i očistiću se,
 Umij me i biću bjelji od snijega.
 Daj mi da slušam radost i veselje,
 Da se prenu kosti koje si potro.
 Odvrati lice svoje od grijeha mojih,
 I sva bezakonja moja očisti.
 Učini mi, Bože, čisto srce,
 I duh pravi ponovi u meni.
 Nemoj me odvrgnuti od lica svojega,
 I Svetoga Duha svojega nemoj uzeti od mene.
 Vrati mi radost spasenja svojega,
 I duh vladalački neka me potkrijepi.

Naučiću bezakonike putevima tvojim,
Igrešnici tebi će se obratiti.
Izbavi me od krvi, Bože, Bože, Spasitelju moj,
I jezik će moj glasiti pravdu tvoju!

Psalam 51,1-14.

Tako je u svetoj pjesmi koja je javno pjevana na skupovima njegovog naroda, uz prisustvo dvora sveštenika i sudija, knezova i ratnika i koja će sve do posljednjeg naraštaja sačuvati sjećanje na njegov pad, vladar Izrailja opisao svoj grijeh, svoje pokajanje i svoju nadu u oprostjenje koje će dobiti Božjom milošću. Umjesto da pokuša da sakrije svoju krivicu, poželio je da se i drugi pouče na žalosnoj historiji o njegovom padu.

Davidovo pokajanje bilo je iskreno i duboko. Nije uložio nikakav napor da umanji svoj zločin. Njegova molitva nije bila nadahnuta željom da izbjegne kaznu. Uvidio je veličinu svoga prestupa pred Bogom, vidio prljavštinu svoje duše, gnušao se svoga grijeha. Nije se molio samo zato da bi dobio oprostjenje, već i čistotu srca. David nikada nije u očajanju odustao od borbe. U Božjem objećanju, upućenom pokajanim grešnicima, video je dokaz da su i njemu oprošteni grijesi i da ga je Bog primio.

Jer žrtve nećeš, ja bih je prinio,
Za žrtve paljenice ne mariš.
Žrtva je Bogu duh skrušen,
Srca skrušena i poništena ne odbacuješ, Bože!

Psalam 51,16.17.

Iako je David pao, Gospod ga je podigao. Sada je uspostavio savršeniji sklad sa Bogom i odnos ljubavi i razumjevanja sa svojim bližnjima, nego prije svog pada. U radosti zbog svog rasterećenja, zapjevao je:

Grijeh svoj kazah tebi i krivice svoje ne zatajih,
Rekoh: ispovjedam Gospodu prestupe svoje,
I ti skide s mene krivicu grijeha mojega...

Ti si zaklon moj, ti me čuvaš od tjeskobe,
Okružavaš me radošću u izbavljenju.

Psalam 32,5-7.

[634] Mnogi su gundali zbog toga što je Bog, po njihovom mišljenju, neopravdano poštedito Davida, čija je krivica bila tako velika, dok je odbacio Saula čiji im grijesi izgledaju mnogo manji. Ali, David se ponizio i priznao grijeh, dok je Saul prezreo ukor i tvrdoglavo istrajao u nepokajanju.

Ovaj dio Davidovog života je vrlo značajan za svakog pokajanog grešnika. To je jedan od najizrazitijih prikaza borbi i iskušenja čovječanstva, istinskog pokajanja pred Bogom i vjere u našeg Gospoda Isusa Hrista. U toku svih vjekova pokazao se kao izvor ohrabrenja dušama koje su pale u grijeh i koje stenju pod teretom svoje krivice. Hiljade Božje djece, kada su bila navedena na grijeh i gotova da se predaju očajanju, sjetila su se kako je Bog prihvatio Davidovo iskreno pokajanje i priznanje, iako je morao da pati zbog svog prestupa. To je i njima dalo hrabrosti da se pokaju i ponovo pokušaju da hode putem Božjih zapovijesti.

Svaki koji primi Božji ukor i ponizi svoju dušu priznanjem i pokajanjem, kao što je to učinio David, može biti siguran da za njega ima nade. Ko god se vjerom uhvati za Božja obećanja, biće pomilovan. Gospod nikada neće odbaciti nijednu dušu koja se kaje. On nam je dao svoje obećanje: Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnom, i učiniće mir sa mnom! (Isaija 27,5) Neka bezbožnik ostavi svoj put i nepravednik misli svoje, i neka se vrati ka Gospodu i smilovaću se na nj, i k Bogu našem, jer prašta mnogo! (Isaija 55,7)

72. Poglavlje—Avesalomova Pobuna

[635]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2. Samuilovoj 13 do 19)

I ovcu neka vrati učetvoro, glasila je Davidova nesvjesna presuda samome sebi pošto je saslušao Natanovu priču; u skladu sa ovom presudom morao je da primi i kaznu. Četvorica njegovih sinova su morala da padnu i svaki je pao kao posljedica očevog grijeha.

Sramotni zločin Amnona, svog prvenca, David je ostavio da prođe bez kazne i ukora. Zakon je propisivao smrtnu kaznu za preljubu, a odvratnost Amnonovog zločina učinila ga je dvostruko krivim. Međutim, David je, osuđujući samoga sebe zbog grijeha, propustio da krivca privede pravdi. Dve godine je Avesalom, prirodni zaštitnik svoje sestre, koja je bila tako prljavo osramoćena, prikrivao svoje osvetničke namjere da bi na kraju samo još oštrije udario. Na gozbi vladarevih sinova, pijani rodoskrvritelj Amnon bio je ubijen prema naredbi svoga brata.

Dvostruka kazna bila je odmjerena Davidu. Bila mu je objavljena strašna vijest: Dođe glas Davidu da je Avesalom pobio sve sinove careve i da od njih nije ostao nijedan. Tada ustavši car razdre haljine svoje i leže na zemlju i sve sluge njegove koje stajahu do njega razdriješe haljine svoje. Carevi sinovi koji su se uplašeni vratili u Jerusolim, otkrili su ocu istinu; samo je Amnon bio ubijen, i podigavši glas svoj plakaše, a i car i sve sluge njegove plakaše vrlo. Međutim, Avesalom je prebjegao Talmaju, vladaru Gesura i ocu svoje majke.

Kao i ostali Davidovi sinovi i Amnon je bio naviknut da popušta svojim sebičnim željama. Trudio se da zadovolji svaku pomisao svoga srca, ne obazirući se na Božje zahtjeve. Uprkos njegovom velikom grijehu, Bog ga je dugo podnosio. Dvije godine je imao mogućnost da se pokaje; ali nastavio je da griješi i noseći teret krivice otišao je u smrt da čeka strašno ročište na sudu.

David je zanemario svoju dužnost da kazni Amnonov zločin i zbog nevjernosti vladara i oca i nepokajanja sina, Gospod je dozvo-

[636] lio događajima da krenu svojim prirodnim tokom i nije zadržao Avesaloma. Kada roditelji ili upravitelji zanemare svoju dužnost da kazne bezakonje, sam Bog preuzima slučaj. Njegova ruka koja zadržava sile zla biće u određenoj mjeri uklonjena i splet okolnosti učiniće da grijeh bude kažnjen grijehom.

Nepovoljne posljedice Davidove nepravedne popustljivosti prema Amnonu još se nisu potpuno izrazile, jer je upravo odatle započelo Avesalomovo otuđenje od oca. Pošto je pobjegao u Gesur, David mu je, osjećajući da sinovljev zločin zahtjeva neku kaznu, zabranio da se vrati. To je povećalo umjesto da smanji nerazmrsivo klupko zala u koje se vladar zapleo. Avesalom, energičan, častoljubiv, nenačelan, isključen u izgnanstvu od učestvovanja u poslovima carstva, uskoro se predao opasnim spletkama.

Poslije dvije godine Joav je odlučio da pomiri oca i sina. S tim ciljem pred očima, iznajmio je usluge neke žene iz Tekuje, poznate po mudrosti. Po Joavovom planu, žena se pojavila pred Davidom i predstavila se kao udovica sa dva sina, koji joj predstavljaju jedinu utjehu i potporu. U svađi jedan od njih ubio je drugoga, pa su sada rođaci zahtijevali da se i on preda osvetniku i pogubi. Majka se žalila: I tako hoće da ugase iskru koja mi je ostala da ne ostane imena mužu mojemu ni ostatka na zemlji. Molba je dirnula careva osjećanja i on je obećao ženi da će njen sin uživati njegovu vladarsku zaštitu.

Pošto je izvukla od njega ponovljeno obećanje da će zaštititi mladića, oslonila se na vladarevu milost izjavivši da on govori kao neko ko je svjestan svoje krivice da nije dozvao kući onoga koga je odbacio. Nastavila je: Jer ćemo doista pomrijeti i jesmo kao voda koja se prospe na zemlju i više se ne može skupiti; jer mu Bog nije uzeo život, nego je naumio da odagnani ne ostane odagnan od njega. Ovaj nježni i dirljivi opis Božje ljubavi prema grešniku iako je neobično da potiče od Joava, surovog vojnika predstavlja izrazit dokaz da su Izrailjci bili dobro upoznati s velikim istinama otkupljenja. Vladar, osjećajući da je i njemu potrebna Božja milost, nije se mogao oduprijeti pozivu. Odmah je naredio Joavu: Idi, dovedi natrag dijete Avesaloma!

Avesalomu je bilo dozvoljeno da se vrati u Jerusalem, ali se nije smio pojaviti na dvoru, niti izaći pred svoga oca. David je počinjao da uviđa negativne posljedice svoje popustljivosti prema svojoj djeci;

iako je nježno volio tog svog prekrasnog i darovitog sina, smatrao je da je neophodno, radi pouke i Avesalomu i narodu, da pokaže svoje gnušanje prema njegovom zločinu. Avesalom je dvije godine proveo u svojoj kući, ali prognan sa dvora. Sestra je živjela s njim i njeno prisustvo je oživljavalo sjećanje na nepopravljivo zlo koje je pretrpjela. Prema mišljenju naroda, mladić je bio heroj, a ne prestupnik. Koristeći tu svoju prednost, odlučio je da zadobije srce naroda. Njegova pojava je sama po sebi budila divljenje posmatrača. A ne bješe čovjeka tako lijepa kao Avesalom u svemu Izrailju, da ga tako hvale, od pete do tjemena ne bješe na njemu mane. Od Davida nije bilo mudro što je ostavio čovjeka Avesalomovog karaktera častoljubivog, neukrotivog i strastvenog da dvije godine razmišlja o navodnim nepravdama koje su mu učinjene. Davidova odluka da mu dozvoli da se vrati u Jerusalem, ali da mu zabrani da se pojavljuje pred njim, osigurala mu je saučešće naroda.

[637]

Uvijek imajući na umu svoj prestup Božjeg zakona, David se osjećao moralno paralisanim; bio je slab i neodlučan pred problemima pred kojima je nekada bio hrabar i odlučan. Njegov uticaj u narodu je oslabio. Sve to išlo je u korist planovima njegovog izdvojenog sina.

Zahvaljujući Joavovom uticaju, Avesalomu je opet bilo dozvoljeno da izađe pred oca; međutim, iako je došlo do prividnog pomirenja, ipak je nastavio da ostvaruje svoje častoljubive planove. Ponašao se skoro kao vladar, nabavio kola i konjanike i pedeset ljudi koji su trčali pred njim. Iskoristivši činjenicu što se vladar sve više povlačio i usamljivao, Avesalom se neumorno trudio da pridobije naklonost naroda.

Davidova nezainteresovanost i neodlučnost počela je da djeluje i na njegove podređene; nemar i otezanje postali su obilježje njegovog sistema dijeljenja pravde. Avesalom je svaki uzrok narodnog nezadovoljstva lukavo usmjeravao u svoju korist. Iz dana u dan se ovaj čovjek plemenitog izraza lica mogao vidjeti na gradskim vratima, kod kojih se okupljalo mnoštvo podnosilaca žalbi. Avesalom bi se miješao s njima, slušao njihove pritužbe, izražavao saučešće s njihovim patnjama i žalost zbog nesposobnosti vlasti. Saslušavši priču čovjeka Izrailjca, princ bi rekao: Vidiš, tvoja je stvar dobra i pravedna, ali te nema ko saslušati kod cara! Onda bi dodao: Kada bih ja bio postavljen da sudim u zemlji, da svaki k meni dolazi koji

[638] ima posla na sudu, ja bih mu dao pravicu! I kada bi mu ko pristupio da mu se pokloni, on bi pružio ruku svoju, te bi ga uhvatio i poljubio.

Podgrijavano lukavim prinčevim podmetanjima, nezadovoljstvo izgrađenim poretkom brzo se širilo. Pohvale upućene Avesalomu bile su na svačijim usnama. Svi su ga smatrali nasljednikom prijestola; narod ga je s divljenjem posmatrao kao čovjeka koji je dostojan tog visokog položaja i svi su željeli da se on popne na prijesto. I Avesalom primamljivaše srca ljudi Izrailjaca. Ali vladar, zaslijepljen ljubavlju prema sinu, ništa nije sumnjao. Kneževsko dostojanstvo kojim se Avesalom sada okružio, David je smatrao pokušajem ukazivanja časti njegovom dvoru izrazom radosti zbog pomirenja.

Pošto je pripremio narod za ono što treba da dođe, Avesalom je potajno poslao izabrane ljude u sva plemena da usaglase mjere prije početka ustanka. Plašt religiozne revnosti bio je prebačen preko svega da bi se prikrili izdajnički planovi: zavjet koji je dao prije mnogo vremena, dok je još bio u progonstvu, trebalo je sada da izvrši u Hevronu. Rekao je ocu: Da otidem u Hevron da izvršim zavjet koji sam zavjetovao Gospodu. Jer kada sjeđah u Gesuru u Siriji, učini zavjet sluga tvoj rekavši: ako me Gospod odvede natrag u Jerusalem, poslužiću Gospodu. Otac pun ljubavi, obradovan ovim dokazom pobožnosti svoga sina, otpustio ga je s blagoslovom. Zavjera je već sada bila potpuno sazrela. Ovim djelom vrhunskog licemjerstva, Avesalom je htio ne samo da zaslijepe oca, već i da zadobije povjerenje naroda i da ga onda povede u pobunu protiv vladara koga je Bog izabrao.

Avesalom je krenuo u Hevron, a sa njime otide dvjesto ljudi iz Jerusalima pozvanih, ali otidoše u prostoti svojoj ne znajući ništa. Ovi ljudi su pošli sa Avesalomom, ne razmišljajući mnogo o tome da će ih ljubav prema sinu odvesti u pobunu protiv oca. Stigavši u Hevron, Avesalom je odmah poslao po Ahitofela, jednoga od glavnih Davidovih savjetnika, čovjeka koji je uživao visoki ugled zbog svoje mudrosti, za čije je mišljenje govoreno da je isto tako sigurno i mudro kao i glas proročanstva. Ahitofel se pridružio zavjerenicima i zbog njegove podrške svi su povjerovali u uspjeh Avesalomovog poduhvata i pod njegovu zastavu stupaju mnogi uticajni ljudi iz svih djelova zemlje. Kad je odjeknula truba, najavljujući ustanak, care-

viševe uhode su po cijeloj zemlji objavile da je Avesalom proglašen za vladara i mnoštvo ljudi okupilo se oko njega.

U međuvremenu, vijest o ustanku stigla je u Jerusalim, do Davida. On se iznenadio shvativši da je buna izbila u njegovoj neposrednoj blizini, odmah pored prijestola. Njegov sin, sin koga je volio i kome je vjerovao planirao je da mu oduzme prijesto, a vjerovatno i život. Zatečen u velikoj opasnosti, David je odbacio malodušnost koja ga je tako dugo pratila, i u duhu svojih nekadašnjih godina počeo da se priprema za suočavanje sa ovom strašnom opasnošću. Avesalom je prikupljao snage u Hevronu, na udaljenosti od samo tridesetak kilometara. Pobunjenici će se brzo naći na vratima Jerusalima.

David je iz svoje palate posmatrao svoj glavni grad, prekrasna je visina, utjeha svoj zemlji...grad cara velikoga. (Psalam 48,2) Zadrhtao je pri pomisli da ga može izložiti krvoproliću i pustošenju. Treba li da pozove u pomoć podanike koji su mu ostali vjerni i ostane u svom glavnom gradu? Može li dozvoliti da Jerusalim bude zaliven krvlju? Donio je svoju odluku. Užasi rata ne smiju zahvatiti izabrani grad. Napustiće Jerusalim, a onda će staviti na probu vjernost svoga naroda, pružajući mu priliku da mu požuri u pomoć. U ovoj velikoj krizi bio je obavezan Bogu i svom narodu da sačuva vlast koju mu je Nebo povjerilo. Ishod sukoba s povjerenjem će prepustiti Bogu.

Ponizno i tužno David je izašao kroz jerusalimska vrata, istjeran sa prijestola, iz svoje palate, od kovčega Božjega nepokornošću svoga voljenoga sina! Narod je išao za njim u dugoj, žalosnoj povorci, kao da ide na pogreb. Davidova tjelesna straža, sastavljena od Hereteja i Feleteja, zajedno sa šest stotina vojnika iz Gata pod komandom Itaja, pratila je vladara. Međutim, David, čija je nesebičnost bila dobro poznata, nije mogao da dozvoli da ovi stranci, koji su našli utočište kod njega, trpe zbog nevolje koja je njega zadesila. Izrazio je čuđenje što su spremni da se toliko žrtvuju za njega. A zatim se obratio Itaju iz Gata: Što i ti ideš s nama? Vрати se i ostani kod cara, jer si stranac i opet ćeš otići u svoje mjesto. Juče si došao, pa zar danas da te krećem da se potucaš s nama? Ja ću ići kuda mogu, a ti se vrati i odvedi natrag braću svoju. Neka milost i vjera budu s tobom.

Itaj je odgovorio: Tako živ da je Gospod i tako živ da je car gospodar moj, gde bude car gospodar moj, bilo na smrt ili na život,

[639]

[640] onde će biti i sluga tvoj. Ovi ljudi su se od neznaboštva obratili Gospodu i sada su plemenito potvrdili svoju vjernost svom Bogu i svom vladaru. David je zahvalno prihvatio njihovu odanost u trenutku kada nije imao mnogo izgleda da se održi na vlasti i svi zajedno prešli su preko potoka Kedrona i krenuli prema pustinji.

Povorka se ponovo zaustavila. Grupa ljudi, odjevena u sveto ruho polako se približavala. A gle, i Sadok bješe ondje i svi Leviti s njim, noseći kovčeg zavjeta Božjega. Davidovi sljedbenici pojavu kovčega protumačili su kao dobar znak. Prisustvo ovog svetog simbola za njih je bilo zalog oslobođenja i konačne pobjede. On će narod nadahnuti hrabrošću da se bori za svog vladara. S druge strane, odlazak kovčega iz Jerusalima unijeće strah u srca Avesalomovih pristalica.

Kada je ugledao kovčeg, Davidovo srce je za trenutak uzdrhtalo od radosti i nade. Međutim, ubrzo su ga obuzele drugačije misli. Kao izabrani starješina Božjeg nasljedstva nosio je svečanu odgovornost. Ne lični interesi, već Božja slava i dobro naroda morali su da zauzmu prvo mjesto u mislima vladara Izrailja. Bog, koji boravi između heruvima, rekao je o Jerusalimu: Ovo je počivalište

moje uvek! (Psalam 132,14) Ni sveštenik ni vladar bez božanskog odobrenja nisu imali prava da odande uklone simbol Njegove prisutnosti. David je znao da njegov život i njegovo srce moraju biti u skladu s božanskim propisima, jer će inače kovčeg postati uzrok propasti umjesto uspjeha. Njegov veliki grijeh stalno mu je bio pred očima. U ovoj zavjeri prepoznao je pravednu Božju kaznu. Mač koji nikada nije smio da ostavi njegovu porodicu, sada je bio izvučen iz korica. Nije znao ishod ovog sukoba. Zato je smatrao da nema pravo da iz državne prijestonice ukloni svete zakone u kojima je bila oličena volja njihovog božanskog Vladara, ploče koje su predstavljale ustav njegovog carstva i temelj njegovog blagostanja i napretka.

Zapovijedio je Sadoku: Nosi kovčeg Božji natrag u grad, ako nađem milost pred Gospodom, on će me dovesti natrag i daće mi da opet vidim njega i dom njegov. Ako li ovako reče: nisi mi mio, evo me, neka učini sa mnom što mu bude volja.

Još je dodao: Nisi li ti videlac, čovjek koga je Bog postavio da poučava Njegov narod. Vрати se u grad s mirom, i Ahimas, sin tvoj, i Jonatan, sin Avijatarov, dva sina vaša s vama. Vidite, ja ću se

zabaviti u polju u pustinji dokle ne dođe od vas glasnik da mi javi. U gradu su sveštenici mogli da mu učine velike usluge, ako saznaju za pokrete i namjere pobunjenika i potajno ga obavijeste o njima preko svojih sinova, Ahimasa i Jonatana.

Kada su sveštenici krenuli natrag prema Jerusalimu, još dublja [641] sijenka pala je na vojnike koji su odlazili. Njihov vladar bjegunac, oni sami izgnanici, odvojeni čak i od Božjeg kovčega budućnost je izgledala mračna, puna užasa i strašnih slutnji. I David iđaše uz goru Maslinsku i idući plakaše i pokrivenne glave i bos iđaše; tako i sav narod, koji bješe s njim, svaki pokrivenne glave iđaše i idući plakaše. Tada javiše Davidu i rekoše mu: Ahitofel je među onima koji se pobuniše s Avesalomom. David je ponovo bio prisiljen da u ovoj velikoj nevolji prepozna posljedice svoga grijeha. Ahitofel, najsposobniji i najlukaviji među političkim prvacima, odlučio se na izdaju da bi se osvetio zbog sramote koja je pogodila cijelu porodicu, kada je Vitsaveji učinjena nepravda. Ona je, naime, bila njegova unuka.

A David reče: razbij namjeru Ahitofelovu, Gospode! Kada je stigao na vrh gore, vladar se poklonio Bogu u molitvi, polažući na Njega teret svoje duše i ponizno tražeći božansku milost. Izgledalo je da je molitva odmah bila uslišena. Husaj iz Arhija, mudar i sposoban savjetnik, koji se dokazao kao vjeran Davidov prijatelj, pojavio se razderanog plašta i glave posute prahom da svoju sudbinu poveže sa svrgnutim vladarem beguncem. Nadahnut božanskim prosvjetljenjem, David je shvatio da mu je ovaj čovjek, vjeran i iskren, neophodan da zastupa njegove interese na savjetovanjima koja će se održavati u prestonici. Na Davidov zahtjev Husaj se vratio u Jerusolim da svoje usluge ponudi Avesalomu, nadajući se da će svojim uticajem osujetiti lukave Ahitofelove savjete.

Sa ovom iskrom nade u tami, David i njegovi sljedbenici nastavili su da se kamenitim i strmim stazama, istočnom padinom Maslinske gore, kroz stjenovitu i nenastanjenu pustoš i divlje klance spuštaju prema Jordanu. I dođe car David do Vaurima, a gle, iziđe odande jedan od roda doma Saulova, po imenu Simej, sin Girin, i idući psovaše. I bacaše se kamenjem na Davida i na sluge cara Davida, kojemu i sa lijeve i sa desne strane bijahu sav narod i svi junaci. A Simej ovako govoraše, psujući: odlazi, odlazi, krvopijo i zlikovče! Obrati Gospod na tebe sve krvi doma Saulova, na čije si se mjesto

zacario, i predade Gospod carstvo u ruke Avesalomu, sinu tvojemu; eto te sada u tvom zlu, jer si krvopija!

[642] Za vrijeme Davidovog blagostanja, Simej ni rječju ni djelom nije pokazao da ne spada među vjerne podanike. Ali, kada se David našao u nevolji, ovaj pripadnik Venijaminovog plemena pokazao je svoj pravi karakter. On je slavio Davida dok je bio na prijestolu, ali ga je psovao kada se našao u poniženom položaju. Pokvaren i sebičan, smatrao je da su i drugi slični njemu, pa je, pod sotonskim nadahnućem, izlivao svoju mržnju na onoga koga je Bog ukorio. Duh koji navodi ljude da ogovaraju ili muče one koji se nalaze u nevolji i likuju nad njima, svakako potiče od sotone.

Simejeve optužbe protiv Davida bile su potpuno lažne bilo je to neosnovano i zloćudno klevetanje. David nije bio kriv ni za kakve nepravde prema Saulu ili njegovom domu. Kada je Saul bio potpuno u njegovoj vlasti, kada ga je mogao ubiti, on je odsjekao samo skut od njegovog plašta, a kasnije je optuživao sebe što je makar i na taj način pokazao nepoštovanje prema Božjem pomazaniku.

David je poštovao ljudski život kao svetinju i to je pokazivao i u vrijeme dok je bio progonjen kao divlja zvijer. Jednoga dana, dok se sakrivao u pećini u Odolamu, njegove misli vratile su se u bezbrižne dane mladosti, pa je uzviknuo: Ko bi mi doneo vode da pijem iz studenca Vitlejemskoga što je kod vrata? (2. Samuilova 23,13-17) Vitlejem je u to vrijeme bio u rukama Filisteja, ali su trojica snažnih ratnika iz Davidove čete prodrli kroz njihovu stražu i donijela svom gospodaru vode iz Vitlejema. David se nije usudio da je popije. Uzviknuo je: Ne daj Bože da bih to učinio! Nije li to krv ovih ljudi, koji ne mareći za život svoj idoše. S poštovanjem je vodu izlio kao dar pred Gospodom. David je bio ratnik, veliki dio svog života proveo je okružen prizorima nasilja, ali od svih koji su prošli kroz takve muke, zaista su rijetki oni na koje je njihov uticaj, koji čovjeka izopačuje i čini neosetljivim, tako malo djelovao kao na njega.

Davidov rođak Avisaj, jedan od njegovih najhrabrijih zapovjednika, nije mogao mirno da sluša Simejeve uvredljive riječi. Uzviknuo je: Zašto da psuje ovaj mrtvi pas cara gospodara mogega? Idem da mu skinem glavu! David mu je to zabranio. Rekao je: Eto, moj sin... traži dušu moju, a kako neće ovaj sin Venijaminov? Ostavite ga neka psuje, jer mu je Gospod zapovijedio! Da ako Gos-

pod pogleda na nevolju moju i vrati mi Gospod dobro za psovku njegovu današnju!

Savjest je podsjećala Davida na gorke i ponižavajuće istine. Dok su se njegovi vjerni podanici čudili ovom iznenadnom preokretu njegove sudbine, za njega to nije bila nikakva tajna. Često su ga progonila predosjećanja da će se nešto konačno dogoditi. Čudio se samo što Bog tako dugo ima strpljenja prema njegovim grijesima i što odgađa zasluženu kaznu. I sada, dok je žurno i žalosno bježao, bosih nogu, zamjenivši carsku odjeću vrećom od kostrijeti, slušajući tužbalice svojih sljedbenika koje su odjekivale sa okolnih brda, sjećao se svog voljenog glavnog grada mjesta u kome je učinio svoj grijeh, sjećao se Božje dobrote i Njegovog beskrajnog strpljenja, pa je osjetio kako mu se vraća nada. Bio je siguran da će Gospod i dalje milostivo postupati prema njemu.

[643]

Mnogi prestupnici pokušavali su da opravdaju svoj grijeh pozivajući se na Davidov pad, ali kako je malo onih koji su pokazali Davidovo pokajanje i njegovu skrušenost! Kako je malo onih koji bi ukore i kazne podnijeli tako strpljivo i hrabro kao on. On je priznao grijeh, i godinama se trudio da svoje dužnosti obavlja kao vjerni Božji sluga; nastojao je da uzdigne svoje carstvo, i pod njegovom upravom ono je, kao nikada ranije, dostiglo snagu i pokazalo napredak. Prikupio je bogate zalihe materijala za gradnju Božjeg doma, i zar će sada propasti sav taj trud, ulagan cijelog života? Zar će plodovi dugogodišnjeg upornog rada, djelo genija, odanosti i državničke vještine pasti u ruke njegovog nerazboritog izdajničkog sina, kome nije bilo ni do Božje časti ni do blagostanja Izrailja? Kako bi bilo prirodno da je David u tako teškoj nevolji počeo da gundā protiv Boga!

On je, međutim, uzrok svojih nevolja vidio u svom grijehu. Reči proroka Miheja odišu duhom koji ga je ispunjavao. Ako sjedim u mraku, Gospod će mi biti vidjelo. Podnosiću gnjev Gospodnji, jer mu zgriješih, dok ne raspravi parbu moju i da mi pravicu! (Mihej 7,8.9) Gospod nije odbacio Davida. To poglavlje u njegovom životu, kada je bio izložen najsurovijim nepravdama i uvredama, kada je pokazao svoju poniznost, nesebičnost, velikodušost i pokornost, jedno je od najplemenitijih poglavlja u njegovom životnom iskustvu. Nikada vladar Izrailja nije bio tako istinski veliki u očima Neba kao u tim trenucima svog najdubljeg vidljivog poniženja.

[644] Da je Bog dozvolio Davidu da i dalje nekažnjeno živi u grijehu, da u miru i blagostanju ostane na prijestolu, iako krši božanska načela, sumnjalice i nevjernici mogli bi da nađu neki izgovor da izveštaj o Davidu istaknu kao mrlju na čistoj haljini biblijske religije. Ali, iskustvom kroz koje je proveo Davida, Gospod je pokazao da ne može da trpi ili opravdava grijeh. Davidova istorija osposobljava nas da shvatimo velike ciljeve koje Bog ima u vidu postupajući tako s grijehom; ona nam omogućuje da pratimo, čak i u Njegovim najtajanstvenijim sudovima, ostvarenje Njegovih milostivih i veliko-dušnih namjera. On je pustio Davida da prođe ispod Njegovog pruta, ali ga nije uništio; peć ognjena bila je tu da bude pročišćen, a ne da sagori. Gospod kaže: Ako pogaze moje uredbe i zapovijesti moje ne sačuvaju, onda ću ih pokarati prutom za nepokornost, i ranama za bezakonje njihovo, ali milosti svoje neću uzeti od njega, niti ću prevrnuti istinom svojom. (Psalam 89,31-33)

Neposredno poslije Davidovog odlaska iz Jerusalima, u grad je ušao Avesalom na čelu svoje vojske i bez borbe osvojio ovu izrailjsku tvrđavu. Husaj je među prvima pozdravio novog vladara i mladić je bio iznenađen i obradovan pristupanjem ovog očevog starog prijatelja i savjetnika. Avesalom je bio duboko uvjeren u svoju pobjedu. Sve do tog trenutka njegovi planovi bili su uspješni, pa je u želji da utvrdi svoj prijesto i zadobije povjerenje naroda s dobrodošlicom primio Husaja na svoj dvor.

Avesalom je sada bio okružen velikim snagama, ali su se one sastojale uglavnom od ljudi nevičnih ratu, koji sve do tada nisu učestvovali u borbi. Ahitofel je dobro znao da Davidov položaj nije beznadežan. Veliki dio naroda ostao mu je vjeran; bio je okružen iskusnim ratnicima, odanim svom vladaru, njegovom vojskom zapovijedale su sposobne iiskusne vojvode. Ahitofel je znao da će posle prve provale oduševljenja u korist novog vladara doći do reakcije. Ukoliko pobuna propadne, Avesalom će možda biti u stanju da postigne pomirenje sa svojim ocem, a onda će Ahitofel, njegov glavni savjetnik, biti proglašen najodgovornijim za pobunu i on će biti najteže kažnjen. Da bi spriječio Avesaloma da se povuče, Ahitofel mu je savjetovao da učini nešto što bi u očima cijelog naroda onemogućilo svako pomirenje. S paklenom lukavošću, ovaj podmukli i nenačelni državnik nagovorio je Avesaloma da zločinu pobune doda i zločin preljube sa ženama svoga oca. Trebalo je da

pred očima cijelog Izrailja preuzme inoče svoga oca i da prema običajima istočnjačkih naroda tako pokaže da preuzima i njegov prijesto. Avesalom je poslušao taj nemoralni savjet. Tako se ispunilo proročanstvo koje je u Božje ime upućeno Davidu: Ovako veli Gospod: evo, ja ću podignuti na tebe zlo iz doma tvojega, i uzeću žene tvoje na tvoje oči i daću ih bližnjemu tvojemu... jer ti si to učinio tajno, ali ću ja ovo učiniti pred svim Izrailjem i svakome na vidiku. (2.Samuilova 12,11.12) Bog nije pokrenuo Avesaloma na ova nemoralna djela, već se zbog Davidovog grijeha nije poslužio svojom silom da ih spriječi.

[645]

Ahitofel je uživao visoki ugled zbog svoje mudrosti, ali mu je nedostajalo prosvjetljenje koje dolazi od Boga. Početak je mudrosti strah Gospodnji. (Priče 9,10). Ahitofel to nije imao, jer bi se jedva moglo i pomisliti da bi se tada uspjeh pobune temeljio na zločinu preljube sa očevim ženama. Nemoralni ljudi planiraju bezakonje, kao da nema svemoćnog Proviđenja da pomrsi njihove planove; ali Onaj koji živi na nebesima smije se, Gospod im se podsmjeva. (Psalam 2,4) Gospod objavljuje: Ne pristaše na moj savjet, i preziraju sve ukore moje. Zato će jesti plod od puteva svojih i nasitiće se savjeta svojih, jer će lude ubiti mir njihov i bezumne će pogubiti sreća njihova. (Priče 1,30-32)

Pošto je uspio da u zavjeri osigura svoju bezbijeđenost, Ahitofel je počeo da uvjerava Avesaloma da mora odmah da krene na Davida. Rekao je: Da odaberem dvanaest tisuća ljudi, pa da idem i tjeram Davida noćas. Pa ću ga stići dok je umoran i uznemoglih ruku i uplašiću ga, te će pobjeći sav narod što je s njime, pa ću ubiti cara samoga i obratiću sav narod tebi. Ovaj plan su odobrili svi Avesalomovi savjetnici. Da je bio ostvaren, David bi sigurno bio ubijen, ukoliko se Bog ne bi neposredno umiješao da ga izbavi. Ali, mudrost, mnogo uzvišenija od Ahitofelove, upravljala je događajima. Jer Gospod bješe naredio da se razbije savjet Ahitofelov, koji bješe bolji, da bi Gospod navukao zlo na Avesaloma.

Husaj nije bio pozvan na savjetovanje, a nije htio ni da se nepozvan nameće da ne bi posumnjali da je uhoda; ali, kada se skup razišao, Avesalom koji je veoma cijenio mudrost ovog očevog savjetnika, objavio mu je Ahitofelov plan. Husaj je odmah shvatio da će David biti izgubljen ukoliko se predloženi plan ostvari. Zato je rekao: Nije dobar savjet što je sada savjetovao Ahitofel! Još reče

[646] Husaj: ti znaš oca svojega i ljude njegove da su hrabri i da su ljuta srca kao medvedica kada joj se otmu medvedići u polju; svrh svega, tvoj je otac ratnik, neće noćiti s narodom. Gle, on se sada sakrio u kakvu jamu ili na drugo kakvo mjesto. Tvrдио je da Avesalomove snage, ukoliko krenu u potjeru za Davidom, neće uspjeti da uhvate vladara. Ako se pak dogodi da pretrpe gubitke, obeshrabriće se i tako će Avesalomov poduhvat pretrpeti veliku štetu. Nastavio je: Jer sav Izrailj zna da je tvoj otac junak i da su hrabri koji su s njime. Predložio je zatim plan, privlačan oholom i sebičnom srcu, koje želi da se podiči svojom snagom: Zato ti ja savjetujem da skupiš k sebi sve Izrailjce od Dana do Virsaveje, da ih bude kao pijeska na moru, pa ti glavom idi u boj. Tada ćemo poći na nj gde bi se god nalazio i napašćemo na nj kao što rosa pada na zemlju da mu ne ostane nijedan od svih ljudi koji su s njime. Ako li uteče u grad, sav narod Izrailjev neka donese uža pod onaj grad, pa ćemo ga svući u potok, da se ni kamen ne nađe onde.

Tada reče Avesalom i svi Izrailjci: bolji je savjet Husaja Arhijanina, nego savjet Ahitofelov. Ali, među njima se našao jedan koji se nije dao prevariti jedan koji je jasno prevideo posljedice kobne Avesalomove greške. Ahitofel je shvatio da su pobunjenici osuđeni na propast. Znao je, osim toga, da bez obzira na Avesalomovu sudbinu, nema nikakve nade za savjetnika koji ga je nagovorio na najveće zločine. Ahitofel je podstakao Avesaloma na pobunu; nagovorio ga je na najodvratnije bezakonje, da obeščasti svoga oca, on je savjetovao da ubiju Davida i predložio plan. Tako je zatvorio i posljednja vrata za pomirenje s carem; a sada su svi, čak i Avesalom, drugome dali prednost. Ljubomorani, ljutiti, očajani, Ahitofel pak, vidjevši da se ne učini kako on savjetova, osedla svojega magarca, pa se podiže i otide kući svojoj, i naredivši za svoju kuću, objesi se te umre. To je ljudska mudrost donijela čovjeku koji, uprkos svim svojim visokim sposobnostima, nije prihvatio Boga za svog Savjetnika. Sotona zavodi ljude laskavim obećanjima, ali će na kraju svaka duša ustanoviti da je plata za grijeh smrt. (Rimljanima 6,23)

Husaj, ne znajući da li će kolebljivi Avesalom poslušati njegov savjet, odmah je poručio Davidu da bez oklijevanja pređe preko Jordana. Sveštenicima, čiji su sinovi poslužili kao glasnici, rekao je: Tako i tako savjetova Ahitofel Avesaloma i starješine Izrailjeve, a ja

savjetovah tako i tako. Nego... nemoj noćas noćiti u polju u pustinji, nego pređi preko, da ne bude proždrt car i sav narod što je s njim.

Iako su u mladiće posumnjali, iako su za njima poslali i potjeru, oni su uspjeli da obave svoj opasni zadatak. David, iscrpljen od napora i bola poslije cijelog dana hoda, primio je poruku da te noći mora pregaziti i Jordan, jer njegov sin traži njegov život.

Kakva su osjećanja u ovoj strašnoj opasnosti obuzimala oca i cara kome je bila učinjena tako surova nepravda? Hrabar junak, ratnik, vladar, čija je reč bila zakon, kojim je riječima izrazio osjećanja svoje duše pošto ga je izdao sin koga je toliko volio, kome je nerazumno vjerovao i popuštao, pošto su ga napustili podanici povezani s njim najčvršćim vezama časti i odanosti? U času svoje najcrnje nevolje, David se oslonio na Boga i zapjevao:

Gospode, kako je mnogo neprijatelja mojih!
 Mnogi ustaju na me!
 Mnogi govore za dušu moju:
 Nema mu pomoći od Boga!
 Ali, ti si, Gospode, štit koji me zaklanja,
 Slava moja, ti podižeš glavu moju!
 Glasom svojim vičem ka Gospodu,
 I čuje me sa svete gore svoje!
 Ja liježem, spavam i ustajem,
 Jer me Gospod čuva.
 Ne bojim se mnogo tisuća naroda,
 Što sa svih strana navaljuje na mene...
 Od Gospoda je spasenje,
 Neka bude na narodu tvome blagoslov tvoj!

Psalam 3,1-8.

David i svi njegovi pratioci ratnici i državnici, mladi i stari, žene i mala djeca pod okriljem mračne noći prešli su duboku i brzu rijeku. I predoše preko Jordana prije zore, ne osta nijedan da ne pređe preko Jordana.

David se sa svojim snagama povukao u Mahanajim, grad u kome je nekada bila Isvostejeva prijestonica. Bilo je to snažno utvrđeno mjesto, okruženo brdima, u koja su se branioci mogli povući, ako zatreba. Zemlja je bila dobro snabdjevena, a narod

[647]

prijateljski raspoložen prema Davidu. Ovde su mu se pridružili mnogi sljedbenici, dok su bogati saplemenici donijeli obilne darove u namirnicama i ostalim potrebama.

[648] Husajev savjet postigao je cilj, pružajući Davidu priliku da pobjegne; ali se njegov nagli i nestrpljivi sin nije mogao dugo obuzdati, pa je uskoro krenuo u potjeru za ocem. Avesalom pak pređe preko Jordana i sav Izrailj što bješe s njim. Avesalom je Amasu, sina Davidove sestre Avigeje, proglasio glavnim zapovjednikom svojih snaga. Njegova vojska bila je velika, ali nedisciplinovana i slabo pripremljena za sukob s iskusnim vojnicima njegovog oca.

David je svoje snage podijelio u tri odeljenja i stavio ih pod komandu Joava, Avisaja i Itaja iz Gata. Namjeravao je da sam povede svoju vojsku na bojno polje, ali su protiv toga odlučno ustali vojni zapovjednici, savjetnici i čitav narod. Kazali su: Nemoj ti ići, jer i da pobjegnemo, neće mariti za nas; ili da nas pola izgine, neće mariti za nas; jer si ti sam kao nas deset tisuća, zato je bolje da nam iz grada pomažeš! A car im reče: što vam se čini da je dobro, učiniću! (2. Samuilova 18,3.4)

Sa gradskih zidova dobro su se vidjeli dugi redovi pobunjeničke vojske. Uzurpator je stigao u pratnji nepreglednog mnoštva prema kome su Davidove snage izgledale kao šaka ljudi. Dok je gledao protivničke redove, car nije mislio ni o kruni ni o carstvu, a ni o svom životu koji je zavisio od ishoda bitke. Očevo srce bilo je puno ljubavi i saosjećanja prema buntovnom sinu. Dok je vojska prolazila kroz gradska vrata, David je hrabrio svoje vjerne vojnike, pozivajući ih da idu naprijed uzdajući se u Boga Izrailjeva koji će im dati pobjedu. Međutim, ni tada nije mogao suzbiti svoju ljubav prema Avesalomu. Kada je Joav, predvođeci prvu kolonu, prošao pored svog cara, pobjednik u stotinama bitaka sagnuo je svoju ponosnu glavu da čuje poslednju poruku svoga cara, koji je drhtavim glasom rekao: Čuvajte mi dijete Avesaloma! Avisaj i Itaj primili su isti nalog: Čuvajte mi dijete Avesaloma! Davidova molba, koja je naizgled govorila da mu je Avesalom miliji od carstva, miliji od podanika vjernih njegovom prijestolu, samo je pojačala odbojnost koju su vojnici osjećali prema njegovom nemoralnom sinu.

Bitka se odigrala u šumi pored Jordana, u kojoj brojno nadmoćnija Avesalomova vojska nije bila ni u kakvoj prednosti. U čestarima i na močvarnom tlu ove nedisciplinovane čete su se zbunjivale

i njima je vrlo teško komandovano. Onda razbiše sluge Davidove narod Izrailjev i mnogo ih izgibe u onaj dan, dvadeset tisuća. Avesalom je, videvši da je bitka izgubljena, krenuo da beži, ali se glavom zapleo u guste grane nekog velikog drveta. Mazga na kojoj je jahao, pobjegla je ispod njega, a on je ostao da bespomoćno visi, izložen na milost i nemilost neprijatelju. U tom stanju našao ga je neki vojnik, ali mu je poštedito život, plašeći se da će ražalostiti Davida. Ipak, javio je Joavu šta je video. Joav nije imao nikakve obzire. On se sprijateljio sa Avesalomom, jer mu je dva puta omogućio pomirenje s Davidom, ali je njegovo povjerenje bilo sramno izigrano. Da nije bilo prednosti koje je Avesalom stekao Joavovom zaslugom, ne bi ni došlo do ove pobune. Sada je sve bilo u Joavovoj moći da jednim udarcem uništi začetnika svih tih zala. Uzevši tri strijele u ruku, zasrijeli ih u srce Avesalomu, jošte živu o hrastu... I uzeše Avesaloma i baciše ga u šumi u veliku jamu i nabacaše na nj vrlo veliku gomilu kamenja.

[649]

Tako su propali začetnici pobune u Izrailju. Ahitofel je umro od svoje ruke. Carević Avesalom, čija je neobična ljepota bila ponos cijelog Izrailja, ubijen je u cvijetu mladosti, njegovo mrtvo tijelo bilo je bačeno u jamu i pokriveno gomilom kamenja u znak vječne sramote. Avesalom je za života podigao sebi skupocjeni spomenik u dolini careva, ali je jedini spomenik kojim je obilježen njegov grob bila gomila kamenja u pustinji.

Kada je vođa pobune bio ubijen, Joav je zvucima trube pozvao svoje vojnike da prestanu da progone bjegunce i odmah poslao glasnike Davidu da mu jave radosnu vijest.

Stražar na gradskim zidinama, koji je gledao prema bojnopolju, vidio je usamljenog čovjeka koji je trčao. Uskoro se i drugi glasnik pojavio. Kada se prvi približio, stražar je rekao vladaru, koji je čekao kraj gradskih vrata: Trk prvoga čini mi se kao trk Ahimasa, sina Sadokova. Reče car: dobar je čovjek, i ide s dobrim glasom! Tada povika Ahimas i reče caru: sretno! I pokoni se caru licem do zemlje i reče: da je blagoslovljen Gospod Bog tvoj, koji predade ljude koji podigoše ruke svoje na cara, gospodara mojega. Na Davidovo nestrpljivo pitanje: Je li zdravo dijete Avesalom, Ahimas je nejasno odgovorio.

Pristigao je i drugi glasnik, vičući: Glas caru i gospodaru momu da te je Gospod izbavio danas iz ruku svih koji ustaše na te!

[650] Otac je ponovo zabrinuto upitao: Je li zdravo dijete Avesalom? Nemoćan da sakrije tešku vijest, glasnik je odgovorio: Neka neprijatelji gospodara mojega cara i koji god ustaju na tebe zla radi, neka prođu kao to dijete! Bilo je to dovoljno. David više ništa nije pitao, već je pognute glave otišao u gornju klet nad vratima i stade plakati i idući govoraše: sine moj Avesalome, sine moj, sine moj Avesalome! kamo da sam ja umro umjesto tebe! Avesalome, sine moj, sine moj!

Kad se pobjednička vojska, vraćajući se iz bitke, približila gradu, od njenih pobjedničkih poklika drhtala su okolna brda. Ali, kada je prošla kroz gradska vrata, pokličići su zamrli, zastave se spustile i spuštenih pogleda vojnici su koračali kao da su doživjeli poraz umjesto pobjede. Vladar ih, naime, nije čekao da im ukaže dobrodošlicu, već su se iz sobe iznad vrata čuli njegovi vapaji: Sine moj Avesalome, sine moj, sine moj Avesalome! kamo da sam ja umro umjesto tebe! Avesalome, sine moj, sine moj!

I pobjeda onoga dana pretvori se u žalost svemu narodu, jer narod ču u onaj dan gdje govore: žali car sina svojega. I narod se u onaj dan krijaše ulazeći u grad kao što se krije narod koji se stidi kada pobjegne iz boja.

Joav je bio duboko ogorčen. Bog im je dao razlog da kliču i da se raduju; slomljena je najveća pobuna u Izrailju, a ta velika pobjeda ipak je pretvorena u žalost za onim čiji su zločini doveli do prolivanja krvi hiljada hrabrih ljudi. Neuglašeni, ali iskreni vojskovođa progurao se u carevu blizinu i oštro uzviknuo: Posramio si danas sve sluge svoje, koji ti danas dušu sačuvaše i sinovima tvojim i kćerima tvojim... jer ljubiš one koji mrze na te, a mrziš na one koji te ljube; jer si pokazao danas da ne mariš za vojvode i za sluge, i vidim danas da bi ti milo bilo da je Avesalom živ, a mi svi da smo izginuli. Zato ustani sada i iziđi i progovori lijepo slugama svojim, jer zaklinjem se Gospodom, ako ne iziđeš, neće nijedan ostati kod tebe ovu noć, i to će biti gore po tebe nego li sva zla koja su te snalazila od mladosti tvoje do sada!

Koliko god da je oštar i čak surov bio ukor upućen ožalošćenom caru, David ga nije odbacio. Shvativši da je njegov vojvoda u pravu, sišao je do vrata i riječima ohrabrenja i pohvale pozdravljao svoje hrabre vojnike, dok su prolazili pored njega.

73. Poglavlje—Davidove Posljednje Godine

[651]

(Ovo poglavlje zasnovano je na 2. Samuelovoj 24; 1. O carevima 1; 1. Dnevnika 21.28.29)

Pobjeda nad Avesalomom nije odmah uspostavila mir u carstvu. Veliki dio naroda pridružio se pobuni tako da se David nije mogao jednostavno vratiti u prijestonicu i preuzeti vlast. Morao je da čeka da ga plemena pozovu. Zbog meteža koji je nastao poslije Avesalomovog poraza niko se, međutim, nije usudio da preduzme neposredan i odlučan korak i vrati vladara. Kada je konačno Judino pleme odlučilo, rasplamsala se ljubomora ostalih plemena i počela je kontrarevolucija. Ipak, bila je brzo ugušena i mir se vratio u Izrailj.

Davidova istorija najuvjerljivije svjedoči o opasnostima koje prijete duši od moći, bogatstva i svjetovnih časti upravo od onoga za čime ljudi toliko čeznu. Malo je ljudi koji bi se mogli pohvaliti da su ih okolnosti i životna iskustva bolje pripremili za taj ispit. Godine u mladosti proveo je kao pastir, učeći se poniznosti, strpljivom i teškom radu i nježnom staranju o svom stadu; povezanost s prirodom u usamljenosti brda, koja je doprinijela da se razvije njegov smisao za muziku i pjesništvo, a njegove misli usmjere Stvoritelju; dugogodišnja disciplina života u pustinji, koji je zahtijevao hrabrost, čvrstinu, strpljenje i vjeru u Boga sve je to Gospod odredio da bi ga pripremio da sjedne na prijesto Izrailja. David je stekao dragocjena iskustva o Božjoj ljubavi, bio je obilno obdaren Njegovim Duhom; u Saulovom primjeru vidio je krajnju bezvrijednost puke ljudske mudrosti. A ipak su svjetovni uspjesi i časti toliko oslabili njegov karakter da ga je kušać nekoliko puta savladao.

Veze s neznabožačkim narodima navele su Izrailjce da prihvate nacionalne običaje svojih susjeda i razbudile u njima želju da postignu svjetovnu veličinu. Kao izabrani Gospodnji narod, trebalo je da budu poštovani ali postajući sve oholiji i samopouzdaniji, više nisu htjeli da se zadovolje samo tom prednošću. Mnogo više težili su da učvrste svoj položaj među ostalim narodima. Ispunjeni takvim

[652] duhom, kao da su prizivali iskušenja. Namjeravajući da svoja osvaja nja proširi među stranim narodima, David je odlučio da poveća svoju vojsku uvođenjem opšte vojne obaveze za sve sposobne muškarce do određene starosti. Da bi to postigao, morao je da obavi popis stanovništva. Oholost i častoljublje pokrenuli su vladara na ove aktivnosti. Brojanje naroda trebalo je da pokaže razliku između slabosti carstva u vrijeme kada se David popeo na prijesto i njegove snage i blagostanja pod njegovom upravom. Osim toga, trebalo je da ojača već i do tada preveliku samosvjest i vladara i naroda. Biblija kaže: Ali usta sotona na Izrailja i navrati Davida da izbroji Izrailja. (1. Dnevnika 21,1) Izrailj je pod Davidom uživao blagostanje zahvaljujući Božjem blagoslovu, a ne sposobnostima svog vladara ili snazi njegove vojske, dok bi povećanje vojne snage carstva pokazalo okolnim narodima da se Izrailj oslanja na svoju vojsku, a ne na Gospodnju moć.

Iako je izrailjski narod bio ponosan na svoju nacionalnu veličinu, nije blagonaklono primio Davidov plan da toliko proširi vojne obaveze građana. Predloženo brojanje vojnih obveznika izazvalo je veliko nezadovoljstvo, pa je popisivanje moralo da bude povjereno vojnim vlastima umjesto sveštenicima i građanskim službenicima koji su ranije obavljali popis. Cilj cjelokupnog poduhvata bio je izrazito suprotan načelima teokratije. Čak se i Joav usprotivio, iako je do tada pokazao da nema obzira ni prema čemu. Rekao je: Neka doda Gospod narodu svojemu koliko ga je sada još sto puta toliko, nisu li, care, gospodaru moj, svi sluge gospodaru mojemu? Zašto traži to gospodar moj? Zašto da bude na grijeh Izrailju? Ali riječ careva nadjača Joava. I tako otide Joav i obiđe svega Izrailja, pa se vrati u Jerusalem. Brojanje još nije bilo dovršeno, kada je David postao svjestan svoga grijeha. Osuđujući samoga sebe, David reče Bogu: sagriješih veoma što to uradih, ali, uzmi bezakonja sluge svojega, jer veoma ludo radih. Sljedećeg jutra prorok Gad doneo je Davidu poruku od Boga: Ovako veli Gospod: biraj, ili glad tri godine ili tri mjeseca da bježiš od neprijatelja svojih i mač neprijatelja tvojih da te stiže, ili tri dana mač Gospodnji i pomor da bude u zemlji i anđeo Gospodnji da ubija po svim krajevima Izrailjevim. Prorok ga je na kraju pozvao: Sada, dakle, gledaj šta ću odgovoriti onome koji me je poslao!

Vladarev odgovor je glasio: U tjeskobi sam ljutoj, ali neka zapadnem Gospodu u ruke, jer je veoma velika milost njegova, a ljudima da ne zapadnem u ruke.

Zemlja je udarena pomorom, koji je odnio sedamdeset hiljada Izrailjaca. Epidemija još nije zahvatila prijestonicu, kada je David pogledao i vidio anđela Gospodnjega gdje stoji između zemlje i neba, a u ruci mu go mač, kojim bješe zamahnuo na Jerusalim. I pade David i starješine ničice, obučeni u kostrijet. Vladao se pred Gospodom zauzeo za svoj narod: Nisam li ja zapovijedio da se izbroji narod? Ja sam, dakle, zgriješio i zlo učinio, a te ovce šta su učinile? Gospode Bože moj, neka se ruka tvoja obrati na mene i na dom oca mojega, a ne na taj narod da ga potre!

Popisivanje naroda izazvalo je nezadovoljstvo, ali ipak svi su gajili iste grijehe koji su naveli Davida da naredi prebrojavanje. Kao što je preko Avesalomovog grijeha Gospod pohodio Davida svojim kaznama, tako je preko Davidovog grijeha sada kaznio grijehe Izrailja.

Anđeo zatirač zaustavio se izvan Jerusalima, na brdu Moriji, kod gumna Ornana, starosjedioca Jerusalima. Po prorokovom nalogu, David je izašao na brdo Moriju. I ondje načini David oltar Gospodu i prinese žrtve paljenice i žrtve zahvalne i prizva Gospoda i usliši ga spustivši oganj s neba na oltar žrtve paljenice. I Gospod se umilostivi zemlji i presta pomor u Izrailju.

Mjesto na kome je oltar bio podignut, od tada je smatrano svetim mjestom i Ornan ga je ponudio kao svoj dar vladaru. David je, međutim, odbio da primi dar. Rekao je: Ne, nego ću kupiti za novac što vrijedi, jer neću da prinesem Gospodu što je tvoje niti da prinesem žrtve paljenice poklonjene. I dade David Ornanu za ono mjesto na mjeru šest stotina sikala zlata. To mjesto, zapamćeno kao mjesto na kome je Avram podigao oltar da prinese svoga sina, a sada posvećeno ovim velikim izbavljenjem, bilo je kasnije izabrano da na njemu Solomun podigne svoj hram.

Još jedna sjenka nadnijela se nad posljednje godine vladanja cara Davida. On je već bio zašao u starost, napunio je sedamdeset godina. Teškoće i naponi za vrijeme lutanja u mladosti, učestvovanje u mnogim ratovima, brige i nevolje koje su ga zadesile u kasnijim godinama, sve je to potkopalo njegovu životnu snagu. Iako je njegov um sačuvao bistrinu i snagu, slabost, starost i sklonost da se povlači

[654] u samoću sprečavali su ga da brzo zapazi šta se dešava u carstvu, pa je ponovo došlo do pobune, i ovog puta u samoj sjenci prijestola. Ponovo su se pokazali plodovi Davidove očinske popustljivosti. Sada je pravo na prijesto počeo da polaže Adonija, vrlo lijep po spoljašnjosti i držanju, ali neobuzdan i nekarakteran. U mladosti nije bio ograničavan ni u čemu. Otac ga nikada ne pokara, niti mu reče: zašto radiš tako? Sada se pobunio protiv autoriteta Boga, koji je odredio Solomuna da naslijedi prijesto. Po svojim prirodnim sposobnostima i po vjerskim sklonostima, Solomun je više od svog starijeg brata bio podoban da postane vladar Izrailja. Božanski izbor bio je jasno objavljen, ali Adonija je ipak stekao dosta pristalica. Joav, iako je učinio mnoge zločine, sve do tada ostajao je vjeran prijestolu; sada se i on pridružio zavjeri protiv Solomuna, kao i Avijatar sveštenik.

Zavjera je dostigla vrhunac. Zavjerenici su se okupili da na velikoj gozbi izvan gradskih zidina proglase Adoniju za vladara, ali je njihovu namjeru osujetilo brzo djelovanje nekolicine vjernih osoba, među kojima su bili Sadok sveštenik, Natan prorok i Vitsaveja, Solomunova majka. Oni su obavijestili cara šta se događa i podsjetili ga na Božje naređenje da Solomun treba da ga naslijedi na prijestolu. David se smjesta odrekao prijestola u Solomunovu korist i naredio da ga pomažu i proglase za cara. Zavjera je bila skršena. Najvažniji učesnici kažnjeni su smrću. Avijatarov život bio je pošteđen iz poštovanja prema njegovoj službi i nekadašnjoj vjernosti Davidu, ali mu je oduzet položaj prvosveštenika, koji je prešao na Sadoka i njegove potomke. Joav i Adonija privremeno su pošteđeni, ali su poslije Davidove smrti kažnjeni za svoje zločine. Izvršenje kazne nad Davidovim četvrtim sinom zaokružilo je četvorostruko prokletstvo kojim je izražena Božja odbojnost prema očevom grijehu.

Od početka vladavine, David je želio da podigne Hram Gospodu. To je bio jedan od njegovih najomiljenijih planova. Iako mu nije bilo dozvoljeno da ostvari naum, uložio je veliku revnost i napore da bi omogućio njegovo ostvarenje. Prikupio je obilje najskupocjenijeg materijala zlata, srebra, kamena oniksa, drugog raznobojnog kamena, mermera i najskupocjenijeg drveta. Sada je sve to nagomilano blago morao da prepusti drugima, jer je trebalo da druge ruke sagrade dom za kovčeg, vidljivi simbol Božjeg prisustva.

Vidjeći da mu se kraj približava, okupio je izrailjske knezove i predstavnike svih djelova svoga carstva da im preda ovo sveto zavještanje. Želio je da im na svojoj samrtničkoj postelji povjeri ovaj zadatak, da obezbijedi njihovu saglasnost i podršku u ovom velikom poslu koji je trebalo obaviti. Zbog tjelesne slabosti nisu ga očekivali na ovom skupu, ali Božji duh ga je nadahnuo i on je bio u stanju da se neočekivano snažno i vatreno posljednji put obrati narodu. Govorio je prisutnima o svojoj želji da sazida Hram i o Božjem naređenju da se to djelo mora povjeriti Solomunu, njegovom sinu. Božansko obećanje je glasilo: Solomun, sin tvoj, sazidaće moj dom i trijemove moje, jer njega izabrah sebi za sina, i ja ću mu biti otac. I utvrdiću carstvo njegovo do vijeka ako bude postojan da izvršuje zapovijesti moje i zakone moje kao danas. David je dodao: Sada, dakle, pred svim Izrailjem, zborom Gospodnjim, i da čuje Bog naš, kažem vam: držite i tražite sve zapovijesti Gospoda Boga svojega da biste držali ovu dobru zemlju i ostavili je u nasljedstvo sinovima svojim nakon sebe do vijeka.

[655]

David je na temelju svog iskustva znao koliko je težak put onih koji ostavljaju Boga. On je osjetio prokletstvo pogaženog Zakona, požnjeo plodove prijestupa; cijela njegova duša izlila se u molbi da starješine u Izrailju budu vjerni Bogu i da Solomun izvršava Božji zakon, da se čuva grijeha koji su oslabili autoritet njegovog oca, zagorčali mu život i osramotili Boga. David je znao da će Solomunu biti neophodna poniznost srca, stalno povjerenje u Boga i neprekidna budnost da bi izbjegao iskušenja koja će ga sigurno progoniti na njegovom uzvišenom položaju; jer su takvi, istaknuti ljudi poseban cilj sotoninih strijela. Okrenuvši se svom sinu, koji je već bio priznat kao njegov nasljednik na prijestolu, David je rekao: A ti, Solomune sine moj, znaj Boga oca svojega, i služi mu cijelim srcem i dušom dragovoljno, jer sva srca isputuje Gospod i svaku pomisao zna; ako li ga ustražiš naći ćeš ga, ako li ga ostaviš, odbaciće te zasvagda. Vidi sada da te je Gospod izabrao da sazidaš dom za svetinju; budi hrabar i radi!

David je ostavio Solomunu iscrpna uputstva za građenje Hrama, s planovima svakog djela i slikom svakog predmeta koji će se upotrebljavati u službi, tačno prema otkrivenju koje je dobio od Boga. Solomun je još bio mlad, pa je ustuknuo pred teškim odgovornostima koje će mu pasti u dio prilikom zidanja Hrama i vladanja Božjim

narodom. David je zato rekao svom sinu: Budi slobodan i hrabar i radi i ne boj se i ne plaši se, jer će Gospod Bog, Bog moj, biti s tobom, neće te ostaviti niti će odstupiti od tebe.

[656] David se ponovo obratio skupu: Jednoga Solomuna, sina mojega, izabrao je Gospod, mlado dijete, a ovo je veliki posao, jer neće biti čovjeku taj dvor, nego Gospodu Bogu! Počeo je da nabraja sve blago koje je prikupio i rekao: Ja koliko mogoh pripravih za dom Boga svojega. Ali, to nije bilo sve: I još iz ljubavi prema domu Boga svojega, što imam svoga zlata i srebra, osim svega što sam pripravo za dom sveti, dajem i to za dom Boga svojega: tri tisuće talanata zlata ofirskoga, i sedam tisuća talanata čistoga srebra da se oblože zidovi domovima! Onda je upitao okupljeno mnoštvo koje je već dalo svoje obilne darove: A bi li još ko htio dragovoljno što danas priložiti Gospodu? (1. Dnevnika 29,5)

Mnoštvo se odazvalo iz cijeloga srca. Tada dragovoljno priložiše knezovi domova otačkih i knezovi plemena Izrailjevih i tisućnici i stotinici i knezovi nad poslovima carskim. I dadoše za službu u domu Božjem zlata pet tisuća talanata i deset tisuća zlatica i srebra deset tisuća talanata i bakra osamnaest tisuća talanata i gvožđa sto tisuća talanata. I kamenja u koga god bješe svi dadoše u riznicu doma Gospodnjega... I radovaše se narod što dragovoljno prilagahu, jer prilagahu cijelim srcem Gospodu, i car se David radovaše veoma.

Potom David blagoslovi Gospoda pred svim zborom i reče David: blagosloven si Gospode Bože Izrailja oca našega od vijeka do vijeka. Tvoje je, Gospode, veličanstvo i sila i slava i vječnost i čast i sve što je na nebu i na zemlji; tvoje je, Gospode, carstvo i ti si uzvišen svrh svega, poglavar. Bogatstvo i slava od tebe je, i ti vladaš svime, i u tvojoj je ruci moć i sila, i u tvojoj je ruci uzvisiti i ukrijepiti sve. Sada, dakle, Bože naš, hvalimo te i slavimo ime tvoje slavno. Jer ko sam ja i šta je moj narod da bismo mogli ovoliko prinijeti tebi dragovoljno? Jer je od tebe sve i iz tvojih ruku primivši dasmo ti. Jer smo došljaci pred tobom i gosti kao i svi oci naši; dani su naši na zemlji kao sjen i nema stajanja. Gospode Bože naš, sve ovo blago što ti pripravismo za građenje doma imenu tvojemu svetome, iz tvoje je ruke i sve je tvoje. Ali znam, Bože moj, da ti ispituješ srca i što je pravo hoćeš.

Ja pravim srcem dragovoljno prinesoh sve ovo, i s radošću vidjeh narod tvoj koji je ovdje kako ti dragovoljno prinosi. Gospode Bože

Avrama, Isaka i Izrailja, otaca naših, sačuvaj dovijeka ovu volju i pomisao srdačnu naroda svojega i upravljaj srce njihovo k sebi. I Solomunu sinu mojemu podaj srce pravo da bi držao zapovijesti tvoje, svjedočanstva tvoja i uredbe tvoje, i da bi stvorio sve i da bi sazidao dvor ovaj za koji sam pripravio! Potom reče David svemu zboru: blagoslovite sada Gospoda Boga svojega! I sav zbor blagoslovi Gospoda Boga otaca svojih i savivši se pokloniše se Gospodu.

[657]

Revnost za Božju kuću navela je Davida da sakupi obilje materijala za građenje i uljepšavanje Hrama i sastavi slavne pjesme koje će kasnije odjekivati njegovim tremovima. Sada se njegovo srce radovalo pred Bogom, jer su glavari i knezovi u Izrailju tako plemenito odgovorili na njegov poziv i posvetili sebe važnom djelu koje treba obaviti. Pošto su ponudili sebe u službu, bili su spremni da učine i više. Umnožili su svoje darove, prilažući od svog imanja u Božju riznicu. David je duboko osjećao svoju nedostojnost da sam prikupi materijal za Božji dom, pa ga je odanost koju su najplemenitiji ljudi u njegovom carstvu pokazali kada su draga srca otvarali Gospodu svoje riznice, a sebe posvećivali Njegovoj službi, ispunjavala dubokom radošću. Sam Bog je u stvari takvim duhom nadahnuo svoj narod. On treba da bude proslavljen, a ne čovjek. On je u stvari dao svom narodu bogatstva ove zemlje i svojim Duhom ga pokrenuo da svoje dragocjenosti priloži za građenje Hrama. Sve je to bila Gospodnja zasluga. Da Njegova ljubav nije djelovala na srce naroda, svi carevi napori bili bi uzaludni i Hram nikada ne bi bio sagrađen.

Sve što ljudi primaju iz Božje riznice pripada Njemu. Bog je dao ljudima sve dragocjene i prekrasne darove zemlje da bi ih iskušao da bi ispitao snagu njihove ljubavi prema Bogu, da bi vidio koliko cijene Njegovu dobrotu. Bez obzira da li je riječ o riznicama imanja ili intelekta, sve treba položiti, kao dragovoljni dar, pred Isusove noge; a darodavac treba da kaže, zajedno s Davidom: Jer je od tebe sve i iz tvojih ruku primivši dasmo ti!

Iako je osjetio da mu se smrt približava, mislio je samo o Solomunu i Izrailjevom carstvu, čije je blagostanje toliko zavisilo od vjernosti njegovog vladara. I zapovijedi Solomunu, sinu svojemu, govoreći: Ja idem kuda ide sve na zemlji, a ti budi hrabar i budi čovjek, i drži što ti je Gospod Bog tvoj zapovijedio da držiš, hodeći

[658] putevima njegovim i držeći uredbe njegove i zapovijesti njegove i zakone njegove i svjedočanstva njegova... da bi napredovao u svemu što uzradiš i za čime se god okreneš, da bi Gospod ispunio ri ječ svoju koju mi je rekao govoreći: ako uspaze sinovi tvoji na put svoj hodeći preda mnom vjerno, svim srcem svojim i svom dušom svojom, tada ti neće nestati čovjeka na prijestolu Izrailjevu. (1. O carevima 2,1-4)

Davidove posljednje riječi, od onih koje su zapisane, izrečene su u obliku pjesme, pjesme povjerenja, najplemenitijih načela i žive vjere: Reče David, sin Jesejev,

Reče čovjek koji bi postavljen visoko,
 Pomazanik Boga Jakovljeva,
 I ljubak u pjesmama Izrailjevim.
 Duh Gospodnji govori preko mene...
 Koji vlada ljudima neka je pravedan,
 Vladajući u strahu Božjemu.
 I biće kao svjetlost jutarnja,
 Kada sunce izlazi jutrom bez oblaka,
 I kao trava koja raste iz zemlje,
 Od svjetlosti iza dažda.
 Ako i nije dom moj takav pred Gospodom,
 Ipak je učinio zavjet vječan sa mnom,
 U svemu dobro uređen i utvrđen.
 I to je sve spasenje moje i sva želja moja.

2. Samuilova 23,1-5.

Veliki je bio Davidov pad, ali je duboko bilo njegovo pokajanje, vatrena njegova ljubav i čvrsta njegova vjera. Mnogo mu je bilo oprosteno, zato je mnogo i volio (Luka 7,48).

Davidovi psalmi prikazuju široku lepezu iskustava, od dubina svjesne krivice i samoosuđivanja pa sve do najčvršće vjere i najuzvišenije veze sa Bogom. Izvještaj o njegovom životu objavljuje da grijeh donosi samo sramotu i muku, ali i da Božja ljubav i milost mogu doprijeti do najvećih dubina, da će vjera uzdići pokajničku dušu i učiniti je posinjenim Božjim djetetom. Od svih obećanja koje sadrži Njegova riječ, to je jedno od najsnažnijih svjedočanstava o Božjoj vjernosti, pravednosti i zavjetnoj milosti.

Čovjek bježi kao sjen i ne ostaje, ali riječ Boga našega ostaje do vijeka. Ali milost Gospodnja ostaje od vijeka i do vijeka na onima koji ga se boje i pravda njegova na sinovima sinova, koji drže zavjet njegov i pamte zapovijesti njegove da ih izvršuju. (O Jovu 14,2; Isaija 40,8; Psalam 103,17.18) [659]

Doznah da što god tvori Bog ono traje dovijeka. (Propovjednik 3,14) Slavna obećanja data su Davidu i njegovom domu, obećanja koja gledaju unaprijed u beskrajne vjekove i koja će svoje potpuno ispunjenje naći u Isusu Hristu. Gospod je objavio:

Zakleh se Davidu, služi svojemu... ruka će moja biti jednako s njim, i mišica moja krijepiće ga... istina je moja i milost moja s njim i u moje ime uzvisiće se rog njegov. Pružiću na more ruku njegovu, i na rijeke desnicu njegovu. On će me zvati: ti si otac moj, Bog moj i grad spasenja mojega. I ja ću ga učiniti prvencem, višim od careva zemaljskih. Dovijeka ću mu hraniti milost svoju, i zavjet je moj s njim vjeran. (Psalam 89,3-28)

Produžiću sjeme njegovo dovijeka,
i prijesto njegov kao dane nebeske.

Psalam 89,29.

On će suditi nevoljnima u narodu,
Pomoći će sinovima ništega,
A nasilnika će oboriti.
Bojaće se tebe dok je sunca i mjeseca,
Od koljena do koljena...
Procvjetaće u dane njegove pravednik,
I svuda mir dokle teče mjeseca.
Vladaće od mora do mora,
I od rijeke do krajeva zemaljskih.
Ime će njegovo biti uvijek,
Dokle teče sunca, ime će njegovo rasti,
Blagosloviće se u njemu,
Svi će ga narodi zvati blaženim.

Psalam 72,4-8.17.

Jer nam se rodi dijete, sin nam se dade, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: divni, savjetnik, Bog silni, Otac vječni,

knez mirni. On će biti veliki i nazvaće se sin Najvišega, i daće mu Gospod Bog prijesto Davida, oca njegova. I carovaće u domu Jakovljevu uvijek, i carstvu njegovom neće biti kraja. (Isaija 9,6; Luka 1,32.33)